

A very important event in Slavonic studies is the appearance of J. B. Rudnyčkyj's... dictionary.. Its publication was preceded by Id., **Etymological Formula. With Especial Reference to Slavic.** YBAH, 64 p., in which the author lays the theoretical foundations for his method, concluding with a selective list of entries from his dictionary...

V. Svoboda, London,

The Year's Work in Mod. Lg. Studies, 24 (1962), 628-629.

*

The following **ETYMOLOGICAL FORMULA** is used in this dictionary:

$$Ax = \frac{CHa}{A_1 x_1 A_2 x_2 A_3 x_3 \dots A_n x_n} + CH[(a+o)d+s] < S$$

(See authors: **Etymological Formula**, *Slavistica* No. 44, Winnipeg 1962 and

Variants of the Etymological Formula, *Die Welt der Slaven*, Vol. 8, No. 2, Wiesbaden 1963, (p. 203-210).

J. B. Rudnyčkyj hat für die Struktur des Artikels in seinem Et. Wb. eine spezielle Formel aufgestellt, in der ein Faktor "o" die Heranziehung namenkundlicher Parallelen sozusagen als obligatorisch... vorsieht. Nicht zufällig sind es gerade Bezlej und Rudnyčkyj, die für eine enge Verknüpfung von Etymologie und Onomastik eintreten; als Verfasser namenkundlicher Monographien haben sie schon früh die Bedeutung der Onomastik für die Erkenntnis des urslavischen Wortschatzes hervorgehoben. Im Wörterbuch Rudnyčkyjs werden nicht nur Orts- und Familiennamen aus der Sprache der Gegenwart, sondern auch historische Belege aufgenommen.

E. Eichler

Wiss. Zeitschrift der K. - M. - Universität, Leipzig, 13 (1964), 380.

*

Considering the countless hours of research, the innumerable texts both ancient and recent that had to be studied to make this dictionary genuine and complete, it is indeed a giant step in Slavic Studies...

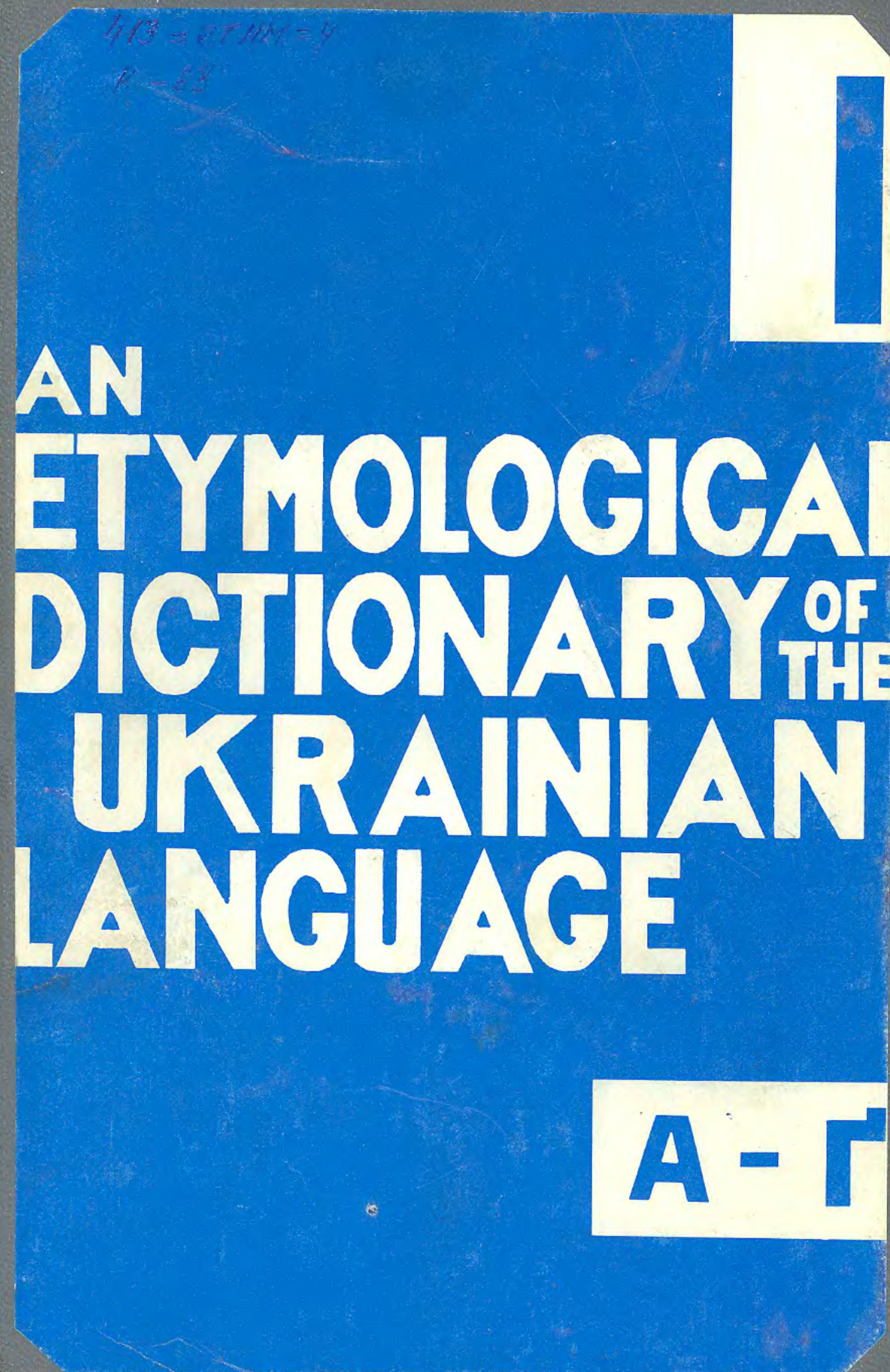
R. Karpiak, Winnipeg.

Alpha Omega Recorder, Jan. 1966, 5.

Сміливий задум проф. Яр. Рудницького... затримує й надалі першість в україністичі: заповіджений у Києві етимологічний словник української мови Р. Кравчука найближчим часом таки не появиться, не зважаючи на проспекти ще з 1961 року та статті в радянській пресі...

Ол. Горбач, Франкфурт,
Сучасність 4 (40 — 1964).

413 = ETIM = 4
P-23

**ПІДГОТОВКА ЕЛЕКТРОННОГО ВИДАННЯ:
«ІЗБОРНИК» 20.XI.2006
<http://litopys.kiev.ua/>**

AN ETYMOLOGICAL DICTIONARY
of the
UKRAINIAN LANGUAGE

ЕТИМОЛОГІЧНИЙ СЛОВНИК
УКРАЇНСЬКОЇ МОВИ

I

Бібліотеці

Інституту Мовознавства
ім. О. Потебні

АНУ в Києві

^{мис}
Гр. Арзакянцєв

26.7.1993

**ЕТИМОЛОГІЧНИЙ СЛОВНИК
УКРАЇНСЬКОЇ МОВИ**

ТОМ I

(Випуски 1—11)

А — Г

Опрацював

Ярослав Б. РУДНИЦЬКИЙ

1962

ВІННІПЕГ

1972

УКРАЇНСЬКА ВІЛЬНА АКАДЕМІЯ НАУК — УВАН

**An
ETYMOLOGICAL DICTIONARY
of the
UKRAINIAN LANGUAGE**

VOLUME I

(Parts 1—11)

A — G

By

Jaroslav B. RUDNYC'KYJ

1962

WINNIPEG

1972

UKRAINIAN FREE ACADEMY OF SCIENCES — UVAN, Inc.

IN MEMORY OF
MY MOTHER —
JULIA RUDNYC'KA

ПАМ'ЯТІ МАТЕРІ
ЮЛІЇ РУДНИЦЬКОЇ
(1887—1963)

Library of Congress Catalogue Card
No. 62 - 20867

COPYRIGHT BY J. B. RUDNYC'KYJ, WINNIPEG, CANADA

Printed by Trident Press Ltd., Winnipeg, Canada

INTRODUCTION

Habent sua fata libelli etymologici: The present dictionary is no exception. It has also its fate, interesting and challenging, instructive and, perhaps, tragic. The latter not in the Bernekerian sense of a (possible) incompleteness of the whole work, but rather in the unfortunate discrepancy of the Toynbian “challenge” and “response” in the individual research sphere. This discrepancy is conditioned by the underdevelopment of the [Soviet-] Ukrainian lexicography: lack of historical, dialectological, synonymic, topo- and anthroponymic and other dictionaries. Under such circumstances the “response” to the “challenge” is — and must be — disproportionate indeed.

The idea of an etymological dictionary of the Ukrainian language itself matured in the present writer's mind in 1941 after decade-long considerations, provoking stimuli, deep conviction of a pressing need for such a work in the Slavic philology, and — last but not least — the prevailance of the idealistic behavioral components in the human soul, in this case the feeling of an historical responsibility for the whole generation of linguists: nobody worked, or intended to work on such a dictionary at that time.

On the intellectual side, the influence of his teachers Jan Janów, W. Taszycki and J. Kuryłowicz in L'viv in the 1930's, later discussions with Al. Brückner and Max Vasmer in Berlin (1938 - 1939), the work on a *Ukrainian-German Dictionary* with Z. Kuzela and K. H. Meyer in Berlin and Prague (1938 - 1941) — all that had influenced and stimulated his interests in the etymology and it was his transfer to Czechoslovakia as “Docent” at the Ukrainian Free and the Charles Universities in Prague which was decisive for starting this work in 1941.

With grants from the Ukrainian cultural and educational associations and a stipend from the *Deutsche Forschungs-*

Прійм'яте дрѹси мої воз'люблѣн'-
ніи вдалачне тог'ю мою малюг'ю працѹ, а шѣбл'шей саміса поста-
райтѣ, п'н'шихъ йменѣ бѹвесел'яйтѣ.

Л. З.

* * *

*Accept, my dear friends, thankfully this opus minor
of mine, take care of a larger work of this kind
therewith pleasing the others and me as well.*

*Laurentius Zyzanij
1596*

brič (*bročá*) *m* 'Färberröte, Rubia tinctorum L.'; aosl. *спрѣа ѳрувиоуѳнъ*, coccinium' für 12. Jh. belegt, Sr I, 181; p. *brocz* (aus Ukr. entlehnt) 'ds.'; ač. *broc* 'marcella', č. *broť* 'Saft, Färberröte'; s. kr. *brôd*; sln. *brôd* 'ds.'; bg. *brošt* || *brožd*.

Hierher: *broč* (Makowiecki 317 falsch: *broča f*) || *brošt* (e-e ksl.-ierte Form, Makowiecki a. a. O.) 'ds.', *bročevati* || *broševati* 'Rubia', *bročka* 'Ackerröte, Scherardia', *brôčok* 'Bluttierchen, Haematococcus', *bročyty* 'färben, röten'.

Die sl. Formen wurden schon von Jungmann I, 189 mit gr. *βρότος* 'Blut', *βροτός* 'mit Blut besudeln' zusammengestellt, dem Berneker 88 unter dem ursl. Ansatz **brotyb* (vgl. MEW 22) mit einigem Zweifel, Kiparsky 22 mit voller Zustimmung folgen. Jokls Bedenken JZb 485 und s-e Annahme e-r Entlehnung aus lat. *brattea*, *bractea* — nicht überzeugend. Andere nahmen e-e Entlehnung aus dem Germ. an, wogegen mit Recht Kiparsky a. a. O., der das Wort richtig für echtal. hält.

Aus dem Ukr. ist *broč* ins Rum. eingebracht MEW 22.

céber (-*brá*) *m* 'Zuber, Eimer', aukr. auch *цѣбра, цѣспа*, seit 13. Jh. belegt, Selud'ko NE 52; wr. *ceber*; r. (ma.) *цѣбѣрѣ, цѣбѣрѣ*; p. *ceber* 'ds.'

Hierher: *cébryk, cébryčok*, Dem., *cebrka, cebryc'a* 'eiserner Eimer', *cebrjty vódu* 'das Wasser [in e-m Zuber] tragen'. — *Cebryna* vgl. *c'ámbryna*.

Das Wort wurde falsch als e-e Nebenform des allsl. **čebers* 'labrum, Kufe' betrachtet, MEW 37 (**čebra*), BEW 165 (**čebers*), wobei durch die Annahme e-r 'Masurierung' im p. *ceber* das c statt č erklärt werden sollte, Brückner KZ 45, 25ff., ZslPh 9, 331, BSE 56, Kiparsky 24. Nachdem aber **čebers* als echtal. im Zusammenhang mit **čebans* (s. *žban*) gesetzt wurde, Obnorskij Izv. 19, 4, 101—2, Kiparsky 24, ist *ceber* als e-e Entlehnung aus mhd. *zuber, zober* 'Gefäß' anzusehen (vgl. auch RStoc'kyj GdE 174) und die beiden Wörter sind trotz semasiologischer Übereinstimmung formell voneinander zu trennen.

Im Ukr. war die p. Vermittlung möglich, vgl. Selud'ko NE 52, BSE 56.

(By courtesy of Otto Harrassowitz).¹

čádo *n* 'Kind', aukr. *чáдо* || *чáдо* seit 11. Jh., Sr 3, 1467ff., r. *čádo* 'ds.', wr. *čádo* 'schlimmes Kind'; aksl. *čędo* 'τέκνον, infans'; ap. *čędo* 'Kind'; ač. *čad, čád* 'Knabe, Jüngling'; s. kr. *čędo*; bg. *čędo* 'Kind'.

Hierher: *čáderko*, ma. *čádejo* Dem., [na]ščádok 'Nachkomme', *náščad, náščáda, náščadok* 'Anfang, Ursprung, Abstammung, Überrest, das Erübrigte', *naščadyty chlópc'a žinc'i* 'e-n Knaben dem Weibe erzeugen', ~s'a 's-n Anfang nehmen, aufkommen, zur Welt kommen wollen', *na s'vit ~s'a* 'aufkeimen', *naščádnjy* 'von der Nachkommenschaft, erblich', *doščád[k]u, doščátu, do-náščádu, do-náščady*, ma. *znaščádóm* 'ganzlich' (eigentlich: 'bis auf die Nachkommenschaft, bis auf die Kinder'), *z-náščáda s'vita* 'von Uranfang der Welt', auch: *doščěntu* || *uščěntu* || *doščěntu* (aus dem P. entlehnt).

Ukr. *čádo* aus dem Urs. (**čędo*) ererbt, nicht, wie im BEW 154 u. a., aus dem Akal. entlehnt. Die sl. Formen wurden früher fast allgemein für ein ursl. Lehnwort aus germ. **kinda* (> as. *kind*) || *kinba* (> ahd. *kind*) gehalten. Die Berneker'sche Etymologie a. a. O.: sl. **čę-do* zu **čę-ti* (za-čęti 'empfangen, concipere') wie sl. *sta-do* zu *sta-ti* wird in der letzten Zeit vorgezogen und das Wort für echtal. gehalten, vgl. Kiparsky 22—3, wie auch: Obnorskij Izv. 19, 4, 99ff., Brückner KZ 45, 52—5, BSE 542, Vondrák SIGr. I, 144. **doyn** *m* 'Schuld'; aksl. *дѣгъ ѳрѣиѳма*, debitum; aosl. *дѣгъ* || *дѣгъ* || *дѣгъ* seit 11. Jh., Sr I, 756—7; r. *долгъ* 'Schuld; Schuldigkeit'; p. *dlug* 'Schuld'; č. *dluh* 'ds.'; slk. *dlh* 'ds.'; s. kr. *dlg* 'Geschuld', älter auch 'Schuld, Pflicht'; bg. *dlg* 'Schuld'.

Hierher: *dojčok* Dem., *dojčnyj* 'schuldig, verschuldet', *dojčnyk* 'Schuldner', *dojčnyč'a* 'Schuldnerin', *zadojčaty, zadojčuvaty, zadojčyty* 'verschulden, mit Schulden belasten', ~s'a 'in Schulden geraten'.

Aus dem ursl. **dlgъ*, was von den meisten Gelehrten, zuletzt von Stender-Petersen 319, für e-e Entlehnung aus dem got. *dulga* 'Schuld' gehalten wurde, vgl. BEW 244. Da aber das got. Wort innerhalb des Germ. isoliert steht, wurde es selbst als e-e Entlehnung (aus dem Kelt. od. Sl.) betrachtet und das sl. **dlgъ* als echtal. mit **dlgъ* 'lang' in Zusammenhang gebracht, vgl. PES 188, BSE 90, zur Bedeutung Kiparsky 25—6 (hier auch ausführliche Literatur).

gemeinschaft an extensive excerption of the pertaining literature and a systematic collection of the materials were undertaken. The following research assistants and part-time technical helpers of that time should be mentioned: Dr. Olena Kushnir, Taras Lukach, Olena Bilečka, Maria Pshepjurška, Natalia Rudnyčka, M. Antonovych, a. o.

On the basis of the collected material, mainly in *Slovenská knihovna* (Slavic Library) in Prague, some entries were compiled by the author and the first sample pages were published by Otto Harrassowitz (now in Wiesbaden) in 1944 under the title: *Etymologisches Wörterbuch der ukrainischen Sprache. Probeseiten*. In it the following entries were included: *brič, céber, čádo, doščádu, doščěntu, dovh, ham, harázd, hómín, hotóvyj, hovity, kóžnyj*. This publication was sent to professional people, mostly in Prague, for criticism.

M. Murko, Senior of the local Slavists, wrote briefly as follows:

Vážený pane kolego!

Váš etymologický slovník slibuje velké a záslužné dílo na vyši soudobé vědy. Každý systém má své obtíže, ale mně se líbí, že sbíráte všechna slova ke každému heslu, ale to vyžaduje velký abecední slovník, jak to dělal také Miklošič.

Mnoho zdaru Vám přeje a pozdravuje

Váš oddaný
M. Murko

Praha, dne 23. března 1945.

* * *

And here are the opinions of some other scholars.²

— — —

V Praze 10. března 1945.

Vážený pane kolego!

Děkuji Vám za posláni ukázkových stránek z připravěného Vámi etymol. slovníku, ukrajinštiny. Nejsme sice obdorník v etymologování, tím se s velkým

¹ Page two from the *Etymologisches Wörterbuch der ukrainischen Sprache. Probeseiten*. Otto Harrassowitz, 1944.

² By reprinting them here it is intended not only to preserve unpublished correspondence with each one, but also to reveal their attitude and approach to the etymological research in general.

zdarem obírá kol. Václav Machek a J. V. Kořinek, ti Vám jistě napíší daleko věcněji, než to mohu učinit já, ale vítám radostně skutečnost, že k etymol. slovníku ruskému a polskému přistoupí slovník ukrajinský. Nevím, zda jste excerpoval etymologické a lexikální výklady Josefa Zubatého, které vyšly na př. v několika svazcích akademického "Sborníku filologického". Brückner o nich sice jednou poznamenal, "sie stehen nicht immer unter einem glücklichen Stern", ale je v nich mnoho jazykospytného vědění a bystrosti.

K technické stránce bych si dovedl poznamenat, že by se vhodnou zkratkou jména Kiparsky ušetřilo něco místa, protože se toto jméno bude ve Vaší práci asi často vyskytovat.

Přeji etymol. slovníku ukrajinštiny, aby brzy vyšel tiskem, a jsem s projevem opravdové úcty.

Fr. Oberpfalzer.

— — — —
Vážený pane kolego!

9. II. 1945

Děkuji Vám za ukázkou Vašeho etym. slovníku. Velice mne těší, že jste se dal do takové namáhavé práce, ale velmi záslužné, a neméně i to, že stojíte o můj úsudek.

Rozumím-li dobře Vaším slovům, že slovník je "v práci" (a ne "v tisku"), domnívám se, že máte již shromážděn materiál a že jste již pokročil ke vlastní stilizaci. Přesto vyhovují Vašemu přání a dovoluji si sdělit Vám své poznámky.

Můj náhled na úkoly etym. slovníku je asi takový, jaký bude mít každý, kdo užívá latinského etym. slovníku od Ernoulta a Meilleta . . . Ten slovník se mi líbí čím dál tím více. Jeho prakse je taková, že hlavní váhu klade na dějiny slova resp. celé rodiny slov, vzešlých odvozením ze slova základního. Sleduje podrobně vývoj významu, dokládá to citáty, vypočítává odvozeniny, udává, jde-li o slovo jen knižní či o slovo vskutku živé, zdá-li o básnické či odborné, jde-li o slovo zděděné či teprve v latině nově vytvořené atd., vše velmi podrobně, takže čtenář má vskutku jasný obraz, pokud ovšem prameny to dovolují . . . Mám za to, že tento slovník by měl být vzorem nám všem, kdo pracuje ve "slovozpytu". U nás Slovenů je ten úkol ovšem těžší. Ernout se mohl

opřít o bohaté a podrobné slovníky a celou velkou filologii. Nieméně i u nás bude snad možno vyhověti touze čtenářů, aby zvěděli, jde-li o slovo živé, lidové, nebo jen knižní, hojně doložené či izolované, po případě z kterého nářečí nebo z kterého stavovského prostředí atd. Nebude to možné vždy, ale poznámky toho druhu budou velice vítány, ožíví a vyjasní obraz osudu slova a zasadí je do slovanské souvislosti. Samozřejmě to může podati jen příslušník toho národa, Vám pak, jakožto spoluautorovi praktického slovníku toto je velmi snadné. Máte sice slova odvozená uvedena v hojnosti, ale — opakuji — doplňovací poznámky toho druhu, jak jsem naznačil, by byly velkým zdokonalením. V nich pak je záhodno dobře vylíčiti i vývoj významu — hlásky jsou 50% podstaty slova, význam pak druhých 50%. Dosud jsme však největší pozornost věnovali všichni jen hláskám. Ale význam slova je věc tak důležitá, že Meillet v onom slovníku vědomě zavrhl etymologie, které toho nedbají; měl jistě pravdu. Také já ve své práci přesvědčuji znovu a znovu, že budeme musít mnoho dosavadních etymologií opustit a hledati nová spojení. To se ovšem netýká Vašich ukázek, neboť v nich jsou poměry jasné.

Stran vnější úpravy si dovoluji projevit radost nad tím, že si počínáte zcela prakticky: transkribujete latinkou, což je jediný rozumny způsob, má-li slovník proniknouti i do ruk neslavistických (já bych transliteroval i ruštinu; proč má míti ona zvláštní postavení?). Tisk je úsporný, pěkný a při tom snadno čitelný. Pro úsporu místa Vás upozorňuji na toto: ukázka je vysázena tak, že heslo je vysunuto ven, vlastní text je pak odsunut v pravo. Tím se ztrácí mnoho místa a vzniká příliš široká mezera mezi sloupci. Jediný možný způsob je však ten, jak je na př. u Bernekera. Musíte dat na to pozor, aby Vám to tiskárna nevyšázela celé tak, jak to je v ukázce.

Přeji Vám, abyste mohl svůj slovník dokončiti a vydati v dohledné době. Bude se jistě dostojně družiti k Vašemu a Kuzelovu slovníku praktickému (doufám, že Vám neušlo, že jsem o něm napsal pár pochvalných slov v Českém časopise filologickém II, 1944, 243). A k té práci Vám přeji dobré zdraví a klid.

S koleg. pozdravem

Váš V. Machek

V Praze dne 8. 2. 1945.

Vážený pane kolego!

Děkuji za laskavé zaslání ukázky. Rád podle Vašeho přání připojuji několik poznámek. Pochopíte jistě, že se v zájmu věci stavím na stanovisko velmi jisté...

Jde především o založení slovníka. Etymologický slovník národního jazyka může buďto býti určen odborné inteligenci (hlavně učitelstvu) — tak je myšlen posilký slovník Brücknerův, bulharský Mladenovův, český Holubův — nebo je čistě vědecký, jako je Berneker, Walde-Pokorny atd.

Slovník prvního typu zabírá pole velmi široké, sleduje — je-li to zajímavé — slovo bulharské, polské atd. až do indoevropštiny. Ale takovým Váš slovník už tím, že není napsán ukrajinský, nechce být.

U vědeckého slovníku je však nutná dělba práce. Slovník etymologický slovník (Berneker, v němž pokračuje Kořínek) se má zabývat slovy praslovanskými ukrajinské slovy ukrajinskými. — Rozumíte jistě, kam mířím: ukrajinský vědecký slovník se nemusí zabývat složitými otázkami, jak vzniklo to které slovo praslovanské. Je to neracionální: tyto věci, bude každý raději hledat v slovníku praslovanském, ev. indoevropském. Technický pak znamená to pro Vás obrovské rozmnožení práce — a to by šlo na úkor vlastního Vašeho úkolu, výkladu slov ukrajinských. Vždyť to samo — soudě podle češtiny — je úkol tak obrovský, že k jeho převzetí je potřebí nesmírně mnoho nadšení, idealizmu a odvahy. Tedy rád bych byl v ukázce ukrajinského etymologického slovníku četl, jak vykládáte slova: **morih, nechar, pčichati, rantuch, sadno, salamacha, tabun, tajstra, talabuvati** atd., nikoli jen domnělá převzetí z germanštiny, o nichž souhrně pojednal Kiparsky...

Nehněvejte se, prosím, že jsem Vám tak nepřímě vyložil své názory. Ale máme už příliš mnoho slovníkových tors, abychom stáli o jich rozmnožování. A vytyčili si program tak nadlidsky rozsáhlý — že je nejistější cesta k tomu aby celý podnik ztroskotal.

Pochybuji, že by nakladatelství nyní příliš energicky vymáhalo brzké dodání rukopisu — budete

tedy míti dost času, abyste si celou věc dobře rozvažil a rozhodl se tak, aby z toho vznikl dobrý prospěch jazykovědě, především ovšem ukrajinské.

Srdečně Vás zdraví

V. Šmilauer.

— — — —

Vážený pane profesore, promiňte laskavě, že teprve nyní odpovídám na Váš list ze dne 19. 2. t.r. Byl jsem postižen náletem a obtížné stěhování mi vzalo všechn potřebný čas. Přčetl jsem si ukázku Vašeho díla s velikým zájmem a uspokojením. Podaří-li se Vám vydati celé dílo, jak ukázka slibuje, bude to jistě znamenité obohacení slovanské literatury slovníkářské. Netroufám si posouditi věcnou stránku, ale líbí se mi jak stručnost tak obsažnost 3. odstavce věnovaného etymologickým výkladům. Také formální úprava (volba typů, zkratky a p.) vyhovuje nejen po stránce praktické, nýbrž i estetické. Jen vysazení heslového slova, když už je zdůrazněno tučným typem, se mi trochu nelíbí. Ale to je věc velmi podružná a závislá na osobním vkusu. Vůbec lze říci, že-soudě podle ukázky-bude Váš slovník mnohem lepší než polský Brücknerův nebo český Holubův. Nejspíše se podobá výtečnému, bohužel nedokončenému, dílu Bernekerovu.

To je vše, co dovedu povědět o Vaší ukázce, kterou jste mi zaslal. Přeji srdečně Vašemu dílu mnoho zdaru a jsem s uctivým pozdravem

Vám nejoddanější

Quido Hodura,

Praha, XII, Hradešinská 33.

V Praze dne 12. dubna 1945.

— — — —

Vážený pane kolego,

především prosím za prominutí, že odpovídám tak pozdě na Váš dopis z počátku února. Nejsem totiž v Praze, jsem poslán na práce do Fantových závodů v Pardubicích. Proto jsem také neměl hned kdy Vám odpovědět a zároveň Vám poděkovat za zaslanou ukázku Vašeho etymologického slovníku ukrajinského jazyka.

Poněvadž sám chystám a připravuji etymologický slovník jazyka českého vedle etymologického slovníku slovenského, zaujala mě Vaše práce dvojnásob.

Podle otištěné ukázky zdá se mně, že se současně pokoušíte o náhradu etymologického slovníku Bernekerova. Víte o tom, že prof. J. M. Kořínek na universitě v Bratislavě také od let pracuje o pokračování nedokončené práce Bernekerovy nebo spíše o jejím přepracování? V otištěné ukázce pak postrádám odkazy na polský etymolog. slovník Brücknerův a Mladenovův **Etimologičeski i pravopisen Rečnik na bálgarskija knižoven ezik**, Sofija 1941, ačkoliv tak často citujete **BEW**. Měl jste k tomu příležitost hned při prvním hesle **brič**. Mladenov l. c. str. 45 považuje toto slovo za slov. a odvozuje od zákl. **mrk**—v etymologické souvislosti s lit. **markýti**. Ostatně při bulh. **brošť brožd** mělo být spíše **brožd, broš(t)**, srov. Mladenov l. c. Neškodilo by vůbec Bernekerovy údaje, pokud se o ně opíráte, překontrolovat o údaje modernějších slovníků. Tak pro češtinu se Berneker opíral hlavně o Slovník Jungmannův a Kottův. Měl byste proto přihlídnout i k Trávníčkovu **Slovníku jazyka českého** a k akademickému **Příručnímu slovníku jazyka českého**. Ostatně hned při hesle **brič** čes. **brot** "Saft, Farberröte", které jste převzal patrně z **BEW**, je spíše staročes. než novočes. Srov. J. Holub, **Stručný slovník etymologický jazyka československého**, Praha 1937, str. 21. Slovník Jungmannův podobně jako Kottův často uvádějí za novočes. slova, která v dnešním jazykovém usu dávno nejsou. Tím se rovněž stalo s. v. **homin**, že uvádíte čes. **homon** "Hader, Zank" jako "neu aufgenommen" podle Bernekera, ačkoliv toto slovo v novém jazyce není, srov. Trávníček-Váša, **Slovník jazyka čes., Přír. slov. jaz. čes.** Náleží sem však novoč. dial. **homoniti**, "zníti", **hamoniti** se "zlobiti se, hádati se, přiti se", **nahamoniti** "nažvaniti, nažvástati", ale též **hamoniti** "lakotiti" s významovým přechodem, který můžeme pozorovati v polštině, máme-li **gomon** též ve významu "Sorge", tedy "starost, péče", odkud není daleko k upřílišené starosti o peníze, jakou projevuje lakotnost. Ukr. **čádo** "Kind" žije dosud ještě ve slov. **čad(a)**, **čiad(a)**, **čado** dětinský stařec stařena, (staré dítě)," sr, Kálal, **Slovenský slov.**, s. v. Neškodilo by uvádět leckde i formy slovenské. Tak ve slovenštině je doma ono

homon "hlomoz", **homonit** "hlomoziti" (Kálal, l. c. str. 177), proniklo však do slovenštiny patrně z polštiny, při čemž ani vliv ukrajinštiny není vyloučen, hlavně pro východní slovenskou oblast.

Jak vidíte, moje kritické poznámky omezují se výhradně jenom na drobnosti. Jsem ochoten prohlédnouti s tohoto hlediska Váš rukopis, případně jej doplniti na základě svých poznámek a vlastního materiálu, který jsem nashromáždil. Jinak bude Váš etymologický slovník ukrajinského jazyka uvítán všemi slavisty jako dílo velmi potřebné a těším se opravdu, až jej budu mít v ruce.

V plné úctě s kolegiálním pozdravem

V Mněticích dne 11. března 1945.

Václav Polák,

Mnětice č. 82, p. Pardubice.

* * *

Sehr geehrter Herr Kollege!

Die Probeseiten Ihres "Etymologischen Wörterbuches der ukrainischen Sprache" habe ich mit Interesse studiert. Sie machen sich damit viel Arbeit, da Sie ja überall kritisch Stellung nehmen. Das Wörterbuch greift über das Ukrainische damit hinaus. Sie werden sich einen Namen damit machen. Die Anlage ist durchaus übersichtlich und klar, mit dem System und dem technischen Aufbau kann man durchaus einverstanden sein. Ich begrüße sehr Ihr Buch und wünsche gute Fortschritte.

Freundlich grüssend Ihr

Ernst Schwarz

Prag, am 11. 2. 1945.

* * *

Sehr geehrter Herr Kollege!

Mit verbindlichstem Dank bestätige ich den Empfang der mir in zwei Exemplaren zugegangenen Probeseiten Ihres ukrainischen etymologischen Wörterbuches. Die Anlage des Werkes scheint mir sehr glücklich, die Druckeinrichtung durchaus übersichtlich, die flüssige Lesbarkeit der einzelnen Artikel vollkommen gewahrt, was sich nicht von allen etymologischen Wörterbüchern sagen lässt. Beson-

ders begrüße ich es, dass Sie auch der Wortbildung das gehörige Augenmerk zukommen lassen.

Ich darf mir vielleicht erlauben, zu einem der Artikel auch ein Wort sachlicher Kritik zu äussern: Die Erklärung Stender-Petersens (zu *hómin*) dürfte einer schärferen Prüfung kaum Stand halten. Die Grundbedeutung der dem deutschen wimmeln zugrundeliegenden Wurzel wird bei Kluge-Götze s. v. mit "Sichregen" angegeben; von da zu "Gewill" ist ein zu weiter Weg. Überdies ist die Entwicklung von enlautendem *guh* zu germ. *w* umstritten, S. Walde-Pokorny I 688 zu ahd. *warm*; für ursprünglichen *w*-Anlaut spricht auch die reduplizierte Bildung ahd. *wiuman*. An kleinen Versehen vermerke ich: brič Absatz 3: richtig griechisch *brótos*; cébér Absatz 3, Zeile 8 lies "in Zusammenhang"; *hotóvyj* Absatz 3 Zeile 11 lies *nē-gáteos*.

Unter *hovity* stört Zeile 5 das nicht-kursive jat'-Zeichen, das zudem etwas unter der Zeile steht.

Ich nehme an, dass Sie bei der Zusendung der Probeseiten auch an den heute wohl ersten deutschen Fachmann auf diesem Gebiete, Dr. J. B. Hofmann, gedacht haben; für alle Fälle teile ich Ihnen seine Anschrift mit: München, *Thesaurus linguae latinae, Maximilianeum*.

Mit besten Empfehlungen
Ihr sehr ergebener

H. Ammann

Innsbruck,
22. III. 1945.

* * *

Out of the later criticism the following should be mentioned: E. Koschmieder's letter of March 2, 1946, Fr. Specht's criticism of Jan. 29, 1948, and D. Čyževskýj's statement of July 1, 1952, viz.

München, 2. 3. 46.

Sehr geehrter Herr Kollege!

... So erfreut ich über Ihre Bestätigung bin, so enttäuscht werden Sie von meinen Ausführungen über Ihr etym. Wbch. sein. Ich finde nämlich nur

ganz wenig auszusetzen, und auch das ist alles ganz unwesentlich.

Zu den auf den 2 Seiten gebotenen Etymologien weiss ich, was das "merytum rzeczy" anlangt, nichts zu sagen. Das wissen Sie selbst ja viel zu gut. Es ist gut, dass Sie uroostsl. Formen bieten, aber urslav. wären—vielleicht in gewissen Fällen—sicher auch von Wert. Nicht immer nämlich können die uroostsl. Formen die ursl. ersetzen, ganz besonders wenn es sich um Akzent, Intonation und Quantität handelt. Ich kann Ihnen nachfühlen, dass Sie Ihr Wbch. mit derartigen Dingen nicht belasten wollen. Aber für die ostslav. Spr. sind das doch auch enorm wichtige Dinge. Aber ich weiss wohl, welche Schwierigkeiten hier entstehen.

Es ist sehr gut, dass Sie die ursl. ksl. und uroostsl. Formen auch typographisch voneinander scheiden. Aber ist es zweckmässig, die ksl. Formen in Umschrift und die uroostsl. in Kyrillica zu bringen, z. B. bei *douh* führt das dazu, dass als ksl. die Form *dlъgъ* auftritt, die zwar *длъгъ* geschrieben aber doch wohl *dlgъ* gesprochen wurde (gegen Mladenov!). Diese schwierige Frage bleibt bei Verwendung der Kyrillica unberührt. Sie wird bei Lateinschrift sofort akut, da nach den heutigen Gebräuchen jeder Leser bei in Lateinschrift gebotenen Formen selbstverständlich sofort an "Transkription" nicht aber an "Transliteration" denkt. Für das Uroostsl.* aber 4 verschiedene Formen anzunehmen: *длъгъ||дългъ||дълъгъ||долгъ* "seit II Jhrh." ist doch wohl kaum richtig, wenigstens in dieser Form nicht. Diese Formen stellen doch kaum ein zeitliches Nebeneinander dar. Hierbei führt die Kyrillica zu unerwünschten Erscheinungen. Der Leser eines et. Wbchs. will doch beim uroostsl. Ansatz die phonetische Sprachform, nicht aber die Reflexe kirchenslavischer Hss. in der Orthographie der altostsl. Hss. finden. "Aukr. чядо||чадо" wird ihm z. B. auch wenig geben, denn die Aussprache war doch *čado*, und diese orthographischen Varianten gehören in ein altukr. oder altruss. Wbch. mit genauen Zitaten wie z. B. Sreznevskij. Werden Sie

*) Bei Ihnen steht allerdings "aostsl" aber auch das ändert nicht viel an der Sache!

NSg fem. моя auch *moja||moje* angeben? Ich würde das nicht tun, denn es würde zu falschen Vorstellungen führen. Bei дълъг aber haben wir es mit einer ksl., bei долгъ nach Šachmatovs eingehenden Untersuchungen mit einer ostsl. des XII Jhrh. zu tun, die bei Sreznevskij natürlich nebeneinander figurieren müssen. Die uroostsl. Form ist doch zweifellos **dǫlgъ*. In Lateinschrift gehen Sie diesen Schwierigkeiten aus dem Wege. — Die Verwendung der Lateinschrift in den Stichwörtern des Hauptalphabets ist ein Entgegenkommen für den westeurop. Leser. Ich habe lange darüber nachgedacht, bin aber nur keine Nachteile gestossen. — Haben Sie eigentlich auch Мladenovs: „Етимологически и правописенъ речникъ на българския книжовенъ езикъ“ 1941 berücksichtigt?

Rein äusserlich ist die Frage: kann man schreiben “e-e ksl.-ierte Form” (s. *brič*). Das Wort “kirchenslavisieren” höre ich hier zum ersten Male, und es scheint mir schwer, so ein Wort hier zu verwenden.

Im übrigen ist mir nichts weiter aufgefallen. So weit ich das, bis jetzt beurteilen kann, wird dieses etym. Wbch. ein äusserst wichtiges Hilfsmittel werden. Ich kann Sie nur beglückwünschen, dass Sie sich so ein dankbares Werk vorgenommen und auch ausgeführt haben.

Ihr Ihnen stets sehr ergebener

E. Koschmieder.

* * *

Sehr geehrter Herr Kollege!

Haben Sie schönsten Dank für Ihre freundliche Zusendung, die ich mir durchgesehen habe. Am meisten zieht mich natürlich als Sprachvergleichler Ihr etymologisches Wörterbuch der ukrainischen Sprache an, und ich hoffe, das es bald im Druck erscheinen kann. (—) Natürlich ist es schwer auf Grund der 2 Seiten ein abschliessendes Urteil abgeben zu können. Aber das Wenige, das dort steht, macht einen überzeugenden Eindruck; Druckfehler ist auf Seite 3 Spalte 2; griech. *nēgáteros* für *nēgateos*; Lat. *faveo* (*faveō*) geht auf idg. **gʷoueǵō* zurück. Ich weiss nicht, ob ausser abg. *govějō*

irgend eine andre Form den Ansatz -*ējō* zulässt. Bei *govějō* liegt es doch nahe, Übertragung des *ē* aus *gověti* anzunehmen.

Ich möchte Ihnen vorschlagen, am Schluss des Werkes Register über die slawischen Sprachen nicht zu vergessen. Auf diese Weise kann das Buch zugleich als Ersatz für ein slawisches etymologisches Wörterbuch dienen, da doch wohl mit einer Fertigstellung von E. Bernekers Buch kaum noch zu rechnen ist. Der Verleger wird, da sich der Absatz auf diese Weise sehr vergrössert, nichts dagegen einzuwenden haben...

Mit besten Empfehlungen und kollegialen Grüssen

Ihr ergebener

Fr. Specht.

Mainz, 29. I. 1948.

* * *

Finally, D. Čyževskýj wrote as follows:

(1) These days a lack of Slavic etymological dictionaries is felt everywhere. In fact, there is no such publication up to date. A dictionary published by Miklosich 70 years ago is definitely out of date; that of Berneker has been interrupted just in the middle on account of the author's death. There is a scarcity, indeed, of etymological dictionaries in all Slavic languages. As for Russian language, recently has been published again a work written by Preobraženskij before 1917, which cannot possibly satisfy the exigencies of the day. A dictionary is being published by Vasmer... There is no Ukrainian publication of this kind at all.

(2) Prof. Rudnyčkyj is confronting each word of his dictionary with a parallel taken from other Slavic languages; therefore, his work will serve the needs not only of the Ukrainian, but also other Slavic linguists.

(3) The method used by Prof. Rudnyčkyj looks to me a very good one, because the author is not limiting himself to his own explanations, but is listing also those already stated by the others.

(4) An abundant linguistic literature, added to each word of the dictionary, will make this publication a handbook of the Ukrainian — and Slavic as well — linguistics.

(5) Prof. Rudnyčkyj is interested especially in the Ukrainian dialects, and lately has been conducting researches on the Ukrainian language spoken in U. S. A. and Canada; this new material will be included in his dictionary.

I must emphasize the fact that Prof. Rudnyčkyj is author of a number of fundamental and conscientiously written publications regarding the Ukrainian and Slavic linguistics. There is no doubt that his new work will correspond completely to modern standards.

* * *

In 1945, the entire collection (about 25 thousand cards) was transferred from Prague via Wunsiedel im Fichtelgebirge to Heidelberg, West Germany. Thanks to German and American University authorities, the author was permitted to use the facilities of the Indo-European and Linguistic Seminar at the University of Heidelberg. His work on the dictionary was continued and about a thousand entries were completed.

A new era for the work on the dictionary began in 1949 when he arrived in Winnipeg, Canada, and started his teaching and research work at the University of Manitoba. The compilation of further entries and the excerpting of the new etymological literature have been continued.

In 1961, in view of the scarcity of Slavic etymological dictionaries and, in particular, in the absence of the dictionary of this type in English, it was decided that the material so far collected was sufficiently representative to justify the publication of the present work. Thus the *First Part* of it appeared in 1962, and the *First Volume* (Parts 1—o/11) in 1972. The *Second Volume* and the further parts will follow in due time.

During the period between 1941—1971 there were several helpers involved in the preparatory work on the dictio-

nary. With thanks and gratitude the author pays herewith his tribute to the following persons involved in:

Excerption and filing of the material —

Marko Antonovych (1945); Olena Bilečka (1943-1944); O. Dolynchuk (1962); George Duravetz (1967); Stephan Hallick (1968); Christine Hnatiw (1963); Zenovia Horbay (1970-1971); Larissa Hwozdulych (1965); N. Ischuk (1948); Oksana Jarko (1967); Sophia Kachor (1967); Robert Karpiak (1966-1967); M. Kleban (1947-1948); Anna Kotowycz (1968-1969); R. Kuchar (1947-1948); O. Kushnir (1941-1944); Jar. Levyčkyj (1947-1948); T. Lukach (1943-1944); Tamara Maykowska (1965-1966); Marijka Melnychuk (1967); Roxolana Melnyk (1968-1969); Halyna Muchin (1965); Tania Murenko (1966-1967); K. Myklasevych (1947-1948); Osyp Nawročkyj (1966-1967); Maria Onufrijchuk (1967); Maria Pankiw (1964-1965); D. Papiš (1966); A. Pawlyshyn (1944-1945); Myroslava Pidhirna (1969); Irene Prodan (1968); Maria Pshepjurs'ka (1944); Jaropolk Radkewycz (1969); N. Rempel (1969); N. Rudnyčka (1943-1944); Ždan Rudnyčkyj (1966-1967); Ol'ha Rybachuk (1947); Vs. Shevchenko (1947-1948); M. Shkawrytko (1964-1965); W. Slipchenko (1965); A. Slusarchuk (1948); Ivan Sochačkyj (1948); Wasyl Wasyliw (1967); Lawrence Yanchynski (1968-1969); Andrew Zuravskýj (1963-1966).

Compilation of Proto-Slavic entries —

L. Dimerman (1966); R. Karpiak (1967).

Compilation of entries re non-Slavic elements —

Sophia Kachor (1967-1968); Josef Petach (1969).

Proof-reading —

P. Holinka (1962-1971); Osyp Nawročkyj (1966-1971); Ol'ha Woycenko (1962-1971).

Indexing of lexicological material —

Ol'ha Woycenko (1962-1971); Yaropolk Radkevycz (1970).

Bibliography; Abbreviations —
Sophia Kachor (1969).

* * *

The publication of this dictionary was made possible with the financial assistance of the following institutions, organizations, and interested individuals (in addition to author's personal expenses):

Institutional sponsorship —

The Canada Council, Ottawa; Shevchenko Scientific Society (NTSh of Canada); Ukrainian Free Academy of Sciences (UVAN of Canada, Incorp.); The University of Manitoba, Winnipeg; Canadian Association of Slavists (CAS); Ukrainian Canadian Research Foundation, Toronto; Ukrainian Canadian Committee; Ukrainian Reading Association Prosvita; Ukrainian Mutual Benefit Association of St. Nicholas; Carpathia Credit Union Society; North Winnipeg Credit Union Society; Vira Credit Union Society; Ukrainian National Home Association; Ukrainian Professional and Businessmen's Club; Ukrainian Language Association — all of Winnipeg, Man.; Ukrainian Society Prosvita (Port Arthur), Thunder Bay, Ont.; Ukrainian Community of Sudbury, Ont. (through the efforts of W. Kuryliw); "Chervona Kalyna" Plast Unit of New York, USA; Ukrainian Teachers Association, Toronto; Ukrainian Literary Society of T. Shevchenko, Kenora, Ont.; Shevchenko Jubilee Committee, Toronto; Ukrainian Toronto Credit Union; Ukrainian Workingmen's Ass'n., Scranton, Pa.; University of Victoria Library.

Individual:

Alexander Gregorovich, Hamilton, Ont.; Petro Hawryshyn, Winnipeg, Man.; J. Jopko, Virden, Man.; W. Kozakewych, Fort William, Ont.; D. Lobay, Winnipeg, Man.; S. Parfanovych, Detroit, Mich.; Julia Rudnycka, New York, USA; R. Smal-Stočkyj, Washington, D. C. (all deceased). F. Bogdan, Vancouver, B. C.; A. Cottick, Winnipeg, Man.; S. Durbak, Winnipeg; T. Humeniuk, Toronto, Ont; S. Jan-

kowskýj, Winnipeg; W. Jaszczun, Pittsburgh, Pa.; Rev. P. Kamenečkyj, Toronto; G. Lisowij, Leeds, England; Rev. Dr. M. Olenchuk, Whitlaw, Alta.; M. Owcharenko, Charleston, Ill.; J. P. Pauls, Cincinnati, Ohio; A. and P. Pawlyshyn, Brisbane, Australia; Rev. E. Pilkiw, Winnipeg; B. Rozdilsky, Saskatoon, Sask.; J. Rozumnyj, Winnipeg; R. Smyk, Coal City, Ill.; M. Surmach, New York; H. Szymonowycz-Rudnyčka, Montreal, P. Q.; M. and I. G.-Tarnawecky, Winnipeg; W. Topolnyčkyj, Winnipeg; O. and W. Trembicki, New York; K. Tsaruk, Macamic, P. Q.; H. D. Wiebe, Winnipeg.

To all these institutions and persons the author extends his cordial thanks.

* * *

Until 1971 there had been no etymological dictionary of Ukrainian language in existence, and therefore, the author has had to depend on general Slavic dictionaries (Miklosich, Berneker) and dictionaries of particular Slavic languages (Preobraženskij, Brückner, Mladenov, Vasmer, Machek, Slawski, etc.). The author has made an effort to excerpt the entire Ukrainian etymological literature before 1971.³

Concerning the arrangement of the material, he has kept a strict alphabetical order. The presentation of Ukrainian words is done so that the literary form appears as the main entry. Then the dialect and idiomatic deviations follow; further, the historical documentation is given, and finally, data of the remaining Slavic languages are included. As a *novum* the derivatives and synonyms (substitutes) have been

³ In the meantime, the author continued to publish some results of his research. Among others the following works in this field should be mentioned: *The Term and Name Ukraine*. Onomastica No. 1, Winnipeg 1951; *The Names Galicia and Volynia*, *ibid.* No. 2; "Istorija i poxodžennja nazvy mista Xarkova", *Naukovyj Zbirnyk UVAN*, Vol. 2, New York 1952, 111-115; "Ukrajinski etymolohiji", *Wissenschaftliche Mitteilungen der Ukrainischen Freien Universität*, Bd. 2, München, 1958, S. 44-49; "Sputnik and -nik Derivatives", *Slavic and East-European Studies*, Bd. 4, Montreal 1959-1960, S. 142-150; "The Origin of the Name Slav", *Names*, Vol. 8, Grand Forks 1960, S. 65-74; "The Slavic Suffix -epa", *Canadian Slavonic Papers*, Bd. 4, Toronto 1959-1960, p. 115-120; "Poxodžennja i značennja nazvy Peremyšl", *Peremyšl, the Western Stronghold of Ukraine*, New York Philadelphia 1961, pp. 106-109, and others, see the list on pp. LXXV—LXXXV.

introduced; they build up the second main part of the entries. The third part consists of the comparative Slavic, Indo-European, or other material with inherited cognates or sources of loan and foreign words respectively.

Here a decision had to be made concerning the volume of vocabulary. Although in that regard the author has oriented himself on the dictionaries of Želechovskýj, Hrinchenko, Kuzela-Rudnyčkyj, Andrusyshen-Krett, and the new Ukrainian-Russian Dictionary by I. N. Kyryčenko not all words of these works have been included in his dictionary. First of all, the important older lexica and the basic stock of words of today's Ukrainian literary language have been taken into consideration. To this the middle Ukrainian words, neologisms, and those words whose sound, semantic, cultural and historical aspects are of interest to the reader, have been added.

In view of the contemporary state of Ukrainian historical lexicography, it was not always possible to introduce the exact historical data of the word. The dictionary of Sreznevskij, the collections of Zyzanij, Berynda and the incomplete dictionary of Tymčenko as well as the index of Kovaliv formed the basis for the history of words.

Geographical and proper names of people have been drawn into the dictionary to a great extent. They have been arranged according to their basic etyma, although here and there they have been introduced as particular entries.

In 1957, the author decided to translate his material from Ukrainian into English for the following reasons: There was no Slavic etymological dictionary in the English language, thus a Ukrainian-English etymological dictionary would offer a scientific service not only for the Ukrainian language but also for the other Slavic languages to the English speaking users. Another reason which led him to such a decision was the fact that most Ukrainians (two and a half million) live in Great Britain, Canada, U. S.A., Australia and in other English speaking countries.

In compiling his dictionary, the author relied on several previous works; first of all, on the monographic studies, e. g.

O. Makaruška's "Slovar ukrajinských výrazů, přejatých z mov turkšských", *Zapysky NTŠ*, 5, 1 14; I. Šarovolskýj's "Nimečtí požičení slova v ukrajinskij movi", *Zapysky Kyjivského Institutu Narodnoji Osvity*, 1926, 1927, and "Rumunští zapožičení slova v ukrajinskij movi", *ibid.* 1929; D. Šelud'ko "Nimečtí elementy ukrajinskoi movy", *Zbirnyk Komisiji dlja doslidžennja istoriji ukrajinskoi movy*, 1, 1931; Roman Smal' Stockyj's "Prymityvnyj slovotvir", *Studiji do ukrajinskoi hramatyky*, 6, 1929; R. Smal Stockyj's *Die Germanisch Deutschen Kultureinflüsse im Spiegel der Ukrainischen Sprache*, Leipzig, 1942; R. H. Menge's *The oriental Elements in the Vocabulary of the Oldest Russian Epos The Igor' Tale*, New York 1951, etc.; here also etymologies published in such Ukrainian journals as *Ridna Mova* (1934 - 1939), *Ukrajinska mova v školi* (1951 - 1961), a. o., should be mentioned.

As far as the methodology is concerned the author has oriented himself on the results of the etymological research conducted in the recent time by several competent scholars in America and Europe. The entries were analyzed and explained etymologically according to the following formula for genuine as well loan and foreign words:

$$Ax = \frac{CHa}{A_1 x_1 A_2 x_2 A_3 x_3 \dots A_n x_n} + CH [(a+o)d+s] < S$$

This formula is to be read as follows: The etymology of the word x (with its semantic content) in the system of the language A results from the GENETIC RELATIONSHIP (<) of the contemporary (C) and historical (H) material comprising all the appellative (a) and onomastic (o) formations with their derivatives (d) and semantic sphere (synonyms and substitutes: s) confronted with cognates of the other related languages ($A_1 x_1 A_2 x_2 A_3 x_3 \dots A_n x_n$) to the source.⁴

* * *

⁴ See *Slavistica* No. 44, Winnipeg 1962, and *Variants of the Etymological Formula*, *Die Welt der Slaven*, Vol. 8, No. 2, Wiesbaden 1963, (p. 203-210).

* * *

The appearance of the first part of this dictionary in 1962 evoked considerable interest among the Slavists. One of the first reviewers, Valentin Kiparsky, wrote among others:

... George Y. Shevelov has stated that "one of the sad traditions of western, and, indeed, not only western, Slavistics" is "the ignorance of Ukrainian linguistic facts" (*Slavic Word*, 4, 1955, pp. 503 - 530). And, indeed, while some smaller Slavic peoples (Bulgarians, Czechs, Slovaks) have several etymological dictionaries of their own since a long time, the more than 40 million Ukrainians have not yet got even one.

It sounds like a bitter irony that Rudnyčkyj's "workshop" for the compilation of an Ukrainian etymological dictionary, which was started outside of the Ukraine, in Prague, 1941, had to be transferred to Heidelberg, Germany, in 1945, and then to Winnipeg, Canada, still farther from the Ukraine, in 1949. One must admire the tenacity of the author who continues his work despite such adverse circumstances. On the other hand, his work has been facilitated since the 1950's by the publication of Max Vasmer's *Russisches etymologisches Wörterbuch* (Heidelberg, 1950 - 1958). Vasmer included in his dictionary many words which he termed "Russian dialectal" and which were, in fact, present-day Ukrainian. Moreover, most Ukrainian words which are not recent borrowings from Polish, Rumanian, Hungarian, Turkish, etc., have a closely corresponding form in Russian, explained by Vasmer. Nevertheless, many of purely Ukrainian idioms were unknown to Vasmer and to receive special treatment by Mr. Rudnyčkyj.

Before publishing the first part of this Dictionary, the author distributed among his colleagues a booklet called *Etymological Formula With Especial Reference to Slavic* (*Slavistica*, 44; Winnipeg, 1962) ... The use of this formula and the shortcomings of the previous etymologies by Gorjajev (1898), Preobraženskij (1910), Brückner (1927), Vasmer (1954), and Sławski (1956) are illustrated by some very aptly chosen examples. Thus, Rudnyčkyj's etymological dictionary is the first to follow a previously elaborated etymological formula.

This formula, however, seems not to cover the most interesting and new feature of the dictionary: the specifically Ukrainian interjections. As most of them begin with *a-* (*abaž, abir, abru, avru, adzuš, aduz, akot*, etc.), one can see already now the great importance of that innovation. In general, etymological dictionaries include only few interjections, though it is well known that the interjections vary from one language to another even in very closely related groups (for example, the Finnish and Estonian ones are quite different), and remain the last words to be forgotten or learned when people change their language ...

One of the interesting features of the dictionary are the words in onomastics. It is fascinating, e. g., to learn that the city *Bar* in the Ukraine, well known from the 1768 Polish Confederation (*Konfederacja Barska*) against the Russians, was really Bari, the name of a city in Italy, transplanted to Ukraine by Bona Sforza, wife of Sigismund I, King of Poland in 1537. Since the dictionary is being printed in Canada, one understands that the name of the Canadian province *Alberta* is included, but do not realize the need of including *Bachka* (territory in Yugoslavia, around Novi Sad), where only a few Ukrainians are known to have been living.

As to the etymologies, I agree with most of them, but I think that Rudnyčkyj could have indicated the sources of some Ukrainian words more exactly ...⁵

Under the title "First Etymological Dictionary of the Ukrainian Language" C. Bida of Ottawa wrote as follows:⁶

In the second half of 1962 there appeared under the auspices of the Ukrainian Free Academy of Sciences in Canada the first fascicule of the etymological dictionary of the Ukrainian language. Its author and editor is Professor J. B. Rudnyčkyj of the University of Manitoba. The etymological dictionary is published in the English language.

This is an epoch making event in the Ukrainian academic life and linguistic studies especially as it marks the appearance of the first etymological dic-

⁵ Cf. *Slavic and East European Review*, Vol. 7 (1963), pp. 207-209; Most of his criticisms were accepted and some of them were included in the second edition.

⁶ Cf. *AMERICA*, No. 75, Philadelphia, 21, IV, 1966.

tionary of the Ukrainian language. The Ukrainian Etymological Dictionary by R. V. Kravchuk, as announced by the Kiev Institute of Linguistics in 1961, has not, to our knowledge, as yet appeared. The significance of this event lies in the fact that this is the first Slavic Etymological Dictionary in the English language. Up till now all dictionaries of this type appeared in their respective Slavic or German languages, as in the case of dictionaries of Franz Miklosich, Er. Berneker and M. Vasmer.

As it is stated in the *Foreword*, the author plans to publish 20 fascicles of this dictionary which will appear regularly at definite intervals of time. The work on it started by the author in 1941 in Prague. With the financial help of the Ukrainian and other educational and scientific institutions he was able to collect a considerable amount of material. In 1945 the material was transferred to Heidelberg where the author continued to work on the Dictionary in the Indo-European and Linguistic Institute. Beginning in 1949, the author resumed his research in Winnipeg, where he engaged himself in unusually active academic life and publishing activity. At the same time he acted as Professor of Slavic Languages and Literatures at the University of Manitoba and for many years served as President of the Ukrainian Free Academy of Sciences in Canada. Thus the long years of preparation resulted in the appearance of the first part of the dictionary which marks an important milestone in the history of the Ukrainian linguistics for the simple reason that this is a pioneering work.

The etymological research and related discipline are always connected with a series of the following problems: the history of the language and its literary and linguistic sources; foreign lexical influences; and the dictionary of the dialectal vocabulary. These are the problems which require some thought and keen consideration in the preparation of the etymological dictionary. This view finds its full justification in the premise of V. Kiparsky, who says that it is difficult to prepare an etymological dictionary of any language before appearance of reliable historical dictionaries of the given language. This is quite clear and evident, since in order to establish the basic source of the origin of the word and its root meaning, it is necessary first of all to analyze the various meanings of a given word on the basis of a

number of historical sources from different epochs. Language is an historical notion; its structure as well as its vocabulary undergo a change in the process of development. Only in this perspective of its developmental process is it possible to grasp adequately the root meaning of the word and its primary form.

Moreover, one of the important sources for the preparation of etymological dictionary is a dialectal dictionary for it reveals to the researcher the lexical wealth of a language. This is especially true of the archaic dialects which consistently and persistently preserve the old forms. Dialects constitute an invaluable reservoir not only of phonetical, morphological or syntactical elements, but also lexical peculiarities of the language in its geographical interpenetration.

A Ukrainian etymologist in his research encounters difficulties due to the lack of the above mentioned historical, dialectal dictionaries, and other related studies. J. Tymchenko's "The Historical Dictionary of the Ukrainian Language", published by the Ukrainian Academy of Sciences in Kiev in 1930 (the last part appeared in 1933), is a monumental work though it does not take into account the sources of the XI-XIII centuries as this was prohibited by the official government prescription. Nevertheless, it reaches to letter Ж. In the domain of dialectology, the situation is somewhat better. Recently, there appeared several regional dialectal dictionaries by A. Moskalenko in 1958 and P. Lysenko in 1961, but so far they have been scarcely accessible to scholars on the American continent. The same can be said about the abundant ethnographic and dialectal material collected by I. Werkhratskyj, P. Chuzhbynkyj, Hnatiuk, Drahomaniw and others which would provide the scholars with the wealth of Ukrainian dialectal vocabulary. However, these are accessible to scholars only to a limited degree beyond the borders of the native land.

All these inadequacies and unfavorable circumstances in the field of linguistic research should be taken into consideration in evaluating the Ukrainian etymological dictionary which ironically enough appears for the first time on the North American continent. All the preparation in selecting the historical material and choosing the dialectal vocabulary is being done by the author himself in order to fill the gap in the Ukrainian lexicographical literature.

In spite of these difficulties, in the first part of the dictionary of J. B. Rudnyčkyj, one notes a distinct tendency to emphasize the historical aspect of the vocabulary of both, modern, medieval and the old period of the Ukrainian language and this feature immensely enhances the value and significance of the dictionary. In addition, the author attempts to accentuate also the dialectal aspect by differentiating the western Ukrainian lexical fund from the Eastern Ukrainian, but this aspect of his work is not as thorough as it should be, perhaps due to the above mentioned reasons. Relatively more attention is devoted to the vocabulary of the Carpathian dialect: namely, the Hucul, Boiko, Lemko and Transcarpathian. Other dialects are not treated with such thoroughness.

In his method of research the author maintains and develops the comparative aspect which is so important in the etymological research. The author takes into consideration not only Slavic but also numerous European and non-European languages with which Ukrainian lexicals are related.

The derivatives and the synonyms are extremely well represented. The latter has received special attention, though strictly speaking it does not belong to the etymological studies. And if in the future it will be represented to such an extent, then one may think that the first Ukrainian etymological dictionary can serve to some degree as a dictionary of Ukrainian synonyms.

The inclusion of place names like England, Arctic, Bachka, etc. and also Christian names — Anthony, Andrew, etc., in the dictionary indicates the author's extensive plan, but one must be cognizant of the fact that in this type of work it is impossible to discuss the onomastics consistently and exhaustively. Perhaps the author has decided to treat only the most widely diffused and generally used names.

With all these valuable features of the dictionary of J. B. Rudnyčkyj, one can notice a certain lack of foreign, non-Ukrainian lexicals which have been fully absorbed by the Ukrainian language. Without them it would be impossible to get along today. These are the words of the type, such as *abonent* (subscriber), *absida* (apse), *awarija* (accident), *awangard* (vanguard), *anarkhija* (anarchy), *anketa* (questionnaire), *apokryf*

(apocrypha), *asket* (ascetic), *anatomija* (anatomy), *analiza* (analysis), *albom* (album), *arsenal* (arsenal), *arterija* (artery), *asekuracija* (insurance), *asystent* (assistant), *balistyka* (ballistics), *barometer* (barometer), *baljustrada* (balustrade), and so on. These and other similar words constitute today an important and organic lexical fund in the Ukrainian language. One can hardly omit them from consideration.

On the other hand, one comes across many interjections like *ahu* (halloo), *ahow* (hi), *ahush*, *aj* (oh), *ady*, *akur*, *akysh*, *aduz*, *adzus*, *aciu*, *ake*, *balam* and so forth, which have little in common with the etymological studies and strictly speaking, belong to the onomatopoeic formations. It is a striking feature that other etymologists, for some reason or other, include interjections in their respective dictionaries as, for example, F. Sławski, the author of the most recent etymological dictionary of the Polish language.

While discussing the onomatopoeic formations, it would be wise to mention at this point the related field, namely the lexical derivatives with emotive coloring which one meets not only in the interjections but also in nouns and verbs. To this group usually belong words without a suffix in which the root is repeated in order to reinforce the acoustic element. As a result of this repetition the words acquire emotional overtones. Many lexical formations were created in this manner, in Slavic and other Indo-European and non-European languages as, for example, *kohol'*, *khokhol*, Russian; *kolo-kol*, *prapor* (**por-por*); the latter is exemplified in French: *c'est beau-beau*. In this sphere of formations one should look for the etymology of such words as "bebekhy" which Brückner for some reason connects with the etymology of word *baba* (an old lady). A relatively large number of words were formed in this way, which from the derivational point of view are connected with interjections and it is here that one should look for their respective etymologies.

In my opinion, one should add to these lexical formations such words as *baraban* (drum), *balabukh(a)*, etc., rather than to connect them with words of Persian or Turkic-Tartar origin as it is done by Mladenov.

* * *

In this brief review of J. B. Rudnyčkyj's dictionary, it is difficult to evaluate the sources which the author

intends to use since they are to appear in the last part of the proposed work. Nevertheless, from the cited abbreviations one concludes that the work under consideration is being prepared on the basis of rich lexical material. This, in part, is suggested by the abundance of cited etymological variants of different scholars to whom the author refers quite frequently.

Moreover, on the basis of the first part it would be premature to give a proper evaluation of the dictionary which still requires enormous amount of work and scholarly effort. On the other hand, if we compare the first part of J. Rudnyčkyj's etymological dictionary and its respective source material with the already mentioned Polish dictionary of F. Sławski, then we can conclude that the former illustrates greater abundance of source material than the latter. This fact should be emphasized since Sławski's dictionary is being prepared on indigent Polish soil, where the author had at his disposal all the available documentary sources.

We are confident that the forthcoming parts of this methodologically well organized work will be enriched by lexical material and that the author will succeed in completing his daring undertaking which will constitute a new page in the annals of Ukrainian linguistics.

The most extensive review of this dictionary was written by R. V. Kravchuk in *Voprosy jazykoznanija*, No. 4, Moscow 1968, pp. 117 - 134. The reviewer (—himself the initiator of the Kievan etymological dictionary of 1961) raised several valid points and in general was favourably inclined to this work. Two other severe (though in some instances stylistically arrogant) critics, Ol. Horbach⁷ and G. Yu. Shevelov,⁸ missed many points both in methodological and substantial respect, in some cases misunderstood the author or misinterpreted his presentation of the material as well as his etymologies. The rebuttal of their particular, invalid, points along with inclusion of their justified criticisms are to be found

⁷ Cf. *Сучасність*, No. 23, München 1963, pp. 117-122; No. 40, 1964, pp. 116-121.

⁸ Cf. *Language*, Vol. 44, Baltimore 1968, pp. 856-875.

in the *Addenda et Corrigenda* — section of this dictionary on pp. 903 - 924, or in some other scholarly publications.⁹

Finally, an explanation regarding the second revised edition of this work should be made. It was well perceived and briefly characterized by Thomas F. Magner in his review of the dictionary in *General Linguistics*, No. 2, p. 162:

... Rudnyčkyj's method of publication is novel: the first five Parts (from A to *Voropaj*) were published in 1961 and are here re-published, with mistakes corrected and post-1961 references added; ... after Part 10 appears, Parts 6 to 10 will be re-published in a second revised edition; and so on until 20 Parts have appeared and have been revised. This technique, which has certain practical advantages, has one disadvantage for the buyer who may find himself assembling parts of two editions.

Rudnyčkyj is a pioneer in that his work is the first etymological dictionary of a Slavic language to appear in English; this is not of overwhelming importance for Slavic specialists, though most of us do read English better than Ukrainian, but it is a boon for our colleagues in other fields. Since etymological dictionaries of related languages obviously supplement each other. Rudnyčkyj's work enhances the value of Vasmer's etymological dictionary of Russian in that Rudnyčkyj has up-to-date references for the many items common to both Russian and Ukrainian ...

The differences between the first and the second editions of Parts 1 - 5 of this dictionary, the revisions, additions and corrections in the latter were extensively discussed by Iraida Gerus-Tarnawecka in *Die Welt der Slaven*, Jahrgang 13, Wiesbaden 1968, pp. 330 - 336. With the kind permission of the author and by courtesy of the publisher O. Harrassowitz they are quoted here on pp. 897 - 902.

—x—

⁹ Cf. *Die Welt der Slaven*, Jahrgang 15, Wiesbaden, 1970, pp. 93-95, Otto Harrassowitz.

ЕТИМОЛОГІЧНИЙ СЛОВНИК УКРАЇНСЬКОЇ МОВИ

I.

*Блажен, провів хто вік на Батьківщині,
Й, на службу ворога не ставши,
Труди життя для неї присвятив.
Та тричі той блажен, хто на чужині,
Од чвар замки воріт замкнувши,
Для неї жив, змагавсь, горів...*

Етимологія, тобто походження, історія й первісне значення слів, цікавила мене ще в часі науки в Стрийській гімназії в 1920-их роках. Вивчаючи латинську, грецьку, німецьку та інші мови, ми середньошкільники (Богдан Думин, Ярослав Спольський, і ін.) порівнювали деякі слова з української мови з їхніми відповідниками в клясичних чи сучасних мовах. Не обходилося тоді й без т. зв. жартівливої народної етимології в роді виводу французького *jour-у* від українського *журу* (діалектного означення „ранньої кашки”), *мамаліги* від „мама лигає”, а назви міста *Стрия* від одного з наших „стриїв” (=дядьків). Першою науковою працею, що я вивчав тоді поза обов'язковими підручниками, був *Словник гужих слів* Зенона Кузелі (Київ - Ляйпціг, 1919). Прочитуючи окремі сторінки цієї книжки, а то й завчаючи деякі слова напам'ять, я вже тоді переконувався, що з історією слів та назв зв'язана історія культури даного народу, зокрема коли йде про взаємини з іншими народами й їхніми культурами.¹

Університетські студії у Львові в 1930-их роках поглибили й скріпили в мене зацікавлення етимологією. Я тоді вперше познайомився з етимологічними словниками Ф. Міклошича, Н. Горяєва, А. Преображенского, Е. Бернекера. Все ж найсильніше враження робив на мене тоді Ол. Брюкнер своїм етимологічним словником польської мови (1927): його широкий культурознавчо-історичний підхід до мовних явищ, приступна форма й сконденсовано-

¹ Пор. *Збірник на пошану Зенона Кузелі*. ЗНТШ. 169 (1962), стор. 85.

ясна подача матеріалу з багатьма цитатами з української мови — все це корисно впливало на мої молодечі наукові зацікавлення тим більше, що мої тодішні вчителі — Ян Янув, В. Ташицький та Ю. Курилович дуже часто запускалися в етимологію апелюючи та назв у часі своїх викладів, вправ чи семінарів.

В 1933 році почала виходити в Варшаві *Рідна мова* — популярно-науковий журнал за редакцією Ів. Огієнка (пізнішого Митрополита Іларіона в Вінніпезі, Канада). Опираючися на Преображенському, а головню Брюкнерові, редактор часто подавав у популярній формі етимологію поодиноких українських слів,² чи друкував на сторінках свого журналу етимологічні статті інших мовознавців, напр. Гр. Ільїнського, М. Білика, І. Велигорського, Є. Грицака й ін. Я пильно читав цей журнал (навіть деякий час кольпортував його між студентами-україністами) й надрукував там кілька статей, в тому деякі етимологічного характеру (напр. українське *літвище-літовище*).³

Все ж мої тодішні етимологічні зацікавлення йшли більш по лінії ономастики, ніж апелюючи. У 1935 р. я дав пояснення назв *Кульгиз* і *Самбора*, а там етимології таких топонімів, як *Стрий*, *Семигинів*, *Теребовля*, *Жулин*, тощо.⁴ Моя перша магістерська праця торкалася походження наростків *-ище*, *-исько*, *-сько* в українській мові (1934), друга давала пояснення й етимологію польських форм *jaschał*||*jeschał* (1936),⁴ а вершті докторська дисертація із 1937 р.: *Географічні назви Бойківщини* містила пояснення близько двох тисяч оронімів, гідронімів та назв місцевостей, нерідко з етимологіями апелюючи.⁵

Після докторату, завдяки старанням З. Кузеля, я дістав наукову стипендію Deutsche Forschungsgemeinschaft в Українському Науковому Інституті в Берліні для опрацювання великого українсько-німецького словника. Із своєю частиною (букви: А—О) я був готовий у 1941 році⁶ й тоді ж переїхав до Праги з наміром започаткувати свій власний проєкт: працю над етимологічним словником української мови.

Було кілька спонук для цього.

Насамперед відчуття наукової потреби такого словника. В багатьох етимологічних працях у славистиці й індоєвропеїстиці українські мовні факти могли б допомогти висвітлити одну чи другу проблему. З уваги на брак етимологічного словника української мови (як узагалі повного тлумачного, синонімічного, історичного, діалектичного й інших словників) і слов'янське і індоєвропейське мовознавство виявляють недоліки, що їх можна б легко оминати, якби був такий словник. Нікуди правди діти, насправді українська мова ще не „введена” достатньо в етимологічно-порівняльні дослідження й це відбивається на загальному рівні слов'янського чи порівняльного мовознавства взагалі. Як приклад може послужити український вигук *дзус[ь]!*, що залишається єдиним слов'янським слідом сатемового переходу *ǵh- в *z- в праїндоєвропейську епоху (пор. *гусь*, стор. 774). Досі цього явища ніхто не завважував у порівняльному мовознавстві, бо українські мовні дані були для нього замкнуті на сім замків. Є багато інших фактів, як от слова *зайвий*, *огрядний*, *осоружний*, *рантуж*, *саламаха* й ін., що вносять новий матеріал у славистику й індоєвропеїстику.

Другою не менш важливою причиною взятися за справу українського етимологічного словника було відчуття відповідальності за всю тодішню генерацію українців-мовознавців, що — на мою думку — повинна була внести свою пайку й свій вклад у загально-

² Їх пізніш зібрано в окремий словничок, що під кінець життя Митрополита Іларіона зберігався в Вінніпезі. Мої поради друкувати його в формі популярного етимологічного словника, на жаль, не ввінчалися успіхом.

³ Повні наголовки цитованих у цьому тексті статей, книжок, брошур подані в книжці: *J. V. Rudnyčkyj: A Bibliography of Writings 1933-1963*, Winnipeg, 1964.

⁴ Перша праця вийшла друком в Українському Науковому Інституті в Варшаві в 1935 р., друге видання: *Slavistica UVAN* у Вінніпезі в 1967; друга залишилася в рукописі в архівах Львівського університету.

⁵ Праця вийшла друком у Львові в 1939 р.; друге видання: *Onomastica UVAN* No. 23-24, Winnipeg 1962.

⁶ З. Кузеля й Яр. Рудницький: *Українсько-німецький словник*. Отто Гарра-ссовіц, Ляйпціг 1943.

українську культурну скарбницю, коли попередні покоління з цих чи інших причин не могли цього зробити. Я був тоді переконаний, що єдиний Михайло Грушевський в ділянці історії спромігся на (незакінчену) синтезу, так як перед ним Омелян Огоновський пробував синтези в ділянці історії літератури, знайшовши продовжника в Михайлові Вознякові. В ділянці мовознавства такої синтези всіх літературних, діалектних, історичних, синонімічних, топо- й антропонімічних витворів духа українського народу не було. Прикро мені було часом прислухатися чванькуватості деяких несконплікованих патріотів про „чотиритисячелітню українську культуру” — без... етимологічного словника! Отож треба було зарадити тим більше, що в той час ані в Україні, ані на еміграції ніхто про справу такого словника не думав.

Безпосереднім поштовхом для мого проєкту були професори Олександр Брюкнер та Макс Фасмер, кожний по-своєму, в Берліні. Першого я відвідав десь з весною 1938 року й мав з ним довгу дискусію на тему походження деяких місцевих назв, включно з українським *Берліном* у Галичині, що його Брюкнер уважав за відповідник *Берліну* в Німеччині. В своїй ласкавості до мене, як молодого тоді адепта етимології, а в прихильності до української науки й культури взагалі (він знав і цинів Івана Франка, дивувався, чому немає українського університету у Львові, й т. п.) Брюкнер висловив тоді думку про konieczність опрацювання етимологічного словника української мови, якого брак — на його думку — дошкульно відчувався в славістиці.

Інакше дивився на справу Фасмер. Раз, десь на початку 1939 року, показуючи мені на своєму помешканні шафки з матеріалами для свого російського етимологічного словника, він гордо заявив, що його словник буде добрий і для „Кляйнруссіш”. Треба б хіба зробити якийсь додатковий зошит українських слів, яких він не включив до свого російського словника, „але їх уже не так то багато!” — завважив. Мене здивувала тоді не тільки Фасмерова „малоруська” термінологія (з такими ж позначками

були його картки в скриньках із матеріалами), але взагалі трактування української лексики як свого рода „додатку” до російської. Адже ж такий сам „додаток” можна було б зробити і для польської, чеської, болгарської, чи інших мов. Правда, деякі з них уже мали тоді свої етимологічні словники, але все таки сама настанова Фасмера (— дійсного члена Наукового Товариства ім. Шевченка!) до української мови була для мене тоді нова й незвична. Відвідуючи як гість його мовознавчий семінар у 1938-39 роках, я не міг надивуватися, як він дозволяв студентам читати „Алєг” замість *Олег* для XI ст., як міг толерувати відрізняння в працях деяких своїх учнів таких мов як „Кляйнруссіш”, побіч одночасного „Рутеніш”, а це поруч із „Україніш”. Наша „приятель” з Фасмером довго не тривала тим більше, що мій переїзд до Праги припинив особисті взаємини, як здається, на довгий час (вперше ми зустрілися аж в 1958 р. на ономастичному конгресі в Мюнхені).

Те, що врзалося в пам’ять із берлінських часів був Фасмерів закид „політики”, не науки в колах українських учених: узятися за щось поважне, до серйозної праці, напр. зладження українського етимологічного словника — на його тодішню думку — українство було нездібне. Треба було погодитися з сумною дійсністю, бо й справді такого словника ми не мали й сірковими очима світили перед широким світом.

Отак у Берліні остаточно оформилася, а в Празі в 1941 р. почала здійснюватися ідея українського етимологічного словника. Я мав щастя викладати в Українському Вільному й у Карловому університетах у столиці Чехії, габілітувавшись в першому в 1940 р., а в другому в 1943. Через виклади й семінари я мав можливість контакту з українською академічною молоддю, а теж користування прекрасними книжками й журнальними ресурсами Слов’янської бібліотеки в Каролінумі. Дирекція бібліотеки (точніш: д-р Карль Вемер, пізніш бібліотекар у Гайдельберзі) відступила мені окрему кімнату, куди я позносив різні словники й журнали. Умови праці були ідеальні.

Культурно-Освітня Референтура Українського Національного Об'єднання в Берліні призначила мені одну стипендію на оплату студента-помічника, згодом Український Центральний Комітет у Кракові давав другу стипендію, я сам третю, а Deutsche Forschungsgemeinschaft четверту. З допомогою кількох асистентів-співробітників я почав основну ексцерпцію українських матеріалів із славістичних і українознавчих журналів та окремих праць, що мали відношення до української етимології. З приємністю й вдячністю згадую тут перших своїх технічних співробітників: д-ра Олену Кушнір, Тараса Лукача, Олену Білецьку, Марію Пшеп'юрську, Наталію Рудницьку, Марка Антоновича й ін.

В 1944 ляйпцігська фірма Отто Гаррасовіц, що друкувала деякі праці з українознавства, поцікавилася словником і обіцяла його видати. Тим часом вона надрукувала дві сторінки пробних гасел під наголовком Etymologisches Wörterbuch der ukrainischen Sprache. Probeseiten. Їх я порозсилав на адреси відомих мені мовознавців і від деяких дістав відповіді.

На цьому місці наводжу деякі з українських голосів того часу.⁷ І так Василь Лев, мій старший колега з Львівського університету, писав:⁸

Етимологічний словник української мови це зовсім нова річ, незвичайно потрібна для тих, що вивчають українську мову. Автор словника, знаний уже вченому світові мовознавець, піднявся великого і незвичайного важкого діла, тому що знані дотепер етимологічні словники слов'янських мов (Мікльошіча — перестарілий, Бернекера — недокінчений) обіймають порівняльний матеріал усіх слов'янських мов, деколи не подаючи при окремих словах українських відповідників. Зовсім зрозуміле, що спеціальний етимологічний словник однієї мови мусить бути докладний і точний. А з того завдання проф. Яр. Рудницький вив'язується зовсім добре. Використовуючи порівняль-

⁷ За іншомовними відгуками (чеськими, німецькими, англійськими) див. англійська частина вступу.

⁸ В цитатах збережено правопис кожного з мовознавців так, як він його вживав у листах.

ний матеріал словниковий грецької, старослов'янської і інших слов'янських мов та українські історичні й сучасні і деколи подаючи літературу предмету, автор вияснює кожне слово всебічно й виводить на площину індоєвропейських мов. Доцільно теж укладає автор словника німецькою мовою, щоб тим зробити його доступним усьому вченому світові. Коли автор викінчить словника, буде він дуже корисною й необхідною книжкою для кожного, хто хоче основно пізнати українську мову. Тому Етимологічний словник проф. Яр. Рудницького належить щиро повітати й побажати йому, щоб книжка скоро побачила світ!

В довшому листі П. Ковалів з'ясував ось так своє становище до словника взагалі, а до його пробних сторінок зокрема:

1. З реєстру слів треба викреслити провінціалізми. Словник має бути побудований на матеріялі літературної мови. Наприклад слова *бриг* (зах.-укр.) і *дощаду*, якого навіть в словнику Б. Гринченка нема, треба викинути, тим більше, що слово *дощаду* є синонімом відомого в літ. мові *доценту*. Так само не повинні бути в реєстрі й церковнослов'янізми. Напр. слово *гадо*, як церковнослов'янізм, не належить до лексичного складу сучасної української літературної мови. Не слід навантажувати словник архаїзмами і провінціалізмами, а натомість поширити реєстр за рахунок інших літературних слів, які не ввійшли до словника.

2. Самий принцип етимологізування слів прийнятний. Треба б тільки витримати більшу послідовність з відповідностями в інших слов'янських мовах. Надто це стосується білоруської мови. Напр., для *довег* з білоруської мови не наводиться відповідної форми. Так само й *готовий*, *говіти* тощо. Правильно робить автор, що білоруську мову ставить на другім місці після російської, але треба це проводити послідовно, а також і не пропускати білоруської мови, як це трапляється на пробних сторінках.

3. Не відомо, з яких міркувань білоруські слова позначаються латинкою, а російські власним шрифтом? Краще було б уніфікувати в той або в той бік. Думаю, що послідовніше й науковіше було б всі сучасні мови позначати латинкою, а старі (ст.-укр. і ст.-ц.-сл.) кирилицею.

4. Російські слова (коли залишити свій шрифт) треба передавати офіційним правописом, відкинувши ь в кінці слів і змінивши ъ на е. В російським офіційним правописі вже з 1917 року не існує ні ъ ні ь. Отже нема рації ускладняти український словник зайвими знаками, які відійшли в сферу історії. Старого російського правопису до 1917 року дотримується тепер частина старої російської еміграції, вбачаючи реформу рос. правопису 1917 року справою рук більшевизму, тоді як насправді реформа була переведена Рос. Акад. Наук ще в червні 1917 року, тобто до більшевицької революції.

5. Думаю, що слова під титулом aksl. треба було передавати не латинкою, а кирилицею. Але слова під титулом Ursl. треба передавати латинкою, бо вони справді спільні для всіх слов'янських мов.

6. Я сумніваюся, щоб в літер. українській мові поряд з *гомін* існувало *гомін?* Треба б залишити в тексті, як основну літерат. форму тільки *гомін*, звернувши увагу на інші подібні випадки. Покищо треба подати етимологію загально-вживаних слів.

7. Слова під титулом aksl. (напр. *gověti*) треба послідовно містити перед словами під титулом aukr. (напр. *говѣти*), а не навпаки, як це видно з наведених прикладів. Відповідності з нових слов'янських мов треба подавати в такому порядку: спочатку східно-слов'янські мови (українська, російська, білоруська), далі південно-слов'янські мови (польська, чеська, словінська).

8. Слова сумнівної етимології або слова, що не піддаються етимологізуванню взагалі, слід би було з деяких практичних міркувань відзначити в кінці.

Прага, 5 лютого 1945.

А. Коцевалов, професор класичної філології в Українському Вільному Університеті, висловився так про словник:

З великою насолодою прочитав пробні сторінки Вашого етимологічного словника. Дуже приємно бачити серед українських дослідників лінгвіста, який ставить собі приблизно ті ж завдання та йде тими ж шляхами, що і європейські вчені, та дорівнюється ви-

датним німецьким та французьким ученим. Власне кажучи, я етимологіями ніколи не займався спеціально і тому майже ніяких зауважень зробити не можу. Перш за все, в Ваших пробних сторінках звертають на себе увагу друкарські помилки в грецьких словах... Розуміється, помилки такого роду в серйозних лінгвістичних працях не припустимі, але я гадаю, що Ви в дальших коректах ці помилки вже самі виправили і тільки на всякий випадок указую Вам на те.

Далі, на мою думку, добро було би, як би Ви s. v. *hotovyj* більше зупинилися на грецькому *nēgāteos*: Ви, очевидно за Махеком перекладаєте це через 'neu erzeugt', але *nē-* у всякому разі не могло виникнути з *neo-* і тому не може визначати 'neu'; таким чином цей переклад, на мою думку, ніби то не виправдується...; взагалі *nē-* в складних словах має значення відречення, напр. *nē-gedēs* 'безкорисний', що для Вас зовсім не підходить; Brugmann та Boisacq убачають в грецькому *nēgāteos* пень *nēgat-* — чеське *snaha* — тоді, розуміється, слово *готовий* не мало би нічого спільного з *nēgāteos*.

S. v. *hovity* при етимології *govitu* — *faveo* (*foveo*) треба було би зазначити, що ця етимологія належить Meillet MSL 8, 280 та Brugmann'у (Sach. Ber. 1889, 47, див. Walde-Hofmann...).

S. v. *brič* можна було би зазначити, що як що грецьке *brōtos* наближається до санскрит. *mūrtah-* 'запеклий' (д. Boisacq, s. v.) то *briz* з *brōtos* (тоді > **mbrōtos* > **mrōtos*) зближати не можна.

Крім того стор. 3, перша шпальта, рядок 15 (s. v. *harazd*), може замість "Diese Auffassung ist lautlich unmöglich wegen sl. a und got. ā..." треба писати "...wegen sl. o und got. ā...", бо в пісні про полк Ігоря у Вас горазды *гезез* o і т. д.; може це теж друкарська помилка, як що я правильно розумію контекст...

Врешті Юрій Шевельов у листі з 30. XII, 1944, з Плянену писав про згадані пробні сторінки таке:

... Великою і надто приємною несподіванкою було для мене довідатися, що Ви працюєте над українським етимологічним словником. От, власне, потрібна праця, за якою все наше мовознавство, ба навіть культурний розвиток взагалі, аж кричить! Ваша ініція-

тивність і працьовитість мене просто захоплює, надто коли зважити на теперішні складні умови.

Ті сторінки справили на мене загалом своєю системою дуже добре враження. Зауважень можу подати тільки небагато. Система чітка, науково витримана. Хотілось би тільки використання матеріялу балтицьких мов — це було б часто дуже доречно. Сумнів викликає потреба давати вивідні слова (в даному випадку *дощаду* і *доценту*) окремим гніздом, коли вже є гніздо для кореня. Думаю, що це варт робити тільки тоді, коли дане вивідне слово має якусь особливо своєрідну свою історію, а в інших випадках краще було б з'єднувати їх з основним гніздом. В ускладнених випадках хотілося б більшого чи докладнішого обґрунтування не зовсім звичайних фонетичних переходів (як от припущене Вами $d > t$ в *доценту*), а особливо семантичних змін (як от при розвитку *довг* із *довгий*). Тут могли б бути корисними і паралелі з іншими словами, що розвивалися подібно. Поза цими деталями, повторюю, система видається мені дуже вдалою, і я охоче при нагоді виступлю пропагатором Вашої праці...

* * *

Друга світова війна не сприяла науці, а зокрема етимологічним дослідям. В 1943 р. прийшла вістка з Берліну, що збомбардовано дім М. Фасмера, а з цим знищено всі його матеріяли для російського етимологічного словника, що його мав видавати Карль Вінтер у Гайдельберзі. В лютому 1945 збомбардовано Прагу й частинно зруйновано Український Музей на Панкраці з його колекціями. Спокійна до того часу Прага ставала небезпечним місцем для дальшого зберігання моїх матеріялів і етимологічних ексцерпцій на карточках, яких уже назбиралося коло 25 тисяч. Я з родиною рішив виїхати на Захід. Нашою далекою метою був Гайдельберг, незнищене університетське місто над рікою Некаром, а ближчим етапом — прикордонне містечко Вунзідель у Фільгельгебірге.

Не без пригод ми приїхали туди дня 13-го квітня 1945 р. й після всяких труднощів, зв'язаних із тодішніми воєнними обставинами, нам удалося знайти приміщення в готелі „Басрішер Гоф” у самому центрі міста,

а пізніше на приватній квартирі у пані Зімлер, місцевої німки.

Все виглядало можливо, журили нас тільки наші посилки з книжками вислані з Праги на адресу місцевого музею. Як виявилось згодом, вони не дійшли й по сьогодні — пропали десь під Пільзном, можливо збомбардовані, а можливо й присвоєні чеськими урядовцями в часі війни, бо тоді нерадо пропускали з Чехії посилки до Німеччини. Так чи сяк я вже ніколи більше не бачив своїх словників, граматик та інших книжок, висланих на адресу Вунзідельського музею.

Події в спокійному містечку йшли швидко. Через тиждень після нашого приїзду його зайняли американські війська.⁹

З вдячністю згадую тут команданта американської залози в Вунзіделі, що тоді підписувався військовим псевдонімом Дж. Венард. Я відвідав його кілька днів після „окупації” Вунзіделя, з'ясував йому своє положення, справу словника й конечність виїзду до якогось університетського міста, *preferably Heidelberg*, для продовжування праці.

Зовсім несподівано він запитав:

— Do you have the eleventh and twelfth fascicles of Walde-Hofmann? Did Winter publish them already?

Я був здивований цим питанням і взагалі ознайомленням американського вояка з етимологічними дослідями в Німеччині. Я поінформував його, що оба зошити є в мене, зн. йшли поштою до Вунзіделя й можливо тепер їх дістану, коли закінчиться війна. Радо йому покажу їх. Але й так їх легко набути в видавця в Гайдельберзі. Я заявив охоту поїхати туди й привезти йому ці зошити, чим він дуже зрадів. В дальшій розмові він признався, що займається етимологією клясичних мов, а передусім латинської, й що був від років передплатником Вальде-Гофманового словника. На жаль, війна перервала правильне по-

⁹ Пор. Яр. Рудницький „З подорожнього нотатника”, *Наша Мета*. Торонто, ч. 38, 19-го вересня 1970, стор. 2.

стачання йому окремих зошитів і ось він дуже радо хотів би скомплектувати свій примірник.¹⁰

У висліді цієї візити я мав забезпечене не тільки перебування в Вунзіделі, де ввихалися совєтські „делегатції” для поворотців „на родину”, але й офіційну армійську перепустку до Гайдельбергу. Тому що тоді ще не ходили пасажирські поїзди в Німеччині, вона допомогла мені заїхати різними американськими ваговозами й джіпами, включно з амбулянсами Червоного Хреста, до „обіцяної землі” — Гайдельбергу.

Закупивши по два примірники Вальде-Гофманна в видавництві Вінтера, я почав оглядатися за приватним помешканням у Гайдельберзі. Справа йшла тяжко, бо це місто було тоді головною квартирою американської армії, прибіжищем усяких інтелектуальних „скитальців” і свого роду академічним Ельдорадом німців. Все ж із допомогою університетського офіцера, на якого вплинув проф. Вол. Тимошенко з Каліфорнії, що тоді перебував у Гайдельберзі, а теж із допомогою двох словникових видавців з видавництва К. Вінтера й Й. Грооса, по довгих вичікуваннях, я врешті дістав дозвіл на дві кімнати на передмісті Гайдельбергу — Рорбах. З трудом я повернувся до Вунзіделя й при нагоді перевіз усі книжки й матеріяли до Гайдельбергу. Для словника почалася справжня „золота доба”. Університетський офіцер казав дати мені ключі до Індоевропейського й Мовознавчого Інституту Гайдельберзького університету й я щодня одинцем просиджував у ньому, працюючи над словником.

Поволі німці приходили до слова в академічному житті, Гайдельберзький університет почав діяти. За дозволом декана Регенбогена й професора Г. Краге я мав дальше змогу користуватися бібліотекою згаданого інституту й працювати над словником. Крім нових ексцерпцій, зокрема гайдельберзьких видань, я опрацьовував поодинокі га-

¹⁰ Йшло про: A. Walde *Lateinisches etymologisches Wörterbuch*. Dritte neubearbeitete Auflage von J. B. Hofmann. Lieferung 11-12, Heidelberg 1933-1940.

сла в українській мові. Як зразок наводжу одне з них у автентичному форматі з рукопису:

рахман, рахманін 'легендарний мешканець мітичної країни на півдні; праведний християнин; бідний'; пох.: рахманний 'лагідний, добрячий, смирний', рахманський /див. Великдень/; сукр. рахмане з І4.ст. ПЕС 2, 186. Слова відомі ще в бр., рос. і поль. мовах /в цій останній із укр./ . Запозика з сх. мов, пор. тур.-ар. rahmān 'милосердний', а теж й євр. rahmānī 'милосердний'. На основі нар. етимології втотожено це слово з індійськими брагманами, відомими в Україні з повістей »Александрії», »Хождєнія Зосими» й ін., а теж із першого, т. зв. Несторавого літопису, де згадка про »вактріянь, глаголемихъ врамань». За нар. легендами рахманів І2; вони їдять тільки раз в рік на Великдень [Рахманський] /звідсіля зворот: »постимо, як рахмане»/ й живуть дуже щасливо й побожно /звідсіля нар.: »сесе не чоловік, але якийсь рахманів»/.

MEW 272, Назар PF I, 459, ПЕС 296, ВЗЕ 459, LEW 135. — Неприйнятний вивід від слова брагманин, поданий вперше О. Парицьким, Правда І/1867, стор. 69-71, 79 і 87-8, опісля Соболевським РЗВ 64, 170-7, Коршем і ін., а теж ПЕС 2, 186-7.

У Гайдельберзі я опрацював коло тисячі гасел під різними початковими буквами. Я керувався тоді більш семантичними гніздами й первісною спорідненістю слів, як їхнім абетковим порядком. Отак напр. побіч *a*, *абі*, *азей*, були такі слова як *бўлька*, *вертєп*, *галайстра*, *плоський*, *Різдеб*, *рѳжа*, *троянда*, аж до *ягілси* й *ягоди*.

Як у Празі, так і на цьому новому етапі словникової праці, помагали мені в ексцерпції відповідного матеріалу в роках 1946-1948 такі студенти: Р. Кухар, М. Клебан, К. Микласевич, Яр. Левицький, Ол. Павлишин, А. Слюсарчук і Вс. Шевченко в Гайдельберзі й О. Рибачук, Ів. Сохоцький, Н. Іщук в Авгсбурзі. Відповідні стипендії для деяких з них давала стипендійна комісія при Станиці Санітарно-Харитативної Служби в Карльсруге під головуванням інж. О. Охрима.

Перебування в Гайдельберзі дало мені теж змогу поповнити, чи відреставрувати, втрати в бібліотеці, що їх потерпіла моя приватна збірка словників при переносинах з Праги. З допомогою д-ра К. Вемера, що переїхав до Гайдельбергу й став директором університетської бібліотеки, я мав змогу випозичати для фотографії чи мікрофільмування важливіші словники. Деякі з книжок „першої потреби” я привозив із Авгсбургу чи Мюнхену й передавав для репродукції фотографічному закладові П. Цірова, що приміщувався в університетській бібліотеці. Отак придбав я тоді репродукції Горяєва, Преображенського, Брюкнера, Желеховського, Тимченка й інших книжок, без яких праця над словником була б неможлива.

У висліді всіх цих заходів у Гайдельберзі в роках 1945-1948 я мав не тільки поповнені свої празькі ексцерпти (коло 30 тисяч карточок), опрацьовані деякі словникові гасла, але й приблизно відреставровану підручну літературу й бібліотеку. З уваги ж на багатство часу для праці (ми жили приватно з привезених із Праги гонорарів за словники й граматику), спокійні й пригожі академічні відносини, наукову атмосферу „міста з червоного каменю” гайдельберзький період у праці над словником був сдним із найкращих.

II.

*Так в давній Ольбї заложї різьблярі,
Серед буденних справ і шкурної громади,
В душі плекали сон далекої Геллади,
І для окружних орд, для скитів-дикунів
Різьбили з мармору невиданих богів.*

М. З е р о в.

Третім етапом праці над словником була Канада, точніш Вінніпег, куди я приїхав з родиною в січні 1949 р. Моїм „спонзором” був видатний громадський діяч і лексикограф Олександр Григорович із Оттави, з яким я листувався ще з Гайдельбергу, постачаючи йому різні мовознавчі видання, в тому й українсько-німецький словник із 1943 р.¹¹ Він намовляв мене до переїзду в Канаду й обіцявав зробити все, що в його силі, щоб мені допомогти в переселенні. В 1948 р. трапилася йому добра нагода: до Оттави приїхала делегація Українського Національного Об'єднання з Вінніпегу зі списком „спонзорованих” нею переселенців з Німеччини. Григорович, як перший голова УНО й узагалі заслужений діяч організації, порекомендував мене цій делегації й так я — поза цим невідомий ближче УНОВським діячам — попав з сім'єю на список їхніх „скитальців”. Після приїзду до „столиці українців Канади” мені виразно заявили, що мій опікун — Ол. Григорович і я всеціло на його відповідальності. Мушу з призначенням підкреслити, що мій „спонзор” не цурався мене, навпаки піддержував у перші тяжкі дні морально й матеріально й робив заходи на всі боки, щоб мене „безробітного” якось влаштувати на працю по моїй спеціальності. Як зразок його заходів хай послужить лист із 25-го січня 1949 до інж. Вол. Коссара, тодішнього крайового голови УНО:

... Рудницький, автор багатьох праць з української філології й загально-слов'янської, з великим практичним знанням, яке набув, працюючи над уже виданим словником.¹¹ Було би злогоном не використати (за його згодою) його знання для загально-української справи. Отже для кого, як для кого, але для нього мусить знайтися відповідна нагода для пра-

¹¹ Пор. відсилач 6.

ці. Хто ж може це зробити? Думаю, наші організації. Як вони не зроблять цього, то може згодом зроблять приватні одиниці. Але де ж тоді будуть наші організації. Чи їм тільки роботи, що заводити спори про те, чия віра краща (вже недавно почали знов), або чия партія краща? Хочу вірити, що не тільки заангажується п. Рудницького до цієї праці, але він дістане й відповідних помічників, щоб діло пішло скорим темпом вперед. Я від себе можу послужити словниковим матеріалом, який збираю вже майже тридцять літ.¹²

„Наші організації” та їхні провідники в Канаді були глухі на заклики Ол. Григоровича і йому подібних. Не тільки його плян щодо мене особисто, але й щодо субсидювання „відповідних помічників”, поодинокими українсько-канадськими установами, організаціями, товариствами чи клубами не здійснився.¹³ Під тиском Оттави разом

¹² З архіву сл. п. Ол. Григоровича в Гамілтоні; копія цього листа була переслана мені його сином Андрієм в червні 1970 р. Справа, про яку писав Ол. Григорович, торкалася проекту великого англо-українського словника, що його ще й досі не здійснено через байдужість „наших організацій”; пор. теж О. Войценко „Піонерська лексикографія”, *Слово на сто роки*, Вінніпег, ч. 7, стор. 13-15.

¹³ Ані Григорович, ані я не сподівалися тоді, що українська група в Канаді та її провідники стриматимуть іще на позиціях із-перед сорока років так, як їх того часу характеризував Михайло Грушевський: „...Які ж з Вас в такім разі провідники і просвітителі народні, який приклад даєте Ви Вашому громадянству, як рекомендуєте нашу національність перед чужинцями, яке поняття про неї у них виробляєте? Чи дивуватись, що нас трактують не як людей, а як худобу, котру дають в роботу і на зарізі першому ліпшому сусідові! Схаменіться, ВПоважані Панове! Що робите во время лютє з нами — людьми, які жите своє, щастє, достатки, здорově віддали своєму народові, і від Вас, покладаючись на Ваші гарні слова, *помочи* сподівались, а не такої наруги з нашої біди і нещастя. Думали, що Ви нам поможете протриматись не згинаючись перед нинішніми панами України, поможете обстояти наші національні позиції, доки вони, сі пани не побачать себе змушеними признати Українців на Україні — а Ви своєю безжалісністю, своєю несолідністю помагаете їм виголожувати ту нещасну купку чесних патріотів, які згуртувались коло мене і може вістаються ще одинокою моральною силою, з котрою рахуються чужі і свої — тому й клеветчуть, і злостяться, що чують сю моральну силу! — Прикро миши се писати Вам, не дай Воже, як прикро! До чого Ви доводите мене на старі літа! — Ви котрих я вважав за кращих людей, за патріотів! Схаменіться, кажу, і пришліть же нарешті сі гроші...

З поважаннем

Wien VII, Kirchengasse 41

Мих. Грушевський

10. XI. 921.

(З Архіву УВАН у Канаді, *Фонд П. і О. Войценків*). Треба було великої праці й посвяти, щоб аж у 1960-их роках хоч трохи „розрухати” громаду.

із Л. Білецьким нас заангажували в березні 1949 до технічної праці в Осередку Української Культури й Освіти в Вінніпезі з тим, що я мав їздити по Канаді за збіркою фондів на наше вдержання, а теж і на розбудову Осередку. Я провів березень і квітень на заході Канади, виголошуючи доповіді, проводячи збірки й вербуючи членів для Осередку. В Едмонтоні, при допомозі П. Лазаровича, мені вдалося нав'язати контакт із Албертським університетом і в висліді вже в травні я мав офіційне покликання на асистент-професора в Департаменті Модерних Мов. Це покликання допомгло багато при оснуванні Департаменту Славістики в Манітоському університеті. Щоб мене не втратити з Вінніпегу, тодішній президент університету д-р А. Г. С. Джілсон вирішив не чекати на народну збірку фондів на цей Департамент й пляноване відкриття його в 1951 р., а почати його організацію без українських грошей уже в осені 1949 р.¹⁴ Попросивши мене здержатися з відповіддю Албертському університетові два тижні, він сконтактувався з членами університетської кураторії (Board of Governors) і висєднав у них позачергове затвердження бюджету для нового департаменту. Мене заангажовано до праці з осінню того року. Всі мої етимологічні матеріали опинилися знову в університеті, так як колись у Празі.

Організація нового відділу в Манітоському університеті, старання про підручники, бібліотеку, й т. п., все те займало час і енергію й відтягало від праці над етимологічним словником. Все ж я дальше збирав матеріали, слідкував, наскільки було можна, за новою етимологічною літературою й опрацьовував дальші гасла.

В 1951 р. виринула проблема покликання другого професора, мгра П. Юзика до складу Департаменту, а з цим збірки фондів, бо університет вимагав його оплачування українською громадою на перших п'ять років (1951 - 1956). Треба було тратити час і їздити по провін-

¹⁴ Пор. В. Жила *З історії українознавства й славістики в Канаді*. Департамент Слов'янознавства Манітоського Університету 1949-1959. *Збірник Заходознавства УВАН*. Вінніпег, 1961, стор. 22-23.

ції разом із іншими членами „Клубу Українських Професіоналістів і Підприємців”, виголошувати промови й збирати фонди. Це знову відтягало мене від праці над словником. І так роки 1951 - 1955 були майже непродуктивні для мого наукового проєкту. Думав дістати фонди від відомих фондаций, щоб могли найняти одну-дві особи для технічної допомоги, бо ж не можна було обтяжувати українську громаду ще й другою збіркою на незрозумілий їй етимологічний (вінніпезькі діячі казали: „ентомологічний”!) словник.

На жаль, мої заходи перед Східно-європейським Фондом Фундації Форда в Нью Йорку, перед Філософічним Товариством у Філяделфії, перед Фундацією Гуггенгайма й іншими були безуспішні. Етимологічні досліди взагалі, а ще й праця над українським етимологічним словником, не йшли по лінії наукових субсидій і наукової політики тих, що могли допомогти. Я що раз більше переконувався в потребі спертися виключно на власні сили й почав „переорганізувати” свої пляни й техніку праці. Основним було виготовити рукопис, і то в англійській мові, й почати друкувати.

В міжчасі зростала етимологічна література, появилася словник Фасмера, треба було доповнювати мій матеріал новими ексцерпціями. В Вінніпезі цього робити не було можна, треба було їхати в Європу. І так, починаючи з 1955 року, я що року влітку виїздив до Лондону, Парижу, Мюнхену й інших міст в Європі для наукових конгресів і праці над словником. Головна ціль моїх поїздок було ознайомлення й використання нової мовознавчої літератури й доповнювання попередніх недотач у матеріалі.

Як приклад моєї праці з того часу може послужити стаття п. н. „Дигресія: про етимологію...”, надрукована в *Новому Шляхові*, ч. 66, із 19-го серпня 1955:

Голляндія була моїм останнім етапом у розшуках за українською в бібліотеках, а зокрема в збиранні матеріалу й бібліографії до мого етимологічного словника.

Коли ми при етимології, то читач мусить мені вибачити хоч один репортаж присвячений цій справі. Така дигресія оправдана хочби й тим, що вся моя подорож після конгресу в Саламанці стояла під знаком доповнень моєї дотеперішньої колекції етимологічних матеріалів, які я почав збирати ще в Празі р. Б. 1941 - 45. Цю всю збірку виписок і матеріал я щасливо довів до Канади в 1949 р. й здепонував у Департаменті Славістики Манітобського університету, де вона зберігається й досі разом із доповненнями з рр. 1950 - 1955.

**

Є два роди етимологічної праці. Один (найбільш поширений серед нефахових кол) — ігнорувати все, що досі сказано в даній ділянці й починати пояснювання слів чи назв від себе. Цей спосіб остільки легкий і практичний, що він не вимагає ніякої більшої праці й зусиль: береде напр. слово „церква” й пояснює так як Беринда в 1627 р. — що це від „циркла”, бо кожна церква окружена менш більш коловим плотом, чи муром, отже „цирклем”. — В нашій канадській дійсності таким чином можна пояснити напр. Ассінібойн як „Свинобой”, а Оттаву як „отаву”. Це т. зв. народні етимології; вони з наукою не мають нічого спільного

Справжня наукова етимологія вимагає передусім зібрання й критичного опрацювання дотеперішньої наукової літератури про кожне слово. Ось так візьмемо як приклад слово „коровай”, старий український і слов'янський термін із поля народної обрядовости, зв'язаної з весіллям. Література до етимології цього слова чимала.

Один із перших на тему „коровай” та його походження висловився Ол. Потєбня в праці: К истории звуков русского языка. Этимологические заметки (Варшава 1880 - 1883, III, стор. 66), пояснюючи „коровай” як „бик — жених” — тобто чоловічий відповідник слова „корова”. — Зв'язок із „коровою” бачив тут теж чеський учений Зубати (Архів сл. філ. 16, 393), звертаючи увагу на круглу форму „коровай” та „коров'янка”. Російський учений Горяєв у своєму етимологічному словникові виводив це слово із кореня *кор - *кол - 'круглий'. Німець Г. Маср (Югр. студії II, 30) виводив це слово з грецького: варвелі 'рід хліба'. Інші, як Бернекер, Преображенский зовсім не пояснюють цього слова („темне”), хоч вони були авторами великих етимологічних словників. У 1919 р. в Известиях

ОРЯС (том 24, книга 1, за 1922, стор. 121 - 22) зайнявся ближче цим словом Гр. Ільїнський (що, до речі, пояснив багато українських слів) і подібно як Зубати і Горяєв зв'язував його з коренем *корв — 'кривий', 'круглий'. Отанній, як досі, забрав у цій справі голос М. Фасмер у своєму етимологічному словникові (том 1, 1953, стор. 630) і завернув до пояснення Потебні, зв'язучи це слово з „коровою”, що в російській мові діалектично може визначати теж і „молоду” й наводячи інші назви печива від домашніх звірят (рос.: коровушка, білоруське: яловица, українське: гуска, бичок, козуля — все разом печива). Так (згрубша тільки, без називання дрібніших згадок про етимологію цього слова) виглядає бібліографія тільки одного гасла. Якщо ви маєте всі згадані праці під рукою, не мусите їхати до Європи. На жаль, їх у Канаді, чи в Америці немає.

Вертаючися до „коровая” хочу відмітити ще один характеристичний момент: у Лондоні я зустрів проф. Цезарію Бодуен де Куртене, дочку визначного філолога, відданого приятеля українців і української науки. В розмові й спогадах про покійного її батька, ми зійшли й на етимологію й при цьому на „коровай”. Пані Бодуен-де-Куртене більш етнолог як мовознавець і з цього становища підходить до пояснення цього слова, відкидаючи попередні. У висліді — бібліографія коровая в моєму словникові повинна збільшитися ще однією позицією.

**

Одначе є слова для яких майже немає наукової літератури, бо над ними ніхто досі не працював. Між ними є легкі слова, як напр. „ледащо”, „нісенітниця”, „горілка”, а є й такі, що важко для них знайти пояснення. Досить довго я вже шукаю напр. за розв'язкою слова „зайвий”. Моя концепція — виходити тут від прислівника „зайво” й уважати його за комбінацію „за - є - ово” в значенні „понад це й те”, хоч і не виключена, то проте надто не захоплює мене. Зовсім припадково в Мюнхені я знайшов бібліографічну нотатку про те, що в 1914 році в журналі „Україна” кн. 4, стор. 79 була окрема стаття підписана ініціалами „Г. І.” (напевно: Григорій Ільїнський) під наголовком „Українське зайвий”. І тут почалися мої шукання за „Україною” з 1914 р. Шукав у Мюнхені, не було, шукав у Марбурзі — не знайшов, шукав у Брюсселі, Парижі, Лондоні, Оксфорді — безнадійна справа. Зовсім при-

падково натрапив на „Україну” за 1914 рік у Лейдені в депозиті проф. фан Вайка. Читач може собі уявити мою радість. Навіть проф. Схонефельд запалився цією справою. Швидко переходимо навипередки річники „України” один по одному. Ось і 1914 рік! Листуємо й показується, що Лейденська бібліотека має тільки початкові книги „України” за 1914 — кінцевої четвертої, саме за статтею Ільїнського, немає. Ми аж присіли з розчарування. Остаточо колега Схонефельд знайшов вихід: написати або до Гельсінкі, або до Відня, де великі колекції славівки й українки й там напевно є всі книги „України” за 1914 рік. На Заході їх немає й тим самим шкода шукати...

**

Ми навели тільки два малі приклади з цілої низки питань і труднощів, що їх українські вчені на еміграції мають до переборення в своїй праці. Подібних випадків є багато більше. І тому в усю широчінь сьогодні стоїть перед нашим поколінням проблема солідної української документації в діаспорі. Українські видання повинні зберігатися, зн. ми повинні їх висилати до всіх національних (а то й спеціальних) бібліотек у світі. Чи це буде Мадрид, чи Гельсінкі, Відень, чи Вашингтон, Оттава в Канаді чи Веллінгтон у Новій Зеландії, в національних бібліотеках кожної країни повинні бути важливіші видання про Україну. Инакше наші майбутні покоління будуть мати подібні пригоди, як я з „Україною” за 1914 рік кн. 4 у західному „півсвіті”: шукав і не знайшов.

Все ж я не вгавав у розшуках за цією статтею, розпитував між знайомими, листувався з бібліотеками, переглядав каталоги й огляди бібліотечних ресурсів у західному світі. Якось не хотілося вірити, щоб у вільному світі не було ні одного примірника цього журналу. А при цьому, щоб ніде в мовознавчих журналах не було згадки про зміст її, про саму етимологію.

Остаточо влітку 1957 р. я знайшов цей том в університетській бібліотеці в Гельсінкі, Фінляндія. Є це єдиний примірник цього випуску *України* на заході. Репродукуємо тут цю статтю.

Українське „з ай ви й“.

Наскільки мені відомо, на се слово ще ні разу не звертали уваги етимологи, а тим часом воно має чималіший інтерес вже й як надзвичайно точна семасіологічна паралель до рос. *лишний*, а значить і взагалі до слов'янського *lichъ*. Останнє, як відомо, повстало від основи **leikso-* і спершу значило—„той що лишив ся“, „оставшийся“; пор. литов. *lėkū* „лишаю“, грецьке *λεικός* „останній, остальной“ та інше. Цілком можливо, що з значіння „той що лишив ся“ розвилось значіння рос. „лишний“ і в укр. „зайвий“. Адже се слово не можна відділяти від того самого коріння **ghe(i)-* „лишати, кидати“, від якого склали ся, напр., ст.-інд. *hiyate* „кидає ся, лишає ся“, ав. *gazaiti* „ляшає“, потім ст.-інд. *jahati* „лишає“, гр. *χάζω* „поступаюся“ (із *χά-δ-ω*) та інше (пор. Uhlenbeck, Ai. EW. 99; Pröllwitz², EW. 500). Український прикметник різниться від цих слів тільки висшим ступенем свого коріння **ghoi-*. Що ж до суфікса, то як показують великоруські діалект. (курс., ворон.) *заєвий і заївий* „запасний, зайвий“, він мав спершу звучати як *єзь*. Отже, *гај-єзь* стоїть в такім відношенні до *га(j)-івъ*, як *достој-єнь*—до *до-сто(j)-інъ*.

Не закінченне сеї замітки нагадаю, що *Persson* в своєму новому прекрасному трактаті „*Beitraege zur indogermanischen Wortforschung*“ 698, 708 не вважає можливим відділяти корінь **ghei-* „ляшати“ (власне „класти в порожнє місце“) від відомого коріння **ghei-* „зіхати“, рос. „зіять“¹⁾.

Г. І.

¹⁾ З технічних причин ми не могли визначити в сій замітці ні палатальності голосника *gh* в коріннях **ghei-* і **ghoi-*, ні довжини їх голосників *e* і *o*; лишинське не визначеними також довжина другого *a* в ст.-інд. *jahati* і ав. *gazaiti* і довжина *i* і *e* в ст.-інд. *hiyate*.

* * *

Контакти з Європою підсилювали в мене переконання про потребу українського етимологічного словника так, як українсько-канадське чи американське середовище їх ослаблювало. Можна було сказати за Біблією, що в історії й праці над словником було „сім ситих років“ (1941-1948) та „сім худих“ (1949-1956).

Новий запал влили в мене професори Тадеуш Лер-Сплавінський з Кракова, з яким я стрінувся на Міжнародному Конгресі Мовознавців в Осло, Норвегія, в 1957 р., а там професор Карльо Баттісті з Фльоренції (сам співавтор етимологічного італійського словника)¹⁵ й професор В. К. Матьюс із Лондону, Англія. Ідучи за їхньою заохотою, а то й принаглюванням,¹⁶ я почав у 1957 р. перекладати словник на англійську мову, щоб його видати в цій мові, бо ж ніякого слов'янського етимологічного словника поанглійському в славістиці досі не було.

В 1958 р. я стрінувся в Мюнхені на Міжнародному Конгресі Назвознавства з Максом Фасмером, Юлієм Покорним і Дмитром Георгакасом — видатними етимологами й у дискусіях з ними я відчув більш, як коли потребу цього словника з уваги на давній погляд про „український додаток“ до російського етимологічного словника. Після повороту до Канади я посилив свою працю й

Мюнхен 1958: автор у товаристві М. Фасмера, Ю. Покорного й Д. Георгакаса.

¹⁵ Пор. Carlo Battisti — Giovanni Alessio: *Dizionario etimologico italiano*, 1—5 Firenze 1948-1957. Баттісті був остаточним надхінням щодо включення синоніміки в мій словник.

¹⁶ Зокрема настоював на видаванні мого словника проф. Т. Lehr-Spławiński: „Niech Pan rzuci wszystko i wydaje swój słownik!“ — були його енергійні слова в Осло, а пізніш подібні й в Пізі на Назвознавчому Конгресі в 1961, пор. мої спогади: *З подорожей по Італії*, Вінніпег—Рим, 1965, стор. 105.

редагував кожного дня одне-два гасла. В 1959 й 1960 роках це ввійшло вже в щоденну рутину: вранці словник, а пополудні виклади й обов'язки в Манігобському університеті. Словник ріс на очах і я почав розглядатися за видавцем.

Насамперед я звернувся до видавництва Отто Гаррасовіц, що друкувало колись пробні сторінки словника, а тепер розгортало видавничу діяльність у Вісбадені, коло Гайдельбергу. Відповідь цього видавництва була відмовна. Я переговорював із фірмою Карль Вінтер у Гайдельберзі — теж нічого не вийшло. Відмовно поставилися й британські й американські видавництва. Так і відчувалося, що український етимологічний словник не має ринку збуту й тому — а може й із інших причин — ніяке видавництво не хоче взяти на себе ризик. Врешті й українські видавці відмовилися.

У 1961 р. я все таки знайшов одного кандидата. Був ним колишній друкар моїх праць — підручника української мови, словників та інших мовознавчих видань — із Гrefенгайнхену під Ляйпцігом, що розбудував після війни своє видавництво в Вісбадені під фірмою Franz Steiner Verlag, GMBH. Він видавав у тому часі етіопсько-німецько-англійський словник із допомогою Deutsche Forschungsgemeinschaft з Бад Годесбергу й погодився взяти на себе видання українсько-німецько-англійського етимологічного словника під умовою, як дістане допомогу з того ж таки джерела. Я приготував зразок рукопису, подавши за кожним українським словом крім англійського ще й німецький переклад. Штайнер вніс прохання на фінансову допомогу й після року прийшла з Бад Годесбергу відмова, мовляв, немає фондів, а там... (неофіційно:) вже є Фасмерів російський етимологічний словник, отож не треба ще окремого українського; вистачив би „додаток окремих українських слів” до російського. Штайнер відмовився від видавання й я опинився остаточно без видавця.

Між тим прийшла вістка з Києва, що там у виданні Академії Наук УРСР проголошено у 1961 р. друк першого тому українського етимологічного словника Р. В. Кравчука й що він мав би появитися під кінець 1962 р. Для мене була це велика несподіванка, з „журбою радисть обнялася” в душі. З одного боку виходило, що моя двадцятирічна праця була безпотрібна, бо нагло, як Венера з піни морської, має виринути аналогічний словник у Києві; з другого ж боку відрадне явище було довідатися, що й в Україні щось робиться в цій ділянці, може й краще, бо ж у запліччі проєкту стоїть держава, з усіма її авторитативними можливостями й фінансовими ресурсами. А хто ж стояв за мною й моєю працею? „Наші організації” в Канаді й Америці, що — за словами Григоровича — мали тільки й роботи, що „заводити спори про те, чия віра краща, або чия партія краща?”; а там велика більшість української „діяспори” поза „нашими організаціями”, ідейно зматеріалізована, особисто зантагонізована й зовсім байдужа до наукових справ? Адже ж за сім років мого перебування в Канаді (1949 - 1956) ніхто крім Ол. Григоровича й Л. Білецького ні одним добрим словом, ані одним шелягом не причинився до підтримки праці над моїм („ентомологічним”) словником! Як ніколи перед тим і ніколи після того не стояла передо мною так виразно в усім своїм реалізмі правда: „Що зробиш сам, буде зроблене!” Визов цієї правди манів, кликав до змагу і з „державою”, і „нашими організаціями”, і байдужістю української „вільної діяспори”. І от у такій атмосфері й у боротьбі з самим собою (головно з ваганнями й непевністю „встоятися”) я рішився з кінцем 1961 р. на один із важливих кроків у житті: приступити до друку словника на власну відповідальність і власний кошт.

Склавши з Президією Української Вільної Академії Наук — УВАН у Канаді окремий договір, на основі якого вона давала фірму на видання цього словника, я віддав рукопис у руки П. Голінки, досвідченого друкаря ще зі Львова, що тоді працював у друкарні „Тризуб” — „Український Голос” у Вінніпезі. З допомогою Ольги Войценко

придбано з Нью Йорку деякі додаткові черенки й праця пішла в рух.

Перший випуск словника появилася в 1962 р. В пресовому комунікаті з цього приводу Секретаріят УВАН (М. Боровський) подавав таке:

В половині серпня ц. р. вийшла з друку перша частина поясняльно-етимологічного словника української мови — *An Etymological Dictionary of the Ukrainian Language* (букви А-Б) в опрацюванні проф. Яр. Рудницького в виданнях УВАН (Канада) з друкарні „Українського Голосу” (стор. 1-96). Як виходить із передмови, цей словник опрацьовувався від 1941 року в Празі, ЧСР, потім у Гайдельберзі, західна Німеччина, а від 1949 року в Вінніпезі, Канада. Є це перший етимологічний словник української мови, що крім літературних слів і назв подає їхні діалектні різновиди, історію слів, синоніміку, похідні форми і походження (етимологію) з обширною літературою в українській і інших мовах. Цей „наріжний камінь української культури” (за висловом Ю. Лисового) виходить знову заходами української діаспори, бо досі в Україні не видано словника такого типу... (*Новий Шлях*, Вінніпег, Ч. 35, 1962).

А перший відгук на словник появилася в „Українському Голосі” в Вінніпезі, Ч. 36, того ж року, під наголовком „Родовід і метрика українських слів”. Її автор, С. В. (Степан Волинець), писав таке:

На видавничому ринку неабияка сензація. Без попередньої реклами, без голосних заповіджень появилася перша частина „Етимологічного словника української мови” проф. д-ра Яр. Рудницького.

Словник появилася як англomовне видання Української Вільної Академії Наук у Вінніпегу і датований 1962 роком...

Перша його частина, чи радше перший його зшиток має 96 сторінок і в ньому є 240 слів на букву „А” і 259 слів на букву „Б”, тобто разом 499 слів. Всіх зшитків має бути понад 20.

Коли ця праця буде закінчена, українське мовознавство буде мати капітальний і старанно виготовлений родовід і, так би мовити, метрику многих тисяч

українських слів (досі нам не траплялося зустріти ніде вказівок на те, скільки властиво слів має українська мова).

В тому родоводі важне те, що він написаний англійською мовою, і англomовний світ, що відіграє важливу роль також і в славистиці, знайде в тому словнику пояснення до слов'янських слів під українськими гаслами і в українському навітленні.

Вже з першого зшитка цього словника видно, що зібрано величезний історичний матеріал щодо походження слів і взято до уваги околиці, з яких дане слово походить.

Між словами, що їх подано в тому першому зшитку, є слова, що мабуть, перший раз появляються в українському словнику. Між ними є такі: „акиш”, „алеї”, „алеч”, „ардан”, „арідник”, „астронавт”, „базука”, „байтала”, „бандерівщина”, „батяр” і інші. Читач зі здивуванням бачить, який багатий і складний родовід має таке невинне популярне українське слово, як „батько”.

Незабаром скажуть своє важне слово у справі того словника українські і неукраїнські вчені-мовознавці.

Але словник призначений не тільки для них. Він призначений також для рядових любителів українського слова і працівників пера, і буде дуже корисним і для них. Він вкінці дасть їм в руки родовід українських слів і скріпить в них переконання, що дане слово є таки українського походження, або вкаже законне їх походження й усуне щодо того всякі сумніви.

Словник має за собою вже довгу історію. Праця над ним почалася ще в Європі в 1941 році при скромній грошовій підтримці, яку давав Український Центральний Комітет у Кракові й УНО в Берліні. Заходи Вінніпегського УВАН, щоб дістати тут в Канаді підтримку на продовження праці, були безуспішні. Наразі приватними засобами вийшов один зшиток, а повинно їх вийти ще понад 20. Доля отого першого українського етимологічного словника в руках любителів української мови. Як вони викуплять перший зшиток, появиться другий.

З появою цього словника знову слід підкреслити, що й цим разом, як у випадку з Енциклопедією Українознавства й Археологією України, українські вчені

на еміграції випередили київських вчених з державної Академії Наук, що повинні мати всі дані для того, щоб такі речі опрацьовувати і видавати. Але що ж. Вже літами цілими видається там звичайний українсько-російський словник і досі вийшли лише чотири томи до букви „П”. Про великий, т. зв. „глумачний словник”, про який час до часу згадується в підсоветській українській пресі, ще нема відомостей, щоб він почав видаватися.

Словник проф. Яр. Рудницького друкувався в друкарні Видавництва „Тризуб”, в якій друкується й „Український Голос”. Друкарня, як видно із того словника, розпоряджає відповідними черенками й має працівників, що потраплять графічно оформити і вкінчити такі видання.

Перший „показ” словника перед українським і неукраїнським науковим світом відбувся в Вашингтоні, Д. К., на річному з’їзді славистів з кінцем грудня 1962 р.; словник включено в виставу нових мовознавчих видань, його оглядали учасники з’їзду, знайомилися з пляном, заохочували до дальшої публікації, обіцявали рецензії. А українські учасники видали такий комунікат:

„Українці-слависти Америки й Канади, зібрані на конвенціях Асоціації Модерних Мов (МЛА), Американської Асоціації Славистів (ААТСЕЕЛ), та інших споріднених наукових товариств у Вашингтоні, Д. К., з кінцем грудня 1962, обговорювали потреби української науки в вільному світі й прийшли до висновку, що одне з найважливіших видань під цю пору... „Етимологічний словник української мови” проф. Яр. Рудницького. Як перший того рода словник англійською мовою він не тільки промоує шлях українській мові в наукові кола західного світу, але дає під українськими гаслами походження слов’янських слів, чим підносить ролю української мови на передове місце в слов’янському світі. — Як виказали конвенції в Вашингтоні, перший зошит цього словника викликав особливе зацікавлення в колах фахівців і вони очікують чергових випусків. — З уваги на це українські учасники конвенції закликають усіх наших громадян підтримувати видання цього словника передплатами, чи спонзоруванням поодиноких зошитів і цим приспіши-

ти здійснення великого культурно-національного діла. — В імені учасників конвенцій у Вашингтоні: Проф. Д-р В. Лев (США) — Проф. Д-р Яр Славутиз (Канада)”.

Подібний комунікат видали українці-учасники одного з міжнародних конгресів в Європі:

Українці-учасники Міжнародного Конгресу Назвознавства в Амстердамі, що відбувся в днях 26 - 31 серпня 1963, стверджують, що під теперішню пору українські вчені в західному світі виконують велике й відповідальне завдання надолужувати недостачі наукового життя в Україні й репрезентувати її на міжнародному науковому форумі.

Коли б не українські вчені з США, Канади й західної Німеччини й коли б не серія УВАН в Канаді „Навознавство” та етимологічний словник проф. Яр. Рудницького, на конгресі в Амстердамі не було б ніяких слідів існування праці українських учених взагалі. Подібні випадки трапляються на інших міжнародних конгресах на Заході, головнож на конгресах зв’язаних із гуманістичними дисциплінами.

В зв’язку з цим учасники амстердамського Конгресу звертаються до українців у західному світі з закликом:

1. підтримати наукові видання українських наукових установ, зокрема серійних видань УВАН у Канаді включно з етимологічним словником української мови проф. Рудницького,
2. складати пожертви на фонд міжнародних зв’язків при УВАН у Канаді (Бокс 3597, Ста. Б, Вінніпег, Ман.).

В імені українців-учасників Міжнародного Конгресу Назвознавства в Амстердамі: д-р О. Старгук, Едмонтон, Канада; д-р І. Паулс, Сінсіннаті, США; д-р Ганна Наконезна, Мюнхен, Німеччина.

Паралельно з цим почали появлятися рецензії в українських і неукраїнських журналах і періодичній пресі, деякі з дальшими зверненнями до громадянства в справі допомоги й підкресленням ваги справи.

Підтримуючи пригожу атмосферу, Президія УВАН і я особисто звернулися до „наших організацій” і приватних

осіб за допомогою, устійнивши конкретно т. зв. „спонсорство” (меценатство) при вplatі мінімум 100 дол. У висліді цього в 1963 р. були вже перші „спонзори” словника: Комітет Українців Канади, Вінніпег; Читальня „Просвіти”, Кредитові кооперативи: „Карпатія”, „Віра” й Братство св. Миколая теж із Вінніпегу, а там українці міста Судбури (збірка В. Курилова), „Червона Калина” (Пласт) у Нью Йорку, а з індивідуальних „спонзорів”: д-р Ол. Котик і Ст. Дурбак із Вінніпегу, піонер Й. Дзьобко з Вірдену, Ман. й о. д-р М. Оленьчук із Вайтло в Алберті. Всі ці меценати були названі наприкінці другого зошита, що вийшов у 1963 р. Їхні ряди росли в міру виходу дальших зошитів і прихильних відгуків у науковій літературі.¹⁷

Люди переламано. Від 1962 р. я мав технічну допомогу деяких студентів у Манітобському університеті, оплачуючи їх здебільшого з фонду українстичних „нагород” у Манітобському університеті (звичайно по 100 дол. річно). Головна їхня функція було виписувати карточки з новіших праць і вкладати їх до загальної картотеки словника, що й даліше приміщувалася в Департаменті Славістики Манітобського університету. Деякі з них (напр. О. Долінчук) виконували таку працю вже давніш з власної волі безкоштовно, але таких було небагато.

В 1967 р. я одержав наукову стипендію (Research grant) в сумі 3,000 дол. від Канадської Ради в Оттаві (Canada Council — Conseil des arts) виключно на оплaчення технічних співробітників для словника. Я мав тепер допомогу і в ексцерпції, і в коректі, і в збиранні матеріалів до гасел, бібліографії й т. д. Найдовше з усіх працювала на цій стипендії Софія Качор (1967 - 1970).¹⁸ З вдячністю треба підкреслити, що цю стипендію двічі продовжено в рр. 1968 і 1969, а разом Канадська Рада допомогла в праці над словником сумою дев'ять тисяч доларів.

¹⁷ Гл. повний список їх усіх в англійській передмові й на обгортці десятого зошита словника.

¹⁸ Див. повний список усіх технічних співробітників з датами й ділянкою їхньої праці в англійській частині передмови до цього словника.

Все ж згідно з характером стипендії не можна було її вжити на друк словника. Ввесь тягар оплачування публікації словника лежав даліше на моїх плечах. І слушно підкреслив один із рецензентів у 1969 р. таке:

Про словник Яр. Рудницького писали багато мовознавців. Мені . . . хочеться заповнити ту порожнечу, яка досі залишилась після кожного мого попередника - рецензента . . . Справа у тому, що ніхто з попередніх рецензентів не знав, та мабуть і не знає, в яких умовах народжується цей словник. На початку статті є твердження, що подібні наукові праці вимагають однакової логіки праці, т. є. вимагають зусилля колективу визначних лінгвістів, які в своїй праці базуються на зрозумілу фінансову, моральну та наукову підтримку вищих наукових інстанцій своєї країни. Так, але цей словник видається в умовах еміграції! Без всякої тої фінансової, моральної, тим паче наукової підтримки. Над словником працює самісінький

професор, і та невеличка фінансова підтримка, яку автор дістає від Canada Council, вистачає хіба на те,

щоб фінансувати тих 2-3-х студентів, з допомогою яких можна виконати дуже невеличку частину механічної праці. Ті науковці, які працюють у вище згаданих умовах, навіть не уявляють собі, що значить працювати в одиночку на найвищому науковому творчому рівні. В наш час це звучить просто фантастично. Ми добре знайомі з умовами праці над словником, і тому можемо підтвердити — фантастичною є та намага, цілеспрямованість, та творча енергія, продуктом якої є цей етимологічний словник! Але наука не визнає ніяких виправдань, перед нею не має ніяких компромісів: для неї треба творити. Автор це знає краще за всіх, і тому він і збирає, і систематизує, і етимологізує матеріал, пізніше здає до друку і коректує, і в довершок і фінансує всі друкарські та видавничі видатки. Що на це скажуть колеги великих почесей, високошановні академики, яким доля заслужено видає всі життєві гонорари за їхню працю?¹⁹

Немає сумніву, що рецензент у своїх порівняннях із „шановними академиками” мав на думці забезпечених державними фінансами працівників Інституту мовознавства ім. Ол. Потебні Академії Наук у Києві, що ще в 1961 р. заповідали видання українського етимологічного словника й до 1971 р. нічого не видали. Після невдалої спроби з Р. В. Кравчуком, зорганізовано в Києві „колектив” інших мовознавців і вони три роки пізніше приступили до праці. Ось що писав О. С. Мельничук про цей новий проєкт:

У відділі загального і слов'янського мовознавства Інституту мовознавства ім. О. О. Потебні АН УРСР з 1964 р. ведеться колективна робота над чотиритомним Етимологічним словником української мови (очевидно, в п'ятий том буде виділено вичерпний покажчик до Словника). Протягом 1964 р. було створено бібліографічну картотеку зафіксованих у київських бібліотечних фондах етимологічних матеріалів для Словника, розроблено інструкцію для укладання Словника і створено загальний реєстр усього Словника. В кінці 1964 — на початку 1965 р. було докладно обговорено і уточнено реєстр I тому. В 1965-1966 рр. групою укладачів з 12 осіб (Р. В. Болдирев, В. Т.

¹⁹ Й. Петях, *Slavistica* No. 66, стор. 62-63.

Коломієць, А. П. Критенко, Т. Б. Лукінова, О. С. Мельничук, Г. І. Нікулін, Г. П. Півторак, О. Д. Пономарів, Н. С. Родзевич, Н. П. Романова, О. Б. Ткаченко, А. М. Шамота) укладено I том (літери А—Ж, понад 5 тис. реєстрових слів, близько 60 авт. аркушів) і розпочато його редагування. Том має бути поданий до друку влітку 1967 р. Одночасно розпочато обговорення реєстру II тому. Останній — IV том Словника передбачається подати до друку в 1972 р.²⁰

Перший том нового словника (буква А—Й) мав вийти в 1970 р. Його „основний характер” визначений (1) пропущенням української топоніміки; (2) історичного матеріалу, (3) синонімічних гнізд та (4) „відмираючих... церковно-релігійних” термінів. О. С. Мельничук писав про це ось що:

Основний характер підготовлюваного Етимологічного словника української мови може бути визначений двома найбільш загальними його ознаками: максимальною повнотою охоплених ним лексичних матеріалів української мови, які потребують саме етимологічного висвітлення, і пов'язаною з цим відносною стислістю викладу.

У словнику знаходять етимологічне висвітлення або характеризуються щодо стану їх етимологічної розробки всі зафіксовані в XIX і XX ст. слова української літературної мови і українських діалектів, як здавна успадковані, так і запозичені з інших мов, за винятком найбільш регулярно утворюваних похідних форм, цілком виразно пов'язаних з наведеними в Словнику, і відмираючих (зокрема церковно-релігійних) або вузько фахових термінів іншомовного походження, про етимологію яких здебільшого подаються стилі відомості в словниках іншомовних слів. З власних назв у Словнику розглядаються лише належні українцям особові імена.²¹ З іншомовних запозичень до Словника вводяться лише такі, які стали справжніми елементами словникового складу української мови чи

²⁰ Пор. О. С. Мельничук, „Принципи складання Етимологічного словника української мови”. *Мовознавство*, 2, Київ 1967, стор. 15-21.

²¹ Щодо топонімічних назв, то результати їх етимологічного дослідження, яким займаються співробітники відділу історії української мови Інституту мовознавства, будуть, очевидно, опубліковані пізніше окремим виданням.

певного українського говору, хоч би й територіально обмеженого, пограничного. Таким чином, у Словнику не подаються іншомовні слова, вживані в українському контексті як цитати з іншої мови або характерні лише для пунктів із змішаним двомовним населенням. Не подаються також вживані в розмовній мові українського населення звичайні русизми.

В основу реєстру Етимологічного словника української мови покладено реєстр шеститомного Українсько-російського словника АН УРСР (1953 - 1963 рр.) і чотиритомного словника української мови, упорядкованого Б. Грінченком (1907 - 1909 рр.). Крім цього, для укладення реєстру повністю використано понад 20 інших лексикографічних праць, у т. ч. Словник української мови Ф. Піскунова (вид. 2-е, К., 1882), Українсько-німецький словник Є. Желеховського (Львів, 1886), Словник української мови Д. І. Яворницького (Катеринослав, 1919), шість лексикографічних праць І. Верхратського, ряд опублікованих переважно в післявоєнний період діалектних словничків різних авторів, деякі перекладні словники української мови, видані за кордоном, а також численні лексичні матеріали з українських діалектологічних досліджень.

З міркувань стислості Словник будується за гніздовим принципом: до найпростішого (чи іноді найчастіше вживаного) слова, яке потребує окремого етимологічного пояснення, в тій самій словниковій статті приєднуються споріднені з ним слова, словотворчий чи фонетичний зв'язок яких з реєстровим словом є цілком прозорим, після чого етимологічно пояснюється, як правило, лише основне (реєстрове) слово словникової статті. В усіх чотирьох томах Словника буде вміщено близько 20 тис. таких словникових статей. Для полегшення розшуків у Словнику слів, поданих під одним реєстровим словом, особливо таких, які починаються з інших букв, ніж реєстрове слово, до Словника буде додано покажчик, в якому перераховуватимуться всі згадані в Словнику слова української мови, як і всі слова інших мов, з позначенням тому і сторінки, де вони подаються. При цьому похідні форми від реєстрового слова, які мають найбільш регулярний характер і можуть бути вільно утворені від кожного чи принаймні від більшості реєстрових слів даної категорії (напр., дієприкметники,

дієприслівники, відіменникові прикметники на *-ський, -овий, -евий*, співвідносні з прикметниками прислівники на *-о*, віддієслівні іменники на *-ння, -овка*, відад'єктивні іменники на *-ість*, префіксальні дієслова, утворені від безпрефіксних без істотної зміни значення дієслівної основи, найбільш звичайні зменшені і збільшені форми іменників і прикметників і т. д.), під реєстровим словом, як правило, не подаються і, таким чином, у Словнику взагалі не згадуються. Здебільшого не наводяться в Словнику також регулярні фонетичні варіанти слів літературної мови, закономірні для великих груп говорів, зокрема форми з голосним *у* на місці ненаголошеного *о*, з *и* на місці ненаголошеного *е*, з різними діалектними відповідниками голосного *і* на місці давніх *о, е* в новоутворених закритих складах, з придиховим *г* перед початковими голосними і т. д. Не подаються в Словнику і орфографічні (та відповідні їх орфоепічні) варіанти типу *діялект* (при *діалект*), *вожкий* (при *вогкий*), *роплата* (при *розплата*), *кляса* (при *клас*), але деякі широко вживані в говорах фонетичні варіанти запозичень наводяться (напр., *лямпа, гальоші* при *лампа, галоші*).

Генетично споріднені слова, етимологічний зв'язок між якими вже безпосередньо не усвідомлюється (типу *спинати, п'ята, пуго, перепона*), разом з належними до кожного з них похідними розробляються в окремих статтях, причому глибока етимологія з залученням відповідників з інших індоєвропейських мов подається при якомусь одному з них, а від решти споріднених з ним слів після висвітлення їх ближчих етимологічних зв'язків робляться посилання на це слово. Реєстрові і похідні від них слова чи їх варіанти, етимологія яких частково розробляється в статті з відсиланням до спорідненого слова, де подається глибша етимологія, під цим словом уже не повторюються.

Рідко вживані слова української літературної мови і особливо слова з українських говорів, значення яких може бути невідомим освіченому носієві української мови, супроводяться в Словнику стислими тлумаченнями, здебільшого в вигляді ширше відомих синонімів, які подаються в лапках після кожного відповідного слова. При наведенні в словниковій статті в одному ряду кількох однозначних слів значення

вказується після першого з них, а при останньому однозначному слові ставиться позначка „тс” (те саме); проміжні в такому ряду однозначні слова залишаються без будь-яких позначок.

Велика кількість подаваних у Словнику діалектних слів і словотворчих та фонетичних варіантів, а також враховуваних діалектних значень слів, відомих у літературній мові з іншими значеннями, робить недоцільним вживання при кожному такому слові позначки *діал.*, яка надзвичайно переобтяжила б текст Словника. Замість цього кожне діалектне слово і кожне діалектне значення відомого у літературній мові слова, за прикладом деяких інших лексикографічних праць, у Словнику, за поодинокими специфічними винятками, подається в квадратних дужках. Така ж позначка застосовується і для діалектних іншомовних відповідників до розглядуваного слова української мови. Слова і значення з українських діалектів, не зафіксовані в шеститомному Українсько-російському словнику і в словнику Грінченка, супроводяться скороченою позначкою лексикографічного джерела, з якого вони взяті до Словника.

Прийнята в Словнику структура словникової статті має три основних варіанти, залежно від характеру висвітлюваного реєстрового слова. Для успадкованого з праслов'янської мови слова, глибша етимологія якого подається в цій самій статті, а не під іншим спорідненим з ним словом, словникова стаття будується з таких частин: а) реєстрове слово; б) фонетичні та словотворчі варіанти реєстрового слова і всі ті похідні від реєстрового слова та його варіантів, які прийнято подавати в Словнику під реєстровим словом; в) відповідники реєстрового слова з усіх слов'янських мов, у яких вони зафіксовані, у встановленій послідовності; г) реконструйована форма реєстрового слова чи його основи на різних етапах розвитку праслов'янської мови, починаючи від найпізнішого і кінчаючи найдавнішим; д) етимологічно пов'язані з реєстровим словом слова інших індоєвропейських мов у такій послідовності, щоб спочатку наводились найбільш близькі до праслов'янської фонетичні і словотворчі форми; на початку чи в кінці цієї частини статті, залежно від конкретного характеру матеріалу і зумовленого ним ходу викладу, подається, в разі можливості, індоєвропейський корінь; е) етимологічно пов'язані з реєстровим словом слова семіто-хамітських чи урало-алтайських мов (де можливо); є) бібліографія найважливішої літератури з питань етимології відповідного слова чи споріднених з ним слів слов'янських і інших мов, якщо (чи оскільки) вона не була наведена вже в попередніх частинах статті.

Якщо реєстрове слово перебуває в етимологічному зв'язку з іншим словом української мови, під яким подається глибока етимологія, спільна для обох (чи кількох) таких реєстрових слів, то стаття будується лише з частин а), б) і в частині випадків в), після чого стисло викладається найближча етимологія реєстрового слова, наводиться бібліографія, а в кінці статті за допомогою позначки *Див. ще* робиться відсилання до відповідного іншого слова.

Якщо реєстрове слово ввійшло в українську чи давньоруську мову як запозичення з будь-якої іншої слов'янської або неслов'янської мови, то замість частин г), д), е) подається одна частина, в якій вказуються джерела і шляхи запозичення. При цьому всюди, де можливо, особливо при запозиченнях з індоєвропейських мов, подається і стисла найглибша етимологія запозиченого слова в мові-джерелі.

Якщо реєстрове слово ввійшло в українську чи давньоруську мову як запозичення з будь-якої іншої слов'янської або неслов'янської мови, то замість частин г), д), е) подається одна частина, в якій вказуються джерела і шляхи запозичення. При цьому всюди, де можливо, особливо при запозиченнях з індоєвропейських мов, подається і стисла найглибша етимологія запозиченого слова в мові-джерелі.

При словах, успадкованих з праслов'янської мови, староукраїнські форми з історичних пам'яток не наводяться. В таких випадках, як уже згадано, подаються старіші форми з давньоруської мови і ще давніші реконструйовані праслов'янські та індоєвропейські форми. При словах, запозичених українською мовою з будь-якої іншої слов'янської чи неслов'янської мови, після сучасних фонетичних варіантів і похідних утворень від реєстрового слова під позначкою *ст.* (старе) наводяться, де можливо, найстаріші зафіксовані в історичних пам'ятках української мови форми реєстрового слова чи якогось пов'язаного з ним похідного утворення із зазначенням часу (року чи століття) його фіксації.

При наявності в літературі різних міркувань з приводу етимології певного слова на першому місці наводяться найбільш переконливе міркування, після чого згадуються менш обґрунтовані. Якщо ступінь переконливості різних точок зору приблизно однаковий або не піддається визначенню, стисло викладаються всі такі точки зору з відповідним застереженням.

ням. Бібліографія до різних точок зору наводиться або безпосередньо при викладі кожної точки зору в дужках, або, при наведенні в цих частинах прізвищ авторів, виноситься на своє місце в кінець статті. Відсутність бібліографічних посилань у статті (або наявність посилань лише на такі тлумачення, які в авторському тексті статті заперечуються чи піддаються сумніву) означає, що подане в Словнику етимологічне пояснення належить авторові даної словникової статті. Авторський текст кожної статті оформляється з максимальною стислістю, але без зловживання умовними значками і синтаксично неорганізованими виразами.²²

Із цього пояснення виринає основна проблема, на яку — на жаль — автор не дає відповіді, а саме: поскільки є тепер потреба в дуплікуванні етимологічного словника, коли довгі роки не було ані однієї праці того типу й коли всеняке українське сучасне мовознавство криком кричить за іншими словниковими працями — синонімічними, діалектологічними, ономастичними, термінологічними! Й далі питання: чому не вможливити радянським ученим вільний доступ до цього словника?

На ці питання ми не маємо відповіді. Знаємо тільки з листів, що приходять до Вінніпегу, що зацікавлення нашою працею в Україні велике, але теперішній режим внеможливує вільний продаж її в крамницях, ба що більше, навіть пересилання дарових примірників зацікавленим ученим! І тут доводиться мені, як авторові, якнайрішучіше запротестувати проти „табування” мого словника на терені Української Радянської Соціалістичної Республіки! Я підношу цей протест в імені вільної науки й в імені академічної свободи!

Бо коли приглянутися пробним гаслам київського словника (стор. XLIII), то всякому буде ясно, що наша праця йде далі, як цей словник. Вона подає й історію слів, і топонімічні деривати, і синоніміку чи заступство слів, чи врешті охоплює деякі в УРСР „відмерлі”

береза, *березина*, *березняк*, *березнік*, [березніця] «березник», *березівка*, [березівця] «березовий сік» Ж, [березовник] «березовий гай»; вид узора на писанці Я, [березто] «березова кора» Ж, [берест] «тс.», [березтянка] «березова земля; придатний для берези ґрунт» Ж, [берестянка] «коробка з березової кори», *березові*, [березоваті] «березові» Ж, *підберезник*; — р. *береза*, бр. *бярэза*, др. *береза*, п. *brzoza*, ч. *bříza*, сл. *breza*, вл. *brěza*, нл. *brjaza*, полаб. *breza*, болг. *брѣза*, м. *бреза*, сх. *брѣза*, сли. *brěza*, brěz, стсл. *врѣза*; — псл. *berza, < *berga «береза»; — споріднене з лит. *bėržas*, лтс. *bėrzs*, прус. *berse*, ос. *bærgz*, *bærgzæ*, дангл. *beorg*, днв. *birihha*, нвн. *Birke* «тс.», дінд. *bhūrjāh* «порода берези», лат. *fraxinus* «ясен»; утворення від іє. основи *bherǵ-/*bhǵ- «береза», пов'язаної з іє. *bherǵ- «світлий», відображеним в укр. *березуна* (кличка вівці); первісне значення назви дерева «світла, біла»; менш переконлива спроба (Machek ES 49) пов'язання з нвн. *Bozke* «кора» і прийняття цього значення за первісне; — Меллер, Кюні і ін. вбачають споконвічний зв'язок іє. *bherǵ- з сем. b-r-ḡ, b-r-q і хам. b-r-q, b-r-g; ар. клас. *barīḡa* «яснішає», *barāḡu* «щось ясне», *barāḡu* «соцє», гебр. *baraq* «блискати» (про грозу), ак. *barāqu* «блискати», *biḡu* «блискавка», єр. b-r-q, b-r-g «блискати». — Rudn. 2, 109—110; Шанский ЭСРЯ I 2, 94—95; Абаев ИЭСОЯ I 253; Фасмер I 154; Вегп. I 52; Walde — Hofm. I 544; Wiedemann IF I 512; Суну Invit. 121—122; Möller 35. — Пор. *березуна*, *берест*.

березень, [березінь, березвень Ж]; — бр. заст. *березовік* «березень» Н, ч. *březen*, хорв. *brezen*, слн. *brezen* «тс.», сболг. *врѣзничъ* «квітень», *врѣзок* «тс.»; Голуб і Копечний (Holub — Kop. 80) помилково вважають цю назву місяця виключно чеською; — очевидно, псл. *berzъ, утворене від *berza «береза»; назва мотнується тим, що в цей місяць починають зеленіти берези; пор. *ліпень* — місяць, коли цвітуть липи; недостатньо обґрунтоване припущення (Machek ES 48) про зв'язок із словом *береза* «жеревна, кітла», ч. *břeží*; пор. лтг. *biržėlis* «липень», *beržėlis* «тс.», пов'язане з лит. *bėržas* «береза». — Rudn. 2, 110; Кобнянський, Гуц. гов. 75; Fraenkel LEW I 40—41. — Див. ще *береза*. — Пор. *березіль*.

березка (бот.) «*Cornvolvulus arvensis*; *Cuscuta epilinum*», [берізка] «тс.», [березчаний] Я; — р. *березка* «*Cornvolvulus arvensis*; *Putoria*, [берлозга] «*Polygonum cornvolvulus*» (?), бр. *бярэзка* «*Cornvolvulus arvensis*»; — відсутність зовнішньої подібності цих рослин до берези нашою хує на припущення про зближення з назвою дерева *береза*, *берізка* деетимологізованої давнішої назви типу р. *берлозга*, яке може бути зіставлене з слн. *brlja* «дзнга», сх. *брль* «овеча вертячка», ч. ст. *brlookū* «такий, що крутить очима в різні боки»; в такому разі назва *берлозга*, псл. *brlo- — зумовлена витким характером рослини, яка обкручується навколо інших рослин. — Пор. вирлобкій.

[березуна] «назва вівці» Дз Доп. Ужг. ун. 4; — болг. *брыз* «з білими плямами» (про буйвола), м. *брез* «з білою плямою на лобі» (про домашню тварину), слн. *brěza* «періста»; — очевидно, похідне від псл. *berz- < *berǵ- «білий, світлий», спорідненого з псл. *berza «береза»; — відповідає лит. *beršti* «біліти», днв. *beraht* «блискучий», гот. *barhts* «світлий, блискучий, ясний», дінд. *bhājati* «блищить», іє. *bherǵ-, *bhǵ- «блищати, яснити»; — ар. клас. *barīḡa* «яснішає», гебр. *baraq* «блискати»; — один з прикладів лексичних зв'язків українських карпатських говорів з південнослов'янськими мовами. — Вегп. I 52; ВЕР II 85; Суну Invit. 121—122; Möller 35. — Пор. *береза*, *берест*.

[берелік] «невелике свердло» Ж; — походження не зовсім ясне; пор. нвн. *Bohghale* «шило, пробійник», утворене з основ дієслова *bohpen* «свердлити» й іменника *Ahle* «шило», пов'язаного з днв. *āla*, гот. *ēla, дат. *eise* «тс.». — Див. ще *бур*¹.

²² О. С. Мельничук, цит. стаття стор. 17-19.

слова чи терміни, чого в київському словникові немає. Немає в ньому теж слів на початкове „г”.

І власне в переконанні, що в новому словникові пропущено матеріал на назвучну букву „г”, я зосередив свою увагу на словах з цієї букви й так рішив закінчити перший том своєї праці в очікуванні появи київського колективного видання.

Я. Р.

III.

...Старий та химерний,
Застіває про минуле,
В бібліографію зверне.

(За „Перебендею”, Т. Шевченка)

Наприкінці подаю список своїх праць: книжок, брошур, статей і рецензій, що мають відношення до етимології й були надруковані перед появою першого випуску цього словника в 1962 р.:

The following is the bibliographical list of the author's books, pamphlets, articles, and reviews relevant to the etymology and published between 1933-1962, i. e. before the publication of the first Part of the present Dictionary:

1. “*Ukrajinska sportova terminologija*” (Ukrainian sport terminology). *Sportovyj Al'manach "Vohniv"*, Lviv, 1933, pp. 17—18.
2. “*Funkciji narostkiv -nyšče, -ovyšče v ukrajins'kij movi*” (Functions of the suffixes -nyšče, -ovyšče in Ukrainian) *Ridna Mova*, Vol. 2, Warsaw, 1934, pp. 285—288.
3. “*Funkciji narostkiv -yšče -yško v ukrajins'kij movi jak pryčymok do genezy cych narostkiv na slovjanškomu grunti*” (Functions of -yšče, -yško -suffixes in Ukrainian and the origin of the suffixes in the Slavic languages). *II-e Congrès International des Slavistes, Recueil de Communications*, Vol. 1, Warsaw, 1934, pp. 96—99.
4. “*Terminologija zymovych sportiv*” (Terminology of winter sports). *Novyj Čas*, No. 6, L'viv, 1934.
5. *Narostky -yšče, -yško, -ško v ukrajins'kij movi* (Suffixes -yšče, yško, -ško in the Ukrainian language). *Praci Ukrajins'koho Naukovoho Instytutu* (Studies of the Ukrainian Scientific Institute), Vol. 31, Warsaw, 1935, 67 p.

6. "Iz novych doslidiv nad našymy bojkamy" (New investigations re. Bojkos). *Žyttja i Znannja*, Vol. 8, L'viv, 1935, pp. 209—210.
7. "Kul'čyči čy Kil'cyči?" (Name of the place "Kulčyči" in Western Ukraine). *Annales Boikoviae*, Vol. 5, Sambir, 1935, pp. 36—40.
8. "O nazwie miejscowej Sambor" (The place name "Sambor"). *Język Polski*, Vol. 20, Kraków, 1935, pp. 105—110.
9. "Pro odne slovo v poemi "Neofity" (On the word *tor-žyšča* in the poem "Neofity" of T. Shevchenko). *Nazustrič*, No. 20, L'viv, 1936.
10. "Pro pochodžennja nazvy Stryj" (The origin of the name *Stryj*). *Dumka*, No. 68—69, Stryj, 1936.
11. "Velyka, mala čy taka sobi?" (On geographical names: "Greater Ukraine", "Little Ukraine" etc.). *Novyj Čas*, No. 96, L'viv, 1936.
12. "Ukrajinski vidosobovi geografični nazvy" (Ukrainian toponyms from personal names). *Žyttja i Znannja*, Vol. 9, L'viv, 1936, pp. 206—208.
13. "Zemlja do nas hovoryt' (Deščo pro geografični nazvy)" (On Ukrainian geographical names). *Žyttja i Znannja*, Vol. 9, L'viv, 1936, pp. 15—16.
14. "Zvidky pišly nazvy častyn svitu" (On the names of the continents). *Žyttja i Znannja*, Vol. 9, L'viv, 1936, pp. 364—365.
15. "O nazwie miejscowej Trembowla" (The place name "Trembowlia"). *Język Polski*, Vol. 23, Kraków, 1937, pp. 134—140 and 182.
16. "Pro miscevu nazvu Semyhyniv" (The place name "Semyhyniv"). *Naša Bat'kivščyna*, Vol. 2, L'viv, 1937, pp. 269—271.
17. "Pro miscevu nazvu Stryj" (The place name "Stryj"). *Naukovyj Zbirnyk v 30. ričnyciu naukovoji praci prof. d-ra I. Ohijenka*, L'viv, 1937, pp. 125—128.
18. "U spravi deverbatyviv iz narostkamy -yšče, -yško v slovjanškych movach" (Deverbatives with -yšče,

- yško suffixes in the Slavic languages). *Zapysky NTŠ*, Vol. 155, L'viv, 1937, pp. 217—222.
19. "Čomu Jaroslav Halyčkyj nazvanyj Osmomyslom?" (On the name "Osmomysl" in Slovo). *Žyttja i Znannja*, Vol. 10, L'viv, 1937, 278—279.
20. "Jak narid pojasnjuje sobi miscevi nazvy?" (On toponymic folk etymologies). *Žyttja i Znannja*, Vol. 10, L'viv, 1937, pp. 361—362.
21. "Pro nazvu slovjany" (On the name „Slavs”), *Žyttja i Znannja*, Vol. 10, L'viv, 1937, pp. 167—168.
22. "Zvidkilja vzjalysia naši osobovi nazvy" (On Ukrainian personal names). *Žyttja i Znannja*, Vol. 10, L'viv, 1937, pp. 94—95.
23. "Pro nazvu sela Žulyn u Stryjščyni" (On the place name *žulyn*). *Dumka*, No. 119, Stryj, 1938.
24. "U spravi slovnyka ukrajinskoji movy" (On Ukrainian dictionary). *Dilo*, No. 95, L'viv, 1938, p. 7.
25. Rev.: V. Sol'čanyk: *Bojkivska topo- j onomastyka*, Warsaw, 1936—1937. — Ibidem, 1938, p. 125.
26. *Nazvy geograficzne Bojkowszczyzny* (Geographical names of Boikovia). L'viv, 1939, 248 p.
27. "Miscevi nazvy v ukrajinskoj narodnij etymolohiji" (Place names in the Ukrainian folk etymology). *Communications et Rapports du III-e Congrès International des Slavistes* (Philologues Slaves), Belgrad, 1939, Vol. 2, pp. 52—555.
28. "Die appellative und onomastische Funktion des Akzentes im Slavischen". Ibidem, 1939, pp. 56—59.
29. *Zur Frage der zwischensprachlichen Beziehungen auf dem Gebiete der Toponomastik* Actes et Mémoires du I-er Congrès International de Toponymie et d'Anthroponymie, 1938, Paris, 1939, pp. 209—214.
30. (In collaboration with H. Nakonechna) *Ukrainische Mundartem. Südkarpato-Ukrainisch* (Lemkisch, Bojkisch und Huzulisch). (Ukrainian Dialects: South-Carpatian — Lemkos, Bojkos and Hutzuls). *Arbeiten aus dem Institut für Lautforschung and der Universität Berlin*. No. 9, Leipzig, 1940, 100 p.

31. *Die Erforschung der ukrainischen Sprachinseln*, Leipzig, 1941, 8 p.
32. "Der Name Ukrajina - Ukraine". *Handbuch der Ukraine*. Leipzig, 1941, pp. 57—62.
33. "Deščo pro ukrajinsku techničnu terminolohiju" (On Ukrainian technological terminology) *Technik*, No. 11, Praha, 1941.
34. "Deščo pro našu chemičnu terminolohiju" (On Ukrainian chemical terminology). — *Ibidem*, 1941, No. 14.
35. "Pravnyk-leksykohraf" (Commemorating D. Levyčkyj), *Krakovski Visti*, No. 262, Kraków, 1941.
36. "Zur slavisch-deutschen Ortsnamenkunde I: Ukrainisches L'viv, deutsches Lemberg". *Zeitschrift für Namenforschung*, Vol. 17, München, 1941, pp. 63—67.
37. *Lemberger ukrainische Stadtmundart (Znesinnja). Arbeiten aus dem Institut für Lautforschung an der Universität Berlin*, No. 11. Leipzig, 1943, 140 p.
38. Rev.: J. Hrycak: *Imena učniv ta učenyč*, Jaroslav, 1943. — *Probojem*, No. 10, Praha, 1943, p. 604.
39. Rev.: Kubijovyč - Kulyčkyj. *Karta Halyčyny*. — *Ukrajinskij Visnyk*, No. 24—25, Berlin, 1943.
40. "Beiträge zur ukrainischen Ortsnamenkunde: I. Doro-hobyč. 2. Sambir". *Zeitschrift für slavische Philologie*, Vol. 19, Leipzig, 1944, pp. 69—74.
41. *Etymologisches Wörterbuch der ukrainischen Sprache (Probeseiten)*, Wien - Leipzig, 1944, 4 p.
42. "Chresne jmenuvannja" (Christian naming). *Seminarjni Visti*, No. 9, Hirschberg, 1946, pp. 11—12.
43. "Praci Franka z onomastyky" (Onomastic works of Ivan Franko), *UVAN Bulletin*, No. 7, Augsburg, 1946, pp. 9—10.
44. "Z movnych novotvoriv našych dniv" (Neologisms in Ukrainian), *Naše žyttja*, No. 18, 22, 26, Augsburg, 1946.

45. *Narys hramatyky staro-cerkovno-slovjanskoji movy* (A sketch of the grammar of the Old-Church-Slavic language), Munich, 1947, 172 p.
46. "Dijalektolohija j sprava pochodžennja halyčkoji šljachty" (Dialectology and Ukrainian nobility) *Rid i znameno*, No. 3, Frankfurt, 1947, p. 39.
47. "Peredistoryčne v dejakych ukrajinskych miscevych nazvach" (Prehistoric element in some Ukrainian place names). *UVAN Bulletin*, No. 11—12, Augsburg, 1947, pp. 14—16.
48. "Peremiščeni nazvy" (Displaced place names), *PU-HU*, No. 31, Augsburg, 1947, p. 12.
49. "Pochodžennja velykodnych sliv" (Origin of Ukrainian Easter words), *PU-HU*, No. 5—6, Augsburg, 1947, p. 6.
50. "Pro ukrajinski osobovi jmennja" (On Ukrainian Personal Names), *Na Čužyni*, Calendar Almanac, Augsburg, pp. 38—43; *Rid i znameno*, No. 2, Frankfurt, 1947, pp. 27—30.
51. "Ridkisini jmena slovjanskoho pochodžennja v ukrajinskomu nazovnyctvi" (Some rare names in Ukrainian onomastics). *Rid i znameno*, No. 3, Frankfurt, 1947, pp. 36—37.
52. "Zvidkilja pišla nazva slovjanj?" (On the name "Slavs"). *PU-HU*, No. 37, Augsburg, 1947.
53. "Zvidkilja pochodjat' nazvy častyn svitu?" (On the names of continents). *Na Čužyni* Calendar-Almanac, Augsburg, 1947, p. 121—122.
54. *Lekciji z porivnjal'noji hramatyky slovjanskyh mov I: Vstup* (Lectures on the comparative grammar of Slavic languages 1: Introduction), Augsburg, 1948, 64 p.
55. *Vstup do slovjanoznavstva* (Introduction to Slavic studies). Munich, 1948, 78 p.
56. *Čužomovni transliteraciji ukrajinskych nazv*. International'na, anhljiska, nimečka, espanška j portuhal'ska (Transliterations of Ukrainian names: International,

- English, German, Spanish & Portuguese), Heidelberg, 1948, 8 p.
57. "Ukrajinska "jahilka" (Etymology of "Jahilka"), *Naukovyj Zbirnyk* of the Ukrainian Free University, Vol. 5, München, 1948, pp. 161—167, 231, 250.
 58. "Vodochryšča" (On the word "vodochryšča"). *Ibidem*, No. 2, Augsburg, 1948, p. 5.
 59. *Kanadijski heohrafični nazvy ukrajinskoho pochodžennja* (Canadian Place Names of Ukrainian Origin), 1st printing: *Propamjatna Knyha Ukrajinskoho Narodnoho Domu*, Winnipeg, 1949, pp. 765—819.
 60. "Kul't Ševčenka j miscevi nazvy" (Ševčenko's cult and the geographical names). *Novyj Šljach*, No. 19, Winnipeg, 1949.
 61. "Nova ukrajinska heohrafična nazva v Kanadi" (A new Ukrainian place name in Canada). *Novyj Šljach*, No. 94, Winnipeg, 1949.
 62. "Petlura v Manitobi" (Petlura in Manitoba). *Novyj Šljach*, No. 43, Winnipeg, 1949.
 63. "Slavic Linguistic Atlas of Canada and U.S.A. First report (May 1949)". *Bulletin of the American Association of Teachers of Slavic and East European Languages*, Vol. 7, No. 1, Philadelphia, 1949, pp. 13-14.
 64. "Staro-cerkovno-slovjanski elementy v ukrajinskij movi" (Old Church - Slavic elements in the language of the Ukrainian literature). *Ukrajina*, Vol. I, Paris, 1949, pp. 14—19.
 65. "Zbižžja j joho pochodžennja" (The origin of the word *zbižžja*). *Novyj Šljach*, No. 90, Winnipeg, 1949.
 66. "Ukrajinske nazovnyctvo (onomastyka)" (Ukrainian onomastics). *Ibidem*, 1949, pp. 366—368.
 67. (In collaboration with V. Sičynskyj) "Nazva Ukrajina" (Name of Ukraine). *Ukrainian Encyclopedia*, Vol. I, München - New York, 1949, pp. 14—16.
 68. Rev.: S. V. Juškov. *Do pytannja pro pochodžennja Rusy. Kyjiv. — S'ohočasne j mynule*, No. 1—2, München, 1949, pp. 98—99.
 69. "D-r Lonhyn Cehel'skyj i sprava našoji nacional'noji nazvy" (Dr. L. Cehel'skyj on the name "Ukraine"). *Novyj Šljach*, No. 73, Winnipeg, 1950.
 70. "Na zakinčennja dyskusiji pro nazvu 'Ukrajina'" (On the name "Ukraine"). *Ukrajinske Slovo*, No. 451, Paris, 1950.
 71. "Pro nazvu 'Ukrajina'" (On the name "Ukraine"). *Kanadijskyj Farmer*, No. 39—51, Winnipeg, 1950.
 72. "Šče v spravi nazvy Ukrajina" (Re. the name "Ukraine"). *Ameryka*, No. 13, Philadelphia, 1950.
 73. "Ukrainian Place Names in Canada". *Ukrainians in North America. Business Year Book 1950—1951*, Winnipeg, 1950, pp. 49—50.
 74. "Ukrajinci j ukrany" (Ukrainians and Ukrans). *Novyj Šljach*, No. 61, 62, Winnipeg, 1950.
 75. "Ukrajinski osobovi jmennja" (Ukrainian Personal Names). *Novyj Šljach Calendar-Almanac of 1950*. Winnipeg, 1950, pp. 35—38.
 76. *Slovo j nazva Ukrajina* (The term and name "Ukraine"), *Onomastica UVAN*, No. 1, Winnipeg, 1951, 132 p.
 77. "Ševčenko j kanadijsko-ukrajinske nazovnyctvo" (Ševčenko and Canadian onomastics). *Novyj Šljach*, No. 21, Winnipeg, 1951.
 78. Rev.: *Studija pro nazvu "ruteny"* (B. O. Unbegaun, *Le nom des Ruthènes Slaves*, Bruxelles, 1950). — *Novyj Šljach*, No. 47, Winnipeg, 1951.
 79. Rev.: *Studija pro "tabu" v ukrajinskij movi* (R. Smal-Stocki: *Taboos on animal names in Ukrainian*, 1951). *Novyj Šljach*, No. 50, Winnipeg, 1951.
 80. Rev.: "Peredvisnyk ukrajinstva v Kanadi" (On the name *Chortitz* in Place Names of Manitoba. Ottawa, 1933). — *Novyj Šljach*, No. 1—3, Winnipeg, 1951.
 81. *Nazvy Halyčyna j Volyni* (The names "Galicia" and "Volynia"), *Onomastica UVAN*, No. 3, Winnipeg, 1952, 32 p.

82. "Classification of Canadian Place-Names". 4-e Congrès International de Sciences Onomastiques, Upsala, 1952, pp. 453—457.
83. "Istorija j pochodžennja nazvy mista Charkova" (History and origin of the name of the city of Kharkiv). *Naukovyj Zbirnyk UVAN*, Vol. I, New York, 1952, pp. 111—115.
84. "Novi doslidy nazovnyctva ukrajinskych Karpat" (On toponymic studies of Carpathian mountains). *Svoboda*, No. 37 (299), Jersey City, 1952, p. 4.
85. *Pochodžennja j značennja nazvy "Petlura"* (Origin and meaning of the name "Petljura"). *Novyj Šljach*, No. 59, Winnipeg, 1952.
86. "Pochodžennja slova 'jahilka - hahilka'" (The Origin of "jahilka - hahilka"). *Svoboda*, No. 9 (106), 1952, p. 3.
87. "Pro nazvu 'Čorne more'" (On the name "Black Sea"). *Svoboda*, No. 17 (161), Jersey City, 1952, p. 3.
88. "Slavic Linguistic Atlas of Canada and U.S.A. Second report (May 1952)". *Orbis*, Vol. I, No. 1, Louvain, 1952, pp. 109—112.
89. "Stari ukrajinski etymolohiji" (Old Ukrainian etymologies of *cerkva*, *kolina*, *bahatstvo*, *horilka*, *vorobij*). *Svoboda*, No. 23 (202), Jersey City, 1952, p. 5.
90. "Ščo take anhlo-saksonška Russia?" (On the meaning of "Russia" in English). *Svoboda*, No. 25 (216), Jersey City, 1952, p. 6—7.
91. "U spravi nazvy 'Spolučenych Štativ Ameryky'" (On the name of the USA). *Kanadijskyj Farmer*, No. 16, Winnipeg, 1952.
92. "Za reviziju našoho polityčnogo slovnyka" (On terms: *vyzvoljaty*, *bezderžavna nacija*, *rozpodil Rosiji*, *bilorus*). *Ukrajinska Dumka*, No. 51, London, 1952.
93. Rev.: R. Ekblom. *Die Namen der siebenten Dneprstromschnelle*. Upsala 1951. — *Svoboda*, No. 26 (223). Jersey City, p. 7; *Novyj Šljach*, No. 107, Winnipeg, 1952.

94. Rev.: R. Smal-Stocky. *Taboos on Animal Names in Ukrainian*. 1950. — *Svoboda*, No. 2 (52), 1952, p. 7.
95. Rev.: Ilarion (Mytropolyt). *Perše značennja slova Ukrajina*. Winnipeg, 1952. — *Slavistica UVAN*, No. 18, Winnipeg, 1952, p. 29—30.
96. Rec.: W. Barvinśkyj. *Nazva Ukraina na Zakarpatti*. Winnipeg, 1952. — *Books Abroad*, 1953, Norman.
97. "Names in Brief: Halicz in Manitoba". *Names*, Vol. 2, Berkeley, 1953, pp. 208—209; "Stryj in Alberta", *Ibidem*, pp. 279—280.
98. "V spravi cerkvy j in. sliv ta nazv" (On etymology of *cerkva* a. o. words). *Novyj Šljach*, No. 84, Winnipeg, 1953.
99. Rev.: G. Gunnar-Gunnarson. *Das slavische Wort für Kirche*. Upsala — *Novyj Šljach*, No. 71, Winnipeg, 1953.
100. "Names in Brief: Soyuzivka". *Names*, Vol. 4, Berkeley, 1954, pp. 216—277.
101. Rev.: "Cikava sprobna ukrajinskoho morjačkoho slovnyka" (W. Stepankowsky. *American Ukrainian Nautical Dictionary*. New York 1953). *Novyj Šljach*, No. 16, Winnipeg, 1954.
102. *Topo- y antroponymia en la version ucranians de "Don Juan"*, 5-e Congrès International de Sciences Onomastiques, Salamanca, 1955.
103. Rev.: V. Svoboda, *The Slavonic part of the Oxford Heptaglot Lexicon*, Winnipeg, 1956. — *Ukrajinskij Holos*, No. 10, Winnipeg, 1956.
104. "Slavic Toponymic Neologisms in Canada", *Canadian Slavonic Papers*, Vol. I, Toronto, 1956, pp. 89—92.
105. "Ševčenko j ukrajinske misceve nazovnyctvo", *Ševčenko UVAN*, Vol. 5, New York, 1956, pp. 49—51.
106. *Studiji z nazvoznavstva I: Slovjanskij nazovnyčyj folklor u Kanadi* (Studies in Onomastics I: Canadian Slavic Namelore). *Onomastica UVAN*, No. 11, Winnipeg, 1956, 32 p.

107. *Rudnyckyj* (Etymology of the name). *Names*, Vol. 4, No. 3 (1956), p. 188.
108. Rev.: *P. Skok, Sur quelques noms de lieu d'origine ukrainienne en Roumanie*, Winnipeg, 1957. — *Novyj šljach*, No. 18, Winnipeg, 1957.
109. "Der Name Ukraine im Deutschen". *Südostforschungen* 17, München, 1958, pp. 175—180.
110. "Sputnik and Its Derivatives In North American English". *Proceedings of the Linguistic Circle of Manitoba and North Dakota*. Vol. 1, No. 1, Winnipeg, 1959, pp. 27—28.
111. "Pro odne slovo v ševčenkovomu Zapoviti" (On the word *šyrokopoli* in *ševčenko's Testament*). *Svoboda*, No. 46, Jersey City, 1959.
112. "Now a universal word: Spreading sputniks", *Winnipeg Free Press*, No. of Feb. 7, 1959.
113. "Do ševčenkovoji leksyky" (On *ševčenko's* vocabulary). *Novyj šljach*, Winnipeg, 1959.
114. "Pro nazvu Ukrajina v anhlijskij movi" (On the name Ukraine in English). *Ukrajinski Visti*, No. 41, Edmonton, 1959.
115. "Functions of proper names in literary work". *Stil- und Formprobleme in der Literatur*. Heidelberg, 1959, pp. 378—383 (and offprints).
116. "The Slavic suffix *-ep(a)*". *Canadian Slavonic Papers IV*, Toronto, 1959, pp. 115—120 (and offprints).
117. "Etymologija nazvy slovjany" (Etymology of the name Slavs). *Kanadijskyj Farmer*, No. 8, Winnipeg, 1960.
118. "Za ukrajinski nazvy dlja afrykanskykh narodiv" (Ukrainian names for African peoples). *Kanadijskyj Farmer*, No. 33, Winnipeg, 1960; *Svoboda*, No. 148, Jersey City, 1960.
119. "Ukrajinski etymolohiji" (Ukrainian etymologies). *Naukovi Zapysky UVU*, Vol. 2, München, 1958 (published in 1960), pp. 44—49.

120. "Slaves or glorious ones? The origin of the name Slav". *Names*, Vol. 8, No. 2, Youngstown, 1960, pp. 65—74; second, revised and enlarged edition: *Onomastica UVAN*, Winnipeg, No. 21.
121. Rev.: *E. R. Seary. Toponymy of the Island of Newfoundland*. St. John's 1959. *Ibidem*, No. 2, 1960, pp. 143—144.
122. Rev.: *A. Baecklund. Personal names in medieval Velikij Novgorod*. Stockholm, 1959. — *Names*, Vol. 8, No. 4, Youngstown, 1960, pp. 244—245.
-

An
ETYMOLOGICAL DICTIONARY
of the
UKRAINIAN LANGUAGE
VOLUME I

ЕТИМОЛОГІЧНИЙ СЛОВНИК
УКРАЇНСЬКОЇ МОВИ
ТОМ I

А

А, а — the first letter of the Uk. alphabet, MUK. and OES. name азъ from OCS. *azъ* 'Г', see *я*; numerical value — 1, with a preceding sign † = 1000.

а... as an initial vowel occurs in Uk. either in interj.: *агій!* *ану!* *ах!* etc., conj.: *абó,* *алé,* *анí,* etc., loanwords: *абажур,* *абáт,* *авантюра,* etc., or neologisms: *абéтка,* *абíщница,* etc.; it is usually ioted or aspirated, cf. *ягíлка:* *ягíлка,* *ягíол* (OES. *ангелъ*), *гарбу́з*, dial. *Яме́рика:* *Гаме́рика*, Сімович 72, *Гамеріуцкій край*; MUK. and OES. *аблоко:* *яблоко*, MUK. *габа́,* *гарма́та*, etc.; the iotation and aspiration of that kind occur in other Sl. as well, e. g. OCS. *agoda* : *ягода*, cf. Соболевский Jagić Festschrift 204 - 205, Огоновський 60, Зілинський 1, 108 - 109, Шило Пит. слов. мовозн. 2, 233 - 234, РССтоцький 3, 139, Шевельов 238 - 248, Журавлев ВЯ. 14 : 4, 32 - 43.

а conj. 'but, and yet', MUK., OES. *ts*; cognates in all Sl. — Deriv.: Frequent as the first part of compounds *абí,* *абó,* *аж,* *алé,* *анí,* *анó,* *ачéй* etc., see s. vv. — Syn.: In a similar function pron. *та* is used.

PS. **a*, IE. ***ōd* — Lsg. of the pron. ***ē* : *ō*, Trautmann 1, Pokorny 284; the use in the sentence prevented it from the PS. iotation, Meillet Статьи 388.

а! interj. 'a! ah! alas!' first recorded in ModUk.; occurs in all the other Sl. — Deriv.: Frequent in lengthened forms *а-а!* *а-а-а!*... or in compounds *абúр!* *ану!* *адúзь!* etc., see s. vv.

А primary PS. interj. corresponding to Lith. *à*, Goth. *ā*, Gk. *á*, Lat. *ā*, Pokorny 1, РССтоцький 3, 139—140.

а-, ан- a negative prefix, recorded mainly in ModUk.; known to all other Sl. — In some words it is substituted by *не-*, cf. *аморальный: неморальный, анауковий: ненауковий, асоціальный: несоціальный*, etc.

From Gk. privative *a-*, before vowels *an-*; cognate to Skt. *a-*, *an-*, Lat. *in-*, Teut.: E. *un-*, OIr. *an-*, all negative prefixes, Skeat 20.

абажур 'lampshade, lightshade', ModUk. only; in BRu., Ru. and other Sl. *ts*. — Deriv. *абажурний*. — Subst. *дашók [на лямпу], шапчóк* (1863 М. Вовчок).

From Fr. *abatjour* 'ts', Vasmer I, 1.

абáзь! 'away! go!' (to a lamb), first recorded in the XIX. c.; wanting in other Sl.

A compound *a!* -*бáзь!* see s. vv.

Абакóм see **Авакóм**.

абáт 'abbot', ModUk.; BRu., Ru. *абáт*, Bu. *аббáт*, SC. *äbat*, Po., Cz., Slk. *opat*. — Deriv. *абатáса, абáтство, абáтський*, here also: *абéсса*. — Subst. *и́умен, насто́итель катол. манастиря́, приóр*; see also *áвва, опáт*.

From Lat. *abbás, -átis* 'ts', Преображенский 1, 2, Berneker 1, 22, РССтоцкий Slavia 5, 7.

абáхта see **обáхта**.

абéтка 'ABC, alphabet', also 'primer' (1861 Гацук), ModUk. only. — Deriv. *абéточка, абéтковий, абéтний, абеткува́ти*. — Syn. *áзбука, алфáвіт*, Wd. *альфабéт, абеца́дло*.

From the first two letters of the Uk. alphabet *а-б* under the influence of *алфáвіт*, q. v.

абеца́дло 'alphabet' (1873 Пискунов), MUK. абеца́дло (1627 Беринда); BRu. *абеца́дло*, Po. *abecadlo* 'ts'. — Subst. *абéтка*.

From Po. *abecadlo*, Тимченко 2.

абза́ц, Wd. *áбзац* 'paragraph', ModUk.; BRu., Ru. *абза́ц* (1861: *áбзац*).

From ModHG. *Absatz* 'ts', РССтоцкий 4, 226, АкСл. 1, 11; re. accent see Kiparsky 2, 123.

абí conj. 'only; in order to, to', MUK. *áбы* (1596 Зизаній), OES. *абы* (XI с. Остр. ев.); BRu. *абв́í*, Ru. arch. *абв́í*, Po., Cz. Slk. *aby*. — Deriv. Frequent as the first part of compounds: *абíде, абíколи, абíкуди, абíхто, абíяк, абíщо*, and: *абí-но, абí-то*, etc.

From *a* -*би*, see s. vv.

абíр! interj. 'away, go!' (to a sheep), ModUk. only.

A compound *a!* - *бир!*, see s. vv.

абíщия 'nonsense, trifle', ModUk.; wanting in other Sl. — Deriv. *абíщичний*. — Syn. *дурни́ця, нісенітниця, курзú-верзú, ка́зна-що, баналю́ки, банелю́ки*.

A ModUk. neologism, derived from *абíщо* and the suffix *-щия* like *нісенітниця*, q. v.

абíщо see **абí**.

абó, Wd. *áльбо* conj. 'or, either... or', MUK. *або, албо, алибо* (XV—XVIII с.), OES. *або* (1377, 1388), *али бо* (XV с.); BRu. *абó, альбó*, Ru. *áбо, áльбо* (? Vasmer 1, 2), Po. *albo*, OPo. *alibo*, UpSo., LoSo. *abo*.

It cannot be certainly decided whether *абó* is a compound *a-[u]бо* or *a-ли-бо*; the latter is the more probable for structural reasons, Berneker 1, 21-22.

абрикóс, Wd. *абрикóса* 'apricot', ModUk.; BRu. *абры-кóс*, Ru. *абрикóс* (1789: *априкóс*). — Deriv. *абрикóсiвка, абрикóсний, -совий*; here also *абрикомíн*.

From Du. *abrikoos*, the ultimate source being Lat. *praecoqua* 'apricots'; the word came to Europe in a very roundabout way, viz. from Lat. to Gk., Fr. and other European languages; Uk. *абрикомíн* is a direct borrowing from Fr. *abricotine*, АкСл. 1, 15, Skeat 27.

а́брис 'sketch, plan', MUK. абрисъ (XVII c.); Ru. *а́брис* (since 1720). — Subst. *на́рис, плян, прое́кт.*

From ModHG. *Abriss* 'ts', Тимченко 3.

абрю́! interj. imitating the voice of a pigeon, ModUk. only. — Deriv. *абрю́кати, -ання.*

A compound *a!* - *брю!*, see s. vv., РССтоцький 3, 140.

абсолю́т 'absolute; autocrat', MUK. абсолють (XVIII c.); known to all other Sl. — Deriv. *абсолю́тний, абсолю́ти́зм, абсолю́тист, абсолю́тистичність*, here also *абсолю́тиця* (since the XVII c.) — Subst. *самовла́дник, неогра́ничений мона́рх; безумо́вне; одві́чне й дові́чне буття́; Бог.*

From Lat. *absolutus* 'звільнений', *absolutio* 'звільнення', Тимченко 3-4; on account of the accent (*абсолю́ти́зм, -и́ст*) there is less probability of its being borrowed from Po. *absolutny, absolutyzm, absolucaja*, as assumed by Richhardt 29.

абши́т, Wd. а́бшит, а́бшид 'dismissal, lay off', MUK. абшитъ (XVIII c.); BRu. *а́пшит*, Ru. *а́бшид* (1780: а́бшит). — Deriv. *абши́тува́ти, абши́тований*; MUK. абшитован[н]ий (XVIII c.) — Subst. *звільнення, відпра́ва, відста́вка.*

From MHG. *Abschied* 'ts', РССтоцький 4, 170, Шелудько 1, 20.

ав! interj. expressing surprise, fear, pain, MUK. ав (XVII—XVIII c. Інтермедіі 55); Cz., Po. *au!*

A compound *a!* - *у!*, see s. vv.

Аваку́м PN. Hавakuk, MUK. Авваку́м йли Абаку́к йли Абакку́къ: борець си́льний... (1627 Беринда); Ru. *Авваку́м.* — Deriv. FN. *Аваку́мович; Баку́м; Баку́менко; Бакóвич.*

From Gk. *Abbakúm* (*Anvakúm*), the ultimate source being the name of the Hb. prophet *Habbakuk*.

авантю́ра, Wd. аванту́ра 'adventure, venture', ModUk.; known to all other Sl. — Deriv. *авантюри́ст[ка], авантю́рний, авантю́рник, -иця, авантюрува́тися.* — Subst. *шахрайство, пройді́вство*, Багмет 2.

From Fr. *aventure* 'ts', and this, in turn, from Lat. *aventūra* (*advenire* 'to happen'), Gamillscheg 62; re. Wd. *аванту́ра* (from Po. *awantura*) cf. Richhardt 30.

ава́р, -ець 'Avar' (name of a Cauc. nation in Daghestan), ModUk.; BRu. *авара́ц, Ru. ава́р, -ець* (XVI c.). — Deriv. *ава́рка, ава́рський.*

From Tk.—Tt. *avara* 'vagabond, adventurer', Vasmer 1, 3.

ава́ 'abbot; father', MUK. авва (XVII c.), OES. авва; BRu., Ru. ts, OCS. *avva*, Bu. *авва́.* — Syn. *аба́т, она́т.*

From late Gk. *ávvas* 'father', the ultimate source being Syr. *abbā* 'father', Skeat 1, Lokotsch 1.

авгу́ст arch. 'August', MUK. август (XV c.), мса август... просто серпень (XVI c.), м'сяця Августа (XVII c.); OES. мса августа, рекомааго зарева (XI c. Остр. ев.), августъ иже осмородньи (1073 Изб. Св.). — Subst. *се́рпень.*

From Lat. *Augustus* (i. e. the honoured, venerable) *Caesar*, Горбач 3, 12, Vasmer 1, 2, Skeat 38.

Авгу́стин PN. Augustine, ModUk. — Deriv. *Авгу́сти́на, августі́нський*; AmUk. abbr. *Гус.*

From the name of Saint *Augustine* (354—430), see *август.*

авже́, авже́ж adv. 'actually, in fact, truly, really', MUK. авжежь (XVIII c.); BRu. *авжож*, dial. *авжотки* 'end'. — Syn. *ая́кже, ато́ж, так, еге́, зви́чайно, зві́сно*, Багмет 2; *отжеж, [за]не́вно, само́ собо́ю*, Тимченко 2.

From *a* - *уже́*, see s. vv.

аво! **авось!** Wd. interj. 'see! look! behold! lo!', ModUk.; BRu. *аво*, *авож*, Ru. *авось*, Po. *awo*, *awoż*, OSC. *avo*.

According to Соболевский, Лекции 95, it is a compound *a!* - *ose* with a secondary intervocalic - *v* -, *ose* occurring often in OES. texts (XII—XIV c.); Berneker's etymology 1, 21: **a* - *ovo* - *se* has been rejected by Vasmer 1, 3, a. o.; cf. also Zubatý LF. 36, 341, Колодій РМ 5, 283.

Авр[а]ám, dial. also **Абра́м**, **Овра́м** PN. **Абра́хам**, MUK. **Авра́мъ**: отец, вынесльй, або оц высóкйй, або пришéлец, пришéлник, приходень (1627 Беринда); Ru. *Авра́ам*, OCS. *Avra[a]mъ*, Po., Cz. *Abraham*, etc. — Deriv. *Авр[а]á-мів*; FN. *Авра́менко*, *Абра́мович*; GN. *Абра́мівка*. — Subst. *ба́тько багатѳох*, *родоначáльник єврѳїв*.

From Gk. *Avraám*, Lat. *Abraham*, the ultimate source being Hb. *Abram* 'the father is high', later changed to *Abrā-hām* 'father of a multitude'.

авру́! interj. imitating the voice of a pigeon, first recorded in the XIX c. — Deriv. *авру́кати*, *-кнути*, *-ання*.

A variant of *абрю́!*, q. v., РССтоцький 3, 140.

Австра́лія GN. **Australia**, ModUk.; BRu. *Аўстра́лія*, Ru. *Австра́лія*, Po. *Australia*, etc. — Deriv. *австра́лієць*, *-ійка*, *-ійський*.

From Lat. *Austrālis* 'southerly', Skeat 39, Рудницький ЖіЗ. 9, 364—365.

А́встрія GN. **Austria**, ModUk.; BRu. *Аўстри́я*, Ru. *Австри́я*, Po. *Austria*, etc. — Deriv. *австри́єць*, *-ійка*, *-ійський*, Wd. also *австри́як*, *-ячка*, *-яцький*.

From MLat. *Austria*, the ultimate source being G. designation of the Eastern part of Gaul: Frk. *auster*, ONor. *austr*, OHG. *ōstar*, Kretschmer Glotta 26, 209, Vasmer 1, 4.

авто- a compound - forming element 'auto-' in such words as *автобіографія*, *автогара́ж*, *автомáт*, *автомобі́ль*, *автокра́т*, *автоно́мія*, etc.; often in neologisms

with native words: *автобудівнік*, *автоплу́г*, *автопо́їлка*, *авторі́чка*, etc.; in some words Po. medium is evident: *авто́бус*, *авто́граф* (accent); known to all other Sl. — Subst. *само-*, e. g. *автомобі́ль* — *самохі́д*, *автоаналі́за* — *самоаналі́за*, *автодидáкт* — *самоу́к*, *автотера́пія* — *самолікува́ння*, etc.

From Gk. *auto-* 'self-'.

а́втор 'author'; MUK. **автор** (1596 Зизаній); known to all other Sl. — Deriv. *а́вторка*, *а́вторство*, *а́вторський*; *співа́втор*, *-ка*, *-ство*, *-ський*. — Subst. *тво́рець*, *тво́ритель*, *винахі́дник*; *уклада́ч*, *письме́нник*, Тимченко 6; MUK. *тво́рець*, *створі́тель*, *робóтник* (1596 Зизаній).

From Lat. *auctor* 'ts' (: *augēre* 'to increase'), cf. Тимченко 6, Skeat 39; MHG. or Po. medium, suggested by Vasmer 1, 4, remains to be proved.

аву́! interj. imitating the voice of a dog or a wolf, first recorded in the XIX c.

A compound *a!* - *y!*, with an intervocalic - *v* -, see *a!* and *y!*

аву́л see **ау́л**.

аву́рр! interj. imitating the voice of a dog, evidenced since the XIX c.

A compound *a!* - *вурр!*, see s. vv., РССтоцький 3, 140.

ага́! interj. 'oh! yes!', first recorded in the XIX c.; occurs also in BRu., Ru., Bu., Po., Cz., Slk. — Deriv. *ага́кати*, *-кнути*, *-ання*, *ага́кало*.

It cannot be ascertained whether this interj. is a compound *a!* - *га!* or an extended *a!* with an intervocalic aspiration like *егé!* *игу́!* *иві!* *огó!* *угу́!*; the latter is the probable, cf. Gk. *aá*, Lith. *aà*; see also *a!* *ая!*, РССтоцький 3, 140.

ага́, **ага́** 'superior, chief officer', MUK. **ага** (XVIII c.); BRu., Ru. *ага́* (since the XVI c.).

From Tk. *aga* 'nobleman, lord' (orig. 'older brother' in opposition to *paša* 'younger brother'), Miklosich TE. Nachtr. 1, 2, Макарушка 3, Lokotsch 3.

агáва, 'Agave americana L.: agave', ModUk. only; BRu., Ru. (since 1835) ts, SC. *agáva*, Po. *agawa*, etc. — Syn. *агáва америкáнська*, *алóя столíтня*, *лúсниця [америкáнська]*, *столíтник*, Makowiecki 14.

From Gk. *agaiá* 'admirable, illustrious, brilliant, bright'.

Агáпий, **Агáпóн** PN. Agathon, MUK. Агáпий: любíмъ, Агáпiа: любíмая; Агáфóник: благопобѣдный, Агáфiа: блгáя (1627 Беринда); Ru. *Агáфóн*. — Deriv. *Гáпóн*; *Агáфiя*, *Гáфiя*, *Гáфiйка*, *Гáпа*, *Гáп[оч]ка*, *Гáпúля*, *-úня*, *-úся*, *Гáпúя*; FN. *Апóпiок*; GN. *Гáпóнiвка*.

From Gk. *Agathías*, *Agáthōn*, derived from *agathós* 'good'.

агарянин 'Mohammedan, Turk, Tartar', MUK. Агаряны (XV с.), Агаряне, бо они ся от Агары и от Измаиля зачали (XVIII с. Рк. Тесл.), OES. агарѣне Vasmer 1, 4; Ru. *агаряне*, Ву. *агарянин*, *-нец*. — Deriv. *агарянка*, *-янский* = *агарський*, MUK. агарянскимъ языкомъ (1697). — Syn. *потóмок Агáри*: *половчáнин*, *татарiн*, *сарацин*, Тимченко 7.

From Gk. *Nagarēnā*, the ultimate source being Hb. *Nagar* 'flight'; it was the name of the housemaid of Sarah and mother of Ismael by Abraham, Младенов 2, Vasmer 1, 4.

агáч see сингiч -агáч.

агi! агiй! interj. 'fie! dickens!', evidenced since the XIX с. — Syn. *аi!* *аiй!*

A compound *a!* - *иi(й)!*, see s. vv.

агiль! interj. 'away go!' (to a goose), first recorded in the XIX с.

A compound *a!* - *ил!* *иль!*, see s. vv.

агi! агiй! interj. = агi! агiй!

A compound *a!* - *иi(й)!*, see s. vv.

агóв! агy! interj. 'whoa!', first recorded in the XIX с. — Deriv. *агóв - иов!* *агy - yу - yу!*; *агóвкати*, *агyкати*, *агóвкання*, *агyкання*. — Syn. *ион - ион!* *челелéв!* РУ 1, 7; *ей!* *ей!* Багмет 2.

Compound *a!* - *иов!*, *a!* - *yу!*, see s. vv.

Агрик, **Агрика** 'a legendary hero with a magic sword'; according to Чижевський, AUA 2, 324, the name may be found already in one of the tales about St. Nicholas' miracles of the pre - Mongolian period, earlier than the legend of Peter and Fevronia (XVI с.) quoted from Гудзий by Vasmer 1, 5.

From Gk. *agroikos* 'one living in the fields; wild'.

агрус, Ed. *агрус*, *агрес*, *ягрос*, *Гагрус*, Wd. *агрест*, *агрес*, *ягрес*, *агрис[т]*, *ягрос*, *ягрес[т]* 'Ribes Grossularia L.: 'gooseberry', MUK. *агрисъ* || *агрестъ* (XVIII с.); BRu. *агрэст*, Ru. dial. *агрус*, *агрест*. (Vasmer 1, 5), SC. *grěš* (Vuk) 'sour unripe grape', Sln. *ágres* 'gooseberry', Cz. *angrešt*, dial. *ankreš[t]*, Po. *agrest*, Ca. *agräst*, *agräst*, etc. — Deriv. *агрусiвка*, *агрусовий*. — Syn. *вепрiна*, *верпiна*, *опрiни*, *опрiння*, *опрéня*, *опрiка*, *ГеГáдзи*, *ГеГáцка*, *кiкáцка*, *клекáцка*, *клекóцка*, *крижiвник*, *кряжiвник*, etc., Makowiecki 312.

From Po. *agrest* 'gooseberry', the ultimate source being It. *agresto* 'sour unripe grape', Berneker I, 25, Тимченко 7, РССтоцький Slavia 5, 8, Battisti I, 95, Richhardt 29.

агyндер Wd. 'ragamuffin', ModUk. only; BRu. *цyгyндер*. — Subst. *обiдранець*, *обшáрпанець*.

From Yi. *ahunder* < ModHG. *a Hund*, Верхратський ЗНТШ. 12, 42; see also *цyгyндер*.

агуш! interj. 'go! away!' (to a goose, chicken, etc.), evidenced since the XIX c.

A compound *a!* - *гуш!*, see s. vv.

агрес[т], агрис[т], etc., see *агрус*.

ад 'hell', MUK. вь адѣ (XV c.), адѣ преиспѣднѣй... мѣстце прѣпастное а́бо пѣкло (1627 Беринда), OES. вь адѣ (XI c. Остр. ев.), до ада (1073 Изб. Св.); MUK. also 'god of the underworld, Hades' (XV—XVIII c.); BRu., Ru., Bu., Ma. ts., OCS. *adz* — Deriv. *адський*, MUK. адова мѣста (XV c.), з пашекъ адовыхъ (XVII c.), адського Gsg. (XVII c.), адстїи Npl. (XVIII c.). — Subst. *сторона підземна без просвітку, пѣкло; Бог підземного царства (у греків), володар у пѣклі*, Тимченко 9.

From Gk. *há[í]dēs* 'nether world, hell', Тимченко 9, Skeat 256—257.

Адам, dial. Одам, Ядам, PN. Adam, MUK. Адам члкъ а́бо зѣмскїй, рудїй, а през лїтѣри значїть ввесь свѣтъ (1627 Беринда); BRu., Ru., Bu. ts, Po. *Adam*, etc. — Deriv. *адамове я́блоко, адамові вївці*; colloq. *адамові слїзкі*; FN. *Адамів, Адамчук, Адамівський*; GN. *Адамів, Адамівка, Адампіль, Адамчуки*. — Subst. *прабатько роду людського*.

From Gk. *Adāmas*, the ultimate source being Hb. *ādām* 'red' or 'red earth', probably with reference to the earth from which the bibl. first man was made, Lokotsch 2, Whitycombe 2.

адамант 'diamond', MUK. адамантъ (XVII c.); BRu., Ru., Bu. *адамант*, SC. *adāmanat*, Cz. *adament*. — Deriv. *адамантовий*. — Syn. *діамант, алмаз*.

From Gk. *adāmas*, *-antos* 'ts', Тимченко 7; the SC. and Cz. words are borrowed from Lat. *adamas*, *-antis*, Berneker 1, 27, Machek 1; see also *діамант, алмаз*.

адамашка, адамашок 'damask', MUK. адамашка (XV c.), одамашка; BRu. *адамашка*, Ru. *адамашка*, [o]дамашка, Po. *adamaszek* 'ts'. — Deriv. *адамашковий*.

From MLat. *adamascus* 'damask' through Po. medium, Richhardt 29; the word is based on the name of the city of *Damascus*, Kluge 51.

адвокат 'advocate', ModUk.; BRu. *адвакат*, Ru. *адвокат* (since 1780), Bu. *адвокат*, *-ин*, Ma. *адвокат*, SC. *advokat*, Po. *advokat*, etc. — Deriv. *адвокатка, -тство, -тувати, -тура*. — Subst. *правний оборонець*, iron. *брехунець*.

From ModHG. *Advokat*, the ultimate source being Lat. *advocatus* 'one called to the bar', РССтоцький 4, 199, Skeat 8.

аджѣ, Wd. ажѣ conj. 'well, then, but, however, still', ModUk. only. — Syn. *протѣ, принаймні*, Wd. *прѣцінь*.

From *a - d - же*, *d* being abbr. *дивї*; see *адї* and *же*.

адзімка Wd. 'azime, matzos, unleavened bread', MUK. азима (XVII c.); wanting in other Sl. — Deriv. *адзімонька* (1956 Дзьобко). — Syn. *прїсний хлїб, прїснїяк, мїца*, Тимченко 13; *вївсьяна паляниця* (1956 Дзьобко).

Borrowed from Rm. *adzimā*, *azimā* 'ts', the ultimate source being Gk. *adzymos*; Шелудько 2, 125, rejects an immediate borrowing from Gk., suggested by Vasmer, Сборник 86, 26; cf. also Cioranescu 52.

адзус[ь]! interj. 'go! away! (to a cat)', first occurrence: XIX c. — Deriv. *адзуськи!*

A compound; *a!* — *дзусь!*, see s. vv.

адї! interj. 'see! look here!' first occurrence: XIX c.

From *a - дивї*, see *a* and *дивїтися*, Janów Symb Rozwadowski 2, 275.

адмірал 'admiral', MUK. адмѣралъ (XVIII c.); in BRu., Ru. and other Sl. ts. — Deriv. *адміралїця, адміралтїй-*

ство, *-ійський, адміралство, -льський*, МУк. адміралський (XVIII с.).

The word is derived from Ar. *amīr, emīr* 'ruler, commander', *al*-being the Ar. article present in Ar. and Tk. titles as, e. g., *amīr—al—amara* 'ruler of rulers', *amīr—al—bahr* 'ruler of the sea', etc.; it is to the latter that we owe the term *admiral*: the Ar. title was Latinized to *admiralis maris* and it was gradually corrupted to *admiral*, Lokotsch 6, Skeat 7, Orienko РМ. 1, 215.

адреса 'address', Mod Uk. only; BRu. *адрес*, Ru. *адрес*, Po. *adres*, Ma. *адреса*, etc. — Deriv. [*за*]адресувати, [*за*]адресований.

From Po. *adres*, the ultimate source being Fr. *adresse* 'ts', Richhardt 29.

адүзь! interj. 'away! go! (to a pigeon)', first occurrence: XIX с.

A compound *a!* — *дүзь!*, see s. vv.

аеро- a compound-forming element 'aero-, aër-, air; gas' in such words as *аеродром, аеронавт, аеропланта*, etc.; МУк. аеръ, аиръ 'air; sky, heaven'; also 'wind' (1627 Беринда); аирный 'air-'; OES. аеръ, аеръ, аиеръ; аерьны || аерьныи, аиерный 'ts'. — Subst. *повітро-, повітряно-*, Wd. *воздухо-, авіо-*.

From Gk. *aero-* 'air'.

аé Wd. (Hc.) 'yes', first occurrence: XIX с.

A compound: *a!* — *е*, the latter being 3rd sg. of *бути*; there is less probability of its being derived from *a* — *я* as suggested by Janów SymbRozwadowski 2, 274.

аж conj. 'till to, till that', adv. 'however, yet now', МУк. ажь, ажь, аже 'ts' and: 'that, if, when; the more'; OES. ажь, аже, ожь, оже 'ts'; occurs also in BRu., Ru., Po., Cz., Slk., SC. — Deriv. Frequent in reduplications: *аж - аж, аж - аж - аж* 'very (much)' Багмет 3. — Syn. *колі, ко-*

ли ж, коли тільки, скоро, а що; що; поки; як, як ужé, тільки, Тимченко 9—12.

From *a* - *же*, see s. vv.

азбука 'alphabet, ABC; primer, ABC - book', МУк. азбука (1627 Беринда) 'alphabet', язбуки Gsg., язбуку Asg. (XVII-XVIII с. Интермедіі 53-54), OES. азбукъ, аз'буквы, азбука 'ts'; occurs also in BRu., Ru., Bu., Ma., SC. — Deriv. *по-, за- азбучний, -но*; МУк. азбуковный (XV с.); азбуковникъ (XVI—XVII с.) 'encyclopedia', азбучникъ (XVII с.) 'ABC - book'; OES. азбукъвникъ, азбуковъникъ, азбукъвныи, азбуковъныи. — Syn. *абётка, алфавіт* || Wd. *альфабет; абецадло* (from Po. 1627 Беринда, 1873 Пискунов), *абётло* (Руберовський ЛБюлетень 9, 82); OES. азвѣды.

From the first letters of the Sl. alphabet *азъ* — *буки*; for details see Срезневский 1, 9—10.

Азів, Азів see **Озів**.

Азія GN. Asia, ModUk.; BRu. *ts*, Ru. *Азия*, Po. *Azja*, etc.; OES. *Асия*. — Deriv. *азійський, азіят, -ка, -ський, -чина; Євразія*; МУк. зъ далечайшихъ странъ Азийскихъ (XVIII с.), Сармация... Азितिцкая (XVIII с.), манѣромъ азіятицкимъ (1726).

From Lat. *Asia*, the ultimate source being Gk. *Asia* derived from Ass. *Asu* 'the East' as opposed to *Ereb* 'the West' (Europe), Partridge 28—29, Рудницький ЖіЗ. 9, 364—365.

ай! interj. 'hey! oh! dear me!' (in expressing surprise, fear, pain), first recorded in the XIX с.; occurs also in BRu., Ru., Po., Cz., Slk., Bu. — Deriv. *айкати, -кнати, -ання*; see also *айй!* — Syn. *ей! ой! уй!*

A primary interj. РССтоцький 3, 140—141.

айст Ed. (Харків) see **гайстер**.

айстра, dial. астра, гайстра, гайстер, ястер 'Aster Amellus L.: aster', ModUk. only; BRu., Ru. *а́стра*, Po. *aster*. — Deriv. *айстревий*. — Syn. *басантір*, *басаран*, *базандір*, *боярин*, *боярчик*, *боярочка*, *даніло*, *данілки*, *гладка*, *іванок*, *лисак*, *михалки*, *мороз*, *нестідник*, *осінь*, *осінчак*, *-чук*, *п'ятаківці*, *піддубрівник*, *піддубронник*, *постолянна*, *самець*, *старушок*, *тарелці*, *вербішка*, *волоче око*, *зімник*, *звіздоцит*, *звіздочка*, а. о., Makowiecki 45—46.

From ModHG. *Aster*, the ultimate source being Gk. *astēr* 'star', Vasmer 1, 30.

академія 'academy', MUK. академія (1631); BRu. *акадэмія*, Ru. *акаде́мия* (before 1650, Чижевський AUA 2, 324), Bu. *акаде́мия*, Ma. *акаде́мија*, Po. *akademia*, known to all other Sl. — Deriv. *академік*, *академічний*, *-ність*, *академізм*, *академіст*. — Subst. *вищий науковий заклад*.

From Gk. *akadēmeia*, originally garden near Athens where Plato taught (387 BC.) and his followers met; the ultimate source is the name of the Gk. hero *Akādēmos*, Skeat 3.

акафіст 'hymn of the Gk. church', MUK. акафістъ, акафістось (XVII s.), OES. акафистъ; BRu. ts., Ru. *ака́фист*, Bu. *ака́тист*. — Subst. *несидальне*.

From Gk. *akáthistos* (*hýmnos*), Тимченко 13.

акація 'Acacia L.: acacia', ModUk.; BRu. *ака́цыя*, Ru. *ака́ция* (since 1782), Bu. *ака́ция*, Po. *akacja*, etc. — Deriv. *акацієвий*. — Subst. *терностріч*, Makowiecki 1.

From Lat. *acacia* 'ts', the ultimate source being Gk. *akakía* (: *akis* 'point'), Vasmer 1, 8, Skeat 3, Weekley 7.

акé!, **акéц!** interj. 'away! go!' (to a calf, to cattle in general), evidenced since the XIX c.

A compound: *a!* — *ке!*, *a!* — *кец(ь)!*, see s. vv., РССтоцький 3, 140, Janów Symb Rozwadowski 2, 274.

Акерман GN. Akkerman (city in Bessarabia); OES. Бѣльгородъ, MGk. *Leukopolixnē*, It. *Moncastro*, Rm. *Cetatea Albă*. — Deriv. *акерманський*.

From Tk. - Tt. *Akkārman* 'white fort', Skok ZONF. 4, 242, Vasmer 1, 8; in 1944 the name was officially changed to *Білгород Дністрівський*, EY. 2, 128.

акé! see *акóт!*

акіш! interj. 'away! go!' (to a chicken), evidenced since the XIX c.; known to BRu. and Po. as well.

A compound *a!* — *киш!*, see s. vv.

акомодуватися 'to accommodate oneself', MUK. акомодуватися (XVII c.), аккомодуючися (XVII c.); Ru. *аккомодироваться*, Cz. *akomodovati se*; Po. *akomodować się*. — Deriv. *акомодований*, *акомодация*, *акомодацийний*. — Subst. *приспосібитися*, *приспосуватися*.

From Lat. *accommodāre* (= *ad-commodāre*) 'to fit, adapt', Skeat 4, Тимченко 13—14.

акóт! dial. interj. 'away! go!' (to a cat), ModUk.; Po. *a kota!* — Deriv. *акотá!*, *акотý!* — Syn. *адзўс[ь]!*

From *a!* - *кот!*, see *котá!*

акрида MUK. 'grasshopper', 1596 also: верхки деревяным пучя, Зизаній 5; OES. акрида, OCS. *akrída*.

From Gk. *akrís*, *-ídos* 'grasshopper', Vasmer 1, 9.

акт 'act', MUK. актъ (XVI c.); BRu., Ru., Bu., Ma., etc. ts. — Deriv. *актовий*, *актуальний*, *-ність*, MUK. актыковати, *-анье* (XV c.), *актыкація* (XVII c.). — Subst. *урочистий обхід*, *церемонія*, *обряд*; *документ*.

From ModHG. *Akt* 'ts', РССтоцький 4, 228.

акýла 'Squalus: shark', ModUk. only; BRu., Ru., Bu. ts. — Deriv. *акýловий*; FN. *Акýленко*. — Subst. fig. *кровопійця*, *хижак*, Деркач 15, 198.

From Nor. *haakall*, ONor. *haakjoerring* 'ts' with -a under the influence of *púba*, Meyer ZfsIPh. 5, 139, Kalima FUFAnz. 23, 252 ff.; according to Itkonen Mikkola - Festschrift 49, it is derived from Lapp. *akkli* — *akkolag* 'ts' the ultimate source of which is also Nor. *haakall*.

акур! interj. 'away go!' (to a turkey), first occurrence: XIX с.

A compound: *a!* -*кур!*, see s. vv.

акурáтний 'accurate', ModUk.; BRu. *акурáтны*, Ru. *аккурáтный*, (1780: *акурáтный*), Bu., Ma. *акурáтен*, SC. *akuratan*, Cz., Slk. *akuratní*, Po. *akuratny*. — Deriv. *акурáтність*, -но, *акуратнієнко*. — Subst. *старáнный*, *ретельний*, *справний*, Деркач 15.

From Lat. *accūrātus* 'careful' :*accūrāre*, (:*ad* - *cūrāre*) 'to take pains with', Skeat 4, АкСл. 1, 76.

алачá 'silk material', MUK. алажи Gsg. (1727); Ru. *аладжá*, *алачá*, Bu. *аладжá*. — Subst. *шовкóва смугáста пёрська тканíна*, Тимченко 16.

From Tk. *aladža* 'ts', Lokotsch 4.

алé, Wd. áле conj. 'but, still, yet, though', MUK. але (XV—XVIII с.), яле, але-м, але-с (XVII—XVIII с. Інтермедіі 54, 64—65), OES. але (XIV с.); BRu. *алé*, Cz., Slk. Po. *ale*. — Syn. *а*, *однáче*, *тільки ж*, *так а так*, *запéвне*, *нейнáче*, Тимченко 16—17.

Compounded of *a*, q. v., and -*ле* < **le*, cf. dial. (Lk.) *лем[e]* 'only', OPo. *le* 'only', Cz. *le* 'and, but', SC. *ljě*, Ma. *ле* a strengthening part., Berneker 1, 22, Sławski 1, 24; in a similar function Latv. -*le* is used, Trautmann 153—154.

алебáрда 'halberd', MUK. алябарта (1596 Зизаній), алябáрта, галябáрда (1627 Беринда), алюбарта (XVII с.), also галюбарда || галюбáрта; BRu., Ru. алебáрда, Po. *halabarda*, Cz. *halapart[n]a*, *halabarda*, Sln. *alabarda*, etc. — Deriv. *алебáрдний*, -ик, *алебáрдовий*; MUK. алабартникъ (XVII с.).

From MHG. *helmbarte* 'ts', РССтоцький 4, 144; Po. medium, suggested by Шелудько 1, 20, Sławski 1, 394, a. o., is dubious.

алебáстр Ed. see алябáстр.

áлей Wd. (Hc.) 'Holy Ghost, God', evidenced since the XIX с.

A dial. deformation of bibl. *Elias* — *Илjá*, Hc. *Илéй*, Janów Symb Rozwadowski 2, 266.

алеч MUK. (XVII—XVIII с., Інтермедіі 62) see *алé*.

алигáтор 'alligator', ModUk.; BRu. *алигáтор*, Ru. *алигáтор* (since 1835), Bu. *алигáтор*, SC. *aligator*, Cz. *aligator*, Po. *aligator*, etc. — Syn. *американський кроко-дíl*.

From E. *alligator* 'ts', the ultimate source being Sp. *el lagarto* 'lizard', АкСл. 1, 95.

алилúя! interj. 'Halleluyah!', MUK. Аллилúя: хвáла Бу (1627 Беринда); Ru. *аллилúя*, OCS. *allēlúia*, Cz., Slk., Po. *alelúja*, etc. — Deriv. *алилúйщик*, -ина, *алилúйко*, -кати, -кання; FN. *Алмúя*. — Subst. *хвалá Богу!*, *хвалíte Бóга!*

From Hb. *halelū jāh* 'praise ye Yehovah' through the medium of Gk. *allēlúia* or Lat. *allelúia* respectively, Skeat 14, Тимченко 18.

алмáз, dial. галмáз 'diamond', MUK. алмазъ (1627 Беринда); BRu., Ru., Bu. *алмáз*, SC. *almaz-* in compounds. — Deriv. *алмáзык*, *алмáзний*. — Syn. *діямáнт*, *адáмáнт*.

From Tk. *almas* 'diamond', the ultimate source being Gk. *adámas* 'ts', Lokotsch 5, Рудницький Київ 69, 37; see also *адáмáнт*, *діямáнт*.

алтíця Wd. (Hc.) 'part of a shirt (under the sleeve)', evidenced since the XIX с.

From Rm. *altířa* 'ts', Шелудько 2, 125, Dejna 1, 95.

алфавіт 'alphabet, ABC', MUK. see *альфабѣт*; BRu. *алфавіт*, Ru. *алфавіт*, arch. *алфавит*, MRu. *алфавитъ* 'dictionary' (XVI—XVII c. Алфавит 20), Ru. *алфавіт*, for other Sl. see *альфабѣт*. — Deriv. *алфавітний*. — Subst. *абѣтка*, *азбука*, Wd. *альфабѣт*.

A ModUk. loan from Ru. *алфавіт*, the ultimate source being late Gk. *alfavitos*, Vasmer 1, 14, (extensively:) Knobloch 100 - 101; see also *альфабѣт*.

алю! аля! interj. 'away! go!' (to a pig), evidenced since the XIX c.

A compound *a!* - *ля!*, see s. vv.; РССтоцький 3, 139.

алябáстр, Ed. *алебáстр*, also: *любáйстер* (Черкаси) 'alabaster', MUK. *алавастръ* (XVII c.), *алябáстеръ*, *галябáстеръ* (XVII c.), OES. *алавастръ* (XII c.); BRu., Ru. *алебáстр*, OCS. *алавастръ*, Bu. *алабáстр*, SC. *alabàster*, Cz., Slk. *alabastr*, Po. *alabaster*, etc. — Deriv. *алябáстровий*, MUK. *алабастровий*, *алавастрный* (XVIII c.). — Subst. *сніжно - білий*, *дрібно - зернястий гіпс*; *алябáстрове начиння*, *слѣйк*, *банка*, Тимченко 20.

From Lat. *alabastrum* (=алябáстръ) and Gk. *alávastros* (=алавастръ) 'ts' respectively; the ultimate source is Eg. 'a la baste 'the pot of the goddess Ebaste', Vasmer 1, 12.

алярм 'alarm', ModUk.; BRu., Ru., Ma. *алáрм*, Po. *alarm*. — Deriv. *алярміст*, *-ський*, *алярмувати*. — Subst. *спóлох*.

It comes from It. *all' - arme* (Lat. *ad arma*) 'to the arms'.

альбатрós 'Diomedea exulans L.: albatross', ModUk.; BRu., Ru. ts.; Bu. *албатрós*, Po. *albatros*. — Deriv. *альбатрóсовий*.

From Ar. *al - kādūs* 'the water carrier' through Port. *alcadroz* > E. *albatros*, *albatross* (folkety. : Lat. *alba* 'white'), Fr. *albatros*, etc.; the term was originally applied

to the pelican which was believed to carry water for its young in its beak, Lokotsch 78 - 79, Kluge - Götze 9, Partridge 11.

Альбѣрта GN. Alberta (province in Canada), ModUk. BRu., Ru., ts, Po. *Alberta*, etc. — Deriv. *альбѣртський*, AmUk. *ал[ь]бертійський*.

Named after Princess Louise Caroline Alberta, wife of the Marquis of Lorne, Governor General of Canada 1878—1883, Place - Names of Alberta 10.

альбійка Wd. (Hc.) 'trough', first occurrence: XIX c.

A borrowing from Rm. *albie* 'ts', Шелудько 2, 125, Cioranescu 18.

— **альбо** see **абó**.

алькір, Wd. *анкір*, *валькір*, *ванькір*, *ал[ь]кер*, *ánкер* 'chamber, alcove', MUK. *алкеръ*, *алкѣръ* (XVII c.); Po. *alkierz*, dial. *halkierz*, *alkier*, Cz. *arkýř*, OCz. *arkěj*, *alkěj*. — Deriv. *алькірик*.

From MHG. *ärker*, *erker* 'bow, projection (of a building), balcony', derived from MLat. *arcora*, a late pl. of Lat. *arcus* 'bow', Kluge 75, РССтоцький 151; hardly through Po. medium as assumed by Шелудько 1, 20, Richhardt 29 and Machek 18.

алькóв, **алькóва** 'alcove, bedchamber', MUK. *алкивъ* (1710); BRu. *алькóў*, Ru. *алькóв* 'ts'.

From Fr. *alcóve* which with its Rom. cognates is based on Ar. *al - qobbak* 'vault, tent', Skeat 13; see also *альманáх*, *альхімія*.

ал[ь]когóль 'alcohol', ModUk.; BRu., *алкагóль*, Ru. *алкогóль*, Bu., Ma. *алкохóл*, Po. *alcohol*, known to all other Sl. — Deriv. *ал[ь]когóлик*, *-ічка*, *ал[ь]когóльний*, *ал[ь]когóлізм*, *протиал[ь]когóльний*, *ал[ь]когóлізація*.

From Ar. *al-kuhl* 'fine powder' later 'alcohol' through Rom. or G. mediation, cf. Fr. *alcohol*, It. *alcohol*, Sp. *alcohol*, ModHG. *Alkohol*, Lokotsch 98 - 99, Skeat 13.

альмана́х 'almanac', MUK. алманах (before 1525, Чижевський AUA 2, 324); BRu., Ru. *альмана́х*, Bu. *алмана́х*, Ma. *álmanax*, Po *almanach*, known to all other Sl. — Deriv. *альмана́ховий*. — Subst. *збі́рник*, Деркач 15.

From early ModHG. *almanach*, and this from Fr. *almanach*, which with its Rom. cognates is supposed to have come from Ar. through Sp. like other words with initial *al-* (see *альхе́мія*, *алько́в*, etc.), but as the Ar. word for 'calendar' is *taqīm* (not 'almanach') the derivation from Gk. — Eg. *almenixiaka* is much more likely to be correct, Kluge 6—7, Vasmer 1, 15.

А́льта see **Льто**.

альта́на 'arbor, bower' ModUk.; Po. *altana*, Cz. *altán*, etc. — Deriv. *альта́нка*. — Subst. *бесі́дка*.

From It. *altana* through ModHG., РССтоцький 4, 234, Наконечна 94; hardly through Po., Richhardt 29.

альфабе́т Wd. 'alphabet, ABC', MUK. алфа́бет (1627 Беринда), алфаетум (XVII с.); Bu., Ma. *алфабе́т*, Cz., Slk. *alfabeta*, Po. *alfabet*. — Deriv. *альфабе́тний*. — Syn. *алфа́бет*; subst. *абéтка*, *азбука*.

From MLat. *alphabētum* 'ts', the ultimate source being Gk. *álfa - bēta*, Skeat 16, Младенов 5, Schwytzer KZ. 58, 199 - 205.

ал[ь]хі́мія 'alchemy', MUK. алхимицкий (1631); BRu., Ru., Bu., *алхі́мія*, Ma. *алхе́мія*, Po. *alchemia*, known also to all other Sl. — Deriv. *ал[ь]хі́мік*, *ал[ь]хі́мічний*.

From Ar. *al-kīmīā* and the earlier Gk. *χυμός* 'juice' through Rom. or G. mediation, cf. It. *alchimia*, Fr. *alchimie*, MidHG. *alchemie*, ModHG. *Alchimie*; *al-* as the Ar. article is still seen in *алько́в[а]*, *ал[ь]ко́голь*, etc., Kluge 6. Vasmer 1, 14.

амазо́нка 'Amazon; amazon - dress', ModUk.; known to all Sl. — Deriv. *амазо́нський*.

It is a Gk. word *a+madzós* 'without breast' referring to a reputed tribe of women warriors who dwelt on the coast of the Black Sea; according to the Gk. legend the girls of *Amazons* had their right breast removed to facilitate archery. Skeat 17.

амба́р, Ed. *вимба́р* (Полтава) 'granary, storehouse', MUK. амбарь (1766), also инбарь || винбарь (XVIII с.), OES. амбарь, омбарь, also анбарь || онбарь; Ru. *амба́р*, dial. also *онба́р*, *имба́р*, *арба́н*, Bu., Ma. *амба́р*, SC. *ambār*, Po. *ambar*, dial. *imbar* (from Uk.). — Deriv. *амба́рик*, *амба́рний*. — Syn. *комо́ра*, *инихлі́р*, *магази́н*.

From Tk. *ambar* 'shed, storehouse', Berneker 1, 28, Lokotsch 7.

амбі́ція 'ambition', MUK. амбиция, амбѣция (XVII с.); BRu. *амбі́цыя*, Ru., Bu. *амбі́цыя*, Ma. *амбі́цыја*, SC. *ambicija*, Po. *ambicja*. — Deriv. *амбі́ційний*, *амбі́ційозний*, *амбі́тний*, *-ність -но*. — Subst. *почуття́ особисто́ї і́дності*, *честь*; *жадо́ба сла́ви*, *честилю́бність*, *чванли́вість*, *ні́жа*.

From Lat. *ambitio* through Po. *ambicja*, Richhardt 31; the Lat. word meaning 'going around' was applied to a candidate for election who went around on a canvass for votes; he was 'ambitious for office', Radford 6.

амбо́на, Ed. *амво́н* 'pulpit in the church', MUK. амбонь (1489), амбона (1594), OES. ам[ъ]бонь, анвонь, онъвонь, онболъ, (1280 Новг. кормч.); BRu. *амбо́на*, Ru., Bu., Ma. *амво́н*, SC. *ambōn*, *ambōna*, Po. *amboņa*, etc. — Deriv. *амбо́нний*. — Subst. *пропові́дальни́ця*, *ка́зальни́ця*, *церко́вна мо́вни́ця*.

From Gk. *ambōn* 'ambo, pulpit', Тимченко 21.

Аме́рика, dial. *Гаме́рика*, *Яме́рика*, also *Гамері́цкий край*, GN. *America*, ModUk.; BRu. *Аме́рыка*, Ru. *Аме́рика*, Po. *Ameruka*, known to all other Sl. — Deriv. *амери́-*

кандець, -нка, -нський, американізм, [з]американізувати, американізація, американізаційний. — Subst. *Новий Світ, Новий Край.*

The continent was named in 1507 by Waldseemüller after *Amerigo Vespucci*, XV c. navigator, УЗЕ 1, 94, 454, Рудницький ЖІЗ. 9, 364 - 365.

амінь 'amen', MUK., OES. аминъ, аминь; BRu. *амін*, Ru. *амінь*, OCS. *aminъ, aminь, amnь*, Bu., Ma. *амін*, SC. *amin, aminati*, Cz. *amen*, Po. *amen*, etc. — Subst. *справді так; кінець.*

From Hb. *āmēn* 'truly, thus be it' through Gk. *amēn*, Lat. *amen*, Lokotsch 6.

амністія, Ed. амністія, 'amnesty', MUK. амністія (XVIII c.); BRu. *амністыя*, Ru., Bu. *амністыя*, Ma. *амністыја*, SC. *amnestija*, Cz. *amnestie*, Po. *amnestia*. etc. — Deriv. *амнестувати. амнестування, амнестований.* — Subst. *звільнення від кари.*

From Gk. *amnestia* 'oblivion', Тимченко 21; Po. mediation, assumed by Vasmer 1, 17 and Richhardt 30, remains to be proved.

амулет 'amulet', ModUk.; BRu. Ru. etc. ts. — Deriv. *амулетовий.*

From Lat. *amuletum* 'talisman' (: *amōliri* 'to avert'), Skeat 20.

амуніція, dial. муніція 'ammunition', MUK. ам[м]уніція (XVIII c.), BRu. *амуніцыя*, Ru., Bu. *амуніцыя*, SC. *municija*, Cz. *munice*, Po. *amunicja*, etc. — Deriv. *амуніційний, амунічний* — Subst. *стріливо.*

From MLat. [*am*]munio 'military stores', Тимченко 21, Weekley 42; Po. mediation, suggested by Vasmer 1, 17 and Richhardt 30, remains to be proved.

амфітеатр 'amphitheatre', MUK. амфитеатеръ; BRu. *амфитэатр*, Ru., Bu. *амфитеатр*, Ma. *амфитеатар*,

SC. *amfitèatar*, Cz. *amfiteatr*, Po. *amfiteater*, etc. — Deriv. *амфитеатральний.*

From Gk. *amfithéatron*, Тимченко 21.

амфора 'amphora', MUK. амфора (1627 Беринда), BRu., Ru. and other Sl. — ts. — Subst. *жбан (з двома вухами)*, MUK. фляша, конва (1627 Беринда).

From Lat. *amphora* 'ts', borrowed as a learned loan from Gk. *amforá*, Kluge 69, Тимченко 21.

Анастас, -ій PN. Anastasius, MUK. Анастасій: воскрес[іє] (1627 Беринда); Ru. *Анастасий*. — Deriv. *Настас; Анастасія, Настаска, Наст[еч]ка, Настуня, Настунька, Настусенька, Настя, Насцяка.*

From Gk. *anástasis, anastasía* 'resurrection, rising from the dead'; Anastasius, common in the Gk. Church, was seldom used in the West, Withycombe 10

анатема, Wd. анатема, Ed. анафтема, анаттема, 'anathema', MUK., OES. анафема || анатема; BRu., Ru. *анатема*, Bu., Ma. *анатема*, SC. *anatema*. — Deriv. *анатемизувати*, MUK. анафематизовати. — Subst. *церковна клятва, викляття.*

From Gk. *anáthema* — originally: a term designating 'thank - offerings set up in the temple'; the present meaning of a 'curse' comes from *an-anáthema* 'a thank - offering refused by the priests'; *ananáthema* is the proper word which should be used today in the sense of curse, Weekley 46.

Англія GN. Anglia, England, MUK.; BRu. ts, Ru. *Англия*, Po. *Anglia*, etc. — Deriv. *англєць, -ійка, -ійський; англїзм, англїцизм, англїчанин, -ка, англїкандець, -нський; англосакси, англосак[сон]ський; dial. ангелік, англїк; MUK. король... Англєнскої (1719), короля Ангелєскогo (XVIII c.), накупилъ... суконь аглицкихъ (XVIII c.), ангелчиковє Npl. (XVII c.), Англиков Gpl. (XVII c.), съ... англицомъ (XVIII c.); OES. агняне.*

From Lat. *Anglia*, derived from the *Angles*, one of the Teut. tribes who settled in Britain in the V c., Vasmer 1, 18, Skeat 195.

андарак, dial. also андрак 'petticoat'; BRu., Ru. dial. ts, Po. *inderak* (XVI c.), *andarak*.

The word was probably borrowed (about the XVI c.?) from Po., the ultimate source being ModHG. *Unterrock*, Berneker 1, 29, Brückner PF. 7, 172, Richhardt 30; РССтоцький 4, 224, assumes a direct borrowing from G.

Андрій, arch. Андрей, dial. Ондрій, Яндрій, PN. Andrew; MUK. Андрей: мужественъ, смѣлый, намоцнѣйшій... (1627 Беринда); OES. Андрѣи, Анѣдрѣи, Андреи, Ондрѣи, Ондреи, Ондри[и], Ондрѣ[и], Оньдрѣи (XIV—XV c. Vaesklund 160-164); BRu., Ru., Bu. *Андрей*, OCS. *Andrĕa*, *Аньдреѣ*, *Anzdrĕa*, *Аньдриѣ*, Po. *Andrzej*, etc. — Deriv. *Андрійко*, *-ієчко*, *-ієць*, *-ійцьо*, *Андріаш*, *Андрось*, *Андрунь*, *Андрусик*, *Андрусь*, *Андрусенько*, *Андрух*, *Андрушко*, *Яндрух*, etc.; FN. *Андрейчук*, *Андрієнко*, *Андрієвський*, *Андрійченко*, *Андрухович*, *Андрусів*, *Андрусяк*, *Андрусенко*, *Андрусішин*, *Андрюшкив*, *Андріяшів*, etc.; GN. *Андріяшівка*, *Андрієво*, *Андрійів*, *Андрієвка*, *Андрієвське*, *Андрійківці*, *Андрюга*, *Андрюсово*, *Андрюші*, *Андрюшівка*, *Андрюшівський*, *Андрюшки*, etc.; Bot. *андрієць*.

From Gk. *Andreas* which, in turn, comes from *andreios* 'manly'; the later popularity of the name was due to the first disciple called by Jesus, the brother of Simon Peter, patron saint of Ruś (Андрій Первозв'анний) and Scotland, Withycombe 11.

анекдот, **анекдота**, 'anecdote', ModUk.; BRu., Ru., Bu. *анекдот*, Ma. *анекдота*, SC. *anegdota*, Cz. *anekdota*, Po. *anekdota*, etc. — Deriv. *анекдотка*, *анекдотичний*, *анекдотист*, *анекдотоман*, *-ія*. — Subst. *жарт*, *сміховинка*.

From Fr. *anecdote* (= *анекдот*) and ModHG. *Anekdot* (= *анекдота*) respectively; the ultimate source is Gk. *anĕkdota* 'things unpublished' (< *an* - negation and *ekdidónai* 'to give out'), Skeat 21, Weekley 48.

анемона 'Anemone L.: anemone', ModUk.; BRu. ts, Ru. *анемон* (first occurrence: 1835), *анемона*, ts in other Sl. — Deriv. *анемонний*, *-оновий*. — Subst. *п'раліска*, *сон*, *сон - трава*, *сон - зілля*, *вітрянця*, Makowiecki 30.

— From Lat. *anemona*, the ultimate source being *анемонē* Gk. 'wind-flower' (lit. 'daughter of wind': *ánemos*), Skeat 21, Weekley 48.

ані conj. 'not even, neither, nor, not so much as', MUK. *ани*, *анѣ*, OES. *ани*, (XIV); occurs in Po., Cz., Slk. and Sln. (dial. only). — Deriv. Frequent in reduplications: *ані... ані* (XVII c.), *ані... ні*; in conj. *аніж*, MUK. *анижъ*; *анижли*, *анѣжели*, *анѣжли* (from Po.); in compounds: *анікогісінько*, *анітрохи*, *анітрошечки*, *аніччирк*, *аніяк*; MUK. *аниколи*.

From *a - ni*, see s. vv.

аніс, Wd. *ánis*, *áниж*, *áниш*, *óниж*, also *гáнус*, 'Pimpinella Anisum L.: anise', ModUk.; BRu. *аніс*, Ru. *аніс* (first occurrence: XVI c.), SC. *ániš* || *ániž*, Sln. *jánež*, Cz. *anýž*, Slk. *aníž*, Po. [*h*] *anyž*, etc. — Deriv. *анісовий*. — Syn. *бедрінець* *іáниж*, *бодя́н*.

From ModHG. *Anis* or Fr. *anis* which come from Lat. *anisum* 'ts'; the ultimate source is Gk. *ánison*, Berneker 1, 29; as is indicated by the accent the Wd. forms *áнис*, etc. are borrowed from Po., Richhardt 30; see also *іáнус*, *óниж*, *бодя́н*.

анкер 'anchor', MUK. *анкерокъ* (XVIII c.) 'barrel'; BRu., Ru. *áнкер*, Po. *ankier*. — Deriv. *áнкерний*. — Subst. *залізна скріпка*; *бóчка*.

From Du. *anker* or ModHG. *Anker* 'anchor'; the ultimate source is Gk. *ánkora* attested in MUK. as *анквpa*,

анкіра (XVII с.), Wd. *ánkra*, OCS. *ankura*, *janкура*, SC. *anьkira* 'anchor', Berneker 1, 29, Vasmer 1, 18, Тимченко 24; see also *ánkir*.

áнкер, анкір see *алькір*; the change of *ль* to *н* is conditioned by such substitutes as *манéнький* — *малéнький*, etc., Огоновський 70.

анó! interj. 'well; let us...', MUK ано, OES. ано, ань, occurs also in Ru. ан, По., Cz., Slk., SC., Sln. ан. — Syn.: *то, то тоді, що; ото ж; алé; а то, аж то; аж тут*, Тимченко 24; see also *анú!*

A compound *a!* - *но!* see s. vv.

анта́ба 'handle', MUK. гонта́ба (XVI с. Худаш 69); Ru. 'ts' (Vasmer 1, 19), Po. *antaba*, *hantaba*. — Deriv. *анта́бка*. — Subst. *рукоя́тка, рúчка, держа́к*.

From MHG. *handhabe* 'ts', PCCToцький 4, 166, through Po. medium, Шелу́дько 1, 20, Richhardt 30.

Антаркти́да, Анта́рктика see Аркти́да, Арктика.

антерéв Wd. (Hc.) 'part of the Gypsy clothing (in Suchava)', evidenced since the XIX с.; occurs also in Bu. *антерія*, Ma. *антэрија* and SC. *antèrija* 'short underwear with sleeves'.

Borrowed from Rm. *antereu*, *anteriu* 'peasant coat' and this from Tk. *anteri* 'jacket with long sleeves'. Berneker 1, 29, Шелу́дько 2, 125, Cioreanescu 27.

áнти Npl. 'Antae, Antes' (name of E. Slavs in Byz. and Lat. chronicles of the VI—VII с.). — Deriv. *áнтський*.

The assumption of G. Vernadsky that the name is based on As though "in full accord with the phonetic laws of the Greek language" (cf. his *Ancient Russia* 106) does not suffice to explain it from Gk.; it may more probably be connected with "the Alanic word *aendae* . . . from the same root that the name of a Gothic chieftain, Andag, and that of an

Alanic king Addac . . .", as revised by the same author in *The Origins of Russia* 23; yet, *Antae, Antes* have been with greater reason considered as an Iran. translation of Sl. **ukrainjane* 'border people, border tribe' i. e. Sl. population neighbouring with Scythians and other Iran. tribes at that time, cf. Рудницький OnUVAN 1, 77, Грушевський 1, 174—177; according to M. Vasmer it is derived from IE. root ***ant-* 'front side', cf. Skt. *anta-* 'end, border', Got. *andeis*, AS. etc., Pokorny 1, 48—50, Kluge 72.

анти- 'anti-', MUK., OES. анти-; BRu., Ru. and other Sl. ts. — Deriv. *антидóт, антипáтія, антипóд, антитé-за, антíхрист, q. v., Антаркти́да, Анта́рктика*, etc. — Subst. *проти-*, e. g., *антикомму́ніст: протикомму́ніст, антибі́льшовіцький: протибі́льшовіцький, антирелі́гійний: протирелі́гійний, антиукраї́нський: протиукраї́нський*, etc.

From Lat. - Gk. *anti-*, see the preceding entry.

анти́тко dial. 'devil', ModUk. only. — Deriv. *анти́тківий*. — Subst. *біс, нечíстий*, a. o., see *чорт*.

From PN. *Антíп, Антíтко* (< Gk. *Antippos*) a tabu - substitution of *анти́христ, q. v.*

анти́христ 'Antichrist; devil', MUK. Антихрист, OES. антихристу Dsg. (XV с.); BRu., Ru. *анти́христ, Po. anty-chryst*, etc. — Subst. *проти́вник Христа́, фальші́вий Христóс, чорт*, Тимченко 25.

From Gk. *antíxristos* 'Antichrist', Тимченко l. с., Skeat 24; see also *анти́тко*.

Антíн, Антóній PN. Anthony, MUK. Антóній: свýше данний, або искуплéний або вмéсто íного куплéний (1627 Беринда); Ru. *Антóн*. OCS. *Antonъ, Antóniъ*, Po. *Antoni*, etc. — Deriv. *Антíтко, Антось[o], Антóх, Антóшко; Антóнія, Антоні́на, Антóха; FN. Антонéнко, Антонóвич, Антóнич, Антоні́ок, Антошúк*, etc.;

GN. *Антонів, Антонїїв, Антонівка, Антонівці, Антонюкі, Антонопіль, Антонівчи, Антонінський, Антошівка*, etc.; Bot. *антонівка*, Med. *антонів вогнь*.

From Lat. *Antonius*, orig. the name of a Roman gens, the most famous of which was the triumvir Marcus Antonius; the later popularity of the name was due to St. Antonius Magnus († 356), St. Antonius de Padua († 1231), and (in Ukraine:) St. Antonius of Pecherska Lavra (Антоній Печерський † 1073).

ану! interj. 'well; let us...'; MUK. ану (XVII—XVIII с. Інтермедії 53). — Syn. *ано!*

A compound *a!* - *ну!*, see s. vv.

анцибол[от], анциболотник dial. 'devil', MUK. анциболу Dsg. (XVIII с.); wanting in other Sl. — Syn. *болотний чорт, болотник, біс*, а. о., see *чорт*.

Compounded of *анци-* and *болотник* 'devil', the first part being a tabu-deformation of *арци-*, q. v., apparently under the influence of *антіхрист*, q. v.

анчоус 'Engraulis encrasicolus: anchovy', ModUk.; BRu., Ru. ts.

From Du. *anjovis* or ModHG. *Anschovis* || *Anchovi*, the ultimate source being Bask. *anchu* 'ts', Kluge-Götze 17.

апарат 'apparatus', MUK. апаратъ || апаратъ (XVII—XVIII с.) 'belongings'; BRu. *апарат*, Ru. *апарат*, Bu., Ma. *апарат*, SC. *apàràt*, Cz. *aparát*, Po. *aparát*, etc. — Deriv. *апаратик, апаратний, -ик, апаратня, апаратюра*. — Subst. *прилад, пристрій; орган*.

From ModHG. *Apparat* 'ts', the ultimate source being Lat. *apparatus* (: *apparare* 'to make ready'), Тимченко 27, Weekley 61.

апельсін, Wd. *опельсіна, опельціна* 'Citrus Aurantium L.: orange', ModUk.; BRu. *апельсін*, Ru. *апельсін*, want-

ing in other Sl. — Deriv. *апельсіновий, апельсінний*. — Syn. *помаранча*, dial. also: *померанча, помаранець, портокал, яблоко китаїське*, etc., Makowiecki 101.

From ModHG. *Apfelsine*, РССтоцький 4, 230, the ultimate source being Du. *appelsien*, Kluge - Götze 21; the dial. term *портокал* points to It. *portogallo* and indicates Portugal as the first importer of the citrus fruit to Europe (1548) from tropical Asia (China).

апетит 'appetite', MUK. апетитъ (XVIII с.); BRu. *апетым*, Ru. *anemim*, Bu., Ma. *anemim*, SC. *apètit*, Cz. Slk. *apetit*, Po. *apetyt*, etc. — Deriv. *апетитний, -ність, -но*. — Subst. *охота до їжі, побуд, хіть до їжі*, Тимченко 28.

From Lat. *appetitus* 'ts', Тимченко 28.

апо!, опо! SoCr. 'father! daddy!' first recorded in the XIX с. (Верхратський, ЕЗБ. 4, 234).

Vsg. of **ana* borrowed from Hg. *apa* 'father'; see also *опам, абам, авва*.

апостол 'apostle', MUK. апостоль, OES. апостоль, апустоль (abbr. апль); BRu., Ru., Bu. *апостол*, OCS. *apostolz*, Po. *apostoł*, etc. — Deriv. *апостольям, апостольський, -ство, апостолувати*. — Subst. *післанець; кніга діянь і послань апостольських*.

From Gk. *apóstolos* 'messenger, one sent with the message of the coming of the Lord', Skeat 26.

апріль, апріль MUK. see квітень.

аптека 'pharmacy, drug-store', MUK. аптыка (1596 Зизаній), аптека (XVI с.), апатѣка; BRu. *аптэ'ка*, Ru., Bu. *аптека*, SC. *apotéka*, Po. *apteka*, etc. — Deriv. *аптечка, аптекар, -ка, -ський, аптечний*, MUK. аптыкар (XVII с.), аптекаревъ (XVI с.).

From Po. *apteka* 'ts', the ultimate source being MLoG. *abteke, abbeteke*, Richhardt 30, Hüttl - Worth AUA. 8, 73.

арак 'arrack', ModUk.; Ru. ts and *аракá* (1863), Cz., Po. arak. — Deriv. *арáковий*.

From Ar. *arak* 'sweat' through the West Europ. languages, cf. Sp. *arac*, Fr. *arak*, ModHG. *Arrak*, etc., Lokotsch 9, Gamillscheg 44, Skeat 31.

арáпник see **гарáпник**.

аргáиш 'caravan', MUK. аргишъ (1506); Ru. *аргáиш*. MRu. аргыш (1536). — Syn. *торговéльна каравáна, обóз*.

From Tk. *argyš* 'ts', Radloff 1, 301.

аргумéнт 'argument', MUK. аръкгуменьтом (XVI с.), аркгументъ (XVII с.); BRu., Ru., Bu., Ma. *аргумéнт*, SC. *argúmenat*, Cz., Slk., Po. *argument*. — Deriv. *аргументація, аргументувáти[ся]*, MUK. аркгументуеть (XVI с.), аргументуючи (1596), аргументуешъ (XVII с.), на аргументацію (XVII с.). — Subst. *дóвид, дóказ*.

From Lat. *argumentum* 'ts', Тимченко 30.

Ардáн Wd. (Hc.) 'the feast of the Epiphany (Jan. 19th)', first recorded in the XIX с. — Deriv. *ардáнський*. — Syn. *Йордáн, Водóхрище*.

A dial. deformation of *Йордáн*, q. v., Janów Symb Rozwadowski 2, 266.

арéна 'arena', ModUk.; known to all other Sl. — Subst. *місце бою, бойóвище*.

From Lat. *arēna* 'sand' from the days when the Coliseum in Rome was strewn with sand to absorb the blood spilt in combat between the gladiators or the Christians and the lions, Skeat 30.

арéнда see *орéнда*.

арéшт, dial. гарéшт, орéшт, 'arrest', MUK. арештовати (XVI с.), арештъ (XVII с.), арештъ (XVIII с.); BRu. *áрышт*, Ru. *арéст* (also : *áрест* XX с. Kiparsky 2, 142),

Ru. *арéст*, Cz. *arest*, dial. *harest*, [h]arešt, Slk. *arešt*, dial. *harešt, orešt*, Po. *areszt*, dial. *hareszt*, etc. — Deriv. *арештáнт, -ка, -ський, арéштний, арештований, арештовувати, [за-, по-]арештувáти, [за-, по-]арештувáння*, etc., MUK. арештованье (XVII с.), арештований (XVIII с.), арештовий (XVII с.). — Subst. *ув'язнення, притрímання, придéржання; тюрмá*.

From ModHG. *Arrest*, РССтоцький 4, 206, the ultimate source being MLat. *arrestum*, Kluge-Götze 24; on account of the accent there is less probability of its being borrowed from Po. *areszt*, as suggested by Шелудько 1, 21, Brückner 6, Richhardt 31, a. o.

аристокрáт 'aristocrat', MUK. аристокрация (XVII с.); BRu., Ru. and other Sl. ts. — Deriv. *аристокрáтка, аристокрáтия, аристократізм, -ічний, -ічно*.

From Gk. *aristokrátēia, aristokratia* 'rule of the best born'; it originally meant government of the state by its best citizens.

аритмéтик 'arithmetician', MUK. аритметикъ XVII с.; Ru. *арифмéтик*, Bu. *аритмéтик*, Po. *arytmetyk* — *аритмéтика* 'arithmetics', MUK. аритметика (XVI с. Чижевський AUA 2, 325; XVII с. Тимченко 31); BRu. Ru. *арифмéтика*, Bu., Ma. *аритмéтика*, Po. *arytmetyka*, so in other Sl. — Deriv. *аритметічний*.

While BRu. and Ru. forms are based on Gk. *arithmētikē, arithmētikós*, Vasmer 1, 24, Uk. words go back to Lat. *arithmēticus, arithmētica* most likely through Po. medium; SovUk. *арифмéтика* from Ru.

арíч Wd. see яріч.

арíш! interj. 'away! go!' (to a sheep), first recorded in the XIX с.

A compound *a!* - *риш!* see s. vv. РССтоцький 3, 139.

арíдник Wd. (Hc.) 'devil', evidenced since the XIX с. — Syn. *ірод, дідько, нечíстий*, a.o., see *чорт*.

A dial. deformation of bibl. Herod — Ирод; Шелудько's explanation from Rm. *arid* 'fruitless', Balkan Arch. 2, 125, was rejected by Weigand, *ibid.*, and Janów SymbRozwadowski 2, 266.

арка 'arc', MUK. арка (XVII c.); BRu. Ru., Bu., Ma. *арка*, Po. *arka*, *archa* (XVI c.), Cz. *archa* (XV c.), in other Sl. type **raka*, **raky*, see *раква*. — Deriv. *аркада*, *арковий*. — Syn. *скрinya*; *лук*.

A late borrowing from MHG. *arke*, *arche* 'ark', the ultimate source being Lat. *arca*, Kluge 11.

аркан, Wd. also гаркан 'lasso, lariat; arkan-dance', evidenced since the XVIII c. (Величко); occurs also in Ru. and *аркабуз*, *аркабузик* (XVI c.). — Subst. *гаківниця*.

Borrowed from Tk-Tt. *arkan*, Макарушка 4, Lokotsch 10.

аркебўз, also [г]аркебўза, 'arquebus', MUK. аркабузь (1572), гаркабузь (1564), MRu. аркобузь (1589), OPo. *аркабуз*, *аркабузик* (XVI c.). — Syn. *гаківниця*.

From It. *archibuso* (*arco* 'bow' — *buso* 'hole, barrel') the ultimate source being MHG. *hakenbüchse* so called because it was fixed on a hook when fired, Brückner 6—7, Vasmer 1, 25.

Арктида, **Арктика** GN. Arctic, ModUk.; BRu.. *Арктыка*, Ru. *Арктика*, Po. *Arktyka*, known to all other Sl. — Deriv. *арктичний*; *Антарктида*, *Антарктика*. — Subst. *краї та острови кругом північного бігуна*.

From Gk. *arktikós* 'Northern', УЗЕ. 1, 158 - 159.

аркуш 'sheet', MUK. аркушъ; BRu. *аркуш*, Ru. dial. *аркуш*, Po. *arkusz*, Cz. *arch*, OCz. *ark*, Slk. [h]arok. — Deriv. *аркушик*, *аркушевий*.

From Po. *arkusz* 'ts' and this in turn from Lat. *arcus* 'ark', Richhardt 31, Willer Eos 33, 553—554.

армата see гармата.

армаш Wd. (Hc.) 'Gypsy chief', evidenced since the XIX c.

Borrowed from Rm. *armas* 'gendarm', Шелудько 2, 125.

армія 'army', MUK. армея (1627 Беринда); армация (XIX c.); BRu. Ru., Bu. *армия*, Ma. *армија*, Po. *armia*, known to all other Sl. except Cz. and Slk. which have *armáda* (< *armata*). — Deriv. *армієць*, *армійка*, *армійський*.

From Fr. *armée* or ModHG. *Armee*; for the latter explanation see РССтоцький 4, 204.

арнаўт[ка], dial. also орнаўтка 'Triticum durum Desf.: 'summer (bearded) wheat', ModUk.; BRu., Ru. *арнаўтка* (first occurrence: 1835) 'ts', Bu. *арнаўтка* 'Albanian (woman)', SC. *Arnautka* 'ts'. — Syn. *білокрўтка*, *білотурка*, *гарнівка*, *гірка* (|| *Гірка*), *гөрновка*, *жовтуха*, *калўз* (|| *колўз*), *кубанка*, *ледянка*, *пшениця скліста*, or *тверда*, *чорнорўтка*, *чорнотурка*, Маковієcki 380.

From Tk. *arna'ut* 'Albanian', the ultimate source being Gk. *albanitēs* 'ts', Макарушка 4, Lokotsch 10.

арніка, dial. also арник, ярник, арника 'Arnica montana L.: arnica', ModUk.; Ru. *арника* (since 1835). — Deriv. *арніковий*. — Syn. Wd. *ангелське зіле*, *баранець*, *баранка*, *баране зіле*, *барання трава*, *скусієвник*, Маковієcki 38.

From Lat. *arnica* of uncertain origin, Skeat 31.

аромат 'aroma', MUK. аромата (XVII c.), OES. аромать (XI c. Остр. ев.), Ru., Bu., Ma. *аромат*, SC. *arōta*, Cz. *aroma*, Po. *aromat*. — Deriv. *ароматичний*, *ароматний*, *-но*, MUK. *ароматникъ* (XVIII c.). — Subst. *запах-ність*, *пахучість*, *пахощи*, MUK. благоуханіє.

From Gk. *arōta* 'ts', Тимченко 34, Skeat 31.

артікўл 'article, paragraph', MUK. артыкуль || артикуль (XV—XVIII c.), OUK. артыкулы (1388); BRu. Ru. *артыкул*, Bu. *артікул*, Po. *artykuł*.

From Lat. *articulus* through Po. *artykuł*, Richhardt 31, or ModHG. *Artikel*, РССтоцький 4, 199.

артіст 'artist', ModUk.; BRu. *артыст*, Ru. *артист* (since 1803), Po. *artysta*, known to all other Sl. — Deriv. *артистка*, *артызм*, *артистичний*, -но, -ність. — Subst. *мистець*; (*театру*) *актор*, *лицедій*, Деркач 16.

From ModHG. *Artist* or direct from Fr. *artiste*; cf. Gamillscheg 52.

артишок 'Cynara Scolinus L.: artichoke', ModUk.; BRu., Ru. (since 1780) ts. — Subst. *каріох[a]*, Makowiecki 122.

From ModHG. *Artischoke* which, in turn, comes from It. *articiocco*; the ultimate source is Ar. *al ḥarṣaf* 'ts', АкСл. 1, 196, Skeat 32.

архангел 'archangel', MUK., OES. архангелъ (XV c.); BRu., Ru. etc. ts. — Deriv. *архангельський*. — Syn. *архистратіг*, see *янгол*.

From Gk. *arxaggelos* 'ts', the final *i* in the prefix (see *архи-*) was dropped before a vowel following.

Архіп PN. Archур, MUK. Архіпъ: началникъ коній, конюшій... (1627 Беринда), Ru. ts. — Deriv. *Архіпко*; FN. *Архіпенко*; GN. *Архіпівка*.

From Gk. *Arxippos* (= *Hipparchos*) 'one ruling the horse'.

архі- 'archi-, chief', MUK., OES. архи- || арци- (< Po. *arcy-*); BRu. *архи-*, Ru., Bu., Ma. *архи-*, SC. *archi-*, Cz., Slk. *arci-*, Po. *arcy-*, etc. — Deriv. *архієрэй*, *архікнязь*, *архімандрит*, *архінаступ*, *архімір*, etc. — Syn. MUK. арци-: арцибискупъ (XV c.), арцигетманъ (XVIII c.), арциофѣрникъ (XVII c.), etc.

From Lat.-Gk. *archi-*, *arxi-*, much used originally in ecclesiastical words designating 'the first in rank or importance'; WS. *arcy-* exhibits the MLat. pronunciation *arci-*, Kluge 76, Partridge 872.

архів 'archives', MUK. архива (XVIII c.); BRu. *архіў*, Ru., Bu. архів, Ma. *архив*, SC. *àrchiv*, Cz. *archiv*, Po. *archiw*, etc. — Deriv. *архівар*, -ка, -іос, *архівіст*, -ка, *архівозна́вство*, *архівний*, *архівальний*.

From Lat. *archivum* (also *archium*) 'the place where public records are kept, public record', the ultimate source is Gk. *arxeion* 'a public building, residence of the magistrates' (from *arxē* 'beginning; government'). Тимченко 35, Skeat 29.

архітэкт, **архітэктор**, 'architect', MUK. архитектонъ (XVI—XVIII c.), архитекторъ (XVIII c.); BRu. *архитэктар*, Ru. *архитектор*, Bu., Ma. *архитект*, Po. *architekt*. — Deriv. *архітэкторський*; *архітэктоніка*, *архітэктонічний*. — *архітэктўра*, 'architecture', MUK. архітэктўра (1627 Беринда); BRu. *архітэктўра*, Ru., Bu., Ma. *архитектўра*, Po. *architektura*, occurs also in other Sl. — Deriv. *архітэктўрний*. — Subst. *будівництво*.

MUK. **архитектонъ** from Gk. *arxitektōn* 'chief architect'; *архітэктор* from MLat. *architector* (formed like *sculptor*, *pictor*, etc.) through ModHG. mediation; *архітэктўра* from Lat. *architectura* through Po., Vasmer 1, 28, Чижевський AUA 2, 325.

арца́би Wd. see варца́б.

арци- see архи-.

арча́к 'saddle - frame', MUK. арча́къ (XVIII c.); Ru. *арча́к*, dial. also *во́рчик*, [в]орча́к, MRu. ерча́къ (first occurrence: 1557). — Subst. *дерева́на часті́на сидла́, снасть*.

From Tt. *arčak* 'ts', Тимченко 37.

арша́к adv. Wd. 'numerously, copiously', first recorded in the XIX c.; Po. *orszak*. — Deriv. *аршако́м*. — Subst. *чисе́льно, масо́во, гурто́м*.

From Po. *orszak*, *orszag*, the ultimate source being Hg. *ōrség* 'guard, garrison', Miklosich 226; according to Шелудько 2, 125, it is derived from Rm. *arʒag* 'ts'.

аршин 'arshin (1¼ yard)', MUK. аршиновъ осмъ (1585); BRu. *аршѣн*, Ru., Bu. *аршин*, Ma. *аршин*, SC. *āršīn*, Po. *arszyn*. — Deriv. *аршинный*, -ик. — Subst. *міра довгости ужівана у Львові: п'ять чвѣртей локтя краківського; російська міра довгости*, Тимченко 37.

From Tk. - Tt. *aršyn* 'ts', Miklosich 4, Berneker 1, 31, Lokotsch 10, Тимченко 37, Рогаль 182.

аршиця Wd. (Bk., Hc.) 'steep mountain', first occurrence: 1838 (Вагилевич); wanting in other Sl. — Subst. *стрижка гора, гора з довгим хребтом*.

From Rm. *aršitā* 'sun heat', in Carpathian dial. 'sunny side of the mountain' as opposed to *затінь*, Бойк. 17, Гуц. 31.

аря! interj. 'away! go!' (to a sheep or a pig), first recorded in the XIX c.

A compound *a!* - *ря!* see s. vv. РССтоцький 3, 140.

ар'ян 'sour milk', ModUk.; Ru. *арьян*, *айрьян*, *айран* 'ts'.

From Kirgh., Osman., *airan* 'ts', Vasmer 1, 8, 29, Janów Studia 3, 205.

аса! interj. 'away! go!' (to a pig), first attested in the XIX c.

A compound *a!* - *са!* see s. vv. РССтоцький 3, 140.

аса[в]ул see *оса[в]ул*.

асамблея 'assembly', MUK. асамблея 'social gathering, ball, party' (XVIII c.); BRu. ts., Ru. *ассамблея* 'ts', Po. *asambl*, Pl. *asamble* 'social gathering, ball'. — Subst. *зібрання, збори*; (MUK.) *товарицьке зібрання, вечірка*.

From Fr. *assemble* 'gathering', Тимченко 38.

Аскольд PN. Askold (one of the semi-legendary Rus princes in the IX c.), OES. Аскольдъ, Осколдъ; BRu. Ru. and other Sl. ts. — Deriv. *Аскольдова могила*.

From ONor. name *Hǫskulds*, known also as *Ascallt* to Irish annals, Thomsen 147, Matthews 56, РССтоцький 4, 82; Poucha's assumption that the name is based on ONor. *asca* 'ashes', Slavia 8, 440, must be rejected; equally inconceivable is the explanation of Vernadsky connecting it with ONor. *Asi* (*Aesir*), cf. his *Ancient Russia* 274—275.

аспéкт 'aspekt', MUK. аспектъ (occurs in 1672 in a poem by С. Полоцький, Чижевський AUA 2, 325); аспектъ (XVIII c. Тимченко 36); BRu., Ru., Bu. *аспéкт*, Ma. *аспект*, Po. *aspekt*, occurs in all other Sl.

From Lat. *aspectus* 'ts'.

аспид see *гаспид*; *аспида* Bk. 'bad woman' Кмит 9; BRu. *аспида* 'adder, viper; wicked woman'; MUK. аспида 'adder, viper' (XVII c.).

Origin the same as that of *гаспид*, q. v.

аспра 'silver coin', MUK. аспра (XVII—XVIII c.); Ru. *аспр* 'ts', Bu., Ma. *аспра*.

From Gk. *áspron*, the ultimate source being Lat. *asper*.

астма 'asthma', ModUk. only; BRu., Ru. and other Sl. ts. — Deriv. *астмáтик*, *астмáтичка*, *астмáтичний*. — Subst. *дишавиця, ядуха*.

From Gk. *ásthma* 'a chronic disease of respiration'.

астраб see *яструб*.

астраханка 'Astrakhan herring', ModUk.; Ru. ts. — Syn. *пузанок*.

Derived from the name of the city of *Астрахань* (Caspian port on Volga delta), ORu. also *Асторохань*, Ar. *Hajj* — *Tarchan*, MLat. *Agitarcan* (XIV c.); the ultimate source is Tk. *Hadžitarخان*, which according to Vernadsky, comes from Altaic *As - Tarخان* 'comander of the As division', cf. his *Ancient Russia* 214.

астронавт 'astronaut', ModUk. (XX с.); Ru. ts, Po. *astronautyka*. — Deriv. *астронавтика*. — Subst. *зореплвання*, УРЕ. 1, 343.

From Gk. *ástron* 'star' and *nautiká* 'navigation'.

астроном, Wd. *остромон* (Сенеціл Вк.) 'astronomer', MUK. астрономъ (1627 Беринда), астроному Dsg. (XVII—XVIII с. Інтермедії 101); BRu., Ru., etc. ts. — Deriv. *астрономія*, *астрономічний*, MUK. астрономскъй (XVII с.). — Subst. *звездар*, MUK. звѣдозаконникъ (XVII с.).

From Gk. *astronómos* 'ts', Тимченко 40.

асфальт 'asphalt'; according to Vasmer 1, 31, a new word, in fact can be found as early as Nicon's Chronicle 1, 44, Чижевський АUA 2, 325; BRu., Ru. *асфальт*, Бу. *асфалт*, Ма. *асфалт*, Po. *asfalt*, known to all other Sl. — Deriv. *асфальтовий*, *асфальтований*, *асфальтувати*, *-ування*.

From Gk. *ásfaltos* 'not falling down', Младенов 11.

ат! interj. 'ah! away with you!', MUK. wanting, OES. *атъ* 'let'; in other Sl. *атъ*, *атó*, see s. vv.

From *a - *tз, the latter being pron. *tз, Berneker 1, 21.

атака 'attack', MUK. атакованя Gsg. (XVIII с.); BRu., Ru., Bu., Ма. ts, SC. *atak*, Cz., Slk. *atak*, *ataka*, Po. *atak*. — Deriv. *[за]атакувати[ся]*, *[за]атакований*, *атакуванні*; MUK. атаковати (XVIII с.). — Subst. *напад*, *наступ*, *пріступ*, *штурм*, Деркач 16, 110.

From ModHG. *Attacke* 'ts', РССтоцький 4, 207; MUK. атаковати is a deriv. of **атмака* not necessary a borrowing from Po. *atakować* as assumed by Richhardt 31, or Fr. *attaquer* as suggested by Тимченко 41, see also Vasmer 1, 31; the ultimate source is It. *attacare* 'to fasten, attack', Gamillscheg 56.

атаман see *отаман*.

Атанасій, Афанасій, dial. also Ахтанасій PN. Athanasius, MUK. Афанасія (1484 Пом'яник); Афанасій: безмертний (1627 Беринда); Ru. *Афанасий*, OCS. *Athanasijъ*, Po. *Atanazy*. — Deriv. *Танас[ко]*, *Опанас*, *Охтанас*, *Панас[ко]*, *Панасик*; *Атанасія*, *Афанасія*; FN. *Афанасій*, *Афанасьєв* - *Чужбінський*, *Панасенко*; GN. *Афанасієвка*, *Опанасів[ка]*, *Панасієвка*.

From Gk. *Athanasios*, patriarch of Alexandria (295—373); the name is derived from Gk. *athánatos* 'undying, immortal', *athanasia* 'immortality'.

атась! interj. to call or to scare away ducks, evidenced since the XIX с.

A compound *a!* - *тась!* see s. vv. РССтоцький 3, 140.

атеїст 'atheist', MUK. атеиста (XVI с.), афеиста, афей (XVII); BRu. *атэіст*, Ru., Bu., Ма. *атеїст*, SC. *atéista*, Cz., Slk. *atheista*, Po. *ateista*. — Deriv. *атеїстка*, *атеїзм*, *атеїстичний*, *-но*. — Subst. *безбожник*, *безвірник*, *невіра*, *-рлючий*, *недовірок*.

From Gk. *átheos*, MUK. атеиста through Po. *ateista*, see *a-*.

ательє 'atelier, studio', ModUk.; BRu. *атэлье*, Ru. *ателье*, Бу. *ателіе*, Po. *atelier*, etc. — Subst. *робітня*, *майстерня*, Деркач 16, 100.

From Fr. *atelier* 'ts', АкСл. 1, 215, Gamillscheg 55.

атестат 'certificate', ModUk.; BRu. *атэстат*, Ru. *аттестат*, Бу. *атестат*, Cz. Slk. *atestát*, Po. *atestat*. — Deriv. *атестация*, *атестацийний*, *[за]атестований*, *атестування*, *атестувати[ся]*. — Subst. *посвідка*, *свідобство*.

From Lat. *attestatum* 'the certified (document)' (<*adtestari* 'to affirm, bear witness'), Skeat 37, Weekley 88.

атлас 'atlas', MUK. атлясь (XVIII с.); BRu. Ru. ts, Бу. *атлас*, Ма. *атлас*, SC. *àtlas*, Cz. Slk., Po. *atlas*. —

Deriv. *атласний, атласовий*. — Subst. *збір географічних карт*.

From ModHG. *Atlas* 'ts', the ultimate source being Gk. *Atlas* — the name of a mythical giant who was given the burden of holding up the world; G. Mercator, in 1595, used the name *atlas* of collection of maps from the fact that the picture of Atlas holding the world was the usual frontispiece, Kluge - Götze 26.

атлас 'satin', MUK. [г]атласъ, отласъ (XVI—XVIII с.); BRu., Ru., Bu. ts, SC. *àtlas*, Cz. Slk. *atlas*, Po. *atlas*, etc. — Deriv. *атласний, атласовий*; MUK. [г]атласный, отласный, [г]атласовый (XVII—XVIII с.).

From ModHG. *Atlas* 'ts', the ultimate source being Ar. *atlas* 'smooth, fine', Kluge - Götze 26, Lokotsch 12.

атлет 'athlete', ModUk.; BRu., Ru. (since 1803), Bu., Ma., and other Sl. ts. — Deriv. *атлетка, [легко]атлетика, атлетичний*. — Subst. *борець; силач*, Деркач 16.

From Gk. *athlētēs* 'combatant, contender in athletic games', АкСл. 1, 217, Skeat 36.

атмосфера 'atmosphere', ModUk.; BRu. *атмасфера*, Ru., Bu., Ma. *атмосфера*, SC. *atmosphèra*, Cz., Slk., Po. *atmosfera*. — Deriv. *атмосферний, атмосферичний*.

From Gk. *àtmos* 'vapor' and *sphaîra* 'sphere', first used in 1638 in connection with the moon, Weekley 86.

ато́, ато́ж adv. 'certainly, naturally, of course'; conj. 'otherwise, or else', MUK. *ато, атожъ*, OES. *ато, атъ*; SC. *àto* 'look there!', Po. *atoli* 'yet, however'. — Syn. *а ото́, а власне, ось*, Тимченко 41.

From *a - *to, the latter being pron. *to, Berneker 1. 21.

атом, Wd. also *атом*, 'atom', ModUk.; BRu. *áтам*, Ru. *áтом*, also *атом*, Bu. *атом*, Ma. *áтом*, SC. *àtom*, Cz., Slk., Po. *atom*. — Deriv. *атомізм, -ичний, -істичний*,

атомний, -ність, атомовий, -вість. — Subst. *неподільне; найменша частина хемічного елементу*.

From Gk. *átomos* 'an indivisible particle', see a-, Skeat 36.

ату́! interj. 'tally-ho! sick him! halloo!' (inciting dogs to attack), evidenced since the XIX с.; known also to Ru. *ату́! ату́катъ, ату́кнутъ* (Гоголь). — Deriv. *ату́кати, -кнути, -канья*. — Syn. *гату́! гата́! тю-ту́! кус! гуджа́! гудж!*

A primitive interj. akin to *атю́! аю́!* see s. vv.

ату́, ату́т 'trump', ModUk. only; Po. *atut*. — Deriv. *атүтовий*. — Syn. *кóзур, трумф, світнє*.

From Fr. *à tout* 'for all' through ModHG. *Atout* and Po.(?) *atut*, Горбач 2, 7.

атю́! interj. 'away! go!' (to a dog, pig, etc.), evidenced since the XIX с. — Deriv. *атю́кати, -кнути, -ання*.

A compound *a! - тю́!* see s. vv.

ать conj. MUK. only 'let', OES. *атъ, атъ* 'ts'; known to Ru. and Cz.; see also *ам!, амó*. — Syn. *нехай, хай*.

From *a - *ti, the latter being Dsg. of *ty, Berneker 1, 21.

ау́л, also *аву́л* (1843 Куліш) 'settlement, village, hurdle of Asiatic and Cauc. peoples', ModUk.; Ru. *ау́л* 'ts' (since 1835), Bu. *агъ'л* 'hurdle'. — Deriv. *ау́льний*; GN. *Ау́ли*. — Syn. *селище (колись кочове, тепер постійне) у казахів, туркменів і каракалпаків; ірське селище на Кавказі*.

From Kirgh. Kazan-Tt. *aul* 'settlement, village', Osman. 'hurdle', Макарушка 3, Lokotsch 12, Janów Studia 3, 205—207.

афэ́кт 'affection', MUK. a[ф]фэ́ктъ (XVI—XVIII с.); BRu. ts, Ru. *аффе́кт*, Bu. *афэ́кт*, Ma. *áфект*, SC. *àfekat*,

Cz., Slk., Po. *afekt*. — Deriv. *афектація, афектівний, афектований, афектуватися*; MUK. афектацію (1644), аффектуеть (1628). — Subst. *почуття, почування, настрій, успосіблення; зворушення, пристрасть, запал, серце; прихильність, симпатія*, Тимченко 42.

From Lat. *affectus* 'the act of influencing or of being influenced' hence 'affection, passion, feeling', Тимченко 42, Weekley 19, Hüttl - Worth AUA. 8, 71.

афин[а], also яфина Wd. 'Vaccinium myrtillus L.: blueberry', first occurrence: XIX c. — Deriv. *афинний, -ик, афиняк*. — Subst. *борівка, черниця*.

From Rm. *afină* 'ts', Шелудько 2, 125, Cioranescu 10.

афіша 'placard, poster', ModUk.; BRu. ts, Ru. *афиша*, Bu. *афиш*, SC. *afiša*, Cz. Slk. *afiš*, Po. *afisz*. — Deriv. *афишка, афишний, [роз]афишувати[ся], [роз]афишований*. — Subst. *оповістка, оповіщення*.

From Fr. *affiche* 'ts', Gamillscheg 14.

афоризм 'aphorism', MUK. афоризм (XVII c.); BRu. *афаризм*, Ru., Bu. *афоризм*, Ma. *афоризам*, SC. *aforizat*, Cz., Slk. *aforizm[us]*, Po. *aforyzm*. — Deriv. *афористичний, -ність, -но*. — Subst. *правило, влучний вислів, сентєнція*.

From Gk. *afórisma* 'ts', orig. the *Aphorisms of Hippocrates*, then extended to other statements of principles, Weekley 58, Тимченко 42.

Африка GN. Africa, MUK.; BRu., Ru., Bu. ts, OCS. *Afrik[ja]*, Po. *Afryka*, etc. — Deriv. *африканець, -нка, -нський*, MUK. з... мѣста Африканскаго (XVII c.), Африкцій воль (XVII c.) — Syn. fig. *Чорний Континент*.

From Lat. *Africa*, Gk. *Afriké*, the ultimate source being Phoen. name for 'land of Carthage'; this name extended later to the entire continent, Partridge 8, Рудницький ЖіЗ. 9, 364 - 365, Hüttl - Worth AUA. 8, 71.

ах! interj. 'ah! oh! alas!' (in both fear and sorrow), MUK. ахъ evidenced since 1443; known to all other Sl. — Deriv. *ах[к]ати, ахнути, ах[к]ання*. — Syn. *ех! ох! ух!*

A primary interj., cf. Lat. *āh!*, OHG. *ah!*, ModHG. *ach!*, Fr. *ah!*, Pokorny 1, 1, Kluge 2; РССтоцький 3, 141.

ахінєя 'nonsense', ModUk.; Ru. *ахинєя* 'ts'. — Subst. *небиліці, нісенітниця, дурніці, теревєні, курзю-верзю*.

A corrupted student word, from Gk. *athēnaios* 'from Athens', Огієнко РМ 1, 216, Vasmer 1, 33.

аціба! interj. 'away! go!' (to a dog, pig, etc.), evidenced since the XIX c.

A compound *a!* - *ци!* - *ба!*, see s. vv.

аціо! interj. 'away! go!' (to a pig), evidenced since the XIX c. — Deriv. *аціобозю!* 'a magic formula in Polissja' (Софронів-Левицький orally 1961).

A compound *a!* - *цю!* see s. vv., РССтоцький 3, 140.

ач! interj. 'look!, just imagine!, is that so!' (expression of surprise)', MUK. ач, ачь, ачъ, аче conj. 'although', OES. ачь (1347 Тимченко 43), аче (XV c.) 'ts'; BRu. *ач*, OCS. *аче*; OPo. *acz*, OCz. *аč*, *аче*, UpSo. *hač*, LoSo. *ac*. — Deriv. *ачей, ачень*, MUK. ачей (1596 Зизаній), ачколве, ачковекъ, ачколвѣкъ (from Po. *aczkolwiek*, XVI—XVII c.), OES. ачесь, ачень — Syn. conj. *хоч, хіба*; adv. *може, принаймні*.

A compound **a* - **če*, the latter being ***kče*, cf. Skt. *ca*, Av. *ča*, Lat. - que, Gk. *te*, Pokorny 1, 635.

ачей, ачень see **ач!**

ачі conj. MUK. only 'although', OES. ачи 'if' (XIV c.); BRu. *ачі, ачїж, ачїж?* 'is it possible, really?' — Syn. *хоч; може, чи не, хіба*.

A compound *a* - *чи*, see s. vv.

ачхі! interj. 'achoo!' (expressing a sneezing sound), first recorded in the XIX c.

A compound *a!* - *чхи!*, see *чхіти*.

ащ, аще dial. 'if; though', MUK. *аще* (XVII—XVIII c. Інтермедії 134); OES. *аще, ащо* (1284 Matthews 159); BRu., Ru. *аще*, OCS. *ašte, jašte*, OSC, *а́е*, Po. dial. *jasu* 'only', OPo. *jasí*. — Syn. *ач, а́че*.

Compounded of **at* < ***ōt*, see *a*, and **je* < ***jed* Asg. n. of **jo-*, corresponding to Skt. *yāt* 'since', Av. *yat* 'when, it', OPers. *yātā* 'while, when', Berneker 1, 34; Uk. forms, apparently borrowed from OCS., prove nothing for the wrongly assumed reconstruction of *ащ[e]* < **ažьče* < **a-že-če* by Огоновський 213; re. variety of functions of *ašte* in OCS. cf. Bauerovi Slavia 26, 157—179.

Аю - Дáг GN. Aju - Dah (mountain in Crimea), ModUk.; Ru. *Аю - Даг* (Vasmer 1, 34). — Subst. *Ведмідь - гора* УРЕ 1, 388.

From Tk. - Tt. *ajū* 'bear' and *dah* 'mountain', Vasmer 1. c.

ая adv., part. colloq., 'yes, of course', ModUk. — Deriv. *ая... ая, аяя!, аякати, -ання*. — Syn. *так, атóж, авжéж*.

An extended *aa* with intervocalic iotation, cf. Lith. *aà*, Gk. *aá*, etc., see *a!*

аяй! interj. 'ah! oh! alas!', first occurrence: XIX c. — Deriv. *аяйкати, -ання*.

A reduplicated *ай - ай*, q. v., РССтоцький 3, 140—141; see also the preceding word.

ая́кже! interj. 'yes! so is it!; why not?', first recorded in the XIX c. — Syn. *атóж, авжéж*.

A compound *a - як - же*, see s. vv.

Б

Б, б — the second letter of the Uk. alphabet, MUK. and OES. name буки: буквы, see *бўква*.

б after vowels = би.

б. abbr. = бўвший 'former'.

ба! interj. 'bah! just think!', conj. 'even, indeed, yet', MUK. *ба* (XVII—XVIII c.); Cz., Slk., Po. *ba*. — Deriv. *ба́кати, ба́кнути, ба́кання, баба́кати, бала́кати*, РССтоцький 3, 141—142.

PS. **ba* corresponding to Lith. *bà*, OPr. *bhe*, Gk. *fě*, Av. *bā*, etc.; IE. ***bhō*, Trautmann 22-23, Pokorny 113; Ru. and Bu. *ба*, SC. *ba* are to be separated from the above, Berneker 1, 36.

ба́ба 'old woman; peasant woman; grandmother; midwife'; MUK., OES. *баба*; known to all other Sl. — Deriv. *ба́бка, ба́бочка, ба́бонька, ба́бу́ня, -у́ся, ба́бу́сенька, -ечка, ба́бе́га, ба́бе́ра, -ря́, ба́бу́ще, -и́сько, ба́бсько, ба́бу́зна, ба́бу́га, ба́бу́нець, ба́бу́ник, ба́бу́ч, ба́бу́й, ба́бу́бець, ба́бу́бин, ба́бу́кува́тий, ба́бу́ський, ба́бу́ячий, ба́бу́їти, ба́бу́їти, ба́бу́ва́ти, etc.*; FN. *Ба́бе́нко, Ба́бу́ин, Ба́бу́ч, Ба́бу́нець, Ба́бу́й, Ба́бу́як*; GN. *Ба́ба́чиха, Ба́бу́бин, Ба́бу́ино, Ба́бу́'є, Ба́бу́инці, Ба́бу́ичево, Ба́бу́ичівка, Ба́бу́ка, Ба́бу́овка, Ба́бу́хів, Ба́бу́шки, Ба́бу́чик, Ба́бу́чинці, Ба́бу́янка, etc.* — Syn. *жі́нка*.

PS. **baba*, IE. ***bābā* — a deriv. from the infant's language of great antiquity; to this word ME. *babe*, E. *baby*, ModHG. *Vibe*, It. *babbo*, Lith. *bóba*, Latv. *bāba* a. o. are related, Kluge 46, Berneker 1, 36, Trautmann 23, Pokorny 91,

Шевельов 509; (extensively:) Трубачев 1, 71 - 72, Бурячок 50 - 54.

баба́й 'hobgoblin', ModUk. only; Ru. *баба́, баба́й* 'grandfather, old man' — Deriv. FN. Баба́й.

From Tk. *baba* 'father', Berneker 1, 36, Lokotsch 13, Vasmer 1, 34—35.

баба́йка 'rudder; great oar', ModUk.; Ru. *баба́йка* and *баба́шка* 'ts'. — Syn. (на баба́йку! =) *на вёсла!* Гринченко 1, 13.

From *ба́ба*, q. v., Преображенский 1, 10.

баба́к 'marmot, woodchuck', ModUk.; BRu., Ru. *бай-ба́к* 'ts'. Po. (from Ru.) *bajbak* 'lazy fellow'. — Deriv. *бабако́вий, баба́ча, -ченя́.*

From Tt. *babak*, АкСл. 1, 244.

ба́брати colloq. 'to soil', first occurrence: XIX c.; Cz. Slk. *babrati[se]*, Po. *babrac[się]* 'ts' — Deriv. *ба́брання, за-, о-ба́брати[сн], ба́брүн, -[к]а, ба́брисько.* — Syn. *брудніти; fig. рiтисся, копа́тисся.*

From PS. **babrati* 'ts' — a redupl. interj. *бр!* see s. v.: **ba-br-ati* 'to cause one's disgust being dirty' > 'to soil'; some etymologists connect it with Ht. *pagrāh* 'to soil', Machek 21.

ба́вити 'to amuse, entertain; to hold up', MUK. and OES. ts; BRu. *ба́виль, Ru. забави́ть, Бу. ба́вя, Ма. ба́ви, SC. bāviti se, Sln. bāviti se, Cz., Slk. baviti, Po. bawić, UpSo. zabawić.* — Deriv. *ба́витисся, several prefixed formations до-, за-, з-, по-з-, при-, роз-ба́вити, etc., до-, за-, з-, по-з-, при-, роз-ба́вляти, etc., ба́влення, забав́а, забав́ка, забав́ний, -но, забав́ник, -иця, забав́ність, etc.; FN. Забав́а, Забав́ний, Забав́ський; GN. На Забав́і (Стрий). — Syn. розважа́ти, утіша́ти, сміши́ти.*

A common Sl. causative form of **byti* 'to be', IE. root ***bhū-*: ***bhōu-*, see *бу́ти*; with **baviti* are connected: Got. *bauan* 'to dwell', Skt. *bhāvayāti* 'brings into being', a. o., Berneker 1, 47, Kluge 22, Pokorny 149.

ба́во́вна, dial. ба́волна, ба́вильна, ба́в[и]на, ба́вуна 'cotton'; MUK. ба́волна (1627 Беринда), OES. баволна (1407 AGZ. 7, 205); BRu. ба́волна, Ru. dial. ба́вольник 'cotton - plant', Cz. *bavlna*, Slk. *pavlna*, Po. *bawełna*, UpSo. *bawlna*, Ca. *bavātna, bawōtna* 'ts'. — Deriv. ба́вовник, -иця, ба́вовня́ний, -я́нка.

From MHG. *boumwolle* 'cotton' through Cz. mediation, Кравчук УМШ. 10:6, 60; the word has been with less reason regarded as a Polonism in Uk., Richhardt 34, Vasmer 1, 36, Sławski 1, 28; cf. also Шелудько 1, 21, РССтоцький 4, 154, Худаш, Досл. і мат. 3, 124.

бага́, бага́ти see багну́ти.

бага́кати Wd. (Hc.) 'to sing' (Шухевич 4, 352).

An onomatopoeic formation *ба-га́-к-ати*, see *ба!* and *га!*

бага́т, бага́тий, Wd. бога́тий 'rich', MUK. ба́гатый (XVIII c.), бога́тый, OES. бога́тый, ба́гательно, ба́гатство (XI c., Кримський 1, 245—246), BRu. ба́гаты, Ru. бога́т, бога́тѣи, OCS. *bogatъ*, Bu. бога́т, Ma. бо́гат, SC. *bogat*, Sln. *bogāt*, Cz. Slk. *bohatý*, Po. *bogaty*, UpSo. *bohaty*, LoSo. *bogaty*. — Deriv. ба́гатенький, -ко, ба́гатенний, ба́гатлющий, ба́гатий, -ка, ба́гач, -ка, ба́гачкий, -ко, ба́гатство, ба́гатшати, ба́гат - ве́чир, many compounds with ба́гато-, e. g. ба́гатомовний, ба́гаторозовий, ба́гатостру́нний, ба́гатотися́чний, etc.; FN. Бага́цький, Бага́т [т]чю́к, Бага́тько; GN. Бага́та Черне́ччина, Бага́те, Бага́чка, Бага́чево, Бага́чівка. — Syn. замо́жний, маю́чий, ма́єтний, грошови́тий, arch. іму́щий, Деркач 16.

An assimilative (*o < a*) innovation from orig. *бога́тий*, Кримський 1, 245—246, СССтоцький 86—87, Сімович 79—80, Ільїнський ЗІФВ. 7—8, 57—8; root * *bog-*, see *Бог*.

багáття 'bonfire, pyre'; Ru. dial. *багáтьє, багáть, багáчи* 'ts', wanting in other Sl. — Syn. *вогóнь, вóгнище*.

PS. root **bag-* 'to glow', see *багнýти*.

багвá 'slough', ModUk., wanting in other Sl. — Deriv. *багівніці, баговіна, баговіння, баговінний*; GN. *Багвá* (name of a river in the Dnister-basin). — Syn. *багно, трясовіння*.

From PS. **bagu*, Gsg. **bagzve* 'slough' related to **bag[ɛ]no*, see *багно*.

баглаї, also *балгаї* Npl., — *напали* 'to be lazy', first recorded in the XIX c.; BRu. *боглаї* 'lazy man', Ru. dial. *баглаї* 'ts', wanting in other Sl. — Deriv. *багливий*. — Syn. *бáйдикки б́ити, байд[ик]ува́ти, линува́тися*, etc.

Of obscure origin; perhaps related to *вібáгливий*, q. v.; the connection with *бáгop*, suggested by Vasmer 1, 36, is improbable.

багнét, Wd. *бáгнет* 'bayonet', ModUk.; BRu. *багнét*, Bu. *байонét*, Ma. *бајонét*, SC. *bajonet*, Cz. *bajonet*, Slk. *bagnét, ragnét, rangánét*, Po. *bagnet, bajnet*. — Deriv. *багнétний, -товий*, Wd. *багничáйка*. — Syn. *штик*.

From Fr. *baïonnette* 'ts' (< city of *Bayonne*, XVI c.), Gamillscheg 70, Oriєнко PM 1, 217, perhaps through Po. *bajnet* || *bagnet*, Richhardt 32; PCСтоцький 4, 208, assumes a direct borrowing from ModHG. *Bajonett*.

багно́ 'swamp, mud', MUK. *багно* (XV—XVIII c.), BRu. *багно*, Ru. dial. *багно́*, Cz., Slk. *bahno*, Po., LoSo., Ca. *bagno*, UpSo. *bahno* || *bahno*, Plb. *bógnō* 'ts'. — Deriv. *багнісько, багн[ів]ище, багн[ов]иця, багнýлька, багнітка, багнітковé[át]i, багнýк[a], багня́, багóнка, багóнник, багнува́тий, багня́вий, -яний, багніти[ся], багнітува́ти*, etc.; FN. *Багнóк, Багнóчка*; GN. *Багна, Багнécь, Багнова́та, Багóнчик*, etc. — Syn. *болóто, грязь, калю́жа, гружа́вина, рíжава*, Тимченко 48; *драгва́, драговина́, мóчар*, Деркач 16.

PS. **bag[ɛ]no* 'mud', IE. root ***bhogh-* : *bhōg-* : *bhāg-*, cf. LoG. *bagger*, Du. *bagger* 'mud at the bottom of the water', Kluge 17, Pokorny 161; some refer it to **bagzrz* 'purple' (see *бáгop*) on account of colour, Brückner 11, Младенов PФВ. 68, 377; see also Berneker 1, 38, Vasmer 1, 36.

багнýти 'to desire, wish', ModUk.; Cz. dial. *zabáhnút sa, zabáhnit sa*, etc., Po. dial. *zabagać się*, in other Sl. type *бажáти* see s. v. — Deriv. *забагáтися, забáгну́тися, забáганка, вібáгливий*, etc. — Syn. *хоті́ти, пра́гнути*, dial. *желáти*.

PS. **bagnoti* 'ts', root **bag-*, 'to glow' from IE. ***bhōg-* 'to bake', cf. Gk. *φάγω* 'I bake', OHG. *bacchan* || *bahhan*, OIc. *baka*, AS. *basan*, etc., Pokorny 113; the development of meaning is illustrated by Po. *prażyć* 'to roast' and *pragnienie* 'desire', or Sln. *smágati* 'to roast' and *smagliv* 'desirous', Berneker 1, 38; the assumption of Brückner 19, that the word is related to **bag[ɛ]no*, remains to be proved.

баговіння see *багвá*.

бáгop Npl. *бáгри*, Wd. (SoCp.) *барпó* 'felloe; boathook, gaff', ModUk.; Ru. *бáгop*, Slk. *bahra, bahora* (from Uk.?) — Deriv. *бáгрення, багpóвище, багpóний, бáгрити*.

From PS. **bagrz* 'bend[ing], flexure', IE. root ***bhāghr-* 'bend' corresponding to ***bhāghá-s* 'arm', cf. Skt. *bāhás* 'arm, fore-arm, fore-feet', Av. *bāzāuš* 'arm', Arm. *bazuk* 'arm', Gk. *πάχυσ*, 'bend of the arm', OIc. *bōgr* 'arm', AS. *bōg* || *bōh* 'armus, ramus', ModHG. *Bug* 'bend, flexure, hock, bow (of a ship)', etc. Kluge 47, Pokorny 108; for other etymologies see Vasmer 1, 37, Machek 22.

багрéць, Wd. also *бáгop* 'purple', MUK. *багоръ* (XV—XVII c.), OES. *бар[ъ]ръ, багор, багръ*; BRu. *бáгра*, Ru. *багрéц, бáг[o]p*, OCS. *bagrz*, Bu. *бáгзp, багрéц, Ма. багра*, SC. *bāgar*, wanting in other Sl. — Deriv. *багрíй, багря́нець, багря́ниця, багря́ність, багрýля, багpóвий*,

-вість, багрівий, багрянний, багрянистий, багріти, багріти, багрянити[ся], багрянити; FN. Багрянний, Багрії; here also Багрянородний 'Porfyrogénnētos', etc. — Syn. шарлат.

The origin of this word has not been explained satisfactorily; the old assumption that it has been borrowed from Ar. *maḡra* 'red soil', cf. Lokotsch 107, cannot be proved; its connection with багно́, божу́р, cf. Младенов 13, 39, or Goth. *fagrs*, cf. Преображенский 49, is impossible; all further clues to its early history are unfortunately wanting.

багун see бакун.

багаж 'luggage', ModUk.; also known to BRu., Ru. and to other Sl. — Deriv. багажéвий, багажний, багажник. — Subst. вантаж, поклажа, пакунки.

From Fr. *bagage* 'luggage' through ModHG. РССтоцький 4, 261, Gamillscheg 68, Skeat 43.

багет[a] 'list, border, baguette', ModUk.; BRu. багет, Ru. багет 'ts'. — Deriv. багетний, -ик, -иця, багетовий.

From Fr. *baguette* 'rod, twig, staff', Gamillscheg 68.

бадаржан, баджан see баклажан.

бадля 'pail, bucket', OES. бадья (since 1359); Ru. бадья́, Po. dial. *badja* 'measure', wanting in other Sl. — Deriv. баде́йка, баде́йний. — Syn. відрó, чебёр.

From Tk. *badja* 'ts'; the ultimate source is Pers. *bādyā* 'wine pitcher, jug', Lokotsch 14.

бадэня, бадоня, бадуня Wd. (Lk.) 'hole in the bed of a river', first recorded in the XIX c.; Po. dial. *badunia* 'hole in the road' (from Uk.).

According to Балецкий, StSl. 4, 399—400, from **bo-denja*, root **bzd-*, see бодня́; the change of *o* > *a* like in багáтий, монастѣр, нагавѣці, etc.; yet, it is more pro-

bable that the word comes from ModHG. *Bad* — *baden*, cf. *zrobuly jednu badun'u ta pak ša kupaly* 'they made a hole in the bed of the river and bathed' (recorded by Балецкий l. c. at Komloska).

бадиліна 'stem, stalk, scape, pedicle', бадилля collect. 'pot-herb leaves', ModUk.; Po. *badyl*, OPo. *badel* (XVII c.), SC. *bādaj* 'stick'. — Deriv. бадилінка, бадиллячко, -ячий, бадиллястий. — Syn. (бадиліна:) биліна, стебліна; (бадилля:) гич[ка], (бурякові) бурячіння, буряковіння, ботвіна, (картопляне) картопління, (гарбузове) гарбузіння, (кавунове, огіркове, диняче) [о]гудиння, [о]гудина, (морквяне) морковіння, Деркач 17.

From **bad-*, an apophonic variation of the root **bod-*, see бості́, Berneker 1, 37, Sławski 1, 25; re. suff. -ил -ина cf. РССтоцький 1, 16—19, 38.

бадян see бодян.

бадьор 'vivacity, freshness, alertness', also a short form of бадьорий 'lively, fresh, alert, on the watch', Wd. бодрий, MUK. бодрый, OES. бьдрии, бодрии etc., see бодрий. — Deriv. бадьоро, бадьорити[ся], підбадьорити[ся], підбадьорювати[ся], бадьористий, -то, підбадьорливий, -во, бадьорість. — Syn. жвавий, see also бодрий.

From **bzdrz* 'alert' with dial. SoRu. (Kursk) development of akanje and jokanje like дабёр (**dobrz*), храбёр (**xorbrz*), etc., Ляпунов Наук. Зб. Ленінград. Тва Дослідників Української Історії, Письменства та Мови 3, 1—3; see бодрий.

бажант 'pheasant', ModUk.; Ru. ts, Po. *bażant*, Cz. *bažant*, UpSo. *bažan*, Sln. *bazán*. — Syn. фазан.

From Po. *bażant* and this, in turn, from MHG. *fasant*; the ultimate source is Gk. *Fasianós* 'coming from the river *Fāsīs* (in Colchis)', Berneker 1, 47, Richhardt 34, Skeat 447.

бажати[ся], Wd. also **бажити**, **бажити** — 'to wish, desire', MUK. **бажати** (XVII с.), **бажити** (XVIII с.); BRu. **бажачь**, Ru. dial. **бажать**, **бажить**, **бажанить**, **бажэ-нить**, Slk. **bažit'**, **bražit' sa**, dial. **bažiti**, Cz. **bažiti**, Po. **bażyc się** (XVII с.). — Deriv. [по]бажання, бажаний, -ність, -но, за-, по- **бажати**, dial. **бажний**; FN. **Бажай**, **Бажан[ський]**, etc.; see also **багнути**. — Syn. **хотіти**, **прати**, **зичити**; Wd. **желати**.

PS. *bažati, *bažiti 'ts', root *bag-, see **багнути**.

базар 'market, bazaar', MUK. **базаръ** (1499), OES. **базаръ**; BRu. Ru. **базар**, known to all other Sl. — Deriv. **базаринка**, **базарний**, **базарувати**, **-рювати**, **базарування**, **-рювання**, **розбазарувати**, **розбазарити**, etc.; FN. **Базарко**, **Базарник**; GN. **Базар**, **Базаринці**. — Subst. **торговця**, **торговице**, **торжище**.

From Pers. **bāzār** 'market-place' through Tk. mediation, Макарушка 5, Lokotsch 23, Vasmer 1, 39, Акуленко 137.

базікати 'to chatter, prattle, tattle', ModUk. only — Deriv. **базікання**, **базі**, **базіка[ло]**. — Syn. **лепетати**, **балікати**, **патікати**, etc., see **говорити**.

From the interj. **базь!** see s. v. РССтоцький 3, 144.

базнік 'Sambucus Ebulus L.: lilac', MUK. **базник** (XVII—XVIII с. Інтермедіі 237); wanting in other Sl. — Syn. **бузиня**.

A dial. deformation of **бознік**, **бузнік**, with akannja like **патрёт**, **базувір**, etc. Кримський 1, 240 ff.

базука 'bazooka', ModUk. (XX с.). — Subst. **реактивна протитанкова рушніця**, УРЕ 1, 407.

From E. **bazooka** 'a raucous trombone-like sound-contraption', Partridge 42.

базя 'lambkin', ModUk. only. — Deriv. **базька** 'ament, cathkin', **базьковий**.

A demin. of **баран** taken from the infant's language, РССтоцький 3, 144.

базь! interj. in calling sheep; first recorded in the XIX с. — Deriv. **базь - базь!** **базікати**.

Perhaps a demin of **баран**, as **базя**, **базька**, see s. vv., РССтоцький 3, 144 for **базька** see **базя**.

базька see **базя**.

байбак see **бабак**.

байбаріс see **барбаріс**.

байда 'idler, drone, good-for-nothing'; || **пайда** 'big slice of bread', MUK. **байда** 'pile, stake'; occurs also in BRu. arch. **байда** 'ts', Ru. dial. **байдуга**, Po. dial. **bajda** 'ts', **bajdaé** 'to narrate, tell', **bajdka** 'story, gossip'. — Deriv. **байди**, **байдики бити**, **байдувати**, **байдикувати** 'to idle, do nothing', **байдівання**, **байдиківання**, dial. **байдуги плесті** 'to talk nonsense; to flatter'; **байдур** 'top, dandy, coxcomb'; FN. **Байда**, **Байдебюра**. — Syn. **нероба**, **ледар**, **лінтюга**, **лінюга**.

From *ba-j-, see **баяти**, with suffixes *-ьда, *-ікз, *-урз; derivation from ModHG. **Beute**, Тимченко 1, 50, does not offer a satisfactory explanation of the MUK. **байда** for chronolog. and semantic reasons; inconceivable is also the explanation from **байдик**, **байтик** proposed by Кравчук УМШ. 10. 6, 60; both words are dial. deformations of **байдик** from **байда**, cf. also Sławski 1, 25; for **байда** || **пайда** see **пай**.

байдак 'boat, bark', MUK. **байдаки** (XVII с.), **байдакъ**, **байдакомъ** (XVIII с.), BRu. deriv. **байдашник**, **-ное**; Ru. **байдак**, ORu. **байдаки**: **бодакъ**, Vasmer 1, 40. — Deriv. **байдачний** (XVIII с.), **байдачок**, **байдачище**, **байдачник**; FN. **Байдак**, **Байдачний**; GN. **Байдаково**.

The ultimate etymology is wanting; of oriental origin (Tt.?) according to Vasmer 1, 40.

байдара 'boat covered with seal - skins', BRu., Ru. ts. — Deriv. *байдарка* 'canoe'.

Of obscure origin; Преображенский 1, 12, refers it to *байдарк* q. v.

байди, байдики бити, байд[ик]увати see *байда*.

байдрак see *будяк*.

байдуже́ adv. 'indifferently, equally, apathetically, nonchalantly', ModUk. only; wanting in other Sl. — Deriv. *байдуженьки, байдужіше, байдужки*, abbr. *байдé*; *байдужий, -жість, байдужливий, -во, -вість, байдуж[н]іти*, — Syn. *однаково, знехотя, холодком, апатично*; (ДИВИТИСЬ) *крізь пальці, і за вухом не свербіть, ні знобить, ні гріє, ланки покласти, ні 'під шанку*, Багмет 6; dial. *байбар[д]зо* (Дорогобиччина).

Uk. neologism: *ба - й - дуже*, see s. vv.; there is no probability of its being connected with Po. *baj - dużo* 'speak much', as assumed by Vasmer 1, 41.

байка 1. 'fable, [fairy-]tale; trifle, lie', MUK. *байка* (1596 Зизаній), *байкоповѣдачъ* (1627 Беринда); Po. *bajka*, Sln. *bájka*. — Deriv. *баєчка, баєчний, -ж, байкар, -ка, -ство, -ський, Лк. байчар*; FN. *Байченко*; GN. *Байківка, Байківщина, Байківці*. — Syn. *казка; вигадка, вигадка, небиліця*.

Root **baj-*, see *баяти*.

байка 2. dim. of *бая*.

байло́, Wd. also *байла* 'sorcerer, magician', MUK. (F. only:) *баиля: байля* (XVIII c.) 'sorceress, witch, healer (with herbs)'; wanting in other Sl. — Syn. *ворожбит, знахар; ворожка, знахарка, шептунха*.

Root **baj-*, see *баяти*; for suffix *-lo, -la, -lja* forming 'Nomina agentis' see РССтоцький 1, 34—39.

байлувати 'to hitch another pair of oxen or horses to a wagon', ModUk. only (XIX c.); wanting in other Sl. — Syn. *бичувати*.

The word which is doubtlessly a deriv. of *байло́*, *байла* has not yet been satisfactorily explained.

байор 'coloured lace, sash, scarf; thick musical cord (string)', ModUk. only; wanted in other Sl. — Deriv. *байорок, байорка; боюрка, боюрок*. — Syn. *крайка*.

From Rm. *baier* 'band', Puşcariu 15, Cioranescu 59.

байоро see *баюра*.

байрак 'wooded valley', MUK. *байракъ* (XVI—XVIII c.) 'ts' || 'army unit' (XVIII c.); Ru. *буерак*, dial. *баерак, боерак, барак* 'gorge, gully', Bu. *байрак* 'shore', Ma. *байрак*, SC. *barjak* 'flag'. — Deriv. *байрачок, байрачний*; FN. *Байрак*; GN. *Байрак, Байраківка*.

From Tk. *bujrak* 'cleft, abyss', Макарушка 4, Lokotsch 28, Vasmer 1, 38; MUK. *байракъ* 'army unit' from Tk. *barak* 'flag', Lokotsch 16, Тимченко 51.

байрам 'name of two Mohammedan festivals, of which one is held at the fast Ramezan, and the other seventy days after', MUK. *байрамъ* (XVI c.); Ru. *байрам, байран*, MRu. *баграмъ* (XVI c.), Bu. *байрам, байрям*, Ma. *байрам*, SC. *barjam*. — Deriv. *байрамний*. — Subst. MUK. *великодний празникъ... еже ест... байрам великий* (XVIII c.).

From Tk. *bayram* 'feast day, holiday', Тимченко 51, Роголь 180.

байсак Wd. (Lk.) 'boy' (Сянік, Коковський РМ. 3, 75), first recorded in the XX c. — Subst. *хлопець*.

From AmUk. *бойсак*, q. v.

байстер, байстриок, also *бастриок*, Wd. *байструк* 'bastard, illegitimate child', MUK. *байструкъ* (XVII c.), *баструковыхъ* Grp. (XVII c.); BRu. *байструк, Ru. бастрик*,

бастрѡк, бастрѣк, ОРо. baster, bastrze. — Deriv. бастрѣ, байстр[ен]я, байстрѣчка, байстрѣчѡк, байстрѣчище, байстрѣчий, байстрѣковий; FN. Бастрыга (XVI с.). — Syn. неправолѡжник, бѣхур.

From ModHG. *Bastard* 'bastard', РССтоцький 4, 235; Po. medium, Richhardt 32, is dubious; the ultimate source is MLat. *bastum* 'pack - saddle', cf. It. and Sp. *basto*, OFr. *bat* 'pack - saddle'; *bastard* would then mean 'the son of a pack - saddle', the saddles serving the Sp. muleteers as beds, Kluge; improbable is the connection of *байстрѣк* with the name of *бастѣрни* (from Tk. *bas-* 'to press') suggested by Попов 53 - 56.

байтѣла, байтѣло Wd. 'lazy, boorish, stupid person; dunce, dullard', first recorded in the XIX с.; wanting in other Sl. — Deriv. *байталувѣтій*; FN. *Байтѣла* (Стрий). — Syn. незрѣба, тѣхтѣй, чвалѣй, одорѡбло, хамѣла, бурмѣло; Wd. *офѣрма, сѣлен.*

Origin obscure; perhaps from *бѣйла, бѣйлѡ* with an argot infix *-ta-* typical for L'viv and Wd., cf. Рудницький 3, 70.

байцувѣти 'to cauterize, pickle, etch', ModUk. only; Ru. *байцевѣтъ*, Po. *bejsować*; — Deriv. *байцѣрка*. — Subst. *вицѣвлювати їдкѣми речовинами; заправляти м'ясо корінням, ѡцтом.*

From ModHG. *beizen* 'ts', РССтоцький 4, 216.

бак 1. 'cistern, reservoir, tank, vat; foredeck, forecastle', ModUk. only; BRu., Ru. *бак*. — Subst. *резервуѣр на вѡду або ѣнше тѣчиво; перѣдня частѣна верхньої пѣлуби на кораблѣ.*

From ModHG. *Back* 'a deep wooden dish, in which food is served for a certain number of the crew', borrowed, like many technical terms of sea-life, from LoG. *back* 'dish'; the ultimate source is MLat. *bacca* 'water vessel', Kluge 16; cf. also РССтоцький 4, 261.

бак 2. see пак.

бакѣй Ed. 'a hollow made in the bed of a stream'; ModUk. only; wanting in other Sl. — Deriv. *бакѣстѣй, бакѣвѣтѣй*. — Subst. *вѣбѣй, вѣбѣйна, ковѡбѣйна*, Деркач 17, 32; Wd. *бадѣня, бадѣня.*

Of obscure origin; perhaps from *бак 1*.

бакалѣя 'sweets, colonial produce; groceries', MUk. *бакалѣи* Gsg. (XVIII с.); BRu., Ru. *бакалѣя, Бу. бакалѣя, SC. bākālīca, Po. bakalje, etc.* — Deriv. *бакалѣйний, бакалѣйник, -иця*. — Subst. *пѣвдѣннѣ сушѣнѣ ѡвѡчѣ: родзѣннѣ, мѣдѣлѣ* й ѣн., Тимченко 51.

From Ar., Tk. *bakkāl* 'ts', Lokotsch 16.

бакалѣр 'student, pupil; teacher; bachelor', MUk. *бакалѣры* Npl. (XVI с.), *бакалѣрѣ* (XVII с.) 'teacher'; Po. *bakalarz*. — Deriv. *бакалѣрство, бакалѣрський*; на *бакалѣри* (XVIII с.) 'на бакалѣрствѣ'. — Subst. *початкѡвий учѣтель; ѣчень*.

From Po. *bakalarz*, Richhardt 32, the ultimate source being MLat. *baccalarius: baccalaureus* 'one wearing a garland of bay berries'. — Direct from MLat. *бакалѣр, 'bachelor, бакалаврѣт* 'BA. - degree', cf. Ru. *бакалѣр, бакалаврѣй* (1758), АкСл. 1, 246.

бакѣн 'cochineal', first recorded in the XIX с.; Ru. *бакѣн* (Гоголь а. о.), MRu. *баканѣ* (1704). — Deriv. *бакѣнный, бакѣновѣй*. — Syn. *кармѣн, кармазѣн*.

From Ar. - Tk. *bakkat* 'red colour', АкСл. 1, 246, Lokotsch 16—17.

бакѣти 1. 'to say ба!'; Wd. 'to accuse'; ModUk. only, wanting in other Sl.

From *ба! q. v.*, РССтоцький 3, 141; Желеховський 1, 10 refers it to *бѣяти*, see s. v.

бакѣти 2. see пакѣти.

бáкбóрт 'larboard, starboard', ModUk. only; BRu. Ru. *бакбóрт*. — Subst. *лiвий бiк кораблi*.

From ModHG. *Backbord* 'ts', borrowed, like many technical terms of sea-life, from LoG. *backbort*, Vasmer 1, 42.

бакiр see *набакiр*.

баклáга, Wd. боклáг, боклáй, буклáк 'flask, canteen; tub, keg, billy-can', ModUk. only; BRu. *бiклáга*, Ru. *баклáга* (since 1789), Po. *buklak*. — Deriv. *баклáжка, баклажóк, баклáжный*; Wd. *боклажiце, боклáтий*. — Subst. *барiльце, бляшáнка*.

From Tt. *baklak* '[water-] vessel', Макарушка 4, Vasmer 1, 43; according to Шанский 26, a genuine Sl. word connected with the stem *бакл-* like *баклiши, баклáн*, etc.

баклажáн, dial. (Днiстер) патлажáн, -жéй, (Херсон) батлажáн; in other dial. also: бадаржá, бадижáн, баклахáн, падлажáн (Маковицкий 348) 'Solanum Lycopersicum L.: aubergine, eggplant, guinea squash, begoon', ModUk.; BRu. *баклажáн*, Ru. *баклажáн*, dial. *бадаржáн, бадижáн, баклашкi*, Ву. *патладжáн, патлэджáн*, dial. *патлиджáн*. — Deriv. *баклажáновий, -ний*. — Syn. *помiдóр, рáйское яблoко, яблoко любóвне, ☞ золотне*, Маковицкий 348—349.

From Tk. *patlydžan* 'eggplant', the ultimate source being Pers. *bādingān*, Ar. *bāindžān* 'ts', Lokotsch 14, Дмитриев 18.

баклáн 'phalacrocorax, noddy', ModUk. only; BRu. and Ru. (since 1780) ts. — Syn. *птаx-плавiн*.

The word is usually connected with Gk. *pelekán* 'pelican', Горяев 9, Преображенский 1, 13; (through an oriental medium) Vasmer 1, 43; according to Шанский 26, a genuine Ru. word connected with the stem *бакл-*, like *баклiши, баклáга*, etc.

баклахáн see *баклажáн*.

Бакiм see *Авакiм*.

бакiн, Wd. (Буковина, Кам'янець Под.) бакiн 'Nicotiana rustica — strong, coarse tobacco (used mostly by peasants)', ModUk.; Ru. dial. (from Uk.) *бакiн*, wanting in other Sl. — Deriv. *бакунéць, бакiнчик, бакунiце, -iсько, бакунiяка, бакунiяр, бакунóвий*; FN. *Бакiн, Бакунéць*, GN. *Бакунiвка*. — Syn. *багiн, духáн, капáк, корбáч, мархóтка, махóрка, плóтовець, табáк, табáси*, Makowiecki 241.

Based on *бáкати - пáкати* 'to smoke (pipe)' see s. v. suffix *-ун* like in *латiн* 'garment covered with patches': *латáти, довбiн* 'chisel': *довбáти* etc., РССтоцький 1, 21; attempts to explain this word from GN. *Baku*, or E. *baccu* (: *tobacco*) have not been successful, cf. Vasmer 1, 43.

бакшá 'melon and/or cucumber garden (in the steppe)', ModUk.; BRu. *бахчá*, Ru. *бахчá, бакчá*, or *бакишá* (1847), Ву. *бахчá*, SC. *bāšča*. — Syn. *баитáн*.

From Tk. *bakše, bağše*, the ultimate source being Pers. *bāgšā*, 'garden', Макарушка 4, Berneker 1, 39, Lokotsch 14.

бал 1. 'ball, dance entertainment', ModUk.; Ru. *бал* (since 1705), Po. *bal*, known to all other Sl. — Deriv. *балóк, бáльний, балувáти*, obs. *балiвий, балювáти*. — Subst. *вечiрка з мiзикою i тáнцями, вечорнiци*.

From Fr. *bal* 'ts', АкСл. 1, 250, Vasmer 1, 45; Po. or G. mediation, РССтоцький 4, 218, cannot be proved; the ultimate source is MLat. *ballare* 'to dance' which is derived from Gk. *ballázō* 'dance', Kluge 18, Partridge 37.

бал 2. 'mark; point; ball', ModUk.; Ru. *балл*. — Deriv. *бáльний*. — Subst. *числовá помiтка, нотáтка*.

From ModHG. *Ball* 'ball', Kluge 18, Vasmer 1, 48.

балабáйка, балабóйка see *балалáйка*.

балабан 'Falco nobilis: falcon; Filipendula hexapetala Gilib.: water-pepper; loaf of bread; dunce, ass'. MUK. болбанъ — палананосъ (XVII с. Алфавит 28); FN. Балабанъ, Балобанъ (XV с. Тупиков 93), BRu. *болба́н* 'big pot', Ru. *балаба́н* 'falcon; dunce, ass', Po. *bałaban* 'swaggerer, dunce, ass; dial. big potato', SC. *balāban* 'heron'. — Deriv. *балаба́нка* 'big potato', *балаба́нський*.

From Tk. *balaban* 'big; falcon', Berneker 1, 40; other meanings evolved under the influence of the respective synonyms, e. g. 'water-pepper': *талаба́н*, 'loaf of bread': *бала́бух*, 'dunce, ass': *бовва́н*, 'big potato': *барабо́ля*, *барабу́рка*, cf. Ru. *балаба́н* 'swaggerer': *балабо́лмъ*, Vasmer 1, 44.

балабос, Wd. *балабу́с*, *балабу́ц* 'Jewish householder', ModUk. only. — Deriv. *балабо́ска*, dial. (Залішки, etc.) *балабу́ста*; FN. *Балаба́с*. — Subst. *жид - господа́р до́му*.

From Yi. *balabos* 'ts', Верхратський ЗНТШ. 12, 42.

бала́бух[а] 'loaf of bread; small (light) cake, bun', ModUk.; BRu. *балабу́ша*, Po. dial. *balabuch*. — Deriv. *бала́бушка*, *-шок*, Wd. (Жовківщина) *бала́бушник* 'наволітник', Колодій РМ. 5, 283. — Syn. *бухане́ць*; Wd. *пампу́х*.

Of obscure origin; its connection with *буха́н* and *пампу́х*, though possible, cannot be established.

балага́н 'show-booth; disorder; farce, tomfoolery', ModUk. only; BRu. ts, Ru. *балага́н* (since 1702), Po. *balagan*. — Deriv. *балага́нчик*, *балага́нник*, *-иця*, *балага́нний*, *балага́ннити*; Wd. *балагува́ти*. — Subst. *приміщен-ня для виста́в*, *халупа*, *бу́да*, *я́тка*; *непоря́док*, *ха́ос*.

From Pers. *bālāhānā* 'balcony', Lokotsch 17, АкСл. 1, 252.

балагу́ла 'Jewish covered wagon; Jewish driver of same; stupid (dull) fellow'; Po. populist, friend of the

people in Ukraine in 1830—1850', ModUk.; Ru. *балаго́л*, Po. *balagula*. — Deriv. *балагу́льський*, *балагу́льщина* (Гнатюк 1928), Wd. (Lk.) *балагува́ти*.

From Yi. *balagole*, Верхратський ЗНТШ. 12, 42, Altbauer JP. 17, 47-49 and AUA. 8, 118.

балагу́р 'wag, joker, facetious person', MUK. балагури-ти (XVII—XVIII с. Інтермедії 122); Ru. *балагу́р* (since 1731) 'ts'. — Deriv. *балагу́рити*, *балагу́рство*; FN. *Балагу́р[а]*, *Барагу́ра*. — Syn. *жартівник*, *жарту́н*.

The word, which is doubtlessly a compound, has not yet been satisfactorily explained; while the first component seems to be undubitably connected with *бала-*, root **ba-*, see *бала́кати*, the second part has not yet been elucidated; some suppose the connection with verbs *говори́ти*, *гу́рка-ти*, Преображенский 1, 13; according to Jakobson, Word 7, 189, it derives from Yi. *balagole*, see балагу́ла.

бала́да 'ballad', ModUk.; in Ru. since 1803, the word is known to all other Sl. — Deriv. *бала́дний*.

From ModHG. *Ballade* or Fr. *ballade*, the ultimate source being MLat. *ballare* 'to dance', Gamillscheg 72, Vasmer 1, 48; originally it designated a dance-song in Provence, later a *ballad* in general, АкСл. 1, 257.

бала́кати 'to talk, chatter, prate', ModUk.; BRu. *бала́каць*, Ru. *бала́кать* (since 1780), Po. dial. *bałakać*. — Deriv. *балака́нина*, *балака́ння*, *балака́нка*, *-ння*, *бала́ки*, *балакня́*, *бала́чка*, *балака́йло*, *балакля́й*, *балакю́н[ка]*, *балакля́вий*, *-венький*, *балакюва́тий*, *балакю́чий*, Wd. *бала́к*; FN. *Бала́ки*; GN. *Балакля́я*, *Балакля́я*. — Syn. *бала́кати*, *торо́чити*, etc.; see *говори́ти*.

An extended form of *бала́кати*, root **ba-*, see ба!

Балакла́ва GN. *Balaklava* (city in Crimea), MUK. ts (since 1475 УРЕ 1, 418—419); BRu., Ru. ts, Po. *Balaklava*. — Deriv. *балакля́вський*.

From Tk.: Osman. *baŷyklava* 'fish-market', Vasmer 1, 45.

балалайка, dial. also балабайка, балабойка 'balalaika', ModUk.; BRu., Ru. and other Sl. (from Ru.) ts. — Deriv. *балалаєчка, балалаєчний, -ик, -иця*. GN. *Балайчук*.

From **balajka* with a reduplication of the syllable *-la-*, cf. the GN. *Балайчук*, and the expression *на галій - балай*, see s. v.; PS. stem **bala-*, see *балакати*.

балám! interj. imitating the sound of bells: ding-dong! ModUk. only; — Deriv. *балámжати, -кнути, балámжан-ня*.

An extended form of *бам!* q. v., РССтоцький 3, 142.

баламút 'disturber; seducer; sorcerer; Scomber scombrus: mackerel', Wd. 'feed, nose - bag', MUK. *balamut* (1587), *баламúть* (1627 Беринда), *баламутити* (XVI c.); Ru. *баламút* (since 1731), Po. (from Uk.) *balamut*, Cz. *balamutic*. — Deriv. *баламúтка, баламúтство* (XVII c.), *баламúтня* (XVI c.), *баламúчення, баламúтний* (XVI c.), [*з-, по-*] *баламúтити*; FN. *Баламút, Баламúть-ко*; GN. *Баламúтівка*. — Syn. *бурлій, звабник, підбурювач, Багмет 7; крутий, порожня людина, вітрогón, талалій*, Тимченко 52.

The word is generally derived from Mong. *balamut* 'self-willed, wilful', Miklosich TE. Nachtr. 1, 10, Горяев 10, Корш Archiv 8, 650, Lokotsch 17, АкСл. 1, 253, Sławski 1, 26; according to РССтоцький, Slavia 5, 10, it is a contamination of *балакати* and *мутити*; similar explanations: **bala-* and **motiti* are suggested by Berneker 1, 40, Brückner 12, Vasmer 1, 45, Machek 23, Попов 35.

балán 'white ox', ModUk. only. — Subst. *білий віл*.

From Rm. *bálan* which, in turn, comes from Sl. *bělъ* 'white', Шаровольський 1, 58, Шелудько 2, 126.

балáндá 'uncouth, awkward, clumsy person; untasty, bad soup', ModUk.; Ru. dial. *балáнда* 'Atriplex: orrach; Beta vulgaris: beet'. — Deriv. *балáндати, баландіти*.

According to Vasmer 1, 45, from Baltic, cf. Lith. *balánda*, Latv. *baluoda: balañda* 'arrach'.

балáнс 'balance', ModUk.; known to BRu., Ru. and other Sl. — Deriv. *балансёр[ка], балансёр, балáнсвий, [з]балансувати[ся], [з]балансування*. — Subst. *рівновáга; різниця між прибутками й видáтками*.

From Fr. *balance* 'ts', the ultimate source being Lat. *bilanx* 'weigh - scale', Gamillscheg 71.

балáст 'ballast', ModUk.; known to all other Sl. — Deriv. *балáстний, балáстовий, баластувати[ся], баластування*. — Subst. *тягáр, вантáж, саву́р, зáйва тя-жість*.

From LoG. *ballast* 'ts', Kluge 18, Vasmer 1, 48.

балахóн 'kind of loose overall', ModUk.; BRu., Ru. ts, MRu. *балахонъ* (XVII c.), dial. *балахна, балахня*. — Subst. *халáт, жупáн*.

The early history of this word is obscure; its connection with Pers. *bāladjāte* 'overall', Преображенский 1, 14, is dubious, cf. Vasmer 1, 46.

балахрестіти Wd. 'to jest, joke', ModUk. only. — Syn. *балагурити*.

The word is a compound: *бала* — *хрестіти*, the first part being connected with the root **ba-*, see *балакати*.

балвáн Wd. see *боввáн*.

балвір MUK. 'barber; medical assistant, blood - letter'. *балвера* Gsg. (1581), *балвѣръ* (1624), Po. *balwierz* and (1500:) *barbierz*. — Deriv. *балверчика* Gsg. (1596), *балвирчкови* Dsg. (1601). — Subst. *голяр*, Wd. *фризіёр*; Cr. *бурбіль* (Гнатюк ЕЗб. 4, 235); Am. Uk. *бáрбер; ци-рúл[ън]ук, фéльдшер*.

From ModHG. *Barbier*, РССтоцький 4, 225, evidently through the medium of Po. *balwierz*, Шелудько 1, 21; AmUk. *бáрбер* direct from E. *barber*.

балда́ 'sledge hammer, heavy hammer, fig. blockhead, booby, dolt', ModUk.; Ru. ts, MRu. *болда* (XVII с.). — Deriv. [*о*] *балдіти, обалдіня*. — Subst. *дóвбня*; fig. *йóлон, бевзъ*.

The word is generally connected with Tt. *balda, baldak* 'ring; hilt, pommel', Горяев 10, Berneker 1, 41, Преображенский 1, 14, Lokotsch 17, Vasmer 1, 46, АкСл. 1, 255; Макарушка 4, and Дмитриев 43, refer it to Tk. *balta*, see *бáлта*.

балдахін, Wd. (Стрий) *бальдахім* 'baldaquin, projected or suspended canopy', MUK. *балдахіумъ* (XVIII с.), з *балдахиномъ* (XVII с.), Ru. *бальдахін* (since 1780), known to other Sl. as well. — Deriv. *балдахіновий, балдахінний*,

From ModHG. *Baldachin* 'ts', the ultimate source being It. *baldachino* specialized in meaning to the 'canopy made from raw silk from Bagdad (=Baldac)', Kluge 17, Gamillscheg 72, АкСл. 1, 255.

бáле Wd. (Lk.) 'but, yet' (Приймак РМ 2, 449), MUK. *бале* (XVII—XVIII с. Інтермедіі 53). — Syn. *ба, алé бо, та бо*.

From *ба - алé*, see s. v.

балéга, *балі́га* see *белéга*.

балері́на see the following word.

балéт 'ballet', ModUk.; BRu., Ru. and other Sl. ts. — Deriv. *балéтний, -ик, -иця, балетма́йстер*, here also: *балері́на*.

From Fr. *ballet* or ModHG. *Ballett* 'ts', the ultimate source being It. *balletto* from *ballo* 'ball', Vasmer 1, 47; *балері́на* from It. *ballerina*, АкСл. 1, 255.

бáли pl. 'talk, conversation', ModUk. (1805 Котляревський); BRu., Ru. dial. *бáлы*. — Syn. *балáки, балакані́на, базі́кання*, etc. see *балáкати*.

Root **ba-*, see *ба!* РССтоцький 3, 141—142.

балі́к 'balyk, cured back of sturgeon, etc.', ModUk.; BRu., Ru. *балы́к* (since 1789), SC. *bàluk* 'cocculi indi', Po. *на ба́луки, ба́луки* 'on all fours', *bałykować, bałykowanie*. — Deriv. *баличо́к*.

From Tk. *balik* 'fish', Miklosich ТЕ. 1, 255, Berneker 1, 41—42, Lokotsch 18, Макарушка 4, Дмитриев 18.

балі́кати Wd. 'to talk' (Львів, Рудницький 3, 122), first recorded in the XX с. — Subst. see *базі́кати*.

A contamination of *базі́кати* and *балáкати*, see s. vv.

бáлія 'large vat, wash - tub', MUK. *балія* (1756); BRu. *балéя*, Po. *balia*.

From ModHG. *Balje* 'ts', РССтоцький 4, 216, through Po. medium, Berneker 1, 41, Richhardt 32; the ultimate source is Fr. *baille* 'ts', Gamillscheg 69.

бáлка 1. 'valley in the steppe', MUK.: в Жуковской балцѣ (1688), по-над балкою Хоменковою (1725 Полтава), *балка* (XVIII с.); BRu., Ru. dial ts, Po. dial. *bałka*, Sln. *bálovina* 'Stipa tenacissima: esparto (grass)'. — Deriv. *бáлочка, бáлице*; FN. *Балжó*; GN. *Бáлка, Бáлки, Бáлочки, Бáлківці*. — Syn. *байра́к, яр, доли́на в степю́*; (мéнша) *віярок, відоминок, уло́говина, лоцóвина, лоци́на*, Деркач 18.

The word is generally connected with Lith. *balà* 'swamp, marsh', Latv. *bala* 'treeless valley', OHG. *pfuol* 'pool, puddle', Skt. *jam - bālas* 'swamp, marsh', Berneker 1, 40, Vasmer 1, 47; others relate it to AS. *balc* 'ridge between fields', Matzenauer 103; since it is wanting in several Sl. there is a possibility of its being borrowed from Tk. *bulak* 'spring, source', Rozwadowski RS 2, 103, Kirgh. *balkaš* 'swamp', Vasmer RS 3, 255 ff.; some linguists connect it with the GN. *Balkan*, Соболевский РФВ 71, 439; a final etymology is wanting.

бáлка 2. also *бáлок*, Wd. *бáлька, бáльок*; *бéлька* 'beam, baulk, loft', MUK. *бал'ки* Npl. (1599), на *балцѣ* (XVII с.);

бал[ъ]ка; BRu., Ru. *бáлка*, MRu. also *бáлак*, Vasmer 1, 47, Po. *belka*. — Deriv. *бáлочка*, *бáлочний*. — Subst. *бервенó*, *брус*, *полíно*, *свóлок*, *плáтва*, *трам*, *вiблiяк*.

From MHG. *balke*, PCCToцький 4, 151; Po. medium, Richhardt 32, remains to be proved (except of *бéлька* where it is apparent).

балкóн 'balcony', ModUk., in Ru. since 1725, known to all other Sl. — Deriv. *балкóнчик*, *балкóнный*.

From ModHG. *Balkon*, or Fr. *balcon*, the ultimate source being It. *balcone*, Gamillscheg 72, Vasmer 1, 48.

бáлмус, also бá[л]муш, бáнуш, Wd. 'thick liquid; maize broth, gruel', ModUk.; Bu. *балмúш*. — Subst. *густá рiднiнá*; *кукурудзiяна юшка*; *кáша*.

From Rm. *balmos*, Hg. *báłmos* respectively, Кузеля ЗНТШ 97, 221, Шелудько 2, 126, Ciorganescu 63, Балецкий StSl. 10, 4-6.

бáлок see *бáлка* 2.

балóн 'balloon; gas-bag', ModUk., in Ru. since 1803, known to all other Sl. — Deriv. *балóнчик*, *балóнный*, *балóновий*. — Subst. *кúля*, *м'яч*, *надúтий повiтрям*; *кулястий аеростáт*; *кулястий пóсуд*.

From Fr. *ballon*, the ultimate source being It. *ballone* 'ts', Gamillscheg 72, Skeat 45, АкСл. 1, 258.

балóт AmUk. 'ballot' (XIX c.); BRu. *балацiраваць*, Ru. *баллотировать*, Bu. *балóт*, SC. *bálotá*, Cz. *balotovatí*, Po. *balot*, *balotować*. — Deriv. *балотáж*, *балотувáти[ся]*, *балотувáльний*, *балотувáння*. — Subst. *кúлька*, *запiска для голосувáння*.

From Fr. *ballotte* 'little ball', Gamillscheg 73, Skeat 45.

бáлта 1. Wd. (Hc.) 'axe, hatchet', ModUk.; Ru. dial. *балтá*, Bu. *балтá*, *балтiя*, Ma. *бáлта*, *бáлтија*, SC. *báлта*, Sln. *báлта*, OPo. *batta*, *beta*. — Deriv. *балтiна*. — Subst. *топiр*.

From Tk. *balta* 'axe', Miklosich 7, Макарушка 4, Berneker 1, 41, Lokotsch 18.

бáлта 2. Wd. (Hc.) 'mud, quagmire', ModUk. only. — Deriv. GN. *Бáлта*. — Subst. *болóто*.

From Rm. *baltā* 'ts', the ultimate source being PS. **bolto*, see *болóто*, Шаровольський 1, 58, Шелудько 2, 126.

балú - *балú* colloq. 'endless gossip, prattle', ModUk. (Франко).

Root **ba-*, see *ба!* PCCToцький 3, 141—142.

бáлувати 'to pet; indulge; spoil', ModUk.; OES. *баловати* 'to cure' (XII c.); BRu. *бáлаваць*, Ru. *баловáть* (in 1780: *бáловать*), Sln. *balovati* 'to talk (foolishly)', Slk. *balušiť* 'to indulge in fancies'. — Deriv. *бáлуватися*, *бáлування*, *баловнiя*, *баловствó*, *бáлоци*, *баловнiця*, *роз-, по-бáлувати*, etc.; FN. *Балюк*. — Syn. *пестiти*.

PS **balovati*, IE. root ***bhā-* 'to talk' with *l-* extension, cf. OCS. *balъji* 'physician', BRu. *бал* 'liar', Berneker 1, 42, Pokorny 105—106; its connection with Skt. *bálás* 'young, childish', etc., Uhlenbeck 189, is scarcely possible; equally uncertain is the connection with Lat. *fallō*, Соболевский Slavia 5, 741, cf. Vasmer 1, 49; see also *бáяти*.

бáлух Wd. (Lk.) 'party, ball', ModUk. only — Syn. *балúша*, q. v.

From ModHG. *Ball* 'ball' with suff. *-uckъ*, PCCToцький 1, 91.

бáлухи pl. 'wide open eyes, goggle eyes' ModUk.; Po. *bałuchy*, *bałonie*, *bały*; here also Cz. *balata* 'ts', Slk. *balatka* 'glass ball'. — Deriv. *балухáтий*, *вiбалушити*, *вiбалúшувати* (*óчи*). — Syn. *банькi*, *слинакi*.

From ModHG. *Ball* 'ball', Machek 23; there is less probability of its being connected with IE ***bhē-* : *bhō-* 'to shine', or Tt. *balda* (see *балдá*), both etymologies suggested by Brückner 13.

балуша Wd. (Lk.) 'party, ball', ModUk. only. — Syn. *балух*, q. v.

From ModHG. *Ball* 'ball' with suff. *-iša*, РССтоцький 1, 94.

балцанка, **бальзанка** Wd. 'bottle covered with matting; tin flask', ModUk. only — Subst. *посуд з плетінкою*.

From Rm. *balț* 'knot, loop, noose', Pușcariu 15.

балюра dial. see *баюра*.

баляндра́си 'jesting, joking, nonsense', ModUk. (1798 Котляревський); Ru. *балендрясы*, also sg.: *балентряс*, *балянтрас*, dial. *балендряс* 'joker'; for other Sl. see under *баляси*. — Deriv. *баляндра́сити* = *баляндра́си то́чити*, *розпус́тити* 'to jest, joke', *баляндра́сення*, *баляндра́сний*, *-ик*, *-иця*. — Syn. *баляси*.

The early history of this apparently jocose word is obscure; its connection with Fr. *balandras*, Gamillscheg 71, cannot be established; most probably it is a corruption of *баляси*, q. v.

баля́си 'banisters, handrail, railing, balustrade; jesting, nonsense', MUK. *балясъ* (XVI—XVII c. Худаш 65); BRu., Ru. *балясы*, Po. *balasy*. — Deriv. *балясува́ти* = *баля́си*, *бі́ти* 'to jest, play the buffoon', *баля́сник*, *-иця*. — Syn. *баляндра́си*.

From Po. *balasy*, Richhardt 32, Vasmer 1, 50, the ultimate source being It. *balauastro*, Battisti 1, 412.

баля́сина 'baluster', ModUk. only; BRu., Ru. *баля́сина*. See the preceding word.

бальза́м 'balm, balsam', MUK. *балсаму* Gsg., *балсамомъ* Isg. (XVII c.), *балсамами* Ipl., *балсану* Gsg. (XVIII c.), OES *бальсамъ* АкСл. 1, 262; known to all other Sl. — Deriv. *бальза́мін*, *-ний*, *-овий*, *бальза́мічний*, *бальза́мний*, *бальза́мовий*, *бальза́мува́ти[ся]*, *-іння*, *бальза́мовя-*

ний, *бальза́мува́льник*, *-иця*, etc. — Subst. *живі́чний сік з домішкою росли́нних ле́тних олі́йків*; *цілю́щий за́сіб*; *ути́ха*, *заспоко́єння*.

From Gk. *bálsaton*, the ultimate source being Hb. *bāsām* 'balsam', Skeat 45, Lokotsch 25, or Ar. *balasān* 'ts', Kluge 18.

бальза́нка see *балцанка*.

ба́лька, **ба́льок** see *ба́лка* 2.

бам! interj. imitating the sound of bells: ding-dong! ModUk.; Po., Cz., Slk. *bat!* — Deriv. *бам-бам!*, *ба́мка-ти*, *бамкнути*, *ба́мкання*; *ба́лам!*, here also: *бамбіля́ти*, q. v.

An onomatopoeitic formation of a recent date, РССтоцький 3, 142.

бамба́ра, **бамбе́ра** Wd. (Lk.) 'berry', first occurrence: XIX c. — Deriv. *бамба́рка*, *бамбе́рка*; here also (through dissimilation): *бамбу́лька* 'fruit, seed-vessel (of a potato)'.
From ModHG. *Brombeere* 'blackberry', Шелудько 1, 21.

бамбе́тель, Gsg. *-тля*, Wd. 'sleeping bench', ModUk.; Po. *banbette* 'junk'. — Subst. *ла́вка*, *що її розклада́ється на ніч*, *щоб спáти*, Колодій РМ. 5, 283.

From ModHG. (Austrian) *Bankbett*, Kiparsky SEEJ. 7, 209.

бамбіля́ти Wd. 'to ring (of bells)', first occurrence: XIX c. — Syn. *ба́мкати*, *ба́ламкати*.

An onomatopoeitic formation based on interj. *бам!*, q. v.

бамбо́н Wd. see *бонбо́н*.

бамбу́за see the following word.

бамбу́к, dial. *бамбу́за*, *бамбу́с[a]* 'Bambusa Schreb.: bamboo', ModUk.; in Ru. since 1789, known to all other Sl. — Deriv. *бамбуко́вий*; here also *бамбу́ла*, *бамбура́*, q. v.

From ModHG. *Bambus*, or Fr. *bambou* associated folk-etymologically with *бук* 'stick'; the ultimate source is Mal. *bambu*, Lokotsch 18, Gamillscheg 74, Skeat 45.

бамбу́ла, 'clumsy, sluggish person', ModUk. only. — Syn. *вайло́, незгра́ба, тюхти́й, хаму́ла*.

From Fr. *bamboula* 'negro (from Senegal)', Горбач Суч. 23, 122, Gamillscheg 74.

бамбу́лька see бамба́ра.

бамбура́ Wd. 'big object (stick, stone, etc.)', first occurrence: XIX c. — Deriv. [о]бамбу́рити 'to beat with a big stick; strike dumb; fig. to stupefy'; FN. *Бамбу́ра*.

Derived from *бамбу́к*, q. v.; suffix *-ура́* like in *Стену́ра, Петлю́ра* (= *Петрура), and *хавчу́ра, имату́р'я*, etc., cf. РССтоцький 1, 33.

бамбу́с[а] see бамбу́к.

ба́мня 'Hibiscus esculentus: vervain', ModUk.; Ru. *ба́мия*. — Syn. *ба́ня, о́кра*, Makowiecki 179.

From Tk. *bamnia* 'ts', the ultimate source being Ar. *bāmīja*, Miklosich TE 1, 256, Lokotsch 18.

ба́на Wd. 'longing for'; **банува́ти** 'to long, yearn for, to grieve, be sorry', MUK. бановати (XV c. Дуже StSl. 4, 93), не бануй[те] (XVIII c.), банован (XVIII c.); Po. dial. *banować*, Cz. dial. *banovati*, Slk. *banofat* 'ts'. — Deriv. *ба́нність, банлі́вий, мені ба́нно* (= бану́ю). — Subst. *ту́га, жаль; тужі́ти, жури́тися, сумува́ти, уболі́вати, жалкува́ти*, Тимченко 55.

From Hg. *bán* 'to be sorry', Miklosich 7, Berneker 1, 42, Дуже StSl. 4, 93, 7, 160.

баналю́ки, банелю́ки, банялю́ки, Npl. 'nonsense, trifle', ModUk.; Po. *banialuki*. — Syn. *абі́циця, q. v.*

From Po. *banialuki* 'ts', derived from the name of queen Banialuka — the main character of the novel of H. Morsztyn

Historia ucieszna o zasnej królowie Banialuce ze wschodniej krainy (XVIII c.); the ultimate source is GN. *Banja Luka* in Yugoslavia, Кузеля 32, Brückner 14, Słownik PAN 1, 335.

бана́льний 'banal, hackneyed, trite', ModUk.; BRu., Ru. and other Sl. ts. — Deriv. *бана́льно, бана́льність*. — Subst. *уте́ртний, зви́чайний, зая́лжений, окле́паний*.

From Fr. *banal* 'ts', Gamillscheg 74, Partridge 37, АкСл. 1, 263.

банáн 'Musa sapientium L.: banana', ModUk.; in BRu., Ru. and other Sl. ts. — Deriv. *бана́новий*.

From Fr. *banane* 'ts', the ultimate source being Ar. *banān* 'finger', Lokotsch 18.

ба́нда 'band, gang', ModUk.; BRu., Ru. and other Sl. ts. — Deriv. *банди́т, -ський, бандити́зм*.

From ModHG. *Bande* 'ts', РССтоцький 4, 205; *банди́т* is It. *bandito* derived from *banda* 'band, strip, gang, troop', which comes from OHG. *bant*, Goth. *bandi*, Kluge 18, Gamillscheg 75, Skeat 46.

бандáж 'bandage', ModUk.; BRu., Ru. and other Sl. ts. — Deriv. *бандáжик, бандажі́ст[ка], бандажний, [за-, о-]бандажува́ти*. — Subst. *зав'яз, перев'язка, бинт, Wd. б'юнда*.

From ModHG. *Bandage* 'ts', РССтоцький 261; the ultimate source is Fr. *bandage*, Gamillscheg 75.

банде́ра 'banner, flag, ensign', ModUk.; Bu. ts, SC. *bandéra* 'pillar, mast', Po. *bandera* 'banner; ship'. — Deriv. *банде́рія*; FN. *Банде́ра* and deriv.: *банде́ривець, -ка, -ський, -щина; Бе́ндер, Ба́ндрівський*; GN. *Бенде́ри*. — Subst. *флаг, стяг, пра́пор*.

From Sp. *bandera*, 'banner' or It. *bandiera* 'banner', Śląski PF. 8, 527, perhaps through the medium of P. *bandera*, РССтоцький Slavia 5, 10, Richhardt 32.

бандероль, Wd. also бандероля 'banderole, postal wrapper', ModUk.; BRu. *бандэрóль*, Ru. *бандерóль* (since 1803), Po. *banderola*, etc. — Deriv. *бандерóлька*, [без-]бандерóльний, обандерóлити, -ловати. — Subst. *опáска на поштóвий посíлці, налічко*.

From Fr. *banderolle* 'banner', the ultimate source being It. *banderilla*, Gamillscheg 75.

бáнджо 'banjo, stringed instrument of Am. Negroes', first occurrence: XX c.; Po., Cz. *banjo*. — Deriv. банджóля.

From AmE. *banjo*, of ts origin as *банду́ра*, Šmilauer NŘ. 22, 143; re. AmE. *banjo* cf. Skeat 46, Partridge 376.

бандолéт MUK. 'leathern belt worn by musketeers for sustaining their swords, fire-arms, etc.', бандолетов Grpl. (1632), бандолеты Npl. (1651), бандолетъ (XVIII c.); BRu. ts, Po. *bandolet*. — Subst. *пóяс для мечá, рушніці* й т. п.

From Fr. *bandelette* 'little band, ribbon', Тимченко 54, Gamillscheg 75.

банду́ра 'bandore, pandore (stringed instrument)'; MUK. бандуру Asg. (XVIII c.); BRu., Ru. ts, Po. *bandura*. — Deriv. *банду́рка* (XVIII c.), бандористъ, бандуриста (XVIII c.), *бандури́ст, -ка, банду́рний, -ик*; Wd. *банду́рця*. — Syn. *кóбза*.

From It. *pandura* (= MLat. *pandūra*) through Po. medium, Richhardt 33; the ultimate source is Gk. *pandūra* 'a three-stringed guitar', Тимченко 54, АкСл. 1, 265, Partridge 376.

банелю́ки see баналю́ки.

ба́ник see бга́ти.

банк, Wd. ба́нок 'bank', ModUk.; BRu., Ru. (since 1707) ts, Bu., Ma. *ба́нка*, Po. *bank*, Cz. *banka*, etc. — Deriv. *банків-*

нік, ба́нківський, ба́нковий, банковік, ба́нко, банкува́ти; here also: *банкі́р, -ський, банкно́т[а]*.

From ModHG. *Bank* 'ts', РССтоцький 4, 229; the ultimate source is It. *banco* 'bench' — the first bankers were the money-changers of Venice, who sat beneath awnings of the square of St. Mark's, with the money arranged in piles on benches in front of them, Radford 14, Kluge 19, Gamillscheg 76.

ба́нка 1. 'jar, can, tin, cup, cupping glass', MUK. бан'коу Isg. (XVI c.), ба́нка лазéбная (1627 Беринда), ба́ньку Asg. (XVII c.); BRu., Ru. *ба́нка*, (since XVII c.), Bu. *ба́нька*, Po. *bańka*. — Deriv. *ба́ночка*. — Subst. *посудина з шійкою, фляко́ник, слóйк*, Тимченко 56.

Dimin. of *ба́ня*, q. v.

ба́нка 2. 'sandbank, shoal', ModUk.; BRu., Ru. (since 1731) ts. — Subst. *мілнá*.

From Du. *bank* or ModHG. *Bank* 'ts', АкСл. 1, 268.

ба́нкарт MUK. see бéнкарт.

банкéт, бéнкéт, Wd. бенькéт 'banquet', MUK. на бенкеты (XVI c.), банкетъ (XVII c.), при банкетахъ (XVIII c.); бенкéт, бенькет (XVIII c.); BRu., Ru., Bu., Ma. ts, Cz. *banket*, Po. *bankiet*, etc. — Deriv. MUK. банкетовці — пиряне (XVII c.), банкетовавши (XVII c.); бенкетуються (XVII c.), бенкетоваль (XVII c.), ModUk. *бенкéтик, бенкéтний, бенкетува́ти*. — Subst. *пир, arch. бéсiда*.

From Fr. *banquet* 'ts', the ultimate source being It. *banchetto* 'trestled bench' (hence the food and wine upon it and, finally, the whole occasion — *banquet*), Gamillscheg 76, Partridge 38, Hüttl - Worth AUA. 8, 77.

банкрóт, банкрот 'bankrupt', MUK. банкротъ (XVIII c.); BRu., Ru. (since 1780), Bu., Ma. *банкрóт*, Cz. *bankrot*, Po. *bankrut*, etc. — Deriv. *банкрóтство, банкротство,*

[з]банкрутувати, [з]банкрутувати, збанкрутований, збанкрутований. — Subst. неплатоспроможний боржник.

From ModHG. *Bankrott* (=банкрот) and Fr. *banqueroute* (=банкрут) 'ts', the ultimate source being It. *banca rotta* 'broken bank', Gamillscheg 76, Partridge 38.

бант 'land, ribbon', ModUk.; BRu., Ru. ts. — Deriv. бантук. — Subst. стрічка, тасьма.

According to Наконечна 139—140, from Ru. бант which, in turn, comes from MHG. *bant*.

банта, бантина 'joist, transom; perch, roost (for chickens)', ModUk.; Po. *banta*. — Deriv. бантиння.

From ModHG. *Band*, РССтоцький 4, 233, through the medium of Po. *banta* 'ts', Шелудько 1, 21.

бантувати Wd. 'to bother, offend', OES. бантоват, бантуете (XV с. Панькевич *Slavia* 24, 233); Po. dial. *bantować*, Slk. *bantovat'*, Sln. *bantovati* 'ts'. — Subst. турбувати, робити прикраси, вражати, непокоїти; ображати.

From Hg. *bánt* 'to touch', Berneker 1, 42, Machek 25.

банувати see банá.

бануш see бálмус.

баня 'bath, bathhouse, bagno; dome, cupola', Wd. also 'saltworks, salt - mine', SoCr. 'shaft (of a mine), pit', MUK. баня (XV—XVIII с.), баня, лаз'ня (1596 Зизаній), баня, крщєніє, ванна, ланья, мылня (1627 Беринда), OES. баня (XI с.); BRu., Ru. баня 'bath, bathhouse; dome, cupola', OCS. *banja*, *banьskъ*, Bu. баня 'bath', Ma. банья, SC. *banja* (XIV с.) 'bath', Sln. *banja* 'tub, vat', Cz. *baně*, *baně* 'vessel, jar, Slk. *banja*, Po. *bania* 'ts', dial also 'dome, cupola; mine; calabash; bald head'; UpSo., LoSo. *banja* 'jar', Ca. *banja* gourd, pumpkin; [bald]head; jar; dome, cupola'. — Deriv. бан[ь]ка, бан[ь]очка, бан[ь]куватий; here also баняк,

банячок; FN. Банський; GN. Баня, Баня Березівська, Сквирська; Водішна Баня, Baniek, Baniienka, Bański || *Bańska* (Гуц.).

There can be no doubt that the original sense of this word was 'bath', cf. OSC. *banja*; consequently, it must be regarded as an early Sl. borrowing from vulgar Lat. **bānea*, *balnia* (< *bal[i]nea*) 'baths'; as to the various meanings of the word, see the exhaustive discussion by Murko WuS. 5, 1—42; a genuine Sl. origin is ascribed to **banja* by Brückner 14 (reference to Po. *banior*), Ильинский Известия ОРЯС 23, 2, 200, Galas JP. 16, 8, Oesterreicher JP. 16, 9—11; Torp 256 connects it with OHG. *bājan*, *bāan*, *bad*; see also Vasmer 1, 52, Machek 24, Sławski 1, 26, Gamillscheg 70.

баняк 'pot, boiler, kettle', see the preceding word.

банялюка see банялюка.

банькі see бáлухи.

бар 1. 'marshy ground between two hills', MUK. въ барахъ (XV с.); Bu., Ma. бára 'marsh', SC. *bàra* 'puddle, slough', Sln. *bàra* 'marsh; hill', Cz. *bařina* 'marsh', Slk. *bara*, *barina* 'morass', Po. dial. *barzyna*, *barzówka* 'marsh', GN. *Barzyn* (Suwałki). — Syn. баинó, мокляк.

PS. **barz* || **bara* which cannot be said to be satisfactorily accounted for; some etymologists connect it with Alb. *berak* 'morass, marsh', Gk. *bórboros* 'mud, slime', a. o., Vasmer 1, 53, Machek 26; according to Berneker 1, 43, it is a Bu. loanword from Kamass (Uralian) *bare* 'marsh'; all that leaves the etymology very uncertain.

бар 2. 'bar, sand - bank', ModUk.; BRu., Ru. (since 1803) ts. — Subst. наносна мілина.

From E. *bar* 'rail, stiff rod', the ultimate source being Fr. *barre* 'ts', Горяев 13, Vasmer 1, 52, Skeat 47, Gamillscheg 84.

бар 3., AmUk. **бара** 'bar (where liquor is sold)', ModUk.; BRu., Ru., Bu., Ma. *бар*, known to all other Sl. as well.

From E. *bar* 'ts', АКСЛ. 1, 270.

Бар GN. Bar (city in Ukraine), MUK. *Барз*; BRu., Ru., Po., etc. ts. — Deriv. *барський*.

From *Bari*, the name of a city in Italy, transplanted to Ukraine by Bona Sforza, wife of Sigismund I, king of Poland, in 1537; the original name of the city was *Ровз* (1425).

барабан 'drum', MUK. въ барабани (1566); BRu., Ru., Bu. ts, Po. *baraban* (from Uk.). — Deriv. *барабанчик, барабанний, -ик, барабанщик, -иця, барабанити*. — Syn. *бубон, тарабан*.

It is usually considered as a loanword from Tk.-Tt. *daraban* 'drum', hence *тарабан* > *барабан*, Младенов 17; on the other hand some etymologists derive it from Pers. *balabang* 'loud sound', Макарушка 4, Дмитриев 43; the others connect it with *балабан* q. v.; the ultimate explanation is wanting.

бараболя, Wd. also: барболя, барабуля, барабон[я], барабин, -бон, барабиль, -ий, гараболя, гардибурка, мандибурка, мандобурка (Маковиеcki 350—351), гараболя, га-лагода, гардибурка (Желеховський 1, 167), 'potato', ModUk.; Bu. б[а]рабóй, Cz. *brambor*, dial. *bamboł, bambry*. — Deriv. *бараболька, барабольчак, барабоління, бараболінник, бараболісько, барабольний, барабольнка*, etc. — Syn. see under *картопля*.

According to Berneker 1, 81—82, the word is based on the name of *Brandenburg* (OCz. *Bramburk*, UpSo. *Brambor* 'Prussian') where, among others, potatoes came from, cf. also Младенов 17, Frinta NŘ 39, 259; there are several sorts of potatoes named after GN., e. g. SoCp. *цигунський: Цигун*,

пейтанський: Пейт, самбірський: Самбір, буковинка: Буковина, гутинька: Гута, etc., Дзєндзєлівський StSl. 6, 126; see also Рудницький On UVAN 15, 30—31; the very variableness of the Sl. forms proves nothing for the wrongly assumed connection of the word with Latv. *bimbulis, bum-bulis*, cf. Machek 40.

барак, Wd. *барака*, Ed. also байрак (Київщина) 'bar-rack', ModUk.; BRu., Ru. (since 1803), Bu. ts, Ma. *барака*, SC. *baraka*, Cz., Slk. *barák*, Po. *barak*, etc. — Deriv. *барачок, барачний, барачовий*. — Subst. *курінь*.

From Fr. *baraque* 'ts', the ultimate source being Sp. *barraca*, Gamillscheg 78; according to РССтоцький 4, 204, Wd. *барака* comes from ModHG. *Barracke*; Ed. *байрак* is a f/e. transformation of *барак* under the influence of *байрак*; cf. also Aalto NphM. 39, 375 - 386.

баран 'ram, wether, sheep', MUK. бараны (1585), агнець, баранокъ (1596 Зизаній), агнець, баранокъ, баранъ (1627 Беринда), баранъ — овень, агнець (XVII с. Синонима), Баранъ Astr. (XVII с.), OES бараны (1392), боранъ (1019, 1397, 1477, 1506); BRu., Ru. *баран*, SC. GN. *Bàranja*, Cz. *baran*, OCz. also *baran*, Slk., Po., Ca, LoSo. *baran*, UpSo. *boran*. — Deriv. *баранець, баранок, баранчик, баранісько, -ище, баранина, баранія, бараній, баранячий, [з-, о-]баранити*, etc.; FN. *Баран, Баранник, Баранів, Баранівський, Баранецький, Баранський*, etc.; GN. *Баранів, Баранівка, Бараново, Баранчичі, Бараніківка, Баранне Поле, Баранія* (Гуц.), etc. — Syn. агнець, овень (XVII с.).

The origin of this word is, in view of the variableness of its vocalism, very obscure, and the solutions offered must be admitted to be doubtful: according to Kořinek LF. 58, 430, it is connected with the interj. *brr!*, Uk. *бур!* q. v.; most linguists consider it as an original European term, cf. Bask. *barra*, and IE. cognates: Alb. *bër*, Gk. *bárixoi*, It. dial. *bero*,

bera, Fr. dial. *berri*, etc., Berneker 1, 43, Vasmer 1, 53—54, Machek 29, Sławski 1, 27; there is less probability of its being borrowed from Tt. *bärän* as assumed by Miklosich TE. Nachtr. 2, 83.

барахлѳ 'goods and chattels; old clothes; trash', ModUk.; BRu., Ru. ts. — Deriv. *барахляний, барахольний, барахольник, -иця*, (from Ru.): *барахольщик, -иця*. — Subst. *пожитки, манатки; старий бдя, мотлох*, SovUk. *барахѳка*, Подвезько 35.

From Mong. *barā* 'goods, merchandise', АкСл. 1, 275.

барбара MUK. (XVII—XVIII с. Интермедіі 237) 'whip'. — Syn. *батіи, нагай, канчук*.

A jocose formation: *батіи* — *пáрити* (= *б́ити*), associated f/e. with PN. *Барбара*, Тимченко 57.

Барбара see Варвара.

барбаріс, also байбаріс, dial. байберіс, барбаріск, барбарісник, берберус, берберіс, (Маковієcki 54) 'Berberis vulgaris L.: barberry, berberry', ModUk.; BRu. *барбаріс*, Ru. *барбаріс* (since 1789), Po. *berberys*. — Deriv. *барбарісний, -совий*. — Subst. *квасниця, кислѳнка, кислиця, кислич, кисличка, кисличник, мокриш*, Маковієcki 54.

From MLat. *berberis*, the name of the shrub, also spelt *barbaris*; the ultimate source is supposed to be Ar. *barbāris*, Miklosich TE 1, 247, Lokotsch 20, Vasmer 1, 54—55; however, the derivation from Gk. *barbarikós* or *bárbaros* 'foreign' (plant) does not seem impossible, Skeat 47.

барбер AmUk. see балвір.

барва 'colour, hue, tint', MUK. барвы Gsg. (XVI с.), баръвы Gsg., под барвою Isg., въ барвѳ Lsg. (XVII с.); Po. *barwa* (XV с.), Cz. *barwa*, OCz. *barba*. — Deriv. *барвістий, -тість, -то, барвний, -ик, -ність, [за-, по-]барвити, [за-, по-]барвлення*. — Syn. *краска, ко-*

лр, масть, фарба; arch. *умундурування військове*, Тимченко 57.

From MHG. *varwe*, OHG. *farawa* 'ts', РССтоцький 4, 121, Kluge 80; according to Berneker 1, 44, Richhardt 33, Sławski 1, 28, a. o., through Po. medium; see also *барма*.

барвінок, dial. also барвін, баравінок, барвѳнок, барвінець, барвініна, бервінок, бервінець etc. (Маковієcki 400) 'Vinca minor L.: periwinkle', MUK. барвинокъ, барвѳнокъ (XVII с. Горбач 4, 9), барвинок (XVIII с. Горбач 4, 9); BRu. *барвѳнак*, Ru. *барвінок*, Cz. *barvınek*, OCz. *barvıenek*, Slk. *barvıenek*, *barbınek*, Po. *barwinek*. — Deriv. *барвінонько, барвіночок, барвінчи[чо]к, барвінковий, барвін-листок*, etc.; FN. *Барвінський*; GN. *Барвінівка, Барвінково, Бервінкова, Барвінківський; Бервінко-ватий Верх* (Бойк.), *Бервінкова* (Гуц.). — Syn. *могильниця, тирлич, зеленка*, Маковієcki 400.

Like E. *periwinkle*, based on Lat. [*vinca*] *pervinca* (: *vincire* 'to bind', thus: 'a twining plant'), Skeat 443, Berneker 1, 45; according to Miklosich 8, РССтоцький 4, 175—176, a. o., borrowed from MHG. *Bärwinkel*; yet, Richhardt 33, assumes the Po. medium, while Machek 26, refers Po. and other Sl. words to Cz. *barvınek* < ModHG. *Beerwinck*; see also Vasmer 1, 55, and Шанский 29.

бард 'bard, poet', ModUk.; BRu., Ru. and other Sl. ts. — Deriv. *бардовий*. — Syn. *співѳць, поет*, arch. *удѳць*.

From Celtic: Ir. *bard*, Gael. *bard* 'ts', Skeat 47, through Fr. *barde* or E. *bard* respectively, Vasmer 1, 55.

барда 1. 'halberd', Wd. (Hc.) барда 'broad axe' || байда 'big slice of bread'; MUK. барди Npl. 'halberds' (XVIII с.); Po. *barda* 'halberd'. — Deriv. *бардіна, бардічка, бардочка; барділа* 'big slice of bread'. — Syn. *алебарда, бердіш*, MUK. бардышъ (XVIII с.).

ModUk. *барда* is an abbr. of *алебарда* q. v.; Hc. *барда* 'broad axe' is derived from Rm. *bardā* which, in its turn,

comes from Hg. *bard*, Шелудько 2, 126; *барда*, *барділа* 'big slice of bread' is formed under the influence of *байда*, *пайда* see s. v.; cf. also Miklosich 19, Berneker 1, 73.

барда 2. 'distillery refuse; spent grains', ModUk.; Ru. ts, MRu. барда, бардяной (XVII c.). — Subst. *брага*, *послід на Гуральнях*, *що ним годують худобу*.

According to Vasmer 1, 55, the word is a corruption of *бурда* like *салтан* — *султан*; see *бурда*.

барельєф 'bas-relief', ModUk.; BRu. *барэльеф*, Ru. *барельєф* (since 1803), Po. *barelief*, etc. — Deriv. *барельєфний*. — Subst. *плоскорізьба*.

From Fr. *basrelief* 'ts', Vasmer 1, 56.

баржа 'barge, lighter', ModUk.; BRu. ts, Ru. *баржа* and *баржа* (1789), wanting in other Sl. — Subst. *невеличке вантажне судно*.

From Fr. *barge* 'ts', the ultimate source being MLat. *barga*, apparently a variant of *barca*, see *барка*, Skeat 48, Kiparsky 2, 196, Gamillscheg 82; hardly from Du. *barse* as assumed by Горбач 1, 24.

барзе, **барзо** MUK. (XVI—XVIII c.) 'much, very', Po. *bardzo*, OPo. *barzo* (XIV c.), dial. *bars*, *barzo*, Cz. *brzo*, etc., see *борзый*. — Subst. *дуже*.

From OPo. *barzo*, Тимченко 58, Sławski 1, 27.

барикада 'barricade', ModUk.; BRu., *барикада*, Ru. (since 1803) *баррикада*, Bu., Ma. *барикада*, SC., Cz., Slk. *barikáda*, Po. *barukada*. — Deriv. *барикадний*, [*за-*]барикадувати[ся]. — Subst. *перегорода*, *загородження при обороні населених пунктів*.

From Fr. *barricade* 'ts', the ultimate source being It. *barricata* (< *barra* 'bar'), Gamillscheg 84, Partridge 38.

баріло 'barrel, cask, keg', MUK. (*барыла:) пол барылы Gsg. (1552), вина бариль две пол барила (1571),

з барила (XVII c.), барило (1699); BRu. *барыла*, Ru. dial. (Астрахань) *барылка*, Po. *baruła*, etc. — Deriv. *барылко*, *-ильце*, *барылочко*, *барылице*, *барыляка*, *барыльчйна*, *барыльчий*, Wd. *барывка* (= *барылка*); FN. *Барылок*, *Барыльченко*. — Syn. *бочка опукла*; MUK. *міра течи: 24 гари*, Тимченко 59; dial. *бочонок*, *бербенія*, Деркач 18.

From Po. *baruła* 'ts', Berneker 1, 44, Richhardt 33, Sławski 1, 28, the ultimate source being It. *barile* (< MLat. *barillus*); the orig. Uk. form was *барыла* (XVI c.) until changed to *барыло* under the influence of the suffix *-ило*, see such words as *світло*, *каділо*, *бурміло*, etc.; cf. also Battisti 1, 441.

барити 'to retard, detain, keep back, stop', ModUk. only. — Deriv. *баріння*, [*за*]баритися. — Deriv. FN. *Барыцький*, *Барнич*. — Syn. *бавити*, *гаяти*, Деркач 18.

According to Miklosich 26, from the PS. root **by-*, see *бүти*; a parallel formation to *бавити*, Ильинский РФВ. 62, 251—253; there is less probability of its being connected with **variti*, as proposed by Трубачев, ZfSl. 3, 671.

барыш 'profit, gain; grist', MUK. *барышъ* (XVIII c.); BRu., Ru. (since XVII c.) *барыш*, Bu. *барашык*, Po. (from Uk.) *barysz*, *borysz*. — Deriv. *барышок*, *барышівне*, *барышник*, *-штво*, *-шый*, *барышувати*; GN. *Барыш*, *Барышівка*. — Subst. *зиск* (*із перепродажу*), *дохід прихід*, *прибуток*, Деркач 18.

From Tk. *baruš* 'peace, truce', Макарушка 5, Тимченко 60, Lokotsch 22, Дмитриев 19.

барка 'barque, boat', MUK. *барк* Gpl. (XVIII c. Величко); BRu., Ru. and other Sl. ts. — Deriv. *барочка*, *барочный*, *-ик*. — Subst. *вітпільне безпóкладове судно*,

From ModHG. *Barke* 'ts', РССтоцький 4, 261; the ultimate source is MLat. *bar[i]ca* of uncertain (Eg., Coptic?) origin, Skeat 48, Gamillscheg 82.

баркán see паркán.

баркас 'barque, boat', ModUk., BRu., Ru. ts. — Subst. *гребна́ шалю́па во́енного корабля́*, Горбач 1, 24.

From Du. *barkas* 'ts', Горбач 1, 24.

барки, colloq. *взя́ти за* — 'to seize one by the shoulders', ModUk.; Po. *barki* 'shoulders', Cz. *brk*, Slk. *brko*, SC. *brk* 'sharp end (of a pen, knife etc.)'. — Syn. *схопи́ти за ко́мір*.

From Po. *barki* 'shoulders', Richhardt 33; the Po. word with its Sl. cognates has not yet been explained satisfactorily, cf. Brückner 17, Sławski 1, 27, Machek 43.

барліг, Ed. берліг, берло́га (Шевченко), мирлу́га (Чернігів) 'litter, lair; filth, dirt; den, cave, haunt; the straw spread under animals', MUK. з барлогу (XVII с.), OES берлогъ: берлога, брьлогъ: бърлогъ (XII с.); BRu. *бяр-лoг*, Ru. *берло́га*, dial. *мерло́га*, *мерлу́га*, Бу. *бзрло́га*: *бзрло́к*, SC. *brlog*: *brljúg*, Cz. *brloh*, Po. *bartóg*, etc. — Deriv. *барложитися*; GN. *Берло́ги*, *Берло́жа*. — Syn. *ліво́*; *кал*, *ній*, *болото*, Тимченко 59.

The form *барліг* is doubtlessly a Po. loan, cf. Richhardt 33, while берліг, берло́га derive directly from PS. **bьrlogъ*, *-oga*, being usually connected with Lith. *burlas*, 'mud', *burlungis* 'muddy place', Buga PФВ 70, 102, or with Gk. *forúnō*, *forýssō* 'I mix; I spot, stain, taint', Berneker 1, 120, Младенов 54; there is less probability of its being connected with **berq* (**bьr-logъ*), Jagić Archiv 20, 536, with **bьrnije*, Соболевский ЖМНП 1886, IX, 148, **nyrěti* (**ньри-logъ*), Šuman Archiv 30, 294, or with **ležěti*: **lo-žiti* (**bьrio-logъ*), Machek 43; further, the word cannot possibly be derived from ModHG. *Bären loch*, *-lager*, Karłowicz 35, Korbut PF. 4, 385; for the dial. interchange of *b* - *m* (*барліг*: *мирлу́га*) see Огоновський 80.

барма 'uniform, livery', MUK. барма (XVII—XVIII с.); BRu., Ru. (since the XIV с.) pl. *бармы*, also *барáма*, *бра́ма* 'princely decoration'. — Syn. *умундурува́ння військóве*.

A variant of *барва*, q. v., Тимченко 59; for *v* > *m* cf. Wd. *рiмний* = *рiвний* 'equal', GN. Cz. *černná* || *červená*, *Rottenman* in *Austria slavonice etiam cirminah* (= **čьртъна* < **čьrvъna*) 1048, Miklosich *Bildung* 237, etc.; there is less probability of its being connected with ONor. *barmr* 'rin, border', Matzenauer LF. 7, 9, Преображенский 1, 17.

баро́кко, Wd. also баро́к 'barocco', ModUk.; BRu. *ба-ро́ко*, Ru. *баро́кко*, etc. — Deriv. *баро́кковий*.

From It. *barocco* 'ts', Кузеля 38, Орел 1, 118.

барс 'felis irbis: panther', MUK. ис кутасом барсовым (1555), барсовъ два (1726); BRu., Ru. (since XVI с.) ts, wanting in other Sl. — Deriv. *ба́рсовий*. — Syn. *панте́ра*.

From Tk. *bars* 'tiger', Lokotsch 21, Vasmer 1, 57, the ultimate source being Iran., Дмитриев 38.

ба́ртка Wd. (Hc.) 'hatchet', ModUk.; MUK. сьчыво, ба́р'та, топóръ (1596 Зизаний), сьчыво: ба́рта, топóръ, со-кы́ра (1627 Беринда), бarta - топóр (XVII с. Алфавит 28); Po. *barta* 'axe', Sln. *párta*. — Syn. *сокы́ра*, Wd. (Hc.) *барда́*.

From ModHG. *Barte* 'broad axe', РССтоцький 4, 226; Po. medium, suggested by Berneker 1, 73, Richhardt 33, is dubious; the orig. North Teut. source, cf. ODu. and OSax. *barda*, is represented by OCS. *brady* 'axe' > OES. брады, брадовъ 'ts' < **bordy*, Stender-Petersen 222, Kiparsky 216.

Бартоломій see Варфоломій.

бархán 1. 'fustian, coarse cotton', MUK. каптанъ бархановый (1615); Ru. *баракán* and (since 1789:) *баркán*, Sln. *bárgan[t]*, *barkan*, Cz. *barchan*; *barchet*, Po. *barchan*. — Deriv. *барха́новий*. — Subst. *бавовняна тканы́на з пушкóм з одно́го бо́ку*.

From Ar. *barrakán* 'coarse cloth', Горяев 12, Berneker 1, 44, Макарушка 5, Тимченко 60.

бархán 2. 'sand - hill', ModUk.; BRu., Ru. ts, Po. *barchan*. — Subst. *материкова діюна, нанесені піщані пагорбки в степіях*.

From Kirgh. *barxan*, Горяев 12.

бархат 'velvet', MUK. в пудлѣ бархатном (XVIII с.), OES. бархоты (1392); BRu., Ru. *бархат*, for other Sl. see *бархán* 1. — Deriv. *бархатка, бархатний, -ність*. — Subst. *оксаміт, шовкова або бавовняна матерія*; Wd. (Cp.) *баршун*.

From MHG. *barchât*, formed from MLat. *barcānus* 'cloth from camels'; the ultimate source is Ar. *barrakān*, see *бархán* 1., Berneker 1, 44, Kluge 20.

бас 'bass', MUK. басъ (XVIII с.), BRu., Ru., Bu., Ma. ts, SC. *bās*, Cz., Slk., Po. *bas*, etc. — Deriv. *басетля, -тня, басистий, -іти, -іще, басок, -оля, басовий, басовитий, басувати*; FN. *Бас*; MUK. *Басистъ* (XVIII с.). — Subst. *найніжчий чоловічий голос*; see also *бос*.

From ModHG. *Bass* or Fr. *basse* respectively, the ultimate source being It. *basso* 'ts', Skeat 50, Gamillscheg 86.

басамán, Ed. басán, Wd. басамónка, басамúnка, Lk. басанúnка 'band, ribbon', ModUk.; Po. *pasaman*. — Deriv. *басамánня, басамúnга, басамánити*. — Subst. *крайка, стрічка*.

From It. *passamano* 'lace, braid' influenced by *басма́*, q. v., Наконецна 141.

басарán, dial. also басантір, базантір 'Aster Amelius L.: aster'. — Syn. see *айстра*.

A f/e. deformation of an oriental Bot. term, perhaps Hb. *bāsāt*, cf. *бальзám*.

басарунок hist. 'indemnification, compensation'; dial. 'hay given to a cow during milking'; MUK. басарунку 'compensation for beating' (XVII с.), Ru. *басаринка* 'compulsory service, villeinage', Po. *basarunek* 'compensation'. — Subst. *вінагорода за побій*, Тимченко 60.

From MHG. *bezzerung* 'penance, atonement', РССтоцький 4, 179.

басейн 'basin', ModUk.; BRu. ts, Ru. *бассейн* Bu. *басейн*, Ma. *басен*, Cz. *bazen, bassin*, Po. *basen*. — Deriv. — Subst. *водозбір[ня], водойма; сточище*.

From Fr. *bassin*, OFr. *basin* for Rom. **bassīnum* from MLat. *basca* 'vessel for water'; hence also It. *basino*, Sp. *basin*, Skeat 49.

баскák hist. 'Tt. tax-collector; Tt. official', MUK. баскака Asg. (XV с.), OES. баскакъ; also: басмакъ (1379); BRu., Ru. ts, Po. *baskak*. — Deriv. OES, баскачество. — Subst. *стáроста, урядник татарський*, Тимченко 60.

From Tk. - Tt. *baskak*, Макарушка 5, АкСл. 1, 290, Дмитриев 19, Тимченко 60.

баский 'fiery, animated, rapid, impetuous', ModUk. only. — Deriv. *баскість, -ко*. — Syn. *бістрий, нагáльний, шпаркий, прудкий, швидкий; гарячий*, Деркач 18. See *басувати* 2.

басма́ 'kerchief for the neck', hist. 'document of a Tt. khan', ModUk.; Ru. *басма́* hist. 'ts' and 'chintz, variegated cotton', Bu. *басма́* 'chintz', SC. *bāsmā* 'ts'.

From Tk. *basma* 'print', Miklosich 8, Vasmer 1, 59, Дмитриев 19.

басмáч 'revolutionist (in Central Asia)', BRu., Ru. ts. — Deriv. *басмáцтво, -цький*.

A b/f. from Uzb. *basmači* Nsg. 'attacker', perceived as Npl. in Sl., Дмитриев 19.

бáста! interj. 'stop!, enough!', ModUk.; Ru. ts (since 1847), Bu. ts, Po. *basta!*, etc. — Deriv. [*за*]бастувáти, забастóвка (from Ru.). — Subst. *дóсить!, кінéць!*

From ModHG. *basta!*, the ultimate source being It. *basta*, Преображенский 1, 18, АкСл. 1, 293.

бастіон 'bastion, part of a fortification', ModUk.; BRu. *бастыён*, Ru., Bu., Ma. *бастион*, Cz. Po. *bastion*, etc. — Deriv. *бастіонний*, *-іоновий*, — Subst. *твердіня*, *фортеця*.

From Fr. *bastion* 'ts', АкСл. 1, 293, Gamillscheg 87; see also *башта*.

бастріюк, **бастрія** see *байстер*.

басувати 1. see *бас*.

басувати 2. 'to gallop at a furious pace' (of horses), ModUk. only. — Deriv. *баский* (*кінь*). — Syn. *виравати* (*на коні*), *верцювати*.

From Tk. - Tt. *basmak* (root *bas-*) 'to trample down; to attack suddenly', Дмитриев 19; see also *басмач*.

басурмэн see *бусурман*.

бат 1. dial. 'stick' (1915 РССтлицкий 1, 85); Ru. *ts*, SC. *bät*, Sln. *bät*, Po. *bat*. — Deriv. *батова*, *батовий*, *батужа*, *-үн*, *-ұра*, *бат[уе]ати*; FN. *Батіцький*; GN. *Батичі*, *Батурин*. — Syn. *бук*, *палка*, *палик*.

Of uncertain origin; some etymologists derive it from PS. **batz* akin to OE. *beadu*, OHG. *Batu* - 'fight', Ky. *bathu* 'to beat', etc., Berneker 1, 46, Vasmer 1, 60—61; IE. root ***bhāt* - 'to beat', Pokorny 111—112.

бат 2. 'sailing - boat', MUK. въ *батѣ* (XVII c.); Ru. *ts*, Po. *bat*. — Subst. *вітрильний човен*, *вітрильник*.

From ONor. *batr*, which comes from AS. *bät*, Kluge 39, Skeat 65; for other etymologies see Vasmer 1, 60—61.

баталев, also *бателев*, *ботелев* Wd. 'churn - stick', ModUk. only. — Syn. *шпіндель у маснічці*.

From Rm. *bätälai* 'ts', Шелудько 2, 126, Шаровольский 1, 54.

баталія 'battle', MUK. баталія, баталю Asg. (XVIII c.); BRu. *ts*. Ru. *баталія* (since 1780), Po. *batalia*, known

to all other Sl. — Deriv. *баталіст*, *батальний*; here also *батальйон*, *-ний*. — Subst. *бий*, *бітва*.

From Fr. *bataille* 'battle' and *bataillon* 'battalion' respectively, Gamillscheg 88, АкСл. 1, 294.

батарія, **батерія** 'battery', MUK. батерія (XVIII c.); BRu., Ru. *батарія* (since 1697), Po. *bateria*, known to all other Sl. — Deriv. *батарейка*, *-ий*, *батерійка*, *-ий*.

From ModHG. *Batterie* or Fr. *batterie*, АкСл. 1, 295, Vasmer 1, 61.

Батий or *Бату* (хан) PN. *Batu* (name of the Mongol khan of Golden Horde, 1227—1255, cf. Vernadsky *The Mongols and Russia*, 45 ff), BRu., Ru. *Батый*, Po. *Batyj*. — Deriv. *Батыевий*.

From Tk. *Bätü*, cf. Osm. *batur*, Uig. *batuk* 'strong, powerful, brave, valiant'; see the following word.

батір dial. 'hero', ModUk.; Ru. *батыр* 'ts'. — Syn. *багатыр*.

From Tk. *batur* 'strong, powerful, brave, valiant', Lokotsch 15.

батіст 'batiste, cambric (textile)'; ModUk.; BRu. *батіст*, Ru. *ts* (since 1780), Po. *batyst*, known to all other Sl. — Deriv. *батістовий*. — Subst. *тонка шовкова* *абó льняна тканина*.

From Fr. *batiste* 'ts', named after *Baptiste* — a factory owner in Cambrai in XIII c., Gamillscheg 90.

батіг, dial. *батий* 'whip' MUK. батогомъ (XVII c.), OES. батогъ, батгъ (XV c.); Ru. *батог*, OCz. *batoh*, Po. *batog*, wanting in SoSl. — Deriv. *батіжок*, *батіжкі св. Івана*, *батожільно*, *-ійсько*, *-ійце*, *батожжя*, *батожістий*; MUK. *батожжем* (XVIII c.). — Syn. *нагай*, *канчук*, *пуга*, *бич*, [*г*]аранник, dial. *корбач*, Деркач 19; see also *барбара*.

Derived from *bat* with suff. - *ii* < - *ogz, like *пиріи*: *пир*, *моріи*: *мурáва*, РССтоцький 1, 85; see *бат* 1.

батлажáн see *баклажáн*.

батрáк 'hired labourer, drudge', ModUk.; Ru. ts, MBu. *батракъ* (XVI с.). — Deriv. *батрáчка*, *батрáцтво*, -цький, *батракувати*, -áння, *батрáчити*, -чення, *батрáчний*; GN. *Бáтрак*, *Батрáцьке*. — Subst. *подéнный робітнік*, *на́ймит*.

From Tk. *batrak* 'labourer', Горяев 13, Lokotsch 23.

бáтяр Wd. 'vagabond, tramp' (Львів, Рудницький 3, 122), first recorded in the XX с.; Po. *batiar*. — Deriv. *ба-тя́рка*, -я́рський, *бáтярня́*, *бáтярсько*, [з]бáтярo-ваний, *бáтярувати*. — Subst. *волоцю́га*; syn. *фрáєр*, *бáхур* (Львів), *бу'єра*, *бетя́р*, q. v.

From Hg. *betjár* 'jobless lad, vagabond', Malinowski PF. 1, 311, Nitsch RS. 7, 24.

бáтько, dial. бáтьо 'father', MUK. бáтько (XVI с.), бáтко (XVIII с.), OES. бáтя (XV с.); BRu. бáцька, Ru. бáтька, -ко, бáтя, бáтюшка 'priest', dial. бáцка, бáчкя́, бáчка, бáцько, Bu. бáца, dial. бáццá, бáльу, SC. *bāština* 'fatherland', бáта, -то 'brother; father', OCz. *bát'a* 'brother, friend', Slk. *bát'a*, *bat'ko* 'father, uncle, older brother'. — Deriv. бáтенько, -ечко, бáтiнoчкo, бáтoнькo, бáтя, бáтуньo, -уцьo, бáтюшкa, -шечкa 'priest', бáтькiв-ствo, бáтькiвци́нa, бáтькiв, -ський, бáтькувати, бáтькo-мáти, бáтькoвбiвeць, -вця, -вствo, -вчий, бáтькoвбiйник, -иця; GN. Бáтькiв, -ци, Бáтячe; EN. бáтюкi, бáтiоцький. — Syn. dial. oтeць, тáто, нáно, родiтель, Wd. лeльo, нeньo, няньo, дядя, бáдя, -дьo, гeгя, etc., (argot:) бa[x]тiй; see also *áно!*

PS. *batę, *batja: dim. of *brat[r]z 'brother', see *брат*, Berneker 1, 46, Vasmer 1, 62—63, Machek 26—27; (extensively:) Трубочев 1, 18 - 29, Бурячок 10 - 23.

баўл, also бавўл 'trunk, chest', MUK. бавўль (1748), вь баульцѣ (1722); BRu., Ru. баўл. — Deriv. баўлець, баўльчик. — Subst. *подорóжня скрiня з oпўклим вi-ком*, *чeмoдáн*, *сундўк*, Wd. *кўфep*.

From It. *baule* 'ts', Тимченко 47, АкСл. 1, 298.

бах Wd. 'boy' (Вишенка коло Городка, Верхратський ЗНТШ. 12, 43), first recorded in the XIX с. — Deriv. бáшниця 'girl'. — Subst. *хлóпець*.

An abbr. бáхур, q. v.

бах! interj. imitating the sound of a fall, explosion, shot, etc., first recorded in the XIX с.; BRu. Ru. ts., Po. *bach!* Cz., Slk. *bah!* — Deriv. бáхати, -ання, бáхнути, бáбáх!, бáбáхати, -ання, бáбáхнути, бáрáх!, бáхбарáхнути. — Syn. *бex!*

An o/p. interj. РССтоцький 3, 142—143.

бахмáт 'pony; war-horse, pack-horse', MUK. бáхмáта Asg. (1542), OES. бáхматы Ipl.; Ru. ts, Po. *bachmat*. — Deriv. бáхмáтовий; FN. Бáхметiо́к, Бáхмáтник, Бáх-мiнський; GN. Бáхмáч, Бáхмýт, Бáхмýтка. — Subst. *татáрський кiнь грýбо-плóський на нiзьких ногáх*.

From Tt. *bachmat* 'ts', Тимченко 62; cf. also Lokotsch 11, Vasmer 1, 63.

бáхор see бáхур.

бахромá 'fringe thrum', ModUk.; Ru. бáхромá, бáх-рамá, (since 1583), Bu. бáхрамá, махрамá. — Deriv. бáхрoмáтий. — Subst. тóроки, тoрoчкi.

From Tt. *mahrata*, Osm. *makrata* 'kerchief, veil', the ultimate source being Ar. *mahrata*, Lokotsch 108; re. *m* > *b* cf. Корш Archiv 9, 654 and Дмитриев 19 - 20.

бáхта see бáшта.

бáхур, also бáхор 'Jewish child; brat, obstinate child; natural child: lover; libertine, dissolute person', MUK.

зъ своими бахурами (1616), бахоромъ Dpl. (XVII с.), бахуры Npl. (XVIII с.); BRu. ts, Po. *bachor*, *bachur*. — Deriv. *бáхурка*, *бахурча*, *бахурня*, *бахурувáтий*, *бахурувáти*, MUK. бахуръчики (XVI с.); FN. *Бáхур*. — Subst. *дитя* (іменно жидівське), *байстрюк*, *любáс*, *волоцюга*, *волоцюжник*, Верхратський ЗНТШ 12, 43, *розпúтник*, *розпúтник*, Деркач 19, dial. *бóрах*, Лисенко 18.

From Hb. *bachûr* 'youth', Kluge 36, Lokotsch 16, Верхратський ЗНТШ. 12, 42 - 43.

бац Wd. 'head (oldest) shepherd', ModUk.; Bu. *бачыя*, SC. *báč*, Cz., Slk. *bača*, Po. *bacza*, *baca*. — Deriv. FN. *Бацáла*, *Бацýла*, *Бацýца*. — Subst. *стáрший вівчáр*.

From Po. *baca* which, in turn, comes from Rm. *basîi* 'ts', Berneker 1, 37.

бац! interj. imitating a blow or strike: 'smack!, bang!', ModUk.; BRu., Ru. ts, Bu. *бáцям*, SC. *báciti*, Cz., Slk., Po. *bac!* — Deriv. *бáцнути*, *бáбáц!*, *бáбáцнути*, *бац - бáрáн!*; here also *бáцяти*, *бáцъкати*. — Syn. *буц!*

An o/p. interj., РССтоцький 3, 143—144.

бáчити 'to see', MUK. бачити (1435 МГрамоти 332), бачили (1564), не бачить (XVII с.) бачу (1756), треба з нимъ бачится (1683), бачитца (XVII с.); BRu. *бáчницъ*, Po. *baczyć* (since the XIV с.), Slk. dial *báčiti se*, wanting in other Sl. — Deriv. *в-*, *ви-*, *до-*, *зав-*, *на-* *бачáти*, *вú-*, *до-*, *зав-*, *на - бáчити*, [*по*]бáчитися, [*по*]бáчення, *далебáчення*, [*о*]бáчний, *-ність*, *-но*, etc.; GN. *Бачéвськ*. — Syn. *вúдити*, *видáти*, *дивúтися*, *глядíти*, *зрíти*, *загледíти*, *зёркати*, *позирáти*, etc., cf. Криво-ручко, Пит. укр. мовозн. 4, 76—96.

It is generally considered as a loanword from Po., Richardt 32; the attempts to explain the word etymologically have not yet been successful: Berneker 1, 23—24, connects it with IE. ***ǵk* > Sl. **ačiti* and pref. *ob-*, **obačiti* > *bačiti*; he is followed by Sławski 1, 24, a. o.; according to Lehr-

Splawiński, JP. 26, 166—170, Po. *baczyć* is derived from interj. *ba!* and formant *-k-* (**ba-k-iti* 'to pay attention'); there is less probability of its being borrowed from Tk. *bakmak* 'to look at', Matzenauer LF. 1, 4.

Бáчка GN. *Bachka* (in Yugoslavia), ModUk.; SC. *Báčka*, Ma. *Бáчка*. — Deriv. *бачвáнець*, *-нка*, *-нський*.

From Hg. *Bácska* (since 1808), so called after an old country - castle *Bács*, cf. Papp - Kiss StSl. 7, 247.

башá 'pasha', MUK. баша (1595); BRu., Ru., Bu. *пашá*, SC. *pàša*, Cz., Sl. *paša*, Po. *pasza*. — Deriv. MUK. башинь (XVIII с.); FN. *Башýк*.

From Tk. *paša*, the ultimate source being Pers. *bāšā*, *bādšāh* 'governor of a province', corresponding to *pādšāh* 'emperor, sovereign, monarch', Макарушка 12, Lokotsch 131, Skeat 432, Дмитриев 29; see also *падишáх*.

башибузýк 'bashibazouk, irregular soldier; vagabond', ModUk.; BRu., Ru. (since 1863) ts, Bu., Ma. *башибозýк*, SC. *bašibòzuk*, Po. *baszybuzuk*. — Subst. *палíвода*.

From Tk. *bašy* — *bazuk* 'irregular soldier (XVIII—XIX с.)', Lokotsch 22, АкСл. 1, 301, Дмитриев 20, Buescu Orbis 11, 297.

бáшка 'head', ModUk. only; Ru. *башкá* (since 1780).

From Tk. *baš* 'head', Макарушка 5, Lokotsch 22, АкСл. 1, 301; Дмитриев 20.

башлýк 'cowl, hood'; MUK. башликъ (1749); BRu. Ru. *башлýк*, Po. (from Uk.) *baszlyk*. — Deriv. *шлик*, q. v.

From Tk. *bašlyk* 'cowl, hood', Lokotsch 22, АкСл. 1, Дмитриев 20.

башлóвка hist. 'war - booty', MUK. башловку Asg., башловкою Isg. (XVIII с.). — Subst. *почéсний дар з дóбичи тим*, *хто видэначився в бою*, Тимченко 64.

Compounded of *бáш[ка]* and *-лóвка* : *ловíти*, q. v.

башма́к 'iron - shoe', Wd. 'shoe', MUK. бачмакги (1617 Худаш 49), бачмаги - виступцѣ (XVII с. Синонима 137); OES. башмаки; FN. Башмакъ; BRu., Ru. ts, Po. *basztrak*, OPo. *basztag*, *baśtag*. — Deriv. *башмачо́к*, *башма́чник*, *башма́чний*; FN. *Башма́к* (> *Баш* УРЕ. 1, 471); GN. *Башма́чка*. — Subst. *череві́к*, *чобі́т*.

From Tk. *bašmak* 'sandal, shoe', Макарушка 5, Hanusz PF. 1, 462, Berneker 1, 45, Lokotsch 22, Zajączkowski 37, АкСл. 1, 302, Дмитриев 20.

башня hist. from Ru. (XVII с.); see **башта**.

башта, dial. **бáхта** (1854 Метлинський) 'tower', MUK. башта (XVI—XVIII с.); Ru. **бáшня** (XVI с.), Po. *baszta* from Cz. *bašta*, OSC. *bašta*. — Deriv. *бáшто́чка*, *бáшто́вий*, MUK. башникъ (XVI с.); FN. *Бáштовий*, *Бахтíнський*, *Забáшта*. — Subst. *вéжа*.

From It. *bastia* through Po. or Cz. mediation, Berneker 1, 45; see also *бастіо́н*.

башта́н 'melon and/or cucumber garden (in the steppe)', MUK. баштан (XVIII с.); BRu. Ru. (from Uk.) ts, Bu. *бостáн*, SC. *bòstan*, Po. (from Uk.) *basztan*. — Deriv. *башта́нний*, *-ик*, *-штво*, *башта́новий*. FN. *Башта́нник*; GN. *Башта́нка*, *Башта́нків*. — Syn. *бакша́*, subst. *по́ле*, *засія́не кавуна́ми*, *дiнiями*, *огiркáми*, *то́що*.

From Tk. *bostan*, the ultimate source being Pers. *būstān* 'garden', Miklosich TE. 1, 266, Berneker 1, 77, АкСл. 1, 303, Дмитриев 20.

баю́ра, Wd. **балю́ра**, **байо́ро** 'pool, puddle, podge', MUK. баюркъ (1627 Беринда), баюра (XVII с. Синонима 137); Po. *bajoro*, dial. *bajor* (since XVII с.), *bejoro*, *bajory*, *bajura*. — Deriv. *байо́рка*, *байо́рище*, *байо́ристий*. — Syn. *багно́*, *болото́*, *калю́жа*; MUK. сонмъ водный: зтѣкъ, вóдъ згромажéнье, стáвъ, баюркъ, о́зеро (1627 Беринда).

According to Sławski 1, 26, from PS. **banjura* (< *banja*, see **бáня**) with dissimilation of *n* > *l* and change of **baljura* > *баю́ра*; re. suffix *-ura* cf. РССтоцький 1, 33.

ба́я 'baize, flannel', ModUk.; BRu., Ru. **ба́йка**, Po. *baja*, *bajka*, Cz. *raj*, *rája*. — Deriv. *баё́вий*, *байо́вий*; **ба́йка**, **ба́йковий**. — Syn. *фляне́ля*.

From LoG. *baje*, Du. *baai*, which, in turn, were borrowed from Rom. (Fr. *boie*); the ultimate source is Lat. *badius* 'chestnut - coloured, maroon', Matzenauer 101, Преображенский 1, 12, Kluge 38; Po. medium, Richhardt 32, is questionable.

бая́! Wd. interj. 'oh yes!', first recorded in the XX с. — Deriv. *бая́кати*, *-кнути*, *-кання*. — Syn. *ая́!*
Compound of *ба́!* and *ая́!*, see s. vv.

ба́як adv. Wd. (Lk.) 'certainly' (Приймак РМ. 2, 449), first recorded in the XX с. — Syn. *ая́кже*, *пéвно*, *е́лэж*.

Compounded of *ба́* and *як*, see s. vv.

ба́яти 'to narrate, tell, relate; to tell fortune', MUK. баеть (XVI с.), баяне (1627 Беринда), баяти (XVIII с.), OES. баяти; Ru. dial. *ба́ять*, *ба́уть*, Bu. **ба́я** 'bewitch', SC. *bājati* 'to bewitch', Sln. *bājati* 'to talk, forecast', Cz. *báti* 'to talk', Po. *bajać* 'ts', UpSo. *bać*, LoSo. dial. *bajaś* 'ts'. — Deriv. *бу́яння*; *ба́ян*, *бая́ніст[ка]*; b/f. *бай*, **ба́йка**, etc.

From **baj-a-ti* 'to talk', IE. root **bhā-* with *-j-* extension, cf. Lat. *for* (< **fā - oōp*), *fāri*, As. *bōian*, Pokorny 106.

бга́ти 'to bend, fold, plait; to cram in; to knead (dough); MUK. вбгай (:*вбгати) (XVIII с.); BRu. *бгаць*, for other Sl. see *гнүти*. — Deriv. *бга́тися*, *в-*, *розі-* *бга́ти*, *бга́ний*, *бга́нка*, *бгачкiй*, Wd. *забга́ч* (Hc.), *забгачкiйний*; here also Cr. *бáник* (< **gъb - an - ikъ*) 'слоеная лепешка', Балецкий StSl. 10, 1 - 120. — Syn. *м'яти*, *жүжми́ти*, *жмакува́ти*, Деркач 19, 105.

A metathetic form of **hbaty* < **gzbatī*, see *нўти*, Потебня К ист. зв. 1, 224, Miklosich 82, Berneker 1, 366, Janów SymbRozwadowski 2, 286; other etymologists connect the word with **bzgati* < ***bheug-* 'to bend', Ильинский РФВ. 42, 235—259, referring it to OES. *объжа*, Ru. [в]объжа 'measure of land', Mikkola IF. 26, 295—296.

бджола́, Ed. бжолá, Wd. пчолá 'bee'. MUK. о бчолы (1540), о бчолѣ (XVII с.); OES. отъ бьчель (XI с. Остр. ев.), бьчела (1073 Изб. Св.), бчела (1078), бчелы Npl. (1114), бчоль Grpl. (1344 Тимченко 159), пчела, пчелы Npl. (XIV с.). — BRu. *пчалá*, Ru. *пчела*, OCS. *bzčela* (Mar.), *bьčela* (Assem.), Bu. *пчела*, SC. *рčela*, *čela*, Sln. *čbela*, *žbela*, also *včela*, Cz., Slk. *včela*, Po. *pszczola*, OPo. *pczola*, UpSo. *рčola*, LoSo. *cola*, Plb. *ciöla*. — Deriv. *бджілка*, *-лонька*, *-лочка*, *бджільний*, *бджільніцтво*, *-ицький*, *бджолинний*, *бджолянний*, *-ик*, *бджоляр*, *-ка*, *-ський*, *-ство*, *бджолозатплення*, *-лювання*, *бджоловідка*, *бджолоїдка*; FN. (pseudonym) *Пчілка*; GN. *Бджільна*.

Ук. *бджола́* represents a rare case of progressive voicing of consonants: **bzčela* > **bčela* > *bdžola* (dissimilated into dial. *бжолá*); the word is generally connected with **bukajo*, **bukati*, Ук. *бўча* 'noise, row', Ru. *бучáть* 'to buzz', Miklosich 25, Berneker 1, 116, Brückner PF. 7, 175; yet, *bьčela* (< ***bhikelā*) is referred to Ir. *bech*, AS. *béo*, E. *bee*, Meillet MSL. 14, 362, 476 ff., and, further, to Alem. *bī*, OPr. *bitte*, Lith. *bite*, Latv. *bīte*, etc., < ***bhei-*, Gauthiot MSL. 16, 264 - 279, Mikkola 1, 38, Walde - Hofmann 1. 556. Pokorny 116; (extensively:) Falk *Ursl. bьčela, apis mellifica*, Uppsala 1944.

бдѣти MUK., бьдѣти OES. see *будіти*.

бе! interj. imitating the bleating of sheep or expressing disgust; MUK. ни бе ни ме (XVIII с.); Bu., Ma. *бе!*. SC. *bé!*, Cz., Slk. *bé!*, Po. *be[e]!* — Deriv. *бєкати*, *-кнути*, *-кання*; *бебє!*, *бебєкати*, *-кнути*, *-кання*; *ні бе ні ме!*; MUK. *бегечуци* (XVII с.).

An o/p. interj. akin to Latv. *bē*, Gk. *bē*, Lat. *bee*, ModHG. *bäh*, etc., PCСтоцький 3, 144, Berneker 1, 48, Pokorny 96.

бебє[в]х! interj. imitating the sound of a heavy fall or blow, first recorded in the XIX с.; wanting in other Sl. — Deriv. *бебє[в]хати*, *-хнути*. — Syn. *бах!*, *бабáх!*

Like *бабáх!* an o/p. interj., see *бах!*, PCСтоцький 3, 142—143.

бєбехи Npl. 'quilt or covering filled with feathers; bowels, intestines', ModUk.; Po. *bebech* 'ts'. — Syn. *періна*, *пóдушки*; *нўтроці*, *тєльбухи*, Деркач 19, 121.

According to Brückner 19, the word is connected with *baba*; yet, more probable seems to be its connection with the preceding interj. based on acoustic elements; cf. also Sławski 1, 29.

бев! interj. imitating the deep sound of a bell, ModUk. only. — Deriv. *бєвкати*, *-кнути*, *-ання*. — Syn. *бов!*

An o/p. interj., PCСтоцький 3, 144.

бєвзень, **бєвзь** 'stupid fellow, blockhead', ModUk. only. — Syn. *дўрєнь*, *дурєна*, *дуріло*, *дурніло*, *глунáк*, *бєвдур*, *йóлон*, Деркач 19, 64. — Deriv. FN. *Бєвзєнко*, *Бєвзь*.

According to Шахматов, ИОРЯС 7 : 2, 340, from < **балзьнь* (= **bolзьнь*), a deformation of *блазєнь*, q. v.

бегемóт 'hippopotamus; Behemoth', ModUk.; BRu., Ru. (since 1789) ts. — Deriv. *бегемóтник*. — Subst. *вiнопомáм*.

From Hb. *behēmōth*, apparently a pl. form signifying beasts, Lokotsch 24, АкСл. 1, 309; the ultimate source is Eg. *p - ehe - tau* 'water - ox', Skeat 54.

бегáр see *бигáр*.

бегóнія 'begonia', ModUk.; BRu. *бягóнія*, Ru. *бегóния* (since 1873), Po. *begonia*.

Named after Michael *Begon*, a Fr. promoter of botany (1638—1738), АкСл. 1, 312, Gamillscheg 95, Skeat 54.

бедренець, бедриненець, dial. also бердинец, бидриненець, бедренець, бэдрич, педриненець, ядриненець 'Pimpinella Saxifraga L.: pimpinella, saxifrage'; МУк. бедренець, бедриненець (XVIII с.); BRu. *бядрынец*, Ru. *бедренець*, SC. *bèdrinas*, Cz. *bedrník*, dial. *bederník*, *bedernica*, *deberniček*, Slk. *bederník*, *bederenček*, Po. *biedrzeniec*, OPo. *wiedrzeniec*. — Deriv. *бедренцевий*; МУк. бедренцовой Gsg., настѣня бедренцовое (XVIII с.). — Subst. *бері - деревець, брібча́сте зіллячко, дрібча́сте зілля, галаціу́чка, козёл, козлик*, Makowiecki 269.

The very variableness of the forms suggests a f/e. deformation of a non-Sl. term, most probably of MLat. **piperinella* (: *piperinus* 'out of pepper'), whence Fr. *pimpinelle*, E. *pimpinella*, Germ. *Vibernell*, etc., cf. Gamillscheg 695, Skeat 452; Walde - Hofmann 2, 309; as another source Osman. - Pers. *badrändž* 'Melissa officinalis' may be considered, Преображенский 1, 21; in both cases the f/e. association with **bedro* is evident (except *педриненець, ядриненець*); in view of the above the older explanations of the word connecting it with **bodati*, Горяев 14, **buditi*, Brückner 25, or **bedro*, Machek 28, are to be rejected.

бедро́, often Npl. бэдра 'hip(s), haunch(es)', МУк. бедро́ бокъ (1596 Зизаній, 1627 Беринда), бедра — лядвія, чресла (XVII с. Синонима 137), OES. по бедръ (XV с.), на бедры; Ru., Bu. ts, Ma. *бедро*, SC. *bèdro*, Sln. *bèdro*, Cz., Slk. *bedro*, Po. *biodro*, UpSo. *bjedro*, LoSo. *bjèdro*. — Deriv. *бедровий, бедра́[с]тий, бедра́к, бэдрик, набэдренник*. — Syn. *стегно́*.

According to Berneker 1, 47 - 48, Sl. **bedro* derives from IE. root **bed-* 'to swell'; it is, in his opinion, connected with Lat. *femen* (< ***bhedmen*) 'hip'; cf. also Walde - Hofmann 1, 98, 477, 851, Pokorny 96, Георгиев 39, а. о.

беду́н 'Bedouin', ModUk.; BRu. *беду́н*, Ru. (since 1836), Bu. *беду́н*, Cz., Po. *bedwin*. — Deriv. *беду́нка, -нський*.

From Ar. *badawin* 'wandering inhabitants of the steppe' (: *badw* 'desert'), Преображенский 1, 22, АкСл. 1, 318.

без 1. Wd. биз, біз (Подністров'я) conj. 'without', МУк. безъ (XV с.), без (XVI с.), OES. безъ; also безо (1366 Тимченко 81); BRu., Ru., Bu., Ma. *без*, OCS. *bezz*, SC. Cz., Slk., Po. *bez*, UpSo. *bjéz*, LoSo. (old) *bjez*. — Deriv.: Frequently used as a prefix corresponding to E. '-less', e.g., *безба́тченко: ба́тько, безбородий: борода́, безві́ллядний: ві́лляд, безго́лосий: го́лос, беззубий: зуб, безм'я́сний: м'я́со, безнаді́йний: надія́, безві́ддя: вода́, безгро́шів'я: гро́ші, безді́лля: ді́ло, беззако́ння: зако́н, беззем'я́: зем'я́, etc.*, Wd. *безді́ткіня: ді́тки*, (Гнатюк ЕЗБ. 4, 235), *безпо́ясниця (пі́санка): по́яс* (Грицак РМ. 2, 146), *бездоро́ж (него́да): доро́га* (Лисенко 18), etc.; FN. *Безі́оров: йор(ть)* (pseudonym of *Рошкович*, Тулуб 227), *Безу́шко: у́хо*, etc.; GN. *Безіме́нна: ім'я́, Безлю́дівка: лю́ди, Безпа́льче: FN. Безпа́лько (: па́лець)*, etc.

PS. **bezz*, IE. root ***bhegh-* 'outside, without', cf. Skt. *bahis* 'outside', OPr. *bhe*, Lith. *bè*, Latv. *bez* 'without', Berneker 1, 54, Trautmann 28, Pokorny 112—113.

без 2. see бузо́к.

безбеш adv. 'aimlessly; disorderly'; dial. **безбаш** 'commotion, disorder' (Полісся, Лисенко 18); МУк. *безбашъ* 'disquiet, trouble', *безбаша* Apl., *безбашами* Ipl. (XVII с.), wanting in other Sl. — Deriv. *безбашную* Asg. (XVII с.). — Subst. *безго́лов'я, авантю́ра, грабі́ж*.

Compounded of *без*, q. v., and Tk. *баш* 'head', see *ба́шка*; for similar hybrid formations see *башло́вка*.

бэзик 'bésigue (card game)', ModUk.; Po. *bezyk* (since 1870). — Deriv. FN. *Бэдзик*.

From Fr. *bésigue* 'ts', Горбач 2, 11, Gamillscheg 102.

бэзмін, dial. also бэзмен, бэзмин 'steel yard, Roman balance', MUK. безмень (1518), без[з]мѣнами (1600 Худаш 114), безмѣномъ Isg. (1680), безмѣнами Ipl. (1698), безмѣн (1755); OES. безмѣномъ (1396); BRu. *бязмѣн*, Ru. *безмѣн*, Po. *bezmián, przezmián*, Cz. (from Po.) *přezmen*. — Deriv. MUK. безмѣновую Asg. (1550). — Subst. *pid вагі без шаль*, Тимченко 73.

The usual assumption that the word is a f/e. deformation (**bezъ - mѣna*) of an Oriental term for 'weight' is probably correct, viz. Tk.: Cu. *bazman*, Tt. *batman*, Chu. *pasman*, etc., Miklosich 8, Горяев 15, Макарушка 5, Hanusz PF. 1, 463, Räsänen Mikkola Festschrift 274, ChO. 277 - 279, a. o.; according to Корш, Archiv 9, 489, it comes from Ar. *vāznā* 'weight' through Tk. mediation, see also Brückner 23, Шанский 32; its Sl. origin (cf. Berneker 1, 53 - 54, Худаш 144 - 145) must be decidedly rejected on account of semantics, chronology and the geographical distribution.

бэзодня 'abyss, chasm', Wd. бэзно, MUK. безодня (1627 Беринда), безодня (XVIII с.), otherwise: бездна, безна; OES. безд[ъ]на, бездына. — Syn. *пропасть*, MUK. бэздна, пропасть, глубокость, мно́зство мно́гое вѣдь, окніна. (1627 Беринда).

Compounded of *без* and *дно*, see s. vv.; re. suffix *-ja* cf. РССтоцький 1, 4.

бэзунка, бэдзинка Wd., бэзунка, бэзумка SoCp. 'young cow (ewe-lamb, etc.), which has primaturely calved', first recorded in the XIX с. — Subst. *нелінка, нелітка*, Дзендзелівський 90.

From Ср. *бъзовный, бизовный* 'real, true', i. e. 'a real cow (ewe-lamb)', the ultimate source being Hg. *biz[ony]* 'really, truly', cf. Дэже StSl. 7, 160 - 161; see *бізувати*.

бей hist. 'bey', MUK. беіове Npl. (XVIII с.); BRu., Ru., Bu. ts, Po. *bej*. — Deriv. MUK. бейского Gsg. (XVII с.). — Subst. *мітул турецьких урядовців*.

From Tk. *bej* 'ts', Тимченко 81-82, АкСл. 1, 369.

бэка see бэця.

бекас 'snipe', ModUk.; BRu. *бакас*, Ru. (since 1780), Bu. *бекас*, Po. *bekas*, etc. — Deriv. *бекасовий, бекасиний, -инник*. — Subst. *баранчик*, Wd. *пéкач* (Полісся, Павлс).

From Fr. *bécasse* 'ts', АкСл. 1, 370, Gamillscheg 93.

бэкати see бе!

бекёрник Wd. (Hc.) 'tassel' (Ясениця, Ворохта, Vincenz 9), first recorded in the XX с. — Subst. *кітниця (як прикраса кептаря в молодого парубка)*.

From Rm. *becher* 'bachelor, young man', Vincenz l. с.

бекёт hist. Ed. 'picket, advanced guard (in the steppe)', first recorded in the XIX с.; Ru. dial. ts. — Syn. *пикета*; subst. *перэдня сторѣжа*.

From ModHG. *Pickett* 'ts', the ultimate source being Fr. *piquet*, Vasmer 1, 71, Gamillscheg 697.

бекеша 'women's cloak (usually fur coat); cape', MUK. бекешу Asg. (XVII с.); Ru. ts and *бекешь*, (1789:) *бекеш*, Po. *bekieszka*. — Deriv. *бекешка*; MUK. бекешку Asg. (XVI с.); here also as b/f. SoCp. *бэкеш, бэкеч*, Балецкий StSl. 9, 346. — Subst. *дѣвче хутро угорського крою*.

From Hg. *bekes* 'ts', Тимченко 82, Балецкий l. с.

бэкон 'bacon', ModUk.; BRu., Ru. *бекон*, Po. *bekon*. — Deriv. *бэконний, -бновий*. — Subst. *свинина*.

From E. *bacon* 'swine's flesh, cured for eating', Skeat 43.

белебѣнити 'to prattle, chatter, gossip', ModUk.; Ru. *белебѣнить*. — Deriv. *бѣлебень, бѣлебинь*. — Syn. *бабѣнити, балабѣнити, балакати*.

An o/p. formation corresponding to *балабѣнити*, the basis being *ба!*, q. v.

белѣга, also балѣга, балыга Wd. (Cp.) 'cow-dung, ordure', first recorded in the XIX c.; SC. *bàlega*. — Subst. *лайняк, кизяк*, Кузеля 41.

From Rm. *baligā* 'ts', Шаровольський 1, 54, Шелудько 2, 126, Cioranescu 62 - 63, Vincenz 6.

белѣй Wd. 'larva of a beetle; blockhead, lubber, lout', ModUk. only. — Deriv. FN. *Белѣй*. — Subst. *личинка хрущя; йблон, тѣлепень*.

From Rm. *bālai* 'white', Шелудько 2, 127, Cioranescu 60.

белемніт 'belemnite (a kind of fossil)', ModUk.; BRu. ts, Ru. *белемніт*, Po. *belemnit*. — Subst. *чортів палець*.

From Gk. *belemnītēs* 'a kind of stone', Skeat 55, which, in its turn, comes from *bélemnon* 'arrow, missile', АкСл. 1, 370.

беленá 'Hyoscyamus niger L.: henbane', OES. белена Gsg. (1073 Ізб. Св.), белень (XIV c.); Ru. ts, Бу. *блен*, Ма. *блено бѣлѣ*, Cz. *blín*, Slk. *blen*, Po. *bieluni*. — Deriv. *белѣна барабѣля, білѣна* (f/e.: *білий*), *білуйн*. — Syn. see *блекотá*.

PS. **bēlnz*: **bēlna*, IE. root ***bhel-* 'white', cf. AS. *beolone* (< ***bhelunā*), OHG. *bilisa*, ModHG. *Bilsenkraut*, Gall. *belinuntia*, etc., Berneker 1, 48, Walde - Hofmann 1, 99-100, 497, Pokorny 120.

белендіти Wd. 'to chat, chatter, stutter', ModUk. only. — Syn. *белебѣнити, бѣлкотіти, -тати, блекотати*;

блѣяти; базікати, говоріти нісенітниці, Бандрівський, Досл. і мат. 4, 4.

An o/p. formation, corresponding to such words as *белебѣнити, бѣлкотіти*, etc., the basis being interj. *бе!*, q. v.; according to Бандрівський, l. c., the root is "unknown to Uk."

белегрѣст 'belletrist, fiction writer', ModUk.; BRu. *белегрѣст*, Ru. *беллетрѣст*, Бу., Ма. *белегрѣст*, Po. *beletrysta*, etc. — Deriv. *белегрѣстка, -їстка, белегрѣстичний*. — Subst. *автор художньої прози (романів, повістей, оповідань)*.

From Fr. *belles lettres* 'fiction literature', Лесин-Пулинець 36.

бѣлечка Wd. 'sheep', first occurrence: XIX c.; wanting in other Sl. — Syn. *овѣчка*.

An o/p. formation based on *блѣяти* and *бѣкати* (: *бе!*), see s. vv.; less probable is the derivation from Rm. *bāl* '(black) sheep with a white head', Шелудько 2, 127.

Белз GN. Belz (city in Ukraine), MUK. Белзь (1608 Худаш 157), OES. Белзы (1377 Лавр. 1, 101); BRu., Ru. ts., Po. *Betz*. — Deriv. *бѣлзький*; FN. *Бѣлза*; GN. *Бѣлзець* (Кат. річок 13, 156), *Бевзі* (Бойк. 57).

The name as well as its appellative cognates: Bk. *бевз, бѣвз[ин]а* 'valley; precipice' (Бойк. 18) reflect a Wd. development of PS. **bьlзs, *bьlз[in]a*, IE. root ***bh̥l-*, a variant of ***bhel-* 'to swell', with *ǵ*-extension, cf. Pokorny 120—122; the alleged connection of *Betz* with Po. *betzy* (*betzy*) *się* 'it shines', Lat. *fulgeo*, etc., Brückner 26, Staszewski 31, is dubious.

бѣльбас, dial. бѣльбас, бѣльбас 'clumsy person, body', ModUk. only; BRu. *балбѣс, байбѣс, балбѣс* 'clumsy child, booby', Ru. *балбѣс, балбѣшка* 'booby', *ни бѣльмѣса не*

понимаєт 'he does not understand anything'. — Deriv. *бельбасуватий*; FN. *Бельбас, Вилбас*; — Syn. *бевзень, бовван, дурень, йолоп, телепень*.

From Tk. Kirgh. *bilbes* 'he (who) does not know', Lokotsch 26; putting *бельбас*, etc., cognate with *балабос*, Верхратський ЗНТШ. 12, 42, does not explain the origin of the former, but there was probably some associative semantic connection ('clumsiness') between the two groups of words later; see *бельмєс*; cf. also УМШ. 14 : 5, 84.

бельведєр 'belvedere, prospect-tower', ModUk.; BRu. *бельведєр*, Ru. *бельведєр* (since 1803), Po. *belweder*. — Deriv. *місце або будинок з гарним видом*.

From Fr. *belvédère*, the ultimate source being It. *belvedere* 'place of a fair prospect', Gamillscheg 97, Battisti 1, 482.

бельєтаж 'first (main) floor; dress-circle (in the theatre)', ModUk.; BRu., Ru. (since 1863) *бельєтаж*. — Deriv. *бельєтажний*. — Subst. *найкращий, другий зву-чайно, поверх будинку; ложі в театрі*.

From Fr. *bel-étage* 'ts', АкСл. 1, 391.

белька Wd. see *балка* 2.

белькати 'to stammer, stutter', first recorded in the XIX c.; Cz. *blkatı, blkotati*, Po. *belkotać: belgotać, bułkotać: bigotać*, dial. *delczeć*. — Deriv. *белькнути, белькотати, -ання, белькотіти, -іння, белькіт, белькотня, белькотун, -уха*. — Syn. *балакати*, etc., see *говорити*.

An o/p. formation based on PS. root **bylk-* 'to stammer, stutter', Berneker 1, 117—118, РССтоцький 3, 145.

бельмєс 'booby', ModUk. only; for cognates see *бельбас*.

From Tk. Osm. *belmez* 'he (who) does not know (anything)', Lokotsch 26.

бельфер Wd. 'teacher' (Стрий), Po. *belfer*.

From ModHG. *Behelfer* (through *Yi?*)

бельчук Wd. (Нс.) 'chain', first occurrence: XX c. — Subst. *ланка, звено*.

From Rm. *belciug* 'ts', Vincenz 8.

бем! interj. imitating the sound of bells: ding-dong!, ModUk. only. — Deriv. *бєжкати, -ання, бєжкнути, бєм-бєм!*; FN. *Бєжко*. — Syn. *бам!*

A variation of *бам!*, q. v., РССтоцький 3, 142.

бєндюг see *бєндюг*.

Бєнедїкт PN. Benedict; MUK. see *Вєнедїкт*; Po. *Venedykt*, etc. — Deriv. *Бєнегда, Бєнедєо, Бєнько*; FN. *Бєнь, Бєнеш, Бєньків*; GN. *Бєньова, Бєнячєво*, Петров 146; OUK. FN. *Бєнко* (1398 Коломия, Грамоти 148), *Бєнко* (1399 Львів, 1404 Медика, *ibid.*); *бєнедїктїн, -ка, -ський*. — See *Вєнедїкт*.

From Lat. *benedictus* 'blessed' (: *bene dīcere* 'to use words of good omen; to bless'), Skeat 56.

бєнєря see *Вєнєра*.

бєнефіс 'benefit[-night]', ModUk.; BRu. ts, Ru. *бєнефіс* (since 1803), Po. *benefis*. — Deriv. *бєнефісний*. — Subst. *вистава, зиск з якої йде на користь актора (бєнефіціанта)*.

From Fr. *benefice*, the ultimate source being Lat. *beneficium* (see the following word), Gamillscheg 97.

бєнефіція hist. 'benefice, grant', MUK. оть бєнефіцій (1596), бєнефіциумъ (since 1710), Ма. *бєнефіція*, SC. *beneficija*, Cz., Po. *beneficium* — Deriv. *бєнефіціант, -ка*, MUK. бєнефїкація Apl. (XVIII c.). — Subst. *(церковні) маєтки й зиск із них*, Кузеля 42; *добродїєство, ласка; лєнно дучєвне*, Тимченко 82.

From Lat. *beneficium* (: *benefacere*) 'well-doing, kindness', (later:) 'grant of an estate', Skeat 56, Тимченко 1. c.

бѣнзель dial. 'truss; tuft' (Полісся, Лисенко 18), first recorded in the XX c. — Subst. *віхоть, якім мажуть долівку хати*, Лисенко I. c.

A dial. deformation of *пѣнзель*, q. v.

бензін, Wd. бензіна 'benzine, gasoline', ModUk.; BRu. *бензін*, Ru. *бензін*. Ма. *бѣнзин*, SC. *bēnzīn*, Cz. *benzín*, Po. *benzyna*. — Deriv. *бензіновий, бензіна*. — Sup. *газоліна*.

From Fr. *benzine*, the ultimate source being Ar. *lubān jāwī* 'Javanese frankincense, a resinous substance, benzoin', Skeat 56, Gamillscheg 97, (extensively:) šmilauer Nĕ. 26, 51.

бензѳл, Wd. бензѳль 'benzol[e], benzoin', ModUk.; BRu., Ru. *бензѳл*, Ма. *бѣнзол*, SC. *bēnzōl*, Cz. *benzol*, Po. *benzol*. — Deriv. *бензѳловий*.

From ModHG. *Benzol* 'ts'; for the ultimate source see the preceding word.

бѣнкарт, Wd. also бѣнькарт (Львів, Стрий) 'bastard', MUK. бенкарта Asg. (XVI c.), бенкартом Isg., бенкартами Ipl. (XVII c.), бенкартъ (XVIII c.); also (artificially adapted:) бѳкарт (1627 Беринда); Po. *bękart*. — Deriv. Wd. *бѣнькартѣрія*; MUK. бенкартеняць Gpl. (XVII c.). — Subst. see *бѳйстер, бѳйстриок*; MUK. бенкартъ — прелюбодѳйчиць, рабичиць (XVII c. Синонима 138).

From MHG. *banchart* 'illegitimate child', lit. 'a child begotten upon the bench', PCСтоцький 4, 172, Kluge 19; perhaps through the medium of Po. *bękart, bąkart*, Шелудько 1, 21, Richhardt 34; cf. also Korbut PF. 4, 402, 512, Brückner 23—24.

бѣнкѣт see банкѣт.

бѣнѣг 'novice (in any undertaking)'. — **бѣнѣжити** 'to perplex, confuse, embarass', ModUk.; BRu. *бѣнѣжитиць*.

— Deriv. *збѣнѣжити[ся], збѣнѣжувати[ся], бѣнѣжливий, -вість, бѣнѣжний, -ність, [з]бѣнѣжений, -ння*. — Sup. *непокоѳити, турбувати; хвилювати*, Деркач 22.

Of uncertain origin; its connection with Wd. *бѣмѣга, бѣмѣжний*, though possible, cannot be firmly established; cf. Шевельов (Шерех) ZfslPh. 23, 160, Ткаченко УМШ. 9 - 2, 65.

бѣнькарт Wd. see бѣнкарт.

бѣнькѣт Wd. see банкѣт.

бер! interj. see бир!

бер[ь], бирь[х] Ср. 'planked footway, gangway plank', **берв** dial. 'trunk (stock) of a tree', **бѣрва**—бер, OES. бръвь, къ берви Dsg.; двѣ берви; Ву. *бърв*, SC. *brv*, OCS. *břev*. — Deriv. SoCp. *берця, бирия*; see also *бервенѳ*. — Sup. *кладка; колода*; SoCp. *перѣмитка, вирліна, лѣвка*, Дзєндзелівський 94.

PS. **bъrvъ*, see *бервенѳ*, Janów SymbRozwadowski 2, 276.

бербеніця 'cask, keg (usually for cheese)', ModUk.; Po. (from Uk.) *berbenica*. — Deriv. *бербенічка*, Wd. *берѣбѳй-ка*, Ср. *бер[в]івка*. — Subst. *дѣжка на сир*.

From Hg. *berbence* 'ts', Hanusz PF. 1, 465, Кузеля ЗНТШ 97, 221, Brückner 21, Vincenz 10.

берберіс see барбаріс.

бервенѳ 'beam, joist, rafter, balk', MUK. дви бервени . . . бервено (1574), бервна Gsg. (XVc.), бервена Gsg. (XVII-XVIII c.), бервно (XVII c.), OES. бръвно (XI c. Остр. ев.), бревно (XIV c.), на бервнѣ, бервна Npl., бревна Apl. (1490); BRu. *бервяно*, Ru. *бревно*, OCS. *brzv[з]но, brъv[з]но*, Ву. *бърв*, SC. *brvno*, Šlk. *brvno*, Cz. *břevno*, Po. *bierwiono, bierzwiono*, OPo. *birzwno, birzwno*, etc., dial.

bierzno, bierzno. — Deriv. *бёрвина, бёрвѣнце, бёрвѣння, бёрвенчѣстий*; MUK. *бёрвенъе* (XVII c.), *бёрвѣння* (1754), GN. *Бёрвеніця, Бёрвѣнна, -нний, Бёрвѣнскій*, (Петров 146), *Бёрвиця*. — Syn. *колѣда, дёрвѣнна*; also *трам, бѣлка*, Тимченко 83.

The word has not yet been satisfactorily explained; UK., BRU. and PO. forms as well as RU. dial. variants *бёрно, бёрвѣно, бёр[e]вѣно*, etc., postulate **bьrvьno* (: **bьrvь*) as a PS. source, and this excludes their connection with OIC. *brū, bryggia*, AS. *brycg*, OHG. *brucka* 'bridge', accepted by Berneker 1, 92, and followed by Machek 48, Sławski 1, 33, Pokorny 173, a. o.; in no case the word is related to **brzvь* (see *бровѣ*), Pedersen KZ. 38, 322, Kluge 44, or to **briti* (see *брѣти*), Ильинский РФВ. 65, 221-225; equally uncertain is the assumption of a break-neck metamorphosis: **bьrvь[no] > *bьrvь[no]* by Vasmer 1, 119; the word is more probably connected with **bьrati* (see *брѣти*), as suggested by Brückner 26, and PF. 7, 174; RU. *бёрвѣно* comes from OCS. *b[ь]rvьzno*, Преображенский 1, 43; Cz. *břevno* and SoS. forms are based on a later PS. variation of the word: **bьrvьno*, Rozwadowski RS. 1, 251; see also *бёр*.

бёрвѣнок see **барвѣнок**.

бёргамѣт, Wd. *бёргамѣта* 'bergamot (a kind of pear)', ModUK.; BRU., RU. (since 1780) *ts*, PO. *bergamot[a]*. — Deriv. *бёргамѣтовий, -ѣтний*.

From Fr. *bergamotte* or It. *bergamotta* respectively, the ultimate source being Tk.: Osm. *beg armudu* 'princely pear', АкСл. 1, 393, Lokotsch 24, Дмитриев 21.

бёрданка 'Berdan rifle' ModUK.; BRU., RU. (since 1868) *ts*; PO. *berdanka*.

Named after *Berdan*, the Am. inventor of the rifle, АкСл. 1, 393.

Бёрдѣчѣв GN. Berdychiv (city in Ukraine), OUK. *Бѣричѣковъ* (1320 БЭ. 3, 74), MUK. *Бѣричѣковъ* (1546 ЭСл. 3 а, 490); RU. *Бёрдѣчѣв*, PO. *Berdyszów*. — Deriv. *бёрдѣчѣвскій, бёрдѣчѣвецъ, -вка*.

Of uncertain origin; it is perhaps a possessive formation derived from **Бѣричѣчѣк* (: *Бѣричѣ*) see *бѣричѣ*; the contemporary name is influenced f/e. by *бёрдо* 2., q. v.; Данилов's explanation from **Бѣрендѣчѣв* (: *Бѣрендѣчѣ, Бѣрендѣѣ*), Украина 17, (1962), 31, is lacking historical evidence; *ts* refers to Staszewski 31.

бёрдѣш, Wd. *бёрдѣш* 'halberd', MUK. *з бардышами* (XVIII c.); PO. *bardysz, berdysz*, RU. *бёрдѣш*, MRU. *бёрдыш* (1704). — Syn. *бѣрда, алѣбѣрда*.

From MLat. *bardūcium* 'pole-axe', Тимченко 58; PO. medium, suggested by Berneker 1, 44, Richhardt 34, a. o., is to be rejected on account of the accent.

бёрдо 1. 'weaver's loom, weaver's comb', MUK. *бёрдо, вѣ бёрда* (XVIII c.); BRU. *бѣрда*, RU. *бѣрдо* (since the XVII c.), BU. *бѣрдо*, SC., SLN. *brdo*, Cz. *brdo*, OCz. *brdlo*, PO. dial., LoSo. *bardo*. — Deriv. *бёрдѣчко, бёрдѣчѣк*, MUK. *бёрдѣчѣковъ* Gpl. (XVIII c.). — Syn. *тѣкѣцькѣй грѣбѣнь*.

PS. **bьrdo*, akin to Latv. *birde* 'weaver's stand', Goth. *baúrd* (in *fofubaúrd*) 'footstool', OHG. *bort*, AS. *bord*, etc., Berneker 1, 118; according to Pokorny 138, it is a BS. borrowing, cf. **bheredh-* 'to cut', **bьrdho-* 'board'; an extensive explanation of the word is offered by Machek 42 and Slavia 21, 269: he connects it with Gk. *spáthē* (< **sp̄r-dhā*) 'weaver's comb', and considers it identical with *бёрдо* 2, q. v.

бёрдо 2. 'hill; precipice, abyss', ModUK.; BU. *бѣрдо*, Ma. *брдо*, SC., SLN. *brdo*, Cz. GN. *Brdo*, PO. GN. *Bardo, Bardony, Bardzice, Bardzimín*. — Deriv. Bot. *бёрдульцѣ, бёрдульчѣк, бёрдульчѣн, бёрдульчѣн, бёрдульчѣн, бёрдульчѣн* 'Rhododendron L.'; Wd. (Bk.) *бѣрце* (< **бѣрце*), *бёрдовѣня, бёрдѣв'я, бѣрдя*;

GN. *Берда́, Берди́ж, Берди́ново, Бе́рдо, Бердя́нка, Бердя́нські хуторі, Берлі́н, Бержа́на, Бе́рнова, Бе́рце* — Syn. dial. *верьх, ұрвана гора*, Бойк. 17, *де стрімке поле, стромина́*, Гуц. 32.

PS. **berdo*, according to Zupitza KZ. 36, 65, akin to Gk. *brēnthos, týmbos* Hes., Cymr. *brynn* 'hill', OIc. *brattr*, OE. *bront* 'steep', Berneker 1, 118—119; IE. base ***bheredh-* 'to cut', ***br̥dho-* 'board', Pokorny 138, see *бе́рдо* 1.

бе́рдо 3. 'hand or leg of a dead (in Uk. folklore)', first recorded in the XIX c.

The connection with *бе́рдо* 1., though possible, is not quite clear for semantic reasons; perhaps it represents the primitive meaning of the root: 'to cut', viz. 'a cut hand or leg respectively', see *бе́рдо* 1.

бе́рег, бе́риг 'shore, bank, coast, beach; Wd. (Bk., Hc.) mountain, steep slope (of a mountain)', MUK. *отъ берега* Gsg. (XV c.), *на березѣ* Lsg. (XVIII c.), OES. *берегъ, на березѣ* Lsg.; also (from OCS.) *брѣгъ* (1073 Изб. Св.), *по брѣгу* (XI c. Остр. ев.); BRu. *бе́раг*, Ru. *бе́рег* and (from OCS.) *брег*, OCS. *bręgz*, Bu., Ma. *брег*, Cz. *břeh*, Slk. *breh*, Po. *brzeg*, Ca. *břèg*, Sli. *břég*, Plb. *brig*, LoSo. *br'og*, UpSo. *brjoh*. — Deriv. *берегівка, береговий, береговісько, береговина, березулька, бережистий, бережина, бережок, беріжок, бережечок, береженько, бережняк, [за-, на-, під-, по-, при-]бережний, побережжя, побережник, узбережжя*, etc.; GN. *Бе́рег, Береги́, Берего́во, Бе́режа, Бережанка, Бережани́, Бережинка, -инці, Береживка, Бережкі́, Бе́режне, Бережні́ця, Бережок, Бе́режці, Берегомёт* (: Wd. *берегомёт* 'undermined bank', Лимаренко ПитТопОн. 148 - 152), etc.; FN. *Бережанський, Бережний, Бережков, Бережинський, Бережницький, Бережняк, Бережняцький*, etc. — Syn. *край ріки, моря; окрайка, кант*, Тимченко 83.

PS. **bergz*, IE. root ***bhergh-*, a variation of ***bherǵh-*, evidenced in Skt. *brhánt-* 'high', Av. *barazant-* 'high', Toch. AB *pärk-* 'to rise', Goth. *baírgahei* 'highlands', OHG. *berg*, AS. *beorg* 'mountain', a. o., Jagić Archiv 30, 457, Brückner Archiv 42, 138—139, Младенов 47, Machek 47, Sławski 1, 46, Sadnik - Aitzetmüller 218, a. o.; some etymologists consider it as a PS. borrowing from Teut. **bergaz*, Kluge 27, Meillet RS. 2, 69, Berneker 1, 49-50, Преображенский 1, 23, Trautmann 30-31, a. o.; according to Kiparsky 1, 101—102, it comes from a Centum-language in general; Pokorny 140—141, derives it from a Ven. - Ill. source; the genuine Sl. provenience of the word from IE. is most probable; cf. also Шевельов 143 - 147.

берегті́, Wd. *беречі́* 'to take care, look after, spare, respect; preserve, watch', MUK. *берегучи* (XVIII c.), OES. *не бережетъ, не березѣта, не бережахоу* (XV c.), *беречи* (1450); also *брежемъ* (1315), *брежетъ* (1390), *не брѣзи, не брѣщи* (XI c.), *не брѣжемъ* (XII c.); BRu. *берачы́*, Ru. *беречь*, OCS. *bręšti*, OSC. *bržet*. — Deriv. *берегтися, бережити, зберегти[ся], [по]на[з]берегати[ся], бережіння, [о]бережний, -ність, бережливий, -вість, бережкий*; FN. *Обережний*. — Syn. *стерегти, хоронити*, Деркач 22.

PS. **bergti*, IE. root ***bhergh-*, a variant of ***bherǵh-*, preserved in Goth. *baírgan*, OIc. *bjarga*, AS. *beorgan*, OHG. *bërgan*, ModHG. *bergen* 'to hide, recover', the orig. meaning 'to lay somewhere for safe keeping', is found in Teut. and Sl., Kluge 27, Berneker 1, 49, Kiparsky 1, 59.

береза 'Betula alba L.: birch'; fig. (in Uk. folklore:) 'leader of carollers'; MUK. *береза* collect. (XVII c.), *берези* Gsg. (XVIII c.); OES. *береза*; на мѣсто нарицаемое Березу; *брѣза* (XIV c.); BRu. *бяро́за*, Ru. *берѣза*, Bu. *бряза́*, Ma. *брѣза*, Cz. *břıza*, Sln. *breza*, Po. *brzoza*, etc. — Deriv. *берез[онь]ка, беріз[онь]ка, березочка, берізо́чка, бере-*

зіл[к]а, березник, -ниця, -ничок, підберезник, березнівка, березняк, -ячок, березовиця, березовий, etc.; FN. *Береза, Березний, Берез[н]ицький, Березович, Березіюк, Березинський, Березій, Березівський, etc.*; GN. *Береза, Березань, Берездів, -ці, Березіна, Березинська, Березів[ка], Березівка, Березіна, Березна, Березне, Березнеговате, Березневатівка, Березнік, Підберізиці, Березничата, Березняк, Березнякі, Березова, -вий, -во, Березовичі, Березовиця, Березоточа, Березянка, etc.* OUK. Березово (1425 Снятин, Грамоти 153). — Syn. *бѣрест білий, чечотка, Makowiecki 56.*

PS. **berza*, IE. base ***bherǵ-* 'to shine; white', cf. Skt. *bhrājatē* 'is shining', *bhūrjas* 'a kind of birch', AS. *beorc*, *birce* 'birch', Lit. *bēržas*, Latv. *berzs*, OPr. *berse*, etc., Pokorny 139, Berneker 1, 52, Trautmann 32; for the fig. meaning of *береза* in Uk. folklore see Онацький 1, 82 - 83, and Vernadsky *The Origins of Russia* 113 - 116.

бѣрезень 'March', OES. мсць апрѣль рекомы брѣзьнь (XII c.); Cz. *březen*. — Deriv. *березневий*. — Syn. *березіль*; Subst. dial. *мáр[о]т, мáрець*.

From *береза*, q. v., РССтоцький *Slavia* 5, 11, Огієнко РМ. 1, 244, Горбач 3, 12-13.

березіль, Ed. also березінь 'March', MUK. березозоль (1691 Горбач 3, 13), OES. березозола Gsg.; брѣзозоръ (XIII c.). — Deriv. *Березіль* (name of Uk. theatre in 1922—1930).

Compounded of *береза* - *золá*, see s. v., Горбач 3, 12-13.

берѣка, Ed. бѣрек (Київ) 'Sorbus torminalis Crtz.: beam - tree berry', first recorded in the XIX c.; Ru. *бѣрек, берѣка*, Bu. *брѣкіня, Ма. брѣкіна*, SC. *brèkinja*, Cz. *břek-[yň]*, Slk. *brekuňa*, Po. *brzek*, (from Slk.) *brekinia*, (from Uk.) *bereka*, UpSo. *břekowc*. — Deriv. *берѣківка*; GN.

Берѣка, Берѣчка. — Syn. *богорожник, богшник, брак, грѣша кленова, орябіна брякіня, рябіна берѣка, смо-родюх, Makowiecki 354—355.*

PS. **berkz, *berka*, with no certain cognates in IE., despite of Lith. *brinkti*, Berneker 1, 50, Gk. *fríkē*, Младенов 44, and OHG. *sperboum*, Machek 47; re. Po. dial. *berek* 'mud' (<Hg. *berek*) cf. Urbańczyk JP. 37, 141 - 142.

берендѣі, also берендїі Npl. Berendei (name of a Tk. tribe in Kievan Rus, XI—XIII c., cf. Vernadsky *Kievan Russia* 162), OES. берендичи (Лавр. 1, 176, 378), беренъди, берендее (ibid. 2, 463, 469); Ru. *берендѣи*, GN. *Берендѣево*; Po. *Berendeje*. — Deriv. *берендичи* (Грушевський 2, 136 ff.); FN. *Берендѣй, Берінда* (cf. Зоря Галицькая Jan. 1851, No. 4, 34). — Syn. *тѣрки*, Лавр. 2, 463; Subst. *чорні клубуки*, EY. 2, 115.

Of Tk. origin; all attempts to find definite cognates of the name have been so far unsuccessful, cf. Vasmer 1, 78.

бересклѣт, dial. бересклѣн, бересклѣп, also вер[е]склѣд, вересклѣнь, вересклѣп 'Evonymus verrucosa Scop.: spindle tree, prickwood', BRu. *брыблїна*, Ru. *бересклѣт*, dial. *березбрѣк, берездрѣнь, брусклѣнь, брусклѣт, брун-смѣль, мересклѣт, etc.*, Cz. *brslen*, Ocz. *brsněl*, Po. *trzmiel, przmiel*. — Syn. see бруслина.

The very variableness of the forms in Uk. and other Sl. suggests a f/e. corruption of a non-Sl. term under the influence of such words as *бѣрест, клен, вѣрес*, see s. v.; no plausible solution is offered by Berneker 1, 51, Преображенский 1, 24, РССтоцький *Slavia* 5, 11, Vasmer 1, 78, Machek 45, Попов 29, a. o.

бѣрест 'Ulm L.: elm', MUK. на берестѣ Lsg. (1683), до береста Gsg. (1694), берестына (XVIII c.), OES. брѣстие; BRu. *бѣраст*, Ru. *бѣрест*, Bu. *бряст*, Ма. *брест*, Cz. *břest*, Po. *brzost*, etc. — Deriv. *берестїна, -ище, бере-*

сток, -тюк, -тяка, берестянка, бересняк, бѣрестовий; FN. Бѣрест, Берестянский; GN. Бересняги, Берестѣчко, Берестівка, Бересток, Берестова, -ве, -вий, Берестя (Ru. Брест, OУк. Берестье), Берестин[а], Берестянка, etc. — Syn. в'яз, Wd. ілем, ільма, лем, ульм, see в'яз.

PS. *berstz, IE. **bherktos, akin to bairhts, OHG. beraht 'shining', Berneker 1, 52, Pokorny 139, a. o.; its affinity with берѣза is attested by Uk. dial. берѣсто, бѣрест 'birch - bark', Ru. берѣсто 'ts', берестень 'birch - bark shoe'.

берѣт, Wd. барѣт, also барѣтка 'berret', ModUk.; BRu. берѣт, Ru. берѣт (since 1891), Бу., Ма. берѣтка, Cz. baret, biret, Po. baret, etc. — Dim. берѣтка. — Subst. крѣгла шапочка, кашикѣт без дашкѣ.

From Fr. béret or It. beretta 'ts' respectively, АкСл. 1, 397; the ultimate source is Lat. birrum 'head-cover', Gamillscheg 84, 99.

беріл 'beryl', MUK. бериллюсь (XVII с.), BRu. берыл, Ru. берыл (since 1731), Cz., Po. beryl. — Deriv. беріловий; берілій, -ний, -овий. — Subst. мінерал, що складається з берілійного оксиду, алюмінію й силіцію.

From Lat. beryllus, Gk. beryllos, the ultimate source being Skt. vaidurya, orig. beryl brought from Vidūra in India, Skeat 57; cf. also Кодов Slavia 9, 266.

берівка Wd. (Нс., Гнатюк ЕЗб. 26, 333) see бербенія.

бѣркати Wd. 'to bespatter, splash, besmear' (Наддністрянщина, Janów 151), first recorded in the XX с. — Deriv. забѣркати, -аний. — Subst. заталпати.

Of uncertain etymology; perhaps from PS. root *bьrk-, cf. SC. (old) brkati 'to stare', Cz. brkati 'to trip, stumble', Berneker 1, 119, Machek 43.

беркіць! interj. imitating a fall to the ground (with one's feet in the air), first recorded in the XIX с. — Deriv. беркіцьнути[ся]. — Syn. бѣбѣ[в]х!

An o/p. interjection of a recent date.

бѣрковець hist. 'weight of 10 poods (400 lbs.)' OES. бѣрковскъ, бѣрковчсковъ, бѣрковьсковъ Grpl., бѣрковобскы; BRu. бѣркавец, Ru. бѣрковец, Po. (from ES.) berkowiec, bierkowiec. — Subst. вага 10 пудів, Тимченко 85.

The OES. substantivized adjective бѣрковьскъ has a Teut. source, viz. the Sw. GN. Björkö (< OSw. Bioerkö), Matthews 248; cf. also РССтоцький, Slavia 5, 11, АкСл. 1, 399.

беркѣт 'Aquila fulva: royal (golden) eagle', first occurrence: XVII с. (Brückner 21); BRu., Ru. бѣркѣт (Vasmer 1, 79: беркѣт), Po. (from ES.) berkut, birkut. — Deriv. беркѣтовий; FN. Беркѣт (Франко). — Subst. „птаця з роду вірлів”, Огієнко РМ 1, 244.

From Tk.: Kirgh. bürküt, Kazan Tt. birküt, Kazakh. bürküt, etc., Radloff IV, 2132, 2222, Miklosich TE. 1, 269, Nachtr. 1, 15, Макарушка 6, Преображенский 1, 24, Brückner 21, Дмитриев 21; re. accent cf. Kiparsky 2, 179, and Дмитриев 1 с.

Берлад, also Бирлат GN. Berlad (city in Moldavia), OES. Берладь (XV с. Ипат.), BRu., Ru. ts. — Deriv. берладник, берладницький, OES. берладникъ; FN. Берладник; GN. Берладинка (river) Кат. річок 157. — Subst. берладники: промисловці - здобівники на долині Дунії в XII с., ЕУ 2, 119.

The name is usually derived from бѣрло or берлога respectively, see s. v., Vasmer 1, 79; more convincing, however, is the connection with бѣрдо, viz. *bьrd-l-адъ 'hilly place', see бѣрдо 2.

берлін 'berlin[e] (carriage for four)', МУк. коляска называема берлинъ (XVIII с.); **берліна** 'river boat, barque' ModUk.; BRu., Ru. (since 1780) ts, Cz. arch. *berlín[k]a* 'coach', Po. *berlinka* 'boat'. — Deriv. *берлінка* (:берліна). — Subst. and syn. (від міста Берліна:) *пóвіз, каріта; малий річний чóвен*, Кузеля 42; *ридвán*, Деркач 87.

From ModHG. *Berline* 'Berlinerwagen', РССтоцький 4, 232; according to Brückner 21, the name of Berlin derives from PN. **Berla*, cf. also Vasmer 1, 80; this explanation is rejected by H. Schall who refers it to the PS. root **bьr-*, Ru. *братъ* 'to take', *Der Name Berlin*, 4—5; it seems more likely, however, that *Berlin*, together with Uk. GN. *Берлін* (near Брóди), derives from **bьrd-l-inz*, root **bьrd-*, see бёрдо 2; cf. also Schall IF. 78, 126 - 146, Saglio RIO. 16, 104.

бёрло 'sceptre', МУк. бёрло лѣска царская (1627 Беринда), берло, булава и их слави (XVIII с.); Cz. *berla*, *berle*, Po. *berło*. — Syn. *ліска монарша, сцѣнтро, знак монаршої влáди*, Тимченко 85; *жезл, царська відзнака*, Кузеля 42; cf. *скінетр*.

From OHG. *fēr[a]la* 'ts', РССтоцький 4, 114, the ultimate source being Lat. *ferula*, Berneker 1, 44; some etymologists accept the medium of Po. *berło*, Brückner 21, Sławski 1, 30, followed by Richhardt 34.

берлóга see барліг.

бернардін 'Bernardine[monk]; St. Bernard's dog'; fig. Ed. *бардадím* 'clumsy man', ModUk.; BRu. *бэрна[r]дýн*, *бардадýн*, Ru. *бернардін* 'Bernardine[monk]' (since 1500), *бардадýм* 'king of spades or clubs', Po. *bernardyn*, etc. — Deriv. *бернардінка, -нський*. — Subst. *бернардінський монах; бернардінська собака, бернардінський пес*; fig. *валíло*, see also *бурміло*.

From the name of St. Bernard; re. *бардадím* < *бернардін* cf. Носович 15, 41, (extensively:) Попов 49 - 50;

Преображенский's 1, 17, explanation (:**борородымъ*), followed by Vasmer 1, 55, must be decidedly rejected; cf. also Трубачев Этим Иссл. 3, 42 - 44.

берфела, берфеля, берфело Wd. (Cr.) 'pot-hanger (in a колиба)', first recorded in the XIX с. — Subst. *крюк на казанóк у колибі*.

From Rm. *bîrfeală*, Vincenz 12.

бесага, usually Npl. бесáги 'travelling sack, bag', Wd. also бесáг 'Easter-egg' (Грицак РМ. 2, 146), МУк. бисáга, ташка, капса s. v. чпаг (1627 Беринда), бисага - чпагъ, ташка, капса (XVII с. Синонима 138); Bu. *бисáги* || *дисáги* 'pockets in a cloak', Ма. *дисáги*, SC. *bisage*, Sln. *besaga* || *bisága*, Po. *biesagi* (since the XV с.), dial. *bisagi*, *besaty*, and (from Uk.) *besag*. — Deriv. FN. *Бесага*; GN. *Бисáги, Бисаго́ва* (Петров 146). — Subst. *мишо́к до перевішування через плéчi абó обáбчи сидлá*, Кузеля 42.

From Lat. *bisaccium*, Тимченко 91, most probably through Rm. medium, Кузеля 1. с.; Po. medium suggested by Berneker 1, 57, and accepted by Richhardt 34, is dubious; re. Bu. *дисáги* cf. Vasmer RS. 3, 262 and Brückner 26.

Бесара́бия, Wd. Басара́бия GN. Bessarabia, OUk. воевода Басарабський (1395 Крымський 1, 251), woyewoda Bessarabiae || Bassarabiae (1396 ibid.), OES. Басарабина земля (1349, 1357 Vasmer 1, 82), BRu. *Бесара́бия*, Ru. *Бессара́бия*, Po. *Besarabia*. — Deriv. *бесара́бець, -бка, -бський*; FN. *Басара́б, Бессара́ба, Бесара́бець* (pseudonym of *Бернатович*, Тулуб 226).

Named after a Valachian prince *Basarab[a]*, the ultimate source being Tk. *basar:bas-* 'to press, rule', Tamas ZONF. 13, 281, Rásonyi AECO. 1, 245 - 246. Vasmer 1, 82, Staszewski 33, Мельхеев 19.

бесемёр 'Bessemer - steel', ModUk.; BRu. ts, Ru. *бесемёр*, Po. *besemerowski*. — Deriv. *бесемёрівський, бесемерувáти, -áння*.

Derived from the name of the E. engineer Henry *Bes-
semer* (1813—1898), УРЕ 1, 525—527.

бѣсида 'conversation, talk'; arch. 'banquet; guests', МУк. беседы Gsg. (XVI с.), гощёніе : учёта за́чная, знаменітая бѣсѣда, албо, бѣсѣда (1627 Беринда), бесѣда (XVII с. Си-
нонима 138), одну бесѣду со мновъ бесѣдуй (XVII с.); OES. бесѣда 'ts' and 'sitting place'; Ru., Ву. *besěda*, OCS. *besěda*, Ма. *běceda*, SC. *běsjeda*, Sln. *besěda*, Cz. *beseda*, OCz. *besěda*, Po. *biesiada*. — Deriv. *besідка*, *besідник*, *-иця*, *besідувати*; GN. *Besідівка*, *Besідка*, *Besідки*. — Суп. *мова*, *розмова*; *пир*, *бѣнкѣт*.

The word is generally considered as a compound **bez-
sěda* 'sitting outside', Berneker 1, 52-53, Jagić - Festschr. 599 - 600, РССтоцький *Slavia* 5, 7, Wanstrat *ZfslPh.* 14, 101 - 103; according to Rozwadowski, RS. 2, 104 - 105, it is related to Skt. *bhasád* 'vulva', root **sed* - 'to seat'; see also Погодин (: **be-sěda*) РФВ. 39, 1-3, Ильинский (: **bes-ěda*) РФВ. 62, 235—239, а. о.

бѣскид, бѣскед, Ed. also бѣскет (1862 Основа 4, 88) 'steep mountain, precipice', МУк. бескиды Apl. (XVII с.), ОУк. Бескыдъ (Срезневский 1, 73); excerpt Cz. *beskyd*, and Po. GN. *Beskid*, *Bieszczad*, wanting in other Sl. — Deriv. *бескѣття*, *бескѣдина*, *бескідський*, *бескідувати*; GN. *Бѣскид*, Wd. *Бѣський*, *Бескидовець* (Бойк. 45), *Бескідо-
вець*, *Бескідок* (Петров 147); FN. *Бескід*. — Суп. *гора*, *ірський хребѣт*, Тимченко 86.

Early explanations: *безъ скида* 'without a monastery', Срезневский 1, 73, and *без скиб* 'without clods', Бойк. 194, are f/e.; according to Rozwadowski RS. 6, 69, JP. 2, 162—164, the names *Бѣскид* and *Bieszczad* derive from MLoG. *beschēt* 'boundary', cf. also Шахматов *Archiv* 33, 54, РССтоцький 4, 32, and Vasmer 1, 82; less con-
vincing is the derivation from a Thracian name *Béssoi*

(*Biessoi*), *Perwolf Archiv* 7, 625, *Brückner* 21-23, and *Slavia* 3, 216, as well as from Alb. *bješke* 'highlands', *Jokl SKUnters.* 165—166, Mann 31; cf. also Соболевский РФВ. 64, 101, *Кореčný Adolfu Kellnerovi*, *Opava* 1954, 158 - 173, *Machek* 30, *Галас УМШ.* 5, 67, *Staszewski* 33, (extensively :) *Марусенко*, *ЛБюлетень* 9, 65 - 73.

бѣстія 'beast', МУк. безсловѣсное, бѣстія (1596 Зиза-
ній), безсловѣсное, *bestia*, албо дѣкое а окрѣтное звѣря (1627 Беринда), бѣстія Npl. (XVIII с.), з нерозумными бѣстіями Ipl. (XVIII с.); ВРу. *бѣстыя*, Ru. *бѣстыя* (since 1847), Po. *bestia*, etc. — Deriv. *бѣстїянка*, *бѣстїй-
ський*, *бѣстїяльський*; МУк. бѣстка (XVII с.), бѣствѣю (1627 Беринда), бѣстелюга (XVIII с.), бѣстіялство (XVIII с.), бѣстїяльном Gsg. (XVIII с.), *бѣстїярско* (XVIII с.). — Subst. *звѣря*, *звѣр*, Тимченко 86.

From Lat. *bestia* 'ts', Беринда 6, Тимченко 1 с. РССтоцький *Slavia* 5, 12, *Hüttl-Worth AUA.* 8, 71.

бѣтега Wd. (Lk.) 'sickness, illness', also 'shame' (Ко-
ковський РМ. 3, 75), 'dullard' (Верхратський Лем. 391); МУк. бѣтегъ, бѣтюг, бѣтѣгъ (XVI—XVIII с. Дѣже StSl. 7, 160), бѣтюгъ (XVIII с.); SC. *beteg*, Sln. *béteg*, *bétež*. — Deriv. *бѣтежний*, *бѣтегота*; МУк. бѣтежний, бѣтѣж-
ный, бѣтеговати (XVI—XVIII с. Дѣже 1 с.). — Subst. *хоріість*, *слабіість*, *недѣга*; *нездѣра*; *ганьба*.

From Hg. *beteg* 'sickness', Дѣже StSl. 7, 150, 160.

бетон 'concrete, strong mortar', ModUk.; ВРу., Ru. (since 1836) ts, Po. *beton*, etc. — Deriv. *бетонний*, *-ик*, *-иця*, *бетоньѣрка*, *бетонувати*, *бетономашина*, *-мі-
шалька*; *залізобетон*. — Subst. *цемент з наріжком і
скаллями*, *що вживається в будівництві*.

From Fr. *béton* 'ts', the ultimate source being Lat. *bitumen* 'mud, sand', *Gamillscheg* 102.

бєтяр Wd. (Ср.) 'vagabond, tramp', first recorded in the XX c. (Кириченко РМ. 1, 85, Балецкий StSl. 4, 43); Cz. *bet'ar*. — Deriv. *бєтярчѹк*. — Subst. *пройдїсвіт* (Кириченко l. c.), *розбїйник* (Балецкий l. c.).

From Hg. *betjár* 'jobless lad, vagabond', see *батяр*.

бєх! interj. imitating a hollow sound produced by a falling body: 'bang'!, first recorded in the XIX c.; wanting in other Sl. — Deriv. *бєхати*, *-ання*, *бєхнути*, *-нення*; *бєбє[в]х!* — Суп. *бах!*, *бух!*, *бац!*

Ап о/р. interj. like *бах!*, *бух!*, РССтоцький 3, 142—143.

бєхмєт see Мохаммєд

бєцман colloq. 'clumsy person', first recorded in the XIX c.; wanting in other Sl. — Deriv. *бєцманка*. — Subst. see *тѹхтїй*.

F/e. from Po. *bęwał*, being a corruption of *bucefal*, Brückner 24.

бєця 'everything bad, unpleasant' (in the infant's language), ModUk. only. — Deriv. *бєцька*, *бєцяти*, *бєцькати[ся]*. — Суп. *бєка*.

Derived from the interj. *бє!*, q. v., cf. also РССтоцький 3, 144 and Slavia 5, 11.

бєчка Wd., бєчька (Нс.) 'pussywillow', first recorded in the XIX c.; wanting in other Sl. — Deriv. *бєчковий*; *Бєч[ь]кова* (also: *Бїчкова*) Недїля 'Palm Sunday'. — Суп. *базька*, *кóтики*, *баранчик*.

From *бїчка* (: *бик* or *бич*) with a dial. lowering of *и* > *є*; cf. Желеховський 1, 25, 27.

бєшїха 'erysipelas (sickness)', ModUk.; Ru. dial. (from Uk.) *ts*, SC. *běšika* 'blister, bubble'. — Deriv. *бєшїховий*, *бєшїхоподїбний*.

From Rm. *bășică*||*beșică* 'blister, bubble', Pușkariu 15, Berneker 1, 53, Шаровольський 1, 54, Шелудько 2, 127; Vasmer's explanation of the suffix *-иха* as a b/f. from *бєшїшник*, RS. 4, 168, has been rejected by Uk. linguists, cf. Шевельов Ук. Засів 3, 104, а. о.; in *бєшїха* the influence of Uk. *-їха* (as in *дячїха*, *ковалїха*, *купчїха*, etc., РССтоцький 1, 90) is apparent; for Rm. *bășică* see Cioranescu 70, Vincenz 3.

бєшкет 'scandal, indecorum, roistering, uproar', ModUk. only. — Deriv. *бєшкетний*, *-ик*, *-иство*. *-иця*, *бєшкетувати*, *-ання*. — Subst. *бєзчїнство*, *бїїство*, *неподобство*; *скандал*; colloq. *дебóш*, dial. *галабўрда*, Деркач 23.

Потебня, РФВ. 1, 254, suggests a borrowing from ModHG. *Beschiss* 'fraud, deceit'; following this explanation Vasmer 1, 84, refers the word to MDu. *bescīten*, MLoG. *bescīten* 'to deceit'; both etymologies are uncertain.

бєшмєт 'beshmet, Caucasian coat', ModUk.; BRu., Ru. (since 1780) *ts* || *бєшметь* (1789). — Deriv. *бєшмєтник*. — Subst. *вєрхня одїж*, *каптан*, Кузеля 43.

From Tt. *bištāt* 'ts', Горяев 17, Преображенский 1, 25, АкСл. 1, 447, Дмитриев 21.

бєштати 'to rebuke, reprehend', ModUk.; Po. *besztać* — Deriv. *бєштатїна*, Wd. colloq. *бєштатїця*. — Subst. see *картати*.

From Po. *besztać*, the ultimate source being Hg. *beste[élek]* — an abusive term (< Lat. *bestia*), Brückner 22 and PF. 7, 173, Richhardt 34; cf. also Berneker 1, 53, РССтоцький Slavia 5, 12.

бжолá see бджолá.

бздїти, бзнїти 'to fart', OES. бздра(?); BRu. *бздюль* 'insect', Ru. *бздеть* (Vasmer 1, 84), Ву. бздя, Ма. бáзди,

SC. *bàzdeti*, Cz., Slk. *bzdíti*, Po. *bzdzieć*. — Deriv. *бздик*, *бздіни*, *бздо*, *бздун*, *-ка*, *бздюх*, *-а*, *бздьóха*; Wd. *бздúри* (Львів); FN. *Бзденъ*; MUK. Бздюлевъ (1638, Тупиков 478). — Syn. *пердіти*, dial. *нездіти*.

PS. **bъzděti*, IE. root ***bhes-* 'to blow', Pokorny 146; see also *нездіти*.

бзик, Wd. also *бзік* 'Tobanus: badfly', see also *буз*, ModUk.; Ru. *бзык*, SC. *zólja* (**bzzolja*), Po. *bzik*. — Deriv. *бзичáти*, *бзікнути*. — Syn. *бідзень*, *бідзжавка*, *Гедз[ь]*.

From an o/p. root **bzz-* 'to buzz', perhaps related to Skt. *bábhasti* 'he blows', MHG. *bise*, ModHG. *Biese* 'north-east wind', dial. *bisen* 'to run about like cattle tormented by horseflies', Berneker 1, 111—112, Kluge 31, Sławski 1, 53; a similar formation is Geo. *bziki* 'vesp', Deeters IF. 61, 329.

бзинá Wd. see *буз*.

бзну́ти from *бздну́ти* — a durative form of *бздіти*, q. v.

би, after vowels *б*, conditional particle: '...should, ...would', MUK. *бы* (XV c.), OES. *бы*; BRu., Ru. *бы*, OCS. *бу*, Bu., Ma. *би*, SC. *bî*, Cz., Slk., Po. *by*, etc. — Deriv. Wd. (Hc.) *бух*.

From the 2nd and 3rd person aor. of **byti*, Uk. *бути* 'to be', Berneker 1, 115, B. de Courtenay PF. 12, 14, Sławski 1, 52.

бівень 'tusk', ModUk.; Ru. *ts*. — Syn. *ікло*.

From **biti*, Uk. *біти* 'to strike'; suffix *-ень* < **-ьнь* like in *сáжень*, *лю́тень*, PCCToцький 1, 27 - 28.

бигáр, also *бéгар*, *бігáрь* Wd. (Cp.) 'stick', first recorded in the XIX c.; Po. *bika*, *biga* (Brückner 27). — Deriv. *би́гарик*, *бі́гасень*; *бі́ги збивáти*; FN. *Бі́гар*, *Бі́гора*. — Subst. *бук*, Полянський PM. 1, 407.

Most probably from ModHG. *Bicke*[l] 'pickaxe', Kluge 30, Brückner l. c.

бідзень, *бідзинь* Wd. see *гедзень*.

бідло 'cattle', MUK. *быдло* (XV—XVIII c.); Po. *bydło* 'ts', Cz. *bidlo* 'stick'. — Deriv. MUK. *быдлина* (XVII c.), *быдля* (XVI—XVII c.), *быдлятко* (XVII c.), *быдлѣчий* (1627 Беринда). Subst. *волі*, *корóви*, *теля́та* і *взагалі домо́ві звіря́та*, Тимченко 160; *худóба*.

From Po. *bydło* (:**byti*, Po. *być* 'to be', Brückner 52), Richhardt 38; re. suffix *-dlo* in Uk. cf. PCCToцький 1, 39.

бик 'Bos taurus: bull, steer', hist. 'torture furnace', tech. 'pillory, stocks; bridge buttress', fig. 'big mistake, error', MUK. *быкъ* (XVI—XVIII c.), OES. *быка* Gsg.; *быкы* Apl. (1073 Изб. Св.); BRu., Ru. *бык*, Bu. Ma. *бик*, SC. *bîk*, Cz., Slk. *býk*, Po. *byk*, etc. — Deriv. *бичá*, *бичáк*, *бичáр*, *биченя́[тко]*, *біньо*, *бичéчок*, *бичик*, *бичок*, *бичісько*, *-іще*, *бичі́на*, *бичка* (=dial. *бéчка*, q. v.), *бичнік* (= **бичник*), *бичня́*, *бич[ам]ий*, *бичі́тися*, dial. *бичі́вка* or *бичі́вка діня*, *бичі́йка*, *бичáйка* (SoCo. Дзендзелівський StSl. 6, 136), etc.; FN. *Бик*, *Бі[ч]ків*, *Бичкó*, *Бичок*, *Бич[ч]ківський*, etc., MUK. *Быкъ* (1495 Тупиков 75), *Быкодеръ* (1688 *ibid.*), *Бычко* (1564 *ibid.*), *Быковъ* (1556 Тупиков 496), *Быковичъ* (1476 *ibid.*), etc.; GN. *Бик*, *Біків[ка]*, *Біківці*, *Біково*, *Бичівський*, *Бичáль*, *Бичево*, *Бичків*, *Бичківці*, *Бікова Грéбля*, etc. — Syn. *буга́й*, (*здебі́льшого робóчий*.) *віл*, Деркач 27.

PS. **bykz*, IE. root ***bū-*, a variant of ***b[h]eu-*: ***b[h]ou-* expressing o/p. sounds, cf. Uk. *бúча* 'noise, row', Ru. *бучáть* 'to buzz', etc., Pokorny 97 - 98, Трубачев 2, 41 - 42; according to Корш Archiv. 9, 493, Vasmer RS. 3, 263, Hujer LF. 52, 309, a. o., the word is supposed to be a borrowing from Tk. *buqa* 'steer'; this is rejected, and rightly so, by Младенов Slavia 10, 251, Brückner 53 - 54, a. o.; in-

conceivable is also the etymology from Сe. *boukho-*, Шахматов RS. 6, 101.

би́лина 1. see билó; 2. 'bylyna, heroic poem, historical legend', OES. по былинамъ; BRu., Ru. *быліна, былъ, Ро. bylina*. — Deriv. *билинный*. — Syn. *старина*.

From **bylina*, root **by-*, see *бѹти*.

бѣло 'metal top, a kind of gong (used in monasteries as a bell)'; tech. 'beater, mace'; MUK. бѣло : молотокъ котрымъ струны натягают. и тыж бѣлце албо пѣорка котрымъ на струнахъ брянкают. и дощка оголошена млтвъ в обителехъ и на ѣныи потребы (1627 Беринда), била Npl. (XVIII с.); OES бѣло (XI с.); Ru. *бѣло, бѣлень*, Вu. *бѣло*, SC. *bĭlo*, Cz. *bidlo*. — Syn. *калатало, клепачка, стукачка*.

From **bi[d]lo*, root **bi-*, see *бѹти*.

билó 'stem, stalk', MUK. быліе : зѣл'е, былъе (1596 Зизаній), былина (XV—XVIII с.), OES. былие, быліе; BRu. *быллѣ*, Ru. *быльѣ*, OCS. *bylĭje*, Вu. *бѣл[ь]e*, SC. *bĭlje*, Cz. *býlí*, Po. *byle*, etc. — Deriv. *билин[к]а, билимонька, -очка, бѣлля, бильцѣ*. — Syn. *стеблó, стебліна, бадиліна*.

From **bylo*, root **by-*, see *бѹти*.

бѣнда 'ribbon', ModUk.; Po. *binda*. — Deriv. *бѣндочка, бѣндовий*. — Subst. *лѣнта; перѣв'язка*.

From ModHG. *Binde* 'ts', Słownik PAN 1, 524.

биндѹг[a], also **бендѹг[a]** 'cart.; sleigh, sled; wooden pole (shaft)', first recorded in the XIX с.; Ru. *ts*, Po. *binduga* || *winduga* 'wood-floating, raft'. — Deriv. *биндѹжный, -ик*; FN. *Бендѹга*. — Subst. *рѣд вóза; сáни; ломáка, складовá частіна вóза, плѹга, вѣтрякá*, Кузеля 41.

From Po. *binduga*, the ultimate source being ModHG. *Winde* 'windlass, winch' Шелудько 1, 21, Brückner 27.

бинт 'bandage, swathe', ModUk.; BRu. *бѣнт*, Ru. *бинт* (since 1834). — Deriv. *бѣнтик, бинтовѣй, [за]бинтувáти, [за]бинтувáння*. — Subst. see *бандáж*.

From ModHG. *Binde* 'ts', АкСл. 1, 455.

бѣр! interj. in calling sheep, first recorded in the XIX с.; Ru. *быря!*, SC. *bĭri, bĭri!*, Cz. *brr byr!* — Deriv. *бѣркати, -ання, бѣркнути, бир - бир!*; *бѣря, бѣрка*, q. v. — Syn. *бер!*

It is a directly imitative word, and much the same as *бер!*, РССтоцкий 3, 145.

бѣрич 'herald, public crier, bellman, proclaimer', OES. биричь (first occurrence: 1229 Смоленск. грам.); Ru. *бѣричь, бѣрюч, бѣричь*, Sln. *birič*, Cz. *biřič*, UpSo. *běřič*, LoSo. *běric*. — Deriv. FN. Биричь (1495), Биричевъ (1700, Тупииков 478). — Subst. *оклічник, прѣстав*.

Of obscure origin; its occurrence in some Sl. only perhaps supports the view that it was borrowed from It. *birro* 'usher of the court', Miklosich 13, Berneker 1, 57, Преображенский 1, 26, Тимченко 90, Machek 32, a. o.; according to Соловьев, Slavia 15, 416, it comes from OES. *бир* 'tax', *бѣрич* being 'a tax-collector'; Tk. provenance is ascribed to *бѣрич* by Vasmer 1, 87, cf. Osm. *bujur-* 'to rule', *bujurudžu* 'chief'.

бѣрѣв Wd. (SoСр.), also бѣров, бѣров, бѣрѣв, etc. (Верхратський Знадоби 1, 202, Кириченко РМ. 5, 85, Перени - Балецкий StSl. 5, 89) 'judge', MUK. бировъ, бирувъ, бѣровъ (first occurrence: 1603 in Тестамент Н. Бенедиковського, Перени - Балецкий I. с., for later records see Дежэ StSl. 7, 160), OUK. бировъ (1434 Перени - Балецкий I. с.); SC. *birón*. — Deriv. *бѣрѣвка* (Кириченко I. с.), MUK. бирувство (XVIII с.), бировати (XVIII с.), бировань, бировити, биру[в]ский (XVI—XVIII с., Дежэ I. с.). — Subst. *суддѣ, староста*.

From Hg. *bíró* 'ts', Перени - Балецкий I. с., Тимченко 91.

бирзува́тися Wd. (Hc.) 'to become furious, to rage', first occurrence: XIX с. — Subst. *злоститися, шаліти*.

From Rm. *bírzoia* 'to become angry', Шелудько 2, 127, Cioranescu 84.

бírка 1. 'sheep; sheepskin; fleece', MUK. бирок Gpl. (1694); Cz. *bírka*, Slk. *birčiak* 'shepherd', Po. dial. *bírka*. — Deriv. *бírковий, шáнка - бírка*; FN. *Бирчák*. — Syn. *вівця, овéча шкíра, вóвна*.

A dimin. form of *бírя*, which, in turn, comes from *бир!*, q. v., Machek 32; in no case it is borrowed from Hg., Тимченко 90, Кузеля 43, а. о., since Hg. *bírka* itself is a loan-word from Sl.

бírка 2. 'pole or stick for making notches (in counting); dice; a kind of children's play', MUK. жрѣбiя : фóстки, бírки, лiосы (1627 Беринда); BRu. *бírка*, Ru. *бírка* (since 1704), Po. *bier[k]a*. — Subst. *карбiж; вариáбове кружáло, жéреб, лос*, Тимченко 90.

The word is usually referred to Tk. *bir, iki* 'one, two', Корш Archiv 9, 491, Miklosich TE. Nachtr. 1, 15. Тимченко I. с., or to Scand. *birk* 'birch' respectively, Богданов Этн. Обзор. 109, 32 - 33, Зеленин ZfslPh. 2, 207, Mikkola Berühr. 88; less persuasive is the assumption of a genuine Sl. origin (: **szbirati* 'to gather') by Брандт PФВ. 18, 30.

бирна́к Wd. (Hc.) 'stick with hook', first occurrence: XIX с. — Subst. *пáлиця з гáком; криву́ля, яко́ю лóвлять вiвци*, Кузеля 43.

From Rm. *bírňá* 'beam', the ultimate source being Sl. **byrnъno*, see *бервенó*, Шелудько 2, 127, Cioranescu 84.

бírса 'storm - wind, hurricane', ModUk.; Ru. dial. *бырь* 'whirlpool', OES. *бираю, бирати* 'to err, go astray', UpSo. *byrać*, LoSo. *byraś* 'to fling, hurl'.

From PS. **byr-*, a variant of **bur-*, see *бýрити*, Berneker 1, 113, РССтоцький Slavia 5, 20.

бírшаг SoCp. 'fine, penalty', MUK. бершагу, биршага Gsg. (XVII—XVIII с. Балецкий StSl. 2, 379 - 380) — Subst. *ка́ра*.

From Hg. *bírság* 'ts', Tichý 15, Балецкий I. с.

бирюкува́тий 'distrustful, suspicious'; **бирю́чина, бирю́чка** 'Ligustrum vulgare L.: privet'; MUK. FN. Бирюковъ (1552), Бирученко (1683, Тупиков 479); Ru. *бирю́к, бирю́ковáтый, бирю́чий*; wanting in other Sl.

From Tk.: Kirgh. *börü*, Uig. *pöri*, Kazan Tt. *büri*, in Codex Cumanicus: *börük* 'wolf'; the ultimate source is Osset. *beräh, birah*, Av. *vəhrka-*, Корш Archiv 9, 494, Berneker 1, 57, Lokotsch 30, Vasmer 1, 87, Дмитриев 21; re. meaning cf. Uk. дивiтися вóвком (: бирюкува́тий), and вóвча я́года (: бирю́чина, бирю́чка).

бирь[х] Cp. see бер[ь].

бiстрiй 'rapid, swift, fast, quick', MUK. быстрои Gsg. (XVI с.), бiстрого рóзуму (1627 Беринда), рѣка... бiстра (XVIII с.), бiстрое око (XVIII с.), OES. бiстръ (XI с.), бiстрии кони; BRu. *бiстры*, Ru. *бiстрый*, OCS. *bystrъ*, Bu. *бiстър*, Ma. *бiстар*, SC. *bistar*, Sln. *bistor*, Cz., Slk. *bystrý*, Po. *bystry*, Ca. *bastrí*. — Deriv. *бiстрé-[ce]нький, бiстрина́, бiстри́нь, бiстря́[нка], бiстри́сть, бiстротá*, etc., several compounds: *бiстровóд[н]ий, -крiлий, -ногий, -окий, -плiнный, -теку́чий, -те́чний, -хiдний*, etc., MUK. бiстрогоркости Gsg. (XVII с.), бiстропрудный (XVII с.), бiстроумный (XVII с.), etc.; FN. *Бiстрiй, Бiстрéнький, Бiстрéнко, Бiстрич, Бiстрицький*, etc; GN (rivers:) *Бiстра, Бiстрець, Бiстрик, Бiстриця, Бiстри́вка* (Kat. річок 157), (places:) *Бiстра, Бiстракі, Бiстрé[ць]*,

Бістрівка, Бістрик, Бістриця, Бістричі. — Syn. *прудкий*, etc., see *швидкий*.

PS. **bystrz*, IE. ***bhūs-ro-* orig.: 'piercing, penetrating', akin to OIc. *bysia* 'to flow rapidly', Nor. *buse*, Sw. *busa* 'to rush forward', Cymr. *buan* 'fast', etc., Berneker 1, 113, Schnetz ZONF 9, 139, Младенов 30, Machek 52, Pokorny 101—102, a. o.; less convincing is the derivation from **byd-trz*, Matzenauer LF. 7, 19, Osten-Sacken Archiv 35, 56 - 57, Ильинский Jagić - Festschr. 291 - 292.

бітва 'battle, combat, fight', MUK. битву Asg. (1595), брань : бѣрба, рѣлемос, война, битва, бой (1627 Беринда), битва - брань, подвигъ, рать, страданіе, страдалчество (XVII с. Синонима 138); BRu. *бітва*, Ru., Ma. *бітва*, Cz., Slk. *bitva*, Po. *bitwa*. — Deriv. MUK. *битвуюся* — разсвѣрѣпѣваю (XVII с. Синонима 138). — Syn. *бий*, *баталія*, Тимченко 92.

Derived from *біти*, q. v.; suffix *-*tva* as in *брѣтва*, *молітва*, *паства*, etc., РССтоцький 1, 41.

біти 'to beat, hit, strike', MUK. бити, біеть (XVI с.), бѣет, бѣют, бѣймо (XVII с.) бивъ (XVIII с.), OES. бити (XI с. Остр. ев.), бити челомъ (1340); BRu. *біць*, Ru. *бить*, OCS. *biti*, Ma. *біе*, Bu. *бія*, SC. *biti*, Sln. *biti*, Cz. *biti*, Slk. *bit'*, Po., UpSo. *bić*, LoSo. *biś*, Ca. *bic*, Sli. *bjic*, Plb. *bojt*. — Deriv. *біло*, q. v., *бітва*, q. v., *битель-н[и]я*, *бітка*, *биток*, *биття*, *бітий*, *битлівий*, *біяк*, etc.; several prefixed verbs: *в[и]-*, *з[а]-*, *на-*, *під-*, *по-*, *при-* *біти*, etc., along with corresponding iter. forms: *в[и]-*, *з[а]-*, *на-*, *під-*, *по-*, *при-* *бивати*, etc.; FN. *Бітий*, *Битінський*; GN. *Бітин*, *Бітиця*, *Бит[ь]ків*. — Syn. (*біти чим-небудь*;) *батожити*, *бичувати*, *симагати*; *періциити*, *[и]пирити*, *сікти*, *стѣобати*, *хльостати*, *чесати*, *чустрити*, *чухрати*; (*кулаком*, *паллицею*, *тощо*) *кулачити*, *стусувати*, *бухкотіти*; (*сильно*;) *гатіти*, *гамселити*, *гателіти*, *гиліти*,

гніздіти, *голомшити*, *гріти*, *жарити*, *кленати*, *колочиматити*, *кресати*, *луніти*, *лунцювати*, *локиити*, *лүциити*, *молотіти*, *мотлогіити*, *окладати*, *пирчитити*, *стріити*; (*по спані*;) *товкти*, *човпті*, *товкмачити*, Деркач 23; *прохворостіти*, Шейковський ЗІФВ. 15, 214.

PS. **biti*, IE. root ***bhei-* : *bhi-* 'to beat', cf. Av. *byente* 'they fight', Arm. *bir* 'big stick'. Gk. *fitrós* 'stump of a tree', OHG., OE. *bill* 'sword, chopper; axe', ModHG. *Bille* 'hatchet'. Berneker 1, 117, Holthausen 23, Pokorny 117 - 118; see *бий*.

битюг, also **битюк** 'bytyuh, a kind of carthorse', ModUK.; BRu. *біцюг*, Ru. *битюг* (since 1891). — Deriv. *битюговий*. — Subst. *сільний тяговий кінь*.

From Ru. *битюг*, *битюк*, and this from the name of the river *Битюг* in the Вороніж - province, Преображенский 1, 27, АкСл. 1, 469; GN. *Битюг* is derived from Tk. : Uz. *bitäü*, OUz. *bitü* 'camel', Корш ИзвОРЯС 8 : 4, 42, Radloff 4, 1774-1775, cf. also Menges Чижевський-Festschr. 189.

бич 'whip, stick, flail, rod, lash', MUK. бичомъ Isg. (1557, 1597), бичъ Бжій (XVII с.), бичми, бичами (XVIII с.), OES. бичъ; BRu. бич 'plague', Ru., Bu., Ma. *бич*, OCS. *bičь*, SC. *bìc*, Sln. *bìč*, Čz., Slk.; UpSo. *bič*, Po. *bicz*, Ca. *b'ic*. — Deriv. *бичувати[ся]*, *-ання*. [*з*] *бичований*. — Syn. *бати*, q. v.

PS. **bičь*, from **biti*, see *біти*, РССтоцький 1, 76 Огіенко РМ. 2, 535, Meillet Et. 352, Berneker 1, 56.

бішник see бик.

біюра dial. (Полісся, Лисенко 18) = **бийк** see біти.

бі- a compound - forming element 'bi-' in such words as *бікарбонат*, *біквадрат*, *білабіяльний*, *біплан*, *біполлярний*, etc., known to all other Sl. — Subst. *дво[є]-*, e. g. *біполлярний* : *двополлярний*, *біцикль* : *двоколесо*, AmUK. *бікультуризм* : *двокультурність*; *бі-* is also known as an argot - prefix: *бі-він*, *бі-цей*, etc., Горбан 0, 15.

From Lat. *bi-* or, before vowels, *bin-* 'two', hence 'twice', see also *би́амія*.

биб, Gsg. бобу 'Vicia faba L.: bean, pod, pulse', Wd. (Ср.) 'potato' МУК. бобъ (XVII с.), бобу Gsg. (XVIII с.), OES. боб'; BRu., Ru., Bu., Ma. боб, SC. *bōb*, Sln. *bōb*, Cz., Sln., UpSo., LoSo. *bob*, Slk. *bōb*, Po. *bōb*, Ca. *bōb*, Sli. *boub*, Plb. *būb*. — Deriv. *бобіль*, *боб[ов]ина*, *бобівник*, *бобок*, *бобкóвець*, *боб[к]óвий*, *бобовиння*, *бобóви*, *бобови́ця*, *бобови́сько*, *-и́ще*, *бобов'янка*, *бобина*, *боби́ш*, *вельб'б*; Wd. (Ср.) *би́бник*, *бобáк*, *бобáльки*, (SoСр.) *ббáлянка*, *бобóвище*, *бобóвинець*, *бобáня* 'дрібна картопля' (Дзендзелівський StSl. 6, 119); FN. *Биб*, *Бобик*, *Бобівський*, etc. МУК. Боба (1668), Бобо́дъ (1540), Бобко (1552, Тупиков 49); GN. *Биб* (Желеховський 1, 27), *Бобáйка* (ibid. 35), *Бобк'ів*, *Боблі*, *Боболо́ки*, *Бобулі́нци*, *Боб'ятин*.

PS. **bobz*, IE. root ***bhabh-*, evidenced in Lat. *faba*, OPr. *babo* 'ts', and further in Gk. *fakós*, Alb. *bathë*, Oic. *baun*, AS. *béan*, OHG. *bōna*, Berneker 1, 65, Trautmann 23, Walde - Hofmann 1, 436, Pokorny 106, a. o.

би́бліо- a compound-forming element 'biblio-' in such words as *би́бліограф*, *-графія*, *би́бліолог*, *-логія*, *би́бліофіл*, *-ка*, *-ство*, *-ський*, etc., first occurrence: XVII с., see also *би́бліотека*; known to all other Sl. — Subst. (rarely) *книга*, e. g. *би́бліофіл* - *книголю́б*, *би́бліолог* - *книгозна́вець*, etc.

From Gk. *biblio-* : *biblion* 'book', see the following words.

би́бліотека 'library', МУК. библиотеку Asg. (XVII с.), би́блѣотека (XVIII с.); BRu. би́блїятéка, Ru. *би́блиотéка*, MRu. also *вивлїотека* (Vasmer 1, 84), Bu., Ma. ts, SC. *bibliotéka*, Cz., Slk. *bibliotéka*, Po. *biblioteka*, etc. — Deriv. *би́блиотéчка*, *-éчний*, *би́блиотéкар*, *-ка*, *-ство*, *-ський*, *би́блиотекозна́вство*, *-вчий*. — Subst. *книгозб'ір[ня]*.

From Lat. *bibliotheca* 'ts', the ultimate source being Gk. *bibliothékē*, Тимченко 88, Kluge - Götze 54.

би́блія 'Bible', МУК. з Би́блѣи (XVII с.); книга... би́блия... ббѣих завѣтовъ ветхаго и новаго (1499, Срезневский 3, Доп. 14); BRu. ts., Ru., Bu., *би́блїя*, SC. *biblija*, Cz., Slk., Po. *biblia*, etc. — Deriv. *би́блїйний*, *-ик*, arch. *би́блѣйський*, *-и́щина*; AmUk. iron. *байбѣльник*. — Subst. *Святе Письмо́*, *кни́ги Ново́го і Старо́го Зако́ну*, Тимченко 88.

From Gk. *biblia* Npl. of *biblion* = dim. of *bíblōs* 'book'; the ultimate source is the name of the Syrian haven *Byblos* (now *Dschebēl*) from which papyrus was imported to Greece, Тимченко 1. с., Срезневский 1. с., Kluge - Götze 54.

би́в[у]áк 'bivouac, encampment out in the open (without tents)'; BRu. ts, Ru. *бив[у]áк* (since 1803), Ma. *бівак*, SC. *bivak*, Cz., Slk. *bivak*, Po. *bivak*. — Deriv. *би́в[у]áкува́ти*, *би́в[у]áчний*.

From ModHG. *Biwack* (> бивáк), or Fr. *bivouac* (> бивуáк) respectively, АкСл. 1, 450.

би́г 'course, race, running'; МУК. бѣгъ (XV—XVIII с.); би́г[а]ти 'to run', МУК. бѣгати (XVI с.), бѣгайте (XVII с.), бѣгчи, бѣгти, (1693), бѣгаеть, бѣгають; бижитъ, бѣжать (XVIII с.); OES. бѣже; BRu. *бѣгаць*, *бѣгчы*, Ru. *бѣгать*, *бежа́тъ*, OCS. *bĕgnoti*, *bĕgati*, *bĕžati*, Bu. *побегн*, SC. *pòbjeći*, *bjĕgati*, *bjĕžati*, Sln. *bĕgati*, *bžati*, Cz. *robĕhnouti*, *bĕhati*, *bĕžeti*, Po. *biegnąć*, *biec*, *biegać*, UpSo. *bĕhać*, *bežec*, *wubĕhny*, LoSo. *bĕgaś*, *bĕzaś*, *hubĕnuś*, Plb. *bĕzat*. — Deriv. *би́гані́на*, *би́гання*, *би́гк'ий*, *би́гк'ість*, *би́глий*, *би́говий*, *би́гун[ка]*, *би́гунóк*, *би́гунци*, *би́гунчик*, *би́гунча*, *би́гунчий*, *-чка*, *би́гом*, *би́гцем*, *би́жка*, *би́женець*, *би́женка*, *-нство*, *-ський*, *би́жучий*; FN. *Бигун*; МУК. Бѣгичко (1605), Бѣглець (1495, Тупиков 75). GN. *Бигач*, *Бигун*, *Биж*.

PS. **bĕgz*, **bĕgnoti*, **bĕgati*, (**bĕžati*), IE. root ***bhĕg-* 'to run', evidenced in Hindi *bhāg-*, Gk. *fēbomai*, Lith. *bĕgti*, Latv. *bĕgt*, To. A. *pkānt*, Berneker 1, 54-55, Trautmann 29, Pokorny 116.

Біг see Бог.

бігамія 'bigamy, double marriage', MUK. бигамія (XVIII с.); BRu. ts, Ru., Bu. *бигамія*, Ма. *бигамія*, SC. *bigamija*, Cz. *bigamie*, Po. *bigamia*, etc. — Deriv. *бігаміст- [ка]*, MUK. *бігамусъ* (XVIII с.). — Subst. *двоєженство* або *двомужність*.

A hybrid compound from Lat. *bi-*, q. v., and Gk. *-gamia* : *gamos* 'marriage'; imitated from Gk. *digamia* 'double marriage', Тимченко 89, Skeat 59.

бігме! interj. 'by God! forsooth!', MUK. богме! (XVIII с.), богмитися (XVII с.); SC. *bòg - me, bògmati se*, wanting in other Sl. — Deriv. *[за-]бігматися*. — Syn. *божитися, присягатися, клястися*.

From *біг мені [свідок]*, *біг мені [поможі]*, etc., see **Бог**.

біга, бігар, Wd. 'pickaxe', first recorded in the XIX с. — Subst. *джаган, кірка, мотіка*.

From Hg. *csiga - biga* 'ts', Sulan *Slavica* 4, 136 - 137.

бірос 'ragout, hashed meat and cabbage (sauerkraut)', ModUk.; Ru. *бірос*, also: *бірус* (Vasmer 1, 85), Po. *bigos*. — Subst. *смажена капуста з крішеним м'ясом*.

From ModHG. *Beiguss* PCCToцький 4, 215, *Beguss* 'sprinkling, watering', Потебня PФB. 1, 262, Miklosich 13; inconceivable is the derivation from ModHG. *Bleiguss*, Brückner 27, cf. Vasmer 1, 85.

бідá 1. 'misfortune, trouble, ill luck; mishap, scrape; predicament, plight, misery, need, want', MUK. во всѣсъ бѣдахъ (1489), страсть, бѣдá (1596 Зизаній), бѣда (XVII с.), въ бидѣ (XVII с.), биды Gsg. (1630), OES. бѣды Apl. (XI с.), въ бѣдахъ (XII с.), бѣдою Isg. (XIV с.), бѣда; BRu. *бядá*, Ru., Bu. *бедá*, OCS. *běda*, Ма. *béda*, SC. *bijèda*, Cz. *bida* OCz. *bieda*, Po. *biada* : *bieda*, UpSo., LoSo. *běda*. —

Deriv. *бідáга, -áха, бідáж, бідáр, -ка, -ський, бідáчка, бідáти, бідка, -ння, -тися, бідкувати[ся], бід-нє[се]нький, бідний, бідніння, бідність, [з]бідніти, -ішати, біднотá, біднята, бідняжечка, бідняк, -ятко, -яцький, -ячка, бідолáх[а], бідолáшкий, бідóля, бідувáння, [по]бідувáти, бідяга, etc.*; FN. *Бідáк, Біднєнький, Бідний, Бідняк, Бідун*, MUK. Бѣдняга (1609 Тупииков 75), OES. Бѣда (1453 *ibid.*), Бѣдунъ (1408 *ibid.*); GN. *Бідáлiвka, Бідáкa*. — Syn. (*про нещасливий випадок*) *пригода, причина; (розмовно) халéна, пеня; (як зло) безіолóв'я, безіолів'я, лихо, лихá година; (підси́льно) нещáстя, горе*; see also *злі́дні*, Деркач 23.

PS. **běda*, IE. root ***bheidh-* : ***bhoidh-* to press, persuade', akin to Alb. *bē* 'oath', Goth. *baidjan* 'to force', Olc. *beiota*, AS. *boedan*, OHG. *beitten* 'to press, demand', etc., Berneker 1, 54, PCCToцький *Slavia* 5, 12, Ляпунов Изв. 31, 34, Pokorny 117.

бідá 2. also бідка 'cart, tool waggon', ModUk.; Po. *bida, bied[k]a*. — Syn. *двоколiсний вiзóк*.

From Lat. *bigae* (< *bi-igae*) 'carriage and pair, two-horse team', under the f/e. influence of бідá 1, Brückner 25, Огієнко PM. 1, 244, Walde - Hofmann 1, 105.

бієць see біти.

бізнес 'business', ModUk.; BRu. ts, Ru. *бізнес*. — Deriv. AmUk. *бізнесóвець, -вий; бізнесмєн*. — Subst. *справа; торiвля; зайняття в торiвлi чи промислi, Луговий 298*.

From E. *business, businessman*.

бізóн, 'Bos americanus : bison', ModUk., BRu. ts, Ru., Ма. *бизóн*, Po *bizon*, etc. — Deriv. *бізóновий*. — Subst. *дiкий бик з горбóм*.

From LLat. *bison*, the ultimate source is Teut. : AS. *wesend* 'wild ox', etc., Skeat 61.

бізувати Wd. 'to guarantee, confirm', MUK. бѣзоватися 'to believe' (XVI—XVIII с. Дуже StSl. 7, 160-161). — Deriv. *бізун*; *бѣзунка* q. v.; MUK. бѣзентовати, бѣзовань, бѣзовно, бѣзоншаг. — Subst. *потверджати*, Желеховський 1, 28; *доказувати*; *надіятися*, Дуже I. с.

From Hg. *biz-* 'really, truly', Дуже I. с.; according to Vincenz 13, Нс. *бізувати* comes from Rm. *a bizui* 'to be able'.

бій, Gsg. бою 'fight, battle, combat', MUK. на бои (XV с.), бой (XVI с.), боемъ Isg. (XVII с.), бой (XVIII с.), OES. бои; BRu., Ru., Bu. *бой*, OCS. *убоѣъ*, SC. *bôj*, Sln. *bôj*, Cz., Slk. *boj*, Po. *bój*. — Deriv. *бієць* || *боєць*, *бійка*, *бійниця*, *-ічий*, *бійня*, *бійцевий*, *боедатний*, *-ність*, *боепостачання*, *боеприпаси*; *бійце*, *бійсько*, etc.; FN. *Боеслав*, *Бій* - *Бійченко*, etc. — Syn. *битва*.

PS. **bojъ*, IE. root ***bhoi-*, being an apophonetic variant of ***bhei-*, see *бити*.

бі[й]ка SoCr. 'bull, steer', first recorded in the XX с. — Subst. *бик*, *бугай*, q. v.

From Hg. *bika* 'ts', Дзєндзелівський 87.

бік, Gsg. боку 'side, flank, edge', MUK. от бока Gsg. (1489), бокъ (1596 Зизаній), бокъ — бедро, чресло (XVII с. Синонима 138), боки Npl. (XVII с.), боку Gsg. (XVIII с.), OES. на... боку Lsg., из бокоу Gsg. (1073 Изб. Св.); BRu., Ru., Bu., Ma. *бок*, SC. *bôk*, Cz., Slk., Po., etc., *bok*. — Deriv. *боцок*, *-чийце*, *-чийти*, *бокаса*, *бокувати*, *боковий*, *бічний*, *-іця*, *прибічний*, *-ик*, *-иця*, *побічний*, *збóчити*, *збóчений*, *-ння*, *одно-*, *дво-бóкий*, *одно-*, *дво-*, *все-*, *усе-бічний*, *-бічність*, etc.; FN. *Бочар*, *Бочківський*, *Бочок*, etc.; GN. *Бочани*, *Бочаниця*. — Syn. *сторона*.

PS. **bokъ* orig. 'rib', IE. root ***bak-* 'stick as a support', akin to Lat. *baculum* 'stick', Gk *bákrōn* 'ts', Lith. *baksteletis*

'to push', Zupitza KZ. 36, 234, Berneker 1, 68 - 69, Vasmer 1, 101, a. o.

білий 'white', MUK. билого Gsg. (1583), бѣлый (XVII с.), бѣлъ (XVIII с.); OES. бѣло, бѣлы. (XI с. Остр. ев); BRu. *бѣлы*, Ru. *бѣлый*, OCS. *bělъ*, Bu. *бял*, Ma. *бел*, SC. *bïo*, Sln. *běl*, Cz. *bílý*, Slk. *biely*, Po. *biały*, UpSo., LoSo *běty*, Ca. *bjěty*, Sli. *bjāli*, Plb. *b'ol*. — Deriv. *біл[е]*-*нський*, *білісенький*, *білюсінський*, *білясінський*, *біляв[еньк]ий*, *біластий*, *білястий*, *білуватий*, *білан*, *білений*, *[по]біліти*, *білізна*, *білізна*, *білізняний*, *білязнярка*, *білик*, *біліло*, *білільний*, *-ик*, *-иця*, *білільня*, *біліна*, *біліця*, *біління*, *білість*, *[по]біліти*, *[по]білішати*, *білля*, *біл[оч]ка*, *білковий*, *білок*, *білковина*, *білуга*, *білуха*, *білявець*, *біляв[оч]ка*, *біляк*, *біль*, etc.; several compounds with *біло-*: *білобородий*, *біловидий*, *білоголова*, *білогвардієць*, *білогрудий*, *білозір*, *білокорий*, *білокрілий*, *-лець*, *білокрітка*, *білосніжний*, *білотурка*, *білоус*, etc.; FN. *Білий*, *Біленийський*, *Білецький*, *Білінський*, *Білонь*, *Більський*, *Білак*, *Білаш*, *Білан[ич]*, *Білик*, *Біляк*, *Біляш*, *Біленко*, *Білокріл[ий]*, *Білоус[ий]*, *Білошійський*, *Білянський*, *Білодід*, MUK. Бѣлѣй (1634), Билый (1649), Бѣлець (1618), Бѣлка (1654), Бѣликъ (1545), Бѣлобородъ (1622), Бѣловерхъ (1530), Бѣлокунъ (1672), Бѣлоусъ (1654), Бѣлоуський (1618), Бѣляченко (1692), a. o. (Тупиков 76 - 77, 498), OES. Бѣловолодъ (Кримський 2, 16); GN. *Біла*, *Білашів*, *Білашівка*, *Білашки*, *Біле*, *Білейки*, *Біленьке*, *Біленчєнківка*, *Білецьке*, *Білгород Дністрівський*, *Білгородка*, *Білів[ці]*, *Білка*, *Білів-ці*, *Білівка*, *Біляки*, *Білянський*, *Біляни*, *Білоберезка*, *Білобóжниця*, *Біловідське*, *Білогорóдка*, *Білокернійця*, *-криніця*, *Білопілля*, *Білозір'я*, *Білосток*, *Білогорца* (f/e. from orig. *Білогóца*, cf. Худаш 157), etc. — Syn.

(як ліляя:) лілейний, лелійний, (як крейда:) крейдяний.

PS. *bēlǝ, IE. root **bhēl- 'white', akin to Skt. bhāla- 'shine', Gk. falarós 'bright, shining', Lith. balas 'white', etc. Berneker 1, 55 - 56, Pokorny 118 - 119, Herne 104 - 105.

Білорусія, Білорусь GN. Beloruś, Belorussia, ModUk., BRu. Беларусь, Ru. Белорусь, Po. Białoruś, etc. — Deriv. білорус[ин], білоруска, білоруський, [по]білорусити, [по]білорусення, білорусизм, MRu. бѣлорусець, бѣлорусскій (XVII с. АкСл. 1, 377). — Syn. Кривія, кривич, кривичький.

From Бѣлая Русь (XVI с.) 'White Rus' in distinction from Black Rus, Red Rus, and Rus itself; according to Потеня, ЖСт. 3, 1891, 117—118, бѣлая means 'free, independent from the Tt. yoke'; this is rejected by Ламанский *ibid.*, 245—246; some linguists derive the name from бѣлый with reference to the white dress of Belorussians and their predominantly blond hair, Карский Белоруссы 1, 117, Perwolf Archiv 8, 22, Kretschmer Glotta 21, 117, Vasmer 1, 73; less probable is the suggestion of Ильинский, Slavia 6, 388, deriving it from the name of the city of Бѣльскъ on the Бѣлая river; an extensive bibliographical survey of various attempts to solve the etymology of "the name White Russia" is offered by Vakar, ASEER 8, 201 - 213; cf. also Расторгуев ZfslPh. 7, 220, Кордуба Sprawy Narodowościowe 6, 206 - 207, Paszkiewicz *The Origin of Russia* 252, Staszewski 33 - 35, Мельхеев 17, РССтоцький 5, 101 - 106, a. o.

біля, dial. піля, 'beside, at, by; about, close by, hard by', OES. под[ь]ли, подлѣ, подле (Гумецька Mat. i досл. 4, 48). — Syn. коло, край, бліз[ько], Деркач 24.

From піля < *podlja, cf. Po. podła, po[d]le 'ts', Brückner 425; the interchange of p||b, as in паркан - баркан, пак - бак, Нс. болоз < нолоз, etc.; cf. also Шевельов 173.

біль 1. Gsg. білі see білий.

біль 2. Gsg. болю 'pain, ache', MUK. боль, болю Gsg. (XVII с.), боль (XVIII с.); OES. боль; BRu., Ru., Bu. боль, OCS. болъ Ma. бѣлка, SC. ból, Sln. ból, Cz. bolest, Po. ból, UpSo., LoSo. bólośé, Plb. bŏł. Deriv. болість, болісний, -ність, -но, [за-, по-] боліти, болючий, -чість, боляче, болячка, болящий, больниця, -чний (from Ru.); MUK. болѣзненко (XVIII с.), болѣзнати (XVII—XVIII с.), болѣзний (XVIII с.), болѣзнь, болѣсть (XV—XVIII с.), болѣти (XV—XVIII с.), болячка (XVI—XVIII с.), болячковатое (XVIII с.), болящихъ (XVI с.), etc. — Syn. страждання, мука, Деркач 179.

PS. *bolъ, IE. base **bheleu- 'to hit, to make weak while beating', akin to OCo. bal 'sickness', Goth. balwa - wesei 'wickedness', OHG. balo 'destruction', AS. balu, bealu, bealo, OIc. bǫl 'misfortune', E. bale 'evil', Schmidt KZ 32, 342, Skeat 44, Holthausen 17, Младенов 40, Sławski 1, 40, Pokorny 125, a. o.; less convincing is the derivation from G., Hirt PBr. Btr. 23, 331, as well as from *bolъjъ, Vaillant RES. 22, 40; cf. also Vasmer 1, 105.

більбас see бѣльбас.

більйон 'billion', ModUk.; BRu. більён, Ru. биллион (since 1803), Bu. биллион, Po. bilion, etc. — Deriv. більйоновий, -онний. — Subst. мільйон мільйонів.

From Fr. billion 'a million of millions', coined in the XVI с. to express 'a double million' (: Lat. bi- 'double' and -illion an abbr. of million), see трильйон; the Mod. Fr. billion now means 'a thousand millions' only, Skeat 60, Gamillscheg 108.

більмó 'cataract (in the eye), wall-eye; corneal spot, leucoma', MUK. бѣлмо (XVII с.), билмо (XVIII с.), OES. бѣльмо (АкСл. 1, 392); BRu. бѣльмó, Ru. бельмо (since 1789, wanting in Vasmer 1, 73), Sln. bełno, bełto, Cz. bělmo, Slk., Po. bielmo. — Deriv. більмастий, більмуватий. — Subst. білява пляма на очній рогівиці, Тимченко 170.

From *білий*, q. v.; re. suffix *-ьто* cf. РССтоцький 1, 28.

бі́льший 'bigger, greater', MUK. *бóлій*, *бóлшій* (1596 Зизаній), *бóлій*, *вящшій* : *бóлшій* . . . *бóльше* (1627 Беринда), *болшій* — *бóлій*, *вящшій*, *множайшій* (XVII с. Синонима 138), *болшій* (XVIII с.), OUK. *больши*, *большь* (1347 Тимченко 122), *болше* *милъ* (1377 Тимченко 121); OES. *большии*; BRu. *бóльшы*, Ru. *бóльший* and *бóльшой* 'big, great', OCS. *bol'ijъ*, f. *bol'si*; adv. *bol'ьšъti*, SC. *bólji*, Sln. *bólji*; Cz., Slk., Po. in PN. only : *Boleslav*, *Bolemir*, etc. — Deriv. *бі́льшати*, *-ання*, *бі́льше*, *бі́льшенький*, *бі́льшість*, *з-, по-, при-бі́льшувати*, *-бі́льшування*; abbr.: *бі́льш*; (from Ru.): *большевѣзм*, *большевѣк*, *-ѣцький*, *-ѣчка*, etc. > *бі́льшовѣзм*, *бі́льшовѣк*, *-ѣцький*, *-ѣчка*, etc., f/e. *бичовѣк* and *бушовѣк*, РССтоцький PF. 12, 423.

PS. **bolъjъ*, f. **bolъši*, IE. root ***bel-* : ***bol-*, 'strong', evidenced in Skt. *bālīyān* 'stronger', Gk. *beltiōn*, *bēlēros* 'better', Lat. *dēbilis* 'weak', Osthoff IF. 6, 1 - 2, Berneker 1, 72, Pokorny 96, a. o.

бі́льярд 'billiards', ModUk.; BRu. *ts*, Ru. *би[л]ля́рд* (since 1780), Bu. *биллярд*, Po. *bilard*, etc. — Deriv. *бі́льярдний*, *бі́льярдовий*. — Subst. *старові́нна гра ку́лями на спеці́альному столі*; *іноді вжівана назва трильйо́на*, q. v.

From Fr. *billard*, formed by suffix *-ard* from Fr. *bille* 'ball', Gamillscheg 107, Skeat 60.

бі́м! interj. imitating the high sound of a small bell : tinkle - tinkle! ModUk. only; Po., Cz., Slk. *бі́м!* — Deriv. *бі́м - бам!* *бі́мкати*, *бі́мкнути*, *бі́мкання*, Wd. *бі́мбати*, *-ання*; FN. *Бімба*.

An o/p. interj. — a variant of *бам!*, q. v., РССтоцький 3, 142.

біо- a compound - forming element 'bio-' in such words, as *біоге́нез[а]*, *біографі́я*, *біодина́міка*, *біоло́гія*, *біоме-*

хана́ніка, etc., ModUk.; known to all other Sl. — Subst. (seldom) *життє-*, e. g.: *біографі́я* : *життєпис*, *біографі́чний* : *життєписний*; here also *біоло́гія* : *наука про життє́я*, a. o.

From Gk. *bíos* 'life'.

бі́р 1. Gsg. *бóру* 'pine wood, pine forest, coniferous forest', MUK. *боръ* (XV—XVIII с.), OES. *боръ*, seldom *бъръ* (1073 Изб. Св.); BRu., Ru., Bu., Ma. *бор*, SC. *bór*, Sln. *bór*, Cz., Slk. *bor*, Po., UpSo. *bór*. — Deriv. *борі́вка*, *борові́й*, *-ік*, *-і́нка*, *борови́чок*, etc.; FN. *Борове́ць*, *Борові́й*, *Борові́к*, *Борóвський*, *Боровикóвський*, *Боркóвський*, *Бірча́к*, etc.; GN. *Борова́*, *Борове́[нка]*, *Боровкі́вка*, *Борóвно*, *Борóвське*, *-кий*, *Борову́ха*, *Боровикі́в*, *Борові́на*, *Борові́чі*, *-иця*, *Бірча*, (rivers:) *Бор[к]ова́*, *Борове́нька*, *Борові́к*. — Syn. *сосно́вий ліс*.

PS. **borz* 'pine; pine forest', IE. root ***bher-* : ***bhor-* 'to stick out', Walde - Pokorny 2, 162, 164; cognates in OIc. *borr* 'tree', OE. *bearu* 'forest', OHG. *baro* 'ts', Schrader BB. 15, 287, Holthausen 18, Kiparsky 1, 61 - 62, a. o.; less persuasive is the derivation from G., Hirt BB. 24, 254, Berneker 1, 76, a. o.; according to Brückner 15, 36 and Archiv 39, 4, 42, 139, the word is related to *bara* 'swamp'; doubtful.

бі́р 2. Gsg. *бі́ру* and *бóру* Wd. 'tax, impost, custom', ModUk.; Ru. dial., Bu. *бир*, SC., Sln. *bír*, Cz. *sběr*. — Deriv. *бі́рчий*, *бі́рувати*; here also *бі́рче*. — Subst. *подáток*.

From Rm. *bir* 'tax', Шелудько 2, 127; less convincing are attempts to derive it from Sl. **-birati*, Berneker 1, 57, Vasmer ZfslPh. 5, 285, or from Hg. *bér* 'ts' respectively, Miklosich 13.

бі́ржа 'stock - exchange', ModUk.; BRu. *ts*, Ru. (since 1705), Bu. *бі́ржа*, Po. *birża*, etc. — Deriv. *бі́ржові́й*, *-ік*. — Subst. *устанóва для торгівлі товара́ми або ці́нни-ми папе́рами та для складáння торговельних угóд*.

From ModHG. *Börse*, Шелудько 1, 21, РССтоцкий 4, 238; G. and Rom. cognates, e. g., Du. *beurs*, Fr. *bourse*, It. *borsa*, are derived finally from Gk. *býrsā* 'hide, skin of which purses were made', Kluge 39, Gamillscheg 161; see also бърса.

бірувати Wd. (Cp.) 'to be able', first recorded in the XIX c. — Deriv. *бірувливий* (Vincenz 13). — Subst. *могти*.

From Rm. *a birui* 'ts', Vincenz l. c.

бірюза 'turquoise', ModUk.; BRu. *бірюза*, Ru. *бирюза*, MRu. берюза (XVI c.), берюски Gsg. (1582—1583), Bu. *бирюзá*, SC. *pírúz*. — Deriv. *бірюзовий*. — Syn. *түркүс*, q. v.

From Tk. Osm. *fırūza*, the ultimate source being Pers. *pīrōzā* 'ts', Lokotsch 49, Дмитриев 38.

біс 1. 'devil, demon, dickens, Satan', MUK. бѣсе Vsg. (1489), дѣмонъ, бѣсь, чортъ (1596 Зизаній), бѣсь (XVII—XVIII c.), OES. бѣса Gsg. (XI c. Остр. ев.), бѣсь (XI—XV c.); Ru. *бес*, OCS. *běsz*, Bu. *бяс*, Ma. *бес*, SC. *bījes* 'rage, fury, madness', Sln. *bés*, Cz. *běs*, Slk. *bes*, Po. *bies*, GN. Po. *Viasowice*. — Deriv. *бісенія*, *бісдерево*, *бісик[и]*, [*з*]бісити[ся], *бісів[ський]*, *біснуватий*, *-тість*, *біснувати[ся]*, [*з*]бішений, etc. ;FN. Бѣсолѣсовъ (1495), Бѣсищевъ (1495), Бѣсищевичъ (1545), Бѣсковичъ (1613), Бѣсковъ (1475), Бѣсовъ (1657), etc. (Тупиков 498); GN. *Бішкін*, *Біще*, *Бішанівка*, *Бішівка*. — Syn. *нечистий*, a. o., see *чорт*.

PS. **běsz* < **bēd-sz*, IE. root ***bhōi-* 'to fear', cf. Lith. *baisà* 'fear', *baisùs* 'horrid, dreadful', Lat. *foedus* 'nasty' Gk. *píthēkos* 'ape', Berneker 1, 56, Pokorny 161—162.

біс 2. 'encore', ModUk., BRu. ts, Ru. *бис*, Po. *bis*. — Subst. *ще раз*.

From Lat. *bis* 'twice', АкСл. 459—460.

бісер 'glass beads, pearl', MUK. бисеръ (XV c.), бйсеръ: пѣрла, женчугъ (1627 Беринда), бисерей Gpl. (XVII c.), OES. бисьрь (XI c. Остр. ев.), з бисеромъ Isg. (1392), бисеръ (XV c.); BRu. ts, Ru., Ma. *бісер*, OCS. *biszrz*, *biserz*, SC. *biser*, OCz. *biser*. — Deriv. *бісерін[к]а*, *бісерний*. — Syn. *пѣрла*, *жемчуг*, Тимченко 90.

From OAr. *busra*, Ar. *buszr* 'gift', Sławski JP, 23, 408; cf. also Мелиоранский ИзвОРЯС 10:4, 117, Lokotsch 30, Тимченко l. c.

біскуп 'bishop (of the Western Church)', MUK. бискупъ (1455), Римского бискупа Gsg. (XVII c.), OUK. бискупъ Краковський (1347), OES. бискупѣ Npl.; з бискоупомъ (1399); Ru. *біскуп* (Vasmer 1, 88), SC. *biskup*, Sln. *biskup*, Cz., Slk., Po. *biskup*. — Deriv. *біскупство*, *-ський*; MUK. къ бискупицькому Dsg. (1445), бискупій (1599), бискуплимъ Isg. (1586), бискупщиzny Gsg. (XVI c.), бискупство (XVII c.); FN. *Біскуп*. — Subst. *католицький єпископ*.

From Po. *biskup*, and this again from OHG. *biscof*; the ultimate source is Gk. *episkopos*, Berneker 1, 58, РССтоцкий, Slavia 5, 12, Kluge 32 - 33, Тимченко 91, Richhardt 38; see *єпископ*.

бісмут see *вісмут*.

бісурка see *босорка*. — *бісурмѣн* see *бусурмѣн*.

біфштѣкс, also *біфстѣкс*, Wd. (from Po.) біфштик 'beefsteak', ModUk.; BRu. *біфштѣкс*, Ru. *бифштѣкс*, Bu. *бифтѣк*, Po. *bifsztyk*, etc. — Subst. *добре набита й скоро припечена волівина*, Кузеля 44.

From E. *beefsteak* 'ts', Kirkconnell 9.

блaвaт 'silk material', Bot. 'corn - flower', see *волѣшка*; MUK. въ блаватахъ Lpl. (XVII c.), блавати Apl. (XVIII c.), оу блаватныхъ... шатах (XVIII c.); Ru. dial. *блaвaткa* 'corn - flower' (Vasmer 1, 89), OCz. *blavat* 'corn - flower',

Рo. *blawat* 'corn - flower; silk material'. — Deriv. *блaвaтaс*, *блaвaтeнь*, *блaвaткa*, *блaвaтий*, *-иль*, *блaвaтний* 'blue; silk-'. — Subst. *шoвкoвa ткaнiнa (блaжiтнa)*; *убрaння з блaжiтy*, Тимченко 94.

From Рo. *blawat* 'ts', the ultimate source being MHG. *blá*, *blawe* 'blue', Miklosich 13, Berneker 1, 58, Herne, 93, Richhardt 35, a. o.; cf. also Plb. *blově* 'blue', Lehr 38.

благати 'to implore, beseech, supplicate, appeal, invoke', MUK. умилосерджаю: *благaю* (1627 Беринда); *благати* (XVII с.), *благаймо* (1717), *благаемъ* (XVIII с.), OES. *благити* 'beare, celebrare' (XI—XIII с.); OCz. *bláhati*, Slk. *bláhat'si* 'to like', Рo. (from Cz.) *blagaé* (since the XV с.), OPO. *blogaé*. — Deriv. *благaльний*, *-ання*, *-аючий*. — Syn. *гарячe*, *покiрно просити*, *молити[св]*; *лагодити прoсьбою* (XVII с.), Тимченко 94 - 95.

A MUK. neologism (XVII с.), formed on the basis of *блaгo* and *благити*; the orig. meaning 'to calm, soothe (by praying)' was developed into the contemporary 'to implore', Oгiенко PM. 1, 244; see *блaгo*.

благий 'blessed, pious, good, kind, benevolent; futile, worthless, insignificant, frivolous, trifling', MUK. бл[а]гъ (XV с.), *блaгo* (XVIII с.), OES. *благъ* (XI с. Остр. ев.); BRu. *благi* 'bad', Ru. *благoй* 'good; bad', OCS. *blagъ* 'good, benevolent', Bu., Ma. *благ*, SC., Sln. *blág* 'good', Cz. *blahý* 'blessed', Рo. (from Uk.) *blahy* 'worthless, insignificant'; see also *блaгo*. — Deriv. *благeнький*, *благiсть*; FN. *Благий*. — Syn. *благoсловeнный*, *щacливий*; *дoбрий*, *зичливий*; *малoзнaчний*, *бeзвaрт[ic]ний*, *ниceнитний*.

From OCS. *blagъ*, see *блaгo*; the meaning 'good' > 'bad' is based on tabu substitution, Havers 133, Преображенский 1, 27, Vasmer 1, 90, Sławski 1, 35 - 36, a. o.; less convincing is the etymology of Berneker 1, 58, connecting it with Gk. *blēxros* 'weak', Lat. *flaccus* 'withered; flabby', followed, among others, by Oгiенко PM. 1, 244 - 245.

благo 'good, blessing, welfare, weal', MUK. зo благами (1681); OES. *блaгo* (1073 Изб. Св.), *бoлoгo* (XI с.), не бoлoгoмъ Isg. (Сл. плк. Iг.); BRu. conj. *бaлaзe*, Ru. *блaгo*, dial. *бoлoгo*, *бoлoзe*, OCS. *blago*, Bu., Ma. *блaгo*, SC. *blágo*, Sln. *blagó*, Cz. adv. *bhaňo*, *blaze*, Po. adv. *blógo*, LoSo. adv. *blóžko*. — Deriv. *блaгocний*, *блaгocтiня*, *блaжeн[ний]*, *блaжeнcтвo*, *блaжeнcтвyвaти*, *блaжити*; many compounds with *блaгo-*: *блaгoвiстити*, *Блaгoвiщeннi*, *блaгoвoлити*, *блaгoдaть*, *блaгoдeнcтвyвaти*, *блaгoдiяти*, *блaгoрoдний*, *блaгoрoзyмний*, *блaгocлoвiти*, *-вeнный*, *-вeння*, *блaгoтвopити*, *-твopний*, *блaгoчecтiвий*, *-чe-ctя*, *блaгoчiнный*, etc., Wd. *не-з-бoлoгa* = не-з-дoбpa (Желеховський 1, 511). — Syn. *дoбpo*, see also *майно*, Дepкaч 24.

From OCS. *blago* < **bolgo*, having genuine ES. cognates in old pleophonic forms *бoлoгo*, *бoлoгoдeть*, as well as in the contemporary BRu. *бaлaзe*, Ru. dial. *бoлoгo*, Uk. dial. *не-з-бoлoгa*; IE. root ***bhelg-*: ***bholg-* 'to shine' evidenced in Skt. *bhārgas-* 'shine', Latv. *balgans* 'white', Toch. AB. *pālk-* 'to burn', a. o., Pokorny 124.

блaзeнь 'buffoon, clown; fool, wag, jester', MUK. юрoд, дурeн глyпий *блaзeнь* (1596 Зизаний), *блaзнoвe* (1600—1605), *кoщyнник*: *блaзeн*, *жapтoблiвий* (1627 Беринда), за... *блaзнями* Ipl. (XVIII с.), OES. *блaзнитeль* 'deceptor', *блaзньни* 'errans, vagus, fallax'; BRu. *блaзeн*, Ru. *блaзeнь*, OCS. *blaznъ*, *blazna* 'error, mistake', Bu. *блaзнeнe*, *блaзнитeль*, Ma. *блaзнeньe*, SC. *blázniti*, Sln. *blázen*, Cz. *blázen*, Po. *blazen*, UpSo. *blazn*, LoSo. *blaz[a]n*. — Deriv. *блaзeня[ткo]*, *блaзник*, *блaзнюк*, *-юxa*, *-ючки*, *блaзeньcкий*, *-cтвo*, [з] *блaзнитиcя*, *блaзнувaти*, *-ання*; MUK. *блaзнь*, *пoгръшeнiе*, *oмiлкa* (1627 Беринда). — Syn. *мoдiнa бeз poзcyдкy*, *бeз мiзкy*, *дyрeнь*, *дyрник*; Тимченко 97; Wd. (Лк.) *незрiлий*, *малoлитний*, Приймак PM. 2, 449; see also *бeвзeнь*, *бeвзe*.

The attempts to explain the word etymologically have not yet been successful; explanations offered by Berneker 1, 58-59: from PS. *blaznъ < **bhlōs-no - 'swelling, puffing up', or from PS. *bolъno, *bolъina 'swelling, bump' respectively, are to be rejected for both semantic and phonological reasons; equally dubious are its connections with *благій*, Miklosich 14, Charpentier Archiv 29, 5, a. o., and with *bledo (: *bled-zn-), Jokl Archiv 28, 1-2, 29, 12; it seems more likely that the word is akin to Latv. blāzma 'gleam, glimmer', IE. root **bhlāǵ-, a variant of **bhleg-, cf. Lat. *flamma* 'flame', Gk. *flegma* 'burning, inflammation', etc., Pokorny 124-125, Walde-Hofmann 1, 510; on this hypothesis it would orig. mean 'delusive light, ignis fatuus', cf. OCS. *blaznъ* 'error, mistake', etc., see also Vasmer 1, 90; a deformation of *блázень* is found in Uk. *бэвзень, бевзэ, ч. v.*

блак, Gsg. блáку Wd. 'lacquer, rosin, tar', first recorded in the XX c. (Дзендзелівський ЛБюлетень 6, 39). — Deriv. *блаковка, [ви-, на-, по-, пере-] блакувати*. — Subst. *смола, якою просмолюють човни та рибальські снасті*, Дзендзелівський 1. c.

A de-etymologized form from *об-лак[увати]*, see *лак*.

блакітний '[sky-]blue, azure', MUK. блакитний (1562), въ полю блакитномъ Lsg. (1585), въ блекитномъ полю Lsg. (1597), блакитно adv. (XVII c.), блакитный (1669), блакитний (XVIII c.), блакотное (XVIII c.); BRu. *блакітны*, SC. (from Cz.) *blakitan* (1870), Cz. *blankytný*, Slk. *blankytový*, Po. *blekitny*. — Deriv. *блакитненький, блакитнуватий, блакитніти, -ішати, блакіть, блакитноокий, жовтоблакитний*; MUK. блакитносвітлий (XVII c.); FN. *Блакитний* (pseudonym of Елланський). — Syn. *блаватний, лазуровий*; see also *голубий*.

From Po. *blekitny*, the ultimate source being LLat. *blanchetus, blanketus, blanquetus*, Berneker 1, 58, Шелудь-

ко 1, 22, Тимченко 98-99, Zareba JP. 30, 21-22, Richhardt 34, Herne 93.

блам 'fur', MUK. два бламы (1496), бламъ (1596), полтора бламы (XVIII c.); Po. *blam*. — Subst. *штўка хўтра пэвної мїри*, Тимченко 98.

From Po. *blam* which, in turn, comes from ModHG. *Flamm* (< MHG. *vlatene*) 'ts', Brückner 30, Шелудько 1, 22, Тимченко 1. c., Richhardt 35; (direct from G.:) РССтоцький 4, 159-160.

бланк, Wd. блян[о]к 'form; blank endorsement', ModUk. BRu., Ru. ts (since 1836), SC. *blanko*, Po. *blank*, etc. — Deriv. *бланковий; бланко*. — Subst. *аркуш чистого паперу із надруком назви установи для офіційного листування*.

From Fr. *blanc* 'white, clean', Преображенский 1, 28, АкСл. 1, 500, Gamillscheg 112.

блāня Wd. 'fur coat, pelisse', first recorded in the XIX c. — Subst. *хўтряний одяг у цуцїлів*.

From Rm. *blāna* 'ts' which, in turn, comes from SoS. *blana* (< *bolna), see *болона*, Шаровольський 1, 58, Шелудько 2, 127, Cioganescu 86-87.

блатний 'thieves', criminal', ModUk., BRu. *блатні́, Ru. блатно́й, блатный*. — Subst. *злодійський, босяцький*.

From Ru. *блат* 'crime', see *блят*.

блэкнути, блякнути 'to fade, wither', ModUk.; BRu. *блякнуць, Ru. блэкну́ть, Po. blaknąć*. — Deriv. *блэклий, [з]бляклий*. — Syn. *бліднути (про зорі, місяць)*, Деркач 25.

PS. *bleknti, IE. root **bhleik- 'to shine', Pokorny 157; Po *blaknąć* > Uk. *блякнути, BRu. блякнуць*, under the f/e.

influence of *blady* 'pale, faint', Berneker 1, 63; see also the following word.

блекотá, dial. also блéкіт, блéкот 'Hyosciamus niger L.: henbane', also 'Aethusa Cynarium L., Cicuta virosa L.' a. o., МУк. блекóтное насѣня (1776); Ру. блéкот, Ро. *blekot*. — Deriv. *блекот[н]иця*, FN. *Блэкот*. — Syn. *беленá*, *білун*, *вóвчі ягоди*, *дур-зілля*, *зуб'ятник*, *зубнік*, *кúряча сліпотá*, *люляк*, *німіця*, *риндирінда*, *сп'ячка*, Makowiecki 184 - 185; see also *боліголова*.

PS. **blekota*, **blekotъ*, IE. root **bhleik-* 'to shine', cf. *блэкнути*; *беленá*.

блекотáти, блéяти 'to bleat'; fig. 'to chatter, gossip, speak', МУк. блекотáнье (1596 Зизаній), блекотаня (XVII с.), OES. *блекающа*; *блѣюще*; *блекотати*; BRu. *бляць*, Ру. *блекотáть*, *блэять*, Вг. *блэя*, Ма. *блэе*, *блэка*, SC. *blékmati*, *bléjati*, Sln. *blekáti*, *bleketáti*, *bléjati*, Cz. *blekati*, *blekotati*, Ро. *blekotać*, UpSo. *blekać*. — Deriv. *блэкіт*, *блекотáння*, *блэяння*. — Syn. *бэлькати*, *бэлькотáти*, *бэлькотáти*, *мэкати*.

O/p. formations akin to Gk. *blexáomai*, Alb. *bl'egerás*, ModHG. *blöken*, E. *bleat*, etc., Berneker 1, 59 - 60, Pokorny 154 - 155.

блэндати see плэнтатися.

блеск see блиск.

блэяти see блекотáти.

близ = блізько, see блізькій.

блізна 'scar, mark', МУк. блізна, загоёнои рáны знак (1627 Беринда), OES. *blizna* 'cicatrix'; BRu. *блюзна́*, Ру. *близна́*, SC. *blizni* Npl. 'defect in the web', Cz., Slk., Ро. *blizna* 'scar', UpSo. *blizna*, LoSo. *blizna* (*blizna*) 'ts'. — Deriv. *близнуватий*, Wd. *зблízнитися*, *-нювитися*;

FN. *Близна́к*; Близниченко (1672 Тупиков 479). — Syn. *знак*; *шрам*.

PS. **blizna*, IE. root **bhlī-* 'to shine', also 'scar'; BRu. and So. forms go back to **bhlī-*, a parallel root to **bhlī-*. Specht 117, Pokorny 155 - 159; hardly akin to *блízькій*, as assumed by Berneker 1, 61, Walde - Hofmann 1, 517, Vasmer 1, 92 - 93, a. o.

близозі́ркий, **близору́кий** 'short-sighted, myopic', first recorded in the XIX с., BRu. *близару́кі*, Ру. *близору́кий* (since 1731). — Deriv. *близору́кість*. — Syn. *близькозóрий*, *короткозóрий*, *низькозóрий*, Огієнко РМ. 1, 246.

Compounded of *близ-* and *зір*, see s. v.; *близору́кий* < **blizozorъkъ* is a f/e. formation influenced by *рука*, Соболевский 147, Огієнко I. с.

блізькій 'near, nigh, close by' МУк. *близко* (XVI с.), *наближшый* (1588), *близких* Grl. (1665), *близкие* по мечу (XVIII с.), *близко приближай ся* (1770 Полѣтика 51), OES. *близкою* Dsg. (XI с. Остр. ев.), *близокъ*, *близокомъ* (XIV с.); BRu. *блізкі*, Ру. *блізкий*, OCS. *blizъ*, *blizь*, *blizьнь*, Ву. *блізк*, Ма. *блізок*, SC. *blizak*, Cz. *blizký*, Slk. *blizky*, Ро., LoSo., UpSo. *blizki*, Ca. *blézci*, Plb. *blajzěk*. — Deriv. *близéнный*, *пóблизький*, *блізь[ко]*, *близé-[се]нький*, *близина́*, *блізькість*, *близнюк*, *-ня[та]*, *[з-, на-, при-]близіти[ся]*, *[з-, на-, при-]близáти[ся]*, *бліжній*, *[най]бліжчий*, *бліжчати*; compounds: *близькознáчний*, *близькозóрий*, *близькосхідний*, etc.; МУк. *близкота*, *близнець*, *-ниця*, *близкопришлый*, *-прийдучий*; FN. *Блізький*, *Близéнко*, *Близняк*, etc. GN. *Близніця* || *Ближніця*, *Близнюкі*, *Бліжня Дилівка*; Astr. *Близнята*. — Syn. *недалéкий*; *сусідній*, Деркач 25.

PS. **blizъ-kъ*, IE. root **bhlīg-* 'to strike, push; to be contiguous', akin to Lat. *flīgō*, *ere* 'to strike', Gk. Ion. *flībō* 'I press', Berneker 1, 61 - 62, Walde - Hofmann 1, 517, Pokorny 160 - 161.

блик 'gleam, glimpse'; also interj. = **блим!**; ModUk. only. — Deriv. *блікати, -ання, блікнути*. — Syn. *блим! блись!*

The word seems to be a variation of *блиск*, cf. v., РССтоцький 3, 145; Slavia 5, 13; Cz. *blíkati*, Po. *blikać* 'to squint, look askance' (< ModHG. *blicken*, Machek 34) are in no connection with it; see *блік*.

блім! interj. indicating a sudden flash of light : flash!, ModUk. only — Deriv. *блімати, -ання, блімнути*. — Syn. *блик!, блись!*

A variant of *блик!*, cf. v., РССтоцький 3, 146; Archiv. 35, 349.

блин, **блинець** see **млинець**.

блинда Wd. (Hc.) 'exanthema', first occurrence: XIX c. — Subst. *вісипка*.

From Rm. *blîndă* 'ts', Шелудько 2, 127, Cioranescu 88.

блиндий Wd. (Hc.) 'tender, soft', first occurrence: XIX c. — Subst. *ніжний, м'який*.

From Rm. *blînd* 'ts', Шелудько 2, 127, Cioranescu 88

блиск, Wd. **блеск**, also **бляск** 'shine, glare, glance, gleam, glimmer, lustre', MUK. **блискъ**, з **блеску** (XVIII c.), OES. **блѣскъ** (1073 Изб. Св.), **блескъ**, **блискъ** (XIV c.); BRu. *бліск, бляск*, Ru. *блеск*, OCS. *blěstati* 'to shine', *bliscanije*; Bu. *blăscam*, Ma. *bléskom*, SC. *blésak*, Sln. *blisk* 'lightning', Cz. *blesk*, Slk. *blišti sa* 'it is lightning', Po. *blysk, blask*, LoSo., UpSo. *blysk*, Plb. *voi-blastén*. — Deriv. *ві-, від-блиск, блискавий, блискавіця, -ичний, бліскавка, блискавковий, бліскати, -ання, бліскітка, блисконіти, блискотати, блискотіти, -іння, блискотлівий, блискучий, -ість, бліснути, блистіти, блись!, блищак, блищати, -ання, бліщик*, Wd. *блискоокий, бліскавник*,

бліскальце, блісканка, блищак, блищівця; GN. *Блищанівка, Блищанка*, etc. — Syn. *відсвіт*.

Uk. *блиск* is a b/f. from a genuine *блискати* < **blěskati* 'to shine', *блеск* being a direct continuation of **blěskъ*; OES. **блѣскъ** comes from PS. **blěskъ*, an apophonetic formation to **blěskъ*; IE. roots ***bhloig-*, ***bhlig-* 'to shine', Berneker 1, 63, Trautmann 34, Pokorny 157; Wd. *бляск* (since the XVII c.) as well as BRu. *бляск* is a borrowing from Po. *blask*, Тимченко 106.

блиха see **блеха**.

блідий 'pale, faint', MUK. **блѣдый** (XVII c.), **бляди** (XVII c. Гептаглот 16), OES. **блѣдъ**, **блѣдый**; BRu. *блѣдны*, Ru. *блѣдный*, OCS. *blědz*, Bu., Ma. *bled*, SC. *bljead*, Sln. *bléd*, Cz., Slk. *bledý*, Po. *blady*, UpSo., LoSo. *blědy*, Plb. *bledajés*. — Deriv. *блідавий, -вість, блідé[се]нький, блідісінський, блідний, -ність, блідуватий, -тість, блідістість, блідота, блідниця, блідніти [з-, по-] бліднути, блідо*; compounds: *блідо-лістий, -ліщий, -рожевий, -сінній*, etc.; FN. *Блідюк*; GN. *Блідча*. — Syn. (*хороблівого вігляду*) *безкрівний*, Деркач 25.

PS. **blědъ*, IE. root ***bhləid-* 'pale, whitish', evidenced in AS. *blāt* 'pale', OHG. *bleizza* 'paleness', Alb. *bl'eronj* 'green,' etc., Berneker 1, 60, Pokorny 160.

блік 'speck (patch) of light; highlight', ModUk.; BRu. ts, Ru. *блик* (since 1803), Po. *blík*, Cz. *blík!* — Deriv. *бліковий, блікувати*. — Subst. *бліщик, відблиск світла на картіні; очіщений від олова зліток срібла*.

From ModHG. *Blick*, АкСл. 1, 513, Brückner 29, Machek 34.

бліндаж 'blindage, shelter, dugout', ModUk.; BRu. ts, Ru. *блиндаж* (since 1836), Po. *blindaż*, etc. — Deriv. *бліндажний, бліндажувати[ся]*, (from Ru:) *бліндирувати-*

ся[ся]. — Subst. *прикриття в окопах; опанцеровання вагона, автомобіля, тощо.*

From Fr. *blindage* 'ts' (: *blinder* 'to armour'), АКСл. 1, 514, Gamillscheg 116.

блїх 'bleaching [-ground]', МУк. блѣхи (1631 Шелудько 1, 22); ВRu. *блех*, Ро. *blisch*. — Deriv. *блїхár*, *блїхóвня*, *блїхувáти*. МУк. бѣлїлникъ : блѣхárь, бѣлїлница : блѣхárня álбо прáчка (1627 Беринда). — Subst. *бїлення полотнá; місце, де бїлять полотно.*

From MHG. *bleiche* 'bleaching', Шелудько 1. с., РССтоцький 4, 164.

блок 'block; bloc', ModUk.; ВRu., Ru. (since 1780), Ро. *blok*, etc. — Deriv. *блóковий*, *блокувáти[ся]*, *блóчний*; *блокнóт*, *блокáвз*, *блóкшив*; here also *блокáда*, *-дний*. — Subst. *прїлад, що ним пересувáють тягáр; тимчасóва угóда між полїтїчними групами, держáвами, тощо.*

From ModHG. *Block* 'ts', РССтоцький 4, 230, Преображенский 1, 30.

блондїн 'blond (fair-haired) man', ModUk.; ВRu. *бландзїн*, Ru. *блондїн* (since 1891), Ро. *blondyn*, etc. — Deriv. *блондїн[оч]ка*, *блондїнистий*. — Subst. *бїлявець, лодїна з русявим волóссям.*

From Fr. *blondine* or ModHG. *blondine* (f.) respectively, the ultimate source being LLat. *blundus* 'reddish, fallow', Kluge 36, Skeat 64, Pokorny 157.

блoхá, dial. *блихá* 'Pulex irritans : flea', МУк. фóроць : блoхá аб[о] комáрь об[о] плод мóлевь (1627 Беринда), блохи Gsg. (1770 Полѣтика), блихи Npl. (XVIII с.), OES. блохы Gsg., блѣхъ || бѣлохъ Gpl.; ВRu. *блѣхá*, Ru. *блoхá*, Бу. *блѣхá*, SC. *bùha*, Sln. *bólha*, Cz. *blecha*, Slk. *blecha*, Ро. *pchla*, dial. *ptecha*, Ca. *blexa*, Sli. *pchlá*, LoSo. *pcha*,

UpSo. *p[to]cha*, Plb. *bláxá*. — Deriv. *блїшка*, *блoшáнка*, *блoшачий*, *блoшїний*, *-їстий*, *блoшлївий*, *блoшнїця*, *блoшїця*, *-їчний*, *-їчник*; FN. *Блoхá*, *Блóхин*; МУк. *Блoха* (1674), *Блoшка* (1552), *Блoшчичь* (1615 Тупиков 49, 479). GN. *Блoшїнцї*.

PS. **blъxa*, IE. ***blusā*, cf. Lith. *blusà*, Latv. *blusa*, OPr. GN. *Blus-kaunt*, Gk. *psýlla*, Arm. *lu*, Afghan *vraža*, Berneker 1, 62 - 63, Trautmann 35, Machek 34, a. o.; Ук. *блoшїця* 'bed-bug' = **blъx-ъk-ica*; cf. also Огоновський 36.

блуд 'fornication, lechery'; Wd. also 'error, mistake, fault', МУк. блудь (1499), блoудь (XV с.), блуды Npl. (1598), од блуду Gsg. (XVII с.), блуденя, блудити (XVII с. Гептаглот 16), блудами Ipl. (XVIII с.), OES. блoудь (1073 Ізб. Св.); ВRu., Ru. *блуд* 'fornication, lechery', OCS. *blōdъ* 'porneia', Бу, Ма. *блуд*, SC. *blūd*, Sln. *blōd*, Cz., Slk. *blud*, Ро. *blād*, LoSo., UpSo. *blud*, Plb. *blōdāl* 'he went astray'. — Deriv. [*з-*, *за-*] *блудити*, *блудлївий*, *-вїсть*, [*о*] *блудний*, *-нїсть*, *блудник*, *-їця*, *блудяка*, *за-*, *при-блуда*, *блудяга*, *-яжка*, *блудодїйство*, *блудодїяння*, *блудство*; Wd. *блуден*, *блудїло*, (Нс.) *блудькати* (Гнатюк ЕЗб. 26, 333); МУк. блудничїи (XVII с.), блудодѣя (XVII с.) блудодѣянный (XVII с.) etc.; FN. *Блудѣнко*, *Приблуда*, МУк. *Блудїло* (1546 Тупиков 49), OES. *Блудь* (XIV с. *ibid.*); GN. *Блудїв*, *Блудїе*. — Syn. *розпїюста*; Wd. also *помїлка*.

PS. **blōdъ* 'error' — an apophonic variant of **blēd-*, cf. OCS. *blēdъ* 'idle talk, drollery', Ru. *блядь* 'whore'; IE. root ***bhlendh-* : ***bhlondh-* evidenced in Lith. *blęsti* 'to sleep; to add flour to the meal' : *blandaũs*, *-ýtis* 'to cast down one's eyes (in shame)', Latv. *blensties* 'to be short-sighted' : *blāndītis* 'to loiter around', OIc. *blunda* 'to dose, slumber', Sw. *blunda* 'to shut the eyes', Dan. *blunde* 'to nap', E. *blunder* 'to flounder, act stupidly', Berneker 1, 60, 62, Trautmann 34 - 35, Endzelin KZ. 52, 112, Skeat 65, Pokorny 157 - 158.

блўза see блўза.

блукати 'to wander, rove (about), roam, stroll, ramble', MUK. блукав (1666), блукатися (XVI с.); блукаю, блукають (XVIII с.); BRu. *блукáць*, Cz. dial. *bloukati*, Po. *bląkać*. — Deriv. *блукáння*, *блуканіна*, *блукáч[ка]*, *блукáцький*, *блукáючий*. — Syn. *ходіти без цілі*, *тинятися*, *тулятися*, Тимченко 104; dial. *блудіти*.

According to Berneker 1, 62, it is derived from *блудіти*, see *блуд*, with a f/e. influence of *лук* < **lorkz*, q. v.

блювати 'to vomit', MUK. блюванье (1627 Беринда), блювати (XVIII с.), OES. бльвание, избльвати; Ru. *блевáть*, OCS. *bl'vati*, *bljivati*, Bu. *блювам* || *бзлам*, Ma. *блје*, SC. *bljivati*, Sln. *bljivati*, Cz. *blítí*, Slk. *bl'ivat'*, Po. *blwać* || *blué*, LoSo. *bluwaś*, UpSo. *bl[w]ać* || *bluwać*, Plb. *bl'ávə*. — Deriv. *блюва́ки*, *-áння*, *блюво́тина*, *-íння*, *блюво́тний*, Wd. *блюва́к*, *-áчка*, *блювне*, *блювник*. — Syn. *викида́ти з себе*, *відава́ти*, *верта́ти*; see also *вомітува́ти*.

PS. **bl'vati* 'ts', IE. root ***bhleu-* 'to flow, swell, etc.', cf. Lith. *bliauti*, *blivati* 'to roar', Latv. *bl'ait* 'ts', Gk. *fléō*, *flýō* 'to swell, flow over, etc.', Berneker 1, 64, Trautmann 35, Pokorny 158.

блюдо 'dish; charger', MUK. блюдо (1596 Зизаній), блюдо : миска албо мйса (1627 Беринда), на... блюдъ (XI с. Остр. ев.), блюдо, блюдва, блюда Npl.; BRu. *блю́да*, Ru., Bu. *блю́до*, OCS. *bljudo*, *bljudz*, Ma. *блѣ́до*, SC. *bljūdo*, *bljūda*, OPo. *bluda*, LoSo., UpSo. *blida*, 'table'. — Deriv. *блюдо́це*, *блюде́чко*, *блюдо́лиз*, *-ець*, *-ка*, *лизоблю́д*; FN. *Блюдо́лиз*. — Syn. *миска*, *тарілка*, Кузеля 45.

PS. **bljudъ* borrowed from Goth. *biups* 'trápedza, table', cf. OHG. *biot*, AS. *beod*, OIc. *bjōd*, AS. *bead*, OE. *béod* 'table; dish', Miklosich 15, Berneker 1, 64, (extensively:) Kiparsky 1, 193 - 194, 296.

блюза 'blouse', ModUk.; BRu., Ru. (since 1838), Bu., Ma. *блѣ́за*, Po. *bluza*, etc. — Deriv. *блѣ́з[оч]ка*. — Subst. *вѣрхній одяг*, *сурдѣт*, Кузеля 45.

From ModHG. *Bluse* 'ts', РССтоцький 4, 208, 223.

блюзнити 'to blaspheme, use profane language; to scoff at sacred things', MUK. хулю, гáню, блюзню (1596 Зизаній, 1627 Беринда), блюзнити (XVII с.); Po. *bluźnić*. — Deriv. *блюзнір*, *-ка*, *-ство*, *-ський*. — Subst. *знева́жно каза́ти проти́ Бо́га й святи́х рече́й*; *уді́ти*, *гані́ти*, *ля́яти*.

From Po. *bluźnić* 'ts', Тимченко 105, РССтоцький *Slavia* 5, 13, Richhardt 36.

блюзнути Wd. 'to spurt out, gush out', ModUk.; SC. *bljūznuti*, Sln. *bljūzgati*, Po. *bluz[g]nąć*. — Subst. *ві́плисти*, *бу́хнути*.

From Po. *bluznąć*, Sławski 1, 35.

блюсті 'to guard, watch', блюду́, (1596 Зизаній), OUK. блюсті (1341), OES. блюсти, блюстися; BRu. *блюсо́ць*, Ru. *блюсто́у*, OCS. *bljusti*, *bljudo*, SC. *bljusti* (XIII—XVIII с.). — Deriv. *блюде́ніє* (1596 Зизаній), блюсті́тель (1631). — Subst. *стере́гти*, Тимченко 106.

PS. *bljusti*, IE. root ***bheudh-* 'to guard, watch', see *будіти*; re. Sl. *ju* < ***eu* cf. Meillet 58.

блюхнути Wd. 'to spurt out, gush out', first recorded in the XIX с. — Syn. *блюзнути*, *бу́хнути*, Желеховський 1, 34.

A contamination product from *блюзнути*, and *бу́хнути*, see s. vv.

блющ 'Hedera helix L. : ivy', MUK. смі́лаксь, блющ, бпих, съплетається дре́ву (1627 Беринда), OES. блющъ; SC. *bljūšt*, Sln. *bljūšć*, Po. *bluszcz*, LoSo. *blýšć* (old) *blišć*, UpSo. *bluść*, for other Sl. see *плющ*. — Deriv. *блющева́ти*.

— Syn. *борошанник, бречитан, брочетан, бріца, плисняк, повійка, прочитан*, Makowiecki 174; see also *пмоц*.

PS. **bljušćь*, connected with **blъvati*, see *бловати*, Štrekelj Archiv 27, 65, Berneker 1, 65, Brückner 30, Sławski 1, 35; others refer it to Goth. *biugan*, Gk. *féugō*, with the orig. meaning 'winding plant', Ильинский Archiv 29, 486, РФВ. 62, 257; cf. also Osten - Sacken IF. 24, 238 - 239.

бля Wd. see для.

блявкати, блявкнути Wd. 'to use improper (obscene) words', first recorded in the XIX c. — Syn. *ляпати, блекотати*.

According to РССтоцький, Slavia 5, 13, it is a variant of *блекотати*, q. v.; yet, it seems more probable to be a contamination of *блѣяти* and *нявкати*, see s. vv.

бляга (Андрусин-Крет 35), бляга (Рудницький 3, 122), also бляга́ (Бойків 70) 'boasting, blustering, hoax', first occurrence: XX c.; Po. *blaga*. — Deriv. *блягѣр, -ка, блягѣрство, -ський, [з]блягувати, -ання*. — Subst. *удавання, неправда, відумка*, Кузеля 45.

From Fr. *blague* 'childish (untrue) story', Gamillscheg 112.

блякати, блякнути see блявкати, блявкнути; блѣкнути.

блянкѣт Wd. 'form; blanket', ModUk.; Po. *blankiet* form'. — Syn. *бланк*; subst. (*шерстяний*) *ліжник*.

From ModHG. *Blankett* 'form', РССтоцький 4, 214; the ultimate source of *блянкѣт* = *ліжник* is E. *blanket*, connected with the name of Thomas *Blanket* of Bristol who first made them in the XIV c., Radford 14.

блят 1. '[table-]plate; painter's frame; weaver's loom', МУк. бляты Npl., блятовъ Gpl. (XVIII c.); Po. *blat*. — Deriv. МУк. блятикъ (XVIII c.). — Subst. *плитá, покривка (на ніч), покриття; ткацький прилад*, Кузеля 45.

From ModHG. *Blatt* 'ts', РССтоцький 4, 227; hardly through the medium of Po. *blat*, as assumed by Шелудько 1, 22.

блят 2. (Львів) 'friendly, co-operative', (Рудницький 3, 122), first recorded in the XX c.; Ru. *блат*, Po. *blat*. — Deriv. *блят б́ути, [за]блятувати, [за]блятований*. — Subst. *пріязний, -но* here also: *по блáту 'по протекції'*, Багрянний 2, 139.

From Yi. *blat* 'agreeable, consentient', Landau Archiv 24, 142 - 143, Christiani Archiv 32, 265, Vasmer 1, 91; Łoś, JP. 1, 297, derives Po. *blat* from ModHG. **Blatt* 'paper-money'.

бляха, Wd. блѣха (Надністрянщина) 'iron-plate, tin-plate, tin', МУк. бляха (XV—XVII c. Худаш 70), бляхи Apl. (XVII c.), бляха, бляха (XVIII c.), OES. блех'чи (XV c.); BRu., Ru. *бляха*, Po. *blacha*; here also Sln. *plèh*, Cz. *plech*, Slk. *p'ach[a]*. — Deriv. *бляхár, -ня, -ство, ський, бляхувати, бляшаний, -нка, -нковий, бляшка*; МУк. бляхмаль (XVIII c.), бляхнѣръ (XVII c.), бляховникъ (XVII c.), бляховый (XVI—XVIII c.), бляшаний (XVIII c.), бляшка (XVII—XVIII c.), бляшковый (XVIII c.), бляшний (1748). — Subst. *платок з метáлу; рід посуду; відзнака (сторожа)*, Кузеля 45; *тонкий металовий плат*, Тимченко 106.

Ук. *бляха* is a hyperistic form of Wd. *блѣха*, which alongside OES. блех'чи testifies a direct borrowing from MHG. *blèch*; according to Шелудько 1, 22, followed by Richardt 35, a. o., the word comes from Po. *blacha*; this assumption (in view of блех'чи, блѣха) must be rejected; derivation from ModHG. *Blatt*, Тимченко 106, though semantically seductive, cannot be accepted either because of the phonological difficulties involved, Худаш 70; cf. also Miklosich 14, Berneker 1, 59, Brückner 28, Korbut PF. 4,

435, 458, Огієнко РМ. 1, 114, РССтоцький 4, 167, Machek 373, а. о.

бляхман, Wd. *блахман* 'vapor, mist exhalation', MUK. *бляхмаль* 'enamel'; Po. *blachmal* 'cataract; mist'. — Deriv. colloq. *бляхманá пускати, бляхманом очі занести* = одурити, обманути.

From Po. *blachmal* 'cataract, mist', the ultimate source being ModHG. *Blachmal*, Słownik PAN 1, 540 - 541.

блѡхнути dial. 'to fall into water' (Житомирщина, Паламарчук ЛБюлетень 6, 23), first recorded in the XX. c. — Subst. *нирнѡти, унѡсти в вѡду*, Паламарчук l. c.

A variant of *блѡхнути*, q. v.

бо conj. 'for, because'; also part. for emphasis; MUK., OES. ts; BRu. Ru. (from Uk.) ts, OCS. bo, SC., Cz., Slk., Po. ts. — Deriv. see *абѡ*. — Syn. *тим що, тому що, через те що, з тої причини що*; Wd. *позаяк*; part. *справді, але ж*, Тимченко 107.

PS. *bo, an arophonic variant of *ba, see *ба*.

боá 'Boa constrictor : boa; fur - boa, tippet', ModUk.; BRu., Ru. (since 1836), Bu. ts, Po. *boa*, etc. — Subst. *змії - пѡлоз; довгий пушистий шáлк для жінок*.

From Fr. *boa* 'ts', the ultimate source being Lat. *boa*, Gamillscheg 117, Skeat 65.

бобáр see *бобáр*.

бобѣр, Gsg. *бобра́*, Wd. *бібр*, Gsg. *бобра́* 'Castor biber : beaver', MUK. *бобры* Npl. (1456), *безъ бобра* (1576), *бобрувъ два* (1706), OES. *бобръ, бѣбръ*; BRu. *бобѣр*, Ru. *бобр, бобѣр*, Bu. *бѣбер*, SC. *dābar*, Slk. *bóber, b[r]óber*, Cz., Slk. *bobr*, Po. *bóbr*, GN. *Wiebrza*, LoSo. *bober*, UpSo. *bobr, bēbr*. — Deriv. *бобрик, -овий, -ом, бобровий, -ина, бобровник, боброїд*; MUK. *бобровникъ* (XV—XVIII c.), *бо-*

бровный (XVIII c.), *бобровництво* (XVI c.), *бобровщина* (XVI c.), *бобровий* (XV—XVIII c.); here also *бѣбрянь* in Сл. плк. Іг.; FN. *Бобрик, Бобѣрський, Бобрівський*; MUK. *Бобренко* (1654), *Бобриковичъ* (1461), *Бобруенко* (1586 *Тупиков* 480); GN. *Бобѣр, Бобриця, Бобричі, Бобрівник[и], Боброво, Бобровиця, Бобруйки*; (rivers :) *Бобриця, Бобрик, Бобрівка*, etc. (Кат. річок 158).

PS. *bobrz : *bebrz (:*bьbrъ), a term common to the IE. group of languages, originally signifying a 'brown' aquatic animal, cf. Skt. *babhrúś* '[red-]brown; great ichneumon', Av. *bawrō, bawriś* 'beaver', Lat. *fiber*, Lith. *bēbras, bābras*, AS. *beofor*, E. *beaver*, etc.; IE. **bhe-bhr-ús is a redupl. form of the root **bher- 'brown', Berneker 1, 47, Trautmann 28 - 29, Skeat 52, Kluge 30, Walde - Hofmann 1, 490 - 491, Pokorny 136 - 137, Шевельов 106, а. о.

бѡбик see *біб*.

бобѣль hist. 'poor landless peasant', OES. *бобыль*, Ru. FN. *Бобыль* (1654 *Тупиков* 50). — Subst. *безземельний селянин; бідняк*.

From Ru. *бобыль* of obscure origin, cf. Vasmer 1, 97-98.

бобáр, dial. also *бобур, бубáр* (Черкащина ЛБюлетень 6, 9) 'Acerina rossica : small fish of the perch family', ModUk. only.

According to РССтоцький, Slavia 5, 11, *бобáр* is connected with *бобѣр*, q. v.; it seems more likely, however, that the word and its dial. variants are derived from *bobz > біб by the suffixes *-ур, -ур, -ар*.

бобкѡвѣць 'Laurus nobilis : laurel', ModUk. only. — Deriv. *бобкѡвий лист[ок]*. — Syn. *лавр, пахуче зілля*, Makowiecki 204.

Derived from *біб*, q. v.

бѡбѡк see *біб*.

бобур see бобир.

бов! interj. imitating deep sound of a bell; ModUk. — Deriv. *бóвкати, -ання, бóвкнути, бóвкало, бовкун, -чик*. — Syn. *бам!, бом!*

Ап о/р. interj., РССтоцький 3, 144.

бовв́ан, Wd. also балв́ан 'wooden block, pole, column, image, idol, statue', fig. 'blockhead, loggerhead, clumsy person', MUK. истуканъ, вы́литый болъв́анъ (1596 Зизаній), истуканъ : вы́литый (болван), улитый (1627 Беринда), в... бовванъ (XVIII с.); OES. бъл'ванъ (1073 Изб. Св.), блванъ, болванъ, here also блъванъ in Сл. плк. Іг.; ВRu. *балв́ан*, Ru. *болв́ан*, МВu. *балванъ* (XIII с.), SC. *bálvan, bolvan*, Sln. *balvân, bolvân*, Cz., Slk. *balvan*, Po. *bałwan*. — Deriv. *бовваніще, бовв́анський, бовваніти, -нячити*; MUK. болванецъ (XV с.), болванский (XV с.), болво-фалство, -хвалство (XVII с.), болво-хвалца, -хвалница (XVII с.), балвохвалка, -лица (XVII с.), etc.; FN. Болванъ (1580 Тупиков 58). — Subst. *вели́кий имат д́ерева, дерев'яний образ, божок (погáнський)*, Тимченко 52; *щось вели́ке, неозначене; божок; неповорóтна людина*, Кузеля 45.

Doubtless, *бовван* (< *bálvān*) was borrowed from a Tk. language, the ultimate source being Pers. *rahlavān, rahlivān* 'hero, fighter, athlete' (Sl. > 'wooden block, image, in his honour' > 'statue, idol'). It is very improbable, as Корш ИзвОРЯС. 8 : 4, 2 - 3, also in Archiv 8, 651, assumes, that the Pers. *rahlavān, rahlivān* came to PS. through a Kazakh mediation, since the borrowing into Tk. and its introduction into Sl. had proceeded at a time when the Kazakh language did not exist; the Tk. language which seems to have had mediated here was probably one of the NW. Tk. languages, perhaps Cumanic, Menges 21 - 22; the form *балв́ан*, with its Sl. congeners, seems to have been directly borrowed from an Altaic language, while Lith. *balvõnas* is close to the

non - Ru. Sl. forms, Menges 1. с.; cf. also Преображенский 34 - 35, Berneker 1, 41, Мелиоранский ИзвОРЯС. 7 : 2, 274 - 275, Lokotsch 129, Bulat Slavia 2, 620 - 622, Buga ZfslPh. 1, 40 - 43, РССтоцький, Slavia 5, 10, Огіенко РМ. 3, 231, Sławski 1, 26, Дмитриев 21, а. о.

бовгáр Wd. 'herdsman, cowherd', MUK. бовгарь (XVII с. Шаровольський 1, 63). — Deriv. *бовгáрка, -рський*. — Subst. *пасту́х рога́тої худóби у лу́цїлів*, Шаровольський 1. с.

From Rm. *bouár* 'herdsman', the ultimate source being Lat. *bo[v]árius* 'ox-, neat's', Шаровольський 55, 63, Шелудько 2, 127, Cioranescu 89, Vincenz 9.

бóвдур 'funnel (of a chimney); dense black cloud; thick smoke; idol; trunk (of a tree), stump', fig. 'awkward fellow, dunce', MUK. бовдурь (XVIII с.); Ru. dial. *бóлдырь, булдырь* 'funnel'. — Subst. *димáр, димовá труба́ зверху́ на хáті*, ЛБюлетень 6, 9; *ка́па над кúхнею, ко́мин, зáтмичка; неотéса; бовт*, Кузеля 46; see also *димáр*.

According to Räsänen FUF. 26, 136, borrowed from Chu. *paldar* 'wing of a building', *pál* 'funnel, chimney'; cf. also Vasmer 1, 102, 142; (extensively:) Наконечна 145-146.

бовкун Wd. 'single ox attached to a plow', ModUk. only. — Subst. *віл, що запряжений одинце́м*, Шаровольський 1, 55.

From Rm. *boi* 'ox' with suffix *-ун* as in *скакун, крикун*, etc., Шаровольський 1. с., Cioranescu 100 - 101.

бовт 'fisherman's rod (to scare fish into a net); stick to mix lime; bolt, iron pin'; dial. 'rotten egg' (Черкащина ЛБюлетень 6, 9), fig. 'stupid person', MUK. бовтъ (XVIII с.), Ru. *болт*, Sln. *bólt* 'precipice', Po. *betać* 'to splash'. — Deriv. *бовта́ч, бóвтиця, бовти́ш, -то́к, -ту́н, -тіо́к, бóвтати[ся], бóвтнути[ся]; бовть!*; dial. *бовти́ще, болти́ще* (Нижне Подністров'я ЛБюлетень 6, 39).

PS. root **bьlt-* 'to shake, stir, agitate', Berneker 1, 118, РССтоцький 4, 146, also Slavia 5, 15, Loewenthal WuS. 10, 147, Kirarsky SEEJ. 8, 218, a. o.

бóвфа see бóльфа.

бовч, also бовчъ, SoCp. 'hole in the creek', first recorded in the XIX c.; unknown to other Sl. — Deriv. *бóвчик*: *што вода поумыват*. — Subst. *ставóк*, Кириченко РМ. 5, 85.

An o/p. formation : **ьl-k-jь*, see *бов!*, *бовканя*, *бóвкати*, etc., Po. *belk* 'wir wodny, nurt, głąbia', *belczak* etc.; here also *бовть!* *бовтáти*, Ru. *болтáть*, Po. *beltaé* < **ьlt-*, Балецкий StSl. 4, 400, see the preceding word *бовт*.

Бог, [Пан-]Big 'God' MUK. богъ, буг, OUK., OES. богъ, abbr. бъ; BRu., Ru., Bu., Ma. *бог*, OCS. *bogъ*, SC. *bóg*, Sl. *bóg*, Cz. *bůh*, Slk. *boh*, Po. *bóg*, Ca. *b'óg*, LoSo. *bog*, UpSo. *bóh*, Plb. *būg*. — Deriv. *богíня*, -*нин*, *божествó*, *бóжник*, *бóжичка*, *божíще*, *божевілля*, -*льний*, *бóжник*, *божничóк*, *божнiця*, -*чка*, *божóк*, *бóзя*, *бóжий*, *бóжеський*, *без-*, *по-*, *на-бóжний*, *божитися*. etc.; here also *багáтий*, *збiжжя*, *убóгий*, etc., see s. vv.; several compounds: *богáн*, -*ка*, *бого-любiвий*, -*любний*, *богомóлець*, *богослóв*, *Богомáти*, *Богорóдиця*, *Богоявлéння*, *Дажбóг*, *Стрiбог*; etc.; *бiгmé*, *далебi*, *прóбi*, *спасiбi*, etc.; also in expressions like *Бóжа Мáти*, *бóжа птáшка* (=бджiлка), *бóжий старець* (=кобзáр), *бóжий вóлик*, *бóжа корóвка*, *божа росá* (=молокó), *бóжа пóстiль* (=трунá), etc.; MUK. богоблагательный (XVII c.), богобойне, -ный, -ность (XVI—XVIII c.), богобоязливый (XV c.), богобоязный (XVIII c.), боговати (XVIII c.), боголюбець (XVI—XVII c.), богомазь (XVIII c.), богомолець (XV—XVIII c.), богомольство (XVI c.), богонько (XVIII c.), бгословье (1489), богословъ (XVII c.), etc.; божба (XVII c.), божевольный (XVIII c.), божеский (XVII c.),

божество (XVII—XVIII c.), божий (XV—XVIII c.), божитися (XVI—XVIII c.), божница (XVI—XVIII c.), OUK. божий (1375, 1388), богомолье (1376, etc.; PN. *Богáн*, *Богáр*, *Божидáр*, *Богумiл[a]*, *Богуслáв[a]*, *Богухвáл[a]*, *Богúта*, *Богúша*, *Божéна*, etc.; FN. *Богúн*, *Бóжник*, *Божкó*, *Божóк*, *Божéйко*, *Богонóс*, *Богуслáвський*, *Богóрський*, *Богушéвич*, -*вський*, *Богомóлець*, *Божедáн*, etc.; MUK. Богданъ (1483, 1527, 1607), Богдашко (1675), Богомазь (1667), Богуславъ (1677), Богухваль (1555), Божко (1692 Тупиков 54-57); GN. *Божабóра*, *Богáни*, *Богáнивка*, *Богáнивци*, *Богáшив*, *Богóда*, *Богодáрiвка*, *Богодáрово*, *Богодúжiв*, -*ка*, *Богоявлéнка*, -*нське*, *Боголюби*, *Боголюбiвка*, *Богопóль*, *Богородицьке*, *Богорóдичне*, *Богородчáни*, *Богúни*, -*ський*, *Богúши*, *Богúшiвка*, *Богуслáв*, -*ець*, -*ка*, -*ський*, *Бóжа Вóля*, *Божедáрiвка*, *Бóжiв*, *Божкiв*, -*ка*, *Бóжикiв*, -*ци*, etc. — Syn. *Всепогúчий*, *Всевишний*, *Госпóдь*, *Сiгóва*, *Шаддáй* (Франко), Wd. (Hc.) *Алей*, q. v.

PS. **bogъ* 'god', IE. root ***bhag-* 'to allot, assign, apportion', cf. Skt. *bhagañ* 'giver, lord', Av. *baça-* 'lord, god', ModPers. *bağ* 'god'; although it is not quite impossible that Sl. **bogъ* was borrowed from Iran. (Scythian), yet it seems more probable, in view of such words as *багáтий*, *убóгий*, *небóга*, etc., that it was only akin to Iran. forms and the meaning 'god' evolved from 'the giver, he who allots' independently in both, Sl. and Indo-Iran. groups, Berneker 1, 66-67, Vasmer 1, 98, Pokorny 107; O. and MUK. богъ (with *h* instead of *g*) influenced the Ru. pronunciation *boñ* in Moscow and elsewhere in Russia, Vasmer 1, 98.

богáтий Wd. see *багáтий*.

богилá see боли́голов.

бóгонк AmUk. 'bohunk', first recorded in the XX c.; Po. *bohон[e]k*.

From AmE. *bohunk*; Th. Čapek calls *bohunc* “a portmanteau word that originated in a confusion between *Bohemians* and *Hungarians*”, cf. Mencken 295; according to П. Зварич of Vegreville, Alta., it is derived from Uk. *Богоньку!* ‘oh God!’ used often by Uk. settlers in the US. and Canada (orally, 1959); cf. also: *Його „богонком” охрестили від „богоньку мій”*, М. І. Мандрика *Канада*. Вінніпег 1961, 16 - 17; cf. also Войценко Снс. 2, 31.

бодай! interj. ‘would to God, may (it please God); at least’, MUK. бодай (XVI с.), богдай (XVI с.), бодей (XVI с.); BRu. *бодай, богдай*, Ru. *бодай*, Cz. *bodejž, bodejt*, Po. *bodaj* ‘ts’.

From *Бог дай!*, Vasmer 1, 99, Sławski 1, 38, Machek 36.

бодак Wd. see будяк.

боданути Wd. see бості.

бодець Wd. see бості.

бодлак Wd. see будяк.

бодливий Wd. see бості.

боднар Wd. see бондар.

боднути Wd. see бості.

бодня ‘tub, vat’, MUK. бодню Asg. (1564), въ бодни Lsg. (1570), бодня (XVIII с.); Ru. dial. (from Uk.) *бодня*, SC. *bàdanj*, Sl. *bedènj*, Cz. *bedna*, Po. *bednia*, Plb. *bàdan*, etc. — Deriv. *боднар*, see бондар. Syn. *дерев’яна діжка, бочка*.

From PS **bzьbnja* : *bzьbnь* ‘ts’ — a borrowing from OHG. **budin* — attested by AS. *byden* ‘tub, vat’, ModHG. *Butte, Bütte*, etc.; the ultimate source is Lat. **butina* evidenced in Gk. *butinē* ‘ts’, Kiparsky 232 - 233, PCCToцький 4, 124, Шевельов 437.

бодрий Wd. ‘lively, fresh, brisk’, MUK. бодрый (1627 Беринда), бодреливый (XVII с.), OES. бѣдрыи, бодрыи, also бѣждрыи, бождрии, BRu. *бадзёр*, Ru. *бодрый*, OCS. *bzdrz, bzьdrz*, SC. *bàdar*, wanting in other Sl. — Deriv. Wd. *бодристь, бодритися*, MUK. *бодрствовати*; see also *бадьорий*. — Syn. *чуйний, свіжий, жвавий, рвучий, бістрий*; MUK. чуйный, неоспалый (1627 Беринда).

From PS. **bzdrz* ‘alert’, corresponding to Lit. *budrūs* ‘watchful, vigilant’, Av. *zaēni-budra-* ‘eagerly watching’, Fick KZ. 22, 380, Meillet Ét. 114, Trautmann 33, Pokorny 150 - 152; see *бадьорий; будити*.

бодяк see будяк.

бодян, Wd. also *бадиян* ‘*Illicium anisatum* L.: badian, star - aniseed’, MUK. бадянъ (XVIII с.); BRu. *бадзян*, Ru. *бадьян*, Po., Cz. *badian*, etc. — Syn. *надень звиздоніж*, Makowiecki 188.

From Pers. *bād jān* ‘anis’, Lokotsch 14, perhaps through Tk. mediation, Radloff 4, 1520, Vasmer 1, 38; Uk. *бодян* seems to have been influenced f/e. by *бодяк*, see *будяк*.

бодь! interj. signifying a fast move of butting with horns, first occurrence: XIX с.; wanting in other Sl.

A neologism from *бості* like *виль!* from *вилляти, хватать!* from *хватати*, etc., PCCToцький 3, 68.

боевий see бій.

бож... see бог...

божок Wd. (Hc.) ‘stomach’, first occurrence: XIX с. — Subst. *илунок (звирят)*.

From Rm. *bojos* ‘ts’, Vincenz 2.

боз see буз.

бозна abbr. < Бог знає ‘God knows’.

бóти Wd. (Hc.) 'to boil', first recorded in the XIX c. — Deriv. *бóичий* (Верхратський ЕЗБ. 26, 334). — Subst. *куніти*.

From Rm., cf. Lat. *bullire* 'ts', Janów Spr. TNL. 18, 16.

бой!, **бойé!** Wd. see бóйко.

бóйко 'Boiko (inhabitant of the central region of the Carpathian Mountains)', ModUk.; Cz., Slk., Po. *Bojko*. — Deriv. *бойкіня*, *бойчіха*, *бóйківський*; Wd. *бóйкати* (Бойк. 5 - 6); FN. *Бóйкó*, *Бóйків*, *Бóйківич*, *Бóйкун*, *Бóйкун*, *Бóйченюк*, *Бóйчук*, а. о. (Лукань ЛБ. 4, 12 - 20), MUK. *Бóйченко* (1654 Тупиков 482); GN. *Бóйки*, *Бóйківці*, *Бóйківщина*.

Derived from *бой!*, *бойé!* (< *bo-i-je*) '[it is] really so!', an expression often used by the population of this region (: "*bójkaju!*"), Рабій Spraw PAU. 38 : 6, 16 - 18, Верхратський Archiv 16, 591 - 594, Дъло No. 263 - 265 1894, Охримович ЖіС. 3, 143 - 146, Франко *ibid.* 146 - 149, Brückner 35, Рудницький ЖіЗ. 7, 209 - 210, (extensively:) Бойк. 3 - 7, Скорик ЛБ. 1, 6 - 23, Гуркевич *ibid.* 172 - 173, Зілинський *ibid.* 10, 75 - 77; there are other (outdated) explanations : Šafarik relates *бóйко* directly to Ce. *Boiko* found in Constantine Porphyrogenitus (X c.), ČСМ. 10, 23 - 26, being followed by Вагилевич, *ibid.* 15, 30 - 72, Biedermann, 2, 25, Целевич Правда 1868, 419 - 419, Партицький, Дъло No. 255/1894, Perwolf Archiv 7, 617 - 618, а. о.; this explanation is rejected by Грушевський 1, 186 - 187, Верхратський I. c., а. о.; equally inconceivable is the derivation from *bojak* 'lazy ox', Lubicz - Czerwieński 143, as well as from *бóйкий* 'brave', Петрушевич Вѣстникъ НД. No. 618/1882, Наумович СлСБ. 3, 31 - 43; further, the name cannot possibly be connected with *Бóйку!* < *Бóгоньку!* 'oh Gott!', ЖіЗ. 5, 148, nor with *ей Бóгу!* 'by Gott', Огоновський 160, Желеховський 1, 37.

бойкóт 'boycott', ModUk., BRu., Ru., Bu., Ma. ts, Cz., Po. *bojkot*, etc. — Deriv. *бойкотіст*, *-ка*, *-ський*, *бойкотувати[ся]*, *-ання*. — Subst. *спосіб боротьби з вóрогом*, *вигаданий ірландцями: на кóго налóжено бойкóт*, *з тим устають усі (товаріські) знóсини*.

From E. *boycott*, and this from Captain *Boycott*, a land agent obstructed and ostracized, 1880, by the natives of Country Mayo in Ireland, Skeat 70, Partridge 56, Огієнко РМ. 1, 279, а. о.

бóйстик, also бóйсак, бáйсак AmUk. 'boy', first recorded in the XX c. — Subst. *хлопець*.

A b/f. from E. pl. form *boys* with Uk. suffixes *-ик*, *-ак*, as in *молодик*, *співак*, etc. cf. РССтоцький 1, 48 - 55.

бокáнчі, also багáнчі, багончéта, Wd. (SoCp.) 'shoes', first occurrence: XIX c. — Subst. *черевіки*.

From Rm. *bocanci* 'ts', Vincenz 9, the ultimate source being Hg. *bakanacs* 'ts', Cioranescu 91.

бокáнь, **бокáч** : бик, q. v.

-бóкий in compounds see бик.

боклáг[а] see баклáга.

боклáгий Wd. (Hc.) 'bellied, corpulent' first occurrence: XIX c. — Subst. *череватий*, *пузатий*.

From Rm. *bucalăt* 'fleshy, corpulent', Шелудько 2, 127, Cioranescu 109.

боковій see бик.

бокóри Npl. Wd. (SoCp.) 'raft, float', MUK. бокор[а] (XVI—XVIII c., Дэже St.Sl. 7, 160). — Subst. *сплáви*, *дaрáби*, *пліткi*, Кузеля 46.

From Hg. *bokor* 'ts', Дэже I. c.

оокрейда, покрейда Wd. (SoCr.) 'bunch of flowers; (decoration) feather', first recorded in the XIX c. — Subst. *квітця (весільних) квітів, навине перо*, Кузеля 46.

From Hg. *bokréta* 'bunch of flowers'.

бокс 'box', ModUk.; BRu., Ru. since 1869), Bu. a. o. Sl. ts. — Deriv. *боксер, -ка, -ський, боксувати*. — Subst. *бій навкулачки; „удар кулаком” — вид спорту*.

From E. *box* 'ts', РССтоцький 4, 250, Kirkconnell 7, АкСл. 1, 547.

бокури, бокурія Wd. (Hc.) '[leather-] belt', first recorded in the XIX. — Subst. *ремінь (у цуц'лів), вузький ремінний пояс*, Кузеля 46.

From Rm. *bocuri* Npl. : *boc* 'footstool, small seat, bench (of the horseshoer, etc.)', Cioranescu 90.

бѳкша Wd. 'black cow with white flanks (or vice versa)', first recorded in the XIX c. — Deriv. *бокшій, бокшистий*; FN. *Бокшій*. — Subst. *біла корова з чорними цятками (абѳ навпакі)*.

From Rm. *bocșan, bucșan* 'kind of Moldavian cattle', Шелудько 2, 127.

болгарин, (вѳльзько - камський:) **булгарин** 'Bulgar', MUK. болгаре (XVII c.), болгар Nsg. (XVIII c.); OES. Болгаре, в болгарѳх дунайскихъ, болгаромъ Dsg. (1377 Лавр. 1, 17, 21, 33), болгарь Grf. (XV c. Іпат.), BRu. *балгарын*, Ru. *болгарин*, OBU. блъгаринъ (Младенов 53), Bu. *българин*, SC. *Bългарin*, Sln. *bolgar*, Cz., Slk. *bulhar*, Po. *Bułgar*, etc. — Deriv. *болгарка, -рський, -щина, болгарізм, болгаровітний*; MUK. болгариня, от болгарки (XVII c.), болгарскій (XVII c.), OES. земля Болгарская, от болгарыни (1377 Лавр. 1, 19, 57); GN. *Болгарія*, (вѳльзько-камська:) *Булгарія; Болгари, Болгарка, Булгарка, Болград* (<*Бол[о]-град, пот *Вѳльје-gradъ as assumed by Vasmer 1, 102), Дяченко ПитТопОн. 158, 161.

The name is generally considered as a Tk. borrowing in Sl., the ultimate source being OTk. *bulgar* 'half-breed, one of mixed race', cf. *bulgmak* 'to mix'; according to Pelliot *Oevres posthumes* 2 (Paris 1950), 228 - 229, the name orig. meant 'rebell, troubler'; in his *Origins of Russia* (p. 87) G. Vernadsky derives the name from the Alanic: "in Ossetic *bylgaeron* means 'shore, bank (of a river)'; also 'edge' (of a bluff, or a hill)". On this basis the name 'Bulgar' might be interpreted as 'Shore People'. The name seems to be of the same type as that of the Slavic tribe *Pomorane* ('Sea Shore' tribe). It should be noted that in Byzantine sources the area of the origin of Great Bulgaria is defined as stretching from Maeotis (i. e. Sea of Azov) to the Kouphis (i. e. Kuban) River"; inconceivable are attempts to derive the name from G. *Balger* 'fighter', Dereb ZONF 2, 198 - 199, or from the name of the *Волга*-river respectively, Partridge 63, a. o.; cf. also Miklosich 25, Pauly - Wissowa 3, 1040, Преображенский 1, 35, Младенов l. c. and RES. 1, 38 - 53, Hrbek ChO. 113 - 119, Staszewski 45, Мельхеев 20, Németh OnUVAN 28, a. o.

бѳле, бѳли adv. Wd. 'well, right', first occurrence: XIX c. — Syn. *дѳбре[що], аджѳ*, Шухевич 4, 353, Велигѳрський РМ 3, 275; *слава Бѳгу*, Кобилянський ibid. 23.

Compounded of *бо* and *алѳ*, see s. vv.

болѳголов, dial. болѳголова, болѳглів, бугилá, бу- [г]лáв, булігова, буліга (Прилúки, Makowiecki 107), бугилá (1847 Шевченко) 'Conium maculatum L.: hemlock', also *Cicuta virosa* L., *Anthriscus silvestris* Hoffm., a. o., ModUk.; Ru. *болѳголов*, Cz. *bolehlav*, Po. dial. *boligtówka, bolkow* (Karłowicz PF. 2, 154). — Syn. *омѳг, свиняча вош, свистуля, сѳкавка, сѳкля*, Makowiecki 107; see *блекотá*.

Compounded of *болѳти* and *головá*, see s. vv.; the very variability of the forms suggests f/e. tabu -substi-

tutions : *богила* (:*Бог*), *бугила*, *бугiлав* (:*бугай*), *булі-гова* (:*були*), etc.

боліти see *біль* 2.

бóлоз Wd. see *пóлоз*.

болóна 'pellicle, membrane, cuticle; film', OES. *болона*, *блана*; BRu. *балóн[к]а*, Ru. *болонá*, 'knot on a tree', Sln., Cz., Slk. *blána*, Po. *blona*. — Deriv. *болóнка*, *болонкár*, *оболóн[к]а*, *болонáстий*, *-ністий*, *-нкувáтий*, *-нчáтий*, *болонячка*, *болонкокpи́льці*. — Syn. (*тонéнька*) *плівка*.

PS. **bolna*, IE. root ***bhol-* : ***bhel-* 'white', Pokorny 118 - 119; cognates: Lith *bálnas* 'white', Gk. *folís* 'scale', Berneker 1, 69 - 70, Trautmann 25, Sławski 1, 37; see *білий* and the following words.

болóння 'plain, prairie, field, meadow, pasturage', MUK. на *болоньи* Lsg. (1494), на *болоню* Lsg. (1583, 1660), *болоне* (1585), OES. *болонье*; BRu. *балóна*, *балóнь*, Ru. *болóнье*, Bu. *блана*, Cz. *blana*, Po. *blonie*, LoSo. *blotje*, Plb. *blapě*. — Deriv. *болóннячко*, *оболóння*, *-óнь*; GN. *Оболóння*, *Оболóнь*, Wd. *Оболóне*, Бойк. 122; FN. *Оболóньський*. — Syn. *розлóга рівни́на*, *вкрита травóю*; *вeлíке пасóвисько*, Тимченко 120; see also *лука*.

PS. **bolna*, see the preceding word.

болóто 'marsh, bog, swamp; mud, dirt', MUK. *тим'їніе болóто* *грузкóе* (1596 *Зизаній*), з *болота* Gsg. (XVII c.), вь *болотѣ* Lsg. (XVIII c.); OUK. з *болоты* (1377), OES. *болото*, (from OCS. :) *блато*; BRu. *балóта*, Ru. *болóто*, OCS. *blato*, Bu., Ma. *bláto*, SC. *bläto*, Sln. *blatō*, Cz., Slk. *bláto*, Po., LoSo *bloto*, UpSo. *blōto*, Plb. *bluotŭ*. — Deriv. *болíтце*, *болóтечко*, *болот[н]íка*, *болотíсько*, *-и́ще*, *болотáвка*, *болотнéча*, *-нíя*, *болотíюга*, *-íюк*, *болотíяний*, *болотíий*, *болóтний*, *-ик*, *-иця*, *болóтняний*, *-ника*,

-нок, etc.; GN. *Болотéнный*, *Болóтяний*, *Болóткiвci*, *Заболóтне*, *Зáболотiв*, *Заболóття*, *Заболóт[iв]ci*, etc.; FN. *Болóтенко*, *Болóтний*, *Бóлотов*, *Заболóтний*, etc. — Syn. *калю́жа*, *багно́*, *баю́ра*; *земля́ розмокла на дощi* *абó бpуди змiшанi з тéчею*, *кал*, *бруд*, *грязь*, Тимченко 120 - 121.

PS. **bolto* — an orig. adj. < ***bholato*, IE. root ***bhol-* : ***bhel-* 'white', corresponding to Lith. *báltas*, Latv. *balts* 'white', GN. *Rythabalt*, Alb. *balte* 'mud', Berneker 1, 70, Pokorny 118 - 119, Trautmann 25, a. o.

бóлохiвci hist. *Bolokhov-people* (in the basin of Дністер in the XII—XIII c.). — Subst. *татарськi лóди*, *Онацький* 103.

The name is derived from GN. *Бóлохiв* which, in turn, comes from PN. *Бóлох*, *Бóлех*, cf. GN. *Болехiв*, *Болéхивci*; the explanation of *Соболевский*, *ИзвОРЯС* 31, 12: *Болóховци* from **Во - lzx - овci* is to be rejected.

болт 'bolt', ModUk., BRu., Ru. (since 1789) *ts*. — Deriv. *болтóвий*, *болтокувáльний*, *болторiз*, *-ний*. — Subst. *засув*; *рiд шpуби*.

From E. *bolt* 'ts', Partridge 52.

болóчий, **болíчка**, **болíщий**, **болíнця** etc. see *біль* 2.

бóля abbr. of *барабóля*.

болíя dial. 'sickness' (*Полiсся*, *Лисенко* 18), first recorded in the XX c. — Subst. *хворóба*, *недóга*.

Hardly from Rm. *boalä* 'sickness', Vincenz 3; it is rather a parallel f. form to *бiль*, Gsg. *бóлю*, q. v.

болíрин see *боíрин*.

болíверк 'bastion', ModUk.; Po. *bolwerk*. — Syn. *ба-стiон*.

From ModHG. *Bollwerk* 'ts'.

бóльфа, also бóвфа, гóльфа Wd. (Hc.) 'scab, scurf, sore', first occurrence: XIX c. — Subst. *болячка*.

From Rm. *bolfä* 'ts', Vincenz 3.

большевізм, -ік, etc., see бiльший.

бом AmUk. 'bum', first recorded in the XX c. — Deriv. *бóмка* (Гуменна 1962), *бомувати*, *бóмський*. — Subst. *бродяга*, *лédар*, *нерóба*, *шалану́т*.

From AmE. *bum*, the ultimate source being ModHG. *Bumtler* < *bunteln* 'to loaf, wander', Partridge 64.

бом! interj. imitating the deep sound of bells : ding-dong! ModUk.; BRu., Ru., Po., etc. — ts. — Deriv. *бóмкати*, -ання, *бóмкнути*, dial. *бóмба* (=цérква); *бóмбати[ся]* (=іти повільно), ЛБюлетень 6, 24.

An o/p interj., PCСтоцький 3, 142; see also бiм!

бомáга see бумáга.

бóмба 'bomb', MUK. бомбы Apl. (XVIII c.); BRu., Ru. (since 1731), Bu., Ma. ts, Po., Cz., Slk. *botba*, etc. — Deriv. *бóмбочка*, *бомбáр*, *бомбiще*, *бóмбовий*, [з]бóмбiти, [з]бóмбувати, *бомбувáльний*, -ик, *бомбовiк*, *бомбiшка*, several compounds with *бомбо-*: *бомбовóз*, *бомбомéт*, *бомбосхóвище*, etc.; MUK. бомбондѣри (XVII c.), бомбардировати (XVIII c.); ModUk. *бомбардiр*, -ський, *бомбардувати*, -ання, -áльний, -áльник, etc.; FN. *Бóмба*. — Subst. *гармáтень*, *стрильнó*, *ядрó*, SovUk. *снаряд*; see also *бом!*

From ModHG. *Bombe* 'ts', PCСтоцький 4, 210, 214; its ultimate source is It. *bomba* from Lat. *bombus* 'humming sound (of a bee, etc.)', Gamillscheg 119 - 120.

бóмбель Wd. 'blister, pimple', also 'bean' (Жовківщина, Колодiй PM. 5, 283), first recorded in the XIX c.; Po. *bąbel*. — Subst. *пухiр*; *квасóля*.

From Po. *bąbel*, Richhardt 36, Sławski 1, 29; see бiблiк.

бомбóн see бонбóн.

бомборóсити Wd. (Hc.) 'to pronounce a magic formula; to murmur', first recorded in the XX c. — Deriv. *бомборóси* (b/f. from the verb). — Subst. *виголóшувати магічну фóрмулу*; *шепотiти*.

From Rm. *bolborosi* 'to murmur', Vincenz 3.

бóмкати see бом!

бóмок Wd., also бонк (Стрий) 'horse-, ox-fly, bull-bee', first recorded in the XIX c.; Po. *bak*, LoSo. (old) *buk*. — Deriv. *бóмки бiти*, *збивати*; Wd. *бóнчитиси* (=надiтися, Janów 153). — Subst. *Гедзь*, *гедзь*.

From Po. *bak* 'ts'; according to PCСтоцький, Slavia 5, 15, it is an o/p. formation based on *бом!* q. v., doubtful.

бонбóн, бомбóн, бамбóн Wd. 'candy', first recorded in the XX c.; Bu. бонбóн. — Deriv. (Fr. :) *бонбоньєр[к]а*. — Subst. *цукérка*, Колодiй PM. 5, 283.

From Fr. *bonbon* 'ts', Колодiй l. c., Gamillscheg 120.

бóнгало AmUk. 'bungalow', first recorded in the XX c. — Subst. *партерóвий дiм* (для однієї сiм'ї).

From E. *bungalow*, the ultimate source being Hindi *bangla* 'Bengali': elliptical for '(house, characteristic) of Bengal', Partridge 64.

бóнго 'boat', first occurrence: XX c. — Subst. *чóвен*, *видовбаний iз стóвбура пальми*, Стаховський Овид 13:3, 43.

From Am. Indian *bongo* 'ts'.

бóндар, Wd. бóднар 'cooper' MUK. бондар (1685), боднаровъ (1749), бондарямъ Dpl. (XVIII c.); BRu. ts, Ru. бóндáрь, Cz. *bednář*, Slk. *bednár*, *debnár*, Po. *bednarz*, Ca. *bäd-nāř*, UpSo. *bēhnař*. — Deriv. *бондарéнко*, -éнчи́ха, -éць, *бондáрик*, *бондарiсько*, -и́ще, *бондарíха*, *бондарíвна*,

бондарка, бондарня, бондарство, -ський, бондарча, -чій, бондарювати, -ання, бондарюга, бондаря, Wd. боднарін, -на, боднарівна, боднаріха, -рўчка, бодна-рїти; FN. Бóндар, Бóднар, Бондаренко, Бондар[ч]ўк, Боднар[ч]ўк, Боднаріюк, Боднарік, etc.; GN. Бондарі, Боднарів[ка], Бондарів[ка]), Бондурівка, etc.

A deriv. of *бóдня*, see s. v.; re. metathesis of *dn* to *nd*, cf. ОГОНОВСЬКИЙ 95.

бóндати Wd. 'to wander, stroll' (Надністрянщина, Janów 152), first recorded in the XX c. — Subst. *блукати*.

The word is based on the contamination of *блєндати* and *бóжкати*, see s. vv.

бонза 'bonze (Japanese priest)', ModUk., BRu., Ru., Bu., etc., ts. — Subst. *жрець китайських або японських буддистів*.

From Jp. *bond-zu* 'good preceptor, tutor', Skeat 67, АкСл. 1, 571, through the medium of West Europ. languages, cf. E. Fr. *bonze*, G. *Bonze*, etc.

Боніфат colloq., **Боніфатій**, also Воніфатій, PN. Boniface, MUK. Боніфатій: добротворець, з еллинска: Вонифатій (1627 Беринда). — Deriv. *Боніфатійович, Боніфатївна*.

From Lat. *Bonifatius* 'good confessor', being a compound of *bonus* 'good' and *fateor, fatēri* 'to confess; avow'.

бонна '[nursery-]governess', ModUk., BRu., Ru., ts., Po. *bona*. — Subst. *нянька при старших дітях, переважно чужоземка*.

From Fr. *bonne* 'ts', Gamillscheg 121.

бонтон 'bon ton, good manners, politeness', BRu., Ru. ts, Po. *bonton*. — Deriv. *бонтонний*. — Subst. *добрий тон, форми чємного повóдження*.

From Fr. *bon ton* 'ts', АкСл. 1, 573.

бор 1. Gsg. *бру* 'Setaria italica P. B., Setaria viridis P. B.: millet, panic [-grass]', ModUk.; BRu. Ru. ts, SC. *bâr*, Cz., Slk., Po., LoSo. *ber*, UpSo. *bor*. — Deriv. *брїця, брїнний*. — Syn. *мохár, прóсо, щетїн[бор]*, Makowiecki 343.

PS. **bzr̥*, root **bzr-* connected with IE. ***bher-*: *bhor-* 'to be pointed, sharp', see *борона*, Berneker 1, 110.

бор 2. Gsg. *бору* 'boron', ModUk.; BRu., Ru. (since 1836), Bu. etc. ts. — Deriv. *борóвий*. — Subst. *хемїчний елемент, що вхóдить в склад бóраксу*.

An abbr. of *borax*, see *бóракс*.

бор 3. see *борг*.

бóра 'tempest, hurricane', ModUk.; BRu., Ru. (since 1836) ts. — Deriv. *бóрвій, бóрва* (f/e. influenced by *вій, вїяти*, cf. РССтоцький Slavia 5, 19). — Subst. *примóрська бóря на Адріатїцькїм і Чóрнїм морї*.

From Tk. : Osm. *bora* 'storm', the ultimate source being It. *bora* 'ts' (<Lat. *boreas*, Gk. *boréas*), Vasmer 1, 107, Battisti 1, 561.

бóракс, also *бурá* 'borax', ModUk.; Ru., Bu. *бурá*, Po. *borax*. — Subst. *лїчнїча сїль*, Кузеля 47.

From LLat. *borax*, the ultimate source being Ar. *būrāk* 'ts', Lokotsch 29, Skeat 68, АкСл. 1, 574.

бóратися Wd. (Ср., Верхратський ЕЗБ. 4, 235) see *борóтися*.

борбá Wd. see *борóти*.

бóрва, бóрвій see *бóра*.

борг, Wd. *борг* (Lk. Бугера РМ. 2, 352) 'debt; credit, trust', MUK. *борг* (1529), на *боргохъ* Lpl. (1565), *боргъ* (1647), *боръ* (XVIII c.); Po. *borg*. — Deriv. *боржóк, боржїще, -їсько, боржнїк, борговїй, [за]боргувáти, заборжїтися; набїр брáти*. — Syn. Wd. *довг*, Худаш 83.

From ModHG. *borgen* 'to borrow, lend', РССтоцкий 4, 179; Po. medium assumed by Шелудько 1, 22.

бóргес, Wd. бóргic 'bourgeois [type]' ModUk.; Ru. бóргес, Po. *borgis*. — Subst. *друж більший як петит, а менший як корпус*, Кузеля 47.

From G. *Borgis* 'ts', the ultimate source being Fr. *bourgeois*, АкСл. 1, 574, Gamillscheg 132.

бордэй see бурдэй.

бордэль see бурдэль.

бордо́ ['dark] red colour; Bordeaux [vine]', ModUk.; BRu., Ru. (since 1836), Bu. etc. ts. — Deriv. *бордо́вий (кóлiр)*, *бордо́ський (про вино)*. — Subst. *тёмно-черво́на, вишнё́ва, кра́ска; рiд францу́зького вина́*, Кузеля 47.

From the name of the city of *Bordeaux* in France, АкСл. 1, 574.

бордю́г, -ю́х see бурдю́г.

бордю́р[а] 'border, skirting, trimming; frame', ModUk.; BRu., Ru. (since 1803) ts. — Subst. *окра́йок, прикра́си на кра́ях ре́чи; обля́мiвнi прикра́си те́ксту в кни́жках*.

From Fr. *bordure* 'border', АкСл. 1, 575.

боре́ць see боро́ти.

боржiй see бóрзий.

боржнiк, боржо́к see борг.

бóрзий poet. and Wd. 'fast, quick', MUK. для борзѣйшоѣ справедливости (1559), коня борзого Asg. (XVII с.), в борзюмъ часѣ (XVIII с.), борздо (1557), коня борзого Asg. (XVII с.), борзѣй adv. (XVIII с.), OES. борзыи, бързо, (from OCS. :) бръзь; бръзья комони (Сл. плк. Iг.); бороздо adv.; BRu. бóрзды, Ru. бóрзий, борзо́й (собáка),

OCS. *brъzъ*, Bu. бърз, Ma. брз, SC. brz, Sln. brz, Cz., Slk. brzy, Po. *bardzo*, OPo. *barzo* (> MUK. and Wd. бáрзо), LoSo. *borzë*, UpSo. бóрзу, Plb. *borz*. — Deriv. *боржiй, борзé[се]нько, борзо[нисець]*, Wd. *борзинá, бóрзiсть*; FN. *Борзёнький*, MUK. Борзобогатый (1572 Тупииков 60), Борзукъ (1552 *ibid.*); GN. *Борзiнá, Борзёнка, Боржáва* (Кат. річок 158). — Syn. *бiстрiй, прудкiй, швидкiй*, Деркач 25.

PS. **bъrъzъ*, IE. base ***bheres-* 'quick, fast'; cognates: Lith. *bruzgùs* 'fast', *bruzdùs* 'movable', *burzdéti* 'to run around', Lat. *festināre* 'to rush', *cōnfestim* 'at once', Pokorny 143, Walde - Hofmann 1, 259, Berneker 1, 109 - 110, Trautmann 40, a. o.

борiкати[ся] see борюкати[ся].

Борiс PN. Boris, MUK. Борiсь, от ел. Ворiс : вѣтер с полночи князь Рóссiи (1627 Беринда), OUK. Борисъ (1398, 1409, 1433 Грамоти 148), Бóриса Gsg. (1484 Пом'яник), OES. Борисъ (Лавр. 1, 57 а. о.); BRu., Ru., Bu., Ma., etc. ts. — Deriv. *Борiсик, -ско, -сьо*; FN. *Борiс[iв], Борисёнка, Борiсько, Борисовёць, Борисюк, -сяк, Борисоглiбська, Борiщенко*, а. о.; GN. *Борiси, Борiсковичi, Борiсiв[ка], Борiспiль*, etc.

From the name of the tsar (khan) *Boris - Bogoris* of Bulgaria (853 - 888); baptized in 864, he introduced Christianity of Gk. rite among Bulgarians, hence the popularity of his name among Slavs; the ultimate source is Mong. *bogori* 'little', Tomaschek Pauly - Wissowa 3, 1044, Brückner 36, Vasmer 1, 107 - 108; inconceivable is the derivation from Sl. *Борислав*, q. v., suggested by Соболевский ЖСт. 1893, No. 4, 445, Maretić LF. 15, 153; re. f/e. association of this name with *барiш* 'profit, gain' (< Боришь день often in the XVI с.) see Kałużniacki Jagić - Festschr. 508, Unbegaun 332 - 333, a. o.; *Boris* is occasionally used, like other Ruś names, in England in the XX с., Withycombe 24.

Борислав PN. Boryslav, OUk. name testified by GN. *Борислав[ль]*; SC. *Borislav*, Cz. *Bořislav*, Po. *Borzysław* (since the XII c., Taszycki 1, 94). — Deriv. *Бориславко*, *Слав[ко]*; GN. *Борислав*, *Бориславка*. — Syn. *Славо-бър*.

From **borz*, see *бороти*, and *слава*, q. v., Miklosich Bildung 35 - 36.

Бористен, also *Борисфен* GN. Boristhenes (name of Дніпро used by Herodotus, V c. B. C., Pliny, I c. A. D., a. o. ancient writers), Ru. *Борисфен*, Po. *Borysten*, etc. — Deriv. *бористеніти*. — Syn. *Данапріс*, *Дніпрó*.

From Gk. *Boristhénēs* (also *Barysthénēs*), the ultimate source being Iran. (Scythian) **vourustāna* 'wide, broad place,' Vasmer 1, 355, Brückner 90, a. o., or even Sl. **berst-ina* (=ModUk. *Берестіна*, see *бѣрест*), УРЕ. 2, 47; Билецкий, ПитТопОн. 61, relates the name directly to Gk. *Boréas* and *stená* 'Boreas' (= North) strait'.

борідка see *бородá*.

борікати[ся] see *борюкати[ся]*.

бóркати see *прибóркати*.

бóркут Wd. 'spring of mineral water', first occurrence: XIX c. — Subst. *джерелó з мінеральною водою*.

From Hg. *borkut* 'ts', StSl. 7, 249; see also *буркѹт*.

борлак, **борланка** Wd. (Cr.) 'Adam's apple', first recorded in the XIX c. — Deriv. *борлаковий*. — Subst. *Адамове яблуко*, Річинський РМ. 1, 101.

From Rm. *burian*, Vincenz 2.

бормашіна 'boring, drilling machine', first occurrence: XX c.; BRu. *бормашьіна*, Ru. *бормашіна*. — Subst. *нездорові частини зубів*; *проверчувальний апарат*.

From ModHG. *Bohrmaschine* 'ts'.

бормотати, **-тіти** see *бурмотати*, *-тіти*.

боровий, **-ійк**, etc. see *бір* 1.

бородá 'beard; chin', MUK., OES. *борода*, (from OCS.:) *брадá*; BRu. *барадá*, Ru. *бородá*, OCS. *brada*, Bu. *брадá*, Ma. *брáда*, SC., Sln. *bráda*, Cz., Slk. *brada*, Po., LoSo., UpSo. *broda*, Ca. *ts* and *barda*, Plb. *brōdā*. — Deriv. *борід[онь]ка*, *борідочка*, *бородіще*, *-ісько*, *бородáй*, *-áнь*, *-áч*, *бородá[с]тій*, *бородáв[оч]ка*, *бородáвник*, *бородáвча[с]тій*, *підбородок*, *підборіддя*, *підборідь*; FN. *Бородá*, *-áнь*, *-áч*, *Бородáвка*, *Під-*, *Довго-бородько*, *Мáйборода*, etc.; GN. *Бородáївка*, *Бородáни*, *Бородáнка*, *Бородáньський*, *Бородáївські хуторі*, etc.

PS. **borða*, IE. ***bhardhā* 'ts', cf. Lith. *barzdà*, Latv. *bārda*, *bārzda*, OPr. *bordus*, Lat. *barda* (< **farba*), OHG. *bart*, AS. *beard*, etc., Berneker 1, 73, Kluge 21, Walde - Hofmann 1, 96, Pokorny 110, a. o.

борозна́, Wd. *бороздá* 'furrow', MUK. три *борозны* (1565), *браздá* : *борозна́*, *браздна* (1627 Беринда), *борозною* Isg. (1719); *бороздити* (XVIII c.), OES *бороздá*, (from OCS:) *бразда*, *бразна*; BRu. *баразнá*, Ru. *бороздá*, OCS. *brazda*, Bu. *браздá*, *бразна́*, Ma. *брáзда*, SC., Sln., Cz., Slv. *brázda*, Po. *bruzda*, *brózda*, Ca. *brōzda*, LoSo. *brozda*, UpSo. *brōzda*, Plb. *bordzā*. — Deriv. *борозенка*, *борознік*, *-нонька*, *-нюк*, *борозномір*, *борозний*, *борозенний*, *борозністий*, *борозніти[ся]*; Wd. *бóроздка*, *підбороздень*, *бороздний*, *бороздкований*, *бороздіти*, *-дувати*; FN. *Бороздá*, *Борозна́*, *Борозняк*, a. o. — Syn. *жóлоб*, *зроблений орючі плугом або сохою на ріллі*, *річка́к* *межу загонами до стягання води*; fig. *зморшки*, *брїжі*, Тимченко 125.

PS. **borzda* (> Wd. *бороздá*), extended by *-n* (**borzdna* > *борозна́*), IE. root ***bhar-* : ***bhor-* 'anything standing out, sticking out', cf. Lat. *fastigium* 'top, summit',

Olr. *barr* 'ts', OIc. *barr* 'conifer[ous tree]', E. *bur*[r], etc., Berneker 1, 75, Pokorny 108 - 109, a. o.

борона́ 'harrow', MUK. съ бороною (1531), за борону (XVIII с.), OES. бороноу Asg. (1114); BRu. *баранá*, Ru. *борона́*, Бу. *бранá*, Ма. *брáна*, SC., Sln. *brána*, Cz. *bránu*, Slk. *brána*, Po., LoSo. *brona*, Ca. *barna* and *brona*, Sli. *bárná*, UpSo. *bróna*, Plb. *borna*. — Deriv. *бороніти*, *боронувáти*[ся], *-áння*, *-áльник*, *-áльниця*. — Syn. (*боронувáти* *пéред* *сiвбáю*;) *скорóдити*, (*пiсля* *сiвбá*;) *волочіти*.

PS. **borna*, IE. root ***bher-* : ***bhor-* 'to strike; to cut, split, etc.', cf. Lat *forāre* 'to bore, drill', Gk *farō* 'I plough', *fáros* 'plough', OHG. *borōn*, ModHG. *bohren*, E. *to bore*, etc., Berneker 1, 73 - 74, Pokorny 133 - 135, a. o.; re. the orig. type of Sl. **borna* see Murko WuS. 12, 320 - 322.

бороніти 'to defend, guard, protect, shelter, shield', MUK. боронити (1508, 1593), бороняти (XVII с.), боронят (XVIII с.), OUK. не боронилъ (1347 Тимченко 126), боронить (1425 *ibid.*), OES. боронити[ся], (from OCS. :) бранити; BRu. *абараніць*, Ru. *обороніть*, OCS. *braniti*, *brany*, Бу. *брáна*, *брáня*, Ма. *брáни*, SC., Sln., Cz., Slk. *brániti*, Po. *broń*, *bronie*, LoSo. *broń*, UpSo. *brón*, *brónie*. — Deriv. [*o*] *боронітися*, *оборона*, *обороняти*[ся], *оборóнець*, *оборóнный*, *обороноздатність*, etc.; MUK. боронен'е (XVI с.), боронивано (1500), боронываль (XVII с.), боронитель (XVIII с.), боронки (грати, XVI с.), на боронницяхъ (1538), бороню Asg. (XVI с.); PN. *Боронислава*. — Syn. *захищáти*, *відстоювати*; (*забороняти*;) *заказувати*; *боронувáти*. Деркач 25, 68, 122.

PS. **borniti*, IE. root ***bher-* : ***bhor-*, see *борона́*, *борóти*.

борóсква Wd. see брóсква.

борóти arch., **борóтися** 'to fight, strive, struggle; to wrestle' MUK. борет (1545), боручися (XVII с.), боротысь (XVIII с.), OES. бороти, боротися; BRu. *барóцца*, Ru. *борóть*, *борóться*, OCS. *brati*, *borjъ*, OPo. and dial. *bróć sie*, LoSo. *wobrojś se*, UpSo. *wbroć so*. — Deriv. *пере-*, *но-* *борóти*, *пере-*, *но-* *бóрювати*; *борéць*, *боріння*, *боротьбá*, *борня́*, *борівітер*, *заборóло*, *духобóр*, etc.; PN. *Борислав*, a. o. — Syn. *бiтися*, *воювати*; *мiрятися* *сiлюю*, *борюкáтися*, *борікáтися*, Деркач 26, 45.

PS. **borti*[se], IE. root ***bher-* : ***bhor-* 'to strike; to cut, split, etc.', evidenced in Lith. *bárti* 'to scold, rebuke', Latv. *bārt* 'ts', Lat. *ferire* 'to push, strike', OIc. *beria* 'to strike', OHG. *berjan*, MHG. *bern* 'to strike, beat', ModHG. *Bär* '[paving] beetle', etc., Berneker 1, 76 - 77, Kluge 19, Walde - Hofmann 1, 481 - 482, Pokorny 133 - 135, a. o.

бóрошно, Wd. борошнó 'flour'; Wd. also 'meal (of grain)' MUK. з борошномъ (1589), борошна Gsg. (1659), борошень Gpl. (1691), борошна жытного ... гречаного ... пшеничного Gsg. (1727), OES. борошна Gsg., (from OCS. :) брашьна Gsg. (XI с. Остр. ев.), брашно 'cibus e farina paratus'; Ru. *бóрошно*, OCS. *brašno*, Бу. *брáшнó*, Ма. *брáшно*, SC. *brášno*, Sln. *brášno*, LoSo., UpSo. *brošna* 'Corpus Christi'. — Deriv. *борошéнце*, *-éнный*, *-éнный*, *борошністий*, *борошніти*[ся], *борошняний*, *борошномéльный*, MUK. борошенко (XVII с.), борошенный (XVII—XVIII с.). — Syn. *мукá*; *млiво*, *мéливо*, Деркач 26.

PS. **boršno*, **borsno*, IE. ***bhars-ino* 'belonging to barley', akin to Latv. *barība* 'food', Lat. *far*, *farīna* 'flour', Goth. *bariz - eins* 'barley-', OIc. *barr* 'grain, barley', AS. *bere* 'barley', Pedersen IF. 5, 54, Berneker 1, 74 - 75, Trautmann 27, Walde - Hofmann 1, 455 - 456, Pokorny 111, a. o.

борсати Wd. 'to tie with a string, to string', Нс. борсáти 'to draw over, cover with' (Шухевич 4, 353); **борса-**

тися 'to bustle about, rush here and there, throw oneself right and left', ModUk. — Deriv. *за-, о-борсати* (Janów SymbRozwadowski 2, 277). — Syn. (*борсати:*) *низати, силяти*, Желеховський 1, 40; *наволікати*, Шухевич 1. с.; *шнурувати, стягати*, Janów 1. с.; (*борсатися:*) *кидатися в знесілі, метатися, бітися*, Деркач 26, 88.

Of obscure origin; its occurrence in Uk. only, perhaps, supports the view that it was borrowed from Rm. *borāsc* 'versare, tornare', Reichenkron ZfslPh. 17, 148 - 149; on the other hand, some linguists derive it from **ob-vors-ati*, *-vors-* being a borrowed root, cf. Janów 1. с.

борсук, Ed. also борсюк, Wd. борсук 'Meles Taxus: badger', MUK. борсуковыи (XVII с.), борсукового сала Gsg. (XVIII с.), OUk. Борсуковъ дѣль (GN. in Carpathians, XV с., Ипат.), OES. борсукъ; BRu., Ru. *барсук*, Bu. (from ES:) *барсук*, Po. *borsuk*. — Deriv. *борсукив, борсучий*; GN. *Борсуки, Борсукив, Борсукивщина, Борсучна*; FN. *Борсук, Борсученко*.

From Tk. : Kazakh *borsuk*, Tt. *bursyk*, Tkm. *porsuk*, etc., Miklosich 7, Дмитриев 19, а. о.

борт, seldom борд, Wd. also борта 'edge, border; band (of billiard table); board (of ship)' AmUk. 'board', see also борть; ModUk.; BRu., Ru. (XVII с.) *борт*, Bu. *борд, борт*, Po. *bort, borta*, etc. — Deriv. *бортень, бортник, бортовий, борт-механик, -радіст, -стрілець*, etc.; AmUk. *бортівник, -иця, бортувати[ся]*. — Subst. *бє-рїв, край; верхній край більярду; облявок, бік корабля*.

Uk. *борт* || *борд* from ModHG. *Bord* 'board', РССтоцький 4, 238; Wd. *борта* from ModHG. *Borte* 'edge, border', РССтоцький 4, 224; AmUk. *борт, бортівник, бортувати[ся]*, etc., from E. *board*.

борть, Wd. (Ср.) борт 'hive (in a tree-hollow)', MUK. з бортий Gpl. (XVII с.), борти Apl. (XVIII с.), OUk. съ бортми (1361 Тимченко 128), борти Apl. (1420 *ibid.*), OES. бърть, борть (1114), съ бортью (1264); BRu. *борць*, Ru. *борть*, Cz., Slk. *brť*, Po. *baré*. — Deriv. *бортник, -иця, -штво, бортяний, -ик, бортняк*, Wd. *борт-так, бортіця, бортюля, боркліця* (<**бортліця*); FN. *Бортник, Бортняк* (also: *Буртняк*), *Бортнянський*; GN. *Бортятин, Бортків, Бортники, Бортничі, Бортниця, Бортнів*; OUk. *Бортьникъ* Gpl. (1428, 1430 Грамоти 154). — Syn. *вүлик (у дєреві)*.

PS. **bъrtь*, IE. ***bhṛti-*, based on the root ***bher-* 'to strike; to cut, split, etc.', Verneker 1, 109, Pokorny 133 - 135, а. о.; see also *бороту[ся], боронá*.

борушкátися (<**борючкátися*) — variant of *борушкátися*.

борше Wd. adv. 'faster, quicker', derived from *борзий*.

борщ 'borsch, beet - soup; Heracleum : hogweed', MUK. борщикъ (XVI с.), борщъ (XVIII с.); BRu. борщ, Ru. борщ (since 1704) 'hogweed' (from Uk.): 'beet - soup', Sln. *bršć* 'hogweed', Cz. *bršť* 'spignel', Slk. *boršt*, Po. *barszcz* 'hogweed, beet - soup', LoSo. *baršć* 'shoot, sprout, scion(?)', UpSo. *baršć* 'herb'. — Deriv. *борщи[чо]к, борщівсько, -ище, борщевий* || *борщовий, борщівний, -ик, -иця, -ичка, -ичити, борошанник*, etc. Wd. (Hc.) *борщівка*; FN. *Борщ, Борщівський, Борщів*, Wd. *Борщик* (Janów 149), MUK. Борщъ (1618 Тупиков 62); GN. *Борщєво, Борщів*, OUk. Борщовку Asg. (1438 Грамоти 154). — Syn. (*борщ:*) *спочáтку вáриво з росліни, пізніше й з буряків, Огієнко РМ. 1, 282; кісла юшка на сирівці або з бѣтом з буряками й капѣстою; буряковий квас на борщ, Тимченко 128; (argot:) бѣтень, Горбач 0, 21.*

PS. **bъršćь* — orig. designation of 'hogweed' (*Heracleum Spondylium*, Lat. *branca ursi, ursina*), transferred to

soup made out of hogweed and (later) out of beets, cf. Rostafiński *Burak i barszcz. Nazwa i rzecz*. Kraków 1880, Machek LF. 63, 129-130, a. o.; **bzrščь* comes from IE. ***bhrstjo-*, akin to Skt. *bhrštiś* 'sharp point, prong, edge', Lat. *fastigium* (**farsti-*) 'extreme edge, branch', AS. **burr* (for **burzu-*), E. *bur*, and further: E. *bristle*, ModHG. *Borste* 'bristle', *Bürste* 'brush', etc., Berneker 1, 109, Kluge 39, Skeat 74, 81, Walde-Hofmann 1, 461-462, Pokorny 109, Unbegaun AUA. 8, 82-83, a. o.

борюкати Ed. борікати, Wd. борікати 'to butt'; **борюкати́ся** 'to beat, strike, struggle', ModUk.; Po. (from Uk. Wd.) *borukać[sie]*. — Deriv. *борюкання*. — Syn. *мірятися сілою, боротися*, Деркач 26; (*рогами:*) Wd. *бості*.

An intensive form of *бороту[ся]*, q. v.

бос AmUk. (Луговий 299), Wd. (Lk. - Bk.) бас (Falkowski - Pasznycki 114) 'boss'. — Deriv. *босувати*. — Subst. *господар, розпорядчик*, Луговий 1. с.

From AmE. *boss* 'overseer, master', Partridge 54; AmE. influences on Wd. were caused by re-emigration of Uk. peasants from the US. and Canada, cf. Falkowski - Pasznycki 13; see also *байсак, бізнес*, etc.

босакá, босém see the following word.

босий 'barefoot[ed]', MUK. босий (XVII с.), OES. бо-саго Gsg. (1073 Изб. Св.), боси Npl. (XIII с.), бось; BRu. *босы*, Ru. *босой*, OCS. *bosъ*, Bu., Ma. *бос*, SC. *bōs*, Sln. *bōs*, Cz., Slk. *bosý*, Po., LoSo., UpSo. *bosy*, Plb. *bösě*, Ca. *boesi*, Sli. *buosi*. — Deriv. *босієнький, босіни, боско́, боска, босяк, -ячка, босакá, босо, босяком, босоніж, -ич, босоніжка, босонігий, босém, босієнький, босіти, босувати*, etc.; FN. *Босий, Босенко, Босенський, Бособрод*; GN. *Босівка, Босурі*. — Syn. *невзутий, необутий*, Деркач 26; (*про коней:*) *непідкований*.

PS. **bosъ*, IE. ***bhosos* 'naked', evidenced in Lith. *bāsas* 'barefoot[ed]', Latv. *bass* 'ts', Arm. *book* 'ts', OHG. *bar* 'naked', AS. *boer*, E. *bare* 'ts'. OIc. *berr* 'ts', Berneker 1, 77, Skeat 48, Trautmann 28, Pokorny 163 a. o.; according to Fraenkel, ZfslPh. 13, 219, Sl. **bosъ* is an abbr. of **bosonogъ* (Lith. *bas[a]kōjis*) with the orig. meaning 'barefoot[ed]'; cf. also Sławski 1, 39.

Боснія GN. Bosnia (in Northern Yugoslavia), ModUk., BRu. ts., Ru. *Босния*, SC. *Bōsna*, Po. *Bośnia*. — Deriv. *босняк, -ячка, боснійський*; FN. *Босняк*.

From SC. *Bōsna* with *-ія* under the influence of other GN., e. g., Англія, Італія, Австралія, etc., cf. Staszewski 39.

босорка, also бисурка Wd. (Cr.) 'sorceress, witch', first recorded in the XIX с. — Deriv. *босоркун; босоріти* (= *ворожити*, Коковський РМ. 3, 75). — Subst. *ворожка, відьма, чарівниця*, Кузеля 47.

From Hg. *boszorkány* 'witch' (> Uk. *босорканя* from which as a b/f. *босорка*).

Боспór see Босфór.

бостán Wd. (Buk.) 'long, white pumpkin, squash', first recorded in the XIX с. — Subst. *білий, довгуватий гарбуз*.

From Rm. *bostán*, the ultimate source being Tk. *bostan*, see *баштán*, Шелудько 2, 127, Cioranescu 99.

бості́, боду́, -деш Wd. 'to butt', MUK. бости (XVII—XVIII с.), OES. ts (since the XI с.); BRu. *басці*, Ru. *бодати́*, OCS. *bosti, bodъ*, Bu. *бодá*, SC. *bōsti*, Sln. *bōsti*, Cz. *bodati*, OCz. *bōsti*, Slk. *bodka* 'butting', Po. *bóśé, bodnąć*, Ca. *buosc, buodnos*, Plb. *büöst*. — Deriv. Wd. *бодь!, бод[а]-нїти; бодлівий, бодець* (both since the XVII с.); see also *бод[л]як, бодяк, будяк*. — Syn. *колоти рогами, бїцати*.

PS. **bosti* < **bod-ti* 'ts', IE. root ***bhedh-* : ***bhodh-* 'to butt, dig' Berneker 1, 65 - 66, Trautmann 29, Pokorny 113 - 114, a. o.

Босфóр, also Боспóр, GN. Bosphorus (strait joining Black Sea with Sea of Marmara), ModUk., BRu., Ru., Bu. ts, Po. *Bosfor*, etc. — Deriv. *босфóрський*, *боспóрський*.

From Gk. *Bósporos* orig. 'Oxen's ford' (cf. *Oxford* in England), later on: 'narrow strait' in general, Kretschmer Glotta 27, 29, Білецький ПитТопОн. 59; the form *Босфóр* comes from LLat. *Bosphorus*, Vasmer 1, 111; see also Мельхеев 20 - 21, Staszewski 39 and StSl. 8, 456.

боськáти Wd. (Lk.) 'to kiss' (Приймак РМ. 2, 443), first recorded in the XX c.; Slk. *boz[k]at'*, Cz. dial. *boskati*, *bozkati* 'ts'. — Subst. *цїлувáти*, Приймак I. c.

From Slk. *bozkat'*, the ultimate source being ModHG. *Buss* 'buss, kiss', Machek 407 - 408.

бот 1. 'boat, skiff; lighter, bumboat', MUK. в маломъ боту (XVIII c.); BRu., Ru. (since the XVI c.) ts. — Deriv. *бóтник*. — Subst. *однома́штове вантáжне судно́*, Горбач 1, 24.

From Dutch *boot* 'boat', Горбач I. c., Vasmer 1, 112.

бот 2. see бóти.

ботáника 'botany', ModUk.; BRu. *ботáника*, Ru. (since 1731), Bu., Ma. *ботáника*, Cz., Slk., Po. etc., *botanika*. — Deriv. (b/f. :) *ботáник*, *ботані́чний*, *ботанізі́рка*, *-зувáти*. — Subst. *на́ука про рослі́ни*, Кузеля 47.

From ModHG. *Botanik* 'ts', the ultimate source being Gk. *botanikḗ* (*epistḗmē*), Skeat 68, Vasmer 1, 112, Георгиев 69.

бóтва Wd. 'Beta vulgaris L. : beet[root]', **ботві́н[к]а**, dial. also бутві́на 'beetroot leaves', **ботві́ння** 'leaves and stalks of different vegetables', MUK. ботви́ны Npl. (XVII

c.), ботвина (XVIII c.). — BRu. *бацві́нне*, Ru. *бóтва*, *ботві́нне*; Po. (from BRu., Uk.) *boćwina*, *botwina*. — Deriv. GN. *Ботві́нівка*. — Syn. *бурякóве лі́стя*; (MUK. also:) *стра́ва з квáшеної ботві́ни*, Тимченко 129; see also *буря́к*.

PS. **bzty*, Gsg. **bztyve*, akin to Gk. *fytón* 'plant; tree'; IE. root ***bheu-* : ***bhu-* 'to grow', Pokorny 146 - 150; according to Osten - Sacken, Archiv 34, 554 - 559, it was influenced by Lat. *bēta* 'beet'; cf. also Berneker 1, 78 (:from LoG. *bete*), Brückner 33, 51 (: from *butwieć*).

ботéй Wd. (Hc.) 'herd of sheep', first recorded in the XIX c. — Subst. *отáра овéць*, Кузеля 52; see also *бутéй*.

From Rm. *botei*, *botăi* 'herd, flock', Шелудько 2, 127, Cioreanescu 100.

ботелéв Wd. see баталéв.

бóти Npl. 'high felt (or rubber) overshoes', (Андрусин-Крет:) 'woman's winter boots (with short leggings)', MUK. сапóгъ, бóтъ (1596 Зизаній), боты (XVII c.); OES. въ ботехъ (XV c. Radziwill Chronicle); BRu., Ru. *бóты*, Sln. *boťa*, Cz. *bota*, Slk. *boty*, Po *buty*, etc. — Deriv. *бó-тик[и]*, *полубóтки*; FN. *Полубóток*. — Syn. see *чере-ві́ки*; (MUK. :) *обу́в'я з халя́вою, чо́боти*, Тимченко 129.

The word is generally derived from Fr. *botte* 'ts', Miklosich 20, Berneker 1, 77, Преображенский 1, 39, a. o.; yet, in view of the early chronology the medium of Po. *boty* (> *buty* since the XV c.) should be admitted, cf. Brückner 50 (followed by Vasmer 1, 113); Bu. *боту́ш*, included here by Sławski 1, 50, comes from Rm. *botuș*, as shown by Георгиев 70; see also *боті́нок*.

боті́нок 'boot; blucher; high shoe', ModUk.; Ru. *боті́-нок*, Bu. (from Ru.) *боті́ночок*. — Deriv. *полубóти-нок*. — Subst. *череві́к*.

From Fr. *bottine* (< *botte*, Gamillscheg 123 - 124) 'ts', Горяев 26, АкСл. 1, 592 - 593, Vasmer 1, 113, Наконечка 113.

ботіти dial. see бутвіти.

ботля Wd. see бутля.

ботфóрти 'riding boots', ModUk.; BRu. *батфóрты*, Ru. *ботфóрты* (since 1847). — Subst. *чóботи з твердїми висóкими халївами*.

From Fr. *bottes fortes*, Преображенский 1, 39, АкСл. 1, 593, Vasmer 1, 113.

ботюк Wd. 'trunk (for lumber)', ModUk. only. — Syn. *пень*.

A phonetic deformation of *бовтюк*, see *бовт*.

ботя dial. 'interior part of board (of a boat)' (Нїжне Поднїстрóв'я, Дзендзелівський ЛБюлетень 6, 40), first recorded in the XX c. — Subst. *частїна бóрта з середїни чóвна між двомá набóринами*, Дзендзелівський 1. с.

Of obscure origin; perhaps it is a f/e. deformation of *борт*, the ultimate source being ONor. *biti* 'beam', Горбач 1, 8.

бохán, боханéць see бухán, буханéць.

боцман 'boatswain', ModUk.; BRu., Ru. (since 1697), Bu. ts. — Deriv. *боцманський*. — Subst. *стáрший матрóс на кораблі*, Бойків 73; *бунчужний*, Горбач 1, 27, *оснáч*, Степанковський 25.

From Du. *bootspan* 'ts', Горбач 1. с., АкСл. 1, 593, Георгиев 70, Meulen 42.

боціон, боцян, Wd. бóцан (Lk.), бóцок (SoCr.), босяни, буцяни (Володава), ботіюни (Холм), два буцька (Лешайськ), бóцен (Замостя, Клепикова ВСЯ. 5, 157), бóцьок (Стрий) 'stork', MUK. ерóдій : птахъ подóбенъ бóцяну (1627 Беринда), ботянь, ботяны Npl. (XVII c.), боцянь

(XVIII c.); BRu. (from Po.) *бацян*, Ru. *ботьян, ботян, батян*, Po. *bocian*, dial. *bociń, bocien, bociąg*, etc., Ca. *кло-bocian*, LoSo. *boşon*, UpSo. *başon*, Plb. *büt'an*. — Deriv. Wd. *боцюра*; MUK. боцкіан, птах-ciconia (XVII c. Гептаглот 17); FN. *Боцял, Боцўла, Боцюрків*. — Subst. see *бузькó*.

From Po. *bociń, bocian*, РССтоцький Slavia 5, 15; its ultimate etymology is lacking, cf. Berneker 1, 78, Brückner 33, Sławski 1, 38, (extensively:) Клепикова ВСЯ. 5, 153 - 158; see also *боцán*.

боцán Wd. 'stork', MUK. бочаны, Npl. (XVII c.); Ru. *боцán, бачán* (Vasmer 1, 113). — Syn. see *бузькó!*

In view of its *č* *боцán* is to be separated from *боцян*, q. v.; it derives perhaps from **bokz* (see *бік*) designating 'a bird with contrasting sides', cf. *боцўля, жовтóбряха, однобїчка*, etc.; to this see Matusiak Lud 14, 170 - 178.

бочіти, бочїще, бочóк see бік.

бочка 'tub, vat, cask, barrel; tierre', (авіаційна фігура) 'roll, rolling, wing-over', dial. 'wedding-bread' (Полїсся, Лисенко 19), 'narrow entrance to trammel-net' (Нижне Поднїстрóв'я, Дзендзелівський ЛБюлетень 6, 40), MUK. двѣ бочки (1463), бочку Asg. (1570), бочок Gpl. (XVII c.), бочка - dolia (XVII c. Гептаглот 17), бочка (XVII c.), OES. бочкою Asg., бочкою Isg. бочекъ, бьчькъ Gpl.; BRu., Ru. *бочка*, Bu. *бзчва, бзчка*, dial. *бóчка*, Ma. *бóчва, бóчка*, SC. *băcva*, Slv. *băčvá, băčká*, Cz. *bečka*, Slk. *bečka, bočka*, Po. *beczka*. — Deriv. *бочáлка, бочíлка, бочечка, бочóнок, бочóнковий, бочковий, бочкувáтний, -тість, бочкоподібний, -ність*; Wd. *бочковіз*; FN. *Бóчка, Бочівка*; GN. *Бóчки, Бóчково*.

The attempts to explain the word etymologically have not yet been successful; there is little likelihood that the word is a PS. **bzča*, Шанский 62, or *bzči*, Gsg. *бъѣвѣ*, Vasmer 1, 113 - 114; it seems more likely that it is a loan-

word from OHG. *botahha*, ModHG. *Bottich*, Miklosich 25, or from Bav. **butša*, **butše* > *Butschen*, *Bütschen*, Kiparsky 1, 232; the ultimate source of the Teut. class is Lat. *buttis*, *butis*, which is wrongly assumed by Brückner 19, as the base of Sl. forms; cf. also Verneker 1, 105, Ильинский ИзвОРЯС 23 : 2, 210, Преображенский 1, 40, Uhlenbeck Archiv 15, 484, Blga ZfslPh. 1, 39, Machek 28, Sławski 1, 29, Шевельов 437.

бoчyля Wd. 'bigbellied cow; cow with white sides', first recorded in the XIX c. — Syn. *черевáня*; *кoрoвa з бiлыми бoкáми*.

From **bokz* (**bok-j-ula*, see *бик*), formed like *чoрнyля*, *красyля*, *сивyля*, etc.; РССтоцький 1, 38 refers it, inconvincingly, to *бoчка*; see *бoчáн*.

бoштáн Wd. see *бoстáн*; *баштáн*.

бoще Wd. (Lk.-Bk., Falkowski - Pasznyi 114) = бoще, see бiй.

бoюн see бoятися.

бoюрка, **бoюрок** Wd. 'woman's narrow sash', first recorded in the XIX c. — Subst. *кpáйкa*.

From Rm. *báier* 'band', Puşcariu 14 - 15, Cioranescu 59; see also *байoр*.

бoягyз, **бoязкiй**, etc., see бoятися.

Бoян PN. Boyan (legendary Uk. singer in ancient times), OES. Бoянь Сл.плк.Іг.; BRu., Ru. ts., Cz., Po. *Bojan*.—Deriv. *Бoяновий*, OES. *Бoянь*; FN. *Бoян*, *Бoянівoцький*; GN. *Бoян*, *Бoянець*; (in Canada:) *Boian* (Alberta), *Boyan* (Manitoba); here also *Бoян* — name of several singer-groups in Ukraine.

Bojan as a PN. is known to Uk., BRu., Ru., Po., Cz. and other Sl., cf. Miklosich Bildung 34, Taszycki 1, 74; earlier, in the forms *Bojan* and *Bajan*, this name occurs among the

Avars (one of whose khans bore it in the VII c.) and also among the Bulgars throughout the VII—X c.; Liutprand (X c.) heard from the Byzantines that *Baianus* (the son of the Bu. khan Symeon) "has studied magics so well that he was able to transform himself at will from man into wolf or other animal", Menges 16, Jakobson and Szeftel *Memoirs of the Am. Folklore Soc.* 42, 67; there is no doubt that Sl. **Bojanz* (< *bojъ*, Miklosich, l. c., or **bojati se*, Taszycki l. c.) is of PS. origin belonging to the type **Stojanz*, **Ždan*, etc., cf. Рудницький On UVAN 2, 18, a. o.; the Asiatic forms *Bajan*, etc., go back to Tk. *baj* < *bāj* 'rich, mighty', as it was extensively discussed and shown by Menges 16-17; his statement, however, that Бoянь "is not a Sl. proper name of the type *Stojan*, *ždan*", in view of the abundant Sl. anthroponymic material of this type, must be decidedly rejected; cf. also Корш ИзвОРЯС 7 : 1, 44, Мелиоранский *ibid.* 7 : 2, 282, a. o.

бoярин, Wd. боярiн, hist. 'boyar[d], nobleman, magnate', (at wedding:) 'bestman, groom's man', MUK. съ бояры (1470), бояри Npl. (1591), бояр[ов]e Npl. (XVIII c.); (of bestmen:) з... бояри (1669), OES. бояринъ (XII c.), бояре Npl., also боляре (945), предъ боляры (1073 Изб. Св.), отъ боляръ (1226); BRu. *баярин*, Ru. *боярин* (here also: *бáрин*), OCS. *boljarinъ* (Supr.), *bolërinъ* (Man. chr.), Bu. *болáрин*, SC. *bd'arin*, Slh. *boljár*, Cz. *bojar*, Po. *bojarzyn*. — Deriv. *бoярина*, *бoярство*, *-ський*, *бoяришник*, *-ниця*, *-ня*, *бoярщина*, *бoяринувáти*. — Syn. *родовiттий шлiх-тич* (до XVII ст.); *землевлáсник* (у Румyнiй : *boier*).

Like other ancient titles, this term presents serious difficulties in the establishment of its final etymology. Корш, Archiv, 9, 492, ИзвОРЯС 8 : 4, 32-33, suggests that its prototype is Tk. *bajar* 'employer, boss, owner, dignitary, nobleman'; this etymology is rejected by Menges 18-20: "Sl. *boljarinъ* is formed — in his opinion — with the 'suffixe singulatif' *-in-z* from the Turkic *bojla-r* in the numerus col-

lectivus" (p. 19); he is followed by Георгиев 66 : -[l]ar[e] is an orig. plural ending in Proto-Bu.; under the f/e. influence of *bolii* the form *боляре - боляринѣ* (= *boiládes* || *boliades* in Byz. texts) was finally established; it was later simplified to *бояринъ* in ES. (and WS.) languages; cf. also Горяев 26 (: from *bojъ*), Miklosich 17, Jagić Archiv 13, 288-289, (*boljarinѣ* > *bojarinѣ* f/e. : *bojъ*), Мелиоранский ИзвОРЯС 7 : 2, 284, Соболевский РФВ. 71, 440, Vasmer RS. 6, 193 and his ED. 1, 114-115, Шахматов Archiv 33, 86-87 (from Ce.), Преображенский 1, 40-41, Berneker 1, 72, Brückner 34 and PF. 7, 173, Младенов 40 and Slavia 3, 763, Малов ИзвАНСССР 5 : 2, 137-138, Machek 37, Sławski 1, 39, Дмитриев 39, a. o.; re. боярин in Uk. folklore see РССтоцкий Slavia 5, 14, Онацкий 1, 108.

бояться 'to fear, be afraid, dread', МУк. абысте ся не бояли (XVI с.), не бойте[ся] (XVII с.), бояті - afformido (XVII с. Гептаглот 18), бояться - raveo, timeo (XVII с. ibid.) боюсе - obhorresco (XVII с., ibid.), бояться боятись (VIII с.), OES. боишися (XI с. Остр. ев.), бояти ми ся (XII с.), also (*бояти себе:) не боить себе (XII с.); BRu. *баяцця*, Ru. *бояться*, OCS. *bojati se*, Bu. *boj se*, SC. *bdjati se*, Sln. *b[oj]áti se*, Cz. *báti se*, Po. *bać się*, LoSo. *bojaś se*, UpSo. *bojeć so*. — Deriv. *побоятися, побоюватися, -ання, боязнь, боясть, боязкий, боязкість, боязливий -вість, боязкуватий, -тість, боюн, боягуз, -ик, -ка, -тво, боягузливий, -вість, -во*; FN. *Боязливий*. — Syn. (*при несподіваній причині:*) *лякатися, страхатися; (відчувати жах:) жасатися; (про тварин:) полохатися, полошитися*, Деркач 26.

PS. **bojati se*, IE. root ***bhōi-* : ***bhī-* 'to fear', cf. Lith. *bajūs* 'terrible', *bijótis* 'to fear', Skt. *bháyatē* 'he is afraid', Av. *bayente* 'being frightened', Lat. *foedus* (<***bhoidhos*) 'nasty', etc.; see also *біс 1*; Berneker 1, 68, Walde - Hofmann 1, 522-523, Pokorny 161-162, Георгиев 71, a. o.

бр! брр! interj. expressing disgust: 'phooey!', first recorded in the XIX с.; BRu., Ru. *брр!*, Бу. *бррр!*, SC. *brr!*, Cz., Slk. *br! brr!* Po. *brr!*, *bru!*, *brum!* — Deriv. *бáбрату[ся]*, q. v.

An o/p. interj., РССтоцкий 3, 146.

бра '[wall-]chandelier', ModUk., BRu., Ru. ts. — Subst. *привішений до стіни світач, канделябр*.

From Fr. *bras* 'arm', АкСл. 1, 598, Gamillscheg 141.

бра! бря! abbr. of *брате!*, see *брат*, Желеховський 1, 42.

бравий 'brave, bold; gallant', ModUk., BRu. *бравы*, Ru. *бравый*. — Deriv. *браво, бравість*; here also: *бравура, -рний, -рність, брав[ір]увати, -ання, бравада*. — Subst. *смільвий, жвавий, молодецький; гáрний, dial. дóбрый, хорóбий, красівий* (Полісся, Черкащина) Лисенко 19, ЛБюлетень 6, 9.

From Fr. *brave*, perhaps through the medium of ModHG. *brav* 'brave'; Uk. *браво* direct from It. *bravo*, Преображенський 1, 41, АкСл. 1, 598-599, (extensively:) Šmilauer Nř. 23, 142.

брага 'home-made country beer; (brewer's) mash; brandy grounds', МУк. брагу Asg. (XVI с.), браги Gsg. (XVII с.), брага (XVIII с.), OES брага; BRu., Ru. ts, Po. (from Uk.) *braha*. — Deriv. *браж[еч]ка, бражний, -ик, браговар*; FN. *Брагинець, Бражник*, МУк. Брага (1562 Тупиков 63), Брагинець (1655 ibid.), Бражникъ (1606 ibid.), GN. *Брага, Брагівівка, Брагівці*. — Syn. *напій із житнього борошна, солоду й хмелю; перферментований зátip, з якого роблять спирт*.

The usual assumption that the word was borrowed from Ce., cf. Ir. *braich*, Cymr. *brag* 'malt', is untenable, Brückner PF. 7, 175; its occurrence in ES. only, perhaps

supports the view that it was borrowed from Tk., cf. Chu. *pərağa* 'draff, brewer's grains' orig. 'weak beer', akin to Kazan Tt. *boza* 'small beer', Toivonen Mikkola Festschr. 310 - 312, Räsänen FUF. 29, 195, Vasmer 1, 116; its connection with IE. root **bherg-* 'to roast, cook', as suggested by Uhlenbeck 205, Walde - Pokorny 2, 165, a. o., is scarcely possible, cf. Pokorny 137; inconceivable is the derivation from MHG. *brüeje*, ModHG. *Brühe* 'broth, sauce' assumed by Miklosich 20, Matzenauer 20, a. o.; cf. also Berneker 1, 80, Шахматов Archiv 33, 87, Преображенский 1, 41, Vasmer RS. 6, 193, Jud and Spitzer WuS. 6, 129, Hujer LF. 52, 309, Brückner 38, Machek Slavia 8, 210, a. o.

Бразілія, Wd. Бразілія, Бранзолья Brazil, ModUk.; BRu. ts, Ru., Bu. *Бразілія*, Po. *Brazylija*, etc. — Deriv. *бразілець*, *-ілька*, *-ільський*, Wd. *бразилієць*, *-ійка*, *-ійський*.

From G. *Brasilien* which, in turn, comes from Port., Sp. *Brasil*, the ultimate source being the hard red wood *Caesalpinia brasiliensis* L. usually called *brazilwood*, in Uk. *бразілія*, Wd. *бразалія*, *бразол[і]я*, *брезелія* — syn. *цезальпінія іжаста*, *фернамбужкове дерево*, etc., Makowiecki 68; re. GN. see Partridge 58, Staszewski 41, Мельхеев 21.

бразкнути dial. see *брэзкнути*.

брай Wd. (Hc.) 'stick for pounding бріндзя', first recorded in the XIX c. — Deriv. FN. *Брайчевський*. — Subst. *товчок, яким б'ють бріндзю*, Кузеля 48.

From *брати*, q. v.; re. suffix *-ай* cf. РССтоцький 1, 7.

брайцари MUK. (XVIII c.); Po. *brajczary* (1620). — Subst. *кільця, гачки (в зброї)* Тимченко 132.

From Rm. *brățari* 'ts', Cioranescu 102.

брак 1. Gsg. брָаку 'lack, shortage; spoilage, waste[r], wastage, discard, trash', MUK. брак 'sort, kind' (XVII c.), браку Gsg. 'lack, shortage' (XVIII c.), брָакъ 'selection' (XVII—XVIII c.); BRu., Ru. ts, Cz. *brak* 'lack; refuse,

trash', Po. *brak* 'lack, shortage'. — Deriv. [*за*]бракувати, *-ання*, браковий, браківник, бракувальник, бракер, бракороб, (from Ru.): браковка. — Subst. відсутність, нехватка чогось; зіпсована продукція, дефект продукції, покидь, непотріб; МУк. рід, Гатюнок; вибір, різниця; нехтування, легковаження, Тимченко 132.

From MidLoG. *brak* 'infirmity, defect', ModHG. *Brack* 'refuse, trash' (cf. E. *brack* 'breack, flaw'), perhaps, through the medium of Po. *brak*, Berneker 1, 80 - 81, Brückner 38, Vasmer 1, 117, Sławski 1, 41, Richhardt 36; according to РССтоцький 4, 153 : direct from G.

брак 2. Gsg. брָака arch. 'marriage', OES. брָакъ; BRu., Ru., Bu. ts, OCS. *brakъ*, SC. *brák*. — Subst. шлюб; подружжя.

From OCS. *brakъ*, and this from *brati*, see *брати*, Berneker 1, 87, Trautmann GGA. 173, 245 - 246, Преображенский 1, 42, Land LF. 43, 223 - 230, 322 - 332.

брак 3. Gsg. брָака Zoo. 'setter, beagle', ModUk. only. — Subst. французька порода собак - віжлів.

From Fr. *braque* 'ts', Gamillscheg 141.

брак 4. Gsg. брָака Ed. 'Sorbus torminalis Crtz.: beam-tree berry', first recorded in the XX c. — Syn. see берэка.

A f/e. deformation of *берек* (Київ), see *берэка* and the following word.

браклен, брэклен Wd. 'Acer campestre L.: maple[-tree]', ModUk. only — Syn. білоклен, горноклен, неклен, паклен, суклен, чорноклен, etc., Makowiecki 2.

In view of the very variableness of forms, a contamination of білоклен : чорноклен : брак 4 must be assumed; Loewenthal, ZfslPh. 7, 407, refers it to Lith. *mārgas* 'multi-coloured, many - coloured' suggesting, inconvincingly, a common Balto - Sl. **braga - klenas* < ***mrāgo - klena-s* as a source of Uk. dial. браклен.

бра́кнути, бракува́ти, etc. see брак 1.

браконьє́р 'poacher', ModUk.; BRu. бракан'є́р, Ru. браконьє́р. — Deriv. браконьє́рство, -ський. — Syn. Wd. равбши́цєр; subst. мисли́вець, що полює без до́зволу в чужі́х лі́сах.

From Fr. *braconnier* 'ts', Gamillscheg 138.

бра́кшпиль MUK. (XVII c.) 'ship - windlass, winch'. — Subst. позе́мий коло́ворот на перéді корабля́, щоб ви-тяга́ти з води́ я́кір, ванта́ж, то́що, Тимченко 132.

From Du. *wrak - spijl* 'wreck - bar'; according to Тимченко, l. c., from Du. *brandspil*; cf. also Meulen 191 - 192, Горбач 1, 25.

бра́м 'narrow strip of fur to adorn the borders of an overcoat', MUK. три брамы (XVI c.); Po. *bram*. — Deriv. MUK. бра́мка (XVI c.), бра́мний, бра́мовати (XVI—XVIII c.). — Subst. лі́штва в сукні́, ля́мка, Тимченко 132.

From ModHG. *Bram[e]* 'ts', Тимченко l. c., Kluge 375.

бра́ма, dial. бра́ма, Ср. брана 'gate, portal', MUK. брамы, браны Npl. (XVI c.) до брамы (XVII c.), через браму (XVIII c.), BRu. ts, Po. *brama*, OPo. *brona*, *brana*, Cz. *brana*, SC. *brána*, Bu. бра́на, etc., see боро́нити. — Deriv. бра́м[оч]ка, бра́мний, MUK. бра́мний. — Syn. воро́та, в'їзд або вхід у будівлі, о́твір, Тимченко 132; see бра́на.

From Po. *brama* which, in turn, comes from Cz. *brana* (< **bor - na*, see боро́нити), Verneker 1, 74, PCСтоцький Slavia 5, 14, Brückner 38, Richhardt 36, Sławski 41, a. o.

бра́мурний Ed. = мра́морний, see ма́рмур.

бра́мурт Wd. 'red colour', ModUk. only. — Subst. *piд черво́ного ко́льору*, Желеховський 1, 42.

According to PCСтоцький 4, 155, from MHG. *braunrot* (?).

браму́шка SoCp. 'ant', first recorded in 1911 (Гнатюк E36. 30, 336). — Subst. мура́шка.

The word seems to be a tabu-deformation of мура́шка with an initial *b* added and a *f/e*. influence of му́шка.

бран poet. 'captivity, slavery', ModUk. — Deriv. бра́нець, бра́нка, бра́нний, Wd. бра́ник, бра́нський. — Syn. полóн, нево́ля, Деркач 26, 142.

From бра́ти, q. v.

брандва́хта 'guardship', ModUk., BRu., Ru. (since 1720) ts. — Subst. порто́ве дозо́рне судно́.

From Du. *brandwacht* 'ts', Meulen 47, Горбач 1, 24.

бра́ндер 'fire - ship', ModUk.; BRu., Ru. (since 1704) ts, Po. *brander*, etc. — Deriv. бра́ндерний. — Subst. судно́, що давни́ш за́пало́вало воро́жі кораблі́; те́пер його́ за-то́плюють, щоб за́тара́сува́ти до́рогу до порту́.

From Du. *brander* 'ts', Meulen 46, Горбач 1, 24; according to PCСтоцький 4, 261, from ModHG. *Brander* 'ts', doubtful.

бра́нджя see бра́нжа.

бранд-майо́р, -ма́йстер, SovUk. -ме́йстер 'fire - chief', ModUk.; Ru. ts. — Subst. нача́льник поже́жної сторо́жі.

From ModHG. *Brand-major, -meister* 'ts'.

брандма́уєр 'fire-proof wall', ModUk.; BRu., Ru. ts. — Subst. проти́вогневі́к, проти́поже́жний му́р.

From ModHG. *Brandmauer* 'ts'.

брандспо́йт 'metal-point of a hose; nozzle', ModUk.; BRu., Ru. ts. — Subst. ви́пріскувач, наконі́чник кі́шки в поже́жній тру́бі; перенóсна поже́жна труба́ на ко-раблі́.

From Du. *brandspuit* 'ts', Meulen 47.

бранжа Wd., also бранджя (Гнатюк ЕЗБ. 26, 334) 'branch (of a business), profession, occupation; mob', ModUk.; Po. *branża*. — Subst. *відділ якогось заводу*, Кузеля 48; *філіял, компанія; професія, заняття; натовп, голота*, Бойків 74.

From ModHG. *Branche*, the ultimate source being Fr. *branche* 'branch', РССтоцький 4, 205, Gamillscheg 139—140.

бранзолета, бранзоля Wd. 'bracelet, bangle; anklet', ModUk.; BRu. *бранзолет*, Po. *bransoleta*. — Deriv. *бранзолет[оч]ка*. — Subst. *наручник, окраса на рюку*, Кузеля 48, see also *браслет*.

From ModHG. *Branzulette*, РССтоцький 4, 223; the ultimate source is Fr. *bracelet* 'ts', Gamillscheg 138, see *браслет*.

бранзоля Wd., also брандзель, брандзблі, бриндзблі (Подністрів'я Janów 152) 'inner sole, welt', first recorded in the XX c.; Po. *brandzol*. — Subst. *внутрішня підшва (черевіка)*.

From ModHG. *Brandsohle* 'ts', РССтоцький 4, 227; see also *бранзолета*.

Браніччина 'time of Branicki magnates in Ukraine (XVIII c.)'; term coined by Антонович - Драгоманов in 1875 — Суп. *Браніщина*, q. v.

From the name of Po. magnates in Ukraine *Branicki*, formed with the suffix *-чина* like *Хмельніччина, козаччина*, etc.

браслет 'bracelet, bangle; anklet', MUK. браселики Npl. (1571); Ru. *браслет* (since 1803). — Deriv. *браслетка, браслетний*. — Subst. *обручка, що її носять на руці*, Бойків 74; *нарамінник, наручник, обручка*, SoСр. *кóрперець*, Наконечна 82.

From Fr. *bracelet* 'ts', Gamillscheg 138, Наконечна 83, see also *бранзолета*.

брат 'brother', MUK., OUK., OES. братъ, seldom братръ, BRu., Ru., Bu., Ma. ts, OCS. *brat[r]ъ*, SC. *brät*, Sln., Slk., Po., Ca., LoSo., UpSo. *brat*, Cz., OPo. *bratr*, Sli. *brät*, Plb. *brot*. — Deriv. *братик, браті[чо]к, брато[чо]к, братко, братчик, братенько, -ечко, братонько, -очко, брату́нь[о], -у́сь[о], брату́сик, братій, -ієчко, браті́сько, -і́ще, брату́ха, братія, браття, братова, [по]-братім, братак, -ак[ич], -акка, -ак, братва, братівство, братство, братів, братівщина, братній, братовізна, братерство, -рський, [по]братати[ся], -акня, панибрат, -ство, братовбівець, -вця, -вство, -вчий, братовбійник, -иця, братолюбний, -бність, -бство, etc., dial. Ср. *братчик*; Vt. *братейко; братувіха* (Посяння, Пшеп'юрська 71), MUK., OUK. братанка (XV c.), братана (XVII c.), братанка (XVI c.), братаничемъ Dpl. (1436 МГрамоти 332), братанныъ (XVIII c.), братенець, -никъ (XIV—XVI c.), *bratia* (1697 SOr. 10:1, 71) братолюбезно (XVI c.), братішокъ (XVI c.), братчикъ, братщикъ (XVI—XVIII c.), братяй (XV c.), братьонкове (1619 Інтермедії 43), etc.; FN. *Брат[ач], Братко, Браткович, Брату́нь, Брату́сь, Братно́в*, Wd. *Братаних* (Falkowski-Paszynski 111); OUK. Братко (1430 Грамоти 148), GN. *Браталів, Братеніця, Братечки, Братківці, Братське, Братіщів, Братолюбівка, Брацлав* (<* Братъ-slavlъ), etc.; Bot. *брат і сестра, брат-сестриця, три брати, братки*. — Суп. *рідний, народжений від тих самих батьків; член братства; чернець, законник; друг, товариш, колега; рівний другому, однаковий*, etc., Тимченко 138.*

PS. **brat[r]ъ* inherited, like most words denoting kinship, from the period when all the IE. tribes formed one

lingual unity: IE. ***bhrāter-*, cf. Lith. *broterėlis*, Latv. *b[r]ālis*, OPr. *brāti*, Skt. *bhrātar-*, Arm. *elbair*, Gk. *frātēr*, Lat. *frāter*, Goth. *brotar*, ModHG. *Bruder*, E. *brother*, etc.; all these words retain the old primary meaning, but in Gk. the word has assumed a political signification: 'member of a brotherhood', Kluge 44, Miklosich 20, Berneker 1, 82, Pokorny 163 - 164, Шевельов 201, 226, (extensively:) Трубачев 1, 58 - 63, Бурячок 66 - 70.

братв́ан, -ка, also бритв́ан[к]а, бритв́анна, Wd. 'frying-pan, baking-tin', MUK. брытвана (1600 АЮЗР 1 : 6, 297), братына (1719 КСт. 19, 345); Po. *brytwana*, OPo. *brytfanna*, *bratfana*. — Subst. *сковородá*.

From ModHG. *Bratpfanne* 'ts', perhaps through the medium of Po. *bratfana*, *brytwana*, Шелудько 1, 22, Brückner 43, Бандрівський ДослМат. 4, 13.

брати, берý, -реш, Ed. poet. брать 'to take, take hold, seize; to capture, take in; to receive, obtain', MUK. OUK. ts, OES. ts and бꙋрати (Срезневский 1, 198); BRu. *браць*, Ru. *братъ*, OCS. *brati*, Bu. *берá*, Ma. *бѣре*, SC. *brāti*, Cz. *brāti*, Slk. *brať*, Po., UpSo. *brać*, Ca. *bras*, Sli. *brāc*, LoSo. *braś*, Plb. *berě*. — Deriv. *брáтися*, *брай*, *брáля*, *бран*, *брáний*, *-нець*, *-нка*, *-нь*, *брáння*, *брáжа*, *брáчка*, *-чий*, Ed. *брáшка* (Київщина, Лисенко ДБюл. 5, 40), etc.; several prefixed verbs: *в[ú]-*, *за-*, *зі-*, *на-*, *піді-*, *по-*, *при-*, *у-брáти[ся]*, etc., along with corresponding iter. forms: *в[и]-*, *з[а]-*, *на-*, *під-*, *по-*, *при-*, *у-бирáти[ся]*, etc.; apophonic variation: *-бір-*||*-бор-*, see *в́бир*, *з́бр*, *со-б́ор*, etc.; perfective: *взяти*, q. v. — Syn. colloq. *вхоп́ити*, *[за]гáрбати*, *греб́ити*, *дрáти*, *запона́сти*, *зграба́стáти*, *лун́ити*, *лу́цити*, *[по]цун́ити*, *хан́ити*; *хан!*, *хін!*, *цун!* Багмет 25.

PS. **brati*, **berq*, **beresi*, IE. root ***bher-* 'to carry, bring', etc., widely diffused in IE. languages, cf. Lith. *berėù*,

ber̃ti, Latv. *ber̃u*, *bert* 'to spread', Skt. *bhāрати* 'he carries', Gk. *férō*, Lat. *ferō*, Arm. *berem* 'I carry', Goth. *bairan* 'to carry; give birth, produce', ModHG. *gebären* 'to give birth', E. to *bear*, etc., Miklosich 9, Berneker 1, 51, Trautmann 31, Kluge 17, 108, Pokorny 128 - 132.

братрýра Wd. 'frying - tube', first recorded in the XX c.; Po. dial. *bratrura*. — Subst. *нич для жарення, духовка*.

From ModHG. *Bratröhre* 'ts', РССтоцкий 4, 216.

б́рауза SoCp. 'soda powder' (Ильница, Рудницький 4, 11), first recorded in the XX c. — Subst. *с́одовий порошок*.

From ModHG. *Brausepulver* 'effervescent powder, Seidlitz powder'.

-брах; брахі- a compound-forming element '-brach; brachy-' in such words as *амфіб́рах*; *брахі́раф*, *-ія*, *брахідакт́ілія*, *брахі-кефáл[ія]*, *-цефáл[ія]*, etc., ModUk., known to all other Sl. — Subst. *коротко-*, e. g. *брахікефáл* : *короткоголовець*, *брахіметро́ія* : *короткозоб́рість*, etc.

From Gk. *brachús* 'short'.

б́раха see брати.

брацáр Wd., also брицáри Npl., брацáрь, бицáрь (Залищичина Dejna 1, 95, 97) 'cuff; wristband', first recorded in the XIX c. — Subst. *вилóга*, *закарвáш*, *закаврáш*, *манш́ет*.

From Rm. *brātarā* 'bracelet', Шелудько 2, 127, Dejna 1, 95.

брачина see брячина.

брáчка, брáшка see брати.

брáшпиль 'windlass, winch', ModUk., BRu. *брáшпиль*, Ru. ts and *брáтшпиль* (since 1720). — Subst. *колóворот*, *що ним під́іймають ќітву на кораб́лях*.

From Du. *braadspil* or ModHG. *Bratspill* 'ts', Meulen 45, Vasmer 1, 118.

бре! interj. imitating the sound of a roaring sea, Mod-Uk.; Бу., Ма. *бре!*, *брей!*, SC. *brê!* *brè!* Po. *bre!* — Deriv. *брей!*; redupl. *бре! бре!* — Subst. *гей*, *ой*, Кузеля 48.

From Tk. Osm. *bre!* interj. 'hey! on!, onward!'; according to Brückner 39, it derives from Gk. *mōre* 'ye, dunce!'; others derive it from Vsg. *brate!*, Младенов 44; Tk. provenance is the most probable, cf. Cioranescu 103.

бравэ́рія, брова́рія Wd. 'quarrel, altercation, scuffle', first recorded in the XIX c.; Po. *breweria*. — Subst. *буча*, *суперечка*, Кузеля 48.

From Po. *breweria* 'ts', the ultimate source being It. *braveria* : *bravo* 'brave, bold', Brückner 39; see also бра́вий.

бравка́ти 'to eat, glut, guzzle, gorge; to devour', first recorded in the XIX c.; wanting in other Sl. — Deriv. *бравка́ння*, *бравко́*, *бравкало*, *бравти́й*. — Syn. *жерти*.

Origin obscure; connection with **brati*, although possible, cannot be substantiated.

бреге́т, SovUk. брегéт 'Breguet-watch', ModUk.; BRu. *брегéт*, Ru. *брегéт* (since 1836), Po. *brégiet*. — Subst. *годинник виробу паризького майстра Бре́гета*.

From Fr. *Breguet* — name of a Paris producer of clocks and watches (1747-1823), Бойків 75, Brückner 39, АкСл. 1, 620.

брэ́день see бресті́.

брэ́дня, Ed. бри́дня 'nonsense, absurdity'; MUK. бредню́ Asg. (XVI c.), бредитъ (XVI c.), бредня́ (XVII c.); BRu., Ru. *брэ́дня*, Po. *brednia*, *bredzié*, *ibrdaé*. — Deriv. *бридэ́нька*. — Syn. *верзіння*, *недорéчність*, *банелю́ки*, Тимченко 139; *дурні́ця*, *нісенітниця*, *маячн́я*, Деркач 26.

From *брэ́днi* recorded as late as the XVI c.; PS. root **brьd-* akin to *bred-* : *brod-* in *брэ́стi*, *брэ́днi*; Berneker 1, 83, followed by Richhardt 37, unconvincingly assumes a Po. influence on *брэ́дня* which, in view of the accent, must be regarded as a genuine Uk. formation (**brьd-ьня*).

брэ́дулець, Wd. also бердулець, брезулець Bot. 'Ledum palustre : privet', ModUk. only. — Deriv. *брэ́дульчик*. — Syn. *багэ́нник*, *багно́*, *багно́к*, *багно́ник*, *багу́льчик*, *багу́н*, *блосці́нник*, *-ичник*, *болотя́ний*, *-ик*, *болотни́к*, *боліго́лов*, *голово́лб*, *маго́ник*, *розмайри́н ди́кий*, *сви́няче багно́*, Makowiecki 205.

A f/e. deformation of *брэ́дулець* derived from *бе́рдо* 2, q. v., under the influence of *брэ́днi*, *брэ́дня*, etc.

брэ́зэ́лія see Бразі́лія.

брэ́зэ́нт 'tarpaulin; waterproof cloth; awning', ModUk.; BRu. *брызэ́нт*, Ru. *брэ́зэ́нт* (since 1808), Po. *brezent*, etc. — Deriv. *брэ́зэ́нтовий*. — Subst. *непромо́кна́ паруси́нова ма́терія*, Бойків 75.

From ModHG. *Present* 'ts', the ultimate source being Du. *presenning* which, in turn, comes from Fr. *préceinte* 'girding', Meulen 156, Kluge - Götze 456, Vasmer 1, 121.

брэ́зкнути 'to become flabby; to swell', ModUk. only. — Deriv. [o] *брэ́зклий*, *-лість*. — Syn. *бри́знути*, *набря́кати*, *опуха́ти*, Деркач 26.

The word seems to be a recent variation of *брэ́зкнути* like *бри́знути*, q. v.

брэ́зку́лька Wd. see бря́зь!

брей! see бре!

брей́д-ві́мпел 'commander's pennant, broad pennant', ModUk., BRu. *брэ́йд-ві́мпел*, Ru. *брей́д-ві́мпел* (since 1835). — Subst. *широ́кий ві́мпел на ви́йськові́м судні́* — *озна́ка кома́нди*, Бойків 75.

From Du. *breedwimpel* 'ts', Meulen 48, Преображенский 1, 103, АКсл. 1, 624.

брекекэ! interj. imitating the voice of frogs, ModUk. — Deriv. *брекекэкати, -ання*.

An o/p. interj. РССтоцький 3, 146.

брелок 'trinket, pendant, charm, any small ornament that hangs', ModUk., BRu. *бірúлька*, Ru. *брелок* (since 1803), Po. *brełoki*. — Deriv. *брелочок*. — Subst. *дармовіс, прикраса на ланцюжкові до годінника*, Бойків 79.

From Fr. *bréloque* 'ts', Горяев 28, Аксл. 1, 624, Gamillscheg 144.

бременна adj. f., arch. 'pregnant, teeming', MUK. *бере-мѣнна* (1698), *беременную невесту* (XVII с.), *бремен'на* (XVI с.), *бремена* (XVIII с.); Ru. *берѣменная*, Bu. *брѣ-менна*, Ma. *брѣмена*, SC. *br̥emenica*, Po. *brzemienna*. — Subst. *вагітна*.

Based on OCS. *br̥emę* (< **bermę*) 'weight', MUK. *бере-мя*, OES. *беремя* and (from OCS.) *брѣмя, бремя*; MUK. *беремѣнна* and *беременна* are genuine Uk. pleophonic forms based on *беремя* — an OES. correspondence of OCS. *br̥emę*; IE. root ***bher-*, see *брати*.

брѣмза Wd. 'brake', first recorded in the XX с. — Deriv. [*за*] *брѣмзувати*. — Subst. *гальмó*.

From ModHG. *Bremse* 'ts', РССтоцький 4, 212.

брѣмкать dial. 'to roar, moo, bellow', (Полісся, Лисенко 19), first recorded in the XX с. — Syn. *ревті́, мѣкати*.

An imitative formation, similar to *брѣнькати*, see *брѣнь!*

брѣмсберг 'inclined plane; gravity road, slope, incline, rise heading, cross entry, balance brow', ModUk., BRu. *брѣмсберг*, Ru. *брѣмсберг* (since 1836). — Subst. *похі́ла*

Галерія в копальнях, якою їздять вагончики з відобутою рудою, Бойків 75.

From ModHG. *Bremsberg* 'ts', Аксл. 1, 624.

брѣндати Wd. 'to ramble about idly', first recorded in the XIX с. — Deriv. *брѣндúля, брѣндóлити*. — Syn. *во-лочі́тися, вѣштатися*.

From *брѣстí* (: *броді́ти*) with infix *n* under the influence of *плѣнтатися*; re. infix *n* cf. Шерех ZfsIPI. 23, 146 - 167 and Горбач 0, 20 - 21.

брѣндúш Wd., also *брѣндúша, бриндúша, бриндúла* Bot. 'Crocus sativus L., C. variegatus, C. vernus : crocus', ModUk. — Deriv. *брѣндúшка, брандúшки*; also perhaps Wd. *бриндувати[ся], бриндúк*. — Subst. *дрістокóз, шаф-рán, дріжчики, кúрочки, маслянки*, а. о. Makowiecki 116.

From Rm. *brînduşă* 'crocus', Шаровольський 61, Шелудько 2, 127, Ciorganescu 104, Vincenz 8.

брѣніти see *бриніти* 1, and *бринь!*

брѣнь! interj. imitating metallic sounds : clink! strum!, first recorded in the XIX с., for cognates in other Sl. see *бряк*. — Deriv. *брѣнлівий, брѣнькати, -ання, брѣнько-тіти, -іння, брѣнькнути, брѣнькіт, брѣньчати, -án-ня*; for *брѣніти, бриніти*, etc. see *бринь!* — Syn. *бринь!, брунь!, брязь!*, РССтоцький 3, 146.

An o/p. interj. related to *брязк, бряк*; ч. в.

брѣскія Wd. see *брóсква*.

Брѣст SovUk. for GN. Берѣстя, OUk. Берѣстѣ, see *бѣ-рѣст*.

брѣстí, *брѣдú, брѣдѣш* 'to wade, ford; to lounge, sham-ble; to make one's way; to toil, drag oneself along'; Wd. also 'to talk nonsense, prattle', MUK. *bredisz* (1697 SOr. 10 : 1, 71), *брѣсти* (XVIII с.), OES. *брѣсти* ся; *брѣдоуть*; Ru.

бресті́, Sln. *brésti*, Cz. *břísti*, Slk. *brdnuť*, Po. *brnąć*. — Deriv. *брэдень*, *брэдэць*, prefixed verbs : *ві-*, *за-*, *пере-*, *при-* *бресті́*, etc., along with apophonetic forms based on **brod-*, see *бродіти*; here also *брэндати*, *брэндолити*. — Syn. *йти в брід*; (*по воді*, *болоті*, etc.): *брѳохати- [ся]*, Деркач 26.

PS. **bresti* (< **bred-ti*) 'to wade, ford', with further semantic development : 'to roam, stroll; to prattle'; IE. root ***bhred-* : ***bhrod-* 'to wade, ford', cf. Lith. *brísti*, *brėdù*, Latv. *brist*, *brīdu* 'to wade, ford; to prattle', OPr. GN. *Birdau*, Alb. *breth* 'to hop', Berneker 1, 83, Trautmann 37, Pokorny 164; (extensively:) Jaszczun OnUVAN. 29.

Бретань GN. 'Brittany, Bretagne', ModUk., BRu., Ru. ts, Po. *Bretagne*, etc. — Deriv. *бретанський*. — Syn. *Бретанський півострів*.

A name transplanted from Britain by ancient Celts, see *брит*, *брита́нець*.

бретанник, **бретвінок**, **брецьвінок** see *британник*.

бретель 'shoulder-strap', ModUk.; Ru. (since 1863) ts. — Deriv. *бретелька*. — Subst. *шлі́йка*, *наплéчна лéнта для піддéржання частин одягу, раменцé*.

From Fr. *bretelle* 'ts', АкСл. 1, 626, Gamillscheg 145.

бретналь, dial. *бринтало* 'nail, spike', ModUk.; Po. *bretnal*. — Deriv. *бретнальний*, *-ик*. — Subst. *цвях з широкóю голóвкою*, Бойків 75.

From ModHG. *Brettnagel* 'ts', Кузеля 49, РССтоцький 4, 267.

бретон, **бретонець** EN. 'Breton', ModUk., BRu. *брэ-тонец*, Ru. *бретонец*, Po. *Bretończyk*, etc. — Deriv. *бретонка*, *-нський*.

A direct borrowing from E. *Breton* (=Briton), see *Бретань* and *брит*, *брита́нець*.

брѳеус 'clumsy person', ModUk. only. — Subst. see *бур-мїло*.

Origin obscure; perhaps an abbr. of [*це*] *брѳеус* 'Hebrew'.

брехати 'to lie, fudge, fib, tell lies; to brag, boast, talk big; to bark, bay', MUk. *лаю*, *выю*, *брешу* (1596 Зизаній), *лаю* : *рыкаю*, *брешу́*, *щекáю*, *выю* (1627 Беринда), *брехати* (XVII с.), *брехати* (XVII с. Гептаглот 17), *бресес*=*брешеш* (XVII—XVIII с., Інтермедіі 120, 126), *брехал* якъ *песъ* (XVIII с.), OES. *брехати*, *брешу*; BRu. *брахáць*, Ru. dial. *брехáть*, SC. *brèhati*, Sln. *bréhati* 'to gasp; to cough', Cz. *břechtati* 'crash, yell, bark', Slk. *brechat'* 'to bark', Po. *brzechać*, *brzechotać* 'to bark; to cry'. — Deriv. *брехáтися*, [*з*] *брехнѳти*, *за-*, *на-*, *під-*, *по-* *прибрѳувати [ся]*, [*сто*] *брѳа*, *брехáка*, *-áло*, *-áч [ка]*, *брехѳн [ка]*, *брехунéць*, *брехуняка*, *брѳля*, *-хтя*, *брехѳха*, *-ѳн [еч] ка*, *брѳит*, *брехнѳя*, [*по*] *брехéнька*, *брех-лївий*, *-вість*, *забрѳаний*, *-ність*, *брешкó*, etc.; here also interj. *брех!*, *брехѳсіньки!*, *брѳшки* - *брѳшки*; FN. *Брихáч* (Falkowski - Pasznyi 111); GN. iron. *Брехунів-ка*. — Syn. *говоріти неправду*; fig. *дзвін великий літи*; (*про собак*) *лáяти*, *гáвкати*.

PS. **brexati* 'to bark' (with *x* from *-ks-*), IE. root ***bhrek-* : ***bherek-*, cf. Latv. *brèzu*, *brékt* 'to cry', OHG. *praht*, MHG. *braht* 'noise', OE. *breachtm*, *bearhtm* 'cry', Berneker 1, 83 - 84, Pokorny 138, РССтоцький 3, 146.

бреш 'breach, gap; flaw', ModUk., Ru. *брешь* (since 1803). — Subst. *вілім*, *пробѳна в мѳрі*.

From Fr. *brèche* 'ts', АкСл. 1, 627-628, Gamillscheg 143.

брѳеш[ш], **брѳешу[ть]**, etc., see *брехати*.

бриг, SovUk. бриг 'brig', ModUk., BRu. *брыг*, Ru. *бриг* (since 1803), Po. *brug*. — Subst. *двомаштовий вітрїль-ник*, *двощóглове судно з рѳями на щóглах*, Бойків 75.

From E. *brig* 'ts', Преображенский 1, 45, Горбач 1, 27, Степанковський 29; E. *brig* is merely short for *brigantine*, Skeat 74; see брига́нтина.

брига́да, SovUk. брига́да 'brigade; subdivision; squadron; team, crew, staff, gang', ModUk.; BRu. *брыга́да*, Ru. *брига́да* (since 1704), Po. *brygada*, etc. — Deriv. *брига́дний*, *-ик*, *брига́дир*, *-ський*. — Subst. *відділ війська*, *складений з кількох полків*; *група робітників - активістів*, Бойків 75.

From ModHG. *Brigade* 'ts', РССтоцький 4, 205; the ultimate source is Fr. *brigade* 'troop, crew, company' or It. *brigata* 'ts', Gamillscheg 147, Skeat 74.

брига́нтина, SovUk. брига́нтина 'brigantine', ModUk.; BRu. *брыгантѣйна*, Ru. *бригантѣйна* (since 1717), Po. *brygantyna*, etc. — Subst. *двоцболовий вітрильний*, see бри́л.

From E. *brigantine* 'ts'; the ultimate source is It. *brigantino* 'pirate - ship', Skeat 74.

брид, Gsg. бри́ду 'ugliness, nastiness, odiousness'; Gsg. бри́да 'ugly, nasty person'; MUK. ме́рзость, ме́рзеност : бри́дкость (1596 Зизаній), мрѣзость : ме́рзѣност, бри́дкост, невдячність, обридлі́вість (1627 Беринда), бри́дливость (XVI c.); OES. бри́дость 'acerbity', бри́дыи 'severe'; BRu. бри́да, Ru. dial. бри́дкѡй 'sharp; cold', OCS. *bridzъ* 'sharp', SC. *bridak* 'sharp; sour', Sln. *bridkost*, *brija* 'acerbity', Cz. *břid* 'everything nasty', Slk. *brid* 'ugliness, nastiness', Po. *brzyd* 'ugliness'. — Deriv. бри́дя, бри́дь, бри́дкий, бри́дкість, бри́дливий, *-вість*, бри́дак, *-аль*, *-ас*, бри́дий, бри́дуля, бри́дко, бри́дно, [*з-*, *на-*, *о-*, *по-*] бри́днути *з-*, *на-*, *о-*, *по-* бри́дати, [*з-*, *о-*] бри́дити, бри́дитися, Wd. (SoCr.) бри́тъ (Гнатюк ЕЗб. 4, 235), MUK. бри́дитися (XVI—XVIII c.), бри́дкий (XVII—XVIII c.), бри́дливый (XVII c.). — Syn. *идь*, *идѡта*, *идѡкість*,

погань, *пакѡдство*; *идкий*, *поганый*, *пакѡдный*, Деркач 26; *идомѣрный*, *идосѣтний*, *идѡчий*, Багмет 26.

PS. **bridz*, **bridzъ* with the orig. sense of 'sharp', which has, however, as is shown by the cognate languages, developed into a more general meaning 'sour, bitter' and finally 'odious, ugly, nasty'; contrary to Niedermann IF. 37, 145 - 155, and Hujer LF. 44, 226 - 228, no kinship with Goth. *baitrs*, OHG. *bittar*, E. *bitter*, etc., can be proved; it is more probably connected with the root IE. **bhri-*, see бри́тва, and formant *-d-*, the ultimate source being IE. **bher-* 'to strike; to cut, split, etc.', Berneker 1, 86, Sławski 1, 47, Георгиев 78, Pokorny 133 - 134, 166, a. o.; less persuasive is the derivation from interj. *br!*, suggested by Бузык ЗІФВ. 7 - 8, 69 - 70.

бриде́нька, бри́дня Ed. see бредня́.

бридж see бри́дж.

бри́жа 'fold, crease, tuck, rumple, wrinkle', MUK. шаплѣнѣ, то́еж и также бри́жоване (1596 Зизаній), бри́жѡ Apl. (XVIII c.), бри́жована (XVI c.); Ru. бри́жи (since 1780), Po. *bryże* (since the XIV c.). — Deriv. бри́ж[еч]ка, бри́жик, бри́женьята, бри́ж[ув]атий, бри́жнѡстий, бри́жити[ся], бри́жува́ти, Wd. бри́жика. — Syn. *складка* (в одѣжі), *згѡртка*; (на обліччі:) *змѡршка*; (на воді:) *хвилюва́ння*.

From MHG. *brise* 'trimming (of sleeves)', РССтоцький 4, 168, Шелудько 1, 22; cf. also Brückner 43.

бри́з, Wd. бри́за 'breeze', ModUk.; BRu. *брыз*, Ru. *бриз*, Po. *bryza*. — Subst. *лѣжий вітер* (на мо́рі).

From E. *breeze* the ultimate source being Sp. *brisa*, Port. *briza* 'NE. wind', Skeat 73.

бриза́нтний, бриза́нтовий 'high explosive; brisant', ModUk., BRu., *брызѡнтны*, Ru. *бриза́нтный*. — Subst. *вибуховий*, *набитий вибуховими речовинами*.

From Fr. *briser* 'to break', АкСл. 1, 630, Gamillscheg 150.

брїзкати, also брїзькати, Wd. брїзгати, брїзгати, брїс[ь]кати 'to splash, spray, sprinkle; to gush, squirt', MUK. *брїзки* Npl. (1721); Ru. *брїзгатъ*, SC. *brīzgatī*, Sln. *brīzgatī*, Cz. *bryzgat*, Slk. *bryzgat'*, Po. *bryzgać*. — Deriv. *брїзкання*, *брїзнути*, *брїзка*, *брїзкалка*, *-льний*, *брїзкіна*, here also *брїзь!*; Wd. *брїз!ўн*, *брїз-кавець*, *брїз[ь]к*, *брїзленїна*; FN. *Брїзїўн*. — Syn. *прїскаати*.

PS. **bryzgatī* — an o/p. formation like **pryskatī*, see *прїскаати*, РССтоцький 3, 147; some etymologists connect it with Latv. *brūzgat* 'to sprinkle', MLoG. *prūsten* 'to snort', Berneker 1, 93 - 94, a. o.

брїзїстїй Wd. (Lk.) 'black with white spots', first recorded in the XIX c. — Subst. *чорний із бїлими цїят-ками*.

Derived from *брїзкати* (: *брїзнути*), q. v.

брїка, **брїчка**, SoCp. брїка (Гнатюк ЕЗб. 4, 235) 'carriage, half-covered wagon', ModUk.; BRu. *брїчка*, Ru. *брїчка*, Cz. *bryčka*, *pryčka*, Slk. *brička*, Po. *bryka*, *bryczka*. — Subst. *лїгкий вїз до половїни накрїтий*, Кузеля 49.

According to РССтоцький 4, 232, it comes from ModHG. *Pritschenwagen* 'ts', f/e. influenced by *брїкати*, Slavia 5, 18; Berneker 1, 93, followed by Vasmer 1, 124, Richardt 37, a. o., derives it from It. *birocio* (*baroccio*) 'two-wheeled carriage', cf. Battisti 1, 528; in both cases *брїчка* must be considered as a starting point, and *брїка* — a b/f. based on the latter; less persuasive is the derivation from Fr. *break* 'four-wheeled carriage' (<E. *break* 'ts'), Vasmer 1, 124, Gamillscheg 142.

брїкати 'to kick; to frisk, prance, play wild, run loose; to be capricious, refractory', MUK. брїкати (XVIII c.); BRu. *брїкатиць*, Ru. *брїкатиць*, Po. *brykać*. — Deriv. *брїкати[ся]*, *брїкнїти[ся]*, *вїбрїкувати*, *брїклївий*, *-вїсть*, *брїкїн*, *-ка*, *брїкїха*, *вїбрїк*, *-ом*, etc., here also interj. *брїк!*, *брїку - брїку!*; FN. *Брїк*, *Брїкович*, *Брїкїн*, *Брїцький*; GN. *Брїкїв*. — Syn. *дрїгати*; *хвїцати*, *вїхати*, Деркач 27; *чвїнитися*, Бармет 27.

PS. **brykati* 'to strike, kick', akin to Lith. *brīaukšt!*, *brūkšt!* interj. to express a fast motion, *brūkti* 'to press', *braūkti* 'to stroke', Leskien IF. 13, 188, Berneker 1, 93, РССтоцький 4, 147, Brückner 43, Sławski 1, 45; uncertain are other IE. connections, e. g. Gk. *brýkos* 'locust', Osten-Sacken IF. 28, 146 - 147; cf. also Pokorny 103 (: IE. root ***breuk-* 'to spring, jerk').

брїкїт 'briquette, coal-cake, coal-dust brick; patent fuel', ModUk.; BRu. *брїкїт*, Ru. *брїкїт*, Po. *brykiet*, etc. — Deriv. *брїкїтний*, *брїкетувати*, *-ання*, *брїкетований*. — Subst. *спресована цїгла з вїгїльного штїбу або тїрфу*, *вжївана на пїливо*, Бойкїв 75.

From Fr. *briquette* 'ts', Gamillscheg 149.

брїксї 'women's holiday (June 29)', ModUk. only. — Syn. *жїноче свїто 29-го чїрвня*.

Origin obscure; perhaps it is connected with *брїкати*, q. v.

брїла 'cob, clod (earth), block (ice); rock', MUK. брїлу Asg. (XVII c.), брїла (XVIII c.); Po., LoSo. *bryła*. — Deriv. *брїл[оч]ка*, *брїлкастїй*, Wd. *брїлїв'є*. — Syn. *лїба*; *велїкий кусок*, *шмат*; *скїля*.

Origin obscure; according to Smieszek MPKJ. 4, 391-3, the word comes from IE. ***bhrū - lā*, root ***bher-* 'to strike; to cut, split'; doubtful.

бриль 'straw-hat; hat', MUK. брылевъ Grл. (1588), бриль (XVIII с.); Po. dial. *bryl*. — Deriv *брилець, брі-лик, -ичок*. — Syn. *солóm'яний капелюх; капелюх*.

The word is generally derived from It. *ombrello* 'umbrella', Karłowicz SGP. 1, 215, Berneker 1, 93, PCСтоцький Slavia 5, 18, a. o.; contrary to Berneker l. c. and Richhardt 37, Po. dial. *bryl* is to be considered as a borrowing from Uk. not vice versa.

брильєнт 'diamond, brilliant', ModUk.; BRu. *брыль-янт*, Ru. *бриллиант, брильєнт* (since 1780), Po. *brulant*, etc. — Deriv. *брильєнтик, брильєнтовий*. — Subst. *дорогоцінний камінь, гладжений діамант*, Кузеля 49.

From ModHG. *brillant* 'ts', the ultimate source being Fr. *brillant* 'ts' (orig. 'glittering, shining'), Skeat 74, Преображенский 1, 45.

бриндувати[ся], бриндяк see брєндуш.

бриндумка see брєндум.

бринєць, OUk. and OES. брынець 'rice'; according to Чижевський AUA. 2, 327, it occurs in Sophian Chronicle (ПСРЛ. 2, 344) and in L'viv Chronicle (ПСРЛ. 1, 307). — Subst. „*сараєнське пшонó*”, Срезневский 1, 184.

From Pers. *birinj* 'rice', Срезневский l. c., Vasmer 1, 130.

брінза, Wd. бріндза, бріндзя 'brunza (sheep's milk cheese)', fig. 'need; misery', MUK. *брінзя* (XVIII с.), Ru. (from Uk.) *брінза*, Cz. *brunza*, Slk., Po. *brunza*. — Deriv. Wd. *бріндзити, бриндзяник, -янка*; FN. *Бриндзан*. — Subst. *сир з овечого молока*, Кузеля 49.

From Rm. *brinza* 'ts', Шаровольський 1, 60, Шелудько 2, 128, Огієнко РМ. 3, 33, Brückner ZfslPh. 16, 205, Cioganescu 105, a. o.

бриніти 1., also брєніти, брєніти 'to ripen; to appear grey, white; to shine'; for hist. material see брєніти.

PS. **brun-ěti*, IE. root ***bhr-* : ***bher-* 'shining, light brown' which appears in OHG, *brun*, OIc. *brúnn*, E. *brown*, a. o., Berneker 1, 87, Kluge 41, Pokorny 136 - 137, a. o.; see also брєніти, брўнька.

бриніти 2. see бринь!

бринтало see брєтналь.

бринь! interj. imitating metallic sounds : clink!, strum!, first recorded in the XIX с., for cognates in other Sl. see бряк. — Deriv. *бриніти, -іння*, (also *брєніти*, see брєнь!), *бринькати, -ання, бринькотіти, -іння, бриньчати, бринькач*; FN. *Брінський, Бринявський, Бринь*. — Syn. *брєнь!, брўнь!, брязь!*, PCСтоцький 3, 146.

A variation of *брєнь!*, q. v.

брис Wd. 'through; without' (Посяння, Пшен'юрська 71), first recorded in the XX с. — Subst. *чєрез; без*.

The word seems to be a contamination of both *без* (= *bys*) and *чєрез*, see s. vv.

бриснувати Ed. 'to gnaw' (Полтавщина) see брєсїти.

брїстрий Wd. with an assimilative *r*=бїстрий.

брись colloq. 'dog', ModUk. only. — Deriv. *брисько*.

A demin. of *британ*, see the following word.

брит, британець EN. 'Briton'; colloq. 'Englishman', Британія GN. Britain, MUK. Вританія (XVII с. Азбуковник 23 - 24), в королевствѣ Британскомъ (XVII с.), в земли Британской (XVIII с.); BRu. *брым*, Ru. *бритт, британец*, Po. *Bryt, Brytaniec*, etc. — Deriv. *британ, -ка, -ський*. — Syn. (*Британія* :) *Британські острові*.

From E. *Brython, Briton* — a collective pl. form for the British Celts, *Brython* being Welsh and deriving from the OCe. name **Britto*, pl. **Brittones*, cf. Lat. *Brit[t]ō*; the

basic meaning to the name is 'the tumultuous', hence 'warrious', Partridge 59 - 60, Staszewski 42, Мельхеев 21.

брїтва see брїти, **бритв́ан[ка]** see братв́ан, -ка.

бритв́анник, also бретв́анник, бретв́інок, брецв́інок, бертв́інок Bot. 'Trollius europaeus L.: globe-flower', ModUk. only. — Syn. *авдóтька, бульб́ук, голов́ичка, кнїтвиця, купалéнка, лопáч, при́рид, при́крит, удóтка*, а. о., Makowiecki 381 - 382.

The form *бритв́анник* points to a connection with *брїтва*, see брїти; other variants seem to be influenced f/e. by *берв́інок, вїно́к, цвїстї*, etc., see s. vv.

брїти, брїю, брїеш 'to shave', MUK. бритва (XVII—XVIII с.), OES. брити; BRu. *брыць*, Ru. *брить*, OCS. *britva*, Bu. *брїча*, Ma. *брїчи*, SC. *brìjati, brìčiti*, Sln. *bríti*, Cz. *bříti*, Slk. *britva*. Po. *brzytwa*, UpSo. *britej*. — Deriv. *брїтися, брїтва, -виця, -вочка, -венний, брїтовка, бритовниця, бритв́аль, бритв́анник, бритв́яний*, Wd. *брїтвати, брїтити, брїтїнь, брїч, брїтький*; FN. *Брїтва, Бритв́ак, Брїч*; GN. *Брїтавка*. — Syn. *го-лїти*.

PS. **briti* 'ts', IE. root ***bhrei-* : ***bhrī-* 'to cut', evidenced in Skt. *bhrīnānti* 'they damage', Av. *pairibrīnati* 'they cut around', Lat. *priāre* 'to grind', а. о., Berneker 1, 94, Преображенский 1, 45 - 46, Pokorny 166.

брицарі Npl. see брац́ар.

брїця Bot. 'Setaria glauca: wild millet', ModUk. only. — Syn. *бор, мишїї, текáч, прóсо дїке, щетїн сїзий*, Makowiecki 343.

From *бор* 1, Gsg. *бру*, q. v., and suffix *-иця*.

бриць - бриць! Wd. interj. to call sheep or goats (Подністров'я, Дзєндзелівський ЛБюлетень 6, 40), first recorded in the XX с. — Syn. *брїшка - брїшка!*

Interj. related to *брикати*, q. v.

брїчка 'britzka, light carriage, barouche; open carriage (buggy) with a hood'; for etymology see брїка.

брїшка see брїжа.

брїшка - брїшка! also брїшки - брїшки! Wd. interj. to call sheep or goats (Подністров'я, Дзєндзелівський ЛБюлетень 6, 40), first recorded in the XX с. — Syn. *бриць - бриць!*

Interj. based on *брикати*, q. v.

брїшкати 'to boast, brag, vaunt; to assume importance', ModUk. only. — Deriv. *брїшкання, брїшкий*. — Syn. *брикати*.

Based on *брикати*, *-ик-* being a dissimilated *-ик-* from **брїшкати* < **brīk-ьk-ati*.

брїючий 'deck level (flight); (flight) at zero altitude, hedge-hopping', ModUk., Ru. *брéючий*. — Subst. *невисокий, позéмий*.

A SovUk. aviation term based on Ru. *брéючий*; see брїти.

брів[онь]ка see бровá.

брід, брóду 'ford, fording place', MUK. бродъ (Досл-Мат. 5, 152), черезъ бродъ (XVII с.), въ бродъ (XVIII с.), OUK. от бродоу... до броду (1430), OES. бродъ; BRu., Ru., Bu., Ma. *брод*, SC. *bród*, Sln. *bród*, Cz., Slk., UpSo., LoSo. *brod*, Po. *bród*. — Deriv. *бродóк, бродісько*, Wd. *бріднявка* (Гнатюк ЕЗб. 30, 336), MUK. бродень (1555), бродникъ (XVIII с.), бродовый (XVII с.), бродокъ (XVII—XVIII с.); GN. *Брід, Брóди, Брідóк, Брідкі, Бродéцьке, Брóдів, Брóниця, Брóдово, Брóдщина*, OUK. П'єсчаний Бродъ (1366 Грамоти 154), *Бродово* (1884 *ibid.*). — FN. *Бродéцький, Брїцький, Забрóдський, etc.*; see also бродїти. — Syn. *перехід на ріцї*, Деркач 130;

назва мілкої частини ріки, через яку можна перейти на протилежний беріг, Худаш ДослМат. 5, 152.

PS. *brodъ 'ts', Ящун OnUVAN. 29; see бродіти.

брідж, SovUk. бридж 'bridge (card game)', first recorded in the XIX c.; BRu. брыдж, Ru. бридж, Cz. bridge, Po. brydz, etc. — Deriv. бріджевий.

From E. bridge 'ts', Горбач 2, 11.

брінний see бор 1.

бріг[анець], Брітанія—брит[анець], Британія.

бріх see брях.

бріч, Gsg. брочá, Wd. броч, броча, брощ 'Rubia tinctorum L.: dyer's madder', MUK. брочила (:брочити, XVIII c.), OES. брошь (XII c.), Vu. брощт, SC. brðé, Sln. brðě, Cz. brot, OCz. broc, Po. (from Uk.) brocz. — Deriv. брочевати, брочевати, брочка, брочок, брочити. — Syn. крап, крѡп[а], марѣна, морѣна, Makowiecki 317.

PS. *brotъ 'ts'; its further connections are difficult to determine; the similarity in sound with Gk. brótos 'blood', brotóeis, 'bloody', brotóō 'I sprinkle with blood', Jungmann 1, 189, Berneker 1, 88, a. o., must not be overlooked; cf. also Рудницький 5, 2, Sławski 1, 42.

бровá, dial. бривá, Wd. бѣрва, обѣрви, бѣрво 'eyebrow'; MUK. бриви Npl. (XVIII c.), бровою Isg. (XVIII c.), брову Asg. (1668), бровъ (XVI c.), OES. бровь, бръвь; BRu. бривѡ, Ru. бровь, OCS. brъвь, SC. ðbrva, Sln. obrv, Cz. brva, Slk. obrv, brva, Po. brew, Plb. brávoi. — Deriv. брѣвка, брѣвонька, -очка, бровеня[та], бровиця, бровань, бровкѡ, брѡвник, бровá[с]тий, чорнобрѣвий (<*čьтпо-brъvъzъ, Berneker 1, 91, falsely : *-bry-), чорнобрѣвець, -вка; FN. Бровáль, Бровáч, Бровáтий, Бровáщенко, Чорнобрѡв. — Syn. (descr.) вузький пáсок волѡсся на горѣшнім окрáйку очного дѡлу, Тимченко 142.

PS. *bry, *brъve 'ts', a widely diffused IE. root **bhrū-, evidenced in Lith. bruvis, Skt. bhrūh, Av. brvat-, Pers. brū, Gk. ofrŷs, Toch. A. pärwān-, AS. brū, OIc. brūn, E. brow, etc., Berneker 1, 91 - 92, Mehringer WuS. 1, 189, Kluge 41, Преображенский 1, 46, Trautmann 38, Pokorny 172 - 173.

бровáр, -ня, Wd. брѡвар 'brewery; brewhouse'; 'alcohol' (Рудницький 3, 122), MUK. бровара Gsg. (1456 МГрамоти 332), бровары Apl. (1531), брѡвар (XVII c.) зъ бровара (XVIII c.); BRu. брѡвар, Po. browar, OPo. browarz, LoSo. bruwár. — Deriv. бровáрка, бровáрний, -ик, -иця, бровáрство, -ський, бровáрити, броварювати, -анья, MUK. броварникъ (XVII—XVIII c.), броварное (XVI c.), броварщина (XVII c.), броварный (XVI—XVIII c.); GN. Бровáри, Бровáрки; FN. Бровáрник. — Subst. пивовáрня.

From MHG. bruwer; brūwen, bruwen 'to brew', perhaps through the medium of Po. browar, browarz, Шелудько 1, 23, РССтоцький 4, 158 - 159, Бугера PM. 2, 352, Berneker 1, 88, Kluge 41, Brückner 42, Richhardt 37.

бровáрія see бревѣрія.

бровкѡ see бровá.

бродіти, броджý, брѡдиш 'to wade through a river; to roam, rove, wander; to ramble, stroll; to ferment', MUK. бродити (XVII—XVIII c.), OES. бродяху; бродятъ, бродитися; BRu. брадзіць, Ru. бродитъ, Vu. брѡдя, Ма. брѡди, SC. bròditi, Sln. bróditi, Cz. broditi, Slk. brodit', Po. UpSo. brodzić, LoSo. brożis. — Deriv. колобрѡдити, бродѣло, бродѣга, -яжка, -яжний, -яжити, -яжництво, -яжницький, нáбрѣд, забрѡда, see брѣд. — Syn. перехѡдити в брѣд; блукáти, волочѣтися; шумувáти, Деркач 27.

PS. *broditi — an apophonetic formation to *bresti (< *bred-ti), see бресті, брѣд.

бродяга see бродити.

брóзак Wd. see брóцак.

брóити 'to do mischief, play pranks; to perpetrate', МУК. брoити (XVI—XVIII с.) BRu. брóиць, Ru. dial. брoйтъ 'to move; to dig', Bu. брoя́, Ma. брoи, SC. bròjiti 'to count', Cz. brojiti 'to oppose, rebel', Slk. brojit' 'to rise in rebellion, revolt', Po. broić 'to play pranks', OPo. 'to do, perform', dial. also 'to talk'. — Deriv. з-, на- брóити; GN. Броякí. — Syn. колобрóдити, шурубóрити, Деркач 27.

The word is based upon a PS. root *broj-, being a causative of *briti (see брiти), like *гноити : нiти, воити : жити, поити : нiти*, etc.; the orig. meaning 'to cut' is still evident in SoS. 'to count'—orig. 'to score, mark an account', Sławski 1, 43; unconvincingly Machek 44 (from *borjo, *borti).

брок Wd. 'piece of iron under a mill-wheel' (Желеховський 1, 45), брóки Npl. '[small-]shot' (Гнатюк ЕЗб. 30, 336), МУК. броки Npl. (1679) '[small-]shot'; Cz., Slk., Po. brok. — Subst. кусóк залiза; шрiт.

From ModHG. Brocke 'crumb', Тимченко 143, Machek 44.

брокáт 'brocade', ModUk., BRu., Ru. (since 1724) ts, Po. brokat, etc. — Deriv. брoкáтний, -товий, брoкaтeль. — Subst. гaнтóвaнкa, пáрчa фpaнцyзькa, Бойків 76.

From It. broccato 'ts' (: broccare 'to stitch') through the medium of ModHG. Brokat; Po. medium, Vasmer 1, 125, must be rejected on account of the accent.

брокленунок Wd. 'portion of bread (in milit. jargon)', first recorded in the XX с. — Subst. пpидiл хлiбa.

From ModHG. Brotlöhning, РССтоцький 4, 208.

бром 'bromine; bromide', ModUk. BRu., Ru., Bu., Ma. ts., Po. brom, etc. — Deriv. брoмáк, -áн, -aт, брoмiди,

брóмистий, брoмистовoднeвий, брoмoвoдeнь, брoмo-фóрм. — Subst. хeмiчний eлeмeнт, щo йoгo дoбyвaють iз брoмистих сoлeй, Бойків 76.

From Gk. brōmos 'stink'; named after its ill odour, Skeat 75, АкСл. 1, 637.

брóна arch. 'gate' (Куліш), МУК. брони Npl. (1545) врата, вьротá, брóна (1596 Зизаній), врата : вoротá, брóна, двeри (1627 Беринда); OPo. brona, Cz. brama, see брáма. — Subst. вoрoтa, в'їзд aбo вxид y бyдiвлi.

From OPo. brona 'ts', Sławski 43; for further details see брáма.

брóнза, dial. брoндзa 'bronze', ModUk.; BRu., Ru. (since 1780), Bu., Ma. брoнзa, SC. brōnza, Cz., Slk., Po. bronz — Deriv. брoнзiвкa, брoнзoвий, [зa]бpонзyвaти, -áння, зaбpонзoвyвaти, -áння, бpонзyвáльний, -ник, -ниця, бpонзiвник, -iця. — Subst. сплaв мiдi з oлoвoм тa iнши-ми мeтáлaми (свинцeм, цiнною, тóцo).

From Fr. bronze (< It. bronzo) 'ts', the ultimate source being the name of the city of Brundisium (= Brindisi in So. Italy) where bronze mirrors were made, Skeat 75, Преображенский 1, 46, а. о.; some etymologists derive it from Pers. biring 'copper', cf. Lokotsch 132 - 133, Partridge 60.

Бронислава Po. instead of Боронислава, PN. Borony-slava, see боронiти.

бронiти (Преображенский 1, 46) 'to ripen', also брeнi-ти, бpинiти 'to ripen; to appear grey, white; to shine', МУК. бронка : б'льe бpун'ки... язyкoм тyрeцким aкpы-ды, a нa гpeцкiй бpоньцy, a пo слoвeнскiй пpужiє, a пo pyськiй бpон'ки, a пo yгopськiй бeрeкин' (XVIII с., Pк. Тeсл., Тимченко 143), OES. брони, бpонь 'white (horse)'; Ru. dial. бpонeть, бpынeть 'to ripen; to grow white', Cz. arch.

broný 'white (horse)', Slk. *broniet* 'to become red; to ripen', Po. dial. *brony* 'brown'. — Syn. *доснівати*.

There is an orig. connection between *броніти* and *бруніти*, both forms being derived from the IE. root ***bhr-* : ***bher-* 'shining, light brown', Pokorny 136 - 137; according to Срезневский 1, 180, a. o., it is connected with Skt. *bradhñás* 'reddish, dun', Berneker 1, 87, Преображенский 1, 46, a. o.; see also *бруніти* 1.

бронх 'bronchus', ModUk., BRu., Ru. (since 1803), Bu., Ma. ts, Cz. *bronchus*, Po. *bronchit*, etc. — Deriv. *бронхіолі*, *бронхіт*, *бронхіальний*, and compounds : *бронхо-бленоррėja*, *-екстазія*, *-пневмонія*, *-рėja*, *-скопія*, *-стенóза*, *-тómія*, etc. — Subst. *дiшка*, *тpубочка*, *якою проходить повітря з дiхавки в легені*, Бойків 76.

From Gk. *brónchos* 'windpipe, trachea', Skeat 75, Part-ridge 876.

брóня 'arms, armour, cuirass', MUK. *броня* and (from Po.) *бронь* (XVI—XVIII c.), *броніти* (XVII c. Гептаглот 17), OES. *бръня*; Ru. *брóня*, OCS. *brъnję*, Ru. *брънка* 'little ring', SC. *brnica* 'earring', OCz. *brně*, OP. *brnia*, UpSo. *bróněka*, 'armour, cuirass'. — Deriv. *бронювати*, *-ання*, *броньований*, *броньовий*, *-вік*, several compounds : *бронь-автомобіль*, *-бáшта*, *-бiйний*, *-бiйник*, *-лафёт*, *-машiна*, *-носець*, *-носний*, *-пóзд*, *-сiли*, *-склó*, *-тáнкoвий*, *-тpанспортёр*, *-частини*, etc.; here also *пóбронi* 'резервация мiсця в пóзди, тóщo' (Багрянний 2, 139); GN. *Брó[н]ниця*, *Брóнiвка*, *Брóнне*. — Syn. *збрóя*; *збрóя*, *пáнцир*.

PS. **brъnja* borrowed from OHG. *brunja* or AS. *brunnia* 'breastplate', Kluge 45, Berneker 1, 90, Stender-Petersen 225, (extensively:) Kiparsky 1, 230 - 231; yet, MUK. *бронь*, *броніти* must be regarded as loanwords from Po. *broń*, *bronіé*, Тимченко 143, РССтоцький Slavia 5, 14.

бросіти Wd. 'to throw away; to waste' (Желеховський 1, 45), MUK. *бросилась* (XVIII c. Інтермедіі 153), OES. *брьснути* 'to shave, cut'; Ru. *брьснуть* 'to ripple', *брьсáть*, *брьсiть*, 'to throw away'; Bu. *брьсна* 'to shave', Sln. *brsati* 'to stripe, strip off'. — Deriv. *брьсовий*; dial. *брьсок* 'тонкий мотузок, за допомогою якого піднімають і опускають по шкотóрині пáрус' (Подністров'я, ЛБюлетень 6, 40); here also Ed. *брьснувáти* (Полтавщина, Ващенко 9). — Syn. *кидати*, *викидáти*; *марнувáти*; *обрiзати*.

PS. **brъsiti* (**brъsnoti*, **brъsati*) — an apophonic formation to **brusiti*, see *брус*, *брусіти*.

брóсква, **бросквіна**, -ня, dial. *борóсква*, *брéсква*, *брескiня*, *брóсков*, *брóслива*, *брóслина*, *брусквіна*, *брусквиня*, *брусквіна* (Makowiecki 259 - 260) 'Persica vulgaris Mill.: apricot; peach', MUK. *бросквин* Gpl. (1595), *бросквина* (XVIII c.); Ru. *бросквіна*, *брусквіна*, Bu. *пráсква*, SC. *brěskva*, Sln. *brěskav*, *brěskva*, Cz. *brěskvev*, Po. *brzoskiew*, *brzoskwina*, LoSo. *brjaskën*, UpSo. *brěsk[a]*, *brjosk*. — Deriv. *бросквинний*. — Syn. *пéрсик*, *перскiня*, *смоквіня*, *муpėja*, Makowiecki 1. c.

The very variableness of the forms suggests a f/e. deformation of a non-Sl. term : *пéрсик* and *перскiня* point to Lat. *persicum* [mālum], Gk. *mēlon persikón* as to the orig. source; the medium of MHG. *pfērsich* is generally accepted, Berneker 1, 51, РССтоцький Slavia 5, 11, Brückner 45, Kluge 265, Kiparsky 1, 120 - 122, a. o.

брóслива, **бросліна** see *брóсква*.

брость, Wd. *брост* (SoCp. Кириченко PM. 5, 85) 'bud', first recorded in the XIX c.; Ru. dial. (from Uk.) *брость* 'ts' (Vasmer 1, 126 - 127), Bu. *брьст* 'young leaves used as a cattle food', Ma. *брьст*, SC. *brst* 'growth; young foliage', Sln. *brst* 'bud', Slk. (from Uk.) *bróst* 'ts', Po. (from Uk.)

brośé 'ts'. — Deriv. *бросі́на, бросток, ві́брос, брост-чánка, брості́тися, ві́бросити, бростатися, бростувáти, брб́ня, броснáтий*, Wd. *брб́сте, брб́шене*; GN. *Бросевáнівка, Брб́шківці, Брб́шнів*. — Syn. *брў́нька, пў́н'янок*, Деркач 26.

According to Потб́ня, РФВ. 4, 216, it is connected with *бори*, q. v.; however, on account of phon. difficulties, this etymology must be rejected; more convincing is its connection with Goth. *brusts*, OHG. *brust* 'breast', AS. *brustian* 'to bud', ModHG *Bröschén*, etc., Holthausen 1, 18 - 19, 2, 34, Pokorny 171, Knobloch Kratylos 4, 34; cf. also Berneker 1, 91, Vasmer 1, 127, van Wijk IF. 24, 235, Walde - Hofmann 1, 554.

бротáти 'to bridle', ModUk.; Ru. [*за*]бротáть 'to fence in'. — Deriv. *наобротáти, обротáнка, обротá[ка]*. — Syn. *зaгнў́здувати*.

The word is usually connected with *рот* 'mouth' (<**rztz*), б being an abbr. of *об-* (**ob-rztati*), Berneker 1, 92, Ильинский РФВ. 70, 214, PF. 11, 194, Vaillant RES. 229, a. o.; Uk. *обротá, обротáка, обротáнка*, etc., confirm the above etymology despite of Vasmer's reservations in RS. 4, 169; cf. also Uk. dial. *бруч* : *обруч, брус* : *обру́с*, etc., Janów 152.

брохáтися, брб́хнути see *брьб́хати*.

брб́цак, брб́зак Wd. 'bread - bag; haversack', first recorded in the XX c. — Subst. *хлї́бник, військóва сў́мка для хлї́ба*.

From ModHG. *Brotsack* 'ts', РССтоцький 4, 208, Бандрївський ДослМат. 4, 13.

броч, брб́ч[к]а see *брїч*.

брошў́ра 'brochure, pamphlet, stitched booklet', ModUk.; BRu. *брашў́ра*, Ru. *брошў́ра*, Po. *broszura*, etc. —

Deriv. *брошў́рка, брошурувáти, -áння, -áльний, -áль-ник, -áльниця, брошурóваний*, SovUk. (from Ru.): *брошурóвка* (=брошурувáння). — Subst. *метéлик*; AmUk. *памфлét*.

From Fr. *brochure* 'a few printed leaves stitched together' (: *brocher* 'to stitch'), Skeat 75, Gamillscheg 151.

брр! interj. expressing dissatisfaction, aversion, disgust, BRu., Ru., and other Sl. ts.

A primitive interj., РССтоцький 3, 146.

бруд 'dirt, filth; mud, mire; smut, grime', dial. бруд[ь] 'hair (on face)' (Полїсся Лисенко 19), MUk. нечистотá : сквернá, брудъ (1627 Беринда), брудъ — нечистота (XVII c. Синонима 139), з бруду (XVII c.), у бруду (1713); BRu., Ru. dial. ts, Cz., Slk., Po., UpSo. *brud*, LoSo. 'expectoration'. — Deriv. *бруднї́й, бруднувáтий, бруд-нénький, бруднї́осінький, бруднї́ющий, брў́днї́сть, бру-дб́та, [з-, за-, по-]бруд[н]ї́ти, [з-, по-]бруднї́ти*, etc. — Syn. *грязь, нечистотá; (на тїлі:) леп*, Деркач 27.

Related to *брид*, q. v.; in some Sl. both words are identical semantically, e. g. Slk. *brud||brid*, cf. Sławski 1, 44; some etymologists consider the word "obscure", Berneker 1, 88, Machek 45, Vasmer 1, 127, a. o.; cf. also Vaillant Festschrift Lehr - Sławski 154 - 155 (:рудá 'blood').

брў́дер 'brooder', ModUk.; BRu. *брў́дэр*, Ru. *брў́дер*. — Deriv. *брў́дергавз*, SovUk. (from Ru.): *брў́дергáуз*. — Subst. *прї́лад для вирб́щування курчáт, вї́ведених в ї́нкубáторї*.

From E. *brooder* (: *brood*) 'ts', АкСл. 1, 548, Skeat 75.

брудершáфт 'brotherhood, fraternity, intimate friendship', ModUk.; BRu., Ru. (since 1863) ts, Po. *bruderschaft*. — Subst. *братéрство, братéрськї́сть*.

From ModHG. *Bruderschaft* 'ts', РССтоцький 4, 236.

бружмэль Wd. 'Evonymus europaeus or verrucosus : spindle - tree, prickwood', ModUk.; Ru. ts and *бружавель*, *бружмэль*. — Syn. see *бруслина*.

The word seems to be a contamination of *бруслина* and *жмель*, see *джміль*.

брузумэнт 'galloon; lace (of gold, silk), trimming', ModUk. only. — Deriv. *брузумэнтавий*. — Syn. *позумэнт*.

A f/e. deformation of *позумэнт*, cf. v.

брук, dial. also *бур[о]к* 'roadway, cobblestone road; cobbles; pavement', MUK. по бруку (XVI c.), на бруку (1622); BRu. ts, Po. *bruk*. — Deriv. *брукар*, *брукóв[ан]ий*, *брукóвати*, *-áння*, *брукóвка*; MUK. бруковати (1597), брукованье (1598). — Subst. *повэрхня вўлиці*, *дорóги*, *вўложена камінням* *кám'янка*, Тимченко 144.

From MHG. *brücke* 'bridge', РССтоцький 4, 153; Uk. derivatives as well as such forms as *бурк*, *бурок*, *буркувати*, contradict the wrongly assumed derivation from Po. *bruk*, Berneker 1, 89, Шелудько 1, 23, Richhardt 37.

брукáти 'to dirty, soil', MUK. брукáют, (XVII c.), Ru. dial. *брукáть*, Po. *brukaé*. — Deriv. [*за*]брукáний, Wd. [*за*]брукáти, [*за*]брукáний. — Syn. *бруд[н]іти*.

A later formation based on *брудіти* (see *бруд*) like *блукáти* : *блудіти*, *пукáти* : *пустіти*, etc., Rozwadowski RS. 2, 78 - 79, Brückner 42, PF. 7, 474, РССтоцький Slavia 5, 17 (against Berneker 1, 89), Sławski 1, 44, a. o.

брукáти see *буркáти*.

бруква, dial. *брукóв*, *брукóва* 'Brassica Napus esculenta DC., Brassica oleracea L., etc. 'turnip', first recorded in the XIX c.; BRu. *брукá*, Ru. *брукóва* (since 1780), Po. *brukiew*, Cz. *brukey*. — Deriv. *брукóвка*, *брукóвка*, *брукóвиця*,

брукóвичка, *брукóвий*. — Syn. *карпéля*, *-éль*, *кочерéга*, *квáк[а]*, etc., Makowiecki 61.

From Po. *brukiew* which, in turn, comes from LoG. *brukey*, *wrukey*, the ultimate source being It. *rusa*, Miklosich 22, Korbut PF. 4, 483, Berneker 1, 93, Knutsson 14, Шелудько 1, 23, Machek 45, Richhardt 37, Попов 19 - 21, a. o.

бруксэлька Wd. 'Brassica oleracea gemmifera DC.: Brussels sprouts', ModUk.; Po. *brukselka*. — Syn. *капўста бруксэльская*, *капўста - пуплячка*, Makowiecki 63.

From the Wd. name of the Belgian capital *Бруксэля*, lit. Uk. *Бруксэля* — *Brussels* (Fl. for 'settlement in the swamp'), Staszewski 43, Мельхеев 21; the medium of Po. *brukselka* is evident.

брульён 'first copy, draught; short notes', ModUk.; Ru. *брульён* (since 1836), Po. *brulion*, etc. — Deriv. *брульённий*. — Subst. *чорнётка*, *чорновік*; *чорновій нарис*, Бойків 76.

From Fr. *brouillon* (: *brouiller* 'to sketch') 'ts', Gamillshag 153.

брунат 'dark chestnut colour; brown, bronze (colour)'; брунатний 'brown, bronze', MUK. брунатного Gsg. (1598), въ оксамитъ брунатномъ (1601), брунатная (1636), OUK. сукномъ брунатнымъ пошита (1378); OES. брунатънъ 'caeruleus, fuscus'; Cz. *brunat*, Slk. *brunastý*, *brunátny*, Po. *brunat[ny]*, dial. *bruny*, LoSo., UpSo. *bruny*. — Deriv. *брунатка*, *бруня*. — Subst. *рудувáтний*, *корічневий*.

From MHG. *brünāt* 'fine dark brown cloth' (: *brün* 'brown'), РССтоцький 4, 154; on account of chronology the medium of Po. *brunat[ny]* (XV c.), suggested by Шелудько 1, 23, must be rejected; cf. also Korbut PF. 4, 520, Miklosich 22, Berneker 1, 89, РССтоцький Slavia 5, 17, Sławski 1, 44 - 45, (extensively:) Kiparsky 1, 143, Herne 63 - 64.

брунёт see брүнёт.

бру́нтвай SoCr. (Lk.) 'brandy' (Наконечна - Рудницький 90), first recorded in the XX c. — Subst. *горілка*.

From ModHG. *Branntwein* 'ts'.

брунь! interj. imitating buzzing sounds : buzz!, hum!, first recorded in the XIX c. — Deriv. *бруніти*, *-іння*, *бруньчати*, *-ання*. — Syn. *брень!*, *бринь!*, РССтоцький 3, 146.

An imitative interj. related to *брень!*, *бринь!*, q. v.

бру́нка 'bud, gemma; knop', MUK. бруньки Npl. (XVIII c.), Ru. dial. *брунётъ*. — Deriv. *бруньковий*, *брунітися*, *брунькувати* *-ання*. — Syn. *бростъ*, *пуп'янок*, Деркач 27.

The word is connected with *бриніти* : *броніти* : *бре-ніти*, q. v.; IE. root ***bhrou-* : ***bher-* 'shining, light brown', Pokorny 136-137; yet, cf. Трубачев Эт. 3-4 (: ***bher-* in брати).

брус 'whetstone, grindstone; squared beam, squared timber, baulk, rafter, log', fig. 'rude fellow'; MUK. брусъ (XVI—XVIII c.), OES. брусъ 'sceptre'; BRu., Ru., Bu., Ma. ts, SC., Sln. *brás*, Cz., Slk., Po., LoSo., UpSo. *brus*. — Deriv. *брусак*, *брусик*, *брусó[чо]к*, *брусівка*, *брусся*, *брусковий*, *брусований*, *бруснятий*, *бруснак*, *брусніця*, *брусіти*, *брусувати*, *брущатка*, *обріс*, *убріс*, etc.; GN. *Брусівка*, *Брусівів*, *Брусова*; FN. *Брус*, *Брусенко*, *Брусевич*, *Брусівський*, a. o. — Syn. *гострілийний*, *точільний камінь*; [*чотирокітна*] *колóда*, *бáлка*, *бервенó*; fig. *грубіян*, *нахаба*.

PS. **brusъ* (**brusiti*), IE. root ***bhreuk-* 'to strippen', evidenced in Lith. *braũkti* 'to wipe, rub; to move slowly', Latv *braĩcūt* 'to stroke, rub' a. o., Berneker 1, 89-91, Trautmann 36-37, Pokorny 170; it is in an *ablaut* connection with бросіти, q. v.

брус[к]віна, -ня see брóсква.

бру́сла, **бру́слик** Wd., also бру́сле, брушляк (Желеховський 1, 46), бру́сля (Грінченко 1, 102) 'sleeveless jacket, vest, waistcoat', first recorded in the XIX c., Cz. *bruslak[a]*, *bruslek*, etc., Slk. *brusliak*, *bruclik*, *bruclek*, Po. *bruślac*. — Subst. *безрукáвка*.

From ModHG. *Brustlatz* 'ts', Желеховський 1. c.; Po. *bruślac* contradicts the etymology of Uk. *бруслик* from Po. suggested by Richhardt 37; see also бушлат.

брусли́на, dial. брусели́на, бруслени́на, бруслеві́на, бруси́ліна, брусині́на, брузлели́на, брузлеві́на, брусні́на, брусти́на, брустуні́на (Makowiecki 147-149) 'Evonymus europaea L., also Evonymus verrucosa Scop. : spindle tree, prickwood', ModUk.; Ru. *брусли́на*, *брусклén*, *брусклét* (Попов 29), see *бересклét*. — Deriv. *брусли́нний*, *брусли́н[ів]ка*; GN. *Брусли́нів*. — Syn. *бересклét* and its variants, see s. v.; *жмáлок*, *кисля́нка*, *клиц[ев]і́на*, *мудина*, *мудь*, *нереві́на*, *нуда*, *прискóрина*, *прóсвир*, *проскóрина*, *проскúрина*, *саклáк*, *сліпокúрник*, *свиді́на*, *смердю́ха*, *трощáк*, *бóжі óчі*, *вóвче лі́ко*, *попóва мýдя*, *собáча нýда*, etc., Makowiecki 1. c.

The very variableness of forms suggests a f/e. corruption of a basic term connected with the word *брус*, q. v.; a similar formation is *брусні́ця*, see the following entry.

брусні́ця, dial. also брусні́ка, брусли́на (Makowiecki 390) 'Vaccinium Vitis idaea L.: red bilberry, cowberry; Am. red huckleberry', MUK. брусни́ць Gpl. (XVIII c.); BRu. *брусні́ця*, Ru. *брусні́ка*, MRu. *брусні́ця* (АкСл. 1, 651), dial. also *брусéна*, *брусéня*, Cz. *brusnice*, *brusina*, *bruslina*, Slk. *brusnica*, Po. *brusznica*, dial. *bruśnica*. — Deriv. *брусні́чний*, *-ик*; GN. *Брусні́ця*, *Брусно*. — Syn. *борівка*, *борові́на*, *брослі́на*, *го́лóz*, *голóзник*, *голубе́ць*, *Голóдза*,

Грушпан, каменіця, камінки, камінці, кам'янка. кваснівка, квасніця, кваснічка, хворостянка, etc., Мако-виеcki 1. с.

PS. **brusynica* based on *brusiti* 'to stripe', see брус; Matzenauer LF. 7, 14, Berneker 1, 90, Преображенский 1, 47, Brückner 42, Sławski 1, 45, а. о.; as a "Proto-Europ." word explained by Machek 45.

бруствер, also бруствера 'breastwork, parapet', ModUk., BRu., Ru. ts. — Deriv. *безбрустверовий* (Занькович 1, 40). — Syn. *паранет*; subst. *вал або мур для захисту від ворожих пострілів, залізні стінки для захисту підвалів, баши, труби* і т. д.

From ModHG. *Brustwehr* 'ts', Занькович 1. с., РССтоцький 4, 261.

брустура Wd. (Hc.) 'Arctium Lappa : bur[dock]', first recorded in the XIX с., wanting in other Sl. — Deriv. *брустурник*; GN. *Брустури, Брустуряк* (since 1787 Гуц. 164); *Брустурка, Брустурянка* (Кат. річок 158).

From Rm. *brusture* 'Veronica Beccabunga', Шаровольський 1, 61, Нrabec Гуц. 164, 197; the ultimate source is PS. **brostь*, Cioranescu 108; see брость.

брусъ - брусъ! dial. interj. in calling sheep (Полісся, Лисенко 19), first recorded in the XX с.; wanting in other Sl. — Syn. *бар-бар!*, *бир-бир!* Лисенко 1. с.

A directly imitative interj., and much the same as *бир!*, q. v.

бруталь Wd. 'brute' (Стрий); **брутальный** 'brute', ModUk.; BRu. *брутальны*, Cz. *brutální*, Slk. *brutálny*, Po. *brutal, brutalny*, etc. — Deriv. *брутальність, -но.* — Subst. *грубий; грубіянський, неввічливий*, Бойків 76.

From Fr. *brutal* 'ts', the ultimate source being Lat. *brūtus* 'stupid', Gamillscheg 156, Skeat 76.

брутто 'gross, gross-weight, net', ModUk.; BRu., Ru. (since 1836) ts, Po. *brutto*, etc. — Subst. *гуртовий; вага товару разом з його упакуванням; гуртовий прибутток*, Бойків 77.

From It. *brutto* 'ts', АкСл. 1. 851.

брух 1. also **брухт** 'scrap[iron], waste', ModUk., BRu., Ru. ts. — Subst. *покидьки заліза й інших матеріалів, ламань*, Бойків 77.

From ModHG. *Bruch* 'everything broken; breakage, wreckage', *Bruchteil* 'fraction', *brüchig* 'fragile', РССтоцький 4, 228.

брух 2. Wd. see брѹхо.

бруцельоз 'brucellosis', ModUk.; BRu., Ru. *бруцеллез*, Po. *brucelloza*, etc. — Subst. *заразне захворювання кіз, овець, свиней і т. д., через продукти яких заражається і людина*.

From Lat. *brucellosis* 'ts'.

бруч see обрѹч.

брушляк Wd. see брѹслик.

брущатка 'stone blocks' see брус.

брюзгнати 'to become flabby; to swell', ModUk., Ru. *брюзгнуть* (since 1780), Sln. *brjūzga* 'melting snow'. — Deriv. [*о*] *брюзглий, -лість*. — Syn. *брѣзкнати, набрякати, опухати*, Деркач 26.

Berneker 1, 96, suggests that the word is a cognate of Ru. *брюзгать* 'to murmur'; this is rightly rejected by Преображенский 1, 48, on account of semantic difficulties; its occurrence in Uk., Ru., and Sln. only, perhaps suggests the view that it is like *брѣзкнати* a later variation of *брякнати*, cf. also Wd. *набряк* (from orig. **набряк*).

брюмер 'Brumaire', ModUk.; Ru. ts. — Subst. *другий місяць французького республіканського календаря* (22. 10. — 20. 11), Бойків 77.

From Fr. *brumaire* 'ts' (: *brume* 'mist'), Gamillscheg 155.

брюнет, Wd. брунёт 'man with a dark complexion', ModUk.; BRu. *брунёт*, Ru. *брюнет* (since 1808), Po. *brunet*, etc. — Deriv. *брюнетик*, *брюнетка*. — Subst. *смулява людина з чорним волоссям, чорнявець*, Бойків 77.

From Fr. *brunet* (: *brun*) 'brownish', АкСл. 1, 659, Skeat 76.

Брюссель, Wd. Брукселя GN. 'Brussels', ModUk., BRu. *Брусель*, Ru. *Брюссель*, Po. *Bruxsela*, etc. — Deriv. *брюсселець, брюсселька, брюссельський*. See брукселька.

брюхо, Wd. брюх, брúх[o], Lk. брiх 'belly, abdomen', MUK. брук[ъ] (XVI-XVIII с.), брухо (XV-XVII с.), OES. брюхо, FN. Брюхъ; BRu. *брюха*, Ru. *брюхо*, 'ts', Vu. dial. *брюк[a]*, *брюка* 'pimple' (Леков SO. 12, 138), Cz. *břich[o]*, Slk. *bruch[o]*, Po. *brzuch[o]*, LoSo. *brjuch*. — Deriv. *брюхатий, -атки, жовтобрюх*, dial. *брухатий, брухач*; *брух[л]ий* (Полісся, Лисенко 19), MUK. брукхатый (XVIII с.), бруховый (XVII с.), брушко (XVI с.), брушковый (XV с.), брюшина (XVIII с. Интермедіі 146); FN. *Брюх, Жовтобрюх, Брюховецький* (also *Брукховецький, Брукховець*; deriv. *Брукховецина*, Куліш); GN. *Брукховичи* (Wd. *Брукховичи*). — Syn. *живіт, чéрево, пúзо*, Wd. *мацько*.

PS. **brjuxo*, **brjuxz*, IE. root ***bhreus-* 'to swell', cf. Oic. *brīōsk* 'gristle', MHG. *brūsche* 'swelling with blood underneath', ModHG. *Brausche* 'bump, bruise', E. *brisket* 'part of a breast-piece of meat', Berneker 1, 95-96, Kluge 42, PCCToцький Slavia 5, 18, Osten - Sacken IF. 28, 142-143,

Mikkola 1, 61, Sławski 1, 47 а. о.; Uk. *брость, бростітисся*, etc., are formed by apophony from the same root, Pokorny 170-171; Machek refers Cz. *břich[o]* unconvincingly to Av. *maršū-* (*br-* < *mr-*), cf. his ED. 48; inconceivable is also the etymology of Oštir (< ***brouk-so-*), WuS. 4, 213.

бряк 'noise made by the fall of a metallic object or by a brass instrument : clashing, rattling, tinkling', MUK. звукъ : гóлосъ трубный, дзвієнкъ, брянкъ, брѣмєньє, брякъ, áбо гóлосъ (XVII с. Беринда); BRu. *бряканне*, Ru. dial. *брязги* 'idle talk, gossip', *бряжати* 'to bother', *зобряжати* 'to start clinking', for other cognates in Sl. see *бряк*. — Deriv. *брякати, -ання, бряжати, брякотіти, -іння, бряжати, -ання, брякіт, брякітня, брякало, -льце, брякач, -кун, -кутка, -кучий, брякілька*, Wd. *брякілька, брящот*; GN. *Бряза* (Бойк. 39, 83). — Syn. *бряк, брєнькіт, брінькіт*.

An o/p. formation based on *бряз!* — interj. imitating metallic sounds, PCCToцький 3, 23, 146; it is related to *бряк*, q. v.

бряк (Желеховський 1, 46, Тимченко 139, а. о.) 'tinkling, clashing', OES. брячати, бряцание (XI с.), брякнути, бряцати; Ru. *бряк*, SC. *brék*, OCz. *breče, breč*, Po. *brzek*. — Deriv. *брякати, -ання, брякнути* (M. Вовчок); *брякіня*. — Syn. *бряк*.

PS. **brękz*, akin to Lith. *brenzgi, brenksti* 'to clink', Skt. *bhrngā* 'big black bee', Berneker 1, 84, Trautmann 37, Sławski 46.

брякнути 'to soak; to be imbued with moisture or humidity; to swell' ModUk.; Ru. *брякнутъ, на-, о-брякнутъ*, Sln. *zabrékniti*, Po. *nabrzekać. -knać*. — Deriv. *на-, о-брякати, на-, о-брякнути, на-, о-бряклий, -мість [на-, о-]брякнення*, Wd. *набряк*. — Syn. *пужнути, бубнявіти, набухати*.

PS. **breknōti* 'ts', akin to Lith. *brinkti* 'to swell', Oic. *bringa* 'breast', Berneker 1, 84, Trautmann 36.

бряма see брама.

брямчати 'to strum, jingle', first recorded in the XIX c. — Syn. *бряньчати*, *бриньчати*, *бреньчати*, РССтоцький, 1, 146, Шемлей LS. 3, A 164 - 165.

A variation of *бряньчати*, cf. v.

Брянщина 'time of Branicki's noble family in Ukraine (XVIII c.)'; term formed by Куліш in 1856. — Syn. *Браніччина*, cf. v.

From the Po. FN. *Branicki*, formed with the suffix *-щина* like *панщина*, *займанщина*, etc.

бряньчати 'to thrum, to strum', ModUk. only — Deriv. *брянчик* 'bumble - bee' (Верхратський ЗНТШ. 27, 205). Syn. *бруньчати*, *бриньчати*, *бреньчати*, РССтоцький 3, 146.

A contamination form derived from *брязчати* and *бриньчати*, *бреньчати*, see *брязк*, *бринь!*, *брень!*

брячина OES., also брачина, брачин 'kind of silk' (XII—XV c.); OSC. (from OES.) *bračinz* (XV—XVI c.). Subst. *рід шовкової тканини*.

The word seems to be derived from the root **brek-* 'to sound, rustle' (see бряк) imitating the rustling sound of the silk material, cf. *шуміха* 'gold - leaf, tinsel, galoon'; the derivation from Lat. *brāca* 'trousers', Matzenauer 20, Berneker 1, 80, or from Bu. **barčyn* 'silk', Gombocz Symb-Rozwadowski 2, 71 - 73, must be rejected for phonetic reasons.

брьохати, Wd. *брохатися* 'to splash; to wade through water, mud, etc.', ModUk. only. — Deriv. *брьохнути*, Wd. *брьохнути*. — Syn. *брязькати*; *хлюпати[ся]*; *чаланати*, Деркач 27.

The word seems to have been formed anew on an o/p. basis from the main variant *бряз[ь]кати*, cf. v.

бу- a compound - forming element in such argotisms as *бужквасний* (: *квасний*), *бутельбух* (: *тельбух*), *бужша* (< **бужша* : *каша*), *бушно* (< **бу-ш-ви-бу-ш-но* : *вино*), etc., Горбач 0, 15 - 16.

Of obscure (artificial?) origin like *бі-*, *ку-*, etc., cf. Горбач I. c.

буб Wd. 'cry, shout' (SoCr. Гнатюк ЕЗб. 30, 336), first recorded in the XIX c. — Subst. *крик*, Гнатюк I. c.

Related to *бубон*, *бубен*, cf. v.

буба 'little sore, wound pain'; MUK. бубьки Apl. (XVII c.); BRu., Ru. ts. — Deriv. *буб[оч]ка*, *бубачка*, *бубати*. — Syn. *болячка*; *рана*, *ранка*.

The word is a pet form of or child's term for PS. **brbzь*, see *бублик*.

бубар see бобір.

бубен Wd. see бубон.

бублик 'boublyk, roll, small bun', MUK. бубликовъ GrI. (1719), плетеные бублики (XVIII c.); Ru. (from Uk.) *бублик*. — Deriv. *бубличок*, *бублейник*, *-иця*, *бублешник*, *-иця*, *бубликів*, *бубличний*, *-ик*, *-иця*, *бублій*, *-ник*, *-ниця*, MUK. *бубличний* (XVIII c.); FN. *Бублик*. — Syn. Wd. *прецель*, *прецлик*.

PS. **brbzl-ikz*, root **brbz-* with the orig. meaning 'to swell', see бубнявити, Berneker 1, 78 - 79; Wd. *боббель* derives from Po. *babel*, see s. v.

бубна, **бубенчик** 'the ace of diamonds in cards', ModUk.; Ru. ts (since 1780). — Syn. *дзвінка*.

From *бубон*, *бубен* (on cards orig. little drums were depicted), Огієнко РМ. 1, 282, Горбач 2, 5.

бубніти 1. see бубнявіти; 2. = бубоніти, see бубон.

бубнявіти 'to swell, be swollen, rise (by soaking)', Mod-Uk. only. — Deriv. *бубнявіння, бубнявий, -ястий*. — Syn. *брякнути, набрякати, набухати*, Деркач 27.

Derived from the root **brb-* with the orig. meaning 'to swell', see бублик, Berneker 1, 78 - 79; IE. root ***ba^hmb-*: ***bha^hmbh-* 'to swell', Pokorny 94 - 95.

бубон, Wd. бубен 'drum; ear drum, tympanum', Wd. 'naughty boy', MUK. бубень (1627 Беринда), бубна — tympanum (XVII с. Гептаглот), в бубны бити (XVIII с.), бубонь (XVIII с.), OES. бубънь, бубень, бубонь; BRu., Ru. бубен, Bu. буба 'silk - worm' (Berneker 1, 79), SC. *bābanj*, Sln. *bōbən*, Cz. *buben*, Slk. *bubon*, Po., LoSo., UpSo. *bēben*, Plb. *brbān*. — Deriv. *бубник, бубонець, бубончик, бубніло, бубона, бубнар, -ка, -ський, бубонний, -ик, -иця, буб[о]ніти, -іння, бубнити*, а. о., MUK. *бубни-ти, бубонокъ, бубениста*; FN. *Буб[е]но́к, Бубно́в, Бубню́к, Бубно́вський, Бубе́нко*, etc.; GN. *Вубні́вка*. — Syn. *тимпан; бубало* (Поліся, Лисенко 19).

PS. **brbznz*, **brbъnz*, IE. root ***ba^hmb-* expressing deep sounds, cf. Uk. Wd. *буб*, q. v., Lith. *bambėti* 'to hum, buzz', Latv. *bambāt* 'to knock', Skt. *bambhāraṇas* 'bellowing of cows', Gk. *bómbos* 'deep sound', OIc. *bimba*, Norv. *botte* 'drum', etc., Berneker 1, 79, Преображенский 1, 49, Pokorny 93 - 94, РССтоцький Slavia 5, 15, а. о.; Wd. бубен 'naughty boy' from Po. *bēben* 'ts' (influenced by It. *bambino*), Brückner PF. 7, 171.

бубон 'swelling in the groin; an inflammatory infectious swelling of a lymphatic gland, esp. in the groin', ModUk.; BRu., Ru. ts. — Subst. *жовниця, запалення пахові́нних залоз*, Бойків 77.

From Gk. *bubōn* 'armpit, armhole', Ляхін 106, АкСл. 1, 664.

бубу́сь!, бубу́х! see бух!

бува́ти 'to be; to be sometimes; to come, pass, occur; to happen, exist', Wd. also 'to live' (Гнатюк ЕЗб. 4, 235), MUK. бывало (1486), бывали (XVI с.), бываеть (XVII с.), бывалемъ (XVIII с.), бувало (XVII с.), бувають (XVIII с.) (also with -ся:) *бывается* (XVII с.); OES. *бывая* (XI с. Остр. ев.), *бываль* (XIV с.); BRu. *бываць*, Ru. *быва́ть*, OCS. *byvati[sę]*, Bu. *добувам*, SC., Sln. *bívati*, Cz., *bývati*, Slk. *býva[va]ť*, Po., LoSo. *bywać*, UpSo. *bywaś*. — Deriv. *бува́лий, бува́ло, бува́льщина, бува́лець, бува́ль, бува́льмиця, бува́лість*, etc., several prefixed formations: *від-, до-, з[а]-, на-, пере-, про-* *бува́ти*, etc.; PN. *Бува́йко*; GN. (fictitious:) *бува́ти в Бува́льмицях* 'to be experienced', — Syn. *става́тися, випадати, трапля́тися*, Деркач 27, 187.

An iter. form of *бу́ти*, q. v., Berneker 1, 115 - 116, Преображенский 1, 58 (s. v. *быть*).

Буг 1. Західний GN. (Western) Buh - river, OES. по Бугу (1377 Лавр. 13), оба поль рѣки Буга (ibid. 97), BRu., Ru. Буг, Po. Bug. — Deriv. *бужанин, -анка, [над]бу-жанський*; GN. *Буга, Бузьк*, OES. *Бужьскъ, Бужо́к, Бужова, Бужанка, Бужа, Забужжя*; FN. *Буже́нко, Бужинський, Забуга*. — Syn. *Armilla* (XII с. Gervasius of Tilbury, cf. Rozwadowski 242, RS. 2, 108 - 109).

Like OES. *бугъ* 'ring' this GN. is referred to ONor. *baugr* 'ring', Lith. *baugùs* 'terrible', Skt. *bhaugnás* 'bent'; in this connection the orig. meaning of the name is 'bending, winding river', cf. Brückner 47, Соболевский Archiv 27, 243, (extensively:) Rozwadowski 241 - 243.

Буг 2. Південний, also **Бог** (EY. 2, 142), OES. *Богъ, Bogū* (X с. Constantine Por. 42); Ru. *Буг*, MRu. *Богъ* (XV с. Vasmer 1, 133), Po. *Bóg*, (from Uk.): *Вох*. — Deriv. *бугзький*; GN. *Бужо́к*, OES. *Межибожье*. — Syn. Gk. *Нү-*

panis (V c. B.C. Herodotus, a. o.), Tk. *Ak-su* ('white water'), Rozwadowski 238 - 239.

According to Rozwadowski, l. c., it is a PS. **Bogъ*, akin to Goth. **baki-*, OHG. *bah* 'brook', ModHG. *Bach*, Ir. *búal* (<**bog-lo-* 'water'), etc.; the supposed IE. root is ***bheg*^u 'to run', evidenced in Gk. *fébomai* 'I run away', PS. **bēgnōti* 'to run', Lith. *bēgti* 'ts'; cf. also Pokorny 116; unconvincingly Соболевский, l. c. (from Sarmatian), a. o.

буга Wd. (SoCr.) 'eagle owl', first recorded in 1897 (Верхратський ЗНТШ. 27, 205). — Deriv. SoCr. *бугурець*, *бугуреза*. — Subst. *пуга*, *пугач*.

An o/p. formation like *пуга*, *пугач*, q. v.

бугай, **бугало**, Wd. also буга (Подністров'я, Janów 152) 'bull'; (птах) 'bittern', MUK. *бугай* (XVIII c.), Ru. ts, Бу. *буга*, Ро. (from Uk.) *buhaj*, *bugaj*. — Deriv. *бугайок*, *бугаець*, *бугайчик*, *бугайка*, *бугайсько*, *бугайник*, *бугайв*, *бугайчий*, *бугаюватий*; FN. *Бугай[ко]*, *Бугаєнко*; GN. *Бугай*, *Бугаївка*. — Syn. (*кастріваний*;) *бик*, (*робочий*;) *віл*, Деркач 27.

From Tk.: Osm., Tt. *buga*, Kirgh. *buka* 'bull', Miklosich TE. 1, 267, Макарушка 5, Berneker 1, 97, Преображенский 1, 50, Дмитриев 21, a. o.

бугаш 'desolate forest', since the XVI c., (Шаровольський 1, 61, 63). — Subst. *спустошаний ліс*.

From Rm. *buhás* 'young spruce', Шаровольський l. c.

бугель 'bow collector; stirrup, yoke, hoop, strap, band', ModUk.; BRu., Ru. (since 1803) ts. — Subst. *кільце окут-тя щогли*, *палі*, *тощо*.

From ModHG. *Bügel* 'bow', Ляхін 106.

бугилá, **бу[г]лáв** see болиголов.

бугор, also бугір 'hill, hillock, mound, knoll, hump; stormy wind', ModUk.; BRu., Ru. (since 1731) ts — Deriv. *бугорок*, *бугорчатий*, *-атка*, *бугристий*. — Syn. *горб*, *пагорок*, *сугорб*, Деркач 51.

Akin to Latv. *bauga*, *baūgurs* 'hill', Skt. *bhujāti* 'he bends', etc., IE. root ***bheug[h]*- 'to bend', Endzelin ЖМНПр. 1910, 200 - 201, Buga PФВ. 67, 233, Trautmann 28, Vasmer 1, 134, Pokorny 152 - 153, a. o.; the older etymology (from Tk. Osm. *bögri* 'hump, back') put forward by Matzenauer LF. 7, 17, Miklosich TE. Nachtr. 2, 90, Berneker 1, 97, Преображенский 1, 50, a. o., must be rejected.

буга Wd. see бугай.

Бугарешта FN. Bugareshta (Buk. & AmUk.), first recorded in the XX c.

The name seems to be a Gsg. form **из Букарешта* 'from Bukarest' — capital of Rumania; according to Weigand *Букарешт*, Rm. *București*, is a patronymic formation: 'a place of descendants of *Bukar* (= a literate man)', cf. Staszewski 44.

бугера, also бакера Wd. (Подністров'я, Janów 152) 'vagabond, tramp', first recorded in the XX c. — Deriv. FN. *Бугера*. — Syn. *бетяр*, *батяр*, subst. *волоцюга*.

A f/e. deformation of *батяр*, q. v., under the influence of *буга*, Janów l. c.

бугіляр Wd. see пулярес.

бугшпріт, also букшпріт (Горбач 1, 26), SovUk. бұшприт 'bowsprit, a large spar projecting forward from the vessel stem', ModUk.; BRu. *бұшприт*, Ru. *бұшприт* (since 1803), Ро. *bugszpryt*, etc. — Subst. *носатка*, *передня*, *похила щогла на кораблі*, Бойків 77.

From Du. *boegspriet* 'ts', Горбач l. c., АкСл. 1, 714.

буда 'booth, shed; potassium factory; top of a van', MUK. поташеві буди (1530 Шелудько 1, 23), буду Asg. (1577), буды Apl. (XVIII c.), OES, буда; BRu. ts, Ru. *бўдка*, Cz. *bouda*, Slk. *búda*, Po., LoSo., UpSo. *buda*. — Deriv. *бўд[оч]ка*, *бўдище*, *бўдник*; FN. *Бўдка*; GN. *Бўда*, *Бўди*, *Бўдка*, *Бўдки*, *Бўдники*, *Бўдо - Рижани*, а. о. — Syn. (базарна, ярмаркова:) *балаган*, *ятка*, *палатка*; (для пастухів:) *коліба*, Деркач 25; (потапшева:) *потапшья*.

From MHG. *buode*, ModHG. *Bude* 'ts', РССтоцкий 4, 150, 212, 219; Po. mediation supposed by Berneker 1, 96, Шелудько 1, 23, Richhardt 37 is to be proved.

будавка argot 'nail' (Горбач 0, 21), first recorded in the XX c. — Deriv. *будавчати* 'to sew, embroider'; GN. *Будавниця* (nickname of Ягольниця). — Subst. *голка*.

According to Горбач, l. c., it derives from *бості*, q. v.

Будапешт GN. Budapest, ModUk., BRu., Ru., Bu. ts, Po. *Budapest*, etc. — Deriv. *будапештський*. — Syn. (rarely:) *Пешт*.

Hg. *Budapest* comes from Sl. *Buda* (1200) and *Pešť* (<**pektjъ*, see *пич*) legally united into one name in 1872, Mais MN. 50, 506 - 513, Staszewski 43, Мельхеев 21, Kniezsa 110, 418, Papp - Kiss StSl. 7, 250.

будара dial. 'river - boat', ModUk.; Ru. ts. — Deriv. *бударажити* 'to equip a boat', fig. 'to disquiet, disturb'. — Subst. *річкове судно*.

Perhaps a f/e. deformation of *байдара* under the influence of *бўда*, see s. v.; Ильинский's connections of the word with OHG. *bodan* 'bottom, ground' in РФВ. 70, 272-273, and with *блюдо* 'dish' in ИзвОРЯС. 23 : 2, 207 - 208, are to be rejected, cf. Vasmer 1, 135; re. Ru. *будоражить* (from Uk.) see Трубочев Этим Исслед. 3, 44 - 46.

Будда PN. Buddha, ModUk. — BRu., Ru., Bu. ts, Po. *Budda*, etc. — Deriv. *буддизм*, *буддист*, *-ський*, *буддистський*. — Subst. *Просвічений*.

From Skt. *buddhá-* 'awakened', hence 'aware, enlightened', Partridge 62, Pokorny 150; see будіти.

бўдень, Wd. also *бўддєнь, SoCp. бўгдєнь 'workday', MUK. будєнь (XVIII c.); BRu. *бўдзєнь*, Ru. *бўдєнь*, Npl. *бўдни*, Po. (from Uk.) *budzień*, wanting in other Sl. — Deriv. *будєнний*, *будєниця* = Npl. *бўдни*, [з]будєнїти. — Syn. *звичайний* (несвятковий) *дєнь*.

The early history of the word is unfortunately obscure; opinions are divided whether it is derived from **bidьнь* *днь*, Огоновський 95, Berneker 1, 96, from **bodi* *днь*, Miklosich 27, from **bogzdьнь*, Jagić Archiv 7, 496, or from **obudьнь*, Ильинский РФВ 66, 282; in view of such words as OCS. *szvezьнь*, Ru. *плюсєнь*, *навязєнь*, *сбитєнь*, Uk. *сичєнь*, *лівєнь*, *тепенєнь*, etc., it is possible to derive it from **bid-ьнь*, root **bid-* 'to waken'; see further *бўдний*; the form *бўдєнь* is obviously due to f/e. confusion with *дєнь* („бўдь-який дєнь”), and this causes such secondary forms as Uk. *бўддєнь*, Ru. *бўддєнь*, Огієнко РМ. 1, 282; SoCp. *бўгдєнь* is a dissimilative variation of бўдєнь.

будженіна Wd. see буженіна.

буджєнка Wd. 'young smoked onion', first recorded in 1886 (Желеховський 1, 47). — Syn. *цибулька до садження*, Пшеп'юрська 71.

From **вуджєнка*, see буженіна.

будз Wd., also бундз 'cheese-curd' first recorded in the XIX c. — Deriv. *Будз*, *Будзинівський*, GN. *Будзанив*. — Subst. *овечий сир*; fig. *дуже обстрижена голова*, Кузеля 51.

From Rm. *bulz* 'clod; dumpling', Шелудько 2, 128, Puškariu 19.

будінок 'building', MUK. будинок (XVII с.), будинокъ (XVIII с.); Po. *budulek*. — Deriv. *будінковий*. — Syn. *дім*; (кам'яний:) *кам'яниця, каменіця*; SovUk. (для однієї сім'ї) *особняк*, Деркач 27.

Derived from *бúда*, q. v.

будірувати SovUk. 'to set (one) against', ModUk.; Ru. *будіровать* (since 1891). — Deriv. *будірування*. — Subst. *підбурювати*.

From Ru. *будіровать* 'ts', the ultimate source being Fr. *bouder* 'to become angry', АкСл. 1, 666; AmUk. *бадерувати, бодерувати* come direct from E. *to bother*.

будіти, буджу́, буди́ш 'to waken, to rouse, to wake (up), to awake, to call', MUK. будил (1694), будить (XVIII с.), OES. будити; BRu. *будзіць*, Ru. *будить*, OCS. *buditi*, Bu. *бúдя*, Ma. *бúди*, SC. *búditi*, Sln. *buditi*, Cz. *buditi*, Slk. *buditi*, Po. *budzić*, LoSo. *budzić*, UpSo. *bużić*. — Deriv. *з-, по-, роз- будіти*, *з-, по-, роз-буджувати*, [про]буді́тися, пробуджуватися, буді́льний, -ик, пробудник, иця, arch. *пробудитель, -ниця, непробудний*; FN. *Будімир, Будім[a]*; GN. *Буділіє[ка], Будільки, Будімля*. — Syn. (*пробуджуватися*;) *прокидатися, просипатися, просинатися, прочинатися*, Деркач 27.

A common Sl causative form of **bzděti* 'to watch', cf. MUK. бдѣти 'чувати, не спати' (XVII с.), OES. бдѣти, бѣдѣти, OCS. *bzděti*, Ru. *бдеть* 'ts'; to *будіти* < **buditi* are allied Lit. *baudžiti bausti* 'to chastise', *pasibaudyti* 'to rise', OPr. *etbaudints* 'awakened', Got. *anabiudan* 'to command, arrange', *faurbiudan* 'to forbid', ModHG. *bieten* 'to offer, make a bid', AS. *beódan* 'to announce, offer', Gk. *peúthomai* 'I hear, learn by asking', Av. *baodayeti* 'he gives notice', etc.; it is an IE. verb with a great variety of meanings, the chief of which are 'to present (make a present to one) — to enjoin (to command, communicate) — to be

active, to awake'; root **bheudh-* 'to watch', Berneker, 1, 96-97, Trautmann 32-33, Kluge 31, Pokorny 150-152, Machek 49, Sławski 1, 48, Георгиев 86-87.

будівля, будівничий, etc. see *будувати*.

будляче Wd. = *будячча*, see *будяк*.

будній, Wd. будний 'ordinary', MUK. будный 1631; BRu. будны, Ru. *будний*, Po. *budny* (from Uk.), Bu. *бúден* 'fresh, attentive', Sln. *búden* 'fresh, gay'. — Deriv. [з]будні́ти.

From **budьнь* : **buditi* 'to waken'; the orig. sense of the adj. is evident in Bu. and Sln.; ES. developed a new meaning, resulting from the opposition *будній день* : *неділя*; see *будіти*.

будоар see *будуар*.

будова see *будувати*.

будоражити=бударажити, see *будара*.

будра 'Glechoma hederacea L.: 'cat's foot, ground ivy', ModUk.; Ru. (from Uk.) *ts*. — Syn. *блещок земний, кінська м'ята, котяча розхідниця, котячі бұлки (яйця), котячка, котики, коцурник, кундерман, мудики, м'ята лісова, опухова трава, орлики*, etc., Makowiecki 168-169.

As the parallel designations *кундерман* || *кундерман* indicate, the word is a f/e. corruption of ModHG. *Gundelrebe* (= *Gundelmann*) > **гудра* influenced by native terms *блещок*, *мудики*, etc.; according to Ильинский ИзвОРЯС. 23 : 2, 205, it comes from Lith. *budėlė* 'mushroom'; inconvincible is also the derivation from ModHG. *Voden*, Горяев Доп. 2, 3; the word is considered "obscure" by Vasmer 1, 136.

будуар, also *будоар* (1847 Куліш) 'boudoir; dressing room', ModUk.; BRu., Ru. (since 1764) *ts*, Po. *buduar*, etc.

— Deriv. *будуар*[ч]ик, *будуарний*. — Subst. *інтимна жіноча кімната*.

From Fr. *boudoir* 'ts', Gamillscheg 126.

будувати 'to build, to construct, to erect; to fabricate; to do', MUK. будовати (XVI—XVIII c.); Ru. dial. (from Uk.) *будовать*, Po. *budować*. — Deriv. *будування*, *в-*, *від-*, *з[а]-*, *на-*, *по-*, *прибудувати*, *вібудувати*, *в[и]-*, *від-*, *з[а]-*, *на-*, *по-*, *пона-*, *попона-*, *при-* *будовувати*, *будувати*[ся], *будівельний*, *-ик*, *будівля*, *будівний*, *-ік*, *-ичий*, *будовець*, *будівник*, etc. — Syn. (*споруду*;) *споруджувати*, *споруджати*; (*з цегли*, *каменю*;) *мурувати*; (*фундамент*, *тото*;) *класти*, *ставити*; (*стину під верх*;) *виводити*, Деркач 27.

The word is based on *буда*, q. v.

будула́йка Wd. (SoCr.) 'little barrel, keg', first recorded in 1897 (Верхратський ЗНТШ. 27, 205). — Subst. *бо́чечка*, *суді́нка*.

Deformed from *бу́тля*, *буте́лька* 'bottle' with dial. assimilation of sounds (*e > u*, *t > d*) and suffix *-айка*.

будушловати SoCr. 'to wander, stray', first recorded in 1758 (Дэже StSl. 7, 161). — Subst. *скита́тися*.

From Hg. *bújdos* 'ts', Деже I. c.

будя́к, dial. also *байдра́к*, *бодя́к*, *бодля́к*, *бодя́к*, *бодля́к* (Кам. Под.) 'Carduus L.: 'thistle', MUK. бодакь (XVI c.), бодаця Gsg. (1599); Po. *bodziak*, *bodlak* (XV c.), *bo-diak* (from Uk.), Cz. *bodlák* "ts". — Deriv. *будяче́нко*, *-чок*, *-чище*, *будя́ччя*; Wd. *будля́че*; FN. *Бодя́к*, *Бодля́к*, *Будя́к*; GN. *Бодя́к*, *Бодя́ки*, *Бодя́чів*. — Syn. *дід*, *драпа́ч*, *жёнське серце*, *коля́к*, *коля́чина*, *коля́чник*, *коля́к*, *колю́чка*, *колю́чник*, *осёт*, *осёт*, *осетій*, *осотій*,

реп'я́х, *чортополо́х*, *хло́пське серце*, *хробу́ст*, etc., Makowiecki 79.

Mod Uk. *будя́к* from orig. *бодя́к* with a common change of the unstressed *o* to *y*, cf. Кримський, 455 - 496; PS. root **bod-* 'to butt', see *бості́*.

бу́ен = буйний, see буй.

бу́ер 'ice-boat, ice-yacht', ModUk.; BRu., Ru. (since 1803) *бу́ер*. — Subst. *са́ни на поло́зках для пересува́ння по льоду́*.

From Du. *boeier* 'kind of transport-ship', Meulen 39.

бу́есть see буй.

буж, **бужі́**, 'bougie, a long flexible instrument for introduction into the urethra, esophagus, etc.', ModUk.; BRu., Ru. *буж*. — Subst. *поши́рювач*, *інструме́нт, що ним досліджують стравохід*, *сечівниковий кана́л*, *тото*, Бойків 77.

From Fr. *bougie* 'candle; plummet', АкСл. 1, 671.

бужа́чка, **вужа́чка** (Полісся, Лисенко 19) see ужа́чка.

бужбоні́ти 'to babble, gurgle, murmur', ModUk. only. — Syn. *бубоні́ти*.

A contaminated form : *бубоні́ти* and *жу́мрити*, see s. vv.

буждега́рня Wd. 'huge ugly structure', ModUk. only — Subst. *веля́кий пога́ний буди́нок*.

Origin obscure; the connection with *будува́н* is not clear, though possible.

бужде́рево, **бузьде́рево**, also *бушде́рево* 'Datura Stramonium L. : thornapple', ModUk. only — Syn. see *дівде-рев[о]*.

The word seems to be a f/e. deformation of the orig. *bisdéрево* under the influence of *буз*, q. v.

буженіна, бужаніна, Wd. also будженіна, -йця 'boiled (or fried) pork; pickled pork; smoked pork', MUK. сушаніца :мясо бужебное (1653 Беринда, against :мясо вендзбное in the first edition of 1627); Ru. *буженіна* (since 1780), Cz. *uzenina*. — Syn. *вудженіна*.

Like Cz. dial. *bouzené maso* from *uzené maso*, Uk. word comes from *вудженіна* by a decomposition of **об-вуженіна* < **ob-vordženi* (: **ob- *vorditi* 'to smoke'), Ильинский ИзвОРЯС. 24 : 1, 132, РВФ. 66, 282 - 283, РГ. 11, 196, Jokl Archiv 28, 8, Vaillant RES. 22, 8 a. o.; however, there is a dial. interchange of initial *б* and *в* in Uk., e. g. *бужачка* : *вужачка* (: *ужачка*), see s. vv.

буз, бузбк, Wd. боз, без, биз, (Lk.) бзик 'Siringa vulgaris L. : lilac', MUK. боздерево, буздерево (XVIII c.), от бузини Gsg. (XVII c.), бузына (XVIII c.); BRu. *бузина*, Ru. *бузина* (since 1789), Bu. *бзз*, Ma. *боз*, SC. *boz*, Cz., Slk., Po. *bez*, etc. — Deriv. *бузина*, *бузиніна*, *бузінка*, -*ник*, -*ничок*, *бузнік*, *бузничок*, *бузбчок*, *бузінний*, -*іновий*, *бузнічний*, *буздерево*, Wd. *боздерево*, *бзина*, *бозина*, *бознік*, *бозинбвий*; FN. *Бузук*, *Бзбвий*; GN. *Бузівка*, *Бузниковата*, *Бузова*, *Бузове*, *Бузуків*, *Бузинбво*, *Бзенець*, *Бзіна*, *Бзінска*, *Бзбва*, *Бзынльк*, (Петров 147). — Syn. *лліяс*, *орббни*, *райдерево*, *сінель*, *синиль*, *сирень*, *трандахіл*, Makowiecki 364.

The word is usually connected with Gk. *fagós*, Lat. *fagus*, OTeut. **bōkō-*, see *бук*, from IE. root ***bhāg-* 'beech - tree', Bartholomae IF. 9, 271, Osthoff BB. 29, 249 ff., Berneker 1, 111, Specht KZ. 66, 55, a. o.; some etymologists derive it from Kurd. *būz* 'elm - tree', Uhlenbeck PBB 30, 270, Trautmann 42; the connections with Latv. *buzga* 'stick', Endzelin IF. 23, 126, or Lat. *sabūcus*, *sambucus*, Machek 31, are du-

bious; Wd. *боз*, *бзик*, can be referred to PS. **bz-z-ēti* 'to buzz', see *бзик*.

бузб 1. also бузбн 'booze (alcoholic drink), millet beverage, millet ale (beer); sediment; impurities (in raw cotton)', ModUk.; BRu., Ru., Bu. *бузб* 'booze', Po. *buza* 'ts'. — Deriv. *бузбний*. — Subst. *східний алькогбльний напбток* (*із грбчаного бброшна абб з прбса*), *бсад у плбнах*; *бруд у нембтій вбвнб*, Ббйкбв 77.

From Tk. : Osm. *boza*, *buza*, Tt. *boza*, Kirgh. *bozo*, etc., the ultimate source being Pers. *būzā* 'millet', Miklosich TE. 1, 269, Berneker 1, 104 Lokotsch 30, Дмитриев 21, АкСл. 1, 672, a. o.

бузб 2. 'nonsense, trifle', ModUk., Ru. *бузб* 'disorder; scandal', Po. *buza* 'reprimand, reproof'. — Deriv. *бузбний*, *бузбтер*; *бузбвати* 'to reprimand'. — Subst. *нісенітництва*, *кбзна-що*; (*бузбвати*;) *ганбти*; (*бузбнити*;) *вбжко працювати*, Лисенко 19.

From It. *far buzzo* 'to be angry at someone', Brückner 51, Berneker 1, 104 - 105.

бузб 3. see бузбн.

буздигбн, Wd. буздигбн, Ср. буздбвань (Гнатюк ЕЗб. 30, 336) 'sceptre, staff of power', MUK. буздигана Gsg. (1637), OES. буздыхань; Bu. *буздоган*, *буздовбн*, *боздугбн* 'club', SC. *buzdōhan*, *buzdōvan*, *buzdūhan*, OCz. *buzdykan*, Po. *buzdygan*, OPo. *budzikan*. — Subst. *залізбна булава на корбткбм держблнб з цвяжбваною гблкою*, Ббйкбв 77.

From Tk. : Osm. *bozdogan* 'club', Miklosich TE., 226, Berneker 1, 105, Lokotsch 27 - 28.

бўзер, бузерант Wd. '(male) homosexual', ModUk.; Cz. *buzerant, buzík* 'ts'. — Deriv. *бузирувати* (Желеховський 1, 48). — Syn. *гомосексуаліст*.

From ModHG. *Buseron* or Rm. *buzerant* 'ts', the ultimate source being It. *buggerare*, Kluge-Götze 89, Battisti 1, 629, Cioranescu 119.

бўзимок, dial. also бўзімок, бўзівок 'young (one year old) calf', ModUk. only. — Deriv. *бузів'я*. — Subst. *однорічний бичок*.

From Tk.-Tt. : Osm. *buzagū*, E. Tk. *buzak*, Kirgh. *buzak* 'calf', Radloff 4, 1867; Uk. бўзимок is f/e. influenced by *зима* 'winter'.

бўзівок see бўзимок.

бузувiр, Wd. бузовiр, бусовiр 'Moslem, Mohammedan; wild fanatic', first recorded in the XIX c. — Deriv. *бузувiрка, бузувiрний, бузувiрiв; бузувiрство, -ський*. — Syn. *безувiр, бусурмiн, мусульманин*.

A f/e. deformation of the name *Mussulman* : *мусульман* > *бусурмiн* > *бузувiр* (: *vira* 'faith') > *безувiр* (: *без* 'without'); see *бусурмiн*.

бузўн, also бузá 'lake - salt', MUK. бузуну Gsg. (XVIII c.) бузанъ (XVIII c.); Ru. ts. (since 1780). — Subst. *солончакóва чóрна грудкувáта сiль*, Бойкiв 77.

From Tk., see бузá 1, Тимченко 151.

бўзя 'mouth, lips; kiss', ModUk.; Bu. бўза 'cheek', Po. *buzia* 'ts'. — Deriv. Wd. *бўзь[оч]ка, бўзiнька*. — Subst. *рот, уста; поцiлўнок*.

It seems to be a dimin. form of *губá* > *губўся* > **бўся* > *бўзя*; Bu. бўза comes from Alb. *buzë* 'lip; rim, border, brink', Verneker 1, 104, Георгиев 87; the same refers to Rm. *buzá*, Ruşcariu 21, Cioranescu 119; cf. also Шаровольський 1, 60, Шелудько 2, 128, РССтоцький Slavia 5, 19.

бузьдiрево see буждiрево.

Бузьк (< Бужьскъ) see Буг Пiвнiчний.

бузькó, бузьóк, Wd. бўзьок (Поднiстров'я, Ср.), бўзьок (No. Поднiстров'я), бўзько (Бучач), бóзько, бўзько (Uk.-Po. boundary, cf. Клепикова ВСЯ. 5, 158 - 160) 'stork', ModUk.; Ru. dial. *бузán* (Клепикова op. cit. 158). — Deriv. *бузьóчок, бузькiв*, Wd. бўзя; FN. *Бузькó, Бузькóвич, Буськóвич*, a. o. — Syn. *бўсел, бўсол, лелéка, чорногўз*, Деркач 28 - 29; dial. *боцўн, боцўн, бўсель, -ень, бўсоль, лелéга, лiляк, неклéйка*, Клепикова op. cit. 150 - 151.

The word is generally connected with Tk. *boz, buz* 'gray', Radloff 4, 1681 - 1682, 1866, Miklosich TE. 1, 266, Корш ИОРЯС 8 : 4, 34, Мелиоранский *ibid.* 7 : 2, 34, Клепикова op. cit. 158 - 159; see also бўсел.

бўйй see буй 1.

буй 1. also бўйй, бўен, бўйний 'violent, tempestuous, furious; raging, wild; wanton, turbulent; uproarious, boisterous', MUK. буй (XVI—XVII c.), OES. буи (XI—XV c.), BRu., Ru. буй, DCS. *буиъ*, Bu., Ma. бўен, SC. *būjan*, Sln. *būjan*, OCz. *buī*, Slk. *buī* 'wildness, exuberance', Po. *buīny*, LoSo. *buīnješ se* 'to be wanton'. — Deriv. *бўйголова, бўйтур, бўєсть, бўйство, -звати; буйнiсенський, бўйнiсть, -но, буйкó, буйк, буй[вi]ти*; FN. *Бўйний, Буйнiнка, Бўйко, Буйнóвич, Буйнiяк*; GN. *Буяни, Буянив, Буянки*. — Syn. (*ростом:*) *великий, висóкий*; (*про злáки, траву й под.:*) *дорiдний*; (*вiтер:*) *бурхлiвий, рвучкий, порiвчастий, навáльний*; (*густий:*) *рясний*, Деркач 28, 166.

PS. **buījъ, *buījnъ* 'wild', IE. root ***bheu-* : ***bhou-*, the same as in бўти, q. v.; *буиъ* is compared with Skt. *bhāyān* 'more, stronger, bigger', *bhāris* 'much; big, violent', OHG. *buro - lang* 'very long', E. *burly* 'large, corpulent, huge'

Latv. *būra* 'big pile', etc.; the orig. meaning was 'grown up', it was developed to 'strong', and later to 'wild', 'wanton', etc., Meillet Et. 378, Berneker 1, 98, Trautmann 40, a. o.

буй 2. Gsg. буй 'open (windy) place', OES. около буйа; боуевище (1136). — Syn. *відкрите (вітряне) місце*.

According to Потебня Эт. 4, 53-54, the word is connected with буй 1., and its basic meaning is 'high place', see also Преображенский 1, 51; Vasmer's derivation from OSw. *bó*, ONor, *bú* 'domicile' (cf. his ED. 1, 139) is improbable.

буй 3. 'buoy', ModUk.; BRu., Ru. (since 1705) 'ts', Po. *boja*. — Subst. *поплавище*; „*кітці*, *віхи*, *манякі*, *Галагані*, *хви́гуні*”, Степанковський 32.

From Du. *boei* 'ts', Matzenauer 122, Meulen 38, Смирнов 67, Льохін 106.

буйвіл, буйвол, Wd. also буйвал, буйло, arch. буйвол 'buffalo', MUK. буйволами Irl. (XVIII c.), OES. буйволы Npl.; буйволы Npl.; биволь; биволь adj. — BRu. *буйвал*, Ru. *буйвол*, dial. *буйла*, *буйло*, Ви., Ма. *буйвол*, SC. *bivo*, Sln. *bivol*, Cz. *bivol*, OCz. *byvol*, *bival*; *bubalus*, Slk. *byvol*, Po. *bawół*, OPo. *bujwół*, *bajwół*; UpSo. *buwoł*. — Deriv. *буйволеня*, *буйволиця*, *буйволятина*, *буйво́лий*, *буйво́лів*, *буйво́ловий*. — Syn. AmUk. *бóфало*.

The variableness of forms suggests a f/e. deformation of a non-Sl. term, most probably of Lat. *būbalus*, LLat. **būvalus* or, perhaps, Gk. *būbalos* (> **vivalz*) influenced by буй 1., and віл, q. v., Berneker 1, 116, Brückner Archiv 42, 144, Meillet RS. 68, Георгиев 46, a. o.

буйний see буй.

бук 'Fagus silvatica : beech - tree', MUK. букъ (1627 Беринда), OUk. букъ (1404 Тимченко 153); known to all Sl., yet, Sln. *búkev*, *búkva*, SC. *búk* || *búkva*, wanting in OCS. (here *bukzvi* only, see *бўква*). — Deriv. *буківка*, *буків-*

ниця, *буківенний*, *бўковий*, *бўковина*, *буківник*, *бўк-виця*, *бучевина*, *бучина*, *бучок*, etc.; FN. *Бўчко*, *Бўчок*, *Бучківський*; GN. *Бўки*, *Бўків*, *Бўкова*, *Буківина*, *Бучковича*, Wd. *Буков'єл* (Гуц.), *Бў[ч]ковець*, *Бучков'ят* (Бойк.), *Бук*, *Буківско*, *Бўчки* (Лемк.).

As to the origin of PS. **bukz* opinions are divided; although the reference to OTeut. **bōkō-*: Goth. *bōka* f., ON. *bōk* f., AS. *bōka* f., OHG. *buohha*, etc., supports the assumption of an OTeut. origin of it, Kiparsky 217-218, РССтоцький 4, 41, Vasmer 1, 139, Wissemann 23 ff., some etymologists regard it as a pre-IE. substrat borrowing in Sl., Machek LP. 2, 146, 154, 156-158, Rudnicki Biul PTJ. 15, 127-137, Milewski RS. 21, 1, 63-66; the shortening of the stem vowel in SoS. testifies an old borrowing, Kuryłowicz PZ. 5-6, 199; see also *бўква*, *буквар*, *буз*.

букар, букер 'plow with two or three shares' (Херсонщина, Чижевський AUA. 5, 1217), first recorded in the XX c.; Ru. *букер* (РФВ. 68, 398). — Subst. *плуг із двома або трьома череслами*.

This word is undoubtedly connected with the name under which such plows figured in the catalogues of agricultural machinery factories: "Becker"; obviously it is a G. name — perhaps the name of the inventor or manufacturer of such plows, Чижевський, l. c., and orally (1962).

Букарешт see Бугарешта.

букарт see бэнкарт.

букат[а] Wd. (Hc.) 'piece, slice, bit', MUK. *буката* (XVIII c.); Po. (from Uk.) *bukata*. — Deriv. *букатка*; MUK. *букатя* (XVIII c.); FN. *Буката*, *Букатиок*. — Subst. *кусок*, *иматок*, *дрібка*; *скіб[к]а*.

From Rm. *bucată* 'ts', the ultimate source being LLat. *buccata* 'mouthful', Puşcariu 19, Шаровольський 1, 55, Шелудько 2, 128, Cioreanescu 109, a. o.

оукашка 'plant-, tree-louse, vine-grub' (Кониський), first used in the XIX c.; Ru. *букашка* 'ts'. — Subst. *попелця*.

From Ru. *букашка* (: *букать* 'to produce a deep sound'), Шанский 47.

буква 'letter, type', MUK. буква; OES. *буки, буковь, буква*; BRu., Ru., Bu., Ma. *бўква*, OCS. *bukъvi* Pl. 'letter (epistle), writ, document', SC. *būkva* 'beech-tree; fool', Sl. *būkve* || *būkve* Pl. 'book', Plb. *būkvói* Pl. 'book'. — Deriv. *буква́льний, -ність, -но, б́уквенний, букводруку́ючий, б́уквиця, б́уквочка, букво́їд(ка), букво́їдство, -ський*. — Syn. *літера, графе́ма*.

Undoubtedly an OTeut. word which, even on the adoption of Roman characters by Teut., was not substituted by a borrowed term; it made its way into Sl. at an early period, Kluge 46; Sl. *буки* is connected with Goth. *bōkōs* (Pl. of *bōka*), 'book, letter (epistle), document'; it was borrowed somewhere in the South (Balkan) and from there came to ES., Kiparsky 219, PCСтоцький 5, 64-67, Vasmer 1, 140, Ślawski 1, 49, Львов КСИС. 28, 61, Hüttl-Worth AUA. 8, 79.

буква́р 'ABC-book, primer', MUK. *букваръ* : азбучники (1627 Беринда); Ru. Bg. *буква́рь*, SC. *būkvār* 'alphabet; primer'. — Deriv. *буква́рик, буква́рний*. — Syn. *грама́тка* (1861 Куліш).

It is doubtful whether *буква́р* has a connection with Goth. *bōkäreis* 'writer' through (XII c.) CS. *букаръ* || *букварь* 'ts'; the word is rather an ES. and SoS. neologism based upon *бўква*, see s. v., Kiparsky 219, Vasmer 1, 140.

букель see *пўкель*.

букет, Wd. *букет* 'bouquet, nosegay, bunch of flowers', ModUK.; BRu., Ru., Bu. *ts*, Po. *bukiet*, etc. — Deriv. *букетник, букетний, -товий*. — Subst. *в'язанка, пучок квітів, китиця*, Кузеля 51.

From Fr. *bouquet* 'ts', АкСл. 1, 678, Gamillscheg 130-131; according to PCСтоцький 4, 200, Wd. *бўкет* came from Fr. through the medium of ModHG. *Bukett*.

букініст 'second-hand bookseller; dealer in old books', ModUK.; BRu. *ts*, Ru. *букініст* (since 1836), Po. *bukinista*, etc. — Deriv. *букіністка, -їзм, -їстський, букіністичний*. — Subst. *продавець старих, уживаних книжок, мап, рукописів, тощо, вўличний антиквар*.

From Fr. *bouquiniste* 'ts', АкСл. 1, 678-679.

букла́к Wd. 'pitcher, jug' (Желеховський 1, 48), ModUK.; Po. *buklak*. — Subst. *зба́нок*.

From Po. *buklak*, the ultimate source being Tt. *baklak* 'ts', see *бакла́га*.

бўкля, Wd. *бўкля* 'curl', ModUK.; BRu., Ru. (since 1803) *ts*. — Subst. *кўчері*.

From Fr. *boucle* 'ringlet', АкСл. 1, 679, Gamillscheg 125.

букме́[й]кер 'bookmaker, one who makes a book of bets' (Бойків 77), ModUK. only — Subst. *посередник у грі в тоталізатор на кінських перегонах*.

From E. *bookmaker* 'ts', Льюїс 106.

букóлика 'bucolic (poem)' ModUK.; BRu. *ts*, Ru. (since 1836) *букóлика*, Po. *bukolika*, etc. — Deriv. *букóличний*. — Subst. *антична пасту́ша поезія*, Бойків 77.

From Gk. *bukólos* 'shepherd' through the medium of Lat. *bucolica*, Горяев 438, АкСл. 1, 679, Лесин-Пулинець 41-42.

букóрія see *бокóри*.

букс, *буксу́тник* see *бўкшпан*.

бўкса 'axle-box, box', ModUK.; BRu. *ts*, Ru. *бўксы*, Po. *buks, buksa*, etc. — Deriv. *бўксовий, буксува́ти*,

-*ання*. — Subst. *чаву́нна коро́бка для підшипника парово́зної або ваго́нної о́сі*, Льохін 106.

From ModHG. *Büchse* 'ts', Льохін l. c., АкСл. 1, 679-680.

буксі́р 'tow, tow-rope, tow-line; tug, tugboat, tow-boat', ModUk.; BRu., Ru. (since 1803) ts, Po. *biksować*. — Deriv. *буксі́рний, буксі́ровка, буксі́рува́ти, -ання*. — Subst. *галі́вник, галі́вний паропла́в*, Бойків 77.

From Du. *boegseeren* 'ts', Горбач 1, 27.

букурія see боку́ри.

буку́т Wd. 'trunk (for lumber)', ModUk. only. — Syn. *пень, ботю́к*, Желеховський 1, 49.

The word seems to be a f/e. deformation (:кут) of ботю́к, q. v.

бу́кша, dial. *букш, бұхша* 'hoop (a little ring placed at the end of a bolt to rivet it)', ModUk. only. — Deriv. *бу́кшувати*; Wd. *бу[к]шті́ник* (Пшеп'юрська 71). — Subst. *дерева́на або металю́ва вту́лка в ко́лесі*, Лисенко 19, *ма́точина в ко́лесі*, Шелудько 1, 22.

From ModHG. *Büchse* 'ts', Шелудько l. c.; Po. mediation, suggested by Richhardt 37, is to be proved.

бу́кшпан, also *букс, буксу́ник* '*Buxus sempervirens* L. : box [-tree]', ModUk.; BRu., Ru. (since 1836) *букс*, Po. *bukszpan*, etc. — Deriv. *бу́кшпановий*. — Syn. *[р]у́шпан*, Makowiecki 68; subst. *самши́т*, Подвезько 69.

From ModHG. *Buchsbaum* (< MHG. *buchsbaum*) 'ts', РССтоцький 4, 152; Po. mediation, suggested by Richhardt 37, is to be proved.

букшпрі́т see бу́шприт.

букште́лі Wd. 'centring, scaffold for vaulting', ModUk. — Subst. *кружа́ло; лу́ки з дощо́к, на які́х муру́ють скле́піння*, Кузеля 51.

From ModHG. *Bogengestell* 'ts', Желеховський 1, 49.

букшувати see бу́кша.

булава́, Wd. *булава* (Огієнко PM 1, 350) 'mace, staff of power, truncheon', MUK. *булава* (XVII c. Гептаглот 50), булавами Ipl. (XVIII c.), OES. булава; BRu., Ru. *булава́*, Po. (since the XV c.) *bulawa*. — Deriv. *була́в[оч]ка, була́вний, була́вочний, -ник, -ниця*, FN. *Булава́, Булаве́нко, Була́вин, Булаві́цький*; GN. *Була́вин, Була́винське, Булаві́нівка*. — Subst. *старода́вня збро́я : кий із гру́бим кінце́м; знак уря́ду, гетьма́нської вла́ди*, Тимченко 153.

The older explanations of the word derived it from a Tk. source, Miklosich 417, TE. 1, 268, Горяев 33, a. o.; according to Корш Archiv 9, 463, Ильинский РФВ. 557-558, Berneker 1, 100, Brückner 48, a. o., it comes from PS. **bulā* (suffix *-ava*), cf. Po. *bulā* 'clump, lump', Sln. *búla* 'boil, swelling' Cz. *boule* 'ts'; see also Vasmer 1, 141, a. o.; in view of morphological and semantic difficulties some etymologists consider it obscure, cf. Sławski 1, 50.

була́ний 'dun, light bay, fallow, pale yellow, cream-colored', since 1570 (Корш Archiv 9, 493); BRu. *була́ны, буланый*, Po. *bulany*. — Deriv. MUK. *була́нострокатий* (XVIII c.); GN. *Була́ново*. — Syn. (*про ко́ні* :) *полово́ї, жовтяво́ї краса́ки*, Тимченко 153.

From No. Tk. *bulan* 'ts', Miklosich 417, Корш l. c., Lokotsch 29, Berneker 1, 100; Tt. *bulan* 'elk', Alt. *pulan*, Kirgh. *bulan* 'kind of gazelle; dun, [pale]yellow, fallow', Дмитриев 22, a. o.

була́т 'Damask steel; sword, blade', MUK. *булатный* (XVIII c.), OES. *булатъ*; BRu., Ru. ts, Po. *bulat*, OCz. *bulát*. — Deriv. *була́тний, була́товий*. — Subst. *гарто́вана, тверда́ й пружна́ сталь; з була́ту зроблена ша́бля*, Бойків 78.

From No. Tk. *bulat* 'ts', the ultimate source being Pers. *pūlād*, Miklosich 24, Макарушка 12, Berneker 1, 100, Lokotsch 134, Дмитриев 39, а. о.

булахівка 'street, lane' (Желеховський 1, 49), ModUk. only. — Deriv. FN. *Булахівський*; GN. *Булахів*, *Булахівка*.

Origin obscure.

булдига 'hollow trunk (of a tree); hollow bone', ModUk.; Ru. *булдыга*. — Syn. *бвдур*.

Origin obscure; some linguists connect it with *булава*, Vasmer 1, 142, а. о.

булдир'ян dial. (Одеса, Херсон) Bot. 'Valeriana officinalis L.: valerian', first recorded in 1881 (Lindemann). — Syn. see *валеріяна*.

A f/e. deformation of *Valeriana* influenced by Ru. *балдырьян* < ModHG. *Baldrian*, Корш Archiv 9, 487, Преображенский 1, 14.

булдог, SovUk. *бульдог* 'bull-dog; revolver (with a short barrel)' ModUk., BRu., Ru. *бульдог*, Po. *bulldog*, etc. — Subst. *англійська порода собак; револьвер*, Бойків 78.

From E. *bulldog* 'ts', Kirkconnell 8.

булє 'boule (legislative council of elders or chiefs; senate; legislature of modern Greece)', ModUk. — Subst. *державна рада (в Греції)*, Бойків 78.

From Gk. *bulē* 'ts'.

буліг[ов]а see *боліголов*.

буліжник 'cobblestone, cobble', ModUk.; Ru. *бульжник* (since 1780). — Deriv. *бульжний*. — Subst. (*дікий*) *камінь*.

From Ru. *бульжник*, *бульжний* (: *бульга* 'ts' connected with *булава*, q. v.), АкСл. 1, 684, Шанский 48.

булімія 'bulimia (a morbid, insatiable hunger; also the disease characterized by it)', ModUk. — Subst. *хороблива ненажерливість, вівчий апетит*, Бойків 78.

From Gk. *bulimía* 'ts'.

бу́льнь 'binding rope', ModUk. only. — Subst. *прив'язна́ лінва*, Горбач 1, 26.

From Du. *boelijn* 'ts', Горбач 1. с.

бу́лка 'white loaf; roll', MUk. *булька* Asg. (XVIII c.); BRu., Ru. (since 1731) *ts*, Po. *bułka*. — Deriv. *булочка*, *булочня*, *булочник*, *-иця*. — Syn. *білий пшеничний хліб*, Тимченко 153.

Perhaps from Po. *bułka* 'ts', the ultimate source being Fr. *boule* 'ts', or MHG. *bullā*, ModHG. *Beule* 'swelling, boil', Преображенский 1, 52, Sławski 1, 50, а. о.

бу́лла, Wd. *бу́ля* 'the Pope's (Papal) bull', MUk. *булямъ* Dsg. (XVII c.), *булли* Gsg. (XVIII c.); BRu., Ru. *ts*, Po. *bułła*, etc. — Subst. *папська постанова або декрет*, Тимченко 153.

From Lat. *bullā* 'ts', Тимченко 1. с.

булябишка dial. 'Nymphaea alba L.: water lily' (Полісся, Лисенко 19), ModUk. only. — Syn. see *латаття*.

From *бульба*, q. v., perhaps under the influence of *Lilium bulbiferum* L.

буль! interj. imitating a bubbling or gurgling sound, ModUk.; BRu., Ru. *бульк!*, *буль - буль!*, Po. *bul - bul!* — Deriv. *бульк!*, *буль - буль!*, *булька*, *булочка*, *булькати*, *-ання*, *булькнути*, *-нення*, *буькотати*, *-ання*, *буькотіти*, *-іння*, *бульчати*, *бубулькати*, *бубулькнути*; FN. *Буькот*.

An o/p. variation of root **bylk-*, see *бєлькати*.

бу́льба, Wd. also **бу́льва** (Посіяння, Пшеп'юрська 71) 'tuber; potato; bubble; blister', MUK. булбашки Npl. (XVIII c.); BRu. ts, Ru. dial. **бу́льба**, **бу́ньба**, **у́лба** (Vasmer 1, 143), Po. *bulba*, *bulwa*, Cz. *bulva*, Slk. *buľva*. — Deriv. **бу́льбочка**, **-ковий**, **бу́льбашика**, **-шній**, **бульб'ісько**, **-йше**, **бульбяник**, **бульбо-відний**, **-збір**, **-ід**, **-плід**, **-утворення**, etc., dial. **бульба́н**, **-ик** (Болехів), **бу́лі** (Со-Ср.), **бу́ля** (РССтоцький Slavia 5, 16), **бульмані** (Закревська ДослМат. 6, 30), FN. **Бу́льба**, **Бульбе́нко**, **Бульбо́їд**, **Бульбу́к**, **Бульбу́к**, **Бульбу́х**. — Суп. **карто́пля**.

Uk. **бу́льба** (dial. **бу́льва**) comes from Lat. *bulbus* 'bulb', perhaps through the medium of Po. *bulba*, *bulwa*, Verneker 1, 100, РССтоцький 1. c., Richhardt 38; yet, dial. **бу́ля** (**бу́лі**) seems to be a G. loanword, cf. ModHG. *Bohle* 'bulb'; cf. also Закревська ДослМат. 6, 30 - 31.

бу́льбас see **бе́льбас**.

бу́льва Wd. see **бу́льба**.

бульва́р 'boulevard, avenue, (public) walk', ModUk.; BRu., Ru. (since 1803) ts, Po. *bulwar*, etc. — Deriv. **бульва́рчик**, **бульва́рний**, **-ик**, **-иця**. — Subst. **широ́ка**, **обса́джена дере́вами ву́лиця**, Бойків 78.

From Fr. boulevard 'ts', Кузеля 51, the ultimate source being MHG. *bolwerk*, ModHG. *Bollwerk* 'bulwark, bastion', РССтоцький 4, 238, Gamillscheg 129, Skeat 69.

бульди́рія́н see **булди́рія́н**.

бульдóг see **булдо́г**.

бульдóзер 'bulldozer', first recorded in the XX c.; BRu., Ru. and other Sl. ts. — Deriv. **бульдóзерний**, **бульдóзерніст**. — Subst. **землері́йно-тра́нспортна маши́на**, УРЕ 2, 148.

From E. *bulldozer* 'ts' (: *bulldoze* 'to break into big pieces'), УРЕ 2, 148, Partridge 63.

бульйóн 'broth, bouillon, meat soup', ModUk.; BRu. ts, Ru. **бульóн** (since 1780), Po. *bulion*, etc. — Deriv. **бульйóнчик**, **бульйóнний**, **-óновий**. — Subst. **юшка з м'яса**, Бойків 78.

From Fr. *bouillon* 'ts' (: *bouillir* 'to boil'), Gamillscheg 128, АкСл. 1, 686.

бу́лька, **бу́лькати**, etc. see **буль!**

бум 1. 'boom; sensation, racket', first recorded in the XX c.; BRu., Ru. ts. — Subst. (**бiржовий** :) **короткочасне оживлення економічного життя**; colloq. **сензація**, **шуміха**.

From E. boom 'ts', Ляхін 107, АкСл. 1, 686.

бум 2. 'boom (a beam or pole)', first recorded in the XX c.; BRu., Ru. ts, Po. *bit*. — Subst. **брус для імнестійчих вправ**.

From E. *boom* 'beam, pole', the ultimate source being Du. *boom* 'pole, tree', Skeat 67, АкСл. 1, 686.

бум! interj. imitating the deep sound of bells, cannons, etc., ModUk.; BRu., Ru., Bu. ts, SC. **бiт!** Cz., Slk., Po. **bit!** — Deriv. **бум - бум!** **бу́мкати**, **-ання**, **бу́мнути**, **бумбу́мкати**, **-ання**. — Суп. **бом!**

An o/p. interj. of a recent date, РССтоцький 3, 142 and Slavia 5, 15.

бума́га, also **бома́га** (РССтоцький Slavia 5, 19) 'paper; official paper[s], document, act, deed', MUK. **бума́га** : **ба́волна**, **пап'єр**, **áлбо всякая мяккотá** (1627 Беринда), OES. **бумагою** Isg., **на бума́ги**; Ru. **бума́га** (since 1414), dial. **гума́га**. — Deriv. **бума́жний** 'of paper; of cotton', **бума́жник**. — Subst. **папі́р**; MUK. also **ба́во́вна**.

The word has not yet been satisfactorily explained; according to Корш Archiv 9, 661 and ИзвОРЯС 8 : 4, 55 - 58, **бума́га** is a secondary formation out of the adj. **бума́жний**

'of paper; of cotton', and this is directly based on It. *bambagia* 'cotton', *bambagino* 'of cotton'; in this view Корш is followed by Vasmer 1, 144, who emphasizes the circumstance that paper in the XIV c. came to E. Europe mostly from Italy; yet it is very likely that the word (probably still in the meaning 'cotton') had been borrowed earlier from Iran., cf. Pahl. *pambak*, Pers. *pamba*, Osset. *bambag*, Arm. *bambag*, all 'cotton', Berneker 1, 101; the changes **bamb-* > **bṛb-* > **bub-* > *bum-* speak for old age of the loan, Tedesco Language 27, 581; cf. also Макарушка 12, РССтоцький Slavia 5, 19, Lokotsch 130, Brückner 49; here also dial. *бумбáк* 'cotton thread' (Одещина, Терешко УкДіОн. 1, 96) from the same source (via Rm. *bumbac*, cf. also Cioranescu 115).

бумазéя 'bombasine fustian, dimity', ModUk.; BRu., Ru. (since 1780) ts. — Deriv. *бумазéйний*. — Subst. *рід бархáтної тканини*.

From Ru. *бумазéя* which, in turn, comes from Fr. *bombasine*, the ultimate source being Gk. *bómbyx* 'silk-worm; silk, cotton', Skeat 67, Lokotsch 130.

бумбáк Wd. (SoCr.) 'beetle', first recorded in the XX c. — Deriv. FN. *Бумбар* (On UVAN 27, 7). — Subst. *жук*.

The word seems to be a f/e. deformation of *бóмок*, q. v.; see also *бумбáк* under *бумáга*.

бумбáня Wd. (SoCr.) Bot. 'Phaseolus multiflorus : climbing bean', first recorded in 1897 (Верхратський ЗНТШ. 27, 205). — Syn. *фасóля червóна, червоноцвіта, королéнка, Горондéйка, кобильóха, королéв цвіт, красóля, красóля, пасóля дурнá, а. о.,* Makowiecki 263.

The word is a f/e. deformation of **бобáня* < *бiб*, q. v.

бумерáнг 'boomerang' ModUk.; BRu., Ru. ts, Po. *bu-merang*, etc. — Deriv. *бумерáнгóвий*. — Subst. *метáль-на збрóя австрáлiйцiв*.

From E. *boomerang* 'ts', Skeat 67, АкСл. 1, 689.

буна Wd. (Буковина, Дощiвник РМ. 2, 301) 'grand-mother', first recorded in the XX c. — Deriv. *бу́нця*. — Subst. *ба́ба*.

From Rm. *bună* 'ts', Дощiвник. l. c., Puşkariu 20, Cioranescu 115.

бу́нда 'felt coat, overcoat', first recorded in 1809 (Дэже StSl. 7, 161); Po., Cz. *bunda* 'ts'. — Deriv. *бу́ндочка*; Wd. *бу́ндя*; FN. *Бу́нда*. — Subst. *кожýх, шýба*.

From Hg. *bunda* 'ts', Дэже l. c.; Brückner 49, Cioranescu 116, Бабкин ВЯ. 4 : 2, 95.

бундёр Wd. (Hc.) 'rich man; city mayor', first recorded in 1910 (Гнатюк ЕЗб. 26, 334). — Subst. *барáч; начáльний мiста*.

From ModHG. *Bürger* 'townsman, citizen', Гнатюк l. c.; see also *бюргер*.

бундз, FN. *Бундз[a]*, etc., see *будз*.

бундiючний, also пиндiючний 'boastful, haughty, conceited, vaunting, presumptuous', ModUk.; Po. (from Uk.) *buńdziuczny* (Brückner 49), *buńdziuczny* (Słownik PAN. 1, 724). — Deriv. *бундiючність, -но, бундiючитися, бундiючитися*. — Syn. *пихáтий, гордовiтий, гонорiстий, гоноровiтий, фудóльний*, Деркач 28.

According to Brückner 49, the word comes from *бун-чýчний* see *бунчýк*; it seems to be f/e. influenced by *iндiк*, dial. *iндiюк, iндiюр*, cf. *iндiючитися*, dial. *iндiюч-тися*=*бундiючитися*; *пиндiючний, пиндiючитися* is influenced by *пiха*, q. v.

бунiти, бжунiти Wd. 'to buzz', first recorded in the XIX c.; Ru. dial. *бунéть, бунитъ*, Бу. *бу́ня*, SC. *búniti*. — Deriv. *буня́к* 'bumble-bee'. — Syn. *гудiти, дзизчáти, бинчáти, бiнькати, жабонiти*, РССтоцький Slavia 5, 19.

An o/p. formation like *бўжати, бўжкати*, etc., Berneker 1, 101, РССтоцький 1. с.; Ву. *бўня* is referred to **bujati* (see *буйти*) by Георгиев 90; doubtful.

бункер 'bunker, hopper', ModUk.; BRu., Ru., Ву. ts, Ро. *bunkier*, etc. — Deriv. *бункерний, бункерувати, -ання*. — Subst. *приміщення для вугілля, руди, коксу, тощо*; Wd. *протибомбовий схов, бомбосховище*.

From ModHG. *Bunker* 'ts', РССтоцький 4, 261; according to Kirkconnell 12, it is a loan from E. *bunker*; doubtful.

бунт 'riot, rebellion, revolt, mutiny, sedition; bale, pack bundle', MUK. бунтовъ Grpl. (XVI с.), отъ бунта (XVII с.), бунти Npl. (XVII с.), от... бунту (XVIII с.); BRu., Ru. ts, SC. *bünt*, Sln. *pünt*, Ро. *bunt*, Cz. *bunt, bund; punit*; Slk. *bunt*. — Deriv. *бунтівний, -ік, -ія, -ійський, -ійий, бунтар, -ка, -ство, -ський, бунт[ів]лівий, бунтувальный, [з]бунтувати[ся], бунтик, бунтай*; MUK. мятежник, бунтовник, справа трвоби (1596 Зизаній), бунтовство (XVIII с.), бунтован'е (XVI—XVII с.), бунтовати[ся] (XVI—XVIII с.), бунтовничий, бунтовный (XVII—XVIII с.). — Subst. *ворохобня, розрух, повстання; в'язка, пучок*, Тимченко 154.

From MHG. *bunt*, ModHG. *Bund* 'bond, fetter, confederacy' (: binden), Miklosich 24, Berneker 1, 101, Шелудько 1, 23, Тимченко 1. с., Огієнко РМ 2, 399 - 400, РССтоцький 4, 156 and Slavia 5, 19, а. о.

бунчук 'bunchuk, Cossack standard; hetman's banner with horse-tail hanging from its top end', MUK. бунчуки Apl. (XVII с.), подъ бунчукомъ (1732); BRu., Ru., Ву. ts, Ро. (from Uk.) *buńczuk*, Cz., Slk. *buńčuk*. — Deriv. *бунчуковенко, бунчучний, бунчужний*, MUK. *бунчучный* (XVII—XVIII с.), *бунчучество* (XVIII с.); see also *бундіючий*. — Subst. *деревице, закінчене кінським хво-*

стом — *відзнака вищого турецького достойника, вживана теж у козаків*, Кузеля 51.

From Tk. *buńčuk* 'ts', Тимченко 155, Lokotsch 29, Дмитриев 22, Рогаль 184.

буняк Wd. see *буніти*.

бунька 'pitcher, jar', ModUk. only. — Deriv. FN. *Бунька*. — Subst. *збюнок, плечик*.

The word seems to be a f/e. deformation of *банка*, q. v.; there is hardly a connection between it and Cz., Slk. *buňka* 'honeycomb cell' of obscure origin, Machek 51.

бур 1. 'auger', ModUk.; BRu., Ru. ts. — Deriv. *бурити, бурильний, -ик, -ія*. — Subst. *інструмент для свердління землі*.

From ModHG. *Bohrer* 'ts', АкСл. 1, 693 - 694, Льюхін 108; see *бурав*.

бур 2. EN. Boer (Du. colonist in So. Africa), ModUk.; BRu., Ru., Ву. ts, Ро. *bur*, etc. — Deriv. *бурський*. — Subst. *голландський колоніст у південній Африці*.

From Du. *boer* 'peasant, tiller of the soil', Skeat 66 - 67.

бур 3. see *бурій*.

бурá see *бóрак*.

бурáв 'perforator, gimlet; auger', ModUk.; BRu., Ru. (since the XVI с.) ts. — Deriv. *бурáвчик, бурáвчати[ся], бурáвлення*. — Syn. *бур*; subst. *свердел*.

Like *бур 1*, the word is considered as a borrowing from ModHG. *Bohrer* 'ts', Miklosich 24, Преображенский 1, 53, АкСл. 1, 693 - 694; according to Корш, Archiv 9, 494, it comes from Tk. *bur* 'to drill' and its deriv.; doubtful.

бурáк Wd. see *буряк*.

бурáн 'snow-storm', ModUk.; BRu., Ru. (since 1789) ts. — Subst. *снігова буря*.

From Tk. buran 'ts', Преображенский 1, 53, Lokotsch 29, АкСл. 1, 695, Попов 27.

бурбі́ль Wd. (Ср.) see балвір.

бурбóн 'churl', ModUk.; BRu., Ru. ts. — Subst. *гру́ба людина, нeук*, Льохін 108.

From Fr. *Bourbon* (dynasty in France: 1589 - 1792 and 1814 - 1830); the name became a depreciative term during the Fr. revolution, АкСл. 1, 695.

бургомі́стр, Wd. бургомі́ст[е]р, бурмі́стр, бурмі́стр, 'burgomaster, mayor', MUK. бурмі́стри Npl. (1516), анфіпат, бурмі́стръ, старшій радца, албо справ'ца в'сякої землі (1596 Зизаній), бурмі́строви Dsg. (XVII с.), бурмі́стри Npl. (XVIII с.); BRu. *бурмі́стр*, Ru. *бургомі́стр*, Po. *burmistrz*. — Deriv. *бургомі́стрський*; Wd. *бурмі́струвати*; MUK. бурмі́стра (XVII с.), бурмі́стровство (XVII—XVIII), бурмі́стерство (XVIII с.), бурмі́стровський (XVI с.). — Subst. *голова, поса́дник міста, мер*, AmUk. *ме́йор*.

From MHG. *burgermeister* 'ts', РССтоцький 4, 181; in Wd. *бурмі́стр*, the medium of Po. *burmistrz* is possible, cf. Шелудько 1, 24, Горбач Суч. 9(45), 114.

бург, Wd. also бурк (Гнатюк ЕЗб. 4, 236) 'castle', ModUk. — Subst. *замок*, Кузеля 51.

From ModHG. *Burg* 'ts'.

бурда 1. 'quarrel, fight', MUK. бур[ъ]ды (XVI—XVII с.); Po. *burda*. — Subst. *сва́рка, авантюра; така дитяча гра*, Кузеля 51; *зва́да, колотня́*, Тимченко 155.

The word seems to be an abbr. of *галабу́рда*, q. v.; the derivation from Fr. *bourde* 'lie', Brückner 48, Тимченко 1. с., is to be rejected for semantic reasons.

бурда 2. 'burden', MUK. бурды Npl. (1642); Po. *burda* (since 1564) 'ts'. — Subst. *тяга́р, вага́*, Тимченко 155.

From MHG. *bürde* 'burden, load', Brückner 49, Тимченко 1. с., Kluge 45.

бурда́ 'slipslop; wish-wash', ModUk.; BRu., Ru. (since 1731) ts. — Deriv. FN. *Бурдуче́нко, Бурдя́к*. — Subst. *мутний напій*, Кузеля 51.

According to Савинов, РФВ. 21, 28, it comes from *бордо́* (: *бордо називаєт просто бурдашкою... „Принеси-ка брат”, говорить, „бурдашки”*, Гоголь), cf. Преображенский 1, 53; for semantic reasons, however, the derivation from Tt. *burda* 'turbid, thick drink', Miklosich TE. Nachtr. 1, 18, АкСл. 1, 695 - 696, a. o., is more convincing.

бурде́й, also бурді́й 'mud-hut, earthen hut; house without a chimney; brothel', first recorded in the XIX с.; Bu. *бурде́й*. — Deriv. *бурде́йчик*; FN. *Бурде́йний*. — Subst. *земля́нка; курна́ хата; публі́чний дім*.

From Rm. *bordei, burdei* 'ts', Vincenz 11, Cioranescu 97; see also the following word.

бурде́ль, борде́ль, also бурде́й 'brothel, bawdy-house', first occurrence: XIX с.; Ru. *борда́к борде́ль* (Vasmer 1, 107), Bu. *борде́й, бурде́ль*, Po. *bordel, burdel*, etc. — Deriv. *бурде́льчик, бурде́льний, -иця*. — Subst. *публі́чний дім, дім розп'усти*.

From Fr. *bordel* 'ts', Gamillscheg 122.

бурді́й see бурде́й.

бурдю́г, бурдю́к, also бордю́г, бордю́х, бордю́к, '[wine-, water-]skin', MUK. в бурдю́гъ (1669), бурдю́ги (XVIII с.), бордю́гъ (XVIII с.); Ru. *бурдю́к* (since 1836), Po. (from Uk.) *burdziuk*. — Deriv. *бурдю́жок; бурдю́кі бі́ти*. — Subst. *мішо́к із шку́ри, вживаний на вино́, во́ду та інше*

течи́во; шкура́т'яне начи́ння на хова́ння плі́нів, Тимченко 155.

From Tk. : Azerb. *borduk* 'wine-skin', cf. Radloff 4, 1832, followed by Vasmer 1, 147, who rejects Brückner's etymology from Tk.-Tt. *bardak* 'jar', (cf. his ED. 45); inconceivable is also the derivation from Rm. *burduf*, Vincenz 10; according to Дмитриев 22, there is no Azerb. *borduk* in existence: ES. *бурдюк* is rather a Caucasian loanword; cf. also Преображенский 1, 53.

бурѣки Npl. 'a kind of pastry; dumplings', ModUk. only. — Syn. *варѣники*, Гринченко 1, 111.

It is connected with *бурка* 'potato' (dumplings filled with mashed potato).

бурець, Npl. *бурці* '[side-]whiskers', ModUk. only. — Syn. *бакенбарди*.

From *бур*, *бурій*, q. v.

бурѣшка Wd. see *мандибурка*.

буржуа́, буржу́й 'bourgeois, townfolk', ModUk.; BRu., Ru. (since 1863) *ts*, Bu. *буржоа́*, Po. *burżua, burżuj*, etc. — Deriv. *буржуа́зія, -а́зний, буржу́йка, буржу́йський, [з]буржуа́зіти, обуржуа́зитися, -знюватися, -знення, -знювання*. — Subst. (orig. :) *ме́шканець мі́ста; влáсник капі́талу*; (SovUk. :) *проти́вник бі́льшові́цького режі́му*.

From Fr. *bourgeois* 'inhabitant of a town' (: LLat. *burgus* 'a fortified place, esp. town'), АкСл. 1, 696-697, Gamillscheg 132.

бурій 'brown, chestnut, fulvous', MUK. *бурий* (1758), OES. в *бурых*; BRu. *бурьы*, Ru. *бурый*, Po. *burу*, Cz. dial. *burу*, Ca. *burі*. — Deriv. *бурець*; dial. *бурінник*; FN. *Бурич*. — Syn. *сірий; брунатний*.

The explanation of Срезневский 1, 194, deriving it from Lat. *burrus* 'fiery-red' can hardly be accepted; its occur-

rence in ES., Po., Ca., and dial. Cz. only, perhaps supports the view that it was borrowed from Tk. Osman. *bur* 'red' or, most probably, from Pers. *bor* 'red', Matzenauer LF. 7, 17, Miklosich TE. 1, 269, Nachtr. 1, 18, 2, 90, Berneker 1, 102-103, Корш Archiv 9, 493, (extensively :) Herne 64-65.

бурити 'to stir up, cause to ferment; to pull down, destroy', MUK. *бурите* (XVI c.), *бурить* (XVII c.); BRu. *бурьіць*, Ru. *бурить*, SC. *búriti se*, Sln. *búriti*, Cz. *bouřiti*, Po. *burzyć*. — Deriv. *буритися, з-, під-, по- бурити, з-, під-, по- бурення, підбурювати, -ач, -ачка*; dial. *буріло*, a. o. — Syn. *руйнувати*; (*щось складене, збудоване і под.:*) *розкидати*; (*сильним ударом, наміском і под.:*) *висаджувати*; (*сильно текти.:*) *біти, текти*, Деркач 28, 159, 184.

It is connected with *буря* 'storm', q. v., Berneker 1, 103, Meillet RS. 2, 64, Кириченко PM. 5, 85, Младенов 50, a. o.; according to Преображенский 1, 658, it comes from a contamination of **заборитъ* and *буря*; inconceivable.

бурішка Wd. 'potato' see *мандибурка*.

бурк see *брук* or *бург*.

бурка 1. Wd. 'potato' see *мандибурка*.

бурка 2. 'felt cloak', MUK. *бурку* Asg. (1734); BRu., Ru. (since 1780) *ts*, Po. (from Uk.) *burka*. — Subst. *во́вняна опанча́*, Тимченко 156.

Derived from *бурій* 'brown felt cloak', cf. Brückner 49-50, followed by Vasmer 1, 147; inconceivable are explanations from Pers. *bārk* 'leaf', Горяев 34, Lokotsch 19, and from Hg. *burok* 'cover', *burkolat* 'wrapping', Дмитриев 39.

буркати, буркнути 'to grumble, mutter, growl: to rouse, wake up, call up; to answer sharply (abruptly, rudely)', MUK. *буркне* (XVIII c.); BRu. *буркаць, буркнуць*, Ru.

буркати, буркнуть, Sln. *búrkati* 'to bubble', Po. *burknąć, burczeć*. — Deriv. *буркотати, -ання, буркотіти, -іння, бурчати, -ання, бурк[от]ун, бурк[от]унець, буркуніна, буркуночок, буркунчик; буркотливий, -вість, бурчак, бурчачок, бурчало, бурчимуха*; FN. *Буркач, Буркун, Буркуненко*; GN. *Бурканив, Буркачі, Бурчак, Бурчачк[e]*. — Syn. *бурмотати, ворчати; (грубо:) гарикати*; see also *воркувати*, Деркач 28.

According to Bezzembenger BV. 26, 188, it is a *k*-extension of *буря*, q. v.; yet, it is more probable that the words are of o/p. provenance, Berneker 1, 102, РССтоцький 3, 145, see also *буркун*!

бурківка—бруківка, see брук.

буркун! interj. imitating the voice of pigeons, ModUk. only. — Deriv. *буркутати* (<**буркутати*).

An o/p. formation: *бур-ку-ку!*, РССтоцький 3, 145; see also *буркати, буркнути*.

буркун Wd. = буркунт, first recorded in the XIX c.

The word seems to be a f/e. deformation of the orig. *буркунт* under the influence of *буркотати, буркотіти*, see *буркати*.

буркунт Wd. 'spring of mineral water; eagle', first occurrence: XIX c. — Deriv. *буркутовий, буркутський*. — Subst. *джерело з мінеральною водою; рід ірського орла*.

From Rm. *borcut*, the ultimate source being Hg. *bórkut*, Janów SymbRozwadowski 2, 272, Cioranescu 96; see also *бóркут, буркун*.

буркунш Wd. (SoCr.) 'name of a dog', first recorded in the XIX c. (Верхратський ЗНТШ. 27, 205). Subst. : „*Мадяре в своїй національній нетерпимості надали згідно те ім'я на кличку псам, а від Мадяр переняли не-свідомо тую назву і руські селяне*”, Верхратський 1. c.

From Hg. *burkus* 'Prussian' used as a designation of dogs, Верхратський 1. c.; according to Дяже. StSl. 7, 161, the name *буркуш* and adj. *буркуський* meaning 'Prussian' had been recorded (as *hapaх?*) in 1809 in Русь - Поляна.

бурлак, also бурлака, бурлаха 'homeless fellow, peasant without land or family, journeyman, vagrant' MUK. *бурлакуеть* (1738), *бурлаку* Asg. (1750), зь самих бурлакъ (XVIII c.); BRu., Ru. (since 1731) *ts*, Po. (from Uk.) *bur-lak*. — Deriv. *бурлаченко, бурлачина, бурлачок, бурлачка, бурлацтво, -цький, бурлакувати, -ання, бурлачити*; FN. *Бурлака, Бурлаха, Бурлаченко*; GN. *Бурлацька балка*. — Syn. *бездомник, бездомок, нетяга*, Деркач 20; *бурліголова, бурлій*.

The attempts to explain the word etymologically (e. g. that of Berneker 1, 102 : Gy. *burlaku* 'foreigner', Vasmer 1, 148 : MLoG. *būrlach* || *būrscap* 'community', Шанский 49: *бурло, -лан*, a. o.) have not been successful; in view of such syn. as *бурліголова, бурлій*, it is to be considered rather as a deriv. from *бурліти*, q. v.; the evolution of meaning : 'seething, turbulent man' > 'vagrant, vagabond' > 'homeless fellow'.

бурлеск, Wd. also бурлеска 'burlesque', ModUk.; BRu. Ru. (since 1869) *ts*, Po. *burleska*, etc. — Deriv. *бурлескний*. — Subst. *комічне зображення (в літературі й на сцені); сміховінка, жарт, комедія із співаними й танцями*, Кузеля 52.

From Fr. *burlesque* 'ts', the ultimate source being It. *burlesco* : *burla* 'joke', Gamillscheg 160, Лесин-Пулинець 42.

бурліти 'to seethe, boil', MUK. *бурливъ* (1594), *бурливість* (XVII c.); BRu., Ru. (since 1704) *ts*. — Deriv. *бурло, бурлій, бурлівий, -вість, бурліголова*; FN. *Бурлій*.

— Syn. *китіти, клеко́тати, клеко́тіти; вирува́ти, бу́жти*, Деркач 28.

Derived from *бу́ря*, q. v.

Бурлу́к, Великий, Середній, Сухий GN. Burluk (name of 3 rivers in Don-basin, Кат. річок 159), ModUk.; Ru. ts. — Deriv. GN. *Бурлу́цький*.

From Tk. Osman. *borluk* 'ground, dregs (of muddy water); uncultivated land', Radloff 4, 1661, Vasmer 1, 148.

бурмі́ло, Wd. (Cr.) *бурма́к* 'grumbler, growler, mumblér', fig. 'bear; heavy awkward person', ModUk. only. — Deriv. *бурмі́й; бурмо́ситися*. — Syn. *бурк[от]у́н*.

Based on *бурмо́тати, бурмо́тіти*, q. v.

бурмі́стер see бургомі́стр.

бурмо́тати, бурмо́тіти, also *бормо́тати, бормо́тіти* 'to murmur, mutter, mumble, grumble', ModUk. only. — Syn. *бурко́тати, бурко́тіти*.

An o/p. formation like *бурко́тати, бурко́тіти*, q. v., РССтоцький 3, 145.

бурну́с, dial. *бу́рмус* (Подністров'я, Јанów 152) 'bur-nous(e), hood; cloak (mantle)', MUK. в бурнусь (XVIII c.), BRu., Ru. ts, Po. *burnus* — Deriv *бурну́сик, бурну́совий*. — Subst. *рід плаща з капюшо́ном*, Тимченко 157, *вѣрхній одяг*, Кузеля 52.

From Ar. *burnus* 'ts', Макарушка 6, Lokotsch 30, Тимченко 1. c., (extensively:) Ващенко 10.

бу́рок see брук or бург.

Буромля GN. Buromla (name of a river and city in Ukraine), BRu., Ru. ts, Po. *Boromla*. — Deriv. *Буромля, Бу-ро́мки*.

The name is a f/e. deformation of orig. **Боровля* from *бір, бору*, q. v., influenced by *бу́рий*; the interchange of

suffixes *-omlja||-ovlja* is evidenced in Po. *Lubomla||Lubowla* (*||Lubowl*), cf. Рудницький On UVAN. 15, 40 - 41.

бу́рса 'burse, bursa (home or boarding house for students, semi-religious educational institution); flock, herd'; Wd. (Lk.) 'chaos, noise' (Приймак РМ. 2, 449); MUK. бурсни-ки Npl. (1493 - 4), до бурьсы (XVII c.), в иньшой бурсѣ (XVII c.), въ бурсѣ (1777); BRu., Ru. (since 1803) ts, Po. *bursa*, etc. — Deriv. *бурса́к, -а́чка, бурса́чина, -и́ще, бурса́чок, -чня́, бурса́цький*; FN. *Бурса, Бурса́к*. — Subst. *спільне мешкання учнів*, Тимченко 157; *завѣден-ня, де живуть бідні школярі; гурт, громада, череда*, Кузеля 52; Wd. (Lk.) *нѣлад, Гвалт, го́мін*, Приймак 1. c.

From LLat. *bursa* 'sack, purse' also 'number of persons living together (from one purse)', the ultimate source being Gk. *býrsā* 'hide, skin of which purses were made', Тимченко 1. c., Преображенский 1, 54, Kluge 39, Skeat 81.

бурса́т 'sac or saclike cavity; inflammation of a bursa', ModUk. — Subst. *ка́псули́ця, капу́шчи́ця, запале́ння ка́псули*, Бойків 79.

From LLat. *bursa*, see the preceding word.

бурсува́тися 'to beat (flutter) about, struggle (within)', ModUk. only. — Subst. *кида́тися, метáтися (в зне-сі́лли), бі́ттися*.

Perhaps it is a f/e deformation of *бо́рсатися* see *бо́р-сати*.

бурт 'groove, encasing, joint, socket', MUK. буртницѣ Gpl. (1767); Ru. dial. *бурт*, Po. *burt*. — Deriv. *бурти́ти, бурти́ти, буртува́ти, бурти́ль; бурти́сь!* interj. — Subst. *паз, жолобо́к у стовпа́х, куди заклада́ють дош-ки*, Бойків 79.

From ModHG. *Bort* 'board', Преображенский 1, 54, РССтоцький *Slavia* 5, 20, Brückner 50.

бурта 'heap, pile, lot, mound, embankment', MUK на бурти, от буртовъ (1731); Po. *burt[a]*. — Deriv. GN. *Бурти*. — Subst. *на́сип*; *ві́спи земляні*, Тимченко 158.

From ModHG. *Borte* 'border', Brückner 50, Kluge 39.

буртіти, буртувати, etc. see бурт.

бурўлька 'icicle; stick-head'; also **бурўнька** 'tube, pipe', ModUk. only. — Deriv. *бурўлечка*. — Syn. *ледяна́ сусі́лька*, Уманець 971; *го́лівка па́лки*; *тру́бка*, *ці́вка*, *ру́рочка*.

The word seems to be derived from бур 1. with suffixes *-у́лька*, *-у́нька*, the evolution of meaning being: 'tube, pipe' (> *'stick') > 'stick-head' > 'icicle'.

буру́н 'breaker, surf, backwaves, wave, billow; snow-drift', ModUk.; BRu., Ru. (since 1789). — Subst. *хві́ля*; (*висока*:) *вал*, Деркач 28.

Derived from *бу́ря*, q. v., Berneker 1, 103; less convincing is the derivation from *бу́ркати*, *бу́рліти* proposed by Преображенский 1, 54; or from Tk. *burin* 'nose', Дмитриев 45.

бурундук 1. also *бурунчук*, *буркунчук* Bot. 'Medicago falcata L. : lucern', ModUk. only. — Syn. *буркун*, *цві́га*, *чечеві́чник*, *горо́шок*, *люце́рна серпа́та*, *меду́нка*, *равлі́нник*, *раве́льник серпува́тий*, *спотика́з*, Makowiecki 226 - 227.

According to Miklosich TE. Nachtr. 2, 189, it comes from Tk. *burunduk* 'ts'; dial. *бурунчук*, *буркунчук* are contamination forms of *бурундук* and *буркун*, q. v.

бурундук 2. 'chipmuck, chipmunk, hackee', ModUk.; BRu., Ru. ts. — Deriv. *бурундучо́к*, *бурундучо́вий*; FN. *Бурундук*. — Subst. *сибі́рська бі́лка*.

From Cher. *urumdok* 'Tamias sibiricus', Kiparsky Festschrift Чижевський 144 and SEEJ. 9, 80 - 81.

бурўнька see бурўлька.

бурх! interj. imitating the sound of the wind, waves, etc., first recorded in the XIX c. — Deriv. *бурха́ти*, *-а́ння*, *бурхну́ти[ся]*, *бурхоти́ти*, *бурха́йло*, *бу́рхвиця*, *бурхлі́вий*, *-вість*; FN. *Бурхач*. — Syn. *пурх!*

An o/p. formation influenced by *бу́ря*, РССтоцький 3, 145.

бурхо́вець 'inhabitant of Бурх (=Петербурх)', нарах of Куліш, XIX c.

Derived from *Бурх=Петербурх (Петербурі)* 'St. Petersburg', Желеховський 1, 51.

бурхо́вий = *брукóвий*, see брук.

бу́рці see бу́рець.

бурча́к 1. 'murmuring brook', ModUk. only. — Deriv. *бурча́чок*. — Syn. *дзю́ркітлі́вий поті́к*.

The word is derived from *бурча́ти*, see *бу́ркати*.

бурча́к 2. 'mineral water spring', ModUk. only. — Syn. *буркю́т*.

A f/e. deformation of *буркю́т*, q. v., influenced by the preceding word.

бурча́ти see бу́ркати.

буру́тін 'amber, yellow amber', MUK. Илектрoнъ : буру́тінъ, мoсioндзъ, илй кру́шець ...||бу́рштынъ (1627 Беринда), буру́тінъ (1679); BRu. буру́тін, Po. *bursztyn*, dial. *busztyn*, *bersztyn*, OSC. *burštín*, *burstín*, *buršan*. — Deriv. *буру́тінка*, *буру́тінoвий*. — Subst. *янта́р*; *копа́льна живи́ця з буру́тінoвогo дeрева*; *рiч вiроблена з буру́тiну*, Тимченко 158.

From MLoG. *bornstēn* 'amber', Berneker 1, 102, Шелудько 1, 24, Brückner 50, РССтоцький 4, 155; the accent in

буритин speaks against the medium of Po. *bursztyn*, as assumed by Richhardt 38; yet, cf. Kiparsky SEEJ. 9, 80.

буря 'storm, tempest; foul weather', MUK. буря (XVI—XVIII с.), OES. бора (XI с. Остр. ев.), буря (1073 Изб. Св.); BRu. *бўра*, Ru. *буря*, OCS. *burja*, Bu. *бўра*, *бўря*, Ma. *бўра*, SC. *būra*, Sln. *búrja*, Cz. *bouře*, Slk. *búra*, Po. *burza*. — Deriv. *бўрка*, *бурўн*, *бурёмний*, *-ність*, *бурливий*, *-вість*, *бўр[я]ний*, *-ність*, *бўрити[ся]*, *буряти*, *бўр-кати*; compounds: *буревій*, *-вісник*, *-лом*, etc.; GN. *Бўрин*, *Бўринський*, *Бўрини*, *Бўринці*. — Syn. (*сільна*): *гроза*; (*з громами*): *громовиця*; (*на морі*): *шторм*, Деркач 28; *хуртовина*, *шквіря*, Степанковський 197.

PS. **burja*, corresponding to Latv. *baĩruõd* 'to bellow; roar', root ***bhour-*: ***bhair-* 'roaring, raging', Berneker 1, 103, Преображенский 1, 55, Walde-Pokorny 2, 191, Meillet RS. 2, 65, Bezzenberger BB. 26, 118, Trautmann 28, Георгиев 92, а. о.

буряк, Wd. бурáк, Bot. 'Beta vulgaris L.: beet, beetroot, beet-radish, sugarbeet', MUK. бураковий (XVII с.), бураки (XVIII с.), буряка Gsg. (XVIII с.), BRu. *бурáк*, Ru. dial. *бурáк* (Vasmer 1, 146), SC. *bōrāč*, *bōrāžina*, Sln. *borága*, *buráza*, Cz. *borák*, *borág*, Slk. *buríak*, Po. *burak*, also *borak*, *borag*. — Deriv. *бурячóк*, *буряковíння*, *бурячíння*, *-ісько*, *-іще*, *буряківник*, *-иця*, *-ицтво*, *-ицький*, *-ичий*, *буряківий*, [*з*] *буряковіти*; compounds: *буряко-вóд*, *-вто́ма*, *-збирáльний*, *-збирáння*, *-комбáйн*, *-копáч*, *-мійка*, *-підіймáч*, *-різка*, *-сійний*, *-сіяння*, etc.; FN. *Буря́к*, *Буряківець*, *Бурáк*, *Бурячóк*; GN. *Бурякі*, *Буряківка*. — Syn. *бут*, *рўмля*, *рўнкля*, *рўнтля*, *свёкла*, *свекловиця*, *свёкла*, а. о., Makowiecki 54; *бóтень* Горбач 0, 21.

The word is generally considered a borrowing from L.Lat. *borāgo* (It. *borragino* > SC. *bōrāžina*) 'borage',

Miklosich 19, Rostafiński 1, 274, Berneker 1, 72, Brückner 49, Огієнко PM. 1, 400, а. о.

бур'ян 'weed', MUK. в бур'янь (1670), бурянами Irl. (XVIII с.); BRu. ts, Ru. *бур'ян* (since 1847), Bu. *бўрен*, Ma. *бўр'ян*, SC. *būr'jan*, Slk. *burina*, Po. *burzan*. — Deriv. *бур'яніна*, *бур'янець*, *бур'янчик*, *бурянюка*, [*за*] *бур'яніти*, *бур'яновáти*; *бур'яник*, *бур'янистий*, *бур'янувáтий*; FN. *Бур'яник*. — Syn. dial. *хóпта*, Деркач 29.

According to Потебня РФВ. 4, 189, it is connected with *пирій* 'spear-, coach-grass', Gk. *pyrós* 'wheat'; this etymology, if not overwhelmingly convincing, is at any rate more acceptable than the other explanations, viz. those of Преображенский 1, 55 (: *балдырь'ян*, see *булдыр'ян*), Brückner 50 (: *burza*), Младенов 50 (: *бўлка*, *бўлье*), Георгиев 91 (: *бўен*), Vasmer 1, 151 (: *буритъ*), etc.; re. Hg. *burján* see Kniezsa 113.

бурят EN. 'Bouriat', ModUk.; BRu., Ru. ts, Po. *Buriat*. — Deriv. *бурятка*, *бурятський*, *Бурятія*.

From Mong. *burjad* 'bushman', Мельхеев 22.

бўса MUK. (XVII с.) 'kind of boat', OES. буса; Ru. *бўса*. — Subst. *рід судна*; MUK. судно — буса м'ярная, Тимченко 158.

From ONor. *bussa*, *būza* 'ts', Соболевский РФВ. 67, 214, Срезневский 1, 194, Преображенский 1, 55, а. о.

бўсел, **бўсол**, Ed. бўсень, бўсил, Wd. бўську (Подністров'я), бўсько (Бучач, Тернопіль, etc.), бўсь (Ропчиці, Клепикова ВСЯ. 5, 158-160), MUK. неясит... подобный бўсюлови (1596 Зизаній), бўслъ Npl. (1626), сіконіа : бўсель аб' боціян (1627 Беринда), бўсюль - журавль (XVII с. Алфавит 28); BRu. *бўсел*, dial. *бўсял*, *бўськó*, *бўська*, *бўсіол*, *бўсьляня* (Клепикова I. с.), Ru. dial. *бўсел[ь]*, *бўсоль*, MRu. бусель, бусюл (XVII с. Клепикова I. с.), Po.

buško, bus, busiel (Brückner 33). — Deriv. *бусленя, -т[оч]ко, буслиний, бусячий*. — Syn. see *бузько*.

The word is generally connected with Tk. *boz, buz* 'gray', cf. Ru. *бұсый* 'gray', Brückner 33, Клепикова l. c., Vasmer 1, 152 - 153, Jakobson, Word 7, 190, derives it from *бўси*, see the following entry.

бўси Npl. 'beads' ModUk.; Ru. *бўсы* (since 1780). — Deriv. *бўсин[к]а*. — Subst. *штўчнї пєрли, коралї; на-мїсто*.

According to Соболевский, РФВ. 67, 214, it comes from *бўса*, q. v., the first beads having oval (boatlike) form; the etymology of Горяев 17 (: *бўсер*) is less convincing, cf. Vasmer 1, 153.

бўси! бусь! interj. imitating a thump or collision of two objects : plump!, first recorded in the XIX c. — Deriv. *бўсиньки!, бўсенути, бу - бусь!* — Syn. *бух!*

A children's form of *бух!*, q. v.

бусоля, SovUk. **бусоль** 'surveying compass; dipping compass', ModUk.; BRu., Ru. *бусоль* (since 1836), Po. *bussola*, etc. — Deriv. *бусольний*. — Syn. *кóмпас*.

From Fr. *boussole* 'ts', the ultimate source being It. *bussola* (< LLat. *buxula* 'little box'), АкСл. 1, 705, Gamillscheg 136, Богородицький ДСИЯ. 1, 76 - 89, Unbegaun SR. 10, 179 - 184.

бусурман, бусурмен, also *басурмен, бесурмен, бисурмен* 'Mussulman, Mahomedan; infidel', MUK. з... бисурмяниномъ (XVII c.), бесурмани Npl. (XVIII c.), OES. бусурманы (XIII c.), бесерменинъ, на бесермень; бусурменина Asg. (XV c.); Ru. *басурман, бесермен, бесурман, бусурман, босурман*, Po. *bisurman[in], basurman, tuzurmani, burso[r]mani, bibromani* (Brückner 28). — Deriv. *бусурманка, бусурманський, бусурманщина, [з]бусурманіти*. — Syn. *мусулманин, мохаммеданин; невірний, розпўтник*, Бойків 79.

A f/e. deformation of Ar.-Tk. *müsülman*, with initial dissimilative *b < m*, Solmsen KZ. 37, 590, Sköld Hannes Slavia 2, 290; in *бисурмен* influence of *бис* 'devil' is evident.

бусь! see *бўси!*

бусько see *бузько*.

бут 1. 'boot', MUK. since the XV c. (Brückner 50), *бутовъ* Grpl. (XVI c.); Po. *but*. — Deriv. *бўтик, бўтинок*; GN. *Голобўтїв*. — Syn. *бот*, q. v.; subst. *черевїк*.

From Po. *but*, the ultimate source being Fr. *botte* 'ts', Richhardt 38, or Lat. *botta*, Brückner 50; cf. also РССтоцький Slavia 5, 15.

бут 2. 'ashlar, rubble, quarrystone', ModUk.; BRu., Ru. *ts*. — Deriv. *бўтарка, бўтити*. — Subst. *будівельний матеріал із каменю, цєгли, що йде на фундамент під будівлі*, Бойків 79.

Perhaps from Fr. *butte* 'mound', Gamillscheg 162; less persuasive is the derivation from It. *buttare* || *bottare* 'to push, strike' suggested by Преображенский 1, 56, Vasmer 1, 153, and (in connection with Bu. *бўтам*, SC. *būtati*) by Berneker 1, 105.

бут 3. Bot. 'young green onion'; Wd. 'Beta vulgaris : beet', ModUk. only. — Subst. *молода зелєна цибуля*; Wd. *буряк*.

Origin obscure; perhaps from **butvъ* : *бўтїти*, q. v.

бута 'pride, haughtiness, arrogance, overconfidence, presumption, scorn', MUK. *буту* Asg. (XVI c.), *бута* — *гордость, досада, киченіє, гординя, явленіє* (XVII c. Синонима 139); Po. *buta* (since the XV c. Sławski 1, 51). — Deriv. *бўтний, -ність, бўтїти*. — Syn. *гóрдїсть, нїха, дўма, зарозумїість, надўтїсть*, Тимченко 158.

The same root as in *бўтїти*, q. v.

бутан 'butane', ModUk.; BRu., Ru. ts, Po. *butan*, etc. — Subst. *газоподібний вуглеводень жирного ряду*, Льохін 109.

From Gk. *bút[uron]* 'fat', Льохін 1. с.

бутафóр 'property-man, -master', ModUk. BRu., Ru. ts. — Deriv. *бутафóрний, бутафóрія*. — Subst. *службовець театру, що видає акторам усé потрібне їм приладдя; гардерóбник*.

From It. *butta - fuori* — an exclamation of the theatre manager, АкСл. 1, 706 - 707.

бутвіти, бутіти, dial. **ботіти** 'to rot; to seethe, boil; to be frolicsome', for MUK. deriv. see *бóтва*; Ru. *ботвіть-ся* 'to grow rank', *ботéть, бутéть* 'to become fat, thick', Sln. *búta* 'big-headed man, stupid person', *bútaš* 'blunt, stupid'. — Deriv. *бутвіння* see *ботвіння* under *бóтва*, *ботілий* 'fat, thick', *бутвóра* 'sullenness, sour[ed] temper, crabbedness', *бутлявий* 'rotten'. — Syn. *трúхнути, трунишати; набрякати, бучавіти; жартувати, пущувати*.

Like *бóтва*, q. v., it derives from IE. root ***bheu-* : ***bhōu-* (: ***bhu-*) 'to grow', Pokorny 146 - 150; Sławski 1, 51 - 52.

бутéй Wd. (Hc.) 'young shepherd', also=*ботéй* q. v., first recorded in the XIX c. — Deriv. *бутéйти, бутéя*. — Subst. *молодий пасту́х у гуцу́лів*, Кузеля 52.

From Rm. *botei, botău* 'herd flock', Шелудько 2, 127, Ciorganescu 100.

бúгель see *бúтля*.

бутербрóд 'slice of bread and butter, sandwich', ModUk.; BRu., Ru. ts. — Deriv. *бутербрóдик*. — Subst. *хлiб з мáслом, сiром, м'ясом, тóщо*; Wd. *канáпка*.

From Ru. *бутербрóд*, the ultimate source being ModHG. *Butterbrot* 'bread and butter', АкСл. 1, 707.

бути, Ed. *буть*, Wd. *біти, быті* 'to be', MUK. *буты* (XVI c.), *бути* (XVII—XVIII c.) *byty* (1697 SOr. 10:1, 71), OES. *быти*; BRu. *быць*, Ru. *быть*, OCS. *byti*, Bu. *биит* 'will be', SC. *bīti*, Sln. *bíti*, Cz. *býti*, Slk. *byť*, Po., UpSo. *być*, LoSo. *byś*, Plb. *boit*. — Deriv. *буття, добробут, бувати*; several prefixed deriv. *до-, з[а]-, на-, по-, пере- при-, про-, у - бұ[ва]ти, вібути, вибувати*. — Syn. *існувати; (бути наявним:) матися*, Деркач 29.

PS. **byti*, IE. root ***bhū-* : ***bhōu-* 'to be, become, arise, beget', cf. Lith. *būti*, Latv. *būt*, OPr. *bout*, Skt. *bhāvati* 'he is', Gk. *fύō* 'I beget', Lat. *fui* 'I was', Goth *bauan* 'to dwell', Berneker 1, 114 - 115, Kluge 22; Pokorny 146 - 150, a. o.; the change of *быти > бұти* in Uk. is usually explained by the influence of Ft. *буду*-forms, Berneker 1. c.; cf. also Соболевский 101, СССтоцький 112, Lehr and Зілинський LS. 1, A 202 - 210; see *бавити, бідло, билó, биліна*, etc.

бутіл 'butyl', ModUk. — Deriv. *бутилéн*. — Subst. *негранічний газоподібний вуглеводень*.

Of the same origin as *бутán*, q. v.

бúтин, Wd., also *бутіна* (Гуц. 33) 'large trunk (of a tree), wood (forest) to be cut down; pestle', ModUk. only. — Deriv. *бутинáр, бутинник*. — Subst. *пень; місце, де вирібують лiс, зруб; праця в зрúбі*, Бойк. 18, Гуц. 33.

According to Hrabec, it comes from Rm. *busten* 'large trunk of a tree', Гуц. 1. с.

бутінок Wd. see *ботінок* and the following word.

бутынокъ MUK. 'booty', *бутынокъ* (1552), *бутынкомъ* Isg. (1586). — Subst. *воéнна здóбич, лун*, Тимченко 159.

According to Тимченко, 1. с., it derives from MHG. *biutungē* 'ts'.

буті́р see бутора.

буті́ти 1. see бутві́ти.

буті́ти 2. '(of a cow :) to low, below, murmur', first recorded in the XIX c. — Syn. *мўкати*.

The word is based on бу!, q. v.

бутко́л EN. 'nickname of Uk. peasants in Dobruja', first recorded in 1861. — Subst. *про́зва украї́нця в До-бру́джі*.

From Tk. *Butgali* 'gruel eaters, gruel makers', Прицак UE. 1, 9, Горбач Суч. 9(45), 115.

бу́тля, бу́тель, Wd. also бо́тля 'large bottle (flask); demijohn, carboy', MUK. *бутель* (XVIII c.); Po. *butla, butel*; Ru. *буты́ль, буты́лка*. — Deriv. *буте́лька, бутельчи́на, бутля́вий, бутелько́вий*; Wd. *буті́вка*; GN. *Бу́тля*|| *Бі́тля, Боте́лка*, Бойк. 151, 184. — Subst. *сулі́я; пляш́ка*, Бойків 79.

From Po. *butla, butel*, the ultimate source being Fr. *bouteille* (<Lat. *buticula*), Brückner 51, Richhardt 38, Gamillscheg 136; РССтоцький, Slavia 5, 19, refers it, unconvincingly, to *бо́чка*, q. v.

бу́тний 'arrogant, haughty; boastful, lofty', MUK. *го́рдъ, го́рдый*; пы́шний, бу́тний (1627 Беринда). — Deriv. *бу́т-ні́сть, бутні́ти*. — Syn. *пи́шний, го́рдий, наду́тий, ду́м-ний*, Тимченко 159.

From *бутá*, q. v.

буто́к 'live, being, existence', ModUk. (Федькович) only. — Syn. *життя́, буття́*.

From *бу́ти*, q. v.

буто́ньєрка 'button-hole', ModUk.; BRu. *бутан'єрка*, Ru. *буто́ньєрка*, Po. *butonier[k]a*, etc. — Subst. *петель-ка, дірка на гудзик; посудинка для квітки, що при-*

шпилюється до о́дягу; букетик квітів, що приши-люється або всовується в петельку.

From Fr. *boutonnière* 'button-hole', Ляхін 109.

буто́ра, also буті́р, Wd. буту́рья (Гнатюк ЕЗб. 4, 236) 'household utensils or furniture', MUK. *бутиру* Gsg. (XVIII c.); Ru. dial. *бу́тор[ь]*, *буто́ра* (XVII c. РФВ. 26, 127), Sln. *bú tara, bú tora*, SC. (old) *butura, botura*. — Deriv. *бу-торі́ння*. — Subst. *ха́тне хамло: начиння, рога́чі, ко-черги́, і т. ін.*, Тимченко 159.

Origin obscure; perhaps it was borrowed from Hg. *bútor* 'baggage, luggage', Berneker 1, 104.

бу́тси, also бу́ци 'football boots', ModUk.; BRu. *бу́цы*, Ru. *бу́тсы, бу́цы*. — Subst. *череві́ки для футбо́лу*, Ляхін 109.

From E. *boots* 'ts', АкСл. 1, 707.

буття́ see бу́ти.

бу́тук Wd. 'trunk', fig. 'thick, fat man' (Серафінці, Ве-лигорський РМ. 3, 275), first recorded in the XIX c. — Subst. *пень*; fig. *товста́ лю́дина*.

From Rm. *butuc* 'trunk', Vincenz 7, Cioranescu 119.

бугурáн Wd. 'catarrh, cold', first recorded in the XIX c. — Subst. *не́жить*.

Origin obscure.

буф, бу́фо 'buffo, comic actor; opera bouffe theatre', ModUk.; BRu., Ru. *буфф*, Po. *buffo*, etc. — Deriv. *бу́фи, буфо́н, буфонáда, -áдний*. — Subst. *комі́чний, блазе́н-ський; комік із ухилом у блазе́нство (буфонáду)*, Ляхін 109.

From Fr. *bouffe* < It. *buffo* 'ts', Gamillscheg 126.

бу́фер 'buffer, shock absorber, dashpot; bumper', ModUk. only. — Deriv. *бу́феровий, бу́ферний*. — Subst. *від-*

пру́жник, стёржень для ослаблення поштовхів між вагонами; Гумова прокладка в автомобілях.

From E. *buffer* 'ts', Ляхін 109.

бу́фет 'buffet, sideboard, cupboard; refreshment room, bar', ModUk.; BRu., Ru. (since 1780) ts, Po. *bufet*, etc. — Deriv. *буфетик, буфетний, -ик, -иця*. — Subst. *ша́фа на по́суд і харч, приміщення, де продають напої та закуски*, Бойків 79.

From Fr. *buffet* 'ts', АкСл. 1, 710, Gamillscheg 157.

бу́фо see буф.

бух! interj. imitating the sound of a fall, shot, etc. : bang!, plump!, bump!, first recorded in the XIX c. — BRu., Ru. ts, Cz., Po. *buch!* — Deriv. *бу́хати, -ання, -ало, вбу́х[нути], вибу́хати, бу́хнути, -нення, бу́хати, бухкотіти, -іння, бубу́сь!, бубу́х! бубу́хнути, -нення*; FN. *Бу́хало*. — Syn. *бах!, бе[в]х!*, РССтоцький 3, 142-143.

An imitative interj. related to *бах!, бе[в]х!*, q. v. РССтоцький l. c.; Berneker 1, 97, connects it with Latv. *báukš!* 'bang!', MHG. *buc* 'blow, stroke'; he is followed by Преображенский 1, 56, Sławski 1, 48, a. o.; according to Machek, it is a deverbative formation based on **bukati* (cf. Ru. *бу́каты* 'to blow, thump'), related to Latv. *baugāt* 'to rivet, blow', cf. his ED. 39 and Jakobson Word 7, 188-189.

буха́н 1. also бухо́н, боха́н, Wd. бо́хон; бухо́нка (Полісся, Лисенко 19) 'round loaf of white bread', MUK. по одному бохону (1529), бохоновъ чотыри (1570), дванадцет бохоновъ (XVII c.), бохонецъ (1699), три бохенки (XVII c.); BRu. бо́хон. Po. *bochen, bochenek*, OCz. *bochnes*, Cz. Slk. *bochnik*. — Deriv. *буханець, буханка, буханчик, буха́н[оч]ка, бухо́ний*; Wd. бо́хонецъ, бо́ханецъ, бо-

хончик; FN. *Буха́н*. — Syn. *хлібіна; (маленька хлібіна :)* *хлібчик, хліб'я, хлібеня*, Багмет 29.

From Po. *bochen, bochenek*, OPo. *bochnies*, the ultimate source being MHG. *vochenze, fochenz* 'white bread, cake' (< Lat. *focacia*), Berneker 1, 67, Vasmer RS. 3, 263, РССтоцький Slavia 5, 14, Brückner 78, Sławski 1, 38, Machek 37, Richhardt 36, a. o.

буха́н 2. 'blow, cuff, tap', ModUk. only. — Deriv. *буханець*. — Syn. *стуса́н, штовха́н*.

From *бу́хати*, see бух!

бухгалтер, Wd. бу[х]га́льтер 'bookkeeper, accountant, auditor (of accounts)' ModUk.; BRu., Ru. (since 1780) ts, Po. *buchhalter*, etc. — Deriv. *бухгалтерка, бухгалте́рія, бухгалтерський, -ство*. — Subst. *книгово́д, рахівнік*.

From ModHG. *Buchhalter* 'ts', РССтоцький 4, 229.

бу́хня Wd. 'hut', ModUk. only. — Deriv. FN. *Бу́хня*. — Subst. *бу́да; малá, невікі́нена ха́та*, Кузеля 53.

Origin obscure.

бухт, also бу́хта, arg. бухта́вка (Горбач 0, 21), 'fritter, puff (pastry)', ModUk.; Po. *buchta*, Cz., Slk. *buchta*, Shn. *buhta* 'woman with a fat face'. — Deriv. *бу́хти[чо]к*. — Subst. *пампу́х, кола́ч*.

From бухтіти, q. v.

бу́хта 1, 'bay, bight, creek, cove', ModUk.; BRu., Ru. (since 1789) ts, Po. *buchta*, etc. — Subst. *мо́рська невели́чка зато́ка, зато́чина*, Бойків 79; *за́ворот, ла́хта*, Степанковський 19.

From ModHG. *Bucht* 'bay', Korbut PF. 4, 501, РССтоцький 4, 262.

бухта 2. 'coil, flake', ModUk.; BRu., Ru. (since 1803) ts. — Subst. *вір'ювка скл'адена б'унтами; к'ойло, к'ойлина, койлунок, закрут*, Степанковський 45.

From Du. *bogt* 'ts', Ак.Сл. 1, 712.

бухта 3. see бухт.

бухтити 'to flame, blaze; to roll (of a drum)', ModUk., Ru. *бухнуть*, Bu. *бухам*, *бухна*, Sln. *búhnuti se*, Cz. *nabouchati se*, Slk. *buchtovat'*. — Deriv. *бухтиння; бухт*, q. v. — Syn. *бубнявити, нухнути*.

PS. **buxtēti*, IE. root ***bheu-* : ***bhou-* 'to swell, blaze', cf. E. to *bouse*, ModHG. *bausen*, MHG. *būs* 'inflation, swelling', OIc. *beysti*, Ic. *beysinn* 'thick, big', Berneker 1, 97 - 98, Kluge 22 - 23, Pokorny 98 - 102, a. o.

буц! interj. imitating a collision of two objects (heads) : 'bang!'; first recorded in the XX c.; Cz., Slk. *buc!*, Po. *bęc!* — Deriv. *буцатися, буц[к]ати, -ання, буцнути, -нення, бубуцнути, -нення, баран-буц! буцак, буцник, буцівка, буцкатий, буцматий, буцв'ан, буць[о]*. — Syn. *бац!*

An o/p. interj., РССтоцький 3, 143 - 144.

буц arch. 'nickname of a Ukrainian living on the river Буг', first recorded in the XIX c. (Михальчук, cf. Грінченко 1, 118). — Subst. *житель із району середнього Бугу*, Дзедзелівський ЛБюлетень 6, 40.

Based on the name of *Буг* like *бужанин*, perhaps under the influence of the preceding word (*буц!*) or *буц* 'policeman', cf. Горбач 0, 38.

буцегарня, Wd. *буцигарня* 'jail, coop, guardhouse; clink, clan', ModUk. only. — Subst. *в'язниця, тюрма; каталанска, темна, холодна, чорна*, Багмет 29.

According to Горбач, 0, 38, it comes from ModHG. *Butz* 'policeman' and *фурдиґарня* 'jail', see s. v.

буцент'авр 'bucentaur, fabulous monster, half ox, half man; state barge of Venice in the time of the doges', ModUk. — Subst. *потв'ора з людськими, волб'ими й кінськими членами; гал'ера венецького дожа*, Бойків 79 - 80.

From Gk. *bu-kéntauros* 'ts' (through Lat.).

буцефал 'Bucephalus, the war horse of Alexander the Great; (jocosely :) any horse', ModUk. — Subst. *назва коня Олександра Македонського; взагалі — неїжджаний, норвістий кінь*, Бойків 80.

From Gk. *bu-kéfalos* 'ts' (through Lat.).

буци see б'утси.

буцівка see буц!

буцім 'as if, as through, pretending', MUK. *буц'ємь* (XVIII c.), *буц'єм* (1736 Інтермедії 103); BRu. *буцця, буццым, б'уццям*. — Syn. *ніби, нен'аче*, Тимченко 159.

From *будь-сем[у]* 'be it like that' with Uk. *ікання* (*e > i*); BRu. *буцця < будь-се, б'уццям < быти-сему*, while *буццым* seems to be a contamination form of both.

буцкатий, буцматий, буцв'ан, буцьо, etc. see буц!

буча 'uproar, tumult, brawl, riot, scuffle', MUK. *буча* Asg. (XVIII c.); Ru. ts, Bu. *бучало* 'waterfall', *буча* 'I murmur', SC. *būka* 'roaring' Sln. *būkati*, Cz. *boukati, bučeti*, Slk. *bukat', bučať*, Po. *buczeć*, OPO. *buczny*, UpSo. *buczeć*. — Deriv. *бучний, бучність, -но, бучка*. — Syn. colloq. *тарар'ам, гармідер; (рідше :) шарварок, веремій-ія, со-д'ом[а]*, Деркач 29.

PS. **bukja* : **bukati* 'to roar', IE. root ***bou-* : *bou-* o/p. for hollow sounds, extended by *-k-* formant, cf. Skt. *bukkāra-* 'roaring of a lion', Gk. *būtēs* 'roaring', Ir. *bochna* '(roaring) sea', MHG. *pūchen, bochen*, E. to *poke*, a. o., Berneker 1, 98 - 99, Pokorny 97 - 98.

Бучач GN. Buchach, since 1397 (УРЕ 2, 177); BRu., Ru. ts, Po. *Buczacz*. — Deriv. *бучацький*; FN. *Бучацький*. — Syn. (argot:) *Бучніль*, Горбач 0, 21.

From a FN. **Бучак*, or a toponymic name : *бук*, q. v.; the derivation from FN. *Buczek*, suggested by Staszewski 43, is not quite satisfactory for structural reasons.

бучина, **бучок**, **бучья**, etc., see **бук**.

бучмак Npl. argot 'shoes' (Горбач 0, 35 - 36), first recorded in the XX c. — Deriv. *Бучма* (abbr.). — Syn. *башмак*, subst. *черевики*.

From Tk. *bařmak* 'sandal, shoe', see **башмак**.

бучний see **буча**.

буша 'cylindrical barrel (for salting fish)', first recorded in the XX c. — Subst. *циліндричний посуд для соління риби*.

From ModHG. *Büchse* 'box, case'.

Буша GN. Busha (city in Ukraine), MUK. Буша (XVII c. EY. 2, 201); BRu., Ru. ts, Po. *Busza*. — Deriv. *Бушанка*, *Бушанська*.

It seems to be an orig. name of the river connected with *бухати*, see **бух!**, Staszewski 46.

бушарда 'hammer, mallet', first recorded in the XX c. — Subst. *молот*.

From Fr. *boucharde* 'ts'.

бушдерево f/e instead of **бузьдерево**, see **бузько**.

бушель 1. dial. 'stork' (Полісся, Лисенко 19), first recorded in the XX c. — Syn. *бузько*.

A b/f. from *бушля*, q. v.

бушель 2. 'bushel', ModUk.; BRu., Ru. (since 1836) ts, Po. *buszal*, etc. — Subst. *міра сипких тил, 35, 24 літра*, Бойків 81.

From E. *bushel* 'ts', the ultimate source being Ce. **bostā* 'a grain - measure', Partridge 65.

бушлат 'pea-jacket', ModUk.; BRu., Ru. ts. — Subst. *двобортне корóтке півпальто моряків*, Ляхін 109.

From ModHG. *Brustlatz*, Kiparsky SEEJ. 9, 81.

бушля 'female stork; heron', ModUk.; Ru. (from Uk.) *бушла* (Vasmer 1, 157). — Syn. *бузьчиха*.

From *бусель* : **bust-ja* with a palatalized *s* > *ř*.

бушмен 'bushman', ModUk.; BRu., Ru. (since 1836) ts, Po. *Buszman*, *Buszmen*. — Deriv. *бушменка*, *-ський*. — Subst. *тубілець південної Африки*.

From Du. *Bosjesmans* 'ts', АкСл. 1, 714.

бушприт see **бугшприт**.

бушувати 'to bluster, storm; to rouse, dig up, root', ModUk.; BRu. *бушавати*, Ru. *бушевать* (since 1847), Po. (from Uk.) *buszować*. — Deriv. *бушування*, *бушівник*. — Syn. *шуміти*, *шаліти*; *перевертати з коренем*; *шукати*.

Contrary to Brückner 50, KZ. 46, 213, no kinship of this word with Lith. *burys* 'pile', Latv. *burā* 'crowd of people' can be proven; it is more probably connected with interj. *бух!*, q. v.; cf. Преображенский 1, 57, Vasmer 1, 156, Sławski 1, 54.

буя[ві]ти, **буяк**, etc. see **буй** 1.

Бичь name of the river Птич in Polissya in the XV c., cf. Соболевский Этюды 169, Топоров - Трубачев 18, 203.

The etymology of this hydronym proposed by Vasmer 2, 458, OSIP. 6, 47 : **Pztičь* < *птїца* 'bird', is weak in view of its oldest record unnoticed by the author; Птич is derived dissimilatively from Бичь, most probably through the

stages : *Bzčičь (or *Bьčičь) > *Bztičь (or *Bьtičь) > *Btičь > Ptičь, the ultimate source being *bzč- (: *bьč-), the same root as in бджола 'bee', see s. v.; while this etymology is not to be taken as being conclusive (at the present time), it is derived from full consideration of the lingual data and, therefore, it is more convincing than that of Vasmer, or the derivation from Lith. *putytis* 'young bird' suggested by Топоров - Трубачев l. с.

бчолá see бджола.

бювар 'blotter, blotting pad', ModUk.; BRu., Ru. (since 1874) ts, — Deriv. бюварний. — Subst. папка з аркушами промокального паперу.

From Fr. *budget* 'ts', Ляхін 110, АкСл. 1, 732, Gamillscheg 162.

бюджет 'budget; household accounts', ModUk.; BRu., Ru. (since 1836) ts, Po. *budget*, etc. — Deriv. бюджетний, бюджетовий. — Subst. приблизне обчислення можливих доходів і видатків (держави, установи, підприємства, особи) на певний час.

From E. *budget* 'ts', Орел 1, 151, Ляхін 110, the ultimate source being Lat. *bulga* 'little (skin-) bag', Skeat 77, Огієнко РМ. 1, 400 - 401.

бюлетень, Wd. бюлетин 'bulletin', ModUk.; BRu. бюлетень, Ru. бюллетень (since 1803), Po. *biuletyn*, etc. — Subst. коротке повідомлення; [не]періодичне видання.

From Fr. *bulletin* 'ts', Ляхін 110, АкСл. 1, 733, the ultimate source being It. *bulletino*, Gamillscheg 158.

бюргер, SovUk. бюргер 'burgher', ModUk.; BRu., Ru. бюргер. — Subst. міщанин, обиватель.

From ModHG. *Bürger* 'ts', Ляхін 110; see also Wd. бундёр.

бюрета 'burette, a graduated glass tube for delivering measured quantities of liquid or for measuring the liquid or gas', ModUk.; BRu. бюретка, Ru. бюрётка. — Deriv. бюрётка. — Subst. скляна трубка із шкалою, що нею відмірюють певну кількість рідини або газу.

From Fr. *burette* 'ts', Ляхін 110.

бюро 'office, bureau', ModUk.; BRu., Ru. (since 1799) ts, Po. *biuro*, etc. — Deriv. бюроко, бюровий; see also бюрократ. — Subst. канцелярія-контора; керівний орган установи, організації; стіл до писання.

From Fr. *bureau* 'ts', Ляхін 110, Gamillscheg 159, Огієнко РМ. 1, 401 - 402.

бюрократ 'bureaucrat', ModUk.; BRu., Ru. (since 1836) ts, Po. *biurokrat*, etc. — Deriv. бюрократизм, бюрократія, -тка, бюрократичний, -ність, бюрократизація. — Subst. сучий, формальний урядовець.

From Fr *bureaucrate* 'ts', АкСл. 1, 735, Gamillscheg 159.

бюст 'bust', ModUk.; BRu., Ru. (since 1799) ts, Po. *biust*, etc. — Subst. погруддя; верхня частина жіночого тіла, груди, Бойків 80.

From Fr. *buste* 'ts', the ultimate source being It. *busto*, Gamillscheg 161; according to РССтоцький 4, 224, it was borrowed from ModHG. *Büste* 'ts', see the following word.

бюстгальтер Wd. 'brassiere, bras', first recorded in the XX c.; Po. *biusthalter*. — Subst. нагрудник.

From ModHG. *Büstenhalter* 'ts', РССтоцький 4, 224,

б'ючка 'pulse, artery', ModUk. only. — Deriv. б'ючниця. From біти, q. v.

б'язь 'a cotton material', MUk. безю Isg. (XVII—XVII c.), OES. бязь, безь; BRu., Ru. ts, Po. *bezestan*. — Deriv.

б'язевий. — Subst. *убілена* або *пофарбована бавовняна тканина*, Бойків 80.

From Ar. *bazz* 'ts' Lokotsch 23-24, АкСл. 1, 736, perhaps through the medium of Tk. *bäz*, Miklosich 415, Корш Archiv. 9, 490, Тимченко 81, а. о.

б'ясть, Gsg. *б'ястя*||*б'ястю*, Wd. 'sailcloth' (Подністрів'я, Дзєндзелівський ЛБюлетень 6, 40), first recorded in the XX с. — Subst. *полотно*, з якого *шиють парус*, *вітрильне полотно*, *гребінниця*, Степанковський 173.

Perhaps f/e. from *б'язь* under the influence of *повсть*; see the preceding word.

В

В, в — the third letter of the Uk. alphabet, MUK. and OES. name *вѣдѣ* from OCS. *vědě* 'I know'; numerical value — 2, with a preceding sign † = 2000.

в conj. (generally used after or between vowels, otherwise interchanging with *у*) with *Gen.* 'at, in possession of'; with *Acc.* (here also arch. *во*) '[in]to, for, at, on'; with *Loc.* (here also *ув[i]*), *вві*, Wd. *ві*, arch. *во*) 'in, at', MUK. *в, въ, у*, OUK., OES. *въ, у*; BRu. *ѡ, у*. Ru. *в, во, у*, OCS. *вз, и, Ви, Ма. в, у*; SC. *и*, Sln., Cz. *в, и*, Slk. *в, во, и*, Po. *в, we, и*, etc. — Deriv.: Frequently used as a prefix, e. g. *вкрай* : *украй* (: *край*), *вранішній* : *уранішній* (: *ранішній*), *вдєсятеро* : *удєсятеро* (: *дєсятеро*), *вмєрти* : *умєрти* (: *мєрти*), *внєсті* : *унєсті* (: *нєсті*), *ввійти* : *увійти* (: *йти*), *вранці* : *уранці* (: *рано*), *вдѡма* : *удѡма* (: *дѡм*), *впѡвні* : *упѡвні* (: *пѡвний*), *впѡперек* : *упѡперек* (: *пѡперек*), *враз* : *ураз* (: *раз*), etc.

Uk. *в||у* continues two different PS. prepositions : **vz* (**vzn-*) and **u* as a result of the typical Uk. interchange of *в* and *у* depending on the preceding vowel or consonant respectively, cf. Сімович 62-64, Синявський 22-23, Рудницький On UVAN. 1, 32-40, а. о.; this phenomenon can be traced as far back as the XI—XII cc., Кримський 1, 110 - 111.

PS. **vz*, *vzn-* together with **o-* (e. g. OCS. *rodolъ* 'valley') and **on-* (e. g. OCS. *onušta* 'sandal') reflect IE. ***n* : ***en* : ***on* 'in', cf. Lith. dial. *in[t]*, OPr. *en* 'in', Gk. *en*, Alb. *inj* 'till', Lat. *in*, Goth. *in*, E. *in*, etc., Vondrák 1, 146 - 147, 2, 316 - 317, Kluge 157, Trautmann 69, Pokorny 311 - 312, а. о.; on the other hand PS. **u* continues IE.

****au** : ****ou** 'away, down', cf. Lith., Latv., OPr. *au-* 'away', Skt. *áva* 'down[ward]', Lat. *au-* in *aufērō*, *aufugiō*, etc., Trautmann 16 - 17, Walde - Hofmann 1, 79, Pokorny 72 - 73, (extensively :) Колодяжний 43 - 59.

в- prefix, see the preceding entry.

в. abbr. of *vik*, q. *v*.

в... as a prothetic element is found in such words as *вогонь* (: dial. *огонь*, *огень*), *вона* (: **она*), *вўлиця* (: *ўлиця*), *вуж* (: GN. *Уж*), *вус* (: FN. *Білоус*), *він* (: **онз*), *від* (: *од*), *вітця* Gsg. (: *пан - отця*), etc., cf. Сімович 54 - 55, 72; in dialects, especially in Wd., it is widely diffused, cf. *цѳки* || *вѳки* || *вѳки*, *цѳрка*, *wuvés*, *vóhiruk*, *wakásija* (= *акásija*), Пшеп'юрська 30; this is also typical for dial. forms of names *Восип* (: *осип*, Сімович 72), *Вўстя* (*Їстя*, Грінченко 4, 550), *Вольга*, *Вольдзя* (orally from *Ольга* Войценко), a. o.; in some instances *в...* corresponds to initial *г...* or *й...* : *воробець* : *горобець*, *вўлиця* : *гўлиця* (Куліш), *Восип* : *Йосип* (: *осип*, Сімович 72); further details belong to grammars and special works, cf. Зілинський 1, 108 - 109, Шило Пит. слов. мовозн. 2, 229 - 248, Закревська ДослМат. 4, 66-72, Kiparsky 3, 146-147, a. o.

Ваал 'Baal (any of numerous Semitic deities)', MUK. Вааль : балванъ, албо пануючий, або подаваючий, або одржавуючий (1627 Беринда); BRu., Ru. *ts*, Po. *Vaal*, etc. — Syn. *бог сонця, що йому принесли й людські жертви; символ гонітви за матеріяльними добрими*, Бойків 80.

From Heb. *Ba'al* meaning 'God', through the medium of Gk. *Vaal*, Partridge 35, Shipley 45, АкСл. 2, 19.

ва-банк '(to stake) everything; (stake) one's all', ModUk.; BRu., Ru. (since 1874) *ts*. — Subst. *всі гроші на картму; (переносно:) великий ризик, одчайдушність*.

From Fr. *va banque* 'ts', Ляхін 110, АкСл. 2, 19.

вабити, *ваблю*, *вабиш*, 'to lure, entice, attract, allure, fascinate; to decoy', MUK., OES. *вабити*; BRu. *вабіць*, Ru. *вабить*, *vabiti* (Supr.) 'to oppress', Sln., SC., Cz. *vábiti*, Slk. *vabit'*, LoSo. *vabis'*. — Deriv. [*з-, по-, при-*] *ваба*, *вабець*, *вабик*, *вабіло*, *вабіння*, *вабкий*, *ваблівий*, *-вість*, *вабний*, [*з-, при-*] *вабитися*; MUK. *вабз* (XVI—XVII c.); GN. *Вабля*. — Syn. *маніти*, *надити*, *за-*, *приманювати*, *принаджувати*, Багмет 29; (*сильніше* :) *тягти*, Деркач 29.

PS. **vabiti* 'to lure', IE root **uāb-* 'to call, shout; to lament', evidenced in Goth. *wōrjan* 'to cry out', OHG. *wiofan* 'to lament, weep', AS. *wēran*, E. *weep*, a. o., Преображенский 1, 61, Trautmann 336 - 337, Skeat 706, Pokorny 1109, a. o.

вав! see the following word.

вава! interj. expressing pain : 'wo[e]!'; *вава* (children's language) 'pain', ModUk.; Ru. *вава* (Vasmer 1, 161). — Deriv. *вав[оч]ка*, *вавонька*, *вавкати*, *-ання*; Wd. *вавóрити*. — Syn. *бўба*; *біль*.

As in the case of Latv. *vai*, Lat. *vae*, Goth. *wai*, E. *wo[e]*, etc., Uk. *вава* is to be regarded as an instinctive formation of interjectional provenance, cf. *вā!*, *вав!* interj., РССтоцький 3, 147, Преображенский 1, 61, Trautmann 338, Kluge 387, Skeat 720, Pokorny 1110 - 1111.

вав-вўр! interj. imitating the sound of a dove, ModUk. only.

A compound interj., see the preceding word and *вур!*, РССтоцький 3, 147.

Вавилон GN. 'Babylon', MUK. *вавилончикове* (XVII c.), *вавилонский* (XVIII); BRu. *Вавілон*, Ru. *Вавилон*, OCS. *Vavilonz*, Po. *Babilon*. — Deriv. *Вавилонія*, *вавилонець*, *-нка*, *-нський*, MUK. *вавилоняне* (XVIII c.).

From Gk. *Vavilón*, the ultimate source being Se. *Bab-ilu* 'gate of God', Staszewski 22, Altbauer AUA, 8, 118.

вавцір, вавчар 'a pet name for a cat', ModUk.

Based on interj. *вав!* and *цир!*, see s. vv.; *вавчар* seems to be influenced f/e. by *виечар* 'shepherd'.

вага 'weight; gravity, ponderosity, load; importance, influence, authority; weighing-machine; balance, scales', MUK. вагу Aсg. (1499), талантъ, вага ва́жачая (1596 Зизаній), вагою Isg. (XVII с.), вагъ Gpl. (XVIII с.), OES. вага 'pondus' (since the XIV с.), BRu. вага́, Ru. dial. ва́га, Бу. ва́жа 'to be important', SC., Sln. vága, Cz., Slk. váha, Po., LoSo. waga, UpSo. waha. — Deriv. ва́ги, ва́гом, ва́говни́ця, ва́жни́ця, вага́р[ка], ваго́жий, -ми́сть, ва́жити[ся], ва́жчий, -чи́сть, ва́ження, ва́жиль[ний]), ва́жкий, ва́жкíсть, -ко, ва́жкyва́тий, -ти́сть, ва́жли́вий, -ви́сть, ва́жний, -ни́сть, ва́же́нний, -ни́сть, ва́жни́ючий, -чи́сть, ва́жyчий, -чи́сть, ва́жчезний, -ни́сть; вага́ти[ся], вага́ння, ваготá, вага́тна, -ни́сть, -ни́ти, ваготíти, -íння, etc.; several prefixed words with abstract meaning : від-, од- ва́га, від-, од- ва́жний, -ни́сть, від-, на-, од- ва́житися, пова́га, пова́жати, -áння, пова́жний, -ни́сть, [с]пова́жніти, [не]розва́га, [не]розва́жний, -ни́сть, розва́жити, -жува́ти, розва́жати, -áння, ува́га, ува́жати, ува́жати, -áння; ува́жний, -ни́сть, ува́жливий, -ви́сть, etc.; compounds : рiвнова́га, [з]рiвнова́жити, -ження, рiвнова́жний, -ни́сть, ва́жно-атлét, -ванта́жний, -дyм, etc.; MUK. ва́жити[ся] (XVI—XVIII с.), ваговое (XVII—XVIII с.), вагенме́йстра Gsg. (XVIII с.), з ва́жни (1727), OES. ва́жный, ва́жность (1388); GN. Ва́га, Ва́жиця (Кат. річок 159). — Суп. (при́лад:) бeзми́н, тeрeзи́, (мeнши́ рoзми́ром:) шáльки; (пeрeно́сно:) ванта́ж, тяга́р; зна́чення, Дeркaч 28.

A common Sl. borrowing from OHG. *wāga* 'balance, weighing - machine' (allied to ModHG. *wāgen, wiegen*); Cz.

and Slk. forms indicate XI—XII с. as *terminus ante quem* of the borrowing; for ES. the Po. mediation is generally assumed, cf. Miklosich 374, Преображенский 1, 61 - 62, Korbut PF. 4, 434, Brückner 598 - 599, Шелудько 1, 24, Machek 553, Георгиев 112, Richhardt 109 (:,vága" falsely for вага́ following Vasmer 1, 162), (extensively:) Kiparsky 1, 267 - 268; according to РССтоцький 4, 123, the word came to Uk. directly from OHG.

ваган, mostly Npl. вага́ни 'any of various receptacles, esp., a long shallow vessel, as for water or fodder; trough', MUK. ваганки Npl. (XVIII с.); Ru., Бу. вага́н, SC. вага́н, Sln. вага́н, вага́на, Cz., Slk. вага́н. — Deriv. вага́нкі. — Subst. ко́ри́то на стpáву, Тимченко 175.

The attempts to explain the word etymologically have not yet been successful, cf. Machek 553, Vasmer 1, 162-163, a. o.; Тимченко, l. с., assumes MGk. *vaháni* as the source; however, according to Георгиев 111, the Gk. word comes from Sl.; Slk. *havan* and Бу. *гава́на* suggest a metathetic deformation of It. *gavagno* 'basket' (< Lat. *cavus* 'hollow, concave'); cf. also Cioranescu 356.

вага́ння, вага́тися see вага́.

вага́ш see вага́ш.

вагeра MUK. see вeгeря.

Вагилевич FN. Ва́хулевyч, ModUk.; Po. *Wagilewich*. — Subst. Дaлибoр (pseudonym).

Derived from *Ва́гиль (or *Ва́гило), the same root as in вага́, q. v.

вага́тна see вага́.

вагнeлийи Wd. see eвaнгeліe.

вагон, Wd. ваго́н 'wagon; carriage, coach, car', ModUk.; BRu., Ru., Бу. ts, Po. вагон, etc. — Deriv. ваго́не́т[к]а,

ваго́нний; compounds: *вагоно-будівельний*, *-вóд*, *-ремóнтний*, etc. — Subst. *залізничний* або *трамвайний* *віз*, Бойків 80.

From ModHG. *Waggon* 'ts', РССтоцький 4, 212; the ultimate source is E. *wagon*, Kirkconnell 12.

вагабúнд, Wd. *вагабúнда* 'vagabond, one moving about without settled habitation', ModUk.; Po. *wagabunda*. — Subst. *волоцюга*, *волокіта*, Кузеля 53.

From ModHG. *Vagabund* 'ts', the ultimate source being Lat. *vagābundus* '(one) strolling about' (: *vagārī* 'to wander'), Skeat 683.

вага́нт 'wandering medieval poet; minstrel', ModUk.; Po. *wagant*. — Subst. *середньовічний мандрівний поёт, іктор, студéнт*, Кузеля 53.

From ModHG. *Vagant* 'ts', the ultimate source being Lat. *vagans*, *-ntis* 'wandering, strolling'; see the preceding word.

вага́ш 'pathway in the mountains'; Hc. 'forest to be cut down' (Гуц. 51), ModUk. — Subst. *дорóга яко́ю хóдять вівци на полоніну; ліс призначений на зруб*.

From Hg. *vágás* 'cutting down, felling (of wood)', Гуц. 51; according to Шелудько 2, 128, the word came to Wd. through the medium of Rm. *vāgaš* 'ts'; cf. also Cioranescu 316.

ва́генбург Wd. 'barricade made by chariots', first recorded in the XX c. (Занкович 1, 247). — Subst. *барика́да возів*.

From ModHG. *Wagenburg* 'ts', РССтоцький 4, 262.

ва́гіна 'vagina', ModUk.; Ru. *вагина*, Po. *wagina*, etc. — Deriv. *вагінальний*, *вагінізм*, *-іт*. — Subst. *ніхва*, *цівковий провід до матици*.

From Lat. *vagīna* 'ts'.

ва́гов MUK. (SoCr.), also *vágyv* 'cattle for slaughter' (XVI—XVIII c. Дэже StSl. 7, 161). — Subst. *худóба на зарі́з*.

From Hg. *vágó* 'ts', Дэже 1. c.

ваго́н Wd. see *ваго́н*.

вагра́нка, SovUk. *вагра́нка* 'cupola, cupola furnace', ModUk.; BRu., Ru. *вагра́нка* (since 1837). — Deriv. *вагра́нковий*, *вагра́нник*, *-иця*, *вагра́ночний*. — Subst. (*низька*, *шахтова*) *піч для витоплювання чавуну́*.

According to Горяев 37, it comes from GN. *Wagrain* in Austria (Salzburg); there is little likelihood of its being a Gk. borrowing, as originally assumed by Vasmer, cf. his ED. 1, 163.

вагу́гід SoCr. 'slaughterhouse' (Ужгород, Наконечна — Рудницький 98), first recorded in 1940. — Subst. *різня́*.

From Hg. *vágó* 'cattle to be slaughtered' and *hid* 'bridge'.

ва́да 1. 'defect, shortcoming, blemish, fault, demerit', MUK. *вада* 'ts' and: 'slander, calumny; gossip' (XV—XVIII c.), OES. *вада* 'rixa, litigium; error; calumnia'; BRu. *ts*, Ru. *ва́да* 'quarrel; calumny; defect' (Vasmer 1, 163), OCS. *vaditi* 'to accuse', *szvada* 'quarrel', *obaditi* 'to slander', Bu. *свада*, Sln. *váditi*, Cz. *váda*, Slk. *vaditi*, Po. *wada*, *wadzić[się]*. — Deriv. *ваджі́й*, *з[а]ва́д[к]а*, *[з]вадлі́вий*, *-вість*, *ва́дити[ся]*, *заваджáти*, *ва́джуватися*; GN. *Завáд[к]а*, *Завáдів[ка]*. *Завáдинці*; FN. *Завáдóвський*, *Завáдський*. — Syn. *Гандж*, SovUk. *гандж*; *дефе́кт*; (*в пра́ці, організа́ції робо́ти, то́що*;) *поро́к*, Деркач 29

PS. **vada* 'ts', IE. root ***vād-* evidenced in Lith. *vadinti* 'to call, name, invite', Skt. *vāda-* 'utterance, sentence; dispute', Gk. *audē* 'tone, voice', OHG. *farwāzan* 'to curse', a. o., Trautmann 337, Brückner 598, Георгиев 112; others connect it with Lith. *vadūoti*, Latv. *vaduōt* 'to pawn, put in pledge',

Lat. *vas, vadis* 'bail', Goth. *wadi* 'pledge, security', etc., Преображенский 1, 62; *inconvincible*, cf. also Варбот Эт. 213-216.

ва́да 2. dial. 'ditch, channel; gutter' (Нижне Подністро-в'я, Дзєндзелівський ЛБюлетень 6, 40), first recorded in the XX c.; Bu. ts, SC. *vāda*. — Subst. *ривчак для води на помивних городах*, Дзєндзелівський 1. с.

From Rm. *vad* 'ford; port, haven, harbour', the ultimate source being Lat. *vadum*, Ružkariu 173; cf. also Георгиев 111.

ва́дас SoCr. 'hunter' (Гнатюк ЕЗб. 4, 236; 30, 336), MUK. вадас (XVI—XVIII c. Дєже StSl. 7, 161). — Deriv. *вадаска, вадасити*, MUK. *вадасовати*. — Subst. *ловець, стрілець*.

From Hg. *vadász* 'ts', Гнатюк 1. с., Дєже 1. с.

ваде́кум 'guide, reference book', ModUk.; Ru. (since 1837) ts, Po. *vademecum*, etc. — Subst. *довідник, довідкова книжка (переважно для мандрівників)*, Бойків 81.

From LLat. *vade tecum* (XVI c.) 'go with me', Бойків 499, АСл. 2, 22.

Ва́дѣм PN. Vadum, OES. Вадимъ (Miklosich Bildung 39); Ru. *Ва́дѣм*. — Syn. pseudonym of *Пассек* (Тулуб 228).

According to Соболевский, ЖСт. 1893, 4, 445, it is an abbr. of **Vadimirz* : **vaditi*, see ва́да 1; cf. also Miklosich 1. с.

вадрó Wd. (Федькович) 'pail', first recorded in the XIX c. — Subst. *відрó*.

The word seems to be a phonetic variation of Wd. *ведрó*, cf. such Wd. innovations as *paraxuditi*. (=переходити), *dvári* (=двері), *Paramýšl'* (=Перемішль), etc., Злинський 24; there is no reason for its deduction from Rm. *vadrā* suggested by Шелудько 2, 128.

вадь Wd. 'now; at last' (Желеховський 1, 53), SoCr. also *ватъ* 'or' (Гнатюк ЕЗб. 4, 236), MUK. *вадь* (XVI—XVIII c. Дєже StSl. 7, 161). — Subst. *абó*, Гнатюк, 1. с.

From Hg. *vady* 'or', Дєже 1. с.

ва́жити, ва́жиль, ва́жкий, ва́жливий, ва́жний etc. see вага́; here also **важнѣшний** 'festive' (Полісся, Лисенко 20).

важóха dial. 'pot-ladle' (Полісся: Колеховичі, Лесів JP. 38, 368), first recorded in the XX c. — Subst. *варéха*, see вар.

From Po. *warzocha* 'ts', Лесів 1. с.

ва́за 'vase; bowl', ModUk.; BRu., Ru. (since 1803), Bu. ts, Po. *waza*, etc. — Deriv. *ва́зовий, вазо-диля́тор, -мо́тор*. — Subst. *скляна́, глиняна́ абó металéва посúдина на óвочі, кві́ти, тóщо*, Бойків 81.

From ModHG. *Vase* 'ts', the ultimate source being Lat. *vas, vasum*, Brückner 604.

вазелін, Wd. *вазеліна* 'vaseline, petrolatum', ModUk.; BRu. ts, Ru. *вазелін* (since 1891), Po. *wazelina*, etc. — Deriv. *вазеліновий*. — Subst. *жовтува́то-бі́ла ма́са, що її добува́ють із на́фти*, Бойків 81.

From Fr. *vaseline* 'ts'; in Wd. *вазеліна* Po. mediation is evident.

вазо́н 'flower pot', ModUk.; Po. *wazon[ek]*. — Deriv. *вазо́н[оч]ок, вазо́н[к]овий*. — Subst. *го́рщик на кві́ткі*, Бойків 81.

From It. *vaso da fiori, vazina* 'ts', Brückner 604.

вай! see ва́йкати.

ва́йда 1. Wd. 'leader of a group of carollers', first recorded in the XIX c. — Deriv. FN. *Ва́йда*; GN. *Ва́йдич*. — Subst. *прові́дник коля́дників*.

From Hg. *vajda* 'voivode, provincial administrator, palatine'.

ва́йда 2. 'Isatis tinctorial. : woad, pastel', first recorded in the XIX c.; BRu., Ru. ts. — Subst. *синільнийник, синячник, ўрст*, Makowiecki 192.

From ModHG. *Waid* 'ts', Miklosich 377.

ва́йкати 'to lament, wail', ModUk. — Deriv. Wd. *ай-ва́йкати*; *ва́йкіт, вайкітня*. — Syn. *айкати, ска́ржитися, жалібно крича́ти, наріка́ти*.

The word is of interj. provenance, the basis being *ва́й!* 'hey!, oh!' still known to Buk. dialects; the ultimate source is Rm. *vai!* < Lat. *vae!*, Дошівник РМ. 2, 354; others derive it from labio-velarized *ай!* (>*вай!*), РССтоцький 3, 147.

ва́йло! interj. Wd. 'alas! alack! oh! woe!' (Желеховський 1, 54), first recorded in the XIX c. — Syn. *ой!, йой!, ліхо!*, Дошівник РМ. 2, 354.

From Rm. *oleo!, oleu!* 'ts', Janów SymbRozwadowski 2, 275, Vincenz 14; cf. also Cioranescu 882.

вайлó 'sluggard, drone, clumsy person', ModUk. only. — Deriv. *вайлува́тий, вайлюга, -ю́ка*. — Subst. *неза́радна, непово́ртна лю́дина*.

From interj. *ва́йло!* repeated by helpless, clumsy people instead of acting and working productively; for the ultimate source see the preceding word.

вайня́ть dial. 'to express one's dissatisfaction' (Полісся, Лисенко 20), first recorded in the XX c. — Subst. *висло́влювати незадо́волення*, Лисенко 1. c.

The word seems to be based on *вай!* like *ва́йкати*, q. v.

ва́йха Wd. 'switch' (Стрий), first recorded in the XX c. — Subst. *залі́знична стрі́лка*.

From ModHG. *Weiche*, РССтоцький 4, 212.

вайца́к, ва́йчяк SoCr. 'stallion', (Гнатюк ЕЗб. 4, 236, 30, 336), first recorded in the XIX c.; Slk. *vajčiak*. — Subst. *жеребе́ць, некастро́ваний кінь-плідні́к*; dial. *вірь, віря́к, о́герь, чівдарь, гуря́к*, Дзєндзелівський 89 (here accent is false: *ва́йчя́к*).

From Slk. *vajčiak* 'ts', Гнатюк ЕЗб. 30, 336.

вака́нс[ія] 'vacancy (of post, position)', MUK. *вакансь*, вь ваканции (XVIII c.); BRu. *вака́нсія*, Ru. *вака́нсия*, MRu. *вака́нция* (1703). — Deriv. *вакансува́ти*; here also *ваканцюва́ти, ваканцюво́вий*; dial. *ва́кан, вака́нець[ь], ваканцюва́т[ь]* (Полісся, Лисенко 20). — Subst. *ві́льне місце, поса́да в устано́ві*, Бойків 81; MUK. (also:) *пéнсія* (XVIII c.), Тимченко 179.

From Fr. *vacance* 'ts', Тимченко 1. c., Gamillscheg 876; see also *вакува́ти*.

вака́нтний 'vacant', ModUk.; BRu. *вака́нтны*, Ru. *вакантны́й*, Po. *wakujący*, etc. — Deriv. *вака́нтність*. — Subst. *ві́льний, неза́йнятий*; (*про зе́млю:*) *необрóблений*; (*про люде́й:*) *гуля́щий*, Бойків 81.

From Fr. *vacant* or ModHG. *vakant* 'ts', Преображенский 1, 63; the ultimate source is Lat. *vacans, -ntis* (: *vacāre* 'to be empty, free'), see *вака́ції*.

вака́р dial. 'cowherd', first recorded in the XIX c. — Deriv. *вака́рка*; FN. *Вака́р[ів], Вака́рюк, Вака́ренко*. — Subst. *коро́в'я́р, корі́вник (пасту́х худóби)*, Бойків 81.

From Rm. *văcăr* 'ts', Шелюдько 2, 128, Puşcariu 173, Vincenz 9.

вакара́т adv. dial. 'just as' (Полісся, Лисенко 20), first recorded in the XX c. — Subst. *якра́з*, Лисенко 1. c.

From **акура́т*, see *акура́тний*.

вака́ції Npl., Wd. also *вака́ція* 'vacation', MUK. *вака́цїники* Npl. (XVIII c.). — Ru. *вака́ции* (since 1799), Po.

wakacje, etc. — Deriv. *вакаційний*, *-ик*, *-иця*, *вакаціюва́ти*, *-ання*. — Subst. *час вільний від зайнятъ, науки, тощо*; SovUk. *канікули*.

From Lat. *vacatio* 'leisure' (: *vacare* 'to be empty, free'), Skeat 682, perhaps through Po. *wakacje*, АкСл. 2, 27.

вакно́ see **вікно́**.

ва́кса 'blackening, shoe-polish', first recorded in the XIX c.; BRu., Ru. (since 1762), Bu. ts. — Deriv. *ваксува́ти*. — Subst. *масти́ло до чобіт, череві́ків, підло́ги, тощо*.

From ModHG. *Wachs* 'ts', РССтоцький 4, 216.

вакува́ти 'to be vacant (unfilled, unoccupied); to lie uncultivated (of a field); to be idle', MUK. *ваковати* (XVI—XVIII c.), *ваковатися* (XVIII c.); Po. *wakować*. — Subst. *бу́ти незайня́тим, вільним, що спорожнює один і не займає дру́гий; (про речі:) не вжива́тися, бу́ти без ужитку; (про поле:) не обробля́тися; (про роботу:) не робі́тися, спині́тися; (про час:) га́яти, марнува́ти*, Тимченко 180; *гуля́ти, порожнюва́ти*, Бойків 81.

From Lat. *vacare* 'to be empty, free', Тимченко 1. c.

Ваку́ла PN. *Vicolus*, MUK. *Вакоулы* Gsg. (1484 Пом'яник), Вуко́ль: *Волопа́сь* (1627 Беринда), BRu., Ru. *Вукол*. — Deriv. *Ваку́лик*; FN. *Ваку́ла*, *-ленко*, *Вакулóвський*.

From Gk. PN. *Víkolos* (: *vikólos* 'herdsman').

вакуо́ля 'vacuole', ModUk.; BRu., Ru. ts. and *вакуо́ль*. — Subst. *порожня́вка в протопла́змі рослі́нної клі́тини; пухире́ць наповнений водяни́стим те́чивом*, Бойків 81.

From Lat. *vasiola* 'ts', АкСл. 2, 28.

ва́куум 'vacuum; void', AmUk. 'vacuum cleaner', ModUk.; BRu., Ru., Bu. ts. — Deriv. *ва́куумний* (Подвезько

1, 711). — Subst. *порожня́, безповітряний про́стір*, Бойків 81; AmUk. *пиловсі́с, пилосо́с*.

From Lat. *vacuum* 'ts', АкСл. 2, 28.

вакханáлія, also *вакханáлії* Npl. 'bacchanalia; orgy, bacchanal', ModUk.; BRu. ts, Ru. *вакханáлія*, *-лии* (since 1704), Po. *bacchanalia*, etc. — Deriv. *вакханáльний*, *-льський*. — Subst. *о́рґія на честь Ва́кха в да́вніх гре́ків і римля́н; о́рґія, гу́льня, ді́ка розгу́льна пия́ти́ка*.

From Lat. *bacchānalia*, secondarily changed to *вакханáлія* under the influence of the name *Ва́кх* (<Gk. *Vákchos*) from which the word derives; other derivatives: *вакха́нка*, *вакхі́д*, *вакхі́чний*, cf. АкСл. 2, 27-28, Walde-Hofmann 1, 91-92, Hüttl-Worth AUA. 8, 79-80.

вакци́на 'vaccine', ModUk.; BRu. *вакци́на*, Ru. (since 1863) *вакци́на*, Po. *wakcyna*, etc. — Deriv. *вакци́нація*, *вакци́новий*, *-інний*, *вакци́нува́ти*. — Subst. *гні́йне твóриво коро́в'ячої ві́спи, прі́цип; запобі́жний за́сіб прóти захворі́нь (дифте́рит, сказ, тиф, тощо)*.

From Lat. *vaccina* 'коров'яча' (: *vacca* 'корова'), Лью́хін 111, АкСл. 2, 29.

вал 1. 'wave; cylinder, roller', MUK. *валовъ* Gpl. (1607), *валы* Npl. (XVII c.), *валом* Isg. (XVII c.); OES. *валь* 'unda'; BRu., Ru., Bu. ts, SC. *vâl*, Sl. *val*, Cz. *vál*, Po. *wał*. — Deriv. *нава́ла*, *об-*, *провáл[ля]*, *валі́ти[ся]*, *валі́ло*, *валні́ця*, *ва́лка*, *ва́лок*, *ва́лун*, *ва́лька*, *ва́льок*, iter. *ва́ляти[ся]*; Bk. *валóчний*. — Syn. *хві́ля; цилінде́р*.

PS. root **val-*, cf. OCS. *valiti*, *valjati*, Lith. *võlioti*, Latv. *volīt* 'to roll', Skt. *válati* 'he rolls', OHG. *wallan*, ModHG. *wallen*, AS. *weallian* 'to boil, bubble'; IE. root ***uel-*: ***uel-* 'to roll', Преображенский 1, 63-64, Trautmann 349, 359, Kluge 383, Pokorny 1140.

вал 2. 'rough home spun yarn', МУк. вал (1602), валу Gsg. (1783). — Syn. *прѹбе прядиво з клѹчя, ниткѹ з клѹчя*, Тимченко 183.

The word seems to be derived from *валѹти*, see вал 1.

вал 3. 'bank, rampart, bulwark, traverse', МУк. за валом (1545), валы Npl. (XVII с.), валь (XVIII с.), ОУк., ОЕС. валъ; ВRu., Ru., Bu. ts, Cz., Slk. *val*, Po. *wał*. — Deriv. *ва́лик, валок, підва́л*; GN. *Ва́ли, Валок, Валкѹ, Підва́ля, Зава́лля, Валова (вѹлиця)*; FN. *Вал*. — Syn. *на́сип, на́сна, окѹп*, Тимченко 183.

From MHG. *wal* 'ts', РССтоцький 4, 147; the ultimate source is Lat. *vallum*, Miklosich 374, Преображенский 1, 63, Георгиев 113, а. о.; Po. mediation, Richhardt 109, cannot be proved; cf. also Šmilauer 486.

ва́лал SoCr. 'village' (Гнатюк ЕЗб. 4, 236, 30, 336), first recorded in the XIX с. — Deriv. *валалѣска хѹжа* (Гнатюк ЕЗб. 30, 336). — Subst. *селѹ, осѣля*.

From Hg. *fala* 'ts', Гнатюк ЕЗб. 30, 336.

валандатися 'to hang about, loiter, dawdle', ModUk.; Ru. *валандатѣся* (since 1789). — Subst. *волочѹтися*.

Borrowed from Ru. *валандатѣся* which, in turn, comes from Lith. *valandà* 'minute, (brief) moment', Преображенский 1, 63, followed by Vasmer 1, 166, а. о.; for the evolution of meaning cf. Po. *krotochwilić* < ModHG. *Kurzweil treiben* 'to disport oneself, make merry', Потебня РФВ. 4. 199.

валансѣн see валянсѣн.

валанцати си Wd. see валасатися.

валасатися, Wd. валанцати си (Нс., Гнатюк ЕЗб. 26, 334), валѣсатися (Борислав, Бандрѣвський ДослМат. 4. 12) 'to wander, loiter, dawdle', ModUk. — Po *walęsać się*. — Subst. *волочѹтися*.

From Po. *walęsać się* 'ts'.

ва́ласт МУк. (SoCr.) 'answer' (XVI—XVIII с. Дѣже StSl. 7, 161). — Deriv. *валастовати* 'to select'. — Subst. *вѣдповѣдь*.

From Hg. *választ* 'ts', Дѣже I. с.

валаструва́ти Wd. 'to twist, writhe of pain' (Федькович), ModUk. — Subst. *вѣтися з бѹлю*, Желеховський 1, 54.

The word seems to be a contamination of *валашити* (: *ва́лах*) and *каструва́ти*, see s. vv.

валаткѹ dial. : крѹша пуд валаткѹ 'thatched roof' (Полѣсся, Лисенко 20, 37), first recorded in the XX с. — Subst. *покрѣвля, зрѹблена зѹ старѹх кѹликѹв, покладених чо-ловкѹми вниз*, Лисенко 37.

The word seems to be a dial. form of *волоток*, see *во́лот*.

ва́лах 'gelding, castrated animal; castrator', МУк. ва-лахъ (1529), кажѣникъ: ва́лашаный челоувѣкъ... ва́лахъ (1627 Беринда), валахъ - каженикъ, евнухъ, скопецъ (XVII с. Синонима 139), валах, вѣризанѹ — spado (XVII, Гептаглот 17); Ru. *валѹх*, Po. *wałach*, Cz., Slk. *valach*. — Deriv. *валѹхан, валѹшити, валѹшати, -ѹннѹ, валѹшѹл, -шѹк, валѹшка, валѹшѹйник, валѹшний*; FN. *Ва́лах, Валашѹйник*; GN. *Валѹхѣвка*. — Subst. *кастрѹваний барѹн, жеребѣць, бик; осѹба, що каструѣ, холощѹй*.

From ModHG. *Wallach* 'ts', perhaps through the medium of Po. *wałach*, Шелудько 1, 24, Richhardt 109, РССтоцький 4, 47; the ultimate source is that of *во́лох*, q. v.

валѣжний dial. 'important' (Переяслав, Гринченко 1, 123), ModUk. only. — Subst. *важлѹвий, ва́жний, солѣдний*.

The word seems to be a contamination of *валѣчний* (< Po. *waleczny* 'brave') and *ва́жний*.

валéжник Ed. 'windfallen trees, damage caused by a storm' (Основа 10, 29), first recorded in 1861; Ru. *ва́лeж-ник*. — Subst. [*вітро*]лóм, лáмань, нава́л.

From Ru. *ва́лeжник* which, in turn, comes from *ва-літь*, see *вал* 1, Vasmer 1, 166.

валéнсатися see *валасáтися*.

Валері́ян, Валер'я́н PN. see the following word.

валері́ян[а], also **валер'я́н[а]**, SovUk. *валері́ана* 'Valeriana officinalis L.: valerian', ModUk.; BRu. *валяр'я́н*, Ru. *валері́ана* (since 1731), *валерья́на*, Po. *waleriana*, etc. — Deriv. *валері́янка, валері́яновий*. — Syn. *авер'я́н* (f/e. < *валер'я́н*), *бісове ребро́, болячко́ве зі́лля, булю́-голова, дідьче ребро́, козя́к, котя́ча трава́, куми́ла, ла́дан кошачий, ма́рія́н, меднола́н, м'ягу́н, оделéн, оде-м'я́н, одея́н, одоля́н, оверя́н, одха́сник, самарі́я, серпі́й, смердю́чка, стоя́н, судопáр*, etc., Makowiecki 390 - 391.

From Lat. *valeriana* (elliptical for *herba valeriana*) probably because some medieval physician *Valerius* discovered the medical virtues of the herb, Partridge 760; others derive it from GN. *Valeria* in Pannonia, Vasmer 1, 166, or from [*radix*] *valeriana* (: *valēre* 'to be strong'), АкСл. 2, 33.

валéт 'valet, servant; (in cards) knave, Jack', ModUk.; BRu., Ru. (since 1803) *ts*, Po. *walet*, etc. — Deriv. *валéто-вий, валетеризува́ти*. — Subst. *хло́пець*; (*у карма́х*): *ні́жник, хлап*.

From Fr. *valet* 'ts', the ultimate source being Gal-Lat. **vassellitus* < *vassus* 'man', Преображенский 1, 63, Gamillscheg 877.

валéць 1. Wd. also *ва́льця* (PCСтоцький 4, 226) 'small cylinder, roller; rolling-pin', ModUk.; Ru. *ва́льц, ва́лец*, (since 1847), Po. *walec*, etc. — Deriv. *ва́льці, ва́льцюва́ль-ний, -ик, -иця, ва́льцюва́ти, -ання, ва́льцюва́ний, ва́ль-*

цю́вий, ва́льце́вий. — Subst. *кру́глий при́лад ци́ліндрич-ного ві́ду* — *складо́ва ча́стина ба́гатбо́х маши́н*.

From ModHG. *Walze* 'ts', Шелудько 1, 24, PCСтоцький 1. с.

валéць 2. Wd., also *ва́льцер* (PCСтоцький 4, 218), ModUk.; Po. *walc*. — Syn. *ва́льс*, q. v.

From ModHG. *Waltzer* 'ts', PCСтоцький 1. с.

валéнки (< **валя́нки*) Wd. 'red felt trousers', first recorded in 1877 (Верхратський). — Subst. *суко́нні черво́ні штані́*.

Its etymology is the same as that of *валя́нок*, q. v.

ва́лик dimin. of *вал* 1 - 3.

ва́лило, ва́лити[ся] see *вал* 1.

ва́лів, ва́ливо, also *валóв* SoCr. 'trough; sack' (Гнатюк ЕЗб. 4, 236), first recorded in the XIX c.; Slk. *valov* 'trough'. — Deriv. *валівча́* (Falkowski - Pasznyi 121). — Subst. *кори́то, жо́лоб; ми́шок*.

From Hg. *vályú* 'ts', Гнатюк 1. с., Machek 555.

валі́з[к]а 'suitcase, travelling bag', ModUk.; Ru. *валі́з-ка* (Vasmer 1, 166), Po. *waliz[k]a*. — Subst. *покри́та шкі-рою або́ полотно́м ручна́ скрі́нька, чемо́дан*, Бойків 82.

From Fr. *valise* 'ts', the ultimate source being LLat. *valisla* 'saddle-sack', Gamillscheg 377-378.

ва́лка 1. 'train of waggons (cars, sledges); transport, caravan; gang of workers', ModUk. only. — Deriv. *ва́лоч-ка*. — Syn. *ватáга, за́гін, на́товн*, Деркач 30.

From *вал* 1.

ва́лка 2. arch. 'fight, campaign', MUk. *вал[ь]ка* (XV—XVIII с.), OUk. на *валцѣ* (1347, Тимченко 182). — Deriv.

arch. *валéчний, -ник, -ниця, -ність*. — Subst. *боротьба, бій, битва, війна*, Тимченко 1. с.

From Po. *walka, waleczny*, etc.

валóв see *вáлів*.

валóвшний SoCr. 'belonging, appertaining to' (Гнатюк ЕЗб. 4, 236), MUK. *вало[в]шний, валушний* (XVI—XVII с. Дуже StSl. 7, 161). — Subst. *принале́жний*; (MUK. also:) *го́дний*.

From Hg. *valós* 'ts', Гнатюк 1. с., Дуже 1. с.

валóк see *вал 1*.

Валтасáр PN. 'Balthasar', MUK. *Валтасáръ: во́лосъ го́ловы, áлбо хлéпчучий бо́гатства, áбо не но́счый тѣсно́сти, не збира́ючий ска́рбъ...* (1627 Беринда); BRu., Ru. *ts, Po. Baltazar*, etc.

From Gk. *Valthásaros*, the ultimate source being Hb. *Balthazar* 'Bel has formed a king', Smith 8.

ва́лтов MUK. SoCr. 'fee for pasturage' (XVI—XVIII с. Дуже StSl. 7, 161). — Deriv. SoCr. [*вы*] *валтовáти, валтовáня*. — Subst. *опла́та за пасóвище*.

From Hg. *váltó* 'ts', Дуже 1. с.

валто́рна, Wd. also *вальто́рня, вáльдгорн* 'French horn', ModUk.; BRu., Ru. (since 1726) *ts*. Deriv. *валторни́ст- [ка]*. — Subst. *музи́чний інструме́нт у фо́рмі мисли́вського ро́га*.

From ModHG. *Waldhorn* 'bugle[-horn]', Ляхін 112.

валча́к also *ва́лчак* MUK. SoCr. 'fee (for pasturage, etc.)' (XVI—XVIII с. Дуже StSl. 7, 161). — Subst. *опла́та (за пасóвище, то́що); відкуп*.

From Hg. *válttság* 'ts', Дуже 1. с.

валю́та 'value, worth, price, stock, amount (of bill of exchange)', ModUk.; BRu. Ru. (since 1803) *ts, Po. waluta*, etc. — Deriv. *валютний, -ик*, SovUk. *валютчик*. — Subst. *грошовá систéма; чужі креди́тні бі́лети, моне́ти, то́що; сýма, що вка́зана на вéкселі*.

From ModHG. *Valute* which, in turn, comes from It. *valuta* (:Lat. *valēre* 'to be strong'), АкСл. 2, 42.

ва́люш, ва́люшень 'woodcock', ModUk. only. — Syn. *ва́льдшне́п*, q. v.

A f/e. deformation of *ва́льдшне́п* under the influence of *валю́ша*.

валю́ша, валю́шня arch., dial. also *фалу́ша, хвалю́ша*, Wd. *фо́люш* 'fulling-mill', MUK. до *валюшъ* (1671), з... *валю́шнями* (1688), з... *валю́шнею* (1717). — Deriv. *валю́шний, -ник*. — Subst. *фа́брика, в якій ви́бивають сукно́*, Кузеля 54; *шаповáлка*, Уманець 79.

The words *валю́ша, валю́шня* are f/e. deformations of *фалу́ша* < *фо́люш*, the source being Po. *folusz* from LLat. *fullāre, follāre* 'to press, fold', Brückner 124, Sławski 1, 233.

ва́люшень see *ва́люш*.

валя́ва 'multitude, great quantity', ModUk. only. — Syn. *вели́ке число́; нáтовп, нава́ла*.

The word is based on *вал 1*, cf. *нава́ла*.

валя́нок, usually *валя́нки* or *валя́нці* Npl. 'felt shoes (boots)'; here also Wd. *валéнки* 'red felt trousers', q. v.; ModUk.; BRu. *валёнак*, Ru. *ва́ленок* (since 1789), *ва́ленка*, Po. *walonki*. — Syn. *чо́боти з сукно́*.

From *валя́ти (сукно́)*, see *вал 1*; (extensively:) Вахрос 54.

валянсьє, SovUk. валансьєн 'Valenciennes lace, a rich kind of bobbin lace made originally at Valenciennes, France', ModUk. — Subst. *високої якості французьке мереживо*, Бойків 82.

From Fr. *valenciennes* 'ts', Gamillscheg 877.

валянці see валянок.

валяти 'to soil, dirty', see вал 1.

Вальгáлла 'Valhalla, the hall of Odin, into which he receives the souls of heroes slain in battle', ModUk. — Subst. (*в скандинавській мітології:*) *палац Одіна, рай для загиблих лицарів, де вони щодня бенкетують*, Бойків 82.

From ONor. *valholl* '(kingly) hall of the slain', Partridge 760; see валькірія.

ва́льдгорн Wd. see валтórна.

ва́льдшнєп ModUk.; BRu. *вальдшнєп*, Ru. (since 1837) ts. — Syn. *ва́лош[ень]*.

From ModHG. *Waldschnepe* 'ts', АкСл. 2, 40.

ва́лька, ва́льок 'clod (of earth)', ModUk. only. — Deriv. *ва́льков[ан]ий, валькува́ти[ся]*. — Syn. *грудка гліни, землі*.

From вал 1, q. v.

ва́лькір see алькір.

ва́лькірія 'Valkyrie', ModUk.; Ru. *ва́лькірія* (since 1837), Po. *walkiria*. — Subst. (*в скандинавській мітології:*) *богіння, що відпроваджувала вбитих героїв до Вальгáлли*, Бойків 82.

From ONor. *Valkyria* 'one of 12 maidens, servants of Odin, who bore to Valhalla the warriors killed in battle'; the name comes from *valr* 'slain in battle' and *kyrja* 'chooser', Shipley 374, Partridge 760; see also Вальгáлла.

ва́льний 'pretty, handsome; abundant, plentiful, thick (of snowfall)', MUK. вал[ь]ний 'main, general' (XVI—XVIII c.); Po. *walny*. — Deriv. *нава́льний*. — Syn. *хоро́ший, га́рний; сі́льний, обі́льний*; MUK. *голо́вний, вели́кий, генерáльний; пі́шний, бучні́й*, Тимченко 182.

As the accents indicate the word comes from two different sources: Uk. *ва́лити* (:вал 1, q. v.) and Po. *walny* respectively; the latter is particularly evident in MUK. вал[ь]ний, cf. Тимченко 182, 184.

ва́льор 'value, worth', MUK. валиору Gsg. (XVII c.), валиорь (XVIII c.); Po. *walor*. — Deriv. *ва́льориза́ція, [з]ва́льоризува́ти*. — Subst. *ціна́, ва́ртість; значе́ння, вага́, ці́нність*, Тимченко 181.

From Lat. *valor* 'ts', Тимченко 1. c.

ва́льс, Wd. also ва́лець, ва́льцер 'waltz', ModUk.; BRu., Ru. (since 1837) 'ts', arch. *ва́льц* (1803), Po. *walc*, etc. — Deriv. *ва́льсовий, вальсува́ти*. — Subst. *та́нець на 3/4 та́кту*.

From Fr. *valse* 'ts'; it was used sometimes in its orig. Fr. form, cf. *Valse melancholique* by O. Кобилянська (1898).

ва́льторня Wd. see валтórна.

ва́льцевий, ва́льцовий, ва́льцюва́ти, etc. see ва́лець 1.

ва́м 1. 'to you, you', MUK. вам[ь], OUK., OES. вамъ, OCS. *vamъ*, known to all other Sl. — Syn. Dpl. of *ви*.

PS. **vamъ* related to Ipl. *vami* and the dual form *vama*; IE. root ***uōs-*, see *вас*; details belong to grammar, cf. Vondrák 2, 73, Meillet 1, 336.

ва́м 2. SoCp. 'peck of grain as fee for milling' (Дзендзелівський 107), MUK. о... вамъ XVI—XVIII c. Дуже StSl. 7, 161). — Deriv.(?) *ва́ма* (or from Rm. *vamā* 'ts', Cioreanescu 884). — Subst. *мі́рка, мі́рчук, мі́рошне, мі́то-*

From Hg. *vāt* 'toll, duty, customs, tax', Дуже 1. c.

ва́ми see **вам**.

вамп abbr. of **вампі́р**, see the following word.

вампі́р 'vampire', ModUk.; BRu. ts, Ru. *вампі́р* (since 1803), Po. *wampir*, etc. — Deriv. *вампі́ризм*. — Syn. *упі́р*; *кровопі́вець*, *лихва́р*, *жорсто́ка лю́дина*; (лілжк:) *ве́лікий аме́риканський кажа́н*, Бойків 82.

From Fr. *vampire* (< ModHG. *Vampir*), the ultimate source being PS. **ʔpírʒ*, see *упі́р*, Преображенский 1, 64, Vaillant Slavia 10, 673 - 679. Gamillscheg 878, АкСл. 2, 46.

вампю́ка 'parodical opera; dull (theatre) play', ModUk.; Ru. (since 1934) ts. — Subst. *о́пера-па́родія*; *бе́зпа́рна*, *трафа́ре́тна п'є́са*.

From Ru. *вампю́ка* 'ts', the ultimate source being V. G. Ehrenburg's parodic opera under ts title, АкСл. 2, 46.

вана́дій 'vanadium', ModUk.; BRu. *вана́ды́й*, Ru. *вана́дий* (since 1847). — Deriv. *вана́дієвий*; *вана́дині́т*. — Subst. *хе́мічний еле́мент*; *попелі́стого ко́льору ме́таль*, Бойків 82.

From SciL. alteration of *Vanadis* — name of the goddess *Freya* 'the Guardian (goddess)', Partridge 761.

ванаце́ї Npl. (Інтермеді́ї 237), **ванаці́я** (XVIII с. Некрашевич, cf. Кравчук Мовозн. 16, 86-87), also **манаці́я** (XVIII с. Довгалевський, cf. Інтермеді́ї 100, also Некрашевич, cf. Перетц ИзвОРЯС 10 : 2, 411) 'learning, study'. — Deriv. *ванаці́йниця́* (XVIII с. Перетц *ibid.* 412); here also *анаці́я* (XIX с. Гребінка, cf. Грінченко 1, 7) 'difficult situation' (by sandhi change: **ванаці́ю* > **анаці́ю*, Кравчук l. c.). — Subst. *навча́ння*, *гра́мота*, Інтермеді́ї 237.

The very variableness of the forms suggests a f/e. deformation of a non-Uk. word, most probably of GN. *Венеці́я* which in the XVI—XVIII cc. was well known in Ukraine as

one of the leading cultural centres of Western Europe, cf. Студинський ЗНТШ. 12, 3 - 5, Гординський ЗбЗах. 2, 3 - 69; *ванаці́я* served as a basis for later f/e. distortions *манаці́я* (: *манá*, *мані́ти*, *обма́нювати*) and *анаці́я*, cf. Кравчук l. c.; still it is very likely that the word comes from *іннова́ці́я* > **новаці́я* > **ваноці́я* > *ванаці́я*; on account of the prevailing forms with *-н-* Кравчук's etymology *ванаці́я* < *вака́ці́я* 'vacation', l. c., is hardly conceivable; improbable is also the explanation of Ол. Кульчицький: < Lat. *vanitas* 'vanity' (orally 29. 3. 1964); see also *вере́мія*, *вере́ці́я*, *малза́мія*, etc.

ванбе́рець Ed. see **імбе́р**.

вангровáти Wd. see **ма́ндри**, **мандрувáти**.

ванда́, also **фанда́** 'whip, lash', ModUk.; Ru. dial. *ва́нда*, *ва́нта* 'fish - basket, weel' (Vasmer 1, 168). — Subst. *гара́нній*.

According to Горяев 39, the word comes from ModHG. *Wende* 'turn' (: *winden* 'to wind'); cf. also Преображенский 1, 64, Vasmer l. c.

ва́ндал EN. 'Vandal; vandal, barbarian', ModUk.; BRu. ts, Ru. *ва́нда́л*, MRu. *вандалы* (XVII с. АкСл. 2, 46), Po. *wandal*, etc. — Deriv. *вандалі́зм*, *ва́ндальський*, *-льство*. — Subst. *герма́нське пле́м'я, що пограбува́ло 450 р. Рим*; *ва́рвар*, *дикун*, *що ни́щить ку́льтурні цінності*, Бойків 82.

Lat. *Vandalus* 'one of the tribe of *Vandali*' whose name means literally 'the wanderers', the ultimate source being Teut. root **wand-*, cf. E. *wander*, *wanderer*, Skeat 684, 700, Partridge 761; depreciative meaning of *vandals* goes back on the sacking of Rome 450 A. D.

вандза́р Wd. (Hc.) 'cake filled with vegetables; cabbage - cake', first recorded in the XX c. (Vincenz

13). — Subst. *пиріг із кану́стою, або іншою городи́ною*.

From Rm. *vărăzar* 'ts', Pușcariu 175; according to Vincenz, l. c., the dissimilation of $r > n$ took place in Rm. before the borrowing; $dz < z$ is Moldavian.

вандзорити, also **вандзірити** argot 'to carry; to lead', first recorded in 1889 (:*вивандзорити* Боржковский КСт. 26 : 9, 704); BRu. *вандзэру* 'I lead'. — Deriv. *повандзорник, провандзірник, перевандзірник*. — Subst. *возі́ти, везті́; весті́*, Горбач 0, 21.

An argot deformation of *воді́ти*, Горбач l. c., Шерех (Шевельов) ZfslPh. 23, 152, 165.

ва́ндлер Wd. 'lateral push (in curling)', first recorded in the XX c. — Subst. *бічний по́штовх*.

From ModHG. *Wandler* 'Bezeichnung für einen Seitenschub', РССтоцький 4, 216.

ва́ндри, **вандрува́ти**, etc., see **ма́ндри**, **ма́ндрова́ти**.

вані́ля, **вані́ль** 'Vanilla aromatica Sw.: vanilla', ModUk.; BRu. *вані́ль*, Ru. *вані́ль* (since 1803), Po. *wanilia*, etc. — Deriv. *вані́льний, -овий, вані́лін, -овий*. — Subst. *тропична рослі́на з роді́ни орхі́дних*, Льохін 113.

From Fr. *vanille* 'ts', the ultimate source being LLat. **vāgīnella*, Gamillscheg 878.

Ва́нічко see **Іва́н**.

ва́нна 'bath-tub; cistern', MUK. у ваннѣ (1599), баня, крищеніє, ва́нна, ла́зня, мьі́льня (1627 Беринда); BRu., Ru. ts. Po. *wanna*, etc. — Deriv. *ва́нмочка, -ний*, MUK. у ваненьце (1604). — Subst. *начі́ння до купа́ння; ку́піль, купа́ння*, Тимченко 184.

From ModHG. *Wanne* 'ts', Шелудько 1, 24, РССтоцький 4, 217.

ванта́га, **ванта́ж** 'load; freight, cargo, shipload', the former recorded in the XIX c., the latter in the XX c., ModUk. only. — Deriv. *ванта́жний, -ник, -ниця, -ність, ванта́жити, -ження*, several prefixed verbs and their derivatives: *ви-, за-, на-, пере-, роз-* *ванта́жити, -ження, ви-, за-, на-, пере-, роз-* *ванта́жувати, -ання*; compound neologisms: *вантажо-відпра́вник, -підйо́мний, -потік*, etc. — Syn. *вага́, тяга́, тяга́р*.

Against the f/e. explanation of Vasmer 1, 3 (<*аванта́ж* < Fr. *avantage*) Шерех (Шевельов) offers a sound and persuasive etymology of this word in ZfslPh. 23, 146—167: Uk. *ванта́жити, ванта́га, ванта́ж* come from *ванта́га*, q. v., with an argot infix *-н-* like in *вандзорити, плéнтитися, панді́кати*, etc., see s. vv.; cf. also Горбач 0, 20 - 21

ва́нти Npl.: **вант** 'shrouds', ModUk.; BRu., Ru. *ва́нта*, (1714: *вант*). — Deriv.: Used as the first part in compounds: *вант-трап, вант-рос*, etc. — Subst. *гру́бі посмо́лені кодо́бли, що підтрі́мують з усіх бокі́в щоглу*, Бойків 82; *посторо́нки, опо́на, шоро́ри*, Степанковський 182.

From Du. *want* 'ts', Meulen 234, Горбач 1, 26.

ванто́з 'sixth month of the Fr. republican calendar', ModUk. — Subst. *шостий місяць французького республіка́нського календа́ря* (21. 2 - 20. 3), Бойків 82.

From Fr. *ventôse* 'ts', the ultimate source being Lat. *ventosus* 'windy', Gamillscheg 883.

вантро́ба Lk. see **ватро́ба**.

ванту́за 'sucker (of leech); cupping-glass; air-hole, air-chamber', ModUk. — Subst. *присосок (п'явки); круже́чок, що присиса́ється до гладко́ї пове́рхні; автома́тичний при́лад у водого́нах для ви́пуску пові́тря*, Бойків 82 - 83.

From Fr. *ventouse* 'ts', the ultimate source being LLat. *ventosa* 'cupping-glass', Gamillscheg 883.

ванту́х 'woolsack; bulky, belly paunch; pot-bellied man', MUK. от вантуха (1545), вантуховъ Gpl. (XVII с.); Po. wantuch. — Subst. *велика торба з грубого полотна на хміль, вівну, тощо*, Тимченко 186; *грубе полотно, великий мішок на збіжжя*, Шелудько 1, 36.

According to Тимченко, l. с., the word comes from ModHG. *Vagentuch*; Richhardt 109 derives it from Po. *wantuch*, *wańtuch*, the ultimate source being ModHG. *Wagentuch*; more convincing is the derivation from лантух, q. v.

ванчос arch. 'stave', MUK. отъ ванчоса (1500), ванчосъ (1529), ванчосу Gsg. (1578), also: ванчус, ванчес (Шелудько 1, 24 - 25); BRu. ts, Ru. *ванчес, ванчос, ванчус* 'oak-plank, oak-board (for ship-building)', Po. *waneczos, wańczos* 'stave'. — Subst. *дерево з трьох боків оброблене, а з четвертого покрите корою; дошка на клінку, клінка*, Тимченко 185.

According to Карский, PФВ. 49, 13, followed by Vasmer 1, 168, the word comes from Lith. *vančos* 'anchor-beam, cat-head'; others derive it from MHG. *wagen* and *schōz* 'waggon-lap' (?), Brückner 600, Шелудько l. с., Тимченко l. с.; doubtful, cf. РССтоцький 4, 164.

Вань see Іван.

ванька - встанька SovUk. 'vánka-vstánka (doll with weight attached to base causing it always to recover its standing position)', first recorded in the XX с. (Калинович 31). — Subst. *іван-покидан, іванець-киванець*.

From Ru. *ванька-встанька* 'ts', connected with the name *Іван* and *встати*, see s. vv.

ванькір see алькір; for change of *лв* to *нв* see а́нкер, анкір.

Ваньо, Ванько, etc. see Іван.

вап see the following entry.

вапа SoCr. 'swamp, marsh' (Ужгород, Наконечна — Рудницький 98), first recorded in 1940. — Subst. *багно*.

From Hg. *vāpa* 'cave; pool, puddle'.

ва́пна, вапно́ 'lime, chalk', MUK. зъ вапномъ (1591), мѣлъ вапно́ и тыжъ крейда (1596 Зизаній), мѣлъ: вапно́ и тыжъ крейда албо мѣлкость (1627 Беринда), для вапна (1633), в вапнѣ (XVII с.), з вапномъ (XVIII с.); BRu. *ва́пна*, Ru. (?) *ва́пно* (Vasmer 1, 169), SC. *vāpno*, Cz., Slk. *vāpno*, Po., LoSo., UpSo. *wapno*. — Deriv. *вапністий, [з]вапніти, звапніти, вапніще, вапно́ваний, вапнува́ти[ся], -а́ння, вапня́к, вапняко́вий, вапня́ний, вапня́р, -ка, -ство, -ський*, MUK. вапенникъ, -ица (XVIII с.), вапennyй (XVII с.), вапennyй (XVII с.); GN. *Вапня́рка, Вапéнне* (Лемк. 1, 53). — Syn. *Calcium*, Тимченко 185.

The word is formed by suffixes *-ьно, -ьна* from *ван, ва́на* 'Calcium' occurring as *вань* 'colour' in the XV—XVI с.; it is related to OPr. *woapis* 'colour', Latv. *vāre* 'glazing, enamel', Trautmann 341 - 342; older explanations deriving it from Gk. *bafē*, Vasmer ИзвОРЯС. 12:2, 224, Преображенский 1, 64 - 65, are not quite satisfactory.

вапо́р also вапо́ри Npl. 'vapour; fumes' (Кузеля 55), MUK. вапо́рь (XVII—XVIII с.). — Deriv. *вапоризува́ти, вапориза́тор, -а́ція, вапоримéтр*. — Subst. *візів, пара, відух, ніт*, Тимченко 185.

From Lat. *vapōr* 'ts', Тимченко l. с.

вар 'boiling liquid; cooking, boiling; juice from d̄ry fruit; (suffocating) heat; cobbler's wax, tar; pitch', MUK. отъ вару (1569), варъ (XVIII с.), OES. варъ (XI с. Остр.

єв.) 'heat', вара Gsg. (XIV); BRu., Ru. ts, OCS. *varz* 'heat', Bu. *вар* 'lime', SC., Sln. *vār* 'boiling liquid; heat', Cz., Slk. *var* 'boiling, cooking', Po. *war* 'boiling liquid'. — Deriv. *на-в́ар*, *узв́ар*, [*з-*, *на-*] *варіти[ся]*, *з-*, *на-в́арювати*, *варќий*, *в́арко[сь]*, *зв́арич*, *варіш*, *вар́енний*, *-ик*, *варе́нниця*||*варя́нниця*, *варе́ння*, *варе́ння*, *варе́нцяха*, *варе́шниця*, *варе́ха*, *варі́льний*, *-ик*, *варі́ста (пич)*, *варі́шка*, *в́ариво*, *варі́вода*, *варні́ця*, *варо́вина*; dial. *вар'е́*, *варі́йка*, *варо́вни[й]*, *варо́вити*; FN. *Варані́ця*, *Варе́нниця*, *Варі́вода*, *Варо́вич*; *Зв́арич*, *Варі́ш*; GN. *Варі́вці*, *Варо́вськ*, *Варо́вчи*, *Варі́нка*. — Syn. *жарá*; *окріп*, Деркач 30.

PS. **varz* : **variti*, IE. root ***uer-* 'to burn; blacken', cf. Arm. *varim* 'I burn', and (perhaps:) Alb. *vorbë* 'pot', Goth. *warmjan* 'to warm', OIc. *varmr*, OHG. *warm*, E. *warm*, Pokorny 1166; cf. also Šmilauer 487.

в́ара! interj. 'away!, stand back!, hands off!, forbear!', MUK. вара (XV—XVIII с.); Po. *wara!*, *warować[się]*, here also OCS. *varovati[sę]* 'to watch, be on guard'. — Deriv. *варувáти[ся]*, *варі́ккий*, *варі́вний*, *варо́вня*, SoCr. *варо́ватися* (Гнатюк ЕЗб. 4, 236), MUK. *варовати[ся]* (XVI—XVIII с.), *варованье* (XVII с.), *варовный* (XVI—XVIII с.), *варунокъ*, (XVI—XVIII с.). — Subst. *стережись!*, *геть!*, *пріч!*, Тимченко 185.

From Po. *wara!* which, in turn, comes from ModHG. *wahren* 'to watch', Brückner 601, Korbut PF. 4, 515; according to РССтоцький 4, 49 - 50, it comes from Goth. *war* (s) 'cautious, watchful', *wardja* 'guard', etc.; doubtful.

варако́ба SoCr. 'unrest, revolt', first recorded in the XX с. — Subst. *ворохоб́ня*, *бунт*.

The word seems to be a borrowing from non-Sl. (Hg.?) dialects, the ultimate source being Uk. **ворохоба*, see *ворохобити*.

в́арант 'warrant', ModUk. — Subst. *свідо́цтво про прийма́ння това́рів*; *о́рдер на трыс*, Бойків 83.

From E. *warrant* 'ts', Льохін 114.

вара́скати 'to turn over', ModUk. only. — Syn. *обертáти*, *перегортáти*.

The word seems to be a contamination of *вертáти* and *тара́скати*, see s. vv.

В́арва GN. Varva (town in Полтавщина), OUk. Варно (1390 АЮЗР. 7, 1, 64). — Deriv. *В́арви́ця* (river *ibid.*).

According to Стрижак 38 - 39, ПитТопОн. 85, it comes from PS. **Vary*, Gsg. ***Varzve*, IE. root ***uōr-* : ***uēr-* 'to flow', cf. Skt. *vār*, *vāri* 'water', Av. *vār* 'reign', *vairi-* 'sea', ToA. *wār*, ToB. *war* 'water', ONor. *vari* 'fluid, water', etc., Pokorny 80, 1165; Стрижак relates SoCr. GN. *В́ару* and Bu. *В́арна* to this name.

в́арвар 'barbarian, savage, uncivilized person', MUK. варваринь (XVIII с.), варварине Vsg. (XVII с.), варвары Npl. (XVII с.), з варварами нев́рными (XVII с.); BRu., Ru., 'ts', OCS. *varzvarz*, Bu. *в́арварин*, Ма. *в́арвар[ин]*, SC. *vārvarin*, Cz., Slk. *barbar*, Po. *barbarzyńca*. — Deriv. *в́арварка*, *в́арварство*, *-ський*, *варварі́зм*; see also *Вар-в́ара*. — Subst. (*у старові́нних гре́ків*;) *на́зва чужо-зема́ців*; (*тепе́р*;) *некульту́рна*, *гру́ба* або *жорсто́ка лю́дина*, Бойків 83.

From Gk. *vārvaros* 'foreign' (in the meaning: non-Greek), originally: 'babbling, stammerer', Преображенский 1, 65, Тимченко 185, Огієнко РМ. 2, 115, Partridge 39, a. o.

Варва́ра, also Wd. Барба́ра 'Barbara', MUK. Вар[ь]вары Gsg. (1484 Пом'яник), BRu., Ru. ts, Po. Cz., Slk. *Barbara*. — Deriv. *Варва́р[оч]ка*, *В́ар[оч]ка*, *Вару́ся*, SovUk. *В́аря*; FN. *Варва́рів*, *Варварі́шин*; *В́арченко*; *варва́рки*, *варва́рити*; see also *барба́ра*.

From the name of a Syrian saint in the III c.; one of the four great virgin martyrs, the ultimate source is Gk. *Vavára*, see the preceding word.

варвóдити dial., also варвiдувáти 'to cause confusion, chaos', SoCp. *várводити* 'to shoot' (Гнатюк ЕЗБ. 26, 334), first recorded in the XIX c. — Deriv. *варвiднiя*. — Subst. *робiти зáколот*; SoCp. *стриляти*.

The word seems to be a metathetic deformation of ModHG. *Wirrwar* 'chaos, confusion' influenced f/e. by *варiвода*, see *vár*.

várга, варгáтий see *várга*, варгáтий.

варгáн 'Jew's harp', OУк. органъ (XIII c. Кримський 1, 246), OES. варганы; Ru. *варгáн*, Cz. *varhanku* : *harvanĕky*. — Subst. *успá гармóнiйка*.

From Gk. *organon*, dial. *árganon* 'organ', Кримський I. c., Ильинский ЗИФВ 7 - 8, 64; see also *вiргáн*, *вiгрáн*; *óрган* *оргáн*.

várгелд, also *várкгелд* arch. 'fine for slaughter' (PCСтоцький 4, 179), MУк. *варгелтъгъ*; Po. *wargielt*. — Subst. *прошова кáра за випадкове скалiчення, зрáнення, або забиття людiни або тварини, вiдшкодування, гривна*, Тимченко 186.

From MHG. *wërgëld* 'ts', PCСтоцький 4, 179, through the medium of Po. *wargielt*, Тимченко I. c.

várга Wd. 'lip', MУк. варгами Ipl. (XVII c.), варги чи писки Apl. (XVIII c.). — Po. *warga*, Cz. dial. *varga* (from Po., Machek 555). — Deriv. *варгáтий*, *-áч*, *-áчка*, *варгiля*. — Syn. Wd. *вóрга*; subst. *губá*.

From Po. *warga* 'ts', Тимченко 186; the ultimate source is lacking; Brückner 602 connects it with OPr. *warzys* 'lips'; doubtful.

várдзель Wd. also *ва[р]жéль*—*várжиль*, see *вагá*.

várе! Wd. 1. interj. 'away!, hands off!, stand back!', ModUk. only. — Syn. *вáра!*

A deformation of *вáра!* under the influence of the following word.

várе 2. (Buk., Hc.) also *véре* part. 'really so?; if?, whether?', first recorded in the XIX c. — Subst. *справди?*, *дiйсно?*, Гнатюк ЕЗБ. 26, 334.

From Rm. *oare* 'yet, still', the ultimate source being Lat. *volet*, Шелудько 2, 128, Vincenz 14; according to Дошiвник РМ. 2, 354, it comes from Lat. *hora* 'hour'; doubtful; cf. also Cioreanescu 571.

варéний, -ик, *варéха*, etc. see *вар*.

вар'é see *вар*.

вар'етé 'variety entertainment [show]', ModUk. — Subst. *теáтр лéгкого жáнру з рiзними вiдами сценiчного мистецтва (здебiльшого комедiйного)*.

From Fr. *variété* 'ts', Лiохiн 114, Gamillscheg 879.

várжиль—*váжиль* : *вагá*, q. v.; infixed r under the f/e. influence of *ржа*; similarly: *várжель* and (with phonetic changes:) *várдзель*, see s. vv.

варзiяти—*верзiяти* see *верзiти*.

várиво, *варiвода*, *варiйка*, *варiти* see *вар*.

варикóзний 'varicose', ModUk.; BRu. *варикóзны*, Ru. *варикóзный*. — Deriv. *варикóзність*. — Subst. *вузлувáтий*, *що мáє багáто розширень або утовщень*, Лiохiн 114.

From Lat. *varix*, *-icis* 'розширення вéни', Лiохiн I. c.

várиш SoCp. see *вáрош*.

варівкий, варівний see *vára!*

вариомётр 'variometer', ModUk.; Ru. *вариомётр*. — Subst. *мірільник снаду й підльоту (літака)*.

From E. *variometer* 'ts'; see also *варіант*.

варіювати see *варіант*; also *варіят*.

варія 'grave accent (over OCS. letters)', first recorded in the XVII c.: *варію* Asg. (Срезневский 1, 229). — Subst. *знак наголосу на останньому голосному в слові*.

From Gk. *varya* 'ts', Срезневский I. c.

варіант, SovUk. *варіант* 'version, variant, different reading', ModUk.; BRu. *варыянт*, Ru. *вариант* (since 1837), Po. *variant*, etc. — Deriv. *варіанта*; here also: *варіяція, варіаційний, варіювати, -ання*; compounds: *варіо-мётр, -фён*, etc. — Subst. *відміна, різновід, видозміння*.

From Lat. *varians, -ntis* 'той, що змінюється', Льохін 114, Лесин - Пулинець 45.

варіят Wd. 'madman, crazy person, fool', ModUk.; Po. *wariat*. — Deriv. *варіятка, варіятство, -ський, [з]варіювати, -ання, зваріюваний*. — Subst. *божевільний*.

From Po. *wariat* 'ts', the ultimate source being Lat. *varius* 'different', Brückner 602.

Варка see *Варвара*.

варкгелд see *варгелд*.

варкий, варко see *вар*.

варкоч Wd. 'tail of hair' (Стрий), MUK. *варкочи* Apl. (XVII c.); Po. *warkocz*. — Subst. *дівчий спліт волосся, коса*, Тимченко 187.

From Po. *warkocz* 'ts' of uncertain origin, Brückner 602, Тимченко I. c.

Варлам, rarely *Варлаам* PN. *Barlaam*, MUK. *Варлама* Gsg. (1484 Пом'яник), *Варлаамъ* : сын блгъ (1627 Беринда); BRu., Ru. *Варлаам*, Po. *Barlaam*. — Deriv. *Варламович, Варламівна*; FN. *Варламів, Варламович*; MUK. *Варламія* Gsg. (1484 Пом'яник).

From Gk. *Varlaamos*, the ultimate source being Hb. *Barlaam* 'son of goods'.

вармедь SoCp. 'comitat, county', MUK. *вармедь*, also *вармедя, вармежа* (XVI—XVII c., Дэже StSl. 7, 162), во всей вармеди (XVIII c.), *вармед* (XVIII c.). — Deriv. *вармедьський, вармецкий, вармѣський, вармедьщина*, (XVI—XVII c., Дэже I. c.). — Subst. *комітат, жупа, округа*, Тимченко 187.

From Hg. *varmegye* 'ts', Тимченко I. c., Дэже I. c.

Варна see *Варва*.

Варнава PN. 'Barnabas', MUK. *Варнава*: сын утѣшенія (1627 Беринда); BRu., Ru. *ts*. — Deriv. *Варнавка; варнавіт*.

From Gk. *Varnavas*, the ultimate source being Hb. *Barnebhuah* 'son of exhortation or consolation', Shipley 414, Withycombe 20.

варнак 'convict (in Siberia)', ModUk.; BRu., Ru. *ts*. — Deriv. *варначка*. — Subst. *таврований каторжник; втікáč (із Сибіру)*.

Of obscure origin; perhaps it is connected with *варнякати*.

варніця see *вар*.

варнякати, варнячити 'to babble, prattle, pronounce incoherently', ModUk. only. — Syn. *базікати, варзякати, верзякати, верзті, патякати*.

The word seems to be a variation of *варз'якати, верз'якати*, cf. v.

варов'їна see вар.

вар'овня see вара!

Варочка see Варвара.

в'арош, also в'ариш SoCr. 'town, city', MUK. у... в'ароши (XVII c. Д'єже StSl. 7, 162), в'арош' (XVIII c.). — Deriv. *варошеч, варошанин, варошкый*, (XVI—XVII c., Д'єже l. c.), *варошч'ук*. — Subst. *місто*, Тимченко 188.

From Hg. *város* 'ts', Тимченко l. c., Д'єже l. c.

Варсон'оф'їй PN. Varsonofij, MUK. Вар[с]оноф'їа Gsg. (1484 Пом'яник), Варсон'оф'їй : Уф'їй (1627 Беринда); Ru. *Варсон'оф'їй*. — Deriv. *Варсон'оф'їйович, Варсон'оф'їйна*.

From Gk. *Varsanáfios*, Sophocles 1, 299.

варст'ат see верст'ат.

варт see варт'ий.

в'арта 1. 'guard, sentry, watch, convoy, escort', MUK. вартуючи (XVI c.), вартован'ємъ Isg. (XVI c.), з' оков' и варты (XVII c.), на варт' (XVII c.), за варту (XVII c.), в'арта (XVIII c.), под варту (1766); BRu. ts, Po. warta. — Deriv. *варт'арка, -рня, вартув'ати, вартів'ник, -вн'я, вартов'їй*, MUK. в'артаг'арня (XVIII c.), вартовати (XVII c.). — Subst. *військ'ова стор'ож*, Тимченко 189.

From MHG. *warte* 'ts', PCСтоцький 4, 145-146; according to Шелудько 2, 25, followed by Richhardt 110, the medium of Po. *warta* is to be assumed; doubtful.

в'арта 2. see варт'ий.

в'артзаль Wd. 'waiting hall', ModUk. only — Subst. *жд'альня, з'аль для пасаж'їр'ів*.

From ModHG. *Wartesaal* 'ts', PCСтоцький 4, 212.

в'арт'ий 'worth; worthy, deserving', MUK. не варто (XVIII c.), в'арта (XVIII c.), варт' (1760), BRu. в'арты, Po. *wart, warty*. — Deriv. *в'арт'ийй, в'арт'їсть, [без-] в'арт'їсний, вартув'ати*. — Syn. *що має в'арт'їсть*, Тимченко 189; *їдний, дост'ойний*, Деркач 49.

From MHG. *wért* 'price, costly articles', PCСтоцький 4, 179-180, through the medium of Po. *wart*, Шелудько 2, 25, Richhardt 110.

вартув'ати see вара!

варт'удити 'to torment, bore, weary', ModUk. only. — Subst. *март'удити*.

The word is a variation of *март'удити* motivated by such pairs as *вандрув'ати: мандрув'ати*, and supported by assimilations like *р'івний: р'їмний, к'івн'їр: к'омн'їр*, etc., cf. Зілінський 1, 127.

вартунок 'condition; security, guarantee', Ed. also 'stomach-ache' (Грінченко 1, 128), Wd. 'weir, wear' (Желеховський 1, 57), MUK. варунок' (XVI—XVIII c.); Po. *warunek*. — Subst. *ум'ова, заст'ереження, конд'їція; забезпечення, охор'она, обор'она, Г'арант'їя*; Ed. *б'їль у ч'ереви*, Wd. *охор'она берег'ів від води*; MUK. also *зас'ада, підстава* (XVII c.), *недор'ослі р'їби, нар'їбок* (XVII c.), Тимченко 189.

From Po. *warunek*, the ultimate source being ModHG. *Wahrung*, OHG. *warnōn* 'to guard', Тимченко l. c., Richhardt 110; see вара.

Варфолом'їй, seldom Бартолом'їй PN. Bartholomew, MUK. Варфоломея Gsg. (1484 Пом'яник), Вльф'їломея, Валф'омея (1484 *ibid.*); Ru. *Варфолом'їй*, Po. *Bartolomeus*. — Deriv. *Вархолом'їй, Варх'ола, Варфолом'їйович, Варфолом'їйна; Варфолом'ївська (ніч)*.

From Gk. *Vartholomáios*, the ultimate source being *Hb. bar talmay* 'son of Talmay' (*talmay* < *talmejah* 'peace of Jehovah'); *Bartholomew* was the name of one of 12 apostles of Jesus, may be same as *Nathanael* (the first being given name, the latter patronymic), Withycombe 20, Тарнавецька 87; in Uk. *Варфоломій* is rare; its frequency in Пом'яник of 1484 amounts to 5 in comparison to 124 (Іоанъ), 93 (Марія) and 66 (Феодоръ), Тарнавецька 122 - 126; from *Варфоломій*, perhaps, derives FN. *Вархóла* and *вархóл[а]* 'quarrelsome person', *вархóлити* 'to quarrel'.

варцáб 'jamb, door-post, window frame; loom (of weaver, painter, printer)', Wd. арцáби Npl. 'wooden framework of a house'; **варцáби** Npl. 'draughts (game)'; MUK. варцабы (1596 Зизаній) 'draughts'; BRu. арцáбы : *варцáбы*, Po. *warcaby* (from:) Cz. *vrhcáb*. — Deriv. MUK. варцабницу Asg. (1642), варцабный (1596 Зизаній). — Syn. *ра́ми; да́мки, ша́пки, лúтка*.

From Po. *warcaby*, Korbut PF. 4, 496, Шелудько 1, 25, Richhardt 109; the ultimate source is MHG. *wurfzabel* (-*zabel* from Lat. *tabula* 'board'), Janko ČMF. 5, 408, 6, 322, Machek 574; direct borrowing from MHG. is assumed by РССтоцький 4, 152.

варчáти Wd. see ворчáти.

варш Ed. in expression *вáрша дáти* 'to awaken', first recorded in the XIX c. (Гринченко 1, 128). — Deriv. *варшáл[оч]ок*.

Origin obscure; connection with the following entry, though possible, cannot be established; perhaps it is a f/e. deformation of *viru* in the meaning 'blame, reprise'.

Варшáва, dial. Аршáва GN. Warsaw, MUK. Варшава; BRu., Ru., Bu. ts, Po. *Warszawa*, OPo. *Warszawa*, dial. *Wars[z]ewa*, *Warsięga* (Brückner 603). — Deriv. *варшав'янин, -нка, варшавський*.

From Po. *Warszawa* — deriv. from PN. *Warsz* (: *warchol* 'browler, rowdy'), Brückner l. c., Staszewski 323 - 324; for details see Nitsch JP. 1, 299 - 300, 37, 391 - 392, Rozwadowski ibid. 19, 98 - 104, Rospond ibid. 20, 19 - 21, Galas ibid. 33, 53 - 54, Мельхеев 23 а. о.

варю́га dial. 'deep hole (cavity)', first recorded in the XX c. — Syn. *загли́бина, відо́линок*.

Origin obscure; perhaps it is a f/e. deformation of Ru. *овра́г* > **оврю́га* (influenced by *ярю́га*) > *варю́га*.

варя́г 'Varangian, ONor. tribesman', Wd. also 'strong, tall man', MUK. Варяги, Варяжское море (Ист. Русов, Указ. 34); OES. *варязи*, в море Варяжское (1377 Лавр 1, 10 - 11); BRu., Ru. ts, Po. *Wareg*. — Deriv. *варя́зский*; FN. *Варяж[ъ]ко* (1377 Лавр. 1, 55, 253); GN. *Варя́ж*. — Syn. *нормáни*.

From ONor. **váringr, voeringr* : *vár* 'fidelity, faith (fulness); allies', Thomsen 116, 125 - 126, Ekblom Archiv 39, 187, ZfslPh. 10, 10, 16, 270, Collitz Archiv 4, 660, Uhlenbeck ibid. 15, 492, Преображенский 1, 67, Kirarsky 1, 163, РССтоцький 4, 81, Шевельов 349 - 350.

вас Gpl., Apl. 'you', MUK. *вас* (1609 Худаш 129; XVII—XVIII c. Интермедії 58, 62, 70, 81, 175, 182), OES. *васъ* (XI c. Остр. ев.); BRu., Ru., Bu., Ma. *вас*, OCS. *vasъ*, SC. *vás*, Slv. *vas*, Cz., Slk. *vás*, Po. LoSo. *was*, UpSo. *was*.

PS. *vasъ* 'ts', IE. root **uōs-* : **uos-* : **uēs-* : **ues-*, evidenced in OPr. *wans*, Skt. *vah*, Av. *vā*, Lat. *vōs*, ToA. *yas*, ToB. *yes*, Trautmann 110, 364, Pokorny 514.

васáг 'large waggon'; MUK. у васажку (XVIII c.); Po. *wasąg, wasężny wóz*. — Syn. *вели́кий чума́цький віз*.

The word is derived from MHG. *fazzunge* : *fazzen* 'to handle, seize, load, pack', РССтоцький 4, 173, Kluge 81; the medium of Po. *wasąg* is assumed by Шелудько 1, 25.,

васáл, Wd. *wasál* 'vassal, liege (man)', ModUk.; BRu. *wasál*, Ru. *wasál* (since 1803; *вазіл* in 1780), Po. *wasal*. — Deriv. *васáльний*, *-ство*, *-ський*. — Syn. *голдівник*, *підвладний*, *залéжний від сюзерéна*, Бойків 83.

From Fr. *vassal* 'ts' < Lat. *vassalus*, the ultimate source being Ce. : OBret. *was*, Bret. *gwaz* 'servant', We. and Corn. *gwas* 'youth, servant', Преображенский 1, 67, Brückner 639, Gamillscheg 880, Skeat 685.

васервáга Wd. also *васервáга* (Стрий) 'level', first recorded in the XX c., Po. dial. *waserwaga*. — Subst. *вáтер-нас*, *нівелір*, *Грунтвага*.

From ModHG. *Wasserwaage* 'ts', РССтоцький 4, 226.

вáсерляйтунг Wd. 'water-supply, aqueduct', first recorded in the XX c. — Subst. *водопрóвід*.

From ModHG. *Wasserleitung* 'ts', РССтоцький 4, 217.

василіск 'basilisk', MUK. *василискъ* (XVII c.), (from Po.) *базилишокъ* (XVII c.), OES. *василиска* Gsg.; BRu. *ts*, Ru., Bu. *василіск*, OCS. *vasiliskъ*, Cz., Slk. *bazilišek*, Po. *bazyliszek*, etc. — Deriv. *василисковъ* (XVII c.). — Subst. *казкóва тварина : напівптáх , напівзмій , що вбивáє своїм поглядом*, Бойків 83.

From Gk. *basiliskos* (= *vasiliskos* since the IV c.) 'ts', in its original form preserved in Lat. *basiliscus*, cf. Cz., Po. and other WS. forms, Срезневский 1, 231, Тимченко 50, 190, Machek 27.

Васі́ль, arch. *Васі́лій* PN. *Vasyl'*, *Vasylij*, *Basil*, MUK. *Васі́лія* Gsg. (1484 Пом'яник), *Васі́лій* : *царь* (1627 Беринда), OES. *Василии*, *Василей* (Ваеклунд 110), BRu. *Васі́ль*, Ru., Bu. *Васі́лій*, OCS. *Vasilijъ*, Po. *Vazyli*, etc. — Deriv. *Васі́лько*, *Васі́лечко*, *Васі́льович*, *Васильо́к*, *Васі́льчик*, *Вáсь[о]*, *Вас[ь]кó*, *Вáська*, *Васі́ок*, *Васі́ота*; here also (from Po.) *Базі́лій*, *Базі́лько*, *Базі́льчик*;

SovUk. (from Ru.) *Вáсья*, *Вáня*, *Вáнька*; *Василі́на*, *Василі́н[оч]ка*, *Василі́ха*, *Васі́лівна*, *Василі́са*; FN. *Васі́лів*, *Василе́вич*, *-énко*, *-éвський*, *Васильо́ха*, *Василі́ок*, *Васильківський*, *Василашч́к*, *Василе́нч́к*, *Васі́льчен-ко*, *Вáський*, *Васі́ота*, *Васі́отинський*, *Васі́ора*, (from Ru.) *Васі́льєв*, (from Po.) *Базиле́вич*, *Базиле́вський*, AmUk. *Васі́лька* (Gsg. : *Васі́лько*); GN. *Васі́лики*, *Васі́лів*, *Васі́ленково*, *Васі́лиха*, *Васі́лиця*, *Васі́лієка*, *Васильків[ка]*, *Васі́льки*, *Васі́отинці*, *Васі́отин*, *Васі́отинський*, *Вáськийці*, *Вáськовичі*, *Вáськівчики*, (rivers:) *Вáськóва*, *Васю́ківка*, *Васю́кóва* (Кат. річок 159); Bot. *васі́льо́к*, *васі́льо́чок*.

From Gk. *vasiléus* 'king' — one of the most popular names in Ukraine (frequency in 1484:63, Тарнавецька 124); the name is more common in the East than in the West, Withycombe 20.

вастóк see *востóк*.

вáський colloq. 'your[s], belonging to you', ModUk. *only*. — Syn. *ваш*.

From *ваш* 'your[s]' extended, like *наський*, by the suffix *-ський* (< **vašьskъ*).

ват 'watt', ModUk.; BRu., Ru., Bu., Ma. *ts*, Po. *wat*, etc. — Deriv. *вáтовий*, *ватмéтр*, *кіловáт*. — Subst. *оду-ні́ця потужности електричного стру́му*, Бойків 83; *увáт*, Степанковський 223.

From the name of James *Watt* (1736 - 1819) who discovered the steam engine, Partridge 798, Kirkconnell 11 - 12.

вáта 1. 'cotton wool; wadding', ModUk.; BRu., Ru. *ts*, Po. *wata*, etc. — Deriv. *вáтка*, *вáтний*, *-ик*, *вáтований*, *вáточник*, *вáтяний*, *вáтянка*, dial. *вáташник* (Полісся, Лисенко 20). — Subst. *очи́щена баво́вна*, Бойків 83.

From ModHG. *Watte* 'ts', РССтоцький 4, 228.

váta 2. Wd. 'fish - net', ModUk. only. — Subst. *рибальська сіть*.

From MHG. *wate* 'ts', РССтоцький 4, 175.

vatár 'chief (oldest) of shepherds'; ringleader, captain, chieftan', first recorded in the XIX c. — Subst. *старший пастух у полонінах; приводець, начальник*, Бойків 84.

From Rm. *vataf* 'ts', Шелудько 2, 128, Vincenz 9 (: *vatah*); however, it is also possible to derive it from *vatála*, see the following entry.

vatága 'gang, band, crown, company', МУк. з ватаги (1552), у ватазѣ (1690), двѣ ватаги (XVIII с.), OES. ватагамѣ Dpl. (1294), в... ватазѣ (1340), на ватагу (1446) к ватагамѣ (XV с.); BRu., Ru. ts, Po. *wataha*. — Deriv. *ватажка, ватажко, ватажок, ватаг* (b/f.: *vatála*), *ватажний, -ик, ватажжя, ватагувати, -ання, ватажити[ся], ватаж[ни]кувати*, МУк. ватагѣ (XVIII с.), ватажанинѣ (1691); FN. *Vatag*; see also *вантаж*. — Syn. *загін*; (неорганізована:) *натопн, вълка, кўпа*; depr. *згряя*, Деркач 30.

From Tt. *wataha* 'ts', Miklosich 376, Корш Archiv 9, 659, Преображенський 1, 67, Макарушка 14, Тимченко 190, а. о.

ватаман see отаман.

váter 'hydraulic engine', ModUk.; BRu., Ru. ts. — Subst. *рід прядної машини*, Бойків 84.

From E. *water[-machine]*, Kirkconnell 12.

váterвейс 'water-ways', ModUk.; BRu., Ru. ts. — Subst. *рїнва, рїнитак, лотокї, водотока*, Степанковський 223.

From E. *water-ways* 'ts', Льохін 115.

váterka dim. : *vátра, q. v.*

ватерклозѣт 'water-closet', ModUk.; BRu., Ru. ts, Po. *waterklozet*, etc. — Subst. *промивний відхідок*, Бойків 84.

From E. *water-closet*, Kirkconnell 12.

ватерлінія 'water-line', ModUk.; BRu. ts, Ru. *ватерлінія*. — Subst. *водяна назначка, поклячка, ціха*, Степанковський 222.

From E. *water-line* 'ts', Льохін 115.

ватерпáс 'waterpass', ModUk., BRu. *ватэрапáс*, Ru. *ватерпáс*. — Syn. *нівелір, Грунтвага, Wd. васервага, васервага*.

From E. *water-pass* 'ts', Льохін 115.

ватерпóло 'water-polo', ModUk.; BRu., Ru. ts. — Subst. *гра в водного м'яча*.

From E. *water-polo* 'ts', Льохін 115.

ватерпру́ф 'waterproof', ModUk.; BRu., Ru. ts. — Subst. *непромокальний, непросяклий, безпроточний*.

From E. *waterproof* 'ts', Льохін 115.

váтершланг 'water-hose', ModUk.; Ru. *ватершланг*. — Subst. *трубка, вуж із непромокальної тканини або гўми*.

From Du. *waterslang* 'ts', Meulen 236.

Ватикáн, SovUk. Ватикáн GN. Vatican, ModUk., BRu., Ru. ts, Po. *Watykan*, etc. — Deriv. *ватикáнський*, Wd. *ватикáнка* (= *ватикáнська марка*, Грицак РМ. 3, 159).

From Lat. (*mons*) *Vaticanus* (: *Vaticum* GN.), Staszewski 325; some etymologists derive it from pagan days, when Vatican was the site of the temple of the seer, Lat. *vaticus*, the adj. from *vates* 'prophet', Shipley 375.

ва́торопка Ed. 'difficulty, embarrassment' (Чернігів), first recorded in the XX c. — Deriv. *ва́торопко*, adv. — Subst. *трудоноші, утруднення, скрутне становище*.

Origin obscure; connection with Ru. *торопить* 'hurry, hasten', though possible, cannot be substantiated.

ва́тра 'hearth, fireside, bonfire', ModUk.; Bu. *ts*, SC. *vàtra*, Cz. dial. *vatra*, Slk. *vatra*, Po. *watra*. — Deriv. *ватра́к, -а́лка, -а́н, ва́трище, ватру́шка, ватріти*. Bk. *ватра́ль[ка], ва́трик*. — Syn. *бага́ття, вогнище*.

From Rm. *vatră* 'ts', Шелудько 2, 128, Vincenz 10; according to Георгиев, 123 - 124, the word comes from Daco-Moesian **oatra* < IE. ***ātr-ā*; cf. also Pedersen KZ. 38, 311, Meillet Сбсл. 2, 3, Loeventhal WuS. 10, 163, Brückner ZfslPh. 16, 205, Porovici Slavia 7, 23, Шевельов 243.

ватроба Lk. 'maw' (Воля Міхова, Falkowski - Pasznucki 121), also вантроба (Команча, Тилява, etc., Stieber by letter 27. 6. 1964), first recorded in the XX c. — Subst. *утроба*.

From Po. *wątroba* 'ts'; see утроба.

ватру́шка see ва́тра.

вату́йка, вату́ля Wd. 'ewe-lamb', borrowed before the XVI c., Шаровольський 1, 63; Po. *wetula* (> Lk. *вету́ля*). — Deriv. *вату́лька, вату́йник, вату́йча*; GN. *Ватуша́рка (mountain)*. — Subst. *ове́чка з першим ягням*, Шаровольський 1, 55.

From Rm. *vătúii, vătúie* 'young goat, kid', Шаровольський 1. c., Шелудько 2, 128, Puşcariu 175, Vincenz 6.

ва́тяний, ватя́нка see ва́та.

ва́ть see ва́дь.

ва́фля, usually ва́флі Npl. 'waffle, wafer', MUK. тѣсто на вафелы (XVIII c.), BRu., Ru. (since 1780) *ts*, Po. *wafel*,

etc. — Deriv. *ва́фельний, -ик, -иця*. — Subst. *печиво в формі тонких плястёрків*.

From ModHG. *Waffel* 'ts', Тимченко 191, РССтоцький 4, 215, АкСл. 2, 63; there is little likelihood that it comes directly from E. *waffle*, as assumed by Kirkconnell 9 - 10.

Вах FN. derived from Іва́х, see Іва́н.

вахла́й, вахла́к 'hump, lump blockhead', ModUk.; BRu., Ru. (since 1789) *вахла́к*. — Deriv. *вахла́чка, вахлакува́тий*. — Subst. *вайло́, тую́тий; бамбу́ла, маму́ла, маку́ха*, Деркач 30.

Origin obscure.

вахля́р 'fan', MUK. рі́підa : вахля́р, ма́хало, ога́нка (1627 Беринда); Po. *wachlarz*. — Deriv. *вахля́рик, вахлюва́тися, вахлярува́тий*. — Subst. *віяло́, віяльце*.

From ModHG. *Fächer* 'ts', РССтоцький 4, 223, through the medium of Po. *wachlarz*, Тимченко 191, Шелудько 1, 25.

вахма́йстер, ва́хмістр 'cavalry sergeant-major', ModUk.; BRu. *ts*, Ru. *вахмі́стр* (since the XVII c.), Po. *wachmistrz*. — Subst. *підстарши́на в кінно́ті*.

From ModHG. *Wachmeister* 'ts', АкСл. 2, 64.

Ва́хна, Вахно́, Вахня́к, etc., FN. derived from Іва́хно, see Іва́н.

вахня́ 'shellfish', ModUk.; BRu., Ru. *вахня́*. — Subst. *тварина́ з черепа́шкою або з панце́ром (устрі́ця, краб, то́що)*.

According to Горяев 40, it comes from Lat. learned term *Gadus vachnja*.

ва́хта 1. 'watch, duty, look-out', ModUk.; BRu., Ru. (since the XVII c.) *ts*, Po. *wachta*. — Deriv. *вахтові́й, вахтпа́рада*; here also *ва́хтер, вахта́р*. — Subst. *сто-*

рѳжа, щодѳнна вѳрта, Бойків 84; *вѳрта, стѳйѳка, чѳта, бѳрда*, Степанковський 104.

From ModHG. *Wacht* 'ts', РССтоцький 4, 145.

вѳхта 2. 'Menyanthes trifoliata L.: brooklime', ModUk.; Ru. ts, Cz. *vachta*. — Syn. *бобѳвнѳк, трѳлѳснѳк, трѳдѳбѳлѳя, зѳяѳча капѳста, зубовнѳк*, etc., Makowiecki 231.

From Ru. *вѳхта* also *вѳхѳка, вѳхѳ* which, in turn, comes from Fi. *vehka*, Est. *võhk* 'ts', Меркулова ЭтимИссл. 2, 80-81.

вахѳѳмра Wd., also *вахѳѳмбра*, (Falkowski - Pasznyi 121), 'guard-room', ModUk.; Po. *wachcѳbra*. — Subst. *стѳрѳжева кѳмнѳта*.

From ModHG. *Wachzimmer* 'ts', РССтоцький 4, 204; Po. medium, assumed by Richhardt 109, remains to be proved.

вѳцѳк 1. MUK. 'purse', *вацѳкѳ* (XVI с.), *вацѳк* (XVII—XVIII с. Интермедѳи 71, 72), *вацѳковѳ* (XVI—XVII с. Худаш 58), чпѳг : кишѳня... шабелѳас, бѳсѳга, тѳшка, капѳса, тлѳмокѳ, вѳцѳкѳ (1627 Беринда); Po. *wasek*. — Subst. *калѳмѳтка*, Тимченко 191.

From Po. *wasek* 'ts', the ultimate source being MHG. *watsack*, Тимченко 1 с., Brückner 598.

вѳцѳк 2. SoCr. 'quarters, yard; over-night lodging' (Гнатѳк ЕЗБ. 4, 236), first recorded in 1898. — Subst. *квѳртѳра; загорѳда; нѳчлѳ*.

From Hg. *vaczok* 'lair, den', Гнатѳк 1 с.

вацѳмѳрѳя? AmUk. 'what's the matter?', first recorded in the XX с. — Subst. *щѳ такѳ?, в чѳму спрѳва?*, Луговий 300.

From E. *what's the matter?*, Луговий 1 с.

вацѳѳ!, **вацѳ!** interj. in calling swine, first recorded in the XIX с. — Deriv. *вацѳѳкѳти, -ѳннѳ, вацѳѳкнѳти*; FN. *Вацѳ, Вацѳнѳко*; GN. *Вацѳ*. — Syn. *вецѳ!*

According to РССтоцький 3, 148, it is a variation of *пѳцѳ!* < *пѳцѳя* 'pigling, piglet'; more convincing is its connection with *вацѳѳ!*, q. v.

вацѳѳвѳти, вачѳѳвѳти AmUk. see *вочѳѳвѳти*.

ваш, **вѳша**, **вѳше** 'your, yours', MUK. *ваш* (XVII—XVIII с. Интермедѳи 93 - 95, 190), OUK. *ваши* (1393 Тимченко 192), OES. *вашѳ* (XI с. Остр. св.), *вашего* Gsg. (911); BRu., Ru., Bu., Ma. ts, OCS. *vašь*, SC. *váš*, Slh. *vaš*, Cz. *váš*, *vaše*, Slk. *vaš, vaša, vaše*, Po., LoSo. *wasz*, UpSo. *waš*. — Deriv. *вѳськѳий*, arch. *вѳшецѳ*, *вѳшескѳий*, Wd. *вѳшѳн*, *вѳшѳнецѳ*, MUK. *вашемѳлѳст[и]нѳий* (XVII с.), *вашмѳсти[н]нѳий* (XVII—XVIII с.), *вашмѳсть* (XVII—XVIII с.). — Syn. *налѳжнѳий вѳм*.

PS. **vašь* < **vas-jь*, IE. root ***uōs-*, cf. OPr. *wans*, Lat. *vōs*, ToA. *yas*, etc., see *vas*; Vondrák, 1, 508, Trautmann 110, 364, Pokorny 514.

вѳшецѳ, **вѳшецѳ** see *ваш*.

Вашѳнѳгѳн, Gsg.: PN. -а, GN. -у 'Washington', ModUk.; BRu. *Вашѳнѳгѳнѳн*, Ru. *Вашѳнѳгѳнѳн*, Po. *Waszyngton*, etc. — Deriv. *вашѳнѳгѳнѳнецѳ, -нѳка, -нѳськѳий, по-вашѳнѳгѳнѳнѳськѳ*. — Syn. GN. *стѳлѳцѳя США*.

From PN. *Washington*, the first president of the USA. (1789—1797), Мельхѳев 28, Staszewski 324 - 325.

вбѳчѳти see *бѳчѳти*.

вбѳгѳти, вбѳгѳти 'to put, force inside, thrust down', MUK. *вбѳгай* (XVIII с.); BRu. — Deriv. *вбѳгѳннѳя*. — Syn. *втѳснѳнѳти, впѳхѳти*.

The word is based on *бѳгѳти* q. v.; prefix *в-*.

вбѳзвѳхѳд[ь] 'in an embarrassing position, in a situation without a way out', ModUk. only.

A compound : *в - без - ви - хѳд[ь]*, see s. vv.

вбѳгѳти see *вбѳгѳти*.

вбирати[ся] see брати.

ввічливий, -вість see увічливий, -вість.

вдова́, удовá 'widow', MUK. вдова (XVII с. Гептаглот, 17), о вдовѣ (XVIII с.), удова, вдовиця, удовиця, OES. вѣдова (XI с. Остр. ев., 1073 Изб. Св.), вѣдовиця (XI с. Остр. ев.), вѣдовицю Asg. (1073 Изб. Св.), удовиыи, вдовиць Apl. (1356); BRu. *удавá*, Ru. *вдова́*, OCS. *вьдова, vzdova*, Bu., Ma. *вдовіца*, SC. *vdova, uddvica*, Sln. *vdova*, Cz., Slk. *vdova*, Po. *widowa*, LoSo. *hudova*, UpSo. *widowa*. — Deriv. *вдовіця, вдовець, вдов[ич]єнко, вдовівна, вдовін[ий], вдовіцький, [о-, по-]вдовіти, вдовувати*, etc.; these forms might be also used with initial уд... depending on the preceding consonant; MUK. вдовий (XVI—XVII с.), вдовин[н]ий (XVII с.), вдовичий (XVII с.), вдовичинь (XVI с.), вдовство (XVII—XVIII с.), вдовствовати (XVI с.), вдовѣти (XVI с.), вдовоженець (XVII с.); FN. *Вдóвин, Вдовє́нко, Вдовичє́нко, Удові́ченко*, MUK. Вдовиченко (1668, Тупиков 500). GN. *Удівка, Удові́ченки*. — Syn. [п]овдовіла жінка.

PS. **вьдова* 'ts', corresponding to Skt. *vidhāvā*, Lat. *viduā*, OPr. *widdewu*, Goth. *widuwō*, AS. *widuwe*, E. *widow*, ModHG. *Witwe*, Ir. *fedb*, etc.; the orig. IE. root ***uidh-* : ***ueidh-* 'to divide, separate; to lack, want; to become empty, to be faulty'; the designation for widower **вьдовъсь* seems to be recent deriv. of the feminine form; Преображенский 1, 68, Brückner 605 - 606, Trautmann 358, Kluge 398, Walde - Hofmann 1, 359, Skeat 715, Machek 558, Pokorny 1128, a. o.

вдя́ка, вдя́чливий, -вість, вдя́чний, -ність see дякувати.

ве! interj. 'pshaw! fie!', first recorded in the XIX с. — Deriv. *вєкати, -ання, вєкнути, -нення, вевє!, вевєкати, -ання, вевєкнути, -нення*. — Syn. *фе!*

Primary interj. connected with *вас!, фе!*, q. v.; РССтоцький 3, 147.

вевє! see the preceding entry.

веві́рка, вев'ю́рка Wd. see віві́рка.

веглі́я Wd. 'according to, as to' (Радомишль, Грінченко 1, 130), MUK. ведля, ведле, ведлѣ, ведлугъ, cf. SoCr. відльа (Гнатюк ЕЗБ. 4, 236); Po. *wedla, wedle, wedlug*. — Subst. *відповідно до*.

Most probably from **вєглія*, and this from Po. *wedla* 'ts' — a compound : *we - dle* (: *dlugi*), Brückner 606.

вєгє́ря, вєгє́ря 'dance', MUK. вєгєра, вагєра (XVII—XVIII с., Інтермедіі 74, 77, 78), вєгєрѣ Apl. (XVIII с.) 'stick'; Po. *wekiera* 'ts'. — Subst. *рід тáнцю, угóрка*, Кузеля 57; MUK. *кий з велі́кою гáлкою на кінці́*, Тимченко 202.

Of obscure origin; perhaps from Po. *wekiera* as suggested by Тимченко l. c.; however, the ultimate source is dubious (ModHG. *Wecker?*, or венгє́рка?).

вєгєту́вати 'vegetate', ModUk.; Po. *wegetować*. — Deriv. *вєгєтáція, вєгєтáційний, вєгєтáтівний, вєгєтáрїя-нець, -нка, -нство, -нський, вєгєтáрїянізм*. — Subst. *животі́ти, існува́ти*.

From Lat. *vegetāre* 'to enliven, quicken', Skeat 686.

вє́джвуд 'Wedgewood - china', ModUk. — Subst. *ан-глійський посуд з мáси, промі́жної між порцє́льною й фáянсом*, Бойків 84.

From FN. *Wedgewood* (E. potter, 1730 - 1795), Shipley 411.

ведмі́дь, Wd. медвї́дь 'bear; Bruin', MUK. ведмѣдь (XVIII с.), за ведмедя (XVIII с.); BRu. *мядзвє́дзь*, Ru. *мед-вє́дь*, dial. *ведмє́дь*, Bu. *медвє́дь, медвє́да* (Младенов 292), Ma. *мє́чка*, SC. *mèdvjed*, Sln. *medved*, Cz. *medvěd, nedvěd*, Slk. *medvĕď*, Po. *niedźwiedz*, dial. *miedz̀wiedz*, UpSo. *mjedźwiedz*, LoSo. *mjadwjeź, mjedwjeź*, Ca. *m'edv'edz*. —

Deriv. *ведмеденя́, ведмедча́, ведме́дько, ведме́дик, ведме́диця, ведмеді́ха, ведме́дник, ведме́дів, ведме́дичий, ведмежа́[тко], ведмежа́тник, ведме́жий, ведме́жина, ведме́жина, Wd. forms : медведи́ця, медведя́тко, медве́жий, etc.; FN. Ведмі́дь, Ведмеденко́, Медведенко́, Ведме́динець, Медві́дь, Медві́дський, Медве́дів, Медведі́ок; GN. Медве́ді, Медве́дівка, Медве́диці, Медве́дово, Медве́жа, Медвежа́нка, Медве́же, Медве́же Ву́шко, Медві́дка, Ме́двин; (rivers:) Медві́дь, Медві́жа (Кат. річок 174); Wd. Медве́дівка, Медве́джа (Бойк. 227), Медве́ден, Медве́дин, Медве́дя, Медве́жик (Гуц. 95), Медве́дже (Лемк. 47); Astr. Вели́ка, Мала́ Ведме́диця. — Syn. бурмі́ло, бурч, бурма́к, (euphemisms :) той, він, вуйко́; Wd. Місь[к]о; Нс. е́лзеку́тор, тот, тот старі́й, тот вели́кий.*

Uk. *ведмі́дь* and Ru. dial. *ведме́дь* are new euphemistic metatheses of the orig. *медві́дь, медве́дь* respectively, both deriving from PS. **medvǣd* — a tabu-compound : **medz* ‘honey’ and **ǣsti* ‘to eat’, meaning ‘honey-eater’, IE. ***medhu ēdis*, cf. Skt. *madh[u]v-ād-* ‘honey-eater’; *medvǣd* itself is a Sl. euphemism replacing the orig. designation of bear preserved, e. g., in Gk. *árktos*, Lat. *ursus*, Alb. *arī*, etc.; Miklosich 186, Berneker 2, 30-31, Преображенский 1, 519, Machek 291, Рудницький Slavistica 44, 14-16, Pokorny 707, 875, (extensively :) Emeneau Language 24, 56-63, РССтотцький AATSEEL Bulletin 6, 80, Language 26, 489-493.

ве́дрик ‘well-wisher on New Year’s morning’, first recorded in the XIX c. — Syn. *той, що прийшов побажа́ти добро́ї пого́ди на новий рік, щоб уродило́ ліпше як торі́к*, Огієнко РМ. 2, 9.

Origin uncertain; in folk-songs it alternates with *бе́дрик*, see *бедро́*; according to Огієнко, l. c., it is connected with *ве́дро*, see the following entry.

ве́дро ‘fair weather’, MUK. ведро (XVII c.), OES. ведромь Isg.; ведрыи ‘bright’; Ru. *ве́дро*, OCS. *vedro*, Bu. *вѣдръ* ‘clear’, SC. *vǣdar* ‘ts’, Sln. *vǣdar* ‘serene; cheerful’, Cz. *vedro*, Slk. *vedrny* ‘clear’, Po. dial. *wiodro*, UpSo. *wjedro*, LoSo. *wjadro*. — Deriv. *віведе́рилося, ве́дрино*. — Syn. *пого́да, добро́га годі́на, бездоу́ш’я, посу́ха*, Тимченко 203.

PS. **vedro* ‘ts’ corresponding to AS. *wǣder*, OHG. *wǣtar*, ModHG. *Wetter*, E. *weather*, IE. ***ue-dhro-*; it is possible, though less probable, that ***ue-tro-* is the IE. base with which Sl. **větrъ* (from the root ***ue-* ‘to blow’) coincides, Brugmann IF. 18, 435-436, Miklosich 377, Kluge 393, Skeat 705, Преображенский 1, 69, Георгиев 127-128, Pokorny 82-84, a. o.; less persuasive is its connection with *[s]ved- ‘to dry’, *uditi* ‘to smoke’, suggested by Machek 559; Uk. *ве́дро* is extensively treated by Ващенко 10-12.

ведро́ see *відрó*.

веду́ see *вєсті́*.

ве́жа ‘tower’, MUK. вежа́ (1596 Зизаній), вежи. Npl. (XVI c. Сл. плк. Іг.), вежа (XVII c. Гепталот), на... вежу (1710), OES. вежѣ, в вежѣ, с вежами, до вѣжь, Бѣла вѣжа (=Саркель); BRu., Ru. ts, Sln. *veža*, OCz. *věž, věžě*, Slk. *veža*, Po. *wieża*, UpSo. *wježa*, LoSo. *wjaža, jaža* ‘house’. — Deriv. *ве́ж[еч]ка, вежови́й*, MUK. вежица (XVI c.), вежычковаты́й (XVII c.); GN. *Ве́жиці* — Syn. *вінесла над інші́ буди́нки буді́вля або́ сама́ собі́, або́ як надбудова́ над буди́нками*; MUK., OES. *шатро́, кіи; в’язни́ця, тюрма́*, Тимченко 203.

PS. **veža* < **vezja*, root **vez-*, see *вєсті́*; orig. meaning: ‘movable house on wheels’, Потєбня РФВ. 3, 177, Mehringer IF. 19, 427-428, Преображенский 1, 107, Brückner 619-620, Weingart SymbRozwadowski 2, 233-234, a. o.

везеру́нок see *візеру́нок*.

везі́кули 'vesicle, small tumour, bladder-like cell'. — Deriv. *везикуля́рний, -ність*. — Subst. *пухирці, повітряні клітини в легенях*, Бойків 84.

From Lat. *vesīcula* 'little bladder', Skeat 690.

везі́р, also *везі́р, візі́р, візі́р*, 'vizier', MUK. *вейзирь* (XVII c.), *вейзерови* Dsg. (XVIII c.); Ru. *визі́рь*, Po. *węzuzr*. — Deriv. *везі́рство*. — Subst. *міні́стр туре́цького султа́на, член держа́вної ра́ди*, Тимченко 204.

From Tk. *vezir*, the ultimate source being Ar. *wazir* 'councillor of state, minister, vice-regent, lieutenant of a king', Макарушка 14, Тимченко 1. c., Skeat 694, Lokotsch 169, (extensively:) Варченко ДБюлетень 9, 97 - 98.

везті́, *везу́, -зеш* 'to carry, convey; to cart, drive; to draw', MUK. *везти* (XVI c. Худаш 52), *везтися* (XVII c.), OES. *везяху, везоша*; BRu. *везці́*, Ru. *везти́*, OCS. *vesti, vezq*, Bu. *веза́, везе́м*, Ma. *везе*, SC. *vésti, vèzēm*, Sln. *vésti, vézem*, Cz. *véztí*, Slk. *viezt'*, Po. *wieżé, wiozq*, UpSo. *wjeżé*, LoSo. *wjaśc*. — Deriv. *везті́ся, везі́ння, везе́ний, в-, ві-, від-, з[а]-, на-, під-, пере-, по-, при-, у-везті́*, etc., along with corresponding iter. forms: *в[и]-, від-, з[а]-, на-, пере-, під-, по-, при-, у-возі́ти*, etc.; for apophonic variations with *воз-* (e. g. *возі́ти, віз*, etc.) see s. vv. — Syn. *перемі́щати, переправля́ти при допомóзі во́за, залі́зничці́, судна́, літака́, то́що*; fig. *щасті́ти*.

PS. **vezti*, IE. root ***ueǵh-* 'to move on, march, drive, ride', evidenced in Lith. *vèžti*, Skt. *váhati* 'he proceeds, drives, rides', Av. *vazaiti* 'ts', Lat. *vehō, vehere, vēxi, vectum* 'to drive', OIr. *fēn* 'wagon', Goth. *gawigan* 'to move', OHG. *wegan*, ModHG. *bewegen*, AS. *wegan* 'to bring, lead', etc., Miklosich 387, Преображенский 1, 69 - 70, Trautmann 356, Brückner 619, Kluge 387, Mikkola 1, 43, 63, 2, 153, Pokorny 1118 - 1120, a. o.

везя́ти, везька́ти 'to smear, bedaub; to lick', ModUk. — Subst. *ма́зати, (гли́ною); лиза́ти*.

The word seems to have its origin in the children's language, being based on the interj. *ве!*, q. v.

вей! interj. 'in expressing surprise, fear, pain' etc., MUK. 'here!' (XVII c.); Po. *wej!* SC. *vaj!* — Deriv. *вේ́кати, -ання, вейкнута́, -нення*. — Syn. [*в*] *ай!, ей!*; MUK *диві́!*, *ото!*, *бач!*, Тимченко 204.

According to РССтоцький 3, 147, it is labio-velarized *ей!* (like *вай!* < *ай!*); cf. also Brückner 606.

векати́ see *ве!*

векелі́я Wd. 'inflammable substance', first recorded in the XX c. — Subst. *запална́ мате́рія*.

From Rm. *făclie* 'torch', Cioranescu 315.

вексель 'bill, bill of exchange, draft; promissory note; cheque', ModUk.; BRu. *вэ́ксаль*, Ru. (since 1731) *ts*, Po. *weksel*. — Deriv. *вэ́кселевий, -льний, векселеда́вець, -держате́ль*. — Subst. *письмо́ве зобов'язання запла́тити півну́ суму гро́шей у ви́значений те́рмін*, Бойків 85.

From ModHG. *Wechsel* 'ts', РССтоцький 4, 229, Brückner 606.

вектор 'vector', ModUk.; BRu. *вэ́ктар*, Ru. (since 1940) *ts*. — Deriv. *вэ́кторний*. — Subst. *величи́на, що їй при́писують крім числово́го значення на́пря́м (напр. си́ла, ско́рість, то́що)*, Бойків 85.

From Lat. *vector* 'carrier', АкСл. 2, 134.

вел. abbr.: *велький* — *велблюд* see *верблюд*.

вельбот, Wd. *вельбот* 'well-boat', ModUk. — Subst. *за́надисто-да́шне судно́*, Степанковський 225.

From E. *well-boat* 'ts'.

вёлвет, Wd. **вэльвет** 'velvet', ModUk.; BRu., Ru. (since 1837) *ts*, Po. *welwet*, etc. — Deriv. *вёлветний*, *велветін*. — Subst. *бавовняна тканина подібна до оксаміту*, сорт *манчестеру*, Бойків 85.

From E. *velvet* 'ts', the ultimate source being LLat. *velluētum* from a Romanic type **villūtettum*, Skeat 687.

веле- 'much, great (ly)', a compound-forming element in such words as *велелю́дний*, *велемудрий*, *велері́чивий*, etc.; MUk. *веле* adv. 'much' (XVI—XVIII c.) and compounds: *велезубний* (XVI c.), *велелѣпний* (XVIII c.), *велемовний* (XVII—XVIII c.), *велемо́щний* (1457), *велеры́бъ* (XVII c.), *велерѣ́чивый* (XVIII c.), *велесла́вный* (XVI c.), *велехва́льный* (XVII c.), OUk. *вели* adv. 'much' (1390); BRu. *веля-*, Ru. *веле-*, Po. *wielo-*, Cz., Slk. *vele-*, *velko-*. — Syn. *багато-*, *много-*.

From *вѣлий*, q. v.

велѣ́бний iron. 'worthy, imposing, illustrious; boastful, pretentious', MUk. *велѣбный* (1492), *велѣбное* (1599), *священникови* и *законникови* тутуль належить: *Велѣбный* в Бзѣ (XVII c.); OUk. *велѣбного* Gsg. (1361), *велѣбной* Gsg. (1388); Po. *wielebny*. — Deriv. *велѣ́бність*. — Subst. *велі́чний*, *гідний чѣсти*, *шановний*, Тимченко 205.

From Po. *wielebny*, Тимченко l. c.

вележі́рувати 'to live sumptuously; to luxuriate', ModUk. only. — Syn. *розкошувати*.

A compound: *веле-жир[увати]*, see s. vv.

велѣ́нь, also *велін* 'vellum (parchment)', ModUk.; BRu., Ru. *велѣ́невый* (since 1837). — Deriv. *велѣ́невий*. — Subst. *найкращий сорт пергаменту*, Льохін 117.

From Fr. *velin* 'ts', Льохін l. c., Gamillscheg 881.

Вѣлес, **Вѣлос** PN. *Veles*, *Volos* (OES. god of cattle; god of poetry and music akin to Gk. *Apollo*), OES. *Волосомъ*

Isg. (1377 Лавр. 1, 25), въ *Волоса*, скотья бога (ibid. 52). — Deriv. *Вѣлесовий*, *Вѣлосовий*; OES. *Велесовъ* (XVI Сл. плк. Iг.). — Syn. *бог скотá*; *бог поѣзїи й мѣзїки*.

The etymology of *Вѣлес*: *Вѣлос* is still controversial; the alternation of two variants **velesz* and *volosz* (> *Волосъ*) seems to root in PS.; *Волосъ* is identified in OES. literary pattern with *Apollo* and replaced by *St. Vlas* (*Blasius*) in Christianized folklore, Jakobson SDF. 2, 1027-1028, Vernadsky *The Origins of Russia* 120-123, † Ларіон 84, 104-107; see the following entry.

вѣлет[ень], Wd. *вѣлит[ень]* 'giant, colossus', MUk. *исполінъ*: *гігант*, *вѣлетъ*, *ольбрым*, *дужїи* а *велі́кий члкъ* (1627 Беринда), *велеты* Npl. (XVII c.), *велета* Asg. (XVIII c.), о *велетнях* (XVIII c.), *велетнѣ* Npl. (XVIII c.), OES. *волоть*, *влатъ*; BRu. *вѣлат*, Ru. *вѣлот*, dial. *вѣлет* (Vasmer 1, 180), Po. (from Uk.) *wielot*, WS. *Veletabi* (= **veletove*) 'LLat. name of a Sl. tribe in Mecklenburg' (= ModHG. *Wilzen*). — Deriv. *вѣлетѣ́нський*, *-кість*. — Syn. *гігант*, *колос*, *титán*, Деркач 30.

There were several attempts to explain the origin of *вѣлет*: *вѣлот*, e. g. those of Соболевский РФВ. 64, 117, ИзвОРЯС. 31, 9 (vocalic assimilations), Brückner 617, Archiv 42, 138 (: **vel-* 'big, great'), Fick 1, 541, Walde 464, a. o. (= Lat. *valēre* 'to be strong'), Шахматов Archiv 33, 87-89 (: OIr. *flaith* 'dominion'), etc., but not one of them can be regarded as definite, the main difficulty being *e*:*o* alternation in their roots; in view of the similar interchange of vowels in *Вѣлес*: *Вѣлос*, q. v., there are two possible solutions of the problem: (1) to treat *-еле-* forms as archaic remnants of the orig. ES. non-labio-velarized pleophony (**velt-*, **vels-* > **velet-*, **veles-*), (2) or to consider *-et*, *-es* as suffixes **-eto*, **-eso* (like in OES. *trepetz*, OCS. *pelesz*, cf. Vondrák 1, 584, 635); the latter assumption seems to be more plausible, thus *вѣлет* (following Brück-

ner l. c.) is to be connected with **vel-* 'big, great', and *вóлот*, *влатз* are to be considered as the later analogical forms based on the de-etymologized ("pleothonic" and/or "metathetic") treatment of *вѣлет*, cf. also On UVAN. 3, 27 - 30.

вѣлий, *вѣлия*, *вѣлие* arch. 'great, big', MUK. *вѣлия* радость (XVII с.), од мала до вѣля (1673), OES. *вѣлий*; Ru. *вѣлий*, OCS. *velьjь*, *velьja*, Bu., Ma. *вѣлий*, SC. *věljī*, OCz. *velī*, Slk. *velo*, Po. *wiele*, UpSo. *wjele*. — Syn. *вѣликий*.

PS. **velijь*, **velьja*, **velьje* 'ts', IE. root the same as in *вѣликий* q. v.

вѣлик = *вѣликий*.

Вѣликъдень, also **Вѣликодень** 'Easter[day]', MUK. къ Велико-дню (1499), по великодни (1562), по Велико-дни (1588), передъ святымъ великоднемъ (1591), на великъ день (XVI с.), на Великъ днь (XVII с.), великъ-день (XVIII с.), Великдень (XVIII с.), OUK. по Великому дню (1389), от сего велика дни (1411), по велицѣ дни (1415), OES. велик дън (XI с. Остр. ев.), Великъ днь (1073 Изб. Св.), до великаго дне; MRu. Великъ день (XVI с.). OCS. *velikъ dьнь*. — Deriv. *великодній*, Wd. [по] *великоднувати*. — Syn. *Світлий Празник Христового Воскресѣння*.

A calque of Gk. *megálē hēméra*, Lat. *dies magna*, cf. Срезневский 1, 236, followed by Огиенко РМ. 2, 147, Vasmer 1, 180 - 181, a. o.

вѣликий 'great, big, large, bulky; high, lofty; grand; tall', MUK. великъ (1489), великий (1489), великимъ Isg. (XVI с.), великий, великая (XVII с.), велик (XVIII с.); OES. великъ (XI с. Остр. ев.), великая (1073 Изб. Св.), великое (1380), по великои (1448); BRu. *вѣлики*, Ru. *вѣликий*, OCS. *velikъ*, Bu. *вѣлик*, Ma. *вѣлик*, SC. *vělikī*, Sln. *velik*, Cz. *veliký*, *velký*, Slk. *veliký*, *veľký*, Po. *wielki*, UpSo.

wielki. — Deriv. *вѣликість*, *вѣлико*, *вѣликанський*, *вѣликуватий*, *вѣличавий*, *-висть*, *-во*, *вѣличезний -ність*, *-но*, *вѣличѣний*, *-ѣнький*, *вѣличний*, *-ність*, *-но*, *вѣлич*, *вѣличина*, *-чїнь*, *вѣличати[ся]*, *-ѣння*, *-ѣльний*, *невѣли[ч]кий*; several compounds with *вѣлико-*: *вѣликовагівий*, *вѣликоврожайний*, *вѣликоголовий*, *вѣликодержавний*, *вѣликодужний*, *-ність*, *-но*, *вѣликокнязівський*, *вѣликолітний*, *вѣликомовний*, *-ність*, *-но*, *вѣликоможний*, *-ність*, *-но*, *вѣликомуженик*, *-иця*, *вѣликонадійний*, *-ність*, *-но*, *вѣликобкий*, *вѣликописний*, *-постовий*, *вѣликопромисловий*, *вѣликородний*, *вѣликорозумний*, *вѣликоруський*, *вѣликоsvітський*, *вѣликосімейний*, *-ність*, *вѣликотерплячий*, *вѣликотрудний*, etc.; FN. *Вѣликий*, *Вѣличко*, *Вѣличковський*, *Невѣличкий*, *Вѣличанський*; MUK. Величенко (1668), Величко (1665, Тупиков 501); GN. *Вѣличківка*, *Вѣличкина Бѣлка*, several names with *Вѣлика*: e. g. *Вѣлика Левада*, *Вѣлике*: e. g. *Вѣлике Пóле*, *Вѣликий*: e. g. *Вѣликий Луг*, *Вѣлики*: e. g. *Вѣлики Бóдки*, along with compounds: *Вѣлико - Кам'янка*, *Вѣликополовѣцьке*, *Вѣликобританія*, *Вѣликопóльща*, etc. — Syn. *немалий*; (довóлі:) *чимáлий*, (на зрїст, рóзмїр:) *рóслий*; (вѣликого зрóсту:) *крїпний*; (colloq. :) *здоровий*, Деркач 30; *Грандіозний*, *гїгантський*, *титанічний*, Багмет 31.

PS. **velikъ[jь]* 'ts', based on **velijь* (suffix *-kъ*, cf. Vondrák 1, 605 - 607, Machek 560); IE. root ***uel-*: ***uol-* 'to press, enclose; multitude', cf. Gk. *eilō*, *eilēō* 'I press', *hális* 'enough', Pokorny 1138; yet, according to Zubaty 1, 366 - 368, it is related to Skt. *várijān* 'better' (cf. also Machek, l. c.); others refer it to Lith. *vala* 'power', Miklosich 378; to ToA. *wāl*, ToB. *walo* 'ruler', Георгиев 131; or to Lat. *valēre* 'to be strong', Младенов 61; cf. also Šmilauer 487.

Вѣликодень see **Вѣликъдень**.

великорос, Великоросія see малорос, Малоросія.

Велінь see Волинь.

велін see велень.

веліти, велю́, -ліш 'to command, order, bid, tell', MUK. велили (1539), не велилъ (1604), велѣлисмо (1673) велѣлъ (XVIII с.), велѣла (1736 Интермедіи 113), OUK. велѣлъ (1434), велили (1445), OES. велю (XI с. Остр. ев.), законуу... веляштоу (1073 Изб. Св.), велишь (1300), велять (1353); Ru. *велѣтъ*, OCS. *velěti*, Bu., *вѣлям*, SC. dial. *věljъ*, Slv. *velěti*, Cz. *veleti*. — Deriv. *веління*, *звеліти*, *повелі[вѣ]ти*, *повелітель*, -ка. — Суп. *казати*, *наказувати*, [*с*]командувати, Бармет 31.

PS. **velēti* 'ts', IE. root ***uel-*, evidenced in Lith. *ra-vėlti* 'to will; to let', Skt. *vr-* 'to choose, select, prefer', Arm. *geł* 'pleasure, beauty', Lat. *velle* 'to wish, desire', Goth. *wiljan*, ModHG. *Wille*, E. *will*; for apophonism ***uol-* see *воліти*, *вóля*; Trautmann 348, Mikkola 1, 101, Machek 560, Георгиев 132 - 133, Skeat 716, Kluge 395 - 396, Pokorny 1137.

велодром 'cycle track, racing track', ModUk.; BRu. *веладром*, Ru. *велодром*, etc. — Subst. *дерев'яна абó бетонна доріжка для велосипедів*, Ляхін 117.

From Fr. *velodrome* 'ts', the ultimate source being Lat. *vēlōx* 'swift' and Gk. *drōmos* 'running, course', Ляхін I. с., Partridge 966.

велосипед 'bicycle', ModUk. only; BRu., Ru. ts. — Deriv. *велосипедний*, *велосипедник*, -иця. — Суп. *кóлесо*, *рóвер*.

From Fr. *vélocipède* (1818) 'a machine that had a likeness to a modern bicycle' (< Lat. *vēlōx* 'fast' and *pēs* 'foot'), Gamillscheg 881.

вѣлси, SovUk. вѣльси 'wales', ModUk.; Ru. *вѣльсы*. — Subst. *надводний борт (на судні)*.

From E. *wales* 'ts', Ляхін 118.

велюр 'velours', ModUk.; BRu., Ru. ts, Bu., Ma. *велюр*. — Deriv. *велюровий*, *велюрний*. — Subst. *рід матерії (дран, бѣрха, плюш, тóщо)*.

From Fr. *velours* 'ts', Ляхін 117, Gamillscheg 881.

велярний 'velar', ModUk.; BRu. *велярны*, Ru. *велярний* (since 1940). — Deriv. *веляризация*, -званий. — Subst. *задньоязичний*, *задньопіднебінний*, Кротевич-Родзевич 23.

From Lat. *vēlāris* (: *vēlit* 'sail, drapery'), Partridge 763, Кротевич-Родзевич I. с.

вельбіб, -бóбу 'Vicia faba L.: bean, pod, pulse', ModUk. only. — Суп. *великий біб*.

A compound: *вель-* (= *вѣлий*) -*біб*, see s. vv.

вельбот see вѣлбот.

вельбучитися 'to boast, assume airs, vaunt', ModUk. only. — Deriv. *вельбучний*, -ність. — Суп. *пишáтися*, *величáтися*, *горойжитися*, colloq. *дѣрти нóса*.

A compound formation: *вель-* (cf. *вѣлий*) -*буча*, see s. vv.

вѣльвет see вѣлвет.

Вельзевул, Wd. Бельзебуб PN. Belzebub (devil), OES. вельзаоуломъ (1073 Изб. Св.), вельзавелинъ adj; BRu., Ru. ts, OCS. *velʒevulʒ*, *velʒeolʒ*, Po. *Belzebub*. — Deriv. *Вельзевуловий*. — Subst. see *цорт*.

From Gk. *Veelzevul* 'ts', the ultimate source being Hb. *ba'al-zevub* 'master of flies', Преображенский 1, 71, Lokotsch 13, АкСл. 2, 152 - 153.

вѣльми 'very, greatly, much, highly', MUK. вельми (1489), вел'ми (XVI с.), велми (XVI—XVIII с.), OES. вельми (1073 Изб. Св.), велми (XIII с.); Ru. *вельмі*, OCS. *vel'mi*, Cz. *velmi*, Slk. *vel'mi*, Po. *wielmi*. — Deriv. : Rarely used as a compound - forming element : *вельмидостойный, вельмишановный*, Wd. *вельмисльный* (= **вельми-сльный*). — Syn. *дуже*, Тимченко 211.

Derived from **vel-* (see *вѣлий*) with the adv. suffix *-mi* as in OCS. *bol'mi* 'much', *jel'mi* 'how much', etc., Vondrák 1, 555.

вельможа 'magnate', MUK. велмож Apl. (XVII с.), велможи Npl. (XVIII с.), OES. вельможа, вльможа; вельможамъ (1076 Изб. Св.), вльможа (XIII с.); BRu. *вяльмóжа*, Ru., Bu., *вельмóжа*, OCS. *vel'moža*, Cz. *velmož*, Slk. *vel'mož*, Po. *wielmoża*. — Deriv. *вельможанка, вельможество, вельможный, -ність*, MUK. вел[ь]можный (XVI—XVIII с.), велможне (XVII с.), велможность (XVII с.). — Syn. *знатный і багатый достойник*, Тимченко 212; *магнат, можновладець*, Деркач 31.

PS. **vel'moža* (: *vel'možь*) 'ts', compounded of **vele-* (> **vel-*) and **moža* (: **možь*, see *могті*), Преображенский 1, 71, Fraenkel ZslPh. 13, 212.

вѣльо Wd. 'much' (Lk., Приймак РМ. 2, 449), first recorded in the XIX с. (Желеховський 1, 61), Po. *wiele*, (in compounds:) *wielo-*, Slk. *vel'o*. — Subst. *багато*, Приймак 1. с.

From Slk. *vel'o* 'ts'.

вѣльон Wd. 'veil', ModUk.; Po. *welon*. — Deriv. *вельон-[ч]ик, [за]вельонувати, завельонований*. — Syn. *вуваль*; subst. *серпанок, заслона*.

From Po. *welon* 'ts', the ultimate source being Lat. *velum* 'sail, drapery'.

вельосипѣд see велосипѣд.

вѣльси see *вѣлси*.

вѣльтшмерц Wd. 'world - woe, weariness of life, spleen', first recorded in the XX с. — Subst. *хандрá*.

From ModHG. *Weltschmerz* 'ts', РССтоцький 4, 219.

вѣна 'vein, artery', ModUk.; BRu., Ru. (since 1803), Bu., Ma. *ts*, Po. *wena*, etc. — Deriv. *венóзний*. — Subst. [*синьо*] *жіла, кров'яна жіла, якою темна кров повертається з тіла до серця*, Бойків 85.

From Lat. *vēna* 'ts', Льохін 118.

венбѣрь see *імбѣр*.

венгѣрець, 'Hungarian, Magyar', MUK. кроль Венгерскій (XVII с.), венгерокъ Gpl. (XVIII с.); Ru. *венгѣрец*, Po. *Węgier, Węgrzyn*, for further documentation see *угорець*. — Deriv. *венгѣрка, венгѣрський*. — Syn. *угорець, угрин, маляр*.

From Po. *Węgier* 'ts'; in some instances (e. g. *венгѣрка* 'kind of plumes') it replaced the OES. and OUK. *угринь* (see *угорець*), Соболевский 20, Brückner 609, Vasmer RS. 5, 127 and ED. 1, 182.

вѣнгер dial. 'dark-bay horse', first recorded in the XX с. (in Куманівка на Київщині, Крашенініков). — Subst. *кiнь темно-чiдої мiстки*. — **Венгер** AmUk. FN. *Wenger*, first recorded in the XX с.

From Po. *Węgier* 'Hungarian, Magyar', see the preceding entry.

вѣнгир dial. 'nicotine deposited in the tube of a pipe' (Дніпропетровське, Гринченко 1, 133), first recorded in the XX с. — Subst. *згар*, dial. *дрiґез, дрiґес*.

Origin obscure; semantic connection with the preceding entry, though possible, cannot be substantiated.

вендѣтта 'vendetta', ModUk.; BRu., Ru. (since 1863) ts. — Subst. *звічай кривавої помсти в корсиканців*, Бойків 85.

From It. *vendetta* 'vengeance, revenge', Ляхин 118, АкСл. 2, 155.

вендзунка Wd. (Стрий, Львів), also вендзонка (Борислав, Бандрівський ДослМат. 4, 11) 'smoked bacon', first recorded in the XX c.; Po. *wędzonka*. — Subst. *копчене сало*; Wd. *вуджена солонина, вудженіна*.

From Po. *wędzonka* 'ts', Бандрівський 1. с.

вендрика віти Bk. 'to go around; to catch (in play)', first recorded in 1934 (Кмит 24). — Subst. (*про дітєй*;) *бавитися, бігати, ловити одне одного*.

From ModHG. *wandern* 'to wander', see вандрувати, мандрувати.

Венедікт, also Бенедікт PN. Benedict, MUK. Венедіктъ : блсвѣнь (1627 Беринда); Ru. *Венедікт, Бенедікт, Ренедікт*, Po. *Benedykt*. — Deriv. *Венедіктович, Венедіктівна*; MUK. зѣля венедикта Gsg. (XVIII c.).

The change of orig. *b* > *v* (Бенедікт > Венедікт) is motivated by such pairs as *Барбара* : *Варвара, Бартоломій* : *Вартоломій*, and (analogically :) *Воніфатій*, etc.; for etymology see Бенедікт.

Венѣра PN. 'Venus; evening star; Lucifer', MUK. планети Венеры Gsg. (XVII c.), Венера (XVIII c.), BRu. Ru. (since 1731) ts, Po. *Wenera*, etc. — Deriv. *Венѣрин поясок; венѣрик, венерологія, венѣричний*. — Subst. (*римська*) *богіня кохання й краси; (в астрономії:) венѣрня зоря (друга з найближчих до сонця планет)*, here also: *венѣря* f/e. for *венѣрична недуга*.

From Lat. *Venus, -neris* 'ts', АкСл. 2, 155.

Венеція GN. Venice, MUK. венецкого Gsg. (1605), Венеція (XVIII c.), венецкого Gsg. (1744); see also ванація; Ru. *Венеція, Рен. Wenesja*, etc. — Deriv. *венеційним, -янка, -янський, -янство, венецький; венецици* (XVI c. Сл. плк. Г.). — Subst. poet. *перліна Адриятки*.

From It. *Venezia* < LLat. *Venetia* 'ts', the ultimate source being EN. *Veneti*, Ce. tribe, which founded the city in the V c.; Мельхеев 24, Staszewski 326 - 327, (extensively:) Lunt Studi LGM. 413 - 416.

вѣнзель 'monogram, initials', MUK. вензель (XVIII c.); Ru. (from Uk.) ts. — Subst. *початкові літери імен власних пов'язані з собою*, Тимченко 214.

From Po. *węzeł* 'knot', corresponding to Uk. *в'язол*, q. v.

Веніямін PN. Benjamin, MUK. Веніамінъ, сынъ дній, або добродѣтелей (1627 Беринда); Ru. *Вениамин, Рен. Benjamin*. — Deriv. *Веніямінович, Веніямінівна*.

From Hb. *ben-jamin* 'son of my right hand, favorite son', Shipley 414.

вѣнклюз Wd. (Lk. - Bk.) 'inclusion' (Falkowski - Pasznycki 121), first recorded in 1935. — Subst. Po. "*inkluz*", Falkowski - Pasznycki 1. с.

From Po. *inkluz* < *inkluzja*, the ultimate source being Lat. *inclusio* 'ts'.

вѣнтерь Ed. 'trammel-net', first recorded in the XX c. (Гринченко 1, 133); Po. *więcierz*, Ca. *wiancel*, for other cognates see ятір. — Subst. *ятір*.

From Po. *więcierz* (< **węterjъ*) 'ts', see ятір, Miklosich 381, Richhardt 121.

вѣнтиль 'valve, flap, faucet', ModUk.; BRu. *вѣнтыль*, Ru. *вѣнтыль*, Po. *wentyl*, etc. — Deriv. *вѣнтилювати*,

вентильованийий, вентилятор, вентиляція, вентиляційний. — Subst. *кланан*.

From ModHG. *Ventil* 'ts', Льохін 118.

вепр, Wd. also *véper* 'wild boar', MUK. *вепри* Apl. (1558), *вепровъ* Gpl. (1583), *вепра* Gsg. (1585), *вепр* — *porcus* (XVII с. Гептаглот 18), *вепръ* (XVII с.), *вепрове* (XVIII с.), OUK. *вепря* Asg. (1347), *вепръ* Apl. (1421), OES. *вепрь* Asg. (XI с.), *вепрьмь* Isg. (XI с.); BRu. *вяпрѣк*, Ru. *вепрь*, OCS. *вепрь*, Bu. *вепър*, Ma. *вѣнар*, SC. *věnar*, Cz. *vepř*, Slk. *veper*, *vepor*, UpSo. *wjарѣ*, LoSo. *jarś*, Plb. *vipr*. — Deriv. *вѣприк*, *вѣпрѣна*, *-ник*, *-ниця*, *вѣпрѣняк*, *вѣпрѣвий*, *вѣпрѣк*, Wd. *вѣпрѣвина*; FN. *Вѣприк*. *Вѣпрѣнко*, *Вѣпрѣвич*, MUK. *Вѣприченко* (XVII с., ПитТопОн. 127); GN. *Вѣпр[ик]*, *Вѣприн*. — Syn. *кабан*, Wd. *дик*, Деркач 31, 86.

PS. **veprь*, IE. ***epero-* 'ts', evidenced in Latv. *vepris*, Lith. *Vėpriai*, OPr. *Weppren*, Lat. *aper*, OHG. *ēbar* ModHG. *Eber*, AS. *eofor*, OIc. *þofurr*, Преображенский 1, 72, Machek 561, Георгиев 134, Kluge 66, Walde-Hofmann 1, 56, Trautmann 351, a. o.; BS. initial *v-* has not yet been successfully explained, cf. Pokorny 323, 1149, a. o.

вѣра, *vére* Wd. (Cr.) 'certainly, surely', first recorded in the XIX с. — Deriv. *вѣрабѣжкатися*, *вѣрека́тися* 'присягáтися' (Коковський РМ. 3, 75). — Subst. *вѣвно*, *дáлебі*, *бѣмѣ*, Приймак РМ. 2, 449.

From Slk. *viera* 'truth', see *вѣра*.

верáнда 'veranda, porch', ModUK., BRu., Ru. (since 1863), Bu. ts, Po. *weranda*, etc. — Subst. *прибудованийий* *присінок*, *Гáнок*, *рундѣк*, Кузеля 58.

From ModHG. *Veranda* 'ts', РССтоцький 4, 217; the ultimate source is Sp. *varanda*, 'balustrade, stair-railing', Port. *varanda* 'balcony', Skeat 688.

верба́ 'Salix L.: willow[-tree], pussy willow', MUK. на *вербѣ* (XVII—XVIII с.), *верба* — *salix* (XVII с. Гептаглот 18), *берва* (XVIII с. Горбач 4, 9), OES. *верба*, *вербіе*, *вьрьбовъмь* Isg. (XII с.), на *вербеницю* (XV с. Плат.); BRu. *вярба́*, Ru. *вѣрба*, (from Uk.): *верба́*, OCS. *vrьba*. *vrьbije*, Bu. *врѣба*, Ma. *врба*, SC., Sln. *vřba*, Cz. *vrba*, Slk. *vřba*, Po. *wierzba*, UpSo. *wjeřba*, LoSo. *wjerba*, Plb. *vårba*. — Deriv. *вербіна*, *-иця*, *-иц[ень]ка*, *вѣрб'я*, *вѣрбний*, *вербник*, *вербич*, *вербняк* *вербняковий*, *вербѣвий*, *-иц*, *вербѣвик*, *вербѣв'я*, *вѣрб[оч]ка*, Wd. *вербінець*, *вербівка*, *вербівник*, *вербляниця*, *завѣрба*, *завѣрбник*; *вѣрбниця* compounds: *вербзілля*, *верболіст* (Грицак РМ. 2, 143); *верболіз*, *-лѣз*, *-лѣзовий*, Wd. *верботѣрнь*; FN. *Верба́*, *Вербіцький*, *Вербенюк*, *Вербівський*, *Верб'яний*, a. o.; GN. *Верба́*, *Вѣрби*, *Вербілівці*, *Вербіця*, *Вербічно*, *Вѣрбище*, *Вѣрбка*, *Вѣрбки*, *Вербѣва*, *-ве*, *-вий*, *Вѣрбське*, *Верболѣзи*, *Верборѣдиниці*, (rivers:) *Вѣрбич*, *Вѣрбка*, *Вербова́*, *Вѣрбча* (Кат. річок 160). — Syn. *рокіта*, Wd. *бѣчка*, Makowiecki 322.

PS. **vrьba*, IE. root ***uer-b[h]* — evidenced in Lith. *viřbas* 'rice, switch', Latv. *virbs* 'stick', Lat. *verbera* 'strokes from a rod', *verbēna* 'leaves and branches of laurel, myrtle, etc.', Gk. *rámnos* 'Rhamnus paliurus L.' a. o., Miklosich 383, Преображенский 1, 72, Trautmann 360, Walde-Hofmann 756, Pokorny 1153, a. o.; according to Machek 574, PS. **vrьba* is a secondary deriv. of **vrьbije* 'rods', the primitive PS. term for 'willow' being **rokyta*; re. *верба́* in folklore see Murko WuS. 2, 148, Онацький 2, 138–140.

вербалізм 'verbalism'; **вербáльний** 'verbal', ModUK.; BRu. *вербáльны*, Ru. *вербáльный*, Bu. *вербáлен*. — Subst. *у́сний*, *слѣв[ѣс]ний*; *дослѣвний*; *приналѣжний*, *стосѣвний до дієслѣва*.

From Lat. *verbalis* : *verbum* 'word', Орел 1, 163.

вербена 'Verbēna officinalis L.: 'verbena, vervain', ModUk.; BRu., Ru. (since 1871) *ts*, Po. *werbena*. — Deriv. *вербѣн[оч]ка, вербѣновий*. — Subst. *бабѣшник, залізніак, зірки, кашниця, кошиця, нѣхвороц, поріш, порішниця, порпличник, порпличник, Wd. желізна трава, желізниця, желізніак, желізніанка, Makowiecki 395*.

From Lat. *verbēna* 'ts'; see also *верба*.

вербецѣрка 'recruiting - depot', first recorded in the XIX c. — Subst. *вербувальный центр*.

From ModHG *Werbebezirk* 'ts', РССтоцький 4, 205.

вѣрблик Bk. see *вѣрлик*.

верблюд, Wd. *велблюд, верхоблюд, верхоблуд* (Желеховський 1, 60, 64) 'camel', MUK. *велблюдовыхъ* Grp. (XVI c.), *велблюд* Apl. (XVII c.), *о велблюдѣ* (XVII c.), *велбудъ*... звѣра, которого зовемо *велблюдомъ* (XVII c.), *верблюда* Asg. (XVII c.), *веръблюдами* Ipl. (XVIII c.), *верблюд - camelus* (XVII c. Гептаглот 18), *верхоблюд* (XVII c.); OES. *вельбуда* Asg. (1073 Изб. Св.), *велбудъ, вельбуды* Apl., *верблудомъ* Isg. *верблюды* (1392); BRu. *вярблюд*, Ru. *верблюд*, MRu. *велблюд* или *верблюд* (XVIII c. Ркп. 52), Bu. *велблюд*, Sln. *velblod*, Cz. *velbloud*, Po. *wielbłąd*, UpSo. *wjelbłud*. — Deriv. *верблюденя, верблюдія, верблюдка, верблюдячий, верблюжий, -ина*. — Syn. *камель*; fig. *корабѣль пустини*.

The word is a PS. f/e. deformation of Goth. *ulbandus* 'camel', the ultimate source being Gk. *elēfas, -antos* (perhaps through the medium of Lat. *elephantus*), Miklosich 380, Meillet Ét. 110, Vondrák 1, 148, Преображенский 1, 72-73, Machek 560, a. o.; in Sl., as a process of f/e., the word assumed the meaning 'the big wanderer', because it became associated with *вѣлий* 'big' and *блудити* (<*blōditi), Kiparsky 1, 213, РССтоцький 4, 44, 5, 62; Uk. variants prove

that it was also f/e. influenced by *блудити* 'to waken' and *верх* 'top'; the change of *l > r* (*велблюд > верблюд*) is based on dissimilation of liquids, cf. Uk. dial. *ліворвер < револьвер, калідор* (Осьмачка) < *коридор*, etc.; cf. also Po. *wielbrąd*, Brückner 616, Cz. *verbloud*, Flajšhans LF. 20, 465; the oldest examples of this kind of dissimilation go back to the XIV c., Pastrnek LF. 25, 146; cf. also Matthews 168, Шевельов 327, a. o.

вербунок 'recruitment, enrolment', **вербувати** 'to recruit, enroll', MUK. *вербунокъ* (XVIII c.); BRu. *вярбойка, вербавачь*, Ru. *вербовка, вербовать*, Po. *werbunek, werbować*. — Deriv. *вербуванець, вербувальний, -ик, -иця, вербування*, Ср. *вербунокш* 'парубок, що дався звербувати до войска' Гнатюк ЕЗб. 4, 236. — Subst. *намовляння, бранка; намовляти до чогось; затягати до війська, Кузеля 58*.

From ModHG. *Werbung, [an]werben* 'ts', РССтоцький 4, 205, Орел 1, 163; the medium of Po. *werbunek, werbować*, assumed by Шелудько 1, 25, Тимченко 215, a. o., remains to be proved.

верв arch. 'OES. village community (similar to AS. guild)', MUK. and OUK. also 'rope, cord', MUK. *вервь* *вервь* (XVII c.), OES. *отъ вьрви* (XI c. Остр. ев.), *вервь* (XIV—XV c.); (community:) *вьрвь, по вьрви*; BRu. *верв*, Ru. *вервь* 'ts', OCS. *вьрвь* 'rope, cord', Bu. *вѣрва*, Ma. *врв*, SC. *vrvca*, Sln., OCz. *vrv*. — Deriv. *вѣрвиця, вервѣчка, вервовка||вирьовка, Wd. вѣрвечка, верѣвка, веревочник, веревчатий*; FN. *Вирьовка*. — Syn. arch. *громада*; MUK. and OUK. *мотузка, мотузок, шнур*.

PS. **вьрвь* 'rope, cord', IE. root ***uer-* 'to bind', cf. OPr. *wirbe*, Lith. *virvė*, Latv. *virve* 'rope, cord', Miklosich 382, Преображенский 1, 73, Trautmann 362, Pokorny 1150, a. o.; the OES. meaning 'village community' is secondary:

“it was a community of neighbors bound by the responsibility of its members to pay the bloodwite for murder committed within the boundaries of the commune in cases where the murderer could not be identified...; another term may be mentioned in this connection: *ужь* ‘cord’, to which *ужика* ‘kin, member of a family commune’ corresponds”, Vernadsky *Kievan Russia* 134.

вѣрва Wd. ‘verve, ardour, fervour, eagerness’ (Кузеля 58, Бандрівський ДослМат. 4, 11), ModUk.; Po. *werwa*. — Subst. *занап, енергія*, Бандрівський I. с.

From Po. *werwa* ‘ts’, the ultimate source being Fr. *verve* ‘animation, zest, verve’.

вѣрвиця see *верв*.

верг Wd. 1. ‘throw; layer, bed’ (Желеховський 1, 62); 2. past tense of *вѣргнути* (Домашовець РМ. 5, 93), first recorded in the XIX с. — **вергати**, *вѣргнути*, also *вѣргти*, Wd. *верегті, верѣчи* ‘to throw, cast’, MUK. *вергнуць* (XVI с.), *вергл* (XVII с.), *веречи* (XVII с.), *вергаєть, вержуть*, *вергаються* (XVIII с.), OES. *вьръгутъ* (XI с. Остр. ев.), *вергоуть* (1199), *вьргъ* (XII с.), *вьржемъ, вержеса*; Ru. in prefixed formations only: *в-, из-, от-, по-, [о]про-, с -вергати, -вѣргнуть*, OCS. *vrěšti, vьrgo*, Bu. *вѣргам*, SC. *vrěi, vrgnet*, Sln. *vrěči*, Cz. *vrhati, vrhnouti*, Po. *wierzgać, wierzgnąć*, LoSo. *wiergaś*, UpSo. *wjerhać*. — Deriv. Wd. *вѣрглик, вергун, вергунець, вергунчик*; FN. *Вергун, Вергановський*. — Subst. *кидати, кінутти, метати, метнѣти*.

PS. **vergti, *vьrgo* ‘to throw’, IE. root ***uer-g-* ‘to turn’, evidenced in Latv. *sa-vergt* ‘to shrink’, Skt. *vr̥nakti, v̥r̥jati* ‘he turns’, Lat. *vergō, -gere* ‘to bow’, Du. *werpen* ‘to throw oneself’, Pokorny 1154; according to Kluge 392, Machek 574, a. o., the word is related to ModHG. *werfen* ‘to cast, throw’, IE. root ***uer-b[h]-*, see *верба*.

вердикт ‘verdict’, ModUk., BRu. *вердѣкт*, Ru. *вердикт* (since 1863), Po. *werdykt*, etc. — Subst. *присуд, судовий вѣрок*, Бойків 86.

From E. *verdict* ‘ts’, Льохин 118, the ultimate source being Lat. *vērē dictum* ‘true saying’, Skeat 688.

вѣре see *вѣра* and *вѣре* 2.

верѣбѣй Wd. see *горобѣць*.

верѣбина dial. see *горобина*.

вѣред ‘caprice; ulcer, sore’, MUK. *вредъ* (XVII с.), *вьредъ* (XVIII с.) ‘ulcer, sore’, OES. *vr̥dъ* (XI с.), *безъ вреда, врьдове* Npl. (XI с. Изб. Св.), *вереди* (XI с. *ibid.*) *верезають*; BRu. *вередзѣць*; Ru. *вѣред* ‘ulcer, sore’, *вред* ‘harm, hurt, injury; damage’, OCS. *vr̥dъz* ‘injury’, Bu. *врѣдѣ*, Ma. dial. *врѣд*, SC. *vr̥jed*, Sln. *vr̥d*, Cz. *vřed*, Slk. *vr̥d*, Po. *wr̥zód*, LoSo. *wr̥jod*, UpSo. *br̥jód*. — Deriv. *верѣдити[ся], верѣдѣй, -ка, верѣдливий, -вѣсть, -во, верѣдник, -ѣця, верѣдувати, -ѣння, верѣдун, -ка, верѣдѣха, -ѣшка*, colloq. *вредний, -ність, -но*. — Syn. *прѣмха; вѣразка, болячка, бѣль*.

PS. **verdъz*, IE. root ***uer-d-* ‘to grow; out-growth or excrescence on the skin’, akin by ablaut to OHG. *warza*, OIc. *varta*, AS. *wearte*, E. *wart*, Skeat 702, Kluge 385, Преображенский 1, 73-74, Mikkola 1, 94, Machek 576, Ильинский PF. 13, 499, Pokorny 1151, a. o.

верѣзати Wd. ‘squeak, creak’, ModUk.; Ru. *верезжѣть*. — Syn. *скрипіти*.

Related to *вѣреск* 1, q. v.

верѣй see *верѣя*.

верѣкѣтися Wd. see *вѣра*.

веремій, веремія ‘confusion, disorder, discord, hurly-burly, hubbub’, MUK. *веремѣя* *крутити* (XVIII с.), *вере-*

м'ю Asg. (XVIII с.). — Syn. *бўча*, Деркач 31; *бўрна година*; *нісенітниця*, *дурніця*, Тимченко 216.

The word seems to be a later deformation ("Latinization") of *в'єрем'я* taken from the student language in ironical sense; see also *ванація*, *вереція*, *малзамія*, *манація*, etc.; cf. also Ващенко 12-14; while *в'єрем'я* designated 'the (good) weather' *веремія* was used to express the opposite state of things: *бўрна година* > *бўча* > *дурніця*, *нісенітниця*; re. accent cf. Kiparsky WdS. 8, 234-246.

Веремій see Ярема.

в'єрем'я, Wd. *в'єремня*, -не (Ср. Дзєндзелівський 2), Ed. *вер'єм'я* (Кубань) '(good) weather', arch. 'time', the latter also in OCS. form: *вр'єм'я* (e. g. Шевченко 1, 117), MUK. *веремя* (1500), *время* (XVII с.), *времня* (XVIII с.), OES. *веремя* and (from OCS.): *вр'ємя*, 'time; guard; gram. tense'; BRu. *в'єреме*, *ур'єме*, Ru. *время*, OCS. *вр'єте*, Bu., Ma. *вр'єме*, SC. *vr'єte*, *vr'ijete*, Sln. *vr'ěte*, OPo. *wrzemie* (XIII с.), *brzemie* (XIV с. Brückner 634). — Deriv. *в'єрем'ячко*, *верем'єнце*, arch. *вр'єменний*, *невр'єменний* (Мандрика 3, 145); see also *вр'єм'я* — Syn. *погода*; *час*, *година*.

PS. **vertē* 'time', IE. **wertmen*, root **wert-* 'to turn', see *вертіти*, Brückner l. с., Pokorny 1171, Knobloch Kratylos 4, 36.

вер'єнва 'layer of sheaves', ModUk. only. — Subst. *ряд снопів у стодолі*.

The word seems to be a metathetic deformation of **вер'євна* (<**vrv'vna*) based on *верв*, q. v.; according to Zubaty 2, 122, it is related to Ru. *веренія* 'file, row, line', SC. *veriga*, *veruga* 'chain'; inconvincible.

вер'єня (=вир'єні, Велигорський РМ. 3, 275), *вер'єн[ь]-ка*, *вер'єнка*, *вер'єнище*, *вер'єнтих*, *вер'єнчук* Wd. see *вер'єта*.

в'єрес, dial. *в'єреск*, *в'єрест*, *в'єрис*, *в'єріс*, *в'єрос* Calluna vulgaris Salisb. : 'heather, heath' ModUk.; BRu. *в'єрас*, Ru. *в'єреск* (since 1780), SC. *vr'esak*, *vr'ijes*, Sln. *vr'ēs*, Cz. *vr'es[k]*, *br'es[k]*, Po. *wrzos*, LoSo. *rjos*, UpSo. *wrjos*. — Deriv. *в'єресіль*, *в'єресінь*, *в'єресовець*, *в'єресові*, *вересувати*; SoCp. *верещадь*; see also *в'єресень*; FN. *В'єрес*; GN. *В'єреси*, *В'єресня*. — Syn. *менцир*, Makowiecki 71.

PS. **versz* 'ts', IE. root **wer-kh-* : **wer-gh-*, cf. Lith. *viržys*, Latv. *virsis*, and (in ablaut:) Gk. [*v]ereikē*, OIr. *froech*, Cy. *grug*, Miklosich 384, Преображенский 1, 74, Pettersson Archiv 36, 144, Mikkola 1, 94, 2, 189, Machek 576, Trautmann 362, Pokorny 1155, a. o.

в'єресень 'September', MUK. м'єсяця сентебра погебрейску елюль просто *вр'єсень* (1581), перший бувал сентевр'ій — *вр'єсень* (XVII с.); Po. *wrzesień*. — Deriv. *вересневіий*. — Syn. *дев'яттий місяць*; colloq. AmUk. *септ'ємбер*.

From *в'єрес*, q. v. : „Походження назв усіх місяців крім вересня є загально відоме. Вересень, дев'яттий місяць календарного року, названий так від вересу, що саме тоді цвіте. Верес... з родини вересуватих: малий, всезелений кущик у північній і середній Європі на пісках і торфовищах; поширений у степових лісах; квіти рожеві, цвіте у вересні, вживається на дубило й виготовлення жовтої фарби". Українські Вісті, Едмонтон, ч. 50/1946; cf. also Огієнко РМ. 2, 116.

в'єреск 1. 'shriek, yell, squeal, screech', MUK. *в'єрескь* (1596 Зизаній), *верескь* Asg. (XVI с.), *в'єрескь* (XVII с.), OES. *вереская* акы медв'єдь; Ru. *в'єреси*, Bu. *вр'єск'ало*, Ma. *вр'єском*, SC. *vr'isak*, *vr'iskati*, Cz. *vr'ěsk*, *vr'iskati*, Slk. *vr'ieskat'*, Po. *wrzask*, UpSo. *wr'ěseć* — Deriv. *верескля*, *верескльвий*, *верескотня[ва]*, *верескун[ка]*, *верескунха*, *верескунти*; Bk. *вересний*, 'говірливий, веселий'

(Кміт 24); here also *-ja-* formations : [з-, за-]верещати, верещака, -ання; FN. Верескун, Верещака, GN. Верескуні, Верещанка, Верещакі, Вѣресоч. — Syn. кричати; вищати, Деркач 31.

PS. *verk-sk-z > *verskz 'ts', related to Lith. *verkti* 'to cry', Miklosich 384, Преображенский 1, 75; alternation *-sk-||-zg-* (cf. Ru. *вѣрези*) points to an expressive character of the Sl. formations, Machek 576; see also ворчати.

вѣреск 2. dial. for вѣрес, q. v.

вересклѣд, вересклѣнь, вересклѣп, see бересклѣт.

верѣсло SoCr. 'spindle of a pumpkin', first recorded in the XIX c. — Subst. стебліна гарбуза́.

See the following entry.

вересло́ SoCr. '[straw-]band of a sheaf' (Дзєндзєлівський 79), first recorded in the XX c.; SC. *vrijèslo* 'hook'. — Subst. *перѣвѣсло*.

PS. *verslo 'ts', IE. ***uer-gh-slo* : ***uer-gh-* 'to turn, bind', Pokorny 1155 - 1156; see also повороз[ка].

верѣта 'cover, coarse covering', Wd. верѣто (Бужчина, Лисько РМ. 1, 399), MUK. верѣто, рядно (1627 Беринда), верѣтиско (XVII c.), на веретенку (1482); Ru. верѣтѣ, верѣтá, OCS. *vrětište* 'sack', Bu. *vrětišce*, SC. *vrěša*, Sln. *vrěša*, Cz. *vřesko*, Slk. *vrese*, *vreso*. — Deriv. *верѣт[оч]ка*, *верѣтишце*, *верѣтиння*, *верѣття*, *верѣтіль*, *-ник*, Wd. *верѣня*, *верѣн[ь]ка*, *верѣнка*, *верѣнище*, *верѣнтох*, *верѣнчѣк*, *верѣтяж*, *верѣтянка*; GN. *Верѣцьки*. — Syn. *рядно*; (*верѣто*:) *біла настїлка*; *на лїжко*; (*малі*) *рибáльські сїті*.

PS. *verta, *verto 'ts', IE. root ***uer-t-* 'to turn', Miklosich 385, Meillet Ét. 351, Trautmann 354 - 355, Pokorny 1157, a. o., Преображенский 1, 75.

верѣтѣно 'spindle; shank, shaft', MUK. кудѣля з верѣтѣном (XVII c.), верѣтѣно (XVIII c.), OES. на верѣтѣно, верѣтѣнища; BRu. *верѣцяно*, Ru. *верѣтѣно*, Bu., Ma. *vrětѣно*, SC. *vrětѣно*, Cz. *vřeteno*, Slk. *vrěteno*, Po. *wręciono*, LoSo *rešeno*, UpSo. *wręceno*. — Deriv. *верѣтѣнице*, *верѣтѣнце*, *верѣтѣнечко*, *верѣтѣнный*, *-иця*, *верѣтѣнити[ся]*; FN. *Верѣтѣно*; GN. *Верѣтѣнище*. — Syn. *дерев'яний валок*, *що раз тóнший, до одного крáю, на ньóго навивáється нїтка*, *що скрїчується на кудѣлі*; *грубий залїзний дрюк у млинї*, *в жóрнах*, Тимченко 216; *вїсь у гончáрному крїзі*, ЛБюлетень 6, 40.

PS. *verteno 'ts', IE. root the same as in *верѣта*, q. v. see also верѣтѣнити.

верѣця MUK. верѣцьи Gsg. (XVII c. Интермедіі 86) 'speech address'. — Subst. *орáция*, *промóва*.

A f/e. deformation of *орáция* < Lat. *oratio* 'ts'; see also *ванаця*, *веремія*, *малзамія*, etc.

верѣчи see верг.

верѣщáка, верѣщáти, etc., see вѣреск.

верѣя, Wd. верѣй, верія 'door hinge', OES. верѣя, верѣя, вѣрѣя; Ru. *верѣя*, Sln. *vereja*, Cz. *veřeje*, Slk. [d]vereje, *veraj[a]*, Po. *wierzeja*. — Syn. *вїсь дверѣй*, *стовп*, *довкóла якого обертáються двѣрі*.

PS. *verēja 'ts', IE. root ***uer-* 'to turn,' and PS. suffix *-ēja, Meillet Ét. 393, 399, Преображенский 1, 75, Machek 562, Pokorny 1150, a. o.

вержѣт, also левержѣт 'tuft of hair', ModUK. only. — Subst. *частїна волóсся залїшена над чолóм*, *чуб*.

From Fr. *vergette* 'small cane, switch; clothes - whisk', Gamillscheg 884; the evolution of meaning is not quite clear.

вѣрзія see **вѣрсія**.

верзті 'to talk nonsense; to chat', OES. *повѣрзѣши*, *повѣрз[ъ]ше*, *повѣрзоуть* all with the basic meaning: 'to tie'; BRu. *верзці*, Ru. *верзті*, *верзѣть* 'to talk nonsense' (Vasmer 1, 188), OCS. *ot-, raz-vrěsti, ot-, raz-vrězati* 'to untie'. Bu. *врѣжа*, *врѣзвам* 'I bind', Ma. *врже се* 'it appears in a dream', SC. *vřzati, zavřsti* 'to bind', Sln. *vřzniti* 'to open'. — Deriv. *верзѣмся*, *верзѣвати*, *верзѣн*, *верзѣжати*, *-ання*; dial. *верзюкѣ*; see also *коверзѣвати*. — Syn. see *базѣжати*, *балѣжати*, *говорѣти*.

PS. **vьrztі* 'to bind, chain', IE. root ***uer-gh-* 'to turn, press', cf. Lith. *veržti* 'to lace together, bind, press', Latv. *vērzt* 'to turn', OHG. *wurgen*, AS. *wurgil* 'rope', Miklosich 386, Преображенский 1, 75, Štrekelj Archiv 28, 505-506, Trautmann 355, Kluge 401, Pokorny 1154-1155, a. o.; re. the development of meaning in Uk. 'to talk nonsense < 'to bind, tie', cf. Бузук ЗІФВ. 7-8, 71-72, and (extensively:) Вахрос 76-81.

веріги Npl., rarely *веріга* 'chains, irons, fetters, shackles', MUK. *веріга* (1596 Зизаній), OES. *веригамъ*, Dpl. (XI c. Остр. ъв.), *веригы* (XI c.), *въ веригахъ*, *верижичѣ* Apl., *верижникъ*; BRu. *вярѣіі*, Ru. *веріги*, OCS. *veriga*, Bu., Ma. *веріга*, SC. *vèriga*, Sln. *veriga, verúga*; see also *верісько*. — Syn. *кайдани*, *окѣви*, *пѣта*.

PS. **veriga* 'ts', IE. root ***uer-* 'to bind, tie', cf. Ru. *верѣтъ* 'to put in', Lith. *vėrti* 'to thread, open, close', OPr. *etwerreis* 'open!', Gk. *aeirō, airō* 'I bind', Lat. *aperio* 'I open' *operio* 'I close', Goth. *warjan* 'to forbid, hinder', ModHG. *wehren* 'to protect, defend; to hinder, prevent', Miklosich 382, Kluge 387, Trautmann 351-352, Георгиев 135, Pokorny 1150, a. o.

веризуб, also *вирезуб* 'fish : Lenciscus Friesii', first recorded in the XX c.; Ru. *веризуб* (Грінченко 1, 136).

Origin obscure; perhaps it is a f/e. deformation of the Lat. term [Lenciscus] *Friesii* influenced by genuine words : *вернѣти* and *зуб*.

веринянка Ср. 'apron' (Звяцєво, Дзєндзєлївський 57), first recorded in the XX c. — Subst. *фартѣх з домѣшнього полотна до пояса*.

Like *верєня*, *верєн[ъ]ка*, etc., from *верєта*, q. v.

верісько 'idler, loafer, dumb-bell', first used in 1911 by Л. Українка in *Лісова Пісня* : Ну ж, парубче, хутчій! Не лїзь, як слимак! Отό ще *верісько!* — Syn. *нездѣра*, *лѣдар*.

There is no doubt that the word is connected with the root *вер-*, PS. **ver-* 'to bind'; difficulty lies in the explanation of the suffix : is it *-isko*, or *-iž-ьsko* (from **ver-ig-ьsko*)?, cf. such Uk. dial. formations as *бѣбсько*, *зїльсько*, *корѣвсько*, *трѣвсько*, *хорѣбсько*, etc., Рудницький 1, 16; for semantic reasons the latter explanation is more plausible : 'chain > chained person > do-nothing > idler, loafer'.

верифікувати 'to verify', MUK. *верифікуючи* (1647); Po. *weryfikować*. — Deriv. *верифікація*, *верифікаційний*. — Subst. *перевіряти*, *посвідчати автентичність*.

From Lat. *verificāre* 'ts', perhaps through the medium of Po. *weryfikować*, Тимченко 222.

верія see **верєя**.

верк Wd. 'work-bench; factory, works', arch. *вѣрки* Npl. 'parts of a fort', ModUk. — Subst. *верстѣт*, *фѣбрика*; *частіни твердіни*.

From ModHG. *Werk* 'work'.

веркліог see **вертліог**.

веркфіорер Wd. 'foreman' (Стрий), ModUk. — Subst. *керівник верстѣту*, *фѣбрики*.

From ModHG. *Werkführer* 'ts'.

вєркшущ Wd. 'guard of a factory', ModUk. — Subst. *стóрож фáбрики*.

From ModHG. *Werkschutz* 'ts', РССтоцький 4, 251.

вєрлáнь 'bawler, brawler, roarer', first recorded in the XIX c. — Deriv. *вєрлá[с]тий*. — Syn. *горлáнь, крижун, галаслїва модїна*.

The word seems to be a contamination of *вєрзти, вєрзятити* and *горлáнь*, see *гóрло*.

вєрлик, вєрблик Bk. 'chain; link of a chain', first recorded in 1934 (Кміт 24). — Subst. *ланцюг від худóби мáє два вєрлики; кїльцє кóло óрчика*'.

From **вєртлик* : *вєртіти* (like *вєртлиог*, see s. v.); *вєрблик* is f/e. influenced by *вєрбá*.

вєрлібр 'free verse (vers libre)', ModUk. — Subst. *вїльний вїри*.

From Fr. *vers libre* 'ts', Лесин - Пулинець 51.

вєрлó 'draft - bar of a carriage', first recorded in the XIX c. — Subst. *дїшєль, до якогo запрягають коня, щоб рїхати прївїд (молотїлки, сїчки)*.

From **вєртлó*, root **вьрт-* as in *вєртіти*, see s. v.

вєрлобки dial. 'scowling, looking aslant' (Полїсся, Лисенко 21), first recorded in the XX c. — Subst. *той, щo пїд лоб óчи держїть*.

Compounded of *вєрло-* (<**вєртло* : *вєртіти*) and *óко*, see s. vv.

вєрмєль 'vermeil, silver-gilt, gilt-bronze', ModUk. only. — Subst. *позолóченє срїбло; рїдинá для надáння срїблї кóльору золóта*, Льохін 118.

From Fr. *vermeil* 'ts', Льохін l. c.

вєрмївка Wd. 'darling', first recorded in the XIX c. (Желєховський 1, 63). — Subst. *лїба, мїла, найдорóжча*.

From **вєл[ь]-мїлка* 'very much beloved one' with dissimilation of *л > р* and (later) change of *л > в*; the etymology suggested by Желєховський l. c. (< *вртлмїлка*) is inconvincible.

вєрмїчєлі, SovUk. *вєрмїшєль* 'vermicelli', ModUk.; BRu. *вєрмїшєль*, Ru. *вєрмїшєль* (since 1837). — Deriv. *вєрмїчєльний*. — Subst. *тонєнкї макаронї, лóжши-на*, Бойків 87.

From It. *vermicelli* 'ts', АкСл. 2, 178.

вєрмїян dial. for *вїрменїн*, see *Вїрменїя*.

вєрмут 'vermouth', ModUk.; BRu., Ru. *ts*, Bu. *вєрмїт*, Po. *wermut*, etc. — Subst. *настóянє на полнї й їншому зїллї винó абó лїкєр*, Бойків 87.

From ModHG. *Wermut* 'ts', РССтоцький 4, 214, Георгієв 135.

вєрмїний Wd. 'red', first recorded in the XIX c., OES. *вєрмїє* 'insects'. — Deriv. *вєрмїнка*. — Syn. *рум'яний*, Желєховський 1, 63.

PS. root **вьрт-*, IE. ***ur-m-* 'worm', cf. OPr. *urminan* 'red' in apophonetic kinship to *wormyan* 'ts', Lith. *varmas* 'insect', Goth. *waúrms*, AS., OHG. *wurm*, E. *worm*, Lat. *vermis* 'worm', etc., Zubaty IF. 6, 156, Meillet Ét. 426-427, Trautmann 342, Walde-Hofmann 2, 760, Pokorny 1152, Рудницький Суч. 49, 98-99 (in connection with GN. *Бєрмїди*).

вєрнєць Cr. 'cooper', first recorded in the XX c. — Subst. *бóндар*, Wd. *бóднар*.

Of obscure origin; perhaps: *вєрнїти, вєртáти*, q. v. **вєрнї-вода**, -голова, -гора, -дуб, etc. see *вєртáти*.

вєрнїна Wd. 'shingle, splinter', first recorded in 1877 (Вєрхратський 1, 27). — Deriv. Bk. *вєрнїня* 'плїт, вєрїн-ня' (Кміт 24). — Subst. *колóт[в]шїя*.

From **вєртнїна*, see *вєртіти*.

вернісаж 'varnishing, glazing, japanning; varnishing-day at the Salon', ModUk.; BRu. ts, Ru. *вернісаж*. — Subst. *лакування картин; день відкриття малярської вистави*, Орел 1, 162.

From Fr. *vernissage* 'ts', Орел 1. с.

вернути see *вертати*.

верньєр 'nonius, vernier, sliding-gauge', ModUk. only. — Subst. *допоміжня шкала для більш точного обчислення геодезичних, астрономічних і т. п. величин*.

From Fr. *vernier* 'ts'.

веронал[ь] 'veronal', ModUk.; BRu. *веранал*, Ru. *веронал*, Po. *weronal*, etc. — Subst. *снотворний засіб*, Льохін 119.

From Lat. *veronatum* 'ts', АкСл. 2, 185.

вероніка 'Veronica L. : veronica, speedwell, bird's eye, germander', ModUk., BRu. ts, Ru. *вероніка* (since the XVII с.), Po. *weronika*, etc. — Subst. *остудник, протачник*, Makowiecki 395.

From Lat. *Veronica* 'ts', Makowiecki 1. с.; the ultimate source is PN. *Veronica* > Uk. *Вероніка*.

верп, верпанкер 'kedge, kedge anchor', ModUk.; BRu., Ru. ts. — Subst. *малий якор*, Льохін 119.

From Du. *werpanker* 'ts', Meulen 237-238, Льохін 1. с.

версáдло see *верца́дло*.

Версáль GN. Versailles, MUk. *версалънихъ* Gpl. (1671); BRu., Ru. ts, Po. *Wersal*, etc. — Deriv. *версалець, -лька, версалський*; here also *версалний*, Wd. *версалки*.

From Fr. *Versailles*; according to Gröhler (1913) the ultimate source is Lat. **Virosalia* from **viros* 'green' and *salix* 'ivy', Staszewski 327.

версáть dial. 'to mix' (Полісся, Лисенко 21), first recorded in the XX с. — Subst. *мішати, ковиряти*.

The word seems to be a contamination of *вертати* and *бóрсати*, see s. vv.

версифікація 'versification', ModUk.; Ru. *версифікація* (since 1837), Po. *wersyfikacja*, etc. — Deriv. *версифікаційний*; here also *версифікатор, -ство, -ський*. — Syn. *віршування*, Лесин-Пулинець 46.

From Lat. *versificatio* 'ts', АкСл. 2, 187.

вєрсія 'version', ModUk.; BRu. ts, Ru. *вєрсия* (since 1891), Po. *wersja*, etc. — Subst. *один із кількох відмінних вкладів або пояснень якого-небудь факту або події*, Льохін 119.

From LLat. *versio* 'turn', Skeat 689.

версклéd see *бересклét*.

версóвик Wd. 'colt, foal', first attested in 1869 (Верхратський 3, 6). — Subst. *лошá, що прийшло на світ пізньо восені*.

The word seems to be an artificial neologism of Верхратський based on *вєрес*, q. v.

верстá arch., also *верствá* 'verst (= 3,500 feet)', MUk. *верстэй* Gpl. (XVIII с.), OES. *вьрста, верста* 'age; couple, pair; verst'; BRu. *вярстá*, Ru. *верстá*, OCS. *vrsta* 'age', Bu. *врѣсть*, Ma. *врст* 'age', SC. *vřsta* 'row, rank; kind', Slh. *vřsta* 'row, rank; line; age', Po. *wiorsta* 'verst'. — Deriv. *верстáк, верстовий, верстáти[ся], вєрстка*, SoCr. *вєрсник, -иця* (Дзендзелівський 52). — Subst. *міра довгости 1064,5 метрів*, Тимченко 217.

PS. **vřsta*, BS. **virsta* 'turn[ing]', IE. root ***uert-* : ***uert-* 'to turn', cf. Lith. *virštas*, Skt. *vṛttá-*, Lat. *versus* 'line, row, vers', OES. *свьрсть* 'equal age, pair', Ru. *свер-*

стник 'man of the same age'; Fraenkel IF. 40, 93, Покровский SymbRozwadowski 1, 225, Trautmann 355, Pokorny 1157, a. o.; see also *верствá*.

верстáк 1. see *верстá*; 2. = *верстáт*, *варстáт*, q. v.

верстáт, also *верстáть*, Wd. *варстáт*, SovUk. (from Ru. :) *верстáк* 'workshop, workhouse; stand, bench; loom-frame', MUK. з *варстатовъ* (XVI c.), до *варстату* (1628), на *верстатех* (1618), на *верстате* (1748), *варстáть* (XVIII c.). BRu. *варштáт*, Ru. *верстáк* (since 1731), Po. *warstát*. — Deriv. *верстáтка*, *верстáтний*, *-ик*, *-иця*, *верстатобудівний*, *-ік*, *верстатобудування*. — Subst. *рід стóлу*, *що при нím працює ремісник*; *робітня*, *майстерня*; *фах*, *спеціальність*; MUK. also : *рід*, *Гатінок*, Тимченко 188.

Uk. *верстáт* comes directly from ModHG. *Werkstätte* 'ts', *варстáт* through the medium of Po. *warstát*, Шелудько 1, 25, РССтоцький 4, 232, Richhardt 110, a. o.

верствá 'layer, stratum; class; verst', MUK. одну *верству* Asg. (XVII c.), *верствою* Isg. (XVIII c.); Cz., Slk. *vrstva*, Po. *warstwa* 'layer, stratum'. — Deriv. *наверств[ов]увáти*, *-áння*. — Syn. *пласт*, *шар* Деркач 31; *верствá*, Тимченко 217.

An extended form of *верстá* under the influence of the suffix *-tva*; according to Machek 575, the orig. PS. form of both was **vrstva*, the second *-v-* having disappeared as effect of dissimilation; inconvincible.

вертáти, pf.: *верну́ти* 'to return, restore, retribute, give back', MUK. *вертати*, *вернути*, *вернуть* (1736 *Інтермедіі* 100); BRu. *вяртаць*, *вярнуць*, Ru. *верну́ть*, Bu. *врѣщам*, *вѣрна*, *вѣртя*. — Deriv. *вертáтися*, *верну́тися*, *від-*, *з[а]-*, *на-*, *під-*, *по-*, *при-вертáти[ся]*, *-верну́ти[ся]*, *вивертáти[ся]*, *вівернути[ся]*, *ви-*, *від-*, *[з]а-*, *на-*,

під-, *по-*, *при-вертáння*, *від-*, *з[а]-*, *на-*, *під-*, *по-*, *при-вѣрнення*, *вівернення*, etc., compounds : *верну́-вода*, *-голова*, *-гора*, *-дуб*, *-сонце*; FN. *Верну́воля* (pseudonym of Коніський, Сімівич, a. o.); GN. *Верну́городок*. — Syn. „*віддáти назáд*”, а не „*прийти зно́ву*”, Велигорський РМ. 1, 97.

PS. **vort-ati, -oti* 'to return', IE. root **urt-* 'to turn', see *вертіти*; in some Sl. apophonic **vort-* prevails, cf. OCS. *obraštatī, vzzvraštatī[se]*, etc., Ru. (from OCS. :) *возвращáть[ся]*, Ma. *врак'а*, SC. *vrăcáti[se]*, Po. *wrócić[się]*, (iter. :) *wracać[się]*, etc., see *ворóта[ти]*.

верте́лиця dial. 'snow-storm' (Полісся, Лисенко 21), first recorded in the XX c. — Deriv. FN. *Вертели́ченко*, *Вертели́н[чен]ко*. — Subst. *снігонáд з вітром завірюха*.

The word seems to be a contamination of *вертіти* and *метéлиця*, see s. vv.

вертэ́нити, *вертэніти* Bk. 'to turn, twist, to disturb, trouble', first attested in 1934 (Кміт 24). — Subst. *круті́ти*, *робіти за́колот*, *безпоко́їти*.

The word seems to be a deformation of **верте́нити* (: *верте́но*) in a fig. meaning.

вертэ́п 'cavern, den, cave; puppet-show of the Nativity; Christmas crib', *вертэпа* Wd. 'abyss, precipice' (Верхратський 2, 396), MUK. вѣ *вертепѣ* (XVII c.), вѣ *вертепахѣ* (XVII c.), оу *вер'тепѣ* (XVIII c.), OUK. *вертебѣ*, вѣ *вертьбѣ* (XIV c. Соболевский 119), OES. *вьрътъпѣ* (XI c. Остр. ев.), *вьрътъпи* (XI c.), во *вьрътъпѣ* (XV c.), во *вьръпѣ*; Ru. *вертэ́п*, dial. *вертебинище* (Соболевский 119), OCS. *vrstьpъz* 'hortus, spelunca', Bu. *врѣтѣп* 'whirlpool', Sln. *urtèp*. — Deriv. *вертепíстий*, *верте́пний*, *верте́пни-ти*||*вертепíти*, *вертепíти*; FN. *Верте́па*; GN. *Верте́па*, *Верте́пник*. — Syn. *манівець з вибóями*, до-

рога тяжка до перебуття, спадіста, крута; печера, пристановище, кубло, Тимченко 218; *пересувний ляльковий театр*, Лесин-Пулинець 46; (*відтворена*) *стайня з народженням Христа*.

PS. root **vьrt-* the same as in *вертіти*, q. v.; re. suffixes *-ьрз, -ера, -ерз, -орз* cf. Rudnyckij CSP. 4, 115-120; re. OUK. *вертебъ, въ вертебъ*, Ru. *vertebiniще (б < п)* cf. Соболевский 119; see also Горяев 45; there is no reason to consider ES. *вертѣн* an OCS. loanword as assumed by Брандт РФВ. 25, 215, and followed by Преображенский 1, 76-77, Vasmer 1, 190, a. o.

вертика́л 'vertical', ModUk.; BRu. *вертыка́л*, Ru. (since 1847) *ts*, Po. *wertykał*, etc. — Deriv. *вертика́ль, -ний, -ність, -но*. — Subst. *круг небесної сфери, що проходить через точку зеніту*, Льохін 119.

From Lat. *verticālis*, 'vertical' (: *vertex* 'peak, top'), АкСл. 2, 196.

вертіти, *верчу́, вертіш* 'to turn (round), whirl, twirl, twist', MUK. *вертится* (1688), *вер'тъли* (XVIII c.), OES. *врѣтѣти* (XI c.), *врѣтятся, врѣтиться*; BRu. *вярцѣць*, Ru. *вертѣть*, OCS. *vrětěti*, Bu. *взртѣ*, Ma. *врти*, SC. *vrtjeti*, Sln. *vrtěti*, OCz. *vrtěti*, Slk. *vrtet'*, Po. *wiercić*, LoSo. *wjerśeś*, UpSo. *wjerćić*. — Deriv. *вертітися, верті́ння, верта́к, вёртель, вёртень, верті́лець, верті́ж, верті́й[ка], верті́лка, вёртлик, вёртло, верті́н[ка], верту́нець, верту́шка, вертя́лка, вертя́чка, вертю́х, вертьо́г[а], вертьо́!, вертю́! верткі́й, вертлі́вий, вертля́вий*, compounds : *верті́-голов[а], -гузка, -порох||вертинорох||вертопра́х, верті́хвіст[ка], вертолѣт*; see also *вертлю́г, вертѣ́н[а], верч*, etc.; FN. *Верті́норох*; GN. *Верте́лька, Верті́вка, Вертокі́ївський, Верча́ни*. — Syn. *круті́ти*; (*хвостом*) *виля́ти, маха́ти, молоти*, Деркач 31.

PS. **vьrtěti* 'to turn (round)', IE. root ***vrt-* 'to turn', cf. OPr. *wirst* 'he becomes', Lith. *virsti* 'to fall down; to change', Skt. *vrt* 'to turn, roll', Gk. *ratánē* 'pot-ladle', Ir. *frith, friss* 'against', OHG. *wurt* 'fate', ToB. *wratsai* 'against' etc.; ***vrt-* is by apophony related to ***vьer-t-* : ***vьor-t-* in such words as *вѣрем'я, веретѣно, вьорота[ти]*, etc., see s. vv.; Miklosich 384, Преображенский 1, 77-78, Trautmann 354, Walde - Hofmann 2, 763-765, Pokorny 1156-1157, a. o.

вертлю́г, Wd. also *верклю́г, верклю́х*, 'head of the femur; swivel, shackle, gudgeon; pivot bracket', first recorded in the XIX c.; BRu. *вяртлю́г*, Ru. *вертлю́г* and (since the XVI c.) *вертлю́г*. — Syn. *прѣлад, на якому щось обертається*; Нс. *прѣлад, на якій вішають казан над вогнем*, Шухевич 1, 131, 4, 354; *стовп на котел біля ватри*.

Derived from *вертіти* (**vьrtljugz*), see s. v.; re. dial. change of *t > k* cf. Зілинський 66; its connection with *вертіти* and *меліа*, cf. Кміт 24, is untenable.

вертогра́д arch. '[flower-]garden', MUK. в *вертоградѣ* (XVII c.), *вертограды* Apl. (XVIII c.), OES. в *вьртоградѣ* (XI c. Остр. ев.), *вьртоградъ* (XI c.), *вертограды* Npl.; BRu., Ru. *ts*, OCS. *vrъtogradz*. — Syn. *сад*, Бойків 87.

Uk. *вертогра́д* was borrowed from OCS. *vrъtogradz*; according to Šafařík 1, 429, Срезневский 1, 464, Miklosich 385, Meillet Ét. 179, Преображенский 1, 77, Brückner 607, a. o., the ultimate source is Goth. *au̯tigards* 'garden', which is cognate with E. *orchard* 'a garden of fruit-trees', Skeat 414, РССтоцький 5, 98; yet, some linguists derive it from PS. **vьrtzogradz* > OCS. *vrъtzogradz* (: *vьrtzъz, vьrterъz*, see *вертѣн*), Брандт РФВ. 25, 215, a. o.; the whole discussion is extensively treated by Kiparsky 1, 56-58.

верф 'dockyard, shipyard', ModUk.; BRu. *ts*, Ru. (since 1780) *верфь*. — Deriv. *вѣрфний, вѣрфяний*. — Subst.

місце будування суден, Льохін 119, корабельня, Горбач 24.

From Du. *werf* 'ts', Meulen 237, Горбач I. с., АкСл. 2,200.

верх 'upper part, top, summit; tiptop, upper story (of a house)', MUK. зъ верху (1499), з верхом (1570), верхъ, верхи Npl. (XVII с.), на верхъ, на версѣ (XVIII с.); OUK. на верху (1404), верхъ (1434), OES. до върха (XI с. Остр. ев.), върхъ, вѣрхъ, верхъ, на версѣ (1399); BRu., Ru. ts, Ru. dial. *верѣх* (Шахматов ИзвОРЯС. 7 : 1, 298 - 299), OCS. *врѣхъ*, Bu. *врѣхъ*, *врѣхъ*, Ma. *врѣхъ*, SC. Sln. *vrh*, Cz., Slk. *vrch*, Po. *wierzch*, LoSo. *wjerch*, UpSo. *wjerch*. — Deriv. *верхівець*, *верхівка*, *верхів'я*, *верхляк*, *верхняк*, *верховік*, *вѣрхній*, *верховній*, *верховенство*, *верховій*, *верхолік*, *верховіна*, *-нець*, *-нка*, *-нний*, *-нський*, *вѣрхи*, *вѣрхом*, *безвѣрхий*, *вѣршень*, *вершюк*, *вершечок*, *вершіна*, *-нний*, *вершитель*, *-ка*, *вершій*, *вѣршник*, *-иця*, *-ицький*, *вершковій*, [за]вершитель[ся], з[а]вѣршувати[ся], вершувати; Нс. *вѣршадь*; SoCr. *вершан* (=вершак) (Хуст, Балецкий, StSl. 4, 403); compounds: *верхо-блюд*, *-віття*, *-вод[а]*, *-водити*, *-водіння*, *-водка*, *-гляд[ка]*, *-рїччя*, *-умка*, *верхньо-зубний*, *-палубний*, *вершківідільний*, *-ик*, etc.; FN. *Верховій*, *Верхняк*, *Верхола*, *Верховінець*, *Верхратський*, etc.; GN. *Вѣрхів*, *Верхівецький*, *Верхівка*, *Верхівцево*, *Верхівци*, *Вѣрхне - Богдановка*, *- Гарасимівка*, *- Покрівка*, *Верхнєцький*, *Вѣрхне*, *Верхнєдніпровськ*, *Вѣрхнів*, *Вѣрхня*, *Верхнякі*, *Верхобуж*, *Верхолісся*, *Верхостав*, *Верхрата*, *Вѣрхи*, *Вершіна*, а. о. — Syn. *шпиль* (*горі*), *недѣя*, *Грунь*; *покрівля*, *дах*; *голова*, *кўпол[а]*; *горішній біг рїчки*; dial. *димар*, *отвір у стїні дверей*, *крїзь який проходить дим у димар* (Сумщина, Дорошенко ДБюлетень 9, 105); fig. *перевала*.

PS. **vьrxъ* 'top', IE. root **u̯rs-* 'high', cf. Lith. *viršūs*, Latv. *viršus* 'top', Cymr. *gwar* 'nape, neck', all related by apophony to Skt. *vársman-* 'top', Lat. *verruca* 'wart', AS. *wearre* 'weal', etc., Pedersen IF. 5, 54, Zubatý 1, 234, Meillet Ét. 242, Trautmann 362, Pokorny 1151 - 1152, а. о.

верхо-блюд, -блюд see вербліод; *-плўт* see плўтати.

верцáдло Ed., also версáдло 'mirror, looking-glass', first recorded in 1753; Po. *zwierciadło*, for further documentation see *зѣркало*. — Subst. *зѣркало*, *люстро*, Тимченко 221.

From Po. *wierciadło* 'ts', Тимченко I. с., Brückner 658, Richhardt 121.

верч 'bundle, bunch; wisp (of straw); wedding, cake', ModUk. only. — Deriv. *вѣрчи[чо]к*. — Syn. *пучок*, *жмуток*, *горстка*, *віхоть* (*солóми*).

Derived from *вертіти* (**vьrt-jь*), see s. v.

верчý see вертіти.

вѣрша 'creel, bow-net, fish-basket', MUK. вершами Ipl. (1595), зъ верши (XVIII с.), OES. *вѣрша*, *вѣрша*; BRu., Ru. ts, Bu. *врѣша*, Ma. *врша*, SC. *vřša*, *vřšva*, Sln. *vřš[a]*, Cz. *vrše*, Slk. *vrša*, Po. *wiersza*, LoSo. *wjerša*, UpSo. *wjerš[a]*. — Syn. *прїлад на ловлення рїби*: *валцювата сїтка з вербових рїзюк*, Тимченко 221; *хвátка*, *ámpir*, *жак*, Деркач 33, 196.

PS. **vьrša* < **vьrx-ja*, root **vьrx-*, see *верх*, Zubatý 1, 233 - 236, Ильинский ИзвОРЯС. 20: 3, 102; there is little likelihood that the word comes from **vьrša* < **verz-* 'to bind' as suggested by Machek 575; equally uncertain is the reconstruction **u̯erǵh-sjā*: **u̯er-ǵh-* 'to turn', based on Lith. *varžas*, Latv. *varza* 'weir-basket', Trautmann 355, Pokorny 1155; there is no connection whatever between *вѣрша* and ModHG. *Reuse*, cf. Срезневский 1, 467, nor between OES. *врѣщи* 'to thresh', cf. Преображенский 1, 78.

вершіна, вершник, вершóк, etc., see верх.

вершляк 'hammer', МУк. вершлякъ (XVIII с.), also вершляръ (XVIII с.). — Subst. *ковальський мóлот*, Тимченко 221.

From ModHG. *Verschlag* [hammer] 'ts', Желеховський 1, 65, Тимченко 1. с.

веря́йка Wd. 'wooden lock' (SoCp.), first recorded in the XX с. (Верхратський 4, 231). — Subst. *дерев'яний замóк*.

The word seems to be derived from an unattested **веря́ти* akin to Ru. *верéть* 'to lock, close', OCS. *vzvrěti* 'to put in', Po. *wrzec* 'to press', *zawrzec* 'to lock', PS. **verti*; see верéя, вертáти, вертіти.

верьóвка see вервь.

веса́, -сив dial. 'weighing-machine, scales' (Полісся, Лисенко 21), first recorded in the XX с.; Ru. *вес*. — Deriv. *вécити* (Черкащина, Лисенко ЛБюлетень 6, 10). — Subst. *вага́*.

From Ru. *вес* (Npl. *веса́*) 'ts', cf. АкСл. 2, 212.

весéй see весь 2.

весéлий, arch. вéсел 'gay, merry, cheerful, joyful; jovial', МУк. весéлая (1596 Зизаній), не весéлая година (XVI с. Сл. плк. Іг.), весел (XVII с.), весéлий, весéлое (XVIII с.), OES. веселъ (1073 Ізб. Св.), веселъ; BRu. *вясéлы*, Ru. *весéлый*, вéсел, OCS. *veselъ*, Bu., Ma. вéсел, SC. *věseo*, Sln. *vesěl*, Cz., Slk. *veselý*, Po. (from Cz.): *wesoły*, OPo. *wiesioły*, LoSo., UpSo. *wjesoty*. — Deriv *веселé-[се]нький*, *веселісінський*, *весéлик*, -иця, *весéлість*, *весéл[к]а*, *весéлочка*, *весéлонька*, *веселковий*, *веселіун*, -ўха, *веселюх*, вéсело, [роз]веселіти[ся], [по]веселішати, *весілля*, *весіленько*, *весіллячко*, *весіллянин*, *весільний*, *веселувáти*, etc.; FN. *Весéлий*, *Весéленко*,

Веселéнький; GN. *Весéла*, *Весéле*, *Весéлий*, *Веселіново*, *Весéлець*, *Весéлівка*, *Веселянка*, *Весéла Долина*, *Весéла Горá*, *Весéла Моги́ла*, *Весéлий Ху́тір*, *Весéлий Гай*, *Весéлі Терні*, *Вéсело-Тарáсовський*, etc. — Syn. *безтурбóтний*, *нежурлівий*, *усміхнений*, *райдужний*, Багмет 29, *радісний*, Деркач 32; *що в добрім гуморі*, *не смутний*, Тимченко 222.

PS. **veselъ*, **veselъjъ* 'ts', IE. root ***ues-* : ***uēs-* 'good', cf. Latv. *vesēls* 'healthy', Ill. PN. *Veselia* 'Felicitas', Skt. *vásu-* 'good', Ir. *fíu* 'worthy', Cymr. *gwíw* 'ts', Bret. *gviou* 'gay', ToA. *wşe*, ToB. *yaşi* 'night', Преображенский 1, 78-79, Георгиев 136-137, Walde-Hofmann 2,769, Pokorny 1175, a. o.

весéй Bk. (Кмит 25) see весь 2.

веслó 'oar, paddle', МУк. без весла (XVI с.), греблó : веслó, опачіна (1627 Беринда), весло - remus (XVII с. Гептаглот 18), OES. весло (1073 Ізб.Св.), безъ веслъ, веслы Ipl.; BRu., Ru., Bu. ts, Ma. вéсло, SC. *věslo*, Sln. *věslo*, Cz., Slk. *veslo*, Po. *wiosło*, LoSo. *wjasto*, UpSo. *wjasto*. — Deriv. *весéльце*, *весéлечко*, *весліога*, *весляр*, -ка, -ський, *веслувáти -ánня*, *весловий*, *веслоно́гі*. — Syn. *лопаткувáто закінчений дрюк*, *щоб попихáти і керувáти судно́*, Тимченко 223; *опачіна*, *гребка*, *треплó*, Степанковський 138.

PS. **veslo* from orig. **vez-slo* : **vez-ti* (see везті) like *мáсло* < **maz-slo* : **maz-ati*, Срезневский 1, 247, Преображенский 1, 79, Brückner 623, Георгиев 137, a. o.; Machek's etymology : **veg-slo*, cf. his ED. 562, is questionable.

весна́, Wd. also вéсна (SoCp. Дзєндзелівський 1) 'spring; springtime', МУк. на весне (1565), весну Asg. (XVII с.), на веснѣ (XVII с.), по весни (XVIII с.), OES. весну Asg. (1073 Ізб.Св.), весна, веснѣ Dsg.; BRu. *вясна́*,

Ru. *весна́*, OCS. *vesna*, SC. *věsna*, Sln. *věsna*, Cz., Sln. *vesna*, dial. *vesno*, Po. *wiosna*. — Deriv. *веснівка*, *весня́н[оч]ка*, *весня́ний*, *веснянкува́тий*, *весі́нний*, *весні́ти*, *веснува́ти*, *веснобра́нка*; Wd. *весно́ваня* (SoCr. Дзендзелівський 1). — Syn. *пора́ ро́ку між зимо́ю та лі́том*, Тимченко 223.

PS. **vesna* 'ts', IE. root ***ues-* : ***ues-* 'to shine'; cognates : Lith. *vāsara*||*vasarà*, Latv. *vasara* 'spring', Skt. *vasan-tá-* 'spring', Av. *vanri* 'in the spring', Arm. *garum*, Gk. *éar*, Lat. *vēr*, OIr. *errach*, etc., Lohmann ZfslPh. 7, 374, Преображенский 1, 79, Trautmann 356, Machek 562, Walde-Hofmann 2, 755, Pokorny 1174.

вест 'west', ModUk.; BRu., Ru. (since 1724) 'ts'. — Subst. (*на́пря́м*) *за́хід*; *за́хідний ві́тер*, Ляхін 119; *за́хідня́к*, Степанковський 225.

From Du. *west* 'ts', Meulen 238, Горбач 1, 27.

Вéста PN. 'Vesta', ModUk.; BRu., Ru., Bu. ts, Po. *Westa*, etc. — Deriv. *веста́лка*, *веста́льський*. — Subst. *боги́ня діви́чости*, *вогни́ю й сі́мйового во́гнища*, Бойків 87.

From Lat. *Vesta* 'ts', Walde-Hofmann 2, 772-774.

вéста, вéстка, Wd., AmUk. 'vest', first recorded in the XX c. — Syn. *жилéтка*, *камизéлька*.

From ModHG. *Weste* 'ts'; Коковський РМ. 3, 75, На-конечна 105; AmUk. from E. *vest* 'ts'.

вести́, веду́, -деш 'to lead, conduct, guide, direct', MUK. *ведетъ* (XVI c.), *ведучи* (1614), *ведѣте* (XVII c.), *ведут* (XVII c.), *веде* (XVIII c.), OUK. *ведуть ся* (1347), OES. *ведь* (XIc. Остр. ев.), *ведуть* (1073 Изб.Св.), *вѣдоша*, *вести*, *ведена бысть*; BRu. *вэ́ци*, Ru. *вести́*, OCS. *vesti*, *vedo*, Bu. *veda*, Ma. *véde*, Sln. *věsti*, Cz. *vesti*, Slk. *viest'*, Po. *wieść*, UpSo. *wjęść*. — Deriv. *вести́ся*, *веде́ння*, *веде́ний*, *веді́ння*, several prefixed formations : *в[і́]-*, *до-*,

з[а]-, *на-*, *під-*, *при-*, *п[р]о-*, *у-вести́*, etc., along with corresponding iter. verbs based on **vod-*, see *води́ти*. — Syn. *провáдити*, *пока́зувати до́рогу*, Тимченко 224; (*вести́-ся* :) *щасті́ти*. Деркач 32.

PS. **vesti* from orig. **ved-ti* 'ts', IE. root ***ued[h]-* 'to lead; to marry', cf. Lith. *vėsti*, *vedù*, Latv. *vedu*, Skt. *vadhā-*, Av. *vadū-* 'young woman', OIr. *fedid* 'he leads, goes, brings', Cymr. *arweddu* 'to lead, bring', etc., Miklosich 376-377, Преображенский 1, 79, Brückner 619, Machek 562-563, Георгиев 126, Pokorny 1116, a. o.

вестибю́ль 'vestibule, entrance hall, lobby', ModUk.; BRu. *вестыбю́ль*, Ru. *вестибю́ль* (since 1875), Po. *westybul*, etc. — Deriv. *вестибуля́рний*. — Subst. *перéд-ня*, *передпо́кй*, *сі́ни*.

From Fr. *vestibule* 'ts', the ultimate source being Lat. *vestibulum* 'fore-court, entrance-court, entrance', Skeat 690, АкСл. 2, 229.

весь 1. *ввесь*, *вся*, *все*, after consonants : *увéсь*, *уся́*, *усé* 'all, whole, total, complete', MUK. *вси* (1456) *зо всимъ на все* (1595), *о тыхъ всихъ* (XVI c.), *всѣ* (XVII c.), *весь* (XVIII c., Интермедіі 157), *всего Gsg.* (XVIII c.), *во всю Украину* (XVIII c.); OUK. *вси* (1375), *во всѣхъ* (1399), *всю Asg.* (1433), OES. *вьсь* (XI c. Остр. ев.), *весь* (1307); BRu. *увéсь*, Ru. *весь*, OCS. *вьсь*, *вьsa*||*вьsja*, *вьse*, Bu. *se* 'always', SC. *sāv*, *svā*, *svē*, Sln. *věs*, OCz. *veš*, *všě*, *vše*, OPo. **wszy*, *wsza*, *wsze*. — Deriv. *вэ́ський*, *всéнький*, *усéнький*, *всѣ́к[ий]*, *уся́к[ий]*, *всі́ляк[ий]*, *всé-таки*, *всёго-на-всёго*, compounds : *всёбі́чний*, *-но*, *всёвидю́щий*||*всёвидя́щий*, *всёві́шній*, *всёвідання*, *-аючий*, *всёвлад-дя*, *всёвладний*, *-ність*, *-но*, *всё[в]обу́ч*, *всёдержі-тель[ка]*, *всёодні́сть*, *всёжеру́щий*, *всёзна́вець*, *всёзна́йка*, *-йко*, *-йство*, *всёзна́ння*, *всёзна́ючий*, *всёсці-ляючий*, *всёі[з]дний*, *всёлю́дський*, *всёмі́рний*, *-но*,

всемогу́тний, -ість, всемогу́щий, -у́чий, всенаро́дний, -ність, -но, всено́шна, всеобійма́ючий, всеозбро́єння, всеося́жний, всеохо́плюючий, всеперемага́ючий, -мо́жний, всепіддані́ший, всеплоді́ючий, -ю́щий, всепоглина́ючий, всепожира́ючий, всепроща́ючий, -ще́ння, все-розт́ро́щуючий, всесві́т, всесві́тний, всесві́тньо-відомі́й, -історичні́й, всесі́лля, всесі́льний, -но, всесло-в'я́нський, всеспа́лення, всеста́новий, всесторо́нний, -ість, -ньо, всетво́рчий, всетво́рящий, всеамери́канський, всекана́д[і]ський, всеукраї́нський, -кі́сть, etc.; PN. *Всєволод*, *Всемир*, *Всєслав*; GN. *Всєсвѣтське*, *Всеволодієвка*. — Syn. в по́вній свої́й ці́лості, Тимченко 225; ці́лий, Деркач 32.

PS. *vьsь, *vьs[j]a, *vьse from orig. *vьchz, *vьcha, *vьcho, (WS. *vьch-jь, *vьch-ja, *vьch-je) 'ts', IE. root **цi- : **цi, cf. OPr. *wissa-*, Lith. *visas*, Latv. *viss* 'all', Skt. *visva-*, Av. *višpa-*, Vondrák 1, 433, Преображенский 1, 79-80, Brückner 636, Trautmann 362-363, Pokorny 1176, a. o.

весь 2. Gsg. véсю, also весей, весій 'Oenanthe aquatica : water dropwort', first recorded in the XIX c. (Желеховський 1, 65). — Syn. *вєх малий*, *галу́ха*, *і́рча*, *кмин водя́ний*, *кріп*, *мокро́вник*, *омє́г водя́ний*, *омє́жник*, *пупнік*, *пустосє́л*, *пусті́рник*, *розду́лка*, *склиз*, *укріп водя́ний*, Makowiecki 245.

Origin obscure; the name *вєх* for the same plant suggests a connection with *vєchz, see *вєх* 1.

весь 3. Gsg. веси arch., Lk. also вес 'village, settlement', MUK. *весемь* Dpl. (XVII c.), *вєси* Npl. (XVIII c.), в ля-хово́й вєси (XVIII c.), OUK. вь которой вьси (1347), во вєси (XV c.), OES. вь вьсь, вьси Apl. (XI c. Остр. єв.); OCS. *вьсь*, Sl. *vàs*, Slk. *ves*, Po. *wieś*, LoSo. *wjas*, UpSo. *wjes*. — Deriv. *вєх* 2, q. v. — Subst. *селó*, Тимченко 225.

PS. *vьsь 'ts', IE. root **цiк- : **цeik- : **цoik-, cf. OPr. *waispattin* Asg. 'house-wife', Lith. *viespat[i]s* 'lord', Latv. *viesis* 'guest', Goth. *weihs* 'village', Skt. *viś-* 'house', Lat. *vīcus* 'village', Gk. *oikos* 'house', Alb. *vis* 'place', Brückner 618-619, Trautmann 363-364, Oštir WuS. 3, 205, Walde-Hofmann 2, 782-783, Pokorny 1131, a. o.

ветеран 'veteran', ModUk.; BRu., Ru. (since 1803) *ts*, Po. *weteran*, etc. — Deriv. *ветеранка*, *-нський*. — Subst. *старій вoїн*; fig. *людіна*, *що довго працювала в даній ділянці*, *досвідчений працівник*.

From Lat. *veterānus* 'old, veteran, experienced' (: *vetus* 'old'), Skeat 690, Walde-Hofmann 2, 776.

ветерина́р 'veterinary (surgeon), vet', ModUk.; BRu. *ветэрына́р*, Ru. *ветерина́р* (since 1849), Po. *weterynarz*, etc. — Deriv. *ветерина́рія*, *-ржа*, *-рний*, *-рський*. — Subst. *лікар тварі́н*.

From Lat. *veterinārius* 'ts' (: *veterīnae* 'beasts of burden'), Skeat 690, Šmilauer NŘ. 22, 18, АкСл. 2, 248.

ветла́, ветлі́на, dial. вугла́ 'Salix vitellina L. : white willow', first recorded in the XIX c.; Ru. *ветла́*. — Deriv. FN. *Ветлі́на* (pseudonym of Т. Бордуляк), GN. *Вєтлм*, *Вєтлм[а]*. — Syn. *рокі́та*, *вєрба́ золотá*, *злотовє́рба*, a. o., Makowiecki 326.

The term seems to be a f/e. adaptation of SciLat. [*Salix*] *vitellina*, *ветла́* being a b/f. of *ветлі́на*; Горяев suggests *vьt-l-a : *vi-ti 'to wind', cf. his ED. 46; this is rejected by Преображенский 1, 80; inconvincible is also the explanation of Vasmer 1, 194, who, following Trautmann 347, connects it with Lith. *žilvitis*, Latv. *vītuōls* 'willow', etc.

вєто́ 'veto', ModUk.; BRu., Ru. (since 1837) 'ts', Po. *weto*, etc. — Subst. *спрóтиво*, *заперє́чення*.

From Lat. *veto* 'I forbid', Skeat 690.

ветовати МУк., **поветувати** Wd. (Стрий) 'to repay, revenge', ветуючи (1572), истрясаю, кару, ветую, плачу (1596 Зизаній), ветовати (XVII с.), ветуєт, ветуєм (1625), ветовано (XVII с.) ветуючи (XVIII с.); SC. *svetiti se* 'to revenge', Cz. *povetati* 'to reward', Slk. *vyvetit' sa* 'to revenge', Po. *powetować* 'to repay'. — Subst. *віддавати віть за віть, віддячуватися, мститися за що; винагороджувати шкóду, крівду*, Тимченко 226.

From MHG. *wet[t]e, wet* 'mortgage contract, legal obligation, pledge, stake (in a bet), compensation, fine', Brückner 607, Kluge 393; Тимченко, l. с., derives it from unattested OPo. **wetować*; see also *віть*.

вѣтош[ь] see *вѣтхий*.

ветриняр Bk. (Кміт 25) abbr.: ветеринар, q. v.

ветуля Lk. see *ватуйка, ватуля*.

вѣтхий arch. 'ancient', МУк. *ветхий, ветхих* Gpl. (XVIII с.), OES. *ветхьи* (XI с.), *ветья* (XIc. Остр. ев.) *ветхая, ветхыхъ* Gpl. (XIV с.); Ru. *ts*, OCS. *vetzchъ*, Bu. *вѣтѣхъ, вѣхѣт*, SC. *větah*, Cz., Slk. *vetchý*, Po. *wiotchy*. — Deriv. arch. *вѣтошь, ветшати, ветхозавѣтник*; МУк. *ветош 'ганчір'я* (XVIII с.), *ветчаний* (1494), *ветшѣти* (1625), *ветшати* (1729). — Syn. *старій, давній*.

PS. **vetzchъ* 'ts', IE. root ***uet-* 'year', evidenced in Lith. *vėtušas*, Latv. *vecs* 'old', Skt. *vatsá* 'year' Gk. *étos* 'year', Lat. *vetus, vetustus* 'old', etc., Peterson IF. 26, 63, Trautmann 365, Szemerényi Word 8, 50, Walde-Hofmann 2, 776 - 778, Pokorny 1175, a. o.

веть see *віть*.

вех 1. Gsg. *véxu* 'Oenanthe aquatica Lam. : water dropwort; Sium latifolium : water parsnip', first recorded, in the XIX с.; Ru. *вех*. — Deriv. *вехá*. — Syn. *весь* 2.; (Sium:) *гáнус польовій, мокрáвецъ, мórковецъ широко-*

лістий, поручейник, укрóпник, потічник, Makowiecki 347.

Origin obscure; its relation to *весь* 2, though possible, cannot be established.

вех 2. Gsg. *véxa* '(derogatory :) villager, peasant', first recorded in 1864 by Номис in folk-saying : *Лотóцький! не думай, що ти граф Потóцький, бо ти вех селá Бебѣх* (cf. Грінченко 1, 143). — Subst. *селюк, селюх, сѣлен*, (Желеховський 1, 66, followed by Грінченко, l. с., and others, falsely : *паламар*).

The word is a rhyme-formation (*вех : Бебѣх*) based on *весь* 3.

вехá see *віхá*.

вещ 1. Lk. (< Slk. *ves*)=вещ 1.

вещ 2. also *вѣцка[ль]* SoCr. 'then, later on', first recorded in 1911 (Гнатюк ЕЗб. 30, 336). — Subst. *пóтім, опісля*.

From Slk. *viac* 'more'; see also the following entry.

вѣце[й] SoCr., Lk. 'more', first recorded in 1898 (Гнатюк ЕЗб. 4, 236). — Subst. *бѣльше*, Приймак РМ. 2, 449.

From Slk. *viac* and Po. *więcej* 'more'.

вещь! interj. in calling swine, first recorded in the XIX с. — Deriv. FN. *Вещь* (pseudonym of П. Грабóвський, Тулуб 228). — Syn. *ваць!, вацью!, dial. вець-вещ!* (Полісся, Лисенко 21).

A variation of *ваць!*, see *вацью!*, РССтоцький 3, 148.

вѣчр, arch. *вѣчер* 'evening, evening-time', МУк. на *вечрѣ* (1489), над *вечером* (1572), у *вечери* (1577), *вѣчеромъ* Isg. (XVII с.), *въ вечерѣ* (XVII с.), над *вечери*, над *вечеры* (XVIII с.), OES. *вечерѣ* при *вечерѣ* (XI с. Остр. ев.), *вечерѣ* (XIV с.); BRu. *вѣчар*, Ru., Bu., Ma. *вѣчер*,

OCS. *večerz*, SC. *věčē*, Gsg. *věčera*, Sln. *večer*, Cz., Slk. *večer*, Po. *wieczór*, LoSo. [*w*] *jasor*, UpSo. *wječor*. — Deriv. *вечорін*[к]а, *вечеренька*||*вечеронька*, *вечерніці*||*вечорніці*, *вечерня*||*вечірня*, *вечеря*, -ти, *вечірка*, *вечірник*, -иця, [не] *вечірній*, *вечерівий*||*вечорівий*, *вечоріти*, Wd. *вечеріти*, etc.; *Багат-Вечір*, *Свят-Вечір*; MUK. *вечорь* (1591, 1627, XVIII с.), *вечѣрь* (XVIII с.), *вечеренный* (XVI с.), *вечеря* (XVII с.), *вечера* (XVI с.), до *Вечернего Окіана* (XVII с.) в *вечернику* (XVII с.), на *вечерницѣ* (XVIII с.), *вечерѣшни* (XVIII с.), *вечерядло* (XVI с.), *вечеряти* (XVI—XVIII с.), *вечюрки* (XVIII с.); FN. *Вечерніцувий*, *Вечерняк*; GN. *Вечірки*, *Вечірній Кут*. — Syn. *порá дня між заходом сонця та нічю*; *вечірня забáва*, Тимченко 227.

PS. **večerz* 'ts', BS. **ueker-*, evidenced in Lith. *vakaras*, Latv. *vakars*; its relationship to Gk. *hēspēros*, Lat. *vesper* 'evening', is not quite clear though the IE. root ***ues-* 'to shine' is assumed for all these congeners, Miklosich 376, Преображенский 1, 81, Brückner 614, Machek 558, Георгиев 139 - 140, Trautmann 348, Pokorny 1174, a. o.

вешняк 'mill functioning in the spring only', MUK. *вешнякъ* (1593), *вешняков* (1675). — Deriv. FN. *Вешняк* (pseudonym of П. Куліш). — Syn. *наплавній млин*, *що меле тільки на весні*, Тимченко 228.

Derived from *весна*, q. v., like other formations of that type : MUK. *вешнина* (XVI с.), *вешный* (XVII с.), *вешня* (XVII с.), *вешняный* (XVIII с.), here also Ru. *вешний* (<**vesnjъ*), cf. Vasmer 1, 196.

вештатися 'to roam; to prowl about', MUK. *вешталася* (XVIII с.). — Deriv. *вештаня*, *вештанець*. — Syn. *волочітися*, *віятися*, *тягáтися*, *тиня́тися*, *швѣндятися*[ся], Деркач 32; (MUK. :) *блукáти*, *туля́тися*, Тимченко 229.

Of obscure origin; its occurrence in Uk. only perhaps supports the view that it was derived from *верстáти* (*дорóгу*, *путь*); re. -рст->-шт- cf. *верстáт* > *варштáт* on one side and *вѣрша* > *вѣша* (Желеховський 1, 66) on the other.

вещ 1. arch. 'thing', MUK. *вещ* (XVII с.), *вещей* Gpl. (1634), *Вещь* Посполита (XVIII с.), OUK. o... *вещи* (1415), OES. o... *вещехъ* (XI с. Остр. вв.), *вешти* Apl. (1073 Изб. Св.), *вещьмь* Dpl. (1200), *вещи* Gsg. (1271); Ru. *вещь*, OCS. *veštъ*, Bu. *вещу*, Cz. *věc*, Slk. *vec*, Po. *wiec*, LoSo., UpSo. *wjes*. — Deriv. arch. *вещество*. — Syn. *рiч*, Тимченко 229.

From OCS. *veštъ* and this from PS. **vektъ* (**věktъ*?) 'ts', IE. ***uek-ti-* 'ts', cf. Goth. *waihts* 'thing', *ni-waiht* 'nothing', OHG. *wiht* 'thing, being, person', ModHG. *Wicht* 'wight, creature', Du. *wicht* 'little child', AS. *ná-wiht*, E. *naught*, *not* 'nothing', Kluge 394, Skeat 715, Machek 558, Pokorny 1136, a. o.

вещ 2. Wd. 'kind of fish', first recorded in the XIX с. (Желеховський 1, 66). — Subst. *рiд риби*.

Origin obscure; perhaps from *ляц*, q. v.

в'єдно Wd., also *в'єнно*[чко] 'together; at once', first recorded in the XIX с. (Желеховський 1, 60 - 61). — Subst. *рáзом*, Кириченко РМ. 5, 85.

Compounded of *в* and *єдно*, see *одін*; re. change *дн* > *нн* cf. Зілинський 127.

в'єзє Bk. 'upper part of a sleight', first recorded in 1934 (Кміт 25). — Subst. *вѣрхня часть сáней*.

A dial. form of **в'яззá* from *в'язáти*, q. v.

в'єнци Wd. (Воля Висоцька, Колодїй РМ. 5, 283), *в'єнций* (Львів, Рудницький 3, 137) 'more', first recorded in the XX с. — Subst. *бiльше*.

From Po. *więcej*, see *вєце*[й].

вж... see also уж...

вже see уже.

вживати see уживати.

вжйця SoCr. see ожйця.

вз... see also уз...; вз- see воз-.

взавтра : завтра.

взагалі : загал.

взад : зад.

взадустъ Вк. 'back, backward[s], rearward[s]', first recorded in 1934 (Кміт 25). — Syn. *назад*, *назадгүзь*.

Compounded of *в-зад-гуз-ти* (=тобі), see s. vv.

взаємини, узаємини Npl. 'relationship', *взаємний*, *узаємний*, Wd. *взаїмний* 'mutual, reciprocal', MUK. *взаємъ* (1594, 1597), *взаємъ* : *взаєм* : *взаїмъ* (XVII c.), *в'заємную* Asg. (XVII c.), *взаємне* (XVII c.); *взаємна* (XVIII c.), *взаимована* (XVII c.), *взаємності* Gsg. (XVIII c.), Ru. *взаїмный* Cz. *vzájemný*, Slk. *vzajomný*, Po. *wzajemny*. — Deriv. *взаємність*, *-но*, *взаємнити*, *-нення*, etc.; compound neologisms : *взаємовідносини*, *-ошення*, *взаємодія*, *-ння*, *-ти*, *взаємодопомога*, *взаємозалєжати*, *-жний*, *-жність*, *взаємозв'язок*, *взаємозніщення*, *-щуння*, *взаємперевірка*, *взаєморозуміння*, etc. — Syn. (*взаємини* :) *відносини*, *зв'язок*; (*взаємний* :) *обопільний*, *спільний для обох сторін*, Деркач 32, *обосторонний*, Тимченко 230.

Derived from *взаємъ* (<**vz-za-jьmъ*) the earliest meaning of which was : 'in possession', cf. *дая ницимъ Богу взаємъ даеть* (XV c.); it developed into 'stake in a bet', cf. *взаємъ чинити* (XVII c.), and finally into 'reciprocity,

mutuality'; all derivatives *взаємини*, *-мний*, etc., are based on *взаємъ*, see *заєм*, *зайом*.

взайві : зайвий.

взамін : міняти.

взаочі : око.

взапас : запас.

взаперті : заперти.

взасос : засос.

взатишку : тіхий.

взвод, -ний SovUk. : водіти.

взгір'я : горá.

взгляд : глядіти.

вздовж : довгий.

вздойма see здойма.

вздріти see уздріти.

взивати : звати.

взімку : зимá.

взіпак Lk. 'on the contrary, inversely', first recorded in 1935 (Falkowski-Pasznycki 121). — Po. *wspak*. — Subst. *навпакі*.

From Po. *wspak* 'ts'.

взір, Gsg. *взору* 'example', also *узір*, Gsg. *узору* 'pattern, design, model', MUK. *взоромъ* Isg. (XVI c.), *взоръ* (XVII—XVIII c.), OES. *взоръ* 'look' (XI c.), *взоромъ* Isg. 'appearance, form' (XIV—XV c.); Ru. *взор* 'look', OCS. *vzozъ* 'appearance, look', Bu. (from Ru. :) *взор* 'look', Cz. (from Po. :) *vzor* 'model', Po. *wzór* 'pattern';

example'. — Deriv. *взірець, взірцевий, -вість*, Wd. *взорець, взорник, взородум, взоровзір, взоровий, взоруватися*. — Суп. *зразок, приклад; (узір:) візерунок*, Голоскевич 43.

PS. **vzvorz* 'look' : **vzzyrěti*, see уздріти.

взнати : знати.

взорець, взоруватися Wd. see взір.

взбрях : зоря.

взрив : рвати.

взувати, pf. взути||узү[вà]ти 'to put on one's shoes (boots)', MUK. *взувають* (XVII с.); Po. *wzi[wa]ć, UpSo. wozuć*. — Deriv. *взү[вà]тися, взування||узү[вà]тися, узування, взүтий||узүтий, взуття||узуття, взуттєвий, взуттєвий, -їк, -їчка*. — Суп. *обү[вà]ти, надгати обү'я*, Тимченко 240; *убү[вà]ти, надгати обув*.

PS. **vzz-u[va]ti* 'ts', see обув, обувати.

взяти||узяті, візьму, візьмеш, Wd. *озму, озмеш* 'to take; to capture, conquer', MUK. *взяти* (1582), *взятий* (1596 Зизаній), *в'зяль* (XVI с.), *взяла* (XVII с.), *озмут* (XVII с.), *озми* (XVIII с.), OES. *възьмь* (XI с. Остр. ев.), *възя* (1073 Изб. Св.), *взяти*; BRu. *узьяць, Ru. взять, OCS. vzzęti, SC. üzęti, Cz. vzíti, Slk. vziat', Po. wziąć*. — Deriv. [*за*]взятися, *взяття||узяття*, (from Ru. :) *взятка*, here also *завзятий, -тість, -ття, завзятющий, -цість, заповзятися, -тий, -тливий, -тливість, -ття*; Bk. *взяток 'віно'* (Кміт 25); impf. *брати*, q. v.

PS. **vzz-ęti* 'ts', see йняти.

ви, 'you', MUK. *вы, ви* (XVII—XVIII Інтермедії 60, 166, 189), *вас* Apl. (XVII с.), OUK. *вы, OES. вы, вась* Grl. *вамъ* Dpl. (XI с. Остр. ев.), *васъ* Apl. (1073 Изб. Св.), с ва-

ми; BRu., Ru. *вы, Бу., Ма. біе, SC., Sln. vî, Cz., Slk. vy, Po., LoSo., UpSo. wy, Ca. wé*. — Deriv. *вікати, -ання*. — Суп. *займєнник 2-ої особи множини*, Тимченко 366.

PS. **vy* 'ts', IE. ***ūs*, root as in *вас*, q. v.; cf. OPr. *iouš, Lith., Latv. jūs, Av. yustān* Apl., Gk. dial. *ύττε* (<***us-sm-*), Alb. *ju*, Lat. *vōs* : *vester* 'your', ToA. *yas*, ToB. *yes*, Ht. *šu-(um-)te-eš* (***usme*), etc., Преображенский 1, 102 - 103, Trautmann 11, 364, Георгиев 144 - 145, Pokorny 514, a. o.

ви-, in pf. formations mostly *ві-*, prefix 'out, from' in such words as *вібавити[ся], вибавляти[ся]* (: *бавити[ся]*), *вібалакати[ся]* (: *балакати*), *вібанити* (: *баня*), *вібатожити[ся]* (: *батожити[ся]*), *вібатькувати* (: *батько*), *вібабити* (: *баба*), *вібевкати* (: *бев!*), *вібілити[ся], вибілювати[ся]* (: *білий*), etc.; MUK. *ви-, вы-, OUK., OES. вы-*; BRu., Ru. *вы-, ві-, OCS. vy-, Cz., Slk. vy-, Po. wy-, UpSo. wi-*.

PS. **vy-* 'ts', IE. root ***ūd-* 'up, out', evidenced in Goth. and AS. *ūt*, E. *out*, ModHG. *aus*, and by apophony related to *воз-*, q. v.; cf. also Šmilauer 508.

вібавити : бавити.

вібагливий see багнути.

вібалушити see балухи.

вібандилити кишкі 'to gut, eviscerate', ModUK. only. — Суп. *віпотрошити*.

From **вібадилити* (: *баділля*) with *-n-* infix, like in *вантага*, q. v.

вібачати, вібачити see бачити.

вібель : віблій.

вібесажитися Bk. 'to fall down (from a cart) and return to one's seat', first recorded in 1934 (Кміт

24). — Subst. *вівернутися з воба й з трудом сісти назад*.

Fig. from *бесага*, q. v.

вібленки Npl. 'ratlines', ModUk.; Ru. *вѣбленки* (since 1803). — Subst. *бірхви* (*мотуз'яні щаблі на шорах*), Степанковський 163; *поперечні сходиці з тонкого троса або залізних прутів між вантами*, Ляхін 120.

From Ru. *вѣбленки*, the ultimate source being Du. *wevelingen* 'ts', Meulen 238, АкСл. 2, 955.

вібриндитися AmUk. 'to dress oneself smartly, put on one's best (new) clothes', first recorded in 1964 (from Ольга Войценко, Winnipeg). — Subst. *вістроїтися*.

The word is a neologism based on Wd. *бриндувати-ся* (from Rm., see *брендүш*) and E. *brand-new* (clothes).

віверень see іверень.

вівихнути : *вихати*.

вівільга see іволга.

вівірка, Wd. also *вевірка*, *вев'юрка*, *вив'юрка* 'squirrel', MUK. по *виверци* (XVII с.), OES. *вѣверица*, по *бѣлѣ* и *вѣверицѣ* (XV с. Ипат.); BRu. *вавѣрка*, Ru. arch. *вѣверица*, (Vasmer 1, 176), Bu. *вѣверица*, dial. *вѣйверица*, *вѣрверица*, Ма. *веверіца*, SC. *vjèverica*, Sln. *véverica*, Cz. *veveřice*, *veverka*, Slk. *veverica*, LoSo. *newjerica*, UpSo. *wjewerica*. — Deriv. *вівірочка*, OES. *вѣверичиноу* Asg. (1121); FN. *Вев'юрський*. — Syn. *білка*.

BS. **uācer* - : **uācer* : **uācer*- 'ts', cf. OPr. *weware*, Lith. *vāiveris*, *vāiverē*, *voverē*, Latv. *vāveris*, *vāvere*; IE. root (reduplicated) ***uacer*-, cf. Lat. *vīvera* (<**vīversa*), Pers. *varvarah*, AS. *acweorna*, *acwern*, etc., Miklosich 389, Zubatý 1 : 2, 123 - 124, Преображенский 1, 106, Machek 565, Георгиев 125, Trautmann 356, Pokorny 1166, a. o.; ModUk.

вівірка (<**věverzka*) testifies a f/e. deformation (: *ви-вернутися*) like LoSo. *newjerica* (: *wjera*).

Вигівщина 'the times of hetman Іван Вигівський (1657 - 59)', term coined by Куліш in 1862. — Syn. *часі* (*ор : доба*) *гетьмана Івана Вигівського*.

From the name *Вигівський* (<**Виг*), formed by the suffix *-щина* like *Хмельницьчина*, *козаччина*, etc.

Вигорлят GN. *Vyhorlat* (mountain in Carpathians), ModUk.; Slk. *Vihorlat*; Po. *Wyhorlat*.

According to Drăganu 306, the name is related to such toponyms as *Viforlat*, *Viforani*, *Viforeni*, *Viforat*, etc., based on *vifor* (<**vixor*, see *віхор*); this etymology is rejected by Панькевич, LSl. 1, 60 - 63, who connects it with **gorēti* (: 'burned, naked mountain'), see *горіти*; cf. also Staszewski 342.

Вигошів OUK. GN. *Vyhoshiv*, (in Volynia, Грушевський 2, 615), cf. OES. *вигошеви* (1377 Лавр. 1, 180); Ru. *Выгошев*.

Derived from PN. **Выгошь* (: *вигода*), cf. OPo. *Gosz*, Tazzycki 1, 76.

вид 'sight, eye-sight, view; face, figure; aspect', MUK. *видъ* (1571, 1601), *виды* Apl. (XVII с.), *вид*, *видомъ* Isg. (XVIII с.), по *виду* (1750), OES. *видъ* (1073 Изб. Св.), *вида...* два *виды* Npl.; BRu. *vid*, Ru., Bu., Ма. *вид*, OCS. *vidъ*, SC., Sln. *vid*, Cz., Slk. *vid*, Po. *widok* 'view'. — Deriv. *привид*, *відливо*, *відлик*, *відіння*, *відниха*, *видо[чо]к*, *виднота*, *видовище*, *-цний*, *вид[а]ний*, *виднісінський*, *-ко*, *видійний*, *-мість*, *-мо*, *видовій*, *видючий*, *-ючий*, *віданський*, *видати[ся]*, *відіти[ся]*, *видіти*, *розвиднітися*, *розвиднюватися*, *розвиднятися*, *привидітися*, *привиджуватися*; compounds : *видозміна*, *-нення*, *-ність*, *-нювати[ся]*, *сновід[а]*, *круговід*, *виднокó-*

ло, виднокрґґ, etc.; GN. Видініє, Видибѳр, Видимір, Видніюти; Завідове, Šmilauer 494. — Syn. вігляд, обліччя, лицє; (дієслівний:) аспект.

PS. *vidz 'ts', IE. root **ueid- 'to see', widely diffused in IE. languages, cf. Lith. *véidas* 'sight', Latv. *veids* 'form, appearance', Skt. *védas* 'knowledge', Av. *vaēdah-* 'possession', Gk. *eidos* 'form', Ir. *fiad* 'coram', Cymr. *gwydd* 'presence', AS. *wise*, E. *wise*, ModHG. *Weise*, etc.; Miklosich 390, Преображенский 1, 82-83, Trautmann 358, Kluge 390, Skeat 718, Pokorny 1127, a. o.

відайкати 'to obtain by incessant begging, to cadge', ModUk. only (Кримський 3, 306). — Syn. віпросити, віблагати, віканючити.

Derived from imper. дай! 'give': *характєрне слово, що походить од наказового способу „дай! дай!“*, Кримський 1. с.; cf. also Грінченко 1, 156.

видєлко, also видєлка, видєльце 'fork', MUK. вѳделки Npl. (XVIII с.); Po. *widelka*. — Subst. вілка, вилкі.

From Po. *widelka*, 'ts', Тимченко 479.

видеркаѳ arch. 'repurchase; redemption-fee', MUK. выдеркаѳъ (1621, 1631 Шелудько 1, 25), выдеркаѳы Apl. (XVIII с.); Po. *wyderkaf* (Brückner 637). — Subst. відкуп; запис на пєвних умѳвах.

From MHG. *widerkouf* 'ts', Тимченко 389, РССтоцький 4, 179; via Po. (?), Шелудько 1. с.

видзігѳрний see фіцігѳрний.

відік, also видук, видүк, SoCr. 'region', MUK. vidük (XVI—XVIII с., Дєже StSl. 7, 162). — Deriv. відуцкиий. — Subst. околлиця.

From Hg. *vidék* 'ts', Дєже 1. с.

ВИДОЛґТИ Wd. 'to be able; to achieve, succeed' (Lk., Приймак РМ. 2, 450), first recorded in 1934. — Subst. змогти; дати раду, Приймак 1. с.

Based on Po. *podolac* 'to achieve, conquer'; see *одолівати, одоліти*.

відра 'otter', MUK. выдры Gsg. (1593), видир двѳ (XVIII с.), OES. выдры Apl. (1392); BRu., Ru. *вѳдра*, Bu., Ma. *вѳдра*, SC. *vǫdra*, Sln. *vidra*, Cz., Slk. *vydra*, Po. *wydra*, LoSo. *hudra*, UpSo. *wudra*. — Deriv. *видреня[тко]*, *відровий*, *відряний*, *відроокий*; Wd. *розвідрений*, *розвідритися*, *-рюватися*: FN. *Вѳдра*, MUK. Выдра (1495, 1607, Тупиков 99), Выдринъ (1649 *ibid.* 511). — Syn. *звіря ссүче драпіжне з родіни кун (Lutra vulgaris)*, Тимченко 246, 391; Wd. *відниха*, Желеховський 1, 73.

PS. *vydra 'ts'; IE. term **iḍrā was applied to aquatic animals, cf. Lith. *ūdra* 'otter', Skt. *udra* 'otter', Gk. *hýdra* 'water-snake, hydra', OHG. *ottar*, OIc. *otr*, AS. *otor*, E. *otter*; the word belongs to the same root as Gk. *hýdōr* 'water', Skt. *udan* 'water', etc., the orig. sense being 'water-animal', Miklosich 397, Meillet Ét. 407-408, Преображенский 1, 103, Brückner 637-638, Trautmann 334, Kluge 259, Skeat 417, a. o.; its connection with Lat. *lutra* 'otter' is suggested by Machek 578; re. stress cf. Шевельов 50.

Відубичі (УРЕ. 6, 311), also Відобичі (Грушевський 2, 615) GN. Vydobychi (near Kiev), OES. Выдобычи, на Выдобичъ (1377 Лавр. 1, 152, 171), Ru. *Вѳдубичи*. — Deriv. *Вѳдубицький* (or *Вѳдубецький*) манастыр (orig. Всеволожь, cf. Лавр. 1, 116, 137).

F/e. connects the name with the exclamation: „Видибай Бѳже, видибай” (: дїбати, q. v.), cf. *Назва манастыря постала з того, що, коли ідол Перуна скинуто в Дніпрѳ, люди бігли бєрегом за Перуном і кричали:*

„Видибай Боже, видибай!” ОНАЦЬКИЙ 2, 152; the oldest records of the name point to *выдобыти ‘to obtain, procure; to extract, mine’ as to the source of the toponym which, later, was influenced by the patronymic suffix -ичі and f/e. by дуб (:Видубичі).

вїдук see вїдік.

видязловати SoCr. ‘to guard’, MUK. видязловати (XV—XVIII с., Дуже StSl. 7, 162). — Subst. *сторожити, берігити*.

From Hg. *vigūaz* ‘ts’, Дуже I. с.

виж arch. ‘bailiff’, MUK. вижем Isg. (1537), вижомъ Isg. (1564), вижа Asg. (1615). — Syn. *присяжний слідчий справ, що підлягали судові воєвод і повітових старост*, Тимченко 248; *судовий пристав*, ОНАЦЬКИЙ 152.

PS. **vidjъ*, derived from *вид*, *вїдіти*, see s. vv.

вїжби Npl. dial. ‘pole, thill, shaft’, first recorded in the XX с. (Сумщина, Дорошенко ДБюлетень 9, 105). — Syn. *голублі (соби)*.

Of obscure origin; perhaps it is connected with *бїгати* < **gzbati* ‘to bend, fold, plait’: **vy-bzg-ji* > **vybži* > (metathesis:) **vyžbi* > *вїжби* with orig. meaning ‘bent, folded sticks’.

вїжел, вїжлець, Wd. also вїжлий ‘setter, spaniel’, MUK. вижли Npl., двохъ вижловъ Apl. (XVII с.), за вижла (XVIII с.); BRu. *вїжал*, Ru. *вїжлы*, MRu. вїжлокъ (1704), Bu. *вижлѣц*, SC. *vīžle*, Sln. *vížel*, Cz. *vyžle*, OCz. *vyžlák*, *vyžel*, *vyžlec*, Slk. *vyžla*, Po. *wyżeł*. — Deriv. *вижленя, вїжлиця, вижлатник*. — Syn. *гончий пес, гончак*.

Of obscure origin; its occurrence in all Sl. perhaps supports the view that it derives from Sl. **vyti*, see вїти, like Po. *wyda* ‘old dog’, Brückner 640, Георгиев 146; less persuasive are other explanations, e. g. those of Vasmer 1,

239 (: from OHG. *wiso* ‘leader’, MHG. *wisel* ‘queen-bee’), Melich Сборник Милетич 148 - 150 (: from Hg. *vizsgál* ‘prüfen, untersuchen’), followed by Machek 579, a. o.; cf. also Kniezsa 783 - 784.

вїжний Wd. see високій.

виз, визїга ‘sturgeon, isinglass-fish’, MUK. визїги Gsg. (1759); BRu. *viziga*, Ru. *визїга*, Sln. *viza*, Cz. *vyza*, Po. *wyz*, *wyzina*, UpSo. *wyz*. — Subst. *під осетра*.

From OHG. *hūso* ‘ts’, Горяев 48, Преображенский 1, 83, РССтоцький 4, 27, Machek 578.

Византія see Візантія.

визерунок see візерунок.

визїга see виз.

визк see виск.

вїка, Wd. вїга ‘*Vicia sativa* L.: vetch, fitch, tare’, MUK. вика (XVIII с.), BRu. *віка*, Ru. *віка* (since 1843), SC. *vika*, Cz. *vikev*, *vika*, Po. *wyka*, LoSo. *wejka*, *wojka*, UpSo. *woka*. — Deriv. *вїчка, вїковий*. — Syn. *Гримпїта, горіх, [ч]орішець, горішок, ленчаниця, ляд, ляд[н]ик*, Makowiecki 399.

From MHG. *wicke* ‘ts’, the ultimate source being Lat. *vicia* ‘vetch’, whence the equiv. It. *vessia*, Fr. *vesce*, E. *vetch*, Преображенский 1, 83, РССтоцький 4, 176, Machek 566, Kluge 394, a. o.; Шелудько 1, 25, followed by Vasmer 1, 199, assumes the medium of Po. *wyka*; doubtful.

вїкати see ви.

-вїкати in prefixed formations *від-, з-, при-вїкати* see the following word.

вїкнути Wd. ‘to get accustomed’, first recorded in the XIX с. (Желеховський 1, 76); Ru. *вїкнутъ* (Vasmer 1,

240), OCS. *vyknuti* 'to learn' (Sadnik - Aitzetmüller 162, 325), SC. *viknuti*, UpSo. *wiknyé* 'to learn'; otherwise only prefixed formations in all Sl. cf. Uk.: *від-, з-, при-вікнути, -вискати, -ання*; here also *навик, звичай, звичка, навичка, обичай*, etc., and deriv. *звичний, звичайний, звичаєвий, звичлий, -ість, обичайний, -ність*, etc. — Syn. (*сільно* :) *освоїтися, прив'язатися, прихилитися*.

PS. **vyknuti* 'to become accustomed', IE. root ***euk-* 'ts', evidenced in Lith. *junkstu, junkti*, Latv. *jūkt* 'to get accustomed', OPr. *jaukint* 'to exercise', Skt. *ókas-* 'home; custom', *úcyati* 'he is accustomed', Arm. *usanim* 'I learn', Gk. *kékēlas* 'peaceful, untroubled', OIr. *to-usc-* 'to understand', Goth. *bi-ūhts* 'accustomed', cf. also *наука, учіти*, Miklosich 397, Преображенский 1, 103, Trautmann 335, Pokorny 347, Шевельов 97, 325 - 326, а. о.

виконком SovUk. abbr.: виконавчий комітет 'executive committee'.

віла 'pitchfork', MUK. у вилахъ (1571), вилами Irl. (XVIII с.), OES. вилица (XI с. Остр. ев.); BRu. *вілы*, Ru. *вилы*, Bu., Ma. *вила*, SC. *vīla* (pl. *vīle*), Cz., Slk. *vidle*, Po., LoSo., UpSo. *widły*. — Deriv. *вілшці, вілка, вилкі, вилані, вілочки, вильцята, вил[к]істий, вілочний, вилоподібний*; GN. *Вілкове*. — Syn. *господарське знаряддя з двома або трьома зубами; кут з двох доріг або двох рік, що зливаються, або земля кутом між двома затоками*, Тимченко 249.

From *віти* 1., q. v., formed by suffix *-lo* like *міло* (: *міти*), *ріло* (: *ріти*), *світло* (: *світити*) etc.; Po. *widelec, widełka* were borrowed in Uk. as *видельце, видёлка*, see s. vv.

вилія Wd. (Lk.) see **вілія**.

віліг Нс. 'expense' (Шухевич 4, 354), Ed. вілог (Павлоград, Гринченко 1, 168) 'tax', ModUk.; Ru. налог. — Syn. *видаток; податок*.

From **vy-logъ*, see **ложити**.

вилінгатися dial. 'to act cunningly; to be sly; to dodge' (Черкащина, Лисенко ЛБюлетень 6, 10), first recorded in 1958. — Subst. *хитрувати*, Лисенко 1. с.

The word points to Po. *wyłęgać się* 'to hatch; stretch oneself out' as to the source; the evolution of meaning is not quite clear.

виліяти, вильнути 'to wag, shake, move hither and thither; to elude, avoid, escape', ModUk.; BRu. *віляць*, Ru. *вильять*; contrary to Vasmer 1, 201, Machek 566 - 567, а. о., OPo. *wīla* 'stupid', Cz. and Slk. *vila* 'ts', *vilovati, vilný, vilnost*, etc., are to be separated from **виліяти**, cf. Miklosich 391. — Deriv. *вильання, вильний, виль!* — Syn. *вертіти, крутіти, махати, молотити (хвостом)*, Деркач 31; *ухиліятися, уникати*.

The verb is a denom. formation based on PS. **vidla*, see **віла**, Преображенский 1, 84; according to Pelikan LF. 56, 244 (followed by Vasmer and Machek, 1. с.) it is connected with **віти**, q. v.; re. **виль!** cf. РССтоцький 3, 148.

вильгота see **льгота**.

вількер arch. 'decision of the city-council', MUK. вилкеръ (1597); OPo. *wielkierz*. — Subst. *ухвала міська*, Тимченко 250.

From MHG. *willekir* 'free choice, free will', Шелудько 1, 25, РССтоцький 4, 181; via OPo. *wielkierz*, Тимченко 1. с.; doubtful.

Вільно see **Вільна**.

вильоти 'turned up sleeves of the upper coat (as worn by the nobility in olden times)', МУк. на выліотъ 'throughout'; По. *wyloty*. — Subst. *відвѣрнуті рукаві*.

From По. *wyloty* 'ts', Richhardt 121.

вильце, вільце 'ritual wedding tree', first recorded in the XIX c. — Deriv. *вілечко*. — Суп. *ильце, гильце*; у Галичині звали *ильце смерекою, різкою, або й деревцем*, Онацький 243; *деревце (прикрашене живими або паперовими квітами), що ставиться на могилі в день похорону юнака або дівчини* (Житомирщина) Паламарчук ЛБюлетень 6, 24.

Dimin. of *віла*, q. v.

вимбівка 'wind-beam', ModUk.; Ru. *вымбівка* (since 1804). — Subst. *дерев'яна підійма для обертання шпіля вручну*, Льохін 120.

From Ru. *вымбівка*, the ultimate source being Du. *windboot*, Meulen 238, АкСл. 2, 1106.

вімпел 'pendant, pennant; dropped message bag', ModUk.; BRu., Ru. *вімпел* (since 1731). — Subst. *спеціальний морський прапор; предмет, що його скидають із літака, дирижабля, аеростата, тощо; киндяк*, Степанковський 146.

From Du. *wimpel* 'ts', Meulen 238, Льохін 120, а. о.

вім'я 'udder, dug; teat, nipple', OES. отъ вымень; BRu., Ru. *вімя*, Бу., Ма. *віме*, SC. *vīme*, Slh. *vīme*, Cz. *výmeno*, Slk. *vetä*, По. *wymię*, LoSo. *hmtje*, UpSo. *wmtjo*. — Deriv. *вім'ячко, вим'ята, вим'ястий*. — Суп. *молоконосний орган у ссавців*.

PS. **vumę* < **v-ud-men*, IE. ***ūdh-men-* 'ts', root ***ēudh-* : ***ōudh-* : ***ūdh-*, cf. Lith. *ūdruō-ju* 'to have full udders; to be pregnant', Skt. *ūdhar*, *ūdhas* 'udder, dug', Gk. *ūthar*, Lat. *uber*, OHG. *ūtar*, ModHG. *Euter*, Miklosich 397,

Преображенский 1, 104, Machek 578, Trautmann 334, Kluge 77, Rokorny 347, Шевельов 194, 510, а. о.

вина 'guilt, offence, fault, wrong, blame', МУк. вину Aсg. (1596), вины Gsg. (1599 Худаш 22), вины Apl. (1645), во всей винѣ (1682), подлугъ ихъ винѣ (XVIII с.), ОУк. по винѣ (1435 МГрамоти 332), без... вины (1434), оу вину (1352), виною Isg. (1347), OES. вина, по... винѣ (XI с. Остр. ев.), безъ вины (1229); BRu. *вина*, Ru., Бу. *вина*, OCS. *vina* 'causa, occasio', Cz., Slk. *vina*, По., LoSo., UpSo. *wina*. — Deriv. *провіна, провинитися, [по]вінен, [по]вінність, [за]винити[ся], винуватий, -тель, -тець, -тість, -тство, -тниця, -то, [об]винуватити, обвинувачувати, винувати[ся]*, МУк. винителный (XVII с.), винити[ся] (XVIII с.), винность (XVI—XVIII с.), виновайца, -ватець (XVII с.), виновати[ти] (XVI—XVIII с.). — Суп. (*про порушення правила поводження:*) *проступок, (яка карається законом:) злочин, (про негоспий, лежкий вчинок:) гріх, прогріх, прогрішення*, Деркач 152; МУк. *відповідальність за виступ, винність, гріх; довг, повинне, причина, повід, оказія; кара грошова*, Тимченко 250.

PS. **vina*, IE. ***veinā* 'cause, guilt', related to Lith. *vaina* (<***vainā*) 'mistake', Latv. *vaina* 'cause; grief; guilt', OPr. *etwinūt* 'to excuse', Jagić Archiv 20, 370, Meillet Ét. 447, Miklosich 392, Преображенский 1, 84, Trautmann 344 - 345, Георгиев 148, Vaillant SIPr. 4, 449 - 452, а. о.

винділька SoCr. 'milk-pail', first recorded in the XX c. (Дзєндзелівський 68). — Subst. *дійник, дійниця, скопéць, жухтарька*, Дзєндзелівський 1. с.

From Hg. *véndel* 'butter-tub, churn'.

Ви[н]нипéг, Ви[н]нипéг, etc. = Віннипéг.

вино 'wine; spade (of cards)', МУк. вина Gsg. (1489), вино (XVII с.), віно — vinum (XVII с. Гептаглот 18),

на винахъ (XVIII с.), OES. вино (XI с. Остр. ев.), виньмъ Isg. (1193), вина Apl. (1296); BRu. *віно*, Ru. *вино*, OCS. *víno*, Bu., Ma. *віно*, SC., Sln., Cz. *víno*, Po., LoSo., UpSo. *wino*. — Deriv. *винце*, *винівка*, *винар*, -ка, -ня, *вінний*, -ик, -иця, -ицький, *виновий*, compounds : *виноград*, -ар, -арство, -арський, -дя, -ин[к]а, -ний, -ник, -овий, *виногородно*, *винокур*, -ний, -ня, *винокуріння*, *винороб*, -ка, -ний, -ня, -ство, *вино-торгівля*, -торгівець, *виночёрний*; here also Wd. *віднички* <**віннички*, Огоновський 1, 70, 78; *винополька* (Черкащина, Лисенко ЛБюлетень 6, 10); MUK. *винники* Npl. (1503), *винничный* (XVI—XVIII с.), *вынныѣ* (XVII с.), *виногородники* Npl. (XVII с.), *винолюбная* (XVII с.), *винопійца* (XVII с.), *вінонепіач* — *abstemius*, *вінопродавач* — *uinarius* (XVII с. Гептаглот 18), OES. *виноградъ* (1073 Изб. Св.), *винопивци* Npl. (1394), *винопица* (1073 Изб. Св.), *винопитие* (XI с.), *віночерпчя* (XIV с.); FN. *Винар*. *Виняр*. *Вінський*. *Вінник[ів]*. *Вінницький*. *Винниченко*. *Виноградов*. *Виноградський*. *Винокур[ов]*; GN. *Винарівка*, *Вінники*, *Вінників*, *Виноград[ів]*, *Виноградівка*, *Виноградний*, *Вінницькі Івани*; for *Вінниця* see *Вінниця*. — Syn. *алькогольний напіток із виноградного соку*.

PS. **vino* is generally regarded as a borrowing from Goth. *wein*, the ultimate source being Lat. *vīnum* from IE. root ***wei-* 'to wind, twine', cf. Gk. *oinos*, Arm. *ginī*, Alb. *vēnë*, etc.; the period of adoption of Lat. *vīnum* in Teut. and Sl. was perhaps the first c. BC. hence its early diffusion in Europe; Miklosich 393, Kluge 389, Skeat 717, РССтоцький 3, 40; 4, 58, Pokorny 1121, a. o.; some scholars assume a direct borrowing from Lat. into Sl., cf. Machek 567, Георгиев 149, Шевельов 73, a. o.

віпір Wd. 'grounds of oak-bark for tanning' first recorded in the XX с. (Угнів, Лев 8). — Syn. *осад із дубової корі в гарбуванні*, Лев 1. с.

Derived from *пороти*, q. v.

віпороток, Wd. *віпор[т]ок* 'still-born child; a good for nothing', MUK. *віпоротокъ* (1627 Беринда), *віпороток* (XVII с.), *випоротком* Isg. (XVIII с.); BRu. *вѣпаратак*, Ru. *вѣпороток*, CS. *isprztkz* 'infans exsectus', Cz. *spratek*, *zpratek*, dial. *vŭparek*, Po. *wyporek*, *wyprotek*. — Deriv. *віпоротковий*. — Syn. *дитина віпорота з лона матері по її смерті; ягня завчасно уроджене*, Тимченко 432.

Derived from *пороти*, q. v., Matzenauer LF. 13, 191-192, Miklosich 258, Machek 467; re. other (less persuasive) explanations cf. Vasmer 1, 241.

вир 'eddy, whirlpool, vortex', MUK. *виръ* в водѣ... и *виръ* так вѣтрный якъ и водный (1627 Беринда), *вир* (XVIII с.); BRu. *вир*, Ru., Bu., Ma. *вир*, SC. *vŭr*, Sln., Cz., Slk. *vŭr*, Po. *wir*, Plb. GN. *Vierov* (*<*Virov*). — Deriv. *вирістий*, [за]вирувати, Wd. *вірник*, *виромір*, *виромішки*; FN. *Вировий*; GN. *Віри*, *Вір[ів]ка*, *Вірлів*, -ля, *Синевір*; (rivers:) *Вир*, *Вірка* (Кат. річок 160). — Syn. *оборотівий рух води або повітря*, Тимченко 255.

According to Срезневский 1, 263, Свенціцький 27, Trautmann 361, Vasmer 1, 203, a. o., the word is connected with **vrēti* 'to boil, effervesce', cf. Uk. dial. *vrіти*; it seems more likely, however, that it is derived from **viti*, see *віти* 1., as suggested by Machek 567.

віра arch. 'indemnity, fine (for murder)', OES. *вира*, вѣра, от *виръ* (1137); *вирьникъ*; BRu. *віра*, Ru. *віра*. — Syn. *грошова кара за забійство*, Тимченко 255.

The word is usually explained as a borrowing from ONor. *verr* (<OTeut. *wër*), being first part of the compound **wër-gëld*, cf. MHG. *wërgëld* 'fine for slaughter' (lit. 'man's, person's money'), Miklosich 392, Преображенский 1, 85, Свенціцький 8, Matthews 140, 249, a. o.; some scholars, however, derive *віра* from PS. **vira* connecting it with

Skt. *viras*, Lith. *vyras*, Lat. *vir*, Goth. *wair* 'man', Uhlenbeck 298, Младенов Сборник 25, 39, а. о.; less persuasive is the attempt to interpret it as an arophonic variant of *вiра* < PS. **věra*, cf. К. В. Шейковский: Толкование слова вира. Казань 1878, 7, or to connect it with *верв* < PS. **vьrvь*, cf. Б. Д. Греков: Полица. Москва 1951, 201; the word is treated extensively by Kiparsky 1, 91 - 92 and Брицин ДослЛ. 200 - 222.

вiраз, **вiразнiй** see раз.

виргeла dial. 'healthy (robust, sturdy) fellow' (Житомирщина, Паламарчук ЛБюлетень 6, 24), first recorded in 1958. — Subst. *здоровiло*, Паламарчук л. с.

Origin obscure; perhaps it is a borrowing from Rm. *vergura*, *virghiră* 'virgin', Cioreanescu 890.

вирезуб = веризуб.

вiрей, **вiрiй**, **вiрай**, also **iрiй**||**iрiй** (Шевченко 1, 306), Wd. **иpей**, **иpий**, **иpай** 'warm regions (where migratory birds fly for the winter); the winterless south; ideal paradise-like region', MUK. **вирiй** (XVIII с.); OES. **изъ ирья**; BRu. **вiрай**, **вiрiй**, Ru. **иpей**, **иpий**, Po. *wuraj*. — Subst. *тeплi стoрoни*, *де птáхи зимують*, Тимченко 255.

The word, which is doubtlessly a borrowing, cf. Jagić Archiv 7, 485, has not yet been satisfactorily explained; there is no probability in the assumption that it comes from Gk. *éar* (*ēr*) 'spring', cf. Горяев 123, Преображенский 1, 273, Ковалів 2, 53, а. о.; from Skt. *ṛnóti* 'he gets up', Gk. *órnyti* 'to move', or Skt. *áranayas* 'foreign', cf. Потебня РФВ. 6, 146, 155; these older assumptions are rejected by Vasmer, RS. 6, 176 - 177, Streitberg Festgabe 368, а. о., who derive the word from Iran. *airya*[*dahyn*] 'Arian land', referring to Oss. *ir* 'Ossetes', *iron* 'Ossetic'; the variableness of Sl. forms excludes its genuine provenance from PS. : there is no connection between it and *raj* 'paradise', cf. Brückner 452, nor PS. **virz* 'eddy, whirlpool', cf. Toivonen FUF. 24, 104 - 126,

а. о.; prothetic *v-* in **вiрiй** is explained as a f/e. influence of the prefix **vy-* and the word **rajь*, cf. Vasmer 1, 486-487.

виринати (<***виниряти**) see **ниряти**, **нирнути**.

вiрiй see **вiрей**.

вiрло 'carriage pole; beam (of a plough); rudder, helm', pl. **вiрла** 'goggling eyes', ModUk. only. — Deriv. *вiрлиця*; *вирлатий*, *-ач*, *вирлобкий*. — Syn. *дiшель*; *грядiль*; *стерно*, *кeрма*; *голови́на пiлка рибальської снасти*.

The word is based on *верло* (<**вертло*), q. v., however, its *e* : *u* relationship is not quite clear.

вироб'яки Нс. 'bast shoes' (Шухевич 4, 354), ModUk. only. — Subst. *ходаки*.

From *вiробити*, see **робити**.

вiрок arch. 'verdict, sentence, decree', MUK. **вырокъ** (Худаш 122); Po. *wyrok*. — Syn. *присуд*; MUK. *декрет*.

From Po. *wyrok* 'ts', Худаш л. с.; see also **ректи**.

вiрости[ти], **вирощувати**, etc. see **рости**.

вiртель 'whorl', first recorded in the XIX с. (Желеховський 1, 85). — Subst. *ролик веретeна*.

From MHG. *wirtel* 'ts', РССтоцький 4, 169.

виругоувати, **вiругувати** Wd. **вируговувати**, **вiругувати** 'to exclude, remove, chase, push away', first recorded in 1886 (Желеховський 1, 85); Po. *wyrugować*. — Subst. *виключати*, *усувати*.

From Po. *wyrugować* 'ts', Желеховський л. с., Richhardt 113, the ultimate source being ModHG. *Rüge*, *rügen*, Brückner 468.

Вир'ян PN. Vyrian, first recorded in the XX с. (П. Демущий: Українські народні пісні, Київ 1954, 82).

F/e. deformation of *Валеріян* (*Валер'ян*), or *Овер'ян*, see s. vv.

висá dial. see віса.

ві́сити, ві́шу, ві́сиш 'to be hanging (over), be suspended; to bob, dangle', MUK. виситъ (XVII с.), висѣли (XVIII с.), OES. висяще, висяща, висять (XI с. Остр. ев.); BRu. висѣць, Ru. висѣть, OCS. visěti, Bu. вися́, Ma. вісам, SC. vīsiti, Sln. višete, Cz. viseti, Slk. visiet', Po. wisieć, LoSo. wisaś, UpSo. wisać. — Deriv. [з-, на-, по-]ві́снути, [з-, на-, по-]ві́слий; here also f/e. висá (<віса, ЛБюлетень 6, 10). — Syn. *держатися без підпори знизу, б'юти в повітрі без р'юху*.

PS. *visěti 'ts', related to -вісити, вішати, see віса, віса́.

виск, also визк (Уманець 95) 'squeal, screech', MUK. висне (<*вискне, XVIII с.); BRu. виск Ru. визг, MRu. вискати (XV—XVI с. Срезневский 1, 264), Bu. dial. виск, SC. vīsak, vīska, Sln. viskati, Po. wiskać, wiszczeć. — Deriv. вискотня́, ві́скнути, ви́щати, (from Ru. :) ви́щати. — Syn. *писк, вѣреск, скавучання*.

According to Преображенский 1, 83, followed by Vasmer 1, 199, a. o., it is an o/p. formation related to ModHG. *wiehern* 'to neigh, shout noisily'; inconvincingly Георгиев 152 (<*vūskati).

ві́ска AmUk. see віскі.

Ві́сла GN. 'Vistula (river)', MUK. Висла (Ист. Русов, Указ. 34); BRu. Ві́сла, Ru. Ві́сла, Po. Wisła, etc. — Deriv. Ві́слок, Висло́ка; FN. Висло́цький, AmUk. Заві́сляк; here also ві́сла 'distant, far away river', cf. *мисли поза ві́сли, а смерть за плечі́ма* (Желеховський 1, 86, falsely: *Ві́сли* instead *ві́сли*). — Syn. *головна ріка Польщі*, ЕУ. 2, 251.

Recorded as early as the I c. AD. by Mela as *Vistula*, and later by Pliny as *Visculus*, *Vistila*, *Visula*, *Vistla* (?), by Ptolemy as *Uistula[s]*, *Istula*, by Jordanis as *Vistula*, *Viscla*, *Vistla* (?), in its form *Visla*, *Wisla* it became known to medieval authors as late as the IX с.; ModHG. *Weichsel* goes back to OPr. *Vīsklā; AS. *Wisle* derives from Sl. *Visla*; the name is generally connected with IE. root ***ueis-* 'to flow' evidenced in such GN. as Cymr. *Gwy* (***Ueisā*), E. *Wear* (<OBrit. **Uisuriā*), Gall. *Visera* > Fr. *Vesère*, Ru. *Вѣхра*, *Вѣхера*, a. o., and in such words as Skt. *vēšati* 'he flows out', *viś-* 'excrements', *viśā-* 'poison; fluid', Av. *viš-* 'poison', Gk. *iós* 'poison; sap' Lat. *vīrus* 'poison', Cymr. *gwyar* 'blood', OIc. *veisa* 'swamp', E. *ooze* 'soft mud', a. o., Miklosich 392, Rozwadowski 264-276 (with literature), Pokorny 1134, Rudnicki On. 3, 325-347, LP. 9, 122-130; re. appellativization of *Висла* > *ві́сла* cf. ślaski SO. 16, 182-186, Pauls Names 12, 187.

висо́к 1. 'temple (of the head); plumb, plummet, lead', ModUk.; Ru. висо́к, MRu. високъ, височекъ; вискі́ (1704). Deriv. висо́чок. — Syn. *скрoня, скрань*.

PS. *viszkz, derived from the root *vis-, cf. ві́сити; orig. it designated curls hanging down on the temples, Горяев 49, Miklosich 392, Преображенский 1, 85, Огієнко РМ. 5, 185, a. o.

висо́к 2. see the following entry.

висо́к, висо́кий 'high, tall, lofty', MUK. висо́кій Npl. (1499), високо́ѣ Gsg. (1500), високою Asg. (XVI с.), висо́коѣ (1596 Зизаній), высокимъ Isg., високомъ Isg. (XVII с.), високой Gsg. (XVII с.), високие Npl. (XVIII с.), з високими (XVIII с.), OES. високу Asg. (XI с. Остр. ев.) високъ, висока стола Gsg., высокимъ Isg. (1315); BRu. висо́ки, Ru. висо́к, висо́кий, OCS. vysokz, Bu. висо́к, Ma. висо́к, SC. visok, Sln. visók, Cz., Slk. vysoký, Po. UpSo. wyso-

ki, LoSo. *wusoki*, *husoki*. — Deriv. *височенький*, -ко, *височезний*, *височенний*, *високість*, *високісний*, *високо*, *височинь*, *височина*, *височитися*, *височити*, several compounds with *високо-*, e. g. *високо-авторитетний*, -вельможний, -верхий, -вихідний, -вольтний, -врожайний, -гірний, -гірський, -достойний, *високодум*, -ний, -ство, *високо-ідейний*, -кологічний, -кваліфікований, -крилий, -механізований, -мовний, -оплачуваний, -організований, -освічений, -поваж[а]ний, -поставлений, -п[е]-реподобний, -преосвященний, -пробний, -продуктивний, -рівня, -рідний, -розвінений, -розумний, -рослий, -славний, -сортний, -талановитий, -урочистий, -художній, -частотний, -чесний, -чолій, -шановний, -якісний, etc.; arch. *високо-воспитаний*, -іменитий, -світлий, etc.; MUK. *високодумного* Gsg. (XVIIc.), *високолетних* Gpl. (1618), *високоліотний* (< Po. *wysokolotny*, XVII c.), *високомовних* Gpl. (XVII c.), *високомыслености* Gsg. (1599), *високомыслыный* (XVII c.), *высоконогымъ* Isg. (XVII c.), *високопарный* (XVII—XVIII c.), *высокоповажные* Npl. (XVII c.), *высокопородныхъ* Gpl. (1687), *високорейментарскою* Isg. (1728), *высокороднихъ* Gpl. (XVII c.), *высокосердный* (XVII c.), *высокоуму* Dsg. (XVII c.), *высокоумливъ* (1627 Беринда); here also compounds with *высоце-* < Po. *wysoce*, e. g. *высоцебачной* Gsg. (XVIII c.), *высоцеповажныхъ* Gpl. (XVIII c.), *высоцепревелебный* (XVII c.); FN. *Високій*, *Височенький*, *Високівич*, *Височенко*, *Висоцький*, *Підвисоцький*, *Височан*, *Височанський*, *Невисокій*; GN. *Висока*, *Високе*, *Високій*, *Високин*, *Висота*, *Височанка*, *Височинівка*, *Висоцьк*, *Висоцько*, *Висоцьке* (Бойк. 243), *Підвисоке*, *Висока Гребля*, *Висока Пич*, *Високопілья*; *Високій Горб*, *Високій Верх* (Бойк. 243). — Syn. (на зріст:) *рослий*; (*і худій*;) *довготелесий*, *довгов'язий*; (*про дерево, траву* — образно:) *вигкий*, Деркач 37.

PS. **vysokz[jb]* 'ts', based on **v-yps-*, IE. lengthened ***ups-* 'above', cf. Gk. *hýpsi* 'highly', *hypsēlós* 'high', OIr. *ōs*, was, Cymr. *uch*, Corn. *ugh*, Cymr. *uch* 'above', OHG. *uf* 'upon', ModHG. *auf*, E. *up*, etc.; Pederson IF. 5, 57, Fick BB. 18, 138, Брандт РФВ. 25, 219, Преображенский 1, 104 - 105, Trautmann 335, Pokorny 1107; re. suffix *-okz* cf. Vondrák 1, 607; re. prothetic *v-* cf. Machek 578, Георгиев 160, a. o.; re. *ps* > *s* cf. *osá*; see also *вись*, *вишина*, *вищий*.

високосний рік arch. 'leap-year', OES. *високосных* Gpl., *лѣто високостное*; often as noun: *високость*, *висікостъ*, *висикостомъ* Isg.; Ru. *високосный*, Bu. (from Ru.): *високосен*, *високосен*. — Subst. *переступний рік*, Кузеля 59; *Касянів год*, Уманець 96.

From Gk. *visekstos* < Lat. *bissexthus annus* 'leap-year', Miklosich 392, Срезневский 1, 264, Vasmer RS. 2, 257, Преображенский 1, 85, Тимченко 256, a. o.; re. f/e. influence of *високій*, cf. Савинов РФВ. 21, 37, Георгиев 152, a. o.

віспа 'island; hill, hillock', MUK. по... *выспахъ* (XVI c.), *выспа* — *insula* (XVII c. Гептаглот 19), *выспи* Apl. (XVIII c.); Po. *wyspa*, Cz. *výsra*. — Subst. *острів*, *отіока*, Тимченко 453.

From Po. *wyspa*, OPo. *wyser*, Brückner 639; see *сіпати*.

вісп'яток see *п'ятá*.

вист see *віст*.

вистрибинатий see *стрибати*.

вісує Wd. 'rascal, gallows-bird', ModUk.; Po. *wisus*. — Subst. *шібеник*, *ледáщо*, *негідник*.

From Po. *wisus* (: *wisieć*, Brückner 618) 'ts'.

вись poet. 'height; the realms of fancy', OES. *высь*; Ru. *высь*. — Syn. *висота*, *високість*, *височинь*, *вишина*, Деркач 37.

The same root as in *висок[ий]*, q. v.

вита́ти||**віта́ти** (Шевченко 1, 94) 'to soar, hover; to be up (in the clouds)'; Wd. = **віта́ти** 'to welcome, greet, hail, salute', МУк. **вита́ти** 'to welcome' (XVII с.), **витає**, **витають**, **вита́ли** (XVIII с.), OES. **вита́тъ** (XI с. Остр. ев.), **витаєтъ** (XI с.) all with the meaning 'to live'; **вита́тися** 'to greet each other'; BRu. **вита́ць**, Ru. **вита́тъ** 'to soar; to live', OCS. **vitati** 'to live, stay', Bu. **вита́я** 'to soar', Cz. **vitati**, Slk. **vitati**, Po. UpSo. **witać**, LoSo. **witaś** 'to greet'. — Deriv. **за-**, **при-**, **по-** **вита́ти**, **-за-**, **при-**, **по-** **вита́ти**, Wd. **ковита́ти**, arch. **обита́ця**, **обітель** (Желеховський 1, 539), МУк. **вита́ннє** — иностранствє (XVII с. Алфавит 28), обитель. (1484 Пом'яник); PN. **Витослав**, **Витомів**, **Симовит**; FN. **Витан**, **Витанович**, **Симович**, **Витом**, **Витошинський**, **Витошинський**; GN. **Вит[ь]ків**, AmUk. **Whitkow** (Saskatchewan), cf. On UVAN 2, 22. — Syn. **перебува́ти**, **бу́ти присутнім де́сь**; **зверта́тися до ко́го з приві́танням**, **прийма́ти гості́нно**; **запро́шува́ти до та́нцю**, Шевченко 1, 94, 102; (**у зв'язку́ з яко́юсь подією**;) **поздоровля́ти**; (**при наго́ді яко́гось свя́та, то́що**;) arch. **віншува́ти**, Деркач 43; МУк. **прийма́ти**, **стрива́ти**; **виявля́ти свої́ почуття́**, **здорівка́тись**, Тимченко 256 - 257.

PS. **vitati* orig. 'to live, stay', later: 'to welcome (at home); to greet'; derived from BS. **weita-* 'place, home', cf. Lith. *vieta* 'place, yard, settlement', Latv. *vieta* 'place, space', OPr. GN. *Bersio - weitigen*, Matzenauer LF. 11, 339, Trautmann 345, Pokorny 1124, a. o.; re. the evolution of meaning cf. Macek 568 and Slavia 22, 359, Георгиев 154 (:the earliest meaning of **vitati* was: 'to soar, live with'; it developed later into: 'to greet, welcome' under the influence of the greeting formula: **vitajь!* 'be with us, stay at our place!'), see also Brückner 625; Uk. (orig.) **вита́ти**|| (later) **віта́ти** developed under the influence of **за[по]ві́т**, **приві́т**, see s. vv.

Вітачів, **Вітечів** (УРЕ. 2, 396), **Вітичів** (ЕУ. 2 : 1, 261), **Вітечев** (Грушевський 2, 281) GN. **Vytachiv** (village in Київщина), OES. **Vitetzdevi** (Хс. **Constantinus Porphyrogenitus**), на **Вітечевѣ холму** (1377 Лавр. 1, 149), **въ Увѣтичехъ** (ibid. 181), MRu. **Вѣтичи** (XVII с., ЭС. 6, 573), **Витичевъ**, **Витачевъ** (XVII с. ibid.), Ru. **Вітичев**. — Deriv. **вітачівський**, **вітечівський**, **вітичівський**. — Syn. **Святополчъ городъ** (1377 Лавр. 1, 149).

The variableness of forms suggests a f/e. influence of **вітекти** (: **текти**), **вітими** (: **тіка**), **вітаюти** (: **таюти**), etc.; the name seems to be derived from PN. **Витичь*, connected with **вита́ти**, q. v.; cf. also Тихомиров 12, 17, 171, 375.

вѣти 1. **в'ю**, **в'єш** 'to weave, plait, wreath (a garland); to twist, twine, wind round', МУк. **вѣются** (XV с. Сл. плк. Гр.), **вѣет** (XVII с.), **вѣтихъ** Grp. (XVIII с.), OES. **вѣтьє** (XIV с.); BRu. **вѣць**, Ru. **вѣтъ**, Bu. **вѣя**, Ma. **вѣе**, SC. **viti**, Sln. **viti**, Cz. **viti**, Slk. **vit'**, Po. UpSo. **wieć**, LoSo. **wieś**. — Deriv. **вѣла**, **вѣлка**, [з] **вѣтий**, **вѣтися**, **за-**, [i]з-, **об-**, **пере-**, **під-**, [с]по-, **при-**, **роз-** **вѣти[ся]**, along with corresponding iter. forms : **за-**, [i]з-, **об-**, **пере-**, **під-**, [с]по-, **при-**, **роз-** **вѣти[ся]**; here also: **вѣхати**, **вѣхор**, **в'юга**, **в'юн**; **повуту́ха**, dial. **вѣтушки**, **вѣяшки**, **вѣяшки** (Одещина, Терешко, УкДіОн. 1, 104); **вѣтиця** (Шухевич 4, 354). — Syn. **крути́ти**, **плеті́ти**, Тимченко 257.

PS. **viti* 'ts', IE. root ***wei-* : ** *wi-* 'to wind', cf. Lith. *vūti*, Latv. *vīja* 'fence', Skt. *vāyati* 'he weaves', Lat. *viēre* 'to bind', Alb. *vik* 'stretcher', OIr. *ar-fen* 'to close', Goth. *waddjus* 'wall', etc., Преображенский 1, 86, Oštir WuS. 4, 212, Trautmann 346, Mikkoala 1, 39, Macek 569, Георгиев 158, Pokorny 1121, Шевельов 45, 120, 359 - 360, a. o.; re. apophonism **voj-* see **війна́**, **во́йн**, etc., under **вой**.

вѣти 2. **вѣю**, **вѣєш** 'to howl. whine, screech, shriek, lament', МУк. **вѣти** (XVII с.), **вѣти** (XVIII с.), OES. **вѣти**;

BRu. *выць*, Ru. *выть*, Bu. *вiя*, Ma. *вiйам*, SC. *vijati*, Sln. *víti*, Cz. *výti*, Slk. *vut'*, Po. *wuć*, LoSo. *wuś*, UpSo. *wuć*. — Deriv. *вiттiя*, *завiттi*, iter. *завiттiати*, *-iттiя*. — Syn. (*жiлiбно*;) *скiллiттi*, *квiллiттi*, Деркач 37; *видавiттi* *вiлос прiттiягом i смiттiно*, Тимченко 462.

PS. **vyti* 'ts', IE. root **u-* with orig. meaning 'to hoot, howl, screech', cf. Lith. *u[li]lóti* 'to say ul', Skt. *ulūka-*, Lat. *ulucus* 'owl', *ululāre* 'to howl', Gk. *hulāō* 'bark', OHC. *ūwela*, ModHG. *Eule*, AS. *ūle*, E. *owl*; re. prothetic *v-* see висiк[ий]; Miklosich 397, Преображенский 1, 105, Skeat 420, Kluge 77, Pokorny 1105, Шевельов 65, 235, а. о.

Вiтовт, Вiтолд PN. Vytautas, Vitold, MUK. Витолтъ (XVI с. Гумецька ДослМат. 6, 123), предъ паномъ Вытолт-омъ (1458 Гумецька *ibid.* 122), OUK. Витолдъ (1389 Гумецька *ibid.* 122), Витовтъ (1396 *ibid.* 122); Ru. *Витовт*, *Витолд*, Po. *Witold*.

From Lith. *Vytautas* (<**Vyltautas* : *viltis* 'hope'), Гумецька l. с. 127; MUK. and OUK. forms with *-ol-* are hyper-istic neologisms, cf. Мельничук Слов. мовозн. 1, 105.

Витослiв, Витомiр see вiттiати.

вiтребiньки, Wd. also вiтребеньки (Колодiй РМ. 5, 283) 'whims, caprices, crochets, fancies, freaks, vagaries, oddities', ModUk. only. — Deriv. *вiтребiньочки*, *вiтребiнькуватий*, *вiтребiнькувати*. — Syn. *вiгладки*, *дрiбнiйчки*, Деркач 37; *вiреди*, *дрiбнiйци*, Колодiй l. с.

A neologism based on *трiба* 'need, desire', *вiтребувати* 'to demand, desire'; the evolution of meaning : 'desires' > 'unnecessary demands' > 'caprices, crochets, fancies'.

вiттрих Wd., also вiттрик (Стрий) 'false-key, pick-lock', ModUk.; Po. *wytrych*. — Subst. *одмiчка*, Колодiй РМ. 5, 283.

From Po. *wytrych* 'ts', the ultimate source being ModHG. *Dieterich*, Malinowski PF. 2, 256, Korbut *ibid.* 4, 513; cf. also Brückner 111 (: *witrych* < *Dieterich*).

вiттришки, **вiттришки** купувати (продавати, ловити) colloq. 'to gape', ModUk. only. — Syn. *продавати лав*.

Based on *вiттриццати*, *вiттриццати очи* 'to open one's eyes wide, stare, goggle'.

вiттязь 'hero, champion', MUK. вiтяз' (XVIII с.), OUK. вiттязь (1395 Тимченко 257), OES. *ot* вiттязем; BRu. *вiттязь*, Ru. *вiттязь*, OCS. *vitezъ* (Георгиев 154), Bu. *вiттег*, *вiттек*, *вiттег*, SC. *vitezъ*, Sln. *vitezъ*, Cz. *vitezъ*, Slk. *vítaz*, Po. *zwycięski*, OPo. *wycięzny*, *wycięski*, UpSo. *wiçazъ*. — Deriv. Wd. *вiттязiнько*, *вiттязкий*, *вiттязувати*, *-iттiя*; see also *звiттяга*; FN. *Вiттязь*, *Вiттязiнько*. — Syn. *перемiжець*, *багатiр*, *герiй*, Тимченко 257.

The word is generally derived from ONor. *vikingr* (or **viting*) 'viking, a Northern pirate', Tamm 18 - 20, Unlenbeck Archiv 15, 492, Janko WuS. 1, 108 - 109, Vondrák 1, 144, Schwarz ZfslPh. 2, 104 - 105, Stender - Petersen *ibid.* 4, 44 - 45, Skok *ibid.* 9, 139, Огiенко РМ. 1, 114, Шевельов Ук. За-сiв 3, 101, РСмалъ-Стоцький 4, 81, а. о.; while the above etymology is not to be taken as being conclusive, it is derived from full consideration of the lingual data; less persuasive are other explanations, as, e. g., derivation from Goth. *Vit-ingui*, *Vithungi*, suggested by šafařik 1, 432, Miklosich 393, Matzenauer 88 - 89, а. о.; from ONor. *hvitingr* 'blond man; high-class man', Ekblom ZfslPh. 16, 282, Nord. *hviting* as slavisches Wanderwort, Uppsala 1957; there are also attempts to explain it from Sl. **vitъ* 'booty, spoil', Brückner 659, Archiv 42, 139, ZfslPh. 6, 56 - 65, Machek 568, LF. 73, 231, Slavia 22, 334, Георгиев 154, а. о.; the word is extensively analyzed by Kiparsky 1, 268 - 270 and Шевельов 302, 340.

Вифлеём see Вифлеём.

вѣфрезувати Wd. 'to bead, curl, a border', first recorded in the XX c. (PCСтоцький 4, 262). — Subst. *обробляти метал, дерево фрезером*.

From ModHG. *ausfräsen* 'ts' PCСтоцький, l. c., the ultimate source being Fr. *fraise*, see фрэза.

вихати, -вихнути 'to swing, move, brandish, rock', MUK. виханіє (1766), OES. -вихати, вихляти; BRu. *віхати*, Ru. *вихать*. — Deriv. *віхалка, вивихати, вивихнути, вивих[нення], звихати, звихнути, звихнення*. — Syn. *махати, виляти*.

Root *ви-* like in *віти* 1., q. v., extended by the suffix *-x-*, Преображенский 1, 86 - 87, (extensively:) Ващенко 14 - 15; see also *вихор*.

віхор 'whirlwind, hurricane', MUK. заверть — віхорь (1596 Зизаній), заверть : віхорь, або віхерь (1627 Беринда), у віхри, віхром Isg. віхрами Ipl. (XVII c.), вихровь Gpl. (XVIII c.), OES. вихрь, вихерь (XI c.), въ вихрѣ (XIV c.), вихорь (XV c.); BRu. *віхар*, Ru. *віхор, вихрь*, Bu. *віхър*, Ma. *віор*, SC. *vichâr, vichôr*, Sln. *vihâr*, Cz. *vichr*, Slk. *vichor*, Po. *wicher*, LoSo. *wichar*, UpSo. *wichor*. — Deriv. *вихорець, вихровий, вихруватий, вихроватий, вихрястий, віх[о]рити[ся]*. — Syn. *күрява, күрүтень*, Уманець 97.

Root *ви-* like in *віти* 1., q. v., extended by suffixes *-x-* and *-or-*, Преображенский 1, 87, PCСтоцький 1, 32; Vondrák 1, 433 - 434, connects it with Lith. *vėsulas* 'ts'; he is followed by Георгиев 156 (IE. ***weisuros*), a. o.

виш SovUk. abbr. of висока школа 'high school'.

вішар 'last year's grass', ModUk. only — Deriv. *вішарець*. — Syn. *минулорічна, торішня трава*.

A specialized meaning of *шар*, q. v., with prefix *ви-*.

вішній, Wd. вишний 'high, superior', Вішній 'Supreme Being, Most High', MUK. вышний (1463), вышнимъ Dpl. (1645), вышнюю (1670), съ вышними (XVIII c.), вишну Asg. (XVIII c.), OES. съ вышняго края (XI. Остр. ев.), вышнии превышнии городъ, въ вышнимъ градѣ, вышнии (XII c.); BRu. *вѣшні*, Ru. *вѣшний*, OCS. *vyšнь, vyšnij*, Bu. *viš[en]*, Ma. *višen*, SC. *višnja*. — Deriv. *Всевишний*; FN. *Вішний, Вишнянський||Вишнянський*; GN. Нс. *Вішний* (Гуц. 211), Вк. *Вішня, Вішні, Вишняни, Віжний (: Ніжний), Вішний Близнець, Вішний Конець, Вішні Хати, Віжний Конець, Потічок Віжний* (Бойк. 232, 243); SoCp. *Vyšn'i Čabiny* (назва села: Вишні Чабіни, Панькевич 251 - 252). — Syn. *вѣршній, горішній*.

PS. **vyšнь[jь]* 'ts', orig. comparative of *високій*: **vys-j-ънь*, see s. v.

вішня 'Prunus cerasus L.: cherry; cherry tree', MUK. вишневый (XVII c.), вишня (XVIII c.), OES. вишневъ (1392); BRu. *вішня*, Ru., Bu. *вішня*, Bu., Ma. *вішня*, SC. *višnja*, Sln. *višnja*, Cz. *višně*, Slk. *višňa*, Po. *wiśnia*, UpSo. *wišeń*, LoSo. *wišňa*. — Deriv. *вишенька, вишенник, вишник, вишнина, вишничок, вишнів[оч]ка, вишняк, вишнячок, вишневий, вишневенький*; GN. *Вішен[ь]ка, Вішен[ь]ки, Вишневате, Вишневецке, Вишневичик, Вишнів[ець], Вишнівка, Вишнівчик, Вишняківка, Вішня, Вишнякі*; FN. *Вішня, Вишенський, Вишневський, Вишневецкий, Вишнівський*. — Syn. *дерево й овоц Cerasus vulgaris* Mill. Тимченко 258; *зіме*, Makowiecki 296.

PS. **višnja* < IE. ***wiks-injā* 'ts', connected with Gk. *iksiós*, Lat. *viscum*, OHG. *wihvila*, MHG. *wihsel*, ModHG. *Weichsel[kirsche]*, Kluge 389, Преображенский 1, 87, Младенов 69, Георгиев 157, Pokorny 1134, a. o.; there is less probability of its being borrowed from Gk. *výssinos* 'purple-red (fruit)', Vasmer ИзвОРЯС. 12 : 2, 225, Schrader IF. 17,

30, Matthews 141, a. o.; no conclusive evidence for its "proto-European" basis has been advanced by Machek 568.

вищати see виск.

вищий 'higher', MUK. вышшого Gsg. (1545), вышшимъ Dpl. (1667), з вышшой гребли (1675), вышшая (XVIII с.), OES. вышыши (XI с.), вышышоу Dsg. (XI с.), вышышею Isg. (1073 Изб. Св.); BRu. *вышэйшы*, Ru. *выше*, QCS. *vyše*, Bu. *виш*, *виша*, *-ше*, SC. *vīšē*, Sln. *vīše*, Cz. *vyšší*, Po. *wyższy*, OPo. *wyszszy* (Brückner 639). — Deriv. *підвищити*, *підвищений*, *-ня*, *підвищати*; FN. *Вишата*, *Вишемір*, *Вишеслав[ський]*, *Вишинський*; GN. *Вишгород* (= *Vusehrade* X с. Constantinus Porphyrogenitus). Syn. *другий ступінь від „високий”*, Тимченко 477.

PS. **vys-jъs-jъ* 'ts'; Uk. вищий from вишний by dissimilation of šš > šč, Зілинський 132, in SoCr. dial. there is secondary form of вищий : *вижый*, *вижа*, *виже* (Імстичово, Панькевич 259) influenced by *нижый*, *нижа*, *ниже*.

виширити, виширяти : щирій.

вишкй Npl. dial. : віти 1.

vi Wd. 'in, at', first recorded in 1886 (Желеховський 1, 94). — Deriv. *уві*. — Subst. *в*.

Uk. neologism based on *во* (< **vъ*) with secondary ikannya before two or more consonants, cf. зі.

vi- Wd. (Гуцульщина, Долинщина) prefix corresponding to *ви-*, e. g. *вібрати* (: *вібрати*), *вінести* (: *вінести*), *вівагом* (: *вівагом*, Шухевич 4, 354), etc., Mod-Uk. only.

The change *vy-* > *vi-* is not quite clear; perhaps it is based on orig. [в]о- and verbs like *брати* with Uk. ikannya, viz. **обрати* > **вобрати* > *вібрати*; on the other side, it might be referred to *ві*, see the preceding entry; uncertain.

віадук see віадукт.

віблий, Wd. also облий (Желеховський 1, 542) 'round, cylindrical', OES. обьло (1073 Изб. Св.), обьль (XII с.), обль, обль, обльхъ Gpl.; Ru. *облий*, dial. *обельной*, also *обблий* (Vasmer 1, 211), Bu. *объл*, *оббли*, SC. *òbal*, Sln. *òbel*, Cz. *oblý*, Slc. *oblínes*, Po. *obły*, UpSo. *wobli*, LoSo. *hobel*, *hoblina*. — Deriv. Wd. *вібель*, *віблэк*, [в]облиця, FN. *облий*. — Syn. *крюлий*, *циліндричний*.

PS. **obylz* < **obvylz* 'ts' connected by apophony with **val-*, see вал 1; re. prothetic *в* and change of *o* > *i* see він.

вібрація 'vibration, oscillation', **вібрувати** 'to vibrate', ModUk.; BRu. *вібрацыя*, *вібрыраваць*, Ru. *вибрация* (since 1837), *вибрировать*, Po. *wibracja*, *wibrować*, etc. — Deriv. *вібраційний*, *вібрування*; here also; *вібратор*, *вібріон*, *віброскоп*. — Subst. (*вібрація*;) *коливання повітря*, *в наслідок дрижання якихось речей*; *тремтіння голосу при співі*, Бойків 87.

From Lat. *vibratio* : *vibrāre* 'to swing, move backwards and forwards', Skeat 690, АкСл. 2, 344 - 345.

віварій, **віваріюм** 'vivarium', ModUk.; BRu. *віварий*, Ru. *виварий*, Po. *wiwarium*, etc. — Subst. *приміщення для тварин в умовах, близьких до природних*, Ляхів 121.

From Lat. *vivarium* 'ts', Орел 1, 66.

віват 'cheers : vivat!', **віват!** interj. 'long live!, hurrah!, well done!', ModUk.; BRu. *віват*, Ru. *віват* and *виват* (since 1891), Po. *wiwat*, etc. — Deriv. *віватувати*, *-ання*. — Subst. (*віват*;) *оклик: хай живе!*; (*віват*;) *хай живе!*, *слава!*

From Lat. *vivat* 'vivat!, hurrah!' (: *vivere* 'to live'), АкСл. 2, 215.

Вівдя see Евдокія.

вівєр 'person who enjoys life, easy-going man, gay dog', ModUk. only. — Subst. *людина весєлого способу життя*; сун. *бонвівєан*, Бойків 88.

From Fr. *viveur* 'ts'.

вівєра, вивєрница 'squirrel', ModUk.; BRu. *вивєра*, Ru. *вивєрра*, Po. *wiwera*, etc. — Subst. *куня, тхир*.

From Lat. *viverra* 'ts', АкСл. 2, 346.

вівісєкція 'vivisection', ModUk.; BRu. *вівісєкція*, Ru. *вивисєкція* (since 1866), Po. *wiwisekcja*, etc. — Deriv. *вівісєкційний*; here also : *вівісєктор, -ський*. — Subst. *живорєзтин, операція на живих тваринах з метою вивчення функцій певних органів, тєщо*, Орел 166.

From Lat. *vivus* 'alive' and *sectio* 'section', Орел 1. с.

вівкати, вивкнути 'to shout, shriek, scream' ModUk. only. — Deriv. *вивкання, вивкнення, за-, по- вивкати, -ання*. — Сун. *вайкати, вєйкати, гєйкати; викрїкувати*.

An o/p. formation related to *вайкати, вєйкати, гєйкати*, see s. vv.

вівса́, вівсјог, вівсјаний etc. овєс.

вівтáр, Wd. *óltar* (Lk.), *вонтáр* (Надсјання, Пшеп'юрська 84) 'altar', MUK. *óltarъ* : *жертвєвникъ, оф'єрвєвник, óltarъ велїкий* : *прстóль* (1627 Беринда); *олтаръ - освятилище, святиня, очистилище, ублагалище, жертвєвникъ, требище* (XVII с. Синонима 168), OES. *ал'тара Gsg.* (XI с. Остр. ев.), *ал'тарьмь* (ibid.) *прѣдь олтаремь* (XI с.), *къ олтарю* (XI. с.), *óltarъ* (XII с.), *олтарь* (XIV с.); BRu. *алтáр*, Ru. *алтáрь*, dial. *волтáрь* (Vasmer 1, 14), OCS. *ol[ъ]tarъ*, Bu. *алтáр*, *олтáр*, Ma. *áлтap*, SC. *òltàr*, Sln. *oltár*, Cz. *oltář*, Slk. *oltár*, Po. *oltarz*, UpSo. *woltař*. — Deriv.

вівтáрик, вивтáрний, MUK. *алтарія* (XVIII с.). — Subst. *престóл, жертвєвник*.

From Lat. *altāre* 'high place' (: *altus* 'high'), perhaps through the medium of MHG. *altāri*; the word was introduced into Sl. by Christianity in the IX с.; some etymologists derive it, inconvincingly, from Gk. *altári[o]n*, Vasmer ИзвОРЯС, 12 - 2, 220 (yet, cf. his ED. 1, 14), Преображенский 1, XXV; extensive analysis with literature is offered by Kiparsky 1, 119 - 120; cf. also Buga ZfslPh. 1, 30, Machek 338, Шанский 1, 80 - 81, Худаш 133, Ковалів 2, 83, 108, 257, а. о.; Uk. *вівтáр* (from older *óлтáр*) is connected with prothetic *ікання*, cf. *він*.

вівтóрок, Wd. *втóрок* (PM. 1, 182 - 183), MUK. *у вовторокъ* (1593, XVIII с.), *на вовторок* (1598), *во второкъ* (XV—XVIII с.), *вторку Dsg.* (XVII с.), *вѣвторокъ* (= *въ вѣвторокъ* or *вѣ второкъ*, 1713 Кримський 1, 190), OUK. *втрк* (1404), *во вторникъ* (1434), OES. *въ вѣторьник* (XI с. Остр. ев.), *въ вторникъ, вторнику Dsg.*, *оуторник, уторк, овторникъ* (1377); BRu. *айтóрак, айтóрник*, Ru., Bu., Ma. *втóрник*, SC. *ùtorak*, Sln. [*v]tòrek*, Cz. *ùterek, úterý*, Slk. *utorok*, dial. *ofterek, vochterek*, Po. *wtorek*, LoSo. *wattora, waltork*, UpSo. *wutora, hutora*, Кореčnú 487. — Deriv. *вівтóрковий*, MUK. *вторковый* (1621), *вовторковый* (1693). — Сун. *другий день тїжня по недїлі*, Тимченко 280, 351.

The word is based on *втóрий*, PS. **vstorъ* 'second'; while Wd. *втóрок* and OUK. *вторникъ* are clear morphologically and semantically (< **vstorъkъ, *vstorъnikъ* respectively) *вівтóрок* has a twofold explanation, viz.: *у словї* *вівтóрок* *голосний і розвинувся з нового приставного о* : *вѣторъкъ > ѳвѣторокъ > ѳвторок > вивторок*, порівн. *овторникъ* (Лавр. літ.); *приставний о в цьому словї, можливо, розвинувся з прийменника въ* : *въ вѣторъкъ > в овторокъ > вовторок > вивторок*, Жов-

тобрюх Іст. грам. 160; the first explanation (prothetic *u* with successive ікання) seems to be more plausible, cf. also Соболевский 54, Огієнко РМ. 1, 182 - 183, а. о.

вівця, GrI. овѣць 'sheep, ewe', MUK. вовцы Npl. (1573), вовца (1665), вовць ArI. (1682), з вовцами (1690), вѣвць, вивць (XVII—XVIII с. Інтермедіі 54, 204), OUK. воовця (1266 - 1301 Кримський 1, 148), OES. овьцамъ Dpl. (XI с. Остр. ев.), овця, за овцу (XIV—XV с.), овцамъ Dpl. (XV с.), BRu. айця, авѣчка, Ru., Бу. овця, Ма. овца, SC., Sln. ovca, Cz. ovce, Slk. ovca, Po. owca, LoSo. wowska, UpSo. wowska, Ca. wōwca, Кореѣнѣ 295. — Deriv. вівчар, -ка, вівчарѣнко, вівчарик, вівчаріха, вівчарівна, вівчарство, -ський, вівчарня, вівчий, вівчийнець, вівчарити, вівчарювати, вівчура, овѣчка, овѣченька, -ечка, овѣчина, овѣчник, овѣча, овчар, -ик, овчина; вівцебійк; MUK. на вивчара (XVIII с.), OUK. воовчихъ GrI. (1266 - 1301, Кримський 1, 147); FN. Вівчар||Овчар, Вівчарик||Овчарик, Вівчарѣнко||Овчарѣнко, Вівчарук; GN. Овчарів, Вівчарівка, here also Вівня, Овнянка. — Syn. рід ссавицьв родини бичачих, споріднена з козами, УРЕ. 2, 412.

PS. *овьса — a dimin. form of *овь, IE. **oṽikā : **oṽi-s 'ts', evidenced in Lith. avis, āvinas, Latv. avs, avins, āuns, Skt. āvi-, -avikā, Arm. hoviw, Gk. óis, Lat. ovis, OIr. ói, OHG. ouwi, ou, AS. ēowu, E. ewe, etc. Miklosich 229, Meillet Ét. 260 - 261, Vondrák 106, 164, Преображенский 1, 637, Machek 346, Младенов 372, Skeat 202, Walde-Hofmann 2, 229, Loewenthal WuS. 9, 186, Trautmann 20 - 21, Pokorny 784, а. о. Uk. вівця is a result of prothetic (*u*) ікання, viz. *овьса > воовця > вуовця > вуывця а. о. forms known to Uk. dialects, Кримський 1, 143 - 148; orig. *овь is preserved in GN. Овнянка (<*oṽnjāzka), Вівня (<*oṽnjā).

вів'ярка Wd. (Угнів, Лев 8) = вівірка.

вігѡнь see вігѡня.

Вігор, В'ягр and (from Po. :) В'яр GN. Vihor, Vyar (river), ModUk.; BRu., Ru. Вяр (Кат. річок 3, 151), Po. Wiar. — Deriv. Стрѣвгор.

Uk. Вігор is a dial. form of orig. В'ягр (through transitory stages : > *Вягѡр, > *Вегѡр > *Вігѡр < *Вігор) connected with root *vegr- 'winding, rapid', Rozwadowski 298 and RS. 6, 55, followed by РССтоцький 4, 32; re. dial. change of 'a > 'e > 'i cf. Пшен'юрська 17 - 18; Po. Wiar. derives from Uk. В'ягр with disappearance of *h* before final *r*.

Вігорля́т see Вигорля́т.

вігран Wd. see орган.

віган Wd. '(women's) dress; coat' (SoCr., Гнатюк ЕЗ6. 4, 236), first recorded in 1898. — Subst. сукня; плащ, Гнатюк I. с.; діво́че пла́ття (для діте́й та підлітків); Кириченко РМ. 5, 85.

From Hg. *vigono* 'ts', Гнатюк I. с.

вігв́ам, SovUk. вігв́ам 'wigwam, Indian hut', ModUk.; BRu. вігв́ам, Ru. вигв́ам, Po. wigwam, etc. — Syn. Інді́анське житло́ з полотна́, чи шкі́р, ю́рт, Луговий 299.

From AmE. *wigwam* 'ts', the ultimate source being Ind. (Algonkin) *mikiwan*, *wikiwam* 'house', Skeat 716, Mencken 100, 105, Білаш 140.

вігілія Wd. see вілія.

вігілі́ція 'invigilation, observation', ModUk., Po. *wigilacja*. — Deriv. *інвілі́ляція*. — Subst. до́гляд, на́гляд, Бойків 88.

From Lat. *vigil* 'awake, lively, vigilant, watchful'.

вігѡня, SovUk. вігѡнь, віку́нья (УРЕ. 2, 414) 'vicuna; vicuna wool, cloth', ModUk.; BRu. вігѡнь, Ru. вигѡнь, Po.

wigoń, etc. — Deriv. *ві́гоньовий*. — Subst. *жу́йна тварі́на з роді́ни лям*; *во́вна, мате́рія з ві́они*, Орел 1, 166.

From Fr. *vigogne* (from Sp. *visiña*) 'ts', the ultimate source being Peruvian (Kechua) *huicsiña* 'llama', Skeat 691, Gamillscheg 891, АкСл. 2, 347.

від, од, dial. **віді** (Львів, Стрий) 'from since; than', MUK. **вид** (1791 Хр. 2, 401), **вѣд** (1736 Інтермедії 112), от (: вод-кул 1786 Хр. 2, 419 - 420), от (1770 Полѣтика 51 - 53), отъ (XVIII с. Тимченко 698), от (XVII с. *ibid.* 909), от (XV с. *ibid.* 698), од (XVII—XVIII с., Інтермедії 88, 197 - 199), OES. отъ (XI с. Остр. ев.), ото, ѿт (1300), вотъ (1354); BRu. *ad*, од, Ru. *от*, *ото*, Bu. *от*, dial. *yt*, Ma. *од*, SC. Sln. *od*, Cz., Po. *od*, *ode*, Slk. *od*, *odo*, LoSo., UpSo. *wot*, Ca. *wöt*, Корежнѹ 293. — Deriv. : *від-*, *од-*, *віді-*, *відо-*, *оді-* are frequently used as prefixes, e. g. : *відда́[вѣ]ти*, *відданний*, *-но*, *відда́ча*, *від-*, *од-* *бирати* : *віді-*, *відо-*, *оді-* *брати*, *від-*, *од-* *ривати* : *віді-*, *відо-*, *оді-* *рвати*, *від-*, *од-* *микати*, *віді-*, *відо-*, *оді-* *жну́ти*, etc.

PS. **otz*, **ot* 'ts', IE. ***ato-*, ***ati* 'over; back; here', cf. Lith. *at-*, *ata-*, *ati-* 'back; here', OPr. *et-*, *at-*, Skt. *áti* 'over, much', Av. *aiti-*, Arm. *ati*, Lat. *at* 'but', OIr. *aith-*, *ad-* 'again', etc., Срезневский 2, 772, Meillet Ét. 155 - 156, Преображенский 1, 670 - 671, Trautmann 46, Pokorny 70 - 71, a. o.; Machek, 334 and ZfS. 1 : 1, 4, connects it with Gk. *anti* 'against', Goth. *and[an]-*, ModHG. *ent-*; according to him the change of *ot[ɛ]* > *od[ɛ]* was caused by final consonants of such prp. as **nadz*, **podz*, **perdz* and/or phonol. assimilation of prefixes before *d* (e. g. **ot-dati* > **od-dati*), cf. his ED. 334; ModUk. *від* goes back to XVIII с., though *грамота* of 1436 notes на-иткилъ (=ѡткѡля, відкіля, Кримський 1, 175 - 176); *від* developed from **водъ*, and this from *вотъ* (1354), the oldest form being *отъ* (XI с.); re. prothetic *o* and change of *o* > *i* see *він*.

віда 'news, rumour, hearsay', ModUk. (1861 М. Вовчок); **відати** 'to know', MUK. *вѣжа*, *вѣдати* (1596 Зизаній), *вѣдати* (1612 Худаш 127), *вѣжа*, *вѣжда*, *вѣдати* (1627 Беринда), *відати* (XVII с. Гептаглот 18), OES. *вѣдъ*, без *вѣды* (XII с.), *вѣдати*; BRu. *вѣдаць*, Ru. *вѣдатъ*, OCS. *vědъ*, *věděti*, Bu. dial. *вѣда́*, Cz. *věda*, *věděti*, Slk. *vedeť*, Po. *wiedza*, *wiedzieć*, LoSo. *w'edz'eć*. — Deriv. *відка*, *відання*, *відав*, *відай*, *ви-*, *від-*, *з[а]-*, *роз-* *відувати*, *вівідати*, *від-*, *з-*, *розвідати*, *навід[ув]атися*, *за-*, *о-*, *про-* *с-* *повідати[ся]*, *проповідь*, *за-*, *оно-*, *спо-* *відъ*, [*за-*, *о-* *по*] *вісти*, *оповістка*, *сповістїти*, *сповіщати*, [*с*] *відомий*, *-мість*, *звідомлення*, *повідомити*, *повідомляти*, [*но*] *вість*, *вістка*, *повістяр*, *-ка*, *-ство*, *-ський*, *совість*, *совісний*, *-ність*, *-но*, *вісник*, *вісниківство*, *-вець*, *відьма*, *відьомство*, *-ський*, *відьмити*; compounds: *благовісний*, *-ик*, *-иця*, *благовістїти*, *Благовіщення*, *серцевідець*, *невіжа*, *-жество*; GN. *Вістовá*. — Syn. *знати*.

PS. **věda*, **vědati* (||**věděti*) 'ts', IE. root, ***ueid-* : ***uoid-* 'to find, see, recognize', cf. OPr. *waidimai* 'we know', Gk. *oida*, Skt. *vēda*, Goth. *wait* 'I know', OHG. *weiz*, ModHG. *wissen* (ich *weiss*) 'to know', etc.; Kluge 398, Преображенский 1, 106 - 107, Trautmann 338, 357 - 358, Mikkola 1, 55, 60; 2, 187, Pokorny 1125, a. o.; see also *від*, *відіти*.

відав, **відай** see the preceding entry.

відва́га, **відва́жний**, etc. : *вага́*.

відві́д : *води́ти*.

відві́д[ув]ати see *віда*.

відві́т, **одві́т** arch. 'reply, response, answer', OES. *отъ-вѣтъ* (XI с. Остр. ев.), *отвѣтъ*, *ѡтвѣтъ* (1351); Ru. *отвѣт*, OCS. *otvѣtъ*. — Deriv. *від-*, *од-* *вітний*, *-ність*, *від-*, *од-* *вітити*, *від-*, *од-* *вітувати*, *від-*, *од-* *віщати*, *від*, *од-вічальний*, *-ність*. — Syn. *відповідь*.

PS. *otvětz 'ts', BS. root ***wait-*, evidenced in OCS. *věštati*, Cz. *větiti*, Slk. *vetiť* 'to talk', OPr. *waitiāt* 'to speak', Lith. dial. *vaitenù* 'I judge, decide', Trautmann 339; also Miklosich 387 - 388, Преображенский 1, 109, Machek 564; see also віче, за[по]віт, обіт, привіт, увічливий, etc.

Відень, Відня GN. 'Vienna', MUK. при столичномъ городѣ, Вѣнѣ (XVIII с. Ист. Русов 176), подѣ Вѣною (XVIII с. ibid. 180); въ... Вѣннѣ (1784 ЗНТШ. 52, 24), Виденское правительство (1790 ibid. 32); BRu., Ru. *Вѣна*, Cz. *Videň*, Po. *Wiedeń*, etc. — Deriv. *віденець*, *віденка*, *віденський*. — Syn. *столиця Австрії*, *наддунайська столиця*; *Виндоб[она]* (1790 ЗНТШ. 52, 29).

Uk. and other Sl. forms of type *Відень* are based on older G. form *Wieden*, Miklosich 388; MUK. Вѣн[н]а, BRu. and Ru. *Вѣна* come from Fr. *Vienne* or It. *Vienna*, Vasmer 1, 182; the name itself goes back to *Vindobona* (II с.) of uncertain origin, cf. Rešetar Archiv 35, 296 - 298, Staszewski 329 - 330, Мельхеев 24, Рудницький OnUVAN 2, 23, а. о.

від'ємний 'negative', ModUk. — Deriv. *від'ємник*, *від'ємність*. — Syn. *негативний*.

From *відняти*, *відійму*, see няти.

відзігórний see фіцігórний.

відзіні Wd. 'appearance, phantom', first recorded in the XX с. (Угнів, Лев 8). — Subst. *з'ява*, *примара*.

From Po. *widzenie* 'ts'.

відкара́скатися 'to get rid of; to break from, tear oneself away', ModUk.; BRu. *кара́скаць* 'to carry', *кара́скацца* 'to crawl, climb', Po. *karaskać się* 'to put off, delay'. — Syn. *вірватися*.

Derived from *караскати[ся] which, according to Brückner 219, is connected від карась, q. v.; Шахматов Изв-

ОРЯС. 7 : 2, 355, compares it with Ru. dial. курскать, кірскытáть 'to gnaw, bite'; uncertain.

відки Wd., **відкіля**, **відкіль** 'from where, whence, from what cause', MUK. вѣдки (XVII—XVIII с. Інтермедії 63), вѣдьки (1736 ibid. 116), водкул (1786 Хр. 2, 419), отъкуль (1596 Кримський 1, 159), odkul (1651 ibid. 165), видкіль (XVIII с. Інтермедії 202), вѣтки (XVI с. КрехАп. 2, 18), OES. б(т)коле, отколѣ; BRu. *адкўль*, Ru. arch. *откóле*, *откóль*. — Deriv. *відкись*, *відкілясь*, *відкільсь*. — Syn. *з яко́го бо́ку*, *з котро́ї сторо́ни*; *з чо́го*.

Compounds : **отз-к-у*, **отз-ко-лѣ*, and (secondarily :) **отз-ко-лѣ*, cf. відтам, відти, відтіля, відтіль, etc.

відліга, Wd. also відлѣга (Боля Висоцька, Колодій РМ. 5, 284) 'thaw, thawing weather', ModUk. only. — Deriv. *відлігнути*. — Syn. *відтáль*; *відволóга*. (Колодій I. с.), Wd. *відм'єк*, *відм'як*, Желеховський 1, 99, Нс. *відволóдь*, Шухевич 4, 354; see also відліж.

A compound : *від-ліл-а*, the root **lig-* being related by arophony to **льг-* in *льгóта*, *нільга*, *лѣжкий*, etc., see s. vv.

відлі, на-відлі Wd., also навідлів (Стрий), на віллі (Желеховський 1, 99), відлю (Гнатюк ЕЗб. 26, 334) 'backward; to the left', first recorded in the XIX с. — Syn. *назад* (Гнатюк I. с.); *наліво*.

A compound : *від-лі[ва]* see лівий.

відліж Wd. 'thaw, thawing weather', first recorded in the XIX с. (Желеховський 1, 99). — Syn. *відліга*.

From Po. *odwiż* 'ts', influenced by *відліга*, q. v.

вілля Wd. see вегля.

віднище SoCr. with variants : *відмище*, *віннище*, *вінмишше*, *вільнище*, *ўднисько*, etc. (Дзензелівський 85) 'base for a hay-stack', first recorded in the XX с. — Syn.

місце для кладення копійці сіна, підина, сподіння, приготівлене (віможене хмізом, солóмою, тóщо) Дзєндзелівський 1. с.

Origin obscure; great variableness of forms points to a f/e. adapted non-Uk. term.

відóзва : звáти.

відóмий, -мість see віда.

Відóрші, Відóрші Нс. — Водóхрище see водá.

відпочíти, відпочивáти see спочíти.

відпрощíтися Нс. see простíти.

відрó, Wd. also ведрó (Желеховський 1, 60) 'pail, bucket', MUK. двѣ ведрѣ (1458, 1512), осмѣ вѣдерѣ (1507), вѣдро (XVII с.), ведро-situla (XVII с. Гептаглот 17), OUK. польтора ведра (1415), OES. вѣдро, вѣдромъ Isg., двою вѣдру (XIV с.); BRu. *вядрó*, Ru., Bu. *ведрó*, OCS. *vědro*, Ma. *védro*, SC. *vjědro*, Sln. *védro*, Cz. *vědro*, Slk. *vedro*, Po. *wiadro*. — Deriv. *відér[ѣч]ко*, *відérце*, *відérник*, *відеркóвий*. — Syn. *дерев'яна посúдина*, *дiжка*; AmUk. *пéйло*.

PS. *vědro* 'ts', IE. root ***uēd-* : ***uod-*, see водá; as such it corresponds to Gk. *hydría* 'water-pail', cf. Meillet MSL. 14, 342, Преображенский 1, 69, Trautmann 337, Machek 559, Pokorný 80, Шевельов 106, а. о.

відси Wd., **відсіля**, **відсіль**, also **відциля**, **відциль**, Lk. óтсаль 'from here', OES. отъселѣ (XI с.) : отъселе (XII с.); BRu. *атсióль*, Ru. *отсéле*, *отсéль*, OCS. *otzselě* : *otzseli*. — Deriv. *звідси*, *звідсіля*, *звідсіль*.

PS. **otz-s-y*, **otzse-ljъ* and (secondarily:) **otz-se-lja*, -se- being a demonstr. pron. : сей, цей, Огоновський 169-170; cf. also **відтам**, **відти**, **відтіля**, **відтіль**.

відсóння Wd. see сóнце.

відсоткóвий, відсóток see сто.

відтак Wd. 'then, henceforth, after that, afterwards', first recorded in the XIX с. (Желеховський 1, 103). — Subst. *опіслá*, *пóтим*, *потóму*, *згóдом*, *дáли*, *а тоді*, Огієнко РМ. 1, 219.

A compound : *від-так*, see s. vv.

відтам, **відти** Wd., **відтіля**, **відтіль** 'from there', MUK. выттуль (XVIII с. Кримський 1, 169), OUK. оттолѣ, оттоля, оттоль (XIV—XV с. Гумецька 251), OES. отътоли (XI с. Остр. ев.), оттолѣ, ѿ[т]толь, о[т]туля (1387), BRu. *адтýль*, Ru. dial. *оттолѣ*, *оттолѣ*.

Compounds : **otz - tamz*, **otz - t - y*, **otz - to - ljъ* and (secondarily :) **otz - to - lja*, cf. : звук *i* (или дифтонг *yo*) фонетически разбился сперва в форме „ѿтгѿль”, а уж из нее перенесен был нефонетически в форму „ѿтголя”, Кримський 1, 157; see also Чапля 48, Шевельов 173.

відци, **відциля**, **відциль**, **віцьци**, **віцьциль**, **віцьциля** (1818 Павловский), Wd. **віцьци** (SoCr., Гнатюк Езб. 4, 236) 'from here', ModUk. only. — Deriv. *звідци*, *звідциля*, *звідциль*. — Syn. *відсіля*, *відсіль*, q. v.

From **otz - se - lja*, **otz - se - ljъ* through assimilation of *ts* > *c* and *b/f*. restitution of prefix *otz-*, cf. also **відтам**, **відти**, **відтіля**, **відтіль**, etc.

відчай see одчай.

відчинíти, **відчиняти**, etc. : чинíти.

відшáркувати : шар.

відьма, **відьмити**, **відьómство**, -ський, etc. see віда.

віé Wd. see вія́.

віéля Wd. 'dried, withered tree', first recorded in the XIX с. (Желеховський 1, 105). — Subst. *вісохле дéрево*.

Origin obscure; perhaps it is connected with *віяти* (*віяля).

вієр arch. 'fan', first recorded in the XIX c.; Ru. *вѣер* (since 1724), Cz. *vějíř*, LoSo. *wéjer*. — Deriv. Wd. *вієрниця*. — Subst. *віяльце*, *віяло*.

From Ru. *вѣер* or Cz. *vějíř* 'ts', the ultimate source being ModHG. *Fächer*, Брандт РФВ. 18, 29, Преображенский 1, 107, Vasmer 1, 178, а. о.

віж, **вожа́** Wd. see **води́ти**.

віжди Npl. arch. 'eyelids' (Желеховський 1, 105), OES. *вижди*; Ru. *вѣжда*, OCS. *věžda*, Bu. *вѣжда*, dial. *вѣджа*, *вѣжки*, *вѣги*, *вѣжда*, Sln. *veja*, SC. *věžka*. — Subst. *пові́ка*.

From OCS. *věžda* 'ts', PS. **vědja*, root **věd-*, see **віда**, Miklosich 391, Преображенский 1, 107, Георгиев 128.

віжки, also **віжкі́** (Грінченко 1), Npl. (: *віжка*) 'reins', MUK. *вижки* (XVIII c.), *вожки* (XVIII c.), *вожокъ* GrI. (1748), *вожками* Ipl. (1692), з *вожками* (1565); BRu. *во́жка*, Ru. *во́жки* Npl., (since 1762). — Deriv. *віжечки*, *віжкувати*. — Суп. *поводи*, *повіддя*, Wd. *ліци*.

Derived from *води́ти* (: **vodj-ьka*), q. v.

віз see **вози́ти**.

віза 'visa', ModUk.; BRu. *ts*, Ru. *ві́за* (since 1863), Po. *wiza*, etc. — Deriv. *візувати[ся]* -ання, -альний. — Subst. *урядова помітка на документі (звичайно паспорті)*; *дозвіл на в'їзд, виїзд або переїзд через дану країну*.

From Lat. *visa* (pl. : *visum*) 'seen', Орел 1, 166.

візаві 'vis-a-vis', ModUk.; BRu. *ts*, Ru. *визаві́* (since 1803). Po. *vis-à-vis*, etc. — Subst. *віч-на-віч, одне проті одного*, Орел 1, 167.

From Fr. *vis-à-vis* 'ts', Орел 1. с.

Візантія, Wd. also **Виза́нтія** GN. 'Byzantium,' OES. *въ Византию* (1377 Лавр. 1, 30); BRu. *Византія*, Ru. *Ви-*

зантія, Po. *Wizancjum*, etc. — Deriv. *візантієць*, -ійка, -ійство, -ський, *візантіїщина*, *візантиніст*, -[и]ка, *візантино-знавство*, -лог[ія]. — Суп. *Царгород*|| arch. *Цар[е]град*, *Костянтинопіль*|| *Константинопіль*, *Істамбу́л*.

From Gk. *Vizántion* (OGk. *Byzántion*) of uncertain (Thracian?) origin, Staszewski 36, Vasmer 1, 199, а. о.; according to Johannes Malalas (VI c.) "this city was founded originally by Phidalia... The Thracian king Byzas took Phidalia to wife, after the death of her father Barbisius, who had been head and protector of this trading post" (*Chronographia*, book 50. 13, E. quotation of G. Sotiroff, Regina, 7. 5. 1965).

візвати́ : **звати́**.

візеру́нок, also *визеру́нок*, *везеру́нок*, (Шевченко 1, 97) 'pattern, design, figure; vignette', MUK. *визерунку* Gsg. (1558), *визерунокъ* (XVII c.); Po. *wizerunek*. — Deriv. *візеру́нковий*, *візеру́нчастий*. — Subst. *прикраса*, *малюнок*, Орел 1, 167; *зразок*.

From Po. *wizerunek* 'ts', the ultimate source being MHG. *visierung* 'ts', Korbut PF. 497, Brückner 625, Richhardt 11, 111.

візі́р 1. 'aim, sight (on a gun); view-finder; sighting device, drift sight; target', ModUk.; BRu. *візі́р*, Ru. *визі́р* (*визі́рський* since 1847), Po. *wizjer*, etc. — Deriv. *візі́рний*, *візірувати*, -ання, -альний. — Subst. *пріци́л*, *мушка на рушниці*; *прістрій на фотоапараті*; *геодезічний прілад для візірування*; *відхиломір* (на літаках).

From ModHG. *Visier*, the ultimate source being Fr. *viseur* 'ts', Орел 1, 167.

візі́р 2. also **візі́р** see **везі́р**.

візіта, SovUk. (from Ru.): візіт, colloq. візіт 'visit, call', MUK. визити Gsg. (XVIII c.), визыту Asg. (XVIII c.), на визитахъ (XVIII c.); BRu. *vizít*, Ru. *vizít* (since 1762), Po. *wizyta*, etc. — Deriv. *ревізіта*, *візитка*, *візитівка*, *візитёр*, *візитатор*, *-ація*, *візитний*, [ре]візитувати[ся], *-ання*, Wd. *візитовий*. — Subst. *відвідини*.

From ModHG. *visite* 'ts', РССтоцький 4, 200, the ultimate source being Fr. *visite* 'ts', Орел 1, 167.

візитірка Wd. 'peep-window; look-out' (Львів, Рудницький 3, 137), first recorded in the XX c. — Subst. *кватірка в дверях, отвір для підглядання*.

From ModHG. *visitieren* 'to search', *Visitierung* 'searching'; the word seems to be f/e. influenced by *кватірка*, q. v.

візія 'vision, apparition, phantasm', ModUk.; Po. *wizja*. — Deriv. *візійний*, *візіонер*, *-ка*, *-ство*, *-ський*, *візіонізм*. — Subst. *видіння*, *привид*, *зорові ілюзії в релігійній або мистецькій екстазі*, Орел 1, 167.

From Lat. *visio* 'ts'.

візнік, *-ія*, *віз[о]к*, etc. see *возіти*.

вії, Gpl. *вій* : *вія*.

вій 1. 'a bundle of brushwood (dry branches)', ModUk. only. — Syn. *в'язка*.

Derived from *віти* 1, q. v.

вій 2. Gpl. : *вія*.

Вій 'chief of gnomes, spirit of earth', first introduced by Гоголь in 1835 („Миргород”), Ru. *Вий*. — Syn. : „*Вій* — то велетенський вітвір простолюдної уяви. Так зовуть українці старшого над Гномами, що в нього вій на очях спускаються аж до землі”, Гоголь : Твори 2, Нью Йорк 1955, 156.

The name seems to be a Гоголь's neologism based on *вія*, q. v.; re. its folklore attributes in Uk. see Сумцов КСт. 3, 1892, 472, Милорадович *ibid.* 9, 1896, 45, Онацький 2, 166, Іларіон 121.

війка 1. 'winnowing machine', ModUk. only.

Derived from *віяти*, q. v.; **війка** 2. see *вія*.

війлók Wd. see *вóйлок*.

війміти Wd. 'to deprive, take away', first recorded in the XIX c. — Syn. *від[ій]няти*.

Derived from *йму*, *ймен*: *йняти*, q. v.

війна́ see *вой* 1.

війну́ти see *віяти*.

військо see *вой* 1.

війт, Wd. also *віт*, Lk. *вуйт* 'reeve, bailiff, magistrate (of a village)', MUK. *войтъ* (1516), *вуйтовѣ* Dsg. (1662), *вѣйта* Gsg. (1737), *до вѣта*, *войта* Gsg., *войту* Dsg., *войтомѣ* Isg. (XVIII c.), OUK. *воитъ* (1351, 1366), *на воитѣ* (1411), *fojt* (1419 AGZ. 4, 103), OES. *фоготъ* (1229 Срезневский 3, 1356), *воитко*, *воитяна* Gsg., *войхъ* (Преображенский 1, 91); BRu., Ru. *войт*, Po. *wójt*. — Deriv. *війтєнко*, *війтович*, *війтовичєнко*, *війтіха*, *війтівна*, *війтівство*, *війтівщина*, *війтів*, *війтовий*, *війтівський*, *війтувати*; MUK. *войтовство* (1496), *войтовских* Gsg. (1664), *войтовой* Gsg. (1722), *войтоваль* (XVII c.); here also *лентвойтъ* (1519 Шелудько 1, 26), *лентвойтъ* (1565 *ibid.*); OUK. *воитово* (1411); FN. *Війтович*, *Войтєнко*, *Ві[й]тєнко*, *Войтєнко*; here also *Войцєнко* (<**Войтєнко* : *войтко* with dial. ц<ч, cf. Wd. *ци=чи*). GN. *Війтова*, *Війт[к]івка*, *Війт[к]івці*, *Війтовина*, *Війтово*, *Войтов*. — Subst. *голова міської ради; старший у сільській громаді*, Тимченко 293.

According to РССтоцький 4, 182, borrowed directly from MHG. *vog[e]jt* (cf. OES. *фоготъ*, OUK. *fojt*), the ultimate source being Lat. *vocātus, advocātus*, Miklosich 393, Преображенский 1, 91, Brückner 629, a. o.; the medium of Po. *wójt*, assumed by Шелудько 1, 26, and followed by Richardt 111, is to be proved.

війцѣ see the following word.

війя, Wd. *vi[ǰ]é* 'shaft of a plow between two oxen', ModUk.; Ru. *воё*, Bu. *оѡце*, SC., Sln. *óje*, Cz. [*v]oj*, OPo. *oje*, LoSo., UpSo. *wojo*. — Deriv. *війцѣ, дішель, дішло*.

PS. **oje* 'ts' with secondary íкання (Горбач orally 9. 9. 1965).

вік 'age; time, period, lifetime', MUK. до вѣка и пережъ вѣка (1489), на вѣки, на вѣкы (XVI с.), во вѣки вѣком (XVII с.) вику Gsg. (1630), на вѣки вѣч'ныи (XVIII с.), вік (XVIII с.), на вѣкъ (XVIII с., OUK. оу вѣкъ (1349), оу вѣки вѣкомъ (1359), на вѣки (1375) в вѣки (XV с.), на веки вѣчныи (1415), OES. въ вѣкъ, отъ вѣка (XI с. Остр. ев.), вѣкъ (XI с.), въ вѣкы (1073 Изб. Св.), в вѣки (XIV—XV с.); BRu., Ru., Bu., Ma. *век*, OCS. *věkъ*, SC. *vjek, vék*, Sln. *vék*, Cz. *věk*, Slk. *vek*, Po. *wiek*. — Deriv. *вічок, віківщина, віковий, вікувати, вічний, -ність*, compounds: *віко-вічний, -вічність, -вічнити, -давній, -помний, -помність, вічно-дівичий, -завітний, -зелений, -пам'ятний, -текучий, -юний*, etc., MUK. вѣкопомный, вѣкопотомный, вѣкуистий, вѣчистый, вѣчноистый. — Syn. *сто літ, століття; вічність, вічні часи; життя, протяг життя людського від народження до смерті або до певного часу, взагалі життя, літа, дні*, Тимченко 483—484; *епóха, е́ра, доба*, Багмет 42.

PS. **věkъ* 'ts', IE. root ***ueik-* 'to be strong, bold', cf. Lith. *viėkas* 'strength, life', *vỹkis* 'life', Latv. *veiklis*, 'healthy, strong', Lat. *vincere* 'to conquer', OIr. *fichim* 'to fight', Goth.

weihan (**wigan*) 'to fight', AS. *wigend*, OSax. *wigand* 'warrior', Miklosich 388, Преображенский 1, 107—108, Kluge 388, Brückner 615, Trautmann 339, Георгиев 130, Machek 560, Pokorny 1129, a. o.

вікарій 'vicar, substitute, surrogate', MUK. викарому (Dsg.) яко служителю Святого Алтаря (1693); Ru. *вика́рий*, Po. *wikary*, etc. — Deriv. *вікарний, вікаріят, -яльний*. — Subst. *намісник, заступник, помічник на уряді духовнім*, Тимченко 249.

From Lat. *vicarius* 'one who supplies the turn or place of another, substitute, deputy' Горяев 48, Орел 1, 167, Skeat 690; according to Преображенский 1, 83, and Vasmer 1, 199, *вікарій* came into Ru. through the medium of Po. *wikary*.

вікенд AmUk. 'week-end', first recorded in the XX с. — Deriv. *вікендóвий*. — Subst. *кінéць тїжня (від п'ятниці до неділі)*.

From E. *week-end* 'ts', Жлуктенко 120, Білаш 147.

Вікент, Вікентій PN. Vincent, MUK. Вікентій... побѣдитель... звїтяжца, звїтяжітель (1627 Беринда); Ru. *Викéнтій*, Po. *Wincenty*, etc. — Deriv. *Вікéнтович||Вікéнтїєвич, Вікéнтївна||Вікéнтївна*. — Syn. *Віктор*.

From Lat. *vincens, -ntis*: *vincere* 'to conquer', see also Віктор.

вікінг, SovUk. вікінг 'viking', ModUk.; BRu. *вікінг*, Ru. *ві́кинг* (since 1837), Po. *wiking*, etc. — Deriv. *вікінгський*. — Syn. *варяг*.

From Scand. *viking* 'Northern pirate', cf. Ic. *vikingr* 'free booter, rover, pirate', Skeat 691, АкСл. 2, 370, Орел 1, 167.

віклювати Wd. 'to wind round a thing', first recorded in the XX с. — Subst. *намо́тувати, за-, спо- вива́ти*.

From ModHG. *wickeln* 'ts', РССтоцький 4, 208; here also: Wd. *викельгамаші* 'roll-gaiters' from ModHG. *Wickelgamaschen* 'ts'.

вікно́, dial. вукно́ (SoСр., Дзензелівський 22), вакно́ (Полісся, Лисенко 20) 'window', МУк. дванадцять в'єкенъ (XVIII с.), в в'єкнѹ (XVIII с.), в'єкна Apl. (1747 Інтермедії 179), OES. окна 3, 40 оконъ, в окъньци, во оконци (XIV с.); BRu. *акно́*, Ru. Bu. dial. *окно́*, Ма. *окно*, SC. *окно*, Sln. *окно*, Cz., Slk., Po. *окно*, LoSo., UpSo. *вокно*. — Deriv. *віконець*, *вікніна*, *віконецько*, *віконний*, -ик, -иця, -ичний, [під]вікони́ня, *вікнастий*, *вікняр*, *вікновина*; GN. *Вікніна*, *Вікніно*, *Вікно́*, *Вікняни*; AmUk. *окно*. — Syn. *отвір у стіні з шибкою*; dial. *глибо́ке місце в ставку* („без дна"); *джерело в кам'яному ґрунті*; *ополонка*, *проруб льоду на річці* (Покуття, Кобилянський Р.М. 4, 24); *отвір по́греба* (Сумщина, Дорошенко ДБюлетень 9, 106).

PS. **okzno* (Šmilauer 284), derived from **oko*, see *око*, Miklosich 220, Преображенский 1, 642; а. о.; re. suffix [-z]no cf. Vondrák 1, 526; re. prothetic *o* and change of *o* > *i* see він; cf. also Шевельов 10, 153, 437, 522.

віко '[eye]lid; cover', МУк. съ в'єка (1494), в'єко (1564, XVII с.) 'cover', в'єко (XVIII с.) 'basket (for grain)', OES. в'єцѣ Ndu. 'eyelids', безъ в'єка 'without eyes'; BRu. *в'єка*, Ru. *в'єко́*, Sln. *véka*, Cz. *víko*, Slk. *veko*, Po. *wieko*, LoSo. UpSo. *wjeko*. — Deriv. *вічко*, *повіка*, SoСр. *повічайка*. — Syn. *рухо́ма шкірка, що закриває око*; *по́крив[ка]*, *накривка*; МУк. *верх накривати начі́ння, що зді́ймається або на завісах*; *кіш*, Тимченко 482.

PS. **věko* 'eyelid', BS. **věka*- and **vāka*- 'cover; lid', cf. Lith. *vokas* 'cover; lid', *voka* 'cover', *akiēs voka* 'eyelid', Latv. *vāks* 'cover', Trautmann 347—348, Meillet Ét. 239, Преображенский 1, 107, Brückner 615, Machek 566, Шевельов 107.

віко́нт, AmUk. вайка́нт 'viscount', ModUk.; BRu. ts, Ru. *викон́т* (since 1803). — Deriv. *віконте́са*. — Subst. *намі́сник гра́фа (шляхетський титул у Франції, Англії й Японії)*.

From Fr. *vicomte* 'ts', the ultimate source being Lat. *vice-comes*, АкСл. 2, 370, Gamillscheg 889.

віксува́ти Wd. 'to wax, polish, shine', ModUk. only. — Subst. *воскува́ти, вощівти, натура́ти воском*.

From ModHG. *wichsen* 'ts', РССтоцький 4, 207.

вікт, **вікту́али** Wd. 'victuals, provisions, board, food', ModUk.; Po. *wikt*. — Deriv. *вікту́али, віктува́ти[ся]*. — Subst. *харч*.

Wd. *вікт* is an abbr. of *вікту́али* from ModHG. *Viktualien* 'ts'; the ultimate source is LLat. *victualia* (: *vivere* 'to live').

Віктор PN. Victor, МУк. Вікторъ... побѣдитель... звітязца, звитязитель (1627 Беринда); BRu. ts, Ru. *Ві́ктор*, Po. *Wiktor*, etc. — Deriv. *Ві́кторович*, *Ві́кторівна*, *Ві́кторія*. — Syn. *Ві́кентій*.

From Lat. *victor* : *vincere* 'to conquer'.

вікту́али see **вікт**.

віку́нья see **віго́ня**.

віл 'ox', МУк. воловъ Grpl. (1570), волóве Npl., во́лы Apl. (XVII с.), вол (XVIII с.), OES. во́лы Apl. (XI с. Остр. єв.), волове Npl., вола Gsg., волъ Asg., во́лы Apl.; BRu., Ru., Bu., Ма. *вол*, OCS. *volz*, SC. *vō*, Sln. *vōl*, Cz. *vůl*, Slk. *vól*, Po. *wół*, LoSo., UpSo. *woł*. — Deriv. *вола́р*||*воля́р*, *воля́ка*, *во́ли[чо]к*, *во́лівня*||*во́ловня*, *во́ловик*, -ина, *вола́стий*, *во́ловий*, *воля́чий*, *вола́рити*, etc.; compounds: *волова́р*, -від, -во́дик, -во́дити[ся], -во́дня; МУк. воло-

вато (XVIII с.), воловець (XVII с.), воловикъ (XVIII с.), воловня (XVII с.), воловицький (XVIII с.), воловщина (XIV с.); FN. Від, Волик, Воловець, Воловік; GN. Волики, Волóве, Воловець, Воловіця, Волобуївка, Волово́дівка — Syn. *бук*.

PS. **volz* 'castrated bull' contains a vocalic alternant of the root appearing in Ru. *валѣть* 'to bring down, castrate an animal' or in *конова́л* 'gelding', Jakobson Word 7, 190; yet, Meillet, *Ét.* 242, relates it to **vel-* (in *вѣлмй*, q. v.) meaning 'big animal', he is followed by Vasmer 1, 216, Шанский 65, a. o.; some etymologists relate it to Pers. *bala* 'cow', OIC. *bole*, *boll*, E. *bull*, ModHG. *Bullocks*, Горяев 54, a. o.; less persuasive are the explanations of Преображенский 1, 98 (: *во́лох*), Младенов 75 (: Po. *wolać*), Machek 577 (: G. *schwellen*), Loewenthal Archiv. 37, 378 (: Gk. *ávlaks* 'dun'), a. o.

віла 'nymph, water-sprite', ModUk.; SC. *vila*. — Syn. *русáлка*, *німфа*.

From SC. *vila* 'ts' of uncertain origin.

вілайѣт 'province (in Turkey)', ModUk.; Ru. *вила́йѣт*. — Subst. *адміністративно - територіяльна одиниця в Туреччині*.

From Tk. *wilajet*, the ultimate source being Ar. *wilāja* 'ts', Lokotsch 169, Орел 1, 168, АкСл. 2, 371.

вілбар (Білаш 148), *віл-бара* (Жлуктенко 120), *гуль-бара* (Білаш 1. с.) AmUk. 'wheel barrow', first recorded in the XX с. — Subst. *та́чка*, Жлуктенко 1. с.

From E. *wheel barrow* 'ts', Жлуктенко 1. с.

Вілен PN. Vilen, ModUk., Ru. *Вилѣн*. — Deriv. *Віле́нович*, *Віле́нівна*.

From Ru. *Вилѣн*, the ultimate source being Fr. *vilain*, see *віл[л]ан*.

вілія, *вігілія* Wd. (Стрий), *вилія* (Lk. Falkowski-Paszynski 121) 'Christmas eve', MUK. на *вилью* (1404), *виліи* (XVI с.), *въ вилию* (1596), *у вилию* (1599), на *вилію* (XVII с.), *вигилия* (XVII с.), на *вігілію* (XVII с.); Po. *wilia*, *wigilia*. — Subst. *день перед святом (Різдва)*, *переддень свята*, *передсвяття*, Тимченко 250.

From Po. *wilia*, *wigilia* 'ts', the ultimate source being Lat. *vigilia*.

вілла, Wd. *віл[л]я* (Кузеля 60) 'villa', ModUk.; BRu. *віла*, Ru. *вілла* (since 1837), Po. *villa*, etc. — Subst. *дім, діма з гáрним краєвідом (звичайно в околицях міста)*, Бойків 89.

From Lat. *villa* 'farm-house; house in a village', Skeat 692, АкСл. 2, 372, Орел 1, 168.

віл[л]ан 'villein', ModUk. only — Subst. *середньовічна назва кріпакá (в Франції)*.

From Fr. *vilain* 'ts', the ultimate source being Lat. *villānus* 'peasant' (: *villa* 'village'), Орел 168, Gamillscheg 891.

вільга, *вільгість*, *вільгота*, *вільготність*, Wd. *вільготь* 'humidity, moisture, dampness', MUK. *вилготность* (XVII с.), *з вилгости* (XVIII с.); Po. *wilgoć*, Cz. *vlhký* 'humid'. — Deriv. *вільгий*, *вільго*, *вільготний*, *-но*. — Subst. *во́лога*, *вологість*, *во́жість*.

From Po. *wilgoć* 'ts' structurally influenced by Uk. *во́лога*, q. v.

Вільгѣльм PN. Wilhelm, William, ModUk.; Ru. *Вильгѣльм*, Po. *Wilhelm*, etc. — Deriv. *Вильгѣльмович*, *Вильгѣльмівна*; here also *Вильгѣльміна*.

From ModHG. *Wilhelm*, *Wilhelmina*.

Вільде PN. Vil'de (pseudonym of Дарія Дроб'язко УРЕ 2, 459), first occurrence: 1936.

From ME. *wilde* 'wild', perhaps under the influence of Oscar Wilde (1854—1900).

Вільна 1. Вільно, Вільнюс, Wd. Вільно GN. Vilna, Vilnius, MUK. Вильно (1587 ХА), Вильна (XVIII с. Ист. Русов, Указ. 54); BRu. Вільна, Ru. Вільна, Po. Wilno, etc. — Deriv. *віленський*||*вільнюський*; FN. *Віленський*, *Вілінський*. — Syn. *столиця Литви*.

From Lith. *Vilnius*, derived from the name of the river *Vilia*, Safarewicz RS. 16, 37, Staszewski 335; according to Мельхеев 25, it is connected with Lith. *vilnis* 'wave'.

Вільна 2, also Вільна GN. Vilna (in Alberta, Canada), ModUK. (Білаш 148).

From Uk. *вільна* (*околиця*) 'free (land)', Рудницький On UVAN 2, 23.

вільний, -ність see **воля**.

вільха, dial. ільха, ільха, ольха, вільха, алéх (<**olъxъ*) 'Alnus L.: alder-tree, alder', OES. ольха, двѣ олхи; BRu. *вольха*, Ru. *ольха́*, dial. *ѣльха*, *вольха*, *лешина*, OCS. *jeľъxa*, Bu. *elxá*, Ma. *évla*, SC. *jóha*, *jóva*, Sln. *jěľša*, dial. *jólša*, Cz. *olše*, Slk. *jeľša*, Po. *olcha*, *olsza*, LoSo. *wólša*, *wolša*, UpSo. *wólša*, Plb. *vüölsa*. — Deriv. *вільшка*, *вільшин[к]а*, *вільшинчók*, *вільшнік*, dial. *олешина*, *олешнік*, *олшиняк*; GN. *Вільшан[к]а*, *Вільшанск[ий]*, *Вільшани*, *Вільшаник*, *-ця*, *Вільшка*, *Ольшана*, *Ольшаниця*; FN. *Вільховецький*, *Вільшенко*, *Вільшанський*, *Ольхівський*, *Ольховецький*, *Олешінський*. — Syn. *лэмч*, *лэмич*, Makowiecki 23.

PS. **jeľъxa* : **olъxa* < IE. ***elisā* : ***olisā*, root ***el-* : ***ol-* 'red; brown', cf. Lith. *elksnis* : *alksnis*, Latv. *ālksnis*, dial. *ēlksnis*, OPr. *alskande*, Lat. *alnus* (<**alsnos*), Pylr. *ábidza*, OHG. *elira* (> *erila* >) ModHG. *Erle*, etc., Преображенский 1, 648, Berneker 1, 453, Rozwadowski RS. 7, 19,

Loewenthal WuS. 9, 186, Trautmann 6, Osten-Sacken IF. 33, 192, Milewski RS. 10, 93, Ильинский Slavia 2, 258 - 259, Дурново Slavia 3, 244, Šmilauer NŘ. 26, 167, Machek 338, Pokorny 302 - 303, Шевельов 344, 423, a. o.; re. prothetic *o* and change of *o* > *i* see **він**.

вільцє = вильцє.

вїмбár = амбár.

вїмне Wd. see **вїм'я**.

він, *вона*, *вонó*, dial. он (Полісся, Рудницький 7, 63), вун, *вўон* (ibid. 62), *вын* (Закарпаття, Наконечна-Рудницький 23, 36), *vũn*, *vũn*, *ĩun* (Закарпаття, Панькевич 266) 'he, she, it' MUK. *вонъ* (1574), *онъ* (XVIII с.), OUK. *вонъ* (1408), *вона* (1404), *воны* (1440 - 1492), OES. *онъ*, *она*, *оно*; BRu. *ѣн*, *янá*, *янó*, Ru., Bu., Ma. *он*, *она*, *оно*, OCS. *онъ*, *она*, *оно*, SC. *òn*, *òna*, *òno*, Sln. *òn*, *òna*, *òno*, Cz., Slk., Po. *on*, *ona*, *ono*, LoSo. *wón*, *wona*, *wono*, UpSo. *won*, *wona*, *wono*. — Deriv. *онєє*, *онакий*, *оначити*, *за-*, *пере-* *оначити*. — Syn. *займєнник трєтьої особи*.

PS. **onъ*, **ona*, **ono*, IE. ***eno-* : ***ono-* 'this; that', cf. Lit. *aĩs*, *anàs* 'this', dial. 'he', OPr. *tans* (<**t-anas*) 'he', Skt. Isg. *anēna*, *anáya* 'with this', Av. Gdu. *ananyā*, Isg. *ana*, Arm. *so-in* 'the same', Gk. *enē hēméra* 'day after tomorrow', Lat. *enim* 'but', etc. Преображенский 1, 651, Brückner 379 - 380, Trautmann 7 - 8, Machek 338 - 339, Pokorny 319 - 320, a. o.; ModUK. *він*, as compared to PS. **onъ*, presents a final phase in the development of prothetic *і*кання in this word, viz. : *онъ* > OUK. *вонъ* > MUK. *вонъ*||**вун*, **вын*, etc., > ModUK. *він*||arch. dial. *вун*, *вўон*, *вын*, *vũn*, *vũn*, etc.; similarly: *від*, *вївтар*, *вївця*, *вїкно*, *вїтчим*, *вїсім*, etc. Соболевський 141, Кримський 1, 139 - 191, Свенціцький 79, РССтоцький 75 - 82, Рудницький 7, 79 - 80, Жовтобрюх Ист. грам. 144 - 199, Грунський-Ковальов 56 - 62, Kiparsky 3, 146 - 147, Шевельов 235 - 248, a. o.; see also **в...**

вінда 'lift, elevator'; AmUk. 'window' (Жлуктенко 120), MUK. виндовали (1658); Po. *winda*. — Deriv. *віндувати* [ся]; AmUk. *віндо[в]кмінер, -ський*. — Subst. *підбійма*; сун. *ліфт*; AmUk. *вікно*.

From ModHG. *Winde* 'ts', РССтоцький 4, 217; AmUk. *вінда* from E. *window*, Жлуктенко 1. с.

віндзе[й]ль 'wind-sail, vent-tube', ModUk.; Ru. *віндзейль, вінтель-зейль, вінтер-зейль*. — Subst. *вітряк, вітрогон* (для провітрення стоянів), Степанковський 226.

From Du. *wind-zeil* 'ts', Льохін 122.

віндикація 'vindication', ModUk.; Po. *windykacja*. — Deriv. *віндікаційний, віндікувати*. — Subst. *домогання повернути власність*, Бойків 89; *повернення речі судовім порядком*, Орел 168.

From Lat. *vindicatio* 'ts' (: *vindicāre* 'to lay legal claim to'), Льохін 122, Skeat 692.

віндрouer 'windrower', ModUk.; Ru. *виндрouer*. — Subst. *косілка збіжжя для роздільного збирання хліба (вологого або недобсуть спілого)*.

From E. *windrower* 'ts', УРЕ. 2, 466.

вінегрета, SovUk. *вінегрет* 'mixed salad; medley, mishmash', ModUk.; BRu. *вінегрэт*, Ru. *винегрэт*. — Subst. *мішана салата; мішаніна*.

From Fr. *vinaigrette* 'ts' (: *vinaigre* 'vinegar'), Орел 1, 168, АкСл. 2, 378.

вінець, **вінок** 'crown, wreath, garland', MUK. *вѣнец* (XVI с.), *вѣнець* (XVII с.), *винец[ъ]* (XVIII с.), *вѣнець* (XVIII с.), OUK. з *вѣньци* (1429), OES. *вѣньць* (XI с. Остр. єв.), *вѣньць, вѣнець, вѣньця*, Gsg.; BRu. *вянец, Ru., Bu. венец, OCS. věньсь, Ma. véneц, SC. vijènac, Sln. vénes, Cz. věnes, Slk. venies, Po. wiepiec, LoSo. věnk, UpSo. vēnc.* —

Deriv. *вінця, вінчик, вінчатонько, [з-, по-] вінчати* [ся], *вінчання, -альний; вінкобрани, вінкоплетини; FN. Вінець, Вінчійський; GN. Вінківці*. — Сун. *округле сплетиво (квіток, листя, тощо); дівіцтво, панянство, чістість; шлюб; круг, коло*, Тимченко 485.

PS. **věньсь* 'ts', corresponding to Lith. *vainikas* < **vainas*, cf. Ru. *вен*, Po. *wian*; root ts as in *віти* 1, q. v.; see also *віник*.

віник 'whisk-broom, switch', MUK. *вѣники* Apl. (XVII с.), *вѣникъ* (XVIII с.); OUK. *вѣники* Apl. (XV с.), OES. *вѣники*; BRu. *вѣник, Ru. вѣник, OCS. věnikъ, Sln. venik, Cz. věnik*. — Deriv. *віничок, вінччя, вінччник*. — Сун. *мітла з гілок з листям*, Тимченко 485.

PS. **věnikъ* 'ts', root ts as in *віти* 1, q. v.; see also *вінець, вінок*.

вінк[а] **дати** Wd. 'to give a wink (nod)', (Львів, Рудницький 3, 137), first recorded in the XX с. — Subst. *дати знак, моргнути*.

From ModHG. *einen Wink geben* 'ts', Рудницький 1. с.

вінкель 'square', BRu. ts, Ru. *вінкель*, Po. *winkel*. — Deriv. dial. *звінкля* 'awry' (Львів, Рудницький 3, 139), — Subst. *косінець*, Орел 168.

From ModHG. *Winkel* 'angle', РССтоцький 4, 226, Рудницький 1. с.

Вінниця, dial. *Вінниця* GN. *Vinnysa*, MUK. *Винница* (XVIII с. Ист. Русов, Указ. 34); Ru. *Вінниця*, Po. *Winnica*. — Deriv. *вінницький, Вінниччина*.

From *вѣньць*, see *вінець*, orig. hydronym; re. *Вінниця* || *Вінниця* cf. Тимошенко ПитОн. 76; f/e. connects it with *вінниця* 'vineyard', cf. Мельхеев 25.

Вінніпег, SovUk. *Вінніпег*, AmUk. also *Вініпок*, до *Вініпку* (Плав'юк 47), *Вин[н]ипег, Вин[н]ипег, Він[н]ипег,*

Він[н]іпег, Вин[н]іпег, Вин[н]іпег, etc. (Снс. 2, 6) GN. Winnipeg, ModUk.; BRu. *Вінніпег*, Ru. *Виннипег*, Po. *Winnipeg*, etc.— Deriv. *вінніпегець*, *вінніпегжанка*, *вінніпезький* || *вінніпегський*, *вінніпегжний* (Мандрика 3, 126), *Вінніпегщина*; here also : *Вінніпегсіс*, *Віннітоба* (= *Вінніпег* — *Манітоба*). — Суп. *столиця Манітоби*; *столиця канадських українців*; *Мутноводи*, Снс. 2, 6.

Orig. Indian name for Lake Winnipeg meaning 'nasty water lake or sea or ocean lake'; "in the Jesuit Missionary Report sent home to France describing the happenings of the year 1640, there is a reference to the 'Ouinipigon' or 'dirty people' so called because the word 'ouinipig' the name of the unknown sea from the shores of which they came meant 'dirty water'", Place-Names of Manitoba 93-94, Рудницький OnUVAN 2, 9.

ВІНО 'dowry, trousseau, wedding outfit', MUK. вѣно (1457), у вѣни (1584), у вѣнѣ (1676), за вѣномъ (XVIII с.), OUK. вѣно (1420), OES. вѣна Ggs. (XI с.), вено (XII с.), вѣно (XIV с.); BRu. *вѣна*, Ru. *вѣно*, Cz. *věno*, Slk. *vepo*, Po. *wiano*. — Deriv. *вівінувати*, *вівіновувати*, MUK. вѣновный (XVI с.), вѣновый (XVII с.), вѣновати (XV—XVIII с.). — Суп. *посаг*, *придане*.

PS. **věno* 'ts' of uncertain origin; some linguists connect it with Lat. *vēnum* 'trade, sale', Gk. *ōnos*, Arm. *gin*, Skt. *vaspāt* 'price', Meillet Ét. 447, Брандт РФВ. 25, 217, Соболевский ibid. 64, 105, Преображенский 1, 108, Trautmann 350, Младенов 62, Vaillant RES. 14, 80, Brückner Slavia 5, 451, Vasmer 1, 182-183, a. o.; less persuasive are other etymologies, e. g. that of Pedersen IF. 5, 67, Prusik KZ. 33, 162, Machek 561 a. o. (: Gk. *édnon* 'dowry', OHG. *widoto*, *wedoto*, AS. *weotuma*, *wituma* 'price').

ВІНОК see **ВІНЕЦЬ**.

ВІНТ 'vint (card game)', ModUk.; BRu. *ts*, Ru. *винт*. — Subst. *рід гри в картти*.

From Ru. *винт* 'ts'.

ВІНТЕР dial. = **ВЕНТЕР**.

ВІНТОВКА Wd. 'rifle', first recorded in the XX с. (РССтоцький 4, 238). — Subst. *ружниця*.

From ModHG. *Gewinde* 'winding', РССтоцький l. с.

ВІНЧАННЯ, **ВІНЧАТИ**[ся] see **ВІНЕЦЬ**.

ВІНШУВАТИ 'to wish well', MUK. вѣншуючи (1494, 1622), благопривѣтствую: вѣншую (1627 Беринда), вѣншовати (XVIII с.); BRu. *віншоваць*, Po. *winszować*. — Deriv. *по-віншувати*, *віншування*, *віншований*. — Subst. *зіччати комү чоґо*; *виявляти радість комү з приводу чоґо*, Тимченко 486.

From ModHG. *wünschen* 'ts', РССтоцький 4, 222; the medium of Po. *winszować* is assumed by Korbut PF. 4, 414, 517, Шелудько 1, 26, Richhardt 112; doubtful.

ВІНЬЕТ[к]А 'vignette', ModUk.; BRu. *вінѣтка*, Ru. *виньѣтка*, Po. *winieta*, etc. — Subst. *візерунок*, *невеличкий малюнок в книжці*.

From Fr. *vignette* 'ts', АкСл. 2, 385.

ВІОЛЯ, SovUk. **ВІОЛА** 'viola', ModUk.; BRu. *віола*, Ru. *виола* (since 1803), Po. *wiola*, etc. — Deriv. *віоліна*, *віолініст[ка]*, *віолініт*; *віольончель[о]*, *віольончеліст[ка]*. — Subst. *струнный інструмент*, *середній між скрипкою й віольончелею*, *альт*, Бойків 89; *квітка з родіни фіялкових*, *фіялка*.

From It. *viola* 'ts', АкСл. 1, 385, Орел 1, 169.

ВІПЕР 'whipper', ModUk. only. — Subst. *прилад для розвантажування рудникових вагонеток перевертанням їх*, Льохін 123.

From E. *whipper* 'to', Льохін l. с.

віпера 'viper, poisonous snake', ModUk. only. — Subst. *щитуха, гадюка з родіни вужуватих*, Бойків 89.

From Lat. *vīpera* 'ts', being a haplological form of *vīvirara* 'producing life young', Skeat 693.

віпса 'dross, slag'; dial. 'spoiling' (Черкащина, Лисенко ЛБюлетень 6, 10), ModUk. only. — Subst. *окалина металу, ціндра, перегар*; dial. *зіпсованість*, Лисенко l. c.

Isolated, of obscure origin; its connection with **szp-* (**o-szp-a* > **o-rzs-a*, see сипати), though possible, cannot be substantiated.

вір 1. Gsg. *вóру* Wd. 'valley, ravine' (Бойк. 33), first recorded in the XX c. — Deriv. *вóрик*. — Syn. *яруга*.

A b/f. of *звір* 1, q. v.

вір 2. Gsg. *воря́* Wd. SoСр. also *вирь*, [в]урь, *вирь* (Дзензелівський 89) 'stallion', OES. *ōrja* Gsg.; Ru. *орь*, Cz. *oř*, Po. *horz*. — Syn. *жеребець, некастрований кінь-плідник*, Дзензелівський l. c.

According to Miklosich 227, the word comes from G. cf. OHG, *hros*, MHG. *ros*, *ors*, ModHG. *Ross*, Du. *ros*, Ic. *hross*, *hors*, AS. *hors*, E. *horse*; cf. also Преображенский 1, 659, Machek 341; less persuasive is its derivation from *орать*, Соболевский РФВ. 65, 416 - 417, or its connection with Skt. *ārvant-* 'fast' and cognates, Ильинский *ibid.* 66, 269 - 270.

вір 3. Gsg. *вóру* Wd. 'fence, palisade; splinters', first recorded in the XIX c.; Ru. *вор[ок]*, Cz. *vor*. — Deriv. *вір'я*, *воріна*, *воріння*||*воріння*. — Syn. *огорожа*, *пліт*; *тріски*.

PS. **vorz* 'fence', related to Lith. *api-varas* 'ts'; root **vor-* in ablaut to **ver-* < ***uer-* as in *верєя*, *веріга*, *верісько*, see s. vv.

вір 4. 'believer'; **на вір** брати, давати 'to take, give on credit' — all b/f. of *віра*, q. v.; *вір* Imper. pres. of *вірити*, see *віра*.

віра 'faith, creed, religion; trust, credence', MUK. *вѣра* (1465, 1500 ССМпз. 82), *веры* (1475 *ibid.* 83), *вѣру* Asg. (1499 *ibid.* 83), *с вѣрою* (1489), *вѣрѣ* Dsg. (XVII c.), *в... вѣри* (XVIII c.); OUK. *вѣра* (1392, 1400, 1403 etc. ССМпз. 84), *вира* (1400, 1403, 1408 etc. *ibid.* 84 - 85), *вяра* (1443 *ibid.* 85), OES. *вѣра* (XI c. Остр. ев.), *вѣрою* Isg. (911), *по вѣрѣ* (XII c.) *вѣру* Asg. (1315); BRU., Ru., Ma. *вѣра*, OCS. *věra*, Bu. *вѣра*, SC. *viĵera*, Sln. *věra*, Cz. *víra*, Slk. *viera*, Po., LoSo *wiara*, UpSo. *wiera*. — Deriv. *віронька*, *вірочка*, *вірний*, *-ик*, *-иця*, *вірність*, *вірне*, *вірно*, *вірне[се]нський*, *-ко*, *вірнян[оч]ка*, *вір'янин*, *вір'янка*, *[не]вір*, *невіра*, *[не]довір'я*, *[не]довірчивий*, *-вість*, *-во*, *зневіра*, *зневіритися*, *зневірюватися*, *[до-, з-, по-, про-] вірити*, *[до-, з-, про-] вір'яти*, *[до-, з-, про-] вірювати*, *віритель*, *-ка*, *-ський*, *увірювати*, *вірюю*, *спроневірити[ся]*, *спроневірювати[ся]*, etc.; compounds : *достовірний*, *-ність*, *-но*, *віровізнання*, *віровідступник*, *-иця*, *-штво*, *-ицький*, *віроїдний*, *-ність*, *-но*, *віроломний*, *-ність*, *-но*, *-ство*, *віросповідання*, *-відний*, *віротерпимий*, *-мість*, *-мо*, *віроповідний*, *-ність*, *-но*, *-нський*, *-нчий*; etc.; PN. *Віра*, *Вір[оч]ка*, *Віронька*, *Вір'я*, *Вір'уня*, *-їся*, etc.; FN. *Вірник*. — Syn. *признання існування Бога й його повáги*, *визнання*, *релігія*; *приймання за правду*; *віроїдність*, *кредит*, *важність*, *вага*, *повáга*; *присяга*; *сталість*, *пéвність*, *ретельність*, *словність*; *наробність*, Тимченко 486 - 487.

PS. **věra* 'ts'; its cognates are found only in a few language groups, viz. OHG. *wāra*, AS. *waer* 'attention, faith, protection', OIc. *Vār* 'goddess of faithfulness', and furthermore : Lat. *vērus*, OIr. *fír*, Cymr. *gwir*, AS., OHG. *wār* 'true', IE. root ***uēr-* 'true', Преображенский 1, 108, Kluge 382, Trautmann 351, Pokorny 1165, a. o.; according to Meillet Ét. 169, Av. *var-* 'to believe', Osset. *urnyn* 'ts' belong here

also; cf. also Vasmer 1, 184, Machek 567 - 568, Георгиев 218, а. о.

віраж 'turn; tone-fixing bath', ModUk.; BRu. ts, Ru. *вираж*, Po. *wiraż*, etc. — Deriv. *віражний*. — Subst. (*крутий*) *заворот, поворот; розчин для тонування світлин*.

From Fr. *virage* 'ts', Орел 169, АкСл. 386.

вірбель Gsg. *вірбля* Wd. 'beat of the drum', first recorded in the XX c. РССтоцький 4, 205). — *барабанний дроб*.

From ModHG. (Trommel-) *Wirbel* 'ts', РССтоцький l. c.

вірв'ант 'cramp-iron, clamp', ModUk. only. — Subst. *кільцювата залізна клімра, що з'єднує дві дерев'яні речі, а також шину з ободом колеса*, Бойків 89.

From ModHG. *Verbandeisen* 'ts', РССтоцький 4, 227.

вірг'ан Wd. = *вігр'ан*, see *орган*.

вірг'ація 'branching out, ramification', ModUk.; Ru. *вира́ция*. — Subst. *розгалуження вірського п'єсама*.

From Lat. *virga* 'branch, rod', Орел 169.

Вірг'інія, AmUk. *Вірджінія*, PN. *Virginia*, ModUk. only.

From Lat. *Virginia* 'chaste', Shipley 428.

вір'євка Wd. = *вір'ювка* see *верв*.

вірел'є 'virelay', ModUk. — only. — Subst. *строфа із шести рядків у французькій поезії, „хімерний, кучерявий вірш”* (Вороний), Лесин-Пулинець 52.

From Fr. *virelai* 'ts', Орел 169.

вірид'арій 'viridarium', ModUk. only. — Subst. *розкішний сад біля житла*, Орел 169.

From Lat. *viridarium* (: *viridis* 'green'), Shipley 380.

вірил'ізм 'masculine character, virility', ModUk.; Ru. *вирилізм*. — Deriv. *віриліст*. — Subst. *чоловічий характер, чоловічі признаки*.

From Lat. *virilis* 'male, masculine, manly', Орел 169.

вірлі, *вірліний*, *вірля*, etc. see *орел*.

вірм'єн, *вірменін* EN. 'Armenian', MUK. *Армяни* (XVIII c. Ист. Русов, Указ. 32), OES. *Арменья* (1377 Лавр. 1, 9); BRu. *армянін*, Ru. *армянін*, Po. *Ormianin*, etc. — Deriv. *вірм'єнка, вірм'єнський, Вірм'єнія*.

Uk. *вірм'єн[ін]* comes from **орменін* with initial prothetic ікання, cf. *він, від, вівця*, etc.; the name of *Armenians* is connected with PN. *Arminak*, son of *Khay*, the legendary founder of the people, Мельхеев 12.

вірн'є поле Wd. 'arable land' (Бойк. 33) = *орне поле* : *орати*, q. v.

вірний, -ність, -но : *віра*.

Вір'савія (Шевченко 1, 101) PN. *Beersheba*, MUK. *Вир'савія* : *колодяз присяги* (1627 Беринда). — Syn. *Соломонова мати*.

From Hb. *Beer-sheba* 'well of the oath', through the medium of Gk. *Virsavi* (<*Bērsabē*).

вірту'альний 'virtual', ModUk.; BRu. *вірту'альны*, Ru. *вирту'альный*. — Deriv. *вірту'альність, -но*. — Subst. *можливий, здатний до дії, іаданий*.

From LLat. *virtualis* 'ts' (: *virtus* 'power'), АкСл. 2, 387, Орел 169.

вірту'оз 'virtuoso', ModUk.; BRu. ts, Ru. *вирту'оз* (since 1803), Po. *wirtuoz*, etc. — Deriv. *вірту'озка, вірту'озний, -ність, -но*. — Subst. *мистець найвищої якості*.

From It. *virtuoso* 'ts', АкСл. 2, 387, through the medium of Fr. *virtuose*, Орел 169.

вірулентний 'virulent', ModUk.; BRu. вірулентны, Ru. *вирулентный*, Po. *wirulentny*, etc. — Deriv. *вірулентність*, -но, *віруленція*. — Subst. *отруйний, заразливий, хвороботворний*.

From Lat. *virulentus* 'ts', АкСл. 2, 388 Орел 170; see also вірус.

вірус 'virus', ModUk.; BRu. ts, Ru. *вірус*, Po. *wirus*, etc. — Deriv. *вірусовий*. — Subst. *збудник заразливої хвороби, заразень*.

From Lat. *virus* 'poison', АкСл. 2, 388, Орел 170.

вірутний arch. 'real, genuine', MUK. вѣрутный (1616), вѣрутного Gsg. (XVII c.); Po. *wierutny*, also *wirudny* (XVI c.). — Deriv. *вірутність*. — Subst. *справжній, чистий, явний, правдивий*, Тимченко 488.

From Po. *wierutny* 'ts' (: *wiara*), Brückner 617, Richhardt 112.

вірш, also вірша (Шевченко 1, 102) 'verse', MUK. вірш (XVI c. КрехАп. 2, 18), вѣрш (1596 Зизаній), вѣршъ (XVII c.), вѣршѣ Npl. (1622), вѣршею (: *вѣрша XVIII c.), з вѣршем (XVIII c.); Ru. (from Uk. :) *вѣрши* Npl., also *вѣрша* (1704), Po. *wiersz*, OPo. *wirsz*, Cz. *vrš*, etc. — Deriv. *віршик, віршиник, віршовий, віршувати, -ання, -альний, -альник*; compounds : *віршознавець, -ство, -вчий, віршомаз, -ництво, віршопісець, -сний*, MUK. вѣршопись, -писець (XVII c. — XVIII c.). — Subst. *одніця ритмізованої мови; поетичний твір; віршована мова, поезія*, Лесин-Пулинець 52.

From Lat. *versus* 'ts', through the medium of Po. *wiersz*, Miklosich 384, Brückner 617, Richhardt 112, Акуленко 136, а. о.

віршті Wd. 'wieners', first recorded in the XX c. (РССтоцький 4, 214). — Subst. *ковбаски*.

From ModHG. (Wiener-) *Würstel* 'ts', РССтоцький I. c.

вір'я see вір 3.

вірьовка, Вірьовка see верв.

віса Wd. (Желеховський 1, 107), Ed. **віса**, виса (Черкащина, Лисенко ЛБюлетень 6, 10), 'weight', OUk. вѣского Gsg. (1351), вѣсныхъ Gpl. (1366), вѣсчого (1443), OES. весити (1136), вѣсити (1330); BRu. *навісцү*, Ru. *вес, вѣсцть*, OCS. *vzvēsiti vzvēsiti se*, Bu. *вѣся*, Sln. *vēsiti*, Cz. *vēsiti*, Slk. *vesit*, Po. *po-wiesić*, UpSo. *wjesyć*. — Deriv. *за[на]віс[к]а, новіса, цульвіса*, Wd. *вісак, вісцмця* (Желеховський I. c.); several prefixed pf. : *вѣвѣсити, на-, об-, під-, по-, роз-* *вісцти* along with corresponding impf. : *ви-, на-, об-, під-, по[но]ня- при-, [по]роз-* *вішувати, -ання*, see also *вѣшати*. — Syn. *тягар, вага*.

Uk. *віса, -вісцти, -вѣшувати* and *вѣшати* on one side, and *вѣсцти* on the other go back to PS. roots **vēs-* : **vis-* 'to hang' which, according to Mikkola 3, 72, are connected with Teut. root **veg-* in OHG. *wāga*, ModHG. *Wage* 'weight', Goth. *gawigan* 'to move', ONor. *vega* 'to move, rock, weight', etc., IE. roots ***uēk-* : ***uīk-*; cf. also Machek 568; some older etymologists connected these words with Goth. *weihs* 'sacred, holy', Berneker Kelle-Festschr. 1-2, others referred them to Lith. *vaipytis* 'to gape' and (in ablaut :) *atvīpti* 'to hang down', etc., Ильинский ИзвОРЯС, 23 : 1, 125, followed by Георгиев 138; no solution of the problem is advanced by Vasmer in his ED. 1, 192, 204 (here Uk. *вісцти* falsely instead of *-вісцти*).

вісень dial. see óсінь.

вісім 'eight', MUK. вѣсімь (1660), OES. вѣсімь, сѣ вѣсімь; BRu. *вѣсем*, Ru. *вѣсемь*, OCS. *осмь*, Bu. *óсем*, Ma. *óсум*, SC. *òsam*, Sln. *osem*, Cz. *osm*, Slk. *osem*, Po. *osiem*, *óst*, LoSo. *wosym*, UpSo. *wósom*. — Deriv. *вѣсьмеро, вѣсьмерік, -ічний, вѣсьмий, вѣсьмѣха, -ѣшка, вѣсьмака*,

восьміна, compounds : вісімнадцять, -тка, вісімдесят, -ка, вісімсот; восьми- весловий, -віри, -годинний, -іранний, -іранник, -ірівенник, -денний, -десятник, -кратний, -кутний, -кутник, -літний, -ніг, -нільний, -промінний, -разовий, -річний, -складовий, -сотий, -сотлітний, -сотліття, -сотрічний, -сотріччя, -стопний, etc.

PS. *osmь 'ts' based on *osmъ 'eighth', IE. **oktō(u), cf. Lith. *aštuoni*, Skt. *aṣṭā*, Av. *ašta*, Arm. *uʿ*, Gk. *oktō*, Alb. *tetë*, Lat. *octō*, ToA. *okāt*, ToB. *okt*, OIr. *ocht*, Cymr. *wyth*, Goth. *ahtau*, OIc. *átta*, OHG., AS. *ahto*, ModHG. *acht*, E. *eight*, Преображенский 1, 99, Kluge 3, Brückner 386, Trautmann 15 - 16, Pokorny 775, Шевельов 534, 613, а. о.

віск, Gsg. *воську* 'wax', MUK. *воскъ* (1591), *воски* Apl. (1552), *воскі* Apl. (XVII с.), *воську* Gsg. (XVIII с.), OES. *воскъ* (1073 Ізб. Св.), *въську* Gsg. (XII с.), *воську* Gsg. (1284); BRu., Ru. *воск*, OCS. *voskъ*, Bu. *вóсѣк*, SC. *vōsak*, Sl. *vōsok*, Cz., Slk. *vosk*, Po. *wosk*, LoSo., UpSo. *wósk*, Plb. *wask*. — Deriv. *восківка*, *восковий*, -ик, -іна, *воскуватий*, *вівоскувати*, [на-, під-, по-]*воскувати*, -іння, *воскований*, *восковник*, *вощаний*, *вощення*, *вощина*, -інний, *вощити[ся]*, *вощіння*; compounds : *воскобій*, -ний, -ник, -ня, *воскобійна*; FN. *Воскобійник*, *Вощійник*. — Syn. *органічна речовина, що її виділяють залози бджіл*.

PS. *voskъ 'ts', IE. ***uoks-ko-*, cf. Lith. *vāškas*, OHG. MHG. *wahs*, OIc. *vax*, AS. *weahs*, E. *wax*, Trautmann 343, Kiparsky 1, 95 - 96, Pokorny 1117, а. о.; some etymologists consider it a borrowing from G., e. g. Kluge 380, however, no evidence is advanced to support this view, cf. Kiparsky I. с., Skeat 704, Machek 573, Георгиев 177, Шевельов 141.

віскі AmUk. also *віска* (Білаш 157), *віска* (Жлуктенко 120) 'whisky', ModUk.; BRu. ts, Ru. *віски* (since 1835),

Po. *whisky*, etc. — Subst. *горілка з ячменю, жита, ріжку й т. п.*

From E. *whisky* 'ts', Kirkconnell 10, Орел 170.

віскóза 'viscose; rayon', ModUK.; BRu. ts, Ru. *вискóза*, Po. *wiskoza*, etc. — Deriv. *віскóзний*, -ність. — Subst. *клеяке тєчиво з целюльóзи*.

From Lat. *viscosus* 'sticky, clammy', АкСл. 2, 392, Орел 1, 70.

віскрívий 'snotty, snively', ModUk. only. — Deriv. *віскрívець*, *віскрýк*||*оскрýк*, *завіскрívитися*. — Syn. *сопливий, неохáйний*, Ващенко 15.

A local neologism of Київщина and Полтавщина; the form *оскрýк* points to the root **skr-* as in *скребтí*, *скрóбати*, see s. vv.; initial *віскр-* < **воскр-* < *оскр-* is explainable by prothetic ікання as in *він*, *від*, *вівця*, etc.

Вісла see Вісла.

віслюк : осёл.

вісмут, also *бісмут* 'bismuth', ModUk.; BRu. ts, Ru. *вісмут* (since 1780), Po. *bismut*, etc. — Deriv. *вісмутóвий*, *вісмутін*. — Subst. *хемічний елемент (Bi)*, *легкотопкий метáл*, Орел 132.

From LLat. *bismutum*, OHG. *bismuth*, more commonly *wissmut[h]*; the ultimate source is unknown.

вісний dial. see вісь.

вісник see віда.

вісón 'fine silk stuff' ModUk. — Subst. *дорога тонка тканина пурпурóвого кольору, óдяг з якої носіли в стародавній Греції й Рíмі*.

From Gk. *vússos* 'ts'.

віспа 'smallpox', ModUk.; BRu. *вóсна*, Ru. *о́сна*, SC. *òspa*, Sln. *òsepnice*, *òsira*, Cz. *ospice*, Slk. *osýpku*, Po. *ospa*, LoSo. *wospica*, *hospice*, UpSo. *wosypicy*. — Deriv. *віспін-[к]а*, *віспуватий*, *віспіваний*, *віспяний*, *віспо-щепій-[ка]*, *-щеплення*, *-щепільний*. — Subst. (*дитяча*) *інфекційна недуга з віспиною на тілі*.

Based on *сінати* (**o-spr-a*) q. v.; initial prothetic ікання like in *він*, *від*, *вівця*, etc.

Виссаріон PN. Vissarion, MUK. Виссаріон : *пóлный, горістый; негрѣшен въ всем* (1627 Беринда); BRu. *ts*, Ru. *Виссаріон*. — Deriv. *Виссаріонович*, *Виссаріонівна*.

From Gk. *Vissariōn* (< *Bessariōnos*), Lat. *Bessario*.

віст AmUk. also *вист* (Білаш 145) 'whist (card game)', ModUk.; BRu. *ts*, Ru. *вист*, Po. *wist*, etc. — Subst. *гра в картти*.

From E. *whist* 'ts'; the game was at first called *whisk*, so named from the sweeping up or *whisking* off the cards, Skeat 712.

вісти, *вім*, *вісі*, arch. 'to know' see *віда*.

вістка see *віда*.

вістря : *острий*.

вість see *віда*.

вісяниця see *вісь*.

вісь, Gsg. *óci* 'axle; axis', OES. *ось*; BRu. *вось*, Ru. *ось*, Bu. *ос*, Ma. *оска*, SC. *òs*, *òsa*, Sln. *òs*, Cz. *osa*, Slk. *os*, Po. *oś*, LoSo. *wos*, UpSo. *woska*, Plb. *vūs*. — Deriv. *віська*, *вісний*, *осьовий*; Wd. *віс[ь]няк*, *вісяниця*. — Syn. *пряма*, *довкола якої обертається колесо*.

PS. **osъ* 'ts', IE. ***aḱs-* : ***aǵes-* 'axis', cf. Lith. *ašis*, OPr. *assis*, Skt. *ákṣa-*, Gk. *áksōn*, Lat. *axis*, Cymr. *echel*, OHG.

ahsa, MHG. *ahse*, ModHG. *Achse*, AS. *eaxl*, E. *axle*, a. o., Meillet Ét. 262, Преображенский 1, 667, Kluge 3, Brückner 386, Trautmann 14, Младенов 387, Pokorny 6 (false: OCS. *osъ*), Skeat 42, Шевельов 118, 129, a. o.

вісьолка dial. 'spattle, pot-ladle, spatula' (Нижне Подністрів'я, Дзєндзелівський ЛБюлетень 6, 40), first recorded in 1958; Po. dial. *wisiotka*. — Deriv. *вісьолочка*. — Subst. *лопáточка, за допомогою якої розчиняють хліб, вид копівстки*, Дзєндзелівський 1. с.

From Po. dial. *wisiotka* 'ts'.

вісьта! Wd. interj. gee! (for oxen or horses to turn left), first recorded in the XIX c.; Slk. *vista!*, Po. *wiśta!* — Deriv. *вісьта - вйо!*; Wd. *вісьтáк* (Угнів, Лев 8).

Of obscure origin; perhaps it is connected with It. *vista* 'sight'.

віта, *вітка* arch. *віть*, Wd. *вітьва* (Желеховський 1, 108) 'branch', MUK. *вѣтвъ* (1596 Зизаній), *вѣть* (1587 ХА), *вѣтми* Irl. (XVII c.), *веті* Apl. (XVII c. Гептаглот 18), OES. *вѣтви* Apl. (XI c. Остр. ев.), *вѣть*; BRu. *вѣтка*, Ru. *ветвь*, *вѣтка*, OCS. *větvъ*, *větvije*, Bu. *вѣтва*, *вѣтка*, Ma. *вѣтка*, SC. *vítka*, Sln. *vítva*, Cz., Slk. *větev*, Po. *witwa*, *witka*, Ca. *wietew*. — Deriv. *віття*, *вітонька*, *-очка*, *вітїстий*, *вітл[а]с[т]ий*, *вітвістий*; FN. *Вітик*, *Вітвіцький*||*Витвіцький*; GN. *Вітвиця*||*Вітвиця*. — Syn. *галузь*, *ілка*, Тимченко 490.

PS. **větvъ* 'ts', IE. root ***wei-* : ***wi-* see *віти* 1.

вітальний 'vital', ModUk.; BRu. *вітальны*, Ru. *вита́льный*, Po. *witalny*, etc. — Deriv. *вітальність*, *віталіст*, *віталізм*, *віталістичний*. — Subst. *життєвий*, *життєовий*.

From Lat. *vitalis* 'ts', Орел 170.

вітамін 'vitamin', ModUk.; BRu. ts, Ru. *вита́мин*, Po. *witamin*, etc. — Deriv. *вітамінчик*, *вітамінозний*, *вітамінізація*, *вітамінізувати*. — Subst. *органічна речовина*, *необхідна для життєдіяльності й існування тваринного й людського організму*.

The word *vitamin* was coined by Vladimir Funk, in 1910, from Lat. *vīta* 'life' and *amine*, from *ammonia* (*sal ammoniac*) from the spring at the temple of Jupiter *Ammon*, Shipley 381, АкСл. 2, 395, Орел 170, see also Lange JP. 16, 92 and Estreicher *ibid.* 124.

ві́тати see *вита́ти*.

ві́тер 'wind, breeze', MUK. *вѣтер* (1586), *вѣтръ* (1596 Зизаній), *вѣтровѣ* Dsg., *вѣтромъ* Isg., *вѣтры* Apl. (XVII c.), *вѣтеръ* (XVIII c.), OES. *вѣтри* Npl. (XI c. Остр. ев.), *вѣтръ* (1073 Изб. Св.); BRu. *вѣцар*, Ru. *вѣтер*, OCS. *větrъ*, Bu. *вѣтър*, Ma. *вѣтар*||*вѣтор*, SC. *vjētar*, Sln. *vēter*, Cz. *vitr*, Slk. *vietor*, Po. *wiatr*, LoSo. *wěš*, UpSo. *wětr*. — Deriv. *ві́т[е]рѣць*, *ві́тронько*, *ві́трик*, *-иця*, *ві́тріло*, *ві́тріюга*, *ві́триюган*, *ві́тровиння*, *ві́трівка*, *ві́тряк*, *ві́трячок*, *ві́трільний*, *-ик*, *ві́тровий*, *ві́труватий*, *ві́тряний*, *-но*, *ві́тряний*, [про]ві́трити[ся], [з]ві́трити, etc.; compounds: *ві́тро-бій*, *-вій*, *-гін*, *-гінити*, *-гінка*, *-двигун*, *-захисний*, *-лєтєнь*, *-лѳм*, *-мір*, *гониві́тер*, etc.; FN. *Ві́трєнко*; GN. *Ві́трівка*. — Syn. *рух повітря*, *повітря в руці*, *стру́я повітря*.

PS. **větrъ*, BS. **uētr-* 'ts', cf. Lith. *vētra* 'storm', OPr. *wetro* 'wind', Latv. *vētra* 'storm', IE. root ***uē-*, see *віяти*; re. formation and gender of Sl. **větrъ* see Meillet *Ēt.* 407, Trautmann 345, a. o.

ві́траж 'glazing, stained glass windows; window display', ModUk.; BRu. ts, Ru. *вitraж*, Po. *witraż*. — Deriv. *ві́тражний*. — Subst. *візеру́нки*, *малюва́ння на склі*, Бойків 90.

From Fr. *vitrage* 'ts', Ляхін 124, Орел 171.

ві́трина 'show-, display-window; glass case; glazing', ModUk.; BRu. *ві́трина*, Ru. *вitraйна*, Po. *witryna*, etc. — Deriv. *ві́тринка*, *ві́тринний*. — Subst. *виставо́ве ві́кно*.

From Fr. *vitrine* 'ts', Орел 171. АкСл. 2, 397.

ві́тріоль 'vitriol; sulfuric acid', ModUk. BRu. ts, Ru. *витриоль*, Po. *witriol*, etc. — Subst. *сі́ль сі́рча́ної кислоты́*, Бойків 90.

From Fr. *vitriol* 'ts', the ultimate source being LLat. *vitriolum*, Орел 171, Gamillscheg 894.

ві́тти, *ві́ттіля* dial. (Дорошенко Сумщина, ДБюлетень 9, 106) = *відти*, *відтіля*.

ві́тха dial. 'thin ice on the river' (Надніпрянщина, Тарасенко ДБюлетень 8, 61), first recorded in 1961. — Syn. *ше́рех*.

From **від-тха* < **vim-тха* < **ot-dъха*, see *діхати*; according to Горбач it is connected with *вѣтхий*, Po. *wiotki* 'thin' (orally 9. 9. 1965).

ві́тцє Wd. 'shaft of a plow between two oxen', first recorded in the XX c. (Надсяння, Пшеп'юрська 83). — Subst. *дві́шель воло́вого плу́га*, Пшеп'юрська l. c.

From **оѳсе* with secondary *t*, see *війя*.

ві́тчійзна, *ві́тчійм*, *ві́тчїна*, etc. see *оте́ць*.

ві́ть 1. = *ві́та*.

ві́ть 2. in : **ві́ть** за *ві́ть*, also *веть* за *веть*, MUK. *веты* за *веть* (XVIII c.), *веть* за *веть* (XVII c.) 'an eye for an eye, a tooth for a tooth'; Po. *wet za wet* 'ts'. — Syn. *о́ко за о́ко*, *зуб за зуб*, Тимченко 226.

Like *ветовати* the word is connected with MHG. *wet[t]e*, *wet*, see s. v.; Uk. *ikannya* (*веть* > *віть*) and final palatalization point to an old borrowing.

Віфле́ем, Wd. Вифле́ем, Вифле́ем GN. Bethlehem, MUK. Вифлеем (1627 Беринда), Вифле́омь (XVI с. Хр. 1, 293), OES. до Вифлеома (Хр. 1, 78), от Вифлеома (Хр. 2, 65), Ru. *Вифле́ем*, Po. *Betlejem*, etc. — Deriv. *вифле́емський*. — Subst. *місце народження Христа*.

From Gk. *Vifleet*, *Vefleet*, the ultimate source being Hb. *Beth-lehem* 'place of bread, bread house' or 'place where no one is hungry'; re. *b* > *v* cf. Altbauer AUA. 8, 118.

віх, **віха́**, Wd. в'ю́ха (Желеховський 1, 132) 'Cicuta L.: water-hemlock'; *віха* 'guide-post, landmark'; BRu. *вяха́*, Ru. *вех*, *веха́*, also *веха́*, MRu. вѣха (XVI с. АкСл. 2, 253), Bu. *веха́*, Sln. *věha*, Cz. *vích[a]*, Slk. *viecha*, Po. *wiecha*, LoSo., UpSo. *wjecha*. — Deriv. *віхало*, *віхивець*, *-вський*, *віхола*, *-лти*, *віхоть*, *віхтик*, Wd. *зміновіхивець*, *-вка*, *-вський*, *-ство*. — Syn. *цику́та*; *твічка* (для орієнтації).

PS. **vēxъ*, **vēxa* 'wisp of straw', IE. root ***ueis-*: ***uois-* 'to turn', ***uoiso-* 'rod', evidenced in Skt. *vēsta* 'band, loop', Lat. *virga* 'rod', Sw. *vese* 'tuft, bunch', AS. *wār* 'sea-weed', OIc. *visk* 'bundle', etc., Lidén IF. 18, 496-497, Ильинский ИзвОРЯС. 20 : 3, 74, Георгиев 138, Pokorny 1133, a. o.; re. accent see Kiparsky 2, 190.

віхор see *віхор*.

віхоть see *віх*.

віц Wd. 'joke', ModUk.; Po. dial. *wic*. — Deriv. Wd. *віцovníй*, [*по*] *віцувати*. — Subst. *жарт*, *анекдот*.

From ModHG. *Witz* 'ts', РССтоцький 4, 219.

віце- a compound-forming element 'vice-' in such words as *віцеадмірал*, *віцедиректор*, *віцеконсул*, *віцеканцлер*,

віцепрезидент, *віцерегент*, etc., known to all other Sl. — Subst. *заступник*, *помічник*, Бойків 90.

From Lat. *vice* 'in place of; subordinate to' (: *vicis* 'turn, change').

віцмундір 'uniform', ModUk.; BRu. *віцмундзір*, Ru. *вицмундір* (since 1891). — Subst. *формальний одяг цивільних службовців*.

From Ru. *вицмундір* 'ts'; see *віце-* and *мундір*.

віче 'public meeting (assembly)', MUK. вѣче (XV с.), OES. вѣче, вѣчь, also вѣще, вѣце; BRu. *веча*, Ru. *вече*, OCS. *věšte*, SC. *véce*, *vijéce*, OCz. *věce*, Po. *wiecz*. — Deriv. *вічовий*, *-ик*, *вічувати*. — Syn. *народні збори*, Тимченко 492.

PS. **vētje* 'ts', root **vēt-* as in OCS. **vētz* 'decision', see *відвіт*.

вічі, *вічко* see *око*.

вічний see *вік*.

вішати 'to hang (up), suspend', MUK. вѣшати (1468), вѣшают, вѣшали (XVII с.), вѣшатися (1624), вѣшался (XVIII с.), OES. вѣшати, вѣшайте; BRu. *вешаць*, Ru. *вешать*, OCS. *oběšati*, Bu. dial. *вешам*, SC. *věšati*, Sln. *oběšati*, Cz. *věšeti*, Slk. *věšat'*, Po. *wieszać*, UpSo. *wěšec*. — Deriv. *вішатися*, *-ання*, *вішити*, *вішення*, *вішалка*, *вішальний*, *-ик*, *-иця*; see also *вісити*. — Syn. *чепляти*, *щоб вісіло*, *карати повішенням (на шибениці)*, Тимченко 493.

PS. **vēsjati* impf. : **vēsiti*, see *вісити* under *віса*, *віса́*.

віщ, **віщий** 'prophetic, fatidic', MUK. вѣщого Gsg. (XVI с. КрехАп. 2, 19), вѣща (XVI с.), OES. вѣщии; BRu. *вешчы*, Ru. *вещий*, OCS. *věšte*, *věštanije*, *věštati*, Bu. *веш*, *вяш*, SC. *věšt*, *vjěšt*, Sln. *věšča*, Cz. *věští*, Slk.

vešti, Po. *wieszcz[y]*. — Deriv. *віщо*, *віщун*, -ка, -ство, -ський, *віщити*, *віщ[ув]ати*, -ання *провіщати*, *віщобвий*, *віщлівий*, MUK. вѣщба (1627 Беринда), вѣщбарский, вѣщбарский (XVII с.), вѣщка, (XVII с.), вѣщоване (XVII с.), вѣщокъ (XVII с.), вѣщеба (XVIII с.); FN. *Віщун*. — Syn. *що має дар віщування, пророчий*, Тимченко 494.

PS. **věd-tjъ* 'ts', root **věd-* 'to know', see *віда*.

віщо used only after prepositions or prefixes *за*, *на*, *п[р]о*, e. g. *за віщо*, *навіщо* *п[р]о віщо* || *п[р]овіщо*, etc. 'why, what for, for what purpose', ModUk. only. — Syn. *завіщо* = *зачо*, *навіщо* = *нащо*, *п[р]овіщо* = *п[р]обіщо*, etc.

From *вість* (: *вісти* see *віда*) — *що*, viz. : *за-вість-що*, *на-вість-що*, *п[р]о-вість-що*, etc.; see also *що*.

вія 'eyelash', MUK. вѣжда : вѣ'я, повѣ'ка (1627 Беринда), OES. вѣжа, (from OCS. :) вѣжда, OCS. *věžda*, Bu. *véžda*, CS. *vjědja*, Sln. *věja*, Cz. *vějíčka*. — Deriv. *війка*, *війковий*, *війчастий*, *віястий* (neologism of Винниченко, 1928); see also *Вій*. — Syn. *повіка*; *війніці*, *кліти*, *кліповки*, Уманець 903.

Machek equates Uk. *вія* with Cz. *vějíčka* and, further, with OCS. *věžda*, Ru. *вѣжа*, etc., explaining Uk. and Cz. forms (with *j* instead of *ž*, *žd*) by "some kind of analogy", cf. his ED. 559; Uk. *війніці* points to *віяти* as a possible basis for the analogy; OCS. *věžda*, Ru. *вѣжа*, etc., are usually connected with **viděti*, see *відіти*, cf. Miklosich 391, followed by Преображенский 1, 107, Vasmer 1, 178, Георгиев 128, a. o.

вія see *війя*.

віадукт 'viaduct', ModUk.; BRu. *віадук*, Ru. *виаду́к*, (since 1863), *виаду́кт* (in 1891), Po. *wiadukt*, etc. — Deriv.

віадуктовий. — Subst. *залізничий*, *переважно*, *міст з лівками*, Бойків 90; see also *віадук*.

From Lat. *via ducta* 'way conducted across'; dial. *віадук* through the medium of Fr. *viaduc*.

віандот AmUk. 'wyandotte', ModUk.; Ru. *виандо́т*. — Subst. *американська порода курей*.

From E. *wyandotte* 'ts', АкСл. 2, 344.

віяти 'to winnow, blow, fan (of grain)', MUK. вѣяти (1489), вѣе (XVI с.), вѣял (КрехАп. 2, 19), вѣючи (XVII с.), вѣйся (XVIII с.), OES. вѣяти; BRu. *вѣяць*, Ru. *вѣять*, OCS. *vějati*, Bu. *вѣя*, Ma. *вѣе*, SC. *vějati*, Sln. *věti*, Cz. *vátí*, Slk. *viať*, Po. *wiać*. — Deriv. *віятися*, *війнути[ся]*, *вів'іяти*, *вив'іяти*, *від-*, *з[а]-*, *на-*, *о[б]-*, *під-*, *п[р]о-*, *при-*, *роз-* *віяти*, -яння, *від-*, *з[а]-*, *на-*, *о[б]-*, *під-*, *при-*, *п[р]о-*, *роз-* *вівати*, -ання, *завія*, *віяло*, -льце, -вий, -подібний, *віялка* *віяльний*, -иж, -иця, *повійка*, -йниця, *повієчка*, *повія*, *пові[й]нути*, *війніці*. GN. *Війніці*. — Syn. (*злегка* :) *подувати*, *подихати*; (*сильніше* :) *дүти*; (*навално* :) *бурхати*, *бушувати*, Деркач 43.

PS. **vějati* 'ts', IE. root ***ue-* evidenced in Lith. *vėjas*, Latv. *vējš* 'wind', Skt. *vāti* 'he blows', Gk. *áemi* 'I blow', Goth. *waijan*, AS. *vāwan*, OHG. *wājan*, ModHG. *wehen* 'to blow', etc., Miklosich 387, Kluge 387, Преображенский 1, 110, Trautmann 345, Machek 556, Георгиев 141, Pokorný 82 - 83, Шевельов 25, 167, a. o.; see also *вітер*.

віяшкі Npl. dial. : *віти*.

війо! interj. 'giddap! (in driving horses)', first recorded in the XIX с.; known also dial. to Slk. and Po. — Deriv. *війокати*, -ання, *війокнути*. — Syn. *гей!*

Of obscure origin; perhaps it is connected with It. *via* 'road, way'.

вказати, вказівка, вказівний, etc. : казати.

вклад, вкладати, вкласти, etc. : клад, класти.

включати, включити, etc. : ключ.

вкóло : кóло.

вкóськати = укóськати.

Вкраїна, Вкраїнонька dial., poet. for Україна, Українонька.

вкрати : красти.

вкупі : купа.

влагкий dial. = волóгий, see волóга.

влад : лад.

влада, Wd. влада́ 'power, authority, rule', MUK. влады Gsg. (1620), владычество — владарство (1596 Зизаній, 1627 Беринда), OES. владъ, владь[ство]; BRu. *улада*, Ma. *влáда* Cz. *vlada*, Po. *władza*. — Deriv. *владар*, -ка, *владний*, -ник, -ність, -но, *владущий*, *владати*, -ання, *владарювати*, -ання, *владувати*, -ання, *всевладдя*, -адний, -адність, -адно; *Владимир* (Шевченко 1, 110); see also *владика*, *власть*, *во́лость*, *володіти*. — Syn. *власть*, *володіння*, *сила*, *право керувати*, *управляти*; *право*, *во́ля*, Тимченко 264.

PS. root **vold-* the same as in *володіти*, *во́лость*, etc.; Uk. *влáда* is either a borrowing from Cz. (cf. Огієнко РМ. 2, 207) or a MUK. neologism (XVII c.) based on OCS. *vladyka*, *vlastь*, *vladъ* (: *vlasti*), etc.

владика 'ruler, sovereign, lord; title of bishop', MUK. у владыки (1539), владика (XVII c.), OUK. влдка (1366), владыка (1422), OES. владыка, владыкамъ Dpl. (XI c. Остр. ев.), Вл[д]ко Vsg. (XII c.), до владыкы (1230),

BRu. *улады́ка*, Ru. *влады́ка*, OCS. *vladyka*, Bu., Ma. *влады́ка*, SC. *vládika*, Sln. *vladika*, OCz. *vladyka*, OPo. *włodyka*. — Deriv. *владичтво*, -ичиця, -ичний, *владичкувати*, -ання, MUK. владыцтво (1572), влдчца (1489), владичий, (1589), владычнии (1549), владычынъ (1580); FN. *Влады́ка*. — Syn. *владар*, *пан*, Тимченко 266.

From OCS. *vladyka* 'ts', PS. root **vold-* the same as in *володіти*, *во́лость*, etc., see s. vv.

вляпати, уляпати SoCp. see лапати.

Влас, Улас, also Власій PN. Vlas, Ulas, Blasius, MUK. Власіа Gsg. (1484 Пом'яник), Власій (1627 Беринда), Влас (1737 Інтермедії 137); BRu. *Улас*, Ru. *Влас*, *Власий*. — Deriv. *Власович*, *Власівна*; *Уласович*, *Уласівна*; *Власішович*, *Власйвна*; FN. *Власів*, *Власенко*, *Уласенко*, *Влас[і]юк*, *Власієнко*; GN. *Власівка*, *Власюкі*, *Власинці*.

From Lat. *Blasius* (: *blasius* 'babblers', Тарнавецька 117); the change of orig *b* > *v* is motivated by such pairs as *Барбара* : *Варвара*, *Бенедікт* : *Венедікт*, *Боніфатій* : *Воніфатій*, etc.; re. its f/e. attributes cf. Kałużniacki Jagić-Festschrift 507 - 508.

власний, -ність, -но, etc. see *власть*.

властивий, -вість, *властитель*, -ка, *властилюбний*, -ність, etc. see *власть*.

власть 'power, strength; authority, rule', MUK. *власть* (1678), *власт* (XVII c.), *власти* Gsg. (XVIII c.), *пудь...* *властювъ* (XVIII c.), OES. *власть* (XI c. Остр. ев.), *власти* Gsg. (XI c.), по... *власти* (XIII c.); Ru. *власть*, OCS. *vlastь*, Bu., Ma. *власт*, SC. *vlást*, Sln. *lást*, Cz. *vlast*; see also *во́лость*. — Deriv. *властитель*, -ка, *властивий*, *власний*, -ник, -ниця, -ницький, -ність, -не, -но, *влас-тен*, compounds : *повновласть*, *повновласник*, *рабо-*

власник, власноручний, -но, властолібець, властолібний, -ність, -но, властолібство; МУк. власний (1545), властний (XVI с.), властвовання (XVIII с.), властельски (XVII с.), властельскіи (XVIII с.), властелствують (XVIII с.), властель (XVII с.), властивою Isg. (XVII с.), властолібовий (XVIII с.), властолібія Gsg. (XVIII с.), ОУк. властною Isg. (1388), властому Dsg. (1438). — Суп. *влада, панування, міць, сила; право, воля*, Тимченко 270.

From OCS. *vlastь* 'ts', PS. root **vold-* the same as in *во́лость, володіти*, etc., see s. vv.

влася́нця (Шевченко 1, 105) see *во́лос*.

влах see *воло́х*.

влашту́вати, влаштува́ти : *лаштува́ти*.

влига́ти Wd. 'to run away' (Серафінці, Велигорський РМ. 3, 275), first recorded in the XX с. — Subst. *втіка́ти*.

Derived from Wd. *лі́гати*, see *лига́ти*; the evolution of meaning is not quite clear; perhaps it was based on the common semantic element of 'disappearance' in both *лі́гати* and *втіка́ти*.

влипа́ти, вліпнути : *ліпнути*, see *липкий*.

влітку, вліті : *літо*.

вло́га Вк. влогівина : *ложіти*.

Влур see *Овлур*.

влуча́ти, влучити : *лучити*, see *лук*.

влучний : *лук*.

влюбі́тися, влюбля́тися : *любіти*.

вме́рти, вмира́ти : *ме́рти*.

вми́ть : *ми́ть*.

вмі́стити, вміща́ти = *мі́стити* see *місто*.

вмі́ти = *уміти*.

вмотика́тися Вк. 'to get tired' (Кміт 34), first recorded in the XX с. — Subst. *вмучи́тися, струді́тися*, Кміт I. с. Based on *мота́тися* 'to be in motion', see *мота́ти*.

вниз : *низ*.

внівeць see *нівечити*.

внові́тий Вк. 'naive, silly' (Кміт 34), first recorded in the XX с. — Subst. *наї́вний*.

Based on *нові́й*, q. v.

вну Вк. 'in the middle' (Кміт 34), first recorded in the XX с.; OCS. *vъnu* 'outside'. — Subst. *всере́дні*.

Origin obscure; all attempts to explain the word, cf. Vasmer 1, 210, are : *inconvincible*.

внук, ону́к, уну́к, dial. *во́нук* (Львів), *вуну́к* (Батюки), *го́нук, гуну́к* (Волинь), *мнук* (Доли), also *вну́ка, ону́ка* (Бурячок 55) 'grandson, grandchild', МУк. *внуци* (XVI с. Сл. плк. Іг.), *изъ унукомъ* (1564 Бурячок 56), *унучатомъ* Dpl. (1578 *ibid.*), *внучат* (1670 *ibid.*), *в'нукъ* (XVIII с.), OES. *вноукъ* (1011), *въноукъ, вънуци* (1073 Изб. Св.), *въноуки* Apl., со *оунуками, въ въноуцѣхъ*; BRu. *уну́к, Ru., Bu., Ma. внук, SC. ùnik, Sln. vnúk, Cz., Slk. vnuk, Po. wnuk, OPr. also wnek, UpSo. wnuk*. — Deriv. *вну́ка, вну́чок, вну́чка, уну́чка, ону́чка, вну́чечка, онуча́[тко], онуча́та*, dial. *уну́чко, гону́чко, вну́ченько, ону́ченько, вну́цьо, вну́чище, вну́чійсько*, (Бурячок 56). — Суп. *син сина, син дочкі, доньчин син*, Бурячок 55.

Uk. forms *ону́к* and dial. *во́нук, го́нук*, support the explanation of *внук* as PS. **v-ъn-ukъ*, with root *ъn-* related by apophony to *on-*, IE. ***an-* 'male or female ancestor', cf. OPr. *ane* 'old mother', Lith. *anúta* 'mother-in-law', Arm.

han 'grandmother', Gk. *anō*, Lat. *anna* 'foster-mother,' OHG. *ano* 'grandfather, ancestor', ModHG. *Enkel* 'grandson', etc.; the morphem *-ukz* is frequently found in Uk. as a diminutive suffix, e. g. *шевчѹк*, *мищанчѹк*, *чабанчѹк*, *кухарчѹк*, РССтоцький 1, 56-57; hence *онѹк*||*внук* is a diminutive and signifies lit. 'little grandfather, grandfather's child', cf. the similar evolution of meaning in Lat. *avunculus* 'little grandfather' — 'grandfather's heir' : *avus* 'grandfather', Miklosich 396, Kluge 73, 256, Преображенский 1, 88-89, Brückner 628, Младенов 73, Ильинский РФВ. 65, 227-228, Trautmann 9, Machek 571-572, Георгиев 167, Pokorny 36-37, a. o.; less persuasive is the etymology of Vaillant RES. 11, 206, (:Skt. *anika-*, *anici*); extensively deals with *внук* Бурячок 55-57; cf. also Шевельов 319.

внүтрішній : нутрѹ.

в. о. abbr. : викѹнующий обѹв'язки 'acting; plenipotentiary'.

во see в.

вѹбла 'vobla, Caspian roach,' ModUk., BRu., Ru. ts. — Суп. *каснійська плїтка*.

From Ru. *вѹбла* derived from *вѹблѹй* 'round', cf. Горев 52, followed by Преображенский 1, 89, Vasmer 1, 211, a. o.; see вїблій.

вѹблиця Bk. 'fortune-teller' (Кмит 34), first recorded in the XX c. — Subst. *ворѹжка*.

Origin obscure; its connection with *вѹбла*, *вїблій* or the following entry, though possible, cannot be substantiated.

вѹб[о]лок, вѹблук dial. see ѹболок.

вовк 'wolf', Bk. 'lower branch of a spruce-tree' (Кмит 4), MUK. also 'wolf-fur; roast-iron'; вовк, вовку Dsg. (1736 Интермедіі 104), вовька Gsg. (XVII—XVIII c. ibid. 70), вол-

цы... *вовки* Npl. (XVII c.), *волки* Apl. (1589), OES. *вѹлкѹ* (XI c. Остр. ев.), *вльци* (1073 Изб. Св.), *волкѹ*, *волкомѹ* 1sg., *волкы* 1pl.; BRu. *воѹк*, Ru., Ma. *волк*, OCS. *влькѹ*, Bu. *взлк*, SC. *vũk*, Slp. *vũlk*, Cz., Slk. *vlk*, Po. *wilk*, LoSo *wel'k*, UpSo. *wjelk*. — Deriv. *вѹва*, *вѹвчик*, *вовчак*, *вовчѹк*, *вовчѹк*, *вовчак[тко]*, *вовченя[тко]*, *вовкѹн*, *вовчїнець*, *-їця*, *-їха*, *-їсько*, *-їще*, *вовчюга*, *вовчюган*, *вовчѹг[a]*, *вовчѹра*, *вовкївня*, *вовковїна*, *вѹвчник*, *вов[ч]куватїй*, *-то*, *вовкуватї*, dial. *вовциня*||*вовчинѹ* 'багато вовкїв', (Bk. Кмит 34), compounds : *вовко-дав*, *-дѹх[їй]*, *-зубїй*, *-нѹг*, see also *вовкулак[a]*, MUK. *волкогонѹ* (1726), *волкохїщный* (XVII c.); FN. *Вовк*, *Вовкан*||*Волкан*, *Вовкѹн*, *Вѹвчик*, *Вовчїна*, *Вовчѹк*, *Вовкович*||*Волкович*, *Волковичѹ* (1456, Тупиков 506), *Волчочовичѹ* (1561 ibid. 506), *Волчковичѹ* (1456 ibid. 504), *Вовчѹк*||*Волчѹк*, *Вовчѹнко*, *Волченко* (1658 Тупиков 508), *Вовченїук*, *Вовчанський*, *Вовчїнський*; GN. *Вовк*, *Вовковїнцї*, *Вѹвчик*, *Вовчѹк*, *Вовчїнець*, *Волковїя*. — Суп. *драпїжний звїр з родини псїв*; MUK. *вѹвче хїтро*; *залїзна пїдставка в кїхнях*, *залїзнї штїбки на нїжках*, *щѹб стїввити скѹвороди над вогнѹм*, Тимченко 295; Bk. *галѹза ялїцї*, *щѹ ростѹ додѹлу*, *абѹ скїпчуеться*, Кмит 34.

PS. **vylkz* 'ts', IE. **ulkuos* 'ts', cf. Lith. *vilkas*, Latv. *vīlks*, OPr. *wīlkis*, Skt. *vṛ'ka-*, Av. *vəhrka-*, Gk. *lykos*, Lat. *lupus*, Goth. *wulfs*, OIc. *ulfr*, AS. *wulf*, OHG. *wolf*, etc.; the term has been rightly compared with IE. root **uelk-* 'to march', preserved in Sl. **velkti* (see *волоктї*), Gk. *hēlkō*, so that *вовк* originally meant perhaps 'robber', Kluge 400; others connect it with **uel-* 'to tear' whence the orig. sense : 'tearer', or 'render', from his ravenous nature, Skeat 720; re. etymology see Osthoff IF. 4, 279, Solmsen KZ. 32, 279, Gebauer LF. 5, 300, Meillet Ét. 240, Boháč LF. 33, 106, Loewenthal Archiv 37, 378 (: **vel-* 'yellow-grey'), Specht KZ.

66, 26 - 27, Преображенский 1, 92, Trautmann 359, Mikkola 1, 49, 60; 2, 168, 202, Pokorný 1178, Шанский 65, Шевельов 87, 89, а. о.

вовкулак[а] 'wer[e]wolf, vampire', ModUk.; BRu. *вол-колак*, Ru. *волко[д]лак*, CS. (SC.) *vľkodlakz*, SC. *vukòdlak*, Sln. *volkodlák*, Bu. *взколак*, Po. *wilkolaka*, *wilkotek* (Brückner PF. 7, 178). — Deriv. *вовкулакувати*, *-ання*, *вовкулацтво*, *-цький*. — Syn. *перевертень*, *що набрав вигляду вовка*, *вовкошерст*, УРЕ 2, 520.

The word is a borrowing from SoS. *vľkodlakz* influenced f/e. by *кулак*; it is usually derived from **vьlkz* and **doľka* 'fur', Berneker 1, 208, Преображенский 1, 91-92, Brückner 622, Machek 571, † Лларіон 186, Георгиев 206, Cioreanescu 897, а. о.

во́вна 'wool', MUK. двадцать рунъ волны (1570), волна (XVI—XVII с. Худаш 47), волна рекше шерсть (XVII с. Алфавит 29), волнь Gpl. (XVII с.), волну Asg. (XVIII с.), OES. отъ вльны (1073 Изб. Св.), вълны Gsg. (1193), на вльнѣхъ (XIV с.); BRu., Ru., Ma. *во́лна*, Bu. *вз'лна*, SC. *vǎna*, Sln. *vólna*, Cz., Slk. *vlna*, Po. *wetna*, LoSo. *wałna*, UpSo. *wołna*. — Deriv. *вовнистий*, *во́вняний*; FN. *Вовнѣнко*. — Syn. *м'який волос з шерсти*, Тимченко 295.

PS. **vьlna*, IE. *u̯lnā* 'ts', evidenced in Lith. *vilna*, Latv. *vilna* 'ts', OPr. *wilna* 'jacket', Skt. *u̯r̥nā* 'wool', Av. *varəná*, Gk. *lēnos*, Lat. *lāna*, Goth. *wulla*, OHG. *wolla*, E. *wool*, etc.; Skt. *u̯r̥na* is connected with root *vṛ-* 'to cover, wrap', hence the orig. meaning of *wool* was 'that which covers', Kluge 400; cf. also Преображенский 1, 92, Trautmann 359, Skeat 722, Brückner 606, Mikkola 1, 82, Pokorný 1139, а. о.; according to Machek LF. 64, 344 and ED. 571, its orig. meaning was connected with **uel-* 'to tear off or away, to pluck out', cf. also Vasmer 1, 219, Георгиев 207, а. о.

вовту́зити, more often **вовту́зитися** 'to roll, bustle, beat about; to wallow', ModUk. only. — Deriv. *вовту́ження*. — Syn. *возітися*, *товктіся*, *метуші́тися*.

A ModUk. neologism based on *ту́затися* 'to quarrel, hicker, scuffle' and *возі́тися* 'to make too much of one, to pay too much attention, to take endless trouble'.

во́вшім Wd. 'yes' (Воля Висоцька, Колодій РМ. 5, 284), first recorded in the XX с.; Po. *owszem*. — Subst. *так*.

From Po. *owszem*, see Wd. *о́вшем*, *о́вшім*.

во́гкий, Wd. *вогкій* 'wet, moist, damp, humid; soggy', MUK. вльгкости Gsg. (XVI с.), OES. вьлгько, вьлгькама Idu.; Ru. *во́лжкий*, *во́лжмый*, Po. *wilgotny*. — Deriv. *во́гкість*, *во́гко*, *вогкува́тий*, *-тість*, *-то*, *во́гчати*, *зво́гчити*, *зво́гчувати*, *зво́гчити*. — Syn. *воло́гий*, (*рідко:*) *вільго́тний*, *вільгий*; (*про погоду, дрóва:*) *сирій*; (*переносно:*) *милий*, *мо́крый*, Деркач 44.

From **во́лжкий*, connected with *воло́га*, see s. v.

вогляді́ло SoCp. 'mirror', first recorded in the XX с. (Дзензелівський 28). — Subst. *дзеркало*.

Based on *глядіти*, q. v.

вогóнь, dial. *огóнь*, *вогéнь*, *огéнь* (Wd. Улично, Бодревич РМ. 3, 231) 'fire, light, glow', MUK. огня Gsg. (XVII с. Тимченко 856), *огон* -ignis, од огня (XVII с. Гептаглот 38), OES. *огнь* (XI с. Остр. ев.), отъ огня, огню, съ огньмь; BRu. *агóнь*, Ru. *огóнь*, OCS. *огнь*, Bu. *огзнь*, Ma. *оган*, *огин*, SC. *òganj*, Sln. *ògenj*, Slk. *ohēň*, Po. *ogień*, Ca. *wòdzin*, LoSo. *wogeń*, UpSo. *woheń*. — Deriv. *во́гни[чо]к*, *во́гнись-ко*, *-ище*, *вогнищевий*, *во́гнищний*, *вогне́вий*, *-ік*, *вогне́нний*, *-ність*, *-но*, *вогни́стий*, *вогня́ний*, *вогня́стий*, *вогньовий*, [*ро*]звогни́ти[ся], [*ро*]звогни́вати[ся], several compounds: *вогне-ві́дний*, *-га́сний*, *га́сник*, *-ді́мний*, *-ме́т[ний]*, *-небезпéчний*, *-небезпéчність*, *-но́сний*, *-но́сність*, *-па́льний*, *-поклóнник*, *-поклóн-*

ство, -припаси, -стійкий, -стійкість, -стрільний, -трівви, -тривкий, -тривкість, etc.; here also *вогняночервоний*; GN. *Вогніста земля*. — Syn. *що горить*; *світло*; *пальба*, *стрілянина*.

PS. *огнь, IE. **egnis: **ognis 'ts', cf. Lith. *ugnis*, Latv. *uguns*, Skt. *agnis*, Ht. *Agnis*, Lat. *ignis*, Шахматов ИзвОРЯС, 8 : 2, 322, Преображенский 1, 638, van Wijk ZfslPh. 9, 98 - 102, Trautmann 334 - 335, Brückner 375, Machek 335, Pokorny 293, Шевельов 209, а. о.

вогъл Wd. 'harvest work for one or more sheaves as payment', (Желеховський 1, 114), first recorded in the XIX c. — Deriv. *вогълник*, *-иця*, *вогълщина*. — Subst. *праця при жнівях за одін або кілька снопів*.

Of obscure origin; its semantic connection від *гул*, *гуляти* cannot be clearly established.

вогер Wd. see *огир*, *огир*.

водá, Lk. *вода* 'water', MUK. *вода* (1596 Зизаній), *вóду* Asg., *водóю* Isg. (1627 Беринда), *вода* (XVII c. Гептаглот 19), OES. *водою* Isg., *воды* Npl., по *водамъ* (XI c. Остр. ев.), *воды* Gsg. (XIV c.), *вода*, *воду* Asg.; BRu. *vadá*, Ru., Bu. *vodá*, OCS. *voda*, Ma. *vóda*, SC. *vóda*, Slp. *vóda*, Cz., Slk. *voda*, Po., LoSo., UpSo. *woda*. — Deriv. *вóди*, *водіця*, *водич[ень]ка*, *вóдень*, *воднєвий*, *вóд[оч]ка*, *вóдний*, *-ик*, *водявий*, *-вість*, *-віти*, *водяній* *-ік*, *водяністий*, *-тість*, *водянка*, *-ковий*, *-чик*, several compounds : *водо-боязнь*, *-вєртъ*, *-відвід[ний]*, *-відлів[ний]*, *-вмісний*, *-вмістище*, *-вóд*, *-вóз[ний]*, *-вóд*, *-господáрство*, *-господáрський*, *-грáй*, *-грíй[ний]*, *-грíйня*, *-діл[ьний]*, *-діючий*, *-ємкий*, *-ємкість*, *-ємний*, *-ємність*, *-збір*, *-змів[ний]*, *-корістування*, *-крúт*, *-лáz[ний]*, *-лій*, *-лікарня*, *-лікувáльний*, *-лікувáння*, *-літáк*, *-магістрáль*, *-мій*, *-мір[ний]*, *-місткість*, *-морóз*, *-наливний*, *-намірний*, *-непроникний*, *-непроникність*, *-нóс[ний]*,

-осі́шувáння, *-охорóнный*, *-очі́сний*, *-очі́шувáльний*, *-пáд*, *-пєриця*, *-підіймáльний*, *-пій*, *-пíлля*, *-плавний*, *-постачáння*, *-приймáч*, *-пріск*, *-провід[ний]*, *-проникний*, *-рій*, *-різ*, *-рість*, *-рóсли*, *-розбірний*, *-розпíлювач*, *-рóслід*, *-розподі́льний*, *-розчінний*, *-свяття*, *-спáд*, *-спúск*, *-стік*, *-стічний*, *-схóвище*, *-товчіння*, *-тонна́жність*, *-тривкий*, *-трúбний*, *-хрєсний*, *-хрєще*, *-черпáлка*, *-черпáльний*, *-черпáльний*, *водóйма*, *-ймище*, *водянозелєний*, etc., (from Ru. :) *водокáчка*, *водоскáт*; MUK. *воденный* (XVII c.), *водка* (XVII c.), *водаважца* (XVII c.), *водовозный* (XVIII c.), *водолій*, *-лїй* (XVIII c.), *водоносный* (XVIII c.), *водоносъ* (XVII c.), *водопродáвникъ* (XVIII c.), *водотокъ* (XVI c.), *водотоплений* (XVII c.); FN. *Вóдний*, *Вóдник*, *Водичний*, MUK. *Водичка* (1572 Тупиков 88), *Водопьян* (1654 *ibid.*); GN. *Водá*, *Водичка*, *Вóдник*, *Водо-лáга*, *-пій*, *-мій*, *Водяна*, *Водяне*, *Водяній*, *Вóдяно*, *Водяники*, *Пúща-Водіця*, *Водяна Бáлка*, *Водяно-Михáйлівка*, *Невіцьке*, *Синєвідське*, (river:) *Вóда* (*Зімна*, *Чóрна*), *Водяна*, *Водолáжка*, *Водоспáдна* (Kat. річок 151); here also : Astr. *Водолій*; rel. *Водохрище*, *Водохрєщи*, Нс. *Водóрши*, *Водóрщи*, MUK. по *водохрищахъ* (XV c.), OUK. передъ *водокрєщами* (1388), *наканунъ водохрєщъ* (1393). — Syn. *одін із чотирьóх елементів*, *стихий*; *плин*; *рідина*.

PS. *voda, IE. root **wod- : **wed-, etc., cf. Goth. *watō*, OIc. *vatn*, OHG. *wazzar*, AS. *watar*, E. *water*, Ht. *wa-a-tar* (*wātar*); the root is related by gradation to **ūd- in *вúдра*, q. v., and Skt. *udán* 'water, billow', *udrín* 'abounding in water,' Gk. *hýdōr*; with infix -n- : Lith. *vanduō*, Latv. *ūdens*, OPr. *unds* 'water', Lat. *unda* 'wave', etc.; Miklosich 393, Meillet Ét. 208, Преображенский 1, 89, Skeat 703, Kluge 385, Trautmann 337, Brückner 628, Mikkola 2, 194, Machek 572, Георгиев 168 - 169, Pokorny 80 - 82, Шевельов 106, 562, а. о.

водворяти : двір.

водвуд see óдуд.

водé Wd. 'here' (Воля Висоцька Колодій РМ. 5, 284), first recorded in the XX c. — Syn. *ось, тут*, Колодій I. c.

From о - де, see s. v.; re. prothetic *v-* cf. Шевельов 235 and AmContr. 243 - 256, Журавлев ВЯ. 14 : 4, 37 - 38.

водевіль 'vaudeville', ModUk.; BRu. *вадэвіль*, Ru. *водевиль* (since 1803 : *водвиль*), Bu. *водевйл*, Po. *wodewil*, etc. — Deriv. *водевільст*, *водевільний*. — Subst. *невелика п'еса, в основу якої покладено анекдотичну подію і в якій розмови героїв чергуються з жартивлівими піснями й танцями*, Лесин - Пулинець 55 - 56.

From Fr. *vaudeville* 'ts', the ultimate source being GN. *Vau (Val) de Vire*, Normandy, where such plays started in the XV c., Преображенский 1, 89, Gamillscheg 880, Лесин - Пулинець I. c.

водіти 'to lead, conduct, guide, direct', MUK. *счастливѣ ся водило* (1535), *водит* (XVII c.), *водити* (XVIII c.), OES. *водими* (1073 Изб. Св.), *водится, водити* (1307); BRu. *вадзіць*, Ru. *водіть*, OCS. *voditi*, Bu. *вóдя*, Sln. *vódití*, Cz. *voditi*, Slk. *vodit'*, Po. *wodzić*, UpSo. *wodzić*. — Deriv. *ви-, від-, з[а]-, на-, пере-, під-, при-, про-, роз- водіти[ся], прова́дити[ся]*, Wd. *вінпровадити[ся]*, *від-, за-, пере-, при-прова́дити[ся]*, *водій, -іння, вóднік, віж||вож||вождь, вождій, вожак[а], воже́й, вожі́й, вóживо, [про]воді́р*, MUK. во[д]жовати (XVII c.), *вожа* (XVII c.), *вождь* (XVII c.), *воженье* (1457), *вожъ* (XVII c.), FN. *Вожакéвич, Вожéйко*. — Syn. (*повторна форма від весті*), Тимченко 281.

PS. **voditi* 'ts' — an iter. form of *весті*, q. v.

водно́, **водно́сталь** see одін.

водовуд see óдуд.

воєвóда, вóєнний, etc. see вой I.

вожа́й, вож[а́ка], **вождь**, etc., see водіти.

воз-, вос-, seldom вз-, вс- arch. prefix 'up' in such formations as *возвéдення, возвелі́чити, -чувати, возвєстí, возвóдити, воздви́гати, Воздви́ження, возз'єднáти, -áння, возз'єднувати, -ання, возлóбок, возлóб'я*, MUK. *возбудити* (XVII c.), *возбу́ятися* (XVIII c.), *возвести, возводити* (XV—XVII c.), *возда[ва]ти* (XVIII c.), *воздержати, -жовати* (XV—XVIII c.), *возлагáти, возложити* (XV—XVII c.), *возлюбити* (XV—XVII c.), *возмагати, возмочи* (XV—XVIII c.), *возможный* (XVII c.), *возненавидити* (XVII c.), *возносити[ся]* (XVII c.), etc., OES. *возъ, възъ* also *въс-* in prefixed formations : *възискати* (XI c. Остр. ев.), *въспитати* (ibid.); BRu. *уз-*, Ru. *воз-, вз-, взо-*, also *вос-, вс-*, OCS. *vъz-*, Bu. *взз-, вз*, Ma. *воз-, вз-*, SC. *wz-, uza-*, Sln. *vъz-*, Cz. *vъz-, vze-*, Slk. *vzo-*, Po. *wz-*, Plb. *vâz-*. — Syn. *níd-*.

PS. **vъz-*, **vъzъ* 'up', BS. **už-*, cf. Lith. *už* 'behind; for; up', Latv. *uz* 'up; to', OPr. *unsei* 'up', according to Trautmann 336, Av. *z-* belongs here as well; Pokorny, 1103 - 1104, connects it with IE. **ud-* evidenced in Skt. *úd-, út-* 'up', Av. *us-, uz-* 'ts', Gk. *hy-*; Lat. *ūs[que]*, Goth. *út*, OHG. *ûz*, ModHG. *aus*, E. *out*, etc.; cf. also Kluge 14, Skeat 418, a. o.; no plausible solution in this regard is offered by Vasmer 1, 214; re. prothetic *v-* cf. Шевельов 235 and AmContr. 243 - 256, Журавлев ВЯ. 14 : 4, 37 - 38.

вóздух 'air, ether; cover (in liturgy), corporale', MUK. *въздух* (1596 Зизаній), *воздухъ* (XVII c.), *воздухове* Npl. (XVII c.), *два воздуха* (1675), *воздуха* Gsg. (1720); OES. *въздоуха* Gsg. (XI c.), *въздоуси* (XI c.), *въздоухоу* Dsg. (1073 Изб. Св.), *въздоухъ, на въздусъ, по въздуху*; Ru., Ma. *ts*, OCS. *vъzduchъ*, Bu. *взздух*, SC. *ûzduh, vâzduh*, Cz., Slk. *vzduch*. — Deriv. *воздúшний*, Wd. *воздухóвий, -ина*,

воздуховінний, воздухоплів[ець], воздўшка, вóздушок; МУк. воздушный (XVII с.), воздушокъ (XVII с.), вздохнути (XVII с.). — Syn. *повітря; покриття на начиння з святощами*, Тимченко 288.

From OCS. *vъzduchъ*, see *воз-* and *дух*.

возіти 'to convey, to transport, to carry; to drive', МУк. не возил (1542), возыти (XVII с.), возитись (XVII с.), возили (XVIII с.), OES. возити; BRu. *вазіць*, Ru. *возить*, OCS. *voziti*, Bu. *вóзя*, Ma. *вóзи*, SC. Sln. *vóziti*, Cz. *voziti*, Slk. *voziť*, Po. *wozić*, LoSo. *wozýs*, UpSo. *wozýc*. — Deriv. *ви-, від-, з[а]-, на-, пере-, під-, при-, роз- вóзїти, вїз, вїзник, -ів, -увати, вїзниця, -цтво, -цький, вїзничий, вóзи[чо]к, возільник, -иця, возій, -їння, воз[ів]ня, возовий, -їк, -їця, возівня, возó[чо]к, возороб*; FN. *Вїзник, Вїзнич[н]ий*; Astr. *Вїзничий*. — Syn. (*тривала форма від*) *везти*, Тимченко 288.

PS. **voziti* 'ts' — an iter. form of *везти*, q. v.

вóз[ь]му Wd. = *вїзьму* : *взяти*.

воїстину : *во* and *їстина*, see s. vv.

вой 1. arch. 'war; battle, combat', usually Npl. *вої* 'soldiers, warriors', МУк. *вои* Npl. (XVIII с.), OES. *вои* Npl. (XI с. Остр. ев.), *ити вои* 'to go to war against', *вести воя* 'to be at war with' (XI с.); Ru. *вóи* arch. Npl., OCS. *vojnъ*, Npl. *voi*; *voja sztvoriti* 'to be at war with', Cz. *voj*. — Deriv. *воїн, -ство, -ський, вояк, вояцтво, -цький, вїйна||война, вїйсько||* Wd. *військо, вó[ї]сько, воєнний, воявник, -ичий, [за]воювати, завойовувати, воєвода, -вóдина, -вóдство||вїдство*, etc.; МУк. *воева[л]ный* (XV с.), *воеваньє* (XV—XVII с.), *воевати* (XV—XVIII с.), *воіованьє* (XVIII с.), *воіовати* (XVII с.), *воєнний*, *воєвний* (XVII с.), *воевода* (XVI—XVIII с.), *воевождь* (XVIII с.), *воеводина* (XVI—XVII с.), *воеводичь* (XVII

с.), *воинство* (XVII с.), *воинский* (XVII с.), OES. *вина* (912), *воиникъ* (XI с.), *воиничь*, *воиничьский*, *воиньи*, *воиньныи* (XIV с.), etc. — Syn. *вояк, воїн*, Тимченко 291.

PS. **vojъ* 'ts', IE. root ***woi-* : ***wei-* : ***wē-*, etc. 'to fly at; to attack', evidenced in Lith. *panōjus* 'danger', *panojūs* 'dangerous', *vejū* : *výti*, *vajóju* : *vajóti* 'to chase', Latv. *vajat* 'to pursue', Skt. *váyati* 'he chases, attacks', Av. *vōi* 'to please', Gk. *oimos* (<**voimos*) 'way, track', Lat. *via* 'way', *vēnāri* 'to chase, hunt', OHG. *weide* 'fodder, food, place for grazing, the search for food and fodder (chase, fishing)' ModHG. *Waide* 'pasture', *weiden* 'to graze, pasture', *Waidmann* 'hunter', etc. Преображенский 1, 91, Brückner 629, Trautmann 345 - 346, Machek 572, Георгиев 172, Kluge 388, Pokorny 1124, a. o.

вой 2. dial. 'howl, howling' (Желеховський 1, 117) from Ru. *вой* 'ts' : *выть*, see *вїти* 2.

войдуватися 'to flounder', ModUk. only. — Syn. *возитися*.

A ModUk. neologism based on *водитися* and *воювати*, see s. vv.

воїлок, Wd. *війлок* (Кузеля 59) 'thick felt', Ru. *воїлок*, MRu. *воилоки*, *войлуки* Npl. (1589), Po. (from Uk. :) *wojłok*. — Subst. *підкладка під сідло*, Кузеля 1. с.

From Tk. - Tt. *ojlyk* 'cover' Miklosich 393, Преображенский 1, 90, Роголь 178, a. o.

воїна see *вой* 1.

вó[ї]сько Wd. = *військо* see *вой* 1.

вокабула 'word', ModUk., BRu. *вокабулы* Npl., Ru. *вокабула* (Vasmer 1, 216), Po. *wokabula*, etc. — Deriv. *вокабулар[ий]*. — Subst. *окреме слово іншомовного поход-*

дження з перекладом; заголовок словникової статті (в словнику), Ляхін 124.

From Lat. *vocabulum* 'name', Орел 1, 171.

вока́льний 'vocal', ModUk.; BRu. *вака́льны*, Ru. *вока́льный* (since 1780), Po. *wokalny*, etc. — Deriv. *вокаліза*, *вокалізм*, *вокалізація*, *вокаліст[ка]*. — Subst. *голосовий*, *виконуваний голосом (спів)*, Орел 1, 171.

From Fr. *vocal*, the ultimate source being Lat. *vocalis* 'ts', Орел 1. с.

вока́тив 'vocative', ModUk., Ru. *ts*. — Deriv. *вока́тивний*. — Subst. *ключна форма*, *ключний відмінок*, *ключник*.

From Lat. *vocativus* 'ts', Орел 1, 172.

вокза́л '(railway-) station, terminus', (argot :) 'jail', ModUk., BRu. (from Ru. :) *вакза́л*, Ru. *вокза́л* (since 1803: *вокса́л*), Po. (from Ru. :) *wokzał*, *wogzał*. — Deriv. *вокза́льчик*, *вокза́льний*; *аеровокза́л*. — Subst. *залізнична станиця*, Wd. *двірєць*.

From Ru. *вокза́л*, the ultimate source being E. *Vauxhall* 'a pleasure-garden and place of recreation near London', named after its proprietress, Jane *Vaux* (1615), Горяев 53, Vasmer 1, 216, Рудницький *Slavistica* 44, 13 - 14.

во́ко dial. see *о́ко*.

вола́н see *волян*.

волапю́к see *воляпю́к*.

вола́стий : *во́ло*.

вола́ти 'to appeal, invoke, beseech', MUk. *вола́ть* (XVI с.), *волати* (XVII с.), *кликати* и *волати* (XVIII с.), OUk. *вола́ть бы* (1388); Cz. *volati*, Po., UpSo. *wolać*, LoSo. *wolać*. — Subst. [*но*] *кликати*, *підносити голос*, *гукати*,

кричати; *звати*, *прикликати*; *звертатись до ко́го*; *ляяти ко́го*, *вимисляти на ко́го*, Тимченко 294.

From Po. *wolać* 'ts' of uncertain origin, cf. Brückner 630, Machek 572, а. о.

волейбо́л, Wd. *волібо́л* 'volley-ball', ModUk.; BRu. *валейбо́л*, Ru. *волейбо́л* (since 1934), Po. *wolley ball*, etc. — Deriv. *волейболи́ст[ка]*. — Subst. *відбіванка*, Орел 1, 172.

From E. *volley-ball* 'ts', Орел 1. с., АкСл. 2, 608.

Воли́нь GN. *Volyn'*, *Vol[h]ynia* (in Western Ukraine), MUk. *Волынь*, *Волынская земля* (XVIII с. Ист. Русов, Указ. 34), *зе(м)ли Волынское Gsg.* (1583 АКЖМУ. 59), на *Волы[н]* (1584 *ibid.* 77), OES. на *Волынь* (1377 Лавр. 1, 132, 333), к *Волыню* (*ibid.* 296), *вельняне* (1377 Лавр. 1, 13, 14); BRu. *Валы́нь*, Ru. *Волы́нь*, Po. *Wolyn'*, etc. — Deriv. *воли́нець*, *воли́н[оч]ка*, *волиня́нин*, *воли́ньський*, *волині́зм*, *волині́т*, (арго:) *волинити*, *завесті воли́нку*, Горбач 6, 34; (from Ru. :) *волинщик*; FN. *Воли́нець*, *Волиня́к*, *Волиня́нин*, *Воли́ньський*; MUk. *Волынченко* (1649 Реестра 211 - 212), *Волинченко* (1649 *ibid.* 307), *Волиненко* (1649 *ibid.* 222), *Волинский* (1649 *ibid.* 58 а); GN. *Воли́нка*, *Волинце́во*, *Володи́мир Воли́ньський*. —

Воли́нь, the present name of the northern part of Western Ukraine, was known originally as **Volynjъ* or **Velynjъ* and was applied to an ancient *городи́ще* (defensible castle) on the Буг - river; in consequence of the predominant rôle which this *городи́ще* played among the Old Ruś tribes the name was transferred on the whole province of Volynia and caused the change of the tribal name *Duleby* to **Volynjane||Velynjane*. — There were several attempts to solve the origin of the name, e. g. those of Brückner 630 (: **vel-* 'big'), Гинкен ЖСт. 4, 1893, 452, Perwolf Archiv 7, 604 (: PN. **Volyn||Velyn*), Шахматов ИзвОРЯС. 17 : 1, 174; 25, 425

(: Сe. *Valhuni*), Vasmer 1, 224 (: **volz* "unsicher"), а. о., but no one of them can be regarded as definite, cf. Рудницький On UVAN. 3, 17 - 32; after a critical examination of all previous etymologies Рудницький, l. с., compares this name with several other GN. in -ынъ, as e. g. *Голынъ, Горынъ, Медынъ, Тягынъ*, etc., and connects it with PS. **vol-* : **vel-* 'will'; in his opinion, the orig. meaning of the name was 'the main place, headquarters, capital of the tribal chiefs where their "will" (i. e. their orders) were received and executed'; this assumption is supported by the fact of the above mentioned expansion of the name and by Mas'udi's relation about the tribe *Valinana*||*Velinana* (X с.) which was the most powerful and ancient among the Sl. tribes of that time; yet, cf. Vernadsky *Ancient Russia* 321 - 322 (who is against identification of *Valinana* with *Vol[h]unians*), Moszyński *SlAnt.* 8, 25 - 35, В. Пашуто: *Очерки по истории Галицко-Волинской Руси*, Москва - Ленинград 1950, I. Левкович: *Нарис історії Волинської землі*, Вінніпег 1954, а. о.

вóлити, воліти 'to wish, want; to desire; to prefer', МУк. волѣли (XVI с.), волить, волятъ (XVII с.), волю, желаю : хочú (1627 Беринда), волишся (XVIII с.), OES. волиши (XI с. Остр. ев.), волить (1144), волю (XI с.), волятъ; Ru. *вóлмть*, OCS. *voliti*, Sln. *vóliti*, Cz. *voliti*, Slk. *volit'*, Po. *woleć*. — Deriv. *воління*. — Syn. [бiльше] *хотіти, предкладати одне над друге*, Тимченко 304.

Root **vol-* the same as in *вóля*, q. v.

волікті Wd. see *вóлок*.

волічка Wd. 'worsted yarn' (Желеховський 1, 117), Po. *włóczka*. — Deriv. *волічковий*. — Subst. *гáрус*.

Based on Po. *włóczka* 'ts'; the same root as in *вóлок*, q. v.; see also *наволікати*.

вóло, Wd. *вóле* (Желеховський 1, 117) 'crop, craw; dewlap', first recorded in the XIX с.; BRu. *вóле*, SC. *vólje*,

Cz. *vole*, Po. *wól, wole*. — Deriv. *волáстий*. — Syn. *зоб, стрúма*.

PS. **volje* 'ts'; according to Machek 572, it is related to ModHG. *schwellen*, OHG. *swëllan* 'to swell, rise', *Wulst, Schwulst* 'swelling, bombast', IE. root ***swel-* 'to swell'; less persuasive is its connection with **volz*, see *вiл*, suggested by Brückner 630.

волóга 'moisture', OES. *влагы* Gsg. (XI с. Остр. ев.), *владу* Asg. (XIV с.), *за вологу, вологою* Isg., *вологи* Gsg.; Ru. *волóга*, OCS. *vloga*, Bu. *Ma. vlága*, SC. *vłaga*, Sln. *vłaga*, Cz., Slk. *vłaha*, UpSo. *włoha*, LoSo. *włoga*. — Deriv. *волóгий, -гiсть, волóгнути, волóжистий, [з]волóжити, вологоёмкий*. — Syn. *вóгкiсть, вiльгiсть, сiрiсть, мóкрiсть, имлизна*, Деркач 44.

PS. **volga* 'ts', IE. root ***welg-* : ***wolg-* 'moist', cf. Lith. *válgyti* 'to eat', Latv. *valgs* 'moist', *valgums* 'moisture', OHG. *wolchan*, ModHG. *Wolke* 'cloud', OSax. *wolcan*, Du. *wolk*, AS. *wolcen* 'cloud', etc., Miklosich 378 - 379, Преображенский 1, 87, Kluge 400, Brückner 621, Trautmann 358, Георгиев 160, Pokorny 1145, Шевельов 39, 400, а. о.

волóдiти 'to own, to possess, to have', МУк. *володѣти* (1451), (**володáти* :) *володаеть* (1547), (from OCS. :) *владѣти* (1668, 1682, XVIII с.), OES. *володѣють, володѣль* (1350), *володѣти* (1382), (from OCS. :) *владѣти*; BRu. *валóдаць, Ru. володѣть*, (from OCS. :) *владѣть*, OCS. *vladěti*||*vlasti, vladō*, Bu. *влáдам*, SC. *vładati*, Sln. [*v*]ládati, OCz. *vlasti*, Slk. *vładat'*, Po. *włodać, władać*. — Deriv. *за-, о- володiти, -iння*; PN. *Володiмир*, also *Владiмир, Волóдько, Володислáв, Всéволод, Рóг[о]волóд, Я'волод* (Роспанд ВЯ 14 : 3, 19); GN. *Волóдино, Володiвци, Володiмир Волiнський, Володiмирець, Володiмирици, Володiмирiвка*. — Syn. *мáти влáду в чiм, посiдáти*, Тимченко 298.

PS. **vold-ēti*, **vold-[a]ti*, IE. root ***uol-d[h]-* 'to be strong', cf. Lith. *valdyti* 'to rule', OPr. *wāldnikans* Apl. 'kings', Latv. *vālstis* 'state', *vāldīt* 'to rule', Goth. *waldan*, OHG. *waltan*, ModHG. *walten*, OIc. *valda*, AS. *wealdan*, E. to *wield*; the root ***uol-* is also evidenced in Lat. *valēre* 'to be strong' as well as OIr. *flaith* 'dominion', Преображенский 1, 88, Kluge 383, Brückner 625 - 626, Trautmann 340 - 341, Machek 569 - 570, Георгиев 160 - 161, Skeat 715, Pokorny 1112, Шевельов 401, а. о.

вóлок 'drag-net; portage', MUK. волоками Ipl. (1710), OES. вълкъ (1229) на волоце (1230), GN. на Волоцѣ (1137), Волокъ (1264); BRu. вóлак, Ru. вóлок, Bu. влак, SC., Sln. *vlák*, Cz. *vlák*, Po. *włok*, UpSo. *włoka*. — Deriv. *воло́ка*, *волочо́к*, *воло́кно*, *-ни́н[к]а*, *-ни́стий*, *волоку́ша*, *[на]воло́ктѣ*, Wd. *[на]во́лѣктѣ*, *наво́лѣкати*, *наво́лоч[ка]*, *з-, про- во́лока*, *з-, про- во́локтѣ*, *з-, прово́лѣкати*, *во́локѣта*, *-тѣський*, *во́лочѣти[ся]*, *во́лочѣбный*, *-ик*, Wd. *во́лочѣльне*, *-ник*, *во́лочѣнник*, *во́лочѣння* (Грицак РМ. 2. 145), *во́лочка* (Дзендзелівський ЛБюлетень 6, 40), etc.; GN. *Воло́чѣська*, *Підво́лочѣська*; see also *оболок*. — Sup. *сѣть ловѣти ри́бу в ставѣ́ абó невели́ким о́зерѣ*, Тимченко 299; *перепра́ва з одні́єї суднопла́вної рі́чки в дру́гу, перевѣ́з*.

PS. **volkz*; **volčiti* (>*во́лочѣти* 'to drag; to harrow, draw'): **velkti* (>*во́локтѣ* 'to lug, tug, draw, haul; to drag, trail'), IE. root ***uolk-*: ***uolk-* 'to tug, lug', evidenced in Lith. *vilkti*, *velkù*, *vilkaù* 'to tug, pull', OCS. *vlěsti*, *vlěko* 'to tug', Av. *frā-varčaiti* 'he tugs away', Gk. *áloks* 'furrow', OHG. *walkan*, ModHG. *walken* 'to full, mill', Преображенский 1, 94, Brückner 625 - 627, Trautmann 349 - 350, Machek 569, Георгиев 164 - 165, Pokorny 1145, Шанський 62, Шевельов 557, а. о.

ВОЛО́КТѣ see the preceding entry.

во́лонтѣр see вольонтѣр.

во́лос 'hair' MUK. за волосы (1574), волос; волосы (XVII с. Гептаглот 19), з волосами (XVII с.), волосовъ Gpl. (XVIII с.), OES. (from OCS. :) власъ (XI с. Остр. ев.), власы, власи Npl.; волосы (Npl. (XV с.); BRu. вóлас, Ru. вóлос, OCS. *vlasz*, Bu., Ma. *влас*, SC. arch. *vlās*, SIn. *lās*, Cz., Slk. *vlas*, Po. *włos*, LoSo. *łos*, UpSo. *włos*. — Deriv. *во́лос[чо]к*, *во́лосик*, *во́лосѣн[к]а*, *во́лосѣя[чко]*, *во́лосѣще*, *-ѣсько*, *во́лосѣнь*, *-ѣння*, *во́лосѣтѣий*, *-тѣсть*, *во́лосѣстѣий*, *-тѣсть*, *во́лосѣнѣий*, *во́лосѣнѣсть*, *во́лосѣнѣий*, *-ѣця*, *во́лосоподѣбный*; dial. *во́лосѣнка*, *во́лосовѣти[ся]*, *во́лосѣнь*, *во́лосѣнѣстѣий* (Желеховський 1, 119); MUK. волосовати (XVIII с.), волосовый (XVIII с.), волосо́къ (XVII с.), волосье (XVII—XVIII с.), волосѣнь (XVI с.), волосѣница (XVI—XVIII с.), OES. власѣница (XI с.), власѣнѣнѣ (XI с.); FN. *Во́лос*, *Волосовѣч*, *Волосѣнко*, *Волосѣнѣський*; MUK. Волосъ (1487, 1506, 1516 Тупиков 93), Волосовичъ (1565 *ibid.* 507), Волосовъ (1495 *ibid.* 507), GN. *Во́лосѣв*, *Волосѣвка*, *Волосѣвѣцѣ*, *Волосѣнка*; Astr. *Волосожѣр*, OES. Волосѣни, Власожѣлици, Власожѣльць. — Sup. (*во́лосѣя кучерѣѣе*:) *кучерѣ*, (*у жѣнок — сплѣтѣне*:) *косѣ*; (*недба́йливо вдѣржане*:) *па́тлѣ*, *ку́длѣ*, *космакѣ*, *пѣлѣхи*; (*бу́йне*:) *чу́б*, *чупрѣна*, (*коза́цький чу́б*:) *оселѣдець*, Деркач 45, 129, 203; (арго:) *п'ю́рка*, *баді́льки*, Горбач 6, 23

PS. **volz*, IE. ***uol-ko-* 'ts', akin to Skt. *válsa-* 'branch', Av. *varəsa-* 'ts', and further to Gk. *laxnē* (<***uļksnā*) 'curls', Преображенский 1, 92, Brückner 625, Machek 569, Георгиев 162, Pokorny 1139, а. о.

Во́лос see Вѣлес; во́лос.

Волосожѣр see во́лос.

во́лосѣть 'volost', small rural district', MUK. волосѣть (XVI с.), волости Apl. (XVII с.), з волости (1667), з во-

лостями (XVIII с.), OUK. волости Gsg. (1349), ис... волости (1386 - 1418), OES. волости Gsg. (945) 'power; right', волость (1096) 'district', оу... вълъсти (1229), в... волости (1264), волость (1296), изъ... волости (1301); BRu. *вóласць*, Ru. *вóлость*, Po. *włóść*, for other cognates see власть. — Deriv. *волосній*; MUK. волостель (XVII с.), волостка (XV с.), волосчанинъ (XVII с.), OES. волостьныи. — Syn. *окрýга, що належить до міста; країна, сторона, провінція*; OUK. *пráво, вільність*, Тимченко 300.

PS. **vold-tь* corresponding to OCS. *vlastь*, see власть, володіти.

вóлот see *вéлет* and the following entry.

вóлот[ь], Wd. волóт[к]а (Желеховський 1, 119) 'panicle, ear', first recorded in the XIX с.; Ru. *вóлоть*, Bu. dial. *влат*, SC. *vlât*, Sln. [*v]lat*, OCz. *vlat'*, Slk. *lata*, Po. *włóć*, LoSo. *łóś*; according to Кримський 3, 17, here also OES. володь and (from OCS. :) владь 'hair' should be included. — Syn. *кóлос*.

PS. **voltь* 'ts', IE. ***uol-ti-s* with the same root as in *вóлос*, q. v.; it is related to Lith. *váltis* 'yarn, thread; fishnet', OPr. *wolti* 'ear', Gk. *lásios* 'shaggy', Ir. *folt* 'hair', Преображенский 1, 93, Mikkola 1, 91, Brückner 626 - 627, Machek 570, Георгиев 163, Pokorny 1140, a. o.

волóх, dial. влах 'Wallach, Rumanian; Italian', MUK. Волохъ (1498), до Волохъ (XVII с.), волох (1736 Интермедіи 115, 117 - 119), here also (from Po. :) ве в'лóшех (1596 Зизаній); OES. волохъ (Vasmer 1, 222); Ru. *волóх, влах*, Bu. *влах*, SC. *vläh*, Sln. *läh*, Cz. *Vlach* 'Italian', Slk. *vlach* 'herdsman', Po. UpSo. *Włoch* 'Italian', — Deriv. *волóшин, волóшка, волóшечка, волóський*; here also *валáх, валáштити*, see s. vv.; FN. *Волóх; Волóшин, Волошинóвич, Волошинський, Волошинóвський, Волощák, Волощук*,

MUK. Волоховець (1649 Реестра 253), Волоховичъ (1649 ibid. 205), Волошенко (1649 ibid. 161), Волошинъ (1649 ibid. 61), Волошиненко (1649 ibid. 27), Волошинець (1649 ibid. 137), Волошиновъ (1649 ibid. 42), Волощенко (1649 ibid. 188); GN. *Волóське [селó], Волóша, Волóшка, Волошинівка, Волошинóва, Волóщина*. — Syn. *чоловік ромáнського плéмени, румún, молдавáн, італіянець*, Тимченко 301.

PS. **volxъ* 'vlachus, generatim homo romanae originis', borrowed from G. **walxa-*, cf. OHG. *walh*, AS. *wealh* 'foreigner', OIc. *Valir* 'Frenchmen'; the ultimate source is Ce. **Volcos*, cf. Lat. *Volcae*; from the Npl. *Wealas* we have E. *Wales*, now the name of the country; cf. Miklosich 393 - 394, Skeat 707, Веселовский ИзвОРЯС. 5 : 1 - 2, 14, Преображенский 1, 93, Brückner 626, Георгиев 163, Kirarsky 1, 190.

волохáтий 'hairy, shaggy', ModUk.; Ru. *волохáтый*, Po. *włochaty*. — Deriv. FN. *Волохáтий, Волохáтiюк, Волохáтiюк*; here also AmUk. *Вал, Вол* (<*Волохатiюк*). — Syn. (*занáдто обрóслий волóссям, шéрстю:*) *кошлáтий, космáтий, мохнáтий, пелехáтий; (з скуйóвдженим волóссям:) патлáтий, кудлáтий*, Деркач 44.

PS. root **volx-* related to *вóлос*, q. v.

волочíти see *вóлок*.

волóфко Wd. 'pencil' (Воля Висóцька, Колодiй РМ. 5, 284), first recorded in the XX с. — Subst. *олíвeць*, Колодiй 1 с.

From Po. *ołówek, ołówko* 'ts'.

волхв arch. 'magus, magician, sage', MUK. вол'хва Asg. (1596 Зизаній), на волхвахъ (XVIII с.), here also волфъ (XVII—XVIII с.), OES. волхвъ, влѣсви Npl. (XI с. Остр. ев.), влѣхвъ (1073 Изб. Св.), вольсви Np. (XI с.), съ влѣхвы (XI с.); Ru. *волхв*, OCS. *vlъxъz*, Bu. *влъхва, влъхъz*, dial. *вѣхва, влѣфá*, Sln. *vothva*. — Deriv. MUK. волхвованіе

(XVIII с.), волхвовати (XV с.), OES. вълховьный (XIV с.) волшба, вльшьбоу Asg. (XI с.), вълшьбьный (XI с.), вълшьськыи (XII с.), вълшьствовати. — Суп. *чарівнік, чаклун, провісник*, Тимченко 303.

Of obscure origin; Miklosich 380 suggests that *vlzvz* is a cognate of OCS. *vlzsnpti* 'balbutire' and connects it with ONor. *vólva* 'ts'; according to Горяев 54, it is related to *волóх*; re. other inconvincible etymologies cf. Vasmer 1, 223, Георгиев 166, Младенов Slavia 7, 198, 745, Vaillant AUA. 8, 32-33, a. o.

волю́та 'volute', ModUk.; Ru. ts, Po. *woluta*, etc. — Subst. *спіра́льна, завиткува́та за́крутка на капіте́лі коло́ни*, Бойків 90; *заві́ток* Льохін 126.

From Fr. *volute* 'ts', the ultimate source being Lat. *voluta* (: *volvere* 'to roll'), Льохін l. c., Skeat 695.

во́ля 'will; liberty, freedom', MUK. *воля* (1456), на его воли (1579), зъ власной волѣ (1677), *воля* (1596 Зизаній), по воли (XVIII с.), на волѣ (XVIII с.), OUK. *воля* (1388), по... воли (1442), OES. *воля* (XI с. Остр. ев.), *волю* Asg. (XI с.), *воль* Grp. (XIV с.); BRu., Ru., Bu., Ma. ts, OCS. *volja*, SC. *vǒlja*, Sln. *vólja*, Cz. *vůle*, Slk. *voľa*, Po., LoSo., UpSo. *wola*. — Deriv. *воленька, во́лечка, во́лен, во́ль-ний, во́льовий, нево́ля, нево́льник* || *нево́льник, -ицтво, -иця, [без]во́льний, -ність, приві́лля, -і́льний, з-, по-, при-нево́лений, -ність, -ння, з-, по-, при-нево́лити, з-, по-, при-нево́лювати, в-, за-дово́лений, -ність, -ння, в-, за-дово́лити, в-, за-дово́ляти, в-, за-дово́лювати*, here also *во́лити, во́літи*, see s. vv.; compounds : *воле-віяв[лення], -лю́бний, -лю́бність, вільно-відпу́щений, -відпу́щений, -відпу́щення, -дүм[ець], -дүм-ний, -дүмство, -лю́бний, -лю́бство, -на́йманий, -прак-тикую́чий, etc.*; *доброві́льний, доброво́лець, самово́ля, сваво́ля, сваві́льний, -ність, -но, -ник, -ниця, боже-*

ві́лля, -льний, -но; FN. *Во́ля, Ві́льний*; GN. *Во́ля, Во-лиця, Ві́лька*, many with added adj.: *Во́ля Довголу́цька, Корине́цька, Мазове́цька, Остріве́цька, etc.*; *Во́лиця Дружкопільська, Ляхове́цька, Збі́тинська, etc.*; here also *Ві́льне, Ві́льний, Ві́льна, Ві́льно-Герешківка, Ві́льні Хуторі*, AmUk. *Ві́льно* (in Alberta). — Суп. *сво-бо́да; бажáння, хотіння, вла́да, пра́во, си́ла, нака́з, розпорядження, ро́зсуд; за́мір, на́мір*, Тимченко 304-306.

PS. **volja* 'ts', IE. root ***uol-* : ***uel-*, cf. Lith. *valia*, Latv. *vala* 'power', Skt. *váras* 'wish', Av. *vāra-* 'will', Goth. *waljan* 'to elect', Lat. *voluntas* 'will', etc., cf. also *велі́ти*; Miklosich 377, Meillet Ét. 393, 399, Преображенский 1, 95, Trautmann 348-349, Pokorny 1137, Георгиев 174; re. accent see Шевельов 60-62, 560-561.

воля́н, SovUk. *вола́н*, Wd. *воля́нт* (Кузеля 62) 'shuttlecock, badminton', ModUk., BRu. *вола́н*, Ru. *вола́н* (1803: *вола́нт*). — Subst. *м'я́чик до підбивáння; ле́гкий візо́к*, Кузеля l. c.

From Fr. *volant* 'flying', Орел 1, 172, АкСл. 2, 607.

воляпю́к, SovUk. *волапю́к* 'Volapuk', Ru. *волапю́к* (since 1891), Po. *wolapik*, etc. — Subst. *штү́чна міжна-рoдна мо́ва; безмісто́вність, мішани́на, порожне́ча (у вісловах, ві́кладі)*, Орел 1, 172.

From E. *Volapuk* — an artificial language for international speech, invented about 1879 by J. M. Schleyer of Constance, properly written *Volapük*, the first part being deformed E. *world* (= *vola*) and the second one E. *speech* (= *pük*), Орел l. c., АкСл. 2, 607, Skeat 695, a. o.

Во́льга, Во́льга, Во́льдзя see О́льга.

во́льєра 'voliere', ModUk.; Ru. *во́льєра*. — Subst. *за-горóдка, майдáнчик*.

From Fr. *volière* 'ts', Льохін 125.

вольонтер, SovUk. волонтер, AmUk. волонтир 'volunteer', ModUk.; BRu. *валанцёр*, Ru. *волонтер*, (in 1731: *волонтир*). — Deriv. *волонтерський*. — Subst. *добровольець, охотний вояк, охотник*, Бойків 90.

From Fr. *volontaire* 'ts' (: Lat. *voluntarius*), АкСл. 2, 621.

вольт 'volt', ModUk.; BRu., Ru. *ts*, Po. *volt*, etc. — Deriv. *вольтовий, вольтомір, вольтаметр, вольтпампер*. — Subst. *одиниця напруги електричного струму*.

From the name of Alessandro Volta, It. physicist (1745-1827), АкСл. 2, 640, Shipley 411.

вольтер'янець 'Voltaireian', ModUk.; BRu. *вальтэр'янец*, Ru. *вольтерьянец* (since 1891). — Deriv. *вольтер'янка, -нство, -ський*. — Subst. *прихильник філософії Вольтєра; вільнодумна людина*.

From the name of François Marie Arouet de Voltaire (1694 - 1778), Fr. philosopher and author, Бойків 91, АкСл. 2, 640.

вольтиж 'round, turn that cunning riders teach their horses', ModUk. — Deriv. *вольтижуватися, -ання*; here also: *вольтижер, -ський*. — Subst. *кавалерійські вправи; вправи на незасідланому коні або на лінві по цирках*, Бойків 91.

From Fr. *voltige* 'ts', АкСл. 2, 641, Gamillscheg 897.

вольфрам 'wolfram; tungsten', ModUk.; BRu. *вальфрам*, Ru. *вольфрам* (since 1838). — Deriv. *вольфрамний*. — Subst. *твердий, тяжкотонкий сіруватого кольору метал, що вживається в електротехніці й металургії*, Бойків 91.

From G. *Wolfram* 'ts', АкСл. 2, 641.

воміт, Wd. *воніт[и]* (Стрий) 'vomiting', ModUk.; Po. *womitować*. — Deriv. *вомітувати, -ання*; Wd. *вонітувати*. — Subst. *блювотá, блювачка*, Бойків 91.

From Lat. *vomitus* 'vomit[ing]' (: *vomere* 'to vomit'), Skeat 695.

вóмпити, *вон[т]пити* arch. 'to hesitate, become confused', MUK. *вонтпить* (1505), *вонтъпити* (XVI с.), *вонтпиль* (1625), *вонтпити* (1693, XVII с.); BRu. *вонтпичь*, Po. *wątpić*. — Subst. *сумніватися, вагатися, бути непевним чого*, Тимченко 308.

From Po. *wątpić* 'ts', Richhardt 112, Miklosich 352, Brückner 605; Uk. *вóмпити* < *вóнпити* with bilabialization of *n* before *p*.

вон! dial. interj. 'away (with you)!, out!, avaunt!', MUK. *вонь* (XVI с.), *вон* (XVII с.), *вонъ* (XVIII с.), OES. *вънъ* (XI с. Остр. ев.), *вонъ* (XIII с.); BRu., Ru. *ts*, OCS. *вѣнъ*, Bu. *вѣн*, SC. *vǣn*, Sln. *věn*, Cz. *ven*, Slk. *von*, OPo., LoSo. *wen*, UpSo. *won*. — Deriv. dial. *вонка*. — Суп. *геть!, при!* Тимченко 309.

PS. **вѣнъ* 'ts', connected with *вни*, see *зівни*.

вонá, *вонí* see *він*.

воніт[и], *вонітувати* Wd. see *воміт*.

Воніфáтій see *Боніфáтій*.

вонó see *він*.

вон[т]пити arch. see *вóмпити*.

вонучкí Wd. see *онуча*.

воня, dial. also *вонь* (УРС. 1, 290) 'disagreeable odour, stink, stench', MUK. *воня* (XVI с.), *воню* Asg. (XVII с.), *вонят* -putidus (Гептаглот 145), OES. *воня* (XI с. Остр. ев.), *смрадъ съ вонєю* (XI с.), *добрыхъ вонь* Grp.; Ru. *вонь*,

OCS. *vonja*, Bu. *воня́*, SC. *vōnj[a]*, Sln. *vónja*, Cz. *vůň*, Po., UpSo. *woń*. — Deriv. *вонючий, -чка, [за]воня́ти*, dial. *вонечник*; FN. *Вонюкович, Воняткевич*; GN. *Вонячун*. — Syn. *пах, запах, сморід, поганний дух*.

PS. **[v]onja* 'smell'; some etymologists derive it from **[v]-Jod-nja*, connecting it with Lith. *ūosti* 'to stink', Lat. *odor*, etc., all from IE. root ***od-* 'to stink', Brückner ZfslPh. 2, 309, KZ. 45, 27, Machek 578, Младенов 76, Георгиев 176, а. о.; more persuasive, however, is its derivation from IE. root ***an-* 'to breathe', cf. Skt. *āniti* 'he breathes', Gk. *ánemos* 'breeze, wind', Lat. *animus* 'spirit', etc.; in this connection *vonja* (<***anjā*) is connected with *нюхати*, q. v., Преображенский 1, 95 - 96, Vasmer 1, 225, Mikkoła 1, 48, Pokorný 39, Шевельов 202, 243, а. о.

вонькір Wd. in: *ма́ти на ко́го вонькір* 'to look after, to be very watchful', first recorded in the XX c. (Воля Висоцька, Колодій РМ. 5, 284). — Subst. *ма́ти око на ко́го*.

The word seems to be a dial. deformation of *о́ко* > *во́ко* with infix *-ń-* and added *-ir-* under the influence of *ванькір*, q. v.

вopanчá Wd. see *опанчá*.

вopію́щий arch. in : *голос вopію́щого во пустині* 'voice in the wilderness', part. pres. act. of OES. *вопити, вьпити* 'to claim', OES. *гласъ вьпиющааго въ поустыни* (XI c. Остр. ев.). — Subst. *го́лос то́го, що клі́че в пусти́ні*.

воплоті́ти[ся] arch. see *плоть*.

вопрі́сок Wd. see *прі́скати*.

вopáч see *opáч*.

во́рга Wd. 'lip', first recorded in the XIX c. — Subst. *гу́ба*.

The word seems to be a f/e. deformation of *ва́рґа*, q. v.

во́рик : вір 1.

во́рина : вір 3.

во́ріг see *во́рог*.

во́рідчик dial. 'little flower - garden', first recorded in 1958 (Житомирщина, Паламарчук ЛБюлетень 6, 24). — Subst. *обнесений огорожею квітнік біля хати*, Паламарчук 1. с.

The word seems to be a dialectal deformation of *огорідчик* (viz. **вогорідчик* > **вогорідчик* > *ворідчик*), see *горід*.

во́рін see *во́рон*.

во́ріння : вір 3.

во́рітний : *ворота*.

во́ріх see *го́ріх*.

во́рка, *ворко́та*, *воркітня* 'purring, purr', **воркотáти**, **воркотіти** 'to purr', MUK. *воркоты* Gsg. (XVIII c.), OES. *vrzkati* (Vasmer 1, 231); SC., Sln. *vrkati*, Cz. *vrkati*, Slk. *vrkat'*. — Deriv. *воркотáння, воркотіння, воркіт* (<**воркокіт*), *ворк[от]і́н, -і́ха, -і́ня, воркува́ти, воркотли́вий*, dial. *воркі́н, ворко́т*; FN. *Воркі́н; Ворку́ха* (1687). — Syn. *бурчáння; бурча́ти*; see also *ворча́ти*.

PS. root **vzrk-* o/p. for 'purring', akin to Lith. *urkti, urkioti* 'grunt', Lat. *urcare* 'sound of lynx', Buga РФВ. 75, 154, Преображенский 1, 98, РССтоцький 4, 147 - 148, Trautmann 353, Vasmer 1, 231, а. о.; re. initial *v-* cf. Шевельов 88, 235.

воркува́ти see *во́рка*.

во́роб, *воробель, воробец[ь]* dial. see *горобець*.

вѳрог, dial. *vѳrѳg*, arch. враг 'enemy', (враг also:) 'devil', MUK. врагъ - вѳрогъ (1596 Зизаний), врагъ : вѳрогъ, нѳпрѳятель (1627 Беринда), вѳрогомъ Isg. (1693), от вѳрога (XVIII с.), вѳроже Vsg. (XVIII с.), (from OCS. :) вразѳ Npl. (XVII с.), враг (XVIII с.); OES. ѳт вѳрога (1076 Изб. Св.), вѳрогъ, вѳрозѳ, вѳрогы, (from OCS. :) врагы Apl. (XI с. Остр. ев.), врагоу Dsg. (1073 Изб. Св.), врагъ (ibid.); BRu. *vѳrag*, Ru. *vѳroг*, *vrag*, OCS. *vragъ*, Bu., Ma. *vrag*, SC., Sln. *vrag*, Cz., Slk. *vrah*, Po. *wrѳg*. — Deriv. *ворѳженъко* || *ворожѳнъко*, *ворѳжий*, *вѳроже*, *ворѳжѳсть*, *ворожнѳча*, *вѳрогувати*, *вѳрогуваннѳя*, *ворѳжда*, *-дувати*, dial. *ворѳга*, *ворожѳця*, *ворожнѳта*, *ворожнѳ* (Желеховський 1, 121), *вѳрози*, 'разом, укѳни, спѳльними сѳлами' (Кмит 23), (from OCS. :) *вражий*, *враждувати*. — Syn. (особѳстий:) *нѳдруг*, *супротѳвник*; (идѳйний, вѳйсъковий і под.) *протѳвник*; arch. *супостѳт*, Деркач 45.

PS. **vorgъ* 'ts', BS. root **varg-* evidenced in Lith. *vargas* 'need, indigence', (in ablaut:) *vėrgas*, Latv. *vėrgs* 'slave', OPr. *wargan* 'evil, suffering, danger'; here also perhaps Goth. *wrikon* 'to chase', Lat. *urgeo* 'I chase', etc., Преображенский 1, 100, Mikkola 1, 124, Brückner 632, Trautmann 342, Machek 573, Георгиев 179, Pokorny 1181, a. o.

ворожѳти 'to tell fortunes, prophesy', MUK. ворожила (1573 - 4), ворожит[ъ] (XVII с.), ворожу - addiuno (XVII с. Гептаглот 19), ворожилъ (XVIII с.), OES. не ворожите (XIV с.), горе... ворожившимъ (XIV с.); BRu. варажѳць, Ru. ворожѳть, OCS. *vraženie* (Kurz 219), Bu., Ma. *вража*, SC. *vražati*, Sln., *vražiti*, Cz. *vražiti*, Po. *wrѳżyc*. — Deriv. *ворожѳннѳя*, *за-*, *на-*, *по-*, *при-* *ворожѳти*, *за-*, *на-*, *по-*, *при-* *ворожѳвати* -*аннѳя*, *ворожѳба*, *-бѳт[ка]*, *ворожѳбний*, *ворожѳля*, *ворожѳльний*, *ворожѳжа*, *ворожѳчин*, MUK. врожѳба (XVIII с.), врожѳбитский (XVIII с.), врожѳбитство (XVIII с.), врожѳбитъ (XV—XVIII с.), во-

рожѳбѳтъ (XVIII с.), врожѳбѳтство (XVIII с.), врожѳенье (XVII с.), врожѳба (XIV.—XVIII с.), врожѳля (XVIII с.), OES. врожѳа, врожѳение, врожѳея, врожѳьбитъ — Syn. *чарувѳти*, *чаклувати*, *чаклѳнути*, Деркач 200.

According to Горяев 55, followed by Преображенский 1, 97, Mikkola WuS. 2, 218, Vasmer 1, 228, a. o., the word is connected with *vѳroг*, q. v.; against this connection is Miklosich 394-395, deriving it from PS. root **vorg-* without further etymology; Machek 574 connects it with *vrhati* which remains doubtful.

ворѳза Wd. 'rope, cord', first recorded in 1877 (Вѳрхратський 1, 8). — Deriv. *ворѳзка*, *ворозъкий*. — Subst. *мотѳзка*, *мотѳзѳк*, *вѳрѳѳвка*, *бѳчѳвка*, *шнур*.

The word seems to be a dial. deformation of *поворѳзка*, q. v.

вѳрок 1. Wd. 'sack', MUK. вѳрок (1657), вѳрка Gsg. (XVII с.), в' вѳрках (XVII с.); Cz. *vor*, Po. *wѳr*. — Deriv. *вѳрѳчок*. — Subst. *мих*, *мишѳк*.

PS. **vorъ*[*kъ*] 'ts', connected with *ворѳнка*, q. v.

вѳрок 2. Wd. see *вѳрох*.

вѳрон m., *ворѳна* f., 'raven, crow', MUK. вѳрономъ Isg. (XV с.), вѳронъ (XVI с. Сл. плк. Iг.), вѳронъ (XVII—XVIII с.), OES. вѳронъ, (from OCS. :) *вранъ*; BRu. *вѳран*, Ru. *вѳрон*, OCS. *vranъ* (Георгиев 180), Bu., Ma. *гѳвран*, *гѳрван*, SC., Sln. *vran*, Cz., Slk. *havran*, Po. *dawron*, LoSo. [*w*] *rѳn*, UpSo. *hawron*. — Deriv. *вѳрон* || *воронѳий*, Wd. *ворѳний*, *ворон[ен]ѳя*, *воронѳецъ*, *вороннѳ[чнѳя]*, *воронѳѳк*, *воронѳище*, *-нѳка*, *воронѳнъкий*, *ворѳнѳчий*, *ворѳновѳ*, *г[р]ѳйворон*; FN. *Вѳрон*, *Ворѳна*, *Воронѳий*, *Ворѳнин*, *Воронѳецъ*, *Воронѳович*, *Воронѳенко*, *Воронѳѳкѳ*, *Ворѳнъсыйкий*, MUK. *Воронѳий*, *Воронѳинъ*, *Ворон[ч]енко*, *Ворон[ов]ичъ*, *Воронковъ*, *Воронѳвский*, *Воронѳковский*, *Воронѳого* Gsg. (all of 1649 cf. Реестра 16, 30, 108, 121, etc.);

GN. *Ворона, Вороніж, Вороняки, Воронів[ка], Вороніця*. — *Суп. крук, Онацький 2, 211.*

PS. **vōrnъ, vōrna* 'ts', BS. **varna-* : *vārnā-* respectively, cf. Lith. *varnas*, OPr. *warnis* 'raven', Lith. *vārna*, Latv. *vārna*, OPr. *warne* 'crow'; Vondrák 1, 225, 528, Mikkola 1, 93, 119; 2, 189, 190, Шевельов 44, 47, 534, a. o.; the words are usually explained as derivatives of **varn-* orig. 'black', Meillet Ét. 435 - 436, Loewenthal WuS. 10, 153 (: Skt. *vārna-* 'black colour'), Преображенский 1, 97, Brückner 632, Trautmann 343, Vasmer 1, 228, Георгиев 180, a. o.; yet, according to Machek LP. 3, 100 and ED. 126, it is an o/p. formation, the meaning of colour being secondary; cf. also (extensively:) Herne 99 - 101, Онацький 2, 211 - 213.

воронка 'funnel; crater, shell-hole', ModUk.; BRu. *ва-ронка*, Ru. *воронка, воронá*, Bu. *в́рана*, SC., Sln. *vrānj*, Cz. *vrana*, Po. *wrona*. — *Суп. лійка, кратер, вірва.*

PS. **vorn[ъk]a, *vornjъ* 'ts', IE. root **wer-* : ***wor-* 'to close, cover, protect, save', the closest formation being Alb. *varr* 'grave'; the word is related to *ворок* 1., q. v.; Miklosich 382, Преображенский 1, 97, Pokorny 1160.

воропай (in Uk. folklore) 'epithet of husband (or bridegroom)', ModUk.; Ru. *воропай* 'epithet of bridegroom or коровай' (Vasmer 1, 229). — *Deriv. FN. Воропай, Воропайченко.* — *Суп. епітєт чоловіка або молодого (в нарідній поєзії).*

Derived from *воропъ* 'attack, assault, aggression', cf. OES. *пустити на воропъ* 'to attack' (Срезневский 1, 303); it re-echoes the OES. custom of kidnapping the maid which eventually was replaced by a gift on the part of bridegroom to his fiancée or to her parents (віно), cf. Vernadsky *Kievan Russia*, 311; as such *воропъ* < PS. **vorpъ* is connected with OHG. *wërfan*, E. *to warp*, etc., cf. Преображенский 1, 97, Machek 573, Kluge 392, Skeat 702, a. o.

вороплян dial. 'airplane, aircraft', first recorded in the XX c. (Воля Висоцька, Колодій РМ. 5, 284). — *Subst. аероплян, літак.*

A f/e. deformation of *аероплян* influenced by *ворон, ворона*; see also *вурльб'ян, вуроплян*.

-ворот 'turn', **ворот** dial. 'cylinder; windlass (of a well-beam)', first recorded in the XIX c. (Желеховський 1, 121), OES. *воротъ*, Ru. *ворот* 'windlass; collar', Bu., Ma. *врат* 'neck', SC., Sln. *vrāt*, Cz., Slk. *vrat*, Po. *wrot*, UpSo. *wrót* 'turn'. — *Deriv. вороття, also вориття, зворот, -ний, заворот, поворот, -ний, повороткий, приворот, -ний, here also: оборот, -ний, -ність.* — *Суп. циліндер; перекладка над володязем, на яку накручується вірво́вка під час витягування води* (Сумщина, Дорошенко ДБюлетень 9, 106).

PS. **vortъ* 'turn, winding', IE. root ***wort-* : ***wert-*, see the following entry.

ворота, Wd. also *воротá* (Стрий) 'gate, gateway', MUK. у ворота (1592), *в́ротá* (1596 Зизаній), *в́рата* : *воротá*, *бро́на*, *двєри* (1627 Беринда), *ворота* (XVIII c. Інтермедії 195), OES. *вороты* Irl. (945), *ворота* (1318), на *воротъхъ* (1377), (from OCS. :) *врата* (XI c. Остр. єв.), Црскыя *врата* 1272; BRu. *вароты*, Ru. *ворота*, dial. *воротá, вороты*, OCS. *vrata*, Bu. *вратá*, Ma. *в́рата*, SC., Sln. *vráta*, Cz. *vrata*, Slk. *vráta*, Po., UpSo. *wrota*, LoSo. *rota*. — *Deriv. ворит[ень]ка, воритця[та], воритний, -иця, ворот-ний, -ник, -ниця, воротар, -ка, -ський, воротати*; GN. *Воротнів.* — *Суп. бра́ма, Деркач 45.*

PS. **vorta* 'ts', root **vort-*, IE. ***wort-* : ***wert-* 'to turn, whirl, wind', see *вертіти*; re. other, unconvincing, etymologies cf. Vasmer 1, 229 - 230.

вороття see *-ворот*.

вóрох 'heap, pile', Wd. also **вóрок** 'sack' (Желеховський 1, 122), MUK. **ворохъ** (XVIII с.), OES. **врахъ**; BRu. **вóрох** 'noise; disorder' (Носович 67), Ru. **вóрох** 'pile', Bu. **врах**, Po. *zawroch* 'snow - wind'. — Deriv. [з]вóрохóбити, вóрохóбини, вóрохóбня, -ник; here also ModUk. neologisms f/e. influenced by *рух*: вóрухнóти[ся], вóрухлívий, вóрушóти[ся], вóруш[н]нý, [з]вóрушлívий and other prefixed formations: завóрушóти[ся], завóрушóвати[ся], завóрушеннý, звóрухнóти, звóрушóти[ся], звóрушóвати[ся], звóрушений, -еннý, повóрухнóти[ся], повóрушóти[ся], повóрушений, -еннý, розвóрушóти[ся], розвóрушóвати[ся], розвóрушений, -еннý, etc.; FN. *Ворошилóв*; GN. *Ворóхта, Ворошилóвка, Ворошилóво, Ворошилóвград, Ворошилóвськ*. — Суп. *кúна, кúча, бúрта*, Деркач 45, 94; Wd. **вóрок, мiшóк**, Гнатюк ЕЗБ. 4, 236.

PS. **vorxъ* 'sliding; threshing; pile (of threshed grain)', IE. root ***uors-* : ***uers-* 'to slide', cf. Latv. *vārsmis* 'pile of grain', Lat. *verrō, verrī, versum* 'to slide, drag along, sweep, winnow', Gk. *érrō* 'I go away', OIc. *vorr* 'rudder-stroke', Ht. *varšija-, varš-* 'to harvest', Преображенский 1, 98, Trautmann 361-362, Brückner 601-602, Walde-Hofmann 2, 761-762, Георгиев 182, Шевельов 130, Pokorny 1169-1170, a. o.

вóрохóбня, вóрохóбити see the preceding entry.

вóрочáти 'to turn', MUK. **ворочаются** (XVI с.), **ворочаль, ворочали** (XVII с.), **ворочается** (XVIII с. Интермедіі 147), **ворочатися** (XVIII с.), OES. **ворочати** (=ворочати), (from OCS. :) **вращати[ся]**; BRu. *варóчаць*, Ru. **ворочáть**, Ru. *вращам*, Cz. *vracetí*, OCz. *vracēti*, Po. *wracać*. — Deriv. **ворочáтися**. — Суп. *повертáти щось комусь*, Ковалів 1, 356.

PS. **vortjati* — an iter. formation of *вертáти*, cf. v.; see also **вóрот, вóрота**.

вóрса 'nap; pile', ModUk.; BRu. *ворс*, Ru. *ворс, вóрса* (since 1780). — Deriv. *ворсiн[к]а, ворсiнчáстий, ворсiстий, -тiсть, ворсянiй, ворсiти[ся], ворсувáти[ся], -áннý, -áльнiй, -áльнiк, -áльнiця, -áльнý*. — Суп. *волóкна над повéрхнею ткáнiннi, вóлос на сукнi, пушóк; шерсть*.

Miklosich, 384, considers *ворс, вóрса* akin to Lith. *varsa*; this etymology is rejected by other scholars who derive *вóрса* from Av. *varəsa-* 'hair', cf. Vasmer RS. 5, 126 and his ED. 1, 230; Lith. *varsa* is considered as a borrowing from Sl. (Ru.); cf. also Шевельов 131.

Вóрскла, dial. **Вóрскло** GN. *Vorskla*-river (in Полтавщина), MUK. на Ворскле (1545 Стрижак 40), Ворскл (XVI с. ibid.), к реке Ворскле (XVII с. ibid.), OES. **Върьскла** Gsg. (ПСРЛ. 25, 26), BRu., Ru. ts., Po. *Worskła*. — Deriv. *Вóрсклiця, Вóрск[о]лець, Вóрсклiще, Ворсклiнка, Завóрскло, Заворсклiнськiй*.

The name has not yet been satisfactorily explained; according to Потєбнý, Сл. плк. Iг., Харьков 1914, 22, it is derived from the same root as *Варшáва*, namely ***uers-* meaning 'rain, dew', cf. Skt. *varšá-* 'rain', *vṛšan-* 'watering', etc.; this etymology was rejected by Булахóвськiй, А. А. Потєбнý, Київ 1952, 23, who supported the explanation of Погодiн: *Вóрскла* < Osset. *vors kula* 'white river', Belić Зборник 171; the latter etymology was also defended by Стрижак 40-42; yet, Vasmer 1, 231, derives the name *Вóрскла* from Sl. *ворчáть* as the hydronym *Пiсскла* from *пищáть*, see s. vv.

ворúна dial. see **руно**.

вóрушóти[ся] see **вóрох**.

ворча́ти, Wd. варча́ти, вурча́ти 'growl; grumble', MUK. ворчати (XVIII с.); OES. врѣчати; BRu. ворчаць (? Vasmer 1, 231), Ru. *ворча́ть*, Bu. *врѣча*, SC., Sln. *vrěati*, Cz. *vrěti*, Slk. *vrěat'*, Po. *warczeć*, LoSo. *warcas'*, UpSo. *warcas'*. — Deriv. *ворча́ння*. — Суп. *бурча́ти*, (*грюбо:*) *гари́кати*.

PS. **vzrěati* < **vzrk-ěti*, related to *во́рка*, *воркота́ти*, *воркоті́ти*, see s. vv.

вор'я dial. = вір'я, see вір 3.

восі́ка Wd. see осі́ка.

Во́сиф Wd. see Йо́сип.

воскі́вка, **восковій**, etc. : віск.

во́скрес 'rising from the dead, resurrection' (hapaх of П. Куліш 1893); **воскресі́ти** 'to revive'; **воскресну́ти** 'to arise from the dead', MUK. *воскресити* (XVII с.), *воскресит ся* (XVIII с.), OES. *взскръснути* (XI с. Остр. ев.), *взскръсь* (XI с. Остр. ев.), *взскръсноуть* (1073 Изб. Св.), *взскресе*, *взскръсѣша*; BRu. *уваскрэсіць*, *уваскрэснуць*, Ru. *воскресі́ть*, *воскресну́ть*, OCS. *vzskrěsiti*, *vzskresnŭti*, Bu. *взскреся́*, *взскреся́вам*, Ma. *воскрес[н]е*, SC. *uskrsavati*, (from OCS. :) *vaskrsnuti*, Cz. *křisiti*, *vykřisat se*. — Deriv. *воскресі́ння*, *воскресі́ння*, *воскресі́лий*, *-сний*, *воскресі́ати*, *воскресі́ти*, *-ання*, *воскресі́ення*; *Воскресі́ння [Христове]*; GN. *Воскресі́н[ів]ка*, *Воскресі́ньска*, *-ке*, *Воскресі́нці*, Wd. *Воскресі́нці*. — Суп. (*во́скрес:*) *чі́нність від воскресну́ти*, *ожі́влення*; (*воскресі́ти:*) *верну́ти до житт́я*, *ожі́вити*; (*воскресну́ти:*) *вста́ти з ме́ртвих*, *ожі́ти*, Тимченко 314.

PS. **vzs-krěs-iti*, **vzs-krěs-nŭti* 'ts', root **krěps-* evidenced in *крі́пнати*, *крі́пкий*, q. v.

воскува́ти : віск.

воспита́ти arch. 'to bring up; to feed, keep, maintain' (Грінченко 1, 257), OES. *въспитанъ* (XI с. Остр. ев.), *въспитавш* (XIII с.), *въспитаеть*, *воспитаемъ*; Ru. *воспитáть*, OCS. *vzspitěti*. — Deriv. arch.: *воспитáтися*, *воспитувати[ся]*, *воспитáльниця*, *воспитáльнице*, *воспитáние*, *-аность* (Желеховський 1, 122). — Subst. *ві́лодувати*, *ві́кормити*, *ві́ховати*.

PS. **vz-z-pitati* 'ts', derived from **pit-* 'food', cf. OCS. *pišta* 'food', Ru. *пи́ща*, SC. *piča*, Sln. *piča*, Cz. *píce*, Po. *pica*, etc.; IE. root ***pei-*: ***pī-* evidenced in Lith. *piētūs* 'lunch', Skt. *pitú-* 'food', Av. *pitúš* 'ts', OIr. *ith* 'grain', OHG. *feizzit* 'fat', ModHG. *feist* 'fat, in good condition', etc.; Преображенский 2, 63, Brückner 405, Trautmann 207, Machek 366, Sadnik-Aitzetmüller 283, Pokorny 794, Шевелюв 120, 212.

востáнне see останній.

вості́к Wd. 'strong east wind', (Желеховський 1, 122); **восток** arch. 'east', MUK. на *встоцѣ* (1489), от востока (XVII—XVIII с.), OES отъ *въстока* (XI с. Остр. ев.), на *въстокъ* (1073 Изб. Св.), къ *въстокомъ*, *межи въстокомъ*, *съ востока*; Ru. *восток*, dial. [*в*]сток 'east wind', OCS. *vzstokъ* 'east'. — Deriv. Wd. *востокóвецъ*, arch. *восточний*, *-ик*; GN. *Восток* (in Alberta). — Subst. *схід*, *орієнт*.

From OCS. *vzstokъ* 'ts', which is a calque from Gk. *anatolē*, corresponding to Lat. *oriens* 'east', Vasmer 1, 232; re. root see тік.

восторжествувáти see торжество́.

во́сух = *досух* Wd. 'wheat bread' (Надсяння), first recorded in the XX с. (Пшеп'юрська 83). — Subst. *пшени́чний хлі́б*, Пшеп'юрська l. с.

Derived from *сухий* 'dry' see s. v.

вось, вóсьде, Вóськало see ось.

вóсьмий, восьмисóтний, etc. see вісім.

вотувáти 'to vote', MUK. вотовала (1587), вотовали (1597), вотовати (1622), вотует (XVIII с.); Ru. *воту́роватъ*, Po. *wotować*. — Subst. *голосувáти*.

From Lat. *votum: vovere* 'to vow', perhaps through the medium of Po. *wotować*; AmUk. *вотувáти* directly from E. *to vote*.

вóтум 'vote', ModUk.; BRu., Ru. *ts*, Po. *wotum*, etc. — Subst. *гóлос, слóво; рíшення, думка, вíражена голо-сுவáнням*, Льохін 126.

From Lat. *votum*, see the preceding entry.

вóтчина : отець.

вохкімира, also отімера, вітімара argot 'eight', first recorded in the XX с. (Горбач 0, 18). — Subst. *вісім*.

An argot deformation of *вісім, вóсьмий* with suffix *-[ім]ира*, cf. Горбач I с.

вохна́ль Wd. see гуфна́ль.

вóхра, also óхра 'ochre', ModUk.; BRu., Ru. *óхра*, Cz. *ochra*, Po. *охра*, UpSo. *ugier*. — Deriv. *вóхрити[ся]*, *вох-рянний*, *вохрjнка*. — Subst. *сумішка гліни з оксiдами або вiдрáтами оксiдiв залiза; мiнерáльна фáрба чер-вóного або жóвтого кóльору*, Орел 1, 174.

From Gk. *óхра: óxros* 'pale, wan, pale-yellow', Преображенский 1, 672, Skeat 408; in Uk. prothetic *в-* developed like in dial. *вóко, ворiх*, etc.

воцарiтися, воцарjтися : цар.

вочевiдьки dial. see óко.

вочоловiчений : чоловiк.

вочу́ : óко.

вочувáти, вачувáти, вацувáти AmUk. 'to watch', first recorded in the XX с. — Deriv. *вóчман||вáчман*. — Subst. *дивiтися, уважáти, стерегáти*, Білаш 134; *слiдкувá-ти, стéжити*, Жлуктенко 120.

From E. *watch* 'ts', Білаш I с., Жлуктенко I с.

вóша, Wd. вош 'louse', MUK. воши Npl. (XVII с.), вошъ (XVIII с.), OES. *въшью* Isg. (XI с.), *въши* Gsg., вошь (XIV с.); BRu. *вош*, Ru. *вошь*, OCS. *vъšь*, Bu. *вzшка*, Ma. *вóшка*, SC. *váš*, Sln. *uš*, Cz. *veš*, Slk. *voš*, Po. *wesz*, LoSo. *weš*, UpSo. *woš*. — Deriv. *вóш[еч]ка, вошi-вий, -вець. -вiстъ, [за]вошiвити, вiдвошiвити, -влення, вiдвошiвлювати, -ання*, Wd. *вуйiйки* (Угнiв, Лев 9). — Syn. *комáха Pediculus*, Тимченко 317.

PS. **vъšь*, IE. ***us-i-s*, cf. Lith. *usnis*, Latv. *usna*, Alb. *usht*, etc., Преображенский 1, 100, Brückner 607, Machek 563, Георгиев 217, а. о.

вошáрник argot 'merchant, trader, dealer', first recorded in the XX с. (Горбач 0, 35). — Subst. *купéць*.

From Hg. *vásár* 'market', Горбач I с.; see also ошáр.

вошмáшiна, also вóшмашина (Білаш 134) AmUk. 'washing machine', first recorded in the XX с. — Subst. *мáшiна до прáння*, Білаш I с.

From E. *wash[ing] machine* 'ts'.

вошiна, -iти[ся] etc. see вiск.

воювáти see вой I.

воюн dial. see в'юн.

вояж 'voyage', ModUk., BRu. *ваjж*, Ru. *вояж* (since 1720). — Deriv. *вояжéр, вояжувáти, -áння*. — Subst. *пóдорож, пóдорожувáння, поiздка*.

From Fr. *voyage* 'ts', Орел 1, 174, Gamillscheg 898.

во́як, во́яцтво, во́яцький see вой 1.

вп... see уп...

вперед, впері́д : перéд.

впир Wd. (Желеховський 1, 123) see опір.

вправді Wd. see правда.

вп'ять dial. see оп'ять.

вр... see ур...

враг, вра́жий, see во́рог.

вра́жда see во́рог.

вра́ження, вразі́ти : разі́ти, see раз.

враз, вразно Wd. see раз.

врата see воро́та.

вредный see véред.

временний, вре́м'я arch. see véрем'я.

врі́ти, врію, вріеш Wd. 'to boil', МУк. врѣтъ (1631), врячыє (XVIII с.), OES. врящи (1078), врѣла, врящи (XI с.), врѣтие, врѣние; BRu. *врэць*, Ru. *вретъ*, OCS. *vrěti*, SC. *vrèti*, Sln. *vréti*, Cz. *vřiti*, Po. *wrzeć*. — Deriv. GN. *Verutdzi* (<**vr̥r̥c̥ьjь*, X с. Constantinus Porphyrogenitus). — Subst. *куніти*.

PS. **vrěti* 'ts', IE. root **wer-* 'to burn; blacken', see вар.

врубéль dial. see рубéль.

вс... see ус...

Всéволод, Всеми́р, Всесла́в see весь.

вселéнна 'universe', МУк. во вселенную (XVIII с.), OES. *ō* вселенѣи (XII с.), въселеная; BRu., Ru. *вселéнная*, OCS. *vselenaĭa*. — Deriv. *вселéньскый*. — Syn. *всéсвіт*.

From OCS. *vselenaĭa* (: *vzseliti*, see село) 'universe', which is a calque of Gk. *oikoténē* 'ts'.

всемогу́чий see весь 1.

всэсьби argot for *все* (Горбач 0, 21), see весь 1.

всі́па Wd. see сі́пати.

всіля́кий see весь 1.

всу́переч see перéчити.

всю́ди, усю́ди, dial. всю́да, всю́ду, вся[г]де, вся[г]ди 'everywhere, anywhere', МУк. всюда (XVII с.), всюди, всюды (XVII с.), всюгди, всяде, всюгди (XVIII с.), OES. всюда, всудоу (XI с.), всюду, also: *всюдѣ*, *всюде*; BRu. *усю́ды*, Ru. *всю́ду*, dial. *всю́ды*, OCS. *vsŏdu*, *vsŏdě*, Bu. *навсѡдъ*, Sln. *povsôdi*, Cz. *všude*, *všudu*, Po. *wszędzie*, *wszędę*, LoSo. *šuder*, UpSo. *wšudy*, *wšudze*. — Deriv. *всю́деньки*, *-ечки*, *всю́денька*, *-ечка*, *всю́дiсiнько*. — Syn. *скрізь*.

The word is based on **vsъ*, see весь; suffixes *-ŏdu*, *-ŏdě*, are testified by OCS. *vsŏdu*, *-dě* and OPr. *stwendau* 'from there'; the variants *всю́да*, *всю́ди*, *вся[г]де*, *вся[г]ди* are later formations influenced by *кудá*, *кудí*, *вся́кий*, etc.; Преображенский 1, 102, Brückner 636, Machek 563, Trautmann 312, а. о.

вся[г]де, всяг[д]и see the preceding entry.

вся́кий see весь.

всі́чки argot for *все* (Горбач 0, 21), see весь 1.

вськнѣ! interj. in calling cows, oxen, first recorded in the XIX с. — Syn. *гейсь*, *гейса!*

A secondary interj. based on *вісьта!* and *ня!* (:**вісь-тня*), see s. vv.

всьо, Wd. *всьогó*, etc. see *весь*.

вт... see *ут...*

вталамáситися Wd. 'to sit down' (Бучаччина), first recorded in 1946 from О. Головатий. — Subst. *сісти тяжко, приміститися*.

Of obscure origin; perhaps it is a contamination of *втарабáнитися* (: *тарабáн*) and *ламáти*, see s. vv.

втірити : *тірити*.

втóма see *томáти*.

втóра 'second voice, second violin', ModUk. — Deriv. *вторувáти, -áння*. — Sup. *дрýгий гóлос*.

From **вторъ* 'second', see *вiвтóрок*.

вуáль 'veil', ModUk., BRu. *вуáль, вэлюм*, Ru. *вуáль*, arch. *воáль*, Po. *wual, woal*, etc. — Deriv. *вуáлька, [за]-вуáлювáти[ся], -áння*. — Subst. *серпáнок*.

From Fr. *voile* 'ts', the ultimate source being Lat. *velum* 'sail, cloth, covering', Орел 1, 174, АкСл. 2, 921, Skeat 686, Gamillscheg 895.

вубжін = *цубžén* Wd. see *обжінки*.

вубисьцé = *цубуścé* Wd. see *обійстя*.

вубислó = *цубислó* Wd. 'rope holding flax (in spinning)' (Надсяння, Пшеп'юрська 83), first recorded in the XX c. — Subst. *мотузóк із шкiрою, що ним зв'язується кúжiль, щоб прýдиво не зсувáлось*, Пшеп'юрська 1. с.

Derived from **об-вiсити* : *vica*, see s. v.

вубiт = *цубiт* Wd. see *обiд*.

вубóра = *цубóра* Wd. see *обóра*.

вубрáтися dial. for *убрáтися*, see *брáти*.

вубшiвка Wd. see *обшiвка*.

вув'язúх = *vuvjazúх*, also *vizúk=vizúk* Wd. 'joint of the flail' (Надсяння), first recorded in the XX c. (Пшеп'юрська 84). — Subst. *полúчення кáпниць у цiпáх*.

Derived from *в'язáти* 'to bind', see s. v.

вúг[iл]я, вúгiль, dial. [в]úголь, úгiль 'coal; charcoal, carbon', OES. *оугль* (1073 Изб. Св.), *оугли* Apl. (1220), *оуглие* (1280), на юглиѣхъ, по юглию; BRu. *вúгаль*, Ru. *úголь*, OCS. *оgль*, Bu. *вз'улен*, Ma. *вáглен||jáглен*, SC. *úgalj*, Sl. *ógelj*, Cz. *uhel*, Slk. *uhol'*, Po. *węgiel*, LoSo. *wiglo*, UpSo. *wihlo*. — Deriv. *вúглик, вуглécь, вуглecевий, вуглiн[k]а, вуглiн, вуглiяр, -ка, -ство, -ський, вуглiярчúк, вúгiльний, -ик, -иця, вуглiний, вуглiстий, з-, об-вúглити, -лений, -ння, Wd. вúглисько*; several compounds; *вугле-бетóн, -вантáжний, -вiдний, -вiдобуток, -ви-пáлювання, -вiддiльний, -вóд[ень], -вóдний, -вóз[ний], -гáсний, -дóбувний, -дрóбáрка, -дрóбiльний, -збáгáчу-вальний, -кiслий, -кислотá, -кислóтний, -кóп, -мéл, -мiйка, -навáнтáжувач, -нагрóмáдження, -нóсний, -об-пáлювання, -обпáлювач, -очiсний, -очiстка, -очiщу-вальний, -перевáнтáжувальний, -перекидáльний, -пi-дiймáльний, -пiдiймáльник, -пiдiймáння, -подавáль-ний, -постáчáльний, -промiвáльний, -промислóвець, -промислóвiсть, -рiзка, -склáд, -сóс, etc.; буро-, кам'я-но-вúгiльний; GN. *Вúгiльци, Вúглище*. — Sup. *твердá горюча корiсна копáлина; антрацит; „сóняшний кá-мiнь”, „горючий кáмiнь”, „чóрне зóлото”, НiЖ. 12, 33.**

PS. **oǵlǝ* 'ts', IE. root ***ong-* : ***ang-*, cf. Lith. *anglis*, Latv. *úogle*, OPr. *anglis* 'coal', Skt. *ángāra-*, Pers. *angišt* 'coal', Gael. *aingeal* 'light, fire', Miklosich 223, Meillet Ét. 417, Преображенский 2, 38-39, Brückner 609, Trautmann

8, Machek 547 (:“Proto-European word” akin to Gk. *ánthraks*), Pokorny 779 a. o.

вуглик 1. dim. : вугіль; 2. dial. see вулик.

вугнати Wd. ‘to talk through the nose’, first recorded in the XIX c. — Deriv. *вугнавець, -вий, -вка, вугноватий, вугнотати*. — Subst. *вугнати, вугнявити*.

An o/p. neologism — variant of *вугнати*, q. v.

вугнівці Wd. ‘boots (made in Угнів)’, first recorded in the XX c. (Колодій РМ. 5, 284). Subst. *великі чоботи з угнівської шкіри*, Колодій 1. c.

Derived from the name of the city of *Угнів*, q. v.

вугól, dial. вугол, угól, -гла ‘corner; angle; side’, OES. въ... югльхъ (1073 Ізб. Св.), на углѣ, о... углахъ, въ оуглы (XIII c.); BRu. *вугал*, Ru. *угол*, OCS. *ogzls*, Bu. *ггъл*, Ма. *áгол*, SC. *ùgao*, Sln. [*v*]ógel, Cz. *úhel*, Slk. *ihol*, Po. *węcieł*, LoSo. *nigel*, UpSo. *nuhl*. — Deriv. *вуглástий, -мість*, dial. *вуглówий, [в]угóльний, вуглова* (Желеховський 1, 130); GN. *Вуглі, Угли, Угловата*. — Syn. *кут*.

PS. **ogzls* ‘ts’, IE. root ***ang-* ‘member, limb; link’, cf. Skt. *ánga* ‘limb’, Av. *angušta* ‘toe’, Gk. *ággos* ‘pail’, Lat. *angulus* ‘angle’, OHG. *enchił, anchal*, MHG. *enkel*, ModHG. *Enkel*, E. *ankle*, etc.; Miklosich 223, Meillet Ét. 183, Kluge 73, Преображенский 2, 38, Brückner 609, Machek 547, Шевельов 118, 125, Pokorny 46 - 47, a. o.

вугор, Wd. вуг[о]р, угор (Желехівський 1, 120) ‘eel, grig; pimple, blackhead’, OES. *огъръ, оугреве* Npl.; BRu. *вугор*, Ru. *угорь*, SC. *ùgor*, Sln. *ogor*, Cz. *úhoř* but *uher* ‘pimple’, Slk. *úhor* but *uhor*, Po. *węgorz* but *wągier*, LoSo. *vigor*, UpSo. *vihoř*, Plb. *vōgōr*. — Deriv. *вугреня[тко], вугрик, вугріця, вугровий* but *вугровий* ‘relating to pimple’, *вугруватий, -мість*. — Syn. *змієподібна риба; захворюваннтя шкіри*.

PS. **ogrъ* ‘eel’ and **ogrъ* ‘pimple’, IE. root ***ang^u[h]i-* ‘serpent’, BS. **anguria-* ‘eel’, cf. Lith. *ungurỹs*, OPr. *angurgis*; here also Lith. *ankštirai*, Latv. *anksteri* ‘measles (of swine), grubs of the cockchafer’, akin to OHG. *angar*, MHG. *anger* ‘corn-weevil’, ModHG. *Engerling* ‘grub’, and further to Lat. *anguis* ‘serpent’, *anguilla* ‘eel’, Gk. *égxelis* ‘eel’, Kluge 72 - 73, Преображенский 2, 39, Brückner 609, Trautmann 8, Pokorny 43 - 44; some etymologists separate both entries from each other, cf. Miklosich 223, Горяев 385, Machek 547 - 548, a. o.

вугрин Wd. see угрін.

вугуріти Wd. see говоріти.

вудвод, вудвуд, вудвудок see удод.

вуде[йка] Wd. ‘here’ (Любачівщина), first recorded in 1962 by В. Грабець. — Subst. *ось тут*.

From *o[m]dé*, see от and де.

вудиня[тко] dial. ‘duck’ (Нижне Подністров’я, Дзендзелівський ЛБюлетень 6, 40), first recorded in 1958. — Subst. *каченя*.

A f/e deformation of *утеня[тко]* influenced by *вудвуд, вудко, вудок*, etc.

вудити see вудка.

вудіти Wd., also будіти (from *обвудіти) ‘to smoke (meat, fish, etc.)’ (Желеховський 1, 131), Sln. [*v*]oditi, Cz. *uditi*, Slk. *údit*, Po. *wędzić*. — Deriv. *вуджєний, вудженіна*, (from Po. :) *виндзунка* here also *бужаніна, буженіна*, see s. vv. — Subst. *обкуріти, обкурювати, обчадіти, обкоптїти; в’яліти*.

PS. **vōditi* ‘ts’, IE. root ***[s]uond-* : ***[s]uendh-* ‘to vanish, wither’, see в’янути.

вудіне—*qud'íné* Wd. for *одіння*.

вудка 'angle', OES. оуды Apl. (1076, Изб. Св.), оудицею Isg. (1097); BRu. *вўда*, Ru. *удá*, *ўдочка*, Bu. *взднца*, Ma. *їадїца*, dial. *вадїца*, *удїца*, SC. *ūdica*, Sln. [*v*]óđica, *odica*, Cz. *udice*, Slk. *udica*, Po. *węd[k]a*, LoSo. *wuda*, UpSo. *huda*. — Deriv. *вўдочка*, -*чик*, (from *[*v*]ўда:) *вўдити*-[*ся*], *вудїла*, -*льний*, -*льно*, *вудїння*, *вўдлище*; dial. *вўдяльник*. — Syn. *їачкове знаряддя для ловлі риби*.

PS. **ǫdzka* (dim. of **ǫda*) 'ts', IE. ***ankdā*, root ***ank-* 'to bend', evidenced in Skt. *ankás* 'bend, hook', Gk. *ágkos* 'hook', *agkón* 'bow', Lat. *uncus* 'barb', Osset. *āngur* 'hook, hinge', OIr. *écad* 'hook', a. o., Miklosich 223, Meillet Ét. 320, Kluge 9, Преображенский 2, 40; according to others PS. **ǫda* is connected with Latv. *uodne* 'board in a sledge' and with other grades of the root vowel: Lith. *indas* 'vessel', Latv. *eĩdas* 'sledge beam', Vasmer 3, 173, Шевельов 241, Machek 547, Георгиев 202, a. o.

вудкало Wd. see *ўдїд*.

вудко Wd. see *ўдїд*.

вуднис[ь]ко, *вудмиско* SoCr. see *віднище*.

вудок Wd. see *удїд*.

вудроби́на—*qudróbina* Wd. for *одроби́на* see *дрїб*.

вуж '[grass] snake', MUK. оужа Asg. (XVI c.); BRu. ts, Ru. *уж*, Sln. *vůž*, Cz., Slk. *užovka*, Po. *wąż*, LoSo. *wuż*, UpSo. *huż*. — Deriv. *вужáка*, -*áчка*, *вужїсьько*, -*їще*, *вужївка*, *вужувáтий*, Wd. *вўжва*, *вужéвець*, -*éвка*, *вужóвник*; here also GN. *Уг*, *Ужók*. — Syn. *змїя*.

PS. **ǫžь* 'ts', IE. root ***angʷ[h]i-* 'snake, worm', evidenced in Lith. *angis*, OPr. *angis*, Lat. *anguis*, OHG. *unc* 'snake', MIr. *esc-ung* 'water snake, eel', etc.; see also *вугóр*, Miklosich 223, Brückner 605, Trautmann 8, Walde-Hofmann

1, 48, Machek 552, Vasmer 1, 175, Pokorný 43, Шевельов 241, a. o.

вужáчка, *бужáчка* (Полїсся, Лисенко 19) see *ужáчка*.

вужїна Wd. see *ожїна*.

вўжчати, **вўжчий** : *вужький*.

вуз SovUk. 'university, institute, college', BRu., Ru. ts. — Deriv. *вўзївець*, -*вка*, -*вський*. — Subst. *вїщий навчáльний зáклад*, *колéгія*, *унїверситéт*.

SovUk. abbr. of *вїщий учбóвий зáклад*, УР. 1, 304.

вуздá, *вуздéчка* see *узdá*, *уздéчка*.

вужїти see *вужький*.

вўзлик see the following entry.

вўзол, Gsg. *вузлá*, Wd. *ўзол*, rarely *вузól* 'knot, node', MUK. *вузликъ* (1693), OES. *ouzolъ*, v... *узлы*, *въ оузлѣхъ*; BRu. *вўзел*, Ru. *ўзел*, dial. *ўзол*, Bu. *вззел*, dial. *взнзел*, Ma. *вóзел*, *язол*, SC. *ūzao*, Sln. [*v*]ózel, Cz. *uzel*, Slk. *izol*, Po. *węzeł*, UpSo. *wuzol*, Plb. *vozál*. — Deriv. *вўзлик*, *вужликувáтий*, *вужлїстий*, *вузловїй*, *вузловїтий*, *вужлувáтий*, -*то*, -*тість*, *вузло-в'яз*, -*в'язáльний*, -*лóвник*. — Syn. *щось зав'язане*, *зав'язка*; *бант*; dial. *тїльки зав'язана в шматок тканини якáсь річ* (Черкащина, Лисенко ЛБюлетень 6, 10), Wd. *Гудз* (Стрий).

PS. **ǫzslz* : **ǫzslz* 'ts', akin to *в'язáти*, q. v.

вужький 'narrow; tight', OES. *въ хлѣвинѣ оузъцѣ* (1097), *оузька*, *оузькую* Asg. (XI c.), по ускому пути. по Узкому морю (=Marmara Sea); BRu. *вўзкі*, Ru. *ўзок*, *ўзкий*, OCS. *ǫzskz*, Sln. *ózak*, SC. *ūzak*, Cz. *úzký*, Slk. *úzku*, Po. *wązki*, LoSo. *wuzki*, UpSo. *huzki*. — Deriv. *вўзькість*, -*ко*, *вужькувáтий*, here also (without -k-) *вужé[se]нький*, *вужіс[in]ький*, [*з*]вужїти, *звўжувати*, -*ання*, *вужчий*, -*че*, [*но*]вўжчати; compounds: *вужько-відомчий*, -*голо-*

вий, -грудий, -дбний, -збдий, -колийка, -колийний, -містий, -лиций, -лобий, -лобість, -носий, -окий, -півковий, -рядний, Wd. вузькаторівка (Грицак РМ. 4, 117) etc.; GN. Узін. — Syn. *неширокий, тісний*.

PS. **qzskzjъ* 'ts', IE. root ***angh-* 'narrow', cf. Lith. *aĩkštas*, Skt. *anĩhũ-* 'narrow', *anĩhas* 'narrowness, chasm, oppression', Gk. *ágxō* 'I strangle', Arm. *anjuk*, Ir. *сит-инг*, Lat. *angustus*, OHG. *engi, анги*, ModHG. *eng*, etc., Meillet Ét. 325, Brückner 605, Kluge 72, Trautmann 11, Walde-Hofmann 1, 48, Mikkola 3, 27, Machek 552, Pokorny 42, Шевельов 241, а. о.

вуй[ко] Wd. 'uncle', Нс. 'bear' (re. geogr. distribution cf. map of Бурячок 88 - 89), МУк. от... *вуй* (1600), *вуй* — *auunculus* (XVII с. Гептаглот 20), кь... *вувей* (XVII с.), OES. *вуй* (XV с.), *оуй*, *оу оуя*, *от... оуя*; Ru. *уй*, dial. *вуй*, *вуйей*, Бу. *уйка*||*уйка*, *вуйко*||*вуйло*, SC. *їжак*||*їжас*, Sln. *uj, ujak*||*ujec*, Cz. *hojec*, OCz. *ujec*, Slk. *uj[k]o*||*ujec*, Po., Ca., LoSo. *wuj*, UpSo. *huj*, Plb. *vũija*. — Deriv. Wd. *вуйцьо, вуйна, вуйнка, вуйчаник, вуйчина, вуйчанка, вуйковий, вуйчний, вуйкувати*. — Subst. *дядя, дядько, брат матері*.

PS. **ujъ*, IE. ***aujos* 'ts', cf. Lith. *avũnas*, OPr. *awis* 'ts', Arm. *hav*, Lat. *avus* 'grandfather' (<***aujos*), Lat. *avunculus* 'uncle', OIr. *auie* 'grandson', Goth. *awō* 'grandmother', OIc. *ae* 'great-grandfather', OHG. *ōheim*, ModHG. *Oheim, Ohm*, As. *eám*, E. *eme*, Du. *oom* 'uncle', etc., Срезневский 3, 1175, Zubatý LF. 17, 393, Kluge 256, Meillet Ét. 393, Brückner 637, Trautmann 21, Machek 548, Pokorny 89, Шевельов 272, (extensively:) Трубачев 1, 81 - 84, Бурячок 81 - 89, (in Polish:) А. Obreńska, *Stryj, wuj, swak w dialektach i historii języka polskiego*, Kraków 1929.

вукóмун = *цукóмун* Wd. see *еконóм*.

вукóнице = *цукóнице* Wd. for *вікóнниця* (Засяння, Пшеп'юрська 84), see *вікно*.

вукрóпні = *цукрóпні* Wd. 'very much' (Засяння), first recorded in the XX с. (Пшеп'юрська 83), Po. *okropnie*. — Subst. *дуже*.

From Po. *okropnie* 'ts'.

вўлень, вўлик, вўлій, Wd. *ўлий, ўлик, ўлік* (Желеховський 2, 1009) 'beehive, hive', МУк. у *вўляхъ* (1590), OES. *оулей* (1271 Lexicon 1049), *улий*, BRu. *вўлей*, Ru. Бу. *ўлей*, М. *улїарник*, SC. *ũjevi* 'beebrod', Sln. *ũj* 'beehive', Cz., Slk. *ũl*, Po. *ul*, LoSo. *wul, hul*, Plb. *vaul*. — Deriv. *вўликóвий*; GN. *Улїчно*. — Syn. *приміщення, житло для бджіл, (природний:) бортъ, колода, дупляк, сани́тка; (argot:) бзїчник*, Горбач 0, 33.

PS. **ulъjъ* 'ts', root **ul-*, IE. ***aul-* 'hollow', cf. Lith. *aulũs* 'hive', Latv. *aiĩlis*, OPr. *aulis* 'shinbone', Gk. *aulós* 'pipe', Lat. *alvus* (<**aulos*) 'hollow', Norv. dial. *aul* 'pipe', Miklosich 372, Trautmann 18, Brückner 593, Walde-Hofmann 1, 34, Machek 548, Pokorny 88 - 89; re. prothetic *v-* in *вўлій* cf. Шевельов 241; see also the following entry.

вўлиця, Wd. *ўлиця* (Стрий) 'street', МУк. в *вўлицах* (XVI с.), у *вўлицы* (1562), на *вўлицахъ* (1602), OES. по *оулицамъ* (1076 Изб. Св.), на *оулицю*, вь *оулицы*, до... *улицъ*, на *улицы*; BRu. *вўлиця*, Ru., Бу., Ма. *ўлиця*, SC. *ũlica*, Sln. *ulica*, Cz. *ulice*, Slk., Po. *ulica*, UpSo. *wulica*. — Deriv. *вўличка, вўличний, -ик, -иця*, here also *вўлєшний, за-, пере-, про-вўлок*. — Syn. *дорóга (між дома́ми)*, AmUk. *стрїта*.

PS. **ulica* — a dim. form of **ula*, cf. *за-, пере-, про-вўлок*; the orig. meaning was 'hollow (between houses)'; as such the word is connected with root **ul-*, see the preceding entry.

вўлій see вўлень, вўлик.

вулкán see вулькán.

вулўвок Wd. 'pencil' (Угнів, Лев 9), first recorded in the XX c. — Subst. *олівець*, Лев 1. с.

From Po. *ołówek* 'ts'; see also волўфко.

вулустувáти = *цулустувáти* Wd. 'to stroll' (Надсяння), first recorded in the XX c. (Пшеп'юрська 84). — Subst. *товктіся, шибáти собóю*.

Origin obscure; perhaps it is connected with *вóлость*, see s. v.

вулуцўга = *вулуцўга* Wd. '[wooden] plough carrier' (Надсяння), first recorded in the XX c. (Пшеп'юрська 84). — Subst. *деревляний прїлад, на якому везўть плуг, щоб не орав дорóги*, Пшеп'юрська 1. с.

Derived from *вóлок, волочїти*, see s. vv.; contrary to it the corresponding ModUk. *волоцўга* 'tramp, vagrant' has a fig. meaning and is based on *волочїтися* 'to stroll'.

вульгáрний, SovUk. вульгáрний, 'vulgar, common, coarse, rough', ModUk., BRu. *вульгáрны*, Ru. *вульгáрный* (since 1837), Po. *wulgarny*, etc. — Deriv. *вульгáрність, вульгáрщина, вульгáризáтор, -áция, вульгáризóваний, [з]вульгáризувáти[ся], вульгáризм*. — Subst. *безсо-рóмний, гидóтний; плáський, нїзького стїлю, погáно-го смакў, грубїянський*, Бойків 90.

From Lat. *vulgāris* 'ts' (: *vulgus* 'common people'), Орел 1, 175, АкСл. 2, 924.

вульгáта 'Vulgate (of Bible)', ModUk., BRu., Ru. ts, Po. *wulgata*, etc. — Subst. *латїнський переклод бїблї з IV с.*

From Lat. (Editio) *Vulgata* (: *vulgāre* 'to make public, to publish'), Skeat 696.

Вўлька dial. for Юлька 'Juliette', see Юлія; GN. : arch. form of Вїлька see вóля.

вулькán, SovUk. вулкán 'volcano', MUK. вул'каны Npl. (XVII c.), вул'каны Npl. (XVIII c.), BRu., Ru. (since 1803), Bu., Ma. ts, SC. *vũlkán*, Cz., Slk. *vulkán*, Po. *wulkan*. — Deriv. *вулькáник, вулькáнище, вулькáнит, -їзм, -їчний, -їчність, вулькáновий, вулькáнизáтор, -зáция, -зóваний, [з]вулькáнизувáти[ся]*. — Subst. *стїжкóва горá з óтвором в землї, з якого виступáють матерїя-ли внутрá*, Тимченко 3, 55.

From Lat. *Vulcānus* (also *Volcānus*) 'Vulcan, the god of fire', Uk. *Вулькán*; Тимченко 1. с., Орел 1, 174, АкСл. 2, 922.

вумáста = *цумáста* Wd. for омáста (Надсяння, Пшеп'юрська 84), see мастїти.

вўндеркїнд 'wonder[ful] child', ModUk., BRu. ts, Ru. *вундеркїнд* (since 1934). — Subst. *чўдо-дитїна*.

From ModHG. *Wunderkind* 'ts', РССтоцький 4, 221, АкСл. 2, 924.

вунтувáтися Wd. — a dial. variant of бунтувáтися see бунт.

вубїтра dial. 'ladder' (Полїсся, Лисенко 23), first recorded in the XX c. — Subst. *драбїна*.

Origin obscure.

вўол dial. (Полїсся, Лисенко 23), see вїл.

вупїр Wd. for опїр.

вўра Wd. (Buk.) 'hatred, quarrel', first recorded in the XX c. (Дощівник РМ. 2, 302). — Subst. *нєнависть, ворожнєча*, Дощівник 1. с.

From Rm. *urā* 'ts', Дощівник 1. с., cf. also Cioranescu 875 (: *ura* 'to pray').

вурвечка Wd. for вервечка, see верв.

вурвісь = *urviś* Wd. 'prankster' (Засяння), first recorded in the XX с. (Пшеп'юрська 83), Po. *urwisz*. — Subst. *збиточник*.

From Po. *urwisz* 'ts' (: *urwaś*, see рвати).

вурганки Wd. see оргán.

вурда, also *урда* (Желеховський 2, 1014) 'cheese made from whey', first recorded in the XIX с. — Deriv. *вурдяний*, [з]вурдитися, звурдження, -ння; Wd. *вурдник* = *urđ'nik* 'пиріг з сіменного макуха' (Надсяння, Пшеп'юрська 84), *вурдяний* (Желеховський 1. с.) — Subst. *варена сметана з овечого або козячого молока; сік з маку або сімени*, Кузеля 62.

From Rm. *urdā* 'ts', Шелудько 2, 129, Vincenz 11, Cioranescu 876.

вуркаган argot see урка, уркач.

вурльоп Wd. see урльоп.

вурльоп'ян = *ur'brjan*, **вуроплян** = *ur'opl'an* Wd. 'airplane, aircraft' (Надсяння), first recorded in the XX с. (Пшеп'юрська 83). — Subst. *аероплян, літак*.

A f/e. deformation of *аероплян* influenced by *ворон*, *ворона*; see also *вороплян*.

вурбота = *ur'ota* Wd. for *ворота*, see s. v.

вуруджай Wd. for *урожай*, see рід.

вурчати see ворчати.

вус 'mustache', MUK. *вусачъ* (XVIII с.), OES. *оусъ*; BRu. *ts*, Ru. *ус*, Bu. *вѣс*, Sln. *vós*, Cz. *vous, fous*, Slk. *fúz*,

Po. *was*, Plb. *vös*. — Deriv. *вусик, вусісько, -іще, вусань, -ач [ка], -атий, вусонігі*, Wd. *вусельник, вусельниця, вусень*. FN. *Вусач, Усач, Усєнко, Біло[в]ус, Біло[в]усєнко, Черно[в]ус, Черно[в]усєнко*.

PS. **[v]os̥ 'ts'*, IE. root ***uondh- : **uendh-* 'hair, beard', cf. OPr. *wanso* 'first beard', Gk. *ionthos* (<**vivondhos*) 'peach fuzz', MIr. *find* 'hair', OHG. *wint-brāwa* 'eyelash', a. o., Miklosich 223, Trautmann 341, Младенов 94, Георгиев 214, Шевельов 243, Pokorny 1148, a. o.; according to Machek 573 the word is connected with **vols*, see *волос*; unconvincing.

вусельник, вусень, вусельниця Wd. see вус.

вуслін = *uslín* Wd. see ослін.

вуста dial. see уста.

вуставка dial. see уставка.

вустілка dial. *устілка* : слати 2.

вустриця Wd. see устриця.

вутка see утка.

вутлий, dial. *утлий* 'feeble, weak', MUK. *вутлого* Gsg. (XVII с.); Ru. *утлый*, OCS. *otъlъ*, SC. *ūtao*, Sln. *votel*, Cz., Slk. *útlý*, Po. *wąty*. — Syn. *слабовітлий, безсилый*, Тимченко 355.

PS. **otъlъ 'ts'*; according to Brückner, KZ. 46, 206, and his ED. 605, it is a compound of *o-* and *-tъlja* (: *tъlěti*, see тліти); this etymology is accepted by Machek 551, a. o.; another explanation is advanced by Vaillant, RES. 11, 203, who connects it with *o-* and *tъlo* 'ground'; both etymologies are uncertain; cf. also Vasmer 2, 193, Sadnik - Aitzetmüller 279-280, a. o.

вутя, вутятко see утка.

вуть-вуть! interj. see уть-уть!

вухналь 'horseshoe nail', ModUk. only. — Deriv. вухна́лик. — Subst. *цвях до підкови (з широкую голівкою)*.

From ModHG. *Hufnagel* 'ts'; f/e. influence of **вухо** is evident.

вухо, Wd. *ýxo* 'ear', MUK. *вухо* (XVIII c.), OES. *оухо* (XI c. Остр. ев.), *въ оушию* (1097) *въ оуши* (1117); BRu. *вўха*, Ru. *ýxo*, OCS. *ихо*, Bu. *ухó*, Ma. *ýво*, SC. *ũho*, Sln. *uhô*, Cz., Slk., Po. *ucho*, LoSo. *wucho*||*hucho*, UpSo. *wucho*, Plb. *vaixii*. — Deriv. *вўш[еч]ко*, *вуханка*, *вухань*, *-á[с]тий*, *вушній*, *-ик*, *на[в]ўшник*, *пóдўшка*, *без-*, *довго-*, *клапо-вўхий*; Wd. *вўсьо* (Горбач 7, 35); FN. *Вухань*, *Ухань*, *Безвўхий*, *Безўшко*, а. о. — Syn. *óрган слўху*, *слуховий прилад*, Тимченко 355.

PS. **uxo* 'ts'; like many other terms for parts of the body, this word occurs also in other IE. languages; it derives from the root **ōus-*, cf. Lith. *ausis*, Latv. *auss*, OPr. *āusins* Apl., Av. *uši*, Gk. *oūs*, Lat. *auris* (<**ausis*), Alb. *vesh* (<**ōus-*), OIr. *āu*, *ō* (<**ausos*), PN. *Su-ausiā*, Goth. *ausō*, OHG. *ōra*, MHG. *ōre*, ModHG. *Ohr*, Du. *ovr*, AS. *eāre*, OIc. *eyra*, E. *ear*, etc., Miklosich 371, Kluge 275, Trautmann 18-19, Skeat 187, Brückner 592, Machek 548, Pokorný 785, Шевельов 241, а. о.

вўчень dial. see ўчень.

вўш, **вўшівець**, **вўшівий**, etc. Wd. see **воша**, **воші-вєць**, **вошівий**, etc.

вўшійок Wd. see **шія**.

вўшўла dial. see **ошўла**.

вўщінка Wd. 'ribbon, riband', first recorded in the XIX c. (Желеховський 1, 131). — Subst. **застяжка**.

Derived from *щепити* 'to graft', viz. **vzž-ščep-n-žka*, root **ščep-*, see **щеп**.

вх... see **ух...** and **х...**

вхєкатися see **хе!**

вхід : **ходіти**.

вхїтний Wd. see **хотіти**.

вхорóшити see **хорóший**.

вцїнок dial. 'fishing fence, enclosure' (Подністров'я), first recorded in the XX c. (Дзєндзєлівський ЛБюлетєнь 6, 41). — Subst. *частїна кїтцїя, в якїй затрїмуєтьсє злóвлєна рїба*.

Origin obscure; perhaps from Rm. *țineă*, *țin* < Lat. *tenēre* 'to hold, keep', cf. Cioranescu 841.

вцїлити see **цїль**.

вч... see **уч...**

вчадіти see **чад**.

вчас : **час**.

вчáсток = **учáсток**, see **участь**.

вчáти dial. see **вцáти**.

вчєра dial. for **вчóра**, see **учóра**.

вчин, **вчинїти** see **чин**.

вчїти see **учити**.

вчїп Wd. see **чїпáти**.

вчóвпати : **чóвпати**.

вчоловічєння see **чоловік**.

вчўти : **чўти**.

вш... see **уш...** and **ш...**

вша́ди SoCp. 'everywhere' (Желеховський 1, 132), first recorded in the XIX c.; Slk. *všade*. — Subst. *всю́ди*, Желеховський 1. с.

From Slk. *všade* 'ts'; see also *всія[г]де*, *всія[г]ди*, *всю́ди*, etc.

вшак Wd. 'yet, however, nevertheless' (Желеховський 1, 132), first recorded in the XIX c.; Po. *wszak*. — Subst. *та́ж[е]*, *а протé*.

From Po. *wszak* 'ts', Richhardt 112.

вша́три собі Wd. 'to remember', ModUk. only (Желеховський 1, 132). — Subst. *запам'я́тати собі*.

Origin obscure; the connection with *шатро́* 'tent', though possible, cannot be substantiated.

вшелéпатися Wd. : шелéпати.

вшемéтати Wd. : шемтіти.

вшетéчний arch. 'immoral, disorderly', MUK. вшетечная (XVI c.), вшетечніє Apl. (XVII c.), вшетечный (1667), Po. *wszetczny*. — Subst. *неря́дний*, *розпу́сний*, *блудний*, Тимченко 361.

From Po. *wszetczny* 'ts', Brückner 636.

вші́ткий, **вші́ток** Wd. (Cp.) 'all, whole', MUK. вшиток, вшиски (XVII—XVIII c. Интермедіі 34, 81), Cz. *všitek*, Slk. *všetok*, Po. *wszytek*, *wszystek*. — Subst. *весь*.

From Po. *wszytek*, *wszystek* 'ts', cf. Brückner 635 - 636, Stanislav OrPictus 799; see also **вшак**.

вші́ця Wd. 'plantlouse, aphid', ModUk. only. — Deriv. Wd. *вшивце́убка*. — Subst. *нопелі́ця*, Wd. *мші́ця*. Желеховський 1, 132.

Derived from *вош*, q. v.

вшкв́арити : шкв́арити.

вшкв́еркати Wd. 'to shrink up', first recorded in the XIX c. (Желеховський 1, 132). — Syn. Wd. *зчв́еркати*.

The word seems to be a prefixed contamination of *шкв́арити* and *чв́еркати*, see s. vv.

вшкóдити : шкóдити, see шкóда.

вшолóпати : шолóпати.

вшпаті́ти Wd. : шпáти.

вштонь see уштóнь.

вшугну́ти : шугну́ти.

вш... see ущ...

вша́ти, also **вча́ти** dial. 'to begin, start', first recorded in the XIX c., Po. *wszcząć*. — Syn. *почáти*, dial. *счáти*.

PS. **vz-četi* 'ts', root **-čьn-* : **-čь-*, see **почати**.

вшелочáти Wd. 'to curdle, coagulate', first recorded in the XIX c. (Желеховський 1, 132). — Syn. *підсто́ятися*.

From **vz-čel-ok-ěti*, root **čel-*, see **чолó**.

вшепі́ти : щепі́ти.

вшерть = ущéрть.

вщи́бну́ти : щибну́ти, see щибáти.

Вщи́ж GN. Vschyzh (OES. castle on Десна-river, XI—XIII c.), OES. Вщижъ, Вщижскъ (Эсл. 7, 462), Щижъ, Вжище (Семенов 1, 568), BRu., Ru. ts. — Syn. (later name:) *Трубчéвськ*, Грушевський 2, 337.

Origin obscure; the form *Вщи́ж* seems to be connected with the word *чи́ж* 'siskin' (**Vz-čiz-ь < *Vz-čiz-ьje*), cf. such formations as *возлі́сся* (*< *vz-lěs-ьje*), *возло́б'я* (*< *vz-lzb-ьje*), *уззі́р'я* (*< *vz-gor-ьje*), *узді́р'я* (*< *vz-dvor-ьje*), and, further, such pairs as *узбі́ч* (*< *vz-boč-ь*) : *узбі́ччя* (*< *vz-boč-ьje*); in this connection *Вщи́ж*

(<**Вшужье*) would mean 'place where siskins gather, siskins' place'; yet, two other forms of the name : *Вжище* and *Шиж* prove nothing for this etymology and point to other roots, viz. *вуж*, or *шюголь*, as to their source; re. the history of the castle cf. Грушевський I. с., Тихомиров 368—369, Б. А. Рыбаков : По следам древних культур. Древняя Русь, 98—120.

вщухнути = ущухнути, see ущухати.

в'юга : віти 1.

в'юк 'back load, burden, pack; pack saddle', МУк. на вюки (XVIII с.), уюкъ, OES. юкъ; BRu. *уюк*, Ru. *вьюк* (since 1563 Корш Archiv 9, 506), Бу. *юк*, Po. *juki, juczny*. — Deriv. *в'ючак*, [на-, по-] *в'ючити*, *в'ючитися*, *в'ючний*. — Subst. *вантаж на спину тварини*, Орел 1, 175.

The word is generally derived from Tk. Osm. *jük* 'ts', Miklosich 106, Корш I. с., Radloff 3, 586 - 587; 4, 180, Berneker 1, 458, Преображенский 1, 106, Menges Festschrift Čuževskyj 183 - 184, Дмитриев 23, Рогаль 183 - 184, а. о.; re. other, inconvincible, etymologies cf. Vasmer 1, 244.

в'юн, dial. воюн (Сумщина, ЛБюлетень 9, 106) 'river loach, gudgeon; blockhead', МУк. вюни Apl. (1740), BRu. *уюн*, Ru. *вьюн*. — Deriv. *в'юнець*, *в'юнчик*, *в'юнчок*, *в'юнжий*, *в'юнкість*, -ко, *в'юнчовий*, *в'юнчтисся*, МУк. вюнний (XVIII с.); FN. В'юн; GN. *В'юн*, *В'юница*, *В'юнкі*, *В'юнище*. — Syn. *риба Cobitis fossilis, піскір, писк'ур*.

Derived from віти 1. see s. v.

в'ючити[ся] : в'юк.

В'ягр see Вігор.

в'ядро = ціadro Wd. for відрó (Засяння, Пшеп'юрська 83), see s. v.

в'яз *Ulmus* L. : 'elm-tree; ide; band, clasp', МУк. от вяза (XV с.), OES. вязъ (XIII с.), BRu. Ru. ts, SC., Sln. *věz*, Cz. *vaz*, Po. *wiąz*, LoSo. *wjez*, UpSo. *wjaz*. — Deriv. *в'язок*, *в'язель*, *в'язовий*, GN. *В'язова*, *В'язове*, *В'язовець*, *В'язовок*. — Syn. *бѣрест*, Wd. *ілем*, *ілма*, *лем*, *ульм*.

PS. **vęz* 'ts', IE. root ***uǵ-* 'elm', cf. Lith. *vinksna*, Latv. *vīksna*, OPr. *wimino*, Alb. *with* 'elm', Pederson KZ. 36, 335, Trautmann 360, Mikkola BB. 22, 246 - 247, Pokorny 1177, а. о.; re. other, inconvincible, explanations cf. Vasmer 1, 244.

в'язати, в'яжү, в'яжеш 'to tie, bind, fasten, unite', МУк. вязане (1596 Зизаній), везати — ligo (XVII с. Гептаглот 17), вязати (XVII с.), вязать (XVIII с.), OES. вязати; BRu. *в'язать*, Ru. *вязать*, OCS. *vezati*, Бу. *в'язá*, Ма. *везе*, SC., Sln. *vezati*, Cz. *vázati*, Slk. *viazat'*, Po. *wiązać*, LoSo. *wjezas*, UpSo. *wjazać*. — Deriv. *в'язатися*, *в'язальний*, -ник, -ниця, *в'язальце*, *в'язаний*, -нка, *в'язель*, -ень, *в'язи*, *в'язіла*, *в'язі*, *в'язка*, -кий, -кість, -ко, -куватий, *в'язнення*, *в'язний*, *в'язниця*, -ничний, -нівський, *в'язочка*, *в'язь*, several prefixed formations : *в'язатися*, *від-*, *з[а]-*, *на-*, *під-*, *по-*, *при-*, *у-* *в'язати[ся]*, along with corresponding iter. forms : *ви-*, *від-*, *з[а]-*, *на-*, *під-*, *по-*, *при-* *у-* *в'язувати[ся]*, etc.; МУк. вязанка (XVIII с.), вязане (XVII с.), на вязаня (XVIII с.), вяжучисе (XVII с.), у вязенствѣ (1511), за вязня (1660), *в'язене* (XVII с.), в'язилищи (XVIII с.), *в'язити* (XVII с.), *пят вязок* (XVII с.), *вязковой* Gsg. (XVIII с.), *вязневого* (XVIII с.), *в'язнут* (XVII с.), *в'язнь* (XVI с.), *в'язовати* (XVI с.), *в'язочку* Asg. (XVII с.), *в'яз* (XVI с.), о *в'язню* (XVIII с.). — Syn. *сполучати*, *сп'ювати*; *плесті*, *сплітати*.

PS. **vezati* 'ts', IE. root ***enǵh-* : ** *anǵh-* 'to narrow, tie, bind', cf. Gk. *ágxō* 'I lace', Lat. *angō* 'I tighten'; prothetic *v-* comes either from the words which have *ts* root in *o*-grade, as e. g. OCS. *oza* 'bond, tie', *ozačъ* 'narrow', and particularly *szvozъ* 'bond', or from some blending, possibly with OCS. [*po*]vrěsti : vrzo 'tie', Meillet *Ét.* 215, Hujer LF. 42, 222 - 227, Брандт РФВ. 22, 115 - 116, Pokorný 42, Шевельов 239, а. о.

в'якати Wd. see в'ячати.

в'ялий, в'ялити see в'янути.

в'ялózити : ялózити.

в'янути 'to fade, wither, grow weak; to ache, pine away (of a heart in grief)', OES, увяднуть, BRu. *в'януць*, Ru. *в'януть* (since 1704), OCS. *uvęnǫti*, *uvę[ž]dati*, Bu. *в'єхна*, Ma. *в'єне*, SC. *vénuti*, Sln. *vénuti*, Cz. *vadnouti*, Slk. *vädnuť*, Po. *więdnąć*, LoSo. *wędnuś*, UpSo. *wjadnyć*. — Deriv. *в'янення*, *за-*, *зі-*, *зо-*, *по-*, *при-*, *у-в'я[ну]ти*, [*за-*, *зі-*, *зо-*, *по-*, *при-*, *у-*] *в'ялий*, *в'ялити*. — Syn. *марніти*, *мізерніти*, *сóхнути*, Деркач 100.

PS. **vednǫti* 'ts', iter. **vedati*||**vedjati* 'ts', IE. root **[*s*]vǵndh- : **[*s*]vǵndh- 'to vanish, wither', cf. OHG. *swinton* 'to recede, fade', AS. *swindon* 'to wither', MHG. *swenden*, ModHG. *verschwenden* 'to waste'; see also вудіти; Matzenauer IF. 8, 4, Miklosich 380, Преображенский 1, 111 - 112, Brückner 620, Pokorný 1047, 1148, Шевельов 231, а. о.; re. other, inconvincible, etymologies cf. Vasmer 1, 245.

В'яр see Вігор.

в'ярус Wd. 'bold [young] man' (Львів), first recorded in the XX c. (Горбач 6, 19), Po. *wiarus* 'ts'. — Subst. *відважний бувалець*; Wd. syn. *цваняк*, *шац-хлопáка*, Горбач 1. с.

From Po. *wiarus* 'ts' (: [swoja] *wiara* '[one's own] faith' Горбач 1. с.

в'ятер dial. see ятір.

в'ятичі Npl. 'Viaticians' (name of OES. tribe), OES. вятичи (1377 Лавр. 1, 14, 15), отъ вятичъ (ibid. 83), BRu. *в'яцічы*, Ru. *в'ятичи*, Po. *Wiatycze*. — Syn. *східнослов'янське плém'я в басейнах річок Оки, Угри, Москви й у верхів'ях Дону*, Грушевський 2, 316.

The name seems to be derived from PN. *В'ятко* (or *В'яток*) < **Vętzko* (or **Vętzkъ*), root **vęt-* 'more', see В'ячєслáв; this explanation is accepted by the majority of scholars, e. g. by Niederle 4, 190, 194, Perwolf Archiv 4, 65; 7, 593, Brückner ZONF. 2, 154, Vasmer ZfslPh. 2, 540, and his ED. 1, 246, а. о.; Шахматов suggested the derivation of в'ятичі from the Ce. tribe of *Venetes* following Браун 334, cf. Archiv 33, 61; others tried to connect it with *Antes*, Mikkola 1, 8; in Old Ruś chronicles в'ятичі are often mentioned together with радімичі and their names are derived by the chronicler from the personal names *Radim* and *Viatko*; contrary to that Vernadsky suggests an Iranian provenance of both names : "for *Radim* we may quote the Ossetian word *rad* ('order', 'line'), and for *Viatok*, the Ossetian *faetaeg* ('leader')", cf. his *Ancient Russia* 320; re. other, inconvincible, derivations of the name *в'ятичі* cf. Vasmer 1, 246, Jakobson Word 8, 389, Budimír СФ. 2, 129, а. о.

в'ятір dial. see ятір.

В'ятківка GN. Vyatkivka (name of a village in Вінниця-district in Ukraine), ModUk. only.

The name is derived from PN. *В'ятко* or *В'яток*, see в'ятичі.

В'яхань GN. Vyakhań (name of an OES. castle on Тернь-river, XII c.), OES. Бяхань, Вьехань, Евхань (Гру-

шевський 2, 603), Ru. *Вяхань, Бяхань*. — Syn. (later name:) *Городище*, Грушевський, 1. с.

Origin obscure; perhaps it is a possessive adj. toponym derived from PN. **В'яхан* (: **В'ях* < *В'ячеслав*, q. v.); the forms Бяхань, Вьехань, Евхань would be f/e. deformations of the orig. В'яхань.

в'яхро́, віхро́ argot 'sheaf', first recorded in the XX с. (Горбач 0, 21). — Subst. *віхотъ*.

An argot deformation of *віхотъ*, see s. v.; Горбач admits BRu. influence on в'яхро́.

В'яцковичі GN. Vyackovychi (name of a village in Дорогобич-district, Western Ukraine), ModUk. only.

In view of the relatively late historical records the name may be considered either a derivative of *Я'цко* (: *Іван*), viz. в *Я'цковичі* > *В'яцковичі*, or dial. deformation of orig. *В'ячковичі*, (cf. GN. *Więckowice* in Poland); the latter form would point to OES. Вячко (< *В'ячеслав*, see s. v.) as to the source of the patronymic; see also в'ятичі, В'ятківка, В'яхань.

в'ячати, Wd. also в'якати (Lk.-Bk. Falkowski-Pasznycki 121) 'to bleat; screech', first recorded in the XIX с., Ru. *вячатъ, вякатъ*, Bu. *вжк, в'якам*, SC. *vikati, vekétati*, Sln. *vikniti, vékati, vécati*. — Syn. (про козю:) *мékати*; (про сову:) *у'якати, п'ягати*.

An o/p. interj. imitating the voice of goats (в'ячати) or owls (в'якати); according to Горяев 62, it is connected with Skt. *vákati* 'to speak', Lat. *vox* 'voice'; inconvincible, cf. Преображенский 1, 111, Георгиев 147, а. о.

вяче OES. see в'яще.

В'ячеслав PN. 'Vyacheslav, Wenceslas', MUK. Вятслава Gsg. (1484 Пом'яник 31), OES. Вячеславъ (1377 Лавр. 1,

10), Вячеславу Dsg. (1377 ibid. 108), BRu., Ru. *Вячеслав*, Cz. *Váceslav, Vaclav*, Po. *Wię[ę]staw, Wiesław*, (from Cz. :) *Waclaw*. — Deriv. *В'ячеславів, В'ячеславович*, OES. Вячко; GN. *В'ячеславка*; see also *в'ятичі, В'ятківка, Вячковиці, В'яхань*.

PS. **Vetjeslavz* — a compound : **vetje* 'larger, more' (cf. в'яще) and **slava* 'glory, fame', the name means : 'he whose glory is bigger', cf. Loewenthal WuS. 9, 177, Miklosich Bildung 47 and 140-141, Brückner 620, Mikkola 1, 8; 2, 198, Taszycki 1, 59, Георгиев 138, Герус-Т. OnUVAN, 30, 64; in accepting this etymology Taszycki 1, 59 and 128-129, lists some other interesting names with **vetje*- in the first part, viz. *Więcemił* (: *Vencemilo* 1230), *Więcemiř* (: *Vencemir* ca. 1242), *Więcerad* (: *Veceradius* XII с.) as well a fem. derivative *Więcestawa* (: *Venceslaue* XII с.); contrary to his own explanation in *Bildung*, 1. с., Miklosich in his ED. 381 connects this name with **věňьсь* 'wreath'; he is slavishly followed by Kluge - Götze 685 (s. v. : *Wenzel*); this etymology, however, is as inconvincible as that of Ильинский ИзвОРЯС. 23 : 1, 146-147, connecting *В'ячеслав* with Lat. *vincō, vincere* 'to conquer', or the explanation of Младенов 64 (: Skt. *vānati, vanōti, vančhati* 'he wants', ModHG. *wünschen* 'to wish'), cf. Vasmer 1, 247 (here falsely : „Младенов 65" instead 64, repeated with mistake in the Ru. edition of Vasmer ED., Москва 1964, 378); OES. dimin. form Вячко has its WS. correspondent in OPo. *Więcsek* (: *Wecek* XIII с., *Venczkone* 1230, *Wenckoni* 1270) cf. Taszycki 1, 127; other dimin. forms might be extracted from ethnonyms, e. g. **В'ят* (see в'ятичі), or from geographical names, e. g. **В'ях* (see В'яхань); as one of the arch., but attractive personal names PN. *В'ячеслав* is more and more revived in the ModUk. anthronymy, cf. Gauk 27, Левченко 24, 47, though its occurrence in the MUK. period was not too high (frequency : 1 in Пом'яник of 1484, cf. Тарнавецька 128);

contrary to other names in -слава the fem. *В'ячеслава* is extremely rare in ModUk.

в'яще arch. 'more', в'ящий arch. 'bigger, larger', OES. вяще (XI с. Остр. ев.), вяче, вящий, вятшей, Ru. *вѣщ[и]е*, Ma. *вѣк'е*, SC. *věc*, Sln. *več*, Cz. *více, větší*, Slk *viac, väčší*, Po. *więc, większy*, LoSo. *wjecej, wjetšy*, UpSo. *wietši, wja-cy*. — Subst. *більше*.

PS. **větje, *větjь[jь]* 'ts', being a comparative of **velьjь*, see *вѣлий, вѣлікий, В'ячеслав*; Miklosich 381, Ильинский ИзвОРЯС, 23 : 1, 146, Brückner 620, Mikkola 1, 8; 2, 198, Machek 564, Vasmer 1, 247, Георгиев 139, Sadnik-Aitzetmüller 330, а. о.

Вьехань OES. see *В'яхань*.

Г

Г, г — the fourth letter of the Uk. alphabet, MUK. and OES. name глаголь from OCS. *glagoli* 'speak'; numerical value — 3; in OUK. it alternated with *x*, e. g., *кѣнѣхъчии* (1073, Срезневский 1, 505), or was dropped entirely, e. g. *осподаря* (1151, Кримський 1, 119).

г prp. Wd. (Lk.) 'towards, to; in, at', first recorded in the XIX с. — Subst. *к; в, у*,

A voiced correspondent of *x* (<*кѣ*), see s. v.

га! interj. 'ha!, eh!, hey!', also to turn to the right (for horses or oxen), MUK. *га* (1736 *Интермедіи* 104); SC. *hā!*, Slk. *há!*, *ha!*, Po. *ha!* — Deriv. [*га*] *гáжати, -ання, гáкнути, -нення, погáк[ув]ати, -ання, га - гá!* — Syn. *а!*, *га!*

A primary PS. interj. **ha!*, IE. ***ha!*, corresponding to Skt. *hā*, Gk. *há, hā*, Lat. *ha*, ModHG. *ha*, Fr. *ha*, etc., PCСтоцький 3, 149, Rozwadowski JP. 5, 131, Sławski 1, 390, Schwentner 18 - 19, Pokorny 497.

габа́ 'a kind of white coarse (Turkish) cloth; border, edge, hem (of a cloth)', MUK. *габи* Gsg. (1678), *габа* (XVIII с.), *двохъ габъ* (XVIII с.); BRu. *ts*, Ru., Bu. *абá*, SC. *àba*, Slk. *hába*, Po. (from Uk.): *haba*. — Deriv. Wd. *гáбка, гáб'юк, гáб'як*. — Subst. *гáрube, біле сукно́, плáхта; бáрка від дощý з цьогó сукна́ в Турецьчині; смáга на матерії́ іншого ко́льору*, Бойків 92.

From Tk. Osm. *aba* 'ts', the ultimate source being Ar. *aba* 'ts', Тимченко 497, PCСтоцький *Slavia* 5, 7, Berneker 1, 22, Преображенский 1, 39, Lokotsch 1, а. о.

габа Wd. 'wave', first recorded in the XIX c. (Желеховський 1, 133), Slk. dial. *hab* (Matzenauer LF. 7, 211). — Subst. *хвіля, філя*.

From Hg. *hab* 'ts', Гнатюк ЕЗб. 30, 337; cf. also Верхратський Archiv 3, 163.

габáz Wd. see *хабáz*.

габаньєра 'habanera', ModUk. only. — Subst. *єспáнський танок*, Орел 1, 176.

From Sp. (*danza*) *habanera* 'Cuban dance imported from the Caribbean', named after *Havana* 'Havana', the capital of Cuba, see *гавана*.

габаріт see *габаріт*.

габати, Lk. *габати* 'to object, oppose; to importune, bother, molest', MUK. *габати* (XVII—XVIII c. Інтермедії 237), *габаю*, *принагляю...*; *наприкр'яюся*, *габаю* (1627 Беринда), OUK. *габа[ю]ть* (1347), *габати* (1388), *габать* (1420), OES. *габати*; BRu. *габаць*, Bu. *габам*, Slk. *habat'*, Po. *gabać*, *па-, за-габуваць*; Deriv. *вігабати*, *нагабати*, MUK. *габаньє* (XVII c.), OUK. *габаня* Gsg. (1388). — Syn. *займати*, *турбувати*, *непокоїти*; MUK. also *оскаржувати*, *позивати*, Тимченко 497.

PS. **gabati* 'ts', IE. root ***ghabh-* 'to seize, take', cf. Lith. *gabėnù*, *gabėnti* 'to bring, convey to', *gabùs* 'able', *gebėti* 'to be able', dial. *guõbti* 'to snatch up', Skt. *gabhasti-* 'forearm, hand', Lat. *habēre* 'to hold, have', OIr. *gaibim* 'I take', Goth. *gabeigs* 'rich', *giban* 'to give', OHG. *gēban*, ModHG. *geben*, a. o.; PS. **gabati* is related by apophony to OCS. *gobino* 'prosperity'; Zubatý 2, 97, Meyer KZ. 63, 102-104, Berneker 1, 287-288, Преображенский 1, 112, Brückner 130, Trautmann 74, Machek 119, Sławski 1, 243, Горбач 7, 36, Pokorný 407-409, a. o.

габэл[ь]ок Wd. see *габлі*.

габз, габза́ Wd. see *хабз, хабза́*.

габзьований *нарах* of 1861 (Основа 8, 16) of obscure meaning, cf. Желеховський 1, 133, Грінченко 1, 262. Perhaps it is a dial. deformation of *гаптований* (:гаптувати); see also *хабз, хабза́*.

габіг, also *габік* Wd. 'bowler, billycock' (Galicia and Buk.), ModUk., Po. dial. *habik* (Stryj). — Subst. *твердий капелюх, твердяк, твердячок*; syn. Ed. *котелок, котьолок*, Wd. *мельон, мельоник*, Lk. *пінч*, Buk. *півциліндер*, Наконечна 102-104.

From ModHG. *Habig* — the name of a hat-factory in Vienna (established in 1863), Наконечна I. c., РССтоцький 4, 236.

габілітація 'habilitation: defence of a scientific thesis in a University, post-doctoral examination', ModUk., BRu. *габілітацыя*, Ru. *габилитация*, Po. *habilitacja*, etc. — Deriv. *габілітаційний*, *габілітований*, *габілітувати-[ся]*, *-ання*. — Subst. *університетський іспит (після докторату)*, *що управнює викладати в університеті*, Кузеля 62.

From Lat. *habilitatio* 'ts', (: *habilis* 'easy to handle, able'), Орел 1, 176.

габіг 'monk's habit (cassock)', MUK. *габит*, *габ'гть* (XVII c.), Po. *habit*. — Subst. *чернеча ряса*, Орел 1, 176.

From Lat. *habitus* 'condition, dress, attire', Skeat 256; see also the following entry.

габігус 'habitus; general appearance'; MUK. *габ'гтусь* (XVII c.), BRu. *ts*, Ru. *габитус*, Po. *habitus*, etc. — Subst. *стан (здоров'я)*, *вигляд*, Кузеля 63.

From Lat. *habitus* 'condition', see also the preceding entry.

габлá dial. 'sail-rope' (Нижне Подністров'я), first recorded in the XX c. (Дзєндзелівський ЛБюлетень 6, 41). — Subst. *одін з двох мотузків для вдєржування паруса*.

From ModHG. *Gabel* [-schnur] 'ts'; see also the following entry.

га́бли, **габлiна** Wd. 'veal', first recorded in the XIX c. (Желеховський 1, 133); Ru. *габéлок*. — Deriv. *габéл[ь]ок*, *габелъкóвий*. — Subst. *телятина*.

The word seems to be borrowed from ModHG. *Gabel* 'fork'; in connection with *Габéлок||габéл[ь]ок* 'young ox' cf. such designations as *Gabelbock* 'four-year old buck', *Gabelhirsch* (=Gabeler) 'brocket', *Gabelpferd* 'thiller', etc.; it is at all events not connected with Lat. *abellus*, as suggested by Кузеля 62, Тимченко 498 and followed by Ващенко 16-17; see also **га́бли**.

габóв! interj. — exclamation of Hc. lumberjacks at work: 'down!', first recorded in 1899 by Шухевич 1, 180.

Origin obscure; perhaps it is a dial. Isg. of *га́ба*, q. v., with emphatic transfer of the stress.

габоритловáти SoCp. 'to bother', first recorded in 1671 (Дэже StSl. 7, 163). — Subst. *безпоко́ити*, *непоко́ити*.

From Hg. *háborit* 'ts', Дэже 1. c.

габóрт Wd. 'toilet' (Романів, Львівщина), first recorded in the XX c. (Горбач 7, 36) — Subst. *вихóдок*.

From ModHG. *Abort* 'ts', Горбач 1. c.

габу́з Wd. see **хаба́з**.

габу́к Wd. (Hc.) 'swift current, rapids', first recorded in 1899 (Шухевич 1, 227). — Subst. *вузьке місце в ріці, де вода з шумом тече вниз, бистрина*.

From Rm. *háďáuk* 'swift', Cioranescu 388.

габцювáти 'to catch', ModUk. — Syn. *ханáти*.

Origin obscure; perhaps it is a dial. deformation of *гантцувáти*, see **гапт**.

гав! interj. expressing the barking of a dog: 'bow-wow!' first recorded in the XIX c.; Ru. *гав!*, Bu. dial. *гáв-кам*, SC. *ам!*, Cz. *haf!*, Slk. *hav!*, *haf!*, Po. *haw!*, *haf!*, LoSo. *haw!* — Deriv. *гавх!*, *гав-гав!*, [*за-, по-*] *гáвкати*, *-ання*, *гáвкнути*; Bk. *гавчити* (Кміт 39); PN. *Гавкун*, *Гавкунха*; here perhaps *гáва* 2.

A primary o/p. interj., Rozwadowski JP. 5, 136, РССтоцький 3, 149, Sławski 1, 410; re. its connection with *гáва* 1. cf. Berneker 1, 291, Vasmer 1, 248.

гáва 1. and **гáва** 'crow; yawner, gaper', ModUk., Ru. *гáва* (see Vasmer 1, 248), Sln. *gávэс*, Cz. dial. *hava-řiti*, Po. *gaworzyć*. — Deriv. *гáвин*, *гáв'ячий*, [*про*] *гáвити*, *прогáвлений*, *-ання*; (from *гáва*): *Гавéга*, *Гавеня*, *Гáв'ячий*, *Гáвити[ся]*; FN. *Гáва*, *Гáвка*, *Гавинчук*; see also *гáвити*. — Syn. *ворóна*; *роззя́ва*.

PS. **gava* 'ts', root **gav-* being an apophonic variation of **gov-*, see **говорiти**, Berneker 1, 297, Christiani Archiv 35, 622, a. o.; its connection with Lat. *gāvia* 'mew, seagull' is questionable, cf. Walde-Hofmann 1, 385, Vasmer, 1. c.

гáва 2. Wd. 'dreadful object: ghost, specter, phantom, spirit' (Стрий: in the children's language), first recorded in the XX c. — Deriv. *гáвка*, *гáвочка*. — Subst. *страхóвище*.

Origin obscure; perhaps it is connected with **гав!** — interj. imitating the voice of a dog while frightening children, cf. *гаў-гаў*, *гáва* = дит. собака, Горбач 7, 36.

гавáна, 'Havana (cigar)', BRu. *гавáнна*, Ru. *гавáнна*, Po. *hawanna*. — Syn. *гавáнська сигáра*.

Named after *Havana* 'Havana', the capital of Cuba, Орел 1, 176. Klein 1, 708.

гавановий dial. deformation of гебановий, see гебан.

гавань 'harbour, port; haven', MUK. до... гавану (XVIII с.), BRu. ts, Ru. *гавань* (since 1780), MRu. гавон (1697), гаван (1702), гавень (1731). — Deriv. *гаванський*. — Subst. *затока, морська пристань, порт; місце, відгороджене від морських хвиль, де б можна приставити суднам*, Тимченко 498.

Borrowed in the XVIII с. from Du. *haven* 'ts', Тимченко 1. с.; cf. also Преображенский 1, 113, Meulen 78, Vasmer 1, 248, АкСл. 3, 7, а. о.

гавбиця 'howitzer', ModUk. BRu. *гаубица*, Ru. *гаубица* (since 1790), *гаубица* (1697), Po. *haubica*, Sln. *havbi-ca*, Cz. *haubice*. — Subst. *коротка гармата, що стріляє під великим кутом; дає звіслу траєкторію*, Бойків 92.

From ModHG. *Haubitze* 'ts'; the medium of Po. *haubica*, suggested by Sławski 1, 411, is to be rejected on account of the accent.

гаведа Bk. 'nest of snakes; lair', first recorded in 1934 (Кміт 39). — Subst. *міздó гадіюк; Гавра*.

The word seems to be a tabu-deformation of *гавра*|| *Гавра*.

гавган Wd. see галган.

гавельок 'havelock, Havelock mantle', ModUk. only — Subst. *безруківка з розрізами для рук спереду під пелеріною*, Бойків 92.

From E. *havelock* 'light covering for cap and neck', named after Sir Henry *Havelock* (1795 - 1857), Klein 1, 708.

гавз, гауз, AmUk. 'house', first recorded in the XX с. — Deriv. *гавзик, гавзюк, гавзкіпер[ка], гавзмен*; Bk. *гавзувати* (Кміт 39). — Subst. *хата, дім, будинок*, Білаш 164.

From E. *house* 'ts', Приймак РМ. 2, 449, Білаш 1. с., Жлуктенко 121.

гавза́ 'villainous, scoundrelly man or woman', ModUk. only. — Deriv. *гавзатий*. — Syn. *идка́, погана людина*.

Origin uncertain; perhaps it is based on interj. *гав!* with a fig. meaning 'barking person, dog'; the connection with *гавз* 'house', though possible, cannot be substantiated.

гавзлерер Wd. 'house-teacher', first recorded in the XX с. (РССтоцький 4, 236). — Subst. *домашній учитель*. From ModHG. *Hauslehrer* 'ts', РССтоцький 1. с.

гавзмайстер Wd. 'house-keeper', first recorded in the XX с. (РССтоцький 4, 217). — Subst. *(старший) двірник*. From ModHG. *Hausmeister* 'ts', РССтоцький 1. с.

гавити see гáva 1.

гавка Bk. (Кміт 39) dial. for гáлка 1.

гавкати see гав!

гавлід, also явлід *argot* 'ox, bull', first recorded in the XX с. (Горбач 0, 25). — Deriv. *гавлідка, гавліта, авліда (-корова), гавлиста (-товар), гавлідя, явлідник (-теля), авлідник (-пастух)*, Горбач 1. с.

From Gk. *i* [a]jeládha 'cow', Горбач 1. с.

гавот see гавот.

гавптвáхта, SovUk. гауптвáхта 'chief sentry; military prison', ModUk.; BRu., Ru. *гауптвáхта*. — Subst. *головна сторожа*.

From ModHG. *Hauptwache* 'ts', Горбач 6, 16.

гавра see гавра.

гавран see гáйворон.

Гаврас — Wd. f/e. deformation of *Гервасій*, influenced by *Гаврііл*, see s. vv.

Гаврііл arch., **Гавріло** PN. 'Gabriel', MUK. Гавриіла Gsg. (1484 Пом'яник), Га[в]рила Gsg. (1594 АКЖМУ. 43), Гаврыла Gsg. (1583, 56 *ibid.*), Гаврііл : мужъ Бъ або Бжій (1627 Беринда), OES. Гауриилъ (XI с. Остр. ев.), Гаврилъ (XI—XII с. Miklosich LPGL. 125); BRu. *Гауріла*, Ru. *Гавриіл*, OCS. *Gav[ъ]rilъ, Gauri[i]lъ*, Bu. *Гавриіл*, SC. *Gavriilo*, Cz., Po., LoSo. *Gabriel*. — Deriv. *Гаврик, Гаврілик, Гавріл[оч]ко, Гаврільцо, Гаврілович, Гаврілієна*; FN. *Гаврілх, Гаврілш, Геврик, Гаврілів, Гаврілко, Гаврілович, Гавріленко, Гаврільченко, Гаврисенко, Гаврилішин, Гаврілівський, Гаврілівський, Гавриляк, АмУк. Гавреляк*; GN. *Гаврілівка, Гаврілівський, Гаврілівці, Гавриляк, Гавриші[вка], Гаврілова Слобода*. — Subst. *сіли Божої, дорівнює Богові; найстарший янгол, Ірклієвський 166*.

From Gk. *Havriil* (< *Gabriel*), the ultimate source being Hb. *Gabriel* 'God is mighty; man of God, vir Dei', Hastings 2, 75, Wittycombe 56, Герус-Т. 37, 66; as indicated by deriv. it is one of the popular names in Ukraine (frequency in 1484: 10, Тарнавецька 125).

гавря see гайворон.

гавчик dial. 'small fishing-boat' (Нижне Подністров'я), first recorded in the XX с. (Дзєндзелівський ЛБюлетень 6, 41.). — Deriv. *гавчиський*. — Subst. *невеличкий човен, яким їздять розставляти ставні рибальські сітки. Дзєндзелівський, I. с.*

From **гавчик* < **гаванчик* : *гавань* 'port, haven', see s. v.

гав'юрка Wd. 'squirrel', first recorded in 1869 (Верхратський 3 : 2, 7). — Subst. *білка*, Грінченко 1, 263.

The word is a f/e. deformation of Wd. *вев'юрка, вев'юрка* (< Po. *wiewiórka*), influenced by *гав* 1.

гав'яз, dial. also гав'язь 'Symphytum officinale L.: comfrey', first recorded in 1869 (Верхратський 3 : 2, 36), Ru. *гав'яз*, SC. *gavez*, OPo. *gawęda* and (from Uk.) *hawias* (Sławski 1, 262). — Subst. *живокіст лікарський*.

PS. **gavez* 'ts', IE. ***g^uōy -ng^hu-* a compound with orig. meaning 'ox-tongue', Berneker 1, 297 - 298, Sławski 1, 261 - 262, Rostafiński 1, 275.

гав'яр, dial. гайвир (Грінченко 1, 265) 'Acorus calamus L.: sweet flag', ModUk. only. — Syn. *татапак*, Грінченко 1, 263.

Origin obscure; perhaps it is a deformation of *гав'яз*, q. v.

гара 'eider', ModUk.; Ru. ts. — Deriv. *гаращий*. — Syn. *pid yutki*.

An o/p. formation : *га!*, cf. Latv. *gāga* 'ts', Trautmann 1, 74, Berneker 1, 290, Vasmer 1, 249, a. o.; see also *гагара*.

гагакати see *га!*

гагара 'loon; ember-goose, -diver', ModUk.; Ru. ts, Bu. *гагарашка*, SC. *gāgalica, gāgrica*. — Deriv. *гагарячий*. — Syn. *pid dikoї yuski*.

An o/p. formation : *га!*; see *гара*.

гагарт 'jet, agate', MUK. ахатість : гагатоць (1627 Беринда), гагартками Ipl. (1746), гагатоць; BRu., Ru. ts, SC. *gagat*, Cz. *gagát*, Po. *gagatek*. — Syn. *чорний буритін*.

From Gk. *hahátēs* (< *gagátēs*) 'ts', Тимченко 1, 499; MUK. forms with г : гагатоць, гагатоць were borrowed from Po. *gagatek*, cf. Sławski 1, 249.

гавел dial. 'devil' (Сумщина), first recorded in the XX с. (Дорошенко ДБюлетень 9, 106). — Subst. *сатана, диявол*.

A tabu-deformation of *ангел*, see янгол.

гагівка, гагілка see ягілка.

гагіограф, SovUk. агіограф 'hagiographer', ModUk.; BRu. *агіограф*, Ru. *агіограф*, Po. *hagiograf*. — Deriv. *гагіографія*, *гагіографічний*. — Subst. *життєписець святих*, *описувач життя святих*, Орел 1, 176.

From Gk. *hagiógraphos* (< *hagiógraphos*) 'ts' (: *hágios* 'holy, saint' — *gráfo* 'I write'), Ляхин 19.

гад 'reptile, snake', MUK. гади Npl. (1489), гад (XVII с.), гаду Gsg. (XVII с.), гадъ Gpl. (XVII с.), гадовъ Gpl. (XVIII с.), OES. гадъ; OCS. *gadъ*, BRu., Ru., Bu., Ma. *гад*, SC. *gād*, Sln. *gād*, Cz., Slk. UpSo. *had*, Po. LoSo. *gad*, Plb. *god*. — Deriv. *гадъ*, *гаддя*, *гаділо*, *гадина*, *гадин[онь]ка*, *гадиночка*, *гадиня*, *гадинник*, *гадовіще*, *гадожер*, *гадіюк[а]*, *-юра*, *-юцький*, *-ючий*, *-ючин*, *-ючитися*, *-ючка*, *-юччя*, *-юччик*, *гадя*, *гадавий*, *гадячий*, dial. *гаджя*; GN. *Гадинківці*, *Гадзинка*, *Гадюча*, *Гадяч[е]*; FN. *Гаджєла*, *Гадячанин* (pseudonym of Драгоманов, Тулуб 229). — Syn. *змія*, *гаєнд*.

PS. **gadъ* 'ts', IE. root ***gʷōdh-* 'reptile', akin (by apophony: ***gʷōdh-*) to Lith. *gėda* 'shame, dishonour', OPr. *gīdan* Asg. 'shame', OHG. *quāt*, MHG. *quāt*, *kāt*, *kōt*, ModHG. *Kot* 'dirt, mire, dung', Du. *kwaad* 'wicket, ugly, rotten', ME. *cwēd* 'bad'; the orig. meaning of **gadъ* was '*unpleasant, nasty animal'; as such it is connected with *гидь*, *гидкий*, *гидота*, *гидити[ся]* on one side, and with *гивно*, OCS. *gaditi* 'to detest, abhor' on the other, cf. Miklosich 59, Berneker 1, 289, Преображенский 1, 114, Brückner 131, Kluge 189, Zubatý 2, 126, Machek 119, Sławski 1, 247, Георгиев 222, Kiparsky NphM. 60, 228, Pokorny 484, a. o.

гадати, гадаю, -еш, Wd. (Lk.) гадам, -аш 'to think of, mean, suppose, imagine', Wd. 'foretell, forecast' (Желеховський 1, 133), Lk. 'to say, speak, tell' (Falkowski-Pasznycki 116), MUK. гадаю — належу, насилую, насилствую, наси-

ліє творю, принуждаю, пакощу (XVII с. Синоніма 16), гадати (XVIII с.), гадає (1737 Інтермедії 132), OUK. гадати (1388), OES. гадаю, гадаю, гадаша, гадати; BRu. *гадць*, Ru. *гадѣть*, OCS. *gadati*, Bu. *гадая*, Ma. *гáта*, *гáда*, SC. *gátati*, Sln. *gádati*, Cz. *hádati*, Slk. *hadat'*, Po. *gadać*, LoSo. *godaś*, UpSo. *hódać*. — Deriv. *гадѣтися*, *-ання*, *вѣгадати*, *-ання*, *в-*, *до-*, *за-*, *здо-*, *на-*, *при-*, *спо-*, *у-* *гадѣти*, *-ання*, *в-*, *ви-*, *до-*, *здо-*, *на-*, *при-*, *спо-*, *у-* *гадѣвати*, *-ання*, *наганѣти* (< **нагаднѣти*), *гадѣ*, *гадка*, *гадонька*, *-очка*, *загадка*, [*за*] *гадкувати*, *здогад*, *пригад[ка]*, *спогад*, *гадай-зілля*, *гадѣ-гадѣ*, etc. — Syn. *дѣмат*, *міркувати*; (*мати свій погляд на що:*) *уважати*, Деркач 47; Wd. *ворожити*, Желеховський 1. с.; Lk. *говорити*, Falkowski - Pasznycki, l. с.

PS. **gadati* 'to think, suppose; to foretell; to tell'; according to Berneker 1, 288 - 289, it is related to Gk. *xandánō* 'I hold, grasp', Alb. *gjet* 'to find', Lat. *praehendere* 'to grasp', OIr. *rogeinn* 'finds place', Cymr. *genni* 'contain, comprehend, capi', Goth. *bigitan* 'to find', OHG. *firgezzan*, MHG. *vergezzen*, ModHG. *vergessen* 'to forget' (= 'to get beyond one's reach, lose possession of', Kluge 376), Lith. *pasi-gendù*, *-gèsti* 'to miss', Latv. *at-gādāti-s* 'to recall: IE. root ***ghe[n]d-* 'to grasp'; according to Zubatý 1, 242 - 245, the word derives from PS. roots **gad-*: **god-*, evidenced in OCz. *pohodnúti*, Cz. *uhodnouti* 'to guess', Cz. *hodnúti* 'to tell, confess', Po. *godzić*, LoSo. *godaś* 'to advise', the closest IE. cognates being Lith. *godóti* 'to consider; to honour; to strive'; cf. also Преображенский 1, 113 - 114, Brückner 131 - 132, Младенов 95, Vasmer 1, 250, Sławski 1, 247 - 248 (against Berneker — with strong plea for Zubatý's etymology), Machek 120, Trautmann 84 - 85, Walde - Hofmann 1, 636, Pokorny 437 - 438, a. o.

гадвáb see едвáb.

гадém see гадém.

Гадес see ад.

гаджуга see гад.

гадина : гад.

гадóкат = hadókat Wd. for адвокат (Засяння, Пшеп'юрська 73).

га́дра dial. 'quarrelsome woman'; 'termagant' (Желеховський 1, 134); 'tall woman' (Романів, Горбач 7, 36), first recorded in the XIX c.; Cz. *hadra*, Po. dial. *hadra* (Стрий). — Subst. *сварлива жінка; повія; висока ростом дівка, жінка*, Горбач 1. с.

From ModHG. *Hader* 'quarrel', РССтоцький 4, 172; f/e. influence of *га́дра* is possible, cf. Горбач 1. с.

Гадріян, also Адріян, rarely Андріян, PN. 'Hadrian', MUK. Адреана Gsg. (1484 Пом'яник), Адріанъ (1627 Беринда); BRu. *Гадріян*, Ru. *Адриан*, Po. *Adrian*, etc. — Deriv. *Гадріян, Гадріянко, Гадріянчик, Адріянович, Гадріянович, Адріяна, Гадріянівна; FN. Гадріянко, Гадріянчук, Гадріян[ч]енко, Гадріяновський, Гадріянович, Андріянівна, Андріянова; GN. Адріянополь.*

From Gk. *Hadrianos*, Lat. *Hadriānus*||*Adriānus* 'of the Adriatic; a man from Adria', Pape 1, 19, Withycombe 3, Герус-Т. 56, Klein 1, 27.

га́чка : га́йка 2.

газ 1. Wd. газ (Стрий) 'gas', AmUk. 'gasoline', ModUk.; BRu., Ru., Bu., Ma. *газ*, Cz., Slk. *gazometer*, Po. *gaz*. — Deriv. *газатор, газация, газарі, газифікація, -кований, -кувати[ся], газівник, газівня, газований, газобаний, газувати[ся]*, dial. *газівки, газірування*; here also compounds: *газо-балон, -генератор, -жаровий -мёт, -мётр, -мёр, -мотор, -непроникий, -носний, -обмін, -опалення, -освітлення, -подібний, -провід,*

-сховище, -[у]творення, etc.; (from E.): *газгольдер*; see also *газ*. — Subst. *безколірне тіло, що його частинки відштовхуються одна від одної і що може виповнювати простір*, Бойків 92.

From ModHG. *Gas* 'ts'; less probable is its derivation from Fr. *gaz*, cf. Орел 1, 177.

газ 2. see га́за.

газа́рд, SovUk. азарт 'hazard, risk, audacity, chance', ModUk.; BRu., Ru., Bu. *азарт*, Po. *hazard*, etc. — Deriv. *газардний, газардовий, газардувати, -ання*. — Subst. *зіпал, захоплення, небезпечна гра, ризик*, Бойків 92.

From Fr. *hasard* 'ts', Орел 1, 177.

газарі see газ.

газда́ see газда́.

газель see газеля́.

газета́, Wd. газета (Стрий) 'newspaper, paper; journal', ModUk.; BRu., Ru., Bu. *газета*, Po. *gazeta*, etc. — Deriv. *газетка, газетний, газетяр, -ка, -ство, -ський*, SovUk. *газетчик, -иця*. — Subst. *часопис (щоденний, чи й якої іншої періодичності)*, Бойків 93.

From It. *gazetta* through the medium of Fr. *gazette* 'ts', Акуленко 141, Matzenauer 165, Преображенский 1, 115, а, о.; orig. *gazetta* was the name of the smallest Venetian coin, said to have been paid for the privilege of reading the manuscript newspaper which appeared in Venice about the middle of the XVI c., Skeat 236, Klein 1, 644; cf. also (inadequately) Vasmer 1, 250.

газолі́н, Wd. газоліна, AmUk. газ, гес 'gasoline', ModUk.; BRu. *газолін*, Ru. Bu. *газолін*, Po. *gazolina*, etc. — Deriv. *газоліновий*. — Subst. *рідина дуже легка з нафти*, Бойків 93.

From E. *gasoline*, *gasolene* 'ts', being a hybrid formation coined from Fr. *gaz*, Lat. *oleum* 'oil' and suffix *-ine*, -ene, Орел 1, 177, Klein 1, 642.

газѡн see газѡн.

гаї-буї SoCr. (in lullaby:) 'sleep well', first recorded in the XX c. (Гнатюк ЕЗб. 30, 337). — Subst. *люлю-люлю!*, Гнатюк I. с.

Origin obscure; most probably it is an interj. extension of *гай!* and *буй!*, see s. v.

гаївка, гаїлка see ягїлка.

гаїр, also аер, аїр Wd. see явір.

гаїти see гаяти.

гай 'grove, coppice, copse; (poet.)holt', МУк. к... гаю (1458), съ... гаи (1505), под гай (1558), до гаю (1564), въ гаи (1577), въ гаю (XVII с.), гаями Irl. (XVII с.), в' гаяхъ (XVII с.), гаи (XVIII с.), изъ гаемъ (1708), гаевъ Grl. (XVIII с.), ОУк. у гаи (1347), зъ гаими (1378), съ гаи (1418), съ гаѣ (1301 Срезневский 1, 508). — ВRu., Ru. *гай*, SC. *gáj*, Sln. *gáj*, Cz., Slk. *háj*, Po., LoSo. *gaj*, UpSo. *haj*, Plb. (in toponyms) *goj*. — Deriv. *гайѡ[чо]к*, *гайник*, *гаевий*, *гайѡвий*, *гайовик*, *гайний*, *гаївка*, *гайбуз*; GN. *Гай*, *Гаї*, *Гаївка*, *Гайки*, *Загаї*, *Загаїнїль*, *Загаїци*, *Підгаїци*, *Підгаїчани*, *Підгаїчки*, *Гай Леватїнський*, *Розтоцький*, *Гай за Рудѡм*, *Гайки Ситнянські*, *Гаї Вишні*, *Нижні*, а. о. — Syn. *лїсок*, (*заростї на низинї, на пригорках ярї:*) *луг*, *байрак*, Деркач 47; МУк. *лїсок*, *дїбрѡва*, Тимченко 500.

PS. **gajъ* 'ts' of uncertain origin; its connection with Oic. *hage* 'pasture', MHG. *has*, *hages* 'thorn bushes, copse, fence, enclosed wood, park', as suggested by Stokes 66, Zupitza 111, а. о., is dubitable; the same refers to ModHG.

Hain, Тимченко 500; according to Miklosich 60 and Brückner 132, the word is related to **gaty*, see *гам[а]*; some linguists connect it with **goiti* 'to breed', see *гоїти*, Даль 1, 366, Vasmer 1, 251, Шевельов 292; it is in all events not connected with IE. **gōj-* 'to sing', cf. Skt. *gāyati* 'he sings', suggested by Преображенский 1, 115-116, Machek LF. 51, 240-244 (repeated in ED. 121), Holub-Korečnů 119, а. о., nor with roots **gēj-*, **gʷej-*, Machek 121; cf. also Berneker 1, 291-292, Sławski 1, 249-250, а. о.

гай! interj. 'away!, go! (to fowl)', МУк. гай (XVII—XVIII с.), SC. *háj!*, Cz. *haj!*, Po. *haj!* — Deriv. *гаїкати*, *-ання*, *гай-гай!* — Syn. *ой!*, *ей!*, *ий!*, *гой!*, *гій!*

A prothetic variant of *ай!* see s. v., РССтоцький 3, 149-150, Sławski 1, 391, Pokorny 10.

гайбуз see гай and бузѡк.

гаїва AmUk. see гайовá 1.

гаївїр see гав'яр and явїр.

гаїворон, dial. гавран, гавря (Гринченко 1, 263), гаўран (Гнатюк ЕЗб. 30, 337), граїворон (Желеховський 1, 157), кáворон (ibid. 1, 329) 'rook', МУк. врань : вѡронь, крúкъ, гаїворон (1627 Беринда), OES. (from OCS.:) гаврань (XII с.), гавраны Irl. also воронограи; Ru. *гаїворон* (? Vasmer 1, 251) Вu. *гáрван*, Ма. *гавран*, SC. *gávran*, Sln. *gávran*, Cz., Slk. *havran*, Po. *gawron*, LoSo. *gawrona*, UpSo. *hawron*. — Deriv. *гаївороня*, *гаївороння*, *гаїворонячий*; FN. *Гаїворон*, *Гáвран*, GN. *Гаїворон*, *Гаїворонка*. — Syn. *птаx з родїни крукїв*, Тимченко 501.

PS. **gavornъ* 'ts' — a compound: **ga-* of interj. o/p. origin and **vornъ*, see вѡрон, cf. Berneker 1, 208, Vasmer 1. с., Machek LP. III. 100-101 (:*kāvovornъ), Sławski 1, 263-264, а. о.; according to Brückner 137, **ga-* means 'little', dial. *гавран*, *гаўран* is taken from Slk.; the form *ггаїво-*

рон is f/e. influenced by *врати*, q. v.; *гавря* is a dial. deformation of *гавра* influenced by *гавран*, *гайран*.

гайда 'rake, scarecrow'; Wd. (SoCr.) 'flute', ModUk. only. — Subst. *гульвіса*, *розпусник*; *флейта*.

Origin obscure; perhaps it is related to the following entry; in this connection see *гайда́й*, *гайда́р*, *гайдабу́ра*.

гайда́!, Wd. *гайда́!* (Желеховський 1, 134), interj. for chasing people, cattle, horses: 'come along!; away go!'; MUK. *пришов к нам турчин говорит: гайда* (XVIII с.); BRu., Ru. *ts* and *а́йда!* (since 1580), Bu. *хайде!*, SC. *hājde*, Sln. *hājdi*, Cz. *hājda!*, Po. (from Uk.!) *hājda!* — Syn. *ну́[мо]!*, *ну́те!*, *га́йта!*; MUK. *рушай!*, *посувайся!*, Тимченко 501.

From Tk. *hājda!* 'ts', Miklosich TE. 1, 300, Горяев 2, Корш Archiv 9, 500, Преображенский 1, 4, Lokotsch 61, Дмитриев 15, Тимченко l. c., a. o.; there is less probability of its being of Sl. origin, as assumed by Brückner 170, cf. Sławski 1, 391.

гайдабу́ра 'brigand, highwayman; cut-throat', ModUk. only. — Deriv. *гайдабу́рити*. — Syn. *розбийник*, *розбишак*.

The word seems to be a blending of two etymologically separate words: *гайдама́ка* and *галабу́рда*, see s. vv.

гайда́й, **гайда́к**, **гайда́р**, dial. **гайде́й**, **гайна́р** (<*гайна́р) 'herdsman', ModUk. only. — Deriv. *гайда́рик*, *гайда́рка*, *гайда́рити*, *гайдачо́к*, dial. *гайда́ро́к* (Одещина, Терешко УкДіОн. 1, 98); FN. *Гайда́й*, *Гайда́єнко*, *Гайда́йченко*, *Гайда́к*, *Гайда́р*. — Syn. *пасту́х* (ове́ць).

Origin obscure; perhaps it is connected with *гайда́!* — *гайда́!*, see s. vv.

гайдама́ка, Wd. also *гайдама́ха* (Желеховський 1, 134), 'steppe-warrior; robber', MUK. три чело́вка гайдамака́

(1752); BRu. *гайдама́к[а]*, Ru. *гайдама́к*, Po. (from Uk.!) *hājdatak*, Cz., Slk. *hājdaták*, Bu. *хайдама́к*. — Deriv. *гайдама́чок*, *-чка*, *-чина*, *гайдама́цький*, *гайдамакува́ти*, *гайдама́чити*, MUK. *гайдама́цкий* (XVIII с.), *гайдама́щина* (1768). — Subst. *учасник селянських та козацьких повстань проти Польщі в XVIII с.*; *во́як українських гайдама́цьких полків за часів визвольної боротьби українського народу в рр. 1917 - 1920*; *польська згирдіва назва українців*; (переносно:) *розбиша́ка*, *розбийник*; Bot. *гусімець*.

From Tk. *hājdatak* 'to attack; attacker, robber', Hanusz PF. 1, 463, Berneker 1, 375, РССтоцький Slavia 5, 43, Lokotsch 61, Преображенский 1, 116, Vasmer 1, 251, Орел 1, 178, Sławski 1, 392, a. o.

гайдачо́к: **гайда́к**, see *гайда́й*.

гайде́!, **гайде́мо!** Wd. interj. 'let us go', first recorded in the XX с. (Гнатюк ЕЗб. 30, 337); SC. *hājde(mo)*. — Subst. *ході́м[о]!*

From SC. *hājde[mo]* 'ts', Гнатюк, l. c.

гайде́й see *гайда́й*.

гайду́к 'man-in-waiting, footman, butler; private soldier; hayduk-dance', MUK. *безъ гайдуковъ* (1593), *гайдука Михала именемъ, венкрина* (1606), *гайдуки Npl.* (1720); BRu., Ru. *ts*, Bu. *хайду́к*, *хайду́т[ин]*, SC. *hāj-dūk*, Sln. *hājduk*, Cz. *hājduk*, *hejduk*, Slk. *hājduch*. — Deriv. *гайду́чка*, *гайду́цтво*, *гайду́цький*, *гайдучо́к*, *гайду́чище*; *гайдука́ сидити*, — *сидати* 'to dance hayduk-dance', *ніс гайдука́ скáче* 'to have a good appetite'; FN. *Гайду́к*, *Гайдучо́к*; GN. *Гайдуки́вка*. — Subst. *турецький вти́кач*; *гору́ський піхотинець*, *судовий слуга́* (на Уго́рщині); *сербський коза́к служе́бний* (на польських

дворáх); *рід тáнцю* (*у цуцїлів*), Кузеля 63 - 64; *лакéй*, *козачóк*.

From Hg. *hajduk* (Npl. of *hajdu*) 'hayduk', Berneker 1, 375, Lokotsch 61, Machek 121, Kniezsa 834.- 836; its adoption in Uk. was greatly facilitated by numerous formations with suff. *-ук, -юк*, as *старýк, шевчýк, Дмитрýк, Старчýк, Сидорýк*, etc., cf. РССтоцький 1, 56 - 57; Berneker's assumption of a Po. medium (followed by Sławski 1, 392, Richardt 52, a. o.) must be rejected on account of the accent; cf. also Макарушка 8, Тимченко 501, Дмитриев 45; the ultimate etymology of Hg. *hajduk* is wanting despite of the attempts to explain it from Tk. interj. *hajde!* 'away!', Danko StSl. 6, 169 - 191, or from Hg. *hajdó* (= *hajtó*) 'guard' (see гайтів), Sulán StSl. 7, 177 - 186.

гайдурі Npl. dial. 'hemp-seed plantation' (Одещина), first recorded in the XX c. (Терешко УкДіОн. 1, 98). — Subst. *рідко посіяні, спеціально на насіння, коноплі*, Терешко 1. c.

The connection with *гайдáр*, though possible, cannot be substantiated semantically.

гайка 1. 'waste of time', ModUk. only. — Syn. *втра́та часу, га́янка, від-, про- во́лка*.

Derived from *га́яти*, q. v.

гайка 2. 'screw-nut, female screw', ModUk., Ru. ts. — Deriv. *га́єчка, гайковий, гайкорі́з*. — Subst. *шрýба*.

From Ru. *га́йка* 'ts', Шанский 73.

гайкати see гай!

гайкю- тпру́кю Wd. '(in the children's language:) to go for a walk', first recorded in the XX c. (Горбач 7, 36). — Syn. *га́йти!*

Based on *гай!*; see also гайти.

гай-лайф AmUk. 'high-life', ModUk. only. — Subst. *аристократія*, Орел 1, 178, *аристократичне життя*.

From E. *high - life* 'ts', Орел 1. c.

гаймін dial. 'multitude, crowd' (Волинь, Грінченко 1, 265), ModUk. only. — Subst. *велі́ка кі́лькість, бага́тство, на́товп*.

According to Шелудько 1, 26, the word comes from Po. *gmin[a]* 'community', the ultimate source being ModHG. *Gemeinde* 'ts'.

гайморі́т ModUk., BRu. *гайморі́т*, Ru. *гайморі́т* (since 1875). — Subst. *запа́лення Га́йморового надрá*.

Named after *Hightmore*, the XVII c. anatomist, АкСл. 2, 20, Бойків 93.

гайна́р see гайда́й.

га́йний 1. 'slow, slack, tardy, sluggish', ModUk. — Deriv. *га́йно, га́йність*. — Syn. *від-, про-воло́чний, до́вгий, за-тяжні́й, неспі́шний*.

Derived from *га́яти*, q. v.

га́йний 2. Wd.: гай.

га́йник : гай.

га́йно : га́йний.

га́йно́ 'excrement; litter in the stable, the straw spread under animals, lair; disorder', ModUk. only. — Deriv. *га́йня́ний, [про]га́йнува́ти, -а́ння, га́йну́ти*. — Syn. *по́сід, продо́кт споро́жнення шлúнку; підсти́лка, бар-лі́; непо́рядок, не́лад*.

The word seems to be an euphemism of *гівно́, гімно́*, q. v., Желеховський 1, 135.

га́йнува́ти, га́йну́ти see the preceding entry.

га́йов SoCr. 'boat, ship', first recorded in the XX c. (Гнатюк ЕЗБ. 30, 337). — Deriv. *га́йовиш*. — Subst. *кора-бѣль*.

From Hg. *hájo* 'ts', Гнатюк I. с.

га́йова́ 1., га́йва AmUk. 'highway', first recorded in the XX c. (Manitoba, Saskatchewan, Alberta, JBR.). — Subst. *бу́та дорóга; автостра́да, автошля́х*.

From E. *highway* 'ts', f/e. influenced by the following entry.

га́йова́ 2. : га́йовий see га́й.

га́йску́л AmUk. 'high-school', first recorded in the XX c. — Subst. *се́редня шкóла, вимна́зія*, Білаш 169.

From E. *high-school* 'ts', Білаш I. с., Жлуктенко 121.

га́йстер, Ed. айст (Харків, Сомов 435 - 436), 'Ciconia nigra: black stork', MUK. гайстерь (XVIII с.), BRu. dial. *га́йсцѣр*, Ru. *а́ист*, dial. *ка́луст, галис*, MRu. аисть (XVII с.), агисть (XVIII с.), оисть (XVIII с.), Po. dial. *hajster*, [*ch*]aistra, *hajstra||tajstra*, wanting in other Sl., cf. Клепикова ВСЯ. 5, 149 - 153 (with a map). — Deriv. *чу́га́йстир*. — Syn. *бузько́, бузьо́к, бу́сель, -ень, бу́сол, лелѣ́ка, чорногу́з*, etc.

The attempt to explain the word etymologically has not yet been successful; it is usually connected with LoG. *heist[e]r*, ModHG. *Elster* 'magpie', PCСтоцький 3, 233; in no case it is related to the Baltic tribe *Aestii*, as assumed by Vasmer 1, 7 and RS. 6, 207 - 208; for a critical survey of all etymologies see Клепикова ВСЯ. 5, 152.

га́йта́!, Wd. га́йта!, (rarely:) га́йт! (Горбач 7, 36) '(call to horses, oxen): ha! (to the right)', ModUk., Po *hajti!*, *hajci!*, *hajto!*, *hajtu!*, *hajciu!*, OPo. *hajta!*. — Syn. *га́йда́!*

A variant of *га́йда́!*, q. v.; according to Brückner 167, it comes from Hg. *hajt*, see the following entry.

га́йта 'profligate, libertine', ModUk. only. — Subst. *розпу́сниця*.

Perhaps from Hg. *hajt* 'to crook, bend, curve; to chase',

га́йтáн Wd. 'belt with purse', first recorded in the XIX c. (Желеховський 1, 135); Ru., Bu. *га́йтáн*, SC. *gájtán*. — Subst. *пóяс із гаманóм (у настухі́в)*, Бойків 93.

From Rm. *gájtán* 'ts', PCСтоцький Slavia 5, 36; the ultimate source is Tk.: Osm. *gajtan* 'ts', Berneker 1, 291, Lokotsch 51, Cioranescu 351, a. o.

га́йти, га́йтýсі, га́йтýсь[ки] '(in the children's language:) to go for a walk; to go for relieving the bowels', ModUk.; Po. *hajci!*, *hajciu!*, Cz. dial. *hejta!*, *hyjta!*, LoSo., UpSo. *hajta* 'pussy[-cat]'. — Syn. *ходíт[онь]ки, гуля́т-[онь]ки*.

Based on *га́й!*, q. v.

га́йтів, -ова Wd. (SoCr.; Lk.), 'keeper, guardian', first recorded in the XIX c. (Желеховський 1, 135). — Subst. *сто́рож, га́йовий*.

From Hg. *hajt* 'to chase'.

га́йцер, Wd. also га́йцир (Горбач 7, 36) 'fireman, stoker', **га́йцува́ти** 'to heat', first recorded in the XX c. (PCСтоцький 4, 212), Po. dial. *hajcer*, *hajcować* (Stryj). — Subst. *палі́ти, топі́ти*.

From ModHG. *Heitzer*, *heitzen* 'ts'.

га́к 'hook; crook', MUK. га́комъ Isg. (XVI с.), га́ки Apl. (1591), ві́лица : кру́к, га́къ (1627 Беринда), на га́кахъ (1638), га́къ (1658), га́ка́ми Ipl. (1794); BRu. ts, Ru. dial. *гак*, Cz. *hák*, Po. *hak* (since the XIV с.). — Deriv. *га́чик, гачо́к, гаче́чок, га[ч]кува́тий, [за]га́чити, [за]га́кува́ти*, dial. *гака́рі* (Hc.), *гакі́вка* (Kirkconnell 7), *га́кси* (Горбач 6, 20). — Subst. *залі́зний прут закрі́влений*,

щоб хватати або тримати що; МУк. (also:) *завіса*; *рід торту́р, шібеніця, загнутий гвіздік*; fig. *бідá, нещáстя, критичне становище; фóртель, штучка, підступ*, Тимченко 502.

From Po. *hak* 'ts', the ultimate source being MHG. *hâke[n]*, Berneker 1, 376, РССтоцький Slavia 5, 43, Шелудько 1, 26, Огієнко РМ. 1, 114, Тимченко I. с., Richhardt 52, Sławski 1, 393, a. o.; according to РССтоцький 4, 165, the word came directly to Uk. from MHG.; inconvincible on account of chronology; see also гаківніця.

га́кало, гакати see га?

гаківка see гак.

гаківніця, Ed. гатівніця, гативніця (Полтавщина, Кримський ИзвОРЯС. 11 : 3, 379 - 380) 'long rifle, long gun (of a fortress)', МУк. гаковницъ семь (1553), з гаковницами (1567, 1639), гаковницъ Gpl. (1595), гаковниця (1767), зъ гаковницы (XVIII с.); Po. *hakownica* (since the XV с.), Cz. *hâkovnice*. — Deriv. МУк. гаковничного Gsg. (1552), гаковничныхъ Gpl. (1553). — Subst. *рід довгої на деревляній підставці рушніці, що вживалася по фортецях*, Тимченко 502.

From Po. *hakownica* 'ts', Тимченко I. с., Richhardt 52, Sławski 1, 393; РССтоцький 4, 145, derives it directly from MHG. *hâke*; inconvincible because of chronology.

гаклюва́ти Wd. 'to knit', first recorded in the XX с. (Кузеля - Рудницький 136). — Deriv. *гаклюва́ння, гаклю́вник, -иця, гаклю́ваний*. — Subst. *гачкува́ти, плесті*.

From ModHG. *hâkeln* 'ts',

га́кнути see га!

гак! interj. for chasing swine: 'away go!', ModUk. — Syn. аціо!

A secondary o/p. interj. : *га!* — *кє!*

га́кси Wd. see гак.

га́л 1. 'clearing in the forest', га́ло 'ts' and 'lake', ModUk.; Ru. dial. *гал* 'clearing in the forest', Po. *hala* 'treeless mountain'. — Deriv. *га́лява, га́ляв[и]на, прога́лина, прога́ль[овина]*; GN. *Га́ли, Зага́лля, Зага́лом, Га́ло дере́вське, Середнє га́ло* (Петров Он. 86, following Тутківський Труды О-ва Исследователей Вольни 12 : 1, 14, 40, 56, 59, 61, 63, 75), *Га́ле, Га́ло* (Rozwadowski 82). — Syn. *просі́ка, го́ле місце в лісі; (га́ло:) лісове о́зеро, незаросле бо́лото*.

The word is based on the apophonic variant of *го́лий*, PS. **galz* : **golz*, see s. v.; cf. Rozwadowski 79 - 85, Berneker 1, 294, РССтоцький Slavia 5, 36, Vasmer 1, 252, Sławski 1, 253; its connection with Lith. *gâlas* 'end' and the names *Agaling* 'Dniester', *Galindai* 'EEurop. tribe', suggested by Петров Он. 82 - 88, is scarcely possible, see галінди.

га́л 2., also га́ла 'ball', ModUk., BRu. *га́лка*, Ru. *га́лка* 'stone', Cz. *hálka*, Sln. *gálka*, Po. *gałka*. — Deriv. *га́лець, га́лечок, га́л[оч]ка, галіти[ся]*; FN. *Галій*. — Syn. *м'яч*.

From MHG. *galle* 'swelling tumour', the ultimate source being Lat. *galla* 'gall-nut', Berneker 1, 292, Brückner 133, Sławski 1, 253 (with reservations); see also гал 1.

га́ла 1. see гал 2.

га́ла 2. in the expression: *випри́щувати га́ли* (or *ба́ли*) 'to open one's eyes wide', first recorded in the XX с. (Горбач 8, 42). — Syn. *о́чи*, Горбач I. с.

Fig. from *гал* 2., q. v.

га́ла! interj. in chasing fowl: 'go away!, shoo!', ModUk. only. — Deriv. *галá - галá!, [за]галáкати, -ання, зага́лжувати, -ання*, Wd. *галáк* (Романів, Горбач 7, 36). — Syn. *га́ля!*

Of imitative origin; its connection with *гiля!*, *гiляй!*, *гiлас* is possible, see s. vv.

галá світа, also **галáсвіта** adv. (Дорошенко Сумщина, ДБюлетень 9, 106) '(in the expression): to go to the ends of the earth', ModUk. only. — Syn. *на кінéць*.

An orig. Ablsg. of PS. **galz* 'end', cf. Lit. *gálas* 'end', ethnonym *Galindai*; *галá* is formed like PS. **bzxzma*, **děľь-та*, **kroma*, **proča*, **prama*||**pręта*, **protiva*, **рака*, **oso-ба*, **mala*, **mznoga*, etc., Ильинский 36. Зах. 2, 77.

галабурда 'trouble, disorder, muddle; debauch', ModUk.; Ru. dial. *халабрúда*, *халабурда*, Cz. *haraburdé*, OCz. *haraburda* 'rubbish, remains', Slk. dial. *halaburda*, -*dil* 'troublemaker', Po. *hataburda*, also *haraburda* 'ts'. — Deriv. *галабурдник*, *галабурдити*; FN. *Галабурда* (Falkowski - Pasznycki 112). — Syn. *неспóкий*, *авантюра*, *бешкёт*, *непорядок*, *заколот*; *авантюрник*, *заколотник* (*порядку*), *бешкётник*.

The ultimate etymology of the word is lacking; structurally it seems to be a compound: *гала - бурда*, with second component known also as a separate word, see *бурда*; the first part *гала* - might be regarded as an apophonic variant of PS. **gol-* 'big, great, strong', cf. OCS. *golętz* 'big', Bu. *голем*, SC. *gòlet*, Cz. *holetý* 'ts', Po. *golemszy* 'bigger', Ru. dial. *галяма* 'much', Berneker 1, 320, Георгиев 262 - 263; yet, it is also possible to consider *галабурда* as a borrowing from Hg. *herdeburdi* 'windy fellow, braggart; humbug', cf. Malinowski Rozprawy 17, 22; less convincing is the explanation of Sławski 1, 396 (: *галá!* - *бурда*); see also *галабурта*, *галадрiга*.

галабурта Wd. 'arrogance, over-confidence', first recorded in 1877 (Верхратський 1, 9). — Subst. *гордовi-тість*, *ниhá*, *зарозумілість*.

A compound: *гала - бурта*, 'great pride', the first part being an apophonic variant of PS. **gol-* 'big, great, strong' (cf. *галабурда*); re. the second part of the compound see *бурта*.

галагáн see *галагáн*.

галагiвка Wd. 'Easter spring song (secular)', first recorded in the XIX c. — Subst. *ягiлка*.

A f/e. deformation of *гагiлка* < *ягiлка*, q. v.

галадрiга dial. 'restless person' (Житомирщина), first recorded in the XX c. (Паламарчук ЛБюлетень 6, 24). — Subst. *непосiда*, *вертiхвiст*, Паламарчук 1. с.

A compound: *гала - дрiгi*, with the first part being an apophonic variant of PS. **gol-* 'big, great, strong', (cf. *галабурда*) and the second one derived from the verb *дрiгати*, q. v.; the word seems to be formed on the basis of *голодрiга*, q. v.

галадúщик dial. see *гладúщик*.

галажiйка dial. 'drainage-plough' (Нижнє Подністро-в'я), first recorded in the XX c. (Дзендзелівський ЛБюлетень 6, 41). — Deriv. *галажiвка*, *галажувати*. — Subst. *плужок для розмічування вад* (*рiвчакiв для води*) *на поливних городах*, *сохá з прямiм грядiлем*, Дзендзелівський 1. с.

Origin obscure; perhaps it comes from Rm. *gálăgi*|| *hălăgi* 'to produce inarticulate sounds', Cioranescu 351, cf. such terms based on acoustics as *сонiлка*, *пúкавка*, *трис-кáч*, etc.

галáй! interj. in chasing fowls: 'go away!', ModUk. only. — Deriv. *галайдá*, *галáйко*, *галáйкати*, -*ання*, *галайко-тáти*, -*ання*, *галайкотiти*, -*iння*, *галáйсвіта* adv., Wd. *галай[к]овáтий* (Желеховський 1, 135); here also

галáйстра (<*халáстра*, ч. в.); FN. *Галайда́, Гала́йко*. — Syn. *гай!, гої!, геї!, гий!, гій!*, РССтоцький 3, 150.

According to РССтоцький, l. c., this interj. is an extended form of *гай!*, ч. в.

галайда́, гала́йко see the preceding entry.

галáйстра, MUK. гала́стра see халáстра.

галака́рь SoCp. see гарака́ль.

гала́кати see гала́!

гала́ктика 'galaxy', Гала́ктика 'Milky Way', ModUk.; BRu., Ru. ts. — Deriv. *галакти́чний*. — Subst. *сузі́р'я; Молóчний, Чума́цький Шлях*, Бойків 93.

From Gk. *galaktikós* (*kýklos*) 'milky (circle)', АкСл. 2, 20 - 21, Skeat 232, Klein 1, 635.

Галактио́н PN. 'Halaktion, Galaktion', MUK. Галак-тио́нь : мле́ка по́лнь, а́лбо мо́лoчньи́й (1627 Беринда), OES. Галактионоу Dsg. (XI с. Остр. ев.), BRu. ts, Ru. *Галлак-тио́н*, OCS. *Galaktionъ*. — Deriv. *Галактио́нович, Галак-тио́нівна́*.

From Gk. *Halaktiōn* (< *Galaktiōn*) 'milky'.

галакто́за 'galactose, crystalline sugar', ModUk.; BRu. Ru. ts. — Subst. *складни́к мо́лoчнoгo цу́кру*, Орел 1, 178.

From Gk. *gála*, Gsg. *gálaktos* 'milk' and suffix *-óza* < ModHG. *-ose*, Ляхін 129, Klein 1, 635.

галакто́метр 'galactometer', ModUk.; BRu., Ru. ts. — Syn. *галактоско́п, ля́ктометр*; subst. *моло́комі́р, при́лад визна́чати пито́му ва́гу мо́лока́ а́бо кі́лькість во́ди в мо́лоці́*, Орел 1, 178.

Compounded of Gk. *gála*, Gsg. *gálaktos* 'milk' and *métron* 'measure', Ляхін 129, Klein 1, 634.

галакторе́я 'galacto-rrea, -rrhoea', ModUk. — Subst. *моло́котече́, хороблі́вий на́дмір мо́лока́ в гру́дях*.

Compounded of Gk. *gála*, Gsg. *gálaktos* 'milk' and *rroía* 'flow[ing]', Орел 1, 178, Klein 1, 635.

галактоско́п 'galactometer', ModUk.; BRu., Ru. ts. — Syn. see *галактоме́тр*.

Compounded of Gk. *gála*, Gsg. *gálaktos* and *skopós* 'watcher'.

галамбе́ць Wd. 'cornmeal gruel' (SoCp.), first recorded in the XIX с. (Желеховський 1, 135). — Deriv. *галамбува́ти*; FN. *Гала́м[б]чик* („чоловік цей, за розповідями оповідачів, дуже любів мамалігу”, Дзендзелівський 168). — Syn. *мамалі́га, куле́ша, тока́н[а], за́мішка, Гімбо́в-да, Гімбо́ля, полінта, чир*, Дзендзелівський l. c.

From Hg. *galambegyu* 'great wild valerian'; the development of meaning is not quite clear.

галамбува́ти Wd. see галамбе́ць.

гала́нити 'to scull', ModUk.; Ru. *гала́нитъ, голáнитъ*. — Subst. *гребті́ з кeрми шлю́пки одні́м весло́м так, що воно́ опи́сує в во́ді ніби Гві́нто́ву лі́нію*, Бойків 94.

From Ru. *гала́нитъ, голáнитъ* 'ts' which, in turn, comes from *гол* 'main body of the vessel', cf. МорСл. 1, 177.

гала́нка dial. 'loop' (Миргород), first recorded in the XIX с. (Еварницький, cf. Грінченко 1, 287). — Subst. *петля́*.

Like *гала́нський* and *гала́нці* it is connected with Du. *Holland*; it points to orig. Ru. **голландка* with Ru. *аканье*, cf. Vasmer 1, 252.

гала́нський dial. 'Dutch', first occurrence with initial г: XIX с. (Желеховський 1, 135), MUK. галанський only (XVIII с.). — Subst. *голлáндський*.

From Du. *Holland* through the medium of Ru. *голлáндський*, see also гала́нка, гала́нці.

галантерѣя see гальянтерія.

галáнтний see галя́нтний.

галáнци 'tight pants (trousers)', ModUk. only. — Subst. *вузѣнькі штанці*, Огієнко РМ. 2, 303.

From *голлáндські штанні*, *голлáндці* < Du. *Holland* through the medium of Ru. *голлáндец* (since 1731), Огієнко l. c., Ильинский ЗІФВ. 7 - 8, 63.

галапáс 'parasite, sponger', ModUk. only. — Deriv. *галапáсний*. — Syn. *паразіт*, *дармоїд*, *чужоїд*.

A compound: *галá!* — *пáсти* 'to feed, pasture'.

гáлас 1. 'shout, cry, noise, vociferation, racket, raw, etc. '; МУк. галасъ (1663), галасами Ipl. (1633), галасовъ Gpl. (1646), галаси Apl. (1693), *hałasom* (1697 SOr. 10, 72), гáлас[ъ] (XVIII c.); BRu. *гáлас*, Cz., Slk. *halas*, Po. *hałas*. — Deriv. *галасáйко*, *галаслívий*, *-вість*, *-во*, *гáласний*, *галасáти*, *галасувáти*, *-áння*, *галасувáтний*, *-тість*; FN. *Гáлас*. — Syn. *крик*; (*дéщо слáбший*;) *гам*, *гáмір*; (*виразний шум голосів*;) *гáмін*, Деркач 47.

The early history of the word is unfortunately obscure: opinions differ as to whether it comes from *галá-галá!*, Brückner 168, Огієнко РМ. 2, 303, or from BRu. *гáлас* < **golsz* 'voice', Klich SO. 12, 29, Szober *życie wyrazów* 1, 12, a. o.; from *гасáти*=*гайсáти* 'to skip, run, jump about; to gambol', РССтоцький *Slavia* 5, 7; from Iran.: Osset. *galas* 'voice', Vasmer RS. 4, 162 - 163, a. o.; most probably it is an expressive variant of *гáлос*, cf. Holub-Korečny 119; re. other, inconvincible, etymologies cf. Sławski 1, 397 - 398.

гáлас 2. Wd. 'brandy' (Lk.), first recorded in the XX c. (Falkowski - Pasznyi 116). — Subst. *горілка*.

Origin obscure; it is probably a transfer from the FN. of the respective inn-keeper *Гáлас*, or a fig. expression designating 'the cause of *гáлас*'.

гáлас 3. SoCp. 'fisherman' (Гнатюк ЕЗб. 4, 237), МУк. галас (XVIII c. Дэже StSl. 7, 163). — Deriv. *галáсити* - *рибáрити* (Гнатюк l. c.), МУк. *галасити*, *галаство*, *галаштувэж* (XVIII c. Дэже l. c.). — Subst. *рибáлка*.

From Hg. *halász* 'ts', Дэже, l. c.

галáсвіта see галá.

галáсити see гáлас 3.

галасувáти see гáлас 1.

галáт 1. dial. 'anchor - rope', (Нижне Подністров'я), first recorded in the XX c. (Дзєндзелівський ЛБюлетєнь 6, 41). — Subst. *якірний мóтуз на човні*, Дзєндзелівський l. c.

Origin uncertain; perhaps it comes from Rm. *găleată* 'cubic' (=cubiclike box in which the anchor-rope is coiled).

галáт 2. *student-argot* 'drinker', first recorded in 1740 (Горбач 8, 9). — Subst. *п'яніця*, Горбач l. c.

Based on *Galatia*, in Asia Minor.

галатін 'crier, bawler', first recorded in the XIX c. (Желєховський 1, 135). — Deriv. *галатинувáтний*. — Syn. *галáйко*.

Based on галáт 2.

галахúра iron. 'priest; priest's family', first recorded in the XIX c. (Еварницький, cf. Грінченко 1, 267). — Subst. *насмíшливє означєння свящєника абó члєнів його сім'ї*.

The word is based on *галáйтати*, see галáйт!

гáлда see гáльда.

галдамáш Wd. 'damask', first recorded in the XIX c. (Верхратський 1, 43). — Subst. *адамáшка*, *-шок*.

A dial. deformation of orig. *адамáшка*, q. v.

га - ле! Wd. interj. 'come on!' (Lk.), first recorded in 1902 (Верхратський 2, 402). — Subst. *йди сюди!*

From *a!* — *ле[м]!* see s. vv.

галéна, SovUk. галéн 'galena, native lead sulfide', ModUk., BRu., Ru. *галéн*. — Deriv. *галéновий, галéнит*. — Subst. *мінерал з олова, сірки, часом з домішкою срібла*, Бойків 94.

From Lat. the ultimate source being Etruscan (?) *galena* 'ts'; the word has nothing in common with Gk. *galēnē* 'calmness of the sea', cf. Льохін 129, Klein 1, 635.

галер Wd. see гелер.

галéра||галéра, Wd. галéра (Желеховський 1, 167), галер (Нижне Подністров'я, Дзєндзелівський, ЛБюлетень 6, 41) 'galley', MUK. галера, галира (XVIII с.), галеры Npl. (1693), кгалерахъ Lpl. (XVII с.), на галяру (XVII с.), у гали (XVII с.), OES. галєя, галѣя; BRu., Ru., Bu. *галéра*, SC. *gàlija*, Po. *galer[a]*. — Deriv. *галéрний, -ик, галéрський*. — Subst. *судно вітрилово — весловé; каторга*; MUK. Npl. (*Галеры:*) *зіслання на тяжкі роботи на Галéрах*, Тимченко 636.

From It. *galera* 'ts', through the medium of Po. *galera* (since the XVI с.); the ultimate source is Gk. *galēē* 'weasel' Преображенский 1, 117, Тимченко 1. с., Огієнко РМ. 2, 303 - 304, Sławski 1, 251, a. o.

галерéя, галерія see галерія.

галéга see галéга.

галéць, галечок see гал 2.

галер Wd. see галéра.

галина́ see галка 1.

Галі́на PN. 'Halyna', MUK. Галі́ніа, мица (1627 Беринда); BRu. *Галі́на*, Ru. *Галі́на*, Po. *Halina*. — Deriv. *Галі́н[онь]ка, Галі́ночка, Гал́ля, Галонька, Галочка, Галі́оня, -іюся, Галі́осенька, -сінька, Галі́от[онь]ка, -точка, Галі́ня, -тко, Гал́ль[ь]ка; Гал́льшка; FN. Галі́нський, Галі́ок, Гал́ько, Гал́ьчак, -чуж*.

From Lat. *gallina*, 'chicken'; the name is often confused with *Гал́нна* (particularly in its dimin. forms), sometimes even with *Єлисавета* and *Олена*, cf. Желеховський 1, 135, Прінченко 4, 560, Гаук 17, Глинський Україна 26 : 40, 23.

галі́ти 1. 'to push on, hasten, hurry; to advise', ModUk., BRu. *галі́ць* 'ts', Ru. dial. *галі́тсья* 'to mock, scoff', *галъ, галъха* 'joke', MBu. *галі́ти* 'to jump, dance', Bu. *гáля*, Cz. *háliti se* 'to laugh', Po. *galić* 'to make loud noises', Ca. *gotowac* 'to shout', — Deriv. *галі́тсья* 'to rush'; FN. *Галі́й*. — Syn. *на́глити; [на]р́яяти*, Желеховський 1, 135.

PS. **galiti* 'to shout, cry', IE. root ***gal-* 'ts', cf. Cymr. *galw* 'to call', Mlr. *gall* 'glory', Goth. *gōljan* 'to welcome, greet', Oic. *gala* 'to shout', OHG. *galan* 'to sing', ModHG *Nachtigall*, etc., Berneker 1, 293, Георгиев 228, Pokorny 350, a. o.; see also гоголь.

галі́ти 2. see галюва́ти.

галі́ти 3. see гал.

гали́ця, галка '[jack]daw, crow; pebble', MUK. гали́ць Gpl. (1633), OES. гали́ць Apl. (XV с.), гали́ци Npl. (Сл. плк. Іг.); BRu. *гáліца*, Ru. *гáлиця, гáлка, галъ[é]*, Bu. *гáлиця*, SC. *gàlica*. — Deriv. *гáлич* (see s. v.); OES. на Гали́циноу могилу. — Syn. *ворона*.

PS. root **gal-* 'black', cf. SC. *gao, gala* 'sordidus, impurus, immundus', Berneker 1, 293, PCСтоцький *Slavia*, 5, 36, a. o.

гáлич, Gsg. гáличі, 'daws, rooks', OES. галичь (poss. adj. Сл. плк. Іг.); SC. *gálic*. — Deriv. *гáличчя*; GN. *Гáлич*, OES. Галичь (and deriv. herefrom:) *Гáличчина* (district of Гáлич), *Галичинá* (Galicia), *галичáнин*, -нка, *галичáнський*, *гáлицький*, [по-, з-] *галичáнити*; FN. *Гáлич*, *Галичáнин*, *Гáличин*, *Галичáненко*, *Гáлицький*. — Syn. *гáлки*, *гáлиці*.

A coll. formation of *гáлиця*, q. v.; re. *гáлич* : *Гáлич*, *Галичинá* cf. Рудницький OnUVAN 2, 25-26, 3, 5-16 (with extensive bibliography); inconvincible are theories re. its Se. origin (: **hal* 'salt', А. Попов: Географические названия, Москва 1965, 70), or Ci. provenance (: **гуэл* 'salty water', Чапленко 45-49); cf. also Staszewski 104.

гáлі Wd. see ягілка.

гáлій see гáлій.

Гáлій see галіти.

Галілея, Wd. Галилея 'Galilee'; iron. 'Galicia' (Стрий), MUK. галилейчик (XVII с.), галилеановъ Gpl. (XVIII с.), OES. Галилея (XI с. Остр. ев.); Ru. *Галилея*, OCS. *Galileja*, *Galilēa*, Po. *Galilea*, etc. — Deriv. *галілеєць*, -*ейка*, -*ейський*. — Syn. *назва країни в північно-західній Палестині*.

From Gk. *Halilata* (< *Galilata*) 'ts', the ultimate source being Hb. *Haggāll* 'district', Staszewski 91, Klein 1, 635.

галіматья see галіматья.

галінди see галінди.

галінець *argot* 'karbovaneć', first recorded in the XX с. (Горбач 0, 39). — Subst. *карбóванець* = „великі грóші”, Горбач, 1. с.

An *argot*-neologism based on Ru. dial. *голямо*, see гальбмий.

гáлка 1. 'small ball, bullet', MUK. галку Asg. (1736 Інтермедіі 113); BRu. ts, Ru. *гáлка* 'coloured glassball', Po. *galka*. — Deriv. *галина́*, *гáлочка*, -*онька*, *галу́ха*, *галу́шка*; FN. *Гáлка*, *Галу́х[а]*, *Галу́шин*, *Галу́шка*. — Syn. *ку́лька*, *м'яч[ик]*.

From Po. *galka* 'ts', the ultimate source being MHG. *galle* 'swelling', Richhardt 52.

гáлка 2. see гáлиця.

галло́! interj. 'hallo!, hello!, halloa!', ModUk., BRu. *алó*, Ru. *аллó*, Po. *halo!* — Syn. *так!*, *слухаю!*

From E. *hallo!* — an interj. of o/p. origin, Klein 1, 697; see also галó[в]!

галма́з dial. see алма́з.

гáло see гал 1.

галó[в]!, also гелó[в]! AmUk. interj. 'hallo!, hello!', first recorded in the XX с. — Deriv. [по] *галóвкатися*. — Subst. *вітáй[те]*, *здорóві булі!*

From AmE. *halló, hello!* 'ts', Білаш 171, Жлуктенко 121; see also галло́!

галогéн (since 1920), Wd. гальоген (1962), also гальогéн (1910) 'halogen', ModUk.; BRu., Ru. *галогéн*, Po. *halogen*, etc. — Deriv. *галогені́д*, *галогеніза́ція*, -*зува́ти*, -*зováний*. — Subst. *хе́мічний еле́мент*, *неметáль*, *член гру́пи FCI*, *Br*, *I*, *At.*; *хлóрник* (1902), *хлóровець*, Бойків 94.

Named by J. J. Berzelius in 1825; the term was formed from Gk. *háls, halós* 'salt' and *-gen* taken to mean 'producer of', Flood 106, Вовк 3.

галóн see гальбóн.

галóп see гальбóп!

галóша see кальóша.

галс see гальс.

гáлстук, гáлстух see гáльстух.

галу́ - балу́! interj. 'imitating a talkative or chattering person): chit-chat', ModUk. only. — Syn. *балу́-балу́!*

Based on *галá!* and *ба!*, see s. vv.

гáлузь, Wd. also галу́за, голу́за 'branch; field, sphere', Wd. 'disorder, confusion' (Lk., Приймак РМ. 2, 449), MUK. рóсчқа, галуз, гóль... (1627 Беринда), галузями Ipl. (XVII с.), галаз—ramus (XVII с. Гептаглот 20), двѣ галузѣ (XVIII с.), въ... галузяхъ (XVIII с.), Ru. dial. *галу́за, гáлыз* (Vasmer 1, 256), Cz., Slk. *haluz*, Po. *gałąź*. UpSo. *hałuzа, hał[o]za*. — Deriv. *галу́з[онь]ка, галу́ззя, галузі́ще, -ісько, галузі́яка, галузі́вий, [від-, роз-]галу́зитися, від-, роз-галу́жуватися, -ання, [від-, роз-]галу́ження*; FN. *Галузі́нко* (pseudonym of Морачевський, Тулуб 229). — Syn. *ілка, вітка; (сфера діяльності:) ділянка, цари́на, область*, Деркач 47; *(на Лемківщині:) нелад, непо́рядок, нерозбері́ха* (Приймак, I. с.).

PS. *galozь 'ts', root *gal- in ablaut with *gol-, see го́лий, гілка; re. suffix -зь cf. Ильинский ИзвОРЯС, 16 : 4, 1 - 29, Sprech 215 - 216, Sławski 1, 252, a. o.

галу́н 1. 'alum', MUK. галунъ (XVII с.), галу́ну Gsg. (1737 Інтермедіі 130), BRu., Ru. ts, Po. *alun*. — Deriv. Wd. *галу́нка, галу́нті*. — Subst. *подвійні сірчанокі́слі со́лі глинозему й лу́гів*, Бойків 6, 94.

From MHG. *alun* < Lat. *alumen* 'ts', Miklosich 2, Горяев 64 - 65, Kluge 6, РССтоцький 4, 159, a. o.

галу́н 2. Wd. гáльон (Желеховський 1, 136) 'galloon, lace, pur'l', ModUk. BRu., Ru. ts, Po. *galon*. — Subst. *басамáн, золотá або срі́бна стрі́чка*, Бойків 94.

From E. *galloon* 'ts', the ultimate source being Fr. *galon* 'ts', Matzenauer 164, Vasmer 1, 256, Klein 1, 637.

галу́шка see гáлка 1.

галюба́рда, галюба́рта see алеба́рда.

галюва́ти, галі́ти, also голюва́ти 'to tow a boat against the current, to haul', ModUk., Po. *halować, holować*. — Deriv. *галівни́й, -ік*. — Subst. *тягну́ти людьмі́ чи кінь-ми судно́ прóти води́*, Горбач 1, 16.

From Po. *halować, holować* 'ts', the ultimate source being ModHG. *holen* 'to bring; to howl', Горбач I. с.

галюцина́ція 'hallucination', ModUk.; BRu. ts, Ru. *галлюцина́ция* (since 1863: *галлюсина́ция*), Po. *halucynacja*, etc. — Deriv. *галюцинаці́йний, галюцинува́ти*. — Subst. *ма́рення, обма́н почуттів (зо́ру, слуху, нюху), що виникає вна́слідок розладна́ння дія́льності мі́зку, мні́ме сприйма́ння дійсно́сти*, Ляхін 131.

From Lat. *hallucinatio* 'wandering of mind', Ляхін I. с., Skeat 258.

га́ля Wd. 'hall', ModUk.; Bu. Npl. *ха́ли*, Cz., Po. *hala*. — Subst. *вели́ка за́ля на концерти́ й забáви; буди́нок під дахо́м на стовпа́х; торго́виця під дахо́м*, Кузеля 64.

From ModHG. *Halle* 'ts'; the medium of Po. *hala*, suggested by Sławski 1, 394, remains to be proved.

галяба́рда see алеба́рда.

га́лява, га́лявина see гал.

галя́кати, also галяка́ти Wd. 'to shout, cry', first recorded in the XIX с. (Желеховський 1, 136). — Syn. *ви́крикувати, галасува́ти* (Гнатюк ЕЗб. 26, 335).

According to РССтоцький Slavia 5, 42, it is based on interj. *гай!* — *галáй!*; yet, more persuasive is its derivation

from *галюкати* with an expressive palatalization of л; there is little likelihood that it comes from Tk. *Allah!*, as suggested by Гнатюк l. c.

галяра see галера.

гальярм = *hal'arm* Wd. 'alarm' (Надсяння), first recorded in the XX c. (Пшеп'юрська 72). — Subst. *снолох*.

From Po. *alarm* 'ts' with Uk. dial. aspiration; see алярм.

галь coll. 'crows, rooks', ModUk. only. — Syn. *гальч*.

A b/f. from *гальця*, *галька*, see s. v.

гальба Wd. 'half a litre', ModUk., Po. dial. *halba*. — Deriv. *гальбка*. — Subst. *кварт*, $\frac{1}{2}$ літра (*ніва*), Бойків 94.

From ModHG. *Halbe* 'half', РССтоцький 4, 214, Шелудько 1, 26; see also гальбик.

гальбвінд 'wind abreast', ModUk. only. — Subst. *бічний вітер*; *хід корабля під таким вітром*, Бойків 94.

From ModHG. *Halbwind* 'ts'.

гальбик SoCr. (Hz.) 'bowler', first recorded in the XX c. (Наконечна - Рудницький 92). — Syn. see *гальбик*.

Orig. **гальбик* (< *гальбі!* < ModHG. *Habig*), f/e. influenced by *гальба*, see s. vv.

гальбфранцбанд 'half - calfbinding', first recorded in the XX c. (Бойків 95). — Subst. *нівшкуратяна оправа книжки (корінець і різки)*, Бойків l. c.

From ModHG. *Halbfranzband* 'ts' (unknown to РССтоцький 4).

гальбцвельф! Wd. colloq. 'correct your tie!', first recorded in the XX c. (РССтоцький 4, 223). — Subst. „*нівдванадцятій*” (*так говорили, коли краватка не була рівно зав'язана*).

From ModHG. *halb zwölf* 'half twelve', РССтоцький l. c.

гальбциліндер Wd. 'half-topper', first recorded in the XX c. (РССтоцький 4, 223). — Subst. Wd. *нівциліндер*, *нівтвердяк*, *нівтвердячок* (Стрий).

From ModHG. *Halbzylinder* 'ts', РССтоцький l. c.

гальванізм, -ічний see гальванізм, гальванічний.

гальда Wd. 'precipice, declivity, slope', first recorded in the XIX c. (: *гальда*, Желеховський 1, 135), Po. *halda*. — Subst. *пропасть*, *провалля*; *кўпа землі*, Шелудько l. c.

From ModHG. *Halde* 'ts', РССтоцький l. c., Шелудько l. c., Kluge 131.

галька 1. 'pebbles', ModUk.; Ru. *галька*. — Subst. *каміньці*, Wd. *шўтер*.

From Ru. *галька* 'ts' of uncertain etymology, cf. Vasmer 1, 257.

галька 2. Wd. 'slip', first recorded in the XX c.; Po. *halka*, Cz., Slk. *halena*, etc. — Subst. (*біла*) *підспідниця* Горбач 7, 36.

From Po. *halka* 'ts'; the ultimate source of the word is uncertain, cf. Sławski 1, 395.

гальмат Bk. 'piece; rand', first recorded in 1934 (Кміт 41). — Subst. *кўсенъ*, *край*.

Of unknown origin; perhaps it is a dial. deformation of ModHG. *Halb - matte* 'half - matting'.

гальмó, Wd. гальма 'brake; curb, obstacle; drag[-chain]', ModUk. only. — Deriv. *гальмовий*, *гальмієний*, *гальмувальний*, *гальмуючий*, [за-, по-]гальмувати, -ання, за-, по- гальмувати, -ання. — Subst. *прилад припиняти, музда*; Wd. *гамулець*.

The word is based on *гамувати*, q. v.; -ль- under the influence of *гальт!*, *гальтувати*, q. v.

гальогѐн see галогѐн.

гальомий *argot* 'big, tall, high', first recorded in the XX c. (Горбач 0, 39). — Subst. *велікий, високій*.

From Ru. dial. *голямо* 'much, plenty' (Тверь - Кострома); see also галінець, Горбач I. c.

гальонка see гальонка.

гальорка SovUk. colloq. 'gallery; the gods', BRu. Ru. *галёрка*. — Deriv. *гальорник, гальорковий*. — Subst. *Галерія в театрі; публіка на Галерії в театрі*.

From Ru. *галёрка* 'ts', see галерія.

гальс, SovUk. галс 'tack', ModUk.; Ru. (since 1720) *галс*. — Subst. *бардіж, станова вітрильна лінва, бічний напрям вітру, навітренний бік*, Бойків 95.

From Du. *hals* 'ts', Льохін 131, Meulen 75, Meyer ZfslPh. 5, 143, Vasmer 1, 256, АкСл. 2, 27.

гальстух, SovUk. галстук, Wd. гальстук (Львів, Рудницький 3, 126), гальштук (Надсяння, Пшеп'юрська 73), Ed. гальштук (PCСтоцький 4, 223) 'tie; dog's chain; frame, chassis; (argot:) gallows', ModUk. only; BRu. *гальштук*, Ru. *галстук* (in 1731: *галстух*), Po. *halsztuk*. — Deriv. *гальстуховий*. — Subst. *краватка, зав'язана на комір сорочки; бант*, Бойків 95; *ланцюг на шию собаці* (Стрий); „*столець во́за, на котрій кладеться подёнок*” (Пшеп'юрська I. c.); *шібениця* (Горбач 0, 10).

From ModHG. *Halstuch* or *Halsstück* 'ts', PCСтоцький I. c.

гальт! interj. 'stop!', ModUk.; Po. dial. *halt!* (Стрий). — Deriv. *[за]гальтувати*; here also: *гальтси́нал, гальтель, гальтери*. — Subst. *стій!, стривай!*, Бойків 95.

From ModHG. *halte!* 'ts'.

гам! interj. (in children's language) 'eat', ModUk.; Ru. *ам, хам!*, Bu. *хам!* Po. *ham!* — Deriv. *[з]гам[к]ати, -ання, [з]гам[к]нути*, Wd. *гама* 'їжа' (Романів, Горбач 7, 36), (argot:) *гам'юсяти* 'їсти' (Горбач 0, 20). — Syn. *[з']їсти*.

A primary o/p. interj. PCСтоцький 3, 150 - 151.

гам 1. 'noise, uproar, racket, hubbub', ModUk.; Ru. *гам* (since 1790), dial. *гом*. — Syn. *гомін*.

Contrary to Berneker 1, 327, the word is to be considered an apophonetic cognate of *гомін*, q. v., cf. Ильинский РФВ. 63, 340, Преображенский 1, 118, Stender - Petersen Mikkoła - Festschrift 279 - 280., PCСтоцький Slavica 5, 39, Vasmer 1, 257, a. o.

гам 2. Wd. see гамувати.

гама 1. 'scale; gamut, range', ModUk.; BRu. ts, Ru. *гамма* (since 1803), Po. *gama*, etc. — Subst. *скаля зву́ків (з 7 то́нів); (у фізиці:) нізка ко́льорів, починаючи з черво́ного, кінчаючи чо́рним*, Бойків 95.

From ModHG. *Gamme* or Fr. *gamme* 'ts', Vasmer 1, 257.

гама 2. Wd. see гамати.

гамажа dial. see гамак.

гамазе́й, гамазі́й, гамазе́я, гамазі́я, dial. 'storage, storehouse, warehouse' (Грінченко 1, 269), ModUk.; Ru. dial. *гамазе́я* (Vasmer 1, 257). — Subst. *магази́н*.

A f/e. deformation of *магази́н*, q. v., under the influence of *музе́й*.

гамази́н dial. see магази́н.

гамак, dial. гамажа (Нижне Подністрів'я, Дзєндзелівський ЛБюлетень 6, 41) 'hammock', ModUk., BRu., Ru. ts (since 1803), Po. *hamak*, etc. — Deriv. *гамачо́к*. — Subst.

висяча корабельна койка; висяча мотузяна сітка для відпочинку або спання на свіжому повітрі.

From Fr. *hamac* (< Sp. *hamaca*), the ultimate source being Caribbean [*h*]*amasa* 'net for sleeping', Преображенский 1, 118, Акуленко 141, АкСл. 2, 31, Skeat 259, Gamillscheg 504, Klein 1, 700, а. о.

гамалік 'nape (of the neck)', ModUk. only. — Subst. *карк*.

From Rm. *hamalis* : *hamal* 'burden-carrier, porter', the ultimate source being Ar. -Tk. *hammāl* 'carrier, porter', Lokotsch 63, Cioranescu 392; see also the following word.

гамалія 1. 'burden-carrier, slave', ModUk. only. — Subst. *невільник*, Бойків 95.

From Tk. -Ar. *hammāl* 'carrier, porter' Lokotsch 63; suffix -ія, perhaps, under the influence of *гамалія 2.*, q. v.

гамалія 2. arch. 'sword', MUK. шаблю гамалію (Asg. (1609), шаблю гамалію Asg. (1624). — Deriv. MUK. гамалійка (1704); FN. MUK. Гамалея (1662 Тупиков 102), Гамалія (1669 *ibid.*), Гамалій (1687 *ibid.*), Гамалієвъ (1662 *ibid.* 514), Гамалія (XVIII с. Ист. Русов, Указ. 156, 165), ModUk. FN. *Гамалій*, *Гамалія* (the latter also pseudonym of M. I. *Мандрика* 1, 6); GN. MUK. Гамалієвскій монастирь (при р. Шосткѣ) (XVIII с. Ист. Русов, Указ. 156). — Subst. *Гамунок шаблі*, Тимченко 505.

The word *гамалія* is derived from *емалія* 'enamel' (through stages: **емалія* > **емалія*); the famous Cossack name *Гамалія* (Шевченко 1, 127 - 128) is a fig. anthroponymic transfer from the former like *Піушка*, *Шіло*, *Гонта*, etc. : (Емалю) „козакі оздоблювали ручку шаблі. І така шабля, що мала емальову ручку, називалась *емалія*, *емалія* й нарешті *гамалія*, що пізніше перейшла на козака — носія тієї емальової шаблі і стала також його пріз-

вищем”, Л. Білецький in: Тарас Шевченко: Кобзар 1, 357; cf. also Тарнавецька Ш. 2, 122 - 125.

гаман 'money bag, purse; tobacco-pouch', MUK. гаманъ юхтовий (XVIII с.), гаман (XVIII с. Інтермедії 200); Ru. (from Uk. :) гаман. — Deriv. гаманець, гаманчик, гаманіще, гаманяка, гамановий. — Syn. (на грощі, тютюн:) капшук, кисет; (з металевим затвором:) калітка; (обл.) киса, Деркач 47.

Of obscure origin; according to Wiener ЖСт. 1895 : 1, 61, it comes from Гаман, q. v.; doubtful, cf. Преображенский 1, 118, Vasmer 1, 257; more probable is its derivation from Tk.-Ar. *hammāl* 'porter' (: *hāmala* 'he carried').

Гаман 'Haman; Jewish feast', MUK. Аманъ : смущаючий (1627 Беринда), Гаман (XVII—XVIII с. Інтермедії 80), Гамана Gsg. (*ibid.* 190); Po. *Haman*. — Deriv. *гаман*, *гаманувати*, *гаманщик* (Желеховський 1, 136). — Subst. *жидівське свято (Гамана)*.

From Gk. *Hamán* 'ts', the ultimate source being *Нв. Haman* — name of one of the chief characters in *Esther*, where he appears as the inveterate enemy of Jews, EBibl. 1945, Hastings 1, 289; re. Uk. *гаман* cf. Верхратський ЗНТШ. 12, 43.

гамар Lk. 'noise', first recorded in the XX с. (Коковський РМ. 3, 75). — Subst. *крик*.

From *гамарня* f/e. adapted to *гамір*; see the next entry.

гамарня Wd. 'smithy, forge; black-smith's shop; noise', first recorded in the XIX с. (Желеховський 1, 136); BRu. *гомарня*, Po. dial. *hamernia* (Korbut PF. 4, 511). — Deriv. *гамарний*, *гамарство*, *гамарити*; dial. *гамарка* (Полісся, Лисенко 23). — Subst. *кузня*; *крик*, *гамір*.

From ModHG. *Hammerwerkstatt* 'blacksmith's shop', РССтоцький 4, 167; the medium of Po. *hamernia*, suggested

by Шелудько 1, 26, is to be proved; see also *гамер*, *гамор*.

гамати : гам!

гамаша see *камаша*.

гамба SoCr. 'slip-knot, runningknot', first recorded in 1877 (Головацький 1, 82). — Subst. *в'узол для запинання одяжі*.

From *гамба*, see s. vv.

гамбар SoCr. 'storehouse, granary, pantry', first recorded in 1911 (Гнатюк ЕЗб. 30, 337). — Subst. *гамбар*.

From Hg. *hambár* 'ts', Гнатюк l. c.; see also *амбар* and the following entry.

гамбар dial. 'storage place in the centre of a boat' (Ниже Подністров'я), first recorded in the XX c. (Дзендзелівський ЛБюлетень 6, 41). — Subst. *середня частина човна, куди кладеться основна частина вантажу*, Дзендзелівський l. c.

From *амбар*, q. v., with a specialized meaning and dial. aspiration of initial *a*.

гамбарас Bk. 'interest', first recorded in 1934 (Кміт 41). — Subst. *інтерес*.

From Fr. *embarras* 'embarrassment' with change of meaning and dial. aspiration of the initial *a*.

гамбарня dial. see *гарбарня*.

Гамбург GN. 'Hamburg', ModUk.; BRu., Ru. *Гамбург*, Po. *Hamburg*, etc. — Deriv. *гамбургський*, AmUk. *гамбург-Г[ер]*.

From ModHG. *Hamburg* 'ts'.

гамела dial. 'corpulent (heavy) man', ModUk. only. — Subst. *товста людина*.

Origin obscure; perhaps it is connected with *гама*, *гамати*, see *гам*!

гамер Wd. '(big) hammer', first recorded in the XX c. (РССтоцький 4, 227); AmUk. also *гаммер* (Білаш 172). — Subst. (*великий*) *молот*.

From ModHG. *Hammer* 'ts', РССтоцький l. c.; AmUk. from E. *hammer*, Білаш l. c., Жлуктенко 121.

Гамерика, *гамеріц[ь]кий*, *гамерський* Wd. for *Америка*, *американський*, see *Америка*.

гамзійть dial. 'to gabble, babble' (Сумщина), first recorded in the XX c. (Дорошенко ЛБюлетень 9, 106); Ru. *гамзіть*. — Deriv. dial. *гамзун* (Полісся, Лисенко 23). — Subst. *патякати*, *молотти*.

From Ru. *гамзіть* 'ts' of obscure origin.

гамівнік see *гамувати*.

гамішний SoCr. 'sinful, damned, bad, false' (Гнатюк ЕЗб. 4, 237), 'shameless' (Гнатюк *ibid.* 30, 337), MUK. *гамішний* (XVI—XVIII c. Дуже StSl. 7, 163), SC. *hàmišan*, Cz. *hamiš*, Slk. *hamišný*. — Deriv. MUK. *гамішникъ*, *гагъшно*, *гамішловати* (XVI—XVIII c. Дуже l. c.). — Subst. *грішний*, *проклятий*, *злий*, Гнатюк ЕЗб. 4, 237; *підлий*, *безсоромний*, Гнатюк *ibid.* 30, 337; MUK. *невірний*, *ложний*, Дуже l. c.

From Hg. *hamis* 'ts', Гнатюк ЕЗб. 4, 237, Дуже l. c.; in view of MUK. *гаміш* (XVI—XVIII c.) РССтоцький's assumption in *Slavia* 5, 43, that the word comes from Rm. *hamisi* 'ts', must be rejected; cf. also Berneker 1, 376.

гамма 'gamma', ModUk., BRu., Ru. *ts*, Po. *gamma*, etc. — Subst. *третя буква грецької абетки*. — Deriv. *Гамма* (pseudonym of В. Страшківич, Тулуб 229).

From Gk. *γάμμα* 'ts'.

гамóванка Wd. see гамувáти.

гамóнка dial. see гоманá.

гáмор, гáм[o]pa SoCp. 'hammer', MUK. *Hátor, Háto-rá, Hamra* (XVI—XVIII c., Дэже StSl. 7, 163). — Subst. *мóлот, молоткóва дробíлка.*

From Hg. *hátor* 'ts', Дэже l. c.; the ultimate source is ModHG. *Hammer*, see гáмар, гáмер, гамáрня.

гамселíти 'to beat, strike', ModUk. only. — Syn see бíти.

Origin obscure; perhaps it corresponds to *ганцелíти, ганцилíти*, see s. v.

гамувáти Wd. for гальмувáти (see гальмó) 'to brake; to hinder, impede', MUK. гамовали (XVI c.), не гамуеть (1594), гамуй (XVI c.), гамоват (1605), гамует, гамують (XVII c.), гамую — сопрятаваю (XVII c. Синонима 144), гамуйте (XVII—XVIII c. Інтермедіі 55); BRu. *гамаваць, Slk. hamovať, Po. hamować.* — Deriv. Wd. *гамувáтися, гамівний, гамóванка*, b/f. *гáмів*; MUK. гамованья Gsg. (1516), за... гамованемь (1572), о гамованню (XVIII c.), гамоватися (XVI c.). — Subst. *здéржувати, спиня́ти, стрі́м[ув]ати*, MUK. *затрíмувати, гальмувáти, зупиня́ти (сілою)*; *стрíмувати, спиня́ти, заспоко́ювати*, Тимченко 505 - 506.

From MHG. *hamen* > ModHG. *hemmen* 'to stop, hinder', probably through the medium of Po. *hamować*, Korbut PF. 4, 515, Berneker 1, 376, Brückner 168, Шелудько 1, 26, Корш ИзвОРЯС. 12 : 1, 46, Sławski 1, 399, Richhardt 53, a. o.; direct borrowing from MHG. *hamen* is assumed by PCСтоцький 4, 174 and Slavia 5, 43, Бугера PM. 2, 352, a. o.

гáмуз 'pap, pulp, flesh', ModUk.; Ru. *гáмузом.* — Deriv. *гáмузом*, dial. *гамузувáт* (Полісся, Лисенко 23). — Syn. *м'якúш.*

According to Vasmer 1, 257, it is derived from гомзáть; doubtful; more probably it comes from *гáма, гáмати*, see *гам!*

гаму́ла 'honey boiled with milk', ModUk. only. — Subst. *ка́ша з я́блук ва́рена на медú; рідка́ їжа взагалі, рíдинá.*

Derived from *гáма, гáмати*, see *гам!*

гаму́лець, also гаму́лець (Грінченко 1, 270) 'brake', first occurrence : XIX c., Slk. *hamulec*, Po. *hamulec.* — Deriv. Wd. *гаму́лиця* (ДБюлетень 8, 66). — Subst. *галь-мó, суп. гáльма.*

From ModHG. *Hamholz* 'ts', PCСтоцький 4, 174 and Slavia 5, 43, probably through the medium of Po. *hamulec*, Шелудько 1, 26, Sławski 1, 399.

гаму́сяти see *гам!*

гáмфа, also гáнфа, гамфá SoCp. 'swingle - tree, -bar, splinter - bar', first recorded in the XX c. (Дзендзелівський 215 with map). — Deriv. *гáмфи́ця, гáнфи́ця.* — Subst. *о́рчик.*

From Hg. *hamfa* 'ts', Дзендзелівський l. c.

ган see хан.

гáна see гáнити.

ганаві́ці Wd. see нагаві́ці.

гáнгель dial. see я́нгол.

гáнгли́й see гáнгли́й.

гангрéна, Wd. гангрéна 'gangrene, mortification; decay', ModUk.; BRu. *гангрéна*, Ru., Bu. *гангрéна*, Po. *gangrena*, etc. — Deriv. *гангрéновий, гангрéно́зний.* — Subst. *ме́р-тви́ця, змертві́ння частіни ті́ла*, Бойків 95; *анто́нів вогóнь*, Льохін 132.

From Lat. *gangraena* < Gk. *gággraina* 'that which eats away; eating sore' Льохін I. с., Skeat 234, Klein 1, 639, а. о.

гангстер see гангстер.

ганга́р, SovUk. анга́р, 'hangar', ModUk.; BRu., Ru. анга́р, Bu. ханга́р, SC. hãngãr, Sln. hãngar, Cz., Slk. han-gár, Po. hangar. — Subst. приміщення для стоянки й зберігання літальних апаратів, Льохін 48.

From Fr. *hangar* 'ts', Льохін I. с., Шанский Сл. 1, 105, а. о.

ганде́вери Npl. '[worsted] pants', ModUk. only. — Subst. саєтoві штани́, Желеховський 1, 136.

Of unknown origin.

га́ндель, Wd. also ге́ндель (Стрий) 'business, trading, buying and selling', MUK. гандли Apl. (1591), гандел, ган-дель (XVII с.), гандель, гандлѣ Npl. (XVIII с.); BRu. га́ндель, Cz. dial. *handl*, Po. *handel*. — Deriv. га́нделес, га́нделеска, [по]га́ндлюва́ти, Wd. га́ндльoвий; MUK. га́ндлюва́ти (1582), купецъ аб[o] га́ндлювник (1627 Беринда), кга́ндлюйте (XVII с.). — Subst. торго́вля, кúпля-прóдаж, Бойків 95.

From ModHG. *Handel* 'ts', Огієнко РМ. 1, 114, Бугера РМ. 2, 352, РССтоцький 4, 153; the medium of Po. *handel* is assumed unnecessarily by Шелудько 1, 26, Sławski 1, 400, а. о.

га́ндж[a] see гандж.

га́нджа Wd. 'sort of vessel' (Желеховський 1, 136), ModUk. only. — Subst. рíд посу́дини.

Of unknown origin.

га́нджа́р 'Tk. dagger, dirk', ModUk.; Ru. ко́нча́р, Bu. ханджа́р, Po. *chandziar*, *koncerz*. — Subst. дво́сiчний ту-рецький штиле́т.

From Tk. *handžar* 'ts', Горяев 140, Lokotsch 64, а. о.

га́ндіка́п 'handicap', ModUk. only. — Subst. ве́рхо́гни й пере́гни кiнџми неoднáкової сiлли; зма́нннн шaxi-стiв рiзної сiлли, Бойків 96; пере́вага в умо́вах, Льохін 132, AmUk. пере́шко́да.

From E. *handicap* 'ts', Льохін I. с.

га́ндри бiти, га́ндритися 'to idle away one's time', ModUk. only. — Syn. ба́йдики бiти, Желеховський 1, 136.

From ModHG. [*herum*]*hadern* 'to quarrel' with an infixed *n* like in ванта́ж, q. v.; see also the following entry.

га́ндрiчитися Wd., га́ндрiчитисi (Романів, Горбач 7, 36), гандровац (SoCp. Гнатюк ЕЗб. 30, 337) 'to quarrel', first recorded in the XX с.; Po. *handruczyć się*, Cz. *handrkovati [se]*, Slk. *handrkovat' sa*. — Subst. спере́чатися з ким.

From ModHG. [*herum*]*hadern* 'ts', РССтоцький 4, 206, Sławski 1, 400 - 401; see also га́дра; infixed *n* like in ван-та́ж, see s. v.

га́ндрi Npl. SoCp. 'rags, tatters', first recorded in 1911 (Гнатюк ЕЗб. 30, 337); Cz. Slk. *handra*. — Subst. ла́хи.

From Slk. *handra* 'ts', the ultimate source being ModHG. *Hader* 'rag, tatter', Гнатюк, I. с., Holub - Kopečný 119.

га́не́бний, га́не́бский, га́ни́ба see га́нити.

га́нза 'Hanse', BRu., Ru., Bu. ts, Po. *hanza*, etc. — Deriv. га́нза́т, га́нза́йський. — Subst. торго́вельний сою́з на́дбалти́цьких мiст на чо́лі з Любе́ком у XIV—XVIII с.

From ModHG. *Hanse* 'ts', Преображенский 1, 118 - 119, Vasmer 1, 258.

га́нити, Wd. га́нити (Желеховський 1, 136), 'to blame, censure, reproach, reprove', MUK. хулю́, га́ню, блюз'ню (1596 Зизаній), га́ню-хулю́, пори́цаю, пофа́мляю, укоряю... (XVII с. Синонима 44) га́нячи, га́нил (XVIII с.); BRu.

According to Горбач, l. c., it comes from ModHG. *hänseln* 'to tease, chaff, quiz'.

ганчър see гончър.

ганчїрка 'rag; floor-cloth; duster', MUK. ганчиркою Isg. (1750); wanting in other Sl. — Deriv. *ганчїрочка, ганчїрина, ганчїр'я, ганчїр'яний, ганчїрний, -ик, -иця, ганчїрковий, ганчїркорїзка*. — Syn. *шматок тканини, щоб витирати що, онїчка, стїрка*, Тимченко 508.

According to Кримський 1, 242, the word is connected with *ганчър*, see *гончър*; this etymology is rejected by Огієнко РМ. 2, 304, who suggests its derivation from *ганджа*||*гандж[а]* 'defect, decay'; yet, Тимченко's, l. c., explanation from ModHG. *Handshcheure* 'ts', seems to be most convincing.

ганчїр Wd. see гончър.

ганяти 'to drive; to run after, chase', MUK. ганяючися (XVIII c.); BRu. *ганяць*, Ru. *гонять*, OCS. *roganjati*, Bu. *гань*, SC. *gānjati*, Sl. dial. *gānjati*, OCz. *haněti*, Po. *ganiać* (Brückner 150), LoSo. *ganjaś*, UpSo. *dohanjeć*. — Deriv. *ганятися, в[и]-, від-, до-, з[а]-, під- п[р]о-, при-, у-ганяти, -ання, заняч, -ка, під-, по- ганяло*, etc. — Syn. *бігати*.

PS. **ganjati* 'ts' — a new iter. form of *гонїти*, see гін.

гань, ганьба, ганьбити see ганити.

Гапа: Агафія see Агапїй.

гапеле гав! Lk. 'come on', first recorded in 1935 (Falkowski - Pasznycki 116). — Subst. *ходї сюдї!*

The first part of the expression seems to be a f/e. deformation of *апелъ* 'roll-call', re. the second one see гав!

гапка see гафтка.

Гапка : Агафія, see Агапїй.

гаплїк 'hook; button-hook', MUK. гаплицовъ Gpl. (1579), зъ гаплицами (1596), гаплы Apl. (: *гапла, 1638), гаплики Npl. (XVIII c.), з гаплицами (1704); Ru. *гаплик, гаплюк* (Vasmer 1, 258), OPo. *heftlik*. — Deriv. *гаплицок*. — Subst. *гачок, щоб застїбати одїж, або на прикрасу*, Тимченко 508; *зашїпка на двєрях*, Дорошенко ДБюлетень 8, 106.

From OPo. *heftlik* (XVI c.) 'ts', the ultimate source being MHG. *Heftel* 'ts', Шелудько 1, 26 - 27; there is less probability of its being borrowed from Tk., as suggested by Огієнко РМ. 1, 114; see also гапка and гапт.

Гапѳн : Агапїй, q. v.

гапорото Wd. 'sort of apples' (Романів), first recorded in the XX c. (Горбач 7, 36). — Subst. *сорт великих осїнних яблук*.

From Po. *jaburty* 'ts', named after GN. *Pforte*, where such apples were cultivated, Brückner 198, followed by Горбач l. c.

гапт, Wd. гафт 'embroidery', **гаптувати**, Wd. гафтувати 'to embroider', MUK. гаптованого Gsg. (1722), гаптованых Gpl. (XVIII c.), гафтьований (1578), гафтована (1596), з лиштвами гафтоваными (1627), гафують (XVIII c.); BRu. *гафтовать*, Po. *haftować*. — Deriv. *гаптування, гаптований, -ання, гаптар, -ка, -ство, -ський*, Wd. гаф[т]ар, гафтарка; MUK. гаптарь (1700), гафтаря Gsg. (1654), а гафаряхъ (XVIII c.), гафарство (XVIII c.), гафтарка (1578), гафтарское (XVI c.), в гафтованю (XVII c.). — Subst. *вишивати*, MUK. *шити золотом і сїблом*, Тимченко 513.

From Po. *haftować* 'ts', the ultimate source being MHG. *heften* 'to fasten, stick', Шелудько 1, 26 - 27, РССтоцький 4, 169 (rejecting Po. medium), Brückner 167, Sławski 1, 390 - 391, a. o.; see also гаплїк, гафтка.

Гапу́ля, -у́ня, -у́ся : Агафія, see Ага́пій.

га́пцьо Wd. 'apple (in the children's language)', first recorded in the XX c. (Романів, Горбач 7, 36). — Subst. (в дитячій мові:) я́блуко.

A parallel form to я́бцьо, я́пцьо, see я́блуко.

га́р 'something burning; smell of burning', ModUk., OES. гарь (1410), Ru. гарь. — Deriv. зга́р, зга́рище, ога́рок, etc., Wd. [з]га́ра 'лихий сорт самогону' (Рудницький, 3, 126, Горбач 6, 20). — GN. По́гар, Пога́рчина. — Syn. все, що спале́не, спале́нина; за́пах спале́ного.

PS. *garь, root *gor-, see горіти.

га́р! interj. imitating the voice of dogs : 'bark!', ModUk.; BRu. га́ркаць, Ru. га́ркать, Bu. га́рікам, Po. (from Uk.): harczeć. — Deriv. га́р - га́р!, га́ра́ра Wd. [ар]а́ра, [за]-га́рікати, -ання, га́рікало, га́ріка́й, [за]га́ркати, -ання, га́ркнути, -нення, га́ркіт, га́ркота, га́ркітня́, га́ркач, га́ркавити, га́ркавець, -вка, -вий, -вістъ, га́ркюша, [за]га́рлікати, -ання, [за]га́рчати, -ання, га́рюкати[ся], -ання, dial. га́рюкати[ся], -ання, Bk. га́ркотіти (Кміт 34); FN. Га́ра́ра, Га́ркю́н, Га́рай, Га́ркю́ш[a], Га́рка́вий, Га́рка́венко, etc. — Syn. гу́р!, гу́р!, РССтоцький 3, 151.

A primitive o/p. interj. РССтоцький l. c., Berneker 1, 295, Sławski 1, 406, a. o.

га́ра dial. see га́ра.

га́равс! Wd. see геравс!

гарага́ль SoCp. see гарака́ль.

га́разд, Wd. гора́зд, гара́з 'well!, very well!, agreed!, all right!; good, welfare', MUK. гараздъ (1565, 1571, 1698, 1700), гаразд (XVIII c.); гораздо (1463, 1493, 1506), гораздъ (XVI c.), гораздъ (XVII—XVIII c.), OUK. гораздо

(1347), OES. гораздо; горазды; BRu. гра́здо 'quickly', га́разды́й 'ready', Ru. гора́здо, гора́зд 'enough, much', гора́зды́й 'clever, good', Cz. dial. horazditi 'to reprove, shout'. — Deriv. гара́зд[н]е́нько; OES. гораздитися, гораздньствія, горазденьство, гораздьство, горазно, горазньство, горазный. — Syn. в по́рядку! до́бре!, га́рно!; до́бро, до́бробут.

According to Stender - Petersen Slavia 5, 665 - 666, it is PS. *gor-azd-z 'clever', root *gor- : *ger- : *gr- 'to hold, grasp, gather'; this etymology was accepted by Kiparsky 1, 28, Ильинский ЗИФВ. 7 - 8, 58, Рудницький 5, 2 - 3, a. o.; less convincing is the derivation from a non-existing Goth. *garazds < *ga-razda 'language, speech', cf. Miklosich 73, Berneker 1, 329 - 330, Vasmer 1, 293 - 294, a. o., as well as from *gor- 'to talk', Brückner 151, a. o.; the change of o > a : гора́зд > гара́зд is based on vowel-assimilation, cf. Сімо́вич 79.

га́рак Wd. see ара́к.

гарака́ль SoCp., also галака́рь, гараха́ль, гарага́ль 'woodpecker', first recorded in the XX c. (Дзензелівський 127); Slk. dial. harkal'. — Subst., syn. see дя́тел.

From Hg. harkaly 'ts', Дзензелівський, l. c.

гаракі́рі, SovUk. харакі́рі 'hara-kiri', ModUk., BRu. ха́ракі́рі, Ru. харака́іри, Po. harakiri, etc. — Subst. самоу́бство че́рез розрі́зання собі живо́та, Бойків 96.

From Jp. harakiri 'ts' (: hara 'belly' and kiri 'to cut'), Lokotsch 64, Skeat 260, Klein 1, 702.

гара́мба́ш[a], SoCp., also гара́мбіа́ш 'leader of robbers', first recorded in the XX c. (Гнатюк ЕЗБ. 30, 337). — Subst. прові́дник розбі́йників, Кузеля 65.

From Hg. harambasa 'robberer, bandit', Гнатюк, l. c.

гарамія SoCr., also гармі́й 'robberer', first recorded in XX c. (Кузеля 65). — Subst. *розбі́йник*.

From Hg. *haramia* 'ts', Кузеля, I. c.

гарампóви Npl. SoCr., also гарапóвы, горопофогóви, etc. 'pincers, tongs', first recorded in the XX c. (Дзензелівський 219 with map). — Subst. syn see *клі́щі*.

From Hg. *harapófogó* 'ts', Дзензелівський, I. c.

гаранкува́тися Vk. 'to play; turn over', first recorded in the XX c. (by O. Дучимінська, cf. Кміт 41). — Subst. *гра́тися; переверта́тися*.

The word seems to be connected with *грань*, q. v.

гарáнт, гарантія see гарант, гарантія.

гарáпник, also ара́пник, Wd. *gárap*, *gárapa* 'hunting-whip, -crop', MUK. гарапъ 'hunting'; BRu. *гарáп*, *гарáпник*, Ru. *ара́пник*, Cz. *harapnik*, Po. *harapnik*. — Subst. *бати́, бич*, Кузеля 65.

From ModHG. *herab!* 'down!', through the medium of Po. *herab||herap*, *harapnik* (XV—XVIII c.), Miklosich 423, Karłowicz 204, Brückner 168, Berneker 1, 376-377, Преображенский 1, 7, Шелудько 1, 27, Richhardt 52, Sławski 1, 402-403, Горбач 7, 36, a. o.; less persuasive is its derivation from Tk. *harap* 'devastation', Matzenauer LF. 212, Kiparsky 1, 135, Шелудько I. c., or Rm. *harapnic* 'ts', PCСтоцький Slavia 5, 43.

га́рас see га́рус.

гарасáлка dial. see гра́са.

Гарасі́м, arch. Герасі́м PN. 'Harasim, Gerasimus', MUK. Герасима Gsg. (1484 Пом'яник), Герасі́мъ : че́ський, або ста́рческій, досто́йно почтен (1627 Беринда); BRu. *Герасі́м*, Ru. *Герасі́м*. — Deriv. *Гарасі́к, Гарасько, Герасі́м[оч]ко, Герасі́мович||Герасі́мович, Гара-*

сі́мівна||Герасі́мівна; FN. Гарасі́м||Герасі́м, Гарасі́мець, Гарасі́мик, Гарасі́менко||Герасі́менко, Гарасі́мок, Гарасі́мів, Герасі́мович||Герасі́мович, Гарасі́мичу́к||Герасі́мичу́к, Гарасі́м'ю́к||Герасі́м'ю́к, Гарасі́юта; MUK. Герасимко (1684 Тупиков 24); GN. Гарасі́мівці, Герасі́мова, Гераські́в, Герасі́отин.

From Gk. *Herásimos* (< OGk. *Gerásimos*) 'venerable', Pape 1, 245.

гарасі́вка Wd. 'wool band, ribbon', ModUk. — Deriv. *гарасі́кува́тися*. — Subst. *вузька́ (черво́на) бінда*, Кузеля 66. — Deriv. from *га́рас*, see *га́рус*, PCСтоцький Slavia 5, 8; 4, 154, Горбач 7, 36.

гарасува́ти dial. see гра́са.

гарáтати Wd., also гарата́ти 'to beat, strike', first recorded in the XIX c. (Желеховський 1, 137), Po. (from Uk.): *haratać*. — Deriv. *гарата́ння, гаратну́ти, розгара́тати*. — Subst. *пері́щити*.

According to PCСтоцький Archiv 35, 353, followed by Шаровольський 2, 61, it comes from Rm. *hărăți* 'to excite, bother'; uncertain, cf. Sławski 1, 403, Горбач 8, 38.

гараха́ль SoCr. see гарака́ль.

га́рац SoCr. 'to steal', first recorded in 1911 (Гнатюк ЕЗб. 30, 337). — Subst. *кра́сти*.

Probably from Rm. *hărăzi* 'to give' with (argot) contrastive semantics; yet, connection with the following entry is possible as well.

гарáч 'tribute, tax', MUK. для гарáчу (XVII c.); Ru. *хара́дж*, SC. *hărăč*, Po. (from Uk.): *haracz*. — Subst. *да́нна, що пла́титься завойóвникам кра́ю; подáток, опла́та*, Кузеля 66.

From Tk. *haradž* 'ts', the ultimate source being Ar. *harādž* 'tribute, tax (paid by Christians)', Hanusz, PF. 1, 459,

Макарушка 8, Karłowicz 203, Lokotsch 65, Zajączkowski 61 - 4, Кодов Slavia 9, 260 - 261, Sławski 1, 402, а. о.

гарачнота dial. see гарячий.

гарб 'big hook, clasp', OES. гарбъ 'soil' (Ковалів 1, 109, 371). — Syn. *великий гак*.

Origin obscure; its connection with *гарнун* is possible, see s. v.

гарба́, Wd. also árba (Кузеля 22), 'arba (kind of bullock-cart)', MUK. на гарбахъ (XVIII с.); BRu., Ru. *арба́*, Бу. *араба́*. — Deriv. *гарбичка*, *гарбажійка*, *гарбóвий*. MUK. *гарбяный*. — Subst. *татарський віз на двоє колéсах*, Кузеля 22; *гра в карти*, Горбач 2, 11.

From Tk. - Tt. *ar[a]ba* 'ts', Горяев 5, Miklosich 3, Matzenauer LF. 16, 152, Преображенский 1, 7, Lokotsch 9, Дмитриев 16, а. о.

га́рбалка dial. for гра́балка, see гра́бати.

га́рба́р, dial. also га́рбар 'tanner', MUK. гарбарь (1599), гарьбаромъ Isg. (1599), оусма́рь : га́рбарь, ско́рникъ (1627 Беринда), сафтіаннік, скурнік : гарбар (XVII с. Гелтаглот 18), гарбару Dsg. (1690); Slk. *garbiar*, Po. *garbarz*. — Deriv. *гарбаріха*, *гарба́рка*, *гарба́рня*, *гарба́рство*, *-ський*, *гарбарувати*||*гарбарювати*, *-ання*, here also Wd. [*ві*]-*гарбувати*, *-ання*, *гамба́рня*, [*ві*]*гарбóваний*, *гарбнік* (Горбач 7, 36), MUK. гарбарка (XVII с.), гарбарський (XVII с.), гарба́рчикъ (1622), гарбовка (XVIII с.). — Syn. *ремісник*, *що чинить шкіри*, *чинба́р*, Тимченко 509.

From MHG. *gerwer* 'ts' : *gerwen*||*garwen* 'to make ready, prepare, equip, dress, tan', РССтоцький 4, 159; the medium of Po. *garbarz*, assumed by Шелудько 1, 27, Sławski 1, 256, а. о., remains to be proved.

га́рбат, гарбу́т *argot* 'gander', first recorded in the XX с. (Горбач 0, 33). — Deriv. *га́рбатка*, *арбу́тка*, *гарбатя́*. — Subst. *гусак*.

From Rm. *aripát* 'winged, wingy', Горбач I. с.

га́рба́та Wd. see герба́та.

га́рбати 'to seize, to take possession of', MUK. зага́рбавъ. — Deriv. *зага́рбати*, *зага́рбник*, *-штво*, *-шцький*. — Syn. *гра́бити*, *рабува́ти*, *забира́ти*, *видира́ти*, Тимченко 509.

The word seems to be a contamination of *гра́бити* and *гарбува́ти*, see s. vv.

га́рба́тка : гарба́та Wd. see герба́та.

га́рбатка : га́рбат.

га́рба́чий, гарбачі́й Ed. 'coachman; cook' (Чорномор'я), first recorded in the XIX с. (Желеховський 1, 137). — Subst. *візнік*; *кухар у спілці пастухів на Чорномор'ї*, Кузеля 66.

From Tk. *arabadžy* 'coachman' (: *ar[a]ba*, see гарба́), Lokotsch 9.

га́рбува́ти Wd. see гарба́р.

га́рбу́з, Wd. also арбу́з, арбуза́ (Полісся, Лисенко 23) 'Cucurbita maxima : pumpkin; gourd', SoCr. Вк. 'potato' (Дзєндзелівський 73, Кміт 41), fig. 'refusal of a marriage proposal', argot : га́рбуз 'soldier' (Горбач 6, 18), MUK. гарбуза Gsg. (1719), гарбузовъ (XVIII с.); BRu. *гарбу́з*, Ru. *арбу́з*, Po. (from Uk. :) [*h*]*arbiz*, Бу. *карпўз*, SC. *карриза*. — Deriv. *гарбузець*, *гарбу́зик*, *гарбузеня́[тко]*, *гарбу́зняк*, *гарбузя́ка*, *гарбузя́нка*, *гарбузі́ще*, *гарбузі́ння*, *гарбузо́вий*, *гарбузя́чий*; FN. *Гарбу́з*, *Гарбузе́нко*. — Syn. *ти́ква*, *каба́к*, *ді́ня*, *каву́н*, Огієнко РМ.

2, 75, *картónля*, Кміт, l. c., fig. *відмова в свáтанні*; argot: *вояк*, Wd. *шмірак*, Горбач, l. c.

From Tk. - Tt. *arbuз* 'ts', the ultimate source being Pers. *xārbūz*; Bu. and SC. forms with initial *k* continue Tk. - Osm. *karpuз*, cf. Корш ИзвОРЯС. 8: 4, 8, Горяев 5, Berneker 1, 491, Lokotsch 65. Дмитриев 16, Огієнко l. c., Акуленко 138, Sławski 1, 403, a. o.

гарбу́т argot see *га́рбат*.

гарва́ль, usually Npl. гарвалі, dial. 'nickname of Chernihiv - inhabitants used by Belorussians' (Полісся, Лисенко 23). — Subst. *колишнє прізвисько чернілівців, що його вживали білоруси*, Лисенко l. c.

A metathetic formation based on BRu. *гаварліви* 'talkative' (: гаварыць 'to talk').

гарга́ра colloq. 'termagant, loud (uncouth) woman', ModUk.; BRu. ts. — Syn. *сварліва ба́ба*.

A reduplicated formation *гар-гар-а*, based on гар!, q. v.; re. etymology and semantics cf. Носович 100, РССтоцький 3, 157; its connection with Cz. *harhule* 'boil, tumor', suggested by Горбач 8, 39, is less persuasive.

гаргу́з! dial. interj. imitating the sound of a heavy fall or blow 'bang!, plump!' (Житомирщина), first recorded in the XX c. (Паламарчук ЛБюлетень 6, 24). — Subst. *вігук для означення звуку від падіння чого-небудь великого*, Паламарчук, l. c.

A compound *гар! - гуц!* see s. vv.

гард see гард.

гарда́, also гардамán, гардемán Wd. *argot* 'brandy', first recorded in the XIX c. (Желеховський 1, 137). — Syn. *гарті́ха, ґерті́ха*; subst. *горілка*, Горбач 0, 32.

According to Горбач, l. c., it comes from Gy. *тхáрдэ- [мол]* 'brandy'; see also гарті́ха.

гарда́л dial. 'Raphanus raphanistrum L.: wild radish', first recorded in the XIX c. (Makowiecki 307). — Subst. *редька ді́ка*.

Origin obscure; perhaps it comes from Rm. dial. *gardui* 'garden', (: *gard*, cf. Cioranescu 352).

гардамán Wd. see гарда́.

гардемари́н see гардемари́н.

гарде́нія see гарде́нія.

гарджа́ dial. for іржа́, see ржа.

гардибу́рка dial. see мандибу́рка.

га́рдий Wd. 'good; beautiful, pretty', first recorded in the XIX c. (Желеховський 1, 137), Po. *hardy||gardy*, for other Sl. congeners see го́рдий; Deriv. *га́рди||га́рдо, гарди́ти* (Кміт 41). — Subst. *га́рний, до́брый*, Приймак РМ. 2, 449.

From Po. *hardy||gardy* 'arrogant', Sławski 1, 405; see го́рдий.

гарди́ман see гарда́.

гардові́на dial. градові́на, see град.

гаре́м also харе́м 'harem, seraglio', ModUk.; BRu. га-ре́м, Ru. гаре́м (since 1803), Po. harem, etc. — Deriv. га-ре́мний. — Syn. (у східних наро́дів:) буді́нок, де живу́ть жі́нки; всі жі́нки одно́го мохаммеда́нина, Кузеля 66.

From Tk. harem 'ts', the ultimate source being Ar. ha-rim 'sacred, forbidden (section of the house)', Орел 1, 181, Lokotsch 64, Klein 1, 703.

гаре́тник dial. 'smatterer, sciolist', first recorded in the XX c. (Гнатюк ЕЗ6. 26, 335), wanting in other Sl. — Subst. *мудраге́ль, хитру́н (зі злі́ми на́мирами)*.

The word seems to be a dial. corruption of *єретік*,
q. v.

гáрець see гáрнець.

гарéшт dial. see арéшт.

Гáрий AmUk. see Григорій.

гарікати, гáркати, гаркатіти : гар!

гаркебу́з[а] see аркебу́з.

гáркнути : гар!

гарлекін (Кузеля 66), also арлекін 'harlequin, clown, buffoon', ModUk.; BRu. *арлекін*, Ru. *арлекін*, Po. *arlekin*, etc. — Deriv. [г]арлекіна́да. — Subst. *смíхунéць, шту-кáр, комеді́янт*, Кузеля 24.

From *Harlekin* 'ts', the ultimate source being Fr. *harlequin* < *Herrequin* — name of the count of Boulogne whose sudden death in 882 was regarded as punishment for his wickedness, Kluge 135, Skeat 261, Klein 1, 703, Šmilauer NŘ. 25, 48, a. o.

гарлі́кати : гар!

гáрма, in expression : гáрма дáрма 'without purpose', ModUk. only. — Syn. *дáром*.

A rhyme-formation based on *дарма́*, see дар.

гарма́н 'threshing floor', ModUk. only. — Deriv. *гарма́нка, гарма́нити, гарманува́ти, -а́ння*. — Subst. *ти́к* (*щоб молоті́ти*).

From Tk. -Tk. *harman*, the ultimate source being Ar. *hārmān* 'ts', Акуленко 138.

гармасáр Wd. 'stallion', first recorded in the XIX c. (Желеховський 1, 137). — Deriv. *гармасува́ти* (Житомирщина, Поламарчук ЛБюлетень 6, 24). — Subst. *кíнь - же-ребéць, самéць, рáсовий кíнь*, Дошівник РМ. 2, 302.

From Rm. *armasar* 'ts' (< Lat. *admissarius*), Шелудько 2, 129, Дошівник I. c., Puškariu 126, Cioreanescu 38 - 39.

гарма́та 'cannon, artillery gun', MUK. з гарматъ (1494), на гармату (1667, 1722), гармат Gpl. (XVIII c.), арматы Gsg. (1568), зъ арматою (1593), въ армату (1633), армати (XVIII c.); BRu. ts, SC. *armáta* 'army', Po. [h]armata. — Deriv. *гарма́тка, гарма́ш, гарматний, -ик, Wd. гарма́-те́нь, гарматі́й*; MUK. гарматка (XVII—XVIII c.), арматка (XVIII c.), гарма́тний (XVII—XVIII c.), армат-ний (XVIII c.), [г]армашъ (XVIII c.). — Syn. *канóна, пúшка*; (argot:) *пловáчка*, Горбач 6, 15; 30.

From It. *armata* 'fleet; army', Berneker 1, 30, РССтоцький Slavia 5, 8, Горбач 6, 30.

гармі́дер, Wd. гармі́дер (Желеховський 1, 137) 'commotion, disorder, mess, noise, etc.', ModUk.; BRu. *гармі́дер*, Ru. dial. *гармі́дар*, Po. (from Uk. :) *harmider*. — Deriv. *гармидерува́ти, гармидерник, -иця*. — Subst. *гáлас, гам*, Шевченко 1, 129; *крик, вéреск*.

Contrary to a popular etymology deriving it from ModHG. *hernieder* 'here down!', advanced by Karłowicz 205, and followed by Korbut PF. 4, 523, Rudnicki JP. 3, 90 - 96, Огієнко РМ. 1, 273, a. o., the word is to be considered as a borrowing from Pers. *harmīdan* 'to quarrel, argue; to shout', cf. Rozwadowski JP. 1, 107 - 108; less convincing is its derivation from Tk. *harami deres* 'bandit's valley' suggested by Brückner 169, and followed by Berneker 1, 377; cf. also Sławski 1, 407, Richhardt 53.

гармі́я dial. for армі́я (Черкащина, Лисенко ДБюлетень 9, 52), see s. v.

гармі́й SoCp. see гарамі́я.

гармо́нія, dial. праймо́нія (РССтоцький РМ. 12, 423) 'harmony; concord', MUK. гармоні́ю Asg. (XVII c.); BRu.

ts, Ru. *гармонія*, SC. *harmònia*, Cz. *harmonie*, Po. *harmonia*, etc. — Deriv. *гармонізація*, *гармонізований*, *гармонізувати*, -ання, *гармонійний*, -ність, -но, *гармоніст*, -ка, *гармонічний*, -ність, -но, *гармоніювати*, SovUk. *гармонь[ка]*, *гармошка*, Wd. *гармоніка* < *гармонійка* — Subst. *зідність звуків, що робить приємне слуховé враження*, Тимченко 540; *музичний інструмент; (гармошки Npl.) чоботи (від зморщок халяви)*, Горбач 6, 7.

In view of its early occurrence and the orig. accent *гармонія* (XVII c.) the word is to be considered as a borrowing from Gk. *harmonía* 'fitting together'; later (XIX c.) *гармонія* was influenced by Po. *harmònia* (< Lat. *harmonia*); cf. also Акуленко 136, Sławski 1, 407, Richhardt 53, a. o.

гарнадёр see *гренадёр*.

гарнадля, *гарнадлі* Wd. (Романів, Горбач 7, 36) 'hair-pin', first recorded in the XX c. (Кузеля 66); Po. dial. *harnadla* (Стрий). — Deriv. *гарнаделька*, *гарнад[е]ліна*. — Subst. *зігнута шпилька (до волóсся)*, Кузеля, l. c.; *дротяна пріпинка для волóсся*, Горбач l. c.

From ModHG. *Haarnadel* 'ts', РССтоцький 4, 223.

гарна́ситися Wd. 'to flounder, roll; to be crumpled', first recorded in the XX c. (Верхратський 2, 402). — Deriv. *гарна́сся*. — Subst. *кидатися; товктіся*, Кузеля 66.

Of uncertain origin.

га́рнес, *га́рнис* AmUk. 'harness', first recorded in the XX c. (Рудницький УО. 3 : 1, XV). — Subst. *у́пряж*.

From E. *harness* 'ts', Білаш 176, Жлуктенко 121.

га́рнець, also *га́рець*, Wd. *га́рнець*, *га́ріць* 'grain measure (about 4 litres); a gallon (approx. measure of liquids)', MUK. *гарнець* (1678), *гарцевъ* 60 (XVIII c.); BRu., Ru. *га́рнец* (till 1918, Vasmer 1, 259), Po. *garniec*. — Subst.

міра ситкого або рідини (звичайно 4 кварта); плáта нату́рою за помóл (Нижне Подністрóв'я); міра в 5-6 фúнтів для оплáти зérном чередникóві (Полісся); (Га́риць:) земéльна міра в 1/8 мóрґа (Північна Наддністрянщина), Винник 110 - 111.

From Po. *garniec*, corresponding to Uk. *горнець*, q. v. (.,,західноукраїнські говори чітко розрізняють *горнець* як назву посуду і *га́рнець*, як назву міри", Винник 110); cf. Verneker 1, 371, Преображенский 1, 119, Sławski 1, 260, Richhardt 50, (extensively:) Винник, l. c.

га́рний, Ed. *ха́рний* 'beautiful, lovely, handsome, fine, pretty', MUK. *гарна*, *гарие* (XVI—XVIII c. Інтермедіі 204 - 205), *гарненко* (XVIII c.); BRu. *га́рний*, Ru. (from Uk.): *га́рний* (Vasmer 1, 260), Bu. *ха́рен*, SC. *háran* 'thankful'. — Deriv. *га́рно*, *не-*, *пре-* *га́рний*, -но, *га́рне[се]нький*, -ко, *га́рнісенський*, -ко, *га́рнісінький*, -ко, *га́рніосінький*, -ко, *[най]га́рніший*, -е, *га́рні[ша]ти*; dial. *га́рна́ся*, *га́рнівка*, *га́рніюк*, *га́рніюха*, *га́рніюш[еч]ка*, *га́рне́нно*, *га́рнію́щий*, *га́рно - молоді́й*; GN. *Га́рнува́та*. — Syn. *хо́рош*, *хо́роший*, *го́жий*, *красний*, *[до]ла́дний*, Wd. *фа́йний*, РССтоцький, Праці ІФТ. 2, 122 - 132.

The word is generally derived from Gk. *charis* 'gratia, grace', Потебня РФВ. 3, 104, Брандт *ibid.* 22, 125, Miklosich 92, Преображенский 1, 119, Vasmer 1, 260, РССтоцький, l. c., a. o.

га́рпа́рбн 'miser', (argot:) 'women' (Горбач 8, 39), Mod-Uk.; Po. *harragon*. — Subst. *ску́пий*, *скні́ра*, Кузеля 66.

From Fr. *Harragon* 'typical miser' (after the chief character in Molière's *L'Avare*), Klein 1, 704.

га́рпня 'harpy', ModUk.; BRu. ts, Ru. *га́рпня*. — Subst. (в грецьких віруваннях:) *жіно́ча потво́ра з кри́лами й кі́ттями*, Кузеля 66.

From Gk. *harpusia* 'snatcher', Skeat 262.

гарпун 'harpoon', ModUk.; BRu., Ru. ts, Po. *harpin*, etc. — Deriv. *гарпунний*, -ик; dial. *гарпулець* (Кузеля 66, but: *гарпuleць*, Степанківський 1. с.). — Subst. *спис із двома гакіми на довгому мотузі, вживаний на вловах на китів, моржів і взагалі морських тварин; залізна скоба скріпляти стіни; річкові вили, Бойків 97; очена, каця, Степанківський 94.*

From Du. *harpoen* 'ts', Орел 1, 182, Skeat 262, Klein 1, 705, a. o.

гарт 'temper (of steel); strength, energy; type - metal', MUK. за гарпу (XVII с.); BRu., Ru. гарт 'type - metal', Po *hart* 'hardness, strength'. — Deriv. [*за*]гартувати[ся], -ання, [*за*]гартований, -ність, гартівний, -ик, гартівня, гартувальний, -ник, -ня, гартовий, гартулець; MUK. гартовано (1622), гартувати (XVIII с.). — Subst. *твердість металю; сила, міць; метал для друкарських черенків, Бойків 97.*

From ModHG. *hart* 'hard', *Härte* 'hardness', РССтоцький 4, 227; according to Преображенский 1, 119, Шелудько 1, 27, Sławski 1, 409, Richhardt 53, a. o. : through the medium of Po. *hart*, *hartowaé* 'ts'.

гартанашка dial. 'strained (boiled) potatoes' (Сумщина), first recorded in the XX с. (Дорошенко ДБюлетень 9, 106). — Subst. *картопляне пюре.*

Origin obscure; perhaps it is a jocose dial. neologism based on *гартанка* (< *гортанка*) *й кашка*, see s. vv.

гартанка dial. see гортанка.

гартіха see гарда.

гартівний, гартований, гартовий, [*за*]гартувати[ся], etc. see гарт.

гарувати 'to work hard, labor, exert oneself', MUK. гаровала (1675), гаровати (1601), гаруємь (1772), SC. *hārati* 'to destroy', *hārati se* 'to suffer; work hard', Cz. dial. *hárovat* 'to hurry', Slk. dial. *harovat* 'to work hard', Po. *harowaé*, dial. *charaé* 'ts'. — Deriv. *гарювання*, Wd. *гарівка*. — Subst. *важко працювати*, Горбач 1, 22.

Origin obscure; the oldest records with *o* (*гаровати*, etc.) point to *гарювати* 'to grieve' (: *гóre*) as to the source, cf. also Желеховський 1, 154; in view of the geogr. diffusion the possibility of its being a borrowing from MHG. *hern* < OHG. *herjōn*, *harjōn* 'to destroy' is not excluded, cf. Miklosich 85, Berneker 1, 384, Шелудько 1, 27; Kiparsky 1, 135, assumes Tk. *harami* 'robberer' as the source, cf. also Sławski 1, 409; less persuasive are the etymology of Brückner KZ. 48, 162 - 163 and ED. 169: from *haru!* *haru!* (< ModHG. *herum* 'around'), and that of Горбач 1, 22 : from *галювати* || *голювати* 'to haul'; cf. also Огієнко РМ. 2, 355.

гарукати : гар!

гарус, also *гарас* 'worsted yarn', MUK. гарусу Gsg. (1666, 1690, 1727), OES. гарусь; BRu., Ru. ts, Po. *harus*. — Deriv. *гарасівка*, *гарусовий*, *гарусний*. — Syn. *волічка; різнокольорові вовняні нитки для пряжі, плетіння й вишивання*, Орел 1, 182.

From Po. *harus*, *haras* 'ts', the ultimate source being Fr. city Arras, Miklosich 3, Malinowski PF. 4, 664, Berneker 1, 30, Преображенский 1, 119, РССтоцький Slavia 5, 8, Richhardt 53, a. o.

гарфа, also арфа, гартпа 'harp', MUK. бряцало: ...цимбал гарфа (1627 Беринда), гарфа — бряцало, гусли (XVII с. Синонима 144); BRu., Ru. *арфа*, SC. *arfa*, Cz. *harfa*, Po. [*h*]arfa. — Subst. *багатострунний музичний інструмент, що входить до симфонічної оркестри*, Орел 1, 91.

From ModHG. *Harfe* 'ts', РССтоцький 4, 228, Sławski 1, 406.

гарц SoCr. see герць.

гарцювати 'to caracole, to prance; to show off one's skill in riding', MUK. гаръцують (XVI с.), гарцоват (XVII с.), гарцюючого Gsg. (XVIII с.); BRu. *гарцаваць*, Ru. *гарцевать*, SC., Cz. *harcovati*, Sln. *harcováti*, Po. *harcować*. — Deriv. *гарцювання*, *гарцівник*, *гарцювальний*, -ик. — Subst. *зручно поводити конем і викрúчуватися; доказувати; танцювати*, Кузеля 67.

From MHG. *härzern* 'ts', Sławski 1, 405; see also герць.

гарчати : гар!

гаршів, гаршú[в], also árшів, árшу[в], álшòв, алшú[в], иршúв SoCr. 'spade, shovel', first recorded in the XX с. (Дзендзелівський 183). — Subst. *рискáль*.

From Hg. *ásó* 'ts', Дзендзелівський 183.

гарюкати : гар!

гаря! dial. interj. to drive oxen: 'go ahead!, forward!', first recorded in the XX с. (Нижне Подністров'я, Дзендзелівський ЛБюлетень 6, 41). — Deriv. *гаря-гей!*, *гей-гаря!* — Syn. *гейс!* (*вiгук, яким поганяють биків*).

A secondary interj. connected with гар!, q. v.

гаряп!, гарьòп!, also : гаріòп!, гарйòп!, гарйòб! AmUk. interj. 'hurry up!', first recorded in 1916 (Білаш 176). — Deriv. *гарйòпкати*, *гаряпувати*, Жлуктенко 121.

From E. *hurry up!* 'ts', Білаш 1. с., Жлуктенко 1. с.

гарячий, Wd. горячий (Желеховський 1, 155) 'hot, glowing, burning; strong; ardent, fervent, eager, passionate', MUK. з горячого часу (XVIII с.), до горячого тьла (XVIII с.), на горячомь учинку (XVIII с.), горячий Npl. (XVII с.), горячое (1665), горячее (XVII с.), горечи ден —

aestuosus (XVII с. Гелпаглот 21), горячь (XVII с.), кромь права горячого (XVI с.), горячюю Asg. (XVI с. Сл. плк. Іг.), OUK. горячим Іsg. (1435), OES. оть горяча сердца; BRu. *гарачы*, Ru. *горячий*, OCS. *gorę*, Gsg. *goręšta*, *goręšta*, Bu. *горящ*, *горещ*, Ma. *горешт*, SC. *gòràč*, Cz. *horoucí*, Po. *gorący*. — Deriv. *гарячість*, *гарячє*, *гаряч[еч]-ка*, *гарячкòвий*, -вість, -во, *гарячлівий*, -вість, *гарячник*, -ність, [роз]гарячїти[ся], [по]гарячїти, *гарячкувати*, -ання, MUK. горячость (XVIII с.), горячость (XVII—XVIII с.), горячє (XVIII с.), горячєсть (XVI—XVIII с.), горячка (XVII—XVIII с.), горячність (XVII—XVIII с.), горочо, горочості — *calidus* (XVII с. Гелпаглот 21), OES. горящина. — Syn. *нежучий*, *палючий*, *жаркий*, (*насічений гарячою парю:*) *паркий*, *дүшний*, Деркач 48; *щирий*, *палкий*, *пранучий*, Тимченко 583.

PS. **gorę-* (:**gorę-*) — orig. part. pres. of *goręti* 'to burn', see горіти.

гас 'kerosene, gasoline, petrol', ModUk. only. — Deriv. *гасовий*. — Syn. *керосін*.

An abbreviation of *газолін*, q. v., f/e. influenced by *гасити*, *гаснути*, see s. vv.

гасати, rarely гайсати 'to run, to skip; to hurry along; to knock about; to run to and fro', MUK. жена... съ молодшимъ гасае, то есть по простореченію въ гречку... скакае (XVIII с.), Ru. dial. *гасать* (? Vasmer 1, 261), Slk. dial. *hasat'*, Po. *hasać* (since the XVII с.). — Deriv. *гасання*; see also deriv. under *гейс!* — Syn. *бігати*, *скакати по всіх усьодах*, Тимченко 511; MUK. *скакати в гречку*, *ibid.* 512.

According to РССтоцький 3, 150, the word derives from *гайсати* < *гейсати*, see *гейс!*; inconvincible is its derivation from PS. **gъnati*, suggested by Jokl *Archiv* 23, 3, or from Cz. *hesovati* 'to chase', proposed by Kleczkowski *Symb. Rozwadowski* 2, 335; cf. also Berneker 1, 378,

Brückner 169, Vasmer 1, 261, Sławski 1, 409 - 410; see also гаца́ти.

гасі́ти 'to extinguish, to put out, to blow out, to quench', MUK. гасят (XVII с.), гашено (1677), гаси (XVII с.), гасячіи (XVII с.), OES. гасити, гасить; BRu. *гасіць*, Ru. *гасіть*, OCS. *gasiti*, *gašq*, *gasiši*, Bu. *гася́*, Ma. *гаси*, SC. *gásiti*, Sln. *gasíti*, Cz. *hasit*, Slk. *hasit'*, Po. *gasić*, LoSo. *gasyś*, Plb. *góse* 'he extinguishes'. — Deriv. *гасі́тися*, *гасі́льний*, *-ик*, *гасі́тель*, *гасі́ння*, *гашений*, *гашення*, *вігасити*, *вігашувати*, *з[а]-*, *по-*, *при-* *гасі́ти*, *з[а]-*, *по-*, *пригашувати*, MUK. до... гашеня (XVII с.). — Syn. *притиняти* *горіння*, *не давати* *горіти*, *заглушати*, *здійшувати*, Тимченко 512.

PS. **gasiti* 'ts', based on IE. ***gʰōs-*, an ablaut variant of ***gues-*, to form a causative verb; see гаснути.

гасло́ 'slogan, catchword, watchword; entry', MUK. зна́меніє : зна́къ... та́кже : гасло́ (1627 Беринда), ведлугъ гасла (1645), гасло (1670, XVII—XVIII с.); Ru. *гасло́* (in old military use, Vasmer 261, Брандт РФВ. 22, 118), Sln. *géslo*, Cz. *heslo* (Jungmann also: *h[l]áslo*), Po. *hasło*, UpSo. *hasło* : *hěsto*. — Deriv. *гасловий*. — Syn. *знак*, *сигна́л*; *умовлене сло́во*, *паро́ль*; *символ*, *деві́за*, Тимченко 512; (*в словни-ку*;) *початко́ве реєстро́ве сло́во*.

From Po. *hasło* of uncertain origin, cf. Brückner KZ. 48, 163 and his ED. 169 (<**gadslo* or **gadtlo* : **gadati* 'to tell'), followed by Sławski 1, 410, Vasmer 1, 261; Karłowicz 207 (:**gasiti*, see гасі́ти), Berneker 1, 378 (: *hasa!*), Miklosich 60. 62 (: *godz*), a. o.

гасну́ти 'to become extinguished, die off (gradually), go out (of flame, life), die out, become extinct', MUK. гасне́ть вѣра (XVI с. КрехАп. 28), не гаснучи (XVII с.), гасне (XVIII с.), OES. оугасне́ть, и свѣча бы не оугасла (1353); BRu. *гаснуць*, Ru. *гаснуть*, OCS. *ugasnoti*, *ugasati*, Bu.

гасн, SC. *gásnuti*, Sln. *gásniti*, Cz. *hasnouti*, Slk. *hasnúť*, Po. *gasnąć*, LoSo. *gasnuś*, UpSo. *hasnyć*. — Deriv. *вігаснути*, *в-*, *з[а]-*, *по-*, *при-*, *у-* *гаснути*, *в[у]-*, *з[а]-*, *по-*, *при-*, *у-* *гасати*. — Syn. *перестати* *горіти*, *перестати* *світінитися*, *меркнути*, Тимченко 512.

PS. **gasnoti* 'ts', IE. root ***gʰōs-* : ***gues-*, the latter being represented by Lith. *gèsti* 'ts', *gesyti*, *gesinti* 'to extinguish', Latv. *dziēstu* (<**genstu*), *dzisu*, *dzist* 'ts'; among Gk. congeners (based on root ***zgues-*) : *sbénnymi* 'I extinguish', Aor. Hom. *sbésai*, *ásbestos* (hence : *азбѣст*), etc., Ionic *katasbōsai* (:***zguōs-*) 'to extinguish' is the closest to Sl. forms; according to Fraenkel IF. 50, 229, here belongs also To. *hās* 'to become extinguished', Pokorny 479 adds to the group of cognates Skt. *jasate*, *jásyati* 'he is exhausted', *jāsáyati* 'he extinguishes' and Machek 125 Ht. *kišt-* 'to become extinguished'; the orig. meaning of the root was 'to extinguish', see also гасі́ти; Meillet MSL 14, 338 - 339, Pedersen IF. 5, 47, MPKJ. 1, 169, Scheftelowitz IF. 33, 155, Berneker 1, 295, Trautmann 86, Brückner 136, Machek 125, Sławski 1, 261, Pokorny 479 - 480, a. o.

гаспид, also аспид, яспид, dial. гаспед 'serpent, viper; devil; bad woman', MUK. аспидъ (XV с.), OES. аспидъ, аспида (XI с.); BRu. *áspid[a]* 'adder, viper; bad woman', Ru. *áspid*, dial. *яспид* 'viper, adder', OCS. *aspida*, 'adder, viper, serpent', Bu. *acpid[a]* 'ts', SC. *àspida* 'adder, viper; bad woman'. — Deriv. *гаспедю́ка*, *гаспидовий*, *-дський*. — Subst. *га́дина*, *гаді́юка*, *отру́йна змія*; *чорт*, *де́мон*; *злю́ця жі́нка*, *злю́ка*.

From Gk. *aspis*, *-idos* 'adder, viper, serpent', Тимченко 38; see also аспид.

гас́тка Wd. 'upper (elevated) part of the shoemaker's last' (Романів), first recorded in the XX с. (Горбач 7, 36). — Subst. *ве́рхня встáвна часті́на шéвського копі́та*;

підкладка з ременю, яку дається на нафтку чобота з метою вищого підбиття (Угнів, Лев 9).

From ModHG. *Ast* 'branch' with suffix *-ka* and initial aspiration, Горбач I. с.

гастр[о]- compound- forming element in such words as *гастроваскулярний, гастрогепатит, гастроекстазія, гастроентерит, гастроколіт, гастрологія, гастронómія, гастроскопія, гастротómія* and *гастрит, гастрічний*, etc., meaning 'stomach, belly', ModUk.; known to other Sl. as well. — Syn. It is often substituted by Uk. *шлунко-*, e. g., *гастрогепатит: шлункопечінковий, гастротóза: шлункозвів, гастроспазм: шлункоскорч*, etc., Бойків 98.

From Gk. *gastro-*: *gastēr* 'stomach, belly, womb', АкСл. 3, 46 - 47, Partridge 897, Klein 1, 642, a. o.

гастрóль see гастрóля.

гася Wd. 'adder, viper', first recorded in the XIX c. (Желеховський 1, 138). — Subst. *гадюка*.

The word seems to be a dimin. (euphemistic) form of *гадюка*; yet, in view of the Wd. mixing of *ś* and *š* consonants, it is possible to connect it also with *гашка*, q. v.

гат SoCr. 'well [then], consequently', first recorded in the XX c. (Гнатюк ЕЗб. 30, 22). — Subst. *отже, отóж*.

From Hg. *hát* 'ts', Гнатюк, I. с.

гаталáй! interj. to express the galloping of horses: 'gallop!', first recorded in the XIX c. (Желеховський 1, 138). — Deriv. [*за*]гаталáти; FN. *Гаталáй, Гаталáїв, Гаталáк, Гаталáк.* — Syn. *галóп!, гальóп!*

A blending of *галáй!* and *гáтьма!*, see s. vv.

гатáман see отáман.

гатáра, гáгарь dial. see готáр, готáра.

гателíти, гатилíти dial. 'to beat; to devour, eat up (with greed)' (Житомирщина, Паламарчук, ЛБюлетень 6, 24). — Subst. *бíти (кулакáми)*, Паламарчук, I. с.; *жéрти, пожирáти*, Грінченко 1, 277.

An extended form of *гатíти*, see гать.

гатíти see гать.

гáтíш Wd. 'wooden hammer for winter fishing', first recorded in the XX c. (Falkowski - Pasznyi 116). — Subst. *дерев'яний мóлот, щоб лунíти рíбу під льóдом*.

Of uncertain origin; perhaps it is connected with *гатíти* 'to beat, hammer', see гать.

гáтка 1. see гать; 2. Wd. for гáдка, see гадáти.

гáтра Bk. 'news', first recorded in the XX c. (Кміт 42). — Subst. *новíна, вíстка*.

Of obscure origin; perhaps it is connected with Hg. *hátrál* 'to retire' with a specialized meaning 'that what remains after (a happening)'; according to Pritsak (letter of 15. 6. 1967) it could be considered a borrowing from Tk.-Osm. *hatıra* 'thought, idea' (< Ar. *xatra* 'ts').

гатýнок see гатýнок.

гать, гáтка, SoCr. гац (Гнатюк ЕЗб. 30, 337) 'dam, dike, bank', MUK. гати Apl. (XVII c.), гать (XVIII c.), оу гатех (XVIII c.) отъ гатки (XVIII c.), гатки Apl. (XVIII c.), OES. гать; BRu. *гáць*, Ru. *гать*; SC., Sln. *gát*, Cz., Slk. *hat'*, Po. *gać*, LoSo. *gat*, UpSo. *hat*, Plb. *gotéi*. — Deriv. *затáта, перегáтка, [за]гатíти, гатíтися*, here also dial. *гáт[а]*, Кириченко 1, 321; GN. *Гат, Гáтка, Гáтне, Гáтмище, За Гáтвов* (Бойк. 113); FN. *Гатíй*. — Syn. *грéбля, дáмба, насип; MUK. поміст із хмізу, галúззя, солóми, тóщо, щоб затрíмувати вóду*, Тимченко 512.

According to Brückner KZ. 46, 233, and Machek LF. 51, 240, and his ED. 126, PS. **gaty* < **gātis* meant orig.

'pathway', IE. root ****gǵā-**, cf. Lith. dial. *góti* 'to go', Latv. *gāju* 'I went', Skt. *ágām*, Gk. *ébēn* 'I went', etc.; inconvincible are other etymologies deriving it from **gaj̥*, see *гай*, Miklosich 60, Berneker 1, 262, a. o.; from **gat'a*, see *гачи*, Brückner KZ. 45, 49, or otherwise; cf. also Vasmer 1, 262, Sławski 1, 246, a. o.

гáтьта! interj. see *гэтьта!*

гау... see *гав...*

гáўба SoCp. (Гнатюк ЕЗБ. 237) see *гáльба*.

Гáфа : Агафія, see *Агáпій*.

гáфель see *гáфель*.

гáфина Wd. (Стрий) for *áфина*, q. v.

Гафійка, Гафія : Агафія, see *Агапóн*.

гáфія Bk. 'asthma', first recorded in 1934 (Кміт 42). — Subst. *дiхавиця, задiжа, áстма*.

Transferred from PN. *Агафія*, Bk. *Агáфія*, cf. such Med. terms as *антóнів вогóнь*, a. o.

гáфній 'hafnium', ModUk. — Syn. *кéльтій (сiмвол Нf, порядкóве число 72)*.

Name of a rare metallic element, coined by Dirk Coster and George de Heresy in 1923 from *Hafnia*, the Lat. name of Copenhagen, Denmark, Льохiн 136, Klein 1, 694, Onions 423.

гафт Wd. see *гапт*.

гáфтка, гáпка 'clasp, hook', ModUk., Po. *haftka*. — Subst. *спiнка, зáстiбка*, Кузеля 67.

From Po. *haftka* 'ts', see *гапт*.

гац SoCp. see *гать*.

гацáти Wd. 'to jump, dance', first recorded in the XIX c. (Желеховський 1, 138). — Deriv. Lk. *згацáкáти*. — Subst. *пiдскáкувати, танцювáти*.

The word seems to be a blending of *гacáти* and interj. *гоц!*, *гуц!*, see s. vv.

гáчи Npl., dial. гáци (Львiвщина, Колодiй РМ. 5, 285), гáчи (Лiсько, Коковський РМ. 2, 112) 'trousers, breeches', MUK. 'boots', MUK. гáщи : сапóги (1627 Беринда), OES. *гаша*, Ru. *гáчи*, Bu. *гáщи*, SC. *gǵe*, Sln. *gǵe*, Cz. *hase*, OCz. *hǵe*, Slk. *gatě*, Po. *gacie*. — Deriv. FN. *Гач, Гачiн-ський*. — Syn. *сукняни абó полотняни бiлi штани (у гуцiлiв)*, Бойкiв 98; *пiдштани, нiжнe бiлля*; MUK. *чeрeвiки*.

PS. **gat-ji* < **gat-jě*: NDU. of **gat-ja* with uncertain etymology; according to Berneker 1, 297 the word is akin to OHG. *quiti* 'vulva', *quoden* 'femina, interior coxae pars', etc., which is rejected by Trautmann GGA. 173, 252, a. o.; inconvincible are also etymologies by Погодин Следы 228 - 229 (:***gǵous* 'cattle'), Lidén ArmStud. 33 (:***ghābh-tiā*, cf. Skt. *gabhas* 'vulva', Arm. *gavak*, Ir. *gabhal* 'groin', etc.), Булич ИзвОРЯС, 10 : 2, 431 (:***gǵā* 'to go', cf. Skt. *jigāti* 'he goes'), Brückner 131 (:***gatiti*, see *гатiти* : *гать*), Stankiewicz Word 11, 630 (: *gabati*, see *гáбати* and Ru. *габёлок* 'skin of a young calf'), Schrader 1, 514 (: Gk. *gastēr* 'belly'), a. o.; cf. also Nieminen ScSl. 3, 224 - 235, Vasmer 1, 262, Machek 192, Sławski 1, 192, Георгиев 233-234 and (extensively:) Вахрос 81 - 89; early chronology of the word is testified by Fi. *kaatio* 'hip, trouser leg' and Hg. *gatyа* 'pants', cf. Trubetzkoy ZfslPh. 7, 387, Kniezsa 186 - 187; both Fi. and Hg. loans give ample evidence as to the change of *tj, dj* < *é, dž* rendering either PS. **tj* or at best *é*, not yet *ě*, cf. Шевельов 216; Wd. forms *гáци, гáчи*, from Po. *gacie*, cf. Коковський РМ. 2, 111 - 112.

гачо́к : гак.

га́шений, -ння : гасі́ти.

гаше́тка 'gachette', ModUk., BRu. *гашэ́тка*, Ru. *гаше́тка* (since 1934). — Subst. *крючо́к в замку́ рушніці*.

From Fr. *gachette* 'ts', АкСл. 3, 49.

гаші́ш, also хаші́ш 'hashish', ModUk.; BRu. *гашы́ш*, Ru. *гашы́ш* (since 1875), Po. *haszysz*, etc. — Syn. [шкідлі́вий] *насонний наркоти́к, усипляючий засі́б із інді́йської коно́пли*.

From Ar. *hašīš* 'hemp', orig. 'dried grass', akin to Hb. *hāšaš* 'dried grass', Lokotsch 66, АкСл. 3, 49, Klein 1, 706.

га́яти, Wd. *гаіти* and *гаіти* 'to delay, to linger, to retard, to slow up', MUK. *судь... былъ гаенъ* (1596), OES. *гаити*, гаю 'saepire, defendere'; Ru. dial. *гаить, гаять*, SC. *gájiiti* 'to raise, take care of', Cz. *hájiti* 'to defend, protect', Po. *gaić* 'to beautify (with green)'; dial. 'to cut wood; to collect dry branches of wood'. — Deriv. [за]га́тися, га́янка, -ння, за-, нега́йний, -но; Wd. [за]га́йтися. — Syn. *прово́лі-кати, тля́ти (час, справу)*, Тимченко 513.

PS. **gaj-ati, -iti* — most probably an aroponic variation of **goj-iti*, see гоіти, cf. Vasmer 1, 251; all other etymologies connecting it with ModHG. *hegen* 'to enclose, cherish, foster', Malinowski BB. 6, 279 - 280, Срезневский 1, 508, Brückner 132; with PS. **gajь* (see гай), Sławski 1, 249; with Skt. *gā-yati, gāti* 'he sings', Machek LF. 51, 242 (yet, cf. his ED. 121, revoking this etymology), a. o., are uncertain.

га́яшан, гайша́[н] dial. 'bandit' (Полтавщина, Ващенко 17), ModUk. only. — Subst. *розбни́дка*.

Origin obscure, Ващенко, l. c.

гба́ти Wd. for бга́ти, q. v.

гвалт see гвалт.

гва́рдія see гва́рдія.

гва́рити Bk. and гварі́ти Lk. 'to say, speak' (Кміт 42, Приймак РМ. 2, 449), Po. *gwarzyć* 'ts'. — Subst. *каза́ти, бала́кати, гово́рити*, Приймак, l. c.

From Po. *gwarzyć* 'ts', see also *гвор, гові́р*.

гвинт see гвинт.

гві́здь, Gsg. гвoздя́, Wd. гвoздя́ (Желеховський 1, 138), SoCr. гвізд, гвузд, гвіст, гвуст, etc. (Дзєндзелівський 235), Wd. гвіздь, Gsg. гвoздзя́ (Стрий) arch. 'nail', MUK. гвузде (1594 - 1595 Худаш 68), гвoздами Ipl. (XVI c.), гвoздікі (XVII c. Гептаглот 19); OES. гвoздь, без гвoздии (1076 ІзбСв.); BRu. *гвoзд*, Ru. *гвoздь*, OCS. *gvozдь*, Bu. *гвoзд*, SC *gvōzd* 'iron', Cz., Slk. dial. *hvozď*, Po. *gwoźdź*, dial. *gózdź*, LoSo. *gózdź*, UpSo. *hózdź*. — Deriv. *гвіздó[ч]к, гвoзді́к, Wd. гвoзді́к, гвoзді́[ч]ка, гвoзді́чний, -ик, гвoзді́льний, гвoздя́ний, -нка, гвoздя́чка, [за-, при-]гвoзді́ти*, Lk. *гвoздзі́кі* (Falkowski - Pasznyi 116); FN. *Гвізд[ь], Гвіздóк, Гвoздéцький, Гвoздéльч*; GN. *Гвoзд, Гвoздáв[к]а, Гвoздéць, Гвoздів, Гвoздиківка*. — Subst. *цвях*, Огієнко РМ. 1, 253.

PS. **gvozдь*, most probably connected with **gvozdz* 'forest, wood', with orig. meaning 'branch, pointed piece of wood', akin to Goth. *gazds* 'stick', OIc. *gaddr* 'rod, twig', Ir. *gat* 'willow-twig', Lat. *hasta* 'spear', a. o., cf. Matzenauer LF. 7, 207, Meillet Ét. 261, Otremski LP. 2, 276, Szemerényi AL. 5, 14, 21, Moszyński JP. 36, 201, Vasmer 1, 263, Sławski 1, 387, Трубачев ВСЯ. 2, 34 - 35, Шевельов 198, a. o.; less persuasive are etymologies of Brückner Archiv 39, 10, Berneker 1, 365 - 366, Pokorny 480, 485, a. o. who separate **gvozdz* from **gvozdz*; cf. also Преображенский 1, 121, Jokl IF. 30, 199 - 200, Walde-Hofmann 1, 636, a. o.

гво Wd. in expression **гво дни** 'at the daytime' (Верхратський ЗНТШ 3, 191), also as prefix in **гводне** 'ts' (Желеховський 1, 138), **гвóйти** 'to come in' (Лк., Приймак РМ. 2, 450). — Subst. *у, в; уві-, вв-*.

A dial. blending of *г* and *в*, see s. vv.

гвозд́як, **гвозд́ити**, etc. : **гвизд́ь**.

гвор Wd. 'clothes peg (on trousers)', OES. **гворъ** в ногавици створше образъ килы имоуще; водный **гворъ** (XIV с.), — Deriv. OES. **гворок**. — Subst. *клин в штáнях*, Гринченко 1, 278; OES. *пухур, михур водяний*, Ковалів 1, 9.

PS. **gzvorz* — an ablaut form of **govor*, see **говір**, Berneker 1, 339; orig. meaning 'bubble' was based on acoustic perception : водный **гворъ**, cf. Ковалів 1. с.; the meaning 'clothes peg (on trousers)', is a later specialized semantic variant; less convincing is its etymology from *гáл[а]*, suggested by Потебня РФВ. 3, 164; cf. also Преображенский 1, 121 - 122, Trautmann 81, Vasmer 1, 263, Sławski 1, 382.

где dial. see **де**.

гдúля see **дúля**.

ге Wd. particle 'if, as if' (Желеховський 1, 138). — Syn. *гей*.

A variant of *гей*, cf. v.

ge! interj. 'ha!', first recorded in the XIX с.; Ru. *ге!*, SC. *hě!*, Cz. *he!*, *hé!*, Slk. *he!*, Po. *he!* — Deriv. *гэгати, -ання, гэгнути, гэгати, -ання, гэгнути, -нення, гегé!, гегэгати, -ання, гегэгнути, -нення*; here also : *гегén!* and deriv. see **геп!**; *геготáти* see **гоготáти**; Wd. *Ге-Ге*; and deriv. see s. v. — Syn. *гей!*, Желеховський 1, 138.

A primary PS. interj. **he!*, IE. ***he!*, corresponding to Lat. *he!*, ModHG. *hě!* AS. *hē hē!*, Fr. *hé* etc., Rozwadowski JP. 5, 131, Sławski 1, 411, Schwentner 20; see also **га!**, **е!**

гéбай! see **гйбай!**

гéбан, Wd. **гéбан** 'ebony', ModUk.; BRu. *эбэнавы*, Ru. *эбэновий*, SC. *ěban, ěben*, Cz., Slk. *eben*, Po. *heban* (> Wd. *гéбан*). — Deriv. *гéбановий*, dial. *габáновий* (Гринченко 1, 262). — Subst. *вид дэрева (тёмного забáрвления)*, Орел 1, 183.

From It. *ebano* < LLat. *ebanus*, (< Lat. *ebenus* < Gk. *ēbenos*), the ultimate source being Eg. *hebni* 'ts', Skeat 188, Klein 1, 496, Sławski 1, 412, a. o.

гéбанок Wd. 'large plane', first recorded in the XX с. (Шелудько 1, 27). Subst. *великий гéбель*, Шелудько 1. с.; Bk. *гйбель на половину мéний від лавки*, Кмит 42.

From ModHG. *Hobelbank* 'joiner's bench', РССтоцький 4, 227, with specialization of meaning; see also **гéмбель**.

гéбель see **гéмбель**.

гéбес argot 'poor student, bad pupil' (Горбач 8, 20, 39); ModUk. only. — Deriv. *гéбесня́*. — Subst. *злий гучень*.

From Lat. *hebes* 'blunt, dull, stupid', Горбач 8, 20, Walde-Hofmann 1, 637.

гéбра argot 'company, gang, group', first recorded in the XX с. (Рудницький 3, 127). — Subst. *група, товариство*.

From Yi. - Hb. *hebrāh* 'company', Горбач 8, 39.

гéбрéй -ка, -ський, etc. see **еврéй**.

гев Wd. 'here', first recorded in the XIX с. (Желеховський 1, 139); Ru. dial. *эво, эвот*, OCS. *evo*, SC. *ěvo*, Cz. dial. *hev[aj]*, Slk. *hev, heц*, Po. *hew*, dial. *hewo, haw*, LoSo. *hewi*, UpSo. *hev*. — Deriv. *гэвездий, гэвка, гэвсадий, гэвот* (Гнатюк ЕЗБ. 30, 337), *гэвкати* (Гнатюк ibid. 26, 335). — Syn. *тут; сюди*, Кириченко РМ. 5, 85, Дзендзелівський 120.

PS. **evo* — a compound **e-* **ovo* like **e-[o]no*, see **ген**, with aspiration of the initial **e*, Machek 128, Sławski 1, 420, a. o.

гевáл see гевáл.

гевер Wd. 'means of causing a thing to rise, yeast, lever', first recorded in the XX c. (PCСтоцький 4, 165). — Subst. *деви́н*.

From MHG. *heber, hever* 'ts', PCСтоцький, I. c.

геверный SoCp. 'pertaining to cattle', recorded in the XVIII c. (Дэже StSl. 7, 163). — Subst. *прикме́тник від „худоба”, худоб’ячий*.

From Hg. *heveró* 'ts', Дэже I. c.

гévка, гэвкати : гев.

геврика!, also éврика! interj. — exclamation of triumph: 'eureka!' ModUk., BRu. *эурика!*, Ru. *эврика!* — Deriv. *геври́стика, гевристичний*. — Subst. *ві́крик на знак яко́гось відкриття*: „*знайшов!*”

From Gk. *héurēka!* 'I have found!' — an exclamation of Archimedes when he discovered a method of determining the proportion of base metal in King Hiero's crown, Klein 1, 550, Onions 330.

гегемóн, arch. игемóн (Куліш) 'leader', OES. игемонъ (XI c. Остр. ев.), BRu., Ru. *гегемóн*, Po. *hegeton*, etc. — Deriv. *гегемóнія, гегемóнный, гегемóнский*; see also *гемонський*; МУк. владычество : игемонія, самодержство... (1627 Беринда), гетманство — игемонія, владичество, самодержство (XVII c. Синонима 144). — Subst. *проводи́р, провідник; волода́р, зvéрхник*, Орел 1, 184.

From Gk. *hēgeton* 'ts', Орел I. c., Worth 65, Skeat 267, Klein 1, 714, a. o.

гегéп! : геп!

гэгнути see гэгнути.

геготáти see гоготáти.

гедзь see гедзь.

гедонізм, 'hedonism', BRu. ts, Ru. гедонізм, Po. hedonizm, etc. — Here also: *гедоніст, гедоністичний; гедонія, гедонічний*. — Subst. *насолóджування життjам; (у філософjї :) напрям, що вважає приємність і насолóду за основу й мету життя*.

From Gk. *hēdonē* 'pleasure', Орел 1, 184, Klein 1, 714, a. o.

гедьвам SoCp. 'tithe of grapes', recorded in the XVIII c. (Дэже StSl. 7, 163). — Subst. *десяти́на із винограду*.

From Hg. *heduvat* 'ts', Дэже I. c.

геéнна, SovUk. геéна, Wd. гегéнна (Стрий), arch. гіенна (Носенко 98) 'gehenna, hell', МУк. геéнна... óсуждéніє, потупéніє, мýка, áбо огéнь пекéльный (1627 Беринда), в' геéннѣ (XVII c.), (пекло) зовет ся кгеенна, то ест оген пекельный (XVII c.), OES. въ геонѣ (XI c. Остр. ев.), геоны Gsg., въ геоноу (XII c.); BRu. *геéна*, Ru. *геéнна*, OCS. *гее́нна, гео́на, геон'на*, Bu. *геéна*, Cz., Po. *gehenna*. — Deriv. МУк. геенський (XVII c.), OES. геоньскыи (XI c. Остр. ев.). — Subst. *пéкло*, Тимченко 517.

From Gk. *hēenna* (< *gēenna*) 'ts', the ultimate source being Hb. *Gē Hinnóm* 'the Valley of Hinnom', a valley near Jerusalem, where children were sacrificed to Moloch, Тимченко I. c., АкСл. 3, 58, Skeat 236, Klein 1, 645, a. o.; Wd. *Гегéнна* from Po. *gehenna*.

гéзде Wd. 'here', first recorded in the XX c. (Гнатюк ЕЗб. 26, 335). — Deriv. Wd. *гéзденьки, гéздечка, -ки*. — Subst. *óсьде*.

From **ge—[o]cъ—de*, see s. vv.

гезéль arch. 'pupil', МУк. гезелю Dsg. (XVIII c.). — Subst. *учень, підма́йстер (аптекарський)*, Тимченко 517.

From ModHG. *Gesell* 'friend, companion, fellow', Тимченко, I. с.

гей! interj. 'hey!, halloa!, holla!' MUK. гей (XVIII с.); BRu. *гэй!*, Ru. *гей!*, SC. *hěj!*, Cz., Po. *hej!*. — Deriv. *гэйжати*, *-ання*, *гэйкнути*, *-нення*, *погэйк[ув]ати*, *-ання*, *гэйки*, *гей-гей!*, Wd. *гэй-бри!*, *гэй-сми!*, *гэй-аба!*, *гей-лєю!*, *гэйя!*, *гейма!*, FN. *Гэйко*. — Syn. *гай!*, *шй!*, *гій!*, *гой!*, PCСтоцький 3, 150; see also *геть!*

A prothetic variant of *ей!* see s. v., PCСтоцький I. с., Berneker 1, 263, Brückner 170, Sławski 1, 414, a. o.; see also *гейс[а]!*, *гейта!*, *геть!*

гей Wd. 'here; hereto', first recorded in the XIX с. (Гнатюк ЕЗб. 4, 237). — Syn. *тут*; *сюди*, Гнатюк, I. с.

An adv. corresponding to *гев*, q. v., to designate location.

гэйби Wd. 'as if', MUK. гей бы (XVIII с.). — Syn. *мов би*, *наче б*, *б'їцм*, *ніби*.

A compound conj. *гей—би*, see s. vv.

гэйзер see гэйзер.

гэйки! see гей!

гэйлята Npl. Wd. 'angels', recorded in 1898 by Гнатюк ЕЗб. 4, 237. — Subst. *ангели*, *янгולי*.

A dial. deformation of *ангелята*, see янгол.

гейнал (Кузеля 67), гейнал (Бойків 99) 'morning song; evening melody', ModUk., Po. *hejnał*, *hajnał*, Slk. dial. *hajnal*. — Subst. *релігійна пісня, що її грають сурмачі на сході й заході сонця, або як гасло годін із костельних веж*, Бойків 99.

From Po. *hejnał* 'ts', the ultimate source being Hg. *hajnal* 'dawn', Miklosich 83, Berneker 1, 378, Brückner 170, Zareba JP. 31, 117, Sławski 1, 414, a. o.

гейнувати Wd. see гайнувати.

гейс!, also гейса!, гейсь! interj. in driving oxen : 'go ahead!, forward!', ModUk.; Cz. *hejsa!*, Po. dial. *hasa!* — Deriv. *гейсати*, *-ання*, dial. *гэйсинка* 'вид б'їржі, якою транспортували хліб по Дністрі' (Дзєндзелівський ЛБюлетень 6, 41), *гейс-б'їрта!* (*б'їртя!*) = *гэйса!* (SoCr., Верхратський 4, 232); see also *га[й]сати*. — Syn. *гись!*, *гись!*, PCСтоцький 3, 150.

A primitive interj. akin to *гей!* and *гись!*, *гись!*, see s. vv., PCСтоцький, I. с. and Slavia 5, 42.

гэйга! see гайга.

гэйша see гэйша.

гекатомба 'hecatomb', ModUk., BRu., Ru. (since 1803) ts, Po. *hekatomba*, etc. — Subst. (*п'єрвісно* :) *ж'єртва на сто б'їків (у гр'єків)*; (*п'їзн'їше* :) *вс'яке вроч'їсте ж'єртвування; нещ'адне побиття, р'їзня, м'асові л'юдські ж'єртва*, Бойків 99.

From Gk. *hekatombē* 'ts', АкСл. 3, 59, Skeat 266, a. o.

гекзаметр 'hexameter', ModUk., BRu., Ru. ts, Po. *heksamettr*, etc. — Deriv. *гекзаметр'їчний*. — Subst. *шестим'їрник*, Лесин - Пулинець 62.

From Lat. *hexametrus*, the ultimate source being Gk. *heksámetros (stíxos)* '(a verse) having six measures'; compounded of *heks* 'six' and *métron* 'measure', Лесин - Пулинець I. с., АкСл. 3, 59, Worth 65, Skeat 270, Klein 1, 727, a. o.

гékса Wd. 'witch', first recorded in the XX с. (PCСтоцький 4, 222.) — Subst. *відьма*.

From ModHG. *Hexe* 'ts', PCСтоцький, I. с.

гékсеншус Wd. 'lumbago', first recorded in the XX с. (Бойків 99). — Subst. *п'остр'їл*, *люмба'їо*.

From ModHG. *Hexenschuss* 'ts', PCСтоцький 4, 228.

гектар 'hectar (measure of land)', ModUk., BRu., Ru. (since 1803) *ts*, Po. *hektar*, etc. — Subst. *міра повérxні* = 100 *ápiв*, Кузеля 68.

From Fr. *hectare* 'ts'; the term was coined in 1795 by a decree of the Fr. National Convention from Gk. *hekatón* 'hundred' and Lat. *área* 'vacant piece of land', АкСл. 3, 59, Klein 1, 713.

гекто- a compound-forming element *hecto-* in such words as *гектограм*, *гектограф*, *гектолітр*, *гектометр*, etc., known to all other Sl. — Subst. *сто-*, 100-, e. g. *гектовáт* = 100 *вáтiв*, Бойків 99.

From Gk. *hekatón* 'hundred', arbitrarily shortened into *hecto-*, Бойків I. c., Partridge 901, Klein 1, 713.

гéла! Wd. see *гель!*

гéла всадíти, да[вá]ти AmUk. 'to give hell; to reprimand', first recorded in the XX c. (Білаш 180). Deriv. *гелувáти*. — Subst. *тя́жко [на]сварíти*.

From AmE. *to give hell* 'ts', Білаш I. c., Жлуктенко 121.

гéлгати, гéлгіт, гелготáти, etc. see *гель!*

гелгестеговáти SoCp. 'distribute', recorded in the XVII c. (Дэже StSl. 7, 163). — Subst. *розмішувáти*.

From Hg. *helyheztet* 'ts', Дэже I. c.

Гелéна Wd. see *Олéна*.

гéлер Wd. also гáлер (Горбач 8, 16) 'heller, copper coin', first recorded in the XX c. (РССтоцький 4, 230). — Subst. *рід дрібно́ї монéти*, Горбач I. c.

From ModHG. *Heller*, MHG. *heller*, *haller* 'ts'; according to the ordinary supposition, "it was so called from the imperial town of *Swäbisch Hall*, where it was first coined", Kluge 143, РССтоцький 4, 230, Горбач I. c.

гéлій, also *гель*, гéльон 'helium', ModUk.; BRu. *ts*, Ru. *гéлий*, Po. *hel*. — Subst. *рідкий нерозкладний газ (сiмвол : He)*, Бойків 99.

This element was first discovered in 1868 in the spectrum of the sun and for this reason was named helium from Gk. *hélíos* 'sun' by J. N. Lockyer (1836 - 1920) and E. Frankland (1825 - 1899), Flood 9, Вовк 3, Klein 1, 716.

гелікопéр, also геліокóптер (Занкович 1, 309; 2, 126) 'helicopter', ModUk.; BRu. *гелікантéр*, Ru. *гелікоптéр*, Po. *helikopter*. — Subst. *вертолéт*, Горбач 1, 13.

From Fr. *hélicoptère* 'ts', compounded of Gk. *hélíks*, Gsg. *helikós*, 'coil, spiral' and *pterón* 'wing', АкСл. 3, 61, Klein 1, 716, a. o.

геліо — a compound-forming element *helio-* in such words as *геліограф*, *геліоксантіта*, *геліолáтрія*, *геліоскóп*, *геліостáт*, *геліотерапія*, *геліотiпія*, *геліотрón*, etc.; MUK. геліотропіонъ (XVII c.), геліотроповый (XVII c.); known to all other Sl. — Subst. (in some instances:) *сонце-*, e. g. *геліофóбія* : *сонцебóязнь*, *геліофiльний* : *сонцелiбний*, etc.

From Gk. *hélíos* 'sun', Skeat 267, Klein 1, 716.

гелó[в]! AmUk. see *галó[в]!*

гелóт, SovUk. *ілóт* 'helot', ModUk.; BRu. *ілóт*, Ru. *илóт*, Po. *helot*, etc. — Deriv. *гелóтський*. — Subst. *спартáнський невiльник*; (взагалі :) *невiльник*, *раб*.

From Lat. *Helotes* Npl. (гелóти), the ultimate source being Gk. *Heilōs*, Npl. *Heilōtes* (ілóти) 'ts', Льюхін 261, Klein 1, 718; fabled to have meant originally a man of *Hélos*, a town in Laconia, whose inhabitants were enslaved by the Spartans, Skeat 267, Onions 436.

гелп! AmUk. interj. 'help!', first recorded in the XX c. (Луговий 297). — Deriv. *[по]гелпувáти*, *гéлпер*, Жлуктенко 121. — Subst. *рятуйте!*, Рудницький 6, XV.

From E. *help!* 'ts', Білаш 181, Жлуктенко 1. с.

гель! interj. imitating cackling of geese, ModUk. only. — Deriv. Wd. *гела!*, *гелит*, *гелати*, *-ання*, *гелотати*, *-ання*, *гелотіти*, *-іння*, *гелотун*, *-уха*; Wd. *гелкій*. — Syn. *Гел!*

An o/p. interj. corresponding to *Гел!*, q. v., РССтоцький 3, 153.

гель see *гелій*.

гельди *argot* 'money' (Полтава), first recorded in the XX с. (Щепотьев, cf. Горбач 8, 24). — Subst. *гріші*.

From ModHG. *Gold* 'money', Горбач 1. с.

гельм Wd. 'helmet' (РССтоцький 4, 208), MUK. *шлемъ*: ... *гелм* (1627 Беринда), на *гелмъ* (XVII с.), *гелми* ApI. (XVIII с.); Po *helm*, Cz. *helma*, OCz. *helm*. — Subst. *шолóm*; MUK. *шишак*, *прилбійця*, Тимченко 517.

From MHG. *helm* 'ts', perhaps through Po. *helm*, Sławski 1, 414, although Wd. *гельм* seems to be a direct borrowing from ModHG. *Helm*, cf. РССтоцький 1. с.; see also *шолóm*.

гема see *гема*.

гематит 'h[a]ematite', ModUk.; BRu. *гемацит*, Ru. *гематит*. — Deriv. *гематитовий*. — Subst. *червоний оксид заліза*, *червоний залізняк*, Бойків 101.

From Lat. *haematites*, the ultimate source being Gk. *haimatitēs* 'bloodlike', used in the sense *lithos haimatitēs* 'red iron ore', Льохін 140, Klein 1, 719; see also *гемо-*.

гембель, dial. also *гел[н]бель* (with secondary nasalization), *гібель* (Шелудько 1, 27) 'plane', MUK. *гіблик* (XVII с.); BRu. *гібель*, Po. *hebel*, *hybel*, Cz. *hoblík*, Slk. *hobel*, LoSo. *heblík*, UpSo. *hěbl*, Ca. *hewel*. — Deriv. *гемб[е]ловати*, Wd. *гібловати*, *гіблівка* (Стрий), MUK. *гібліовал* (XVII с.). — Subst. *стрій[алка]*, MUK. *рубáнок*, Тимченко 522.

From MHG. *hobel*, *hovel* 'ts' РССтоцький 4, 166, perhaps via Po. *hebel*, *hybel*, cf. Шелудько 1. с., Тимченко 1. с., Brückner 170, Richhardt 56, (extensively:) Sławski 1, 412, a. o.; see also *гебáнок*.

гембиль dial. 'trouble' (Житомирщина), first recorded in the XX с. (Паламарчук ЛБюлетень 6, 24). — Deriv. *гембловати* 'міняти зарáди баришю' (Паламарчук 1. с.). — Subst. *клóнит*.

The word seems to be a blending of *гібель* and *гембель*, see s. vv., with specialized meaning.

гемел, *гемелá* dial. see *омелá*.

гемзати Wd. see *гемзати*.

гемир dial. 'big axe; stick' (Житомирщина), first recorded in the XX с. (Паламарчук ЛБюлетень 6, 24). — Subst. *велика сокіра*; *дрючок*, *пáлиця*.

The word seems to be a dial. deformation of ModHG. *Hammer* 'hammer', see *гáмар*, *гáмер*.

геми- — a compound-forming element *hemi-* in such words as *гемієдрія*, *гемікранія*, *геміопсія*, *геміцефалія*, etc., MUK. *гемисферіум* (XVII с.); known to all other Sl. — Subst. (in some words:) *пів-*, e. g. *геміднтроп*: *півлюдина*, *гемісфэра*: [*зэмна*] *півкуля*, *геміцикл*: *півкуля*, etc.

From Gk. *hēmi-* 'half', corresponding to Lat. *sēmi-* 'ts', Льохін 140, Skeat 268, Klein 1, 719.

гемо- — a compound-forming element *h[a]ето-* in such words as *гемоглобіна*, *гемограма*, *гемодинаметр*, *гемодинаміка*, *гемоліза*, *гемолімфа*, *геморой*, *геморойди*, *геморойдальний*, etc., MUK. *геморгоидалийний* (XVIII с.); known to all other Sl. — Subst. (in some cases:) *крово-*, e. g. *гемоптіза*: *кровохаркання*, *геморагія*: *кровотеча*, *кровоілив*, *гемофілія*: *кровоточівість*, etc.

From Lat. *haemo-*, the ultimate source being Gk. *haīma*, Gsg. *haīmatos* 'blood'; the latter served as a basis for such compounds as *гематологія*, *гематоґлобіна* (= *гемоґлобіна*), *гематопатологія*, etc.

гѐмон 'demon, devil', MUK. гѐмонъ — предстатель воинствъ, или князь (XVII с. Алфавит 29). — Deriv. *гемоняка*, *гемонський*. — Subst. *біс*, *чорт*, *дѐмон*; MUK. *начальник війська*, *князь*.

The MUK. semantic sphere: 'army leader, prince' points to *гегемон* - *гемон* as the source, see s. v.; the evolution of meaning is not quite clear.

геморой, геморойди see гемо-

ген 1. 'far away; there', MUK. гень (XVIII с.); BRu. *гѐна*, SC. *ѐno*, Cz. *hen*, Slk. *hen[o]*, Po. *hen*, dial. *henoj*. — Deriv. *гѐнде*, *ген-ген*, Wd. *гѐнде[ч]ка*, *гѐнька[й]*, *гѐнденьки*, *гѐнто*, *гѐнтова*, *гѐнтолї*, *гѐнтова[тї]шний* (Желеховський 1, 139); SoCp. *гѐньтот* (Гнатюк ЕЗБ. 4, 237). — Syn. *там*, Домашовець РМ. 5, 93.

PS. **eno* — a compound **e*—*[*o*]*no* with aspiration of the initial **e*, Machek 128, Sławski 1, 415; see also гев.

ген 2. 'gene' ModUk., BRu. *ts*, Ru. *ген* (since 1934), Po. *gen*, etc. — Deriv. *генеалогія*, *генѐза*, SovUk. *гѐнезис*, *генѐтика*, a. o., MUK. *генеалогія* (1623). — Subst. [*згодний*] *носій спадковости*.

From Gk. *genēs* 'born of, produced by', Ляхін 141, Klein 1, 647.

гѐнде see ген 1.

гѐндель Wd. see гандель.

генерал, arch. енерал, dial. однорал 'general', MUK. у генерала (1727), надъ... генераломъ (XVIII с.); BRu. *ts*, Ru. *генерал* (since 1731), Po. *generał*, etc. — Deriv. *гене-*

ралик, *генеральша*, *генералїція*, *генералїтѐт*, *генеральський*, *генералїсїмус*, *генеральствувати*; FN. Генералъ (1598 Тупишков 103). — Deriv. *найвіщий військовий чин*, arch. *воєвода*.

Borrowed from Western Europ. languages, cf. ModHG. *General*, Fr. *général*, E. *general* 'ts', the ultimate source being Lat. *generalis*, see the following entry.

генеральний 'general', MUK. генерального Gsg. (1605), съ генеральною старшиною (XVII с.); BRu. *генеральны*, Ru. *генеральный* (since 1780), Po. *generalny*, etc. — Deriv. *генерально*, *генералїзація*, *генералїзувати*, *-ання*.

From Lat. *generalis* 'general, belonging to a genus', Тимченко 518, Ляхін 142, Орел 1, 192, Skeat 237, a. o.

генератор, Wd. генератор 'generator', ModUk.; BRu. *генератар*, Ru. *генератор* (since 1875), Po. *generator*, etc. — Deriv. *генераторний*. — Subst. "*вигворець*", Бойків 120.

From Lat. *generātor* 'engenderer, producer' (: *generare*), see the following entry.

генерувати, Wd. генерувати 'to generate', ModUk.; BRu. *генерїраваць*, Ru. *генерїровать*, Po. *generować*, etc. — Deriv. *де-*, *ре-* *генерувати*, *-ання*; here also *генерация*, Wd. *Генерация*. — Subst. *виробляти*, *виклика́ти*, Ляхін 142.

From Lat. *generāre* 'to beget, bring forth, produce', Ляхін 142, Орел 1, 192, Klein 1, 647, a. o.

генѐтика see ген.

гѐний 'genius', ModUk.; BRu. *ts*, Ru. *гѐний* (in 1780 : гениус), Po. *geniusz*, etc. — Deriv. *гѐнійльний*, *-но*, *-ність*. — Subst. *найвіщий хист*; *гѐнійльна людина*; (*у римській мітології*.) *дух-заступник*, *добрый абó лихий дух*, Бойків 102.

From Lat. *genius* 'tutelar spirit; wit, talent, inborn faculty', АкСл. 3, 70, Ляхін 143, Орел 1, 192, Skeat 237, а. о.

Генна́дій PN. 'Hennadij, Hennadius', MUK. Генадіа Gsg. (1484 Пом'яник), Генадіе (1490 Грамоти 131), Генадій : б́удущій, а́бо рождество́нъ, а́бо добль (1627 Беринда); ВRu. Генна́дій, Ru. Генна́дий. — Deriv. *Генна́дієвич*, *Генна́дійович*, *Генна́дївна*.

From Gk. *Генна́діос* (> *Gennádios*) 'noble, generous', Gerus-T. OnUVAN. 30, 48.

генца́п AmUk. 'hands up'; first occurrence: 1929 (Білаш 141). — Subst. *ру́ки вгору!*

From E. *hands up* 'ts', Білаш I. с.

генцина́тий Wd. 'capricious, restive', first recorded in the XIX с. (Желеховський 1, 139). — Subst. *норові́стий (про ко́ня)*.

Origin obscure; perhaps it is a blending of *ген* and *гэ́цнути*, see s. vv.

гэ́ньтот see *ген*.

гэ́ньцюр dial. 'large flask' (Житомирщина), first recorded in the XX с. (Паламарчук ЛБюлетень 6, 24). — Subst. *су́лія*, Паламарчук I. с.

Perhaps a dial. deformation of ModHG. *Henkelkrug* 'jug'.

гэе- — a compound-forming element in such words as *геобота́ніка*, *геогéнія*, *геогра́фія*, *геодéзія*, *геодина́міка*, *геоло́гія*, *геомéтрія*, *геонóмія*, *геостáтика*, *геосóфія*, etc., MUK. геогра́фія (1627 Беринда), геодезистъ (XVIII с.), геомáнція (XVIII с.), геомéтра (1632), геометресъ (XVII с.), геомéтріа (1627 Беринда), etc., along with геогра́фія (XVII с.), геомéтра (XVII с.), геомéтрія

(XVII с.), etc.; known to all other Sl. — Subst. (seldom:) *земле-*, e. g. *геогра́фія* : *земле[о́]ніс*, *геоло́гія* : *земле-знáння*, etc.

From Gk. *гео-* (: *гэ*) 'earth', in MUK. some forms are connected with Lat. (< Gk.) *geo-* 'ts', Ляхін 143, Орел 1, 193, Klein 1, 650, а. о.

Гебóргій arch. see Юрі́й.

ген! interj. imitating the sound of a heavy fall: 'plump!, bang!', first recorded in the XIX с.; Sln. *hèp!*, Cz. dial. *hèp!*. Ро. *hep!* — Deriv. *генк*, *генати*, *-ання*, *гэ́ннути*, *-нення*, *гепонúти*, *гегéп!*, *гегéпнути*, *гергéп!*, *гергéпнути*, *гергéпа*; FN. *Гергéпа*, *Гергéпенко*. — Syn. *гон!*, *гун!* РССтоцький 3, 151.

An o/p. interj. related to *гон!*, *гун!*, q. v.; РССтоцький I. с., Sławski 1, 415, etc.

гепат- 'hepat-, liver' in such words as *генáтук[а]*, *гепатизáція*, *гепатíт*, *гепатоло́гія*, etc., ModUk.; known to all other Sl. — Subst. *печі́нка*.

From Gk. *hēpat-* (: *hēpar*, Gsg. *hēpatos*) 'liver', Skeat 268, Klein 1, 721.

гэ́ппі, also *гэ́пі* (Жлуктенко 122) AmUk. 'happy'; first occurrence: 1963 (Білаш 141). — Subst. *шаслі́вий*.

From E. *happy* 'ts', Білаш I. с.

гепт[а]- a compound-forming element 'hepta-' in such words as *гепта́рхія*, *гептагло́т*, *гепта́мерон*, *гепта́мэтр*, *гептахóрд*, etc., ModUk.; known to all other Sl. — Subst. *семи-*, e. g. *гептагóн* : *семикúтник*, *гептаéдр* : *семисті́нник*, *гептандрі́я* : *семимúжжя*, etc.

From Gk. *hepta-*, before a vowel *hept-* (: *heptá*) 'seven', Skeat 268, Klein 1, 721, etc.

герáвс! interj. Wd., also гарáвс (Романів) [ˈgo]away!, first recorded in the XX c. — Subst. *геть!*; *геть з хату!* (Горбач 7, 36).

From ModHG. *heraus!* 'ts', Горбач 1. c.

герáльдик 'specialist in heraldry', ModUk., BRu. *герáльдик*, Ru. *герáльдик*, Po. *heraldyk*, etc. — Deriv. *герáльдика*, *герáльдичний*. — Subst. *гербознавець*, *спеціаліст герáлдисти*.

From ModHG. *Heraldiker* 'one versed in heraldry, blazoner', the ultimate source being MHG. *heralt*, *herolt* 'herald', undoubtedly an old military term, Kluge 145, АкСл. 3, 75, Onions 437, a. o.; see герóльд.

герáнь, Wd. герáнія 'geranium', ModUk., BRu. ts, Ru. *герáнь* (1838: *герáниум*), dial. *ерáнь*, *ирáнь*, Po. *gerania*, *geranium*, etc. — Subst. *жураве́ць*, *жураве́льник*, *пруто́к*, *бу́зьочник*, *бу́сячий дзюб*, Маковієcki 165.

From LLat. *geranium* 'ts', the ultimate source being Gk. *geránon*: *geranos* 'crane', so called because the fruit resembles a cranesbill, Преображенский 1, 122, АкСл. 3, 75, Klein 1, 651, a. o.

Герасім, Герасіме́нко, Герасимóвич etc. see Гарасім.

герб 1., Ed. гирб 'coat-arms, crest', MUK. гербы Npl. (1494 Шелудько 1, 27), гербъ (1554), гербъ (1558), гербу Gsg. (1597), гербы Apl. (XVII c.), геръбовъ Gpl. (1704); BRu. ts, Ru., Bu. *герб*, SC. *grb*, Slu. *erb* 'heir', Cz. *erb*, OCz. *herb*, Slk. *herb*, Po. *herb* (since the XIII c.). — Deriv. *гербик*, *герба́р[ий]*, *гербовий*, *гербо́вник*, *гербознавець*, *-ство*, *гербо́пис*, MUK. гербовный (1569); FN. *Герб*. — Subst. *відзна́ка держáви*, *міста чи ро́ду*, Бойків 104.

According to РССтоцький 4, 142, a. o., the word comes directly from MHG. *erbe[zeichen]* 'family coat-of-arms'; the medium of Po. *herb* 'ts' is assumed by Шелудько 1, 27, Rich-

hardt 54, Акуленко 134, Sławski 1, 415, a. o.; in Po. the word derives from OCz. *herb*, the ultimate source being MHG. *erbe* 'heir'; cf. also Miklosich 84, Korbut PF. 4, 404, 470, Berneker 1, 378, Преображенский 1, 122, Brückner 171, Vasmer 1, 266, a. o.

герб 2. SoCp. 'pride', first recorded in 1898 (Гнатюк ЕЗб. 4, 236). — Deriv. *гербо́вати*, *гирбу́вати*. — Subst. *го́рдість*.

Of ts origin as the preceding entry with a specialized dial. meaning: 'coat-of arms' > 'nobility' > 'pride'.

герба́рій 1. also герба́ріум 'herbarium', MUK. гербарія (XVIII c.); BRu. *герба́рий*, Ru. *герба́рий* (since 1834), Po. *herbarz*, etc. — Deriv. *герба́рний*, *гербаріст[ка]*, *гербаризу́вати*, *-зува́ння*, *-за́ція*. — Subst. *зі́льник*, *тра́вник*, *ко́лекція засу́шених росліи*, Бойків 104.

From LLat. *herbārium* 'pertaining to herbs' (: Lat. *herba* 'herb'), АкСл. 3, 77, Brückner 171, Sławski 416, a. o.

герба́рій 2. = герба́р, see герб.

герба́та Wd., also гарба́та 'tea', BRu. ts, Po. *herbata*. — Deriv. *герба́тка*. — Subst. *ча́й*, Огієнко РМ. 2, 355.

From Po. *herbata* 'ts' (: Lat. *herba - thea*), Berneker 1, 378, РССтоцький Slavia 5, 44, Sławski 1, 416, Richhardt 54, a. o.

герге́п!, герге́па, герге́пнути see геп!

герго́рати, Wd. герго́рати 'to cackle (referring to geese)', first recorded in the XIX c. (Желеховський 1, 168). — Syn. *гелготáти*.

A variant of *гелготáти*, see гель!

герге́в Wd. also гі́рgev, гі́рдев 'pot for boiled corn-flour', first recorded in the XIX c. — Subst. *кулеши́нник*; *горне́ць для ва́рення мамалі́ги*, Кузеля 69.

From Rm. *hirdāu* 'jar' the ultimate source being Hg. *hordo* 'pot', Кузеля ЗНТШ. 97, 222, Шелудько 2, 130, Ciorganescu 401.

гѣргевѣт arch. 'horse trappings; arms', first recorded in the XX c. (РССтоцький 4, 180). — Subst. *кони́; збрѣя; збрѣя*.

From MHG. *hergewaete* 'warrior's arms', РССтоцький 1. с.

герда́н Wd. see герда́н.

герѣга SovUk. see герѣга.

герѣза, герѣзія see єресь.

герелю́в, also гирійли́в SoCp. 'castrator', first recorded in the XX c. (Дзендзелівський 210). — Subst. *особа́, що каструє́, холощій*.

From Hg. *herélob* 'ts', Дзендзелівський 1. с.

гереті́к see ереті́к.

герѣць see герць.

гержа́ Wd. see ржа.

геркотати́, геркоті́ти 'to cackle, gobble; to jabber', ModUk. — Deriv. *геркотання́, геркотіння́, геркотня́*. — Syn. *герґотати́, герґотіти́*, Грінченко 1, 280.

An o/p. formation akin to *гаркотати́, гаркотіти́*, see гар!

герлі́га see гирлі́га.

гѣрлик, also гий рек AmUk. 'hayrack', first recorded in 1933 (Киріяк 4, 392). — Subst. *киш возі́ти снопи́ або сіно́*, Киріяк 1. с.

From E. *hayrack* 'ts', Білаш 536.

Гѣрман PN. 'Herman', MUK. Германа Gsg. (1484 Пом'яник), Гер'ман (1596 Зизаній), Германъ (XVII с. Тимченко 519); BRu., Ru., Bu., Ma. ts, Po. *Herman*, etc. — Deriv. *Гѣрманович*, *Гѣрманівна*; FN. *Гѣрман*, *Германович*, *Германенко*, *Германів*, *Германський*, *Германюк*, MUK. Ги[р]манови[ч] (1583 АКЖМУ. 52), Гирманенко (1654 Тупиков 515); GN. *Германівка*, *Германовичі*, *Германівська Слобідка*.

From ModHG. *Hermann* 'man of war, warrior' (: OHG. *hari*, *heri* 'host army' and *man* 'man'), Герус-Т. On UVAN. 30, 62, Klein 1, 723, а. о.

герма́нець 'German', MUK. герман (XVII с.), Германовъ Grpl. (XVIII с.), BRu., Ru. *герма́нец*, Po. *germanin*, etc. — Deriv. *герма́нка*, *герма́нський*, *германі́зм*, *-іст [ка]*, *германі́затор*, *-за́ця*, *-зува́ти*, *герmano-фі́л*, *-фі́льство*, *-фі́льський*, *-фоб*, *-фобство*, *-фобський*. — Subst. *німець*.

From Lat. *Germānus* 'ts', probably of Celtic origin, cf. OIr. *gair* 'neighbour', Onions 395; other etymologists derive it from IE. **gar-* 'to shout, cry', Klein 1, 652, or from **ermana* 'tall, full', Schnetz Archiv 40, 72 - 5; cf. also Vasmer² 1, 403, а. о.

герма́ній, also Wd. герма́ній, гѣрман 'germanium', ModUk.; BRu. ts, Ru. *герма́ний*, Po. *germanium*. — Subst. *хе́мічний еле́мент*, *крихкий металъ у деяких рідких мінералах* (символ : G-e), Бойків 105.

This element was discovered and named by K. A. Winkler (1838 - 1904) in 1886 after *Germānia*, the Lat. name of his native country, Flood 7, Вовк 3, Klein 1, 652.

гермафроді́т 'hermaphrodite', MUK. гермафродіть, то єсть маючий мужескій полъ и женскій (XVIII с.); BRu. *гермафрадѣт*, Ru. *гермафроді́т*, Po. *hermafrodyta*, etc.

— Deriv. *гермафродитизм*. — Subst. *двостатéва істо́та*, Орел 1, 198.

From Gk. *hermafróditos* 'ts', the ultimate source being the name *Hermafróditos* 'son of Hermes and Aphrodite', viz. „назва пішла від сина Гéрмеса й Афродіти, який був з'єднаний з німфою Салманідою так, що тіла їх творили одно ціле”, Бойків 104, Skeat 269, Klein 1, 724 a. o.

гермелін 'ermine, stoat', ModUk.; Cz., Slk. *hermelin*. — Subst. *горностáй*, Бойків 104.

From ModHG. *hermelin* 'ts', Kluge 145, Machek 128.

герменéвт 'interpreter, expert in interpretation', ModUk. — *герменéвтика, герменéвти́чний*. — Subst. *знавéць св. Письма́*, Бойків 104.

From Gk. *hermēneutēs* 'ts' (: *hermēneuein* 'to interpret'), Орел 1, 198, Skeat 269, Onions 438.

гермéтика 'hermetics; occult science, alchemy', ModUk. — Deriv. *герметі́чний, -ність*; BRu. *герметі́чны*, Ru. *герметі́ческий* (since 1803), Po. *hermetyczny*, etc. — Subst. *учéння герметі́чних книг; алхéмія*, Бойків 105.

From LLat. *hermēticus* 'pertaining to occult sciences, esp. alchemy', the ultimate source being the name of *Hermēs Trismegistus* (*Hermēs Termaximus*) 'thricegreatest Hermes' given by Neoplatonists, mystics, and alchemists to the Eg. god *Thoth*, who was identified with the Gk. god *Hermes* as the author of occult science and esp. alchemy, АкСл. 3, 80, Onions 438, Klein 1, 724.

гермінія звича́йна 'Hermínium Monorchis R. Br. : herminium', ModUk. — Syn. *стрéмка однобульвіста*, Makowiecki 178.

From Lat. *Hermínium* 'ts'.

Гéрод Wd. see *ірод*.

герóди Npl. Wd. 'three kings (in Uk. Christmas plays)', first recorded in the XX c. (PCСтоцький 4, 234). — Subst. *грі́па трьох королів у різдвяних вистáвах*.

According to PCСтоцький, l. c., it comes from ModHG. *Herolde* 'heralds'; yet, it seems more probable that the Wd. name of Herod — *Гéрод*, q. v., is the basis for this word.

герóй 'hero', MUK. герої́на (XVII c.); BRu. ts, Ru. *герóй* (since 1762, *гpóй* in 1704), Po. *heroína*, etc. — Deriv. *герóйство, -ський, герої́зм, герої́ка, герої́ня, герої́чний, -но, -ність*, — Subst. *гpе́цький півбо́г, багаті́р; головна́ особа́ в ромáні, поéмі, дра́мі й т. д.*, Кузеля 70.

From Fr. *héros* 'ts', the ultimate source being Lat. - Gk. *hērōs* 'ts', АкСл. 3, 84, Skeat 269, Klein 1, 724; a. o.; against chronological data, Акуленко 141 assumes the medium of Ru. *герóй*; cf. also Hüttl-Worth 66.

герóльд 'herald, announcer', ModUk.; BRu., Ru. (since 1659/60, Fogarasi, StSl. 4, 64) ts, Po. *herold*, etc. — Deriv. *герóльдiя*. — Subst. *середньові́чний урядник, що оголошував публі́чно цісарську волю, війну́ і мир*, Кузеля 70; *покли́кач, опові́сник*, Бойків 105.

From ModHG. *Herold* 'ts', Орел 1, 198, АкСл. 3, 84, Kluge 145, Brückner 171, Vasmer² 1, 403, a. o.; see also герáльдик.

Герóній Wd. see *Іеронім*.

герті́ха, also гарті́ха *argot* 'brandy', first recorded in the XX c. (Горбач 0, 32). — Deriv. *герті́шник*. — Syn. *гарда́, гардамáн, гардемáн*, q. v.

According to Горбач, l. c., it comes from Gy. *тхáрдзи* [мол] 'ts'; see also гарда́.

гéрцог 'duke', ModUk.; Po. *hercog*.

From ModHG. *Herzog* 'ts'.

герць, грець, seldom *герець* (Шелудько 1, 27), Wd. *гарць* (Стрий), SoCr. *гарц* (Дэже StSl. 7, 163) 'duel, single combat', MUK. на *герцу боюю...* (1627 Беринда), на *герць* (XVII с.), на *герцу* (XVIII с.), (*гарц* :) на *гарць* (XVI с.), *гарцы* Apl., *гарцовъ* Grl. (XVII с.), *гарцами* Ipl. (XVII с.); BRu. *герць*, Po. *harc, herc*. — Subst. *пéрше зйткнення поодиноких верхівців, почáток бiтви; боротьба, змагáння, поєдинок, двобiй*, Тимченко 511.

According to Miklosich 83, Berneker 1, 377, a. o., the word comes from MHG. *harz* < *harze, herze* interj. 'hereto'; in Uk. *гарц[ь]*, *герць* through Po. medium; SoCr. *гарц* comes from Hg. *harc* 'ts', Дэже, l. с.

гершт 'chief, leader', first recorded in the XX с. (РССтоцький 4, 181), Po. *herszt*. — Deriv. *герштикáтися, герштикувáти*. — Subst. *начáльнийк, провiднийк*.

From MHG. *der Erste*, РССтоцький, l. с.

гестáпо Ed. see *гестáпо*.

гетáж, dial. also *гетáзь* 'navigator, pilot, steersman (of a raft)', ModUk. — Subst. '*кормiльник на зáднiм плóтi кiлькачлénної дарáби*', Горбач 1, 10.

From Hg. *hajtasz* 'driver', Горбач l. с.

гетéра 'hetaera, mistress', ModUk., BRu. *гетéра*, Ru. *гетéра* (since 1838). — Deriv. *гетерiзм*. — Subst. *дóбре освiчена, незáмiжня жiнка - подрýга; куртизána*.

From Gk. *hetaira* 'ts', АкСл. 3, 86, Орел 1, 199, Klein 1, 726.

гетер[о]- a compound-forming element heter[o]- in such words as *гетерогiнiя, -дóксия, -зетéза, -картiя, -морфiзм, -нóмия, -плáзия, -етiмия, -трóнный*, etc.; ModUk., known to other Sl. as well. — Subst. (rarely:) *ин[ш]о-*,

рiзно-, e. g., *гетерогiмия* — *ин[ш]олюб'я, гетероморфiзм* — *рiзновiднiсть, рiзнофóрмнiсть*.

From Gk. *hetero-*, before a vowel *heter-* 'other, different', АкСл. 3, 86, Орел 1, 199, Partridge 902, a. o.

гётра Ed. see *гётра*.

гётто Ed. see *гётто*.

гётяж dial. 'until; so', first recorded in 1958 (Житомирщина, Паламарчук ЛБюлетень 6, 25). — Subst. аж.

A compound *геть* — аж, see s. vv.

геть!, Wd. *гет!* interj. 'away!, out!; adv. away, out, far (off); completely, fully', MUK. *геть* (XVIII с.); BRu. *гэта*, Ru. *это* 'it', dial. *э'тто, эт* 'here', SC. *ето* 'here', dial. also *et*, Slk. *het* 'away!', Po. *het* 'there', OPo. *hete*, Ca. *het* 'away!'. — Deriv. *гётта!, гётте!; геть-геть!, геть-то, геть-чiсто!* — Syn. *гей!*

A secondary interj., based on *гей!* — *то*; softening of -t- under influence of such interj. as *верть!, круть!, путь!, фiть!*, etc.

гётман, also *гётмань, гётман* (Шевченко 1, 131) 'hetman, Cossack commander in chief; ruler, head of state', MUK. *гетманомъ* Isg. (1454 Шелудько 1, 27), *гетманъ* (1499, 1538), *гётманъ* (1627 Беринда), Мовсей *гетманъ* люду i[зра]илского (XVII с.), Парис идет *гетманом* до Греции (XVII с.), царей и королев и *гетмановъ* стинаю (XVIII с.); BRu., Ru. (since the XVII с.) *гётман*, Bu. *хётман*, Slk. *hétman*, Cz. *hejtman*, OCz. also *hajtman, hajp[t]man, haup[t]man, ha[u]tman, hütman*, Po. *hetman* (*etman* 1450, *hejtman* XVI с.); UpSo. *hejtman*. — Deriv. *гетьманонько, гетьманич, гетьманённо, гетьманець, -нка, -нша, гетьманiха, гетьманóва, гетьманiвна, гетьманство, -ський, гетьманщи́на, гетьманiв, гетьманувáти, -áння*, MUK. *гетманенко* (XVII с.), *гетманичь*

(XVII—XVIII с.), гетманичовъ (XVIII с.), гетманунко (XVIII с.), гетманчикъ (XVIII с.), гетманиха (XVIII с.), гетманова (XVII—XVIII с.), гетманша (XVIII с.), гетмановъ (XVI с.), гетманский (XVII—XVIII с.), гетманство (XVII—XVIII с.), гетманити (XVII с.), гетмановати (XVII—XVIII с.), гетманованье (XVIII с.); FN. *Гѣтъман, Гетъманѣнко, Гетъманюк, Гетъманчюк, Гетъманович, Гетъманнич*; GN. *Гетъманівка*. — Syn. *начальникъ вѣйска в козаків, голова держави в колѣшній Україні, а також 1918 року*, Орел 1, 200; МУк. стратигъ : жолнірскій воевода, пánъ, цѣсаръ, вож (1627 Беринда), стратигъ, воевода, тисящникъ, вождь (XVII с. Синонима 144), тысящникъ над воины, или воевода (XVII с. Алфавит 29).

The word is generally derived from Po. *hetman* 'ts' which, in turn comes from MHG. *houbetman*, *heuptman* 'leader, chief', Шелудько 1, 27, Sławski 1, 419; yet according to РССтоцький 4, 144, it derives directly from MHG., cf. also АкСл. 3, 87; Berneker's assumption that Uk. *атаман, отáман* is connected with *гетъман*, cf. his ED. 1, 378, is rightly rejected by Brückner KZ. 48, 171-173 and ED. 171, Vasmer² 1, 403, Sławski 1, 419, a. o.

гетъман Ed. 'kind of old Cossack costume' (Черкащина), first recorded in the XX с. (Лисенко ЛБюлетень 6, 10). — Subst. *вид старовинного одягу*, Лисенко 1. с.

Derived secondarily from *гѣтъман*, see the preceding word.

гѣфбрід AmUk., also гѣф-брід (1916), гѣфибрід or гѣфи брід (1924) 'half-breed'; first occurrence : 1915 (Білаш 184). — Subst. *півіндіян* (1929), *півіндіянин* (1961), *гібрід, мішанець*.

From E. *half-breed* 'ts', Білаш 1. с.

гѣца Wd. 'hunt[ing], bait[ing], coursing; joke', first recorded in the XIX с. (Желеховський 1, 140); Po. *heca*,

Cz. *hec*. — Deriv. *гѣцний, гѣцов[а]ний, гѣцувати, гѣц[ь]!*. — Subst. *гѣцування, наїмка; жарт, вітівка*, Франко 1, 426.

From ModHG. *Hetze* 'ts', Рудницький 3, 127, Горбач 8, 23; according to Шелудько 1, 27, followed by Sławski 1, 413, it came into Uk. through the medium of Po. *heca*; РССтоцький 4, 142 derives it, less persuasively, from *герць*, q. v.

гешѣфт Ed. *гешѣфт*.

гѣшки see *гижкй*.

ги! interj. in imitating the neighing; also expressing laughter : 'ha-ha!', ModUk. — Deriv. *гикати, -ання, гикнути, -нення; гигу!; гигикати, -ання*; here also *гиготати, -ання, гиготіти, -іння*. — Syn. *гй!, хй!, хй!*

A primary interj. akin to *га!, ха!*, РССтоцький 148-149; according to Kořinek, Slavia 12, 223, it might be considered as an abbr. of *кигу[кати]*; inconvincible.

ги Wd., also *гий, гй, гй* 'as if', first recorded in the XIX. (Желеховський 1, 140). — Subst. *гей, як; гѣйби, немов, наче*, Франко 5, 482.

A Wd. variable of *ге[й]*, see s. v.

гібати Wd., (rarely:) *гѣбати* 'to go away, disappear', first recorded in the XX с. (Кміт 42). — Deriv. *гібай!, гѣбай! 'ходи, махай!, іди!*' (Приймак РМ. 2, 50); prefixed forms: *ви-, з[а]-, по-гібати*. — Subst. '*забірати[ся], пропадати*, Кміт 1. с.

PS. **gybati* — an iter. form of **gybnoti*, see *гинути*.

гібати 'to bend, curve', ModUk.; Ru. *гібать*, OCS. *prě-gybati*, Bu. *гібам*, SC., Sln. *gibati*, Cz. *hýbati*, Slk. *hýbat'*, Po. *gibnąć się*, LoSo. *gibaś*, UpSo. *hibać*, Plb. *z-гоіб*.

— Deriv. з[а]ги́бати, гибкий, гибчастий. — Syn. згинати, скр́чувати.

PS. *gybati — an iter. form of *gъnъti (<*gъbnъti), see гнѹти.

ги́бель 1. see гѣмбель; 2. also гѣбиль see гѣнути.

ги́би SoCp. 'as if', first recorded in the XX c. (Полянський РМ. 1, 408). — Subst. нѣче.

A compound ги - би, see s. vv.

ги́бити see гѣнути.

гибкий see ги́бати.

ги́нути see гѣнути.

гибри́д see гѣбри́д.

ги́ва Wd. іва.

ги́гкати see ги! and гик.

ги́гнути see гѣгнути.

гид 1. Gsg. гѣду 'filth, dirtiness, slovenliness'; 2. Gsg. гѣда 'filthy, abominable person', dial. 'snake' (SoCp. Кириченко РМ. 5, 85); MUk. and in most other Sl. derivatives only: гидко (XV—XVIII c.); Ru. dial. гѣдкий, SC., Sln. gŕzdati, Cz. hyzditi, Slk. hyd, Po. hydzić (from Cz. or Uk.), dial. gŕzd 'dirty person; dirtiness', gŕzawy 'dirty', gŕzdić, zagŕdzić 'to make dirty', UpSo. hŭdzić. — Deriv. оги́да, [зо]гѣдити, гѣдкий, гѣдкість, -ко, гѣдливий, -вість, -во, гѣдота, гѣдний, гѣдотний, -ність, -но, гѣдючиий, -чість, гѣдь, [по]гѣдшати, гѣдувати, -ання. — Syn. бруд, нечисть, погань; брудна людина; dial. гадюка, Кириченко l. c.

PS. *gydъ 'ts', akin to гад, q. v.

ги́даш, гѣдеш SoCp. 'boat, barque', MUk. гѣдаш (XVI—XVIII c. Дежэ St. Sl. 7, 163). — Subst. ба́рка.

From Hg. hidas 'ts', Дежэ, l. c.

ги́дж-га! see гуджа́!

ги́дра Wd. see гѣдра.

ги́жа 'foulness', ModUk. only. — Deriv. гѣжавка. — Syn. погань.

Derived from гѣд (:*gydja), q. v.

ги́жкѣ Npl., Wd. also гишкѣ, гѣшки 'gelatine made from pig's feet', ModUk.; Cz. hŕže, hŕždě 'upper part of the thigh', Po. dial. gŕza, gŕza 'pig's or calf's thigh', LoSo. gŕzla 'shine-bone' UpSo. hwiŕdzel 'ts'. — Deriv. гѣшель 'shine-bone'. — Subst. холодець, студенець.

Derived from *gyŕza 'thigh', with specialized meaning, cf. Berneker 1, 374, РССтоцький Slavia 5, 41; dial. гишкѣ, гѣшки point to phonological changes based on assimilative processes (devoicing and lowering of и to e under stress).

гий 1. see ги.

гий 2. AmUk. 'hay', first recorded in 1939 (Білаш 185). — Subst. сіно.

From E. hay 'ts', Білаш, l. c.

гийджа! see гуджа́!

гийкати Wd. 'to drive, chase; shout' (Бойківщина, Кміт 42). — Subst. гѣнати худобу, кричати, Кміт l. c.

Based on гѣй! — a variant of гей!, q. v.

гик 1. 'whooping; stuttering, hiccough', ModUk., BRu. гѣк, Ru. гик (since 1790). — Deriv. гѣжавка, гѣкати[ся], -ання, гѣкнѹти[ся], гѣгкати, -ання; FN. Гѣжавий, Гѣжавка. — Syn. гук, крик.

A primitive о/р. formation, see гѣкати, гѣкати; Berneker 1, 374; cf. ги!

гик 2. see гйка.

гйка, dial. гик (Бойківщина, Кміт 42) 'blade of straw, stalk', first recorded in the XIX c. — Deriv. *гйч[к]а, гйчйна, гйччя, гйчянка*, FN. *Гйчка, Гйчак, Гйчячка, Гйчурко*, МУк. Гйчка (1565 Тупиков 104). — Syn. *стебло*, Кміт I. c.

Origin obscure.

гикіцькати Wd. 'to limp, walk lamely', first recorded in the XIX c. (Желеховський 1, 140). — Subst. *икутильгати*.

A compound *и* — *кйцькати*, cf. such interj. as *беркйць!* and deriv. *беркйцьнути[ся]*.

гилá see килá.

гилéп! dial. interj. 'bang!, plump!', first recorded in the XX c. (Житомирщина, Паламарчук ЛБюлетень 6, 25). — Deriv. *илéпнути*. — Syn. *бух!*

An extended form of *ген!* under the influence of *иля!*, see s. vv.

гиліти 'to strike a ball with a stick; to strike, beat; to put (take) too much', first recorded in the XIX c. — Deriv. *гйлка, ильнўти, ильня, ильняк, ильнитися*; FN. *Гйлик*. — Syn. *бїти м'яч пáлжою; бїти, вдаряти; набирáти, цўнути*; dial. *рáяти, посередничáти* (Городенщина, Велигорський РМ. 3, 275).

The word is related to SC., Sln. *gúľiti* 'to flay, skin', Ru. *жу́литъ* 'to deceive, defraud', PS. **guliti*: **zuliti*: **gyliti*, IE. root ***goul-*: ***geul-*: ***gūl-* 'to bend', cf. РССтоцький Slavia 5, 41, Бузук ЗІФВ 7 - 8, 73, Berneker 1, 362, Pokorný 393; less persuasive is the etymology of Ильинский, Archiv 29, 166, 497, connecting it with *голий*; see also *гүлий*.

гиля!, гиль! Wd. гйля! interj. in calling (or chasing) geese, pigeons, ducks; first recorded in the XIX c. — Deriv.

гйля-га-гйля (Носенко 98). — Syn. *галá!*, РССтоцький Slavia 5, 42.

An o/p. interj., see гел.

гиля́ка see гиля́.

гиль! see гиля́!

гиль 'bullfinch', first recorded in the XIX c.; Ru. dial. *гиль*, Cz. *hýl, hejl*, Po. *gíl, giel*. — Syn. *снйгўр*.

From Po. *gíl* which, in turn, comes from MHG. *gel*, cf. ModHG. *Gelbfink* 'ts', Miklosich 52, Berneker 1, 300, Преображенский 1, 123, РССтоцький 4, 176, a. o.; re. other, less persuasive, etymologies cf. Sławski 1, 279.

гильцé see гильцé.

гимн see гiмн.

гин Wd. (Lk.) 'there', first recorded in the XX c. (Приймак РМ. 2, 450). — Deriv. *гйнде, гйнка, гин - гин* (Желеховський 1, 140). — Syn. *он, ген, там*.

From *и - он*, see s. vv.; cf. also *ген*.

гиндиня́, гиндиченя́ see индiк.

гiндри бiти Wd. 'to idle, lounge', first recorded in the XX c. (Городенщина, Велигорський РМ. 2, 275). — Subst. *дармувáти*.

Origin obscure; perhaps it is connected with *гандри́читися*.

гiнтiв, гiнтив, гинтьóв Wd. 'cart', first recorded in the XIX c. (Макарушка 8). — Subst. *вiз, брiчка*, Гнатюк ЕЗБ. 4, 237.

From Hg. *hintó* 'ts', Гнатюк I. c.

гiнути, Wd. also гiбнути (Желеховський 1, 140), МУк. не гинули (1496), гинуть (1590), гинути (XVI c.), не ги-

нетъ (XVII с.), гинути (1679), не гине (XVIII с.), OES. гыбно (XI с. Остр. ев.), гибьнетъ (1219), гибло (and rarely without б:) гинетъ, гыняше; BRu. *гинуць*, Ru. *губнуть*, dial. *гунуть*, OCS. *rogubnōti*, SC. *gīniti*, Sln. *gīniti*, Cz. *hynouti*, Slk. *hynút'*, Po. *ginać*, LoSo. *gīnuś*, UpSo. *hīnuć*, Plb. *piözgoine*, *vezgoibóne*. — Deriv. *вигнутти*, з[а]-, *по-гунутти*, along with iter. forms *губати*, q. v., *загін*. — Syn. *обернутися внівець*, *перестати існувати*, *пропасти*, *зникнути*, *запастися*, *зникнутися*, *змарнуватися*, *вмерти*, *страшити життя*, *згубитися*, *минутти безповоротно*, Тимченко 523.

PS. **gubnōti* 'ts', related to **gubiti*, see губити; according to Berneker 1, 373, followed by Holub-Korečny 137, Sławski 1, 280, a. o., root **gub-* in this word is ts as in *губати*, q. v.; earlier attempts to separate both roots, cf. Miklosich 82, Bezenberger BB. 4, 352, must be rejected on account of formal identity and semantics: 'to bend down because of age, or weakness' → 'to disappear from view' → 'to perish, die', cf. Zubatý 1, 232 - 233, Holub-Korečny l. c., Sławski l. c.; re. reservations to this see Machek 152 - 153.

гінчати Wd. (Bk.) 'to laugh; to grin, show one's teeth', first recorded in 1934 (Кміт 42). — Subst. *сміятися*, *шкіритися*.

From *гінчий* (< *інший* 'other') with specialized meaning: 'to become other than usually' → 'to laugh' → 'to grin'; on account of the accent and meaning no connection with the following entry can be assumed.

гінчяти, **гінчїти** Wd. 'to groan, moan', first recorded in the XX с. (Борислав, Бандрівський ДослМат. 4, 12), Po. *jęczeć*. — Subst. *важко стогнати*.

From Po. *jęczeć* 'ts' with Wd. substitution of initial *ŷ* by *h*; see also the preceding word.

гир 1. in such idioms as: а гир би ти загирився 'you should disappear completely', гіром ходити 'totally disintegrate', first recorded in the XIX с. (Желеховський 1, 140 - 141). — Deriv. *гирити*, *загирити[ся]*; *гирю - гирю!* — Syn. *щез[би ти]*.

According to РССтоцький, Slavia 4, 48, this entry is connected with the interj. гир!, q. v.; on the other hand, he derives [за]гирити from OHG. *irron* 'to be in error, go astray, mislead, deceive', РССтоцький 4, 118; inconvincible.

гир 2., also гирь SoCp. 'news', MUK. гир, хир (XVI—XVIII с., Дежэ StSl. 7, 163). — Subst. *вістка*, *новина*, *чїтка*, Гнатюк ЕЗб. 4, 237.

From Hg. *hír* 'ts', Гнатюк, l. c., Дежэ, l. c.

гир! interj. expressing the barking of a dog: bow-wow!, ModUk. — Deriv. *гиркання*, [за-, по-]гиркати, [по]гиркатися. *гиріати*, Wd. *гирдіати* (Желеховський 1, 141). — Syn. *гар!*, *гур!*, РССтоцький 3, 151.

A primitive interj. akin to *гар!*, q. v.

гіра Wd. see гїря.

гирбѣт Wd. see хребѣт.

гирбувати SoCp. 'to become (grow) proud', first recorded in 1898 (Гнатюк ЕЗб. 4, 237). — Subst. *гордувати*.

Based on *герб* 'coat of arms, crest' as an emblem of nobility and discrimination of lower social strata; cf. *герб* 'pride', *гербовати* 'to become (grow) proud', Гнатюк l. c.

гїррев, **гїрдев**, **гїрдев** Wd. see гѣррев.

гирешний, **гїрішний**, **гирішливий** 'famous; true, real', MUK. гирешный (XV—XVIII с., Дежэ StSl. 7, 164). — Subst. *слашний*, Желеховський 1, 141; *дійсний*, *правдивий*, Велигорський РМ. 3, 275.

From Hg. *hires* 'ts', Дежэ, l. c.

гірка 1. : гіря.

гірка 2. dial. 'sort of early wheat', first recorded in the XX c. (Грінченко 1, 283), BRu. *ірка*, Ru. *ірка*. — Subst. *рід ярої пшениці*, Дзєндзелівський ЛБюлетень 6, 41.

According to Преображенский 1, 123, it is a transformation of Po. *gryka* 'buckwheat', see гречка.

гиркий Wd. see гіркій.

гирліга see гирліга.

гірло, Wd. also гірло 'mouth, estuary', MUK. гирло (1689 Шаровольський 1, 63); Ru. *ірло* (since 1838 from Uk., cf. Чижевський АУА. 2, 328). — Deriv. гирловій. — Subst. *уста річки*, Бойків 106; *руків, протока через плівню*, Дзєндзелівський ЛБюлетень 6, 41.

From Rm. *gîrlă* 'ts', the ultimate source being Sl. *gъrlo*, see *іорло*, Miklosich 63, Berneker 1, 369, Преображенский 1, 123, Шелудько 2, 130, Горбач 1, 15, 20, Cioreanescu 369, a. o.

гирміти, гирмотати Wd. see гриміти, гримотіти.

гирóчник Wd. instead of огірóчник, see огірóк.

гирсувати dial. 'to draw, sketch, design', first recorded in the XX c. (Грінченко 1, 283). — Subst. *писувати*.

A dial. deformation of *писувати*, q. v.; according to Шелудько 2, 130, it might be derived from Rm. *hirşăi* 'to scratch'; inconvincible.

гирувати 'to lift; to push; to go; to consider', ModUk. — Subst. *підіймати; пхати (з трудом); прямувати; роздумувати*.

Origin obscure; perhaps it is connected with *гир!*

гирчати see гир!

гирштїкатисї Wd. 'to play pranks, frolic', first recorded in the XX c. (Романів, Горбач 7, 37). — Subst. *дуріти, нустувати, бітися жартома*.

From Yi. - G. *hörst du?* 'do you hear?', Горбач l. c.; see also гершт.

гіря, Wd. гира 'weight; dump - bell' MUK. гыря (XVI c. Срезневский 1, 619), OES. на гирѣ; BRu. *іря*, Ru. *іря* — Deriv. *ірка*, SoCp. *ірька, ірявий, ірюватий, ірювій, -іж*, Wd. *іравець, ірівка, ірїн*; FN. *Гиря* (1552 Тупиков 103). — Syn. *тягар, вантаж; нїзь-ко підстрижена голова; ірїва*.

According to Преображенский 1, 124, the word comes from Pers. *giran* 'heavy'; less persuasive is the explanation of Потебня РФВ. 3, 164 : from *гвор* 'swelling'; cf. also Vasmer² 1, 408.

гирь see гир 2.

гіскра Wd. see іскра.

гіссóп see гісóп.

гістик see істик.

гись! interj. to scare away chicken : 'go!, away!', first recorded in the XIX c. — Deriv. *гиськати, -ання*; dial. *гися - гись!* 'вігук, яким відганяють овцець' (Житомирщина, Паламарчук ЛБюлетень 6, 25). — Syn. *гейс[ь]!, гись!*, РССтоцький 3, 150.

A primitive interj. akin to *гейс[ь]!* and *гись!* see s. vv., РССтоцький, l. c. and Slavia 5, 42.

гиття!, гить-тя! interj. ' (call to horses:) ha! (to the right)', ModUk.; Po. *hajti!*, OPo. *hajta!* — Syn. *гайтá!, гуттю!*

A variant of *гайтá!*, q. v.

гиц! interj. 'jump!', ModUk.; SC. *gīc!*, Slk. *hyc!*, Po. *hyc!*, *chyc!* — Deriv. *гiцати, -ання, гiцкати, -ання, гiцнути, -нення*. — Syn. *гоц!, гуц*, РССтоцький 3, 151.

A primitive interj. designating jump, РССтоцький 1. с. and Slavia 5, 42, Brückner 174, Sławski 1, 441.

гiцель, Gsg. гiц[е]ля, dial. гiциль, -иля 'poundman, person employed to catch (kill) stray dogs; rascal, scoundrel, ruffian', ModUk.; BRu. *гiцель*, Ru. dial. *гiцель*, Cz. *hycel*, Po. *hycel*, OPo. *chycel*, *hccel*. — Deriv. *гiцiвкa, -вський, гiцiлярня, гiцельський, -ство, гiцлювати, -ання*. — Subst. *собаколов*.

From ModHG. dial. *Hitzel* 'ts', РССтоцький 4, 235; the medium of Po. *hycel*, assumed by Шелудько 1, 27, Richardt 56, a. o., remains to be proved; cf. also Miklosich 84, Korbut PF. 4, 435, 493, Berneker 1, 380, Brückner 174, Sławski 1, 441 - 442, a. o.

гич 'priceless, without value', first recorded in the XIX c. (Желеховський 1, 141). — Subst. *без вартости, пусте*, Кузеля 71.

From Tk. - Osm. *hič* 'nothing', Горбач 8, 16.

гiчка, гiччя see гiка.

гi Wd. see ги.

гi! interj. in imitating the neighing; also expressing the laughter, ModUk. — Deriv. *гiготати, -ання*. — Syn. *ги!, хи!, xi!*

A primary interj. akin to *га!, ха!*; see ги!, хи!, xi!

гiцинт see гiяцинт.

гiбаль SoCp. see хiбá.

гiбон see гiбон.

гiбрiд, Wd. also гiбрiд 'hybrid, mongrel', ModUk.; BRu. *гiбрiд*, Ru. *гiбрiд* (since 1863), Po. *hybrida*, etc. —

Deriv. *гiбрiдний, гiбрiдизатор, -ація, гiбрiдiзм, гiбрiдизаційний, гiбрiдизований, гiбрiдизувати, -ання*. — Subst. *гiбрианець* [від пари рослин або тварин різних видів], *пóкpуч, бастáрд; слово або назва з двох мов*.

From Lat. *hybrida* 'ts', the ultimate source being Gk. *hybris*, Gsg. *hybridos*, related to Lat. *iber* 'mule', Орел 1, 200, АкСл. 3, 91, Skeat 284, Klein 1, 753, a. o.

гiвгáч dial. 'wry-neck' (Кузеля-Рудницький 141), ModUk. only. — Deriv. *гiвгáчор*. — Subst. *вертишiйка, крутиголовка*.

Origin obscure; perhaps it is connected with *гiготати*, see гi!; *гiвгáчор* f/e. influenced by *кáчор*.

гiвiс Wd. 'non-German soldier in the G. army', first recorded in the XX c. (Горбач 6, 28). — Subst. *вояк-ненiмець iз завербованих полонених*.

From ModHG. *Hiwi* (Npl. *Hiwis*), being an abbr. of *Hilfswilliger* 'voluntary helper', Горбач 6, 28.

гiвнó, dial. also гiмнó (Огоновський 80) 'shit, excrement, droppings, dung, muck', OES. говьно, говна Apl.; BRu. *гайно*, Ru., Bu. *говно*, OCS. *говьно*, SC. *гóвно*, Cz., Slk. *hovno*, Po. *gówno*. — Deriv. *гiвняк, -яцький, -яр[ка], -ярьський, гiвно-iд, -рiй[ка], -хлоп*, dial. *гiмняк, гiмняр, гiмнорiй* (Горбач 7, 37). — Syn. *кал, вiмет, вiдхiд, екскремент*.

PS. **govьno* 'ts', IE. root ***gʷou-* : ***gʷō-* : ***gʷi-*, cf. Skt. *gūtha-* 'excrement', *gūvāti* 'he excretes', Av. *gūda* 'dirt', ModPers. *gūh* 'ts', Arm. *ku* 'dung', Lat. *bubīnāre* 'to soil by menstruation', Cymr. *burd* 'dirty', *budro* 'to soil', Berneker 1, 339, Trautmann 81, GGA. 173, 254, Meillet Ét. 452, Sławski 1, 331, Pokorny 483 - 484, a. o.; less persuasive is its connection with **govędo*, see говядина, suggested by Брандт

РФВ. 22, 124, Hirt IF. 37, 236, Brückner Archiv 39, 7, Maček LF. 53, 345, followed by Vasmer² 1, 424, a. o.

гігант, Wd. *gigánt* 'giant', MUK. *гигантъ* (1499 Срезневский 1, 513), OES. на *гыганы*, *гиганте* (XIV с.); BRu. *гигант*, Ru. *гигант* (since 1704), Po. *gigant*, etc. — Deriv. *гигантизм*, *гигантичний*, *гигантський*, *гигантоманія*, *-фобія*. — Subst. *вѣлет[ень]*, Wd. *великан*.

From Gk. *gigas*, Gsg. *gigantos* 'ts', the ultimate source being PN. *Gigas* 'any of the sons of the Earth and Tartarus', Орел 1, 206, АкСл. 3, 92, Skeat 239, Klein 1, 655, a. o.; Wd. *gigánt* < Po. *gigant* < Lat. *gigas* < Gk. *gigas*, *gigantos*.

гігієна, Wd. *gigíena* 'hygiene, science of health', ModUk.; BRu. *гигієна*, Ru. *гигиєна* (since 1803), Po. *hygiene*, etc. — Deriv. *гигієнічний*. — Subst. *наука про здоров'я*; *заходи для збереження здоров'я*.

From Gk. *hygienós* 'pertaining to health, healthful', Орел 1, 201, АкСл. 3, 93, Skeat 284, Klein 1, 756, a. o.

гігро-, Wd. *gigro-* (Кузеля 71) a compound-forming element 'hygro-' in such words as *гігрограф*, *гігрологія*, *гігрома*, *гігрометрія*, *гігроскопічність*, *гігрофіти*, etc.; ModUk., known to other Sl. as well. — Subst. (rarely) *волого-*, e. g. *гігрометр* — *вологомір*, *гігроскоп* — *вологомір*, *гігроскопічний* — *вологовбірний*, *гігрофільний* — *водолібний*.

From Gk. *hygrós* 'wet, moist, humid', Орел 1, 201, АкСл. 3, 93, Klein 1, 756, a. o.

гід I. arch. год, SoСр. гуд, гід (Дзензелівський 110) 'year', dial. *вгоди*, *гідни свята* Npl. 'Christmas' (Верхратський ЗНТШ 3, 191), MUK. *гуду* Gsg. (1565), *год* (1667), *годовъ* Grpl. (1667), *кажді год*: *кажді рок* (XVII с. Гептаглот 28), *годъ* (1772), *год* (XVII—XVIII с. Інтермедія 115, 127, 188 - 191), *в якихъ годахъ* (1735), *в году* (XVIII с.),

OUk. *годъ* (XIV—XV с. Kuraszkiewicz 141), *годъ* (1366, 1407), *год* (1424), OES. *годъ* (XI с. Остр. ев.), *прѣже года* (1119), *три годы* (XIV с.); BRu., Ru., Bu., Ma. *год*, OCS. *godъ*, Sln., SC. *gód*, Cz., Slk. *hod*, Po. LoSo. *godу* (Npl.), UpSo. *hody*, Npl. 'Christmas'. — Deriv. *годó[чо]к*, *годí-на*, *годín[оч]ка*, *-нонька*, *годíнный*, *-и[чо]к*, *годинни-ковий*, *годинникáр*, *-ка*, *-ство*, Wd. *toiíd*, here also: *гóді*, *гóден*, *гóдний*||*гідний*, *вiгóда*, *вигідний*, [*в-*, *до-*, *з-*, *на-*, *по-*, *при-*]*гóдити[ся]*, *в-*, *до-*, *гóджáти*, *-áння*, *в-*, *до-*, *з-*, *по-* *гóджувати*, *-áння*, *гóдиться*, *погóда*, *не[по]гóда*, *вiпогóдити[ся]*, *вiпогóджуватися*, *при-*, *у-* *гóда*, etc.; GN. *Вигóда*, *Гóди*, *Гóдиша*, *Гóдині*, *Гóдiв*, *Гóдóвичi*, *Гóдóжичi*, *Гóдóуни́вка*, MUK. *година* (XV—XVIII с.), *годинний* (XVII с.), *годинонка* (XVIII с.), *годинникъ*, *годинникъ* (XVIII с.), OES. *година* (XI с. Остр. ев.), *го-дыщныи*. — Sup. *рик*; MUK. *час*, *порá*, *добá*; *мiра чáсу*, Тимченко 540.

PS. **godъ* '[proper] time', IE. root ***ghodh-*: ***ghedh-* with orig. meaning 'belonging to one another' and 'suiting', cf. Skt. *gádhyā-* 'to be held together', Goth. *gadiŕiggs* 'relative', AS. *gegada* 'companion', MHG. [*ge*]*gate* 'equal associate, one's equal, husband', ModHG. *Gatte* 'husband', Du. *Gade* 'spouse', MHG. *gater*, Du. *te gader*, AS. *geador*, E. *together*, MHG. *gaten* 'to come together, agree', E. *to gather* 'to assemble', Alb. *ngeh* 'free time', ToA. *kāck-*, ToB. *kācc-* 'to be delighted', etc.; here in ablaut also: Goth. *góds*, OHG. *guot*, E. *good*, Lith. *guōdas* 'esteem, glory', Latv. *gūods* 'ts'; Bezenberger BB. 16, 243, Zubatý 1, 135, Berneker 1, 318, Преображенский 1, 137 - 138, Kluge 107, 127, Trautmann 74, Pokorný 423 - 424, Sławski 1, 307, Георгиев 259, Vasmer² 1, 426; re. semantics cf. Ветухов ИзвОРЯС 19 : 4, 133; previous attempts to derive it from G. have been rightly rejected, cf. Kiparsky 1, 67; inconvincible is also its etymology from IE. ***ghed-* 'to reach', Vaillant RES. 22, 26 - 27; see also *гадати* (**gad-*: **god-*).

гід 2. SovUk. see гід.

гідальго 'hidalgo, Sp. nobleman of secondary rank', ModUk.; BRu. *видальго*, Ru. *видальго* (since 1803), etc. — Subst. *еспанський шляхтич*, Кузеля 71.

From Sp. *hidalgo*||*fidalgo* 'son of something; son of fortune' Орел 1, 202, АкСл. 3, 94, Skeat 270, Klein 1, 728, а. о.

гідеш SoCp. see гідаш.

гідра, Wd. гідра, Кузеля 71, 'hydra, water-serpent', ModUk.; BRu. *ts*, Ru. *видра* (since 1834), Po. *hýdra*, etc. — Subst. *водний вуж, потвора з кількома головами*, Кузеля 71.

From Gk. *hýdra* 'ts', Орел 1, 202, АкСл. 3, 94, Skeat 284, а. о.; see also the following word.

гідро- a compound-forming element 'hydro-' in such words as *ідро-гіль*. -*геологія*, -*гнозія*, -*гномонія*, -*гност*, -*графічний*. -*графія*, -*динаміка*, -*електричний*. -*карбюр*. -*керам*. -*кефал*. -*ксіл*. -*ліза*. -*логія*. -*мантія*. -*медізи*. -*метеори*. -*метр*. -*метрія*. -*механіка*. -*нефроза*. -*нат*. -*натичний*. -*плян*. -*пневматичний*. -*пневмонія*. -*пульт*. -*скон*. -*статика*. -*статичний*. -*сфера*. -*тахометр*. -*техніка*. -*торакс*. -*торф*. -*тропізм*. -*фан*. -*фітологія*. -*фон*. -*хемія*. -*хінон*, etc.; ModUk., known to other Sl. as well. — Subst. *водо-*, e. g. *ідропатія*: *водолікування*, *ідроплян*: *водолітак*, *ідротерапія-водолікування*, *ідротфільний-водолілюбний*, *ідротфит-фодорист*, *ідротфобія-водобільня*, etc.

From Gk. *hydro-* (:*hýdōr*) 'water', Орел 1, 202, АкСл. 3, 95, Klein 1, 754, а. о.

гієна 'hyena, a sow-like quadruped', ModUk.; BRu. *иєна*, Ru. *иєна* (since 1790), Po. *hiena*, etc. — Subst.

хижа тварина (савець), що живиться виключно падлом.

From Gk. *hýaina* 'hyena', Орел 1, 205, АкСл. 3, 99, Skeat 284, Klein 1, 756, а. о.

гієрарх, also ієрарх 'hierarch, high priest', MUK. *гієрархія* (XVII c.); BRu. *ієрарх*, Ru. *ієрарх*, etc. — Deriv. *ієрархія*||*ієрархія*, *ієрархичний*. — Subst. *голова (віща духовна особа)*, Орел 1, 362.

From Gk. *hierarchēs* 'leader of sacred rites, high priest', Орел 1. c., Skeat 271, Klein 1, 729.

гій Wd. see ги.

гіля, dial. also гіля 'branch, twig' MUK. *голь* (1596 — Зизаній), *голь* или *голца* з листямъ (1627 Беринда), *голями* Irl. (XVIII c.), на десяти голяхъ (XVIII c.), OES. *голь*; BRu. *галлє*, Ru. *голья*, Slh. *gól*, Czech. *hál*. — Deriv. *гілля[ч]ка*, *гіллячко*, *ілка*, *ілонька*, *ілкоріз*, *ілочка*, *ільце*, *ілковий*, *іллястий*, *іллявий*, *іллястий*, -*тість*, Wd. *ілечко*, *гиліна*, *гиля[ка]*, *гильце*, *гил[ь]ка*, *гильністий*, *гильстий*. — Syn. *вітка*, *галузь*, MUK. *вѣтвѣ* (1596 Зизаній), *вѣта* или *вѣтвѣ*, *рѣска*, *галуз* (1627 Беринда).

PS. **golvja* 'ts', root **gol-*, see гільй; here in apophony *галузь*, q. v.

гіляк 'Kila', (Siberian ethnic group), ModUk.; Ru. *иляк*. — Deriv. *іляцький*. — Syn. *нівх*.

The name is derived from Amur dial. *kilä* 'Tungus', Siberian ethnic group, which calls itself *nivux* 'man, master', Vasmer² 1, 406.

гільдія see гільдія.

гільза 'cartridge-case; cigarette-wrapper; bushing, sleeve; tube, case' ModUk.; BRu. *ts*, Ru. (since 1803) *гиль-*

за, Po. *gılza*, etc. — Deriv. *гільзовий*. — Subst. *патрѠн*, *обіймиця*, *металѠва рѠрка*, *начінена вибуховою речовиною*, *що виштовхує гарматень або кѠлю при стрілянні*; *паперѠва рѠрка для набивання її тютюнѠм*, *звійка*.

From ModHG. *Hülse* 'ts', РССтоцький 4, 215, Орел 1, 206, АкСл. 3, 100.

гільйотїна see *гільйотїна*.

гільтай, *гільтай* see *гультай*.

гільцѠ, also *гильцѠ* 'ritual wedding tree (Uk. custom)', first recorded in the XIX c. — Syn. *вильцѠ*, *смерѠка*, *різка*, *деревицѠ*.

From *гїлля*; *гильцѠ* goes back to *вильцѠ* as to the point of departure, see s. v.

гїмен 'hymen, the virginal membrane', ModUk.; BRu. ts, Ru. *гїмѠн*, etc. — Deriv. *гїменѠй*. — Subst. *перѠтинка в зѠвнїшній частїні дївѠчого статевѠго Ѡргану*.

From Gk. *hymēn* 'skin, membrane', Орел 1, 206, Klein 1, 757, a. o.

гїмн, Wd. *гимн*, 'hymn', MUK. *гимнѠ*, *гумнѠ* (XVII c.); BRu. *гїмн*, Ru. *гимн* (since 1792), Po. *гимн*, etc. — Subst. *урочїста пісня на пошану БѠга, святѠго, герѠя, національної ідѠї, держави, історїчної подїї*, Орел 1, 206; Wd. *славень*.

From Gk. *hymnos* 'song in praise of God or heroes', Орел 1, 206, АкСл. 3, 101, Skeat 284, Klein 1, 758, a. o.

гїмназія, Wd. *гїмназія* 'gymnasium, high school', MUK. *гумназіонѠ*, *гумназіумѠ* (1632); BRu. *гїмназія*, Ru. *гимназія* (since 1762), Po. *gimnazjum*, etc. — Deriv. *гїмназіст*, *-ка*, *гїмназіійний*, Wd. *гїмназіяльний*. — Subst. (*у гре-*

ків :) *місце до гїмнастїки*; (*пізній* :) *серѠдня шкѠла де вчать латїнської і грецької мов*, Кузеля 82.

From Gk. *gymnasion* 'gymnastic school; school', Орел 1, 206, АкСл. 3, 102, Skeat 255, Klein 1, 690, a. o.

гїмнаст, Wd. *гїмнаст*, 'gymnast, acrobat', ModUk.; BRu. ts, Ru. *гїмнаст* (since 1806), Po. *gimnastyk*, etc. — Deriv. *гїмнаст[и]ка*, *гїмнастїчний*, *гїмнастѠрка*. — Subst. *людїна*, *вправна в гїмнастїці*, *що займѠється гїмнастїкою як профѠсїєю*, ЛѠхїн 154.

From Gk. *gymnastēs* 'trainer of athletes', АкСл. 3, 103, Skeat 233, Klein 1, 690.

гїмнѠ see *гївно*.

гїн, Gsg. *гѠну*, also Npl. *гѠни* 'chasing, pursuing; length of tilled field' MUK. *гоновѠ* Gpl. (XVI c.), *гоны* Npl. (1627, Беринда), на *гонѠ* (1693), за *гони* (1708), *гоней* *нивнихѠ* на *пять* (XVIII c.); OES. *три гоны* (1150, XIV c.); Ru. *гон*, *гѠны*, SC. *gōn*, Sln. *ogōn*, Cz. *hon*, Po. *gon*. — Deriv. *гїн[оч]ки*, dial. *згїн* (Ващенко 28). — Syn. *гнѠння*; (*здебільшого вживѠється у множині*) *дѠвший бїк нїви*, *сінокѠсу*, *що прохѠдить рѠтѠй плѠгом (нївний, плугівий)*, *абѠ косѠр з косѠю*; *такѠ смѠга*, *як мїрити довжинѠ*, Тимченко 563; Wd. *збїгѠвище*, *згѠтѠ*, Верхратський ЗНТШ. 3, 191; MUK. (also), *час коли женѠть чѠреду*; *місце лѠву*, *лѠви*, *полювѠння*; *стадїонѠ*, *стадїй*, *стан* (1627 Беринда).

Derived from *гонїти*, see *гнѠти*, Винник 43 - 46.

гїнандроморфїзм 'form of hermaphroditism', ModUk. — Subst. *однѠ із форм гермафродитїзму*, *коли особѠ маѠ деякі прикметї чоловїчої і деякі жїнѠчої статї*, Орел 1, 206.

From Gk. *gynē* 'woman', *anēr* 'man', Орел 1, 206, Klein 1, 690, a. o.

гінджей, AmUk. see енджин.

гінкей, Wd. гінкей, гінцеј 'gynaecium; apartment for women; the pistils of a flower collectively', ModUk.; Ru. *гинекей* (since 1803), etc. — Subst. *жіноча половіна грецького дому*, Кузеля 82.

From Gk. *gynaikeios* 'pertaining to a woman; womanly, feminine', Орел 1, 206, АкСл. 3, 103, Klein 1, 690, Onions 421, а. о.

гінко- a compound-forming element 'gynaeco-' in such words as *гінкократія, гінкоболог, гінкологія, гінкоманія, гінкомастія*, etc.; ModUk., known to other Sl. as well. — Subst. (rarely) *жінко-* e. g. *гінкофаг* — *жінко-ненависник*, Бойків 109.

From Gk. *gynaios* 'womanish, female', Орел 1, 206, Partridge 900.

гінкий, гінко : гоніти see гнати.

гінтерлянд Wd. 'hinterland, background', first recorded in the XX c. (Бойків 109). — Subst. *запілля*.

From ModHG. *Hinterland* 'ts', РССтоцький 4, 210.

гінтіна Wd. 'shingle-like board', first recorded in the XIX c. (Желеховський 1, 141). — Deriv. *гінтинка* (<**гінтинка*). — Subst. *Гонта*.

A dial. dimin. form of *Гонта* < *Гонта*, q. v.

гіпер- a compound-forming element 'hyper-' in such words as *гіперальгізія, гіперастенія, гіпербатон, гіперболя, гіперлікемія, гіперемія, гіперестезія, гіперидроза, гіперкінеза, гіперкомплексивий, гіперкоректний, гіпермнезія, гіперплазія, гіперсекречія, гіпертонія, гіпертрофія*, etc.; ModUk., known to other Sl. as well. — Subst. *багато-*, e. g. *гіпердактилія* — *багатопалість, гіпермастія* — *багатоуродість*.

From Gk. *hyper* 'over, above, beyond', Орел 1, 207, АкСл. 3, 104, Klein 1, 758, а. о.

гіпноза, SovUk. гіпноз 'hypnosis', ModUk.; BRu. *гипноз*, Ru. *гипноз* (since 1863), Po. *hipnoza*, etc. — Deriv. *гіпнотизер, гіпнотизм, гіпнотизувати, гіпнотизування, гіпнотичний*. — Subst. *сонний стан; штучний сон, спроводжений магнетичним впливом одної особи на другу*, Кузеля 72.

From Gk. *hypnos* 'sleep', Орел 1, 208, АкСл. 3, 106, Klein 1, 760, а. о.

гіпо- 1. a compound-forming element 'hypo-' in such words as *гіпоплазія, гіпоскоп, гіпостаза, гіпостасувати, гіпостась, гіпосульфит, гіпотакса, гіпотеза, гіпотєка, гіпотєнсія, гіпотенуза, гіпотермальний, гіпотетичний, гіпотєчний, гіпотонія, гіпотрофія, гіпотрохіда, гіпофіза, гіпохондрик, гіпохондрія, гіпоцентр, гіпоцикліда*, etc.; MUK. *гиппохондричний* (XVIII c.), known to other Sl. as well. — Subst. *без-*, e. g. *гіпостєнія : безсілля*.

From Gk. *hypo* 'under, below, from below', Орел 1, 208, АкСл. 3, 107, Klein 1, 760, а. о.

гіпо- 2. a compound-forming element 'hippo' in such words as *гіпогірф, гіподром, гіпокентавр, гіпокрєн, гіпологія, гіпопотам*, MUK. *гиппокентавр, гвпокентавр* (XVII c.), known to other Sl. as well.

From Gk. *hippos* 'horse', Орел 1, 208, АкСл. 3, 108, Klein 1, 732, а. о.

гіпс, Wd. гіпс (Кузеля 82) 'gypsum, plaster', ModUk.; BRu. *гипс*, Ru. *гипс* (since 1704), Po. *gips*, etc. — Deriv. *[за]гіпсувати, -ання*. — Subst. *білий, м'який мінерал із сірчанокислового вапна й води, вживаний на ліпні ро-*

бóти, на нерухóмі пов'язки, а також на здóбриво, Бойків 110.

From Gk. *gýpsos* 'chalk', Flood 106, Вовк 5, Орел 1, 210, АкСл. 3, 108, а. о.

гіпсóметр 'hypsoneter, an instrument for measuring altitudes', ModUk.; BRu. *гiпсамéтр*, Ru. *гипсóметр* (since 1892), etc. — Deriv. *гiпсóмéтрiя*, *гiпсóмéтрó-мeтр*, *гiпсóмéтрiчний*. — Subst. *висотóмiр*, Орел 1, 210.

From Gk. *hýpso*; *hýpsos* 'height' and *métros* 'measure', Орел 1, 210, АкСл. 3, 109, Klein 1, 762, а. о.

гіпóр see *гіпóра*.

гірка : *горá*.

гірка́ : *гіркий*.

гіркий 'bitter; miserable', MUK. в горких слезахъ (1489), гор'кость (1596, Зизаній), смерть горкая (1622), з горкои бѣды (XVII с.), гóрекъ : гóркий (1627, Беринда), гор'кая, горкіе Npl., горкими Ipl. (XVIII с.); OES. горько (XI с. Остр. ев.), горькъ (1073 Изб. Св.), горькы слъзы (XI с.), горкую... смръть, отъ горкаго заточенія; BRu. *гóрки*, Ru. *гóрский*, OCS. *горькъз*, Bu. *гóрзк*, Ma. *гóрок*, SC. *górak*, Sln. *gorək*, Cz. *hořký*, Sln. *horký*, Po. *gorzki*, LoSo. *górki*, UpSo. *hórki*, Plb. *güörké*. — Deriv. *гiрéнький*, *гiркiсiнький*, *гiркувáтий*, -*мiстъ*, *гiркiстъ*, *гiркотá*, *гiрчáк*, *гiрчiця*, *гiрчiчний*, *гiрко*, *гiрéнько*, *гiркувáто*, [з]гiркнути, dial. *гiркан[я]*, *гiркош*, *гiркúша*, *гiрчáнка*, *гiрчiна*, *гiрчiчка*, *горкúн*, -*úша*, *гiркокаштáн* (Маковиеcki 8, 180), *гiрчiцьи* (Горбач 7, 37), MUK. горкопельный (1631), горкость (XVI—XVIII с.), горкоточный (XVII с.), горкотуранский (1633), горчáкъ (1545), горчiца : горушiца (1627 Беринда), горчiчный (XVI—XVIII с.); FN. *Гiрчáк*, *Горкúн*, MUK. Гѣрко (XIV—XV с.

Kuraszkiewicz 149); GN. *Гiрéчко*. — Syn. *щó мáе смáк протилéжний солóдкому, смáк жóвчi, полiну́; важкий, тяжкий, прiкрий, немiлий, нещаслiвий*, Тимченко 569.

PS. **горькъз[ъ]* 'ts' connected with **gorěti*, see *горiти*.

гiрлáнда see *гiрлáнда*.

гiрмотáне SoCr. 'thunder', first recorded in 1911 (Гнатюк ЕЗб. 30, 337). — Subst. *гiрiм*.

A dial. form for *гiрiмотáння* : *гiрiмотáти*, see *гiрiмати*.

гiрний, *гiрнийк*, *гiрнийáк* see *горá*.

гiро AmUk. 'hero', first recorded in 1963. — Subst. *герóй*.

From E. *hero* 'ts', Білаш 185; see *герóй*.

гiрóк dial. see *огiрóк*.

гiроскóп 'gyroscope; a heavy rotating wheel, having its axis free to turn in any direction', ModUk.; BRu. *гiраскóп*, Ru. *гiроскóп* (since 1863), etc. — Subst. *гiростáт*, *дзiгá*, Орел 1, 210.

From Gk. *gýros* 'circle', *skopeîn* 'to look at, examine', Орел 1, 210, АкСл. 3, 110, Klein 1, 691, а. о.

гiрський see *горá*.

гiрчáк, *гiрчiця* see *гіркий*.

гiрший 'worse', MUK. горшъ (XVII—XVIII с.), горшiй (XVI—XVII с.), OES. на горшее зло; горшему Dsg.; на горшину (1073 Изб. Св.); BRu. *гóршы*, Ru. *гóрший* (: *гóрский*), *гóрше*, OCS. *gorijъ*, SC. *gōrī*, *gorši*, Cz. *horší*, OCz. *hoří*, Slk. *horší*, *horšie*, Po. *gorszy*, LoSo. *góršy*, UpSo. *hórši*. — Deriv. *гiрш[e]*, *гiршати*, -*ання*, з-, по- *гiрши-*

ти[ся], з-, по- іршувати[ся], з-, по- іршений, -ня. — Syn. *віщий ступінь від злий, поганій; поганіший, прикріший*.

Derived from **gorēti*, see *горіти*; orig. meaning: 'burning, bitter', Berneker 1, 234, a. o.

гісоп, dial. also *гіссоп*, *гиссоп*, *і(с)соп*, *ізух*, *езул*, *сусоп* (Makowiecki 188) 'Hyssopus officinalis L.: hyssop, aromatic plant', OES. *вссопъ* (XI с. Остр. ев.); Ru. *иссоп*, OCS. *усоръ*, *ософъ*, *исофъ*, Po. *hisor*, etc. — Deriv. *ісопова трава*; here also (f/e. influenced by *Йозеф*, *Юзеф*;) *йозефок*, *юсінок*, *юзефка*, *юзефок*, *юзенки*, (f/e. influenced by Осип:) *осінок*. — Subst. *чагарникіова росліна, ужівана в жидів у ритуалі очіщення*.

From Gk. *hýssopos* 'aromatic plant', Орел 1, 210, Skeat 285, Klein 1, 762, a. o.

гістереза 'hysteresis, the lagging in the magnetic force behind the magnetizing force', ModUk. — Subst. *явище відставання магнетного стану заліза й сталі від магнетного поля. під діянням якого вони цей магнет наб'ули*, Бойків 110.

From Gk. *hystéresis* 'shortcoming, deficiency', Орел 1, 210, Klein 1, 762.

гістерія 'hysteria', ModUk.; BRu. *істэрыя*. Ru. *истерия*, Po. *histeria*, etc. — Deriv. *істерика*, *істерик*, *-чка*, *істерологія*. — Subst. *нервова хвороба, що супроводиться розладом психіки, чутливості, рухової сфери*.

From Gk. *hystérā* 'womb', Орел 1, 210, Onions 457, Klein 1, 782, a. o.

гісто- a compound-forming element 'histo-' in such words as *гістогенеза*, *гістогенія*, *гістоліза*, *гістологія*,

гістопатологія, *гістохемія*, etc.; ModUk., known to other Sl. as well. — Subst. *гістогенний: тканінний*.

From Gk. *histós* 'ship's mast; loom; warp; web', Орел 1, 211, АкСл. 3, 110, Klein 1, 733, a. o.

гісторія Wd. see *історія*.

гістріон 'an. actor in ancient Rome', ModUk. — Subst. *актор у давньому Римі*, Бойків 111.

From L. *histriō* 'actor', Орел 1, 211, Klein 1, 734, a. o.

гістя, **гостя** see the following word.

гість, Gsg. *гостя* 'guest, visitor', MUK. *гости* Npl. (1487), *гостей* Gpl. (1498), *гостемъ* Dpl. (XVII с.), *гость* (1693), *без гостя* (XVIII с.); OUK. *гость* (XIII с.), *гостемъ* Dsg. (1366), *гостю* Dsg. (1440); OES. *гостье* (945), *гостьмъ* Dpl. (1073 Изб. Св.), *гостя* Gsg. (1136), *гость* (1262 - 1263), *гость со гостемъ* (1300); BRu. *госць*, Ru. *гость*, OCS. *gostь*, Bu., Ma. *гост*, SC. *gôst*, Sln. *gôst*, Cz. *host*, Slk. *host'*, Po. *goścé*, LoSo. *gósć*, UpSo. *hósć*, Plb. *güöst*. — Deriv. *гостець*, *гостонько*, *гістя||гостя*, *гостина*, *-нець*, *-ничик*, *-ний*, *-ниця*, *-ність*, [*за-*, *по-*] *гостити[ся]*, *гостювати*, *гостинодворець*, MUK. *гостина* (XVI—XVII с.), *гостець* (1738), *гостинець* (XVI—XVIII с.), *гостинникъ* (XVII с.), *гостынный* (XVII с.), *гостинница* (XVI—XVII с.), *гостинный* (XV—XVIII с.), *гостити[ся]* (XVII—XVIII с.), *гостина* (XVIII с.), OES. *гостин[ьн]ица* (XI с.), *гостинь*, *гостиньи*, *гостиньникъ* (XI с.), *гостиньныи* (1136), *гостиньць* (1340), *гоститва*, *гостьба*, *гостити[ся]*, FN. *Гостята*, GN. *Гостів*, *Гостомель*, *Гостинці*, *Білогоща* (falsely also *Білогорща*), *Доброгостів*, *Дорбогоща* (falsely also *Доброгорща*). — Syn. *людина, що прибула на короткий час або в справі торгівий, або з приязні, або з яких інших причин*, Тимченко 591; *людина, що прибула на відвідини, відві-*

дувач; МУк. иноплемѣнникъ : чужозѣмецъ, прихѣдѣнь... (1627 Беринда).

PS. **gostь* 'ts', IE. ***ghostis* 'foreigner, guest', cf. Lat. *hostis* 'foreigner; enemy', Goth. *gast*, Npl. *gasteis*, OIc. *gestr* 'guest (uninvited)', AS. *gyst*, *giest*, Du. *gast*, E. *guest*, ModHG. *Gast*; it is worthy of notice in how many ways Romans, Teutons, and Slavs have transformed the idea underlying the old inherited word for 'stranger': the Roman regards him as an enemy, among the Teutons and Slavs he enjoys the greatest privileges, cf. Uk. proverb : гість в дїм — Бог в дїм; Miklosich 74, Berneker 1, 337, Преображенский 1, 152, Brückner 153, Trautmann 80, Младенов 107, Machek 139, Sławski 1, 328, Георгиев 268, Kluge 107, Skeat 253, Pokorny 453, a. o.; re. semantic development cf. Огієнко РМ. 2, 355 - 356, Онацький 2, 249, 275.

гісь! interjection in driving oxen : 'go ahead!, forward!', ModUk. — Deriv. *гіськати*, -ання. — Syn. *гейс[ь]!*, *гись!*, РССтоцький 3, 150.

A primitive interj. akin to *гейс[ь]!* and *гись!* see s. vv., РССтоцький, I. c. and Slavia 5, 42.

гіт 1. Gsg. *гіта* 'heat', ModUk.; Ru. *гим* (since 1863). — Deriv. *гітовий*. — Subst. (в різних змаганнях:) *прибуття змагальника до призового стовпа першим певне число разів*, Бойків 111.

From E. *heat* 'ts', АкСл. 3, 111.

гіт 2. Gsg. *гіту*, AmUk. 'heat', first recorded in the XX c. — Subst. *теплó, жар, спѣка*.

From AmE. *heat* 'ts'.

гіт 3. see гіт.

гітара, Wd. *гітара* (Кузеля 82), 'guitar, stringed musical instrument' ModUk.; BRu. *ts*, Ru. *гитара* (since 1803),

Ро. *gitara*, etc. — Deriv. *гітаріст*, -ка. — Subst. *стріунний щипковий інструмент*, Бойків 121.

From Sp. *guitarra* 'guitar', Орел 1, 211, АкСл. 3, 111, Skeat 254, Klein 1, 687, a. o.

гітінка : гінтіна.

гітов 'clewline' ModUk.; Ru. *гітов*. — Subst. *клубова, клубна лінка, клубниця*, Степанковський 43.

From Du. *geitouw* 'ts', Meulen 66, Степанковський I. c.

гіц Wd. 'heat', first recorded in the XX c. (Романів Горбач 7, 37). — Deriv. *гіцувати*. — Subst. *сільний жар при випалюванні цегли*.

From ModHG. *Hitze* 'ts', Горбач I. c.

гіцаш Wd. 'foreman in a saw-mill', first recorded in the XIX c. (Желеховський 1, 142). — Subst. *керівник у праці в тартакі*.

From Rm. *hățaș* 'ts', Шелудько 2, 130, Cioreanescu 397.

гічка 'gig' ModUk.; Ru. *гічка*. — Subst. *гончак (дівчий легкий човен до вжитку старшини судна)*, Степанківський 88.

From E. *gig* 'ts', АкСл. 3, 112, Степанківський I. c.

гіша! SoCr. interj. to scare away chicken : 'go!, away!', first recorded in 1911 (Гнатюк ЕЗб. 30, 337). — Subst. (вїраз для положання птиць:) *сяга!*, Гнатюк I. c.; *гись!*

A dial. variant of *гись!*, see q. v.

гіспан 'Spaniard' (Шевченко 1, 133), МУк. *Гіспан* (1632); Ро. *hiszpan*. — Subst. *іспанець, еспанець*.

From Ро. *hiszpan* 'ts'.

гія 1. Wd. 'fear; loss of time', first recorded in the XIX c. (Желеховський 1, 142). — Subst. *страх : втрачана часу*.

Origin obscure; perhaps it is connected with the following entry.

гія 2. Нс. 'need, lack', first recorded in the XIX c. (Желеховський 1, 142). — Subst. *тréба*.

From Нг. *hi*, *hiany* 'lack'.

гіяба, гляба Wd. 'unfortunately, in wain', first recorded in the XIX c. (Желеховський 1, 142, 144). — Subst. *на жалъ*; *гóди, дарма́*, Кузеля 73.

From Нг. *hiába* 'ts'.

гіякінт see **гіяцінт**.

гіял-, гіяло- a compound-forming element *hyal-, hyalo-* in such words as *гіялографія, гіялотінія, гіялюрґія*, etc.; ModUk., known to other Sl. as well.

From Gk. *hyal-, hyalo-* 'glassy, transparent', Partridge 904, Klein 1, 753; see also the following entry.

гіяліт 'hyalite', ModUk. — Subst. *мінерал, відміна опалу*, Бойків 111.

From G. *Hyalit*, coined in 1794 by A. G. Werner, G. geologist and mineralogist, from Gk. *hýalos* 'glass' and suffix *-it*, Klein 1, 753.

гіяцінт, гіякінт, SovUk. **гіяцінт**, dial. **якінт, якінф, яцінт** (Makowiecki 183) 'Hyacinthus orientalis L. : hyacinth', MUK. **гіяцінтъ** (XVII c.), **синетá : гвацінтъ** (1627 Беринда); BRu. *гіяцѣнт*, Ru. *гиацинт* (since 1790), Po. *hiacynt* (since the XVI c.), also *jasyn[k]t, jachant* (XV c.), etc. — Deriv. *гіяцінтовий, гіякінтовий*, dial. *яціна, яцко, яць*; PN. *Гіякінт*. — Subst. *яцвіт, мартовий цвіт*, Makowiecki l. c.

Uk. *гіяцінт* from Lat. *hyacinthus*, *гіякінт* from Gk. *hyákynthos* — a fabulous flower supposed to have sprung from the blood of myth. *Hyákynthos*, belovéd and

slain by Apollo, Berneker 1, 443, Sławski 1, 421, АкСл. 3, 87 - 88, Skeat 284, Klein 1, 752, a. o.; see also **яхонт**.

гла Wd. see **ігла**.

глабці, also **глабці** Npl. 'sleigh', MUK. **глабці** (1574), **глабци** (XVIII c.), **глабцѣ** (1754), **глапцы** (XVIII c.). — Deriv. *глабчастий*; MUK. **пять возовъ глабчастыхъ** (1734), **к возамъ глабчастымъ** (XVIII c.). — Syn. *сáни*; MUK. *лубкі в вóзі абó в сáнях*, Тимченко 525.

Derived from **glab-* — an aroponic form of **glob*, see **глоба**.

глабцовáть, глапцовáть dial. 'to rob', first recorded in the XX c. (Житомирщина, Лисенко Слл. 16). — Subst. *брати, відбирати насильно*, Лисенко l. c.

The word seems to be derived from *глабці*, q. v.; the meaning 'to rob' developed from 'to take by force and put into глабці'.

глава́, Wd. **глава** (Желеховський 1, 142) 'chapter'; SovUk. **глава́** 'head, chief', MUK., OUK. and OES. **глава** 'head; chapter', see **голова́**. — Deriv. *главень*.

From OCS. *glava* 'head; chapter', see **голова́**.

главк SovUk. 'central committee'; BRu. *глаўк*, Ru. *главк* (since 1934). — Subst. *головний комітет*.

From Ru. *главк* 'ts'.

главковéрх SovUk. 'supreme commander, commander-in-chief'; BRu., Ru. **ts**. — Subst. *верховний команді́р*.

From Ru. *главковéрх* — abbr. : *верховный главнокомандующий* 'supreme commander, commander-in-chief', АкСл. 3, 114.

главкóма, Wd. **гявкóма** (Кузеля 38) 'glaucoma, an eye disease', ModUk.; BRu. *глаўкóма*, Ru. *глаукóма* (since

1875), etc. — Deriv. *главконіт*. — Subst. *катаракта*, *завмирання очного нерва*, Орел 1, 211.

From Gk. *glaukós* 'gleaming, bright; gray, bluish green', Орел 1, 211, АкСл. 3, 133, Onions 400, Klein 1, 660, a. o.

главкóм SovUk. 'chief, commander-in-chief'; Ru. *главкóм* (since 1934). — Subst. *гóловно-комáндуючий*.

From Ru. *главкóм* 'ts'.

Главосік see Головосік[и].

глагівка, **глагїлка** Wd. see ягїлка.

глагóл arch. 'word' (e. g. Шевченко 1, 133), MUK. *гль* (1596 Зизаній), OES. *глаголь*; Ru. *глагóл*, OCS. *glagolъ*, Bu. *глагóл*, Cz. *hlahol*. — Deriv. arch. *глагóлати*, *-ання*, *глагóль*, *глагóлшя*, *-ичний*, Wd. *глаголóйка*, MUK. *глаголати* (XVI—XVIII с.), *глаголити* (XVII с. Гептаглот 20), *глаголя* (XVIII с.), OES. *глаголати*, *-аніє*, *глаголь*; FN. *Глаголь* (pseudonym of В. Горлєнко, Тулуб 229), MUK. *Глаголевъ*, *Глаголевич* (1557 Тупиков 515). — Subst. *слóво*.

From OCS. *glagolъ* 'ts', being an o/p. reduplication **gol-gol-ъ*, see гóлос; Чапленко's reconstruction **гололо-литъ* — **галагїлка* (> *галагїска*) and its derivation from Kabard. *гээлгээн*, cf. his *Нові знадоби*, 2, 26 - 27, is less persuasive.

глагьи Wd. see глáдкий.

гладіатор see глядіятор.

глáдкий 'smooth, sleek, level, even, plain, unfigured' **глáдкий** 'stout, fat, corpulent, well-fed, fleshy', MUK. *гладкого* Gsg. (1573), *негладкий* (1627 Беринда), *гладка* (XVIII с.); OES. *гладькы* (XI с. Остр. єв.), *по гладькоу пути* (XI с.), *гладькии* (1359), *гладокъ* (XV с.). — BRu. *гладкі*, Ru. *гладкий*, OCS. *gladzъkъ*, Bu. *гладък*, Ma. *гладок*,

SC. *glädak*, Sln. *glädak*, Cz., Slk. *hladký*, Po. *gladki*, LoSo. *gladki*, UpSo. *hladki*. — Deriv. *гладкїсть*, *-ко*, *гладкошєр-стий*; more deriv. without suffix *-ък-*: [*за-*, *по-*, *при-*] *гладити*, *вїгладити*, [*ви-*, *за-*, *по-*, *при-*] *гладжувати*, *гладжений*, *-ня*, *гладїлка*, *гладїльний*, *-ик*, *-иця*, *гладина*, *гладєнный*, *гладє[се]нький*, *-ко*, *гладїш*, *-ка*, *гладнути*, *гладун*, *-ўха*, *гладўшник*, *гладўщик*, *гладїнь*, *гладь*, *гладўш*, *гладшати*, *гладик*, *гладїльце*, *гладїй*, *гладїнка*, *гладїшця*, *гладбня*; dial. *гладовнік* (Makowiecki 211), *гладїло* 'залїзко' (Наконечна 128, 131), *гладїнка* 'жмуток вїчесаного прядива' (Надсяння, Пшеп'юрська 73), *глагьи* 'дерев'яна копїстка затягати вїстря косї' (Романів, Горбач 7, 37), MUK. *гладит* (XVII с.), *гладить* (XVIII с.), *гладит'ся* (XVIII с.), *гладїді* — *allaею* (XVII с. Гептаглот 20), *гладѣть* (1737 Интермедїї 132), *гладїшь* (XVIII с.), *гладуш* (1694), *гладущикъ* (XVIII с.), FN. *Гладкий*, *Гладкó*, *Гладчўк*, *Гладчєнко*, *Гладєй*, *Гладїло*, *Гладун*, *Гладунів*, *Гладунєвич*, *Глад[ин]юк*, *Гладилóвич*, *Гладш*, *Гладїшин*, *Гладшїєвський*, *Гладушїєвич*, *Гладїч*, *Гладуцїак*, *Гладїборода*, *Гладїй*, *Гладїнів*, *Гладкий штáб-лекарь* (pseudonym of П. Кулїш, Тулуб 229), MUK. *Гладченко* (1649 Тупиков 515); GN. *Гладкївщина*, *Гладковичи*, *Гладково*, *Гладїчина*. — Syn. (*Гладкий* — *що не має зáгїбїв, тóщо:*) *рївний*; (*про полїрòвану повєрхню мєблїв, тóщо:*) *плавкий*; (*гладкий* — *про їстóту:*) *огрядний*, *опáсистий*, *повнотїлий*, *сїттий*, *пóвний*, colloq. *годóваний*, *тїлїстий*, Держач 49; MUK. *рївний*, *не шорсткий*, *стєртий до рївности*, Тимченко 526.

PS. **gladzъkъ[jъ]* 'ts', root **glad-* < IE. ***ghlādh-*: ***ghlādh-*, cf. Lith. *glodūs*, *glódnas* 'smooth', Latv. *glāstu*, *glāstīt* 'to stroke, caress', OPr. *glosto* 'whetstone', Lat. *glaber* (< ***ghlādh-ro-*) 'smooth', OHG. *glat* 'smooth, shining', Du. *glad* 'smooth', E. *glad* 'joyous, shining' etc., Miklosich 65,

Meillet Ét. 324, Berneker 1, 300 - 301, Преображенский 1, 124, Brückner 142, Trautmann 90 - 91, Mikkola 1, 78, Младенов 100, Machek 129, Sławski 1, 287, Vasmer² 1, 409, Георгиев 1, 246, Kluge 120, Skeat 241, Fraenkel 158, Pokorny 431 - 432, a. o.; — Uk. differentiation *гладкий*: *гладкий* is based on the latter and goes back to the end of the XIX and beginning of the XX c.

глаз argot 'eye' (Горбач 8, 22, 25), ModUk.; Ru. *глаз*, Po. *glaz*. — Deriv. *глазобұжник* (Маковиеcki 29), *глазуня* 'яєшня з нерозколоченим жовтком' (Сумщина, Дорошенко ДБюлетень 9, 106). — Subst. *око*.

From Ru. *глаз* 'ts' of uncertain etymology, Vasmer² 1, 409 - 410, Sławski 1, 288 - 289, a. o.; see also УМШ. 4:1, 75.

глазёт see *гласёт*.

глазкі Npl. 'plummets, [sounding-] leads, sinkers' (Гринченко 1, 288), MUK. *глазкы* (XV c.) — Subst. *кулькі*, Тимченко 1, 526.

From OHG. *glas* 'amber; glass', Berneker 1, 301, РССтоцький Slavia 5, 37.

глазура see *гласура*.

глайовэнька SoCp. 'little head; dear head', first recorded in 1911 (Гнатюк, ЕЗБ. 30, 337). — Subst. *голівонька*.

A dial. dimin. form of *глава*=*голова*, q. v.

глапіти Wd. (Lk.) 'to catch', first recorded in the XX c. (Приймак РМ. 2, 450). — Subst. *зловіти*.

A dial. form of **вліпати*, see *лапа*.

глапцовать see *глабцовать*.

глас 'one of eight melodic tune-patterns of liturgical chants', arch. see also *голос*; BRu., Ru. *ts*, OCS. *glasz*, etc. — Deriv. *гласіти*. — Subst. *голос*.

From OCS. *glasz* 'ts', see *голос*.

гласкати Wd. 'to smooth, caress, pat, soothe', MUK. *гласкают*' (XVII c.), *гласкати*, *гласкалі* (XVII c.); Po. *glaskać*, Slk. *hlaskať*, Sln. *gláskäc* 'ts'. — Deriv. dial. *гласкання*, *гласциця*, *погласкати*, *-ання*. — Subst. *гладити*, *мілувати*, Тимченко 526.

From Po. *glaskać* 'ts', derived from **gladiti*, see *гладкий*; Sławski 1, 288.

гластівка Wd. see *ластівка*.

гляяти Wd. 'to speak' (Франко 1, 426), first occurrence: XIX c. — Subst. *говоріти*.

The verb seems to be a blending of *глагол[ати]* and *лаяти*, see s. vv.

глевіти, глевкий see *гливіти, гливкий*.

гледати Wd. (Lk.) 'to search', first recorded in the XX c. (Falkowski - Pasznyi 116); Cz. *hledati*, old *hladati*, for other cognates see *глядіти*. — Subst. *шукати*.

From Cz. *hledati* 'ts'; see also *глядіти*.

гледіти dial. see *глядіти*.

глезень, Gsg. *глезня* Wd. 'kind of plant' (Желеховський 1, 143); **глезна** arch. 'ankle', MUK. *глезно* (1596 Зизаній), до *глезна* (1562), *глезно*, *глезна* (1627 Беринда), *глезній* Gsg. (XVIII c.), OES. *глезна*; Ru. *глэзна*, Бу., Ма. *глэзен*, SC. *glëzanu*, Sln. *glëžno*, Cz. *hlezen*, Po. *glozn[a]*, LoSo. *glozonk*. — Subst. *голінка*, *щико́лотка*; MUK. *глезно*: *гольнь*, *голь'нка*; *глезна*: *голени*, *конець костій голенихъ которієся опирають кістки в стопѣ...* (1627 Беринда); *костка над стопою ноги чловечи ниже голени* (1642), Тимченко 527.

PS. **glezъnz*: **glezъnz* 'ankle' of uncertain etymology; according to Berneker 1, 302, it seems to be connected with

Oic. *klakkr*, Norv. *klakk* 'blot; little cloud'; others point to Lith. *slėsnas* 'ankle' as to a possible cognate, cf. Leskien Nom. 362; yet, according to Fraenkel 829-830, Lith. correspondent derives from *slėdnas* 'flat', if not from Sl. **glezъnъ*, cf. Machek Slavia 21, 257, who connects it with Skt. *glāha-* 'dice' in his ED. 130; cf. also Kiparsky 1, 173, Sławski 1, 286, РССтоцький Slavia 5, 38, a. o.

глей 'sticky (bluish) clay', MUK. deriv. only: глеіова-тои землѣ Gsg. (XVII c.); BRu. *глэй*, Ru. *глей*, Po. dial. (from Uk.): *glej*, Cz. dial. *gl'ej*, Slk. *glej*. — Deriv. *глюю-вѣтний*, *глѣйник*. — Syn. *сїня гліна*, *муд.*

PS. **glъjъ* 'ts', IE. ***gli-[jo-]*, an apophonetic variant of ***glei-* 'to stick', cf. Gk. *gliā* 'glue', OHG. *klia*, MHG. *klie*, ModHG. *Kleie* 'bran', Swed. *kli* 'bran', ME. *clei*, E. *clay*, see also гливѣти||глевѣти, гліна, глїстѣ; Преображенский 125, Berneker 1, 310, Vasmer² 1, 411-412, Sławski 1, 282, Kluge 178-179, Skeat 113, Klein 1, 297, Pokorny 362-363.

глейт 1. see глейт.

глейт 2. Wd. 'varnish, enamel', first recorded in the XX c. (РССтоцький Slavia 5, 38); Ru. *глет*, Bu. *глеч*, SC. *glēta*, Po. *gle[j]ta*. — Subst. *полѣва*.

From ModHG. *Glätte* 'ts', perhaps via Po. *gle[j]ta*, Miklosich 65, Berneker 1, 301-302, РССтоцький 1. c.

глек 'pitcher, ewer, jug, jar; pot', MUK. в збану або в' глеку (XVI c.), глекъ (1699), в' глеку (1678), в глеку (XVIII c.), в глек (XVIII c.), OUK. глекъ (XIII c. Тимченко 527), OES. гълькъ, голкомъ Dpl. (1117, 1307); Ru. глѣк. — Deriv. *глѣчи[чо]к*, *глѣчиковий*, dial. *глекѣр*, *гле[ч]копѣр* 'Chelidonium majus L.', FN. *Глек*, *Глѣчик* (pseudonym of Гоголь, Тулуб 229); MUK. глечикъ (1748), глечокъ (1755), глечичокъ (1764). — Syn. (на водѣ:) *дзбан*; (рїдше:) *джбан*; (з вузькою шийкою:) *гладѣ-*

щик, Деркач 49; *високій горщик з вѣшком*, *горня*, Тимченко 527.

PS. dial. **glъkъ* 'ts', based on ts root as the preceding entry; according to Miklosich 65, it comes from PS. **glekъ* 'ts', yet, in view of Uk. *глек* (not **глік*) this reconstruction is untenable, cf. Malinowski PF. 5, 133.

глембіза Wd. (Hc.) 'funeral play, fiest', first recorded in the XX c. (Кузеля 73). — Subst. *забѣва при мерцї*.

Origin uncertain; perhaps it comes from Hg. *golyóbis* 'ball'.

глет Wd. 'loaf of bread', first recorded in 1910 (Гнатюк ЕЗБ. 26, 335). — Subst. *балѣбух*.

A dial. deformation of *глевтїок*, *глевтѣк*, see гливѣти, глевѣти.

глѣтчер see глѣчер.

глѣчи[чо]к : глек.

глюювѣтний : глей.

глуб, глубина, з-, по- глїбити, etc., see the following entry.

глубокій, Wd. *глубокій* 'deer, steer', MUK. *глубокіе* Apl. (1752), въ *глубокой долини* (1752), *глубокіе* Apl. (1679), *глубокой* Lsg. (1693), *глубокій* (XVII c.), *глубокую* Asg. (XVII c.), *глубокій* (XVIII c.), OES. *гльбокыи* (XI c. Остр. ев.), *глубокій* (1296); BRu. *глубок*, Ru. *глубок[ий]*, OCS. *glъbokъ*, Bu. *дзлбок*, Ma. *длѣбок*, dial. *лѣбок*, *лѣбок*, SC. *glubók*, Sln. *globók*, Cz. *hlboký*, Slk. *hlboký*, Po. *glęboki*, LoSo. *dlutoki*, dial. *glutoki*, UpSo. *hlbokí*. — Deriv. *глубокість*, *глубоко*, *глубочезний*, *-но*, *глубоченний*, *-но*, *глубоченький*, *-ко*, *глубочинь*, *-ити*, *глубоко-водний*, *-донний*, *-[д]їмний*; here also formations without suffix- *зк-* : *глуб*, *глубина*, *глубїнка*,

глибинний, -но, -ність, глибистий, -то, глибінь, глиб-
нїти, глибнїти, з-, по- глибити, з-, по- глиблювати,
глибший, -ше, [по-]глибшати, Wd. *глубий, глубина,*
глубинь, глубоченний, глубочинь, FN. *Глубовський, GN.*
Глибїчка, Глибїв[ка], Глибна, Глибїке, Глибчанка,
Глибочиця, Глибїчок, Глубїчка, Глибїчок, Глибїка
Долина, Бойк. *Глубїкий Потїк*; MUK. *глиба* (XVII с.),
глибъ (1725), глубина (XVII с.), глубоко — *profundus*;
глубокост морскї — *pelagus* (XVII с. Гептаглот 20), гл-
ботá (XVIII с.), в глубынѣ (XVIII с.), глїбче (1599);
OES. *глубина* (Остр. ев.), *глубиньни* (XIV с.), *глубл[ѣ]е,*
глубость, глїбче (XII с.), *глубыни* (1073 Изб. Св.), *глубь,*
глубьныи, глїбшии (XI с.). — Syn. *бездбнний, (рїд-*
ше:) бездбнїй, Деркач 49; далїкий, що лежить в глї-
бинї; пїзнїй, пїдїшлиий; заглиблений, занурений, за-
топлений; незбагнїний, недосяжний; що з глїбу
походить, великий, Тимченко 530.

PS. **glzboкz[jь]* : **glzboкz[jь]* 'ts', root **glzb-* : **glzб-*
evidenced in ModUk. *глиб, глибина, з-, по- глибїти*, Wd.
глуб, глубина, Ru. *глубь, глубина*, dial. *приглубой*, Po.
glzб, glzбina, etc.; IE. root **glubh-* : **gleubh-* 'to hollow,
split', cf. Gk. *glýfō* 'I hollow', Lat. *glūbō* 'I peel', OHG.
klīobōn 'to split, cleave', ModHG. *klieben* 'to split', E. *cleave*,
etc.; in Sl. infix -n- (: **glzб-*) along with orig. form (: **glzb-*)
and suffix -окz like in **vysokz* (see високїй), **širokz* (see
ширїкий), Miklosich 66, Брандт РФВ. 22, 119, Berneker 1,
307, Преображенский 1, 128, Brückner 143, Vasmer² 1, 415,
Sławski 1, 290 - 291, Kluge 179, Pokorny 367, Шевельов 318,
a. o.

гліва 'tree fungus; deep-brown clay; species of pear'
MUK. зъ глївы (XVIII с.); SC. *gljīva*, Sln. *glīva*, Cz., Slk.
hlīva; here also Ru. dial. *глев*, Gsg. *глевá* 'fish-slime'. —
Deriv. *глівий, глївїця, глївка, глївнїчка*; here also
глївїти, глївїти, see s. vv.; FN. *Гліва, Глївта*; MUK.

от розокъ гливныхъ (XVIII с.). — Syn. *рїд грибá на дї-*
реві; сорт груш — берґамот, Лисенко ЛБюлетень 6, 10.

PS. **glīva* 'ts', IE. root **glei-*, cf. Lith. *glėives* 'slime',
Latv. *glēvs* 'slimy', *glīve* 'slime', OHG. *klī[w]a*, ModHG.
Kleie 'bran', Miklosich 66, Berneker 1, 303, Преображен-
ский 1, 126, Buga РФВ. 70, 107 - 108, Schulze KZ 45, 189,
Sławski 1, 285, Moszyński JP. 36, 203, Kluge 178 - 179, Po-
korny 364, РССтоцький Slavia 5, 38, Шевельов 286, a. o.;
see also гліна, глїст.

глівїти, глївїти 'to become slimy, glutinous, gluey, grow
slimy (of cheese)', MUK. (deriv. only) глївко (XVIII с.);
Slk. *hlīvieť* 'to become lazy, idle', Po. *glīwieć*, dial. also *gle-*
wieć 'to become slimy'. — Deriv. [з]глівїлий, глївкїй||
глевкїй, (and deriv. based on the latter:) глївїюк, глїв-
тїяк, глївчак, глїв'як, глївтякуватий, глївко, глївку-
ватий, зглївїти. — Syn. *ставати слизкїм, клїкїм,*
змїнятися під впливом бактерїї в клїкї масу з не-
мїлим запахом і жовтавою краскою.

Based on PS. **glīva*, see гліва.

глізїявий, глізїкий 'gluey, sticky', ModUk. only. — Syn.
клїкїй.

Origin obscure; РССтоцький's, connection with PS.
**glzdati* 'to slide', cf. Slavia 5, 38, is inconvincible.

Глїкїрїя see Глїкїра.

глімáти 'to swallow, gulp' ModUk.; Po. *głeń* 'slice of
bread', dial. *glonek, glanek*. — Syn. *глїтáти, ковтáти.*

PS. **glem-ati* 'ts', IE. root **glem-*, cf. Lith. *glemžiu,*
glemžti 'to snatch up, scrape together; to crush, crease',
Latv. *glemzt* 'to eat slowly', Lat. *glomus* 'clod, dumpling',
OHG. *chlimban*, MHG. *klimben, klimmen*, ModHG. *klimmen*
'to climb', E. *climb*, etc.; Uk. *глімáти* instead *глїмáти*
under the influence of *глїтáти*, q. v.; re. Uk. verb cf.

РССтоцький *Slavia* 5, 38; re. Po. *gleń* cf. Berneker 1, 301, Sławski 1, 283; see also Kluge 179, Pokorny 360-361, a. o.

гли́на 'clay, lime', MUK. глиною (1516), глина (1596 Зизаній), глины (1630), глина (XVII с.), за глину (1787); OES. глина; BRu. *гліна*, Ru., Bu., Ma. *гліна*, OCS. *glīnъz*, SC. *glīna*, Sln. *glīna*, Cz. *hlīna*, Slk. *hlīna*, Po. *glīna*, LoSo. *glīna*, UpSo. *hlīna*. — Deriv. *глі́нка*, *глі́нище*, *глінець*, *глінистий*, *гліняний*, -ик, *глінястий*, compounds: *глино-бітний*, -вал, -вальня, -зём, -зёмистий; FN. *Глі́на*, *Глінайлюк*, *Глі́нка*, *Глі́нський*, MUK. Глиньский (Kuraszkiewicz 162); GN. *Глі́ниця*, *Глі́нки*, *Глі́нна*, *Глі́нне*, *Глі́нники*, *Глі́нськ*, *Глі́нча*, *Глі́няна*, *Глі́нянець*, *Глі́няни*, *Глі́нянка*. — Syn. *земліста*, *тонкозерніста порода землі*, УРЕ. 3, 299.

PS. **glīna* 'ts', IE. ***glī-nā* 'ts', cf. Gk. *glīmē* 'ts', OIr. *glenim*, Cymr. *glynaf* 'ts', OHG. *klenan* 'to glue', Norw. *kleina* 'to smear', a. o.; see also глей, гливіти, глевіти, глист.

глину́ти = глитну́ти see глитáти.

гліпати, гліпнути, Wd. also гліпіти (Франко 5, 482) 'to cast a look (glance)', MUK. гліпаєши; гліпаніє (1627 Беринда); Ru. dial. *гліпáть* (Даль 1, 876). — Deriv. *гліпання*; interj. *гліп!* — Syn. *зіркати*, *блімати очіма*, *кідати о́ком*.

PS. **glipati*, **glipnoti* 'ts', IE. root ***ghlip-*: ***ghlib-*, cf. MHG. *glīfen* 'to look askew', *glīpfen* 'to slip, slide', MLoG. *glepe*, *glippe* 'crack, split', Norv. *glīpa* 'to be open', Vasmer² 1, 413; inconvincible is its derivation from Gk. *glépō* 'I look', suggested by ts author, ИзвОРЯС. 12 : 2, 227, or from Scand., cf. Dan. *glippe* 'to cast a glance', Berneker 1, 304, Brückner KZ. 48, 193, РССтоцький 4, 87, a. o.

глист, Gsg. гліста́, Wd. гліста, Gsg. глісти 'investinal worm', MUK. глісты Npl. (XVII с.), отъ глістовъ (XVIII

с.), глісти Npl. (XVIII с.); BRu. *гліст*, Ru. *глист*, SC. *glīsta*, Cz., Slk. *hlīsta*, Po. *glīsta*, dial. *glizda*, LoSo. *glīst[w]a*, UpSo. *hlīsta*, Plb. *gléista*. — Deriv. *глістівник*, *глістяк*, *глісник*, *глістик*, *глістуватий*, *глістоїтний*; FN. *Глі́ста*, *Глі́сн'як*. — Syn. *слизистий хробак*, *що паразитує в організмі тварин*.

PS. **glīsta* 'ts', root **gli-* ts as in **gli-na* see глі́на, глі́ва, гливіти, глей.

гліта́ти, глі[т]ну́ти 'to swallow, gulp, gorge', ModUk.; BRu. *гліта́ць*, SC.-CS. *rogłitati*, OPo. *roglytać*, dial. *głyt-náć*. — Deriv. *глітання*, *гліта́й*. — Syn. *ковта́ти*, Деркач 90.

While Po. and SC. forms might be considered as iteratives of **glztati*, Uk. *гліта́ти* and BRu. *гліта́ць* represent rather an organic development of **glztati*, see глот, глотáти.

глі́ця 'pine-tree; needle (of a pine-tree); wooden needle (for stringing cabbage leaves); needle for making carpets (sieves); balustrade; thorn (of a tree); little bridge; cross piece (bar); round of a ladder; lean person', ModUk. only; in other Sl. forms based on іглі́ця, see іглі́а. — Deriv. *глі́чка* 'при́лад, яки́м в'я́жуть рибáльські сі́ткі' (Нижне Подністров'я, Дзєндзелівський ЛБюлетень 6, 41). — Syn. *хво́я*; *го́лка шпилько́вого д́ерева*; *го́лка для на́мізування ка́пустяно́го лі́стя*; *го́лка для плетіння кі́лимів*; *балюстра́да*; *тере́н*, *місто́к*; *поперéчка*; *ча́стїна кри́ла вітря́ка*; *щабéль у возовї́й драбї́ні*.

Derived from *іглі́ця* (: *іглі́а*), like *гра* < *ігра*, *ще* < *іщé* etc., cf. Сімович 57-58.

Глі́б PN. 'Hlib, Gleb', MUK. Gsg. Глѣба (1484 Пом'яник), Глѣбъ (1583 АКЖМУ. 53), OUK. Глѣбъ (XIV—XV с. Kuraszkiewicz 148), OES. name of Old Rus' princes in XI—XII с.: Глѣбъ (1068 inscription on Тмутаракань stone,

cf. Шахматов - Кримський 142), Гълѣбъ (1073 Изб. Св.), Глѣбъ (1377 Лавр. 1, 57, а. о.); Ru. *Глеб*, Po. *Gleb*, etc. — Deriv. *Глѣбко*; FN. *Глѣбів*; OУк. Глѣбько (1366 Kurasz-kiewicz 148).

From ONor. *Gudleifr* 'pleasant to God', Соболевский РФВ. 64, 178, Vasmer RS. 6, 211, РССтоцький 4, 82, Matthews 140, Герус-Т. 62, а. о.

гліг, Gsg. глѣгу, arch. глог, глѣог 'Crataegus Охуасанта L. : hawthorn', МУк. глугъ колючій (XVII с.), OES. гложие; BRu. *глог*, Ru. *глог*, Bu. *глог*, *глогче*, Ma. *глог*, SC., CS. *glogъ*, SC. *glōg*, *glōga*, Sln. *glōg*, Cz., Slk. *hloh*, Po. *glóg*, LoSo. *glóg*, UpSo. *hlohonc*. — Deriv. *глогін*[ък]а, *глогівка*, *глогівий*; here also further f/e. variables: *глід*, Gsg. *глідю* (: *глідати*), with deriv. *оглід*, *глідина*, *глідівий*, *гложина*; *глії*, Gsg. *глії* (: *глії*), *гліїна*; *глот* (: *глотати*); *глога* (: *розлогий*), *глогина*, *-іння*, *-інька*; FN. *Глід*, *Глогина*. — Syn. *баріння*, *боріння*, *бояринник*, Makowiecki 113 - 115.

PS. **glogz* 'ts', IE. root ***glōgh-*:***glēgh-*, cf. Gk. *glōxes* 'point', *glōssa*, *glōtta* 'tongue', ONor. *kleggi* 'gadfly', Bezenberger - Fick BB. 6, 237, Meillet MSL. 8, 288, Peterson IF. 24, 250, Berneker 1, 306, Преображенский 1, 127, Trautmann 91, Pokorny 402, Шевельов 30; for other, less convincing, etymologies see Vasmer² 1, 414 and Sławski 1, 294 - 295.

глід see гліг.

глії see гліг.

Глікѣра, Гликѣрія, also Ликѣра, -ря, Лукѣра, -ря, PN. 'Hlikerā, Lukera', МУк. Лукирїи, Лукырїи, Лукирѣи Gsg. (all in Пом'яник of 1484), Глукѣрія (1627 Беринда), OES. Гликерія; BRu. *Глікѣра*, Ru. *Гликѣрія*, *Гликѣра*. — Deriv. *Гликѣрка*. — Subst. МУк. *Сладостна* (1627 Беринда).

From Gk. *glykēra* 'sweet', Герус-Т. 48.

Глікѣрій PN. 'Hlikerij', ModUk.; Ru. *Гликѣрій*. — Deriv. *Гликѣрійович*, *Гликѣрївна*.

From Gk. *glykerós* 'sweet', see the preceding entry.

глікогѣн 'glycogen', ModUk.; BRu. *глікагѣн*, Ru. *гликогѣн*, etc. — Deriv. *глікокол*, *гліколи*, *гліколіза*. — Subst. *тваринний крохміль*; *речовина печінки, м'яснів, легенів, що виробляється з цукру крові і в сполучі з кіслотами утворює виноградний цукор*, Орел 1, 211.

From Gk. *glykós* 'sweet', Орел 1, 211, Klein 1, 664, а. о.

глінтвѣйн see глінтвѣйн.

гліома 'glioma, tumor of the brain, spinal cord', ModUk. — Subst. *пухліна в тканині центральної нервової системи*, Орел 1, 212.

From Gk. *glía* 'glue', Орел 1, 212, Klein 1, 661, а. о.

гліптографія 'glyphography, process by which a raised plate suitable for printing is made from an etching', ModUk.; Ru. *гліптографія* (since 1803). — Subst. *гліптографія*; *наука про різьбу на камені*; *наслідування дереворитів гальванічним способом*, Орел 1, 212.

Compounded of Gk. *glyptós* 'engraved' and *-graphiā* 'writing', Орел 1, 212, АкСл. 3, 135, Klein 1, 665, а. о.

глісѣр see глісѣр.

гліг Gsg. глѣту, also глот, глотá Wd. 'crowd, crush, throng', first recorded in the XV с. (Срезневский 1, 520); Bu. *глігта*, SC. *glōta*, Sln. *glōta*. — Deriv. *глігний*, *глігно*. — Subst. *юрба*, *натовн*.

According to Срезневский, l. с., it represents OES. *гълота derived from гълка, голка 'noise, crowd', cf. also Berneker 1, 306 - 307; others equate it with Skt. *ganás*

'crowd', Фортунатов ВВ. 6, 218, Младенов 102, Георгиев 251; doubtful.

глоба́ 1. 'bent (curved) tree; iron wedge', ModUk.; Бу. *глоба́*. — Deriv. *глобу́ти*, *з[а]глобути*, *огло́бли*, *[о]го-ло́бли*. — Syn. *поперéчна жéрдка*, *залiзний клин*.

The word is connected with PS. **globiti* 'to hollow out', cf. Po. *globić*, 'to press', *glabać* 'to embrace', Cz. *hlobiti* 'to strengthen'; IE. root ***gel-* : ***glə-* : ***glo-* 'to [com]press' cf. Lith. *glabóti* 'to hide', Lat. *glabát* 'to watch', OPr. *poglabū* 'pressed too heart' and in ablaut : Lith. *glébtī* 'to embrace', *glóbtī* 'to cover', here also OHG. *chlāftra* 'length of the outstretched arms, fathom', MHG. *klafter*, ModHG. *klafter* 'fathom', AS. *clyrpan*, E. *to clip* 'to embrace' etc.; Потебня РФВ. 5, 125, Meillet MSL. 14, 339, Berneker 1, 305, Trautmann 91 - 92, PCСтоцький Slavia 5, 38, Zebrowski JP. 22, 177 - 182, Vasmer² 1, 413, Sławski 1, 291, Kluge 176 - 177, Pokorny 357 - 360, a. o.

глоба́ 2. 'troubles, cares, displeasure' ModUk.; Бу. *гло́б[а]* 'fine', SC. *glōba* 'ts', OPo. *globa* 'troubles', dial. *za-globa*, *za-glaba* 'sorrow, concern' (Berneker 1, 305). — Syn. *кло́пит*, *неприéмність*.

The word is connected with *глоба́* 1.; it continues the original meaning of IE. root ***gel-* : ***glə-* : ***glo-* 'to press, compress'; see the preceding entry.

гло́бус see **глю́б**.

глог see **гліг**.

глода́ти 'to gnaw, nibble at', OES. *глождоштемъ* Dpl. (XI c.); Бу. *глода́ть*, Бу. *гло́жда*, Ма. *гло́да*, SC. *glōdati*, Sln. *glō'dati*, Cz. *hlodati*, Slk. *hlodat'*, Po. *glodać*, LoSo. *glō-daś*, UpSo. *hlodać*, Plb. *glívda*. — Deriv. *глода́ння*, f/e. (from *глиг* :) *глі́д*, (influenced by *го́лод* :) *голода́тися* 'to become exhausted' (Желеховський 1, 145); FN. *Глода́н*,

Глодошук, *Глодський*. — Syn. *гризти*, (*шапиль дере-во* :) *точіти*.

PS. **glodati* 'ts'; according to Holub-Kopečný 124, its root is connected with **glad-*, see **гладкий**; yet, the majority of etymologists rejecting this explanation assume its connection with ONor. *glata* 'to destroy', cf. Berneker 1, 306, Brückner 143, Младенов 102, Vasmer² 1, 414, Sławski 1, 291, a. o.; inconvincibly Георгиев 251 (:o/p. formation).

глоди́на : **глі́д**, see **гліг**.

гло́са 1. 'gloss; a commentary, explanation', MUK. *глоза*, *глосса* (1667); BRu. *гло́са*, Ru. *гло́сса* (since 1892), etc. — Deriv. *глоса́рий*, *глосола́ля*, *глосоло́гия*. — Subst. *но-татка на берегах руко́пису (стародавнього) або вставка в текст для віяснення незрозумілого слова, що її додає читач або перепісувач*, Орел 1, 212.

From Gk. *glōssa* 'tongue, speech', Орел 1, 212, АкСл. 3, 138, Skeat 242, Klein 1, 662, a. o.

гло́са 2. dial. 'fish : *Platessa luscus*' (Black Sea regions, Даль 1, 366), first recorded in the XIX c. — Subst. *ри́ба* : *Platessa luscus*.

From Gk. *glōssa* 'ts', Vasmer² 1, 414, see also the preceding entry.

глог 1. 'draught, gulp', first recorded in the XIX c. (Желеховський 1, 144); Ru. *глот* (since 1704), OCS. deriv. only: *proglzštati*, Бу. *гзлтзк*, SC. *gūt*, Sln. *gōlt*, Cz., Slk. *hlt*. — Deriv. *глота́*, *гло́тка*, *гло́тавий*, *гло́тати* (Желеховський 1, 144). — Syn. *ковто́к*.

PS. **gzltz* 'ts', IE. root ***gel-* : ***guel-* : **gul-* 'to gulp' cf. Lat. *gula* 'throat' : *glūtīō* 'I gulp', and furthermore OHG. *chēla*, MHG. *kēle*, ModHG. *Kehle* 'throat; channel, fluting', Berneker 1, 309, Walde-Hofmann 1, 613 - 613, Kluge 169, Pokorny 365, a. o.; as far as Uk. *глотати* : *гло́тати* is

concerned, the first one represents an organically developed form **glzati* (: *tlzt-* > *tlyt-*), the latter one a secondary formation based on *лот*.

глот 2. see гліт.

глубо́кий Wd. see глібо́кий.

глу́ждання dial. 'corn-stalk' (Нижне Подністров'я), first recorded in the XX c. (Дзензелівський ЛБюлетень 6, 41). — Subst. *баділля кукурудзи, кукурудзілля*.

— Origin obscure; perhaps it is a dial. deformation of **ложжання*, cf. *ложжя* 'шипшина, терня глodu' (from *ліг, лід*, cf. v.).

глуз Gsg. *глузу* 'mockery, derision, jeering', ModUk. only. — Deriv. *лу́зи* Npl., *лузлівий*, -*вість*, -*во*, *лузувати*, -*ання*, *лузівно*. — Syn. *лумітися, жартувати*.

The word seems to be an abbr. of *лузд*, see the following entry; evolution of meaning: 'wit → sagacity → humor → irony → mockery'.

лузд 'sense, wit, mind', MUK. чортовъ глуди Apl. (XVII c.), къ первому... глуду (1714); BRu. *лузды*, Npl. 'brain', Ru. *лузд* 'mind' (? — Vasmer² 1, 416). — Deriv. *луздяк, луздівний, луздуватий, безлуздий, -дя*, Wd. *луздувати* (Желеховський 1, 144), here also abbr. *луз* see the preceding entry; MUK. глудзуй (XVIII c.). — Syn. *толк, розсудок*, Деркач 49; MUK. мозок, різум, тям, Тимченко 530.

PS. **gluzdz* 'ts', IE. root ***gleuǵ-*: *gleǵ-* 'smart, sly, cunning', cf. MHG. *kluoc* 'fine, prudent, sly', LoG. *klók*, Du. *klouck* 'prudent, brave', ModHG *klug* 'knowing, prudent, shrewd', Scand. *klókr* 'prudent, cunning'; no other clues to further cognates can be discovered, Kluge 181, Pokorny 357-358; the etymologies of Berneker 1, 309, Vasmer² 1, 416

(:Goth. *glaggwō* 'exactly', or Norv. *klyse* 'slime clump') are carrying little or no conviction.

глум 'scorn, derision, jest, joke' MUK. глум (1596 Зизаній), глумъ (1627 Беринда), на глумъ (XVIII c.), OES. без глоума (XII c.), глоумъ (XIII c.); BRu., Ru., Bu. *ts*, OCS. *glumъ, bezъ gluma*, SC., Sl. *glúma*, OCz. *hluma* 'histrion', Po. dial. *glum* 'mistreatment'. — Deriv. *луміти[ся], лумільник, лумлівий, -вість, -во*, Wd. *лумітель, лумлення, лумування, лумно* (Желеховський 1, 144); MUK. глумили (XVIII c.), поглумлюся (1596 Зизаній), глумлюся, глумяся (1627 Беринда), OES. глумимъ (1263), глоумять (XII c.), глумяться, глоумлення (XI c.), глумьливыи, глумьника (XIV c.), глумьно (1073 Изб. Св.), глумьствено (XIV c.), глоумьца (1280). — Syn. *насмійка, насміх, посміх; (в образливій формі:) наруга, знищання, збиткування*; MUK. подраженне (1596 Зизаній), подраженне, смѣх, жарт (1627 Беринда).

PS. **glumъ* 'ts', IE. ***ghloumos*, root ***ghlou-*: ***ghleu-* 'to be merry', cf. Gk. *kleuē* 'joke', Oic. *glū* 'happiness', and with -*m-* extension Oic. *glauir* 'shout of joy', AS. *glēam* 'joy, exultation', MHG. *glumen* 'to tremble', Berneker 1, 308, Trautmann 91, Pokorny 451, a. o.; see also the following entry.

глу́пий 'stupid, dull, simple', MUK. *глу́пый* (1596 Зизаній), *глупъ, глу́пый* (1627 Беринда), *глупый* (XVIII c.), OES. *глоупыхъ* Gpl.; Ru. *глуп, лупный*, Bu., Ma. *глуп*, SC., Sl. *glūp*, Cz. *hloupy*, Slk. *hlúpy*, Po. *głupi*, LoSo. *glupy*, UpSo. *htupy*, Plb. *glūpé*. — Deriv. *лупно, лупотá, лупність, лупности, лупство, оглупіти, доглупатися*, dial. *олуп*, Wd. *луп[т]як, лупей, луптáвий, лупуватий* (Желеховський 1, 144-145); MUK. *глоупче* Vsg. (XVI—XVII c.), *глуп'ць* Npl. (XVIII c.), *глупáче* Vsg. (XVIII c.), *глупость* (1596 Зизаній), *глупост* (1627), *глупство* (1596 Зизаній, 1627 Беринда), *глупе* (XVII—XVIII

с.), глупѣю (1627 Беринда), глупѣли (XVII с.). — Syn. *що не має розуму, дурний, нерозумний, немудрий, нерозсудний*, Тимченко 531; МУк. юрод, дурен, блазень (1596 Зизаній), буй, юрод, дурень, дурный; безумень: дурень (1627 Беринда); сліпій (Чижевський АУА. 2, 329).

PS. **glupz[jь]* 'ts', IE. root ***ghleu-* 'to be merry' as in *глум*, q. v., Младенов JA. 36, 116 - 135, Brückner KZ. 45, 299; 48, 186, Specht KZ. 68, 123, Machek LF. 69, 248 - 249, Trautmann 91, Sławski 1, 296 - 297, Георгиев 252, Pokorny 451, a. o.; see also йолоп.

глухий 'deaf, hard of hearing; surd, toneless', МУк. глухий (XVII с.), бувъ калѣка, дуже глухъ (1753), нѣмий и глухий (XVIII с.), OES. глоусни Npl. (XI с. Остр. ев.), глоухъ (XI с.), глухіе Npl. (1393), глухое цесарство (XIV с.); BRu. *лухі*, Ru. *лух[ой]*, OCS. *gluxz*, Bu. *лух*, Ма. *лув*, SC. *glúch*, *glúh*, Slk. *glúh*, Cz., Slk. *hluchý*, Po., LoSo. *gluchy*, UpSo. *hłuchi*, Plb. *glüiché*. — Deriv. *лү-хо*, *лухán[я]*, *лухáвка*, *лухár*, *лухíня*, *лух[о]-mán[ь]*, *лухувáтий*, -*тість*, *пріглухувáтий*, -*тість*, *лухéнький*, *лухотá*, *лухувáти*, [о]лүхнути, *лухо-німий*, -*німотá*, -*мóre*, here also : *луш*, *лүшення*, *лушéць*, *лушина*, [за-, о-, при-]лүшítти, [за-, о-, при-]лүшувати, *лүшítтися*, -*ітель*, [о]лүшítти, -*іння*, *лүшкó*, *лүшmán[ка]*, *лүшмéнь*, Wd. *лүшнік*, *лүш[к]а*, *лүшíця*; МУк. на глухáню (XVIII с.), глухо (XVII—XVIII с.), глухость (XVII—XVIII с.), глухота (XVIII с.), глухоаспидскія Apl. (XVIII с.), глуховертъ (XVIII с.), глушокъ (XVIII с.), глушити (XVIII с.), глушѣти (XVII с.); FN. *Глухий*, *Глух[м]án*, *Глуханіюк*, *Глушкó[в]*, *Глүщенко*; GN. *Глүхів[ці]*, *Глушéць*, *Глүшмця*, *Глүшки*, *Глүшківка*, *Глүшківці*, *Глушковéцька*. — Syn. *беззвучний, безгучний, безшумний; безлюдний*, Деркач 20, 50; *що не чує; що не хоче слухати, що не звертає уваги; далékий від людського го-*

мону, тїхий, безлюдний; (про ніч :) лүна, Тимченко 531 - 532.

PS. **gluxz[jь]* 'ts', IE. ***gloy-so-*, cf. (:apophonic ***glu-*) Lith. *glusnùs* 'obedient', *glùšas* 'stupid', *glúšti* 'to become stupid', Fraenkel KZ. 70, 132 - 133, and his ED. 1, 159; the basic meaning would be 'hearing' → 'attentive' → 'deaf', cf. Sławski 1, 296; according to Machek 133, the word is connected with Lith. *klùsas* 'hard of hearing', *klausyti* 'listen', with orig. meaning "one desirous to hear"; equally inconvinible is its derivation from PS. **glzx-*, cf. OCS. *oglxznqti* 'to become deaf', Vaillant RES. 22, 43 - 44, the root **glzx-* being merely an apophonic variable of **glux-*, cf. Berneker 1, 309.

гляба see гяба.

глядіти, dial. гледіти, гледáти 'to look at, gaze, contemplate, watch; to search, supervise', МУк. глядѣти (1480), глядѣти (1648), глядят (1669), глядять (XVIII с.), не гляди, не глядит, глядѣть (XVIII с.), OES. глядаемъ (XI с.), глядати, глядая, глядя (XII с.); BRu. *лядзéць*, Ru. *лядéть*, OCS. *ględati*, Bu., Ма. *лéда*, SC. *ględati*, Slk. *ględati*, Cz. *hleděti; hledati*, Slk. *hl'adiet'*, Po. *doglądać*, OPo. *ględać*, LoSo. *ględaś*, UpSo. *hladać*, Plb. *glōdal*. — Deriv. *лядач*, -*ка*, *лядіння*, *ляділо*, *лядка*, *лядкó*, -*ка*, *лядь*, *лядівний*, *лядítтися*; here also durative forms, *ллянутти*, *віглянути*, *за-, по-, при- ллянути[ся]*, Wd. *ллядний*, МУк. гляженіе (XVI с.), глядилище (XVIII с.), глядѣти ся (XVIII с.). — Syn. *дивítтися*, *доглядáти*, Деркач 50; *роздивля́тися*; МУк. *дизнавáтися яко́го віку кінь*; *пильнувати*, Тимченко 532; dial. *шукáти*.

PS. **ględēti*, **ględati* 'ts', IE. root ***ghlend[h]-* 'to be bright, brilliant; to see, behold, observe', cf. Latv. dial. *glendi* 'seek, search for', OIr. *as-gleinn* 'he teaches', *glése* 'shining', Bret. *glein* 'clear', MHG. *glinzen* 'to shine', Mod-

HG. *Glanz* 'lustre, splendour', Sw. *glindra* 'to glitter', etc.; orig. meaning of the verb was 'to search, watch'; Berneker 1, 302-303, Преображенский 1, 129-130, Trautmann 92, Kluge 120, Brückner 141, Machek 130, Sławski 1, 152, Pokorny 431, а. о.; Uk. *гледіти* represents a dial. development of PS. **glēdēti* with -*ę* developed into -*e* in unstressed position, cf. Жилко 142; durative form *глінути* and deriv. from **гліднути* < PS. **glēdnoti* 'ts'.

глінець, глянс see глянс.

глінути : глідіти.

глянц see глянс.

гм! interj. 'hem!, h'm!, ahem!', ModUk.; BRu., Ru. ts, SC. *hm!*, Cz., Po. *hm!*. — Deriv. *гму!*, *гмукати*, *-ання*, *гмукнути*, *-ення*. — Syn. *хм!*

An o/p. orig. interj. known to other IE. languages as well, cf. Skt. *hum!*, *hūm!*, Lat. *hem!*, Fr. *hem!*, Sw. *hm!*, ModHG. *hm!* *hm!*, etc. cf. Schwentner 16, Sławski 1, 421.

гмү! see the preceding entry.

Гнат, arch. Ігнат, Ігнатій PN. 'Hnat, Ihnat, Ignatius', MUK. Игнатіа Gsg., Игънатіа Gsg., Игната Gsg. (1484 Пом'яник), OUK. Гнатовых (XIV—XV с. Kuraszkievicz 162), BRu. *Гнат*, *Ігнат*, Ru. *Игнат*, *Игнатій*, OCS. *Ігънатіъ*, *Ігънатіъ*, Po. *Ігнасу*. — Deriv. *Гнатівна*, *Гнатович*, *Гнатко*, *Гнатик*, *Гнатечко*, *Гнаточко*, *Гнатусь*, *Гнатъо*; *Ігнатко*, *Ігнасъ*, *Ігнашко*, *Ігнатович*, *Ігнатівна*, *Ігнатієвич*, *Ігнатійвна*; FN. *Гнат*, *Гнатко*, *Гнатейко*, *Гнатів*, *Гнатівич*, *Гнатенко*, *Гнатченко*, *Гнатієвич*, *Гнатікевич*, *Гнатішми*, *Гнатківський*, *Гнатчук*, *Гнатюк*, *Гнатъо*, *Гнащенко* (= Г. Джурік-Журенко, Тулуб 230); GN. *Гнатівка*, *Гнатівці*, *Гнатів[ці]*, *Ігнатівка*, *Ігнатопіль*.

From Lat. *Ignatius* 'fiery' (: *ignis* 'fire'), in New Testament the name of a child, used by Jesus to illustrate pure innocence and goodness, Герус-Т. OnUVAN 30, 58.

гнати, жену́, -эш 'to drive (away, out), chase (away); to pursue; to run swiftly; to distil (of liquor); to squander (of money)', MUK. женучи (1564), женет (XVII с.), гнано, гнати (XVII с.), гнать (XVIII с.), гнати (XVIII с.), OES. женома, женомо (XI с.), гънаша (XI с. Остр. ев.), гнати; BRu. *гнаць*, Ru. *гнать*, OCS. *gъnati* (*zěno*), SC. *gnäti*, Cz. *hnäti*, Slk. *hnať*, Po. *gnać*, LoSo. *gnaś*, UpSo, *hnać*. — Deriv. *гнатися*, *гнаний*, *вигнати*, *вигнання*, *ді-*, *до-*, *за-*, *зі-*, *на-* *піді-*, *ні[до]-*, *п[р]о-*, *при-* *гнати*, see also *гоніти*; MUK. гнатися (XVII—XVIII с.). — Syn. *іхати*, *мчати*, *переслідувати*, Деркач 50; *гоніти*, *бігти у слід*, *поспішати*, Тимченко 533.

PS. **gъnati*, *zěno* 'ts', IE. root **guhēn-* 'to beat; drive away while beating', cf. Lith. *giñti*, *genù*, Latv. *dzīt*, *dzinu*, 'ts', Skt. *hān-ti* 'he beats', Ht. *kuenzi* 'ts', Gk. *theínō* 'I kill', Lat. *dēfendere* 'to protect, defend', *offendere* 'to push, offend', etc.; Преображенский 1, 130, Trautmann 85, Fraenkel 152-153, Brückner 146, Mikkola 1, 71, Machek 133, Vasmer² 1, 419, Sławski 1, 299, Pokorny 493, а. о.; see also гоніти, жа́ти.

гнейс see гнайс.

гнєсти, гнету́, -тєш, Wd. 'to press, oppress', MUK. гнєсти (1692), OES. гнетотъ (XI с. Остр. ев.), гнєстися (XI с.); BRu. *гнаці*, Ru. *гнєсті*, dial. *гнєсть*, OCS. *gnesti*, SC. *gnjèsti*, Slk. *gnjèsti*, Cz. *hněsti*, OCz. *hněsti*, Slk. *hniest'*, Po. *gnieść*. — Deriv. *гнит*, Gsg. *гнєту*; yet, *гнит* Gsg. *гніту* from *гнітати*, Wd. *гнідіти* — an iter. form : *гнєсти*; based on the latter are *пригнітати*, *пригнітати*, *пригнічувати*, and deriv. *гнітуха*, *гнітучий*, *-че*, *-чість*, MUK. гнѣтити (XVIII с.), гнѣтати (XVIII с.). — Syn. *при-*

гни́ати, придішувати, пригноблювати, Тимченко 534, 538.

PS. **gnesti*, **gnetp* 'ts', IE. root ***gnet-*: ***gen-* 'to press', cf. OHG. *chnētan*, MHG. *knēten*, ModHG. *kneten* 'to knead', AS. *cnēdan*, ME. *cneden*, E. *knead*; Scand. has only apophonically *knoda* pointing to (an assumed) Goth. **knudan* 'ts'; here also OPr. *gnode* 'trough'; Miklosich 67, Berneker 1, 311-312, Преображенский 1, 131, Brückner 147, Trautmann 93, Sławski 1, 304, Kluge 182, Pokorny 370-371, a. o.

гни́да 'nit' MUK. гниди Npl. (XVII—XVIII c.); BRu. *gnida*, Ru. *гни́да* (since 1704), Bu. *ts*, SC. *gnjida*, Cz. *hnida* (*hnída*), Slk. *hnida*, Po., LoSo. *gnida*, UpSo. *hnida*, Plb. *gneidóí* Npl. — Deriv. *гни́дка, гни́дний*. — Syn. *лїщє вóши*.

PS. **gnida* 'ts', most probably derived from root ***gni-* as in *gniti*, see гніти; for other, less persuasive, etymologies see Berneker 1, 313, Vasmer² 1, 421, Sławski 1, 303.

гни́пель Wd. 'knot, bundle', first recorded in the XX c. (Шелудько 1, 28). — Subst. *вўзол, бант*.

From ModHG. *Knüppel* 'ts', РССтоцький 4, 232; less convincing is its derivation from ModHG. *Knebel* 'gag', cf. Шелудько, l. c.; see also кне́бель.

гни́сті see the following entry.

гни́ти, seldom гни́сті, гнию́, гни́єш 'to rot', decay', MUK. гніти (XVII c.), гнило бѣ (1778), гнити (XVIII c.), OES. гнити; BRu. *гниць*, Ru. *гни́ть*, OCS. *gniti*, Bu. *гни́я*, Ma. *гни́е*, SC. *gniti*, Sln. *gniti*, Cz. *hniti*, Slk. *hniť*, Po. *gnić*, LoSo. *gniś*, UpSo. *hnić*, Plb. *gnóela*. — Deriv. *вїгни-ти, до-, за-, зі-, зо-, пере-, під[о]-, п[р]о- гни́ти*, along with iter. forms *ви-, до-, за-, зі-, зо-, пере-, під[о]-, п[р]о- гни́вати*, here also: *гни́лий, вїгнилий, від-, зо-, пере- гни́лий, гни́ленький, гни́личити[ся], угни́личу-*

вати, гни́лець, гни́ле́ча, гни́лізна, гни́лиця, гни́личка, гни́личья, гни́лка, гни́лля, гни́лу́ша, гни́ло́чий, -чка, -чок, гни́ляк, гни́лятина, гни́ля́чя, гни́ль, гни́ттє́, and compounds: *гнило- бóжий, -водь, -крів'я*, MUK. гни́лець (XVII c.), гни́лость (XVII—XVIII c.), гни́лый (XVII—XVIII c.), гни́ляк (XVIII c.); see also гни́да, гно́їти, гни́й. — Syn. *розкладáтися, псу́ватися, розпа-да́тися через хемі́чні процєси*, Тимченко 535.

PS. **gniti*, **gnjǵ* 'ts', IE. root ***ghnei-*: ***ghen-* 'to rub, powder, grind', cf. Latv. *gnīde* 'wiped, rubbed skin', Gk. *xnēi* 'it drizzles, breaks in pieces', AS. *gnīdan* 'to rub', OHG. *gnītan* 'to wipe', MHG. *gnīst* 'ground', OIc. *gnīsta* *tönnum* 'to chatter with one's teeth', Tirol. *Gneist* 'scraped thing', etc., Преображенский 1, 131, Brückner 147, Vasmer² 1, 421-422, Sławski 1, 302-303, Pokorny 437, Шевельов 209, a. o.; Uk. гни́сті is a secondary formation with -с- analogical to such verbs as *гнє́сти, вє́сти, плє́сти*, etc.

гни́в 'anger, wrath, passion', MUK. гнѣвъ (XVI—XVIII c.), гневъ (1583), OES. гнѣвъ; BRu. *гнеў*, Ru. *гне́в*, OCS. *gněvъ*, Bu. *гняв*, Ma. *гне́в*, SC. *gnjěv*, Sln. *gnev*, Cz. *hněv*, Slk. *hnev*, Po. *gniew*, LoSo. *gniw*, UpSo. *hněw*, Plb. *gnewóy*. — Deriv. *гни́вний, -но, -ність, гни́в-ливий, -вість, за-, по- гни́вати[ся], [за]гни́вати- [ся]*, MUK. гнѣванье (XVI c.), гнѣватися (XVII—XVIII c.), гнѣвит (XVIII c.), гнѣвливе (XVIII c.), гнѣвливый (XVII—XVIII c.), гнѣвливость (XVII c.), гнѣвный (XVII—XVIII c.); GN. *Гни́ван*. — Syn. *вїщий стї́пнінь роздрату́вання, нестрї́маности прóти ко́го*, Тимченко 536; MUK. вра́жда : вороговáньє... непри́язнь, не-на́висть (1627 Беринда).

The word is usually connected with **gniti*, see гніти, Miklosich 68, Berneker 1, 313, Преображенский 1, 133, Brückner 147, Vasmer² 1, 420, a. o.; less persuasive is the ety-

mology of Kořinek LF. 61, 53 - 54, deriving it from **gnētiti*, see гнѣсти, followed by Holub-Kopečný 125, Machek 134, a. o.; inconvincible is also the explanation of Vaillant RES. 46, 97 - 98, connecting **gněvz* with root **zně-* in such words as OCS. *znojь* 'heat', Ru. dial. *знé[я]ть, зніятъ* 'to burn without flame'.

гнідій, Wd. гнідий, 'bay', MUK. за коніа... гнѣдого (1680), гнѣдый (1739), OES. гнѣдыи (1391 - 1428); BRu. *гняды́*, Ru. *гнедой*, SC. *gnjēd* 'name of ox', Sln. *gnēd* 'kind of grape', Cz. *hnědý*, Slk. *hnedý*, Po. *gniady*. — Deriv. *гнідан*, *гнідкó*, *гнідýля*; here also *гнідїти* instead of *гнідїти*, see гнѣсти; FN. *Гнідѣнко*; GN. *Гнідин*, *Гнідїнци*. — Суп. (про масть конячу:) *що має шерсть близьку до брунатної на колір*, Тимченко 537.

Etymology uncertain; according to Berneker 1, 312, it is connected with Gk. *knissa* 'exhalation, vapour, haze', Lat. *nidor* 'vapor', Oic. *hniss* 'smell, odour'; Kořinek LF. 61, 43 - 54, wants to see it related to **gnētiti* (see гнѣсти) and **gniti* (see гніти); some etymologists connect it with **gnida* (see гніда), Nehring - Schrader 1, 161; most probably it is a PS. neologism patterned on PS. **blēdz* (see блідий), **sēdz* (see сідий), etc., cf. Sławski 1, 301.

гніздó 'nest, aerie, nidus; kin, tribe', MUK. от... гнѣзда (1458), зъ гнѣздомъ (1518), гнѣздó (1627 Беринда), гнѣздо (XVIII с.), OES. гнѣздо; BRu. *гняздó*, Ru. *гнездó*, OCS. *gnězdo*, Bu. *гнездó*, Ma. *гнѣздо*, SC. *gnjēzdo*, *gnezló*, Sln. *gnězdo*, Cz. *hnízdo*, Slk. *hniezdo*, Po. *gniazdo*, LoSo. *gnězdo*, UpSo. *hnězdo*, Plb. *gnózdö*. — Deriv. *гніздéчко*, *гніздівка*, *гніздюк*, *гніздувати*, *-ання*, [*за*] *гніздїти* [*ся*], *загніжджуватися*; FN. *Гніздóвський*, GN. *Гніздóище*, *Гніздóчів*, *Гніздóчна*. — Суп. *кублó*, *приміщення*, *що рóблять птахи*, *щоб клáсти яйця*; *рід*, *плém'я*, Тимченко 537; MUK. нýрище : с пѣску домóкъ, ямка (1627 Беринда).

PS. **gnězdo* 'ts' is generally connected with Lith. *lizdas*, OPr. *liscis* 'nest', Skt. *nīda-s* 'lair of animals; dwelling', OIr. *net* 'nest', Lat. *nīdus* (< **nīzdús*) 'nest', OHG. *nēst*, ModHG. *Nest*, E., Du. *nest*, Goth. **nista-* is wanting; the form ***nizdo-* is properly a compound of the root ***sed-* 'to sit, seat oneself' and the verbal particle ***ni-* preserved in Skt. *nī* 'down'; ***nizdo-*, from *ni-sedo-*, therefore, means 'place of settling'; in Lat. and G. *nīdus* and *nest* assumed a special meaning 'bird's nest'; PS. **gnězdo* with initial g- seems to be abnormal and is wanting persuasive explanation, cf. Berneker 1, 313, Vasmer² 1, 420, Vaillant RES. 18, 76 and GC. 1, 92, Walde KZ. 34, 508, Trautmann 199 - 200, Fraenkel 383, Kluge 250, Sławski 1, 302, Pokorny 769, 887, Шевельов 112, a. o.

гній 'manure, dung, cow dirt, pus, matter', гною Gsg. (1577), MUK. гной (1627 Беринда), гнуй (XVII—XVIII с.), OES. гноимь Isg. (XI с. Остр. ев.), гнои (ibid.); BRu. *гноу́*, Ru. *гноу́*, OCS. *гноуь*; Bu., Ma. *гноу́*, Sc. *gnōj*, Sln. *gnōj*, Cz. *hnoj*, Slk. *hnoj*, Po. *gnój*, LoSo. *gnoj*, UpSo. *hnoj*. — Deriv. *пере-*, *по-*, *про-*, *гній*, *вігнойка*, *гнійник*, *гноєння*, *гноєвка*, *гноєвня*, *гноїння*, *гноїсько*, *гноїще*, *гноювій*, *-вік*, *-віця*, *гноячóк*, *гнояк[а]*, *гноювісько*, *гноянка*, *гноярня*, *прогноїна*, *гнійлівий*, *гнійний*, [*про-*] *гноїстий*, *гноювій*, *гноюватий*, *гнояний*, *вігноїти* [*ся*], *з[а]-*, *на-*, *під-*, *по-*, *про-*, *роз-*, *у-*, *гноїти* [*ся*], *ви-*, *під-*, *роз-*, *у-* *гноювати* [*ся*], *гноє-відний*, *-видільний*, *-віддільний*, *-їдка*, *-крів'я*, *-подібний*, *-розкидác*, *-творний*, *-тéча*, *-точівий*, *гноєвкозбирác*, MUK. от гноища (XVIII с.), гноиний (XVIII с.), гноіовой (XVIII с.), гноити (XVI—XVIII с.), гноєвидний (1600), гноєминитый (XVII с.); GN. *Гнійно*. — Суп. *густий плин*, *що тече з чірки абó рáни*; *кал*, *лайно́*, Тимченко 535; *нечисть*, *зіпсýта*, *зіпсóвана речовина*.

PS. *гнозь 'ts', with root being an apophonic variation of *gniti*, see гніти.

гніт 1. гні́ти see гне́сти.

гніт 2. see гніт.

гно́бити, dial. also гньо́бити, гно́бити (Желеховський I, 146 - 147) 'to oppress, plague; to arrange properly, satisfy', ModUk.; Ru. dial. *гно́битъ* 'to collect', Sln. *gnobiti* 'to destroy, spoil', Cz. *hanobiti*, OCz. *hanubiti* 'to lie; to treat badly', Po. *gnębić* 'to oppress' (since the XV c.: *gnębić*). — Deriv. [при-] *гно́блений, -ння, при-гно́бити, пригно́блювати, -ання, гно́битель[ка]*; *гно́ба*. — Syn. *гні́тати, пригні́тати*.

Origin obscure; some linguists connect it with PS. *gonъ* (see *гін, гоніти*), Osten-Sacken IF. 26, 322 - 323, Vondrák 1, 604, Brückner 134, Kiparsky 1, 175; according to Berneker 1, 327, it is related to OIc. *knefill* 'stick', OHG. *knebil* 'crossbeam', ModHG. *Knebel* 'branch, peg', etc.; most persuasive etymology is offered by Ostrębski in ZfslPh. 33, 316-318, deriving it from secondarily nasalized roots **gonb-*: **gnob-*: **gnonb-*: **gonob-*: **gъnob-* 'to make efforts', IE. root ***ghabh-* 'to take'.

гно́ення, гно́їти see гній.

гносеоло́гія 'gnoseology', ModUk.; BRu. *гносеоло́гія*, Ru. *гносеоло́гія* (since 1892), etc. — Deriv. *гносеологі́чний*. — Subst. *теорія пізнання світу; части́на філосо́фії про джерела, можли́вості, засоби та ме́жі пізнання світу*, Орел 1, 213.

From Gk. *gnōsis* 'knowledge' and *lógos* 'one who speaks (in a certain manner); one who deals (with a certain topic)', Орел 1, 213, АкСл. 3, 183, а. о.

гно́стики 'gnostics', ModUk.; BRu. *гно́стык*, Ru. *гно́стик* (since 1838), etc. — Deriv. *гностичі́зм*. — Subst.

філософи перших віків християнства, що хотіли поєднати християнство з юдейством та поганством.

From Gk. *gnostikós* 'good at knowing', Орел 1, 213, АкСл. 3, 183, Skeat 243, а. о.

гно́м, Wd. гном 'gnome, kind of sprite', ModUk.; BRu., Ru. *гно́м*. — Subst. *підзе́мний дух*.

From Gk. *gnōmē* 'mind, judgement, intelligence; maxim, opinion' — *gnomes* were supposed to be intelligent beings, Skeat 243, Klein 1, 665, а. о.

гно́ма 'gnome, moral maxim', ModUk., BRu., Ru. *ts*. — Deriv. *гно́мичний*. — Subst. *коротке му́дре рече́ння*, Бойків 112.

From Gk. *gnōmē*, see the preceding entry.

гнузда́ 'bridle', ModUk. only; re. other Sl. cognates see узда́. — Deriv. *гнузде́чка, [за]гнузда́ти, -ання*. — Syn. *узда́*.

The word seems to be a blending of *гну́ти* and *узда́*, see s. vv.

гну́сний arch. 'foul, vile, infamous', MUK. гнюсного Gsg. (XVI c.), гню́сний (1627 Беринда), в гнюсных грѣхах (XVIII c.), гнусное (XVIII c.); BRu. *гню́сний*, Ru. *гню́сний*, OCS. *gnusъnъ*: *gnъsnъ*, Bu. *гню́сен*, SC. *gnüsan*, Cz., Slk. *hnusný*, Po. *gnusny*, dial. also *gniusny* (Brückner 147). — Deriv. MUK. гнущь (XVIII c.), гню́сность (XVI—XVIII c.), гню́снѣю (1627 Беринда), гню́сь (XVI—XVII c.). — Syn. *бри́дкий, гидкий, розну́сний; леда́чий, ліни́вий, неоха́йний*; Тимченко 538; MUK. *мя́гкій: гню́сний, немо́щный* (1627 Беринда); *гню́сний - уни́лий, немо́щный, небре́гий, малоду́шний, мя́гкій* (XVII c. Синонима 144).

PS. **gnusъnъ*[jъ]:**gnъsnъ*[jъ] 'ts', IE. root ***ghneus-*: ***ghen-* 'to rub', cf. Lith. *gnū̄sai* 'worms', Gk. *χνάω* 'I rub', OIc. *gnúa* 'to rub, grind', etc., Berneker 1, 314, Младенов

гобой 'hautboy, kind of musical instrument', ModUk.; BRu. *габой*, Ru. *гобой*, etc. — Deriv. *гобоїст*. — Subst. *музичний інструмент середнього між флейтою й кларнетом тону*, Орел 1, 213.

From Fr. *haut* 'high' and *bois* 'wood', Орел 1, 213, Skeat 264, Klein 1, 708, a. o.

гоболок SoCp. see *оболок*.

гобортка Wd. = *обгортка*, see *горнути*.

гов! interj. 'wha!, stop!, hold!', ModUk. — Deriv. *гов!*-*гов!*, *говкати*, *-ання*, *говкнути*, *говкнення*. — Syn. *стій!*, *стань!*

According to РССтоцький 3, 149, it comes from Rm. (without reference to Rm. word, perhaps *hu?*, Cioranescu 407); more persuasive is its connection with interj. *го!*; AmUk. *гов!* is derived from AmE. *whoa!*, Білаш 186.

говад Wd. see *овад*.

гован! AmUk. see *гован*.

говбо AmUk. see *гобо*.

говбур dial. 'whirl', first recorded in the XX c. (Гринченко 1, 296). — Subst. *вир*.

Origin obscure; the second part of the compound *-бур* seems to be derived from *буркати*, cf. such words as *буриак* 'murmuring brook', *бурліти* 'to boil', etc.

говда, **говдя** Wd. 'open ground', first recorded in the XIX c. (Желеховський 1, 147). — Subst. *пустá земля*.

From Rm. *holdā* 'cultivated earth', the ultimate source being Hg. *hold* '(measure of field:) acre', Cioranescu 404.

говдувати Wd. = *голдувати*, see *голд*.

говедо, **гов'едо** Wd. see *гов'ядо*.

говір, arch. *говор*, Gsg. *говору* 'sound of talking, sound of voices; dialect, idiom; Wd. bad opinion', MUK. *говоръ* (XV—XVI c.), OES. *безъ говора* (1076 Изб.), *говоръ* (XIV c.); BRu. *гаворка*, Ru. *говор*, OCS. *govorъ*, Bu., Ma. *говор*, SC. *gōvōr*, Sln. *govor*, Cz., Slk. *hovor*, UpSo. *howrić*, Ca. *goweoer*, here also aroponic Po. *gwar[a]*, *gaworzyć*. — Deriv. *говірка*, *договір*, *заговор*, *поговор*, *переговори*, Npl., *говіркий*, *говіркість*, *-ко*, *говірливий*, *-вість*, *говірний*, *говорун*, *-уха*, *віговорити[ся]*, *від-*, *з[а]-*, *до-*, *на-*, *пере-*, *про-* *говорити[ся]*, *поговорити*, along with iter. forms *ви-*, *від-*, *з[а]-*, *до-*, *на-*, *пере-*, *про-* *говорювати[ся]*, dial. *говорнянка*, *говорунка*, *говоріло*, *говорінка*; MUK. *говорка* (XVII c.), *говорвал* (XVIII c.), *говоруха* (XVIII c.); GN. *Говёрля*||*Говірля* (Желеховський 1, 147). — Syn. *гам*, *гомін*; *діалект*, *наріччя*; Wd. (*поіана*) *слава*.

PS. **govorъ* 'sound of talking, sound of voices', IE. root ***gou-*: *gōu-*: ***goṷə-* 'to call, cry, shout', cf. Lith. *gaūsti* 'to sound', Latv. *gauda* 'complaint', Skt. *gavate* 'it sounds', *jōguvē* 'let it sound', Gk. *goáō* 'I complain', *gōos* 'complaint', OHG. *gikewen* 'to call', AS. *cīegan* 'to call', OHG. *kūma* 'complaint', AS. *cūme* 'tender, fine', OHG. *chūmig* 'powerless', ModHG. *kaum* 'scarcely', etc. Berneker 1, 339, Преображенский 1, 135, Meillet MSL. 11, 183; 12, 214, Trautmann 80-81, Brückner 164, Machek 142, Vasmer² 1, 424, Sławski 1, 382, Kluge 168, Pokorny 403, a. o.; see also *гвор*, *гава*.

говіти 'to prepare (by fasting) for the sacrament; to fast, keep Lent', MUK. *говѣю* (1627 Беринда), *говѣ[ть]* (XVIII c.), OES. *говлю* (1076 Изб.), *говѣхъ* (XI c.), *говѣти* (XIII c.), *говѣть* (1250); BRu. *гавець*, Ru. *говѣть*, OCS. *gověti*, *govějъ*||*govljъ*, Bu. *говѣя*, SC. *gōvjeti*, Cz. *hověti*, UpSo. *howić*. — Deriv. *говіння*, *за-*, *роз-* *говіти[ся]*, *-іння*, *за-*, *роз-* *говляти[ся]*, *розговіни* Npl.,

благоговіти, -іння, МУк. говѣйный, говѣніе (1627 Беринда), OES. говѣанія, говѣнне (XI с.), говѣиникъ (XI—XII с.), говѣино (XII с.), говѣинъ (XIII с.), говѣинъ (XI с.). — Суп. *постіти* (перед причастям); МУк. *шанувати*, cf. говѣю: шаную, ччу, оучтиво выражаю, з страхом, з оучтївостю и з встыдом обновляюся (1627 Беринда).

PS. **govēti* 'ts', IE. root ***ghou(ē)*- 'to perceive, regard', cf. Lat. *favēre* 'to be favourable', Oİc. *gā* (<**gawōn*) 'to pay attention', Goth. *gaumjan* 'to notice, see', ONor. *geyma* 'to take care of, guard', AS. *gōmian*, OHG. *goumen* 'to guard', etc. Berneker 1, 338 - 339, Преображенский 1, 135 - 136, Kiparsky 29, Walde-Hofmann 1, 465, Рудницький 5, 3, Machek 141 - 142, Георгиев 258, Pokorny 453, a. o.; inconvincible is its derivation from Goth. *gaweihan* 'to consecrate, devote', as suggested by Miklosich 75, cf. (extensively:) Kiparsky 1, 29.

гов'ядо arch., dial. гóв'єдо, гóведо 'bull, steer', МУк. говядо (1627 Беринда), говядо (XVII с.), OES. говядо; Ru. arch. *говя́до*, OCS. *goveždь* (<**govēdъ*) 'steer', Bu. *говéдо* 'cattle', SC. *gòvedo* 'beef', Sl. *govédò* 'steer', Cz. *hovado*, Slk. *hovädo, hoviad* 'cattle', Po. dial. (from Cz.): *hovado*, LoSo. *gowjědo*, UpSo. *howjado*. — Deriv. *гов'ядуна*. — Суп. *бик*.

PS. **govēdo* 'ts', IE. root ***gou-* 'horned cattle', cf. Latv. *gòvus* 'cow', Skt. *gāus*, Av. *gāuš* 'horned cattle', Arm. *kov* 'cow', Gk. *boūs* 'ox, cow', Lat. *bōs, bovis* 'ox; cow', OIr. *bó* 'cow', OHG. *kuo*, ModHG. *Kuh*, E. *cow*, etc.; these terms are both M. and F., hence Lat. *bōs* means 'ox' and 'cow'; like other IE. words (cf. вівця, кінь) this word proves that the IE. tribes, before their division, were already acquainted with domestic animals; Miklosich 75, Meillet Ét. 209, Berneker 1, 338, Преображенский 1, 136, Trautmann 94, Kluge 197, Walde-Hofmann 1, 112, 118, Mikkola 1, 64, Георгиев

257 - 258, Pokorny 483 - 484, a. o.; re. suffix -ēdo, cf. Meillet 1. с., and in particular, Machek 141 (: -ēt- > -ēd-).

гóгель - мóгель, гóголь - мóголь 'hohel'- móhel', beaten-up egg and sugar (as medicine against hoarseness)', Mod-Uk.; Ru. *гóголь - мóголь*, Po. *kogel - mogel*. — Subst. *засіб проти хрипкки із яєць і цукру*.

An artificial coinage, based on E. *hug - mug, hugger - mugger* of unknown origin, Vasmer² 1, 425, Sławski 2, 327, Klein 1, 748, a. o.

гóгит, Gsg. гóготу 'uproar, noise; neighing', **гóготати, гóготіти** 'to make an uproar, utter a prolonged roar (as of thunder); to howl; to rage (of flames)', OES. гóготаша; BRu. *гaгaтáць*, Ru. *гoгoтáть*, Sl. *gogotáti*, Cz. *hohtati*, Po. *gogotać*, UpSo. *gagotać, gigotać*. — Deriv. *гoгoтáння, гoгoтíння, гoгoтнiя*. — Суп. *гiгит; гyгoтiти; (гiлi-xo — про мoтop, тoщo:) poкoтáти, poкoтiти, cтyгoнiти*, Деркач 54.

PS. **gogotъ, *gogotati: *gogotiti* 'ts' — an o/p. formation, IE. root ***gha-* 'ts', cf. Lith. *gagēti*, Latv. *gāgāt* 'to cackle', OHG. *gackizōn* 'to mutter', MHG. *gagzen* 'to cluck like a hen laying', ModHG. *gackern, gacksen* 'to cackle, chatter', Du. *gagelen* 'to gabble', etc.; Meillet Ét. 288 - 299, Berneker 1, 319, Преображенский 1, 136, Trautmann 74-75, Kluge 103, PCСтоцький 3, 149, Wijk Symb Rozwadowski 2, 159 - 165, Machek 136, Vasmer² 1, 425, Sławski 1, 310, Fraenkel 127, Pokorny 407, a. o.; see also *гара, гарара, гóголь, гóгос*.

гoгóз see гoгó[д]зи.

гóголь '(species of wild duck:) golden-eye', МУк. гoгoль; OES. гoгoлeмъ (XVI с. Сл. плк. Іг.); BRu. *гóгaль*, Ru. *гóголь*, Cz., Slk. *hohol'*, Po. *gogol*, dial. *gogoł, gagoł*. — Deriv. *гóголя, гoгoлiти*, FN. *Гóголь, Гoгoлiок*; МУк. Гoгoль

(1495 Тупиков 108), Гоголев (1495 Тупиков 517), GN. *Гó-голі, Гóголів, Гоголієка*. — Syn. *птаx родінни качачих УРЕ*. 3, 322.

PS, dial. **gogoljъ* 'ts', connected with *гóгит, гоготá-ти, гоготіти*, see *гóгит*.

гóголь - мóголь see *гóгель - мóгель*.

гоготáти, гоготіти see *гóгит*.

год arch. for *гід*.

годéнки NPl. dial. 'winter party of the village (married) women for common handwork, such as spinning' (Черкащина), first recorded in the XX c. (Лисенко ЛБюлетень 6, 10). — Subst. '*зібрання заміжніх жінок у зимовій день для виконання ручних робіт*', Лисенко, 1. с.

Like *гобід* (: *обід*), *гобрік* (: *обрік*), *гобістя* (: *обі-стя*) — *годéнки* derives from **одéнки* being a Npl. compound of prefix *о-*, suffix *-зкз* and root **дън-*, see *день*.

годіна, годинник see *гід*.

годіти[ся] see *гід*.

гóді see *гід*.

гóднодь, also *гаднадь, гóднож* SoCp. 'young officer', MUK. *годнодь*, Gsg. *годнодя* (XVII c.), *гаднадь* (1766), *годнож* (1758, Дэже StSl. 7, 164). — Syn. *молóдший офи-цер*.

From Hg. *hadnagy* 'ts', Дэже, 1. с.

годóк 1. : *гід*.

годóк 2. argot 'comrad', first recorded in the XX c. (Горбач 6, 33). — Subst. *однокашник, товариш*.

Derived from *гід*, with the basic notion 'he who serves together one year in the army'.

годувати 'to feed, nourish; to board, provide; to keep', MUK. *годовати* (XVII c.), *годуует* (XVII c.), *годовать* (XVII c.), *годуи* (XVIII c.), *годууют* (XVIII c.), OES. *годовати*; BRu. *гадаваць*, Ru. dial. *годоваць* 'to spend a year', OCS. *negodovati* 'to become angry', SC. *godovati* 'to celebrate', Cz. *hodovati* 'to feast', Po. (from Uk. :) *hodować* 'to feed', OPo. *godować* 'to feast' (XV c.). — Deriv. *годуватися, -альник, -альниця, -ання, годіванець, -ника, годівля, годівельний, -ник, -ниця, годівниця, ви-годувати, від-, до-, на-, під-, п[р]о- годувати[ся]*, along with iter. forms *ви-, від-, до-, на-, під-, п[р]о- годівувати[ся]*, MUK. *годованого Gsg.* (1700), *за... годованку* (XVIII c.), *годованець* (1757), *годованник* (1718), *годовли Gsg.* (1561), *для годувлѣ* (1717), *годулю* (< **годулюю*) *Asg.* (XVIII c.); FN. *Годіванець*. — Syn. *корміти; (забезпечувати потрібним для життя:) харчувати*, Деркач 51.

PS. **godovati*, root **god-*, see *гід*; the evolution of meaning: 'to be on proper time' → 'to suit' → 'to feed' → 'to nourish'; re. semantics, cf. Sławski 1, 423, Orienko PM. 2, 493.

годящий 'suitable', ModUk. only. — Deriv. *годя-щість*. — Syn. *придатний, догідний; (для здійснен-ня задуманого пляну, тощо:) відповідний*.

Derived from *годітися*, see *гід*, [при]гóжий.

гóення : *гоіти*.

гожéль, also *гожіль, гожій, гóжув, гóжур* dial. 'oven-, fire-rake' (Черкащина), first recorded in the XX c. (Лисенко ЛБюлетень 6, 10). — Subst. '*пáлниця для перевер-тання вугілля або солóми в печі*', Лисенко 1. с.

Of uncertain etymology; perhaps its basic form is *гó-жур* coming from Rm. *huzur* 'quietness', the ultimate source being Tk. *huzur* 'presence', Ar. *hudur* 'ts', cf. Lokotsch 70,

Cioranescu 409; the evolution of meaning: 'presence' → 'quietness' → 'instrument to quiet down, extinguish the fire' → 'fire-, oven-rake'.

гожий 'pretty, beautiful; smart, lively, brisk; clear, fresh; favorable, timely, opportune', МУк. гожая (XVII с.), гожие Npl. (1649), гожие Apl. (1688), гожий (XVIII с.); ВRu. *гожы*, Ru. [при]гожий, Ро. (from Uk.): *hožu*, ОРо. *chožu* (XVII—XVIII с.). — Deriv. [не]гоже, не-, при-гожий, -жисть, Wd. *гожити*, *гожма*, FN. *Гожий*. — Syn. *гáрний; придáтний; чáстий*, Деркач 51.

PS. **godъ[jъ]* 'ts', root **god-*, see гід; the evolution of meaning: 'timely' → 'proper' → 'able' → 'good' → 'pretty' → 'clear', cf. Sławski 1, 429 - 430.

гозентраги, also гузонтраги, гозунтрагли Npl. dial. 'pair of braces' (SoCr.: Ужгород, Середня, Густ), first recorded in the XX с. (Наконечна 111). — Subst. *илéйкi*.

From ModHG. *Hosenträger* 'ts', Наконечна, 1. с.

гози Npl. argot 'trousers, breeches', first recorded in the XX с. (Горбач 6, 9). — Subst. *штани*.

From ModHG. *Hose* 'ts', Горбач, 1. с.

гоіряння, гоірок, говірок dial. see огірок.

гоіти, Wd. гоіти 'to heal', МУк. гоити (1573), гоити (XVII с.), гоить (XVII с.), гоить (1757), OES. гоити; ВRu. гаіць, Ru. dial. гоить (Vasmer² 1, 427), Вu. *гоа*, Ма. *гои*, SC. *gòjiti*, Cz. *hojiti*, Slk. *hojit'*, Ро. *goié*, LoSo. *gojié*, UpSo. *hojié*, Plb. *gùojě*. — Deriv. *гоєння*, з[а]-, по-гоіти[ся], з[а]гоіюватися, МУк. гоине (XVIII с.); here also *гоійний* and deriv. — Syn. *лікувати, лічити*.

PS. **gojiti* 'ts', being a causative form of **žiti*, see жіти, with orig. meaning: 'to cause living' → 'to heal', Berneker 1, 319, Преображенский 1, 138, Trautmann 75, Mikola 1, 110, Sławski 1, 310 - 311, Pokorny 467 - 468, Шевельов 110, 292, а. о.

гой! interj. 'hey!, halloa, holla!', ModUk., Ru. *гой!*, Ро. *hoj!* — Deriv. *гойк!*, *гойкати*, -ання, *гойкнути*, -нення, *гой-гой!*, *гойджа*, *гойса!*; here also *гойда!* and deriv.: *гойдати[ся]*, *гойднути[ся]*, *гойдання*, *гойдалка*, *гойдальний*. — Syn. *гей*, *гай!*; *гий!*, *гий!*, РССтоцький 3, 150.

A prothetic variant of *ой!*, like *гей!* : *ей!*, see s. vv.

гой see гой.

гойда! see гой!

гойдáр dial. for гайдáр, see гайдáй.

гойдáти[ся] see гой!

гойко dial. see гонько.

гоійний 'lavish, liberal, generous, bountiful; of warm hospitality', МУк. гоїном вихованю (1569), гоїную ласку (1584), гоїный (1596 Зизаній 88), гоїный (1616 Беринда 26), гоїными дарами (XVII с.), гоїнии упоминки (XVII с.), гоїне веселя (XVIII с.), OES. гоїныи; ВRu. *гоїны*, Вu. *гоєн*, *гоїни*, Ма. *гоєн*, *гоїна*, SC. *gòjan*, -*jna*, Cz., Slk. *hojny*, Ро., LoSo. *hojny*, UpSo. *hòjny*. — Deriv. *гоїник*, *гоїниця*, *гоїність*, *гоїно́та*, *гоїно*, МУк. гоїност (1596 Зизаній 88), гоїност (1616 Беринда 102), гоїновати (XVIII с.), гоїне (1583), гоїно (XVIII с.). — Syn. *щедрий*; (про ліки:) *оздоровний*, *лікувальний*, Деркач 51.

PS. **gojъnz[jъ]* 'ts', connected with *гоіти*, q. v.

гойса! see гой!

гок dial. 'enclosure for cattle', (Нижня Наддніпрянизна, Полтавщина), first recorded in the XIX с. (cf. Гринченко 1, 299). — Subst. *загоро́жа для худóби*, Ващенко 20.

Of obscure origin; perhaps it comes from ModHG. *Hog* 'hedge, fence, enclosure', taken over from G. colonists' language in Ukraine in the XIX с.

гоке́й, SovUk. хокéй, 'hockey', ModUk.; BRu. *хакéй*, Ru. *хоккей*, Po. *hockey, hokej*, etc. — Deriv. *хокеїст, -ка, хоке́йний*. — Subst. *гра в свінки на льоду́*, Wd. *гакі́вка*.

From E. *hockey* 'ts', Kirkconnell 7, Орел 1, 213.

го́кус-по́кус, also фо́кус-по́кус 'hocus-pocus, conjurer's trick', ModUK.; Ru. фо́кус-по́кус, Sln. *hokuspokus*, Cz., Po. *hokus-pokus*. — Subst. *незвичайна шту́[ч]ка; чарівна фо́рмула*.

Not necessarily from Po. *hokus-pokus* as suggested by Sławski 1, 424 - 425; it came from ModHG. *Hokuspokus* 'ts', spread around in Europe through a book on conjuring with the title *Hocus pokus junior* which appeared in England in 1634; the early history of this apparently fantastic and jocose phrase is obscure; its connection with the expression used in the celebration of mass *hoc enim est corpus meum* cannot be established, cf. Kluge 151, Spitzer WuS. 5, 127 - 128, Kirckonnell 16, Sławski, l. c.

гол 1. AmUk. 'hall', ModUk. only. — Deriv. *го́лмен*. — Subst. *вели́ка кімна́та, за́ля, вестибу́ль, коридо́р*.

From E. *hall* 'ts', Жлуктенко 122; see also га́ля.

гол 2. see гол, го́лий.

гола́н, AmUk. 'hold on', first recorded in 1915. — Subst. *чекáй*.

From E. *hold on* 'ts', Білаш 188.

гола́нка 'Du. heu', ModUk.; Ru. *гола́нка, голла́ндка*. — Subst. *ку́рка голла́ндської порóди*.

From *голлáндка* 'ts', see гала́нка, гала́нський, гала́нци.

Голго́фа, Wd. Голго́та GN. 'Golgotha', MUK. Голго́фа (1627 Беринда), OES. Гольгофа (XI с. Остр. ев.); Ru. *Голго́фа*, OCS. *Golgotha, Golzgatha*, Po. *Golgota*, etc. — Subst.

Лобне місце; місце страждання й посвяти; MUK. Кра́нїєво или Лобное мѣсто (1627 Беринда).

From *Golgotha* 'ts', Aram. *Gulgultá*, the ultimate source being Hb. *Gulgoleth* — name of a hill near Jerusalem (so called in reference to its skull-like shape), Klein 1, 668, Onions 405, a. o.

голд arch. 'tribute', MUK. голдувѣ Gpl. (XV с.), з голду (XVII с.), голду Gsg. (XVIII с.), OES (BRu.) голдовати (1388 Шелудько 1, 28); BRu. *голд*, Ru. arch. *ts*. (Vasmer³ 1, 428), Po. *hold*, OPo. also *old*. — Deriv. *голдівник, голдувати*, MUK. голдовника Gsg. (XV с.), голдовникомъ Isg. (XVII с.), голдоваль (XV с.), голдовала (1697), голдовати (XVIII с.). — Subst. *лєнна прися́га; підда́нство лє́нне*, Тимченко 547.

From MHG. *holde, hulde*, ModHG. *Huld* 'grace, favour, kindness', РССтоцький 4, 140, most probably via Po. *hold*, Шелудько 1, 28, Тимченко l.c.; cf. also Korbut PF. 4, 437, Brückner 172, Sławski 1, 425 - 426, a. o.

голе́я dial. see олія.

го́лидéй, also го́лидей, го́лодéй, го́лодейс, го́лидéї Npl., AmUk. 'holiday, holidays', first recorded in 1917. — Deriv. *го́лидéйник*. — Subst. *відпустка, вака́ції*.

From E. *holiday, holidays* 'ts', Білаш 188, Роїк 78.

гол, го́лий 'naked, bare, nude, uncovered', MUK. голый (1597), на голой земли (XVII с.), го́лый — nudus, inplumis (XVII с. ЛСЛ. 48), голая дорога (XVIII с.), зъ голою шаблею (1728), OUK. голый (1385), OES. на голѣ (XIII с.), гола, голыми головами; BRu. го́лы, Ru. го́лый, OCS. *golъ*, Bu., Ma. гол, SC. *gô*, Sln. *gòl*, Cz, Slk. *holý*, Po., LoSo. *goły*, UpSo. *hoły*. — Deriv. *го́л[се]нький, -ко, го́лсінький, -ко, го́лений, го́лень, го́льцём, го́льцём, го́лізна́, го́лик, го́лиши, го́лиця, го́лий, го́лінка, го́лінья, го́лот[онька]а, го́ль[ка], го́люк, го́люра, го́ля[тко], го́ляк, го́ляка,*

голяр, обгольня, голо, об-, по- голіти, -голяти, ві-, від-, за-, об-, пере-, під-, по-, про-, у-, -голіти[ся], голюкати||гулюкати; compounds голі-рұч, -черева, голіборода, голо-бóкий, -брíтий, -вұсий, -дрáб[ець], -дрáбка, -дрáнець, -дрáнка, -колíнець, -колíнок, -колíничик, -колóсий, -лédиця, -лбóдовиця, -мéля, -мóвзик, -мóзий, -мóзина, -мóзько, -морóжжя, -морóззя, -морóзиця, -морóзь, -насінні, -нóгi, -пράва, -пұзий, -пузья, -пұп[ий], -пұцьок, -п'ятий, -рұч, -слівний, -стéблій, -ст'ьоб, -тéча, -тiч, товóда, -цвáнок, -цюцьок, -чвáнько, -щiк, -щóк, голътiнá[ка], -нáчище, голътяпá, dial. голенáта, гóлець, гóлич; МУк. голишá Gsg. (XVIII с.), голякь (XVII—XVIII с.), гологоловый (XVIII с.), гологузые Apl. (1589), голоколѣнки Npl. (1691), голодь (< *голодедь), гололédица (XVII с.), голомýзому Dsg. (XVIII с.), голопұпокь (XVII—XVIII с.), голопупь, -пупя (XVI—XVII с.), OES. голооусть (XIV с.); FN. Голéйко, Гóлий, Голiнський, Гóлиш, Голiбрұх, Голiбұс, Голiбұт, Голiльяк, Голiнáтий, Голiнáч, Голiнка, Голiнчáк, Голiонко, Голiчáк, GN. Гóла, Гóла Долiна, Гóла Прiстань, Гóлинь, Гóлиця, Голiнка, Голiнки, Гологóри. — Суп. нáгий; (про нóги:) бóсий, Деркач 51, непокрíтий; огóлений; неозбрóсний; чiстий; убóгий, Тимченко 557 - 558.

PS. *golz[jь] 'ts', I E. root **gal- 'ts', cf. Latv. gāla, gāle 'glazed frost', OHG. chalo, MHG. kal, ModHG. kah! 'bald', E. callow 'bald', cf. Berneker 1, 325 - 326, Преображенский 1, 142, Trautmann 76 - 77, Kluge 161, Brückner 150, Machek 137, Sławski 1, 314, Pokorny 349, a. o.; see also gal 1., голова́.

гол-ла́йф AmUk. 'whole life'; first recorded in 1946. — Subst. асекурацiйний пóлис на цiле життiя.

From E. whole life 'ts', Білаш 189.

головá 'head; chapter', МУк. на голову (1532), на головѣ (1665), головы Apl. (1668), голова — caput (XVII с. Гептаглот 20), голова (XVII—XVIII с. Интермедіі 63, 68, 78, 83, 124, 152, 182, 220), OES. голова, голову Asg. (1199), двѣ головѣ (1262 - 1263), головы Apl. (1375) and (from OCS. :) глава, главы Gsg. (XI с. Остр. ев.), главою (XI с.); BRu. галава́, Ru. голова́, OCS. glava, Bu. глава́, Ma. глáва, SC., Sln. gláva, Cz., Slk. hláva, Po., LoSo., Ca. glowa, UpSo. hłowa — Deriv. голiв[онь]ка||голóв[онь]ка, голiвочка||голóвочка, голóвiсько, -iще, голóв'яга, голóвiзна, голóвань, голóвач, голóвeнь, голóвня, голóвний, голóвно, голóвувати, -áння, безголóвий, безголiв'я||безголóв'я, обезголóвити, обезголóвлювати, за-, нá-, пiднá- голóвок, arch. голóвщи́на; SoCp. заголовáнити (Балецкий StSl. 4, 404), compounds: пiвголóвок, голово-кружiння, -кружний, -кружнiсть, -лóм[ний], -лóмка, -миттiя, -ниг, -нóгий, -рiз, голóвно-комáндуючий, -уповновáжений, дво-, три-, бiло-, сиво-, тупо- голóвий, see also Головосiк[и], Главосiк, глава́ and compounds глaвк, глaвкóм; МУк. головицы Gsg. (XVII с.), головичникь (XVIII с.), головище (XVIII с.), головка (XVII—XVIII с.), головний (XVI—XVIIс.), головнiа (XVI—XVIII с.), головонка (XVIII с.), головщина (XVI—XVIII с.), голóвий (XVIII с.), голóвя (XVII с.), гологоловый (XVIII с.), OES. головникь, головьничество, головьнии, головьня, голóвьство, голóвчин, в голóвшинѣ, голóвшина; FN. Голóва[н], Голóвий, Голóвийк, Голóвка, Голóвeць, Голóвкó, Голóвище, Голóв[ч]éнко, Голóвня, Голóвайчұк, Голóваньяк, Голóватий, Голóваш, Голóвач[енко], Голóвачұк, Голóватський||Голóвацький, Голóвачéвський, Голóвинчұк, Голóв'я́нко, Голóвинський, Голóв[ч]iнський, Голóвeцький, Голóвський, Голóвкóв, МУк. Голова (XV—XVII с. Тупиков 110), Головичь, Головченко (ibid. 519), Головня, Головачь (ibid. 110); GN. Гó-

лови, *Головсько* (= Wd. *Голосько*, q. v.), *Голов'яцько*, *Голов'янівськ*, *Голов'яшівка*, *Голов'яч*, *Голов'янки*, *Голов'ятин*, *Головки*, *Головківка*, *Головмі*, *Головно*, *Головниця*, *Голов[ч]инці*, *Головнське*. — Syn. *найвіща* або *найпередніша* частіна тіла живих істот; *зв'єрхник*, *ст'арший*, *привідня*, *от'аман*; *стіжок ц'юкру* або *с'оми*; *поч'аток (р'ічки)*, *верх (горі)*, *горішній кін'єць*; *р'озділ (у кн'язі)*, Тимченко 548 - 550; colloq. *башка*, *каб'ак*, *макітра*, *т'іква*, Багмет 65; *к'умпол*, *казан'ок*, *д'овбня*, *черд'ак*, *кеб'ета*, Wd. *леп'ета*, *маківка*, *макітра*, *р'озум*, *калянітра*, Горбач 6, 12, 23.

PS. **golvá* 'ts', IE. root ***gal-* 'naked', cf. Lith. *galvà*, Latv. *galva*, OPr. *gollu* Asg., Arm. *glux* 'head', Meillet *Ét.* 372, Berneker 1, 323 - 324, Преображенский 1, 139, Trautmann 77, Sławski 1, 292 - 293, Vasmer² 1, 429, Pokorny 349 - 350; see also гол, г'олій; re. accent cf. Шевельов 68 - 69.

Головосік, also Npl. *Головосіки*, arch. *Главосік* 'feast of the beheading of St. John the Baptist', ModUk. — Syn. (*свято*) *Усікнов'єння голови св. Івана Христ'їтеля*.

A compound: *голов'а (глав'а)* and *сікт'ї*, see s. vv.

г'олод 'famine, hunger, scarcity', MUK. *голодомъ* Isg. (1591), *голоду* Gsg. (1627 Беринда), *голови* Npl. (XVIII c.), OES. *голодъ* (from OCS. :) *гладъ* (XI c. Остр. ев.); BRu. *г'олад*, Ru. *голод*, OCS. *gladъ*, Bu. Ma. *глад*, SC., Sln. *glád*, Cz., Slk. *hlad*, Po. *głód*, LoSo. *glod*, UpSo. *hlód*, Plb. *gluod*. — Deriv. *голода́й*, *голоб'дя*, *голоде́ць*, *голод[н]івка*, *голод'івка*, *голодн'єча*, *голоднік*, *голодніця*, *голодн'я*, *голодн'як*, *голод'овина*, *голод'ок*, *голод'уха*, *голоден*, *голодний*, *голодн'є[се]н'ський*, *голода́ючий*, *голод'ючий*, [по]голода́ти, -а́ння, [по]голодува́ти, -а́ння, *голоди́ти*, *віголодатися*, *виголоджува́ти[ся]*, *голомод'ор*; FN. *Г'олод*, *Голоде́цький*, *Голодн'юк*, *Голодн'я*, *Голодн'як*, *Голодн'янка*, *Голодніця*, *Голод'овий*, *Голод'овина*, *Голодр'аб[ець]*,

Голодр'абий, *Голодр'абка*; GN. *Голода́єво*, *Голоди́вка*, *Голодкі*, *Голодніця*. — Syn. *поро́жність шлу́нку*, *що викликає по́тяг до їжі*; *безхліб'я*, *брак живності*; *недоста́ча*, *брак чо́го (взагалі)*, Тимченко 553.

PS. **goldz* 'ts', IE. root ***gheldh-*: ***gholdh-* 'to be greedy', cf. Skt. *gardhas* 'desire', Av. *garəda* 'ts', Meillet *Ét.* 217, MSl. 14, 377, Trautmann 87 - 88, Pokorny 434, a. o.; according to Berneker 1, 320, Преображенский 1, 140, Fraenkel 136, a. o. here also: Lith. *gardūs*, Latv. *gards* 'savoury, tasty', cf. Шевельов 617; inconvincible is the etymology of Machek, LF. 52, 342 - 344, connecting it with **želodzkz*, **žvratī*; cf. also his ED. 129 with the former, generally accepted, explanation.

голодр'анець see гол, г'олій.

голодува́ти : г'олод.

голоедрія 'holohedrism, holosymmetry (said of crystal)', ModUk. — Deriv. *голоедри́чний*. — Subst. *повно́стінність (у кристалографії)*, Орел 1, 214.

From Gk. *hólos* 'whole, entire' and *hédra* 'seat; base, side, face', Орел 1, 214, Klein 1, 737, a. o.

голом'озий see г'ол, г'олій.

голом'ша 'Triticum Spelta L. : barley' (Makowiecki 380), ModUk.; Ru. *ts*; Deriv. *голомш'ивий*, [о-, при-]голомш'ити, о-, при-голомш'увати, -а́ння. — Syn. *арна́йт[к]а*, [в]орк'їш, *п'олба*, *сан'оп'ша*, *с'упсен'ь*, *та́рка*, Makowiecki, l. c.

According to Vasmer² 1, 430, it is a compound: *г'ол[ий]* and *-миа* (from мох, q. v.).

г'олос 'voice, sound, tone', MUK. *голосы* Npl. (1558), *г'олось* (1596 Зизаній, 1627 Беринда), *г'олос* (XVII c. Гептаглот 21), *з'голосу* (XVIII c.), *голос* (XVIII c. Інтерме-

дії 106), OES. *голосъ* (from OCS.:) *гласъ* (XI с. Остр. ев.); BRu. *глас*, Ru. *голос*, OCS. *glasъ*, Bu., Ma. *глас*, Sc. *glās*, Sln. *glās*, Cz., Slk. *hlas*, Po., LoSo. *głos*, UpSo. *hlós*. — Deriv. *голосó[чо]к*, *голосóнько*, *голосíна*, *голосíсько*, *ві-*, *на-*, *пó-*, *рóз-* *голос*, *голосíння*, *голоснік*, *-ніця*, *гóлосність*, *голосувáння*, *голосúха*, *голосьбá*, *о-*, *по-*, *-голóска*, *о-*, *про-*, *-голóшення*, *голосній*, *голоснénький*, *-ко*, *гóлосно*, *голосíстий*, *-тість*, *-то*, *голосовій*, *голосúючий*, *поголóсний*, *прíголосний*, *проголóшений*, *проголóшуваний*, *угóлос*, *віголосити*, *з[а]-*, *на-*, *о-*, *пере-*, *п[р]о-*, *роз-*, *-голосíти[ся]*, *ви-*, *з[а]-*, *на-*, *о-*, *пере-*, *п[р]о-*, *роз-* *-голóшувати[ся]*, *[по]голосні[й]шати*, *пере-*, *про-*, *голосувáти[ся]*, *розголóшáти*; *голосокъ* (XVIII с.), *голосѣи* Gsg. (XVII с.); FN. *Гóлос* (pseudonym of *Голоскévич*, Тулуб 230); GN. *Голосі́в*. — Syn. *слуховé* *в́раження*, *що прийма́ється в́ухом з повітряного отóчення*, *звук*, *мóва*; *крик*, *гóмін*, *гáлас*, Тимченко 554.

PS. **golsz* 'ts', root **gal-* 'to shout, cry', cf. Lith. *garsas* 'sound', *galsas* 'echo', Osset. *galas* 'voice', ONor. *kall*, E. *call*, OHG. *kallōn* 'to speak loudly', perhaps here also Lat. *gallus* 'cock', cf. Meillet Ét. 217, MSL. 14, 373, Berneker 1, 323, Преображенский 1, 141, Trautmann 77, Skeat 86, Mikkola 1, 90, 138; 2, 188, Sławski 1, 292, Pokorný 350, Шевельов 617, а. о.; re. suffix *-sz* (like in *кóлос*) cf. Sławski, l. с.

Голóсько GN. *Holosko* (near Львів), Po. *Holosko*.

From orig. *Головсько*, see *голова́*.

голóта : *гóл*, *гóлий*.

гóлсейл, also *гóльсиль*, AmUk. 'wholesale', first recorded in 1929. — Deriv. *голсе́йлник*, *голсе́лник*. — Subst. *оптóва крамні́ця*.

From E. *wholesale* 'ts', Білаш 190, Жлуктенко 122.

гóлуб 'pigeon, dove', MUK. *голубъ* (1554), *голубы* Apl. (XVII с.), *голубъ* — *columbus* (XVII с. ЛСЛ. 48), *голуби* —

columbus (XVII с. Гептаглот 53), *голуба* Gsg. (XVIII с.), OES. *голубъ* (XI с. Остр. ев.), *голубъ*, *голоуби* Npl. (XI с.), *въ голоубѣ*; BRu. *гóлуб*, Ru. *голубъ*, OCS. *golǫbъ*, Bu. *гзлзб*, Ma. *гулаб*, dial. *голаб*, *галаб*, SC. *golǫb*, Sln. *golǫb*, Cz., Slk. *holub*, Po. *gołąb*, LoSo. *gólib*, UpSo. *hołb'*, Plb. *gólǫb*. — Deriv. *голубéць*, *голúбчи[чо]к*, *голúб[óнь]ка*, *голúбóчка*, *-чок*, *голубáня*, *голубеня́*, *голубеня́т[оч]ко*, *голубизна́*, *голубíна*, *-ний*, *-нець*, *голубíця*, *голубíнка*, *голубíння*, *голубíнь*, *голúблення*, *голубні́к*, *голубни-чóк*, *голубця́*, *голуб'я́*, *голуб'ятник*, *голуб'ят[оч]ко*, *голуб'ятина*, *голубíй*, *голубé[се]нький*, *голубісінький*, *голубíн[яч]ий*, *гóлубів*, *гóлубо*, *голуб'ячий*, *голúбля-чий*, *голублівий*, *голубувáтий*, *приголúбливий*, *по-*, *при-*, *голúбити[ся]*, *за-*, *по-*, *голубíти*, *голубíшати*, *по-*, *голубкатися*, *приголúблювати[ся]*, *голубо́бкий*, *голубоцвітовий*, dial. *гóлубель*, *гóлубень*, *голубíнка*, *голубíй*, *голубовóдний*, *голубó[чо]к*, *голубúшенки*; MUK. *голубець* (XVIII с.), *голубица* (XVI с.), *голубичиць* (XVII с.), *голубичка* (XVI с.), *голубка* (XVI с.), *голúбникъ* (XVII с. ЛСЛ. 48), *голубойки* (XVII—XVIII с. Интермедіі 75, 78), *голубчику* Dsg. (1747 Интермедіі 168, 169), *голубя* (XVI с.), *голубята* — *pipiones* (XVII с. Гептаглот 21), *голубиний* (XVI—XVII с.), OES. *голоубица* (XI с.), *голоубичиць* (XIV с.), *въ голубники*; FN. *Гóлуб*, *Голубéць*, *Гóлубéв*, *Голубíньський*, *Голубíцький*, *Голúбкіна*, *Голубкóв*, *Голубóвський*, GN. *Голубéче*, *Гóлубичі*, *Голубіевичі*, *Голубівка*, *Гóлубно*, *Голуб'ятин*. — Syn. *свійський птах родіни голубіних*, УРЕ. 3, 344.

PS. **golǫbъ* (formed like Lat. *columba*, *palumbis*) 'ts', most probably derived from IE. root ***ghol-*:***ghel-* 'yellow; green; grey; blue', cf. Lith. *geltas*, Latv. *dzelts* 'yellow', Lith. *gelumbė* '(fine) cloth', OPr. *golimban* 'blue', Meillet Ét. 271, Prelwitz BR. 22, 103 - 105, Berneker 1, 322 - 323, Преображенский 1, 142, Trautmann 101, Младенов 115,

Ślawski 1, 312 - 313, Pokorny 429 - 431, a. o.; according to some linguists, e. g. Herne 90 - 91, the color-designation *голубий* developed secondarily from the name of the bird; less persuasive are the etymologies of Machek LP. 3, 103 - 104 (:IE. substrat term), Rudnicki LP. 6, 112 (: prefix *go-* and root *lab-*), a. o.; cf. also Vasmer² 1, 432 - 433, Шевельов 365, 519, 522.

голяндьер SoCr. see улан.

гольтіп[ка] see гол, гóлий.

гольтяй see гультай.

гомáр see омáр.

гóмбички Wd. Npl. 'metal buttons', first occurrence: 1877 (Головацький 1, 81). — Subst. *металéви Гудзики*.

Origin obscure.

гомбрý AmUk. see гумбрéга.

гомеопáтия 'homeopathy', ModUk.; BRu. *гамеопáтыя*, Ru. *гомеопáтия* (since 1838), Po. *homeopátia*, etc. — Deriv. *гомеопатічний*, here also b/f. *гомеопáт*. — Subst. *лікуваннн мінімальними дозами таких ліків, які великими дозами викликали б симптоми хвороби*, Орел 1, 214.

From Gk. *homoiopateia* 'likeness in feeling, likeness in suffering', Орел 1, 214, АкСл. 3, 250, Skeat 275, a. o.

гóмзати, гомзáйти dial. see гóмін.

гомілія 'homily; plain sermon, discourse', ModUk.; Ru. *гомілія*, Po. *homilia*, etc. — Deriv. *гомілетика*, *гомілярій*. — Subst. *церковне казання, що пояснює біблійний текст*, Бойків 113.

From Gk. *homilia* 'converse, meeting, assembly', Орел 1, 214, Skeat 275, Klein 1, 739, a. o.

гомілка, (rarely:) гомівка, dial. for голінка, see гол.

гóмін, Gsg. гóмону 'sound of talking, sound of voices, murmur; noise', MUK. гóмонь, без' гóмону (1596 Зизаній), гóмонь (1627 Беринда), гóмону Gsg. (XVII с.), гомонь (XVIII с.); Ru. *гóмон*, Cz. *homon*, Po. dial. *gomon*. — Deriv. *гомінка*, *гóмок*, *гомонюха*, *гомінкий*, *гомонлівий*, *-вість*, *гомонючий*, *-чість*, [від-, за-, пере-, по-, про-] *гомоніти*, dial. *гумоннява*; MUK. гомоню (1596 Зизаній, 1627 Беринда); FN. *Гомонко*; here also (perhaps:) *Гомза*; dial. *гómзати*, *гомзáйти*. — Syn. *гам*; *гук людської мови*, *гáлас*, *крікнява*, *шумлява*, Тимченко 559.

Of uncertain etymology; most probably it derives from PS. **gom-on-ts* 'ts' with root **gom-*: **gam-* of o/p. origin, cf. also Ильинский РФВ. 43, 340 - 341, Brückner KZ. 45, 48, a. o.; see гам; less convincing is its derivation from ONor. *gaman* 'joy, gaiety', E. *game* advanced by Berneker 1, 326 - 327, Vasmer² 1, 436, a. o.; cf. Kiparsky 1, 27, Ślawski 1, 316, a. o.

гóмлес, AmUk. 'homeless', first recorded in 1946. — Subst. *безхáтний*.

From E. *homeless* 'ts', Білаш 191.

ГОМО- a compound-forming element 'homo-' in such words as *гомограф*, *гомолóгия*, *гомоніти*, *гомолáстика*, *гомосéйста*, *гомосексуалізм*, *гомохрóнный*, *гомощен-трічний*, etc.; ModUk. known to other Sl. as well. — Subst. (rarely) *одно-*, e. g. *гомогéнный* — *однорідний*, *гомолóичний* — *однознáчний*, *гомобóния* — *одноголóсіть*.

From Gk. *hómos* 'one and the same, belonging to two or more jointly', Орел 1, 214, Klein 1, 739, a. o.

ГОМОНІТИ : гóмін.

гóмрул 'home rule', ModUk. — Deriv. *гомрýлер*. — Subst. *самоврядування; рефóрма, що її допомігалися*

ірляндські націоналісти, прагнувши повної внутрішньої автономії для Ірландії, Бойків 113.

From E. *home rule* 'ts', Орел 1, 216, Бойків 113.

гómсик, AmUk. 'homesick', first recorded in 1942. — Subst. *що має тугу за дімом*.

From E. *homesick* 'ts', Білаш 191.

гómстед, also гомстад, гомштад, гомштат, гомштед, гомштет, AmUk. 'homestead', first recorded in 1903 (Жлуктенко 123). — Deriv. *гómстедер, гомстедник, гомстедовець, гомштатник, гомстедський*. — Subst. *земля дарована поселенцям урядом, земельна ділянка для поселення*.

From E. *homestead* 'ts', Рудницький, УО 3 : 1, XV, Білаш 191, Жлуктенко 123, Роїк 78.

гомункулос 'homunculus; little man, a manikin', ModUk.; Ru. *гомункул, гомункулус* (since 1934). — Subst. *штучна людина, що її намагалися альхіміки створити хемічними засобами в лабораторіях*, Орел 1, 216.

From Lat. *homunculus*, a dimin. form of *homō*, 'man', Орел 1, 216, Klein 1, 740, a. o.

гонáди 'gonads; reproductive glands', ModUk. — Subst. *статеві залози, залози, що виробляють статеві клітини*.

From Gk. *goné* 'that which is begotten; offspring; that which generates, seed, semen; genitals; the act of generation; race, family', Орел 1, 216, Klein 1, 668, a. o.

гондóла SovUk. see гондóля.

гоніти 'to drive, chase; to pursue, run after; persecute' МУк. гонити (1575), гонили (1582), гоніти — *abdico* (XVII

с. Гептаглот 21), гонію : преслѣдую, наслѣдую, держуся (1627 Беринда), гоніти (XVIII с.), гонівъ (XVIII с.) гонити вѣтра въ полю (XVIII с.), горѣлку гонять (XVIII с.), ОУк. гонить (1347), гониль (1347), гонять (1422), OES. гонимъ бывааше (XI с. Остр. ев.), гонити (XI с.), гонити (XIII с.), Ru. dial. *гоніть*, OCS. *goniti*, Ву. *гoня*, Ма. *гoни*, SC., Sln. *góniti*, Cz. *honiti*, Slk. *honit'*, Ро. *gonić*, USo. *gonis*, UpSo. *honíc*. — Deriv. *ви-, від-, до-, з[а]-, на-, об-, пере-, під-, по-, при-, про-, роз-, у- гoн-ти[ся]*, along with iter. forms based on *ганя́ти*, q. v. see also гiн, гнáти; furthermore: *гонення, гоніння, гонінник, гiнець, гонієць, гонітва, -тель, -телька, -тельство, гоніця, гоній, гoнка, гонок, гончий, гоняйло, гoнько, гониний, гонкій, гiнчий від-, пере-, по-, при-, роз-гiн, до-, по-, гoнь, до-, на-, по-, про- гoня, згoнни, перегiнка, перегoни, поганяйло, поганяльни[чо]к, поганяйлівський, погiнка, погiнь, погoнач, погoнечка, по-гoнець, по-, при-, про-, гoнич, погoнонька, прогoн, роз-гoниха, з-, пере-, при-, гiнний, -но, загoнистий, на-гонцем, погiниливо, пригiнчий, гонивітер*, МУк. гонитель (1596 Зизаній), гонитву Asg. (XVI с.), гонитвы Npl. (XVII—XVIII с.), гонитвний (XVII с.), гонителькою Isg. (XVIII с.), гоненіє (1596 Зизаній, 1627 Беринда), гонієць (XVI—XVIII с.), гонка (XVIII с.), гонного Gsg (XVIII с.), гончий (XVIII с.), гоняти (XVIII с.), OES. гонение (XI с.), гонитель (XI с.), в... гонѣ, гонца Asg., гонцомъ Isg. (1315), въ загонѣ, FN. *Гонієць*, GN. *Гiнці*. — Syn. *гнáти, примушувати йти або бити перед собою; переслѣдувати, тіснити, гнобити; вправляти в рух що*, Тимченко 560 - 561; *нестіся*, Деркач 50.

PS. **goniti* 'ts' — an apophonetic (e:o) formation of **ženō*, see гнáти, cf. Шевельов 110.

гоніóметр, Wd. гониóметр (Кузеля 84) 'goniometer; an instrument for measuring angles', ModUk.; BRu. *ганіє-*

метр, Ru. *гоноіометр*, etc. — Deriv. *гоноіометрія*. — Subst. *прилад виміряти куті нахилу стінки кристала*, Орел 1, 216.

From Gk. *goniā* 'angle', *métron* 'measure', Орел 1, 216. Onions 405, Klein 1, 668, a. o.

гоніт 'gonitis; inflammation of the knee', ModUk. — Subst. *запалення колінного суглоба*.

From Gk. *gónu* 'knee', Орел 1, 216. Klein 1, 669, a. o.

-гонія a compound forming element '-gony' in such words as *космогонія*, etc.; ModUk., known to other Sl. as well.

From Gk. *gónos* 'begetting or producing', Partridge 899, Klein 1, 650, a. o.

гоноба, **гонобіти** see **гнобіти**.

гонокіки, Wd. *гонокіки* (Кузеля 84) 'gonococcus; the micro-organism that causes gonorrhoea', ModUk.; BRu. *гонакок*, Ru. *гонокік* (since 1934), etc. — Subst. *бактерії, що викликають гонорію*.

From Gk. *gónos* 'that which is begotten, child, offspring; procreation; race, birth, descent; seed, semen, genitals' and *kókkos* 'kernel, berry', Орел 1, 216, АкСл. 3, 254, Klein 1, 669, a. o.

гónор, Wd. *гónір* (Стрий; Надсяння, Пшеп'юрська 72), 'honour, respect, mark of esteem', MUK. *гонорь* (XVII c.); BRu. *гónар*, Ru. *гónор* (since 1803), Po. *honor*, etc. — Deriv. *гонорар*, *гонорант*, *гонорівий*, *гонорувати*; Wd. *гонірний* — *zarozumiały* (Falkowski-Pasznycki 1, 16); PN. *Гонорій*. — Subst. *честь, добре ім'я; перебільшене почувття своєї ідності, зарозумлість, пиха*, Орел 1, 216.

From Lat. *honor* 'honour, dignity, office; reputation', Орел 1, 216, АкСл. 3, 254, Skeat 276, Klein 1, 741, a. o.

гонорія, Wd. *гоноррє*, Кузеля 84, 'gonorrhoea', ModUk.; BRu. *ганаря*, Ru. *гоноррєя* (since 1803), etc. — Subst. *заразлива хвороба, що її спричиняють гонокіки*, q. v.

From Gk. *gónos* 'seed, semen' and *roiā* 'flux', Орел 1, 217, АкСл. 3, 255, Klein 1, 669, a. o.

гонта see **гóнта**.

гончар, also *ганчар*, Wd. *ганчйір* 'potter, potmaker', MUK. *гончар* (1596 Зизаній), *гончарь* (1627 Беринда), *гончар* (XVII c.), *гончарь*, *горнчар* (XVII c. ЛСЛ. 48), *о гончаряхъ* (XVIII c.), *гончари*, *гончарь* Npl. (XVIII c.), OES. *гръньчарь*, *гръньчаря* Gsg. (XIII c.), *гръньчарь*; BRu. *ганчар*, Ru. *гончар*, OCS. *grъnъčrjъ*, Bu. *grъnčar*, SC. *grnčara* F., Cz. *hrnčář*, Slk. *hrnčiar*, Po. *garncarz*, LoSo. *gjarńcař*, UpSo. *horčěr*. — Deriv. *гончаренко*, *гончарик*, *гончарин*, *гончаріха*, *гончаріще*, *гончарівка*, *гончарівна*, *гончарка*, *гончарня*, *гончарство*, *гончарний*, *гончарівий*, *гончарський*, *гончарити*, *гончарувати*; see also *ганчарка*; MUK. *гончарня* (1736), *гончарнымъ* Isg. (1791), *гончарское* (XVI c.), *гончарский* (XVII—XVIII c.), *гончерева* (XVI c.), OES. *гръньчарска*, *горньчарский*, FN. *Гончар*, *Гончаренко*, *Гончарик*, GN. *Гончаріха*, *Гончарівка*, *Гончарка*. — Sup. *той, що робить глиняні (черепа) виробу*, Тимченко 562; MUK. *скудел'никъ* (1596 Зизаній), *скудел'никъ* (1627 Беринда).

From **горнчарь* with lapse of *-n-* between consonants, Преображенский 1, 145, Ильинский ЗИФВ. 7-8, 62; PS. **grъnъčarъ* — *nomen agentis* of *grъnъ*, see *горн*.

гон! interj. imitating the sound of a jump, bounce, skip: 'hop!', ModUk., BRu. *ts*, Ru. *гон!*, SC. *hōp!*, Cz., Slk., Po. *hop!* — Deriv. *гónля!*, *гónс[а]!*, *гон-гон!*, *гónі!*; *гонак*, *гоначок*, *гónнути[ся]*, *гónкати*, *-ання*, *гónцяти*, *-яння*, *гонкувати*, *-ання*, *гонцювати*, *-ання*; FN. *argot*

Гопсасмік (Горбач 8, 30). — Syn. *ген!*, *гун!* РССтоцький 3, 151.

An o/p. interj. akin to ModHG. *hopp!*, Sw. *hopp!*, Rm. *hop!*, etc., Berneker 1, 396, Schwentner 37, РССтоцький, l. c., Sławski 1, 428, a. o.

гопéнька dial. for опéнька, see пень.

гоплать dial. for оплата, see плата.

гопліт 'hoplite; heavy - armed foot - soldier', ModUk. — Subst. *важко-озброєний піхотінець у давній Греції*, Орел 1, 217.

From Gk. *hoplites* 'heavy-armed', Орел, l. c., Skeat 277, Klein 1, 742, a. o.

гопнути[ся] : гоп!

гопорт, гопорти Npl. a dial. form of *іапорото*, ч. v., Makowiecki 275.

горá 'mountain, hill', MUK. на горе (1581), горы - mons (XVII c. Гептаглот 21), гора - mons (XVII c. ЛСС. 48), по горахъ (XVII c.), гора (1665), гора з горою, о горѣ (XVIII c.), OES. въ горѣ (XI c. Остр. ев.), гора, на гороу (XI c.), з горѣ, къ горѣ; BRu. *гарá*, Ru. *горá*, OCS. *gora*, Bu., Ma. *горá*, SC. *gōra*, Sln. *góra*, Cz., Slk. *hora*, Po. *góra*, LoSo. *gora*, UpSo. *hora*. — Deriv. *ір[онь]ка*, *ірочка*, *горо-він[к]а*, *іоронька*, *іорниця*, *іоріще*, *ірнік*, *-іцтво*, *-іця*, *ірніак*, *-ніак*, *іорáр*, *іорець*, *іорішніак*, *-ніак*, *іоріак*, *-ніак*, *-ця*, *-ніакість*, *заір'я[чко]*, *перéгорок*, *підірок*, *підір'я*, *підір'янин*, *підіорочка*, *ірній*, *ірніцький*, *ірнічий*, *ірський*, *іорістий*, *іорішній*, *іорі[й]ський*, *іорішній*, *іорній*, *іорівий*, *-іній*, *-ітий*, *іорію*, *іоруватий*, *-то*, *іорський*, *на-*, *іоріаний*, *іоріанський*, *за-*, *на-*, *під-* *ірній*, *іорістий*, *іорі*, *іорі*, *іоріу*, *до-*, *з-* *іорі*, *іорічерева*, *іорічно-проми-словий*, *-іорічний*, *іорінозаводчик*, *іорсько-кліматичний*,

-стрілковий, *іорініж*, *іоріхвіст*, *іоріцвіт*, *іорізнач*, *іоріліць*, *іорорізьбá*, *іоро-[у]творення*, *-творний*, *-утворюючий*, *іоріжитися*, *іоріжка*, *іоріаха*, MUK. горские Npl. (1722), OES. въ горину (XIV c.), по горинѣ, на... горкѣ, въ горнімъ градѣ, горніи (XI c. Остр. ев.), въ горницю, въ горенку, горський (XIV c.), горѣшнее (1073 Изб. Св.), изъ загорья; GN. *Горá*, *Горáй*, *Горáйва*, *Горів*, *Гірка*, *Гірки*, *Горіця*, *Горки*, *Гірне*, *-ний*, *-но*, *Гірське*, *Гірнік*, *Гірнікі*, *Гірніак*, *Горішна*, *Горішний*, *Горськ[е]*, *Заіречко*, *Заір'я*, *Заірці*, *Загорівка*, *Наірка*, *Наірніак*, *Підірці*, *Підіорівка*; OES. Гора (=часть Києва), Горы великыя (=Карпати); FN. *Гірнік*, *Гірніак*, *Горіцький*, *Велигорський*, *Ор[л]ігора*, *Підтиргора*, MUK. Горка (XVII c. УРЕ. 3, 371). — Syn. *висо́ке піднісення землі над рівніною*, *іорішня ча-стіна*, *верх*, *висо́кість*, Тимченко 563 - 564; *бескид*, Деркач 51.

PS. **gora* 'ts', IE. root **guor-* : **guer-* 'ts', cf. Lith. *nugarà* 'mountain-ridge', and (with secondary meaning 'forest':) *girė*, *girà*, Latv. *dzirė* 'forest', OPr. *garian* 'wood', Skt. *giri-*, Av. *gairi-* 'mountain', Gk. *deirós* 'hill', Alb. *gur* 'stone, rock', Berneker 1, 328 - 329, Преображенский 1, 145, Trautmann 78, Fraenkel 153, Sławski 1, 330 - 331, Mikkoła 2, 153, Pokorny 477 - 478, Шевельов 125, 562 - 563, a. o.

горáти Wd. see ора́ти.

горб 'hill, mound, down; hump, hunch; back, spine', MUK. горбъ (1570), горбъ - gibbus, tuber (XVII c. ЛСЛ. 48), горби Npl. (XVIII c.), OES на грѣбу, на двоу горбоу; BRu., Ru. ts, OCS. *grъbz*, Bu. *grъb*, Ma. *грб*, SC. *gr̄ba*, Sln. *grb*, Cz., Slk. *hrb*, Po. *garb*, LoSo. *gjarb*, UpSo. *horb*, Plb. *z-garbnéica*. — Deriv. *сүгорб*, *іор-бик*, *іорб[чо]к*, *іорбáк[а]*, *іорбáнь*, *іорб[о]він[к]а*, *іорб[у]нок*, *іорб[у]ля*, *-іуша*, *іорбá[с]тий*, *-тість*, *іор-*

бáтенський, горбóватий, горбістий, горб[к]увáтий, з[а]горбáтити, [з]гóрбити[ся], [з]горбóлтитися, горбо-кóник, -нóсий, -пóдóбний, -твóрення, МУк. горбáтая (1596 Зизаній), горбáтый — gibbosus (XVII с. ЛСЛ. 48), горбáтий (XVIII с.), не горбся (XVIII с.), горбки Npl. (XVIII с.), горбунца Gsg. (XVIII с.), горбоватий (XVIII с.), горбака — dorsum (XVII с. Гептаглот 75), OES. горбавъ, горбавьство, горбáтый; FN. Горбáнь, Горбáч, Горбáтий, Горбáтюк, Горбáцький, Горбанéвич, Горбéнко, МУк. Го[р]баневск[ий] (1581 АКЖМУ 39), GN. Горб, Гóрбик, Горбáків, Горбані, Горбачі, Горбáсів, Горбаші, Горбачéво - Михáйлівське, Горбі, Гóрбів, Гóрбівці, Гóрбово, Горбóвичі, Горбóлів. — Syn. (підвищена місцевість:) бугóр, пáлорок, шпиль; кургáн; Деркач 51; (на тiлi:) опуклiсть, нáріст, Тимченко 566.

PS. *gʷr̥bʷs 'ts', IE. root **gr̥b- : **gerb- 'to curl, frizzle, crinkle', cf. Lith. *gárbana* 'lock, curl', OPr. *garbis* 'hill', OIr. *gerbach* 'wrinkled, puckered', Ic. *korpa* 'wrinkle, fold', Norw. *korp[a]* 'thick bark'; here also with nasalization: OHG., MHG. *krampf*, ModHG. *Krampf*, OSax. *cramp*, Du. *kramp*, E. *cramp*, etc., Berneker 1, 368-369, Преображенский 1, 146, Trautmann 78, Mikkola 1, 82, Kluge 191, Sławski 1, 256, Pokorny 387, Шевельов 88, а. о.

гóрботка dial. for обгóртка, see горнóти.

гóрван Wd. 'rook', first recorded in 1936 (Lk., Коковський РМ. 3, 75). — Subst. гáйворон.

A dial. blending of гаврáн and вóрон, see s. vv.

Гóргій : Геóргій, see Юрій.

Горгóний PN. Horhoniј, МУк. Горгóний (1627 Беринда), BRu. Гаргóний, Ru. Горгóний, OCS. *Gorkoniјь*. — Deriv. Горгóнія, Горгóніевич, Горгóнійвна. — Syn. МУк. Горгóний : Прудкій (1627 Беринда).

From Gk. *Horhóneios* (< *Gorgóneios*) which, in turn, comes from *Górgō* — one of the three sisters in Gk. mythology who had the power to turn to stone all who looked at them; the ultimate source is Gk. *gorgós* 'terrible', Петровский 89, Klein 670.

горгóния dial. for георгíния, see жоржiна.

гордá dial. see ордá.

гóрдий 'proud, haughty, arrogant, uppish; majestic' МУк. гордый (1597 Зизаній), гóрдъ, гóрдий (1627 Беринда), гордый — *superbus* (XVII с. ЛСЛ. 48), гóрдий (XVIII с.), OES. грьдъ (XI с.), грьдое (1073 Изб. Св.), гóрдѣи Lsg. (XV с.); BRu. гóрды, Ru. гóрдый, OCS. *grъdzъ*, Bu. *gzrdъ*, Ma. *горд*, SC. *grđ*, *grdan*, Sln. *grđ*, Cz., Slk. *hrdý*, Po. *hardy*, LoSo. *gъardy*, dial. *gerdy*, UpSo. *hordy*. — Deriv. гóрдé[се]нський, гóрдiня, гóрдiвник, -нiця, гóрдiй, гóрдiсть, гóрд[ов]iна, гóрдовáть, гóрдóта, гóрдош, -щi, гóрдувáння, гóрдун, гóрдячка, погóрджування, погóрдження, гóрделiвий, зiгóрдний, [з]гóрд[iv]лiвий, -вiсть, -во, гóрдовлiвий, гóрдувáт[еньк]ий, гóрдо, по-, роз- гóрдiти[ся], по-, роз-, гóрдувáти[ся], по-гóрджувати, розгóрдiти, гóрдодiя, гóрдорóслий, etc.; МУк. гóрдостный (XVII—XVIII с.), гóрдость (XVI—XVIII с.), гóрдѣти (XVII—XVIII с.), гóрдовав (XVIII с.), гóрдити (XVI—XVIII с.), OES. грьдость (XI с.), гóрдостный (XI с.), гóрдоустыци, грьдѣ, гóрдѣти, грьдѣние (XII с.); FN. Гóрдiнський; GN. Гóрдiшiвка, Гóрдiня. — Syn. пiшнiй. (рiдко:) дiмний, Деркач 51; чванлiвий, Тимченко 567; аргáнтний, зарозумiлий, Wd. (Hc.) фудóльний.

PS. *gʷr̥dz[ʲ] 'ts', akin perhaps to Lith. *gurdūs* 'slow' Lat. *gurdus* 'stupid', Sabler KZ. 31, 278, Berneker 1, 370, Младенов 106, 112, Vasmer² 1, 440 (yet, cf. Walde-Hofmann 1, 627, Fraenkel 178); less persuasive is its etymology of

Brückner 135 (: **gʒrbz* and **gora* 'hill, mountain') as well as those of Pokorný 460 - 461 (: **gruda* 'clod') and Machek 144 (: Lat. *fāstus* 'pride, arrogance' and G. **stulta*, ModHG. Stolz 'pride'); cf. also Sławski 1, 405, Шевельов 88.

Гордій PN. 'Hordij', MUK. Го[р]де[и] (1584 АКЖМУ 85), Го[р]дея Gsg. (1584, 113 *ibid.*), Го[р]дѣ[м], Гордеемъ Isg. (1584, 126 *ibid.*), Гóрдій (1627 Беринда); BRu. *Гардзѣй*, Ru. *Гордій*. — Deriv. *Гордійко*, *Гордійчик*, *Гордійович*, *Гордійвна*, *Гордійцво*; FN. *Гордійко*, *Гордійчук*, *Гордієвський*, *Гордієнко*, *Гордійв*, *Гордійок*; here also: *Гордійв вўзол*.

From Gk. *Górdios* 'one who offers', Pape 1, 258.

гóрдов 'tub, vat, barrel', MUK. u hordovah, hordovi Npl. (XVI—XVIII c. Дяже StSl. 7, 164). — Subst. *бóчка*, Гнатюк ЕЗб. 30, 337.

From Hg. *hordó* 'ts', Дяже, 1. c.

гóре 'grief, sorrow, distress, misfortune', MUK. гóре (XVI—XVII c.), горе — вае (XVII c. ЛСЛ. 48), горе (XVIII c.), OES. горе (XI c. Остр. ев.), горѣ; BRu. *гóра*, Ru. *гóре*, OCS. *gore!*, SC. *gòra* 'epilepsy', Sln. *gorjê*, Cz. *hoře*, OPo. *gorze* (XV c.). — Deriv. *гóренько*, *-ечко*, *гoрyвати*, *-ання*, *горезвісний*, *-ність*; MUK. горенко (XVIII c.), гóресть (1596 Зизаній), горевати (XVIII c.), OES. горесть (XI c.), горезопѣти, гореєпископъ; PN. *Гореслав* (< *Горислав*, see горіти), FN. *Тягнійгоре*; GN. *Гóренка*, *Горéничі*. — Syn. *бідá*, *лі́хо*, *сум*, Деркач 52; MUK. гóре : бѣдá! (1627 Беринда), бѣда — напасть, искушення, увы, горе, уфъ (XVII c. Синонима 139).

Derived from **gorëti*, see горіти; orig. meaning : 'that what burns', like *печáль* : *пектí*, cf. Miklosich 73, Beneker 1, 133, Pedersen IF. 5, 53, Vasmer² 1, 440, Sławski 1, 440, a. o.

горельѣф 'high relief, alto - relieve', ModUk.; BRu. *гa-рaльѣф*, Ru. *горельѣф* (since 1803), etc. — Subst. *скульптурa*, *що виступає на бiльшy половiну своєї грубини*, Орел 1, 217.

From Fr. *haut - relief* 'high relief', Орел 1, 217, АкСл. 3, 282, Опіонс 753, a. o.

горизóнт 'horizon', MUK. горизонтъ (XVII c.), горызóнт (XVII c.); BRu. *гарызóнт*, Ru. *горизóнт* (since 1731), Po. *horyzónt*, etc. — Deriv. *горизонтáля*, *горизонтáция*, *горизонтáльний*. — Subst. *обри́й*, *видно -кóло*, *-кpи́г*, *обид*, *небо -край*, *-схи́л*, *крайне́бо*; *кругогляд*; *перспектiвнi*, *вiгляд на майбyтнє*, Орел 1, 217, Матвиенко УМШ. 13 : 10, 72.

From Gk. *horízon* 'the bounding or limiting circle', Орел 1, 217, АкСл. 3, 290, Skeat 277, Klein 1, 743, a. o.

гóри : *горá*.

горівка, **горілка** see горіти.

горіти 'to burn, glow, flame', MUK. горѣло (XVII c.), горячог Gsg. (1627 Беринда), горіти — ardeo (XVII c. Гептаглот 21), горю — ardeo, uror, Нагро (XVII c. ЛСЛ. 49), OES. горѣти (XI c.), огонь горящъ; BRu. *гарѣць*, Ru. *горѣть*, OCS. *gorëti*, Bu. *горя́*, Ma. *гóри*, SC. *górjeti*, Sln. *goréti*, Cz. *hořeti*, Slk. *horiet'*, Po. *gorzeć*, LoSo. *gorjeś*, UpSo. *horić*, Plb. *güöré-sa*. — Deriv. *вiгоріти*, *від-*, *до-*, *з[а]-*, *на-*, *об-*, *пере-*, *п[р]о-*, *при-*, *роз-*, *у- горіти[ся]*, *ви-*, *від-*, *до-*, *з[а]-*, *на-*, *об-*, *пере-*, *п[р]о-*, *при-*, *роз-*, *у- горя́ти[ся]*, *вiгорілий*, *за-*, *до-*, *об-*, *по-*, *при- горілий*, *-ність*, *збóраний*, *горіючий*, *горючий*, *-ність*, *горілка*, *горіл[ь]чáний*, *горілочний*, *горілиця*, *горілонька*, *-очка*, Wd. *горівка*, *горівонька*, *-очка*, *горілля*, *горіння*, *за-*, *по-горілець*, *погорілисько*, *-ище*, *погорілля*, Wd. *горічка*, *го-*

риши, горідуб, горюдуб, горі-квіт, -світ, -цвіт, горихвістка, here also *гарячий, гіркий, гірший, гóre, гріти, гóрно, жар*, and deriv.; MUK. горѣлый (XVII—XVIII с.), горилка (XVI—XVII с.), горѣлка (XVII—XVIII с.), горѣвка (XVIII с.), горѣлочка (XVIII с.), горилчаний (XVI с.), горилочный (XVI с.), горѣлочный (XVIII с.), горѣлочный (XVIII с.), горючий (XVII с.), OES. горюще; PN. *Горислав[а]*; FN. *Горілий, Погорілий, Погорілийник, Гориславич*; GN. *Горінь, Горінець, Горінка, Горіничі, Погоріла, Погоріле, Погорілець, Погорілівка, Погорільці*. — Syn. *палітися; (сильним вогнем:) пала́ти; (спалáхуючи по́лум'ям:) палахкотіти, палахкоті́ти; (без по́лум'я, сла́бо:) жéвріти, тліти, жаріти*, Деркач 52, 67.

PS. **gorēti* 'ts', IE. root ***guhē-*: ***guhō-* 'warm, hot', cf. Lith. *gāras*, Latv. *gars* 'vapour', OPr. *garreiwingi* 'burning', Skt. *gharmā* 'heat of fire, glare', Gk. *thermós*, Lat. *formus*, 'warm', Arm. *jer* 'warmth', Alb. *zjarr* 'fire', Goth. *warmjan* 'to warm', E. *warm*, etc., Berneker 1, 233 - 234, Преображенский 1, 150 - 151, Trautmann 79, Brückner 151, Machek 139, Sławski 1, 322 - 323, Fraenkel 134 - 135, Георгиев 267, Pokorny 493 - 495, Шевельов 34, 59, 514 - 155, а. о.

горіх, dial. [в]оріх (Желеховський 1, 120, 575), йоріх (Київщина JBR.) 'nut', MUK. на горѣсѣ (XVIII с.), оріхы, орех — *auellana*; пух (XVII с. Гептаглот 39), волоскі оріх, волоскі оріхы — *iuglans*; сагуон (XVII с. Гептаглот 19), орѣхи Npl. (1737 Интермедіі), OES. орѣхи Apl. (XIV с.); BRu. *арэх*, Ru. *орéx*, Bu. *орех*, Ma. *орев*, SC. *drah*, Sln. *órech*, Cz. *ořech*, Slk. *orech*, Po. *orzech*, LoSo., UpSo. *worzech*. — Deriv. [г]орішок, горішенько, [г]орішина, [г]орішник, горішанка, [г]оріховий, горішковий, оріхан, оріхар, -ка, оріхівка, орішанка, орішар, орішарка, орішення, орішець, оріхолун, горіхо-відний, -творковий, -творний, OES. орѣшіе (XII с.), орѣхоудоупнь

(XI с.), PN. *Оріх, Орішок*, FN. *Оріх, Оріхівський*, GN. *Оріхів[ець], Оріхівка, Оріхівський, Оріхівчик, Оріхівщина, Оріхова, Оріхові, Оріхово, Оріхово-Васілівка*. — Syn. *рід рослін родіни горіхових; сухий нерозкрі́вний однона́сінний плід у рослін*, УРЕ. 3, 370 - 371.

PS. **orēx* 'ts', of uncertain etymology; some linguists connect it with Lith. *riešas, riešutas* 'nut', Latv. *rieksts* 'ts', OPr. *buccareisis* 'beech-nut', Alb. *are* 'nut', Gk. *árya* 'ts', Miklosich 277 (: **rēx*), Geitler LF. 3, 40, Pedersen IF. 5, 53, Vondrak 1, 67, 355, Преображенский 1, 660, Hujer LF. 42, 146, Loewenthal WuS. 10, 157, Šmilaüer NŘ. 26, 170, Trautmann 241 - 242, Brückner 382, Младенов 387, Fraenkel 731, а. о.; according to Holub-Kopečny 257 Sl. and Bl. forms go back to IE. root ***rēks-* 'to split' with reference to "a fruit which is eaten only when cracked, split"; Machek 341 connects it with ModHG. *Esker*, E. *acorn*, Du. *aker*; doubtful; some etymologists consider it a non-IE. word which came to some IE. languages from the Black Sea area, Schrader 1, 442.

горлівий 'diligent, assiduous, industrious', MUK. горливыхъ Gpl. (XVI с.), горливого Gsg. (1623), горливая (1665), горливый (XVII с.), горливый (XVIII с.), OUK. горливыхъ Gpl. (1443), BRu. *гарлівы*, Bu. *горлів*, SC. *gòrliv*, Cz., Slk. *horlivý*, Po. *gorliwy*. — Deriv. *горлівість, -во*, MUK. горливе, -во (XVII—XVIII с.), горливецъ Npl. (XVIII с.), горливость (XVI—XVIII с.). — Subst. *нільний, обáлий, щірий, ува́жний*, Тимченко 570.

Most probably from Po. *gorliwy* 'ts', Тимченко 1. с., Sławski 1, 320.

гóрло 'throat' MUK. до горль (1496), горла Gsg. (1506), горло Nsg. (1541), го[р]ло (1583 АКЖМУ. 54), гóрло (1596 Зизаній; 1627 Беринда), горло — *guttur* (XVII с. Гептаглот 21), горломъ Isg. (XVII с.), в горлѣ (XVII с.), горла Gsg. (1736 Интермедіі 113), до горла (XVIII с.), OES.

гръло (XI с.), гърльмь Isg. (XI с.), на горлѣ; BRu. *гърла*, Ru. *гърло*, OCS. (in deriv. only:) *grzlica, grzličišťь*, Bu. *гърло*, Ma. *грло*, SC. *grlo*, Sln. *grlo*, Cz., Slk. *hrdlo*, Po. *gardło*, LoSo. *gjazdło*, UpSo. *hordło*. — Deriv. *гърлечко*, *гърличко*, *гърлай*, *гърланка*, *гърлання*, *гърлань*, *гърлаха*, *гърлач*, *гърлець*, *гърлиця*, *гърличка*, *гърлачник*, *гърляк*, *гърлянка*, *гърла[с]тий*, *гърловий*, *-ік*, *-іна*, *гърляний*, *[за]гърлати*, *гърланити*, *гърлодѣр*, *гърлоріз*, *гърлохвѣт*, see also *гърло*, *гърлѣ*; MUK. *гърлованье* (XVI—XVII с.), *гърлови* (XVIII с.), *гърловый* (XVI—XVIII с.), *гърляному Dsg.* (XVII с.), *гърлица* (XVII—XVIII с.), *двое гърличокъ* (XVI с.), OES. *гърлисть*; *гърлица* (XII с.), *дѣва гърличица* (XI с. Остр. ев.), FN. *Гърленко* (also pseudonym of В. *Писнячѣвський*, Тулуб 230); MUK. *Горл[ич]енко* (1649 Реестра 5); GN. *Гърлівка* (since 1867: „Гърничий инженер П. Гърлов першим заклѣв тут вугільну шахту. Його ім'ям і названо місто,” НіЖ. 12, 17), *Гърлівський шахтар*. — Syn. *частіна стрѣвного прѣводу нѣза піднебінням*, *перѣдня частіна шій*, (colloq. :) *пѣлька*; (figur. :) *пиття*; *життя*, *голова*, Тимченко 570 - 571; (dial. :) *вікно*, *отвір нѣгребѣ* (Сумщина), Дорошенко ДБ. 9, 106.

PS. **gъrlo* < **gъrdlo* 'ts', IE. root ***guer-*: *gur-*, cf. Lith. *gurtl̃ys* 'Adam's apple', OPr. *gurcle* 'throat', for other correspondences see *жѣрти*; Meillet Ét. 316, Miklosich 63, Berneker 1, 369 - 370, Преображенский 1, 147 - 148, Trautmann 89 - 90, Brückner 134 - 135, Mikkoła 2, 160, Sławski 1, 257, Pokorny 474 - 475, Шевельов 88 - 89, а. о.

гърман Wd. 'conical form of salt' (Романів), first recorded in the XX с. (Горбач 7, 38). — Subst. *стіжкувѣто офѣрмлена грудка сѣли* (від *гърманки* — *валка*, *яким молѣтьятъ на гърмані - току*, осман. *harman*), Горбач, I. с.

Based on *гърман*, q. v.

гърмони 'hormones, endocrine gland secretion which stimulates functional activity', ModUk.; BRu. *гърмон*, Ru. *гърмони* (since 1934), etc. — Subst. *речовини, що їх виділяють залѣзи внутрішньої секрѣції в кров і що мають властивість збѣджувати або гѣмувати різні функції організму*, Орел, 1, 218.

From Gk. *hormōn* 'that which urges or arouses', Орел 1, 217. АкСл. 3, 299, Klein 1, 743, а. о.

гърн 1., *гърен*, *гърно*, Wd. also *гърон* (Желеховський 1, 154) 'furnace, forge, hearth, potter's oven, oven for baking bricks' MUK. от *гърна* (1642), на два *гърны* (1734), *гърнь* (1736), OES. (in oldest records deriv. only:) *гърниль* (XI с.), *гърнило* (XII с.), *въ гърнилѣ* (XIII с.), *въ гърнили* (1271), *в гърну* (1377); BRu. *гъран*, Ru. *гърн*, *гърно*, Bu. *гърне*, Ma. *грене*, SC. dial. *grno*, (in WS. deriv. only:) Cz. *hrnec, hrnek*, Slk. *hrniec, hrnok*, Po. *garnek*, dial. *gar*, LoSo. *gjarnc*, UpSo. *hornc*, Plb. *gárnak*. — Deriv. *гърнильний*, *гърнар*, *гърнець*, *-ня*, *гърнят[оч]ко*, Wd. *гърняка* (Желеховський 1, 153), *гърнь[тко]*, *-нїти* (Горбач 7, 37), MUK. *гърнило* (XVIII с.), *гърнець* (1627 Беринда), *гърнець* — *гършекъ* (XVII с. Синонима 29), *гърня* (XVIII с.), OES. *въ гър'нцы* (1073 Изб. Св.), *гърньць* (XI с.); FN. *Гърновий*, *Гърникевич*, *Гърняткевич*, *Гърницький*; „Гърно” — name of Uk. writers' group in 1929 - 1932; see also *ганчѣр*, *гончѣр*, *гърщѣ*, *гърщик*, *гърщѣк*, *гър[н]ець*, *гърнець*, *гъріць*. — Syn. *ніч до випѣлювання*, Тимченко 573.

PS. **gъrnъ* 'ts', IE. ***guh₂rnos* 'ts', cf. Skt. *ghṛná-* 'heat', Lat. *fornus* 'oven', for other congeners see *гъріти*, Meillet Ét. 444, Berneker 1, 371, Преображенский 1, 148, Brückner 135 - 136, Sławski 1, 259 - 260, Pokorny 493, Шевельов 470 - 471, а. о.

гърн 2. 'horn (musical instrument)', MUK. *гърніста* (Шелудько 1, 28), BRu. *ts*, Ru. *гърн* (since 1847), Po. *horn*,

etc. — Deriv. *горніст*, Wd. *горністий* (Горбач 7, 38). — Subst. *риг*; *труба́*, *сурма́*, *ріжон*, Бойків 114.

From ModHG. *Horn* 'ts'; АкСл. 3, 301, Горбач, I. с., Трубачев in Vasmer² 1, 442, a. o.

горнець see гóр[e]н.

горніло, горно see гóр[e]н.

гóрниця see гора́.

горноста́й, горноста́ль 'ermine, winter weasel'; bird (РССтоцький *Slavia* 5, 39), MUK. горностая *Asg.* (1552), горностаи *ApI.* (XVII с.), горностоями, горносталями *Ipl.* (XVIII с.), OES. гор[о]ностаи, (later:) горноста́ль; BRu. *гарнаста́й*, Ru. *горноста́й*, -а́ль, dial. *горноста́рь*, Bu. *горноста́й*, Sln. *gránosélj*, *granozelj*, Cz. *hranostaj*, dial. *chramostýl*, *chramostelj*, Po. *gronostaj*, dial. *gronostal*. — Deriv. *горноста́йовий*; GN. *Горноста́йєвка*, *Горноста́й-ніль*. — Syn. *хіжкий ссавець родіни куніцевих*; *птах*; *щось, що стоїть як гора́*, РССтоцький I. с.

PS. **gorno-stajъ* 'animal which gets up against human aggressor' (: **gora—*stasti*), Holub - Kopečný 132; other etymologists derive it from OLoG. **harmestagl||*harmastal* 'tale of ermine', Шапиро ФЗ. 1872, 1 - 2, Горяев 75, Преображенский 1, 148, Шевельов Укр. засів 3, 105, a. o.; less persuasive are etymologies of Agrell BS. *Lautstudien.* 1919, 42 - 44 (: **harmno-staras*, cf. Lith. *staras* 'hamster'); Loewenthal WuS. 9, 180 (: **guornostós* 'dark brown'), Brückner 158 - 159 (: *gor-* 'to eat' and *stati* 'to stand'), Ильинский ИзвОРЯС. 16 : 4, 7 - 8 (: о/р. **gornoztati*, see UpSo. *hrono* 'speech'), a. o.; cf. also Berneker 1, 332, Брандт РФВ. 22, 123, Machek 143, Sławski 1, 352, Vaillant BSL. 52, 159, a. o.

горну́та Wd. see ко́рну́та.

горну́ти, гортáти 'to rake (scrape) up, draw near (with a hand), gather together; to embrace, press affectionately

(to one's breast)', MUK. горнули (XVI с.), горнути (1621), горьнучи (XVII с.), гор'нувъ (XVIII с.); BRu. *гарну́ць*, Bu. *пригзри*, SC. *grnati*, Cz. *hrnouti*, Slk. *hrnúť*, Po. *garnąć*, LoSo. *hugjarniś*, UpSo. *wihornnyć*. — Deriv. *горну́тися, вігорнути, в-, від-, з[a]-, на-, об-, пере-, під-, по-, при- горну́ти[ся]* along with iter. *в-, ви-, від-, з[a]-, на-, об-, пере-, під-, по-, при- гортáти[ся]*, *обгóртка*, Wd. *горбо́тка* (PM. 1, 401), горнулися (1664), горнется (1691), горнутися (XVII с.). — Syn. *гребти*, Деркач 52; *збира́ти, обійма́ти, тисну́ти*; MUK. *тягну́ти, привертáти, схиля́ти*, Тимченко 573; *листа́ти*, Бармет 68.

PS. **gʷrnoṭi* < **gʷrtnoṭi*, iter. **gʷrtati* 'ts', IE. root ***gr-* : ***ger-*, in Sl. extended with *-t-*, cf. Lith. *gurgulas* 'thickening', Gk. *ageirō* 'I gather', *agorá* 'meeting, market', further (based on ***gre-*;) Lat. *grex*, *gregis* 'herd', MGr. *graiç*, Cymr., Corn., Bret. *gre* 'herd (of horses)', Berneker 1, 372, Trautmann 102 - 103, Fraenkel 178, Machek 145, Sławski 1, 259, Pokorny 382 - 383; see also гóрстка, пригóрщ[a].

горня́ see гóр[e]н.

горобець, dial. *горобей*, -ель, (Грінченко 1, 314), Wd. [г]воробець, -ень, -ель (Желеховський 1, 121), MUK. *горобец* (XVIII с.), OES. (from OCS. :) *вrabий* (1073 Изб. Св.), *вrabья* Gsg. (1144), Late OES. *воробья* Gsg. (XIV с.); BRu. *вrabей*, Ru. *воробей*, dial. *вирабей*, Bu. *вrabец*, Ma. *вrabец*, SC. *vrábac*, Sln. *vrábelj*, Cz. *vrabec*, Slk. *vrab*, Po. *wróbel*, LoSo. *robel*, UpSo. *wrobel*. — Deriv. *горобчи[чо]к*, *горобієнько*, *горобеня́[тко]*, *горобейник*, *горобина*, -*інник*, -*нець*, -*ний*, -*нячий*, *горобчійха*, *гороб'я*, *гороб'ячий*, *горобцеподібний*, Wd. *воробейник*, *воробінний*, -*інка*, -*иця*, *воробня́*, *вороб'ячка*; FN. *Горобець*, *Воробець*, *Воробівський*, *Воробій*, *Воробійов*, *Воробкєвич*;

GN. *Гороб'ївка, Гороб'ївка, Гороб'ї, Вороб'їн, Вороб'їв[ка], Вороб'ї, Вороб'їв[ка], Вороб'їво, Вороб'ївчи.* — Syn. *pid ntaxiv rodinny tkachikovix*, УРЕС. 1, 494.

PS. **vorbь* with dimin. **vorbьjь, *vorbьljь, *vorbьсь* and (apophonically) **verbьjь* 'ts', BS. root **uarb-* : **uerb-*, cf. Lith. *žvirblis*, Latv. *zvirbul[i]s* 'ts', with initial *ž-*, *z-* under the influence of o/p. words Latv. *zvanzināt* 'to sound', Trautmann 342, Fraenkel 1328, Holub-Kopečný 422, a. o.; some etymologists connect it with Gk. (Hesych.) *hróvillos* 'bird', Schmidt KZ. 22, 317, Vasmer² 1, 352, a. o.; less persuasive are: Шахматов's reconstruction **hvorb-*, ИзвОРЯС. 17 : 1, 288; Machek's connection with Goth. *sparwa*, OHG. *sparo*, AS. *spearwa*, 'sparrow', cf. his ED. 573.

гороб'їна : гороб'їць.

Гороб'їна, Горов'їна or Горов'їнова ніч, 'stormy night', ModUk. only. — Syn. *народна назва сільної й тривалої нічної грози з частим громом і блискавками*, УРЕ. 3, 378.

From *гromовісна ніч* (see грім), f/e. influenced by *гороб'їна, горов'їй*; УРЕ., l. c., relates this name to **Горов'їн* a pagan deity like *Пер'їн*; inconceivable.

г'ород, arch. (from OCS. :) град 'town, city; citadel', **гор'од** 'garden', MUK. (г'ород:) въ городѣ (1486), городъ (1509), г'ородъ — castrum (XVII c. ЛСЛ. 49), у городѣ (1662), город (1667), з города (1669), городовъ Gpl. (1683), къ городу (XVIII c.), къ городамъ (XVIII c.), (from OCS. :) в' градѣ (XVI c.), гради Apl. (XVIII c.), (from Po. :) к'роди Npl. (XVIII c.), OUK. города Gsg., городовъ Gpl. (1352), городъ (1375), на тыхъ городахъ (1434), (from OCS. :) града Gsg. (1429), (from Po. :) гродъ, гродо (1388), OES. городъ (945, XI—XV c.), (from OCS. :) градъ (XI—XV c.), (гор'од:) MUK. города Npl. (1596 Зизаній), город (1665), за городами (1675), на Хоминомъ городѣ (XVIII c.), в городах (1728), до г'орода (1794),

(from Po. :) гродъ (1731), OES. (from OCS. :) в градѣхъ (1263), гради Npl. (XIV c.); BRu. *г'ор'ад*, arch. *град* 'town, city', *гар'од* 'garden', Ru. *г'ор'од*, arch. *град* 'town, city', OCS. *gradz* 'enclosure, citadel, town; garden', Bu. *град* 'town, city', SC., Sln. *grád* 'ts', Cz., Slk. *hrad* 'ts', Po. *gród* 'ts', Ca. *gard* 'ts', LoSo. *grad* 'castle', UpSo. *hród* 'ts', Plb. *gord* 'barn, shed.' — Deriv. (г'ород:) *город'їць, город'їчок, город'їк, город'їн[a], город'їсько, город'їще, город'їль-ник, город'їня, город'їв'їк, город'їннн, -нка, -нський, [за-, о-]гор'оджа, за-, пере- гор'одка, ви-, на-, о[б]-, пере-, роз- гор'оджування, за-, на-, о-, пере-гор'ода, під-гор'оддя, підгор'одня, город'їничий, -ничиха, городо-в'їй, городськ'їй, за-, на-, о[б]-, пере-, роз- го-р'оджений, -ння, за-, о- гор'оджувальний, за-, на-, пере- город'їний, за-, під-, пригор'одний, огор'ожний, ви-, від-, за-, на-, о[б]-, пере-, під-, при-, роз-, у- гор'оджувати[ся], -гор'одити[ся], etc. (гор'од:) *огор'од, [о]гор'од'їць, [о]гор'одонько, гор'одчик, [о]го-р'од[ч]ик, гор'оддя, [о]гор'одина, [о]гор'одник, -ниця, -ництво, -ницький, гор'одовина, гор'одиний, гор'од-ний, [о]гор'одний, город'їжувати, гор'одньо-баитан-ний, etc.* MUK. (г'ород:) *городок[ъ]* (XV—XVIII c.), *оу городци* (XVIII c.), *городяне Npl., горожане Npl.* (XVIII c.), *надъ городчанами* (1678), *горожа* (1571), *го-родиковъ Gpl.* (1691), *городище* (XV—XVIII c.), *город-ництво* (1613), *городничий* (XV—XVIII c.), *городня* (XVI—XVII c.), *городовичины Gsg.* (1528), *городовый* (XV—XVIII c.), *городский* (XVI c.), *городити, горожи-вати* (XV—XVIII c.), (from OCS. *gradz* :) *градский* (XV—XVIII c.), *градный* (1665), *градовый* (XVII c.), *граждан'їнь* (XVI—XVII c.), (from Po. *gród* :) *к'родский* (XV—XVII c.), *гродский* (XVII—XVIII c.), OES. *городище, городи-щанинь* (1389), *городокъ, город'їникъ, -ица, город'їня, го-род'їни, город'їський, город'їцк'їи, город'їць, город'ї-**

чанинъ, горожанинъ, (from OCS. *gradъ*:) градище, градок, градъникъ, -ица, градъныи, градъскыи, градъць, гражанинъ, -нскыи, гражанинъ, гражаныня, гражданъскыи, гражданство, градити (XII с.), (городъ:) МУк. городня мяти Gsg. (XVII с.), OES. (from OCS. *gradъ*:) градарь, градежь, градина, гражда; FN. *Городовѣнко, Городѣцький, Городицький, Загородський, Підгородний*, GN. *Городѣнка, Городѣць, Городище, Городиє, Городиця, Городня, Городок, Городськ*. — Syn. (*городъ*:) *місто*; (*городъ*:) *парк*; МУк. градъ : мѣсто (1627 Беринда).

PS. **gōrdz* 'town, city', *gōrdz* 'enclosure, garden', IE. root **ghordh-*: **gherdh-* 'to enclose', cf. Lith. *gārdas* 'fold', Latv. *gārds* 'ts', Alb. *garth*, *-dhi* 'fence, enclosure', Ht. *gurtas* 'citadel', ToB. *kercien* 'palace', Lat. *urbs* (<**ghordhos*, cf. Георгиев IF. 56, 200), Goth. *gards* 'court, house, family', *garda* 'stable', OHG. *garto*, MHG. *garte*, ModHG. *Garten*, E. *garden*, etc.; 'enclosing' and 'enclosed space' are the fundamental ideas of the whole group of those cognates, cf. Kluge 106, Berneker 1, 330 - 331, Преображенский 1, 148 - 149, Trautmann 78 - 79, Brückner 157 - 158, Kiparsky 1, 103 - 108, Младенов 50 - 51, Sławski 1, 355, Pokorny 444, Шевельов 50, 142, 144, 147, а. о., see also нагородъ, жердка.

гóрон Wd. see гóр[е]н.

горо́х 'Pisum: pea', МУк. гороху Gsg. (1570), горохомъ Isg. (XVII с.), горо́хъ — pisum (XVII с. ЛСЛ.), горохи (1673), горохъ (XVIII с.), OES. гороху Dsg. (1225); BRu. *гаро́х*, Ru. *горо́х*, Бу. *гpax*, SC. *grāh*, Sln. *grāh*, Cz. *hrách*, Slk. *hrach*, Po., LoSo. *groch*, UpSo. *hroch*, Plb. *gorch*. — Deriv. *горох[о]віння, горохівка, гороховік, горохлянка, горошин[к]а, горошок, горбсьо, гороховий, горохвяний, горошкуватий, гороховідний*, МУк. горохвини, Npl., в горохвинах (XVIII с.), гороховые Apl. (XVI с.),

горошатый (XVIII с.), FN. *Горóх, Горохівський, Горохівський, Горохович, Горóхов, Горóшко, Горохов'янка, цар Горóх* (: „за царя Горóха” = *дуже давнó*), here also: *Покотіггорошок* (in Uk. folklore, cf. Онацький 2, 237); МУк. Горохъ (1581 Тупиков 115), Гороховъ (1410 *ibid.* 522), Горошко (1609 *ibid.* 522), Горошковичъ (1609 *ibid.* 522); GN. *Горóхів, Горóхівський, Гороховець, Горóшки, Горóщенко, Горохолінський, Горощеня*. — Syn. *бобова рослина; насіння її*, Тимченко 577.

PS. **gorxz* < **gorsz* 'ts', IE. root **ghors-*, cf. Skt. *gharṣati* 'he grinds', *ghrṣta-* 'rubbed', and (based on **gher-*;) Gk. *kégros* 'millet, corn', *káxrys* 'roasted barley', *xerás*, *xérados* 'gravel', Lat. *furfur* 'bran'; semantic variety of cognates points to orig. meaning 'something grinded, rubbed'; only Lith. *garšas* 'goat's foot, gout-weed', Latv. *gārsi*, *gārsas* 'ts', refer to plants as in Sl. cf. Schrader 1, 257 - 258, Погодин РФВ. 50, 230, Фортунатов Archiv 4, 587, KZ. 36, 37, Matzenauer LF. 7, 189, Pedersen IF. 5, 54, Berneker 1, 231 - 232, Преображенский 1, 149, Trautmann 79 - 80, Brückner 157, Machek 143, Георгиев 1, 276, Sławski 1, 346 - 347, Fraenkel 138, Pokorny 439 - 440, а. о.

Горпи́на, arch. Агрипи́на PN. 'Норпуна, Аһрупуна, Agrippina', МУк. Агреф[и]на, Gsg. Горфины, Gsg. Агрефины Gsg. Горьфины Gsg. Грефы Gsg. Грифины Gsg. (all in 1484 Пом'яник), Агрипи́на (1627 Беринда); BRu. *Агpипі́на*, Ru. *Агpипі́на, Агpефі́на*, OCS. *Агpипа, Агpипъ* m — Deriv. *Горпін[оч]ка, Горпін[и]ця, Горпўся, Горпўша, Яpепі́на*; FN. *Горпінич, Горпініок*; GN. *Горпінни*. — Syn. МУк. Агрипи́на: Проста (1627 Беринда).

Of obscure etymology; frequently explained as 'one born with his feet foremost', Герус-Т. 57; prob. from Gk. *ágrios* 'wild, savage' or *ákratos* 'simple'.

гóрс рейс AmUk. 'horse race', first recorded in 1963. — Subst. *перегóни кóней*.

From E. *horse race* 'ts', Білаш 194.

гóрсі, AmUk. 'horse, horsie', first recorded in 1963. — Subst. *кóник*.

From E. *horse, horsie* 'ts', Білаш 194.

гóрстка, arch. горсть 'handful, bunch, small bundle' MUK. горсть (1665), горсть чого — рукоятіе (XVII с. Синонима 145), горстю Isg. (XVII с.), въ горсти (XVII с.), з горсть, горстей чєтьри (XVIII с.), OES. гръстьма Ipl. (XI с.), гърстью Isg. (XII с.), гърсть XII с.), гърстию Isg. (XIII с.), горсть (XIV с.), въ горстєхъ (XIV—XV с.); BRu. *горсуць*, Ru. *горсть*, dial. *гóрость* (Шахматов ИзВО-РЯС. 7 : 1, 299), OCS. *grzstь*, Bu. *grzct*, SC., Sl. *grst*, Cz., Slk. *hrst*, Po. *garśé*, LoSo. *gjarśé*, UpSo. *horśé*, Plb. *gársłé*. — Deriv. *гóрстонька*, *-очка*. — Syn. *жмут*, Деркач 52; MUK. *жмєня*, *прігорц*, *рукá*; *те, що мóжна змістíти в жмєні*; *пучóк колóсєя, що мóжна захопíти рукóю; держáлно*; *невелíка кíлькíсть*, Тимченко 578.

PS. **grzstь* < **grzt-tь* 'ts', root as in *горнóти*, q. v.

гортáнь, **гортáнка**, Lk. гóртан[ь], гартáнь, гартáнка (Stieber 264) 'arunx', MUK. гортáнь (1596 Зизаній; 1627 Беринда), в гортани (XVII с.), гортани Apl. (1745), OES. грътань (1073 Изб. Св.), гъртань (XIII с.), въ гортань; BRu. *гартáнь*, Ru. *гортáнь*, dial. *грымáнь*, OCS. *grztanь*, Sl. *grtánc*, Cz., Slk. *hrtan*, Po. *krtanь*, LoSo. *gjarś*, here also Bu. *grzklán*, SC. *grkljan* 'air-tube'. — Deriv. *гортáнный*, *-ню*, *гортáнковий*; MUK. гортáнникъ (XVII с. ЛСЛ. 49), гортанобъсець (XVII с.), -бъсє (XVI с.), -встєць (XVII с.), -гратель (XVIII с.), -мудрець (XVII с.), OES. грътаня (XI с.). — Syn. *горíшня частíна гóрла*, *гóрло*; *гóлос, що вихóдить із гортáни*, Тимченко 578.

PS **grztanь* 'ts', IE. root same as in *гóрло*, q. v.

гортáти see *горнóти*.

гортэнзія 'Hydrangea L.: hortensia', ModUk.; BRu. *гартэнзія*, Ru. *гортэнзія*, Po. *hortenzja*, etc. — Subst. „*пóдруга садóу*” — *декоратíвна квітковá рослíна з родíни ломикáменєвих (саксофрáг)*, Орел 1, 218.

From LLat. PN. *Hortēnsia*; it was wife's name of Fr. chronometre maker Lepaўte; together with Fr. botanist Commerson he took part at a round-the-world voyage in 1766–1769 and it was in the course of this trip that Commerson found the plant in China and gave it the name *hortensia*, cf. Klein 1, 744.

горшá, Wd. горшá (Желеховський 1, 155), гóршє (Гринченко 1, 316), **гóрщик**, **горшóк** 'pot', MUK. горща, до горщати (XVIII с.), горщикъ (1617), горщик (1667), горщиковъ... три (1739), у маленькому горщику (XVIII с.), горщки (1571), много горшковъ (XVII с.), в горщки (1693), горщки Npl. (1700), горщокъ (1739); BRu. гаршчóк (not горшóк as in Vasmer² 1, 445!), Ru. горшóк, in other Sl. deriv. based on **grъnъ* only, see гóр[e]н. — Deriv. *горщáтко*, *горщєчок*, *гóрщичок*, *горщикáр*, *горщівка*, *горшковíий*, *горщівце*, Wd. *горщівсько*, compounds: *горшко-дрáй*, *-лáт*, *-лín*, *-лáп*, MUK. ид горшуткумъ (XVII с.), го[r]щи[c]ко (XVIII с.), горщичокъ (XVIII с.), горщочикъ (1758), OES. въ... горшєчцѣ (XV с.), FN. SovUk *Горшóкóв*, GN. *Гóрщик*. — Syn. *черєп'яне абó металєве начíння варíти стрáву абó держáти в нíм що* (Тимченко 580).

All three words are based on *гóр[e]н*, q. v.; Uk. dial. *горшá*, *гóршє*, Ru. *горшóк* (with loss of *n* before *š*) point to *горшá*, *горшóк* as to older forms than *горщá*, *гóрщик*, *горшóк*, BRu. *гаршчóк*; the latter forms seem to be of secondary provenance with -šč- under the influence of such words as *брáтчик*, *голóбчик*, *хлíбчик*, and furthermore:

бóрищик, дóщик, кúщик, пúщик (where *-š-* does not belong to suffix).

горябина, горябка Wd. see *орябка*.

горячий see *гарячий*.

горячина, горячинна SoCp. 'funeral feast', first recorded in the XX c. (Дзєндзелівський 34). — Subst. *тpизна, поминки після похорону померлого*.

The word is connected with *горячий, гарячий*, q. v.; evolution of meaning: 'warm plates (served during the feast)' contrary to cold ones left for dead souls during Christmas, Pentecost and other holidays.

госанна see *осанна*.

госбенд, AmUk. 'husband', first recorded in 1963. — Subst. *муж*.

From E. *husband* 'ts', Білаш 194.

госкіджек, AmUk. 'whiskey-jack', first recorded in 1949. — Subst. *pid нмажів*.

From E. *whiskey-jack* 'ts', Білаш 194.

госóка dial. see *осокá*.

госпítаль SovUk. 'hospital', first recorded in 1941 (Кириченко 1, 353); BRu. *шпítаль*, Ru. *гóспиталь*, Po. *szpítal*. — Deriv. *госпítальний, госпítалізація, -зувáти, -зувáння*. — Subst. *лiкáрня, лiчнiця*; syn. Wd. *шпítаль*.

From Ru. *гóспиталь* 'ts', the ultimate source being LLat. *hospítale* 'large house, building for receiving guests' hence: 'one for receiving sick people', Skeat 278, АкСл. 3, 327, Hüttl - Worth 67, a. o.

госпiтувáти 'to attend lectures as an audit student (without credits)', first recorded in the XX c. (Кузеля 75);

Po. *hospitować*. — Deriv. *госпiтувáння, госпiтáнт[ка]*. — Syn. *вiдвiдувати виклáди як студéнт-гiсть*.

From ModHG. *hospitieren* 'ts', the ultimate source being Lat. *hospes* 'guest'.

госпóдар, Wd. *госпóдар* 'master of the house, host, proprietor, owner; husbandman; ancient Moldavian prince', MUK. *г[с]дря* (1458 ССМпз. 87), *г[о]с[по]д[а]рь* (1488 ССМпз. 87), *бсподарю* Dsg. (1482 *ibid.* 89), *господаремь* Isg. (1453 - 1500 *ibid.* 89 - 90), *господаре* Npl. (1498 *ibid.* 90), *господарь* Ipl. (1498 *ibid.* 90), *господарехъ* Lpl. (1496 *ibid.* 90), *кгосподарь* (1644), *кгосподар* (1693), *господар* (XVIII c.), *чрезъ господаря* (XVIII c.), OUK. *господаря* Gsg. (1370, 1386, 1395, 1400, 1448 ССМпз. 88), *господара* Gsg. (1431 *ibid.* 88), *господаръ* (1435, 1445 *ibid.* 88), *бсподаря* (1419, 1440 *ibid.* 88), *господареви* Dsg. (1386, 1403, 1448 *ibid.* 89), *господареви* Dsg. (1386 *ibid.* 89), *господарю* (1388 - 1448 *ibid.* 89), *бсподарю* (1388, 1433, 1450 *ibid.* 89), *господару* Dsg. (1444 *ibid.* 89), *господаревъ* (1448 *ibid.* 89), *господаръви* (1448 *ibid.* 89), *господаря* Asg. (1386, 1411 *ibid.* 89), *господара* Asg. (1437 *ibid.* 89), *господаръ* (1435 *ibid.* 89), *господаремь* (1393 - 1448 *ibid.* 89 - 90), *при господарю* (1395 *ibid.* 90), *господару* Vsg. (1444 *ibid.* 90), *господари* Npl. (1395 *ibid.* 90), *господаріе* Npl. (1436 - 1442 *ibid.* 90), *господарми* Isg. (1395 *ibid.* 90), OES. *господарь* (XI c.), *господарю* (XI c.), *безъ господаря* (1307), *господаря* Gsg. (1351), *господарь* (1361), *господинъ Володиславъ... земль многихъ господарь* (1389); BRu. *гаспадар*, Ru. arch. *господáрь* (Vasmer² 1, 446), Bu. *господáръ[in]*, SC. *gospòdār*, Sln. *gospodár*, Cz. *hospodář*, Slk. *hospodár*, Po. *gospodarz*, UpSo. *gospodár*, LoSo. *gòspodár*, Ca. *goespoedárz, wospodarz* (Brückner 153). — Deriv. *господáри[чо]к, господáренько, господáрка, господáрний, -ник, -ність, -но, господáрство, -ський, господáрчий, гóсподáрити, -рєння, загосподáрити[ся], гóс-*

подарювати, -ання, SovUk. *госпóрган, госпрозрахуноківий, госпрозрахунок, госпчастіна*, MUK. кгосподарства Gsg. (1664), кгосподарный (XVII с.), кгосподарського (XVII с.), OES. господарыни (XI с.), see also *господін, госудár, and abbr. сподár.* — Syn. *хазяїн, голова́ дому; власник; цар, владика, правитель; селянін*, Wd. *Газда́; ошадлива лодина*, Шевченко 1, 148.

PS. **gospodarь* 'ts', based on **gospodь* see Господь, Berneker 1, 235, Преображенский 1, 152, Sławski 1, 324, Krogmann Festschrift Vasmer 257-258, a. o.; less persuasive is the etymology of Корш, Bulletin de l'Académie Imp. des Sciences de Pétersbourg 1907, 757-758, deriving this word from MPers. *gōspan-dar* 'sheep-owner', cf. Berneker 1. c., Vasmer² 1, 446, a. o.

Господь Wd. Гóсподь, Gsg. Гóспода, Dsg. Гóсподові, arch. Гóсподу, Vsg. Гóсподи, Isg. Гóсподом, Lsg. в Гóсподі 'Lord, God', MUK. Г[оспод]ь (1596 Зизаній), Г[о]с[по]дь (1627 Беринда), о господѣ (1599), пред... господем (XVII с.), господь — dominus, herus (XVII с. ЛСЛ. 49), госбодь, пан — dominus (XVII с. Гептаглот 21), OES. господь (XI с. Остр. ев.), господи Gpl. *ibid.*, господіe Npl. (XI с.), Господи Vsg. (1226); Ru. *Госпóдь*, OCS. *gospodь*, Bu., Ma. *gospod*, SC. *gǫspōd*, Slh. *gospōd*, OCz. *hospod*, Slk. *Hospodin*, Po. *gospodzin*. — Deriv. *Гóсподонько, Госпóдемь, Госпóдний, госпóда, госпóдонька*, arch. *господін, господіня, господі[но]нька, госпoжá, госпoся*, MUK. *господин* (XVI с.), *господінъ* (1627 Беринда), *господыня* (1561), *господини* (1565), *господіня* (XVII—XVIII с.), *господонку* Asg. (XVIII с.), *Господскія* (XVII с.), *господство* (XVI—XVII с.), *господоваль* (XVIII с.), *господствую* (XVI—XVII с.), *господствовала* (XVIII с.), *госпоже* (XVII—XVIII с.), OES. на *господу* (1270), *господо* (1396), *господинъ, господиничь, господ[ич]ичь, господованьемь, господыня, Господнь, господьскыи, господствия, Господь-*

ство, госпожи Gsg., *госпожинь, госпожька, госпожкннъ, господоующе*, FN. *Господін*; MUK. *Господенко* (1654 Тупиков 523). — Syn. *Бог*, MUK. *пань* (1596 Зизаній), *пань* — *владыка... начальникъ, властелинь, обладай* (XVII с. Синонима 171), *пань...* *kýrios, Dominus* (1627 Беринда).

PS. **gospodь* 'ts' — a compound of uncertain etymology; the basic equation is this: **gostь-pod-ь* < ** *ghosti-potis* with change of *t* > *d* in the second element which is usually connected with Lith. *pàts* 'man', Skt. *páti-* 'lord', Lat. *potis* 'strong, mighty', Gk. *pósis* 'husband', cf. Meillet Ét. 207, Berneker 1, 334-337, Преображенский 1, 151-152, Trautmann 208, Brückner 152, Machek 139, Sławski 1, 325-326, Pokorny 453, a. o.; the change of *t* > *d* is explained by Fraenkel ZfslPh. 20, 51-89, as influence of such words as **svobodь* 'free', **čeljadь* 'family', cf. (extensively:) Krogmann Festschrift Vasmer, 253-258; less persuasive are other explanations: kinship with Skt. *jās-pati-*, Gk. *despótēs* 'tyrant', Richter KZ. 36, 111-123, Meillet MSL. 10, 139; borrowing from Goth. **gasti-faps*, Kluge Glotta 2, 55, or Lat. **hosti-potis*, Mikkola РФВ. 48, 274-276, cf. Kiparsky 1, 67, Vaillant RES. 28, 139-140, Sadnik-Aitzetmüller 238, Георгиев 267-268, Pisani WSl. 2, 200-201, Шевельов 367, a. o.

гостець 'rheumatism', ModUk. only. — Subst. *ревматизм*.

From LLat. *ostitis* 'ts', Галин XII; cf. also Stankiewicz Word 11, 630.

гостіна, гостіти, гостінниця, гостювати etc. see *гість*.

гóстрий, Wd. *óстрий*, 'sharp, pointed, edged', MUK. *з острыми дьяменты* (XV с. Тимченко 849), *остры* — *acer* (XVII с. Гептаглот 40), *в острыхъ волосяніцахъ* (XVII с. Тимченко 300), *по острому камъню* (XVIII с. Тимченко 301), (first occurrence with *г-* in deriv. :) *гострити* (XVIII с.), OES. *острь* (XI с.), *острии* (XI с. Остр. ев.), *остро*

(1073 Изб. Св.); BRu. *востры*, Ru. *острый*, OCS. *ostrъ*, Bu. *остър*, Ma. *остар*, SC. *đstar*, Sln. *oster*, Cz., Slk. *ostrý*, Po. *ostru*, LoSo. *wotšy*, UpSo. *wótry*. — Deriv. *о́стро*, *о́струва́тий*, *о́стрѣ́нький*, *о́стриш[ий]*, *о́стрик*, *о́стриця*, *о́стристь*, *о́строта́*, *о́стри́ти[ся]*, *о́стри́ння*, *о́стрильни́й*, *о́стри́ха*, *о́стри́як*, *о́стри́чо́к*, *ви́о́стриш*, *за-*, *на-*, *по-* *о́стри́ти*, *ви-*, *за-*, *на-*, *по-* *о́стри́ти*, *-о́стрива́ти*, compounds: *о́стро-ве́рхий*, *-вѣ́хий*, *-го́ловий*, *-гра́нный*, *-зѣ́бці*, *-дефи́цитний*, *-дзѣ́ббий*, *-зара́зний*, *-зо́рий*, *-зѣ́бий*, *-зѣ́бці*, *-ки́нцѣвий*, *-кри́лий*, *-ку́тний*, *-ку́тник*, *-ле́зий*, *-ли́стий*, *-ли́ций*, *-но́сий*, *-ри́лий*, *-сло́в*, *-сло́вити*, *-ѣ́хий*, *-хво́стий*, etc., in Wd. usually without initial *г*-, e. g. *о́стри́ти*, *о́стри́ць*, *о́строки́нча́стий*, etc.; here also *ви́стрия* (>**ostrъje*), MUK. *острити* — асцо (XVII с. Гептаглот 40), OES. *острити* (XI с.), *острость* (XI с.), *острота*, *остроугывное* (XII с.), *острооуглень* (XIV с.), *остро-оумие*, *-оумьныи*, *остроязычьство* (1073 Изб. Св.), *остриемь* Isg. (XII с.); FN. *Остри́ним*, *Острогра́дський*, *Остроми́р*; GN. *Остри́ня*, *Острове́рхівка*, *Остроди́р*, *Острогла́д*, *Остроу́шки*. — Syn. *різкий*, *їдкий*, *проні́кливий*, Деркач 52.

PS. **ostrz[jъ]* 'ts', IE. root ***ak-*: ***ok-* with the primary meaning 'pointed', widely developed in IE. languages; in Sl. it is extended by formant *-r-* and (secondarily) inserted *-t-*, cf. Lith. *ašrùs*: *aštrús*, OLith. *aštras* 'ts', Latv. *ašs*, *ass* 'strong, sharp', Skt. *ásri-* 'edge', Gk. *ákros* 'at the point, ákron, ákra, ákris 'the highest, topmost point', Lat. *acer* 'sharp', OIr. *ēr* 'high', etc., Miklosich 227, Преображенский 1, 667, Kluge 5, Trautmann 15, Fraenkel 19, Brückner 386, Machek 344, Pokorný 21, Шевельов 118, 549 - 550, a. o.

госуда́р arch. 'monarch, ruler' (Желеховський 1, 156), MUK. *межи...* *государи* (1493), у *государя* (XVII с.), г[осу]д[а]ра Gsg. (XVIII с.), OES. *гдрь* (XIV с.), *госу-*

дарь (XIV—XV). BRu. *гасуда́р*, Ru. *госуда́рь*, abbr: *су́дарь*. — Deriv. *госуда́риня*, *госуда́рник*, *-ни́сть*, *госу́дарствѣ́нный* (Желеховський, l. c.), MUK. *государствы* Ipl. (1500), *государскихъ* Gpl. (1667), OUK. *государский* (1347), OES. *государыни*, *государьство*. — Syn. *волода́р*, *пан*, Тимченко 592.

From *господа́рь*, see *госпо́дар*.

гот see *гот*.

готáр see *хотáр*.

готѣ́ль 'hotel, inn', ModUk.; BRu. *атѣ́ль*, Ru. *отѣ́ль*, Po. *hotel*, etc. — Subst. *гості́нниця*, *дiм де винаймáють кі́мнати на корóткий час*, Орел 1, 218.

From Fr. *hôtel* 'ts', Орел 1, 218, Klein 1, 746, a. o.

готентóт 'Hottentot', ModUk., Ru. *готтеннóт* (since the XVIII с.), Po. *Hotentota*. — Deriv. *готеннóтка*, *готтеннóтський*. — Syn. *назва пiвдѣ́нно-африка́нського плѣ́мени*.

From Du. *Ottentoo*, *Hottento*, *Hottentot* 'ts' via Ru. *готтеннóт*, the ultimate source being Du. *hot en tot*, so called from the clicks and jerks in the native speech of the Cape of Good Hope, Hüttl-Worth 67, АкСл. 3, 347, Klein 746.

гóтика see *гóтика*.

готóв, готóвий 'ready, prepared', MUK. *готовы* Npl. (1463), *готового* Gsg. (1593), *готовъ* (XVII с.), *готóвий* — *paratus*, *expeditus* (XVII с. ЛСЛ. 49), *готовый* (XVIII с.), OUK. *готовъ* (1396), *готовѣи* (1433), OES. *готовъ* (XI с.); BRu. *гатóу*, *гатóвы*, Ru. *готóв*, *готóвий*, OCS. *gotovъ*, Bu. *готóв*, Ma. *готóв*, SC. *gòtov*, Sln. *gotòv*, Cz., Slk. *hotový*, Po. *gotów*, *gotowy*, LoSo. *gotowy*, UpSo. *hotowy*. — Deriv. *готóвѣ́нький*, *готóвка*, *готóвалья́ня*, *готóвiк*, *готóв-[н]и́сть*, *ви́-*, *пiд-*, *при-*, *готóвання*, *готóвач*, *-вáчка*, *ви́-* *готовлення*, *з[а]-*, *пiд-* *готóвлення*, *ви-*, *з[а]-*,

під-, при- готовляння, за-, під- готівлювання, -вач, -вачка, за-, по- готівля, заготівник, -ниця, заготовщик, -щиця, заготівельний, -ник, ві-, з-, на-, під-, при- готівлений, -ність, підготовний, -ник, -ниця, на-, під-, при-, у- готіваний, -ність, заготовочний, за-, під- готівчий, віготуваний, з[а]-, на-, під-, при-, у- готівити[ся], -готовляти[ся], -готувати[ся], за-, на- готівлювати[ся], ви- готівувати[ся], etc., MUK. готоваленку Asg. (1728), за готованя (1756), в готовности (XVII с.), готовость (XVI—XVIII с.), готовизна (XV—XVIII с.), готовати (XVI—XVIII с.), готоватися (XVI—XVIII с.), OES. готовизна (1073 Изб. Св.), готоваемъ (XI с.), готоваютъ, готовай, готовити (XI с.), готовленіе, готово-словлено (1073 Изб. Св.), -уміе (XI с.). — Syn. *приспособлений, зроблений; що не вагається, схильний, охочий, ладен*, Тимченко 594.

PS. **gotovz* 'ts', of uncertain etymology; according to Miklosich 75 and others it is connected with Goth. *ga-taujan* 'to fulfill'; this explanation is rightly rejected by Kiparsky 1, 28-29, Berneker 1, 338, a. o.; putting Sl. word cognate with Skt. *ghatayati* 'he finishes, completes', cf. Machek 140, does not explain it ultimately; most probably **gotovz* comes from **gotz* (> UpSo. *hot* 'preparation') with suffix -ov-, Sławski 1, 228; cf. also Brückner 153, Vasmer² 1, 448, Трубачев PF. 18 : 2, 153-154, Шевельов 48, 60, 283, a. o.

готур see готур.

готьга! interj. in chasing horses: 'away!, out!', ModUk. only. — Syn. *гѣтта!, гѣтте!*

A compound *готь-га!*, the first part being a variant of *геть!*, q. v., PCСтоцький 3, 153.

гоўголь, гоўгерь, гоўгирь SoCr. 'executioner, hangman', first recorded in 1898 (Гнатюк ЕЗб. 4, 237). — Subst. *кат*.

From Hg. *hóhér* 'ts', Гнатюк, l. с.

гоф Wd. 'court, castle', first recorded in the XX с. (Кузеля 75); Ru. *гоф-*, Po. *hof-* mostly in compounds of type *гофліверант, гофмайстер, гофмаклер, гофмаршал, гофрат*, etc. — Subst. *двір*, Кузеля, l. с.

From ModHG. *Hof* 'ts', Орел 1, 218, АкСл. 3, 347, PCСтоцький 4, 213, a. o.

гоштáплер Wd. 'bluffer, imposter, smart Alec', first recorded in the XX с. (PCСтоцький 4, 219); SC. *hohštapler*, Cz. *hochštapler*, Po. *hochsztapler*. — Deriv. *гохитáплерство, -ський, гохитáплерувáти*. — Subst. *дурісвіт, авантюрник, хлестаков*.

From ModHG. *Hochstapler* 'ts', PCСтоцький, l. с., Sławski 1, 422.

гоц! interj. 'hop!, jump!', MUK. *гоц!*, BRu. *гоц!*, Po. *hosc!*, *choc!* — Deriv. *гоцáк, гоця!, гоцáти, -ання, Wd. гоцáки - кльóцáки!, гоця! FN. Гоцáк*. — Syn. *гець!, шц!, гуц!*, PCСтоцький 3, 151; Slavia 5, 42.

A primitive interj. expressing jump, PCСтоцький, l. с., Brückner 172, Sławski 1, 422; see also *гиц!, гуц!*

гоцул see гуцұл.

гошитися SoCr. 'to threaten, menace', first recorded in the XX с. (Кириченко PM. 5, 85). — Subst. *нахваля́тися, грозі́тися*.

Perhaps from Hg. *hós* 'hero; hero-like'.

Гошів, Gsg. Гошева, GN. Hoshiv (in Western Ukraine), ModUk.; Po. *Hoszów*. — Deriv. *Гошівський, Гошовський, Гошоватіюк*.

From PN. *Гош* and this, in turn, from *Гордій*, like *Ілáš* from *Іллá*, *Тиміш* from *Тимотéй*, *Яш* from *Ярослав*.

Гоща : гість.

гоючий, го́ячий : го́йти.

го́я!, SoCr. гю́я! interj. 'hey!', ModUk. only. — Syn. го́й!
From го́й-а!, see s. vv.

гра, arch. ігра́ 'play, game', MUK. гра (XVI с.; 1605),
игри справуючий (XVII с. Синонима 155), ігра — ludus
(XVII с. Гептаглот 28), OES. игры Npl. (XI с.), на игру;
BRu. ігра́, Ru. и́гра, OCS. и́гръ, Bu. и́гра, Ma. и́гра, SC.
ígra, Sln. ígra, Cz., Slk., UpSo. hra, Po., LoSo. gra, Plb. jagré-
iea. — Deriv. іри́ще, іри́ща, іграшка, іра́ти[ся], іра́-
ти, ірання́, ві́грати, ві́ді-, за-, пере-, п[р]о- іра́ти,
ви-, ві́ді-, за-, на-, пере-, п[р]о- ірава́ти, ві́діграти́ся,
ірайлі́вий, -ві́сть, -во, іра́льний, іра́ний, ірач, до́вго-
іра́йний, MUK. іграти, вьграти (XVII с. Гептаглот 28),
игриско, игралище (XVII с. Синонима 155), гранье (XVII
с.), грати (XVII—XVIII с.), гратися (XVIII с.), OES. и́гръ
(XI с.), игралище (XIII с.), игранья (XI с.), игриште
(1073 Изб. Св.), въ игрушке, ігрыци Npl. (1073 Изб. Св.),
ігрыниці Npl., ігрынище; FN. Грач, MUK. Грачъ (1539
Тупиков 118), Грачъ (1541 *ibid.*), Грачко (1565 *ibid.*). —
Syn. забáва, Деркач 53.

PS. *jьgra < *ьgra 'ts', IE. root **aig- 'to vibrate,
move' with a formant -r-, cf. Skt. ējati 'he moves', Gk. aigis
'aegis, shield of Jupiter; rushing storm, hurricane', OHG.
eihhorn, MHG. eichorn, ModHG. Eichhorn 'squirrel', a. o.,
Matzenauer LF. 8, 10, Berneker 1, 422, Преображенский 1,
264 - 265, Trautmann 103, Sławski 1, 332, Pokorny 13 - 14,
a. o.; less persuasive is its etymology by Потебня РФВ. 6,
150 - 153 (: Skt. yájati 'he adores god'); unacceptable is also
Vasmer's explanation, cf. his ED.² 2, 332, connecting it with
Lith. áikštītis 'to be capricious', Latv. aikstīties 'to shout',
cf. Sławski, l. c.; re. formant -r- cf. Meillet Ét. 408 - 409,
PCСтоцкий 1, 29, Doroszewski PF. 15:2, 277 - 281; iotation
of the initial ь- (ǐ-) is extensively discussed by Шевельов
236 - 237, 441; Uk. гра < ігра́, іра́ти < іра́ти as opposed

to іграшка, іри́ща depends on stress, see also ігла́ > гла
(го́лка).

граб 'Carpinus betulus L.: hornbeam, yoke-elm, elmtree',
MUK. грабы́на (XVIII с.), з... грабини (1720), OUK. на гра-
би (1431), BRu. ts, Ru. граб (since 1790), Bu. габзр (<
*grabrз), SC. dial. grábar, Cz. habr, OCz. hrabr, Slk., UpSo.
hrab, Po., LoSo. grab, Plb. gróbe. — Deriv. іра́бина, іра-
бі́ще, ірабу[чо]к, ірабні́к, ірабча́к, ірабо́вий, MUK.
грабового Gsg. (XVIII с.); FN. Граб, Грабо́вич, Грабо-
вце́цький, Грабо́вський, Граб'я́нка; GN. Гра́бич, Гра́-
бі́в[ець], Гра́бі́вка, Грабо́к, Грабо́во. — Syn. карма́н,
клен, Makowiecki 84.

PS. *grab[r]з 'ts', IE. **grōb[h]os, cf. OPr. wosi-
grabis 'spindle-tree', Latv. GN. Gruobina, Illyr. PN. Grābos,
Grābōn, Umbr. GN. Grabovius, Berneker 1, 343, Преобра-
женский 1, 154, Trautmann 94, Vasmer ZfslPh. 10, 96, Loe-
wenthal WuS. 10, 154, Sławski 1, 332, Pokorny 404, a. o.;
less persuasive is its derivation from гора́ 'mountain', Мла-
денов Archiv 33, 11 - 12, (yet, cf. his ED. 95 connecting it
with Lith. skroblis, skroblas 'elm'); according to Machek 119
it is a substrat-word related to Lat. carp-inus 'hornbeam'.

гра́бар '[grave-]digger, undertaker', MUK. на грабары
(1557 - 8), грабары Npl. (1562), грабари Apl. (1585), гра-
ба́рь (XVII с. ЛСЛ. 50), грабаровъ Gpl. (1713); Ru. dial.
іра́барь, Po. grabarz. — Deriv. ірабаренко, ірабарівна,
іраба́рка, іраба́рство, -ський, ірабарчу́к, ірабарюва́-
ти, -ання́, MUK. грабарские Npl. (XVIII с.), FN. Гра́-
бар, Грабаренко, Грабарчу́к. — Subst. іробокон, мо-
гильні́к, Wd. погребні́к, копач.

From MHG. graboere, ModHG. Gräber 'ts', perhaps via
Po. grabarz, cf. Тимченко 595, Шелудько 1, 28, Преобра-
женский 1, 153, Richhardt 55, a. o.; according to PCСтоць-
кий 4, 165, it comes directly from MHG.

гра́бити, грабува́ти 'to rob, loot, pillage, sack', **гра́бати** Wd. 'to rake, scrape', MUK. грабятъ (1551), грабить (XVII с.), грабили (1692), грабить (= грабити, 1725), OUK. граблено (1347), грабити (XV с.), OES. грабити (1073 Изб. Св.); BRu. *grábitь*, Ru. *grábitь*, OCS. *grabiti*, Bu. *grábn*, SC. *grābiti*, Sln. *grābiti*, Cz. *hrabati*, dial. *hrabiti*, Slk. *hrabať*, Po. *grabić* 'to rob; rake', LoSo. *hrabaś*, UpSo. *hrabać*. — Deriv. *огра́бити, пограбува́ти, -ання, грабу́нок, грабіж, -ний, -ник, -ництво, -ниця, -ницький, грабки, грабелькі, граблі, грабелъний, грабл[ь]но, граблисько, -ище*, dial. *грабл[и]ця* (Дзендзелівський 232), MUK. грабанія Gsg. (XVIII с.), грабежъ, грабѣжъ (XV—XVIII с.), грабежство (XVI с.), грабленіе (XVII с.), грабежные Apl. (XVI с.), грабител[ь]ство (XVIII с.), грабицою Isg. (1529), грабли (XVII—XVIII с.), грабелный (XVIII с.), грабовати (XVIII с.), грабовникъ (XVIII с.), грабованье (XVIII с.), грабунокъ (XVIII с.), OES. грабежъ, грабежъникъ, грабителе Npl. (1073 Изб. Св.), грабленіе, грабля, грабливый; FN. *Грабл[и]ок, Грабу́ль* (pseudonym of С. Буда, Тулуб 230). — Syn. *гра́бати, загра́бувати*, Деркач 53.

PS. **grabiti, *grabjō* 'ts', IE. root ***ghrōbh-* : ***ghrebh-* 'to seize, grasp', see **гребті**.

граблі see **гра́бити**.

гра́б'я dial., also гра́бля 'count', MUK. грабя (XVII—XVIII с.), Po. *hrabia*, OPo. *grabia*, Cz. *hrabě*, UpSo. *hrabja*. — Deriv. *граб[и]ня*, MUK. *грабинеи* Gsg. (XVII с.). — Syn. *граф*.

From Po. *hrabia* 'ts' and this, in turn, from OHG. *grāvio*, *gravo*, Miklosich 76, Berneker 1, 379, Sławski 1, 430, Richhardt 55, a. o.; see also **граф**.

гравіла́т see **гравіля́т**.

гравіта́ція see **гравіта́ція**.

гравію́ра see **гравію́ра**.

град 1. 'hail', MUK. град[ъ] (XVII с.), з' грады (XVII с.), граду Gsg. (XVIII с.), градъ (XVIII с.), OES. градъ (XI—XIV с.), BRu. ts, Ru., Bu. *grad*, OCS. *gradъ*, SC. *grād*, Cz., Slk. *hrád*, Po., LoSo. *grad*, Plb. *grad*. — Deriv. *градо́вий, градо- биття, -бий, -носний*, Вк. *градо- біть, -бу́рник* (Кміт 50), dial. also *гряд* (cf. Грінченко 1, 333). — Syn. *во́дні опади в подоби́ ледові́х грядо́к, зерен*, Тимченко 597.

PS. **gradъ* 'ts', IE. root ***grōd-*, cf. Lith. *grūodas* 'frozen earth', Arm. *karkut* (<**ka-krut* < ***gā-grōdo-*), Lat. (with nasal infix:) *grandō* 'ts', Berneker 1, 344, Преображенский 1, 154, Trautmann 99, Sławski 1, 336, Pokorny 406, a. o.

град 2. see **го́род**.

градзилáт see **гравіля́т**.

град[и]ль, град[и]ль see **гряд[и]ль**.

град[у]а́ція, гра́дус, граду́вати see **град[у]а́ція, гра́дус, граду́вати**.

гражда́нка, гражда́нський право́пис 'hrazhdanka orthography' since 1708 in Ukraine and Russia. — Syn. *спроще́на, европеїзо́вана систе́ма кири́личного пи́суща́ву*.

From Ru. *гражда́нка, гражда́нская азбу́ка* 'ts', the ultimate source being CS. *гражда́нский* 'civic, secular' (as opposed to 'church, ecclesiastical'), derived from *град*, see **го́род**.

гра́йворон, грак 'rook', ModUk. only. — Syn. *га́йворон*.

Both words are based on *га́йворон*, q. v., and f/e. influenced by *гра, гра́ти*, see s. v.; *грак* seems to be an abbr. formation of **гра́йворон**.

грайм[о]ні́я dial. see **гармо́нія**.

грак see грайворон.

грак! interj imitating the noise of knocking: 'knock!, tap!', ModUk. only. — Deriv. *гра́кати, -ання*. — Syn. *гряк!, грюк!*

An o/p. interj. related to *гряк!, грюк!*, cf. РССтотцький 3, 152.

грам, Wd. грам (Кузеля 85) 'gram, gramme; metric unit of weight', ModUk.; BRu. *грам*, Ru. *грамм* (since 1803), Po. *gram*, etc. — Deriv. *гра́матом, грамеквівалент, граммаса, граммолекуля*. — Subst. *міра ваги в метричній системі*, Орел 1, 218.

From Gk. *grámma* 'that which is written; written character, letter; a small weight', Орел 1, 218, АкСл. 3, 361, Klein 1, 673, a. o.

грам-граф-лог, філ-гео-гор — a mnemotechnic orthographical rule re spelling of -грам- (instead of -грам-), -граф- (in lieu of -граф-), -лог- (in the place of -льог-), -філ- (for -філь-), гео- (for гео-) and -гор (instead of -гор), advanced by the author since 1938, cf. his *Український правопис і правописний словник*, Прага 1942, p. 26.

-**грама** a compound-forming element '-gram' in such words as *моногра́ма, телегра́ма*, etc.; ModUk., known to other Sl. as well.

From Gk. *grámma* 'that which is written', Partridge 899, Орел 1, 218, Klein 1, 673, a. o.

грама́тика 'grammar', MUK. грамматики Gsg. (XVI c.), грама́тика (XVII c.), граматики Gsg. (1624), граматык Grpl. (1616), грама́тика (1627), граматики Npl. (1738), OUK. грамматики Gsg. (1442); BRu. *грама́тыка, Ru. грама́тика* (since 1704), Po. *gramátyka*, etc. — Deriv. *грама́тник, грама́тка*, MUK. граматичок Grpl. (1663), грамати́ковъ Grpl. (XVII c.), грамати́цкіє (XVII c.),

безъ грамоти́кия (XVI c.). — Subst. *нау́ка про будбу́ву мо́ви, життя́ її, зако́ни (морфоло́гія, синта́кса, то́що)*, Орел 1, 218; *кни́жка, що ма́є в со́бі нау́ку про вла́стиво́сті яко́го язи́ка; дру́га кля́са в да́вніх шкóлах*, Тимченко 598.

From Gk. *grammatiké* 'grammar', Орел 1, 218, АкСл. 3, 361, Тимченко 598, Klein 1, 674, a. o.

гра́мота 'writ, decree, edict, diploma', MUK. грамоту Asg. (XVII c.), грамотою Isg. (XVIII c.), гра́моту Asg. (XVIII c.), грамота Nsg. (1730), по грамота́мъ (1731), OUK. съ сею грамотою (1341), грамоту Asg. (1386), OES. грамота (1229); BRu. *гра́мата, Ru. гра́мота* (since 1704), etc. — Deriv. *гра́мотка, грама́тний*, MUK. гра́мотникъ (1627 Беринда), грамотное (1481), OES. гра́мотицю Asg. (1125). — Subst. *урадо́вий лист*, Орел 1, 219; *письме́нність; акт; (духо́вна гра́мота:) духо́вни́ця, теста́мент; (жа́лована гра́мота:) акт моско́вського ца́ря на приві́лї та ма́єтності*, Тимченко 598-599.

From Gk. *grámmata* 'that which is drawn or written, a written character, letter', Орел 1, 219, АкСл. 3, 365, a. o.

грамофо́н, Wd. грамофо́н (Кузеля 85) 'gramophone; phonograph, an instrument for recording and reproducing sounds', ModUk.; BRu. *грамафо́н, Ru. граммафо́н* (since 1934), Po. *gramofon*, etc. — Subst. *апа́ра́т, що відтво́рює зву́ки му́зики або лю́дського го́лосу*, Орел 1, 219.

From Gk. *grámma* 'something written' and *phōnē* 'sound, voice', Орел 1, 219, АкСл. 3, 362, Klein 1, 674, a. o.

гра́на, грань, dial. also грянь 'edge, border; (грань:) glowing coals', MUK. на чотыри грани (1489), гранми Ipl. (1570), гра́нь (1596 Зизаній), гра́нь (1627 Беринда), на три гра́нѣ (XVII c.), гра́нями Ipl. (1624), гра́нь (1731), гра́нѣ

(1765), OES. грании (1280), грань (1284), гряди (1391); BRu. (in deriv. only:) *граніца*, Ru. *грань*, Bu. *грáна*, SC. *grána*, Cz. *hrana*, Slk. *hraň*, Po. *grań*, LoSo. *grań* UpSo. *hraň*. — Deriv. *граніця*, *гранічка*, *гранка*, *гранчак*, *граняк*, *гряна*, *гряніця*, *грянічка*, *гранчáстий*, *гранястий*, *грянний*, *гряннічний*, *гряннішний*, *гранювати*, *гранічити*, *грянічитися*, MUK. вь... границахъ (1496), граниченье (1506), граничныи (1500), грановатый (XVII с.), грановітое (1627 Беринда), граничатъ (1633), кграничъные (1649), OES. со всѣми границями (1361); FN. *Грановський*. — Syn. *ріг*, *кут*, *руб*, *край*, *де стикаються дві площі*; *межа*; *межова ознака на дереві*, *зарубка*, *карб*; *межа*, *що поділяє площину на частини*; *уступ*, *артикул*, Тимченко 601; *жар*, *розжарене вугілля*, Франко 12, 564; MUK. оуголь, част, штука (1627 Беринда).

PS. **grana*, **granjъ* 'ts', IE. root ***ghrō-* 'to stand out', cf. AS. *grani*, OIc. *gron* 'moustache', OHG. *grana* 'ts', MHG. *gran[e]* 'point of hair, moustache, fish-bone', ModHG. *Granne* 'bristle, own', OIr. *grend* 'moustache', Solmsen KZ. 37, 580, Berneker 1, 346, Преображенский 1, 155, Brückner 155, Sławski 1, 341, Pokorny 440, a. o.

гранáта see *гранáта*.

граніт, **граніт** see *граніт*.

грáса, **грасувáти** see *грáса*.

грáта see *грáта*.

грáти : *гра*.

гратулювáти see *гратулювáти*.

граф, Wd. *граф* (Кузеля 86), SoCp. *гроуф* (Гнатюк ЕЗб. 4, 237), *гроф* (Наконечна-Рудницький 37), MUK. *гроф* (1760 Дáže StSl. 7, 163); BRu. *граф*, Ru. *граф* (since

1731), etc. — Deriv. *графство*, *графіня*. — Subst. *за середньовіччя у Франції й Англії — королівський урядовець*; *нізніше — спадковий шляхетський титул*, Орел 1, 219.

From ModHG. *Graf* 'count, earl', Орел 1, 219, АкСл. 3, 374, Kluge 123, a. o.

- **граф** a compound-forming element '-graph' in such words as *лектограф*, *геліограф*, *відеограф*, etc.; ModUk., known to other Sl. as well; re spelling see *грам-граф-лог...*

From Gk. *-graphos* 'to scratch, engrave, draw, paint, write, inscribe', Partridge 899, Орел 1, 219, Klein 1, 675, a. o.

графéма 'grapheme', ModUk., Po. *grafema*. — Subst. *буква*.

From Gk. *grāphēma* (: *gráphein*) 'letter', Klein 1, 675.

графін 'water-bottle, carafe, decanter', ModUk., BRu. *графін*, Ru. *графін* (since 1790, yet in 1780 : *карафін*). — Deriv. *графінчик*. — Subst. *скляна або кристальна посудина з вузькою шийкою*.

From Ru. *графін*, the ultimate source being It. *caraffa* 'ts', АкСл. 3, 375.

графік, Wd. *графік* 'graph, diagram; plan, scheme', Wd. also 'graphic artist', ModUk.; BRu. *графік*, Ru. *графік* (since 1863), Po. *grafik* 'graph, design', etc. — Deriv. *графіка*, *графічний*. — Subst. *схема*, *розпис*, *рисунк*, *що унаочнює кількісну залежність різних явищ та зв'язаних із ними процесів*, Орел 1, 219; (Wd. :) *майстер графіки*, *графік* — *мистець*.

From Gk. *graphikós* (: *gráphein*) 'pertaining to writing or drawing', Орел 1, 219, АкСл. 3, 374, Klein 1, 675, a. o.

графіт, Wd. графіт (Кузеля 86), 'graphite', ModUk.; BRu. *графіт*, Ru. *графит* (since 1838), Po. *grafit*, etc. — Subst. *кристалéва відміна вулцею́ (мін.), уживана у виробництві олівців, вольтривки́х горшків, брит-ва́лів, графітових фарб, тощо*, Орел 1, 220.

From ModHG. *Graphit*, coined by G. mineralogist A. G. Werner (1750 - 1817) from Gk. *gráphein* 'to write' (because this mineral was used for making pencils), Орел 1, 220, АкСл. 3, 375, Klein 1, 675.

- **графія** a compound-forming element '-graphia, -graphy', in such words as *геліографія, ідеографія*, etc.; ModUk., known to other Sl. as well. — Subst. (rarely) - *писання*, e. g. *фотографія - світлописання*; re. spelling see грам - граф - лог...

From Gk. -*graphia* 'description of', Partridge 899, Орел 1, 220, Klein 1, 676, a. o.

графка, [a]графка Wd. 'small clasp' (Стрий), first recorded in the XX c.; Ru. *аграф* (Vasmer² 1, 60), Po. *agrafka*. — Subst. *застібна шпілька*.

From Po. *agrafka* 'ts', the ultimate source being Fr. *agrafe* 'ts', Vasmer, l. c.

графо-, Wd. графо-, a compound-forming element 'grapho-' in such words as *графоло́гія, графомán, графомáнія, графомéтр, графоспа́зм, графоста́тика*, etc.; ModUk., known to other Sl. as well; re. spelling see грам - граф - лог - ...

From Gk. *gráphein* 'to write', Орел 1, 220, Klein 1, 675, a. o.

грація see грація.

грацька, Gsg. грацькови, Isg. грацьковльов SoCp. 'raved highway', first recorded in the XIX c. (Гнатюк ЕЗБ. 4, 237), mapped by Дзендзелівський 212 in 1960; Slk. *hrad-*

ská (cesta). — Subst. *мурована дорóга, гості́нець*, Гнатюк, l. c.

From Slk. *hradská* < *hradská cesta* 'міська дорóга або дорóга, що веде до міста', Дзендзелівський, l. c.; derived from *hrad*, see гóрод.

грач : гра.

gréбінь, Gsg. грэбэня, rarely (from Ru.): грэбень, Gsg. грэбня (Рильський 1, 66) 'comb; crest; summit, ridge', MUK. грэбнем Isg. (1676), грэбень (XVIII c.), грэбнемь (1688), на самóм грэбени (1627 Беринда), OES. грэбени Npl.; BRu. *грэбень*, Ru. *грэбень*, -бня, Бу. *грэбен*, Ма. *грэбен*, SC. *grěbēn*, Sln. *grebén*, Cz. *hřeben*, Slk. *hřebeň*, Po. *grzebień*, LoSo. *grjebjeń*, Plb. *grebén*. — Deriv. *грэбінець, грэбінице[чко], грэбенó, грэбін[оч]ка, грэбіннік, -ниця, грэбінчик, грэбенáттий, грэбеня́стий, грэбінковий, грэбінний, грэбінце́вий, грэбінча́[с]тий, грэбенéвий, грэбне́вий, грэбене-вídний, -чесáльний*, Wd. *грэбені́ще, грэбеня́р, грэбеня́чка, грэбеню́шка* (Желеховський 1, 158), MUK. грэбенць Npl. (XVIII c.), о грэбеника́хъ (XVIII c.), из' грэбеницкихъ дѣлъ (XVIII c.), FN. *Грэбенецький, Грэбень, Грэбеню́к, Грэбінка*, MUK. Грэбенець (1609 Тупиков 524), Грэбенкихъ (1495 Тупиков l. c.), Грэбениковъ (1500 Тупиков l. c.), Грэбинка (1649 Реестра VII); GN. *Грэбенів, Грэбени, Грэбеник, Грэбеники, Грэбенинка, Грэбінка*. — Sup. *знаряддя чесáти волóсся; вéрхній край; шпиль, вершóк; ряд горбів*, Тимченко 603.

PS. **grebень*, perhaps from orig. **greby*, Gsg. **grebene* 'ts', the word is derived from **gre[b]ti*, see грэбсті.

gréбля : грэбті.

грэбті, -бу -беш, dial. also грэбсті (Желеховський 1, 158) 'to rake; to row; to hoof the ground (of a horse);

to root; to bury, lay in the earth', MUK. гребті́ (XVIII с.), also гребъсти (1648), гребучи (1648), гребут, гребсти (XVII с.), OES. гребъше (XI с. Остр. ев.), грети (XIV с.); Ru. *гребти́*, OCS. *greti*, Bu. *греб*, SC. *grèbsti*, Cz. *hřesti*, Po. dial. *grześć, grzebę*, LoSo. *grjobjto*, UpSo. *hrjěbto*, Flb. *greblíi*. — Deriv. *греб[ув]ати, гребні́ти, вігребти, з[а]-, о[б]-, пере-, у- гребті́[ся], від-, до-, на-, під-, по-, про-, роз- гребті́, нагребсті́, від-, до-, з[а], о[б]-, пере-, про-, у- грібáти[ся], ви-, від-, під-, по-, поза-, поз-, пона-, попід-, роз- грібáти, нагребáти, погребáти, погребні́тися, грéання, грéбелька, грéбельюк, грéбець, грéбка, грéблиця, грéблó, грéбля, грéбня, грéбови́ця, грéбчик, загрéба, загрéбилля, погрéб, погрéбар, погрéбéльне, погрéбиця, погрéбище, погрéбник, погрéбня, погрéбовини, пригрéбиця, грéбельний, грéбови́цький, грéбляний, загрéбéльний, загрéбýщий, погрéбний, погрéбовий*, MUK. греблися (XVI с.), погребіти — *contumolo, tumolo* (XVII с. Гептаглот 42), на гребелци (1573), гребці́ (1627 Беринда), греблице (1595), одъ гребла (1509), греблó (1627 Беринда), греблю *Asg.* (1541), на гребницю (1701), погреб — *exesuiæ* (XVII с. Гептаглот 42), гребелная (1742), *hrebленноho* (1545), ро(з)-гребены(и) (1582 АКЖМУ. 43), FN., MUK. Гребковъ (1552 Тупиков 524), GN. *Гребéлька, Гребéльки, Грéбля, Гребовóдик*. — Суп. *ховáти (помéрлих); громадити, збирáти грабля́ми сіно абó збіжжя*, Тимченко 604; (*сіно у вал:*) *валкувáти; (ситкé — лопáтою:) горні́ти; веслувáти*, Деркач 53.

PS. **greti* < **grebti* 'ts', IE. root ***ghrebh-*: ***ghrobh-* 'to catch, rake, rack', cf. Lith. *grėbti*, Latv. *grebt* 'to rack', Skt. *gra[b]h-* 'to catch', *gr̥bhñāti* 'he catches', *gr̥bhá-* 'seizing, seizure', Av. *grab-* 'to seize', ONor. *grāpa* 'to snatch, grab', Sw. *grabba*, E. *grab*, etc.; re. apophony in ***ghrobh-* see *гріб*, ***ghrōbh-*, see *гра́бати, гра́бити*; Uk. dial. *гребсті́*

is a secondary form influenced by such words *весті́, несті́, па́сти*, etc.; Miklosich 76-77, Berneker 1, 347, Преображенский 1, 157, Trautmann 95-96, Brückner 161, Vasmer² 1, 454, Fraenkel 1, 165-166, Sławski 1, 370, Pokorny 455, Шевельов 192, а. о.

гребéт dial. 'sand with crushed stone' (Нижне Подністров'я), first recorded in 1958 (Дзендзелівський ЛБюлетень 6, 42). — Subst. *пісок з щéбенем; використóвувать-ся при спорóдженні і ремо́нті доріг*, Дзендзелівський, I. с.

Perhaps from Fr. *gréve* 'coarse sand', Gamillscheg 488.

греготáти, греготíти 'to cackle', ModUk. only. — Суп. *Герґотáти, Геркотáти, Грéґати*.

An o/p. formation, cf. *герготáти*.

грéда dial. see *грядá*.

грезéт see *грезéт*.

грéйдер see *грéйдер*.

грéйпфрут see *грéйпфрут*.

грек 'Greek', MUK. со греки (1489), греки — елины (XVI с.), окром кгрековъ (1602), кгрекомъ *Dpl.* (1680), грекъ (XVIII с.), Грекъ (1732), грек (1736 Интермедіі 115-119), OES. гръьски (XI с. Остр. ев.), гръьскъ (1073 Изб. Св.); BRu. *грэк*, Ru. *грек*, OCS. *grьkъz*, Bu. *гзрк[зт]*, SC. Sln. *grk*, Cz. *řek*, Po. *grek*. — Deriv. *грекiня, гречiнка, греци́зм, Греци́я, грéцький, грецизувáти, -áння*, Wd. *грéка*, MUK. грекиня (1624), Гречинъ (1627 Беринда), гречинъ (XVII с.), кгречинъ (XVIII с.), грецкый (XVI—XVIII с.), греческiи (1674 StSl. 5, 91), греции *Gsg.* (XVI с.), грекословенскую *Asg.* (1626); see also *грéчка*; FN. *Грек, Грé[т]чин, Грéчко, Гречéнко*; GN. *Грéчино, Гречи́шкино*. — Суп. *елiн, гéллен*.

Borrowed from Gk. *graikós*, via Lat. *graecus*; this name was orig. given by Romans to Gk. colonists coming from *Graia* in Boeotia and settling in So. Italy, later it applied to every Greek; in this new sense the Greeks reborrowed *graikós* from Lat. (Aristoteles); ь in Sl. *grьkъ* (< грек) comes from *e*, cf. *рьсі*: *рекр*, *вьсера*: *вечерь*, Pedersen KZ. 38, 420 - 421, Berneker 1, 359 - 360, Vasmer² 1, 455, Skok SRev. 5 - 7, 76, Klein 1, 678, а. о.

греміти, гремотіти dial. see гриміти, гримотіти.

грэнджобли Bk. see гринджобли.

Грєція : грек.

грєць — deformed гєрець, see герць.

грєча dial. (Маковиеcki 149), грєчка 'Polygonum Fagopyrum L.: buckwheat'; (грєчка:) 'Uk. group dance', MUK. грєчи Gsg. (1778), грєчки Apl. (1558), грєчки коп сорок и пят (1572), грєчки стожокъ (1590), з грєчки грєчка (XVII с.), їна в грєчку скáчет... без мýжа (XVIII с.), BRu. грєчка, Ru. грєч[к]а, грєчїха, Po. (from Uk.): *hreczka* (though in Masovia: *gryka*, cf. Sławski 1, 362 - 363). — Deriv. грєчєчка, грєчкївка, грєчўх[а], грєчáний, -нище, -нка, грєчáник, -иця, Wd. грєчиско, compound: грєчкосїй; MUK. грєчиха (XVI—XVIII с.), грєчища Gsg. (XVI с.), грєчь (XVIII с.), грєчаний (XVII—XVIII с.); FN. Грєчáний, -ик, Грєчка, Грєчўк, Грєчўха, Грєчєнюк, Грєчкосїй, MUK. Грєчєнюк (1649 Реєстра 1); GN. Грєчáна, Грєчáни, Грєчкївка, Грєчáно - Митрофáнивка. — Syn. рїд трав'янистої рослїни.

Derived from *грек* (scil. 'грєцька рослїна'), the plant being considered as *Greek* because of Gk. mediation in transplanting it into Ukraine.

грєче, грєчи, dial. also грєче (Желєховський 1, 170) 'well, bravely'; грєчий, грєчний, Wd. also грєчний (Желе-

ховський 1. с.) 'polite, kind, courteous', MUK. грєчи (XVI с.) грєчи, грєчний (XVII с.), грєчний (XVIII с.), грєчний (XVIII с.); Po. *grzeczny*; *grzeczny*, OPo. *krzeczny*, Slk. dial. *grečnyj*. — Deriv. грєчність, Wd. Грєчність. — Subst. до рєчи; дóброї вдáчи; чємний, вихований; пристóйний, Тимченко 648.

From Po. *grzeczny*, *k rzeczy* (<*kъ rěci); *grzeczny* (< *krzeczny*), cf. ModUk. до рєчи, дорєчний; Miklosich 274, Brückner 162, Тимченко 1. с., Richhardt 117, Sławski 1, 369 - 370.

грєчка : грєча.

гриб 'Fungus: mushroom, fungus', MUK. грибовъ Gpl. (1604), грибы Npl. (1691), в грибахъ (VVII с.), грибы Npl. (1767); BRu. *грьб*, Ru. *гриб*, Bu. (in toponyms only:) *Грїбец*, *Грибєшница*, *Грибáни*, Sln. dial. *grīb*, Cz. *hřib*, Slk. *hrīb*, Po. *grzyb*, LoSo. *grib*, UpSo. *hrib*. — Deriv. *грибó[чо]к*, *грибовїще*, *грибно*, *грибнїця*, *грибний*, *грибквий*, *грибовїдний*, FN. *Гриб*, *Грибáк*, *Грибáнь*, *Грибáрко*, *Грибїй*, *Грибик*, *Грибівський*, *Грибінський*, *Грибінчук*, *Грибóрський*, MUK. Грибович (XIV—XV с. Kuraszkiewicz 155), GN. *Грибїха*, *Грибовиця*, *Грибкївка*, *Грибкóва*, *Грибова Рудня*, *Грибовáха*; see also *гріба*. — Syn. *губá* (Тимченко 606).

PS. **gribъ* 'ts' of uncertain etymology; some etymologists connect it with *лїва* 'tree fungus', Brückner KZ. 46, 235, Sławski 1, 373, Moszyński JP. 36, 196; according to Loewenthal, Archiv 37, 384, it is connected with Lith. *grėbti* 'to catch'; Petersson 12 connected it with PS. **gъrbъ*, see ropб; Jakobson, Word 8, 387, with PS. **gribati*: **greti* 'what pushes out of the earth'; less persuasive is Machek's explanation: **skripъ*: **skripati*, cf. his ED. 148; the word seems to go back to IE. root ***grei-*: ***ger-* 'to grow', cf. also Меркулова, Эт. 93 - 95, Pokorny 390.

грíва 'mane, long thick hair', MUK. гриву Aсg. (XVII с.), гриви (XVIII с.), грива (1731), OES. гриву Aсg.; BRu. *gríva*, Ru., Bu., Ma. *gríva*, SC. *gríva*, Sln. *gríva*, Cz. *hříva*, Slk. *hríva*, Po. *grzywa*, LoSo, *gríwa*, UpSo. *hriwa*, Plb. *grévěň*. — Deriv. *grív[онь]ка*, *grívочка*, *гривák*, *гривáнь*, *гривáч*, *грівеник*, *гривáна*, *гривáця*, *грівичка*, *грівна*, *грівня*, dial. *грíмня*, *гривá[с]тий*, *грівий*, *грив[к]áстий*, Bk. *гривéша* (Кмит 51), MUK. гривострызцу Dsg. (1511), in compounds *-грівий*, e. g. *білогривий*; FN. *Грíва*, *Гривачевський*, *Гривінський*, *Гривкóв*, *Гривна́к*, *Гривний*, *Гривник*, *Гривча́н*, MUK. Гривинь (XV с.), GN. *Грíва*, *Грíви*, *Грívка*, *Грívки*, *Грívковичи*, *Грív'ятки*. — Суп. *дóвге волóсся на шíй в кóней і інших тварі́н*, Тимченко 606.

PS. **griva* 'ts', IE. ***guri-ua* 'pharynx', root ***guer-* 'to swallow down', cf. Lith. GN. *Gryv́a*, Latv. *gríva* 'estuary', Skt. *grīv́ā* 'neck', Av. *grívā-* 'ts', in ablaut: Gk. *dérē* (***guerua*) 'neck', etc., Miklosich 79, Berneker 1, 352-353, Преображенский 1, 158, Trautmann 98-99, Zubaty 2, 98, Rokorny 474-475, Шевельов 50, a. o.; re. грівна, грівня (extensively:) Винник 125-126.

грівна, грівня : грíва.

гривуáзний see гривуáзний.

Грíгip, arch. **Григóр[і́й]**, dial. Ригі́р, Ригóр[а] (Грінченко 4, 559) PN. 'Нруhir, Нруhor[ij], Gregory', MUK. Григоріа Gsg. (1484 Пом'яник), Григорія Gsg. (1484 *ibid.*), Григоре[и], Григо[r]я Aсg., Григо[r]емъ Isg. (1584 АКЖМУ. 91, 84, 126), Григóрій (1627 Беринда), Григорій (1649 Реестра XI); OUK. Григорій, Григорь (XIV—XV с. Kuraszkievicz 148), OES. Григории (XI с. Остр. ев.); BRu. *Грiгóрiй*, Ru. *Григóрий*, OSC. *Grigoriъ*, *Grigorъ*, Po. *Grzegorz*, Cz. *Řehoř*, etc. — Deriv. *Григóр[оч]ко*, dial. *Ригóрко*, *Григóрцьо*, *Грiник*, *Гринь*, *Гринькó*, *Гринь-у-*

шенько, *Грих*, *Грiценько*, *Гриценя́*, *Гриценя́т[оч]ко*, *Грiцик*, *Грицiна*, *Грицiник*, *Грицiнчи[чо]к*, *Грицу-ня́*, *Грицiнь*, *Гриць*, *Грицькó*, *Грицiньо*, *Грицiньоно*, *Грiнiуенько*, *Грунь*, *Грунькó*, *Гручкó*, *Григóрiевич*, *Григóрiевна*; AmUk. *Гáрий*; MUK. Гри[ц]ка Aсg., Гришку Dsg. (1584 АКЖМУ 101, 84); OUK. Гринко (XIV—XV с. Kuraszkievicz 148); FN. *Григiрський*, *Григóрський*, *Григiрчик*, *Григóраш[ко]*, *Григóрацiк*, *Григóрeнко*, *Григóрець*, *Григóрeчко*, *Григóрина*, *Григóрiевич*, *Григóрiй*, *Григóрiевський*, *Григóрiйко*, *Григóрiйчiк*, *Григóркiв*, *Григóрко*, *Григóрович*, *Григóрцьiв*, *Григóрчáк*, *Григó[r]чiк*, *Григóрiюк*, *Григóрiяк*, *Грiнда*, *Грiндик*, *Грiндiюк*, *Гриневéць*, [Г]ринéвич, *Гриневéцький*, *Гринéйко*, *Гринéнко*, *Гринéчко*, *Гриненчiк*, *Гринéць*, *Грiник*, *Гринiшин*, *Грiнiв*, *Гринiвський*, *Гринцéвич*, *Гринцiшин*, *Грiнцiв*, *Грiнцьо*, *Гринчáк*, *Гринчéнко* (also: *Гринчéнко*) *Гринчiшин*, *Гринчiк*, *Гринюта*, *Гринюк*, *Гриню́х*, *Гринь*, *Гринькéвич*, *Грiнькiв*, *Гринькó*, *Гриньóх*, *Грiх[iв]*, *Грiхло*, *Грих-нeнко*, *Грiхно*, *Грицáй[кiв]*, *Грицáк*, *Грицáн*, *Грицáр*, *Грицáш*, *Грицéвич*, *Грицéй[ко]*, *Грицéнко*, *Грицéнчiк*, *Гриценя́к*, *Грiцик*, *Грицiло*, *Грiцин*, *Грицiна*, *Грицинюк*, *Грицишин*, *Грiцив*, *Гриц[ь]кéвич*, *Грiм[ь]кiв*, *Грицкiвський*, *Грицкóвич*, *Грицуля́к*, *Грицiн[ь]*, *Грицiник*, *Грицуня́к*, *Грицiньо*, *Грицiюк*, *Грицiюра*, *Грицiюшко*, *Грицiяк*, *Грiцький*, *Грицьóх*, *Грiшкiв*, *Гришкó*, *Грицáк*, *Грiценко*, *Грицiк*; AmUk. *Григóраш*, *Грегóраш*, *Григóрчак*, *Грeнчук*, *Грeня́к*; MUK. Григоревичъ (1649 Реестра XIV), Григоровичъ (1649 *ibid.* XVIII), Григорьевичъ (1649 *ibid.* 5), Гриценко, Грицькович (1649 *ibid.* 2), Гришченко (1649 *ibid.* 4); *Грегóрiйський* or *Григóрiйський* (календár); GN. *Григóрiв*, *Григóрiвка*, *Григóрiвка*, *Григóрiвичи*, *Гринéнки*, *Гринéвка*, *Гринiвi*, *Грiнява*, *Гринчiк*, *Грицáвка*, *Гри-*

цайка, Грицаківка, Гриценки, Гріцив, Гріцика, Гріцивиці, Гріцишки, Гричкова, Грішки, Грішківці, Гріщенно, Гріщинці; — Syn. МУк. чуйный, осторó[жн) а[ль]бо бóдръ, остроумень (1627 Беринда).

From Gk. *Hrēhōrios* < *Grēgōrios* : *grēgoros* 'watchful', Pape I, 260, Whitcombe 62, Сімович On UVAN 34, 12 - 13, Петровский 91, see also УМШ. 7:3, 75; frequency in 1484:61, cf. Герус-Т. 66.

григіль Wd. see гряділь.

грида́ dial. see грядá.

гридень 'member of гридь — princely retinue', МУк. гридьмъ Dpl. (XV с.), гри(д)ню Dsg. (1582 АКЖМУ. 42), OES. гридь (XIII с.), отъ гридей (XIV с.); BRu. *грьдзь*, Ru. *грьдь*. — Deriv. *грьдница*, МУк. гридница, гридня (XVI с.), OES. гридинъ, гринь, гридьба, гридьница, гридьня. — Subst. *княжий воїн*, Тимченко 607; *нижча верствá княжої дружїни*, Франко 9, 470.

From ONor. *gridhi* 'friend, [body-] guard' (: *gridh* 'refuge'), Miklosich 78, Berneker 1, 352, Преображенский 1, 158 - 159, a. o.

гріжа see the following entry.

грізти 'to gnaw, nibble, corrode, bite; to crack', МУк. гризло (XVI с.), гризти (1673), гризіти — *rodo* (XVII с. Гептаглот 151), гризеть (XVII с.), грізти (XVIII с.), гризуть зубами (XVIII с.), OES. грызеть (1076 Изб. Св.), гризаше (XII с.); BRu. *грьзіци*, Ru. *грьізть*, OCS. *grysti*, *gryzati*, Bu. *грьза́*, Ma. *грьзе*, SC. *grīsti*, Sln. *grīsti*, Cz. *hrýzti*, *hrýzat*, Slk. *hrýzť*, Po. *gryźć*, LoSo. *gryzaś*, UpSo. *hrutzać/hruzać*. — Deriv. *грьізти[ся]*, *від-*, *до-*, *з[а]-*, *на-*, *об-*, *пере-*, *під-*, *п[р]о-* *роз-* *грьізти[ся]*, *грьізну́ти*, *вигрьізти*, *ви-*, *від-*, *до-*, *з[а]-*, *на-*, *об-*, *пере-*, *під-*, *по-*, *про-*, *роз-* *грьізати[ся]*, *-ання*, *грьіз[а́]*, *грьіза*,

грьізання, *грьізотник*, *грьіз[от]ня*, *грьізачка*, [*з*]грьізота, *грьізіще*, *грьізень*, *грьізн*, *-ка*, *грьізу́чка*, *грьізъ*, *грьізіюка*, *грьізіння*, *ві-*, *від-* *грьізок*, *підгрьізень*; here also *грьіж[а]* (< **gryzi[a]*), *грьіжник*, *грьізотний*, *грьізький*, *-ко*, *з-*, *на-*, *об-*, *по-*, *роз-* *грьізений*, МУк. грьізля (XVII с.), грьіzene (1627 Беринда), грьізоту́ Asg. (1794), грьізъ, грьізъ (XVII—XVIII с.), грьізливыми Ipl. (1691), OES. грьізаемии (1076 Изб. Св.), грьізании (1073, 1076 Изб. Св.), грьізоуцюся, грьізося (XV с.), грьіжью Isg., FN. *Грьіза*, *Грьізодуб*, *Огрьізло*. — Syn. *гладати*, *күсати*, Багмет 69; (*горіхи*, *сім'я*.) *лүзати*, (*шапиль дєрево*.) *точати*; (*грьізтися*.) *сваритися*, Деркач 53.

PS. **gryzti* (not **grysti* as in Berneker 1, 359, followed by Sławski 1, 364) 'ts, IE. root ***gurūgh-* : ***gureuǵh-* 'to chatter (of teeth); gnaw', cf. Lith. *gráužti* 'to gnaw', *su-graužinti* 'to destroy', Gk. *brýxō* 'I chatter with teeth', OIr. *brōn* 'grief', perhaps also Goth. *kriustan* 'to gnash, crunch', Miklosich 80, Berneker 1, 359, Преображенский 1, 163 - 164, Trautmann 100, Sławski 1, 364, Fraenkel 165, Pokorny 485 - 486, a. o.

грім 1. see гриміти; 2. see грим.

грімаса see гримаса.

гриміти, dial. греміти (Желеховський 1, 158), гирміти, гирмстї (JBR.) 'to thunder, roar', МУк. гримѣло (XVII с.), гримит (XVIII с.), OES. гръмѣти; BRu. *грьмѣць*, Ru. *грьемѣть*, OCS. *grzměti*, Bu. *гьрми*, SC. *gr̥ml̥jēti*, Sln. *grměti*, Cz. *hřměti*, *hřmiti*, Po. *grzmieć*, Plb. *grámē*, *grámat*. — Deriv. *грьміння*, *загрьміти*, *вигрьміти[ся]*, *нагрьміти[ся]*, *грьмкотіти*, *грьмучий*, *грьмкий*, *грьм[к]отлівий*; here also [*за-*, *на-*, *по-*] *грьмати*, *грьмотати*, *-ання*, *грьмотіти*, *-іння*, *грьмнути*, *вигрьмляти*, *відгрьмлюватися*, interj. *грьм!*, Wd. b/f. *грьм*, *грьмотіти*, *грьмучий*, *загрьміти*, *нагрьмітися*

(Желеховський 1, 158), *грїмоти*, *грїма́* (Романів, Горбач 7, 38), Вр. *грїмявицьї* (Кміт 51), Лк. *грїмувати* (Коківський РМ. 3, 75), see also грім; FN. *Грималюк*, *Грим[ан]юк*; *Гриміч* (pseudonym of Б. Грінченко, Тулуб 230). — Syn. *гуркотіти*, *гуркотати*; (*про глухий далекій грім:*) *рокотати*, *рокотіти*, Деркач 53.

PS. **gr̥mēti* 'ts', IE. root ***ghrem-*: ***ghrom-* 'to rumble aloud, thunder; to be angry', cf. Lith. *grumėti* 'to thunder', *grumėnti* 'to rumble', Latv. *gremt* 'to murmur', OPr. *grumins* 'thunder', Gk. *xremidzein*, *xremetídzein* 'to neigh, snort', OIc. *grimmr*, OHG. *grimmi* 'unfriendly', OSax. and AS. *grim[m]*, E. *grim*; see also грім: Miklosich 77, Hirt BB. 24, 282, Berneker 1, 360, Преображенский 1, 157, Trautmann GGA. 173, 256, Brückner 162, Fraenkel 163, Ślawski 1, 373, Pokorny 458, Шевельов 95, 109, 121, а. о.

гринджбли see гринджбли.

грип see гріпа.

грис see грис.

гриф see гриф.

гріб, Gsg. грóбу 'grave, tomb', MUK. гробъ (1594), гробом (XVI с.), грóбъ (1627 Беринда), на грóбъ (1665), до грóбу (XVII с.), гробы Npl. (XVII с.), з гробовъ (XVII с.), з грóбу (XVIII с.), до грóбу (1772), OUK. гробъ, во грóбъ (1289), грóбу, гробом (1446), OES. отъ гроба (XI с. Остр. ев.), въ гробіе (1073 Изб. Св.), въ грóбъ (XI с.), грóбу, гроба Gsg.; Ru. *гроб*, OCS. *grobъ*, Bu., Ma. *гроб*, SC. *gròb*, Slk. *gròb*, Cz., Slk. *hrob*, Po. *grób*, LoSo. *gròbia*. — Deriv. *грóбик*, *грóб[чо]к*, *грóбар[ик]*, *грóбкї*, *грóбнїця*, *грóбовїк*, *грóбовїще*, *нагрóбок*, *за-*, *нагрóбнїй*, *грóбовїй*, *грóбокóп*, *грóбокóпáтель*, Wd. *грóбївнїця*, *грóбоквїй* (Желеховський 1, 160), Нс. *Грїбкї* (=свѣто Всїх Свѣтїх); MUK. по грóбищах (XVII с.),

грóбница (XVII с.), грóбничка (XVIII с.), грóбовець (1624), в' грóбовїсках' (1637), на грóбовищах (1670), грóбных (1608), на кáмени грóбовómъ (1665), OUK. из грóбницѣ (1145), OES. въ грóбищахъ (XIII с.), въ грóбляхъ (XII с.), на грóбовъзгрѣбаніе, грóб'ныи, FN. MUK. Грóбниковъ (1642 Тупиков 525), Грóбовъ (1650 Тупиков I. с.), GN. *Грóбища*, *Грóбовец*. — Syn. *дїл в землі на небїжчика*, *яма*, *могїла*, *склеп*; *домовїна*, Тимченко 610.

PS. **grobъ* 'ts' based on IE. ***ghrobh-*, see грѣбті.

Грївнїці Wd. 'Candlemas-day (Feb. 2)' (Сянік), first recorded in the XX с. (Коківський РМ. 3, 75). — Subst. *Стрїтення*.

From Po. *Gromnica* (= *święto Matki Boskiej Gromnicznej*).

грівóшити аргó, see грїти.

грїзд, Gsg. грóзду Wd. (Нс.) 'stopper, cork', first recorded in the XIX с. (Шухевич 1, 101); Bu. *грѣзд[ей]* 'ts'. — Subst. *грóбка*, *зáтчикка*, *чїп*.

PS. **grozdъ*: *grezdъ*, see грóзно.

грїзнїй: грóзá.

грім, Gsg. грóму 'thunder (bolt)', MUK. громъ (1489), грому (XVI с.), якъ грому (XVII с.), гром (1630), з' громы (XVII с.), грóмами Ipl. (1665), громовъ Gpl. (XVII с.), з грому (XVIII с.), громы (XVIII с.), зъ громомъ (1730), громы (XVIII с.), громах Apl. (XVIII с.), OUK. громове (1024), от грома (1249), OES. громъ (XI с. Остр. ев.), съ... грѣма, въ громѣ (1271); BRu., Ru. *гром*, OCS. *gromъ*, Bu. *гром*, Ma. *grom*, SC. *gròt*, Cz., Slk. *hrom*, Po. *grom*, UpSo. *hrom*. — Deriv. *грóмик*, *грїмáк*, *грїмання*, *грїмáч*, *грїмнїця*, *громїло*, *громївка*, *громнїця*, *громовеня*, *громовїк*, *-вїця*, *громовїна*, *громотїха*, *розгрóм[лення]*, *громїшина*, *розгрóмлювання*, *грїм-*

кий, грімлівий, грімний, -ниця, грімно, громнічний, громовий, громовенький, громожкий, розгромлений, розгромний, розгромлювати, розгромити, and compounds *громо-* бій, -в'ержець, -відвід, -гласний, -звід, -коваль, -носний, -подібний, -слов, -стяг, -хмарний; here also Wd. *Гривніці*; MUK. громоть (XVII c.), громеня Gsg. (XVII c.), громотухи Npl. (XVIII c.), громные Npl. (XVIII c.), громовый (XVII c.), громовато (XVIII c.), громити (1690), громлюваль (XVIII c.), громогласный (XVII c.), громогучныхъ Gpl. (XVII c.), OES. громнициями Ipl. (1398), громънѣи (XI c.), громопламенною (1250), FN. *Громашевський, Громіка, Громніцький*, MUK. Громика (1649 Реестра XI), Громовъ (1655 Тупиков 526), Громоздовъ (1654 Тупиков I. c.), Громычичъ (1594 Тупиков I. c.); GN. *Грѳомка, Грѳмова могила, Грѳомки*. — Syn. *гүркіт і тріск у хмарах разом із блискавкою, перун; великий гүркіт, тріск, гук*, Тимченко 614.

PS. **gromz* 'ts', IE. root ***ghrom-* in ablaut to ***ghrem-*, see грімїти.

Грін[в]іч see Грінвіч.

грінка : грїти.

грїти, арго: грівѳити (Горбач О, 20) 'to warm, heat', MUK. грѳлися (XVII c.), грѳти (XVIII c.), OES. грѳеть; BRu. *грѳць*, Ru. *грѳеть*, OCS. *grěti, grějati*, Bu. *грѳей*, Ma. *грѳе*, SC. *grĳjati*, Sln. *grěti*, Cz. *hřati*, Slk. *hriať*, Po. *grzać*, LoSo. *grěs*, UpSo. *hrěć*, Plb. *grěj-sa*. — Deriv. *грїтися, вігрїти[ся]*, до-, за-, зі-, на-, пере-, підї-, підо-, при-, п[р]о-, розї- *грїти*, along with iter. forms: *ви-, до-, за-, зі-, на-, пере-, підї-, під[о]-, при-, п[р]о-, роз- грївати, -ання, грїнка*, (арго:) *загрївошений* (Горбач, I. c.). — Syn. *робїти теплим, Тимченко 621; корїтуватися теплом, нагрїваючи що*, Шевченко 1, 152.

PS. **grěti* 'ts', connected with **gorěti*, see горїти; IE. grade ***guhre-* is also evidenced by Latv. *grēmens* 'heat', Alb. *ngroh* 'I warm up', cf. Berneker 1, 351, Преображенский 1, 164, Trautmann 79, Vaillant 1, 170, Шевельов 93, 119, a. o.

грїх 'sin, error, transgression', MUK. грѳхове (XVI c.), грѳхъ (1627 Беринда), грѳха Gsg. (1665), грѳховъ Gpl. (XVII c.), грѳхи Npl. (XVII c.), грѳхъ Nsg. (1684), до грѳху (XVII c.), на грѳхъ (XVII c.), грїховъ Gpl. (XVI c.), грїхъ (1629), грїхи Npl. (XVII c.), грїху Asg. (1689), до грїхá (XVII c.), грїхи Npl. (1489), от грїхоу (XVI c.), з грїхом (1576), OUK. грѳхъ (1147), OES. грѳхъ (XI c. Остр. ев.), грѳхомъ Isg. (XI c.), грѳха Gsg. (1076 Изб. Св.), грѳхъми Ipl. (XI c.), о грѳсѳх своих (1125), за грѳхы (1300), грѳхы Npl. (1393); BRu. *грѳх*, Ru. *грѳх*, OCS. *grěxz*, Bu. *грѳх*, Ma. *грѳев*, SC. *grĳjek, grěh*, Sln. *grěh*, Cz. *hřich*, Slk. *hriech*, Po. *grzech*, LoSo. *grěch*, UpSo. *hrěch*, Plb. *grech*. — Deriv. *грїшѳк, грїшѳчок, грїшка, грїшїтель, грїшник, -ниця, -ницький, погрїшнїсть, прѳ- грїх, про-, роз- грїшення, грїховий, грїховний, -нїсть, -но, грїшний, -но, по-, про-, роз-, со- грїшати, з-, на-, по-, роз-, со- грїшїти, о-, про- грїшїтися, грїхувати[ся]*, *грїхо- вѳд[а]*, *-вѳдка, -вѳдник, -вѳдницький, -вѳдство, -вѳдничати, -надїння*, Wd. *грїшницький, грїшничий*, (Желеховський 1, 160), MUK. у грѳшку (XVIII c.), о грѳшнику (XVII c.), грѳшницѳ Npl. (XVII c.), въ грѳшничихъ (XVI c.), грѳшно (1489), грѳшного Gsg. (1570), грѳшного (XVII c.), грѳхолюбным (XVII c.), грѳхопадне (1621), о грѳхотвѳрци (XVII c.), для грїшниковъ (XVIII c.), грїшное (1646), грїшний Nsg. (XVIII c.), грѳшники (XVI c.), грѳшных (XVI c.), грѳшитъ (1665), OUK. грѳшнаго, OES. грѳшьници Npl. (XI c. Остр. ев.), грѳшника Gsg. (1076 Изб.), грѳшьница Nsg. (XI c. Остр. ев.), кѳ грѳшьнѳ (XI c. Остр. ев.),

грѣшьньствоу Dsg. (1073 Изб. Св.), грѣховныхъ Gpl. (1073 Изб. Св.), грѣхолюбивъ (XI с.), грѣхолюбьць (XI с.), грѣхъпадания, грѣхотворнии (XIV с.), грѣшиша (1076 Изб.), FN. *Грѣшкѣвич, Многогрѣшный*, МУк. Грѣховъ (1672 Тупиков 526). — Суп. *порѣшення религійнихъ пріписів; винá, провіна*, Тимченко 621.

PS. **grěxz* 'ts' of uncertain etymology; its connection with **grěti* (see грѣти) suggested by Pedersen IF. 5, 53, and followed by Vondrák 1, 436, Vasmer² 1, 456 (‘,жжение совести’), Георгиев 291, a. o. is carrying little or no conviction being rather a f/e. explanation; similarly inconvincible is Berneker's etymology in his ED. 1, 350-351 (:Gk. *xrío* 'I rub, colour, stain', *xroía* 'surface of the body; complexion', Lith. *griėti, graistyti* 'to skim off, to cream the milk'); with his explanation as if **grěxz* were formally related to Lat. *errō* 'I am in error', Goth. **airzjan* 'to be in error', ModHG. *irren* 'to go astray, mislead' Machek 148-149 crosses the borderline to the linguistic absurd; so far the most persuasive derivation of **grěxz* is that from IE. ***groi-so-s* 'bend, curve', cf. Lith. *graižùs*, Latv. *grēizs* 'curved, crooked'; in Sl. **grěxz* developed into 'moral bend, curve' → 'sin'; Endzelin BB. 27, 190, Buga PFB. 46, 236-237, Ильинский ИзвОРЯС. 20 : 3, 69-70, Sławski 1, 368; cf. also Miklosich 78, Charpentier Archiv 37, 46-47, Преображенский 1, 164, Brückner 161, Гьльбов, StLSpt. 220-221.

грѣш, Npl. грѣши 'money, small copper coin; half a kopeck, penny, farthing', МУк. 30 копѣ грошей (1486), третій грошъ (1508), по грошу (1514), два грошѣ (XVI с.), грѣшѣ, гроши (1597 Зизаній), грошъ (1598-1611 Худаш 152), по пол гроша (XVII с.), трѣста грѣшей (XVII с.), грошъ (XVII с. ЛСЛ. 51), гроши — *pecunia* (XVII с. Гептаглот 21), без' грѣшей (1772), ОУк. чѣтыри гроши (1347), грош (1351), по два гроша (1377), съ тѣми гроши (1407), грошъ (XIV—XV с. Kuraszkievicz 141); BRu.,

Ru., Bu. *грош*, SC. *grōš*, Sl. *grōš*, Cz., Slk. *groš*, Po. *grosz*, UpSo. *khroš*. — Deriv. *грошák, грошá, грошáччя, грошеня́та, грѣшик, грѣшики, грошáна, грѣши, грѣшиця, гроше́вий, грошовí[ти]й, безгрѣшиця, безгрошів'я* dial. *гроше́во, грошиство́, грошáвка, грѣшний, грошко-вiiй, безгрошовiiй* (Чернов ЛБюлетень 7, 33), compounds *грошо-заплód, -лóв, -лiоб[ка], -лiобний, -лiобство*, МУк. *грошеня́тъ* Gpl. (1683), *грошикъ* (XVII с.), *гроше-вий* (XVIII с.), зо... *грошными* (1556), *грошовiiй* (1682), compounds: *грошо-владетелемъ* Isg. (XVIc.), *-любивiiй* (XVI с.), *-любителей* Gpl. (XVI с.), *-любiе* (XVII с.), *-робства* Gsg. (1723), *-робах* (1714), FN. *Грош, Грошенiюк, Грошовiiй, Грошовiiй*, МУк. *Грошниковъ* (1641 Тупиков 256). — Суп. *шаг, шѣляг*, Деркач 53; МУк. *дрiбнá монѣта бiта з метáлю, що в рiзні часi мала рiзну вáртiсть i рiзну вагy*, Тимченко 615; гроши — *пенези* (XVII с. Гептаглот 21).

From Po. *grosz* 'ts' and this, in turn, from OCz. *groš*, the ultimate source being LLat. *grossus (denarius)* 'big denarius', Sławski 1, 352 (with literature); less persuasive is its derivation from G. *Grosz, Groschen* 'ts' advanced by older etymologists, e. g., Горяевъ 81, Berneker 1, 354, Преображенский 161, Шелудько 1, 28, Тимченко 615, Чернов ЛБюлетень 7, 31-33, and followed by Ковалів 2, 195, Vasmer² 1, 462, Machek 117, Brückner 159, Richhardt 55, Matthews 248; according to Kluge-Götze 218-219 G. *Grosch, Groschen* 'ts' comes from Cz. *groš*; aside from chronological and geographic considerations, there are semantic and phonological reasons militating in favour of the former etymology.

грѣшити : грѣх.

гроз see грог.

грошáна dial. for гложáна (Гнатюк ЕЗБ. 4, 237), see глiг.

гроза 'threat, menace; storm, thunderstorm, tempest', МУк. въ грозѣ (1494), грозою Isg. (XVI с.), грозѣ (1728), под грозею (XVIII с.), грози (XVIII с.), гроза (XVII с.), грозы (XVIII с.), з грозою (XVIII с.), ОУк. гроза (1024), грозы (1229), грозоу Asg. (1291), гроза (1386), OES. гроза (XI с.), в грозѣ, грозѣ Npl. (XI с.); BRu. *грозá*, Ru. *грозá*, OCS. *groza*, Bu. *грозá*, Ма. *грозá*, SC., Sln. *gróza*, Cz. *hrůza*, Slk. *hrôza*, *hrůza*, Po., LoSo. *groza*, UpSo. *hroza*, Plb. *grüözne*. — Deriv. *грозьба*, *за-*, *по-*, *грозá*, *грозьба*, *погрожування*, *грізен*, *грізний*, *-ність*, *-но*, *грозовий*, *грозаний*, *погрозний*, *-но*, *за-* *по-* *грозливий*, *-во*, *за-* *грожуванний*, [*за-*, *на-*, *по-*, *при-*] *грозити[ся]*, *за-*, *на-*, *по-*, *при-* *грозувати[ся]*, МУк. *грозьба* (1627 Беринда), *грозить* (XVII с.), *грозечися* (1591), *грозно* (1529), *грозне* (1567), *грозный* (1602), OES. *грозьно* (XI с.); FN. *Грозá*, *Грозин*, *Грозний*, МУк. *Грозевичь* (1563 Тупиков 525), *Грозинь* (1682 Тупиков I. с.), GN. *Грізнá*, *Грізнево*, *Грозин*, *Грозів[ка]*. — Syn. *страх*, *тривога*, *перестрах*; *карність*, *суворість*, *дисципліна*, Тимченко 610; *грозівіця*, (*з сильним дощєм:*) *туча*, Деркач 53.

PS. **groza* 'ts' of uncertain etymology; according to some scholars it is connected with Gk. *gorgós* 'wild, terrible, fierce', Arm. *karer* 'hard', OIr. *garg* 'wild', Mlr. *grāin* 'ugliness', Lith. *gražoti* 'to threaten, menace', Latv. *grežuôt* 'to be angry', etc., Berneker 1, 354, Trautmann 95, Osthoff 1, 44-45, Fraenkel 165, Boisacq 154, Pokorny 353 (: IE. root ***garəǵ-*, ***garǵ-* 'terrible, wild'); other etymologists refer it to Lith. *grasà* 'disgust; threat', *grasūs* 'disgusting', Oic. *gerstr* 'morose', MHG. *garst*, ModHG. *garstig* 'filthy, foul', Lat. *fastidium* (< **farstidium*) 'disgust, aversion' (Sl. *z* < orig. *s*), Berneker I. с., Brückner 159, Trautmann 60, a. o.; less persuasive are explanations of Pedersen KZ. 40, 179, IF. 26, 293 (: **gromz*, see *grim*), Ильинский RS. 6, 219-221 (: **grajati*, see *гра*), a. o., cf. Sławski 1, 353.

грозити : гроза.

грозно, Wd. *грозло* (Желеховський 1, 160), **грно**, Wd. *гроно* (Гринченко 1, 351) 'bunch, cluster; circle', МУк. *грозно* (XVIII с.), *гронове* Npl. (XVI с.), въ *гронахъ* (1597), *грона* Apl. (1693), *гроно* (XVII с.), *гронъ* 26 (XVIII с.), *гроно* (XVII с.), *кгрономъ* Isg. (XVIII с.), *кгроно* (XVIII с.), OES. *грозны* Npl. (XI с. Остр. ев.), *грознове* Npl. (XI с.), *грознь* (XII с.); BRu. *гронка*, Ru. *грозд[ъ]*, OCS. *grozdъ*, *groznъ*, Bu. *гронка*, SC. *grōzd*, *grōnja*, Cz. *hrozen*, OCz. *hroz[e]n*, Slk. *hrozno*, Po. *grono*, OPo. *grozno*, Ca. *grono*. — Deriv. *гроночко*, *гронце*, *гронувий*, *гроно-* *відний*, *-носний*, dial. *грознáток*, *грознічка*, *грознянка* (Маковієcki 60), *гроніця*, *гронітися* (РССтоцький Slavia 5, 40); FN. *Гроно*. — Syn. *китиця* *з ягід винограду*; *коло добірного товариства*, Тимченко 649.

PS. **grozno* (< **grozdno*) and (with simplification of *zn* > *n*;) **grono* 'ts', IE. root ***ghro-*: *ghrō*, see *грáна*, *грань*; Wd. and МУк. *Гроно* from Po. *grono*; Brückner 158, Berneker 1, 346, 355, Преображенский 1, 159-160, Младенов 111, Sławski 1, 350, Георгиев 283-284, Pokorny 454, a. o.

громада 'crowd, throng; community, assembly', МУк. *громаду* Asg. (1489), зъ *громадою* (XVI с.), *громадами* Ipl. (1595), *громада* (1627 Беринда), до *громады* (1660), до *громади* (XVII с.), *громаду* Asg. (XVII с.), въ... *громадѣ* (XVII с.), з *громадою* (XVII с.), OES. *громадоу* Asg.; BRu. *громазда*, Ru., Bu. *громада*, Ма. *громада*, SC. *gramada*, Sln. *gr[a]mada*, Cz., Slk. *hromada*, Po., LoSo. *gromada*, UpSo. *hromada*, Plb. *gruombda*. — Deriv. *громад[онь]ка*, *громадочка*, *громадина*, *-ище*, *громаддя*, *громаділка*, *громадільник*, *громадіння*, [*з-*, *на-*] *громадження*, *з-*, *на-* *громадження*, *громадський*, *-кість*,

громадянин, -н[оч]ка, -нство, громадянина, громадянський, -кість, громадно, з-, на- громаджений, до-, з[а]-, на-, пере-, під-, н[р]о- громадити[ся], до-, з[а]-, на-, пере-, під- н[р]о-, громаджувати[ся], Вк. громадяник (Кміт 51), МУк. громадить (XVI с.), громадка (XVII с.), громадно (XVII с.), громадне (1652), громадное (1597), громадойка (XVIII с.), громадскую Асг. (1597), громажань (1594). — Сун. *на́товп, юрба́, кúна; ста́до, гурт; товари́ство, збóри, рада; меш-канці села́; стос*, Тимченко 612; *компа́нія*, Деркач 55.

PS. **gromada* (: **gramada*) 'ts', IE. root ***grom-*: ***grem-* 'to collect, gather', cf. Lith. *grùmtis* 'to wring', *grùmulas* 'clump', *grumstas* 'clod of earth', Skt. *grāma-* 'pile, mass; village, community', Lat. *gremium* 'lap', MHG. *krammen* 'to claw', OHG. *krimman* 'to press, claw', AS. *crammian* 'to cram', Oic. *kremia* 'to press', *krumma*, *krymma* 'hand', etc., Berneker 1, 345, Преображенский 1, 160, Trautmann 94, Brückner 158, Sławski 1, 348, Fraenkel 162, Pokorny 383, a. o.; SoSl. variable with *a* (**gramada*) is usually explained as vowel assimilation to the following syllable, cf. Brückner KZ. 48, 213 - 214, Sławski, l. c.

гро́но see грóзно.

грот 1., грут SoCp. 'basket', first recorded in the XIX с. (Желеховський 1, 161); Slk. dial. *hrot*, SC. *hrôt*. — Deriv. *гротó, ротó*; FN. *Гротківський*. — Subst. *кіш*.

Both SoCp. and Slk. forms go back to SC. *hrôt*, cf. Дзензелівський 247, against Machek 145, who considers Uk. word Slk. borrowing and derives it from PS. **grotz* 'ts' connected, in his opinion, with Skt. *ghata-* 'pot'.

грот 2. see грот.

гро́хит, гро́хот, Gsg. гро́хоту 'thunder, rumble', OES. съ грохотомъ, грохот; Ru. *грóхот*, SC. *гροхотъ*, SC.

grōhot, Sln. *grohotáti*, *gróhati*, Cz., Slk. *hrochot*, Po. dial. *grochot*. — Deriv. *грóх[к]ати*, -ання, *грóхнути*, *гροхну́ти*, *гροхотáти*, -ання, [за]гροхотíти, -іння, *гροхóтник*. — Сун. *грім, грі́окання, грі́мання, гуркотіння*.

PS. **groxotz* 'ts', root **grox-* < **grok-s*, IE. ***gro-*: ***ger-* o/p. for hoarse sounds, cf. Lith. *girgždėti* 'to creak', Skt. *garjati* 'he bellows, roars', AS. *cracian*, *searcian* 'to crack', OHG. *khakhon*, ModHG. *krachen* 'to crack, crash, break', Berneker 1, 353, Kluge 190, Преображенский 1, 161, Trautmann 87, 94, Bujnak Sbornik Matice Slovenskej 5, 65 - 72, Pokorny 384 - 385, a. o.

грóші : гріш.

гру́ба 1. 'oven, stove, fireplace; mouth of an oven', МУк. у грубѣ (1696), грубу то есть печи палити (XVII с.), грубы Apl. (1755), Gsg. (1791); BRu., Ru. dial. 'ts', Po. *gruba* 'pit', wanting in other Sl. — Deriv. *грúбка, грúб-ний, -ик, -ицький*, МУк. грубарови Dsg. (1651), за... грубника (XVIII с.), грубникову Dsg. (XVIII с.), грубного Gsg. (1712). — Subst. *ніч (в поко́ях); óтвір в печі, чéлюсть нічнá*, Тимченко 617.

From MHG. *gruobe* 'pit, cavity, mine', РССтоцький 4, 165, perhaps via Po. *gruba* 'pit, cave', Шелудько 1, 28; yet, cf. Горбач 7, 38 (:direct from ModHG. *Grube*).

гру́ба 2. : гру́бий.

гру́бий 'stout, big, bulky, corpulent, obese, thick', Wd. гру́ба 'pregnant (women)' (Романів, Горбач 7, 38), МУк. гру́бий (1596 Зизаній), грубое (1627 Беринда), гру́бий (1627 Беринда), грубои (XVII с.), гру́бого Gsg. (1676), грубую Асг. (XVII с.), грубихъ Gpl. (1726), OES. въ гроубыхъ (1073 Изб. Св.), грубѣшихъ Gpl. (XI с.), гроубо (XII с.); BRu. *грубѣі*, Ru. *гру́бий*, OCS. *grubъ*, Bu. Ма. *груб*, SC. *grúb*, Sln. *grób*, Cz., Slk. *hrubý*, Po. *gruby*, dial. *ruby*, *gręby*, LoSo. *grobny*, UpSo. *hruby*. — Deriv. *груб-*

[н]є́нький, груб[ел]є́зний, гру́бший, грубі́ший, груб-
ний, гру́бість, -бо, грубі́[з]на, грубу́ля, з[а]-, по-
грубі́лий, -лість, на-, по- грубі́ти, з[а]-, по- грубі́-
ти, [по-] грубі́шати, з-, по- гру́бнути, Вк. грубо́вінь
(Кміт 51); Wd. грубство́ 'гру́бість', грубцо́стий 'гру-
бе́зний' (Воля Висо́цька, Колодїй РМ. 5, 285), (арго:)
грубо́ 'дуже́ добре́', грубо́й 'пра́вильний' (Горбач 8, 27);
МУк. грубо, грубость (1596 Зизаній), гру́бость (1627 Бе-
ринда), груботмистымъ (1697), грубу́ти (XVII с.), OES.
грубо (1355), гроубости (XI с.), FN. Гру́бий, Гру́бник,
Гру́бський; GN. Грубе́шів. — Syn. не тонкий, об'єм-
ний, вели́кий, товстий; не дрі́бний; неделі́катний,
прóстий, ні́жчого [атунку]; що в пе́рвіснім ста́ні,
неочи́щений, сирові́й, Тимченко 616 - 617.

PS. *grubz[jь]: *grubz[jь] 'ts' — one of the inte-
resting cases of *u*:*o* alternation in the root, cf. Brückner
KZ. 42, 345 - 346, Sławski SO. 18, 260; IE. root **greubh-:
**ghrumbh-, the latter with a nasal infix found in some
languages outside Sl., e. g. Lith. grumba 'wrinkle, fold',
Latv. grumbt 'to cover with wrinkles', OHG., MHG. krampt,
ModHG. Krampf 'cramp', spasm', OHG. chrimpfan 'to con-
tract in a crooked fashion', E. to crimple 'to contract', etc.;
without nasalization (**ghreubh-): Lith. grubùs 'rough,
rugget' OHG. g[e]rob 'thick, awkward', ModHG. grob
'coarse, rude'; cf. Berneker 1, 355, Преображенский 1, 161,
Trautmann 99, Brückner 159, Sławski 1, 356 - 357, Machek
146, a. o.

грубі́ян, Wd. also гробі́ян, грубі́ян (Кузеля 87) 'rude
(coarse) fellow', МУк. грубияновъ Gpl. (XV с.); BRu.
грубі́ян, Ru. грубі́ян, Po. grubianin, etc. — Deriv. гру-
бі́янка, грубі́янство, -ський, МУк. грубіанство (1593),
грубіанства Npl. (XVII с.), грубіанська (XVIII с.), гру-
біянський (XVII с.). — Subst. гру́ба, нече́мна моді́на,
Бойків 115; Wd. хам, неотéса.

From ModHG. Grobian 'ts', f/e. influenced by гру́бий,
q. v.; РССтоцький 4, 219; Wd. Гробі́ян, Грубі́ян direct
from MHG. without change of *g* > *h*; cf. also Соболевский
РФВ. 66, 339 - 340.

гругу́рати dial. 'to murmur, mutter, grumble' (Voly-
nia), first recorded in the XX с. (Грінченко 1, 331). — Syn.
мурча́ти.

An o/p. formation based on interj. гур!, гур-гур!, q. v.

гру́да 'heap, pile; lump of hard earth, clod', МУк. гру-
дою Isg. (1693), груда (1693), двѣ грудѣ (1700), гру́ду
Asg. (1772), груды Npl. (XVIII с.), OES. груду Asg.
(XIV с.); BRu., Ru., Bu. гру́да, Ma. груда, SC. grūda, Sl.
grūda, Cz. hroudа, Slk. hruda, Po. gruda, LoSo. gruzla, UpSo.
hruzl, hruzla. — Deriv. гру́д, гру́д[оч]ка, грудо́шник,
грудо́[чо]к, грудомáха, гру́ддѣ, гру́дѣ, гру́д[к]ові́й,
гру́д[к]увáтий, грудня́стий, згру́дитися, МУк. гру-
докъ Gpl. (1724), грудку Asg. (XVIII с.), у грудочку
(XVIII с.), FN. МУк. Грудковичъ (1404 Тупиков 526),
Грудцинь (1644 ibid.); see also гру́день. — Syn. брі́ла,
ку́ля з землі́, лі́ни, пі́ску, сні́гу, во́ску, то́що; до-
ро́га, що взя́лася брі́лами заме́рзлої землі́, Тимчен-
ко 618.

PS. *gruda 'ts', IE. root **groud-: **greud- 'to rub,
grind', cf. Lith. graudùs, 'tender, mellow', Latv. graūds
'grain', graūst 'to thunder', and in ablaut: Lith. grūdas
'grain', grūsti 'to push'; here also: ONor., OIc. grautr
'groats', AS. grýt and grytt, E. grit and goat, etc.; Rozwa-
dowski MPKJ. 2, 347 - 348, Berneker 1, 357, Kluge 127,
Trautmann 99, Sławski 1, 359, Pokorny 461, a. o.

гру́день 'December', Нс. also: 'November', МУк. мсца
ноемврі́а.. просто грудень (1581), 12 дня грудня (XVII
с.), се же нарицається студень или грудень (XVIII с.),
OES. грудень рекше ноябрь (XV с.), ноябрь р'ком гру-

ден; Ru. dial. *грудень* 'November' (Vasmer² 1, 463), OSC. *grudan* 'December', Sln. *gruden* 'December', OCz. *hruden* 'December', Po. *grudzień* 'December', OPo. also 'November'. — Deriv. *грудневий, груднівка*; MUK. грудный. — Syn. *дванадцятий місяць в році*; (dial. :) *студень*; dial. OUK. also: *одинадцятий місяць*.

Derived from *грудь*, q. v., because of lumps of hard (frozen) earth, cf.: *поидоша... въскорѣ на колѣхъ, а по грудну пути, бѣ бо мсць грудень, рекше ноябрь, ПСРЛ. 2 (Ип.), 235 - 236; Miklosich 79, Meillet Ét. 394, Zubatý 1, 344, Berneker 1, 357, Преображенский 1, 162 - 163, Горбач 3, 12 - 13, Sławski 1, 360, a. o.*

грудь, Npl. *груді* (Чижевський АУА. 2, 329, falsely: "plural only exists in Uk.") 'breast', MUK. у груди (1562), *груді* Npl. (1627 Беринда), на грудяхъ (1676), за груди (1692), на грудь (1727), OES. *grōdi* Apl. (XI c.), къ грудемъ (XIV c.); BRu. *грудзі*, Ru. *грудь*, Bu. *груд*, Ma. *гради*, SC. Npl. *grādi*, Sln. *gród*, Cz. *hrud*, Slk. *hrud*, Po. dial. *grąd* 'higher terrain in marsh', OPo. *grędzi*. — Deriv. *груд[оньк]ки, грудін[к]а, грудніна, грудніця, під-, по- груддя, грудастий, [під-]грудінний, грудний, груд[н]истий, на-, під- грудний, -ник, грудочеревна, підгрудочеревний*, MUK. *грудина* (1552), *грудинок* (XVIII c.), о грудной... (XVIII c.), FN. *Грудін[а]*, *Грудніцька*, MUK. *Грудиновъ* (1649 Тупиков 526), *Грудинъ* (1498 *ibid.* 526). — Syn. (*груді* :) *вѣрхня передня частина тѣлуба від ший до черева*, Тимченко 618; Wd. *цицькѣ, цѣцѣ*; argot *балькони, фасáда*.

PS. **grōdъ* 'ts', IE. root ***guronh-*: ***gurendh-* 'to swell, rise; swelling', cf. Gk. *brénthos* 'pride, arrogance', *brenthōmai* 'to be of a proud carriage, hold one's head high, swagger', Lat. *grandis* 'great', Wiedemann BB. 13, 310, Berneker 1, 356, Petersson Archiv 34, 378 - 379, Pokorny 485, a. o.; less persuasive are the explanations of Zubatý

2, 98 connecting it with Lith. *grandis* 'link of a chain', or that of Pederson LP. 1, 1 - 2, relating it to Arm. *argand* 'mother's abdomen'; cf. also Sławski 1, 342 - 343, Vaillant BSL. 46 : 2, 177.

груз, грузь 'crushed stone; load; refuse, sweepings, dirt'; Wd. 'swamp', MUK. deriv. *груз'кѣе* (1596 Зизаній), *грузкость* (1627 Беринда), зъ *грузкости* (XVIII c.), OES. *грузитися* (XIII c.); BRu. *груз*, Ru. *груз*, OCS. deriv. *grōziti*, Cz. *hruz*, Po. *graz*, LoSo. *gruzk*, UpSo. *hruzk*. — Deriv. *грузило, грузло, грузота, грузовик, грузовина, грузобвий, грузький, грузькість, -ко, грузлатий, грузний, [за]грузити, [за]грузнити, на-, роз- грузити, [на-, роз-] грузати, угруз[ну]ти, угрузати, грузавина*, Wd. *грузáва, грузіна* 'підмокла лука, Грунт' (Надсяння, Пшеп'юрська 73), (арго:) *груздувати (по голові) 'бѣти'* (Горбач 8, 8), MUK. *гружають* (XVIII c.); GN. *Грузька, Грузький Єланчик, Грузько - Зорянське*. — Syn. *кускѣ розбитого каменю, грубий пісок, ринь, жорстvá; вантáж; (грязь:) грузькѣ болото, кал*.

PS. **grōzъ* > Uk. *груз*; *грузь* with soft ending under the influence of *грязь*, q. v.

грузд[ь] 'Agaricus piperatus: milk - agaric', ModUk., BRu. *груздзь*, Ru. *груздь*, dial. *грузд*. — Deriv. *груздель, грузждель*. — Syn. *біляк, білун, ірчак, ружатка, сглянка, сиріожка*, Makowiecki 13.

According to Потебня РФВ. 3, 92, it is connected with Lith. *gruzdėnti* 'to smoke, smoulder', cf. also Горяев 81, Преображенский 1, 162; less persuasive is its derivation from *грудь* suggested by Vasmer² 1, 463 - 464.

грузін 'Georgian', ModUk.; BRu. *грузін*, Ru. *грузин*, MRu. *гурзи, гурзинскъ* (Vasmer² 1, 464), Po. *gruzin*, etc. — Deriv. *грузінка, грузінський, грузинознавець*,

-ство, *Грүзія*. — Syn. (самоназва:) *картвёл*, УРЕ. 3, 491.

From Geor. *gurz* 'грузин' blended with Gk. *Georgia* (: after Saint *Geórgios* patron of the country), Staszewski 101, Мельхеев 30 - 31.

грук, грюк 'noise, rumble, roar, rattle; knocking', MUK. груку Gsg. (1747 *Интермедіі* 182), безъ груку (XVIII c.); in Ru. deriv. only: *грюкатъ, грюкнутъ*. — Deriv. *грюкати, -анья, грюкнуги* || *грюкати, -анья, грюкнуги, грукотіти* || *грюкотіти, грюкало, грюкнява, грюконтіти, грюкотати, грюкнява, грюкотнеча, грюконтява, грюкава, грюк!* — Syn. *гүркит, галас*, Тимченко 619; *торохтіння, түркит, рокит*, Деркач 54, 55.

A metathetic, with *-k-* extended, form of *гур!*, *гүркит*, *гүркати*, see s. vv.; orig. *грюкати* (< *гүркати*) was secondarily softened (: *грюкати*) under the influence of *гряк*, q. v.

грум see **грум**.

грун see **грунь**.

грунт see **грунт**.

грунь, Wd. *грун, грунь* 'hill, top of the hill, crest; hilly meadow', ModUk.; Po. *gruń*. — Deriv. *грюник, грюнок, грюнище*, Wd. *Грюник, Грюнок* (*Желеховський* 1, 170); GN. *Грунь, Грюні, Грюнське, Грюнський, Грюнка, Груниці, Грюновка*; Bk. *Грун, Грунь*, Бойк. 58, 146; Нс. *Грунь, Грюник*, Гуц. 127, 128; FN. *Грюнський*. — Syn. *горб, гора; хребет гори, верх, вершок; гирська поляна*.

Origin uncertain; some etymologists derive it from Rm. *gruñ* 'hill', Wędkiewicz RS. 7, 118, Рудницький 2, 20, Hrabec Гуц. 38, a. o.; according to Sławski 1, 340, it is con-

nected with **granь*, see *грана, грань*; less persuasive is its etymology from *грудь*, Vasmer² 1, 364.

грюпа, Wd. *грюпа* 'group', ModUk.; BRu. *ts, Ru. грюнна* (first occurrence: XVIII c., cf. Hüttl-Worth 67), Po. *grupa*, etc. — Deriv. *грюп[оч]ка, грюнівщина, грюновий, [з]грюнувати[ся], -анья*, SovUk. *грюнком, грюнорі, грюновод.* — Subst. *гүрт, гюмада, кюпа*, Бойків 115.

From ModHG. *Gruppe* 'ts' (since 1712, cf. Kluge-Götze 220), according to Вакуленко 140, via Ru. *грюнна*, which remains to be proved.

грюхнути 'to make noise by knocking; to soo', MUK. *грухнуло* (XVI c.), *грухнула* (XVII—XVIII c.); Bu. *грюхам*, SC. *grúhati*, Cz. dial. *hrouchati*, Po. *gruchać, gruchnąć*. — Syn. *грюкнуги, грюкнуги; заворкувати*.

PS. **gruxnōti* : **gruxati* 'ts' of o/p. provenance, cf. **грук, грюк, гряк**.

грюша 'Pirus: pear-tree; pear', MUK. *грушу* Asg. (1562), *груша* (1690), *подъ грушами* (1690), *грушь* Gpl. (1690), *груши, грушь* Npl. (XVIII c.), OES. *грушен* Gpl. (XIV c.); BRu., Ru. *грюша*, Bu., Ma. *крюша*, SC. *krůška*, Sln. *hrůska, grůska*, Cz., Slk. *hruška*, Po. *grusza*, LoSo. *kruša, kšuša*, UpSo. *krušej, krušva*, Ca. *kreša*, Plb. *grđusó, gră'usva*. — Deriv. *грюш[ень]ка, грюшечка, грюшочка, грюшевина, грюшина, грюшиця, грюшичка, грюшанка, грюшивка, грюшняк, грюшмя, грющаник, -нка, грющин[ка], грюшевий, грюшковий, грюшанкові, грюшовидний*, MUK. с *грушовым* (1568), *грушки* (1650), *грушастий* (1686), *грюшевий* (XVII c.), *грушина* (XVIII c.), FN. *Грюш[к]а, Грушкевич, Грюшківський, Грушко, Грушовець, Грушовий, Грушевський, Грюш[к]івський, Грущак, Грющенко*, GN. *Грюшатичі, Грушеваха, Грюшив[ка], Грюшин, Грюшка, Грюшки, Грушова, Грюшове, Грюшовиці*. — Syn. *рід плодових дерев ро-*

діни розоцвітних, підродіни яблуневих, УРЕ. 3, 509, овоц з цього дєрева.

PS. **gruša*||**hruša* 'ts', akin to Lith. *kr[i]auše*, *kraušis*, Latv. *krausis*, OPr. *crausy*, *crausios* 'ts', GN. *Krawsselawken*, *Crawsyn*, Trautmann 95, 140, Gerullis 72; its ultimate source is obscure: perhaps it comes from Iranian, cf. Kurdish *korēši*||*hurēši* 'pear', Schrader² 1, 148, or from a "Pontic or Caspian" lg., Fraenkel 296, or from an unknown "proto-European" lg., Machek 146; re. other etymologies cf. Berneker IF. 10, 159, (: OHG. *chriehboum* 'plum', not mentioned in his ED. 1, 358), Ślawski 1, 361 (: "unknown source"), Moszyński Zasiąg 281-282 (: **agruša*—**agoda*), a. o.

грюк, грюкати see грук.

гряд dial. for град, q. v.

грядá, dial. also грядá (Грінченко 1, 333) 'bed (of flowers, vegetables), garden-bed, large furrow; small threshing floor; beam', MUK. гряда (1689), грядою Isg. (1702), по грядяхъ (1759), у грядѣ (XVIII c.), OES. греды Npl.; BRu. *градá*, Ru. *грядá*, OCS. *gręda*, Bu. *гредá*, Ma. *гредá*, SC. *gréda*, Sln. *gréda*, Cz. *hřada*, Slk. *hrada*, Po. *gręda*, LoSo. *gréda*, UpSo. *hrjada*, Plb. *gróda*. — Deriv. *гряд[оч]ка*, *грядина*, *грядовий*, Wd. *гритка*, *гритчина* (Бойк. 22), MUK. грядкй (XVIII c.); FN. *Грядунов*, *Грядий*; GN. *Грядá*, *Грядка*, *Грядки*; see also грядиль. — Syn. *високе місце*; *смуга скóпаной землі, де садять горóдину або квіткй*, Тимченко 622-623; *свóлок*, *бервенó*, *бáлка*, dial. *ГрáГар*.

PS. **gręda* 'ts', IE. root ***ghrendh-* 'beam', cf. Lith. *grindà* 'board', Latv. *grīda* 'floor', ONor. *grind* 'frame, enclosure', OHG. *grintil* 'beam', etc.; Berneker 1, 349, Buga PФВ. 70, 250, Преображенский 1, 165, Trautmann 98, Ślawski 1, 371, a. o.; less convincing is its connection with Lat.

grunda, *sug-grunda* 'frame-work of a roof', Lagercrantz KZ. 37, 182-183; the evolution of meaning: beam → enclosure → fence → garden-bed, Berneker, l. c.

грядило SoCr. for гляділо (Дзендзелівський 28) with dissimilation of liquids: *l—l > r—l*; see глядіти.

грядиль, Wd. градиль (Dejna 128), грїгиль (Романів, Горбач 8, 38) 'pole, thill, shaft', ModUk.; Ru. *грядиль*, SC. *grédelj*, Cz. *hřidel*, Slk. *hriadel*, Po. *grządziel*, dial. also *grądel*. — Syn. *дишель*.

PS. **grędeljъ*: **grędeljъ* 'ts' derived from **gręda*, see грядá, Ślawski 1, 365; some etymologists consider it G. borrowing, cf. OHG. *grintil*||*hrintil* 'beam, shaft', OE. *grindel* 'bar, bolt', Berneker 1, 349, (extensively:) Kiparsky 1, 236-237, PCСтоцький 4, 123, a. o.; for Sl. origin are Matzenauer LF. 7, 201, Brückner 156, Machek Slavica 20, 213-214, the latter indicating a possibility of Sl. borrowing in G.

грядущий arch. 'coming, future, next': грядстй, гряду, -деш arch. 'to come, go, follow', MUK. гряду (1596 Зизаній), грядущий, гряду (1627 Беринда), грядетъ (XVII c.), грядущая (XVII c.); Ru. *грядстй* (Vasmer² 1, 467), OCS. *gręsti*, Bu. *гредá*, SC. *грести*, Sln. *grédet*. — Deriv. (here perhaps:) *гряннути*, see s. v. — Syn. *майбўтній*, *прійдєний*, *будўчий*; (*грядстй*:) *приходити*, *при-*, *наближáтися*; MUK. гряду: *иду* (1596 Зизаній), *иду*, *прихожу* (1627 Беринда).

PS. **gręsti* < **gręditi* 'ts', IE. root ***ghre[n]dh-* 'to go, walk', with nasal infix also in Ce., cf. OIr. *in-grenn*, *to-grenn* 'to chase, hunt', Thurneysen KZ. 63, 114-115, Pokorny 457; without nasalization: Lith. *grįdyti* 'to go, walk', Av. *aiwi-garədmahi* 'we start', Lat. *gradior*, -ī 'to walk, step', *gradus* 'step, grade', Goth. Asg. *grid*, MHG. *grit* 'Schritt', etc. Bezzenger BR. 16, 243, Osthoff IF. 4, 293, Hirt BB.

24, 281, Berneker 1, 349-350, Trautmann 98 and KZ. 42, 369, Walde-Hofmann 1, 615-616, Vasmer² 1, 467, Георгиев 278, a. o.; yet, while declining any connection with Goth., Lat. and Ar. congeners as phonologically unwarranted, Fraenkel admits kinship between Sl. *gręsti* and Lith. *gridyti*, cf. his ED. 171.

грязнути 'to sink (in mud, mire, slough)', MUK. грязнути (XV с.), грязнути (XVII с.), OES. in deriv. only *grǣzъ* (XI с.), *grǣzy* (XI с.); BRu. (deriv. :) *гразь*, Ru. *грязнуть*, OCS. *rogreznuti*, SC. *grěznuti*, Slv. *grę'zniti*, Cz. *hřaznǔti*, Po. *grzęznąć*, LoSo. *grěznu*, *grěznuś*, UpSo. *hrěznu*, *hrěznuć*. — Deriv. *гразь*, *гразиво*, *гразота*, *гразю́ка*, *гразя́*, *гразний*, *гразький*, *гразьовий*, *гразько*, *гразити*, Wd. *гразиво*, *гразотá*, *гразовина*, *гразніти* (Желеховський 1, 162), MUK. гряз - *lutum* (XVII с. Гептаглот 21), грязно (XVI с.), грязко (1732), грязніе (1721), OES *grǣzъ* (XI с.), *grǣzъna* (XI с.), GN. *Гразь*, *Гразі*, *Гразива*, *Гразивець*, *Гразино*, *Гразинка*, *Гразівка*, *Гразніха*, *Гразнішка*, *Гразніша*. — Syn. *потопати*, Тимченко 623; [*за*]стря́нути, *застрагати*, Деркач 54.

PS. **gręznuti* 'ts', IE. root ***grem[d]-* 'to sink', cf. Lith. *grimsti*, *grimzdėti* 'ts', causat. *gramzdinti*, *gramzdýti* 'to (cause to) sink', Latv. *grimt* 'to sink', Meillet MSL. 14, 370, Berneker 1, 350, Преображенский 1, 165, Brückner 162, Sławski 1, 372, Trautmann 97-98, Fraenkel 169, Георгиев 61, 278, Pokorny 405, a. o.

гряк! interj. imitating the noise of knocking: 'knock!, tap!', ModUk. only. — Deriv. *грякати*, *-ання*, *грякнути*, *грякотати*, *-ання*, *грякотіти*, *-іння*. — Syn. *грак!*, *грюк!*, *стук!*

An o/p. interj. related to *грак!* q. v., РССтоцький 3, 152.

грянути 'to thunder (roar, peal) out; to precipitate (oneself); to make sudden haste', MUK. грянули (XVII с.), грянетъ (XVIII с.); Ru. *грянуть*. — Deriv. *нагрянути*; GN. *Гряниковка*. — Syn. *грімнути*; *грюкнути*, *стукнути*, Тимченко 623; (*нагрянути*:) *найтій*, *наїхати* (*күною*).

Etymology uncertain; the majority of linguists connects it with **greměti*, **grom*, see гриміти, грим, e. g. Miklosich 77, Соболевский RS. 7, 200-201, Jakobson Word 8, 387, Vaillant MSL. 52, 165, a. o.; yet, according to Berneker 1, 349-350, followed by Преображенский 1, 166, and Vasmer² 1, 468, it derives from PS. **gręd-no-ti*, root **gręd-* as in *грясті*, q. v.; Uk. *нагрянути* 'to come in masses' supports the latter explanation.

грянь dial. for *грань*.

грясті arch. see *грядущий*.

гряхнути 'to fall down with noise', ModUk. only — Syn. *впасти з гуком*.

The word seems to be a blending of *грюкнути*||*грюкнути* and *грякнути*, see s. vv.

гу! interj. imitating sound produced by an owl, wind or weeping: 'boo-hoo!, whoo-ou!', MUK. гу (1596 Зизаній), гу! (XVII—XVIII с. Интермедіі 63); BRu. *гугу!*, Ru. *гугу!*, Cz. *hú*, Slk. *hu*, *hú*, Po. *hu!* — Deriv. *гугу!*, *гугукати*, *-ання*, *гу-гу-гу.*; related are: *гук*, *гукати*, *гул*, *гуготіти*, *гугнати*, see s. vv. — Syn. *у!*

Of o/p. origin, РССтоцький 3, 148-149; similar interj. are to be found in G. *hu!*, E. *ho!*, Sw. *hu!*, Lat. *hu!*, etc., cf. Sławski 1, 431, Schwentner 19.

гуано see *гуано*.

губá 1. Wd. *губа* (Желеховський 1, 162) 'mushroom; sponge', MUK. *губы* Npl. (1509), *губь* Gpl. (1557), *губою*

Isg. (XVII с.), губи Npl. (XVIII с.), OES. гоубо Asg. (XI с. Остр. ев.), гоуба (XII с.), губою Isg. (1390); BRu. *у́ба*, Ru. *губá*, OCS. *губа*, Bu. *губа*, SC. *güba*, Sln. *goba*, Cz. *houba*, *huba*, Po. *gąbka*. — Deriv. *у́бка*, *губчатий*, *-мість*, MUK. *губка морська* (1627 Беринда), гоубка — spongia (Гептаглот 21), FN. *Губа*, MUK. *Губка* (XIV—XV с. Kuraszkiewicz 163), *Губкинъ* (1665 Тупиков 527), GN. *Губків*. — Syn. *взагалі гриб опріч боровика; легка і діркувата субстанція морського звіряти уживана на різні домові потреби для її властивости вбирати пліни, губка*, Тимченко 624.

PS. **goba* 'ts', BS. root ***gumb-*, cf. Lith. *gumbas* 'elevation, knot, gnarl', Latv. *gumba* 'swelling, elevation', Miklosich 71, Berneker 1, 340, Преображенский 1, 166, Trautmann 101, Pokorný 396, a. o.; (extensively:) Sławski 1, 265 (: IE. ***gheubh-* 'to bend').

губá 2. Wd. *губа* (Желеховський 1, 162) 'lip, mouth', MUK. *губу* Asg. (1676), от *губы* (XVII с.), губою Isg. (XVII с.), въ губѣ (XVII с.), въ губу (XVIII с.); BRu. *у́ба*, Ru. *губá*, OCS. *губа*, Bu. *гъба*, SC. *güba*, Sln. *goba*, Cz. *huba*, Slk. *huba*, Po. *gąba*, LoSo. *guba*, UpSo. *huba*. — Deriv. *у́б[онь]ка*, *у́бочка*, *губенят[к]а*, *у́бці*, *губу́ся*, *губи́ще*, *губа́нь*, *губри́й*, *губри́яка*, *губ'яка*, *губа́тий*, *губни́й*, *губногубни́й*, *губнозубни́й*, *губо-видни́й*, *-копілька*, *-подібни́й*, *-цвіті*, *-шльоп*, MUK. *губать* (XVIII с.), *губочки* (XVIII с.), FN. *Губáр*, *Губáра*, *Губáрик*, *Губáчек*, *Губчáк*, *Губ'як*, MUK. *Губанинъ* (1611 Тупиков 526), *Губаревичъ* (1662 *ibid.* 526), *Губаревъ* (1614 *ibid.*), GN. *Губа*, *Губарівка*, *Губкин*, *Губин[о]*, *Губи́ниха*. — Syn. *рот, паща; слово, мова; горішний і долинний берег уст, [в]уста*, Тимченко 623 - 24.

PS. **goba* 'ts'; it is questionable whether this word is identical with **goba* under *губá* 2. according to Berneker 1,

340, both words have different meaning and different IE. kinship, the present one being connected with Lith. *gėmbė* 'wooden hook', Gk. *gamfaí*, *gamfēlai* 'chin bone'; yet, some etymologists identify both words, Brückner 138 - 139, Trautmann 101, Fraenkel 146 - 147, Sławski 1, 271 - 272, a. o.

губѣрн[і]я, Wd. *губѣрнія* (archaic since 1925:) 'province, administrative district', MUK. (in deriv. only:) *кубернаторъ* (1497), *губернаторъ* (XVII с.); BRu. *губѣрня*, Ru. *губѣрнія*, Bu. *губѣрнія*, SC. *gubėrnija*, Cz. *gubernie*, Slk., Po. *gubernia*. — Deriv. *губернатор*, *-ство*, *-ський*, *-ша*, *губернальний*, *губернський*, Wd. *Губерецъ*, *Губернійальний*, *Губернувати* (Желеховський 1, 170), MUK. *губернаторъ* (see above); GN. *Губернаторський ліс*. — Subst. *адміністративно-територіяльна одиниця* (1708 - 1925), УРЕ. 3, 515.

From Ru. *губѣрнія* 'ts', the ultimate source being Lat. *gubernāre* 'to steer or pilot a ship; to rule, govern', АкСл. 3, 466, Klein 1, 671, a. o.; see also AmUk. *гóберман*, etc.

губіти 'to ruin, waste, destroy; to lay waste', MUK. *гублено* (1616), не *губы* (1683), *губыты* (XVII с.), *губишь*, *губить*, *губитъ*, *губити* (XVII с.), *губящих*, *губячи* (XVIII с.), OUK. *гоубити* (1148), OES. *гоубить* (XI—XII с.); BRu. *губи́ць*, Ru. *губи́ть*, OCS. *gubiti*, Bu. *у́бля*, Ma. *у́бу*, SC. *gubiti*, Sln. *gubiti*, Cz. *hubiti*, Slk. *hubit'*, Po. *gubić*, LoSo. *z-gubiś*, UpSo. *z-hubić*, Ca. *gub*, Plb. *vėz-gá'ubė*. — Deriv. *ви-*, *з[а]-*, *об-*, *пере-*, *по-*, *при-*, *роз-* *губи́ти[ся]*, *-гублювати[ся]*, *ви-*, *по-* *губля́ти*, *[по]-губи́тель[ка]*, *вігублення*, *згубник*, *-ниця*, *-ність*, *-но*, *з[а]-*, *роз-* *гублений*, *-ність*, *-но*, *-ння*, *з[а]-*, *по-*, *роз-* *у́ба*, *згубли́вий*, *згубни́й*, Wd. *губи́тельний*, *губи́тельство* (Желеховський 1, 162 - 163), MUK. *згуби́ти* — *amitto*, *згуби́ти* — *deperdo*, *perdo* (XVII с. Гептаглот 21), *губи́тель* (1627 Беринда), *губи́телство* (1627 Берин-

да), губителенъ (XVI с.), OES. губитель (XI с.), гоубительна (1076), гоубительство, губление; FN. *Губляк*, МУк. Губиничъ (1552 Тупиков 527). — Syn. *приводити до згуби, тратити, нищити; затирати сліди*, Тимченко 624 - 625; (*доводити до загибелі:*) *занапащати, запропащати; збавляти*, Деркач 54.

PS. **gubiti* 'ts' — a causative form of **gubnōti*, see гинути; orig. meaning: 'to cause perdition, ruin, death', cf. Gk. *apóllumi* 'I destroy, kill, slay': *apóllumai* 'I perish, die', Berneker 1, 361, Sławski 1, 376, a. o.

губернёр 'tutor', ModUk.; Ru. *губернёр* (since 1803). — Deriv. *губернёрка, губернантка*. — Subst. *домашній виховник діте́й*.

From Fr. *gouverneur* (< Lat. *gubernator* 'ruler, governor') 'ts', perhaps via Ru. *губернёр*; see also губёрн[і]я on p. 753.

гугель dial. see гугель.

гугнати, гугніти, dial. гуняти (< *гугнати, Нижне Подністров'я, Дзензелівський ЛБюлетень 6, 42), 'to speak through the nose; to snuffle', МУк. (in deriv.): гугнівый (1627 Беринда), гугнавъ (XVIII с.), OES. гоугнивоу Dsg. (XIII с.); BRu. *гугнявіць*, Ru. *гугнявить* (Даль 1, 416), OCS. *gogznivъ*, Bu. *гзна*, Ma. *ггне*, *ганголи*, Sln. *gognjati*, Cz. *huhňati*, Slk. *huhňat'*, Po. *gągać, gęgać*. — Deriv. [*за-, про-*]гугнявити, [*за-, про-*]гугніти, *гуг'явити*, *гугнявий*, *-вець*, *-вість*, *-во*, *гугнявий*, *-вість*, *-во*, Wd. *гугон*, *гуг[о]ніти*, here also *вугнати*, see s. v.; FN. *Гугнєнко*, МУк. Гугни[на] (XIV—XV с. Kuraszkiwicz 155), Гугнивый (XV с. Тимченко 625). — Syn. *вугнати, говорити кризь ніс*.

PS. **gogznati* 'ts' of imitative o/p. origin, IE. root ***gang-* 'to scoff, jeer', cf. Skt. *ganja-*, *gagjana-* 'scoffing', *gūnjati* 'he is humming, buzzing', Gk. *goggrýdzein* 'to mut-

ter, buzz', cf. Berneker 1, 341, Преображенский 1, 167, Sławski 1, 272, Pokorny 352, a. o.

гуготіти 'to roar (dully), rattle, rush' ModUk. only. — Deriv. *гуготіння, за-, на- гуготіти*, b/f. *гугіт*, Wd. *гуг!*, *гух!* (Стрий). — Syn. (*лүхо — про мотор тó-що:*) *стуготіти, рокотати; гудіти*, Деркач 54.

Based on гу! — an o/p. interj., see s. v., РССтоцький 3, 149.

гугу! гугукати : гу!

гуг'явити dial. see гугнати.

гугенóти 'Huguenots, French protestants of the XVI and XVII centuries', ModUk.; BRu. *гугенóт*, Ru. *гугенóты* (since 1838), etc. — Subst. *французькі протестанти (кальвіністи), що боролися за релігійну свободу (16 - 17 ст.)*, Орел 1, 221.

From Fr. Huguenot 'ts', the ultimate source being MHG. *eitgenōze* 'confederate', Орел 1, 221, АкСл. 3, 470, Gamillscheg 521, Klein 1, 748, a. o.

гудж!, гуд[д]жа!, dial. гийджа! (Житомирщина, Паламарчук, ЛБюлетень 6, 5), гойджа-гойджа!, гунджа-гунджа! (Нижне Подністров'я, Дзензелівський *ibid.* 41-42), гудзь!, гудзя!, гузь! гүзя! (Стрий) interj. in inciting dogs to attack: 'tally-ho!', evidenced since the XIX с., Po. *huzia!* (because of *h* perhaps from Uk.). — Deriv. *гуджати, гунджок*, Wd. [*за-*]гудзяти (Романів Горбач 7, 39), *гүзяти* (Стрий). — Syn. [*г-*]гүя!, *гатá!*, *тлюгү!*, *күс!*

A primitive interj. based on *гуж*, q. v.; it seems to be derived from the expression: (*псу, собáки*) *з гүжá!* '(free) dogs from ropes!'; cf. also Schwentner 41 - 42, РССтоцький 3, 152, Sławski 1, 441.

гудз, гудзик see гудз, гудзик.

гудзя!, гудзь! see гудж!

гудзь argo 'few', first recorded in the XX c. (Горбач 0, 37). — Deriv. *гудзівка*, *гудзеня*. — Syn. *кудлай*, *Гудлай*; subst. *жид*, *єврэй*.

According to Горбач, l. c., the ultimate source of the word is Hb. *gudil* 'big man'.

гудзь! see гудж!

гуділа dial. for *вуділа*, q.v.

гудина, гудіне dial. for *огудина*, *огудіння*, see s. vv.

гудити 'to blame, disapprove', MUK. *hudit* (XVIII c.), нехай судять да нехай гудять (XVIII c.), OES. *гоужоу* (XII c.); Ru. *гудіть*, Slk. *hudit'*, Cz. *vyhoudati* 'to fool'. — Deriv. *за-*, *по-*, *роз-* *гудити*, *розгуджувати*, *-ання*, *гудження*, *загуда*, *погудка*, *розгудець*, *гудич*. — Syn. *ганіти*, *давати догану*, Тимченко 625; (*голосно*) *осуджувати*; dial. *ганчувати* (Воля Висоцька, Колодій РМ. 285).

The word seems to be derived from *гудіти* with a secondary specialized meaning: ('to buzz' →) 'to blame (aloud), disapprove'; see the following entry.

гудіти, густі, гуду, -деш 'to sound, buzz, hum; to shout, rage, clamor', MUK. *гуду* (XVI c.), *гудучи* (XVII c.), *гуде* (1747 Інтермедії 174), *густы* (XVIII c.), *гудеть*, *гудуть* (XVIII c.), OES. *гоудоуть* (XII c.), *гудущии* (XIII c.); BRu. *гусці*, *гусць*, Ru. *гудеть*, *гудіть*, dial. *густі* (Vasmer² 1, 470), Bu. *гзджам*, SC. *gusti*, Sln. *gosti*, Cz. *housti*, Slk. *húst'*, OPo. *gaśc* (XV—XVII c.), dial. *zędzić*. — Deriv. *гуда*, *гудак*, *гудаченько*, *гудачок*, *гудець*, *гудіння*, *гудля*, *гудок*, *гудьба*, *гудковий*, *гудючий*, *від-*, *п[р]о-* *густі*, *нагусті[ся]*, Wd. *гудімець*, *гудик*, *гуділо*, *гуджувати* (Желеховський 1, 163), here also *гусла*, *гуніти* and *гудити* with specialized meaning, see s. vv.;

MUK. *гудаки* Npl. (XVIII c.), *гуденіє* (1627 Беринда), *гудѣне* (1627 Беринда), *гудець* (1627 Беринда), *гудинцом* Isg. (XVIII c.), *гудка* Gsg. (1566), *гудникувъ* (1666), OUK. *гудця* Gsg. (XIII c.), OES. *гудьца* (XI. c), *гоудя* (XIII c), *гуженья* (XIII c.), FN. *Гуда*, *Гудак*, *Гудик*, *Гуділо*, *Манич-Гуділо*, *Гудім*, *Гудій*, *Гудійчук*, *Гудівський*, *Гудько*, GN. *Гудаківка*, *Гудариха*, *Гудець*, *Гудики*, *Гуділово*, *Гудіми*, *Гудкі*. — Syn. *видавати рівний глухий звук*, *гуготіти*, (*про машини*;) *стугоніти*; MUK. (*на якомусь музичному інструменті*;) *видавати голос*, Тимченко 632.

PS. **gosti* < **gōsti*, root **gu-n-d-*, nasalized IE. o/p. ***gu-d-*: ***gou-d-* (: ***gōu-d-*) 'to sound', cf. Lith. *gausti* 'to sound hollow', *gūosti* 'to complain', *gaudūs* 'sad', Latv. *gauda* 'wailing, lamentation', *gāust* 'lamenting', Matzenauer LF. 7, 209-210, Фортунатов ВВ. 3, 56, Berneker 1, 340-341, Преображенский 1, 167, Trautmann 80, Fraenkel 140-141, Słowski SLO. 18, 258-259 and his ED. 1, 267, Pokorný 403, Шевельов 318, a. o.; see also гудити, гуслі.

гудроватый dial. 'uneven' (Полісся), first recorded in the XX c. (Владимирская ЛексПо. 207). — Subst. *нерівний*.

Origin obscure.

гуж 'rope, thick string (for fettering horses)', MUK. *гужи* Npl. (1573), *за гужь* (XVIII c.); BRu. *ts*, Ru. *гуж*, OCS. (deriv.) *gōžvica*, Bu. *гзж*, SC. *gūzva*, Sln. *gōž*, Cz. *houž*, Slk. *hūžva*, Po. *gążew*. — Deriv. *гужва*, *гужевня*, *гужівка*, *гужов*, Wd. *гужва*, *гужівка*, *гужок*, *гужев* (Желеховський 1, 163), FN. *Гужова*, *Гужовський*, GN. *Гужвин[о]*, *Гужево*, *Гужова*, *Гужовка*. — Syn. *реміні*, *щонами прив'язують хоміт до голобель або дішла*, Тимченко 626.

PS. **gōž* 'snake' with prothetic *g-* and specialized fig. meaning, see *вуж*; cf. also Jakobson Word 8, 388; less per-

suasive is its derivation from PS. *gōzъ : *ōza, see ўзи, suggested by Miklosich 56 and followed by Berneker 1, 343, Преображенский 1, 167, Brückner 137, Младенов 118, а. о.

гўжá! : гуджá! see гудж!

гужондрáги, гузонтра́ги Npl. see гозентраги.

гуз 'thick end; back; posterior, anus', МУк. гузы (1637), BRu. ts, Ru. *гуз*, Bu. *гуз*, SC. *gūz*, Sln. *góza* : *gūza*, Cz. *huzo*, Po. *guz*, dial. *gūza*, OPr. *gqz* 'tuber', UpSo. *hūzác* so 'to prowl about (to and fro)'. — Deriv. *гузá*, *гузýр*, *гу-зýр*, *гузівнік*, *гуз[ів]ка*, *гуз[н]иця*, *гузнянка*, *гузич-ний*, -ик, *гузеро*, Wd. *гузёр*, 'спідня частіна снопа' (Улично, Бодревич РМ. 3, 231), *гузýр* 'зжата частіна стебел у снопі; кінчики мішкá за зав'язкою'; (Романів, Горбач 7, 39), *гузнáтий* 'товстий у стегнах і сідженні', *гузувати*, *гузнýти*, (Горбач, 1. с.), *гузнýти* (Стрий); *гузичити* 'ганьбити' (Городенка,, Велигорський РМ. 3, 275); compounds: *чорногуз*, *назадгузъ*, МУк. гузна — anus, clunis (XVII с. Гептаглот 25, 51); FN. *Гузáк*, *Гузелъ*, *Гузénко*, *Гузів*, *Гузій*, *Гузýк*, МУк. Гузей (1649 Реестра XIX), GN. *Гузійв*. — Syn. *зáд*, *зáдня* (спідня) *частіна*.

PS. *gōzъ : *gūzъ* 'ts', IE. root ***gonǵ-* : ***genǵ-* 'clump', cf. Lith. *gūžys* 'crop; Adam's apple', *gūžti* 'to mumble to oneself', *guštà* 'nest', OPr. *gunsix* 'boil, swelling'; here also Sl. **gōstz[ǵ]*, see густий; Berneker 1, 342-343 (against Zubatý 1 : 2, 98-99, who separates both roots), Vasmer² 1, 471-472, Pokorny 380, а. о.

гўзар Wd. see гусáр[ни].

гуздéчка = вуздéчка : уздá.

гўздратися see гўздратися.

гўзик see гўдз, гўдзик.

гузиркí dial. Npl. 'fleecy clouds' (Житомирщина), first recorded in the XX с. (Лисенко Слл. 17). — Syn. *невелікі хмаркí, баранці*.

A dial. form of *озеркí* : *óзеро* 'lake', see s. vv.

гузю́пинький (=гуз'у́пун'кыj) dial. 'very narrow' (Полісся), first recorded in the XX с. (Климчук ЛексПо. 28). — Subst. *вузéсенький*.

A dial. dim. form of *вузькíий*, q. v.; initial *h-* for *v-* is based on interchange of those sounds in Полісся - dialects.

гўзý! , гўзý! see гудж!

гўйá, гўя! SoCr. see гой!

гуйи! interj. in chasing swine: 'go away!', ModUk. only. — Syn. *ацю!*

According to РССтоцький Slavia 5, 42, it belongs, as a variable, to the group *гай*, *гей*, *гой*, etc.; less persuasive is its connection with Po. *chujec* 'boar-pig', RS. 4, 177.

гук 1. 'noise, roar, din; bittern' (Франко 4, 528), dial. 'tubulous stem of onions' (Житомирщина, Лисенко Слл. 17); adv. 'in multitude, plenty of, much'; гук! interj. expressing noise, roar: 'rap!, tap!'; гукáти, Wd. гукáти 'to call upon (up); to halloo, hoot, whoop', МУк. гукает (1596 Зизаній), гучý (1627 Беринда), гукати (XVIII с.), гукають (XVIII с.); BRu. *гўкаць*, Ru. *гукáть*, Bu. *гўкам*, Ma. *гўка*, SC. *gúkati*, Sln. *gúkati*, Cz. *houkati*, Slk. *húkat'*, Po. *hukać*, UpSo. *hućić*. — Deriv. *від-*, *до-*, *за-*, *на-*, *пере-*, *по-*, *про-*, *роз-*, *у-* *гўкáти[ся]*, *ви-*, *від-*, *з-*, *пере-*, *по-*, *при-* *гўкувати[ся]*, *гукóнýти*, *гучáти*, *гучніти*, *гучнішáти*, *вiгук*, [*перé-*, *пó-*] *гук*, *гуч!*, *гўкало*, *гуканіна*, *гукáння*, *гукáрня*, *гукотія*, *гўкля*, *гукотня*, *ви-*, *пере-*, *по-* *гўкування*, *гучóк*, *гучність*, *-но*, *гучóк*,

гучливий, гучний, гучномовець, МУк. от гоуку (1489), гукбвище (1596 Зизаній), гукане, гук' (1627 Беринда), see also гу!, гугу!, гул! FN. *Гук, Гукал[о], Гукалюк*, GN. *Гуки, Гуклівий, Гуків, Гуків - гай, Гуківка*. — Syn. *крик, іглас; кричати, галасувати; про іолуба як він гуде*, Тимченко 626; *клікати*, Деркач 54.

Based on *гук!* -an o/p. interj. akin to *гу!*, see s. v.; cf. Berneker 1, 361, Преображенский 1, 168, РССтоцький 3, 153, Младенов 114.

гук 2. AmUk. 'hook', first recorded in 1963. — Subst. *гак, гачок*.

From E. *hook* 'ts', Білаш 196.

гул 'deep noise, howling, roaring', ModUk.; Ru. *гул*. — Deriv. *гулавий* 'crazy', *гулкій, гулко*. — Syn. *іомін, гам, гук*.

An o/p. formation based, like *гук*, on *гу!*, see s. v.; here perhaps *гуляти*, Berneker 1, 361.

гулий see *гүлий*.

гуліти 'to deceive (with empty promises); to entice, allure', ModUk.; Ru. *гулитъ*, SC. *gúłiti*, Slk. *húlit'*. — Deriv. *від-, за-, на- гулити*, FN. *Гуліцький*. — Subst. *обманути*.

Origin obscure; perhaps it is connected with Ru. *жулитъ* 'to swindle', cf. Berneker 1, 362.

гулиця = *вүлиця*.

гүлі!, *гуль!* interj. in calling pigeons, turkeys, ModUk. only. — Deriv. *гүлі - гүлі!*, *гуль - гуль!*, *гүля* 'pigeon' (РССтоцький 3, 153). — Syn. *а-дүзь!*, *а-күр!*

A primitive o/p. interj. based on *гу!*, q. v.

гулій dial. for *олій*, see *олія*.

гүло dial. '(framed) corner of a house' (Полісся); first recorded in the XX c. (Корень — Шушкевич ЛексПо. 134). — Subst. *рүблений рі хати*.

A dial. deformation of *гүол* (>**гүло* <*гүло* > *гүло*).

гулівка Wd. (Надсяння) for *головка*: *голова* (Пшеп'юрська 75).

гулюкати = *голюкати*, see *гол*, *голій*.

гүля 1. see *гүля*.

гүля 2. SoCp. 'corpse; rascal', first recorded in 1911. (Гнатюк ЕЗ6. 30, 337). — Subst. *трун; шібеник*.

From Hg. *hulla* 'ts', Гнатюк, l. c.

гуляти 'to be free from work; to have (lead) a merry life; to stroll, go for a walk, promenade; to stand idle'; Wd. 'to dance; to be in the heat (of animals)', МУк. *гулящому* (1591), *гулящий* (1607), *гуляти* (1665), *гуляль* (XVII c.), *гуляй, гуляють* (XVIII c.), *гулящие* (1705), *гуляли* (1718), *гуляв* (1722); BRu. *гуляць*, Ru. *гулять*, Bu. *гуляя*, SC. *guliti*, Sln. *hulat'*, Cz. *hulat'*, Po. *hulać*. — Deriv. *за-, на-, по-, про- гуляти[ся]*, *гульнути, гүлі* Npl., *гулявиця, гулявник, гүлянка, гуляння, гуляночка, гуляка, гуляльня, гулятоньки, -очки, гүльба, гүльбини, гүльбище, гүльбощи, гүльвіса, гүлька, гүльма, гульня, гулящий, гуляй-городина*, (арго:) *гульони 'нероби'* (Одеса, Горбач 6, 33), dial. *гүловий скот, 'що не використовується на роботах, а перебуває на віпасі'* (Нижне Подністров'я, Дзездзелівський ЛБюлетень 6, 42), dial. *гулякї 'великі вареники, начинені маком, грїшами чи ягодами; ялові корови переважно молодї* (Житомирщина, Лисенко Лсс. 17), Wd. *гулярка* (Желеховський 1, 164), МУк. *гуляня* Gsg. (1666), *гуляки* Npl. (XVIII c.), *гулки* (1794), при *гульнѣ* (XVIII c.), FN. *Гулявин, Гулявник, ГуляГродський, Гуляк, Гу-*

ляницький, Гулянівський, Гулянський, Гўлька, МУк. Гуляй (1539), Гулько (1565), Гуляк (1582), Гуляльницький (1584), Гуляевъ (1605 Тупиков 527), Гуляйко (1605), Гуляницький (1652), Гульчичъ (1565 Тупиков 527), GN. *Гулявая Балка, Ново-гуляевський, Гуляй-Борисовка, Гуляйгородок, Гуляйки, Гуляйполе, Гуляй-Стен, Гўлянка, Гуляники, Гульба*. — Syn. *нічого не робити, відпочивати, не працювати; не вживатись; бенкетувати, пити*, Тимченко 628; Wd. *танцювати; паруватися*.

PS. **guljati* 'ts' of uncertain etymology; according to Потебня РФВ. 3, 163, it is connected with SC. *gúli* 'to flay, skin; to drink much'; Соболевский refers it to OES. *gulwiz* 'sorcerer', *гўсла*, etc., cf. РФВ. 70, 78 - 79; similarly Jakobson, cf. Word 8, 387; Преображенский 1, 168 - 169, thought of Lith. *gulėti* 'to lay' as of its Sl. congener; in a special article devoted to Ru. *гулять* in Эт. 110 - 115, А. С. Львов connects it with *гуліти*, q. v., and explains it semantically as follows: 'to play ball' → 'to play in general' → 'to be free from work' → 'to take walk, stroll' (XVI—XVII c.); yet, the most convincing seems to be its derivation from interj. *гу!*, *гўля!* and connection with гул!, q. v.; cf. Berneker 1, 361 - 362, Sławski 1, 433 - 434, Vasmer² 1, 473 - 477, a. o.

гульбара see вилбар.

гўльден see гўльден.

гульк! interj. indicating suddenness of look, appearance, etc., МУк. гулк (1736 Интермедіі 103), гулкъ (XVIII c.). — Deriv. *гўлькнути*; here also (unpersuasively included:) *гуляти* (РССтоцький 3, 153). — Syn. *виражає хуткий рух*, Тимченко 627.

A primitive interj. based on *гу!*, q. v.

гультяй, гультай, also гольтяй, гільтяй, гильтай 'idler, knave, rogue, rake', МУк. голтаевъ два (1471), голтаемъ Isg. (XVII c.), от гултаев (1591), гультяй (XVII c.); Ru. dial. *гультай*, Slk. *hultaaj*, Po. (from Uk.) *hultaaj*. — Deriv. *гультайка, гультайство, гультайще, гультайка, гультайський*, МУк. гультайства Gsq. (1599), гултайская (1649), FN. *Гультай*. — Syn. *лédар, нероба; гульвіса, гуляка*, Деркач 55.

From **golytajь* : **golъ*, see (голота:) гол, голий; arch. form *гультай* (instead of *гільтай*) preserved under f/e. influence of *гуляти, гуляка*.

гума see гўма.

гуманный 'human[e]', ModUk., BRu. *гуманны*, Ru. *гуманный* (since 1863). — Deriv. *гуманність, -нно, гуманізм, -іст[ка], гуманістичний, -но, гуманітарний, -ність, -но, [де]гуманізувати, [де]гуманізація*. — Subst. *людський, людний, чоловіколюбний*.

From Lat. *hūmānus* 'human' (: *homō* 'man'), Орел 1, 221, Аксл. 3, 486, Klein 1, 749, a. o.

Гумань = Умань.

гумбрага, also гомбрў, гумбрў AmUk. 'homebrew', first recorded in 1963. — Subst. *самогонка*.

From E. *homebrew* 'ts', Білаш 197.

гумбуг, SovUk. гўмбуг (Франко 4, 528), Wd. гўмбук (Стрий) 'humbug', first recorded in the XX c. (Кузеля 76); Po. *humbug*. — Subst. *обман, брехня, ошуканство*, Франко, l. c.

From E. *humbug* 'ts', perhaps via ModHG. *Humbug* 'ts', РССтоцький 4, 251.

гўмен dial. see ігўмен.

гумѐнный see the following word.

гумно́, Wd. гúмно (Стрий), гуно́ (Горбач 7, 39) 'threshing floor; barnyard, stockyard', MUK. зъ гумень (1463), гоум'но (XVI с.), гоумно (XVI с.), гумно́ (1627 Беринда), гумно́мъ Isg. (1665), гумно (1694), гумно — area (XVII с. Гептаглот 21), гумна Gsg. (1719), гумно (1794), OUK. гоумьно (XIII с.), гумна Gsg. (1347 Тимченко 629), OES. гоумьно Asg. (XI с. Остр. ев.), гоумно (1051—1054); BRu., Ru. *гумно́*, OCS. *гитъно*, Bu., Ma. *гумно́*, SC. *гúтно*, Sl. *гúтно*, Cz., Slk. *hitno*, Po., LoSo. *gитно*, UpSo. *hитно*, dial. *hitno*, Plb. *gáitno*. — Deriv. *гумѐнце*, *гумни́ще*, SoCr. *гúннище* (Дзєндзелівський 85), MUK. гуменникъ, гуменную, (1557—1558), гумѐнка (XVII с.), гумнища Npl. (1716), OES. гуменникъ (XIV—XV с.), гоуменьна (XI с.), гумнищо (1350), FN. *Гумѐнный*, *Гуменюк*, *Гуминілович*, *Гумни́цький*, GN. *Гуменѐць*, *Гумѐнне*, *Гумни́ско*, *Гумни́ща*, *Гумни́ще*, *Гумни́щево*. — Syn. *будівля*, *де складають і колотять збіжжя*, *клúня*, *стодóла*, Тимченко 629.

According to Откупщиков, ЭтИссл. 5, 88-90, the word derives from PS. **gubьna* : **gubiti*, see губіти; yet, for semantic reasons, more convincing, is its derivation from **гитъно* 'farmer's yard' — a compound of **gu-* (**goveđo* 'cattle') and **-тъно* (: **meti*, see м'яти), cf. Berneker 1, 362, Преображенский 1, 169, Sławski 1, 377-378, Pokorny 483, a. o.; inconvincingly Machek LF. 53, 342-345 (: **govьno* 'shit', later revoked by the author in his ED. 150).

гумо́ннява see го́мін.

гумор, dial. юмор 'humo[u]r', MUK. гúмору (XVII с.), от гумóровъ (XVII с.), гумóры Apl. (1622), Гумóрами Ipl. (XVIII с.); BRu. *гúмар*, Ru. *юмор*, Po. *humor*, etc. — Deriv. *гуморѐска*, *гуморист*, *гуморист[и]ка*, *гуморáльний*, *гумористичний*. — Subst. *смíх крízь слóвзи*,

дóтеп, *дóбрый нáстрий*; *незлoблiве вистмiювання лiодських хиб*, *пóдiй у комiчному зображеннi слóвом абó iншими мистецькими засобами*, Орел 1, 221; *харáктер, вдáча*; (pl.) *тѐчи*, *плiни в оргáнiзми*, Тимченко 629.

From L. *húmor* 'fluid, moisture; temperament, disposition of mind', Орел 1, 221, Тимченко 629, Skeat 281, Klein 1, 750, a. o.; dial. *юмор* from Ru. ts.

гумус 'humus', ModUk.; BRu. *гúмус*, Ru. *гúмус* (since 1863), etc. — Subst. *перегний*, *оргáнiчний складник ґрунту*, *що похóдить iз розклáдених рослiнних та тварiнних оргáнiзмiв*, Орел 1, 222.

From Lat. *humus* 'earth, ground, soil', Орел 1, 222, АкСл. 3, 488, Klein 1, 750, a. o.

гун, SovUk. гунн 'Hun', ModUk., BRu. *гúны*, Ru. *гунн*, Cz. *Hun*, Slk. *Huni*, Po. *Hun*. — Deriv. *гúнство*, *гúнственний*, *гúнський*. — Subst. (*гúни* :) *кочовѐ тюрське плѐм'я*, *що знищило ґотську держáву*, Орел 1, 222.

From ModHG. *Hunne* 'ts', the ultimate source being Gk. *Húnnoi* 'Huns', Klein 1, 750, Onions 452, Staszewski 112, a. o.; see also Хiна, Хiна.

гуна́ dial. for луна́.

гундѐра dial. see кундѐра.

гундóсий dial. 'speaking through the nose' (Сумщина), first recorded in the XX с. (Дорошенко ДБюлетень 9, 107). — Subst. *гуня́вий*.

Of obscure origin; perhaps it is an abbr. of **гундо-носий* with first part based on nasalized verb *гудіти*, and the second one on *ніс*, Gsg. *носа*.

гуну́ти 'to sound, buzz, hum', ModUk. only. — Syn. *загудіти*.

From **гуднѹти* with simplification of *-dn-* > *-n-*, see гудіти.

гѹнцвот, dial. also гѹнцвол (РССтоцький 4, 172), гунсвот (Шаровольський 1, 36, 75), гѹнцвут (Гнатюк ЕЗб. 4, 237), гѹнцут (Кириченко РМ. 5, 85; Гнатюк ЕЗб. 30, 338) 'rascal scoundrel, ragamuffin', ModUk.; Cz. *hunc[ʋ]út, huncfút*, Slk. *huncut*, Po. *huncwot*. — Deriv. Wd. *гунцвотський* (Желеховський 1, 164), *гунцвотство* (Вк. Кміт 52), SoCr. *гѹнцутша*. — Syn. (лайліво:) *собачий син, собака*, Франко 4, 528; *лайдак, падлюка*, Гнатюк ЕЗб. 4, 237; *пройдисвіт*, Кириченко, l. c.; *шібенник, негідник*, Бойків 116.

From MHG. *hundsfoft* 'cunnus canis', РССтоцький 4, 172; cf. also Machek 150, Горбач 7, 39, a. o.; dial. *гѹнцвол* is f/e influenced by *вил-вола* 'ох', РССтоцький, l. c.

гѹня 'coarse woolen grey coat; horse cloth', MUK. гѹня (1596 Зизаній), гуни Npl. (1585), в' гѹняхъ (XVI c.), гѹня (1627 Беринда), гуниою Isg. (XVII c.), гунь (XVII c.), на гунѣ (XVIII c.), OES. гоунь (1348); Ru. *гѹна, гѹня*, Bu. *гѹна, гѹня*, SC. *gŭnj*, Sln. *gŭnj*, Cz. *houň*, Slk. *hŭňa*, Po. *gunia*. — Deriv. Wd. *гуняник* (Желеховський 1, 164), FN. *Гѹня*, GN. *Гѹньки, Гѹньско*. — Syn. *вѣрхня, тѣпла, прѣста одіж з овѣчої шкѹри або з шѣрсти овѣчої, козїної чи верблѹжої*, Тимченко 629.

PS. **gynja* 'ts' of uncertain origin; according to Berneker 1, 363, Brückner 163 - 164, a. o., it is a loanword from LLat. *gynna* 'fur coat'; less persuasive are other etymologies, e. g. that of Шахматов Archiv 33, 95 (: Ce. *gron* 'dress'), Vasmer² 1, 475 (: Av. *gabna-* 'hair, colour'); cf. also Mozyński JP. 36, 198 - 200, Sławski 1, 378 - 379, a. o.

гѹняти dial. see гѹгнати.

гуп! interj. indicating the tramping sound of feet or the sound of dull blows : 'thump!', ModUk., Po., Cz., Slk. *hup!*

— Deriv. *гугѹн, гѹн[к]ати, -ання, гѹпнути, гупотїти, гѹпїт, гупотнява, гѹпалка, гѹпало*; FN. *Гѹпало, Гупалѡвський*; GN. *Гѹпали, Гупалївка*; here also dial. *гѹпуть* (< *гѹпнуть*, Никончук ЛексПо. 82). — Syn. *гон!, ген!*, РССтоцький 3, 151.

An o/p interj. akin to *гон!, ген!*, РССтоцький, l. c.

гур! interj. imitating the sound of a (sudden) fall, ship: 'bang!, crash!', ModUk.; Ru. dial. *гур!*, Po. *hur-hur!*, Cz. *hr!, hrk!*, etc. — Deriv. [*за*] *гѹркати, -ання, за-, на-, роз- гуркотїти[ся], за-, по-, про- гуркотїти, роз- гуркотїтися, гѹркнути, [за-, на-] гурчїти, -їня, гѹркїт, гуркота, гуркотїння, гуркотїй, -їя, гуркотнїча, гуркотнїя, гуркотнява, гуркотлївий, -вїсть, -вѣць, -вочка, -во*; Вк. *гѹркало, гурчїля* (Кміт 53), FN. Гуркѣвич, OUK. Гоурком Isg. (XIV—XV c. Kuraszkiwicz 149); Гургѹрдядько (pseudonym of П. Куліш, Тулуб 230); GN. *Гѹрка, Гѹрки, Гѹрко, Гѹркальце, Гурчїнки*. — Syn. *гир!, гар!*, РССтоцький 3, 151.

An o/p interj. akin to *гир!, гар!*, see s. vv., РССтоцький, l. c.

гѹра 1. dial. 'thin (shallow) fish-net' (Нижне Подністров'я), first recorded in the XX c. (Дзензелівський ЛБюлетень 6, 42); Bu. *гѹркам, гурн* 'to dip, dive', SC. *gŭra* 'knoll, elevation'. — Subst. *густї мїлка сїтка для вилѡвлювання бичкїв, дрібної рїби, рїкїв*, Дзензелівський, l. c.

Perhaps it is connected with Gk. *gŭros* 'ring, circle', *gŭrós* 'round', Berneker 1, 363.

гѹра 2. dial. 'heap, hill', first recorded in the XX c. (Кириченко 1, 374), Po. *góra*. — Deriv. FN. *Гѹра*. — Subst. *кѹпа, кѹча*.

Apparently from Po. *góra* 'hill, mountain'.

гурá Wd. 'attic' (Надсяння) first recorded in the XX c. (Пшеп'юрська 72). — Subst. *горіще, стрих*.

A dial. form of *гора* 'mountain' with specialized meaning: 'high place' → 'attic (of a house)'.

гурá! Wd. *гúра!*, *гúпра!* see *урá!*

гурáк 1. Wd. for *угрáк*, see *угóрець*; 2. Wd. (from **горáк*) : *горá* 'hill, mountain', Пшеп'юрська 72.

гурбá see *юрбá*.

гурдитися Bk. for *вурдитися* (Кміт 53), see *вурда*.

гурéчий, **гурíчий** Wd. see *гарячий*.

Гурій PN. 'Huriij, Gurias', MUK. Гурій (1627 Беринда); BRu. *Гурій*, Ru. *Гурій*, *Гурéй*, *Гурья́н*, OCS. *Gurija, Gjurija*. — Deriv. *Гурáсик*, *Гурáсь[ко]*, *Гурієвич*, *Гурієвна*, *Гурик*, *Гурка*, *Гурко́*; FN. *Гурись*; MUK. *Гурикъ* (1649 Реестра 3), *Гуриненко* (1649 *ibid.* 2). GN. *Гурія*. — Syn. MUK. При[с]но́равень (1627 Беринда).

From Gk. *Gouraios*, the ultimate source being Hb. *gūr-* 'lion's cub', Pape 1, 258, Петровский 91.

гúрiя 'hourí, nymph of Moslem Paradise; a seductive women', ModUk.; BRu. *гúрiя*, Ru. *гурия* (since 1803), etc. — Subst. *вічно молодá дівчина в ра́ї Мохамме́да*, Орел 1, 222.

From Pers. *hūrī*, from Ar. *hūr* 'having beautiful black eyes', Орел 1, 222, АкСл. 3, 489, Skeat 279, Klein 1, 746, a. o.

гурка SoCp. 'intestine, gut', first recorded in the XX c. (Гнатюк ЕЗб. 30, 338). — Subst. *кішка*.

From Hg. *hurka* 'ts'.

гурковы́ньне dial. see *огірок*.

гурма 'crowd, throng, mass, multitude, troupe', MUK. *гурма* Ipl. (XVI c.), *гурмы* Npl. (XVII c.); Ru. *гурба́*,

dial. *гурма́*, Po. *hurt[a]*, *churta*. — Deriv. *гурмом*, *гурмою*, MUK. *гурмомъ* (1591), GN. *Гурмин*; see also *гурма́н*. — Subst. *кúна*, *грома́да*, *юрбá*, *на́товн*, Тимченко 630.

Of uncertain etymology; the word is usually connected with OPO. *hurt*, *hurta* 'herd' which, in turn, comes from MHG. *hurt* 'multitude', Berneker 1, 379, Преображенский 1, 170, Brückner 174, a. o.; yet, some linguists consider Po. *hurta* a Uk. loanword, Karłowicz 219, Hrabec 67, a. o., Uk. word being connected with *юрбá*, q. v., cf. Sławski 1, 438-439.

гурма́н со́ли Wd. 'lump of salt' (Франко 6, 497), first recorded in the XIX c. (Желеховський 1, 164). — Deriv. *гурма́нка*, adv. *гурманом*, *вгурма́н*. — Syn. *то́пка со́ли*.

The word is connected with *гурма*, see the preceding entry.

гурне́ц, **гурно́к** Wd. (Надсяння) for *горне́ць*, see *горн* (Пшеп'юрська 73).

гурне[тко] Wd. for *горня[тко]* see *горн* 1. (Лев 9).

гúрний dial. see *огурний*.

гуро́к dial. for *огірок*.

гурра́! Wd. see *урá!*

гурт 'herd, drove, flock; crowd, throng, gathering, group, company, society', MUK. в... *гурту* (1694), у *гурту́* (XVIII c.), на *гурть* (1727); BRu. *гурт*, Ru. *гурт*, Po. *hurt*, UpSo. *hórdu*. — Deriv. *гурто́[чо]к*, *гурті́вник*, *гурткíвець*, *-ківка*, *-ківци́на*, *гуртува́ння*, *гурткови́й*, *гурті́вний*, *гуртові́й*, *гурто́м*, [з]- *гуртува́ти[ся]*, *гуртобра́нець*, *гурто́жит[ок]*, *гуртопра́в[ця]*, *гурткото́д*, Wd. *гурто́вник*, *гурто́вний* (Желеховський 1, 165), MUK. *гуртовно́й* (1638), *гуртовими* Ipl. (XVIII c.),

гуртом (XVIII с. Інтермедії 196); GN. *Гурт, Гуртовá* — Subst. *табу́н, ста́до, череда́; товари́ство*, Тимченко 630, (арго:) *па́чка*, Горбач 6, 33.

From MHG. *hurt* 'herd', РССтоцький 4, 156-157, perhaps through Po. *hurt* 'ts', Шелудько 1, 28, Berneker 1, 379, Преображенский 1, 170, Brückner 174, а. о.; inconvincible is Miklosich's 84 deriv. from Tk. *jurt* 'tent', cf. Sławski 1, 439.

гурча́ти : гур.

гурчи́ця SoCr. for гирчи́ця, see гиркий.

гу́са Npl. SoCr. for ву́са, see вус.

гусáр, гусáрин, Wd. гу́зар 'hussar, cavalry soldier', MUK. гусарь (1594), гусаринь (XVIII с.); BRu. *гусáр*, Ru. *гусáр* (since 1701), Po. *huzar, husarz*, coll. *husaria*, etc. — Deriv. *гусáрка, гусарчи́ж, гусáрський, гусáрими*. — Subst. *воя́к ле́гкої кінно́ти в XVI - XVII с.*

From ModHG. *Husar* 'ts' which, in turn, comes from Hg. *huszár* 'ts' (: *husz* 'twenty' sc. soldiers), Преображенский 1, 170-171, Акуленко 140, АкСл. 3, 493; а. о.; Wd. *гу́зар* from Po. *huzar*, Sławski 1, 441.

гусéлка dial.: гу́сла.

гу́сениця, dial. гусени́ця, усениця, ву́сениця, усінниця 'caterpillar', MUK. гусениця, -ца (1627 Беринда), гусеница (XVIII с.), в... гусеници (XVIII с.), гусениць Npl. (XVIII с.), гусéлиць Gsg. (XVIII с.), OES. гусѣницю Asg. (XI—XIV с.), гусеница; Ru. *гу́сеница*, Ru. *гу́сеница*, Bu. *гусэ́ница*, Ma. *гасени́ця*, SC. *gūsenica*, Sln. *goseńica*, *vosěnica*, Cz. *housenice, housenka*, Slk. *húsenica*, Po. *gąsienica*, LoSo. *guseńca*, UpSo. *husańca*. — Deriv. *гу́сельниця, гу́сельниця, гу́сень, гу́сінь, гу́сеничний, гусе-нелóвка*, dial. *ву́сень, вусéльник, усі́ль, усі́лка; гусéль-*

ня, [г]осéльня (Черкашина, Лисенко ЛБюлетень 6, 11), *вусéльник* 'гусениця' (Надсяння, Пшеп'юрська 83), MUK. гусень (1778), FN. Гусельниковъ (1640 Тупиков 528), Гусениновъ 1614 *ibid.*). — Syn. *личі́нка метéлика*, УРЕС. 1, 539.

PS. **gōsēnica* < **[v]ōsēnica* : *[v]ōsaz*, see *вус*, with orig. meaning 'hairy, shaggy, bushy one', Miklosich 223, Berneker 1, 341, Младенов 118, а. о.; the word obtained its *g-* from **gōsь* 'goose', see e. g. SC. *gūšterica* 'lizard', cf. Шевельов 244, Vaillant RES. 18, 77, or as result of phonological change : *u-* > *gu-* > *g-*, cf. Vondrák 1, 215, Meillet 82, а. о.; (extensively:) Sławski 1, 265-266.

гу́ска : гусь.

гу́сла, гу́сли, Bk. гу́сли (Кміт 53) Npl. (kind of) zithern; psaltery (instrument); SoCr. 'violin', MUK. гу́сли (1596 Зизаній), гу́сли (1627 Беринда), гу́сль, на гуслехъ (XVII с.), гу́сла Npl. (XVII с.), гу́словъ Gpl. (XVIII с.), оу гуслы (XVIII с.), OES. гōсли (XIc.), въ гōслехъ (XI с.), съ гоусльми (XII с.), гоусли (XIII с.); BRu. *гу́сли*, Ru. *гу́сли*, Bu. *гу́сла*, Ma. *гусле*, SC. *gūsle*, Sln. *gōsli*, Cz. *housle*, Slk. *husle*, Po. *geśle*, UpSo. *huslě*. — Deriv. *гу́сленьки, гу́слоньки, гу́сєвки, гу́сієвки, гу́совки, гусевни́ця, гу́сель-ний, гусля́р, -ка, -ний, -ський, -ство*, Wd. *гусéлка 'скрипка'* (SoCr., Кириченко РМ. 5, 85), *гусéльник, гус-ля́ш 'назва для скрипача'* (SoCr., Дзензелівський 100), MUK. гусли́сть (XVIII с.), за гуслѣсту (1733), FN. *Гусли-стий, Гусля́р*, GN. *Гу́слєв, Гу́слище*. — Syn. *да́вний му-зични́й інструме́нт (у три стрі́ни); скри́пка*, Тимченко 631; MUK. арфа лю́тня, скри́ця (1596 Зизаній), скри́ця, гу́сль: га́рфа, ці́тра (1627 Беринда).

PS. **gōsly* < **gōdslь* 'ts', root **gōd-* ts as in *густі́, гуді́ти*, see s. vv.; re. suffix *-slь* : *-ль* cf. Meillet Et. 416, Vondrák 1, 649, РССтоцький 1, 44, Sławski 1, 274, а. о.

гýсош SoCr. 'twenty cent coin', first recorded in the XIX c. (Гнатюк ЕЗб. 4, 237). — Subst. *давній гриш: 20 крэйцарів*.

From Hg. *huszas* 'ts'.

густ see густ.

гýста SoCr. 'mustache', first recorded in the XX c. (Дзензелівський 42). — Subst. *гýса, вýса*.

A blending of *гýса* (= *вýса*) and *уста* 'mouth'.

гýставка dial. for *ýставка*, q. v.

густец Wd. (Надсяння) for *гостец*, q. v. (Пшеп'юрська 74).

густí = гудíти.

густíй 'thick, dense, bushy, deep; fine (of a comb)', MUK. у густую (1510), густый (1596 Зизаній), густа (XVII c.), густаго Gsg. (XVII c.), густой (1759), густий, густы (XVIII c.), густимъ Isg. (XVIII c.), в густомъ (XVIII c.), густими Ipl. (XVIII c.), OES. гоуста; BRu. *густы́*, Ru. *густо́й*, Bu. *гаст*, Ma. *густ*, SC. *gúst*, Sln. *gost*, Cz., Slk. *hustý*, Po. *gęsty*, LoSo. *gusty*, UpSo. *husty*, Plb. *gó'sta*. — Deriv. *густé[се]нький*, -ко, *густісінький*, *густувáтий*, з[а]гýслий, з[а]гýщений, *густ[в]ина*, *густиня́*, *густість*, *густотá*, *гýщ[а]*, *гýщава*, *гущáвина*, *гущáвник*, *гущáк*, *гущикі*, *гущина́*, *гущиня́*, *гущовина*, *згýщик*, *згýсток*, *згущáння*, *згущуваний*, -ність, -ня, *згущувач*, з[а]-, пере- *гүснути*, [за-, по-] *гүстíти*, за- *гүсáти*, з[а]-, пере-, під- *гүстíти[ся]*, [з-] *гүщáти[ся]*, з-, під- *гүщувати[ся]*, по- *гүстí[й]шати*, *гүсто*, *гүсто-бровий*, -волосий, -лістий, -насéлений, -посáджений -псовий, -ростүчий, -шерстий, Wd. *гүсто-крутий*, -но́жка, -мі́р (Желеховський 1, 165), MUK. густенкимъ Isg. (XVIII c.), гүсто — addenseo (XVII c. Гептаглот 22), гүствинá (1627 Беринда),

гүстенко (XVIII c.), гүстиня, гүщевина (XVII c.), гүстость (1627 Беринда), гүстýть (XVIII c.), гүща (1596 Зизаній), гүщиною Isg. (XVIII c.), FN. *Гүстíня*, *Гүстíця*, *Гүстовáр*, *Гүстосі́й*, *Гүстíньський*, GN. *Гүстíнь*. — Syn. *протилéжний рідкóму, тугíй, крутíй; непрозóрий; рясний, чáстий, набíтий*, Тимченко 632.

PS. **gostz[jb]* 'ts' connected with **gozъ*, see гүз; yet, some etymologists consider the word -*tz* passive participle of **goti*: **žeti*, see жáти, with orig. meaning: 'pressed' → 'thick', cf. Sławski 1, 272; less persuasive are its connections with Lith. *gánstus* 'rich', Latv. *guosts* 'multitude, herd', advanced by Specht KZ., 40, 20-21; or with Cz. *hutný* 'massive', Brückner 139, Holub-Kopečný 136-137; (extensively:) Лилич Вестник Лен. ун. No. 14 (1463), 64-71.

гүсá see гүсь.

гүсá - сióся! interj. imitating dance, ModUk. — Deriv. *гүсáлка* (Климчук ЛексПо. 29). — Syn. *гióйса!*

A secondary interj. blending *гү!* and *гióйса!*, see s. vv.

гүсь 'goose', MUK. гүс (XVII c.), гүсь (XVIII c.), OUK. гоусь (XIII c.), OES. гоуси (XII c.); BRu., Ru. *гүсь*, Bu. *гзска*, Ma. *гүска*, SC. *güska*, Sln. *gòs*, Cz. *husa*, Slk. *hus*, Po. *gęś*, LoSo. *gus*, UpSo. *hus*, Plb. *gòs*. — Deriv. *гүс[ен]я́*, *гүсеня́т[оч]ко*, *гүсáк*, *гүсáчок*, *гүс[онь]ка*, *гүсá*, *гүсочка*, *гүсівник*, -ніцтво, *гүсник*, *гүсáр*, *гүсáтина*, *гүсáтник*, -и́я, *гүсáтка*, *гүсáчка*, *гүсáковий*, *гүсáний*, *гүсiй*, *гүсáчий*, interj. *гүсь!*, *гүсió-гүсió!*, *гүш!*, *гүшá!*, MUK. по гүсáти (1590), гүсеня́ть Grpl. (1574), гүсáкъ (1753), гүси (XVI c.), гүску Asg. (1666), надъ гүсáтками (1598), гүсáтникъ (1693), гүсиного Gsg. (1752), гүсковóю Isg. (XVIII c.), husiatoie (1552), гүсáче (XVIII c.), гүско́дъ (XVI c.), FN. *Гүсáковський*, *Гүсáка*, *Гүсна́й*, *Гүсáтин*, MUK. Гүсáковъ (1648 Тупиков 528), Гүсевъ (1675 Тупиков 1. c.), GN. *Гүсь*, *Гүськово*,

Гус'ятин, Гусавка, Гусаковець, Гусаково, Гусарка, Гусачевка, Гусачкин, Г'уси, Гусина, -нка, Гуснік, Г'уска, Гуски. — Syn. (г'уска:) рід птахів родіни качачих, УРЕ. 3, 536.

PS. *gōsʷ 'ts'; one of the few names of birds to be ascribed to primitive IE. origin, since it recurs in most of the languages of this group, cf. Skt. *hansá-* 'goose', ModPers. *ghaz*, Lith. *žasis*, Gk. *xēn*, OHG. *gans*, ModHG. *Gans*, E. *goose*, etc., IE. root ***ǵhans-* should have developed into Sl. *zōsʷ; Uk. interj. *дзус[ь]!* (< *зусь!, like *дзеленій* < *зеленій*, *дзвін* < *zvōnʷ, *дзеркало* < *зєркало*. etc.) might be considered the only remnant of *zōsʷ which, under the influence of the imitative interj. [*e-ge!*, *ge-ge!*, was changed to *gōsʷ; initial *g-* instead of *z-* in Sl. was previously explained by G. influence, Kluge 105, Trautmann 365, Kiparsky 1, 103, 108, a. o., the more that according to Pliny large flocks of geese were kept in Germania and the birds (or their feathers) were sent even to Rome (Hist. Nat. 10, 53), cf. Kluge, l. c., Vasmer² 1, 478, РССтоцький 4, 28, a. o.; some scholars considered *g-* a result of dissimilation of *z-s* in *zōsʷ, cf. Meillet Ét. 178, MSL. 9, 374; 13, 243, a. o.; see also Machek 151 (: ***ǵh-* before *o* > *g!*), Sławski 1, 273 - 274, Moszyński JP. 35, 115 - 116, Fraenkel 1929, a. o.

гусь! interj. in calling or chasing geese, ModUk. only. — Deriv. *гусю - гусю!*, *г'уся!*, *гусь - гусь - гусь!* (Климчук ЛексПо. 29). — Syn. *гиль!*, *гилья!*

Derived from гусь, see the preceding entry, РССтоцький 3, 153.

г'ута 'smelting factory, foundry', MUK. в гуті (1622), до гуті (XVII—XVIII с.), гуту Asg. (1707), гуті Npl. (XVIII с.); BRu. ts, Ru. *г'ута*, SC. dial. *huta* 'house', Cz. *hut'* 'foundry', Slk., Po. *huta* 'ts'. — Deriv. *г'утище*, *г'утєнний*, *г'утний*, -ик, -цтво, -цький, -чка, Wd. *г'утити* 'гри-

мити, гудіти' (Гнатюк ЕЗБ. 26, 335), *г'уталка* 'г'ойдалка' (Сумщина, Дорошенко ЛБюлетень 9, 107), *г'утанка* 'розмова балакання, базікання' (Франко 6, 451), *г'утатися* 'г'аятися, барітися' (ibid. 497) *г'уто́нити* 'говоріти, згадувати' (ЕЗБ. 4, 238), *г'утєй* 'п'ігва' (Маковієцькі 122), here also (perhaps) *г'утір*, *г'уторити*, see s. v. MUK. гутник (XVIII с.), гутницький (XVII с.); GN. *Г'ута*, *Г'ути*, *Г'утисько*, *Г'утище*, *Старá Г'ута*, *Г'ута - Перєй-ма*, *Г'ута Потїївська*, *Г'ута Скляна*, *Г'утка - Ошїнка*, *Г'уто́мля*. — Syn. *плавільня*, *плавільний завод*.

According to РССтоцький 4, 225, it is an abbr. of ModHG. *Glashütten* 'glass works'; more convincing is its derivation from MHG. *hutte* 'foundry', perhaps via Po. *huta*, cf. Шаровольський 1, 68, Шелудько 1, 28, Berneker 1, 379 - 380, Brückner 174, Sławski 1, 440 - 441, a. o.; the G. word is perhaps orig. connected with *к'уча*, q. v.

гутапєрча see гутапєрча.

г'уто́рити 'to talk, discuss', MUK. г'уторіти — proloquor 142 (XVII с. Гептаглот 21), г'уториш (1736 Інтермедії 108). Ru. dial. *г'уто́рить*, *г'утáрить*. — Deriv. b/f. *г'утир[ка]*, *г'уторний*. — Syn. *говоріти*, *балакати*, *базікати*.

According to Преображенский 1, 172, it is a blending of *говоріть* and *торотóрить*; Fraenkel, Glotta 4, 33, and Berneker 1, 364, followed by Vasmer² 1, 479, assume a compound: *gu- (: *góvir*) and *торотóрить*, *г'аратóрить*, cf. Lith. *tarti* 'to pronounce, say, utter'; there is also a high probability of connection of this word with such dial. formations as *г'уто́нити*, *г'ути́ти*, *г'утáтися*, *г'утáнка* based on г'ута, see s. v.

г'уттю! interj. in chasing wild animals: 'away!' ModUk. only. — Syn. *г'оть - т'а!*, *г'ить - т'я!*, *г'етта!*

A secondary interj. based on *г'у!*; see also геть!

гуц! interj. 'jump!', ModUk. — Deriv. *гүц[к]ати, -ання, гүці!, гүцюцю!*, Вк. *гүцянка* (Кміт. 53), FN. *Гуцалюк*. — Syn. *гуц!*

A primitive interj. akin to *гуц!*, q. v., РССтоцький 3, 151.

гуцұл, Wd. also *гүцұл, гóцұл* 'Hucul, highlander of eastern Carpathian Mountains', MUK. *Huțul vataman* (1586 *Łukasik Pologne et Rumanie* 1938, p. 177); BRu. Ru. *гуцұл*. Po. *hucul*, Cz. *hucul*, etc. — Deriv. *підгүцұл, гуцұлжа, гуцуля[тко], гуцұлський*, FN. *Гүцұл, Гуцулішин, Гуцүлів, Гуцуляк*, GN. *Гуцүльщина, Гуцуля*. — Syn. *мешканець східних Карпат*.

According to majority of scholars (Головацький, Miklosich, Kałużniacki, Wajgiel, Kaindl, Вовк, Łukasik, a. o.) the name comes from Rm. *hoțul* 'robust man, freebooter, brigand', cf. *Нрабес* Гуц. 10 - 17; less persuasive are etymologies deriving this name from *гүцұл* 'horse' (Шухевич 1, 32), from Cuman tribe *Uz* (Вагилевич *ЇСМ*. 12, 475 - 498; 13, 45 - 68, followed by О. Ю. Федькович, and J. Czekanowski), or even from Goth. *guta* 'Goth' (Rozwadowski - Vasmer² 1, 479); cf. also Cioranescu 405 (: *hot*), (with details:) *Нрабес*, l. c.

гуч! : гук.

гучати : гук.

гүчыпка dial. 'tape, lace' (Полісся), first recorded in the XX c. (Климчук *ЛексПо*. 30). — Subst. *тасьма*.

A dial. form for **гүчинка* : *чинати, ченати*, see s. vv.

гүш[а]! interj. for chasing birds: 'away!', ModUk. — Syn. *гуч!, гусь!*

A primitive interj. based on *гук!*

гүш[а] : густий.

гүя! SoСр. see *гоя!*

гя[в]ур see *гя[в]ур*.

Г

Г, г — the fifth letter of the Uk. alphabet introduced in the XVII c. for transliteration of Lat. g; other symbols used for this purpose were к, кг and Lat. g itself; abolished in 1933 in the Soviet Ukraine г is preserved in the alphabet used by Ukrainians in the Western hemisphere, cf. Сімович EVI, 360—363, or in the Soviet scholarly publications, cf. *ДослМат*. 4, 11; *ЛексПо*. 30; *Сузм*. 175 - 176, a. o.

га!, га-га! interj. Wd. imitating voice of geese, first recorded in the XX c. (РССтоцький 3, 149). — Deriv. *Гаґати, Гаґотати, Гаґа*. — Syn. *Ге!, Ге-Ге!*

An o/p. primitive interj. connected with *Ге!*, q. v.

габара 'barge, cargo (freight) ship', ModUk.; Ru. *га-бара*. — Subst. *вантажне судно з дерев'яним дном та залізними бокáми; плоскодóнна ширóка бáрка, навантажена, буксірована пароплáвом*, *Бойків* 116.

From ModHG. *Gabarre* 'ts', the ultimate source being Fr. *gabare* 'vessel, barge, lighter', *Преображенский* 1, 112, Vasmer² 1, 378, *Gamillscheg* 449.

габардін, SovUk. *габардін* 'gabardine, gaberdine; a long loose gown', ModUk.; BRu. *габардзін*, Ru. *габардін* (since 1934), Po. *gabardyna*. — Subst. *вóвняна матерія, жівана на дощовикі тощо*, *Орел* 1, 222.

From Sp. *gabardina* 'pilgrim's frock', *Орел* 1, 223, *АкСл*. 3, 6, *Skeat* 231, *Klein* 1, 633, a. o.

габаріт, SovUk. *габаріт* 'clearance gauge, limit gauge, overall size, gabarit', ModUk.; BRu. *габарыт*, Ru. *габаріт*, Po. *gabaryt*. — Deriv. *ґабарітний*. — Subst. *гра-*

нічні обриси залізничних вагонів (з вантажем) та надзалізничних будівель; модель, що дає обриси й розміри натуральної величини предмета, Орел 1, 223.

From Fr. *gabarrit* 'ts', АкСл. 3, 6, Орел 1. с., Gamillscheg 449, а. о.

габати Wd. 'to molest', **габити** 'to exhort', first recorded in the XX с. (Велигорський РМ. 3, 275); Po. *gabaé* 'ts'. — Subst. *непокоїти, турбувати; напамінати*, Велигорський, 1. с.

From Po. *gabaé* 'to molest', Горбач 10, 15; see also *габати*.

габелок see *габлі*.

габеля 'gabelle, a tax levied in certain countries', ModUk. — Subst. *посередній податок; податок на сіль*, Орел 1, 223.

From Fr. *gabelle* 'tax on salt', Орел 1, 223. Klein 1, 633, Onions 384, а. о.

габель, Gsg. *габля*, see *габлі*.

габзувати Wd. see *кабзувати*.

габіон 'gabion; a bottomless basket filled with earth, as a defence against the fire of an enemy', ModUk. — Deriv. *Габіонада*. — Subst. *кич з землею чи піском для захисту стрільців від куль*, Бойків 118.

From It. *gabbione* 'a gabion, large cage', Орел 1, 223, Skeat 231, Klein 1, 633, а. о.

габлі Npl. 'forks', first recorded in the XVI с. (Шаровольський 1, 68). — Subst. *віла*.

From ModHG. *Gabel* 'ts', РССтоцький 4, 233.

габльот, Wd. *габльот[к]а* (Кузеля 76) 'display-window; glass case; glazing', ModUk.; Po. *gablot[k]a*. — Subst. *вітрина*, Бойків 116.

From It. *gabbata* 'cage', perhaps via Po. *gablot* < *gablot* 'ts', Brückner 130.

габро 'gabbro, basic igneous rock', ModUk. — Deriv. *Габронорит*. — Subst. *ірська порода скелі* (— *зерняста сүміш з діялагу, лябрадору й ін.*), Бойків 116.

From It. *gabbro* 'ts', the ultimate source being Lat. *glaber* 'bare, smooth, bald', Klein 1, 633.

Габро PN. 'Gabro, Gabriel', first recorded in the XX с. (Грінченко 4, 551); re. other Sl. see *Гавриїл*. — Deriv. FN. *Габро*; fig. *габорцьо* 'devil' (Желеховський 1, 166).

From Hg. *Gábor* 'ts'.

гава see *гава*.

гавган see *галган*.

гавдеамус 'gaudeamus, revel of students', ModUk.; Po. Cz. *gaudeamus*. — Subst. *радіймо!*

From Lat. *gaudeamus* (: *gaudēre*) 'ts'.

гавега see *гава*.

гавеня: *гава*, see *гава*.

Гавинчук see *гава*.

гавити: *гава*, see *гава*.

гавіяль 'gavial, (large) crocodile of the Ganges', ModUk. — Subst. *великий крокодїл*.

From Fr. *gavial* 'ts', the ultimate source being Hindi *ghariyāl* 'ts', Klein 1, 644.

гавка: *гава* see *гава*.

гавот, SovUk. *гавот*, dial. *гавота* (Орел 1, 223) 'gavotte', ModUk., BRu., Ru. *гавот* (since 1838), Po. *gawot*, etc. — Subst. *давній веселий французький танець на 2/8*, Бойків 116.

From Fr. *gavotte* 'ts', Орел, 1. с., АкСл. 3, 7, Skeat 236, Gamillscheg 463.

гáвpa, гáвpa 'haunt, den, lair (of bears); (vulgar:) mouth, jaws', МУк. оу гавру (XVIII с.). — Deriv. Гаврiй, Гаврiйха, Гáврук, -учка, Гаврáтий; here also Гáрва. — Subst. ведмеже лiвó, барлiг, берлiг.

From Rm. *gaurā* 'ts', the ultimate source being Lat. *cavula* 'little cave', Puškariu 60, Janów Symb Rozwadowski 2, 285, 289, (extensively:) Cioranescu 356.

гаврiй see the preceding entry.

гáвpон Wd. 'rook' (Надднiстрянщина), first recorded in the XX с. (Горбач 10, 27); Po. *gawron*, for other Sl. see гáйворон. — Subst. гáйворон. — Deriv. FN. Гáвpон, Гáвpан, Гаврачiнський.

From Po. *gawron* 'ts'; for etymology see гáйворон.

гаврóш 'bold and smart boy', ModUk. only. — Subst. вiмчлнний смiливий i розiмний хлопчик (вiд iмени геpóя „Мiзерабль” Вiктора Гюґó), Бойкiв 116.

From Fr. *Gavroche* 'personnage des *Misérables* de Victor Hugo', appellativized into 'gamin de Paris, plein de courage', Larousse 3, 735.

гáврук, гáвручка : гáвpa.

гаву́ля Wd. 'carrion, carcass' first recorded in the XIX с. (Желеховський 1, 166). — Syn. Гáйса; subst. мёрша.

Origin obscure.

гавчóси Npl. 'cowboys', ModUk. only. — Subst. кiнни нiвдiкi пастухi в Арґентiнi, чудóвi iздцi, Бойкiв 116—117.

From Sp. *gauchos* 'ts', the ultimate source being Araucanian *cauchi* 'wanderer', Klein 1, 643, Onions 391.

гáв'ячий see гáва.

гáга see га! and гáга.

гáгáдзник Wd. see гóгóдза.

гáгáла SoCp. 'bird', first recorded in the XX с. (Гнатюк ЕЗб. 30, 338), SC. *gágula*. — Subst. птаx.

From SC. *gàgalica*, *gàgula* 'ts', Гнатюк, 1. с.

гáгápa see гáгápa.

гáгати : га!

гáгач SoCp. 'gander', first recorded in the XX с. (Гнатюк ЕЗб. 30, 338). — Subst. гусáк.

Derived from гáгати 'to cackle', see the preceding entry.

гáгáцка Wd. see гóгó[д]з[а].

гáги[в], гáгý[в] SoCp. 'stork', first recorded in the XX с. (Дзeндзелiвський 128). — Subst. бузькó, бузьóк.

From Hg. dial. *gagó* 'ts', Дзeндзелiвський, 1. с.

гáгop SoCp. 'throat', first recorded in the XX с. (Гнатюк ЕЗб. 30, 338). — Subst. гóрло.

From Slk. *gágor* 'ts', Гнатюк, 1. с.

гáгриз dial. 'gooseberry' (Умань), first recorded in the XX с. (Очеретний 72). — Subst. áгрус.

A dial. deformation of áгрус, áгрус, see s. v.

гáгý[в] see гáги[в].

гáдáти Lk. (Приймак РМ. 2, 450), гáдáтi (Stieber 388) 'to speak', first recorded in the XIX с., Po. *gadać*. — Deriv. Гáдáтéуш (Желеховський 1, 166). — Subst. гóворiтти, балáкати, казáтти, Приймак, 1. с.

From Po. *gadać* 'ts', see гáдáти; гáдý - гáдý!

гаде́м, also гаде́мит, AmUk. 'God damn, God damn it!', first recorded in 1915. — Deriv. *Гаде́мський, Гаде́мкати, Гадем[к]увати, нагаде́мкати*. — Subst. *прокля́ття*.

From E. *God damn, God damn it* 'ts', Івах РМ. 1, 211, Білаш 199.

гаджала́, гадже́ло Wd. *гаджяла* (Bk. Кміт 53) 'ankle, bone'; Bk. 'roller in a weaver's loom', first recorded in the XIX c. (Желеховський 1, 166). — Deriv. Bk. *Гаджу́лька 'кату́лька'* (Кміт 53). — Subst. *кістка*; Bk. *два колісця́та на взір підойми при кроснах*, Кміт, l. c.

Of obscure origin; perhaps it is a dial. deformation of *кача́ло* 'wooden disc', see *кача́ти*.

гаджала́гати Wd. 'to use argot', first recorded in the XIX c. (Желеховський 1, 166). — Subst. *говори́ти та́ємною мо́вою босяків*.

An artificial Wd. argot formation based on *бала́кати*; a connection with the preceding entry is difficult to establish on account of the meaning.

гадже́ло Wd. see *гаджала́*.

Гаджи́на GN. 'Gadzhyna (name of a plane in the Carpathian mountains)', first recorded in the XIX c. (Желеховський 1, 166). — Syn. *назва полони́ни під Черно́горою*.

From Rm. *gagiu* 'lord; lover', Cioranescu 351.

гаджу́лай Wd. see *гадзу́ля*.

гаджуля́ти Wd. see *качуля́ти*.

гадзи́гати Wd. 'to tickle', first recorded in the XIX c. (Желеховський 1, 166). — Subst. *скобо́тати*.

Origin unknown; perhaps it is a dial. deformation of *Ге́дзати, Ге́дзелити*, see s. vv.

гадзіля́тися Wd. 'to play with disc', first recorded in the XX c. (Колодій РМ. 5, 285). — Subst. *„коли́цятися, метати́ коліца́м”*, Колодій, l. c.

Origin obscure; the word seems to be a neologism restricted to children's language in a particular Wd. locality (Воля Висоцька).

гадзі́на Wd. 'fowl' (Lk.), first recorded in the XX c. Po. *gadżina*. — Subst. *дри́б*.

From Po. *gadżina* 'ts', Горбач 10, 35, Ślawski 1, 248; re. etymology see *гад*.

гадзі́ц ше dial. 'to loathe, abhor', first recorded in the XX c. (Гнатюк ЕЗб. 30, 338). — Subst. *вїди́тися, бри́дитися*.

From SC. *găditi se* 'ts' with a dial. development of *d > dz*.

гадзу́ля, гаджу́лай Wd. 'dor[-beetle]', first recorded in the XIX c. (Желеховський 1, 166). — Subst. *гно́йови́к*.

From Rm. *găzulié* 'insect', Шелудько 2, 130.

гадзю́ арго 'non-Gypsy', first recorded in the XX c. (Горбач 0, 26). — Subst. *не ци́ган*.

From Gypsy *Гадзю́* 'ts', Горбач, l. c.

гадолі́ній, SovUk. гадолі́ній 'gadolinium oxide', ModUk.; Ru. *гадоли́ний*. — Subst. *блискучи́й мінерал чо́рного ко́льору*, Бойків 117.

Gadolinium was discovered in the mineral *gadolinite* (Uk. гадолі́ніт), named after Fi. mineralogist *Johan Gadolin* (1760—1852), Klein 1, 633.

гаду́ 'gadoue, night-soil, town refuse, dirt', ModUk. — Subst. *фляма́ндський тук*, Бойків 117.

From Fr. *gadoue* 'ts'.

гадý-гадý! Wd. interj. to imitate a talkative person (Стрий); Po. *gadu-gadu*. — Subst. *говорýн, балакайло*.

From Po. *gadu-gadu* (: *gadać*) 'ts', see гадати.

гадфадер, гóдфадер AmUk. 'godfather', first recorded in 1963. — Subst. *хрѣсний бáтько*.

From E. *godfather* 'ts', Білаш 200.

га́жа Wd. 'salary, wages, pay', first recorded in the XX c. (Кузеля 77), Po dial. *gaza* (Стрий). — Subst. *платня́, пѣнсія*, Бойків 117.

From ModHG. *Gage*, the ultimate source being Fr. *gage* 'ts'.

га́жцi SoCr. 'to tread, trample', first recorded in the XX c. (Гнатюк ЕЗб. 30, 338), SC. *gāziti*. — Subst. *молóччити*.

From SC. *gāziti* 'ts', Гнатюк, l. c.

газ 1. Wd. see газ.

газ 2. see га́за.

газ 3. also роз, So Cr. 'weeds', first recorded in the XX c. (Гнатюк ЕЗб. 30, 338). — Subst. *бур'я́н*, Wd. *хóнта*.

From Hg. *gaz* 'ts', Гнатюк, l. c.

га́за, also газ, SovUk. газ 'gauze, a very fine fabric of silk, cotton etc.', ModUk.; BRu. *газ*, Ru. *газ* (since 1780), Po. *gaza*, etc. — Subst. *прозóra шовкóва тканíна*, Орел 1, 223.

From Fr. *gaze* 'cushion canvas, the thin canvas that serves women for a ground unto their cushions or pursework; also, the sleight stuffe tiffany', Орел, 223, АкСл. 3, 14, Skeat 236, a. o.

газавáт 'holy war (of Moslems)', ModUk. — Subst. *свящѣнна вiйна мусулман прóти iновiрцiв*, Бойків 117.

From Ar. *gazāwa*[t] 'ts', Льохiн 134.

га́зда, Wd. also газдá (Стрий), SovUk. гáзда 'master of the house, owner, householder, proprietor; host', MUK. газдѣ Dsg. (XVII c.), газдом (XVII c.), *gazda* (XVII c.), газда (XVIII c.), газду Asg. (XVIII c.), каздове Npl. (1758 Дѣже StSl. 7, 162); Po. *gazda*, Cz. dial., Slk. *gazda*, SC. *gāzda*, Sln. *gāzda*. — Deriv. *Газдiня, Газдiнечка, Газдiнька, Гáздонька, -очка, Газдiвєка, Газдiвствó, Газдувáння, Газдýсьо, Газдiвнiй, Газдiвськiй, Газдовiтий, Газдiнити, Газдувáти, за-, роз- Газдувáтися*, SovUk. with initial г-: *газдiня, газдiвствo, газдувáння, газдiвськiй, газдiнити*; SoCr. *Газдáшак* (Гнатюк ЕЗб. 30, 338), MUK. оу своимъ газдувствѣ (XVIII c.), газдовство, газдуство (XVI—XVIII Дѣже StSl. 7, 162), газдынев Isg. (1788 *ibid.*), газдуйте (1755 *ibid.*), газдуский (XVIII c. *ibid.*). — Subst. *госпóдар, пан*, Тимченко 635.

From Hg. *gazda* 'ts', Тимченко 635, Дѣже StSl. 7, 162, Machek 116, Brückner 137, Sławski 1, 264, a. o.; there is no need to accept the medium of Rm. dial. *gazda* 'ts', suggested by Vrabie 144.

газѣля, газѣль, SovUk. газѣль 'gazelle', ModUk.; BRu. *газѣль*, Ru. *газѣль* (since 1838), Po. *gazela*, etc. — Subst. *дiка козá з вiрути антiлóн*, Орел 1, 177.

From Fr. *gazelle* 'ts', the ultimate source being Ar. *ghazāl* 'ts'.

газѣта Wd. see газѣта.

газолiна, also газилiна, гасолiна AmUk. 'gasoline', first recorded in 1930. — Deriv. *Газолiновий*; abbr. AmUk.: *Газ, Гез*. — Subst. *бензiна*.

From E. *gasoline* 'ts', Рудницький, УОЗ:1, XV, Білаш 200.

газóн 'grass, turf, sward, lawn', ModUk.; BRu. *газóн*, Ru. *газóн* (since 1863), Po. *gazón*, etc. — Subst. *травник, муравá, мiсце, засiяне травóю*, Кузеля 77.

From Fr. *gazon* 'grass, turf, sward, lawn', the ultimate source being OHG. *waso* 'ts', Vasmer² 1, 382, Орел 1, 223, АкСл. 3, 18, Gamillscheg 464, а. о.

гай 1. SoCr. 'branch', first occurrence: XVIII с. (Дэже StSl. 7, 162). — Subst. *вітка, галужка*.

From Hg. *gaj* 'ts', Дэже, 1. с.

гай 2. AmUk. 'guy', first recorded in 1950 (JBR.). — Subst. *хлопець, парубок*.

From E. *guy* 'ts'.

гайда 'flute' Wd. 'potato; idler' ModUk.; Ru. *гайда*, SC., Sln. *gájde*, Cz. *kejdu*, Slk. *gájdú*, Po. *gajda*. — Deriv. *Гайдар, Гайдаш, Гайдати*; FN. *Гайда, Гайдаш*. — Subst. *дідка, сопілка*; Wd. *картопля; нероба*.

From Rm. *gaida* 'flute', the ultimate source being Tk. *gajda* 'ts', Макарушка 7, Шелудько 2, 130, Lokotsch 51, Sławski 1, 250, Vrabie 143, а. о.; the marginal Wd. meaning of 'potato; idler' developed secondarily in the respective dialects.

гайлярдія 'Gaillardia', ModUk. — Subst. *росліна з родіни кошмико-цвітних з гирними квітками*, Бойків 117.

From LLat. *Gaillardia* 'ts'; the plant was so named in 1788, after Fr. botanist *Gaillard*, Klein 1, 634.

гайовий dial. 'forest-gard' (Підляшшя), first recorded in the XX с. (cf. Горбач 10, 23); Po. *gajowy*. — Subst. *гайовий*.

From Po. *gajowy* 'ts', Горбач, 1. с.

гайс Wd. 'kerosene' (Угнів, Воля Висоцька), first recorded in the XX с. (Колодій РМ. 5, 285). — Subst. *нафта*.

A dial. deformation of *Газ*, see газ 1.

гайса Wd. 'carrion, carcass', first recorded in the XIX с. (Желеховський 1, 167). — Subst. *м'яса*.

Origin obscure.

гайслер 'scourging friar, nun', ModUk. — Subst. *фля-Гелант, самобичувальник*.

From ModHG. *Geissler* 'ts'.

гайтан Wd. (Макарушка 9) for гайтан, q. v.

гала Wd. 'leg', first recorded in the XIX с. (Желеховський 1, 167). — Subst. *нога*.

On account of its *r* the word is to be considered a borrowing from Po. *gala* 'eye' with a new meaning developed in Wd., perhaps, in connection with the word *голий*, q. v.

галаван Wd. see галадзан.

галаган, Ed. галаган 'old copper coin (worth about 4 cents); large copper pot; extinguished fire'; dial. 'wooden float (of a fishing net)' (Нижне Подністров'я, Дзєндзелівський ЛБюлетень 6, 41); 'gentian' (Маковієцькі 258); first recorded in the XIX с. (Желеховський 1, 167); Bu. *галаган, гологан*, 'old coin'. — Deriv. FN. *Галаган, Галаган*. — Subst. *давня дрібна монета; мідний казан; погасле вогнище*; dial. *Галагани* Npl. 'дерев'яні поплавки на неводі' (Нижне Подністров'я, 1. с.); Bot. *цицан, терлич* (Маковієцькі, 1. с.).

From Rm. *gologan* 'copper coin', Шаровольський 2, 61, Janów Rm. 16, Ciorganescu 374; according to Младенов 104, followed by Георгиев 262, the Bu. word is "not clear", however Rm. *gologan* is quoted by the latter; semantic variety of *Галаган* in Uk. is without special investigation hardly explainable.

галагахати Wd. 'to chat, prattle', first recorded in the XIX с. (Желеховський 1, 167). — Subst. *базікати*.

Of uncertain origin; Желеховський, 1. с., connects it with *Галамагати*, see галамага.

галагода dial. 'potato', first recorded in the XIX с. (Желеховський 1, 167). — Subst. *картопля*.

A f/e. deformation of *барабо́ля* influenced by such formations as *ґарабо́ля*, *ґа́лґан*, *ґалґа*, etc.

галаго́ла dial. 'ring in sledge-beams' (Житомирщина), first recorded in the XX c. (Лисенко Слл. 18). — Subst. *кі́льце́, які́м скрі́плюютьс́я са́ни в „путса́нках”*.

A f/e. deformation of **балаго́ла* < *балаго́ла*, q. v., with specialized meaning.

галагу́т dial. 'rooster with feathered legs' (Полісся), first recorded in the XX c. (Климчук ЛексПо. 30). — Subst. *півень з гу́стими пе́рами на но́гах*.

A dial. deformation of Po. *katakut* 'rooster', Sławski 2, 33.

галадза́н, *галава́н* Wd. 'large pot', first recorded in the XIX c. (Желеховський 1, 167). — Subst. *каза́н*.

Of uncertain origin; it seems to be a blending of *ґала-ґа́н* 'large copper pot', see s. v., and *каза́н*, q. v.

гала́дні SoCr. 'proud, arrogant', first recorded in the XX c. (Гнатюк ЕЗБ. 30, 338). — Subst. *го́рдий, зухва́лий*.

From Hg. *galád* 'ts', Гнатюк, l. c.

галама́га, *галяма́га* Wd. '(loose) mouth', first recorded in the XIX c. (Желеховський 1, 167). — Deriv. *ґалама́ґати*. — Subst. *пе́лька, пі́ка*.

Of uncertain origin.

гала́дїти Wd. 'to chat, chatter, stutter', first recorded in the XIX c. (Желеховський 1, 167). — Syn. *беле́дїти*.

An o/p. formation based on interj. *ґа!* and influenced by *беле́дїти*, q. v.

галба́н MUK. 'galbanum (bad-smelling gum resin)', cf. *галбану* Gsg. (XVII c.), *кгалбинов* Gpl. (1627). — Subst. *сирі́йська ґу́ма*, Тимченко 635.

From LLat. *galbanum* 'ts', the ultimate source being Hb. *helbenāh* 'ts', Тимченко, l. c., Klein 1, 635.

га́лбена *Amaryllis* L.: 'amaryllis' (Добруджа), first recorded in the XX c. (Горбач 11, 6). — Subst. *жо́вта придоро́жня кві́тка, ма́рілька*.

From Rm. *galben* 'yellow', Горбач, l. c., Cioranescu 352, Vrabie 144.

га́лга Wd. 'grey mullet (fish)', first recorded in the XIX c. (Желеховський 1, 167). — Subst. *кефа́ля*.

Of uncertain provenance.

га́лган 1. MUK. *Maranta galanga* L.: 'galanga[le]', cf. *кгалкгань* (1510), *кгалкгану* Gsg. (1563), *галгану* Gsg. (XVII c.). — Syn. *кама́н*, Makowiecki 24; subst. *зі́лля, що на ньо́му насто́ювали го́рїлку*, Тимченко 636.

A MUK. corrupted form of LLat. *galanga* 'ts', the ultimate source being Ar. *halangān* from Ch. *ko-léung-kéung* 'mild ginger from the region of Kao', Lokotsch 62, Klein 1, 635; see also *кама́н*.

га́лган 2. Wd., *га́вган*, *га́вган* 'ragamuffin, fatter-demon, ragged fellow; rags, trash', Po. *gałgan* (since the XVIII c.), Cz. dial., Slk. *galgán*. — Deriv. Wd. *ґа́лґа́нський* (Стрий). — Subst. *шї́бенник, ла́йдак*; syn. Wd. *гу́нцот; лахмі́ття*.

From Po. *gałgan* 'ts', the ultimate source being ModHG. *Galgen*[-vogel, -schwengel, -strick] 'ts', Sławski 1, 252 - 253; according to РССтоцький 4, 235, it is a direct borrowing from ModHG. *Galgenvogel*; inconvincible.

га́лда dial. 'bribery', first recorded in the XX c. (Шелудько 1, 29). — Subst. *хаба́р*.

From Po. *galda*, *gięlda* 'bourse', the ultimate source being ModHG. *Gilde* 'guild', Brückner 140, Sławski 1, 277, Шелудько, l. c.

гале́аса 'gal[l]eass', first recorded in the XX c. (Бойків 117); Ru. *галейс*. — Subst. *невеличке судно; в XVI й XVII с. найбільше, на галеру схоже, воєнне судно венеційців*.

From Fr. *galéasse* (also *galéace*), the ultimate source being It. *galeazza* (: *gallea*) 'galley', Klein 1, 636.

галеніт see галена.

гале́ота = галі́ота.

галера́ see галера.

галерія́ 'gallery', ModUk.; BRu. *галерэя*, Ru. *галерея* (since 1731), Po. *galeria*, etc. — Subst. *довгий балкón з прикрáсами; довга вузька зала; горішні місця в театрі; приміщення для вистáви мистецьких творів; підземний хіднік у копáльнях або фортецяx; довгий ряд, низка предметів*, Орел 1, 224.

From It. *galleria* 'gallery, church porch', Орел 1, 224, АкСл. 3, 22, Klein 1, 636, Onions 386.

галета́ griddle-cake, ship's (sea) biscuit', ModUk.; BRu. *галета*, Ru. *галета* (since 1875), etc. — Subst. *прóсте пéчиво у вигляді кóржиків (для арміїців у поході, або-що)*, Орел 1, 224.

From Fr. *galette* 'ts', Орел 1, 224, АкСл. 3, 23.

галера́ see галера.

галі́ги Npl. Wd. 'legs', first recorded in the XX c. (Горбач 10, 15). — Subst. *ноги*.

A dial. form of *каліки*, see каліка.

га́лиця Hs. 'poultry; vermin', first recorded in the XIX c. (Желеховський 1, 167). — Subst. *домашня птіця; на-сікóмі; паразіти*.

According to Шелудько 2, 130, the word comes from Rm. *galīta* 'ts', the ultimate source being Bu. *galica*, see *галич*; cf. also Vrabie 144.

Га́лів GN. Galiv (Lk.), first recorded in the XX c. (Falkowski-Pasznucki 112). — Deriv. *Га́лівка, Га́лів потік, Галівча́нський горб*.

A possessive toponym derived from PN. **Гал[о]* : *Гало*, see s. v.

га́лій, SovUk. *га́лій* 'gallium', ModUk. BRu. *ts*, Ru. *гáлли́й*, Po. *gallium*. — Subst. *хемічний елемент Ga, метал уживаний замість живого срібла в техніці високх вакуумів*, Орел 1, 224.

From Lat. *gallium* 'ts', coined by the Fr. chemist Paul-Émile Lecoq de Boisbaudran (1838-1912), the discoverer of this element, from L. Gallia, orig. name of France, Klein 1, 636.

галіма́тья, Wd. *галіма́тіяс* (Стрий) 'galimatias, jargon', ModUk.; Ru. *галиматья́* (since 1803), Po. *galimatias*, etc. — Subst. *нісенітниця, мішаніна*, Орел 1, 224.

From Fr. *galimatias* 'nonsense, gibberish', Орел 1, 224, АкСл. 3, 23, Klein 1, 635, a. o.

га́лінди, SovUk. *га́лінди* (Петров Он. 88) 'Galindi, Baltic tribe (on the banks of the middle Oka river)', known to the OES. chronicles of the XII c. as *голядь* (Лавр. 1, 309), first recorded in the II c. as *Galindai* (Gk. Ptolemy 3:5, 21) and preserved in GN. Po. *Goniadz*, BRu. *Ганязь* (XVI c.). — Subst. „*україняни*”, Рудницький OnUVAN 1, 81.

The name of this ancient Baltic tribe is connected with Lith. *gālas*, Latv. *gals* 'end, border', OPr. *gallan* 'death', Vasmer² 1, 434, Fraenkel 130, Рудницький, l. c., Петров, l. c., a. o.; in this connection it corresponds to such names as *анти, маркомани, україняни*, etc., see s. vv.

галіон 'galleon (large ship)', ModUk. — Subst. *великий еспанський або португальський корабель, що возив коштовні метали з Америки*, Бойків 117.

From Sp. *galeón*, the ultimate source being LLat. *galea* 'galley', Skeat 232.

галіонізм 'religious indifference', ModUk. — Subst. *байдужість у релігійних справах*, Бойків 117.

Derived from the name of *Gallio*, a Roman proconsul, who became a symbol of a careless official, an easy-going indifferent person, Klein 1, 636.

галіота 'gal[li]ot', MUK. *межи кгалетами* (1697), *кгалеть* GrI. (1697); BRu., Ru. *галиота*. — Subst. *голландське судно; невеличка галера, що в XII с. з неї кидали грецький вогонь*, Бойків 117.

From It. *galeotta* (: *galea*) 'ts', Тимченко 636.

галіп[от] 'galipot, gallipot; a resinous substance of certain pines', ModUk. — Subst. *живиця; смола шпилькових дерев, уживана у виробництві ляків*, Орел 1, 224.

From Fr. *galipot* 'ts', Орел 1, 224, Klein 1, 636, а. о.

галір or *галер* SoCr. 'collar', first recorded in 1911 (Гнатюк Езб. 30, 338). — Subst. *ковнір, ковнірець*.

From Hg. *gallér* 'ts', Гнатюк 1. с.

галіт 'gallnut', ModUk. — Subst. *скам'янілий чорнийльний горішок*, Бойків 117.

Formed from Lat. *galla* 'gallnut' with suffix *-it*, Lat. *-itus*, Partridge 853.

галіфе 'riding breeches', ModUk.; BRu. *галіфе*, Ru. *галіфе* (since 1934), etc. — Subst. *особливий фасон військових штанів, вузьких від колін донизу і широкіх угорі*, Орел 1, 224.

Named after the French cavalry general *de Galliffet* (1830 - 1909), Орел 1, 224, АкСл. 3, 24, а. о.

Галіція Wd. 'Galicia (in Western Ukraine)', first recorded in the XX с. (Наконечна-Рудницький 77); Ru. *Галиция* Po. *Galicja*. — Subst. *Галичинá* (see *галич*); iron. *Галилєя*.

From Po. *Galicja* 'ts', being a Latinized form of Uk. *Галичинá*; see also the following entry.

галішен, also *галішин, галішенс, галішмен, рoшан-галішон, галіціян, галішіян*, AmUk. 'Galician, Russian - Galician', first recorded in 1907. — Deriv. *Галишенка, Галицијанка, Галицијанський, Галишєнський, Галишoнський*. — Subst. *галичанни, українці*.

From E. *Galician* 'ts', Рудницький 8, 123, Білаш 201, Poik 72.

галл 'Gaul,' MUK. (in deriv. only:) *кгалицкой Gsg.* (1744), BRu., Ru. *галл* (since 1803). — Deriv. *Галлицізм, Галліканин, -анський, Галльський. Галлізувати, -ання, Галломан, -ія, Галлофоб, -ія*.

From Lat. *Gallus* 'ts', Klein 1, 643.

галювати 'to tan; to stroll', ModUk. — Subst. *дубіти; гуляти, байдикувати*.

From ModHG. *Gall[eiche]* 'gall-oak', the ultimate source being Lat. *galla* 'galling, fretting; gallnut', Sławski 1, 251, Klein 1, 636.

галья 1. 'gala', ModUk.; Po. *gala*. — Subst. *торжествó; святковий одяг (на княжих дворах)*, Кузеля 78; *парадний, урочистий; святковий одяг (узагалі)*, Бойків 117.

From ModHG. *Gala* 'ts', which, in turn, comes from Sp. *gala* : *vestido di gala* 'robe of state'; the ultimate source

is Ar. *khil'ah* 'robe of honour', Klein 1, 634, Skeat 231 - 232; see also гал'янтний.

га́ля 2. AmUk. 'galley', ModUk. — Subst. *шпáльта, колóнка*.

From E. *galley* 'ts'.

га́ля 3. SoCp. 'galley', MUK. у гали (XVII с. Дуже StSl. 7, 175). — Subst. *Галéра||галéра*.

From Hg. *gálya* 'ts', Дуже, 1. с.; see also галéра.

галяма́га Wd. see галама́га.

галя́н 'lover', ModUk. — Subst. *коха́нець, любóвник*, Бойків 117.

From Sp. *galan*, shortened form of *galano* 'gallant', see гал'янтний.

галянтерія Wd. гал'янтéрія, SovUk. галантерéя 'haberdashery', ModUk.; BRu. *галантэ́рэя*, Ru. *галантерéя* (since 1780), Po. *galanteria*, etc. — Deriv. *Гал'янтeрiй-ний*. — Subst. *предмети́ ро́зкоши, туалéту, мо́ди*, Бойків 118.

From Fr. *galanterie* 'gallantry', Орел 1, 224, АкСл. 3, 21, а. о.

гал'янтiн, гал'янтiр 'galantine', ModUk. — Subst. *холоде́ць, драглi*, Бойків 118.

From Fr. *galantine*, the ultimate source being MLat. *galatina* (: Lat. *gelatus* 'frozen'), Klein 1, 634.

гал'янтний, SovUk. галáнтний 'gallant', ModUk.; BRu. *галáнтны*, Ru. *галáнтный* (since 1934), Po. *galant*. — Deriv. гал'янтність, -но. — Subst. *чéмний, чeпýрний, ви-твóрний*.

From ModHG. *galant* 'ts', the ultimate source being Sp. *gala*, see галя 1.

галяре́па see каляре́па.

галяре́та 'jelly, gelatine', ModUk.; Po. *galareta*. — Subst. *драглi з м'яса, ри́б, або́ з фру́ктiв*, Бойків 118.

From ModHG. *Gallert[e]* 'ts', the ultimate source being MLat. *galatina*, see гал'янтiн.

галя́с 'gall[nut], globulous excrescence', MUK. кгалясу Gsg. (XVII с.), кгалясь (1736); BRu. *гал'я́с*, Po. *galas*. — Deriv. *Гал'я́сiвкa, Гал'я́сoвий, Гал'я́сува́ти, -áння*. — Subst. *на́рiст, горiшок на дубóвому лiстi, гарбнiк*, Бойків 118.

From Lat. *galla* 'ts', Sławski 1, 251, Klein 1, 636.

гал'ьба́н 'galbanum, bad-smelling gun resin', ModUk. — Subst. *ли́бiйська рослiна й вiдобута з неi смо́логума*, Бойків 118.

From Lat. *galbanum* 'ts', the ultimate source being Hb. *helbenāh* 'ts', Klein 1, 635.

гал'ьванiзм, SovUk. гал'ьванiзм 'galvanism; treatment of disease by electricity', ModUk.; BRu. *гал'ьванiзм*, Ru. *гал'ьванiзм* (since 1803), Po. *galwanizm*, etc. — Deriv. *Гал'ьванiза́цiя, Гал'ьванiчний, Гал'ьванiзува́ти*. — Subst. *на-у́рка про електрiчність при зiткненнi двох метáлiв або́ метáлу з тéчиво́м*, Орел 1, 225.

Named after the Italian physicist Luigi *Galvani* (1737-98), Орел 1, 225, АкСл. 3, 29, Klein 1, 637, а. о.

гал'ьвано-, SovUk. гал'ьвано- a compound forming element 'galvano-' in such words as *Гал'ьванoметр, Гал'ьва-но-метрiчний, -мéтрiя, -магнетiзм, -магнетiчний, -лoг[iя], -кáвстeр, -кáвстiкa, -кeрáмiкa, -грáф[и]я, -плáстiкa, -плáстiчний, -пунктýра, -скoп[и]я, -стé-и́я, -стeрeотiп[и]я, -тáктiкa, -тáктiзм, -тeрaпéв-тiкa, -тeрaпiя, -тéхнiкa, -тiп[и]я, -тpопiзм, -фapa-*

дизація, -хромія, etc.; ModUk. known to all other Sl. as well.

From the name of Luigi *Galvani*, see the preceding entry.

гальгенгумор, also гальгенгумор (Кузеля 78) 'grim (sorry) humour, reckless merriment', ModUk. — Subst. *гумор шибеника, гумор різначу*, Бойків 118.

From ModHG. *Galgenhumor* 'ts'.

гальман 'calamin, cadmin, galmey', ModUk. — Deriv. *Гальманін* — Subst. *крем'янокислий цинк, одна з найважливіших цинкових руд*, Бойків 119.

From ModHG. *Galmei* 'ts', the ultimate source being LLat. *lapis calamitarius*, Вовк 6 - 7.

гальоген see галоген.

гальон 'gallon; a measure equal to 4 quarts', ModUk. — Deriv. AmUk. *Гальончик*. — Subst. *міра течеив та сипких тил в Англії й США; містить 4 кварта або 4,546 літра в Англії і 3,785 літра в США для течеив, а для сипких речовин — 4,405 літра*, Орел 1, 226.

From E. *gallon* 'ts', Орел 1, 226, Klein 1, 637.

гальонка 'head-covering of lace', ModUk. — Subst. *головний дівочий убір з галунівної сміжки*, Бойків 118.

From ModHG. *Galone* 'galloon', the ultimate source being Fr. *galon* 'ts'.

гальоп 'gallop', ModUk.; BRu. *галоп*, Ru. *галоп*, etc. — Deriv. *Гальопáда, Гальопувáти, -áння*, Wd. *Гальопка* (Кузеля 79), *Гальопзупка* 'ріденька юшка' (Горбач 8, 50). — Subst. *найшвидший біг коня, чвал; тáнець*, Бойків 118.

From ModHG. *Galopp* 'ts', the ultimate source being Fr. *galop* 'ts'.

гальорка see гальорка.

гальоціяніна 'gallocianina', ModUk. — Subst. *барвник ряду оксидофенолів, уживаний у фарбарстві*, Бойків 119.

From It. *gallocianina* (C₁₅ H₁₂ O₅ N₂) 'ts'.

гальоша see кальоша.

гальс, SovUk. галс 'tack', ModUk.; BRu. *галс*, Ru. *галс* (since 1720), etc. — Subst. *положення судна щодо вітру; лінія ходу корабля; постава, бардіж*, Степанковський 204.

From Du. *hals* 'ts' via Ru. *галс*. Meulen 75, 256, Vasmer² 1, 389, Горбач 1, 27.

гальфвінд, SovUk. гальфвінд 'wind abreast, wind abeam, side wind', ModUk.; Ru. *гáлфвинд*, etc. — Subst. *боковий вітер*, Горбач 1, 27.

From Du. *halfwind* 'ts', via Ru. *галфвиндз > гáлфвинд* 'ts', Meulen 74, 256, Горбач, l. c.

гальюн 'head gallery, seamens' head', ModUk.; Ru. *гальюн* (since 1720), etc. — Subst. *передня підводна частина корабля; ватеркльозет для команди на носовій частині корабля*, Бойків 118.

From Du. *galjoen* 'ts', via Ru. *гáльюн* 'ts', Meulen 64 - 65, 257, Vasmer² 1, 390.

гальярда 'galliard', ModUk. — Subst. *скоковий італійський танець; друкарський шрифт, 9-пунктовий*, Бойків 118.

From Fr. *gaillard* 'ts', Klein 1, 636.

гама, also цю-гам, цюгом, чү-гама, AmUk. 'chewing gum', first recorded in 1918. — Subst. *жувальна гума*.

From E. *chewing gum* 'ts', Білаш 203.

гамаша see камаша.

га́мба Lk., Bk., **ге́мба** (Стрий) 'mouth', MUK. за гамбы (XVIII с.); Po. *geba*. — Deriv. *га́мця* (< *га́мбця*, Горбач 12, 8). — Subst. *рот, уста, обліччя*. Приймак РМ. 2, 450; *гїбу (у людіни)*, Дзензелівський 40.

From Po. *geba* 'ts'; re. etymology see губа́.

га́мбіт, SovUk. гамбіт 'gambit; opening move in chess in which the first player risks a pawn to gain an advantage later', ModUk.; BRu. *гамбіт*, Ru. *гамбіт* (since 1875), etc. — Subst. *жертва фігури в дебюті шахової гри з метою здобуття позиційної переваги*, Орел 1, 226.

From Fr. *gambit* which, in turn, comes from It. *gambetto* 'tripping up' Орел 1, 226, АкСл. 3, 32, Skeat 233, а. о.

га́мбріно 'cheese-snack (at beer-drinking)', ModUk. — Subst. *закуска до пива; шматок сїру*, Бойків 119.

The word derives from a Du. PN. *Gambrinus* (ModUk.: *Гамбрінус*) — a legendary king, vendor of beer.

га́мбуритися dial. 'to cast a gloom, to darken' (Житомирщина), first recorded in the XX с. (Паламарчук ЛБюлетень 6, 24). — Deriv. *нага́мбурилось* 'it clouded up'. — Subst. *дїтисся, сїнитисся*, Паламарчук, 1. с.

From Po. *geba* 'mouth, lips', Горбач 10, 21.

га́мєн 'gamin, urchin', ModUk. — Subst. *вїличний хлопчик*, Бойків 119.

From Fr. *gamin* 'ts'.

га́мця see га́мба.

га́н AmUk. 'gun', first recorded in 1963. — Subst. *рушниця, револьвер*.

From E. *gun* 'ts', Білаш 204.

га́наша 'lower jaw, jowl of horse', ModUk. — Subst. *спідня щєлена в коня́*, Бойків 119.

From Fr. *ganache* 'ts'.

га́нглий, гангліон, SovUk. га́нглий 'ganglion', ModUk.; BRu. *га́нглий*, Ru. *га́нглий* (since 1838), etc. — Deriv. *Ган-Гу́лики* (Желеховський 1, 167). — Subst. *нерво́вий вїзол; осере́док, з якого розходяться нерви*, Кузеля 79.

From LLat. *ganglion*, which in turn comes from Gk. *gagglion* 'encysted tumor on a tendon', Klein 1, 639.

га́нгрєна Wd. see гангрєна.

га́нгстер, SovUk. га́нгстер 'gangster', ModUk.; BRu. *га́нгстєр*, Ru. *га́нгстєр* (since 1949), Po. *gangster*, etc. — Deriv. *Ган'стєрство*. — Subst. *бандїт*.

From E. *gangster* 'ts', Орел 1, 226, АкСл. 3, 33, а. о.

га́нгу́лики see га́нглий.

га́ндж, Gsg. -y or -i, dial. also га́нджа (Голоскевич 85), SovUk. га́ндж[a], Wd. ганч, Gsg. -y or -i 'flaw, defect, deficiency', MUK. ганьчъ (XVI—XVIII с. Дєже StSl. 7, 163). — Deriv. *Ганджа́ 'дурєнь'* (Житомирщина Паламарчук ЛБюлетень 6, 24), *Ганджовїтїй, Ганджувїти*, Wd. *Ганчавїй, Ганчовїтїй, Ганчувїти* (Бандрївський ДослМат. 4, 13); FN. *Ганджа, Ганджа*, GN. *Ганджерївка*. — Subst. *фїзїчна ва́да, недобїлє*.

From Hg. *gáncs* 'ts', Дєже, 1. с.; yet, some linguists derive it also from Rm. *gance* 'ts', cf. Шелудько 2, 130, Бандрївський, op. cit. 12.

га́нджа see гандж.

га́ндолити Wd. 'to talk', first recorded in the XX с. (Горбач 10, 14); Po. *gandolić*. — Subst. *говорїти, базїкати*.

From Po. *gandolić* 'ts' (: *gadać*).

Гáничи SoCr. GN. 'Ganychi, Ganya', first recorded in 1402 as *Ganyafalva*, later *Ganya* (1418 Дэже Очерки 62).

The Uk. form of the name is a f/e. version of Hg. *Ganya[falva]*, derived from *gánya* 'fence', palisade'.

ганістер see каністер.

гáнок, SovUk. гáнок 'balcony, veranda[h], porch; corridor (outside)', MUK. кганок (1552), на кганку (1578), гáнок' (1627 Беринда), на кганокъ (1604), ганковъ Grл. (XVII с.), з ганку (XVII с.), з ...кганку (XVII с.), кганки Npl. (XVIII с.), ганки (1766), на гáнок (1772); Po. *ganek*. — Deriv. *Гáночок*, MUK. з кганочком (1649). — Subst. *передсінок; сіни; балькóн; коридóр, Галерія*, Тимченко 636; *рундóк, присінки, підсінья*, Деркач 48; MUK. сѣни, подвóря, пляц', саля, притвор (1627 Беринда).

From ModHG. *Gang*, through Po. *ganek* 'ts', Тимченко 636, РССтоцький 4, 151, Richhardt 50, Sławski 1, 254, а. о.

гáнсом 'hansom', ModUk., Ru. гáнсом. — Subst. *двоколéса бідка з сидінням для візника зздóу*, Бойків 119.

From E. *hansom*, via Ru. *гáнсом* 'ts'; the cab was named after its inventor J. A. *Hansom* (1803-1882), a famous E. architect, Klein 1, 701.

ганч dial. see гандж.

гáня Wd. see кáня.

гáпитися, гáпитиси Wd. 'to look, gaze', first recorded in the XX с. (Рудницький 3, 126), Ru. dial. гáпить 'to shout', Po. dial. *gapić się* 'to gaze'. — Deriv. Wd. *вiгáпитися* (Стрий); FN. *Ганóвич*. — Subst. *дивiтися, глян-дiти*.

From Po. *gapić się* 'ts', which, in turn, comes from *gapa* 'crow', Sławski 1, 255-256, Горбач 8, 33.

гар SoCr. 'ashes; heat', first recorded in 1911 (Гнатюк ЕЗб. 30, 338). — Subst. *пóпил, жар*.

From SC. *gâr* 'ts', Гнатюк, l. с.; see also гар.

гáра 1. 'furrow', first recorded in the XIX с. (Желеховський 1, 167). — Deriv. *ГарáГa*. — Deriv. *Гарувáти, Гарувáти*. — Subst. *рiвчiак*.

Of unknown origin.

гáра 2. AmUk. also кáра, карс, 'car, cars', first recorded in the XIX с. (Желеховський 1, 167). — Subst. *вiз; áвто, автомобiль, вагóн, трамвáй*.

From E. *car* 'ts', Ивах РМ. 3, 392, Рудницький Orbis 1:1, 110, Білаш 204, Жлуктенко 128, Роiк 73.

гáра 3. dial. abbr. of гартóфля, see картóпля.

гарáга : гáра 1.

гарагóля dial. 'potato', first recorded in the XIX с. (Желеховський 1, 167). — Subst. *картóпля*.

A f/e. deformation of барабóля influenced by *ГáлГан, Галýх*, etc.

гарáдж AmUk. see гарáж.

гарáдич, карáдич SoCr. 'steps', first recorded in 1758 (Дэже StSl. 7, 163). — Subst. *схóди*.

From Hg. *garádics* 'ts', Гнатюк, ЕЗб. 30, 338; Дэже, l. с.

гарáж, AmUk. also гарáдж, герéдж, 'garage', ModUk.; BRu. *гарáж*, Ru. *гарáж* (since 1934), Po. *garaż*, etc. — Deriv. *Гаражiна*. — Subst. *присiнок, рундóк*, Орел 1, 226.

From Fr. *garer* 'to make safe, protect', Орел 1, 226, АкСл. 3, 34, Klein 1, 640, а. о.

гаражiна : гарáж.

гарамбúчки аргот 'headlong', first recorded in the XX с. (Горбач 8, 45). — Subst. *стрiмголóв*.

According to Горбач, l. c., it comes from *барамбўцки* — an adv. formed on the basis of: *баран буц(туц)*, a children's play and the respective exclamations: *буц!* or *туц!*, see s. vv.

гарансіна 'madder (dye)', ModUk. — Subst. *порошковий барвник*, Бойків 119.

From Fr. *garance* 'ts'.

гарант 'guarantee', warrantor, guarantor, ModUk.; **гарантія**, Wd. гварантія (Стрий) 'guarantee', ModUk.; BRu. *гарант*, *гарантыя*, Ru. *гарант*, *гарантыя* (since 1803), etc. — Deriv. *Гарантійний*, *Гарантувати*. — Subst. *забезпечення*, *порўка*, Орел 1, 227.

From Fr. *garant*, *garantie* 'ts', Орел 1, 227, АкСл. 3, 35, Klein 1, 685, a. o.

гáрбедж, also *гáрбич* (JBR) AmUk. 'garbage', first recorded in 1951. — Deriv. *Гáрбедж кен*, *Гáрбиджкен*. — Subst. *покидьки*, *сміття*.

From E. *garbage* 'ts', Білаш 204, Жлуктенко 121, Роїк 73.

гарбувати Wd. 'to tan (Стрий), MUK. до... кгарбара (1649). — Deriv. Wd. *вiГарбувати*; GN. *Гарбовач Малій*. — Subst. *гарбувати*.

From Po. *garbować* 'ts', see гарбáр.

гáрва Wd. deformation of *гáвра*, q. v.

гаргáло, **гáрло** Wd. 'throat' (Lk.), first recorded in the XX c. (Верхратський 2, 407); Po. *gardło*. — Subst. *гóрло*.

From Po. *gardło* 'ts', Горбач 10, 35; re. etymology see гóрло.

гаргантюá 'glutton, guzzler', ModUk. only. — Subst. *пенажéра*, Бойків 119.

From Fr. *gargantua* 'ts', the ultimate source being PN. *Gargantua* of Rabelais.

гаргáра Wd. see гар!

гаргáчка Wd. 'throat; Ribes Grossularia L.: gooseberry', first recorded in the XIX c. (Желеховський 1, 167). — Subst. *гортáнка*.

Of o/p. provenance, cf. such words as *ГурГáчка*, *Гурлáчка*.

гаргóнія dial. for георгíнія, see жоржiна.

гаргóші in the expression: на гаргóші, also на горгóші, на грiнгi, на г[ь]iрп[ь]i (=SovUk. гiрги) dial. 'on the back', ModUk. (Горбач 12, 11. — Subst. *на спiнi*).

The word comes from the children's language, being a dim. deformation of: *на каркўси* < *на каркў* 'on the back'.

гаргўлі Npl. 'water-spouts of roof-gutters (or pumps)', ModUk. — Subst. *ўстя рiнов*, Бойків 119.

From Fr. *gargouilles* 'ts'.

гард SovUk. гард 'dam, dike (for fishing)', first recorded in the XVII c. (Шаровольський 2, 63). — Deriv. *Гардувати*; here also *Гардаджiй*. — Subst. *iз, перегорóда на рiчцi для риболóвлi*, Горбач 1, 20.

From Rm. *gard* 'ts', Шаровольський, l. c., Шелудько 2, 129, Горбач, l. c., the ultimate source being OCS. *gradъ*, Cioranescu 354, Vrabie 144.

гáрда SoCr. 'guard', first recorded in the XX c. (Гнатюк ЕЗб. 30, 338). — Syn. *Гвáрдiя*.

From ModHG. *Garde* 'ts', Гнатюк, l. c.

гардаджiй see гард.

гардéль 'halyard, gear', first recorded in the XX c. (Бойків 119); Ru. *гардéль*. — Subst. *галiвка*, *галiвник*, Степанковський 93.

From Du. *kardeel* 'ts', Meulen 90 - 91, 257, Горбач 1, 26.

гардемарін, SovUk. гардемарін 'midshipman', ModUk.; BRu. *гардэмарын*, Ru. *гардемарин* (since 1720), etc. — Subst. *перехідне звання від виховання морської школи до офіцера; звання учня старшої класи в кадетських корпусках (морських) у царській Росії*, Орел 1, 227.

From Fr. *garde-marine* 'ts', Vasmer² 1, 393, Орел 1, 227, Горбач 1, 27.

гарденія 'Gardenia', ModUk.; BRu. *гардэнія*, Ru. *гарденія*, Po. *gardenia*, etc. — Subst. *кущувата рослина з родини маренових*, Бойків 119.

Derived from the name of the Am. botanist Alexander Garden (1730 - 1791), Бойків 119, Klein 1, 640.

гарден-сіті 'garden-city', ModUk. — Subst. *місто-садок, збудоване не комплексами будинків, а поодиночі в садках*, Бойків 119.

From E. *garden-city* 'ts' Бойків 119, l. c.

гардероба 'wardrobe, clothes closet, garderobe', ModUk.; BRu. *гардэроб*, Ru. *гардероб*, Po. *garderoba*, etc. — Deriv. *Гардеробмайстер*. — Subst. *шаха на одіж; убрання; приміщення в театрах, клубах, концертних залах, де залишають верхню одіж; в театрі, де актори передягаються*, Бойків 119.

From ModHG. *Garderobe* 'ts', РССтоцький 4, 228, the ultimate source being Fr. *garderobe* 'ts', Vasmer² 1, 393, etc.

гардибурка dial. see мандибурка.

гардіна 'curtain, bed curtain, hangings', ModUk.; BRu. *гардзіна*, Ru. *гардіна*, etc. — Subst. *завіса, завіна над вікном*, Бойків 119.

From ModHG. *Gardine*, MLoG. *gardine* 'ts' which, in turn, comes from *courtine* 'ts', Vasmer² 1, 393, Бойків, l. c., Орел 1, 227.

гáрдох, гáрдóха dial. for картóх[a], see картóпля.

гарéдж AmUk. see гараж.

гáрець, гáриць Wd. see гáрнець.

гарічка SoCr. see карічка.

гарк Bk. for карк.

гаркотлук Wd. 'servant, house-maid', first recorded in the XX c. (Горбач 8, 41); Po. *garkottuk*. — Subst. 'що б'є горикі', Горбач, l c.; *служниця*.

From Po. *garkottuk* 'ts', Горбач, l. c.

гарлáнка Wd. 'throat', first recorded in the XIX c. (Желеховський 1, 167). — Syn. *гóрло*.

A dial. blending of *горлянка* and Po. *gardlo* 'throat'.

гарліна dial. 'throat', MUK. гáрло (XVIII c.), Po. *gardlo*, for other Sl. see гóрло. — Subst. *гóрло*.

Derived from Po. *gardlo* > **garlo* 'ts', Тимченко 637.

гармóнт 'long primer', ModUk., Po. *garmond*. — Subst. *шрифт, більший від петиту й менший від корпусу*, Бойків 119.

From ModHG. *Garmond* 'ts', the ultimate source being the FN. of the Fr. graveur Claude *Garamond* (1500 - 61).

гарнéля 'shrimp', ModHG. — Subst. *порода морських черепак з дуже смачним м'ясом*, Бойків 119.

From Du. *garnele* 'ts'.

гáр[н]ець, гáриць Wd. see гáрнець.

гарнізón 'garrison', MUK. кгарнизону Gsg. (XVIII c.); BRu. *гарнізón*, Ru. *гарнизон*, Po. *garnizon*, etc. — Deriv. *Гарнізоновий, -зónний*. — Subst. *залóга, військо в місті або фортéці, щоб їх боронити або щоб там перебувати*, Тимченко 637.

From Fr. *garnison* 'ts', Vasmer² 1, 394, Тимченко 1. с., Бойків 119, Орел 1, 227.

гарнір 'garnish; garniture, trimmings', ModUk.; BRu. *гарнір*, Ru. *гарнір*, etc. — Deriv. *Гарнірувати*. — Subst. *придаток до м'ясної чи рибної страви з овочів, каші, макаронів, тощо*, Бойків 119.

From Fr. *garnir* 'garnish, trim', Бойків 1. с., Орел 1, 227.

гарнітур, SovUk. гарнітур, dial. гарнітор (Житомир, Паламарчук ЛБюлетень 6, 24) 'set; furniture suite', ModUk.; BRu. *гарнітур*, Ru. *гарнитур* (since Peter I), etc. — Subst. *добрір предметів одного комплекту; повний чоловічий убір; меблі одного зразка чи стилю, призначені для однієї якоїсь кімнати (вітальні, спальні, тощо)*, Бойків 119.

From ModHG. *Garnitur*, the ultimate source being Fr. *garniture* 'ts', Vasmer² 1, 394, Орел 1, 227.

гарнок dial. 'cup' (Полісся: Колеховичі), first recorded in the XX с. (Лесів JP. 38, 365). — Subst. *горня[тко]*.

From Po. *garnek* 'ts', Лесів, 1. с.

гарнушек dial. 'cup' (Розкішна, Київщина), first recorded in the XX с. (Лисенко ДБюлетень 6, 43), Po. *garnuszek*. — Subst. *горнятко*.

From Po. *garnuszek* 'ts', Лисенко, 1. с.

гарота 'gar[r]ot[t]e', ModUk. — Subst. *залізний нашийник, що ним в Іспанії джушено колись злочинців*, Бойків 119.

From Sp. *garrote* 'ts', Орел 1, 227.

гарсón 'garçon, waiter' ModUk.; Ru. *гарсón* (since 1875). — Subst. *офіціант у ресторані чи кав'ярні, кельнер*, Бойків 119.

From Fr. *garçon* 'ts', Орел 1, 227.

гартенгасце Wd. 'garden-pathway', first recorded in the XX с. (PCСтоцький 4, 236). — Subst. *доріжка в садку*.

From ModHG. *Gartengasse* 'ts', PCСтоцький, 1. с.

гартóфля dial. for картóпля.

гáрчик Нс. [milk-]pot', first recorded in the XX с. (Ломанський 6). — Subst. *дерев'яна посудина на молоко*.

From Po. *garnek* 'ts', with Uk. suffixation *-чик* (i. e. **garn* *-чик*).

гас Wd. (Надсяння, Пшеп'юрська 72) see газ.

гаскóнець 'Gascon', ModUk.; BRu. *гаскóнец*, Ru. *гаскóнец*, etc. — Deriv. *Гасконáда*. — Subst. *житель французької провінції Гаскóнь, що вславилася своєю брехливістю; відси — хвастун, брехун*, Бойків 119 - 120.

From Fr. *Gascon* 'ts', Бойків 1. с.

гаспарóн 'a kind of hat', ModUk. — Subst. *вóвняний капелюх з запалим посередіні дном*, Бойків 120.

From It. *gasparone* 'ts'.

гастрóля, гастрóль, SovUk. гастрóль 'starring-tour' ModUk.; BRu. *гастрóль*, Ru. *гастрóль* (1892: *гастрóль*). — Deriv. *гастролéр, -ка, -ство, -ський, гастролова́ти*. — Subst. *віступ приїжджого актора, гостина*, Бойків 120; *гостинний віступ*.

From ModHG. *Gastrolle* 'ts', Vasmer 1, 261, АкСл. 3, 47.

гáта dial. 'readily' (Добруджа), first recorded in the XX с. (Горбач 11, 6). — Subst. *готóво*.

From Rm. *gáta* 'ts', Горбач, 1. с., Cioranescu 355.

гáтка dial. 'tale' (Надсяння), first recorded in the XX с. (Пшеп'юрська 73). — Subst. *ка́зка, ба́йка*.

From Po. *gadka* 'ts', Горбач 10, 33.

га́тра Wd. 'grate-saw', first recorded in the XIX c. (Желеховський 1, 167). — Subst. *пилá в трáчці*.

From ModHG. *Gattersäge* 'ts', РССтоцький 4, 227, not necessarily via Po. *gatrzystry* as suggested by Шелудько 1, 29.

га́тунок, SovUk. гатунок 'kind, sort, quality; species', MUK. кгатунку Gsg. (1656), гатунку Gsg. (1707), гатунку Gsg. (XVIII c.); Po. *gatunek*, etc. — Subst. *рід, якість походження; відміна родів; предмети з однаковими рисами, що вирізняють їх з-поміж інших предметів*, Бойків 120.

From ModHG. *Gattung* via Po. *gatunek* 'ts', Korbut PF. 4, 496, Тимченко 637, Brückner 136, Орел 1, 227, Шелудько 1, 29, Sławski 1, 261, Richhardt 50; yet according to РССтоцький 4, 155, Орел 1, 227, a. o., the word comes directly from G.

Га́ук FN. 'Gauk', first recorded in the XX c. (Охрим, OnUVAN 20, 9).

From *Гаві́к*, connected with *Га́ва*, see гавá.

га́ура see гáвра.

га́фель, SovUk. гафель 'gaff', ModUk., BRu. *га́фэль*, Ru. *га́фель* (since the XVIII c.). — Subst. *корóтка, товста жердіна прикріплювати вітрило на щоглі; відрізок ясеня, клéна, при стóвбурі, розвилка на форнір*, Бойків 98.

From Du. *gaffel* 'ts', Meulen 64, Vasmer 1, 262, Льохін 135, (extensively:) Горбач 1, 25 - 26.

гах Wd. 'fool, idiot, simpleton', first recorded in the XIX c. (Желеховський 1, 167); Po. *gach*, 'boyfriend', Cz. dial. *hach* 'good-for-nothing (fellow)', OCz. *hachna* 'depreciative designation of women'. — Deriv. *Гахувáтти[ся]*; FN. *Гáх* (Грабець, OnUVAN 27, 7). — Subst. *франт, блазень*.

From Po. *gach* 'boyfriend', the ultimate source being ModHG. *Gauch* 'simpleton, gawk, crow, owl, cuckoo' (as stupid birds), from MHG. *gouch* 'dolt, fool, simpleton', prop. 'cuckoo', Karłowicz 173 - 174, Sławski 1, 245, Шелудько 1, 29; less persuasive is the etymology of this word from *gamrat* 'comrade, boyfriend' advanced by Brückner 130 - 131, PF. 6, 616 - 634, Archiv 29, 117, followed by Berneker 1, 294; the same must be said of its derivation from ModHG. *Geck* 'fool, pop, buffoon', suggested by Malinowski BB. 6, 279, Korbut PF. 4, 402, a. o.

гацамі́ш Wd. 'flying mouse, bat' (Надсяння), first recorded in the XX c. (Пшеп'юрська 73). — Subst. *кажáн, м'ли́к*.

The first element of the compound *Гаца-* derives from *Га́цик*, q. v.; re. second one see миш.

га́цик, га́цок Wd. 'bat' (Lk.), first recorded in the XIX c. (Верхратський 2, 407); Po. *gacek*; Slk. *hacier, hacok*. — Subst. *кажáн, м'ли́к, перга́ч*.

From Po. *gacek* 'ts', Горбач 10, 35; the word itself is connected with *gacie*, see гáчі, Sławski 1, 244.

га́ці, гáчи, гáчі Wd. see гáчі.

гаць dial. 'dam, dike' (Полісся: Колеховичі), first recorded in the XX c. (Лехів JP. 38, 368). — Subst. *гáть*.

From Po. *gać*, see гáть, гáтка.

гбур 'rude, coarse fellow', MUK. гбуръ (XVII c. Шелудько 1, 29); Po. *gbur*. — Deriv. *Гбурувáттий*. — Subst. *губі́ян*, Бандрівський Досл. Мат. 4, 11.

From Po. *gbur* 'ts', the ultimate source being MHG. *gebúr* 'peasant', Шелудько 1, 29, РССтоцький 4, 172, Горбач 8, 39, Korbut PF. 4, 474, Brückner 138, Sławski 1, 268, Kluge 22.

гваздати, гваздяти 'spot, stain, soil', first recorded in the XIX c. (Желеховський 1, 167); Ru. *гваздатся*, Po. *gwazdać*, Slu. *gwazdati*. — Syn. *місити* (Желеховський, l. c.), *мазати* (Велигорський РМ. 3, 275).

Of uncertain origin; some etymologists connect it with *видкрити*, see гид 1., Peterson 66 - 67, Vasmer² 1, 398.

гвалт, SovUk. гвалт 'force, violence, outrage; rape, violation', MUK. кгвалтъ (1596 Зизаній), около квалту (1554), на... кгвалте (1575), кгвалтъ (1582), гвалтъ (1627 Беринда), гвал'ту (XVII c.), квалтъ Gpl. (XVII c.), много гвалтовъ (XVII c.), зъ гвалтомъ (XVIII c.), гвалтъ (XVIII c.); BRu. *гвалт*, Ru. *гвалт*, Вu. *гвалт*, Cz. *kvallt*, Po. *gwalt*. — Deriv. *Гвалтівний*, *Гвалтований*, *Гвалтований*, *з[а]-*, *на-*, *по-* *Гвалтувати*, MUK. кгвал'чу (1596 Зизаній), кгвалтовне (1565), з гвалчення (XVII c.), на тыхъ кгвалтовниковъ (1544). — Subst. *тривога*, *крик*; *насилство*, Орел 1, 227; *проби! рятуйте!* Бойків 120; MUK. крик на поміч, рятуйте! Тимченко 640.

From Po. *gwalt* 'ts', the ultimate source being MHG. *gewalt* 'ts', Гнатюк ЕЗб. 4, 238, Огієнко РМ. 1, 114, Шаровольський 1, 31, Шелудько 1, 29, Преображенский 1, 121, РССтоцький 4, 178, Sławski 1, 382, а. о.

гвार्дія, SovUk. гвार्дія 'guard', MUK. з кгвардиєю (1627), зъ кгвардією (1728); BRu. *гвार्дыя*, Ru. *гвार्дия*, Po. *guardia*, etc. — Deriv. *Гвार्діян*, *Гвार्дієць*, *Гвार्дійський*. — Subst. *військо*, *що первісно становило сторожу найвищих осіб*, Тимченко 640.

From It. *guardia* 'ts', Тимченко, l. c., Преображенский 1, 121, Klein 1, 685, а. о.

гвәрек 'miner, pitman', ModUk. only. — Deriv. *Гварецтво*. — Subst. *гвәрник*; *член Гварецтва*, Бойків 120.

From ModHG. *Gewerke* 'ts'.

гваш Wd. see *гуаш*.

гваша dial. for *кваша*, see *каша*.

гваюля 'guayule', ModUk.; Ru. *гваюла*. — Subst. *кавчукова рослина*.

From Sp. *guayaco* 'ts'; for the ultimate source see the following entry.

гваякіль 'guaiacum', ModUk.; BRu. *гваякіль*, Ru. *гваякіль*. — Subst. *пахуча рідина добувана сухим переганнням смоли Гваякового дерева*, Бойків 120.

Latinized from Sp. *guayaco* or *guayacan* 'ignum vitae' (from a Haitian word), Skeat 253, Klein 1, 685, Вовк 7.

гвельфи 'Guelphs (Guelfs)', first recorded in the XX c. (Голоскевич 86). — Subst. *княжий рід у Німеччині, що його боротьбу за імперську владу підтримував папа римський (за середньовіччя); партія в Італії, в XIX c., що намагалася об'єднати Італію під цивільною владою папи римського*, Орел 1, 228.

From It. *guelfo* 'ts', the ultimate source being OHG. *Hwelp*, orig. a nickname for 'whelp, cub', Орел, l. c., Klein 1, 685.

гвер, also *гвир*, 'rifle, gun, musket', ModUk., Po. dial. *gwer* (Стрий). — Subst. *рушниця*, Бойків 120; *Гвинтівка*, Франко 10, 506; Wd. *кріс*; (арго:) *манліхер*, *костоміха*, *коромисло*, *люшня*, Горбач 6, 9.

From ModHG. *Gewehr* 'a weapon of defence, gun, musket', Шелудько 1, 29, Кириченко РМ. 5, 86, РССтоцький 4, 207, Горбач 6, 9, Kluge 118.

гвєрбри see *гєбри*.

гвинт, **гвінт**, SovUk. гвинт 'screw, vice', MUK. о семи кгвїнтахъ (XVIII c.); Ru. *гвинт*, dial. *хвинт* (Vasmer²

1, 317) Po. *gwint*. — Deriv. *Гвинтівка*, SovUk. *гвинтівка*, *Гвинтійти*, *віГвинтійти*, *Гвинтувати*, *Гвинтовий*, MUK. кгвѣтувокъ Grpl. (1704), кгвѣнтованих Grpl. (1686). — Subst. *скрут*, *звій на шрѣбу*, *теж в рѣри*, Тимченко 614.

From Po. *gwint* 'ts', the ultimate source being MHG. *gewinde*, Тимченко, l. c., Шелудько 1, 29, Brückner 165, Berneker 1, 365, Vasmer² 1, 317, Richhardt 52, a. o.; according to РССтоцький 4, 166, Uk. *гвинт* (*Гвинт*) was borrowed directly from MHG. *gewinde*.

гвіздъ see ГВОЗЬДЪ.

гвінт see ГВИНТ.

гвóздь, гозьдъ Wd. 'nail; money', first recorded in the XX c. (Горбач 8, 40; 11, 6), Po. *gwóźdz*. — Deriv. Wd. *Гвóздик* (Стрий), *Гвóздик*, *Гвóздички* (Маковиеcki 130), FN. *Гвозд*; MUK. гвудзік (XVII c. Гептаглот 20). — Subst. *цвях*, *вухналь*; (pl.) *грóші*.

From Po. *gwóźdz* 'ts', Горбач, l. c.; see гвіздъ.

гвѣзды Npl. Lk. 'stars', first recorded in the XX c. (Stieber 297), Po. *gwiazdy*. — Subst. *зóри*.

From Po. *gwiazdy* 'ts', see звіздá.

Гданськ GN. Gdańsk, MUK. Гданьски (XVII—XVIII Інтермедіі 67); Ru. *Гданьск*, Po. *Gdańsk*. — Deriv. *Гданський*.

From Po. *Gdańsk* 'ts', which (like *Гдѣня*) is usually derived from OPr. *gudde* 'forest; marsh', Staszewski 92, Fraenkel 174; yet, cf. Vasmer ZfslPh. 22, 216, raising doubts about this etymology.

гдáчка Wd. 'throat' (Надсяння), first recorded in the XX c. (Пшеп'юрська 72). — Subst. *гортáнка*.

From Po. *gdakać* 'to cackle', Sławski 1, 268, see кудку-дáк!, кудкудáкати; Po. word is preserved in dial. Uk. *Гдáче* (Лесів JP. 38, 369).

где MUK. see де.

гдѣрати Wd. see гдѣрати.

Гдѣня see Гданськ.

гдѣрати Wd., also гдѣрати (Стрий) 'to grumble, cavil', first recorded in the XX c. (Кузеля-Рудницький 155); Po. *gderać*. — Deriv. *Гдѣравий*, (b/f.): *Гдѣра*, *Гдѣрка*. — Deriv. *дорікати*, *безперервно говоріти*.

From Po. *gderać* 'ts', of uncertain origin, Sławski 1, 269, Бандрівський ДослМат. 4, 12; see also гнѣрати.

гдóва, гдóва Lk. 'widow', first recorded as гдóвици in the XVIII c.; for ModUk. and other Sl. see вдовá. — Deriv. *Гдóвица*, *Гдóвцу*. — Subst. *вдовá*, *вдовіця*.

A dial. form of *вдовá* 'ts', Stieber 248.

гдóля dial. see дóля.

ге! Wd. interj. imitating sound of geese, first recorded in the XX c. (РССтоцький 3, 149). — Deriv. *Ге-Ге-Ге!*, etc., see ге[-ре]!

An o/p. primitive interj. connected with ге!, *Га!*, q. v.

гѣба Wd. 'old lean cow' (Bk.), first recorded in the XX c. (Кміт 54). — Deriv. Bk. *гѣбий* 'пустий, неврожáйний верх' (Кміт, l. c.). — Subst. *старá*, *худá корóва*.

From Hg. *gebe* 'worn-out hack, jade'; its connection with GN. *Giebichstein* (XI c.), suggested by Кміт, l. c., is inconvincible.

гѣбѣрвош SoCr. see гѣрба.

гѣбри, гвѣбри Npl. 'Ghebers, Ghebres: members of the Persian sect of fireworshippers', ModUk. — Subst. *послѣдóвники вѣнна Зороáстра*, *огнепоклóнники в Індїи* *та коло Каспійського моря*, Бойків 120.

From Fr. *guèbre* 'ts', the ultimate source being Pers. *gäbr* 'fireworshipper', Klein 1, 654, a. o.

, гебудзати Wd. 'to roll, wheel; to slip (glide) down' (Bk.), first recorded in the XX c. (Kmit 54). — Subst. *контити без порядку, зсувати в долину*.

From Hg. *göbben* 'to sink down, to go to the bottom'.

гевал, also гевал (Голоскевич 86), гевал, dial. гевель (Сумщина ДБюлетень 9, 107) 'unpolished (uncouth) man, coarse fellow, cad, boor', ModUk. only. — Deriv. *гевалка, геваленко, гевалчук, гевальський, -льство* (Носенко 96 - 97), FN. *Гевало, Гевал[а]*. — Syn. *товніга, муїр, мурміло, хам; неотеса*, Дорошенко ДБюлетень 9, 107.

A f/e. deformation of ModHG. *Gewalt* 'force, power, might' with a specialized meaning: 'a violent person → coarse fellow → brute person'; see also the following entry.

гевальтигер 'military police officer', ModUk.; Ru. *гевальдигер*. — Subst. (*колісь*.) *офіцер, що завідував поліційною частиною в армії*, Бойків 120.

From LoG. *gewaldiger* 'ts', Vasmer² 1, 400.

гевгати see re[-re]!

гевель dial. see гевал.

гевергіна dial. for георгінія, see жоржіна.

гегальт Wd. 'salary', first recorded in the XX c. (PCCToцький 4, 236). — Subst. *плата, платня, жалування*.

From ModHG. *Gehalt* 'ts', PCCToцький, l. c.

гегенна Wd. see геенна.

гегга Wd. see re[-re]!

гегадзи Npl. Wd. see roró[д]з[а].

гегадзник Wd. see roró[д]з[а].

гегалу Wd. see re[-re]!

гегашка Wd. see roró[д]з[а].

ге[-re]! Wd. interj. 'ha!', ModUk.; Ru. *ге!* Po. *ge, ge!*, Cz. dial. *gágati*. — Deriv. Wd. *Гегати, -ання, Гевгати, Гегнути, Геггекати* (Стрий), *Ге-Ге-Ге!*, *Гегга 'гуска'* (Горбач 12, 9), *Геггалу 'ts'* (Рудницький 3, 126); here also *Геггнути, [з]Геггнути* (PCCToцький 3, 149). — Syn. *Га[-га]!*; *ге!, ги!*

An o/p. interj. with initial *g-* instead of *h-* under the influence of "onomatopoeic inclination of the language", PCCToцький, l. c.

гедз Wd. see гедзь.

гедзунук Wd. 'skill, understanding', first recorded in the XX c. (PCCToцький 4, 170). — Subst. *розуміння; вмлість, спрїтніість*, Шелудько 1, 29.

From MHG. *gesin[ung]* 'ts', PCCToцький, l. c.

гедзь, Wd. ге[д]з 'gadfly, breeze, cleg, horse-fly', MUK. гезь-скоктаніє (XVII c.); Po. *giez*. — Deriv. *Гедзін, Гедзень,-ель, Гедзик, Гедзіло, Гедзок, Гедзун, Гецак, з[а]-, до-, по-, роз- Гедзатися, [з-]Гедзитися, [з-]Гедзкати[ся], Гедзелити[ся]*, here also Wd. *Гзітися* (Стрий), *Гзітється скотїна* (Кміт 54). — Subst. *велика мїха кусаюча; коли вона кусає худобу, то худоба дрочитья* (*Oestrus bovis*), Тимченко 642.

From Po. *giez* 'ts' of uncertain origin, Тимченко, l. c., Brückner 140, (with extensive bibliography:) Sławski 1, 278.

гедкати Wd. 'to tickle, titillate' (Lk.), first recorded in 1902 (Верхратський 2, 407). — Subst. *лоскотати*, Грінченко 1, 348.

A dial. deformation of *Гедзкати* with a specialized meaning, see гедзь; yet, according to Шелудько 2, 130, it is identical with *Гідати*, q. v.

гédло dial. 'order', first recorded in the XIX c. (Желеховський 1, 168). — Subst. *приказ*.

Of uncertain origin; perhaps it is a dial. deformation of Po. *godło* 'parole, emblem, symbol, motto'.

гез 1. Wd. for гедз, see гедзь; 2. AmUk. for газ, see газ.

гезéнк 'socket, deep level, bottom of a pit', ModUk. — Subst. *колодязь у копа́льні, що сполучає доли́нню Галéрію з горі́шньою*, Бойків 120.

From ModHG. *Gesenk* 'ts'.

гезу́нд dial. 'health', first recorded in the XIX c. (cf. Грінченко 1, 348). — Deriv. *Гезу́нд!* interj. 'to your health!' (РССтоцький 4, 234). — Subst. *здоров'я*, Шелудько 1, 29; *на здоров'я!*

From ModHG. *gesund* 'healthy'.

гезу́х Wd. 'request, petition', first recorded in the XX c. (РССтоцький 4, 214). — Subst. *прохánня*.

From ModHG. *Gesuch* 'ts', РССтоцький, l. c.

гéйзер, SovUk. гéйзер 'geyser', ModUk.; BRu. *гéйзер*, Ru. *гéйзер* (since 1838), etc. — Subst. *гаря́че джерелó, що викидає через лійкува́ту відту́лну періодично ма́су гарячо́ї води́, до 125 метрів завви́шки*, Бойків 120.

From Ic. *geyser* 'ts' probably via ModHG. *Geyser* 'ts', Акуленко 140, Орел 1, 228, Vasmer² 1, 401, Klein 1, 654, a. o.

гейлі́ський 'Gallic', first recorded in the XX c. (JBR). — Subst. *Гальський*.

From E. *Gallie* 'ts'.

гейм AmUk. 'game', first recorded in 1942. — Subst. *заба́ва, гра*.

From E. *game* 'ts', Білаш 207.

гейп SoCr. 'threshing machine' (Хуст), first recorded in the XX c. (Дзендзелівський StSl. 10, 89). — Deriv. *Гейповáти* 'молоті́ти'. — Subst. *молоті́лка, молотáрка*.

From Hg. *gép* 'ts', Дзендзелівський, l. c.

гéйрок, гíйрок dial. 'suit', first recorded in the XIX c. (Гнатюк ЕЗб. 4, 238). — Subst. *каба́т, сурду́т*, Гнатюк, l. c.

From ModHG. *Gehrock* 'ts'.

гейт, also гийч, AmUk. 'gate', first recorded in 1933. — Subst. *ворóта*.

From E. *gate* 'ts', Івах РМ. 3, 392, Білаш 207, Роїк 75.

гейч AmUk. 'gauge', first recorded in 1928. — Subst. *залі́зний мі́рні́к*.

From E. *gauge* 'ts', Білаш 207.

гéйша, SovUk. гéйша 'geisha', ModUk.; BRu. *гéйша*, Ru. *гéйша*. — Subst. *публі́чна танцю́вниця в т. зв. чай́них хатка́х у Япо́нії*, Бойків 120; dial. *жіно́ча за́чіска; жіно́чий ве́рхній одяг* (Сумщина), Дорошенко ДБюлетень 9, 106.

From Jp. *gei-sha* 'artistic person', Орел 1, 228, Klein 1, 645, a. o.

гéл! interj. imitating the voice of geese, first recorded in the XIX c. (Желеховський 1, 168). — Deriv. *Гéл!ати, -ання, Гел!отáти, -áння, Гел!отáти, -áння, Гéл-Гел!*; see also гeль-гeль! — Syn. *Гep!*, РССтоцький 3, 153.

An o/p. interj. connected with *Гe!*, q. v.

гeл! see гeль!

гéла 1. гéлавий, etc., see кiла; **гéла** 2. dial. 'potato' (Черкащина), first recorded in the XX c. (Лисенко ЛБюлетень 6, 10). — Subst. *сорт карто́плі*.

A b/f. from *Гелка*, q. v., with specialized meaning transfer.

гелд Wd. (арго) 'money' (Львів), first recorded in the XX c. (Рудницький 3, 126), Po. dial. *geld*. — Subst. *гроші*.

From ModHG. *Geld* 'ts', Рудницький, I. c.

гелево Wd. 'abdomen, large belly' first recorded in the XIX c. (Желеховський 1, 168). — Deriv. *Гелевач*, *Гелеватий*. — Subst. *черево*.

A Wd. formation based on *Гела* < *кіла*, q. v.; according to РССтоцький, *Slavia* 5, 36, it comes from Hg. *gelyva* 'swelling'; inconvincible.

гелёртер 'learned man' ModUk.; Ru. *гелёртер* (since 1892). — Deriv. *Гелёртерство*. — Subst. *учений в іронічному розумінні, обмежений*. Бойків 120.

From ModHG. *Gelehrter* 'ts', АкСл. 3, 60.

гелета, also *гелета* (РССтоцький *Slavia* 5, 36) 'wooden cask', MUK. *кгелетка* — *стамна*, *жбань* (XVII c. Алфавит 29, 30). — Deriv. *Гелетка*, Wd. *Гілетка*, (Кузеля 80), Bk. *Гелетя*, *Гілетя* (Кміт 54). — Subst. *діжка*, *бочівка*, *ведро*, *фаска*; *чвэртка*, Кузеля, I. c.

From Rm. *găleată* 'ts'. Puşkariu 60, Кузеля ЗНТШ. 97, 222, РССтоцький, I. c., Vincenz 10, (extensively:) Vrabie 144.

гелзкий Wd. 'slippery' (Lk.), first recorded in the XIX c. (Верхратський ЗНТШ. 3, 192), Po. *kiełzki*. — Subst. *ковзкий*.

From Po. *kiełzki* 'ts', ultimately related to *ковзкий*, see *кóвзати*.

гелка Wd. 'bump, swelling, lump, wen', ModUk. — Subst. *опухлина*.

From Rm. *gilcă* 'ts' of obscure origin, cf. Vrabie 144, Шелудько 2, 130.

гелкотати : *гел!*

гелюх dial. 'viscera, intestines, belly, paunch; big-bellied person', first recorded in the XX c. (Грінченко 1, 348). — Subst. *нутроці*; *черево*; *черева́нь*.

Deriv from *Гела*, see *кіла*.

гель-гель! dial. interj. imitating the voice of geese, first recorded in the XX c. (РССтоцький *Slavia* 5, 42). — Deriv. *Гелькотіти*||*Гилькотіти*, *Гельгати*, *-ання*, *Гелькати*, *-ання*. — Суп. *Гел!*

An o/p. interj. connected with *Гел!*, *Гел!*, see s. vv.

гельгів, Gsg. *-гова* Wd. 'kind of axe', first recorded in the XX c. (Шухевич 1, 175 - 176). — Subst. *рід топора*.

Perhaps from Rm. *gherghef* 'embroidery-needle, -frame'.

гельтунок dial. 'care, guard', first recorded in the XX c. (Шелудько 1, 29). — Subst. *турбота*, *догляд*.

From ModHG. *Geltung* 'worth, value', with specialized meaning: 'care'.

ге́ма, SovUk. *ге́ма* 'gem, cameo', ModUk.; BRu. *ге́ма*, Ru. *ге́мма* (since 1838), etc. — Deriv. *Гемація*, *Гемуля*. — Subst. *художня ка́мея*; *коштóвний ка́мінь у доро́гій опра́ві*, Бойків 120.

From Lat. *gemma* 'precious stone, gem, jewel', Бойків, I. c., АкСл. 3, 63, Klein 1, 646, a. o.

гема́йнер Wd. 'private (soldier)', first recorded in the XX c. — Subst. *рядовік*.

From ModHG. *gemeiner* (Soldat), РССтоцький 4, 205.

ге́мба Wd. see *га́мба*.

гѐмблер 'gambler', first recorded in the XX c. (JBR). — Subst. *газардѐвий грач*.

From E. *gambler* 'ts'.

гѐмзати, dial. гѐмзати 'to tickle, titillate', ModUk.; Po. *giemzać*. — Subst. *лоскотáти*.

From Po. *giemzać* 'ts', РССтоцький *Slavia* 5, 41, *Sławski* 1, 277; see also гѐмзати.

гѐмія 'large boat', ModUk., Ru. *комьяга*, Bu. *гемія*, SC. *džèmija*, Po. *kom[i]ęga*. — Subst. *велі́ке судно́*, Горбач 1, 20.

From Tk. *gemi* 'ts', Miklosich TE. 2, 114, Макарушка 11, Berneker 1, 300, Lokotsch 56, Горбач, l. c.

гемоні́ї 'Gemonies', ModUk. — Subst. *в'язни́ця в давньо́му Рі́мі, де ка́рано в'язнів на го́рло, власне крúча, з яко́ї скі́дано трі́пни в Ті́бр*, Бойків 120.

From Lat. *Gemōniae* 'ts', Бойків, l. c., Klein 1, 646, a. o.

гѐмсбарт Wd. 'chamois-beard', first recorded in the XX c. (РССтоцький 4, 231). — Subst. *ца́нова борода́*.

From ModHG. *Gemsbart* 'ts', РССтоцький, l. c.

гѐмуля: гѐма.

генг, also генк, гѐнек, гѐник, гѐнік, гѐнік, гѐнік, гѐнік, гѐнок, AmUk. 'gang', first recorded in 1915. — Deriv. *Гѐнгстер*. — Subst. *брига́да робітників*.

From E. *gang* 'ts', Івах РМ. 1, 211, Рудницький УО. 3:1, XV, Білаш 207, Роїк 76.

генгері́ця dial. for тенгері́ця, q. v.

генгѐритися Bk. 'to be capable, able; to hold on firmly', first recorded in the XX c. (Кміт 54). — Deriv. *заГѐнГѐритися* 'завда́тися, запі́нитися; робі́тися го́рдим'. — Subst. *задава́тися, трима́тися го́стро*.

Because of its -ен- the word seems to be a borrowing from Po. **gegorzyc*, cf. Cz. *gagořiti*.

гѐндзер dial. 'large bottle (in wicker basket)' (Житомирщина), first recorded in the XX c. (Лисенко Сл. 18). — Subst. *обплѐтений лозо́ю скляни́й бѐтель*.

From Po. *gąsior* 'large bottle', see гѐньцюр.

генерáтор Wd. see генерáтор.

генерáція, Wd. see генерáція.

гѐнзѐра Wd. 'Gentiana: gentian', first recorded in the XIX c. (Желеховський 1, 168). — Subst. *джинджѐра*.

From Rm. *ghințură* 'ts', the ultimate source being Lat. *Gentiana*, Vrăbie 145.

Гѐник see Євгѐній; гѐник AmUk. see генг.

генігенд Wd. 'sufficient[ly]', first recorded in the XX c. (РССтоцький 4, 221). — Subst. *достáтньо*.

From ModHG. *genügend* 'ts', РССтоцький, l. c.

гѐнік AmUk. see генг.

геніта́лії 'genitals', ModUk.; BRu. *геніта́лії*, Ru. *геніта́лии*, etc. — Deriv. *Геніта́льний*. — Subst. *статеві́ органи*, Бойків 120.

From Lat. *genitalia* 'ts', Бойків, l. c., Klein 1, 648, a. o.

генітив 'Genitive (case)', ModUk. — Subst. *в грама́тці* — *родови́й відмінок*, Бойків 120.

From Lat. *casus genitivus* 'ts' Орел 1, 228, Klein 1, 648, a. o.

генѐн 'long-tailed monkey', ModUk. — Subst. *африка́нські ма́впи з до́вгими кінці́вками й хвостом, чудѐво ла́зять по дере́вах*, Бойків 120.

From Fr. *guenon* 'ts'.

геноцид, геноцидія 'genocide', ModUk. — Subst. *винищення живої субстанції раси, народу, класи, партії чи будь-якого угруповання релігійного, політичного*, Орел 1, 228.

From Gk. *génos* 'race' tribe', and Lat. *caedere* 'to kill', Орел, l. c., Klein 1, 648, a. o.

генціяна 'Gentiana: 'gentian', ModUk. — Subst. *росліна з родіни тирличуватих, доволітніх трав, широко вживана в медицині*; Бойків 120.

From Lat. *gentiana* 'ts' Klein 1, 649, a. o.; see also *гэнзюра, джінджора*.

геньсьор dial. see *геньцюр*.

геньцюр dial. 'large bottle' (Житомирщина), first recorded in the XX c. (Паламарчук ДБюлетень 6, 24); Po. *gqsior* (taken over into Uk. dialects as *Геньсьор*, cf. Лесів JP. 38, 369). — Subst. *сулія*, Паламарчук, l. c.

From Po. *gqsior* 'ts', Горбач, l. c.

geo- see *geo-*.

Гео́рг Wd. for Ге́оргій, see Ю́рій.

георгіна dial. for георгінія, see жоржі́на.

гепа́рд 'guopard; cheetah', ModUk.; Ru. *генáрд* (since 1863). — Subst. *дикий кіт (Азія, Африка)*, Орел 1, 229.

From Fr. *guépard* 'ts', Орел, l. c., АкСл. 3, 75, Klein 1, 685, a. o.

гер! interj. imitating the voice of geese, first recorded in the XX c. (РССтоцький 3, 153). — Deriv. *Герґотáти, -áння, Герґотíти, -íння, Герґáвка, Герґелі́ця*; here also dial. *Герґати, Гурлі́ка, Горґотáти* (Климчук ЛексПо. 30). — Суп. *Гел!* РССтоцький, l. c.

An o/p. interj. connected with *Гел!*, q. v.

гер, гір 'Aegopodium Podagraria L.: goat's-foot, goutweed', first recorded in the XIX c. (Желеховський 1, 168). — Deriv. FN. *Гéрич, Гéровський, Гéрус*, GN. *Гéричова, Гéриця, Гéринка* (Бойк. 54, 85) and deriv. FN. *Геринóвич* (EY. 2, 474). — Subst. *яглиця, дяглиця, снітка, снітка, снить, шéлест*, Makowiecki 8.

From Po. *gier, giersz* 'ts', the ultimate source being ModHG. *Giersch* 'ts', Шелудько 1, 29.

герáвт also гира́вт, герáвт, AmUk. 'get out', first recorded in 1918. — Subst. *Геть! забира́йся!*

From E. *get out* 'ts', Білаш 209; *r* instead of *t* under the influence of **герáвс!**, q. v.

герáнія 'Geranium', ModUk.; BRu. *герáнь*, Ru. *герáнь* (since 1838), etc. — Subst. *журавéльник, калáчки — рід двопроябцевих зіллястих або півчагарових рослин род. журавéльникових, з пахучим листям і квітами*, Бойків 120.

From Lat. *geranion, geranium* 'cranesbill' the ultimate source being Gk. *géranos* 'crane', АкСл. 3, 75-76, Klein 1, 651, a. o.

гérба, гérбиш, гérбéвош, гéбэрвош SoCr. 'fire-iron, poker', first recorded in the XX c. (Дзензелівський 27). — Subst. *кочерéжка у вигляді залізного прута, загнутого на кінці, для поправління дров і т. ін. у плиті*, Дзензелівський, l. c.

From Hg. *görbe[s]* 'crooked, bent, hooked'.

Гéргард[т] PN. 'Gerhardt, Gerard' first recorded in the XX c. (Голоскевич 86).

From ModHG. *Gerhard* 'ts'.

гérпати dial. for *Герґотáти*, see **гер!**

герга́чки Lk. — a dial. deformation of *герга́чка*, see *гого́[д]з[а]*.

гергелі́ця Wd. 'corn-weevil, grain-moth', first recorded in the XIX c. (Желеховський 1, 168). — Subst. *збіжеві́й довгоно́сик*.

From Rm. *gărgăliță, gărgăriță* 'ts', Шелудько 2, 130.

герге́чки, герге́чник Lk. — a dial. deformation of *гега́чка*, see *гого́[д]з[а]*.

гергі́на, гергі́нія dial. for *георгі́нія*, see *жоржі́на*.

герго́нія dial. for *георгі́нія*, see *жоржі́на*.

герготати́, герготі́ти see *гер!*

гергу́ль dial. 'crab' (Нижне Подністров'я), first recorded in the XX c. (Дзендзелівський ЛБюлетень 6, 41). — Subst. *вели́кий рак*.

Origin obscure.

герда́н, dial. also *гирда́н, герда́н*, (rarely) *дьорда́н* (Кримський ИзвОРЯС. 11:3, 377) 'head-band, necklace (with coral beads)', first recorded in the XIX c. (Желеховський 1, 168). — Deriv. *Герданкі́* (Кримський, l. c.), FN. *Герда́н-Заклі́нська* (ЕУ. 2, 474). — Subst. *широ́ка стрі́чка, ви́шита дрі́бними па́цьорка́ми, що ї́ но́сять в За́хідній Украї́ні дівча́та на ши́й, а парубкі́ на бри́лях — сі́лянка*, Бойків 120; *драбінка*, Кузеля 81.

From Rm. *gherdan* 'ts', Шелудько 2, 130, РССтоцький Slavia 5, 37, Vincenz 9, Cioranescu 361.

герэ́га, гірэ́га, SovUk. *герэ́га* 'top; draughts', first recorded in the XIX c. (Желеховський 1, 168). — Deriv. *герго́ваня* (Маковієcki 70), GN. *Герэ́джина*. FN. *Герэ́чка*. — Subst. *дзі́га; гра в да́мки*.

From Hg. *görög* 'Greek', Гнатюк ЕЗб. 30, 338; semantic connection with the original word is not quite clear.

герэ́дж, also *гара́дж*, AmUk. 'garage', first recorded in 1930. — Deriv. *Герэ́джмен*. — Subst. *гара́ж*.

From E. *garage* 'ts', Білаш 209, Поік 76.

герэ́нда, гирі́нда SoCp. 'beam, girder', MUK. *геренді́* (= *gerendi*, 1770, Дуже StSl. 7, 163). — Subst. *сво́лок, трам*, Гнатюк ЕЗб. 4, 238.

From Hg. *gerenda* 'ts', Дуже l. c., Дзендзелівський 130.

геречу́н dial. for *карачу́н*, see *крачу́н*.

гері́ля, гері́лья 'guerilla', ModUk. — Deriv. *Гері́льє-ри*. — Subst. *еспáнські партиза́ни за війни́ з Наполео́ном (1808 - 14)*, Орел 1, 229.

From Sp. *guerrilla* 'little war', Орел, l. c.; Klein 1, 686, a. o.

Гэ́риня GN. see *гер*.

Гэ́рич FN. 'Gerych' see *гер*.

герішувати́й (= *гэрышуваты́j*) dial. 'red-white (horse)' (Полісся), first recorded in the XX c. (Климчук ЛексПо. 30). — Subst. *черво́ний з бі́лим (про ко́ня)*.

Origin uncertain; perhaps it is connected with *гер*, q. v.

герлі́га Wd. see *гирлі́га*.

герлфре́нд, also *гірлфре́нд* (JBR) AmUk. 'girlfriend', first recorded in 1951. — Deriv. *Гі́рлфре́ндка*. — Subst. *коха́нка; пріяте́лька*.

From E. *girlfriend* 'ts', Білаш 210.

герля́нка Wd. 'throat' (Hc.), first recorded in the XX c. (Vincenz 2). — Subst. *горля́нка*.

A blending of Uk. *горля́нка* and Rm. *gîrlă* 'throat'.

гермінатор 'germinator', ModUk. — Subst. *апарат для пророщування насіння*, Орел 1, 229.

From Lat. *germinare* 'to sprout, bud', Орел, I. с., Klein 1, 652, а. о.

гэрок Wd. see гэйрок.

герувати, гирувати dial. for *керувати*, q. v.

герундій, герундіом 'gerund', ModUk.; BRu. *герундый*, Ru. *герундий*, etc. — Deriv. *Герундів*, *Герундівум*. — Subst. *віддієслівний іменник в латинській та англійській мовах*, Орел 1, 229.

From Lat. *gerundium* 'ts', Орел, I. с., Klein 1, 653, а. о.

герунок 'bevel', ModUk. — Subst. *столярський струмент, уживаний при наклеюванні кахель на стіну на подібну косою накутника*, Бойків 120.

From ModHG. *Gehrung* 'ts'.

Герус FN. 'Gerus', see гер.

гестапо, Ed. гестáпо 'Gestapo', ModUK.; BRu. *гестапа*, Ru. *гестáпо* (since 1949), etc. — Deriv. *Гестапівець*, *Гестапівський*. — Subst. *німецька тайна поліція з часів Гітлера*.

From the abbreviation of *Geheime Staatspolizei* 'secret state police' АкСл. 3, 86, Klein 1, 654, а. о.

гэстка (Поділля), гэска Wd. (Стрий) 'shoulder — part of the shirt', first recorded in the XX с. (Мельничук, cf. Горбач 10, 24). — Subst. *опліччя сорочки*.

From Po. *gieszko* 'burial shirt' Горбач, I. с.

гест спікер AmUk. 'guest speaker', first recorded in 1963. — Subst. *промовець ість*.

From E. *guest speaker* 'ts', Білаш 210.

гэтра, Ed. гётра 'gaiter', ModUk., Ru. гетры (since 1934). — Subst. *накривка на черевік (з Гудзиками)*.

From Fr. *guêtre* 'ts', АкСл. 3, 87.

гётто, SovUk. гётто 'ghetto', ModUk.; BRu. *гэта*, Ru. *гётто* (since 1863), etc. — Subst. *призначена для мешкання жидом ділянка в місті*, Орел 1, 229.

From It. *ghetto* 'ts', Орел, I. с., АкСл. 3, 87, Klein 1, 654.

гэфэхт Wd. 'fight', first recorded in the XX с. (РССтоцький 4, 207). — Subst. *бітва*.

From ModHG. *Gefecht* 'ts', РССтоцький, I. с.

гецак Wd. see гедзь.

гешэфт, SovUk. гешэфт 'speculation, profiteering, business (on a lower scale)', ModUk.; Ru. *гешэфт* (since 1892). — Deriv. *Гешэфтмакер*, *Гешэфтяр*, *-ство*, *-ський*, *Гешэфтмакерство*, *Гешэфтмакерський*. — Subst. *вігідна оборудка, спекуляція дрібного Гатунку*, Бойків 121.

From ModHG. *Geschäft* 'ts', РССтоцький 4, 230, АкСл. 3, 87, Орел 1, 229.

гешіхта Wd. apó 'first year student' (Львів), first recorded in the XX с. (Горбач 8, 50 - 51). — Subst. *студент першого року*.

From ModHG. *Geschichte* 'history' („бо вивчали тут курс історії філософії, Церкви, Старого завіту”), Горбач, I. с.

ге! interj. dial. in chasing horses (Добруджа), first recorded in the XX с. (Горбач 11, 7). — Subst. *війо!*

An o/p. primitive interj. like *ге!*, *га!*

гэгя dial. for дэдя, see дэдя.

гéла Wd. see кiла.

герáб AmUk. гирéп.

герéга dial. '(roofed) market' (Добруджа), first recorded in the XX c. (Горбач 11, 7). — Subst. *крiтий ба-зiр*.

From Rm. *gheretă* 'ts', the ultimate source being Fr. *guérite* 'sentry-box', Горбач, l. c., Cioranescu 361.

гжбeт Wd. 'spine, backbone', (Надсяння), first recorded in the XX c. (Пшeп'юрська 73), Po. *grzbiet*. — Subst. *хрe-бéт*.

From Po. *grzbiet* 'ts', Горбач 10, 33; re. etymology see хрeбéт.

гжéндзiль Wd. 'plough beam' (Надсяння), first recorded in the XX c. (Пшeп'юрська 73). — Subst. *грядiль плiга*.

From Po. *grzędziel* 'ts', Горбач 10, 33; see also грядiль.

гзимс 'cornice, jutting', ModUk.; Ru. *гзымс* (since 1712), Po. *gzyms*, etc. — Subst. *карниз, горiшня оздóба архiтекту́рного мiру, пéчi, шáхви, кóмина; лiштва, що на нéй вiшають завiсу, порт'єру*, Бойкiв 121.

From ModHG. *Gesims* 'ts', probably via Po. *gzyms* 'ts', Орел 1, 229, Vasmer² 1, 404.

гзiтися Wd. see гeдзь.

гзунс dial. 'sense, wit, mind' (Умань), first recorded in the XX c. (Гринченко 1, 349). — Subst. *глуд*.

Origin uncertain; the word seems to be connected with *Гезунд* 'health', q. v., with a semantic change: 'physical health → mental health'.

гiба dial. see гéба.

гивт Wd. 'draught, swallowing, gulp' (Lk.), first recorded in the XX c. (Верхратський 2, 407). — Subst. *ков-т[óк]*, Гринченко 1, 349.

Doubtlessly from older Lk. **гилт* which, in turn, comes from PS. **gzltz*, see глот 1.

гиглá Wd. for *илá* (Желеховський 1, 168), q. v.

гiгнути dial. for *гéгнути*, see ге!

гiгу - гiгу! interj. in children's play, first recorded in the XX c. (Горбач 12, 9). — Subst. *перерiзувати шiю кiнци́м долóни (як забáва)*, Горбач, l. c.

A variable of *ге![-ге!]*, q. v.

гiдати Wd. 'to tickle, titillate', first recorded in the XX c. (Шелудько 2, 130). — Subst. *лоскотáти*.

From Rm. *gidila*, *gidili* 'ts', the ultimate source being Tk. *gidiklanmak* 'ts', Cioranescu 366; yet, according to Шелудько, l. c., is connected with *гéдкати*, q. v.

гiдзати Wd. 'to annoy, tease, vex' (Bk.), first recorded in the XX c. (Кмит 54). — Deriv. *гiдзнути*. — Subst. *до-кучáти*, Кмит, l. c.

Based on *гeдз[ь]*, q. v.

гiдня Wd. 'block' (Bk.), first recorded in the XX c. (Кмит 54). — Subst. *брiла, щось грубéзно вели́ке*, Кмит, l. c.

Origin obscure.

гiйрок dial. see гeйрок.

гийч AmUk. see гeйт.

гiла Wd. for кiла, q. v.

гилéндити (=гылéндыты) dial. 'to grumble, whine, demand' (Полiсся), first recorded in the XX c. (Климчук ЛекПо. 30). — Subst. *ни́ти, настóювати*.

From Po. *gładzié* 'whine' (related to *gładzić*, see глядіти), Brückner 141.

гиленькати dial. 'to tinkle, ring' (Житомирщина), first recorded in the XX c. (Паламарчук ЛБюлетень 6, 25). — Subst. *дзвоніти* (протяжно, в одійн дзвін).

A dial. form of *дзеленькати*, q. v.

гилєтя Bk. see гелєта.

гилун : **гіла**, see кіла.

гильготати, **гильготіти**, **гілгат** dial. 'to tickle, titillate' (Полісся), first recorded in the XX c. (Лисенко Сл. 18). Deriv. *загильготат[ь]*, *загілгат*. — Subst. *доскомати*.

Origin obscure; perhaps it is connected with *гіда-ти*, q. v.

гімба dial. for гємба, q. v.

гингириця dial. see тенгеріця.

гіник AmUk. see генг.

гинятий Wd. 'delicate' (Bk.), first recorded in the XX c. (Кміт 55). — Subst. *що не хоче їсти, ніжний, делікатний*.

Of uncertain origin; perhaps it comes from Hg. *kényes* 'delicate'.

гіра Wd. 'leg' (Романів), first recorded in the XX c. (Горбач 7, 41). — Subst. *нога*.

From Gy. *gerá*, *geró*j, Горбач, l. c.

гіравт AmUk. see геравт.

гирготати dial. for герготати, see гер!

гирд dial. see кирд.

гірєп, also герєп, гірап, гераб, гєдап, гарєп, AmUk. 'get up, giddap', first recorded in 1907. — Subst. *наказ конєві: іді!*

From E. *get up, giddap*, 'ts', Білаш 210.

гіриг SoCr. 'merchant', first recorded in the XX c. (Гнатюк ЕЗб. 4, 238). — Subst. *грек, купець*.

From Hg. *görög* 'Greek', Гнатюк, l. c.

гірінда see герєнда.

гірічка SoCr. see карічка.

гірл AmUk. 'girl', first recorded in 1963. — Subst. *дівчина*.

From E. *girl* 'ts', Білаш 211.

гірланка Wd. 'throat', first recorded in the XIX c. — Subst. *гірло*.

A dial. blending of *горлянка* and *Гірла*, see s. v.

гірліга, герліга, герліга, гирліга 'shepherd's curved staff', first recorded in 1862 (Грінченко 1, 349). — Subst. *дівга палиця пастуха овєць*, Кузеля 82.

From Rm. *gherlă* 'prison', with a specialized meaning; see also гірло.

гірліка see гер!

гірліна see гер!

гірліч dial. 'irrigation channel' (Нижне Подністров'я), first recorded in the XX c. (Дзензелівський ЛБюлетень 6, 41). — Subst. *відведений від річки канал, водбю з якого поливають городину*.

From Rm. *gîrlă* 'mouth, estuary', see гірло.

гірло dial. 'shepherd's curved staff' (Черкащина), first recorded in the XX c. (Лисенко ЛБюлетень 6, 10). — Subst. *дівга палиця з закарлюкою на кінці*, Лисенко, l. c.

From Rm. *gherlā* 'prison', with specialized meaning; see also гирліга.

гірлси, also гірлс, гирл, AmUk. 'girls', first recorded in 1930. — Subst. *дівчата*.

From E. *girls* 'ts', Білаш 210.

гірлфренд see гєрлфренд.

гиррр! interj. Wd. (Bk.) see гєр!

гирувати, гєрувати dial. for керувати, q. v.

гіцкати Wd. 'to reproach, rebuke' (Bk.), first recorded in the XX c. (Кміт 55). — Subst. *дорікати*, Кміт 55.

Origin obscure; perhaps it is connected with *Гєдзкати*, see гєдзь.

гиш! dial. interj. in chasing chickens: 'go!, away!', first recorded in the XX c. (Дзендзелівський ЛБюлетень 6, 41). — Subst. *вігук, якім відганяють курей*.

A dial. variant of *гїш[a]!*, q. v.

гіб Wd. 'shrike' (Lk.), first recorded in the XX c. (Верхратський 2, 349). — Subst. *сорокопїд*.

Origin obscure.

гібан dial. 'perch' (Добруджа), first recorded in the XX c. (Горбач 11, 7). — Subst. *колючий окунь*.

From Rm. *ghibort* 'ts', Горбач, l. c.

гібеліни 'Ghibellines', first recorded in the XX c. (Голоскевич 87). — Subst. *середньовічна партія прихильників імператора в Італії (XII c.), супротивники партії папської (Гвєльфів); літературно-політична течія в Італії (XIX c.)*, Орел 1, 229.

From It. *ghibellini* 'ts', the ultimate source being MHG. *Waiblingen*, a castle of the Hohenstaufen family in Württemberg, Germany, Орел, l. c. Klein 1, 654.

гіберуватися Wd. 'to be owing (due)' (Львів, Стрий), first recorded in the XX c. (Горбач 6, 11); Po. dial. *gibero-wać się* (JBR.). — Subst. *належатися*.

From ModHG. *es gebührt sich* 'he is entitled, it is due; his due', Горбач, l. c.

гібон 'gibbon', ModUk.; BRu. *гібон*, Ru. *гіббон* (since 1838), etc. — Subst. *довгорїжка мавпа з родіни людоподібних, живє в Ост-Індї та на сумїжних островах*, Бойків 121.

From E. *gibbon* 'ts', Орел 1, 229, АкСл. 3, 88, Klein 1, 655, a. o.

гівєч dial. 'hashed meat and vegetables' (Добруджа), first recorded in the XX c. (Горбач 11, 7). — Subst. *бігос з городіни*.

From Rm. *ghiveci* 'ts', the ultimate source being Tk.-Osm. *gıveç* 'pot', Горбач, l. c., Cioranescu 367.

гівіхта Wd. 'weight' (Романів), first recorded in the XX c. (Горбач 7, 41). — Subst. *тягарєць ваги (особливо великий)*.

From ModHG. *Gewicht* 'ts', Горбач, l. c.

гівчиніско dial. for *дівчинісько* (Романів, Горбач 7, 41), see дівчина.

гіг 'two-wheeled horse carriage', ModUk. — Subst. *бідка однокінна; рід шлюпки*, Бойків 121.

From E. *gig* 'ts', Klein 1, 656, a. o.

гігант Wd. see гігант.

гігачки, гігачи Lk. — a dial. deformation of *Гєгачка*, see гог[д]з[а].

гід l. 'guide', ModUk.; BRu. *гид*, Ru. *гид* (since 1863), etc. — Subst. *провідник; довідник, путівник*, Бойків 121.

From Fr. *guide* 'ts', Орел 1, 229, АкСл. 3, 94, Klein 1, 686, а. о.

гід 2. Wd. for *дід*, q. v.

гідроп 'trail-rope', ModUk. — Subst. *дівга лінва в ба-
льона, що кінчить зліт; вона полетіше йому зачепи-
тися за якийсь предмет*, Бойків 121.

From Fr. *guide-rope* 'ts'.

гідько Wd. for *дідько*, q. v.

гік 'spanker-boom', ModUk.; Ru. *шк.* — Subst. *засмо-
ла, корабельний дьоготь; бальон від бізань-щогли до
корми корабля*, Бойко 121.

From Du. *gijk* 'ts', Meulen 67 - 68, 257.

гіка 'speed-boat', ModUk. — Subst. *легкий дівгий
вузький човен, дуже швидкий — каюк*, Бойків 121.

Derived from *Гік*, see the preceding entry.

гілгат dial. see *гильготати*.

гілд-театр 'Theatre - Guild', ModUk. — Subst. *новий
американський театр, що пропагує ідейну європей-
ську літературу*, Орел 1, 229.

From E. *theatre-guild* 'ts', Орел, l. с.

Гілик Wd. see *гіль*.

гілити Wd. for *ділити* (Желеховський 1, 168), q. v.

гілітэ Wd. 'wooden barrel, *cask*' (Надсяння), first re-
corded in the XX с. (Пшеп'юрська 73). — Subst. *дерев'я-
ний посуд до передержування сіра, огірків*, Пшеп'юр-
ська, l. с.

Deriv. from *Гелета*, q. v.

гіль Wd. 'bulfinch, redbinch', (Львів, Стрий), first re-
corded in the XX с. (JBR.); Po. *gил, giel*, see *гиль*. — Deriv.
FN. *Гілик* (Желеховський 1, 168). — Subst. *снігур*.

From Po. *gил* 'ts', see *гиль*.

гільдія 'guild', ModUk. BRu. *гильдыя*, Ru. *гильдия*
(since 1719), Po. *gielda*, etc. — Deriv. *Гильдеїзм, Гильдій-
ний, Гильдійський*. — Subst. *громадський обід у давніх
германців; назва спілок та корпорацій у середні віки;
промислова купецька або ремісничка спілка; назва роз-
рядів купецького стану в передреволюційній Росії;
оплата за право торгувати*, Бойків 121.

From ModHG. *Gilde* 'ts', the ultimate source being Du.
gild, which is related to ONor. *gjald* 'payment', Орел 1, 229,
Berneker 1, 300, АкСл. 3, 100, 100, Kluge 119, Klein 1, 686.

гільйотіна, SovUk. *гильйотіна* 'guillotine', ModUk.;
BRu. *гильяіна*, Ru. *гильотіна* (since 1803), Po. *gilotyna*,
etc. — Deriv. *Гильйотінка, Гильйотинований, [з]Гиль-
йотинувати*. — Subst. *машіна стінати голови, ви-
найдена підчас великої французької революції (1792)
д-ром Гильйотіном*, Бойків 121.

From Fr. *guillotine* 'ts', Орел 1, 229, АкСл. 3, 100, Klein
1, 686, а. о.

гільбон dial. 'gander' (Надсяння), first recorded in the
XX с. (Пшеп'юрська 73). — Subst. *під гусей, гусак*.

Origin obscure.

гімза Wd. 'capricious child, whiner, weeper' (Романів),
first recorded in the XX с. (Горбач 7, 41)). — Deriv. *Гім-
зало, Гімзати*. — Subst. *плаксиві*.

Origin obscure; see *гірза*.

гімназія, гімнаст[ика] Wd. see *гімназія, гімнаст[ика]*.

гімнасьорка, гімнасьорка dial. 'field shirt' (Львівщина), first recorded in the XX c. (Горбач 1, 41). — Subst. *рід толстówki, косоворóтки, модної в 1920-их рр.*, Горбач, 1. с.

From Ru. *гимнастёрка* 'ts', see also *гімнаст*.

гімóри Npl. dial. 'cunning, cleverness', first recorded in the XX c. (Верхратський ЗНТШ. 12, 14). — Deriv. *гімóрник 'хитрѐць'*. — Subst. *хитроуці*.

From Hb. *Gemara* 'part of Talmud (commentary on the Mishnah)', the ultimate source being Aram. *gemár* 'the finished, completed; he learned (completely)', Верхратський, 1. с., Klein 1, 646.

гінгельма́йстip Wd. 'shoemaker' (Львів), first recorded in the XX c. (Рудницький 3, 126). — Subst. *швець*.

From ModHG. *Gängelmeister* 'person teaching a child to walk', with a specialized meaning: → 'shoemaker'.

гінгері́ця dial. for тенгері́ця, q. v.

гінгі́віт 'gingivitis', ModUk.; Ru. *гингивит*. — Subst. *запáлення ясѐн, часте при скóрбути*, Бойків 121.

From Lat. *gingīva* 'gum', Klein 1, 657, a. o.

гіндзьóритисі Wd. 'to carry oneself haughtily, to behave arrogantly' (Романів), first recorded in the XX c. (Горбач 7, 41). — Subst. *дѐрти нóса, нѐстї себе з висóка*.

A dial. deriv. from *дзіндзівер* 'bold person', the ultimate source being Tk.-Osm. *segâver* 'warrior', Горбач, 1. с.

гінекéй Wd. see *гінекéй*.

гінéя 'guinea', ModUk.; BRu. *гінéя*, Ru. *гінéя* (since 1803), etc. — Subst. *анлі́йська золотá монéта (= 21 шилінгові)*, Бойків 121.

From E. *guinea* 'ts', Орел 1, 230, Klein 1, 686, a. o.

гіни 'winding tackle, purchase', ModUk.; Ru. *гѐни*. — Subst. *товстѐ палѐ з блѐками на кораблях підіймáти й спуска́ти великі тягарі*, Бойків 121; *картульці: штѐка, якá побільшує застосóвану сѐлу, як от мотузкі з жабка́ми*, Степанковський 158.

From Du. *gijn* (*jijn*) 'ts', Meulen 68, 257.

гіньóль 'Punch and Judy show, puppet show', ModUk. — Subst. *популя́рний (головні́й) персонáж францу́зького театру „гіньóль“*, започаткóваного в Ліóні у XVIII ст., Орел 1, 230.

From Fr. *guighol* 'ts'.

гінс Wd. see *гінс*; yet: **гінсóвниця** Wd. 'Gypsophila muralis: gypsophyle', first recorded in the XIX c. (Желеховський, 169). — Subst. *лисї́ця, лици́ця, мїши́ця, пережотї́поле, мїши́ні очі, птї́че зїлля, собáче мїло*, Маковиєcki 173.

Derived from Wd. *гінс*, see *гінс*.

гіню́ра, SovUk. *гіню́р* 'guipure', ModUk.; BRu. *гіню́р*, Ru. *гіню́р* (since 1863), Po. *gipura*, etc. — Subst. *мере́живо (з шóвки)*, Орел 1, 230.

From Fr. *guipure* 'ts' Орел, 1. с., АкСл. 3, 109.

гip see *rep*.

гipri see *горго́ші*.

гiprї́на dial. see *жоржї́на*.

гip[г]óнїя dial. for *гeop[г]нїя*, see *жоржї́на*.

гipéга see *repéга*.

гipzá dial. 'capricious child' (Житомирщина), first recorded in the XX c. (Лисенко Слл. 18). — Subst. *вередлі́ва дитї́на; суп. н'ѐста*, Лисенко, 1. с.

Origin obscure; see *гimза*.

гірїзда SoCr. 'bunch, cluster', first recorded in the XX c. (Гнатюк ЕЗб. 30, 338). — Subst. *гiр[з]но*.

From Hg. *gerezd* 'notch'.

гірка dial. 'Triticum durum Desf.: summer (bearded) wheat' (Кам'янець Подільський), first recorded in the XX c. (Makowiecki 380). — Syn. *арнаўтка*.

Origin uncertain; the word seems to be related to *гip*, see гер.

гірлянда, SovUk. гірлянда 'garland', ModUk.; BRu. *гipрлянда*, Ru. *гирлянда* (since 1780), Po. *girlanda*, etc. — Subst. *віно́к, плетеник з квіто́к та листя; малюнок, оздоба на подóбу вінка́ замкнү́того або́ розпнүшеного*, Бойків 121.

From ModHG. *Girlande* or Fr. *guirlande* (< *It. ghirlanda*) 'ts', Орел 1, 230, АкСл. 3, 109.

гірт[а] Wd. 'rod' (Lk.), first recorded in the XIX c. (Верхратський ЗНТШ. 3, 192). — Subst. *паті́к для піддер́жування літо́рок в драбиня́стїм вóзі*.

From ModHG. *Gerte* 'ts', Верхратський, 1. с.

гіста 'chalk', ModUk. — Subst. *крéйда з кам'яно́го вүгiлля*, Бойків 121.

From ModHG. *Gischt* 'foam, froth' with a specialized meaning.

гiт Wd. 'well, good', first occurrence: 1887 (Франко 14, 59). — Subst. *дóбре*, Франко, 1. с.

From Yi. *git* 'ts', the ultimate source being ModHG. *gut*.

гiгана 'gypsy', ModUk.; Ru. *гитан* (since 1863). — Subst. *еснанська цiганка*, Бойків 121.

From Sp. *gitano* (< *Egiptano*) 'ts', АкСл. 3, 111, Klein 1, 658.

гiгара Wd. see гiгара.

гiгiна, Npl. гiги Wd. 'child', first recorded in the XX c. (Stieber 251), for ModUk. and other Sl. see дитя́, дитiна. — Subst. *дитiна*.

A dial. form of *дитiна* with change of the initial palatal *d'*- into *g*.

гiхта 'throat (mouth) of a furnace, tunnel-hole', ModUk. — Subst. *чéлюсть в цiтовiй печi, куди́ кидають матерiя́л; кiлькiсть сiтаного в цiтову́ пiч матерiя́лу*, Бойків 121.

From ModHG. *Gicht* 'ts'.

гiцóк, гiцкувати see дiцóк, дiцкувати.

гiчóк Wd. for *дiчóк* (Романів, Горбач 7, 41), see дяк.

гiшифтér Wd. for *гешэфтэр*, see гешэфт.

гiя Wd. 'brandy', first recorded in the XIX c. (Желеховський 1, 169). — Subst. *горiлка*.

Of uncertain origin; perhaps it derives from Fr. *guiller* 'to ferment', cf. such words as *бордó, конья́к*, etc.

гiявр Wd. see гя[в]ур.

гланiця SoCr. see кланiця.

глед AmUk. 'glad', first recorded in 1915. — Subst. *радiй*.

From E. *glad* 'ts', Білаш 212.

гледiчiя 'Gleditsia; (genus of plants:) honey locust', ModUk. — Subst. *росли́на з чашоци́тих*, Бойків 121; *дéрево з родiни метéликових (уживáється як живоплiт)*, Орел 1, 230.

From ModHG. *Gleditsch* — the name of G. botanist, Klein 1, 661.

глейт, глейт '(letter of) safe-conduct', MUK. глейть (1452 Шелудько 1, 29), кглейтовъ Gpl. (1456, 1522), клейту Gsg. (1537), кглейтомъ Isg. (1583), клетъ (1637), глейту Gsg. (XVII с.), глейтомъ Isg. (XVIII с.); Po. *glejt*. — Deriv. *Глейтувати*; MUK. глейтовати (1452), кглейтовный (1540), кглейтуемъ (1540). — Subst. *свідѣство на вільний переїзд або побут; лист безпечности*, Тимченко 644.

From MHG. *geleite* 'ts', Тимченко 643, РССтоцький 4, 154; according to Шелудько, I. с., via Po. *glejt* which remains to be proved (wanting in Richhardt 51, 117).

глейт[а] see глейт 2.

глемей Wd. 'precipice', first recorded in the XIX с. (Желеховський 1, 169). — Subst. *дѣбри*.

From Rm. *glāmīe* 'ts', Janów 17, Vincenz 5, Cioranescu 371.

глетчер, SovUk. глетчер 'glacier', ModUk.; BRu. *лѣт-чар*, Ru. *лѣтчер* (since 1892), etc. — Subst. *льодовик, що лежить на верховинах гір і поволі спускається в долину*, Бойків 121.

From ModHG. *Gletscher* 'ts', the ultimate source being Lat. **glaciārium* 'ts', Орел 1, 230, Vasmer² 1, 412, Kluge-Götze 209.

глег Wd. see гляг.

глиянка SoCr. 'clay', first recorded in the XX с. (Дзєн-дзєлівський StSl. 10, 38). — Syn. *глеювата земля*.

Deriv. from *глеї*, q. v., with a secondarily developed initial *г-*.

гли (< *гле) dial. for гля, see для.

глід 1. dial. for глід, see гліг.

глід 2. Wd. also гліт (Пшен'юрська 73) 'row', first recorded in the XX с. (Кузеля 83). — Subst. *ряд*.

From ModHG. *Glied* 'ts'.

глімер 'mica', ModUk. — Subst. *мінерал лосняк*, Бойків 121.

From ModHG. *Glimmer* 'ts'.

глінтвайн, SovUk. глінтвейн 'mulled wine'; Ru. *глинтвейн* (since 1803). — Subst. *гаряче вино з цукром та прянощами*, Бойків 121.

From Ru. *глинтвейн* (in 1803: *лейтвейн*), the ultimate source being ModHG. *Glühwein* 'ts', АкСл. 3, 135.

глісада 'glissade', ModUk.; Ru. *глиссад* — Subst. *легкий скік; хибний крок*, Бойків 121.

From Fr. *glissade* 'ts' АкСл. 3, 136, Klein 1, 662.

глісάνдо 'glissando', ModUk.; BRu. *глисáндó*, Ru. *глиссáндó* (since 1934). — Subst. *пересування п'альця по струні музичного інструмента без відриву; перєбіг п'альцем по клявішах*, Орел 1, 230.

From It. *glissando* 'sliding', Орел, I. с.; АкСл. 3, 136, а. о.

глісєр SovUk. глісєр 'slider, hydroplane boat', ModUk.; Ru. *глиссєр, глиссєр* (since 1934). — Subst. *бистроплавний човен, що ковзає по поверхні води*, Орел 1, 230.

From Fr. *glisseur* 'ts', Орел, I. с. АкСл. 3, 136.

гліт Wd. see глід 2.

гліювати 'to make red-hot and anneal thereafter', ModUk. — Subst. *розжарювати металеві вироби, а потім поволі їх охолоджувати для зм'якшення*, Бойків 121.

From ModHG. *glühen* 'ts'.

глоб'є dial. '(small) piece of cheese', first recorded in the XIX с. (Желеховський 1, 169). — Subst. *малий кусок сира*.

Of uncertain origin; perhaps it comes from ModHG. *Klobe* 'piece, log (of wood)'.

гло́вень, **гло́вень** Wd. 'door-lintel, -head', first recorded in the XX c. (Грінченко 1, 349). — Subst. *ве́рхній одвірок*.

From Po. *głowień* 'ts' (: *głowa* 'head'), Richhardt 117, Горбач 10, 18.

гло́та Wd. 'multitude, crowd', (Hc.), first recorded in the XX c. (Janów 7). — Subst. *товпа́ (напр. діме́й)*.

From Rm. *gloată* 'ts', Janów, l. c., Vincenz 1, Cioreanescu 372.

глу́зи, **глузува́ти** see **глуз**.

глу́здати Wd. 'to mock, make fun', first recorded in the XIX c. (Желеховський 1, 169). — Deriv. *у́глуздатися* 'осмію́тися'. — Subst. *лу́мітися, насміха́тися*.

A dial. deformation of *лузува́ти*, see **глуз**.

глюко́за, **глюко́за** SovUk. *глюко́за* 'glucose', ModUk. BRu., Ru. *глюко́за* (since 1875). — Subst. *виногра́дний со́лод*.

From Fr. *glucose* 'ts', the ultimate source being Gk. *gleïkos* 'must, sweet wine', Klein 1, 664.

глюти́на 'glutin', ModUk. — Subst. *кле́й з тваринних хрящів, сухожи́лля, шкіри то́що; чіста безба́рвна Глюти́на зве́ється желе́ти́на*, Бойків 121.

From Lat. *gluten*, Gsg. *glutinis* 'glue'.

глюч Wd. 'bullhead, miller's thumb', first recorded in 1869 (Верхратський 3 : 2, 19). — Subst. *голова́ч, бабе́ць*.

A Wd. form of *ключ*, q. v., with specialized (ichtiological) meaning.

гля dial. for **для**.

глябе́ля 'glabella; the space between the eyebrows', ModUk. — Subst. *міжбрі́в'я*, Орел 1, 230.

From Lat. *glabella* 'without hair, smooth', Орел, l. c., Klein 1, 658, a. o.

глявбе́рит 'glauberite', ModUk. — Subst. *міне́рал, спо́лука сірчанокі́слового на́трію з сірчанокі́слим ка́льцієм*, Бойків 121.

Named after the G. physician and chemist J. R. *Glauber* (1604 - 68), Бойків 122, Klein 1, 660, Вовк 8.

Глявбе́рова сі́ль 'Glauber's salt', ModUk.; Ru. *Гла́убе-рова со́ль* (since 1847). — Subst. *сірчанокі́слий на́трій*, Бойків 122.

Named after *Glauber*, see the preceding entry.

глявко́ма Wd. see **главко́ма**.

гляр, Wd. *глер* (Hc.), dial. also *гльог* (Грінченко 1, 349) 'part of the calf's stomach for curdling milk; rennet', ModUk.; Ru. *ляк*, Cz. dial. *glága*, Po. dial. *klag*. — Deriv. *Гля́-Ганка, Гля́Ганець, -ний, Гля́Гу́шка, Гля́Гати*, dial. *Гле́-Гати, Гле́джити*. — Subst. *часті́на шлу́нку жу́йної тварини́, ужи́вана для зсі́дання мо́лока; мо́локо, що зсі́лося та́ким спо́собом*, Бойків 122.

From Rm. *chiag* 'ts', the ultimate source being Lat. *coagulum* 'ts', Berneker 1, 311, Vasmer² 1, 418, Brückner 232, Cioreanescu 168, a. o.

гладіа́тор, **гладіа́тор** 'gladiator', ModUk.; BRu., Ru. *гладіа́тор* (since 1803), Po. *gladiator*, etc. — Deriv. *Гладіа́торський*. — Subst. *учасник бо́ю на видо́виськах у старода́вньому Рі́мі (зде́більшого з раби́в або військовополо́нених)*, Орел 1, 230.

From Lat. *gladiator* 'ts', АкСл. 3, 118, Klein 1, 659, a. o.

глярзу́ра, **глярзу́ра** 'enamel, varnish', ModUk.; BRu. *глярзу́ра*, Ru. *глярзу́рь* (since 1803), Po. *glazura*, etc. — Deriv. *Глярзу́рник, Глярзо́ваний, Глярзу́рований, Глярзу́ва-*

ми, Глязурувати. — Subst. *поліва, скліста поволіка на пісуді; блискуча мазь на взуття; цукрова поліва на цукерничі вироби*, Бойків 122; суп. Глейта.

From ModHG. *Glasur* 'ts', АкСл. 3, 130.

глейта 'gliding plane', ModUk. — Subst. *мінерал, оксид олова з домішкою інших металів, уживаний у гачдрстві, в медицині на промочки. тощо*, Бойків 122.

From ModHG. *Gleitfläche* 'ts'.

глейха 'equalization, levelling, adjustment', ModUk. — Subst. *вирівнювання мулярської роботи на кожному поверсі до вкладання балок*, Бойків 122.

From ModHG. *Gleiche* 'ts', РССтоцький 4, 234.

глейхшальтувати Wd. 'to level', first recorded in the XX c. (РССтоцький 4, 270). — Deriv. [з]Глейхшальтуватися, -ання, Глейхшальтований. — Subst. *ви-, з-рівнювати, нівелювати*.

From ModHG. *gleichschalten* 'ts', РССтоцький, 1. с.

глеймати 'to eat with much effort', ModUk. — Subst. *їсти з трудом*.

Origin uncertain; perhaps it is a dial. blending of Гльогати and гамати.

глейнда 'gland', ModUk.; BRu. *глейнда*, Ru. *глейнда* (since 1875), etc. — Subst. *мигдалева залоза*, Орел 1, 230.

From Fr. *glande* 'ts', the ultimate source being Lat. *glans* 'acorn', Vasmer² 1, 410, Klein 1, 659, a. o.

глейнок 'joint, link', ModUk. — Subst. *зв'язана частіна підшви між закаблужком та пальцями*, Бойків 122.

From ModHG. *Gelenk* 'ts'.

глейнс, глейнс, dial. also глейнс, глейнс, глейнець, глейнець, 'lustre, glass, sheen, brightness, lucidity', MUk. клейнсу Gsg.

(XVI c.), глейнс Nsg. (XVII c.); BRu. *глейнец*, Ru. *глейнец* (since 1790), Po. *glans*, etc. — Deriv. Глейнсування, Глейнований, Глейнуватий, Глейнувати. — Subst. *блиск; мішаніна з крохмалю, бораксу, арабської Гуми и Глицерини*, Орел 1, 230; MUk. *поблиск; краса; чистість; непокаляність*, Тимченко 644.

From ModHG. *Glanz* 'ts', Орел 1, 230, Тимченко, 1. с., АкСл. 3, 166, Vasmer² 1, 418, a. o.

глейсе 'glacé', ModUk. — Deriv. Глейсет. — Subst. *Глейнс, блиск; тонка блискуча тканина (шовк)*, Орел 1, 230.

From Fr. *glacé* 'ts', Орел, 1. с.

глейсі, SovUk. глейсис 'slope, bank', ModUk.; Ru. *глейсис*. — Subst. *земляний вал перед фортечним ровом*, Бойків 122.

From Fr. *glacis* 'ts'.

глейскорд 'glass-chord', ModUk. — Subst. *(колісь:) фортепійно з скляними платівками замість струн*, Бойків 122.

From ModHG. *Glasschord* 'ts'.

глейсон 'icicle', ModUk. — Subst. *архітектурна й скульптурна оздоба в формі бурчільки*, Бойків 122.

From Fr. *glagon* 'block of ice, ice-floe, icicle'.

глейспапір 'sandpaper', ModUk. — Subst. *папір лощити металеві вироби*, Бойків 122.

From ModHG. *Glasspapier* 'ts', РССтоцький 4, 216.

глейціологія 'glaciology', ModUk. — Subst. *наука про льодовики та ролю їх як фізичногеографічного фактора*, Орел 1, 231.

From Lat. *glaciēs* 'ice', and Gk. *lógos* 'word, science', Орел, 1. с., Klein 1, 659, a. o.

гльо! see ГЛЮ[-ГЛЮ]!

глюб, SovUk. глобус 'ball, globe, sphere; terrestrial globe, spherical map of the world', MUK. гліобуси Apl. (XVIII c.); BRu. *глобус*, Ru. *глобус* (since 1838), Po. *globus*, etc. — Deriv. *Глобулярний*, *Глобульозний*. — Subst. *кюля, що дає образ землі*, Тимченко 644.

From Lat. *globus* 'ts', via Fr. globe (Глюб) or ModHG. Globus (глобус) 'ts', АкСл. 3, 138, Орел 1, 231, Klein 1, 662.

глюбігеріни 'globigerina (a genus of Foraminifora)', ModUk. — Subst. *морські черепашки*, Бойків 122.

From Lat. *globus* 'a round body' and *gerere* 'to bear, carry', Klein 1, 662, a. o.

глюбуліна, SovUk. глобулін 'globulin', ModUk.; BRu. *лабулін*, Ru. *глобулін*, etc. — Subst. *білковина, що розпускається лише в розчині солю*, Орел 1, 231.

From Lat. *globulus* 'a little ball', coined by the Swedish chemist Jöns Jakob Berzelius (1779-1848), Орел, l. c., Klein 1, 662, Вовк 8.

глюбуліт 'globulite', ModUk. — Subst. *комаха з відділу жуків з потовщеними на кінці шпилькуватими лапками*, Бойків 122.

From Lat. *globulus* 'a little ball', Klein 1, 662, a. o.

глюг 1. dial. for гляг.

глюг 2. Wd. 'draught, gulp, swallow', ModUk. — Deriv. *Глюгати* (Житомирщина, Паламарчук ЛБюлетень 6, 25). — Subst. *ковток*.

A Wd. deformation of *лот*, cf. v.

глю[-глю]! Wd. interj. 'gulp!' (Стрий), first recorded in the XX c. (JBR.).

An imitative interj., like *гел!*

глюкс 'Glaux (a genus of plants of the primrose family)', ModUk.; Ru. *глоксиния* (since 1838). — Subst. *рослина з родіни первоцвітів; росте по солончакях та морських узбережжях*, Бойків 122.

From Lat. *glaux*, the ultimate source being Gk. *glauḗ* 'milk vetch', Klein 1, 660.

глюн, глінь Wd. 'Alga DC.: alga; mud' (Lk.), first recorded in the XX c. (Makowiecki 19); Ru. dial. *глень*, Sln. *glén*, Cz. *hlen*, Po. *glon*. — Subst. *водорість; намул, болото*.

From Po. *glon* 'ts' (< **glēnz* < ***gloinos* 'slime'), Горбач 10, 35, Sławski 1, 285-286.

глюндіти, **глюнтіти** Wd. 'to ladle out, sup, sip', first recorded in the XIX c. (Желеховський 1, 169). — Subst. *хлебтати*.

Origin obscure; nasal -*g*- points to a Po. source: (perhaps) *ględzić* 'to talk'; with a secondary meaning 'to ladle out'.

глюорифікація 'glorification', ModUk. — Deriv. *Глюорифікувати*, -*ання*. — Subst. *звеличання, славлення, вихваління*, Орел 1, 231.

From LLat. *glōrificātiō* 'ts', Орел, l. c.

глюоріета 'gloriette, bower, arbor (on an elevation)' ModUk. — Subst. *вежа, будинок слави; гарний будинок на високому місці*, Бойків 122.

From Fr. *gloriette* 'ts'.

гмах 'building', MUK. кгмах (1590 АЮЗР. 2 : 1, 32, 1591 АЮЗР. 1 : 6, 76), гмах (XVII c. Вишньський 256); BRu. *гмах*, Po. *gmach*. — Subst. *велика будова*, Бойків 122; MUK. кгмах або дом, Шелудько 1, 29.

From MHG. *gemach* 'ts', РССтоцький 4, 151, Огієнко РМ. 1, 114; according to Шелудько, l. c., it came via Po.

gmach, which remains to be proved (cf. no mention of it in Richhardt 50).

гмин, гміна, rarely *гмин, гміна* Wd. '(village) community; communal office', first recorded in the XX c. (РССтоцький *Slavia* 5, 38); Ru. *гміна*, Cz. dial. *gmína*, Po. *gmin[a]*, LoSo., UpSo. *gmejna*. — Deriv. *Гмінний*. — Subst. *громада; громадська контора*.

From Po. *gmin[a]* 'ts' which, in turn, comes from MHG. *gmeine* 'ts', Berneker 1, 311, Преображенский 1, 130, Brückner 146, Шаровольський 1, 68, 36, Sławski 1, 298-299, РССтоцький 4, 182.

гмірати Wd. 'to select', first recorded in the XX c. (Львівщина, Ю. Лісовий, letter of 23. 4. 1969). — Subst. *вибирати*.

A variable of *Гмірати*, q. v., with a specialized meaning.

Гмитрo, Гмітрик see *Дмитрo*.

гнайс, SovUk. *гнейс* 'gneiss', ModUk.; BRu. *гнейс*, Ru. *гнейс* (since 1806), Po. *gnejs*, etc. — Deriv. *Гнайсовий*. — Subst. *гірська порода, що складається, як і Граніт, із кварцу, скалинню та лоснякю, але має лупкувату структуру*, Орел 1, 231.

From ModHG. *Gneiss* 'ts', АкСл. 3, 176, Klein 1, 665, a. o.

гнатки Npl. Wd. 'sledge, sleigh' (Lk.), first recorded in the XX c., Po. *gnatki*. — Subst. *Гринджoли, санки (для перевoзу дрoв)*.

From Po. *gnatki* 'ts', Горбач 10, 35; the word itself is a dimin. form of *gnat* '(long) bone', Sławski 1, 300.

гник 'neck', ModUk. — Subst. *кістка між язиком і горлянкoю*, Бойків 122.

From ModHG. *Genick* 'nape, neck'.

гнип, dial. also *книп, гнип* 'knife; shoemaker's paring knife', МУк. *гнипы* Npl. (XVIII c. Шелудько 1, 29); Cz. *кнејр*, Ocz. *кнур*, Slk. dial. *кнајр*, Po. *гнуp*, dial. *кнур*, LoSo. *кнур*. — Deriv. *Гніпeць*. — Subst. *ніж; шeвський нoжик*.

From MHG. **gnippe* (: *knîp*) 'ts', perhaps via Po. *гнуp*, cf. Berneker 1, 531, Шелудько 1, 29, Richhardt 51, Sławski 2, 292; yet, according to РССтоцький Wd. *гнип* comes directly from ModHG. [Schuster] *Kneip*; cf. also Рудницький 3, 126, Горбач 8, 34.

гніпель Wd. 'shaft, carriage pole, tiller', first recorded in the XIX c. (Верхратський ЗНТШ. 3, 192). — Subst. *пaтик, що держить літoрки в драбинястім вoзі*.

According to Верхратський, l. c., it is a loanword from ModHG. *Knebel* 'cudgel, short stick'.

гнірати Wd. 'to grumble, cavil' (Львівщина), first recorded in the XX c. (Бандрівський ДoслМaт. 4, 12). — Subst. *безперeвно гoворити*.

A dial. variable of *Гдірати*, q. v.

гнис, гнoт argo 'young boy', first recorded in the XX c. (Горбач 8, 38). — Subst. *хлопчик*.

From ModHG. *Knote* 'apprentice', Горбач, l. c.

гніт, SovUk. *гніт*, Wd. also *кніт, кнот* (Стрий) 'wick', МУк. за *кноты* (1616), на *гноти* (XVIII c.); BRu. *кнот*, Ru. dial. *кнот*, Po. *knot*. — Deriv. *Гнoтик, Гнітлицe, Гніття, Гнітовий*, Wd. *Гнoтap*. — Subst. *нітка в свічці або нитяна тaсьма в лямні*, Бойків 122.

From MHG. *knote* 'ts', РССтоцький 4, 152, according to Шелудько 1, 29, followed by Vasmer² 1, 422, Richhardt 51, a. o., it came via Po. *knot*, which remains to be proved.

гном Wd. see *гном*.

ГНОТ see ГНИС.

гну 'gnu', ModUk.; BRu. *гну*, Ru. *гну* (since 1838), etc. — Subst. *африканська антилопа*, Орел 1, 231.

From ModHG *гноо*, the word by which G. traveler Georg Forster (1754 - 1794) rendered Kaffir *ngu*, Vasmer² 1, 422, Klein 1, 666.

го Wd. 'to, toward[s]', first recorded in the XX c. (Гнатюк ЕЗБ. 4, 238). — Syn. *до*.

From PS. **кз* 'ts', with dial. voicing of the initial *k*-, see *k*, *ik*.

гоблѐн, Wd. *гобелѐн*, *гобелѐн* (Кузеля 84) SovUk. *гобелѐн*, *гоблѐн*, 'gobelin', ModUk.; BRu. *гобелѐн*, Ru. *гобелѐн* (since 1791 Hüttl-Worth 66), Po. *gobelin*, etc. — Deriv. SovUk. *гобелѐновий*. — Subst. *дорогий ручно-тканий килим з вишитим образом*, Кузеля 84.

From Fr. *gobelin*, deriv. from the name of *Gobelin*, Fr. dyer (XV c.), who established near Paris a factory of tapestry, АкСл. 3, 189, Klein 1, 666 - 667.

гов AmUk. 'go', first recorded in 1929. — Deriv. *Гован*, *Говѐд*. — Subst. *ити*, *ихати*.

From E. *go* 'ts', Білаш 214.

говá, **говáня**, **говля**, **говня**, **говря**, **гов'я** SoCp. 'stork', first recorded in the XX c. (with *map*, Дзензелівський 128). — Subst. *бугзók*, *лелѐка*; syn. *Гá:ý[в]*.

From Hg. *gólva* 'ts', Дзензелівський, 1. с.

говбиця SoCp. for *кóвбиця*.

говгѐд AmUk. see *гов*.

говда dial. 'head' (Поділля), first recorded in the XX c. (Грінченко 1, 350). — Deriv. *Говдаш*; FN. *Гóвда*. — Subst. *головá*.

Origin obscure, its connection with *говда*, q. v., though possible, cannot be substantiated with formal and semantic data.

гóвермент, also *гóвернмент*, *гóбернеман*, *гúберман*, *гúбермен*, *гúбирман*, AmUk. 'government', first recorded in 1907. — Subst. *уря́д*.

From E. *government* 'ts', Рудницький УО 3:1, Білаш 214, Жлуктенко 122, Роїк 75; see *губѐрн[і]я*.

гóвля, **гóвня** SoCp. see *говá*.

гóвря, **гóв'я** SoCp. see *говá*.

гóга 'louse' (in the children's language), first recorded in the XX c. (Горбач 8, 44, 12, 10). — Subst. *вóша*.

A redupl. formation of the children's language like *ка́ка*, *кúка*, etc.

гóгель - мóгель — a phon. variation of *гóгель - мóгель*, q. v.

гóгиром dial. see the following entry.

гóго 1. Wd. 'dandy, pop, buck', ModUk. — Deriv. Wd. *ГóГусь* (Стрий), *ГóГорний*, *ГóГиром* 'бундіочливо' (Житомирщина, Паламарчук ЛБюлетень 6, 25). — Subst. *франт*, *чепурýн*, *елеГáнт*.

An abbr. of *ГóГомáн*, q. v.

гóго 2. also *гóго-гирл* AmUk. 'go-go girl', first recorded in 1960'ies (JBR.). — Subst. *танѐчниця лѐжного жанру*.

From AmE. *go-go [girl]* 'ts'.

горó[д]з, **горó[д]за**, (falsely:) *горóни* (Бойків 122) 'Vaccinium vitis idaea: red myrtleberry', first recorded in the XIX c. (Желеховський 1, 169), Po. dial. *gogodze* (Sławski 1, 309). — Deriv. *ГóГóзник*, *Гóдзя* (Горбач 12, 9), Wd. *Га[р]Гáчка*, *Ге[р]Гáчка*, *ГеГáдзник*, *ГерГѐчник*, *Ге-*

Гадзи, Гіґачи, Гіґачки, кікачник, клекачка, клекочка, (Makowiecki 312 - 313); FN. Гоґоша. — Subst. *аґрус, венрина*, see s. vv.

From Rm. *cocăză* 'ts', Горбач 12, 9, Sławski, l. c. and JP. 36, 278, Cioranescu 210.

ГОГОМАН Wd. 'silly person; nincompoop', ModUk. — Subst. *дурник*, Бойків 122.

From Rm. *gogotan* 'ts', Cioranescu 374.

ГОДЗИНКИ Npl. dial. 'devotional hours' (Підляшшя), first recorded in the XX c. (cf. Горбач 10, 22), Po. *godzinki*. — Subst. *години молитви*.

From Po. *godzinki* 'ts', Горбач, l. c.

ГОДЗЯ see ГОГО[Д]З[А].

ГО[Д]ЖЯЛО, ГОЧЯЛО SoCr. for КОЧАЛО, q. v.

ГОДЛО dial. for КОДЛО, q. v.

ГОЕЛЬ 'goel, next of kin; redeemer; avenger of blood', ModUk. — Subst. (*у староєврейському законодавстві:*) *месник за смерть близького родича, що не відповідав за це перед законом*, Бойків 122.

From Hb. *gō'el* 'ts', Klein 1, 667.

ГОЗ SoCr. see ГАЗ³.

ГОЗИЛЛЯ 'filings, file dust (of wood)', ModUk. — Subst. *трачіння*.

Origin obscure; perhaps it is connected with Hg. *gazul* 'good for nothing'.

ГОЙ, SovUk. гої 'gentile', ModUk.; Po. *goj*. — Deriv. FN. *Гой*. — Subst. *так називають в єврейській мові всіх неєвреїв*, Бойків 122.

From Yi. *goj* 'gentile' (< Hb. *goy* 'people'), Верхратський ЗНТШ. 12, 44, Klein 1, 672.

ГОЙД[А] dial. for ГАЙДА (Гнатюк ЕЗБ. 4, 238), q. v.

ГОЛ see ГОЛ[Ь].

ГОЛИГО SoCr. 'spinning ring', first recorded in the XX c. (Дзензелівський 238). — Subst. see ГОРИГЛЯ.

A dial. b/f. of ГОЛИЧКО, q. v.

ГОЛИЧКО SoCr. 'spinning ring', first recorded in the XX c. (Дзензелівський 238). — Subst. see ГОРИГЛЯ.

A dial. form of КОЛИЧКО from Slk. *kolíčko, kolíček*, 'ts'.

ГОЛИЯРД 'goliard', ModUk. — Subst. *мандрівний актор у середніх віках*, Бойків 122.

From OFr. *galiard* 'ts', Klein 1, 668.

ГОЛКА 'awnless wheat', dial. for ГОЛЬКА see ГОЛ, ГОЛИЙ.

ГОЛФ see ГОЛ[Ь]Ф.

ГОЛЬ! Wd. interj. 'gulp' (Львів, Стрий), first recorded in the XX c. (JBR.). — Deriv. *Голькати, Голькнути*, (argot:) *Гольнути* (Горбач 8, 40), *Голь-Голь!* (Житомирщина, Паламарчук ЛБюлетень 6, 25). — Subst. *вігук, яким передається звучання рідини, яку ковтає людина*, Паламарчук, l. c.

An o/p. interj. connected with such interj. as *Гел!*, cf. РССтоцький 3, 153.

ГОЛ[Ь], SovUk. гол 'goal; (students' argot:) failure (mark)' (Горбач 8, 36), ModUk.; BRu., Ru. *гол*, Po. *gol*, etc. — Deriv. *Голкіпер*. — Subst. *„ворота”, частина поля, куді заганяється м'яч в футбольній і гокейній ґрах; кінець ґри, коли м'яч заігнано в ворота*, Бойків 122; *незадовільна оцінка (в школі)*, Горбач, l. c.

From E. *goal* 'ts', Горбач, l. c.; according to РССтоцький 4, 250, the word came via ModHG. *Goal* 'ts'.

гольд dial. 'golden', first recorded in the XX c. (Гнатюк ЕЗб. 4, 238). — Subst. *золотий*, Гнатюк, 1. с.

From ModHG. *Gold* 'gold'.

гольопа dial. 'thigh; femur', first recorded in the XX c. (Житомирщина, Паламарчук, ЛБюлетень 6, 25). — Subst. *стегно*, Паламарчук, 1. с.

The word seems to be connected with *гол*, *голий*, with initial *г*- under Po. or Ru. influence.

гол[ь]ф 'gulf; golf', ModUk.; BRu., Ru. *гольф*, Po. *golf*, etc. — Subst. (*мексиканська*) *затока*; *спортóва гра*.

From E. *gulf*, *golf* respectively.

гольфа see *больша*.

Гольфштрóm, SovUk. Гольф-стрím, -стрém, -штрém (Льохін 161) 'Gulf-stream', ModUk.; BRu. *Гальфстрём*, Ru. *Гольф-стрím*, -штрém, Po. *golfstrom*, or *Golfsztrom* (Szober 172), etc. — Subst. „*Пáзушина, Голхóвна течія, течія Голх*”, Степанковський 92.

Гольфштрóm from ModHG. *Golf-strom* 'ts'; Гольф-стрím from E. *Gulf-stream* via Ru. *Гольфстрím*; other forms *Гольф-стрém*, -штрém being a blending of both G. and E. names.

го́мб[а] SoCr. 'button', MUk. гомбы Apl. (1750 Дежэ StSl. 7, 163). — Deriv. *Го́мбош[ка]*, *Го́мбиця*, *Го́мбичка* (Гнатюк ЕЗб. 4, 238; 30, 338), *Го́мби*, *Го́мбиці* 'Гудзи волóсся' (Вк., Кміт 55). — Subst. *Го́дзик*.

From Hg. *gomb* 'ts', Гнатюк ЕЗб. 30, 338, Дежэ, 1. с.

го́мбо AmUk. 'gumbo', first recorded in 1935. — Subst. *тяжка родо́вита земля півде́нної Маніто́би*.

From E. *gumbo* 'ts', Білаш 216.

гонг 'gong', ModUk.; BRu. *гонг*, Ru. *гонг*, etc. — Subst. *бронзовий музичний інструмент в індусів і кита́йців (має фо́рму тарілки; по ній б'ють дерев'яним ка́латалом)*, Орел 1, 231.

From E. *gong* 'ts', the ultimate source being Malayan *gong* 'ts', Орел 1, 231, АкСл. 3, 253, Klein 1, 668.

го́нгати Wd. 'to complain, lament', (Стрий), first recorded in the XX c. (JBR.); Po. *gagać*, *gedać* 'to snuffle'. — Subst. *наріка́ти, жалкувати*.

From Po. *gagać* with secondary specialized meaning: ('to snuffle' →) 'to complain' → 'to lament'.

го́нго́різм 'Gongorism, unintelligible (far-fetched) poetry or prose', ModUk. — Subst. *те́мний, заплу́таний стиль (від еспáнського по́ета XVI ст. Гонго́ра)* Бойків 123.

From *Góngora y Argote*, Sp. poet (1561 - 1627), Klein 1, 668, a. o.

го́нда́, ко́нда́ SoCr. 'boar', first recorded in the XX c. (with map Дзендзелівський 88). — Subst. *кнур*.

From Hg. *konda* 'herd of hogs' with a specialized meaning.

го́ндзо́ля, го́ндзоль 'rattle', ModUk. — Deriv. *Го́ндзо́ляк[а]*, -я́чка. — Subst. *бра́зкальце*.

On account of its nasal the word is to be derived from Po. *gąść* — *gedzić* 'to play (an instrument)', cf. Uk. *густі́, гуді́ти*. q. v.; yet, it is also possible to connect it with Hg. *kondul* 'to sound'.

го́ндо, го́но 'excrement (in the children's language)', first recorded in the XX c. (Горбач 12, 9). — Subst. *кал*.

The word seems to be an euphem. deformation of *івно́, імно́*, q. v.

гондо́ля, also *gón*доля, SovUk. гондо́ла 'gondola', ModUk.; BRu. *гондо́ла*, Ru. *гондо́ла* (since Peter I), Po. *gondola*, etc. — Deriv. *Гондолё́р*, *Гондолё́ра*. — Subst. *венецький чоловік; кіш, причіплюваний до повітряної кулі; (Гондо́лі:) санки витягувати крігу з води*, Бойків 123.

From It. *gondola* 'ts', Орел 1, 231, АкСл. 3, 253 - 254, Vasmer² 1, 436.

гонські dial. 'mushroom' (Зах. Полісся), first recorded in the XX c. (Tarnacki, cf. Горбач 10, 21); Po. *gąski*. — Subst. *лисичка*.

From Po. *gąski* 'ts', Горбач, l. c.

гонта, (rarely:) **гонт** 'shingle', MUK. кгонты Npl. (1577), кгонтами Isg. (1577), кгонтовъ Gpl. (1591), гонтъ Gpl. (1627 Беринда), кгонту Asg. (1699), гонту Asg. (XVIII c.), гонтою Isg. (1727), кгонтами Ipl. (XVIII c.); BRu. *гонціна*, Ru. *гонт* (since 1731), Po. *gont*, etc. — Deriv. *Гонталь*, *Гонтар*, *Гонтіна*, *Гонтя*, *Гонтяник*, *Гонтяниця*, *Гонтярка*, *Гонтіти*, *Гонтівий*, MUK. о гонтаряхъ (XVIII c.), кгонтовое (1590), FN. *Гонта*, *Гонта*, *Гонців*; GN. *Гонтова*. — Subst. *драніця, вузенькі й тоненькі дощечки, вживані на покрівлю*, Бойків 123; MUK. дошка, дощечка (1627 Беринда).

From Po. *gont* 'ts', of uncertain etymology, Brückner 150, АкСл. 3, 255, Sławski 1, 318.

гонтер 'hunter', ModUk.; Ru. *гонтер*. — Subst. *верховий півплемінний англійський кінь*, Бойків 123.

From E. *hunter* 'ts', via Ru. гонтер.

гончова́тий dial. for ганчова́тий (Воля Висоцька, Колодій РМ. 5, 285), see гандж.

гоньть, коньть SoCr. 'tuft of hair', first recorded in the XX c. (Дзендзелівський 43). — Subst. (*жіноча*) *коса*.
From Hg. *honty* 'ts'.

Гора́гел FN. 'Gorahel' (Bk.-Lk.), first recorded in 1935 (Falkowski - Pasznyi 112).

From Hg. *korhely* 'careless, negligent; disorderly'.

горáлі, dial. for *корáлі* (Кміт 55), see корáль.

горáльня Wd. see гурáльня.

горáн 'crest of mountains, apex', ModUk. — Deriv. GN. *Горáни*, Po. *Gorgany*. — Subst. *шпиль, верх горá*, Бойків 123.

From Rm. *gorgan* 'ts', Шаровольський 2, 58, Шелудько 2, 131; the word itself is connected with Uk. *курáн*, q. v., Vrabie 146.

горгі́на dial. for *жоржі́на*, q. v.

гóргія dial. for *Георгі́нія*, see жоржі́на.

горго́ля see гургу́ла.

горго́на 'gorgon(eion)', ModUk. — Subst. *голова́ Горго́ни (однієї з трьох сестёр-богінь у грецькій мітології)*.

From Lat. *Gorgō*, the ultimate source being Gk. *Gorgō* 'one of the three sister-goddesses in Gk. mythology' (: *gorgós* 'terrible'), Klein 1, 670.

горгонзо́ля 'Gorgonzola (kind of It. cheese)', ModUk. — Subst. *під італійського сира*.

From GN. *Gorgonzola* — name of a village near Milan, Klein 1, 670.

горгота́ти dial. 'to speak indistinctly, to mutter, mumble' (Полісся), first recorded in the XX c. (Климчук

ЛексПо. 30). — Subst. *говорити незрозумілою мовою*.

A dial. variable of *ґерґотати*, see *гер!*

горґоші see *ґарґоші*.

горґдень 'gant, girt line', ModUk., Ru. *горґдень, горґдель*. — Subst. *снасть або мотуз, зачеплений за блок, підіймати невеликі тягарі*, Бойків 123; *ґердэн, пások, пóяс*, Степанковський 88.

From Ru. *горґдень* 'ts', the ultimate source being Du. *gording* 'ts', Meulen 69, 258.

гордзóла, гордзóля Lk. for *ґараґóля*, q. v.

горґдон 'Gordon setter', ModUk. — Subst. *англійська порóда собак-сéterа*, Бойків 123.

From E. *Gordon*[setter] 'ts'.

горґжа 'gorge', ModUk. — Subst. *узбóчина, відкритий бiк бастióну; вузéнький прóхiд між гóрами*, Бойків 123.

From Fr. *gorge* 'ts'.

горґжéтка 'boa, gorget', ModUk. — Subst. *окрémий від жiнóчого пальтá, хýтряний кóмiр*, Орел 1, 232.

From Fr. *gorget* 'ts'.

горiля, SovUk. *горiла*, Wd. *гóриль* 'gorilla', ModUk.; BRu. *гарiла*, Ru. *горiлла* (since 1863), Po. *goryl*, etc. — Subst. *найбiльша людоподiбна мáвна, до двох мéтрив заввишки, що живе в лiсах захiдноi Афрiки, здебiльшого на деревах*, Бойків 123.

From ModHG. *Gorilla* 'ts', perhaps via Ru. (*горiла*), or Po. (*гóриль*) mediation.

горiгля, *горóно* SoCr. 'spinning ring', first recorded in the XX c. (Дзензелівський 238). — Subst. *кóчало*, сун. *ґолiґо, цiґа, карiчка*, Дзензелівський, 1. с.

From Hg. *gyürü* 'ring'.

Горóнда SoCr. GN. 'Gorond[a] (Дэже Очерки 62). — Deriv. *ґорондéйка 'рiд фасóлi*'. (Маковиеcki 263).

From Hg. *Gorond*, based on *göröndü* 'shaft of a mill-wheel'.

горóно SoCr. see *горiгля*.

горóт SoCr. for *ґрот* (Дзензелівський 247), see s. v.

горсéт, AmUk. **гóрсик** 'corset', first recorded in 1915. — Subst. *корсéт*.

From E. *corset* 'ts', Білаш 217.

гортóхля Lk. for *картóпля*, q. v.

госпóдар Wd. for *госпóдар*, q. v.

гот, SovUk. *гот* 'Goth', MUK. *готты* Npl. (XVIII c. Ист. Русов 1, 3), OES. *г[ъ]тинъ* (XIII—XIV c. Vasmer² 1, 448), *г[ъ]ты* (1189 *ibid.*), *готские красные дъвиць* (Сл. плк. Iг.); BRu., Ru. *гот*, Po. *got*, etc. — Deriv. *ґотика, ґотський, ґотичний, -ність, ґотичький, -кість*; here perhaps *ґотур*, q. v. — Subst. *однé з стародáвних гермáнських племén*, Орел 1, 232.

From LLat. *gotthus* 'ts', the ultimate source being Goth. **Gutos*, cf. *Gut - piuda* 'Gothic people', Skeat 246, Klein 1, 670, Соболевский РФВ. 64, 172, Vasmer, 1. с., Staszewski 98, a. o.

гóтиш dial. see *гóтур*.

гóтка Wd. 'mountain-hen', first recorded in the XIX c. (Желеховський 1, 169). — Subst. *тетерiчка*.

From Rm. *gotcã* 'ts', Шаровольський 2, 61, Janów 17, Vincenz 7, Cioranescu 375.

готóво SoCr. 'almost', first recorded in the XX c. (Гнатюк ЕЗб. 30, 338). — Subst. *готóво, майже*.

From SC. *gotovo* 'ts', see готóв[ий].

гóтур Wd., (rarely:) гóтур, гóтиш 'mountain [wood-]cock', ModUk. — Subst. *лухáр, лісовий півень, тетєря*, Франко 4, 528.

Etymology uncertain; the word seems to be based on *Готка* with suffixes *-ур, -иш*; yet, it can be also a deriv. of *Гот*, q. v.

гóфep AmUk. 'gopher', first recorded in 1935. — Deriv. *Гóфpик*. — Subst. *сýслик*.

From E. *gopher* 'ts', Білаш 217.

гофpé, Wd. гуфp 'gauffer, goffer', ModUk. — Deriv. *Гофpувáти, -áння*, Wd. [з] *Гофpувáти, Гофpóваний*. — Subst. *дрібні складки на матерії; завітки у кісах*, Бойків 123.

From Fr. *gouffre* 'ts'.

гóхнути dial. 'to bark', first recorded in the XX c. (Грінченко 1, 350). — Subst. *гáвкнути*.

The word seems to be of o/p origin, cf. *каx!*

гоц Bk. for *коц* (Кміт 55), see s. v.

гóцька Wd. 'amen, catkin', first recorded in the XX c. (Маковієцький 322). — Subst. *бáзька, б'їрка, кóтик*.

From *кóтська* (:кóтик), see кіт.

гóчяло SoCr. for *кóчало*, q. v.

гóя SoCr. see *говá*.

гpáба (argot) 'hand', first recorded in the XX c. (Горбач 6, 18). — Deriv. *Гpаблі 'пальці'*. — Subst. *рукá*.

From Po. *grabie* 'forks'; see also гpáбити.

гpáбил AmUk. 'gravel', first recorded in 1965. — Subst. *тóвчене каміння, шўтер*.

From E. *gravel* 'ts', Poik 73.

гpáбити Wd. for *гpáбити*, q. v.; according to Горбач 10, 15, initial *г-* < *г-* has an "expressive" motivation.

гpабліця, гpабліця, SoCr. 'curry comb', first recorded in the XX c. (Дзензелівський 233). — Subst. *гpеблó, гpебліця*.

A dial. form of *гpебліця*, apparently influenced by Rm. *gräbitã* 'ts'.

гpабштіхель 'graving-tool, graver', ModUk.; Ru. *гpабштіхель*. — Subst. *різьб'їло*, Бойків 123.

From ModHG. *Grabstichel* 'ts'.

гpáве 'slowly (in music)', ModUk.; Ru. *гpáве* (since 1803). — Subst. *повільно*.

From It. *grave* 'ts', АкСл. 3, 351.

гpавéр, SovUk. гpавéр 'engraver', ModUk.; BRu. Ru. *гpавéр*, etc. — Deriv. *Гpавéрство, Гpавірувáльний, Гpавірувáння, Гpавірувáти, Гpавірóваний, Гpавірувáльний, Гpавéрна* (робітня, etc.). — Subst. *ритівнік, різьбáр, що вирізує мистецькі зображення на дереві, метáлах, камені й інших матеріялах*, Орел 1, 232.

From Fr. *graveur* 'ts', Орел 1, 232, Vasmer² 1, 450.

гpавіліят, гpавіліят, гpадзилát 'Geum urbanum L.: avens', ModUk.; Ru. *гpавіліят* (since 1780). — Subst. *посліна-гpебінник, вивішиник*, Бойків 123.

From Ru. *гpавіліят* 'ts', borrowed from It. *gariofilata* (< Lat. *caryophyllata* : *caryophyllum*), the ultimate source

being Gk. *karyóphyllon* 'nut-leaf', cf. Berneker 1, 488, Vasmer² 1, 450, a. o.

гравіме́трія 'gravimetry', ModUk.; Ru. *гравиметрия* (since 1863). — Deriv. *Гравіме́тр, Гравіме́тричний*. — Subst. *відділ геоде́зії, що вивчає силу тяжіння в різних місцях земної поверхні*, Орел 1, 232.

From Lat. *gravis* 'heavy' and Gk. *métros* 'measure', Орел, l. c.

гравіта́ція, SovUk. гравіта́ція 'gravitation', ModUk.; BRu. *гравіта́цыя*, Ru. *гравита́ция*, Po. *grawitacja*, etc. — Deriv. *Гравіта́вати, Гравіта́ційний*. — Subst. *тяжіння*, Бойків 123.

From LLat. *gravitatio* 'ts', — a term coined by Isaac Newton (1642-1727), Акуленко 143, Орел 1, 232, Klein 1, 677.

гра́вс 'grouse', ModUk. — Subst. *відміна білої куріпки, водиться тільки в Англії*, Бойків 123.

From E. *grouse* 'ts'.

гравію́ра, SovUk. гравію́ра 'engraving, etching, print', ModUk.; BRu. *гравію́ра*, Ru. *гравію́ра*, Po. *grawitura*, etc. — Deriv. *Гравію́рний*. — Subst. *ритові́на, мистецький твір різьбярства; відтиск із малюнка, вирізаного на металі, камені, дереві; платівка, на якій вирізано або вицвчено зображення для виготовлення відтиску*, Орел 1, 232.

From Fr. *gravure* 'ts', Орел, l. c.

гра́гар dial. for *дра́гар*, q. v.

градáція 'gradation', ModUk.; BRu. *градáцыя*, Ru. *градация*, etc. — Subst. *ступеню́вання, ступне́вість переходу від нижчого до вищого ступня*, Орел 1, 232.

From Lat. *gradatio* 'ts', Орел, l. c., Klein 1, 672, a. o.

градіе́нт 'gradient', ModUk.; BRu. *грады́энт*, Ru. *градиэ́нт*, etc. — Subst. *різни́ця в барометри́чних та термометри́чних по́казах у різних місцях*, Бойків 123.

From Lat. *gradiens*, *-ntis* 'walking, going', Орел 1, 232, Klein 1, 672, a. o.

граді́на dial. 'garden' (Добруджа), first recorded in the XX c. (Горбач 11, 6). — Subst. *[о]горóд*.

From Rm. *grădină* 'ts', the ultimate source being Bu. *граді́на*, Горбач, l. c., Cioreanescu 376.

гра́дус, SovUk. гра́дус 'grade, degree' MUK. гра́дусы Npl. (XVII c.); BRu., Ru. *гра́дус*, Po. *gradus*, etc. — Subst. *сту́пінь на схо́дах*, Тимченко 646; *сту́пінь; одини́ця виміру кутів та дуг, що дорівнює дев'ятдеся́тій частці прóстого кута́ або $\frac{1}{360}$ частці ко́ла; одини́ця виміру темпе́ратури, гу́стоті тече́в; одини́ця мі́цності алькогóльних напо́їв*, Орел 1, 233.

From Lat. *gradus* 'step', Орел, l. c., Vasmer² 1, 451, Klein 1, 672, a. o.

гра́дшток 'graduator', ModUk. — Subst. *старові́нний при́лад вимірювати висоту́ світи́л*, Орел 1, 233.

From ModHG. *Gradstock* 'ts'.

гра́жда Wd. 'fence, enclosure, shed, shelter' (Hc.), first recorded in the XIX c. (Желеховський 1, 169). — Subst. *загоро́да, клі́тка; ста́йня*.

From Rm. *grajd* 'ts', Janów 17, Vincenz 12, Cioreanescu 376.

грайбрино́вий 'grass-green', MUK. кграйбринова, кгрубриновы́й (XVII c. Шелудько 1, 29). — Subst. *зеле́ний як тра́ва*.

According to Шелудько, l. c., the word comes from Po. *grobgryn*, the ultimate source being MHG. *grobgryn* 'ts';

yet, РССтоцький 4, 155, derives it from MHG. *grasgrüene* 'grass-green'.

грайзлэрня Wd. 'grocery-store', first recorded in the XIX c. (Желеховський 1, 169). — Deriv. *Грайзлэрник* — Subst. *крамніця з дрібним продажем харчових товарів*, Франко 6, 496.

From ModHG. *Greislerei* 'ts', Шелудько 1, 29, РССтоцький 4, 230.

грайфер Wd. 'gripper', first recorded in the XX c. (РССтоцький 4, 226). — Subst. *лэцата (в друкарській машині)*.

From ModHG. *Greifer* 'ts', РССтоцький, 1. c.

грайфнути Wd. 'to copy; to steal', first recorded in the XX c. (РССтоцький 4, 222). — Subst. *відписати; вкрати*.

From ModHG. *greifen* 'to seize, catch', РССтоцький, 1. c., Горбач 8, 42.

грайцар dial. see грэйцар.

гралі 'pitchfork; (argot:) fingers', ModUk. — Subst. (*залізни*) *віла*, Жилко 238; (*арґо:*) *пальці*, Горбач 8, 47.

Origin obscure; perhaps it is connected with *граблі*, Po. *grable*, Berneker 1, 345.

граль 'Grail; cup or chalice', ModUk. — Subst. *чаша, що в неї Йосип Ариматійський зібрав Христову кров*, Орел 1, 233.

From OFr. *graal* (< Lat. *gradāle* 'platter'), Орел, 1. c., Klein 1, 673.

грам Wd. see грам.

грам[о]- see грам[о]-.

граматичний dial. 'sad' (Київщина), first recorded in the XX c. (Кримський ИзвОРЯС. 11 : 3, 380). — Subst. *жалісливий*.

A dial. deformation of *драматичний*, see драма.

грамолитися Wd. 'to climb; come' (Стрий), first recorded in the XX c. (JBR.), Po. *gramolić się*. — Subst. *порушитися з трудом (віору)*.

From Po. *gramolić się* 'ts', of uncertain etymology, cf. Sławski 1, 338.

грамузляти dial. 'scribble, scrawl', first recorded in the XX c. (Грінченко 1, 350). — Subst. *писати закарлючками*.

Origin obscure.

гранат 'garnet; dark-blue colour', ModUk.; BRu., Ru. *гранат*, Po. *granat*, etc. — Deriv. *Гранатовий*. — Subst. *камінь з алюмінію, маґнезії, ванна, заліза, берилію, тóщо; темносіння фарба; плід Гранатного дэрева*, Орел 1, 233.

From Lat. (pōmum) *granātum* 'pomegranate', Орел, 1. c., Klein 1, 641, Вовк 8.

граната, SovUk. граната 'grenade, shell' MUK. кранатами Ipl. (1659), гранати (1695), чрезь гранату (XVIII c.); BRu.; Ru. *граната*, Po. *granat*, etc. — Deriv. *Гранатомет*, Wd. *Гранатір*. — Subst. *бомба для кидання рукою; артилерійський гарматень, що діє силою газів або скалками*, Орел 1, 233; *знаряддя начинене порохом, що ним стріляють з гармат*, Тимченко 646-647; (*арґо:*) *груша, яблуко, шарик, гостінчик*, Горбач 6, 15.

From ModHG. *Granate* 'ts', Орел, 1. c., Vasmer² 1, 452.

гранга́рда 'outpost picket', ModUk. — Subst. *сільна військова частина, виставлена в стратегічних пунктах*, Бойків 123.

From Fr. *grand'garde* 'ts'.

гранги Npl. Wd. 'canine teeth of the stag', first recorded in the XX c. (РССтоцький 4, 231). — Subst. *оленьчі ікла*.

From ModHG. [Hirsch-] *Grandeln* 'ts', РССтоцький, l. c.

гранд 'grandee (spanish nobleman)', ModUk. — Deriv. *Грандеца*. — Subst. *иляхетсько-аристократичний мітупл в Еспанії*, Орел 1, 233.

From Sp. *grande* 'ts', Орел l. c.

гранда Wd. 'violence', first recorded in the XX c. (Горбач 8, 37); Po. *grandu*. — Deriv. *на Гранду, Грандяр[ка], Грандіти*. — Subst. *насилья, безлічність*.

From Po. dial. *granda* 'ts', the ultimate source being Fr. *grande* 'big (affair)'. —

грандіозний 'grandiose, majestic', ModUk. BRu. *грандыёзны*, Ru. *грандиозный*, etc. — Deriv. *Грандіозність, -но*. — Subst. *велічний, велетёнський*, Орел 1, 233.

From It. *grandioso* 'ts', Орел, l. c., Vasmer² 1, 452.

гранд-опера 'grand opera', ModUk. — Subst. *жанр опери, створений у Франції за Наполеона з героїчною тематикою, патосом, авантюризмом, динамікою, боротьбою пристрастей*, Орел 1, 234.

From Fr. *grand-opéra* 'ts', Орел l. c.

граніт, SovUk. *граніт* 'granite', ModUk.; BRu. *граніт*, Ru. *граніт*, Po. *granit*, etc. — Deriv. *Гранітний, Гранітовий, Гранітоль*. — Subst. *камінь із кристалів кварцу, лосняку, ортоклязу*, Орел 1, 234.

From ModHG. *Granit* 'ts', the ultimate source being It. *granito* 'grainy (stone)' (:Lat. *granum* 'grain, small kernel'), Орел, l. c., Skeat 247, Klein 1, 675, Вовк 9.

гранічёр Wd. 'border-guard; customs-officer', first recorded in the XX c. (Горбач 6, 20); Po. dial. *graniczor* (Стрий). — Subst. *погранічник*.

From Rm. *grănicer* 'ts', Горбач, l. c., Cioranescu 377.

гранулі Npl. 'granules' ModUk. — Deriv. *Гранулема, Грануліт, Гранулювання, Грануляція, Гранульоза, Гранулювати, Гранулярний, Гранульозний*. — Subst. *зернясті утвори в плазмі клітини*, Орел 1, 234.

From Lat. *granulum* 'grain, seed' Орел 1, 234.

грапа SoCr. 'harrow', first recorded in the XX c. (Дзензелівський 81; in Добруджа: Горбач 11, 6). — Deriv. *Гранати*. — Subst. *назва для борони*.

From Rm. *grapă* 'ts', Горбач, l. c., the ultimate source being Bu. *граба*, cf. Cioranescu 377.

граплиця SoCr. see грабліця.

граца, **грасок**, also **граца** dial. '[horse-]cultivator' (Нижне Подністров'я, Буковина, Одещина, Київщина), first recorded in the XIX c. (Желеховський 1, 170); Po. dial. *grasa*, Cz. *krace*, dial. *grace*, Slk. *graca*, dial. *gracka*. — Deriv. *Грасувати, грасувати, грасовка, гарасувати, -ання, гарасалка, Грасований*. — Subst. *вид культиватора, прилад для пропоровання міжрядь* (Дзензелівський ДБюлетень 6, 41).

From MHG. *kratze* 'ts', perhaps via Po. *graca*, cf. Дзензелівський StSl. 10, 63, Machek 231, Sławski 1, 335; see also грецелувати.

gracioso 'gracioso', ModUk. only. — Subst. *блázень в еспáнському театрі, комедійний персонаж в еспáнській „комедії плаці і шпáни”*, Орел 1, 234.

From Sp. *gracioso* 'ts'; see граціозний.

грасувати: грáса.

грáта, грать, SovUk. грáта, dial. also крáта 'grating, grate', MUK. з кррат (XVII с.), на гратъ (XVII с.), грата (XVII с.), през грати (XVIII с.), гратою Isg. (1776); BRu. *крáта*, Po. *krata*, (rarely:) *grata*, SC. dial. *gráta*. — Deriv. [за]Гратувáти, -áння, заГратóваний; Гратчáстий. — Subst. *пруття залізне або дерев'яне вдовж і впоперек перелóжене; балюстрáда*, Тимченко 647.

From Po. *grata*||*krata* 'ts', the ultimate source being LLat. *grata*||*crata* 'ts', Karłowicz 310, Berneker 1, 608-609, Шаровольський 1, 68, Шелудько 1, 29, Richhardt 51, Sławski 2, 69.

гратáр dial. 'tripod, trivet (over open fire)' (Добруджа), first recorded in the XX с. (Горбач 11, 6). — Subst. *триніжок над вогнищем*.

From Rm. *grātar* 'grate, grating', Горбач, 1. с.

гратифікувати 'to gratify', MUK. гратифікуючи (1627 Беринда). — Deriv. Гратифікувáння, Гратифікація. — Subst. *нагороджáти*.

From Lat. *gratificāre*, a collateral form of *gratificāri* 'to do favour, oblige, gratify', Klein 1, 676.

грáтис 'gratis', ModUk., Po. *gratis*. — Subst. *дармовó, безплатно*, Орел 1, 234.

From Lat. *gratis* 'ts', Орел, 1. с.

грáтка Wd. 'occasion', first recorded in the XX с. (JBR.). — Subst. *(несподівана) дóбра нагóда, окáзія*.

From Po. *gratka* 'ts', the ultimate source being Lat. *gratis*, see грáтис, Sławski 1, 342.

гратулювати SovUk. гратулювати 'to congratulate', ModUk.; Po. *gratulować*. — Deriv. Гратулювáння, Гратуляція. — Subst. *поздоровлáти, вітáти*, Франко 7, 451.

From Lat. *grātulāri* (<**gratitulari*) 'to manifest joy, congratulate', Klein 1, 677, not necessarily via Po. *gratulować*, as assumed by Sławski 1, 342.

гратчáстий see грáта.

граф Wd. see граф.

грáф- Wd. see грáф-.

грáфік Wd. see грáфік.

грáфіт Wd. see грáфіт.

грáфка see грáфка.

грáца dial. 'scraper, (horse-) comb; hoe, pick', first recorded in the XX с. (Шаровольський 1, 68). — Subst. *скребáчка; сáпа, моті́ка*, Кузеля 87.

From MHG. *kratze* 'ts', Шаровольський, 1. с.

граціозний 'graceful, elegant, charming', ModUk.; BRu. *грациёзны*. Ru. *грациóзный*, etc. — Deriv. Граціозні́сть, -но. — Subst. *стрункі́й, чарівний, вішуканий*, Орел 1, 234.

From It. *grazioso* 'ts', the ultimate source being Lat. *gratia* 'charm, grace, elegance', Vasmer² 1, 453, Орел, 1. с.

грáція 'grace, charm, elegance', ModUk.; BRu. *грáцыя*, Ru. *грáция*, (since the XVIII с. Hüttl-Worth 67), etc. — Deriv. Граці́йний. — Subst. *богі́ня чáру, принáда в ста-*

родівних римлян; краса, чарівність у по́статі, по́зі, рíжках, Орел 1, 235.

From Lat. *gratia* 'ts'.

гра́шпан, грíншпан, 'verdigris', first recorded in the XIX c. (Желеховський 1, 170); Po. *gry[n]szpan*. — Subst. *зелений, трійлівий óсід на мідяних посудинах*, Кузеля 87.

From MHG. *grüenspân* 'ts', РССтоцький 4, 163; according to Шелудько 1, 30, it came via Po. *gry[n]szpan* which remains to be proved.

грéгіт, (rarely:) грéхит 'stony crag, bald (stony) mountain', ModUk., first recorded in the XIX c. (Желеховський 1, 170). — Deriv. GN. *Грéгіт*. — Subst. *кам'янисте поле; стрімкі гора́*.

Of obscure origin; perhaps it is connected with *Грe-Гати*, q. v.

Грег, Грeнь[ків], Гресюк, Греськів AmUk. (Westernized) FN. derived from PN. Грýгip, q. v.

грегáрний, Wd. грегóрний (Желеховський 1, 170) 'gregarious; agile, lively, alert', ModUk. — Deriv. *Грегá-рiни*. — Subst. *громадний; живий, рухливий*.

From Lat. *gregarius* 'ts' (: *grex, gregis* 'flock'), Klein 1, 679.

грéгати 'to sackle', ModUk. only — Deriv. FN. *Грегóлінський*. — Syn. *греготáти, греготiти, Грегóтáти, Грегóтáти*.

An o/p. formation, cf. *Гep!*, РССтоцький Slavia 5, 42.

гругу́лець dial. 'hawk' (Житомирщина), first recorded in the XX c. (Лисенко Слл. 18); Po. *krogulec*. — Subst. *яструб*.

From Po. *krogulec* 'ts'; see also *кругу́лець*.

грéдны dial. for *огрядний*, q. v. (Полісся, Никончук ЛексПо. 84).

грeзeт 'grey silk material (with designs)', MUK. грeзeты Npl. (1764); Ru. *грeзeт* (since 1790). — Deriv. *Грeзeтний, -товий; Грeзeтка* (Кузеля 86), MUK. грeзeтная (1764), грeзeтових Gpl. (XVIII c.). — Subst. *сіра матерія з трав'ястими узóрами*, Бойків 124.

From Fr. *grisette* 'gray gown', Klein 1, 681.

грeйд AmUk. 'grade', first recorded in 1927. — Deriv. *Грeйдóвання, Грeйдóваний, Грeйдóвати*. — Subst. *кляса; Гатiнок, стiпiнь*.

From E. *grade* 'ts', Ивах РМ. 3, 394, Рудницький Orbis 1:1, 111, Білаш 217, Роїк 74.

грeйдeр, Sov. грeйдeр 'grader', ModUk.; BRu. *грeйдeр*, Ru. *грeйдeр*, etc. — Subst. *машiна, що рiє й вивiнює Грунтóвi дорóги*, Орел 1, 235.

From E. *grader* 'ts', Орел, 1. c., Роїк 74.

грeйн 'grain', ModUk. — Subst. *англiйська мiра ваги для пeрел = 50 мiлiграм*, Бойків 124.

From E. *grain* 'ts', Бойків, 1. c.

грeйн-ексчeндж, грiнексчeндж AmUk. 'Grain Exchange', first recorded in 1928. — Subst. *збiжeвá бiржа*.

From E. *Grain-Exchange* 'ts', Білаш 218.

грeйнepi, also грeнар, грiнер, грiнири, грeнвa, AmUk. 'granary', first recorded in 1924. — Subst. *зáсiк на збiжжя*.

From E. *granary* 'ts', Білаш 218, Роїк 75.

грeйпфрут, SovUk. грeйпфрут 'grape-fruit', first recorded in the XX c. (JBR.). — Subst. *вeлiкий окрiглий цитринoпoдiбний трoпiчний óвoч блiдожóвтоi крáски*.

From E. *grape-fruit* 'ts', Орел 1, 235.

грейт мѐн AmUk. 'great man', first recorded in 1944. — Subst. *великий чоловік*.

From E. *great man* 'ts', Білаш 219,

грѐйцар, dial. also гра́йцар, крѐйцар (Кириченко РМ. 5, 85) 'penny; old Austrian coin: Kreutzer', MUK. грейцаровъ Gpl. (XVIII с.) греицеров Gpl. (1756); BRu. *крѐйцар*, Ru. *крѐйцар*, Po. *grejcar*, etc. — Subst. *сѐтник (монѐта), шѐляг*.

From ModHG. *Kreutzer* 'ts', Шелудько 1, 30.

грек (argot:) 'Ukrainian (belonging to the Gk. catholic Church)', first recorded in the XX с. (Горбач 6, 8); Po. *grek*. — Subst. *українець* — *греко-католик*.

From Po. *grek* 'ts', being an abbr. of *greko[katolik]* 'Greek-catholic', Горбач, 1. с.

грѐмир AmUk. 'grammar', first recorded in 1965. — Subst. *граматика*.

From E. *grammar* 'ts', Поїк 74.

грѐмія 'lap, bosom; college, congregation', ModUk.; Po. *gremium*. — Deriv. *Греміяльний, -но*. — Subst. *середина; збір, загál осіб якогось фаху*, Кузеля 86.

From Lat. *gremium* 'lap, bosom', Klein 1, 679.

грѐмпля 'card, carding-comb' ModUk. — Deriv. *Гремплувати, -ання*. — Subst. *дротяна щітка чесати вовну*, Бойків 124.

From ModHG. *Krempel* 'ts'.

грѐна 'silkworm eggs, graine', ModUk.; Ru. *грѐна* (since 1892). — Subst. *яѐчка метѐлика-шовкопряда, з яких виводиться шѐсінь*, Орел 1, 235.

From Fr. *graine* 'ts'.

грѐнадін 'grenadine', ModUk. only. — Subst. *прохолодний напѐток з соку Гранати*, Бойків 124.

From Fr. *grenadine* 'ts'.

грѐнадина 'grenadine', ModUk. only. — Subst. *лѐжка напѐшовкова матерія*, Орел 1, 235.

From Fr. *grenadine* 'ts', Орел, 1. с.

грѐнадір, dial. гарнадѐр (Шевченко 1, 129), грѐнадіѐр (Кузеля 86), гранатѐр (РССтоцький PF. 12, 423) 'grenadier; handgrenadethrower', ModUk.; BRu. *грѐнадзѐр*, Ru. *грѐнадѐр* (since 1762), etc. — Deriv. *Грѐнадірський*. — Subst. *озбрѐнений Гранатами воѐк (16 ст.); воѐк добірної вѐйськѐвої частини в дѐяких арміях*, Орел 1, 235.

From Fr. *grenadier* 'ts' via ModHG. *Grenadier* 'ts', Орел, 1. с., Vasmer² 1, 456.

грѐнар AmUk. see грѐйнері.

грѐтхен Wd. 'Peggy - curls', first recorded in the XX с. (РССтоцький 4, 225). — Subst. *рід жінѐчої зачіски*.

From ModHG. *Gretchen*[frisur] 'ts', РССтоцький, 1. с.

грѐф'ѐ 'clerk (of the court)', ModUk. only. — Subst. *секретѐр вѐщих судовѐх устанѐв у Франції; діловѐд у цивѐльних судах*, Бойків 124.

From Fr. *greffier* 'ts'.

грѐче, грѐчний see грѐче, грѐчний.

грѐцелувати SoCr. 'to cultivate soil (by гра́са)', first recorded in the XX с. (Дзєндзелівський StSl. 10, 63). — Subst. *обрѐбляти прѐсапні кінним культивѐтором*.

From ModHG. *kratzen, Krätze*, see гра́са.

гривуѐзний 'licentious, loose', ModUk.; Ru. *гривуѐзний* (since 1873). — Deriv. *гривуѐзність*. — Subst. *граїлівий, лѐжковѐжний*, Орел 1, 235.

From Fr. *grivois* 'ts'.

гриза́й 'grisaille', ModUk. only. — Subst. *малювання двома фарбами, ясною й темною; Гатунок легкої шовкової матерії з ясної й темної пряжі*, Бойків 124.

From Fr. *grisaille* 'ts'.

гризётка see *грезёт*.

гризли́ 'grizzly', ModUk. only. — Subst. *американський сірий ведмідь*, Бойків 124.

From E. *grizzly* 'ts'.

грильяж 'grating; roasted nuts', ModUk.; Ru. *гриль-яж*. — Subst. *декоративні ґратки з дерев'яних плінок; підсмажені й зацукровані горіхи*, Бойків 124.

From Fr. *grillage* 'ts'.

грим, SovUk. *грим* '(stage) make-up; grease-paint' ModUk.; BRu. *грим*, Ru. *грим* (since 1863), etc. — Deriv. *ґримування, ґримований, ґримувати[ся]*. — Subst. *косметичні засоби підфарбовувати лице для характеристики обличчя актора; мистецтво тупізувати обличчя актора з допомогою косметичних та перукарських засобів*, Орел 1, 235.

From Fr. *grimer* 'to make up (an actor)'.

гримаса, SovUk. *гримаса* 'grimace', ModUk.; BRu. *гримаса*, Ru. *гримаса* (since 1803), Po. *grutasa*, etc. — Deriv. *ґримасник, ґримасниця, ґримасування, ґримасувати, ґримасний*. — Subst. *скривлення обличчя, кривляння*, Орел 1, 235.

From Fr. *grimace* 'ts', Орел, АкСл. 3, 403.

грінбек 'greenback', ModUk. only. — Subst. *назва нівноамериканських асигнацій, випущених у 70 - 80 рр. XIX ст.*, Бойків 125.

From E. *greenback* 'ts'.

ґрінда 1. 'shelf', ModUk. only. — Subst. *полічка*, Желеховський 1, 170.

From Rm. *grindă* 'beam, rafter, joist', Шелудько 2, 131, Cioreanescu 380.

ґрінда 2. Wd. 'plough-beam', first recorded in the XIX c. (Желеховський 1, 170). — Subst. *ґряділь*.

From ModHG. *Grendel* 'ts'.

ґринджо́ли, also *ґринджо́ли* Npl. 'sleigh' MUK. на *ґринжо́ла* (1688), *ґринжо́ла* Nsg. (1780). — Deriv. *ґринджо́лята, ґринджо́лення, ґринджо́лице, ґринджо́льник, ґринджо́лити, ґринджо́льний* (Федорович РМ. 5, 131-132); here also a b/f. *ґрінджа* 'snow in rain'. — Subst. *проті санки, щоб дрóва возіти*, Тимченко 648.

According to Федорович, l. c., the word comes from Rm. *gringiora* (: *grindă*) 'beam, rafter, joist, balk'; yet, Горбач 8, 34, derives it from Rm. *crenge-le* 'branches'; the first etymology seems to be more acceptable.

ґріншпан—*ґріншпан*, see *ґрашпан*.

ґрі́па, SovUk. *ґрип* 'grippe, influenza', ModUk.; BRu. *ґрип*, Ru. *ґрипп* (since 1847), Po. *grypa*, etc. — Subst. *заразли́ва хвороба, інфлює́нца (запáлення дихальних шляхів)*, Орел 1, 235.

From Fr. *la grippe* 'ts', Орел, l. c., Vasmer² 1, 459, а. о.

ґри́пс (argot:) 'letter', first recorded in the XX c. (Горбач 0, 42). — Deriv. *ґри́пса́нка* (Франко 10, 506). — Subst. *лист, письмо*.

From ModHG. *Grips* 'comprehension, understanding' with a specialized meaning: → 'means of understanding (of each other)' → 'letter'.

ґрис, SovUk. *ґрис* 'grits, bran; dregs; fodder consisting of oats and barley', ModUk. — Deriv. *ґри́сик, ґри́сяк*. — Subst. *вісіє́ки, дерть*, Орел 1, 235.

From ModHG. *Griess* 'ts', Шелудько 1, 28, РССтоцький 4, 154.

гриф 1. SovUk. гриф 'griffon', MUK. грыфъ (1627 Беринда); BRu. *грыф*, Ru. *гриф* (since 1763), Po. *gryf*, etc. — Deriv. *Грифон*. — Subst. *митична тварина з тілом лева, крилами й головою та дзьобом орла; хижий птах, що живиться падлом*. Орел 1, 235; MUK. ног: орел великий (1627 Беринда).

From MHG. *grif[e]* 'ts' which, in turn comes from LLat. *grīphus*, the ultimate source being Gk. *grýps* 'ts', Kluge 124, Орел, 1. с.; according to Hüttl-Worth, AUA. '8, 73, it came to Uk. via Po. *gryf* which remains to be proved.

гриф 2. 'handle, hilt', ModUk., Po. *gryf*. — Subst. *рұчка, рукоятка; дрюк, закрутий на кінці залізом, щоб підважувати й стягти дерево*, Кміт 55.

From ModHG. *Griff* 'ts'.

грифель 'slate pencil, *stylus*, graver, style', ModUk.; Ru. *грифель* (since 1762). — Deriv. *Грифельний, Грифельевий*. — Subst. *олівець з писарського лунаку*, Бойків 125, *стілос, стиль*.

From ModHG. *Griffel* 'ts', РССтоцький 4, 221.

гришпан see грашпан.

гриба Wd. 'pit' (Lk.), first recorded in the XX с. (Верхратський 2, 408). — Deriv. *Грибіско*. — Subst. *яма*.

From ModHG. *Grube* 'ts'.

грибы Npl. Wlk. 'mushrooms' (rarely used, cf. Stieber 206), first recorded in the XX с.; Po. *grzyby*. — Subst. *гриби*.

From Po. *grzyby* 'ts', see гриб.

григ - мадаріца, грик - магаріца dial. 'female of a legendary bird', first recorded in the XX с. (Гнатюк Е36. 30

30, 338). — Subst. *саміця митичного птаха - вєлетня*.

From Hg. *grifmadár* 'ts', Гнатюк, 1. с.

грімент AmUk. 'agreement', first recorded in 1931. — Subst. *договір, контракт*.

From E. *agreement* 'ts', Білаш 221.

Грінвіч, SovUk. Грін[в]іч 'Greenwich', ModUk.; BRu. *Грынвіч*, Ru. *Гринвич*, etc. — Subst. *столічна округа Лондону; місце славєтної обсерваторії та першого рівника (меридіану)*, Орел 1, 236.

From E. *Greenwich* 'ts', Орел, 1. с.

грінгорн, also грінор, AmUk. 'greenhorn', first recorded in 1917. — Deriv. *Грінорка, Грінорство*, Жлуктенко 123. — Subst. *новак, молокобс, недосвідчений робітник, новоприбулий емігрант*, Жлуктенко 123, Білаш 221.

From E. *greenhorn* 'ts', Білаш 221.

грінгі: на грінгі Wd. 'on one's shoulders' (Lk.), first recorded in the XX с. (Горбач 12, 11). — Syn. *на барана, на Гр[о]ші*.

From ModHG. *Grindel* 'ploughbeam' with the evolution of meaning based on the similarity of both.

грінексчендж AmUk. see грєйн-ексчендж.

грінер AmUk. see грєйнері.

грінири AmUk. see грєйнері.

грін лайт AmUk. 'green light', first recorded in 1962. — Subst. *дóзвіл*.

From E. *green light* 'ts', Білаш 222.

грінор AmUk. see грінгорн.

гріншпан see грашпан.

гроз, SovUk. *гроз* 'grog', ModUk.; BRu. *гроз*, Ru. *гроз*, etc. — Subst. *наній з рому, гарячої води, цукру*, Орел 1, 236.

From E. *grog* 'ts', Kirkconnell 10, Орел, l. c., Vasmer² 1, 459.

гроденáплъ 'gros de Naples' ModUk.; Ru. *гроденáплъ* (1847). — Subst. *цупка гладенька шовкова тканина*, Орел 1, 236.

From Fr. *Gros de Naples* 'ts'.

гродетур 'gros de Tours', ModUk.; Ru. *гродетур* (since 1790). — Subst. *шовкова матерія (від міста Тур у Франції, де її почали виробляти)*, Бойків 125.

From Fr. *gros de Tours* 'ts'.

грон Wd. 'guilder, florin' (Bk.), first recorded in 1934 (Kmit 55). — Subst. *рубий, металевий гриш; Гюльден*.

From ModHG. *Krone* 'ts'.

грондзель dial. 'plough-beam' (Зах. Полісся), first recorded in the XX c. (Tarnacki, cf. Горбач 10, 21); Po. *grządziel*. — Subst. *граділь*.

From Po. *grządziel* 'ts', Горбач, l. c.

гроно Wd. see *гроно*.

гропа Wd. 'basin, deep valley' (Hc.), first recorded as GN. *Гропа* in the XIX c. (Желеховський 1, 170). — Subst. *кітл[ов]іна*, Janów 17.

From Rm. *groapă* 'pit', Janów, l. c., Vincenz 5, Шелудько 2, 131, Шаровольський 2, 58, Ciorganescu 381, Vrabie 146.

грос 'twelve dozens; flock of pregnant sheep', ModUk.; BRu. *грос*, Ru. *гросс* (since 1838), etc. — Subst. *дванадцять дванадцяток (одиниця личбі Галлантерії та олівців)*, Орел 1, 236.

From ModHG. *Gross* 'ts'.

гросбух 'ledger', ModUk.; BRu. *гросбух*, Ru. *гроссбух* (since 1803). — Subst. *головна книга в бухгалтерії*, Орел 1, 236.

From ModHG. *Grossbuch* 'ts'.

гросері, also *гросер*, *гросерня*, *гросетерія*, *гросернянний* штор AmUk. 'grocery, grocery store', first recorded in 1920, Жлуктенко 123. — Deriv. *Гросерник, Гросернянний, Гросерський*. — Subst. *торівля бакалійними товарами, бакалія*.

From E. *grocery, grocery store* 'ts', Білаш 222, Жлуктенко 123, Роїк 74.

гросерня AmUk. see *гросері*.

гросернянний штор AmUk. see *гросері*.

гросетерія AmUk. see *гросері*.

гросмаїстер 'ledger keeper', ModUk.; BRu. *гросмаїстар*, Ru. *гроссмаїстер* (since 1803). — Subst. *начальник лицарського ордену (за середньовіччя); маїстер шахової гри, чемпіон*, Орел 1, 236.

From ModHG. *Grossmeister* 'ts'.

грот, SovUk. *грот* 'main sail', ModUk., Ru. *грот*. (since 1803). — Deriv. *Грот - реї, Грот - щогла, Грот[бом]-брамсель* (Горбач 1, 76). — Subst. *велике вітрило на середній щоглі*, Бойків 125; *головне вітрило*, Степанковський 122.

From Du. *groot[zeil]* 'ts', Meulen 73, perhaps via Ru. *грот*, Vasmer² 1, 461.

гро́та, *гротто*, SovUk. *грот* 'grotto', ModUk.; BRu. Ru. *грот*, Po. *grota*, etc. — Subst. *природна печера в скелі або штучна печера*, Орел 1, 236.

From It. *grotta* 'ts'; Орел, l. c.

гротеск, SovUk. гротеск 'grotesque', ModUk.; BRu. *гратэск*, Ru. *гротеск* (since 1803), etc. — Deriv. *Гротеска*, *Гротесковий*. — Subst. *орнаментальний стиль ренесансу, створений на основі староримського стінопису, знайденого в печерах та руїнах стародавнього Риму; дивоглядний, потворно-комічний, незвичний образ або стиль, зображення людей, предметів; грюбий шриффт для заголовків*, Орел 1, 236.

From Fr *grotesque* 'ts'.

гро[у]ф SoCp. see граф.

грозіяр, грошіяр SoCp. '(business) mediator, agent, broker', first recorded in the XX c. (Гнатюк ЕЗб. 30, 338); SC. *grošičár*. — Subst. *торговельний посередник, маклер*.

From SC. *grošičár* 'ts', Гнатюк, l. c.

грүбер 'grubber', ModUk. — Subst. *культуратор для грүбого розорювання Грүнту*, Орел 1, 237.

From E. *grubber* 'ts'.

грүдза Wd 'kind of edible mushroom orange-agaric', (Bk., Надсяння), first recorded in the XX c. (Кміт 55). — Subst. *гриб, подібний до рижкі; рід гриба з молочком жовтої фарби*, Пшеп'юрська 73.

The word seems to be a blending of *гриб* and Po. *rydz* = рижок, q. v.

грүля Wd. 'potato' (Lk.), first recorded in the XX c. (Верхратський 2, 408); Po. *grula*, Slk. *grul'a*. — Deriv. *Грүліна*, *Грүлісько*, *Грүльовина*, *Грүляник*, *-янка* (Верхратський, l. c.) *Грүліско*, *Грүшиніско* (Makowiecki 351). — Subst. *картопля*.

From Po. *grula* 'ts' which, in turn, comes from Slk. *grul'a* (<*grumpl'a*||*krumpl'a*), the ultimate source being ModHG. *Grundbirne* 'ts', Sławski 1, 360.

грум, SovUk. грум 'groom', ModUk.; BRu. *грум*, Ru. *грум* (since 1863). — Subst. *малий лажей - хлопчак, що їде або вєрхи позад пана, або на козлах зааду*, Бойків 125.

From E. *groom* 'ts', АкСл. 3, 442.

грумніци Npl. dial. 'worship of the Holy Virgin (with candles)' (Підляшшя), first recorded in the XX c. (cf. Горбач 10, 22); Po. *Gromnice*. — Subst. *молтва до Богоматери (з свічками)*.

From Po. *Gromnice* 'ts', Горбач, l. c.; see also Гривніци.

грүнбух Wd. 'register of land', first recorded in the XX c. (РССтоцький 4, 214). — Subst. *земельна книга, катáстер*.

From ModHG. *Grundbuch* 'ts', РССтоцький, l. c.

грүндаль Wd. 'coarse (crude) person' (Lk.), first recorded in the XX c. (Верхратський 2, 408). — Subst. *грубіян*.

The word seems to be a dial. distortion of Po. *dragal* 'giant-like man'.

грудзювати Wd. 'to tie tightly, twist; to confuse', first recorded in the XIX c. (Желеховський 1, 170). — Deriv. *Грудзюватий*. — Subst. *за-, перекрүчувати*.

According to Шелудько 2, 231, from Rm. *grunťuros* 'gnarled, knobby, knaggy'.

грунт, SovUk. грунт 'ground; bottom; base, foundation; soil, land (property)', MUK. въ томъ кгрунтъ (1560), кгрунти Npl. (1563), кгрунтъ Neg. (1576), до кгрунту (1594), з' кгрунту (XVI c.), кгрунтови (XVI c.), кгрунъты Npl. (1649), грунту (1659), грунъта Asg. (1666), грунътъ (1679), грунти (1693), грунътъ (XVII c.), з кгрунту (XVII c.), з грүнту (XVII c.), з грунту (XVII c.), до

грунѣту (XVII с.), кгрунѣты (XVII с.), на кгрунѣ та (XVII с.), до... кгрунѣтовѣ (1714), грунѣтъ (1772), на... грунѣта(х) (XVII с.), кгрунѣта Npl. (XVIII с.), грунѣта Gsg. (XVIII с.), грунѣту Gsg. (XVIII с.); BRu. Ru. *грунт* (since 1704), Po. *grunt*, etc. — Deriv. *Грунтáля*, *Грунѣтук*, *Грунѣтáвка*, *Грунѣтовáлице*, *Грунѣтовáнiсть*, *Грунѣтувáння*, *Грунѣтовáний*, *Грунѣтовáий*, *Грунѣтовáний*, *Грунѣтовáвно*, [*з*]Грунѣтувáти, -ся, *Грунѣтвáлá*, *Грунѣтовáзнáвець*, -знáвство, -знáвчий, грунѣтрис, MUK. грунѣтиком (1668), кгрунѣтаровѣ (1658), кгрунѣтовне (XVI с.), кгрунѣтовный (XVI с.), грунѣтовныи (1678), кгрунѣтовную (1598), кгрунѣтоватись (1665), кгрунѣтовати (XVI с.). — Subst. *землѣя*, *брана рiллѣя*; *садiба*; *тáчка опертѣя*, *оснóва*, *пiдстáва*, *засáда*, Бойкiв 125; *iстóта*, *головиá рiч*; *теритóрiя*, *мiсце*, *влáснiсть*, Тимченко 650 - 651.

From MHG *grund* 'ts', Тимченко, I. с., Орел 1, 237, АкСл. 3, 442 - 444, РССтоцький 4, 180, Vasmer² 1, 464, Brückner 160, а. о.; according to Шелудько 1, 30, via Po. *grunt* which remains to be proved.

грунѣ Wd. see грунѣ.

грунѣ Wd. see грунѣ.

грунѣтто 'turn', ModUk. only. — Subst. *нóтний знак допомiжних тóнiв*, що додається до основнóї нóти як окрáса мелóдiї, Орел 1, 237.

From It. *gruppetto* 'ts'.

грунѣпан dial. see грунѣпан.

грунѣер 'cheese crawling (with maggots)', ModUk. only. — Subst. *Гатiнюк швайцáрського сiру*, твердóго, жовтáвого, дiрчáстого, Бойкiв 125.

From Fr. *grouiller* 'to crawl, warm'.

грунѣдер, SovUk. грунѣдер 'company-promoter, city-shark', ModUk.; BRu. *грунѣдэр*, Ru. *грунѣдер* (since 1934).

— Deriv. *Грунѣдерство*. — Subst. *шахрiй*, що закладáє непéвне абó фiктiвне акцiйне пiдприємство, щоб розпрóдати його акцiї пiдносячи iх курс, Бойкiв 125.

From ModHG. *Gründer* 'ts'.

грунѣштáйн 'greenstone, diorite', ModUk. only — Subst. *зеленокáм'яни порóди*, старá нáзва дéяких вибухових порóд (*диорiту*, *Гáбра*), Бойкiв 125.

From ModHG. *Grünstein* 'ts'.

грунѣчáти, грунѣчáти SoCp. 'to cackle, croak (of frogs); to raise a hubbub', first recorded in the XX с. (Верхратський 4, 235). — Subst. *крякати*.

An o/p. formation related to *крякати*, q. v.

гру Wd. 'to, towards' (Lk.), first recorded in the XX с. (Приймак РМ. 2, 495). — Syn. *ку*; subst. *к*, *iк*, *до*.

A voiced variant of *ку*, q. v.

гуáно, SovUk. гуáно 'guano' ModUk.; BRu. *гуáно*, Ru. *гуáно* (since 1892). — Subst. *пóклади сухóго гнóю з пóслiду морських мiтáхiв на тихоокеáнських берегáх Пiвдéнної Амéрики*, Орел 1, 237.

From Sp. *guano* 'ts'.

гуáш, SovUk. гуáш 'gouache', ModUk.; BRu. *гуáш*, Ru. *гуáш* (since 1838). — Subst. *мáлярство особлiвими непрозóрими акварéльными фáрбáми*, Орел 1, 237.

From Fr. *gouache*, the ultimate source being It. *guazzo* 'ts'.

губá SoCp. 'warm coat made of coarse dark cloth; hair (of an animal); (argot:) money', first recorded in the XX с. (Гнатюк ЕЗБ. 30, 338; argot: Горбач 0, 31). — Deriv. *Губáня* (Гнатюк ЕЗБ. 4, 238), *Губáтий 'кудлáтий'* (Желеховський 1, 170), *Губовáти 'платiти'* (Горбач, I. с.). — Subst. *сiряк*; *шерсть*; (арго:) грóшi, Горбач 8, 47.

From Hg. *guba* 'ts', Горбач, I. с.

губерман, губермен, губирман AmUk. see гóвермент.

губернёр, губернантка Wd. see губернер, губернантка.

гуг-бай AmUk. see гудбай.

гүгель Wd. 'kind of pastry', first recorded in the XIX c. (Желеховський 1, 170). — Subst. *пундик*.

From Yi. *gugel* 'ts' (recorded in Stryj, JBR.), the ultimate source being ModHG. *Gugelhupf* 'ts'.

гүгла SoCr. 'nine-pins, bowling', first recorded in the XX c. (Гнатюк ЕЗб. 30, 338). — Deriv. *Гүглац ше*, *Гүгльо-фй*. — Subst. *крүголь*.

From ModHG. *Kugel* 'ball'.

гүгля 1. Нс. 'outer woollen clothes of the Huculs; mantle with a hood', ModUk. — Subst. *біла сукняна на-кидка без рукавів*, Орел 1, 237.

From Rm. *glugà* 'ts', Vincenz 9; re. older explanations cf. Шаровольський 2, 52.

гүгля 2. dial. 'kind of hair-dress' (Сумщина), first recorded in the XX c. (Дорошенко ЛБюлетень 9, 107). — Subst. *жіноча зачіска*.

From ModHG. *Kugel* 'ball'.

гугурдза діка Wd. '*Galanthus nivalis* L.: snowdrop', first recorded in the XX c. (cf. Makowiecki 159). — Subst. *нідсніжник*.

A dial. deformation of *кукурүдза*, q. v., with specialized meaning.

гуд 1. AmUk. 'good', first recorded in 1910, Жлуктенко 123. — Subst. *добрый, добре*.

From E. *good* 'ts', Рудницький УО 3:1, XV, Білаш 223.

гуд 2. see гудлай.

гудбай, also гуд-бай, гуд бай, гут бай, гуг бай, бай-бай, бай, бай, AmUk. 'good-bye, bye-bye', first recorded in 1907. — Subst. *до побачення, прощавайте*.

From E. *good-bye, bye-bye* 'ts', Білаш 223.

гудбой, also гуд бой, AmUk. 'good boy', first recorded in 1924. — Subst. *добрый хлопець*.

From E. *good boy* 'ts', Білаш 224.

гуд-дэй AmUk. see гудей.

гуд ёвривер AmUk. 'good everywhere', first recorded in 1929. — Subst. *важний всюди*.

From E. *good everywhere* 'ts', Білаш 224.

гудей, also гуд-дэй, гут-дэй, гадей, AmUk. 'good day', first recorded in 1917. — Subst. *добрідень*.

From E. *good day* 'ts', Білаш 224.

гуджулай Wd. see гадзўля.

гудз see гудз[ь].

гү[д]зий dial. 'small, little' (Надсяння), first recorded in the XX c. (Пшеп'юрська 73). — Subst. *малий*.

A dial. (voiced) form of *күций* 'ts', q. v.

гудз[ь], SovUk. гудз[ь], Wd. гузь (Желеховський 1, 170) 'knot, lump; button', MUK. кгуз (1583), гузы Npl. (1627 Беринда), з кгузами (1637), гузи Npl. (XVII c.); BRu. гуз, Ро. *guz*, see гуз. — Deriv. *Гү[д]зик*, *Гүдз[ь]ок*, *Гү[д]зичок*, *Гү[д]затий*, *Гүдзиковий*, *Гүдзуватий* || *Гүдзюватий*, Wd. *Гүзэ*, *Гүдзоль*, [*за*] *Гүдзувати* (Желеховський, l. c.), *Гүдзічки* (Маковієcki 130), [*за-*, *роз-*] *Гүдзляти* (Стрий), *Гүзюок* (Грінченко 1, 352); MUK. з кгузи-ками (1565), кгудзиками Ipl. (1582 АКЖМУ. 44), гудзѣков 17 (1668), зѣ гузѣками (1687), гузѣки Apl. (XVIII c.), гузик (1757), зѣ кгузѣчками (1704), гузичокъ (1734). — Суп. *вүзол*; *кружюк застібати одяг*.

Because of its initial /- the word seems to be a MUK. borrowing from Po. *guz*, corresponding to гуз, q. v.; РССтоцький Slavia 5, 40.

гудзюля Wd. see гадзюля.

гудіря, гоудіря SoCr. 'thick part of the thread', first recorded in the XX c. (Дзендзелівський StSl. 13, 203). — Subst. *потовщене місце на нитці*.

Origin obscure.

гудлай, кудлай (argot:) 'Jew', first recorded in the XX c. (Горбач 0, 37). — Deriv. *Гудлайіка, Гудлайіник*; here also b/f. *Гуд*. — Subst. *єврєй, жид*.

From Nb. *gadlan* 'proud man', or *gudil* 'big man', Горбач, l. c.

гуд-мэн AmUk. 'good man', first recorded in 1917. — Subst. *добрий чоловік*.

From E. *good man* 'ts', Білаш 225.

гуд-мóрнінг, also гутмóни[к], AmUk. 'good morning', first recorded in 1917. — Subst. *доброго ранку*.

From E. *good morning* 'ts', Білаш 225.

гуд-найт, also гут-найт, AmUk. 'good night', first recorded in 1931. — Subst. *добраніч*.

From E. *good night* 'ts', Білаш 225.

гудрón, SovUk. гудрón 'bitumen', ModUk.; BRu. *гудрón*, Ru. *гудрón*, — Deriv. *Гудрónний, Гудрónовий, гудронувати[ся], -ання*, here also *Гудрónіт*. — Subst. *дестил'ят нафти та буровуїльного дьогтю*, Орел 1, 237.

From Fr. *goudron* 'tar'.

гудтайм, also гуд таєм, гут тайм, AmUk. 'good time', first recorded in 1915. — Subst. *розривка, гулянка*.

From E. *good time* 'ts', Білаш 225.

гудчэнс AmUk. 'good chance', first recorded in 1924. — Subst. *добра нагода*.

From E. *good chance* 'ts', Білаш 226.

гүздратися, гвázдратися Wd. 'to dawdle loiter, crawl along', first recorded in the XIX c. (Желеховський 1, 170); Po. *guzdrać się*. — Deriv. Wd. *Гүздрання, Гүздральський* (Стрий). — Subst. *гятися, барітися, робіти щось піняво, бабратися*, Кміт 55.

From Po. *guzdrać się* 'ts', related to *гуз*, q. v.; re. etymology cf. Slawski 1, 381.

гүлати dial. 'to be in a position, be capable' (Пирятин), first recorded in the XX c. (Грінченко 1, 352). — Subst. *могти, б'їти в сілі*.

Origin obscure; perhaps it is connected with *юлавий*, q. v.

гуляя 'kind of fish', first recorded in the XX c. (Горбач 1, 9). — Subst. *під риби*.

Origin obscure; according to Горбач, l. c., it comes from It.

гүлер dial. 'collar' (Добруджа), first recorded in the XX c. (Горбач 11, 7). — Subst. *кóвнір*.

From Rm. *guler* 'ts', the ultimate source being Hg. *galler* 'ts', Горбач, l. c., Cioranescu 11, 7.

гүлий, SovUk. гүлий 'hornless; (dial. also:) without legs, hands' (Сумщина, Дорошенко ЛБюлетень 9, 107). — Deriv. FN. *Гүлик, Гүлів*. — Subst. *безрогий, Грінченко 1, 352; безногий, безрукий*, Дорошенко, l. c.

Origin obscure.

гүлі-гүлі (in the children's language:) 'pigeon', first recorded in the XX c. (Горбач 9, 89). — Subst. *голуб*.

An imitative formation like *Гуль-Гуль*, q. v.

гúля 1., SovUk. гúля 'lump, bump, hump; boil, tumor; ball; kind of hair-dress' BRu., Ru. гúля (since 1892), Po. *gula*, etc. — Deriv. гúлька, Wd. Гúльний, Гулюватий (Желеховський 1, 170). — Subst. нарiст, нарiв; dial. м'яч, Горбач 6, 28; рiд за́писки, Дорошенко, ЛБюлетень 9, 107.

From кúля, q. v., Karłowicz 324, Brückner 163; less persuasive are other etymologies: from *gúliiti 'to skin', Berneker 1, 362; from children's language, Ильинский ЗИФВ. 21 - 22, 3; from PS. root *gu- 'convexity', Sławski 1, 376, a. o.

гúля 2. SoCp. 'cow', first recorded in the XX c. (Гнатюк ЕЗБ. 4, 238). — Deriv. Гуляр, Гуляш, Гуляшка. — Subst. корова.

From Hg. *gulya* 'herd of cattle', Гнатюк ЕЗБ. 30, 338.

гулярня dial. for гуральня, q. v.

гуляш 1. Wd. гúляш, SovUk. гуляш 'gulash', ModUk.; BRu., Ru. гуляш (since 1934), Po. *gulasz*, etc. — Deriv. Гуляшканона 'польова́ кухня' (Горбач 6, 7). — Subst. національна стра́ва з яловичини в мадя́рів, Орел 1, 237.

From Hg. *gulyás* 'ts', Гнатюк ЕЗБ. 30, 338; according to РССтоцький 4, 214, Wd. Гуляш comes from ModHG. *Gulasch* 'ts'; inconvincible.

гуляш 2. see гúля 2.

гуль-гúль (in the children's language:) 'turkey', first recorded in the XX c. (Горбач 12, 2). — Subst. iндiк.

Derived from imitative interj. Гуль! — a variant of Голь!, q. v.

гúльден, SovUk. гúльден 'gulden (old Dutch and Austro-Hungarian coin), florin', ModUk.; BRu. гúльдэн, Ru. гúль-

ден, Po. *gulden*, etc. — Subst. рiнський, золота монета в Голляндiї, в колишнiї Австрiї i Нiмеччинi, Орел 1, 237.

From ModHG. *Gulden* 'ts', РССтоцький 4, 230.

гúлька : гúля 1.

гúма, SovUk. гúма 'gum, rubber', MUK. гумю Gsg. (:гумь 1577), BRu. гúма, Ru. гúмма (since 1875), Po. *gúma*, etc. — Deriv. Гумова, Гумовий, Wd. Гумовiк; see also Гумi. — Subst. застiглий сiк деяких рослин, Орел 1, 237.

From Lat. *gummi* > LLat. *gumma* 'viscid substance'.

гумi-, SovUk. гúми- first part of compounds: 'gummi-' as e. g. Гумi- ара́бiк, -Гúта, -ля́к, -ля́стика, etc., ModUk., known to all other Sl.

From Lat. *gummi-*, see the preceding entry.

гúмно Wd. 'shit, excrement', first recorded in the XX c. (Горбач 10, 15); Po. *gówno*, for other Sl. see гiвнó. — Deriv. Гúмняж (Горбач 8, 38).

From Po. *gówno* 'ts' with emotional-expressive function, cf. Горбач, l.c.; see гiвнó.

гумóза see гúма.

гумúля SoCp. 'cheese', first recorded in the XX c. (: гумúля сiра, Гнатюк ЕЗБ. 30, 338). — Subst. будз.

From Hg. *gomalya* 'ts', Гнатюк, l. c.

гúнар SoCp. 'gander', first recorded in the XX c. (Гнатюк, ЕЗБ. 30, 338). — Subst. гусáк.

From Hg. *gunár* 'ts', Гнатюк, l. c.

гураль Wd. 'stick', first recorded in the XIX c. (Желеховський 1, 170). — Subst. пáлка, дрючóк, ломáка.

From Po. *góral* (: *góra*) 'mountainer' with specialized meaning.

гуральня, SovUk. гуральня, Wd. also горальня, горальня, гулярня (Житомирщина, Лисенко Слл. 18) 'brewery', ModUk.; Po. *gorzalnia, gorzelnia*. — Deriv. Wd. *Горальник*. — Subst. *горіланний завод*, Бойків 126.

From Po. *gorzalnia* 'ts', Richhardt 117, Горбач 10, 17; Uk. *y* in *Гуральня* goes back to *o* (: *Горальня*) in a pre-stressed syllable.

гургула, гургуля, горголя Wd. 'wart; 'knot (in a tree, wood)', *toe[-cap]*', first recorded in the XX c. (Верхратський 2, 408). — Deriv. *Гургуліця*, (арго:) *Горгуль* 'вояк, жандарм, поліцай' (Горбач 0, 40), *Горголястий*; FN. *Гургула, Горгуца*; GN. *Гургулат* (Желеховський 1, 170). — Subst. *сук; бородавка, носок чобота*, Бойків 126.

From Rm. *gurgui* 'ts', Шелудько 2, Горбач, l. c., Ciorganescu 385.

гурман 'gourmand, glutton', ModUk.; BRu., Ru. *гурман* (since 1934), etc. — Subst. *смакун* (що любить добре поїсти й розуміється на стравах), *ласун*, Орел 1, 237.

From Fr. *gourmand* 'ts', Орел, l. c.

гурмет 'curb-chain', ModUk. only. — Subst. *сталевий ланцюжок на гнүздечках верховіх коней, що проходить по́під спідню щелепу; рід годінникового ланцюжка*, Бойків 126.

From Fr. *gourmette* 'ts'.

гурт Wd. 'belt', first recorded in the XX c. (Рудницький 3, 126). — Deriv. *Гуртик* (Стрий). — Subst. *пояс*.

From ModHG. *Gurt* 'ts', РССтоцький 4, 207.

гус 'founding, casting, moulding', ModUk. — Subst. *процес виливання витошеного з руді металю; стоп металю*, Бойків 126.

From ModHG. *Guss* 'ts'.

густ, SovUk. густ 'taste', ModUk.; Po. *gust*. — Deriv. *Густовний*. — Subst. *смак; розуміння (краси, напр.)*, Бойків 126.

From Lat. *gustus* 'ts'.

Густав PN. 'Gustavus', ModUk.; Po. *Gustaw*.

From Sw. *Gustaf* 'ts', the first element being of uncertain origin, the second meaning 'staff', Klein 1, 688.

гуталіна, SovUk. гуталін 'shoe polish, boot cream', ModUk.; BRu. *гуталін*, Ru. *гуталін*. — Subst. *мастило на ремінь*, Бойків 126; *підста до черевіків*.

Deriv. from Fr. *goutte* 'drop (of liquid)'

гутапєрча, SovUk. гутапєрча 'guttapercha', ModUk.; BRu. *гутапєрча*, Ru. *гуттапєрча* (since 1863), Po. *gutaperka*, etc. — Deriv. *Гутапєрчовий*. — Subst. *засохлий сік особливої маляйської рослини, червонувата або жовтувата тягуча маса, вживана на кліші, гребінці, зубні пльомби, на ізоляцію електричних пристроїв, тощо*, Бойків 126.

From E. *guttapercha* 'ts', the ultimate source being Malayan: *getah* 'glue, tar', and *pertjah* 'type of tree', Орел 1, 237, Klein 1, 689.

гут l. Wd. 'good', first recorded in the XX c. (РССтоцький 4, 221). — Subst. *добрий, добре*.

From ModHG. *gut* 'ts', РССтоцький, l. c.

гyт 2. AmUk. 'good', first recorded in the XX c. (JBR.). — Deriv. *гyт-бáйи, -дéй, -лáк, -мóни[к], -нáйт, -тáйм* (Білаш 225). — Subst. *дóбрий; дóбре*.

From E. *good* 'ts', with a devoiced final *-d*.

гyта Wd. (Нижне Подністров'я, Дзендзелівський ДБюлетень 6, 42), **гyтéя** 'Cydonia vulgaris: quince', first recorded in the XIX c. (гyтéя: Желеховський 1, 170). — Ru. *гyтéй*. — Subst. *áйвá*.

From Rm. *gutui[e]* 'ts', Шелудько 2, 133, Vrabie 147, the ultimate source being Lat. **cottaneus*, Cioranescu 386; Ru. *гyтéй* apparently from Uk. *гyтéя*.

гyтенбérгівка (argot:) 'illegal, clandestine printery', first recorded in the XX c. (Горбач 0, 12). — Subst. *саморíбна, підпíльна друкарня*.

Artificially formed from the name of Johann Gutenberg (1397 - 1468), G. printer, generally considered to be the first European printer.

гyтéя Wd. see **гyта**.

гyгyля dial. 'Cydonia vulgaris: quince' (Добруджа), first recorded in the XX c. (Горбач 11, 7). — Subst. *áйвá*.

From Rm. *gutuiic* 'ts', Горбач, l. c., Cioranescu 386; see also **гyта, гyтéя**.

гyгурáй, also **бyтурáй**, -áк, -áчка SoCp. 'catarrh, cold', first recorded in the XX c. (Дзендзелівський 148 with map). — Subst. *нежит[ь]*.

From Rm. *guturai* 'ts', Дзендзелівський, l. c.; for etymology see the following entry.

гyтурáльний 'guttural', ModUk.; Ru. *гyттурáльный*. — Deriv. *гyтурáли*. — Subst. *гортáнный, придихóвий*, Орел 1, 238.

From Lat. *gutturālis* 'ts', Skeat 255.

гyцкац SoCp. 'to titillate, tickle', first recorded in the XX c. (Гнатюк ЕЗб. 30). — Subst. *лоскотáти*.

Origin obscure.

гyцьóк dial. see гyдз[ь].

гyш, **гyша** 'goiter; gizzard, crop (of a bird)', first recorded in the XIX c. (Желеховський 1, 170). — Deriv. *гyшyвáтий*. — Subst. *нáрист на тiлi*.

From Rm. *guşă* 'ts', Miklosich 81, Шелудько 2, 131, (extensively:) Vrabie 147.

гyша see гyш.

гyшкiр Wd., also **гyштир**, **гyщiр** (SoCp., Дзендзелівський 148 with map) 'catarrh, cold', first recorded in the XIX c. (Желеховський 170); Bu. *ищер*. — Subst. *нежит[ь]*.

From Rm. *guşter* 'ts', PCСтоцький Slavia 5, 41, Vincenz 2, Дзендзелівський, l. c., Vrabie 147; yet, according to Георгиев 297, the Rm. word comes from Sl. and in Sl. it is a blending of **jāšter* — **ožь* — **gujā* 'snake'; inconvincible.

гyшпан dial. for бyкшпан, Makowiecki 68, see s. v.

гyштир see гyшкiр.

гyщiр see гyшкiр.

гyйс, SovUk. гyйс 'jack-staff', ModUk.; BRu. *юйс*, Ru. *юйс* (since 1803). — Deriv. *гyйс-штóк*. — Subst. *нáпор особлiвоi рóзцвiтки, якiй пiдiймають на вiйськóвих сyднах пéршого i дрiйого рáнгу, коли вони стоáть на якорi*, Лёхин 173; *вищóвá щогéлка*, Степанковський 107.

From Du. *geus* 'ts', Meulen 67, Vasmer² 1, 479, АкСл. 3, 508, Ляхін, 1. с.

гя[в]ур, SovUk. гяур 'giaour', МУк. кгаурове (1644 - 1646), съ гаурами (XVII с.); BRu. Ru. гяур (since 1803), Ву. гяур, Ро. *giaur*, etc. — Subst. *поганин, невіра, невірний, немохаммеданин* (назва в мохаммеданів для всіх людей не мохаммеданської віри), Орел 1, 238.

From Tk.-Osm. *giaur* (< Pers. *gäbr*) 'ts', the ultimate source being Ar. *kāfir* 'unbeliever, infidel', Lokotsch 50, Kluge - Götze 206, Vasmer² 1, 480, Тимченко 637, АкСл. 3, 508, Орел, 1. с., Ляхін 173, а. о.

гыргы, SovUk. гірги (=г'ірги, cf. Сулм. 176) see гар-г'оші.

гыца dial. (in the children's language) 'swine', first recorded in the XX с. (Горбач 12, 7. — Subst. *свиня*).

According to Горбач, 1. с., it comes from *куць-куць!*; doubtful; more persuasive is its derivation from *кыца*, see кіт.

CORRIGENDA ET ADDENDA

I.

TWO EDITIONS
OF THIS ETYMOLOGICAL DICTIONARY

The first five Parts of this dictionary (pp. 1-480) were published successively in 1962 - 1966 in Winnipeg. Late in 1966 they were reprinted in a second revised edition, with some mistakes corrected and various other improvements introduced. After Part 10 appeared Parts 6-10 will be republished in a similar second edition (pp.481-894) and so on until the whole work has appeared and has been revised.

In comparing the two editions of Parts 1 - 5 a considerable number of changes becomes evident. According to Iraida Gerus-Tarnawecy (cf. Die Welt der Slaven, Jahrgang XIII, Heft 3, Otto Harrassowitz, Wiesbaden 1968, pp.330-336) the following improvements were introduced in the second revised edition of Parts 1-5:

- 1) Deletion of words caused by insertion of new words or new authors.
- 2) Supplement to the material by additional appellatives or names.
- 3) Addition of a new bibliography.
- 4) Synchronization of some abbreviations.
- 5) Corrections of actual errors and shortcomings:
 - a) correction of mistakes in alphabetical order;
 - b) transposition of words and entries;
 - c) correction of accents;
 - d) orthographical corrections;
 - e) correction of misprints.
- 6) Other changes.

1. Deletion of words caused by insertion of new words or new authors

For technical reasons words, sentences or authors were omitted from some entries, and new more important material was added. For example, in the new edition the following words were left out:

рисунок, abbr. (4); borrowed (17); also (19); 'a', 'b' (20); Ужгород (29); Buk. (33); Vasmer (37); of the name (37); borrowed (42); from (45); -ання (45); — (46); істор. (50); ринок (52); Величко (55); field (58); dial. (Львів); РСССтоцький (61); fish, bag (62); баник; сирник (66); розбалуваний (67); Wd. also (73); Sadnik-Aitzetmüller (83); Тимченко (83, 99, 117); arch., дедя, Опо! (88); барах, бам! (95); базікати (102); Бенько (103); An o/p. interj. (103); trouble; disturb (104); only, also (105); Березникі (110); illness (117); corn-flower (140); йблоп (157); Богуш (159); Кузеля (163); also (165); 1736 (169); Під- (175); на борони ((Сл. плк. Іг.) (176); and comp. (209); re other explanation (218); dial. (219); to hatch (219); в злота и срѣбра (267); sie also бувько (270); АкСл. I, 733 (288); Babylon (288); Вакаренко (295); Варвенко (312); Андрусишин-Крет (321); Бойків (344); верем'я (352); Ру. вес (368).

2. Supplement to the material by additional appellatives or names

The revised edition was augmented with considerable amount of new material mainly in the sphere of derivatives. Also new entries were added here and there (e.g. бѣльфер, борушкатиця, etc.).

The respective material might be categorized into two groups: (1) appellatives and (2) proper names.

To the first belong the following words:

агакало (7); абѣтло (13); валькір (19); агняне (23); ОРг. бне. бобоніти (45); боюрка, боюрок (55); буклак (58); балагульщина (61); balamut 1587 (62); бурбіль (63); бальмуш, бамуш; каша (66); бандурник (72); бенькет (73); банувати (74); барахівка (78); буѣра, бетяр; батюкі, батюцький; бадя, -дьо; батій, бахтії (88); бай; баник (*гъб-ан-икъ) 'слоеная лепешка' (93); велар (95); *bedro (96); бекеш, бекеш (99); бѣльфер (102); бенѣря (103); бентажницъ (104); бич (118); бі-він, бі-цей (127); бісмут (139); блаватий, -иль (140); бриця, брінний (171); провѣрчувальний апарат (174); борушкатиця (борушкатиця)-варіант від борюкатиця (201); ботень (179); брѣна (192); бранд-майстер, -мейстер (193); бриндуватися (201); бриснувати (209); брит, британець — брит, британець (212); бриснувати; обривти (217); буйний (244); бульмані (252); бумбак (254); обуржуазитись, -знюватися, -знення, -знювання (260); бурмії; бурмоситися (264); бучний (280); ваворити (287); варга (314); верати (315); варышчук (318); вархол, вархѣла вархѣлити; варчати (320); вацювати, вачувати (329); відлява (331); бенѣря (венерична недуга) (344); вирені (352); вирезуб (356); верплут (367); веснти (368); вивихнути : вихати (382).

The second group comprises the following names:

Бакүменко, Баківич (4); Апоніок (8); Акүленко (15); Базарко (52); Балагур, Балагура; Балаш (61); Балиок (67); Барницький, Барнич (81); Бартоломій (83); Батіцький, Батичі (86); Бацала, Бацұла, Бацұца (90); Баштовий, Бахтинський (92); Бевзєнко, Бевзь (95); Билбас, Билбасівка (102); Бєнеш (103); Підберіаці (110); Бендіога (122); Божедан (159); Майборода (175); Боронислава (176); Браїчевський (190); Британія, Британія (212); Забуга (231); Бурдучєнко (259); Буряківець (268); Бакарів, Вакаріок, Вакарєнко (295); Вакула, Вакуленко, Вакулівський (296); Вареніця (312); Вархолмій, Вархѣла (319); Васильоха (322); Виг (383).

3. Addition of a new bibliography

As to every type of research, it also happened to this work that now and then some bibliographical data were overlooked, all the more that new works dealing with etymology were published in the meantime. The author carefully watched for both new and previously not accessible linguistic literature. Thus, the articles of the following scholars were utilized in this new edition: an article by Ruberovskyj in the *Leksykologichnyj Bjuletyn'* (13); by Akulenko in the *Naukovyj Zbirnyk Potebni* (45); by Hnatiuk in the *Etnohrafichnyj Zbirnyk NTSk* (63, 331); by Marusenko in the *Leksykologichnyj Bjuletyn'* (117); an article by Velyhorskyj in the *Ridna Mova* (352); by Rudnyckyj in the *Suchasnist'* (359); by Verchatskyj in the *Etnohrafichnyj Zbirnyk* (29); articles by Halas and others authors in the *Ukrajins'ka mova v shkoli* (now *Ukrajins'ka mova i literatura v shkoli*) (102, 117); an article by Zakrevska in the *Doslidzennja i materijaly z ukrhajins'koi movy* (252, 286); by Tereshko in a work on Ukrainian dialectology and onomastics (254); by Lysenko in the *Leksykologichnyj Bjuletyn'* (368); by Wojcenko in the *Word on Guard* (160); by Babkin in the *Voprosy jazykoznavnja* (255); by Baleckyj in the *Studia Slavica* (66, 93, 99); by Shevelov (Sherech) in the *Zeitschrift für slavische Philologie* (105); other additions were: Kiparsky, *Slavic and East European Journal* (69, 158, 268); Jaszczun, *Onomastica UVAN* (202); Schwytzer, *Kuhn's Zeitschrift* (20); Hüttl-Worth, *Annals of Ukrainian Academy of Arts and Sciences in U.S.* (29, 42, 73, 117, 246); Aalto, *Neu-philologische Mitteilungen* (77); Papp-Kiss, *Studia Slavica* (91); Unbegaun, *Annals of Ukrainian Academy of Arts and Sciences in the U.S.* (165); Jakobson, *Word* (270, 276); Nemeth, *Onomastica UVAN* (165); Buescu, *Orbis* (91); Altbauer, *Annals of Ukrainian Academy of Arts and Sciences in the U.S.* (288); Schall, *Indogermanische Forschungen* (114); Saglio, *Revue Internationale d'Onomastique* (114); Knobloch, *Kratylos* (218, 352); Lehr-Spławiński, *Vaillant Festschrift* (219); Vaillant, *Slavia* (306).

Furthermore, the new edition of the dictionary was supplemented with material from monographical works such as:

Shevelov's *A Prehistory of Slavic* (45, 109, 135, 155, 160, 186, 196, 321, 326, 349); on a terminology of family kinship in Russian language by

Trubačev (45); the similar work with regard to Ukrainian language by Burachok (45); a work by Rohal on Ukrainian prepositions (36, 55, 257); Horbach's dialectal and argo articles (127, 179, 184); a work of R. S. Stockyj about Slavs and Teutons (134); Ohonovskyj's work concerning Ukrainian grammar (149); the dissertation by Nakonechna about the terminology of Ukrainian everyday life (157, 184); Vaszczenko's book on history and geography of words (217, 264); Popov's etymological studies (62, 111, 221, 258); Metropolitan Parion's *Pre-Christian Beliefs of Ukrainian People* (337); Deyna's dialectology of Tarnopol district (17); Kiparsky's work on Russian stress (30, 286); the monograph by Falk on the word *bee* (94), and others.

Finally, the following etymological and other dictionaries should be mentioned here: Polissian dictionary by Lysenko (90); Ukrainian dictionary of words from other languages by Orel (282); historical dictionary of Ukrainian language by Tymchenko (99); Russian etymological dictionary by Vasmer (157); etymological dictionary of Czech language by Machek (96); Rumanian etymological dictionary by Cioranescu (11, 19, 26, 55, 66, 163, 190, 254, 275); linguistic dictionary by Knobloch (18).

4. Synchronization of some abbreviations

In order to improve his abbreviation system the author synchronized some of the abbreviations:

Hb. instead of Heb. (4, 8, 10, 22, 69, 84, 90, 95); Yi. for Yid. (9); G. in place of Germ. (6, 9, 24, 59); Meillet Ét. for Meillet Études (161); Mikkola in place of Mikkola Ursi. Gr. (94); f/e instead of folketymological (95); Копеčný instead of E. Копеčný (117).

5. Corrections of actual errors and shortcomings

a) Correction of mistakes in alphabetical order:

In the first edition of the dictionary the correct alphabetical order in a few instances was overlooked. However, this was noticed and properly corrected. For example, the entry *блѣбнути* from the p. 151 was transferred to p. 154; the entry *блющ* from p. 152 to p. 151; the entry *ботѣбрити* from p. 183 to p. 184; the entry *бѣтва* from p. 183 to p. 182; *ботѣй* and *ботелѣв* from p. 184 was transferred to p. 183, and the entry *василіск* from p. 323 to p. 322.

b) Transposition of words and entries:

While comparing both editions of the dictionary one can notice a correction of word order in some cases. Under the entry *абцадло* the chronology now follows the English equivalent (2). The word order was also changed for the derivatives under the entry *Борѣс* (173).

c) Correction of stresses:

Attention should be drawn to several changes in the stress on some words. For instance, in the word *спині* the accent was removed to another

syllable *спіні* (127); from *Братко* to *Братко́* (195) or from *поташня́* to *поташня* (234).

Accents were given in the following words: *абат* (1); *абсолютізм* (4); *автокрáт* (6); *письмѣнник* (7); *принáймi* (11); *бузика́* (52); *йблoп* (95); *-вi* (196); *міста* (260); *валѣнки* (303).

Finally, there are cases in which accentmarks were removed, for example, in the name *Апоню́кі* (28) one mark was removed; and *Дзѣке* (117) and *ви* (126) were left without accents.

d) Orthographical corrections:

There were relatively few errors, yet one may notice several minor orthographical corrections in Ukrainian and other languages such as, *occur* instead for *occurs* (1); *wooded* instead of *wooden* (55); *jocose* instead of *jokose* (68, 78); *bulletin* instead of *buletin* (282); *столітня* for *столітна* (8); *арест* for *аірест* (4).

e) Correction of misprints:

Our review would not be complete if we fail to mention misprints, which occur in the process of printing of every book, all the more in the printing of an etymological dictionary. In the new edition we see a number of corrections of that kind. We would like to illustrate majority of them here. The larger portion includes the transposition of addition of punctuation marks: The punctuation marks were put in the abbreviation *ЗНТШ*. (9, 12, 42, 60, 61, 66, 89, 90); *PM. I*; (12, 60); *ЕУ. 2*, (2); *УЗЕ. I* (32); *УРЕ. I* (38); *УМШ.* (105); *КСИС.* (246); *OCS.* (24); *Mlat.* (81); *PF.* (70, 71, 82); *LLat.* (148); 190, a.o. (324).

Corrected: (?) Vasmer 1, 2), for (? Vasmer 1, 2), (3); (since 1720) for (since 1720) — (4); Vasmer 1, 5), for (Vasmer 1, 5) (9); *Po. adresa* for *Po. adres* (12); *Gk. alábastros* for *Gk. alávastros* (18); 9—10 for 9 (19); (lit. 'daughter of wind' — *ánemos*) for (lit. 'daughter of wind': *ánemos*) (25); *Ru. 'ts'*, Vasmer 1, 19, for *Ru. 'ts'* (Vasmer 1, 19) (26); *ESl. for Sl.* (27); *IE **bā* for *IE. **bhō* (45); *Pokorny 105—106* for *Pokorny 113* (45); *Pușcariu 14—15* for *Pușcariu 15* (55); *Tu. for Tk.* (59); *Altbauer JP. 17, 47—49* for *Altbauer JP. 17, 47—49* and *AUA. 8, 118* (61); *Ru. for Bu.* (73); *selavonice* for *slavonice* (83); first recorded in the XIVc. for first recorded in the XIXc. (89); *Brno for Opava* (117); *Walde-Hoffman* for *Walde-Hofmann* (94, 95); *Pokorny 105—106* for *Pokorny 106* (93); *baš*, see *башка* for *баш*, *башка* (91), *Po. beretka* for *Po. beret* (112); *Gk. býrsa* for *Gk. býrsā* (138); *Uk. BRu. Ru. for Uk. BRu., Ru. ts* (143); *Cz. blvati* for *Cz. bliti* (150); *Bu. българинъ SC. búgrain*, *Po. bulgar* for *Bu. българин SC. Búgarin*, *Po. Bulgar* (164); ***bherk-* : ***bherk-* for ***bherk* : ***bherek-* (203); *BRu. Ru. ts* for *Ru. ts* (193); seems to be for *is* (254); *XVI* for *XV* (183); 'cucumber' for 'borage' (268); 'little (skin) bag' for 'little (skin-)bag' (282); *Ekblom ZfsPh.* for *Ekblom ZfsPh.* (403); the ultimate source is *вѣлох* for that of *вѣлох* (299); instead of *Рудницький, ЖіЗ., 9*, — *Рудницький ЖіЗ. 9*, (22); instead of (*Остр. св.*) — (*XI c. Остр. св.*) (33);

Огоновський I, 213 Огоновський 213 (44); обалдіння for опалдіння (64); Шелудько 2 for Шелудько 1 (67); б́аник див. б́алмує for б́аник див. бѓати (72); бенкѣтник, бенкѣтний, бенкетувати for банкѣтник, банкѣтний, банкетувати (73); частина for частинка (122); б́орвий instead of б́орво (178); б́ухша instead of б́укша (248); Буйняк instead of Буян (243); Gsg. а' ястя for Gsg. б' ястя (284); Gk. Βαά for Gk. Βαά (286); and finally the origin of the word бюджет was corrected; it is derived not from Fr. bulletin, but from E. budget (282).

6. Other changes

Of the other changes, made in the new edition of the dictionary, the following should be mentioned:

Correction of chronological data: for instance, in the entry б́ачити (90) Vasmer's etymology of the Астрах́ань was replaced by a more persuasive one by Vernadsky. The etymology of the word б́аба (45) was supplemented with material from other authors. Under the entry б́айстер, б́айстрик the etymology recently put forward by Попов, was mentioned. Jakobson's etymology of the word балаѓула on p. 61 was added, as a more convincing one. Corrections also were made under the entry бандж́б. On p. 138 the explanation of the word б́иржа was modified, and additional etymology by Horbach was inserted into the entry б́отя. The etymology by Brückner on p. 190 was replaced by that of Cioranescu. New explanations were added to the entries бруд and бум́ага, and on p. 266 the etymology of the word бурунд́ук was changed. Explanations of such words as б́усел, бутќбл, бушл́ат was also supplemented by new material. Furthermore, the English equivalent was given for the word б́однар; the origin of the word буцент́авр was explained more extensively. The entry варх́ола, варх́олити was joined with Варфолом́ий. The abbreviations Germ. was changed for Teut. (2, 83), and Germ. for MHG (7).

CORRECTIONS AND ADDITIONS

а
for Lsg.read:Ablative sg.

абр́ю!
delete: see s.v.

аву́рр!
delete: see s.v.

адр́еса
for Po. read: Po.dial.

ал/ь/х́імія
for MidHG. read: MHG.

а́нти
for Got. read: Goth.; Trubačev's doubts re the correspondence of Antae and *ukrajinjane, cf. Эт. (1965) 383, seem totally unfounded.

а́по!
delete asterisk * before apa.

арќан
for Tk.-Tt. read: TkꞑTt.(perhaps via Rm.)

а́рмія
for ModHG. read: ModHG. Armee (via Po.armia).

арнау́т/ка/
for 'Albanian' read: perhaps via Rm.(or Moldavian).

архит́ект
for XVI-XVIII c. read: XIV-XVIII c.

арша́кafter Miklosich 226 add: Sulan, Slavica 4,131-137.**а́ршиця**

change to: а́ршиця

астроно́м

after MUK. add: астроно́мїя,

ат

for wanting add: first occurrence XVI c.

ата́ка

after 'ts' add: (at least in Wd.)

а́ффин/а/

after also add: га́ффина, я́фони, я́ффира.

аціба́!

before interj. add: dial also аціба́, ціба́.

ацю́!

before interj. add: Lk., Bk. also ацю́!

а́ще

after MUK. add: first occurrence in SoCp.: XVI c.

ба́ба

before etc.; FN add: ба́бити.

баба́йка

after entry add: also бабо́й.

ба́братиfor Ht. pagrāh read: paṗrāhh- / paṗrāi-.**бага́кати**

add at the end: a similar formation is Bk. беге́кати

ба́гор

add after (SoCp.; also Lk. and Bk.)

баде́ня, бадо́ня, бадун́яaccording to Горбач, Суч.23, I22, those words are connected with badja'tub'; unconvincing.**бади́лина**

after collect. add: Wd. also бади́ло.

бадьо́рийaccording to Shevelov, Language 44,865, the word is not a borrowing from SoRu. ("the area of the word in Ukrainian is too broad for that"), but from BRu.**бази́кати**

for only read: Ru.dial. бази́кати.

базни́к

after entry add: Wd. also баз ; for wanting in other Sl. read: here: Bu.dial. базани́к /Кравчук Вя.4, I968, I25/.

базы́!

for demin. read: dim.; after 144 add semicolon ;

байда́к

for Байдаково read: Байдако́во.

ба́йсак

add at the end: cf. also Рудницький ЗНТШ. I77,85.

ба́йстер

after Ru. add (from Uk.)

байта́лаaccording to Горбач Суч.23 the word comes from Rm. budala or even from Hg. buta, butacska; inconvincible.**бакалі́я**after entry add: (rarely:) бакалі́я ; instead of Tk. bakka read: Tk. bakkaliye.**бакан**

for XIX c. read: XVIII c.

ба́кса, бакса́лка 'box'
new entry on p.59: the words were borrowed from E.
in the XX c., cf. Рудницький ЗНТШ.177,85-87.

Балакла́ва
for 'fish-market' read: 'fishing ground'.

ба́лта
after (Hc. add: and SoCp.); after 'axe' add: (per-
haps via Hg.mediation).

балца́нка
for Wd.read: dial.; at the end add: Ващенко 8.

бальза́м
after bálsamon add:(via Western mediation,Fr.-ModHG.-
Po.).

бамбе́тель
for Bankbett read: Bankbettl, see Kiparsky SEEJ.7,209.

бамбу́ла
according to Shevelov, Language 44,866, "the word most
plausibly is a slang formation with the root bab(a)
'grandmother', suffix -ul(a) and an 'argot-infix' -m-".

бамбура́
according to Shevelov this word was formed similarly to
бамбу́ла, see the preceding entry; yet, Kiparsky, SEEJ.
7,209, derives it from Bu.

ба́нда : банди́т
according to Кравчук ВЯ.4(1968),126,It.word comes
from bandire 'to ban'; doubtful.

бандоле́т
according to Shevelov, Language 44,866, the word comes
from It, not Fr.; no documentation for this hypothesis
is offered.

бара́к
add at the end: Wd. **бара́ка** comes from ModHG.Barracke
and not from Po.barak as assumed by Shevelov, Language
44,860.

барба́ра
add at the end: some etymologists derive this word
directly from Po. barbara 'ts' (< Barbara)like baška
'wooden hammer', Uk. вандо etc, cf. Кравчук ВЯ.4
(1968),126, Горбач Суч.23,122.

ба́рда; барди́га
according to Кравчук ВЯ. 4(1968),126, **ба́рда, бар-
ди́га** go back to Po.partyka, Cz.,Slk. parteka 'slice
of bread'.

бардади́м
new entry: **бардади́м** see **бернардін**.

барлі́г
for: **з барлогу** read: **в барлогу**.

бас
for this entry read: **бас1**; insert new entry: **бас 2.=
бос**.

ба́ский
for only read: Ru. **ба́ский, баско́й**.

бахма́т
add at the end: Menges Čyževs'kyj Festschrift 187-188
(from the name Māhmad).

бац
before Wd. insert: **баца, ба́ча**.

башло́вка
add at the end: some linguists derive it from Tk.basl-
'headed, knobbed', cf. Shevelov, Language 44,865, Кравчук ВЯ.
4(1968),126, the latter admitting suffix -ovka without
ikannja.

без

for PS. *bezǫ read: PS. *bez/z/; the *bezʒ form is confirmed by UK. dial. бѣз.

бей

for Tk. bej read: Tk.-Osm. bey.

бекѣша

add at the end: cf. also Kiss ЭтимИссл. 4,48-52.

белѣй

for Wd. read: Wd.(Lk.).

Белз

dial. development of *bьlzʒ, as well as parallel forms вѣлет:вѣлот,Вѣлес:Вѣлос deserve much more study and attention than Shevelov's remarks in Language 44, 868.

бенефіо

for актора read: актора.

бервенѡ

for OES. брьвно (Остр.ев. XI с.) read: брьвно, брьвно...

бердиш

after o.a. change the phrase to: is possible because of Po. berdysz (with a secondary switch of stress); unconvincingly Shevelov, Language 44,871; cf. also Кравчук ВЯ. 4(1968),126.

бѣрег, бѣриг

after Нс. add: and СоСр.; after Бу. add: брыг.

беркиць!

add at the end: cf. Cz. brkati 'to stumble', Shevelov, Language 44,865.

бернардин

add at the end: cf. also Kiparsky SEEJ.8,218 and Рудницъкий ЗНТШ. I77,85.

берфѣла

for Wd.(Ср.) read: Wd.(Нс.); add at the end:(extensively):Кравчук ВЯ. 4(1968),126-127.

бѣскид

for Thracian read: Thracian; for Jokl SKUnters.read: Jokl LKUnters.

бѣстія

correct: Ru. since the XVIII с. insted: 1847.

бзик

for Tobanus:badfly read: Tabanus:gadfly.

бѣда

for вѣвѣ read: вѣвѣ ; for bijèda read: bèda.

бѣлий

for bʹio read: bʹio.

бѣля

add at the end: less persuasive is its etymology: *obz-dlě advanced by Trubačev in Эт.(1965) 383.

бѣржа

according to Shevelov, Language 44,867, it is "a rather difficult case. It should have come from Russian, where it seems to have been attested from 1705... But at that time Western z (as in Ger. Börse) was no longer rendered by ž, nor ѳ by i. The word seems to be based on Mlat. byrsa, but the channels of its penetration are unclear". In view of the above our etymology given on p.138 of this dictionary is valid.

благати

add at the end: less persuasive is its derivation from Po. blagać suggested by Shevelov in Language 44,861: it is -in his opinion-"not a MUK, neologism of the seventeenth century (140), but a borrowing from Polish which got it from Czech".

блідий

for Alb. blerónj read: blerój.

блѡхѡ; блѡщѡця

for *bl̥x-ɔk-ica read: **blus-ik-īkā; Cz. ploštica cited in this connection by Kiparsky, SEEJ.8,218, did not belong here originally; it seems to be a f/e.neologism based on ploský 'flat', cf. Machek 377.

блѡвѡти

drop: OCS. bljuvati.

блѡха

against Кравчук ВЯ. 4(1968),127, Wd. блѡха seems to be prior and блѡха posterior in Uk.

бѡвѡн

at the end (before a.o.) insert: Deeters IF.61,329.

бѡвдур

add at the end: less persuasive is its explanation by Shevelov, Language 44,863, as a blend of бѡвѡн and дурень because of its meaning of both words.

бѡвкун

drop: Wd.

Бог

for Av. baga 'lord, god' read: Av. baga 'share, fortune'.

болото

for Sln. blatō read: bláto.

бѡндар

for UpSo. behnař read: betnar.

борода

for Lat. barda read: barba.

боронѡ

for Slk. brána read: brány.

бѡрошно

for *borsyno read: *bors-j-yno.

бѡрсати

add at the end: according to Trubačev Эт. (1965)383, the word is connected with бросити, q.v.

борт

for борт – механик read: борт-механик.

Бѡснѡя

for Northern read: South-central, cf. Magner GL.7,162.

бѡтѡк

add at the end: another possible explanation (from Rm. butuc) is suggested by Кравчук, ВЯ. 4(1968),127-128; yet, his assumption of Wd. -o-/-y- interchange in unstressed syllables ("ukannja") requires additional linguistic documentation with regard to бѡтѡк: бутѡк.

бѡтя

add after 6,40: and Чорноморщина.

брай

less persuasive is its derivation from Rm. braiu 'ts', suggested by Кравчук ВЯ. 4(1968),128.

брак

for MidLoG. read: MLoG.

брѡхѡти

for Latv. brèzu, brèkt read: brèkt, brècu.

бризѡстѡй

another explanation (from Rm. breaz) is advanced by Кравчук ВЯ. 4(1968),128-129.

брѡця

for only read: Ru. брѡца, Бу. брѡца.

брѡч

add at the end: cf. also Рудницький НаукЗал УВУ. 2,44.

брокáт

after Vasmer 1,125 add; Кравчук ВЯ. 4(1968),126.

брóня

for Ru.(at the end of the third line)read:Bu.; for OP.
read: OPo.

брóсква

Shevelov's "hypothetical form" +breskva (cf.Language 44,861) is not entirely hypothetical in view of Uk. dial. брѣсква(cf.EDUL.1,217).

бротáти

for Vaillant RES.229 read: Vaillant RES 22,9.

бру́н ь ка

after Ku.dial.брунетъ add: Bu. брунка 'ts'.

буждега́рня

add at the end: according to Кравчук ВЯ. 4(1968),129,
it derives from Rm.bujdã, bujdeucã, bujducã, bujdeulã with
Sl. suffix -arnja.

буженíна

add at the end: according to Кравчук ВЯ. 4(1968),129,
it derives from будити (*ob-oditi) 'to smoke'.

буз

after **bhāg- add: - **bhāg- .

буза́ 2.

according to Shevelov,Language 44,867, the word is
identical with буза́ I.

буздига́н

for залізна́ read: залізна.

буѣ

for DCS. read: OCS.; in the E.translation add: dial.
also 'big,huge'.

буква́р

for Bg. read: Bu.; and for XII c.: X c.

бундо́чний

add at the end:according to Shevelov,Language 44,864,
the word is also known with -а- (бундячитися
'to strut') and goes back to будяк 'thistle' which
"in Ukrainian folklore /is/ a symbol of unfounded but
pricking arrogance"; it is formed with an argot-infix
-n-;the form with -učnyj is a blend with индюк 'turkey!'

бурде́ль

add at the end of the first line: Wd.also 'poor house!'

бурéки

according to Shevelov,Language 44,865, it comes from
Tk.(Crimean?); no further evidence is offered by this
critic.

буркúт

Wd. буркúт in the meaning 'eagle' belongs perhaps
to буркати 'to grumble' and is synonymous to буркун.

бутáн

add at the beginning:;An artificial neologism derived
from... (cf. to this Magner GL.7,172).

вадрó

add at the end: Shevelov,Language 44,865, and Крав-
чук ВЯ. 4(1968),129-130.

вай!

according to Shevelov,Language 44,865, "geographic-
ally" this word is used "far from the area of direct
Rm.influences" (not exactly: it is known to Hc.,Bk. and
other Wd.,JBR.), "phonetically,it may be a regular de-
velopment of aj";"culturally",it might be connected with
Yiddish; inconvincible.

валежний

add at the end:another explanation (from R.валяжний)
is suggested by Shevelov in Language 44,865.

ванаце́ї, ванаці́я

Кравчук in **ВЯ.4(1968),130** criticized "my" translation of *vanacija* 'learning, study'. Meanwhile this translation was not exactly my own; it was taken from a well prepared (and conscientiously edited by the Academy of Sciences of the Ukrainian SSR) book *Ukrajinski intermediji XVII—XVIII st.* (Ukrainian interludes of the 17th and 18th c.), Kyjiv 1960, p. 237, where *vanaceji* was explained: 'navčannja, hramota' (i.e. 'learning, study'). To my knowledge **Кравчук** was at that time collaborator of the Academy in Kyjiv and consequently he and not I am to be blamed for the above translation. Yet, considering all literary contexts, in which this word occurs we still are persuaded that the translation of 1960 was correct, the more that it was done by academician M. K. Gudzij, well known scholar and connoisseur of the old and middle-Ukrainian literature (1887—1965). Both his authority as well as the prestige of the Academy are for me more important than unfounded opinion of **Кравчук**. There is no reason to reject the possibility of Venetian influence in Ukraine when already *Slovo of polku Ihorevi* makes reference to *venedici* and Venetian diplomates were well known in Ukraine in XVII c. (e.g. *Vimina*).

Another critic, G. Y. Shevelov, *Language*, vol. 44, Baltimore 1968, p. 863, writes about my etymology as follows:

A blending is not unthinkable in MU *vanacija*. (*Rudny!Kyj* cites it as *vanaceja*, a ghost form: it is taken not from texts where it rhymes with *zatiya* . . . but from the index to "Intermediji . . ." where the editors substituted every ě (= i), as is customary in Russian publications.)

What has been said above of **Кравчук** might be well repeated of Shevelov. I did not invent "a ghost word" *vanaceji*, it is quoted in the Academy's edition of *Intermediji* on p. 237. A scholarly unbiased, attitude does not allow to discard *vanaceji* from the dictionary, to ban it from the Ukrainian language, when it was used in that form once or more in the literature. Naturally, Shevelov would have been right: were *vanaceji* used as the only form in my dictionary. But this was not the case. As can be seen from the **текст** (p. 306) I cite in my dictionary *vanacija* as well. Alphabetically it follows *vanaceji*, however, the bold face indicates that it is to be considered as a parallel form of the whole entry. As a conscientious scholar Shevelov had the obligation to mention it. If he did not, he confused the reader.

ванда́

another (less persuasive) explanation; from Po.*Wanda* is advanced by **Кравчук** **ВЯ.4(1968),130**.

ванта́га, ванта́ж

add at the end: recently **Кравчук** **ВЯ.4(1968),130**, revived Vasmer's etymology: from Fr.*avantage*, adding some new material, e.g. **вантужити** 'fasciare' (1830).

вантро́ба

after Lk. add: and Bk.

ва́па

for 1940 read: in the XIX c.

ва́пна, вапно́

for XV-XVI c. read: XI - XVI c.

ва́рдзель, ва́ржіль

according to Shevelov, *Language* 44, 864, **ва́ржіль** is a blend of **вага́** and **ржа́** ("actually a dialectal phonetic development $\underline{\underline{z}} > r\underline{\underline{z}}$ ").

Васи́ль

Ва́ня is a dim. form of both **Васи́ль** and **Іва́н**.

ва́тра

for ModUk. read: Wd. first recorded in the XX.c.

вдова́

for OPr.*widdewu* read: *widdewū*.

ве́жа

add at the end: OES. **вѣжа**, cf. **Кравчук** **ВЯ.4(1968),130**, is a grapheme only substituting orig. **вежа**.

Веке́лія

before Wd. add: **ваке́лія**.

Вели́кдень

add at the end: **Рудницький** *Наука України*. 2, 44-45.

вельвѣт

for вѣльвет read: вельвѣт

верѣнѡа

for Ru. верениця read: вереница.

верлѡнѡ

less persuasive is Shevelov's explanation: from вѣрла 'goggling eyes' and suffix -ѡнѡ, cf. Language 44,864.

верлѡ

according to Кравчук ВЯ. 4(1968),131, it derives from *ver-lo, root *ver-; unconvincing (in Uk. it would develop into *верело).

веремѣй, веремѣя

add at the end: Shevelov, Language 44,864, proposes to derive it "from Jarema, the first name of Vyšnevec'kyj (1612-1651), the very energetic, mobile, and cruel leader of the anti-Cossack troops who became a symbol of terror, destruction, and ensuing confusion. The name Jarema appears also in the form Veremij..., but it is not impossible that veremija is a blend of Jarema with vyr 'whirlpool': by the seventeenth century unstressed e and y had coalesced"; cf. also ПитИУМ.53.

верстѡт

the two channels of borrowing: ModHG. and Po. as presented in EDUL.1,362, remain valid despite Shevelov, Language 44,861 (footnote).

вид

before 'to see' add: *uoid-.

виргѣла

another etymology connecting this word with Lith. vyras 'man' is advanced by Shevelov, Language 44,866.

витаѣти

for Витомив read: Витомир.

вѣти

for XV c. read: XVI c.

вѣшня

for Gk. iksios read: Gk. iksos 'mistletoe /berry/'.

вѣдки, вѣдкѣля, вѣдкѣль

against Shevelov's view that "the combination na + vid is out of question", cf. Language 44,868, we can quote such Uk. words as навѣдлѣ/г/, навѣдмах, навѣдрѣз, надрѣз, a.o. where the above combination of prefixes is "in question".

вѣдлѣга

add (instead of only): BRu. адлѣга.

вѣла

re Slk. vily and Hg. villi see Kiss StSl.12,227-234.

вѣлен

add at the end: another (more convincing) explanation is offered by Shevelov in Language 44,867: "it is an abbreviation for V(ladimir) I(І'іѣ) Len(in)".

вѣста!

add at the end; according to Shevelov, Language 44,866, the word goes back to Rm. ista 'this'.

вѣта

arch. refers to вѣть only; the beginning of this entry should, therefore, read: вѣта, вѣтка, arch. вѣть.

вѣхтелиця

new entry: вѣхтелиця 'snowstorm', ModUk. only. It is a blend of вѣхолити 'to blow' and метѣлиця 'snowstorm'.

вѣласний

according to Кравчук ВЯ. 4(1968),131, it comes from Po. własny 'ts'.

вѣлтѣзѣтѣся

add (in place of only): Ru. dial. волтѣзѣтѣся.

вѣйт

for войхъ read: войтъ.

вѣлити, волѣти

after OCS.voliti add: SC.voleti 'to like,love',cf. Magner GL.7,162.

-ворот

for волѣдзем read: колѣдзем.

ворочати

for Ru. врацам read: Бу. врацам.

вѣтлий

for Vasmer 2 read; Vasmer 3.

В'ячеслав

for fem. read: f.

г

for prp. read: prep.

газда

for газда,газда read: гáзда,гáзда.

гала

for Lit. read: Lith.

галáйстра

add at the end;cf. Рудницький НаукЗапУВУ.2,45.

галáнци

add the same as in the preceding entry(галáйстра).

гаман

add at the end: yet, Shevelov recently revived Viner's hypothesis,cf.Language 44,863: it goes back to the biblical Haman (Esther,esp.3,9 and 5,11),the richest man in his country,whose wealth did not save him from frustration and death. Shevelov "would not exclude a possibility of an additional touch of bursaky humor, alluding by the use of 'purse'to the vanity of wealth and power as illustrated by the Haman story".

гамселѣти

add at the end: according to Shevelov,Language 44,864, it is based on Po.gas 'fear,alarm;strike'.

гáпеле гав!

add at the end: another explanation: from Hg.apo 'father' + hó (hav-) 'wait a minute' is suggested by Shevelov in Language 44,864.

гáпорото

for GN Pforte read: Oporto (in Portugal).

гарáзд

add at the end: G.origin of the word is recently supported by Shevelov in Language 44,866,viz.: out of IE. roots**gor-/**ger-/**gr- "only the latter seems to be represented in Slavic in such words as U hortaty 'turn over',horstka 'handful'. This arouses suspicion as to whether harazd is an original Slavic word,as Rudnyc'kyj claims,or a loan word from Germanic.In fact, outside Eastern Slavic the word appears only in Czech,where it is also represented from the ninth century in onomastics (Gorazd^z,the successor of St.Methodius); this bespeaks its Germanic origin".

гамбарáс

add at the end: according to Shevelov,Language 44,866, "the source if foreign could be Polish,Hungarian,or Rumanian,but certainly not French".

гарб

add at the end: "the Ukrainian word is rather a loan from P garb 'humb',figuratively used",Shevelov Language 44,867.

гáрбати

add at the end: according to Shevelov,Language 44,864, "a blend with harba 'Cossacks' cart'(on which pillage goods were loaded) is not impossible"; yet, JBR's explanation considering it a blend of гáрбити with гарбувати is more plausible.

гарна́ситися

add at the end: Shevelov, Language 44,861, unconvincingly connects this word with Eastern Slk. harnac 'to heap up' (= standard Slk. hrnut'), cf.

га́рний

according to Shevelov, Language, 44,866, this word "could hardly have come directly from Gk. xaris, but rather via slang or else through Bulgarian/Serbo-Croatian mediation (where it was to loose x-, later taking a prothetic h- in Ukrainian"; unconvincing.

гли́ця

add at the end: cf. also Парасунько Мовозн.2:4, 51-53.

го́лка

new entry on p.676: го́лка see ігла́.

гу́сениця

for first Ru. read: BRu.

гуя́ва

new entry on p.893: гуя́ва see куйва́.

RARE DIALECTISMS AND THEIR ETYMOLOGIES

suggested for inclusion by

ОЛЕКСА ГОРБАЧ*

а́брим - 'в'елетень ;giant' : from Slk. obor, obryha 'ts' /119/.

а́ва- 'малий каюк; little canoe'; deriv. а́ви, а́вчик ; from Kk. аў 'fishing net'/118/.

авра́л - 'га́лас ;noise'; deriv. авра́лити ;from Du. overal! 'all aboard!' /120/.

авра́к - 'бара́н; ram fit for breeding' : perhaps from ModGk. afgo, afgangon 'egg' or Kk. avyr 'heavy'/119/.

адзя́овац- 'стеліти ліжю; to make bed' : from Hg. agaz-ni 'ts' /119/.

*

Cf. Олекса Горбач "Перший етимологічний словник української мови", Суч.23/1965/, 117-122. Contrary to his statement the following words were not omitted in this dictionary : агра́вка /see page 722/, а́порото /563/, арба́ /568/, ахіне́я /43/, баклажа́н /58/, Балакля́я /61/, балала́йка /62/, ба-ламут /62/, балда́ /64/, бе́вза /101/, а.о.

- а́дяш - 'солóма ;straw' : from Hg.agyazas 'ts'/119/.
- а́ков - 'о́ка ; 1/2 hectólitre' : from Hg.akó 'ts'/119/.
- а́коль- 'коша́ра : pen,enclosure' : from Hg. akol 'ts' /119/.
- аламу́жна- 'ми́лостиня ; almsgiving' : from Hg. alamizsna 'ts' /119/.
- а́лаш - 'ста́йна; stable' : from Hg.allas 'ts' /119/.
- а́лдомаш- 'мого́рич ;bargain drink' ; Hg. áldomás 'ts' /119/.
- альви́ці- 'солóдке ; sweets' : Tk.-Ar. xalva 'ts'/118/.
- а́ндя - 'брато́ва ;sister-in-law' : from Hg. anya 'mother'/119/.
- а́нтал - 'пля́шечка вина́ ;bottle of wine' : from Hg. antalag 'ts' /119/.
- анце́рада- 'плащ риба́лки ;fisherman's cloak' : from It. incerato 'oilcloth' /118/.
- арме́листий- 'checkered' : from It.vermiglia 'kind od diamond' /119/.
- аха́ни - снасть-па́стки лова́ти ри́бу; fishing snare': perhaps from Tk.xana 'wall; hut'/118/.
- а́шов - 'риска́ль;shovel' : from Hg.ásó 'ts' /119/.
- ба́гань - 'кала́ч ; pastry' : from Rm. bogaci 'ts'/119/.
- ба́дика- 'ста́ший брат; older brother' : Rm.badica 'father!' /118/.
- ба́дя - 'найста́рший брат ;the oldest brother' : from Rm. bade! 'father!' /118/.

- байли́к - 'безпла́тна примусо́ва пра́ця на бо́рив Ізмаї́льщини; statutory labor for lords in the Izmail region' from Rm. beilic(< Tk.beylik) 'ts'/118/.
- ба́кен - 'ри́чковий буйо́к з осві́тленням; leight-ed beacon': from Du. baken 'ts' /120/.
- бакла́н - 'ри́д примо́рського во́рона; phalacrocorax carbo' : perhaps from a distorted form of Gk.pelekán'pelican' /119-120/.
- бакра́ч - 'відро́; pail,bucket' : from Tk. bakraç 'ts'.
- балабо́н - 'зе́мний горі́х; potato' : perhaps from Rm. balabanos 'one with goggling eyes'/118/.
- балу́ха - 'пусту́нка; prankish girl': derived from Uk. ба́лувати 'to pet' /118/.
- ба́нка - 'до́шка між бо́ртами чо́вна, на якій сидя́ть гребці́; boat bench': from ModHG.Bank 'bench'/118/.
- барато́вство - 'brotherhood': from Hg.barát'friend'/119/.
- барбачі́я - 'чуба́тий жа́йворонок; crested lark': perhaps from Rm.berbec 'ram' /119/.
- бара́чки - 'броскви́ні; peaches': from Hg.barack'ts' /119/.
- баре́жик - 'шерстяна́ ху́стка; from Fr.barège /118/.
- ба́рза - 'чорнобі́ла вівця́; white-black sheep' : from Rm.barza(berze) 'stork'/119/.
- барла́ки, барла́чі - 'су́княні насувні́ рукави́ці на стопу́ чо́бота; boot covers' : from ModHG. Bärenlatschen 'ts'/119/.
- барма́кі - 'дере́в'яні ви́ла; wooden forks': from Kk. barmaq 'finger'/118/.

ба́рна - 'темночервоний бик; dark-red ox' : from Hg. barna 'brown' /119/.

ба́ршан - 'ба́рхат; velvet': from Hg. barsony 'ts' /119/.

баса́лія - 'колотілка; whisk' : from Rm. bat (be-te 'stick' /119/.

басараб'я́н - 'вітер з Басара́бії; wind from Bessarabia' : from Rm. basarabean 'ts' /118/.

баю́си - 'вуса; mustache' : from Hg. bajusz 'ts' /119/.

бе́гель - 'канал; channel' : from ModHg. ʔegel /119/.

беге́ра - 'кийок; stick' : from Hg. bögyörö rather than from Rm. yacar (as assumed by Horbác 119/; cf. also oiga/p/ in EDUL.p.130, and MNT-ESz.1,359.

B I B L I O G R A P H Y

AND

BIBLIOGRAPHICAL ABBREVIATIONS IN VOLUME 1

AASF. = Annales Academiae Scientiarum Fennicae. Serie B. Helsinki.

Абаев = В.И.Абаев, Историко-этимологический словарь осетинского языка. 1. Москва - Ленинград, 1958.

AECO. = Archivum Europae Centro-Orientalis. I - IX-X, Budapest, 1935 - 1943-1944.

AGZ. = Akta grodzkie i ziemskie z czasów Rzeczypospolitej Polskiej z Archiwum tzw. Bernardyńskiego we Lwowie. I - XVII. Lwów, 1868 - 1901.

Азбуковник = Д-р Богдан Романенчук, Азбуковник - Коротка енциклопедія української літератури. Том I. "Київ"-Філадельфія, 1966 і д.

АКЖМУ. = Актова книга Житомирського міського уряду кінця XVI ст. /1582-1588 pp./ Підготував до видання М.К.Бойчук. Академія Наук Української РСР; Інститут Мовознавства ім. О.О.Потебні. Пам'ятки української мови XVI ст. Серія актових документів і грамот. Видавництво "Наукова Думка". Київ 1965.

АкСл. = Академия Наук СССР. Институт Русского Языка: Словарь современного русского языка. Том 1, А-Б. Москва-Ленинград, 1950, и сл.

Акуленко = В.В.Акуленко, "Історичні джерела лексичних інтернаціоналізмів в українській мові". О.О.Потебня і деякі питання сучасної славістики. Видавництво Харківського університету. Харків 1962.

Алфавит = Митрополит Іларіон / Проф.д-р І. Огієнко, "Українсько-російський словник початку XVII-го віку. Із історії культурних впливів України на Московію". Slavistica Ч.11. Накладом Української Вільної Академії Наук. Вінніпег, 1951.

AmContr. = American Contribution to the Fifth International Congress of Slavists. Mouton & Co, The Hague, 1963.

Андрусин-Кретт = Українсько-англійський словник. Ukrainian-English Dictionary. Compiled by J.N.Krett and C.H.Andrusyshen assisted by Helen Virginia Andrusyshen. University of Saskatchewan. Saskatoon, 1955.

Archiv = Archiv für slavische Philologie, begründet von V.Jagić. Berlin, 1876-1929.

Assem. = Assemanovo izborna evangelje. Na svetlo dao Dr.Ivan Črnčić. Roma, 1878.

AUA. = The Annals of the Ukrainian Academy of Arts and Sciences in the US. 1. New York, 1951, a. ff.

АЮЗР. = Архив юго-западной России, издаваемый Временной комиссией для разбора древних актов, состоящей при Киевском, Подольском и Волынском генерал-губернаторе. I-VI. Киев, 1856 - 1914.

А.М.Бабкин, Словарь названий жителей/РСФСР/. Москва, 1864.

Багмет = Андрій Багмет, "Матеріали до синонімічного словника української мови". Вітчизна. Київ 1957-1960.

Багряний = І.Багряний, Тигролови. I - 2. 1946-1947.

Baecklund = A. Baecklund, Personal Names in Medieval Velikij Novgorod. Almqvist & Wiksells. Stockholm, 1959.

Е.Барсов, Материялы для историко-географического словаря России: Т.І. Географический словарь Русской земли. Вильна, 1865.

Е.Барсов, Слово о полку Игореве как художественный памятник Киевской дружинной Руси. I - 3. Москва, 1887.

Bartholomae = Chr. Bartholomae, Altiranisches Wörterbuch. Strassburg 1904.

Battisti = Carlo Battisti & Giovanni Alessio, Dizionario etimologico italiano. I-V. Firenze, 1948 - 1957.

BB. = Beiträge zur Kunde der indogermanischen Sprachen. Hgb. von Ad. Bezzenger. 1 - 30. Göttingen, 1877 - 1906.

Belić Зборник = Зборник филолошких и лингвистичких студија А.Белића поводом 25 годишнице научног рада. Београд, 1921.

Беринда = Лексикон словенороский Памви Беринди. Підготовка тексту і вступна стаття В.В.Німчука. Академія Наук Української РСР: Інститут Мовознавства ім.

О.О.Потебні. Пам'ятки української мови XVII ст. Серія наукової літератури. Видавництво АН УРСР. Київ 1961.

Berneker = Erich Berneker, Slavisches etymologisches Wörterbuch. A - mor-. Heidelberg 1908 - 1913.

Bidermann = Herman Ign.Bidermann, Die ungarischen Ruthenen. 1-2. Innsbruck 1862.

Bielfeldt = H.H.Bielfeldt, Rückläufiges Wörterbuch der russischen Sprache. Akademie Verlag, Berlin 1958.

Білаш = Б.Білаш, Канадизми та їх стилістичні функції в мові українсько-канадських письменників. Докторська дисертація УВУ. Мюнхен, 1965 (Manuscript).

Biuletyn = Biuletyn Polskiego Towarzystwa Językoznawczego. 1. Kraków, 1927 i d.

BNF. = Beitrage zur Namenforschung. 1- . Heidelberg. 1949 und ff.

Бойк. = Яр.Рудницький, Географічні назви Бойківщини. УВАН: Серія Назвознавство 23-24. Вінніпег, 1962.

Бойків = І.Бойків, О.Ізюмов, Г.Калишевський, М.Трохименко, Словник чужомовних слів. Харків-Київ, 1932. Друге справлене видання: Нью Йорк 1955.

Ботанический словарь русско-английско-немецко-французско-латинский. Издание второе. Главная редакция Иностранных Научно-технических словарей. Москва, 1962.

Браун = Ф.Браун, Разыскания в области готославянских отношений. I. Санкт Петербург, 1899 / Сб.ОРЯС, 64:12/.

Brugmann 1 = K.Brugmann, Grundriss der vergleichenden Grammatik der indogermanischen Sprachen. 2.Aufl. Strassburg, 1897 und ff.

Brugmann 2 = K.Brugmann, Kurze vergleichende Grammatik der indogermanischen Sprachen. Strassburg, 1902 - 4.

Brückner = A.Brückner, Słownik etymologiczny języka polskiego. Kraków, 1927. Przedruk: Warszawa 1957.

Brückner FW. = A.Brückner, Die slavischen Fremdwörter im Litauischen. Weimar, 1877.

BSL. = Bulletin de la Societé de linguistique. 1. Paris, 1868 et suiv.

П.Бузук, Нарис історії української мови. Київ, 1927.

Л.А.Булаховський, Введение в языкознание. Часть 2. Учпедгиз. Москва, 1953.

Л.А.Булаховський, Исторический комментарий к русскому литературному языку. 5.изд. Київ 1958.

Л.А.Булаховський, Питання походження української мови. Видавництво АН УРСР. Київ 1956.

Бурячок = А.А.Бурячок, Назви споріднености і свояцтва в українській мові. Видавництво АН УРСР. Київ, 1961.

Bulletin of AATSEEL = Bulletin of the American Association of Teachers of Slavic and East European Languages. 1. Philadelphia, 1946, a. ff.

Vaillant = A. Vaillant, Manuel du vieux slave. 1-2. Paris, 1948.

- Vaillant GC. = A.Vaillant, Grammaire comparée des langues slaves. 1. Paris-Lyon, 1950.
- Walde = A.Walde, Lateinisches etymologisches Wörterbuch. 2. Aufl. Heidelberg, 1910.
- Walde-Hofmann = A.Walde, Lateinisches etymologisches Wörterbuch. 3. Aufl. von J.B.Hofmann. Heidelberg, 1938 u. ff.
- Walde-Pokorny = A.Walde, Vergleichendes Wörterbuch der indogermanischen Sprachen. Hgb. J.Pokorny. 3 Bände. Berlin-Leipzig, 1928-1932.
- H.Vámbéry, Etymologisches Wörterbuch der turkotatarischen Sprachen. Leipzig, 1878.
- L.Wanstrat, Beiträge zur Charakteristik der russischen Wortschatzes. Veröffentlichungen des Slavischen Instituts der Universität Berlin, 7. Berlin 1933.
- W.von Wartburg, Französisches etymologisches Wörterbuch. Bonn, 1925 u. ff.
- Вахрос = И.С.Вахрос, Наименование обуви в русском языке. I: Древнейшие наименования до Петровской эпохи. Ежегодник Института по изучению СССР в Финляндии. Приложение к но. 6-10. Хельсинки, 1959.
- Ващенко = В.С.Ващенко, З історії та географії діалектних слів. Видавництво Харківського університету. Харків, 1962.
- В.С.Ващенко, Полтавські говори. Харків 1957.
- WdS. = Die Welt der Slaven. 1. Wiesbaden, 1956 u. ff.
- Weekley = Ernest Weekley, An Etymological Dictionary of Modern English. London-New York, 1921.
- George Vernadsky, Ancient Russia. Yale University Press, New Haven, 1943. 3rd Printing: 1946.

- George Vernadsky, Kievan Russia. Yale University Press. New Haven, 1948.
- George Vernadsky, The Mongols and Russia. Yale University Press. New Haven, 1953. 2nd Printing: 1959.
- George Vernadsky, Russia at the dawn of the Modern Age. Yale University Press. New Haven, 1959.
- George Vernadsky, The Origins of Russia. At the Clarendon Press. Oxford, 1959.
- Верхратський I = И.Верхратский, Знадоби до словаря кужноруского. Львів 1877.
- Верхратський 2 = I.Верхратский, "Словарець" в праці: Про говор галицких лемків. Львів, 1902.
- Верхратський 3 = И.Верхратский, Початки до уложеня номенклятури и терминології природописної, народної. I - II, Львів, 1864-1969.
- Верхратський 4 = I.Верхратський, "Словарець" в праці: Знадоби до пізнання угорско-руських говорів. Львів 1898.
- Винник = В.О.Винник, Назви одиниць виміру і ваги в українській мові. Академія Наук Української РСР: Інститут Мовознавства ім. О.О.Потебні. Київ 1966.
- В.Л.Виноградова, Словарь-справочник "Слова о полку Игореве". I. Академия Наук СССР. Москва-Ленинград, 1865.
- Вільшенко = Андрій Вільшенко, Модерна українська номенклятура неорганічної хемії. I. Наукове Товариство ім.Шевченка. Нью Йорк, 1962.

Vincenz = André de Vincenz, Les éléments roumains du lexique houtzoule. Les noms de personnes en roumain. La toponymie des Carpates du nord. Centre Roumain de Recherche de Paris. 1959.

Wissmann = W. Wissmann, Der Name der Buche. Deutsche Akad. der Wissenschaften. Vorträge und Schriften. Berlin, 1952.

Withycombe = E.G. Whitycombe, The Oxford Dictionary of the English Christian Names. The Clarendon Press. Oxford, 1946.

Wiesław Witkowski, Język ukraiński. Polska Akademia Nauk. Kraków, 1968.

ВЛУ. = Вестник Ленинградского университета. Ленинград.

Вовк = Українська хемічна термінологія. /Рукопис/. Мава, 1966.

Vondrák = W. von Vondrák, Vergleichende slavische Grammatik. Vandenhoeck & Ruprecht. Bd.1. Göttingen, 1924. Bd.2, ibid., 1928.

Вопросы образования восточно-славянских языков. Издательство Академии Наук СССР. Москва, 1962.

Word = Word. Journal of the Linguistic Circle of New York. 1. New York, 1945 and ff.

Vrabie = Emil Vrabie, Influența limbii române asupra limbii ucrainene. Asociația Slaviștilor din Republica Socialistă România: Extras din "Romano-slavica", XIV. București, 1967.

WSJb. = Wiener Slavistisches Jahrbuch. 1. Wien, 1950 und ff.

Вступ до порівняльно-історичного вивчення слов'янських мов. Видавництво Академії Наук УРСР. Київ, 1962.

ВСЯ. = Вопросы славянского языкознания. I. Академия Наук СССР: Институт Славяноведения. Москва, 1954 и сл.

Вук = Vuk Karadžić, Lexicon serbico-germanico-latinum. Izd. 3. Beograd, 1898.

WuS. = Wörter und Sachen. Kulturhistorische Zeitschrift für Sprach- und Sachforschung. 1. Heidelberg, 1909 und ff. Neue Folge, ibid. 1938 und ff.

ВЯ. = Вопросы языкознания. I, Москва, 1952 и сл.

Галин = Медичний латинсько-український словник. Склав М. Галин. Прага, 1926. 2-ге видання: Українське Лікарське Товариство Північної Америки. Детройт, 1969.

Hastings = A Dictionary of the Bible dealing with its language, literature, and contents including the biblical theology. 1 - 4. Edinburgh, 1900-1902.

Havers = W. Havers, Neuere Literatur zum Sprachtabu. Wien, 1946.

Hehn = V. Hehn, Kulturpflanzen und Haustiere. 7. Aufl. hgb. von O. Schrader und A. Engler. Berlin, 1902.

Hellquist = E. Hellquist, Svensk etymologisk ordbok. 1 - 2. Lund, 1948.

Георгиев = Вл. Георгиев, Ив. Гълъбов, Й. Заимов, Ст. Илчев, Български етимологичен речник. I. Българска Академия на Науките: Институт за Български Език. София, 1962 и д.

Гептаглот = В.Свобода, Слов'янська частина оксфордського гептаглота. Українсько-ла-тинський словник першої половини 17-го сторіччя. Slavistica УВАН Ч.25. Накладом Українського Народного Дому, Торонто. Вінні-пег, 1956.

Herne = Gunnar Herne, Die slavischen Farbenbenennungen. Eine semasiologisch-etymologische Untersuchung, Almqvist & Wiksells. Uppsala, 1954.

Гоголь Твори - М.Гоголь, Твори. Том I-II. Книгоспілка. Нью Йорк, 1955.

Головацький = Я.Головацький, Географический словарь западно-славянских стран с приложением географической карты. Вильна, 1884.

Голоскевич = Г.Голоскевич, Правописний словник. Видання сьоме. Книгоспілка. Харків-Київ, 1930.

Holthausen 1 = F.von Holthausen, Gotisches etymologisches Wörterbuch. Carl Winter's Universitätsbuchhandlung. Heidelberg, 1934.

Holthausen 2 = F.von Holthausen, Altenglisches Etymologisches Wörterbuch. Carl Winter's Universitätsbuchhandlung. Heidelberg, 1934.

Holub-Kopěcný = J.Holub - Fr. Kopěcný, Etymologický slovník jazyka českého. Štátní nakladatelství učebnic v Praze, 1952.

Горбач 0 = Ол.Горбач, "Арго українських лірників". НаукЗапУВУ. I, Мюнхен, 1957.

Горбач I = Ол.Горбач, Українська морська й судноплавна термінологія. Мюнхен, 1958.

Горбач 2 = Лексика наших картярів і шахістів. Відбитка з тижневика "Вільне Слово", Торонто, чч.22-32, 1960.

Горбач 3 = Ол.Горбач, Наші назви для днів тижня та для місяців. Відбитка з "Християнського Голосу", Мюнхен. Рік XII, чч.20-23, 1960.

Горбач 4 = Ол.Горбач, Українсько-румунський список рослин. Відбитка з НаукЗапУВУ. чч.4-5. Мюнхен, 1962.

Горбач 5 = Українські глоси в поліглотних словниках А.Калепіна і Г.Мегісера /1603/. Відбитка з НаукЗапУВУ.чч.4-5, Мюнхен, 1962.

Горбач 6 = Ол.Горбач, Арго українських вояків. Відбитка з НаукЗапУВУ.ч.7, Мюнхен, 1963.

Горбач 7 = Ол.Горбач, Північно-наддністрянська говірка й діалектний словник с.Романів Львівської області. Відбитка з НаукЗапУТГІ, т.7/Х/, Мюнхен, 1965.

Горбач 8 = Ол.Горбач, Арго українських школярів і студентів. Відбитка з НаукЗапУВУ.ч.8, Мюнхен, 1966.

Горбач 9 = Ол.Горбач, Назви в мореплавній "рожі вітрів" нашого Причорномор'я. Відбитка з тижневика "Християнський Голос", чч.15-20, Мюнхен, 1968.

Горбач 10 = Olexa Horbatsch, Polnische Lehnwörter in den ukrainischen Mundarten. (Manuscript, 1968).

Горбач 11 = Ол.Горбач, Діалектний словник північно-добруджанської говірки с.Верхній Дунавець біля Тульчі. Відбитка з НаукЗапУТГІ. т.15/ХVIII/, Мюнхен, 1968.

Горбач 12 = Ол.Горбач, Лексика "дитячої мови" в Україні. ЗНТШ. 177, 88-97.

- Горбач I3 = Olexa Horbatsch, Der Wortschatz der ukrainischen Sprachinsel Osturha in der Zips. (Manuscript, 1969).
- Горбач I4 = Olexa Horbatsch, Rumänische Lehnwörter in der ukrainischen Mundart Norddobrogeas. (Manuscript, 1969).
- Горбач I5 = Ол. Горбач, Говірки Теребовельщини. Відбитка з НаукЗалУТГІ, ч. I9, Мюнхен. I969.
- Hrabec = Stefan Hrabec, Nazwy geograficzne Hucul - szczyzny. Polska Akademia Umiejętności: Prace Onomastyczne Nr.2. Kraków, 1950.
- Грабець = В. Грабець, Назвознавчі матеріали з Галичини. УВАН: Серія Назвознавство 27. Вінніпег, I964.
- Грамоти = Українські грамоти XV ст. Підготовка тексту, вступна стаття і коментарі В.М. Русанівського. Академія Наук Української РСР: Інститут Мовознавства ім. О.О. Потебні. Пам'ятки української мови XV ст. Серія юридичної літератури. Київ, I965.
- Р.И. Григорьева, Краткий сербохорватско-русский словарь. Государственное Издательство иностранных и национальных словарей. Москва, I960.
- Грінченко = Борис Грінченко, Словарь української мови. /Передрук:/ Т. I-IV. АН УРСР. Київ, I958- I959.
- Грот = Я. Грот, Филологические разыскания. Второе издание. Санкт Петербург, I876.
- Грунський-Ковальов = М.К. Грунський-П.К. Ковальов, Нариси з історії української мови. Львів, I94I.

- Грушевський - Михайло Грушевський, Історія України-Руси. I - X. Львів-Київ, I903- I93I. Передрук: Нью Йорк, I954- I958.
- HSS = Harvard Slavic Studies. Cambridge, Mass.
- Hüttl-Worth = Gerta Hüttl-Worth, Foreign Words in Russian, A Historical Sketch, 1550-1800. Publications in Linguistics, 28. University of California Press. Berkeley-Los Angeles, 1963.
- Gerta Hüttl-Worth, "Роль церковнославянського языка в розвитку русского літературного языка" Reprint from: American Contributions to the Sixth International Congress of Slavists. Prague 1968. Vol. I: Linguistics. Mouton. The Hague, 1968.
- Гуц. = see Hrabec.
- Gamillscheg = Ernst von Gamillscheg, Etymologisches Wörterbuch der französischen Sprache. Carl Winter's Universitätsverlag. Heidelberg, 1929.
- Gauk = R.Z. Gauk, Ukrainian Christian Names. A Dictionary. Orma Publishers. Edmonton, 1961.
- Герус^T = I.I. Gerus-Tarnawecy, Anthroponymy in the Pomjanyk of Horodyshche of 1484. Second revised edition. Onomastica UVAN No.30. Winnipeg, 1965.
- GGA. = Göttingische gelehrte Anzeigen. Göttingen.
- GL. = General Linguistics. The Pennsylvania State University Press.
- Glossa = Glossa. A Journal of Linguistics. Department of Modern Languages, Simon Fraser University. Burnaby, B.C.
- Gonda = J. Gonda, Reflections on the Numerals 'one'

and 'two' in ancient Indo-European languages. Utrecht, 1953.

Corjaev = Н.В.Горяев, Сравнительный этимологический словарь русского языка. Тифлис, 1896.

Gunnarsson = G.Gunnarsson, Das slavische Wort für Kirche. Uppsala, 1937.

H.Güntert, Indogermanische Ablautprobleme, Strassburg, 1916.

Даль = В.И.Даль, Толковый словарь живого великорусского языка. I - 4. Санкт Петербург - Москва, 1880-1882.

ДБюлетень = Діалектологічний Бюлетень. Академія Наук Української СРСР: Інститут Мовознавства ім.О.О.Потебні. Київ, 1949 і д.

Jan de Vries, Altnordisches etymologisches Wörterbuch. Leiden, 1957-1961.

Ласло Дзже, Очерки по истории закарпатских говоров. Издательство Академии Наук Венгрии. Будапешт, 1967.

Дей = О.І.Дей, Словник українських псевдонімів та криптонімів /XVI-XX ст./. Видавництво "Наукова думка", Київ, 1969.

Dejna 1 = Karol Dejna, Gwary ukraińskie Tarnopolszczyzny. Polska Akademia Nauk: Komitet Językoznawczy. Prace językoznawcze, 13. Wrocław, 1957.

Dejna 2 = Karol Dejna, Atlas gwarowy Województwa Kieleckiego. 1. Łódź, 1962 і д.

Деркач = П.М.Деркач, Короткий словник синонімів української мови. Київ, 1960.

James = Русско-английский словарь-дневник Ричарда Джемса /1618-1819 гг./. Под ред. В.А. Ларина. Издание Ленинградского университета. Ленинград, 1959.

Дзендзелівський - Й.О.Дзендзелівський, Лінгвістичний атлас українських народних говорів Закарпатської області УРСР. I - II. Ужгородський державний університет. Ужгород, 1958 - 1960.

Дзьобко - Й.Дзьобко, "Чиє то полечко не зоране" й інші народні пісні. Бібліотека піонера, I. Вінніпег-Вірден, 1956.

Дмитриев - Н.К.Дмитриев, О тюркских элементах русского словаря. Лексикографический сборник. III. Академия Наук СССР: Институт Языкознания. Москва, 1958.

Дослідження з мовознавства в Українській РСР за сорок років. Академія Наук Української РСР: Інститут Мовознавства ім.О.О.Потебні, Київ 1957.

ДослЛ. - Дослідження з лексикології та лексикографії. Міжвідомчий збірник. Академія Наук Української РСР: Інститут Мовознавства ім.О.О.Потебні. Київ, 1965.

Досл/і/Мат. - Дослідження і матеріали з української мови. I. Академія Наук Української РСР: Інститут Суспільних Наук, Київ, 1959 і д.

ДослМЛ. - Дослідження з мови та літератури. Академія Наук Української РСР: Інститут Суспільних Наук, Київ 1954-1957.

ДослМов. - Дослідження з мовознавства. Академія Наук Української РСР: Інститут Мовознавства, Київ 1954-1957.

- знавства ім.О.О.Потебні. Київ, 1962 і д.
- ДослУРМ = Дослідження з української та російської мов. Академія Наук Української РСР; Інститут Мовознавства ім.О.О.Потебні. Київ, 1964.
- Drăganu = Nicolae Drăganu, Romăni în veacurile IX-XIV pe basă toponimiei și onomasticeii. București, 1932.
- ДСИЯ. = Доклады и сообщения Института Языкознания АН СССР. I. Москва, 1952 и сл.
- Н.Дурново, Очерк истории русского языка. Москва, 1924.
- А.Дювернуа, Материялы для словаря древнерусского языка. Москва, 1894.
- C.Ducange, Glossarium mediae et infimae graecitatis. (Reprint:) Graz, 1958.
- C.Ducange, Glossarium mediae et infimae latinitalis. (Reprint:) Graz, 1954.
- EBibl. = Encyclopaedia Biblica. Edited by T.K.Cheyne and J.Sutherland Black. London, 1903.
- ЕЗб. = Етнографічний збірник. Видає Наукове Товариство ім.Шевченка. Львів.
- R.Ekblom, Die Name der siebenten Dnieprstromschnelle. Alquist & Wiksells. Uppsala, 1951.
- J.Endzelin, Lettische Grammatik. Riga, 1923. (Reprint:) Heidelberg, 1923.
- Eos. Commentarii Societatis Philologicae Polonorum. I. Leopoli, 1894 et seq.

- ESEE. = Études slaves et Est-Européennes. I. Montréal, 1956 et suiv.
- ЭСл. = Брокгауз-Ефрон, Энциклопедический словарь. I - 82, Санкт Петербург, 1890-1907.
- Эт. = Этимология. Институт Русского Языка АН СССР. Москва, 1963-1968.
- ЭтимИссл. = Этимологические исследования по русскому языку. Издательство Московского университета. Москва, 1960 и сл.
- ЭтимСл. = Этимологический словарь славянских языков. Проспект. Пробные статьи. Институт Русского Языка АН СССР. Москва, 1963.
- Желеховський = Евгений Желеховский, Малоруско-німецкий словарь. Том I. Львів 1886. Є. Желеховский і С.Недільский, Малоруско-німецкий словарь. Том II. Львів, 1886.
- Жилко = Ф.Т.Жилко, Нариси з діалектології української мови. Видання друге/перероблене/. Київ, 1966.
- П.Житецький, Нарис літературної історії української мови в XVII віці. Вступна стаття Л.А.Булаховського. Українське Видавництво. Львів, 1941.
- ЖіЗ. = Життя і знання. Журнал. Львів, 1935-1939.
- Жлуктенко = Ю.О.Жлуктенко, Українсько-англійські міжмовні відносини: Українська мова у США і Канаді. Видавництво Київського університету. Київ, 1964.
- Ю.О.Жлуктенко, Мовні контакти. Проблеми інтерлінгвістики. Видавництво Київського університету. Київ, 1966.

- Жовтобрюх = М.А.Жовтобрюх, "Фонетика" /розділ у праці:/ Історична грамати́ка української мови. Друге видання. Київ, 1962.
- ЖМНП. = Журнал Министерства народного просвещения. Санкт Петербург, 1867-1917.
- ЖСт. = Живая Старина. Периодическое издание Отделения Этнографии Русского географического общества. I - 25. Санкт Петербург, 1891-1917.
- Жучкевич = В.А.Жучкевич, Происхождение географических названий Белоруссии. Минск, 1961.
- Zajączkowski = A.Zajączkowski, Studia orientalistyczne z dziejów słownictwa polskiego. Prace Wrocławskiego Towarzystwa Naukowego. Seria A.Nr.49. Wrocław, 1953.
- Занкович I = Іван Ільницький-Занкович, Німецький та український військовий словник. Берлін, 1939.
- Занкович 2 = Німецький та український летунський словник. Берлін, 1939.
- Зб.наук.праць = Збірник наукових праць I: Мовознавство. Академія Наук Української РСР, Київ, 1958.
- ЗбЗах. = Збірник Заходо- й Америкознавства Всеукраїнської Академії Наук. I - II. Київ, 1929-1930.
- Зизаній = Л.Зизаній, Лексисъ. Перевидав д-р Ярослав Рудницький./Авгсбург/1946.
- Лексис Лаврентія Зизанія. Синоніма славенороская. Підготовка текстів пам'яток і вступні статті В.В.Німчука. Академія Наук Української РСР: Інститут Мовознавства ім.

- О.О.Потебні. Пам'ятки української мови XVI-XVII ст. Серія наукової літератури. Київ, 1964.
- Зілинський I = Jan Ziłyński, Opis fonetyczny języka ukraińskiego. Polska Akademia Umiejętności: Prace Komisji Językowej Nr.19. Kraków, 1932.
- Зілинський 2 = Іван Зілинський, "Так зване sandhi в українській мові", SymbRozwadowski II.
- ЗІФВ. = Записки Історично-Філологічного Відділу Всеукраїнської Академії Наук. Київ.
- ЗНТШ. = Записки Наукового Товариства ім.Т. Шевченка. Львів.
- Zubatý = Josef Zubatý, Studie a články. 1-2. Nakladatelství Československé Akademie Věd, Praha, 1945 - 1954.
- E.Zupitza, Die germanischen Gutturale. Berlin, 1896.
- ИзвОРЯС = Известия отделения русского языка и словесности Академии Наук. Санкт Петербург - Ленинград, 1896-1956.
- Ист.Русов Указ. = История Русов или Малой России. Сочинение Георгия Кониского. Указатель. Москва, 1846.
- Ізб.Св. = Изборник Святослава 1078. Санкт Петербург, 1880.
- Ізб.Св. 1076 = Изборник 1076 года. Москва, 1965.
- †Іларіон = Митрополит Іларіон, Дохристиянські вірування українського народу. Вінніпег, 1965.
- Інтермедії = Українські інтермедії XVII-XVIII ст. Видавництво Академії Наук Української РСР. Київ, 1960.

Ипат. = /Ипатський літопис:/ Ипатьевская Летопись. Санкт Петербург, 1908.

Ірклієвський = Василь Ірклієвський, Словник українських хресних імен. Авґсбург, 1967.
/Мз/.

IF. = Indogermanische Forschungen. Zeitschrift für indogermanische Sprach- und Altertumskunde, 1. Strassburg, 1892 und ff.

IJSLP. = International Journal of Slavic Linguistics and Poetics. The Hague, 1959 and ff.

F. Iveković - J. Broz, Rječnik hrvatskoga jezika. I-2. Agram, 1901.

JBR. = J. B. Rudnyčyj's dialectological field records and notes, 1934-1970.

Johannesson = A. Johannesson, Isländisches etymologisches Wörterbuch. 1. Bern, 1951 und ff.

Jokl LKUnters. = N. Jokl, Linguistisch-kulturhistorische Untersuchungen aus dem Bereich des Albanischen. Berlin-Leipzig, 1923.

JP. = Język Polski. Organ Towarzystwa Miłośników Języka Polskiego. Kraków, 1913 i d.

Karłowicz = J. Karłowicz, Słownik wyrazów obcego a mniej jasnego pochodzenia używanych w języku polskim. Kraków, 1894-1905.

Карский = Е. Ф. Карский, Белоруссы. I-III. Издательство АН СССР. Москва, 1955-1956.

Кат. річок = Каталог річок України. Академія Наук Української РСР: Інститут Гідрології та Гідротехніки-Інститут Мовознавства ім. О. О. Потебні. Київ, 1957.

KZ. = Zeitschrift für vergleichende Sprachforschung auf dem Gebiete der indogermanischen Sprachen, begründet von A. Kuhn. Berlin-Göttingen, 1852 und ff.

Кириченко Українсько-російський словник. I-6. Академія Наук Української РСР: Інститут Мовознавства ім. О. О. Потебні. Київ, 1953-1963.

Кириак = І. Кириак, Сини землі. I-3. Едмонтон, 1939-1945.

Kiparsky 1 = Valentin Kiparsky, Die gemein-slavischen Lehnwörter aus dem Germanischen, AASF. 32:2. Helsinki, 1934.

Kiparsky 2 = Valentin Kiparsky, Der Wortakzent in der russischen Schriftsprache. Carl Winter's Universitätsbuchh. Heidelberg, 1962.

Kiparsky 3 = Valentin Kiparsky, Russische historische Grammatik. 1 - 2. Carl Winter's Universitätsbuchh. Heidelberg, 1963-1967.

Kirkconnell = Watson Kirkconnell, Common English Loan Words in East European Languages. Slavistica UVAN No. 14, Published by the Ukrainian Free Academy of Sciences. Winnipeg, 1952.

Klein = Ernest Klein, A Comprehensive Etymological Dictionary of the English Language, 1 - 2. Elsevier Publishing Company. Amsterdam-London-New York, 1966-1967.

Klymasz = R. B. Klymasz, A Classified Dictionary of Slavic Surname Changes in Canada. Onomastica UVAN No. 22. Published by the Academy. Winnipeg, 1961.

П. Клименко, "Роздільчий акт на мастки Хоткевичівські 1587 року". ЗІФВ І6. Всеукраїнська Академія Наук. Київ, 1928.

Kluge = Friedrich Kluge, An Etymological Dictionary of the German Language. Translated from the 4th German Edition. London-New York, 1891.

- Kluge-Götze = Friedrich Kluge/Alfred Götze, Etymologisches Wörterbuch der deutschen Sprache. Walter de Gruyter & Co. Berlin, 1948.
- Кміт = о.Ю.Кміт, Словник бойківського говору. Літопис Бойківщини, II - X. Самбір, 1934-1938.
- Kniezsa = Istvan Kniezsa, A Magyar nyelv Szlav jövevényiszavai. Akadémiai Kiado. Budapest, 1955.
- Knobloch = J.von Knobloch, Sprachwissenschaftliches Wörterbuch. 1. Carl Winter's Universitätsverlag. Heidelberg, 1961 und ff.
- Knutsson = Knut Knutsson, Die germanischen Lehnwörter im Slavischen vom Typus buky. Lunds Univ. Årsskrift N.F. 24, Nr. 9. Lund, 1929.
- Ковалів 1 = П.Ковалів, Лексичний фонд літературної мови Київського періоду X-XIV ст. Том I: Основний фонд. НТШ. Нью Йорк, 1962.
- Ковалів 2 = П.Ковалів, Лексичний фонд літературної мови Київського періоду X-XIV ст. Том II: Запозичення, НТШ. Нью Йорк, 1964.
- Ковалів 3 = П.Ковалів, Молитовник-служебник, пам'ятка XIV ст. Науково-Богословський Інститут УПЦ. в США. Нью Йорк, 1960.
- Колодяжний = А.С.Колодяжний, Прийменник. Видавництво Харківського університету. Харків, 1960.
- Конески = Блаже Конески, Речник на македонски-от јазик со српскохрватски толкуванња. I - II. Скопје, 1961-1966.
- Constantinus Porphyrogenitus, De administrando imperio. Migne, Patrologiae cursus completus... Series graeca posterior. Tomus CXIII.
- Kopečný = Fr. Kopečný, Základní všeslovanská slovní zá-

- soba. ČSAV. Ústav Jazyků a Literatur. Etymologické Pracoviště v Brně, 1964.
- Крежап. I. Огієнко, Українська літературна мова XVI-го ст. і український Крехівський Апостол. Студії до української граматики, VIII. Варшава, 1930.
- Кримський 1 = А.Крымский, Украинская грамматика. Москва, 1907.
- Кримський 2 = А.Крымский, Древнекиевский говор. Санкт Петербург, 1907.
- Кримський 3 = А.Кримський, Розвідки, статті та замітки. Київ, 1928.
- Є.В.Кротевич-Н.С.Родзевич, Словник лінгвістичних термінів. Академія Наук Української РСР: Інститут Мовознавства ім.О.О.Потебні. Київ, 1957.
- КСИС. = Краткие сообщения. Академия Наук СССР: Институт Славяноведения, Москва.
- CSP. = Canadian Slavonic Papers. 1. Canadian Association of Slavists. Toronto, 1956 and ff.
- КСт. = Киевская Старина. Журнал. Київ, 1882-1907.
- Кузеля = Зенон Кузеля і Микола Чайковський, Словар чужих слів. Чернівці, 1910.
- Кузеля-Рудницький = Зенон Кузеля і Ярослав Рудницький, Українсько-німецький словник. Отто Гаррасовіц. Ляйпціг, 1943.
- Kuraszkiewicz = Władysław Kuraszkiewicz, Gramoty haličko-wołyńskie XIV-XV wieku. Studium językowe. Prace Polskiego Towarzystwa dla badań Europy Wschodniej Nr 7. Kraków, 1934.
- A. Łabuda, Słowniczek kaszubski. Państwowe Zakłady Wydawnictw Szkolnych. Warszawa, 1960.

- Лавр. = Повесть временных лет/по Лаврентьевской летописи 1377 г./ . Издание Академии Наук СССР. Москва-Ленинград, 1950.
- Language. Journal of the Linguistic Society of America. Baltimore 2, Md.
- ЛБ. = Літопис Бойківщини. Самбір. - Нова серія: Видав. Комітет Бойківщини. Ч.І. 1967.
- ЛБюлетень - Лексикографічний бюлетень. Академія Наук Української СРСР: Інститут Мовознавства ім. О. О. Потебні. Київ.
- Лев-Василь Лев, Угнівська мова і фолклор. Відбитка із збірника: Угнів та Угнівщина. НТШ. Український Архів ХУІ. Нью Йорк - Сідней-Торонто, 1960.
- Левченко = С. П. Левченко, Словник власних імен людей. Академія Наук Української СРСР: Інститут Мовознавства ім. О. О. Потебні. Київ, 1961.
- Leder = Irmgard Leder, Russische Fischnamen. Otto Harrassowitz. Wiesbaden, 1968.
- T. Lehr-Splawinski-K. Polański, Słownik etymologiczny języka Drzewian Połańskich. I. Wydawnictwo Polskiej Akademii Nauk. Wrocław-Warszawa-Kraków, 1962.
- T. Lehr-Splawinski-P. Zwoliński-S. Hrabec, Dzieje języka ukraińskiego w zarysie. Państwowe Wydawnictwo Naukowe. Warszawa, 1956.
- ЛексПо, = Лексика Полесья: Матеріалы для полеского диалектного словаря. Академія Наук СССР: Інститут Славяноведення. Москва, 1968.
- Лл. = Лексикологія та лексикографія. Академія Наук Української РСР. Київ, 1966.

- Лемк. = Z. Stieber, Toponymastyka Lemkowszczyzny 1-2. Łódzkie Towarzystwo Naukowe; Wydział 1, Nr. 3-6. Łódź, 1948-1949.
- Лесин-Пулинець = В. М. Лесин і О. С. Пулинець, Короткий словник літературознавчих термінів. Київ, 1961.
- Лисенко = П. С. Лисенко, Словник діалектної лексики середнього і східного Полісся. Видавництво Академії Наук Української РСР. Київ, 1961.
- ЛітОВ. = Ольга Войценко, Літопис українського життя в Канаді. 1-5. Вінніпег, 1961-1971.
- LLPSL. = Slovník jazyka staroslovenského: Lexicon linguae paleoslavicae. I. ČSAV: Slovanský Ústav. Praha, 1958.
- Lokotsch = Karl Lokotsch, Etymologisches Wörterbuch der europäischen (germanischen, romanischen und slavischen) Wörter orientalischen Ursprungs. Carl Winter's Universitätsbuchhandlung. Heidelberg, 1927.
- Ломацький = І. Ломацький, Гуцульський словничок. Відень, 1957
- LP. = Lingua Posnaniensis. I. Poznań, 1949 and ff.
- LS. = Lud Słowiański. I. Kraków, 1930 i d.
- LSI. = Linguistica Slovaca. I. Bratislava, 1939 a d.
- ЛСЛ. = Олекса Горбач, Перший рукописний українсько-латинський словник Арсенія Корецького-Сатановського та Епіфанія Славинецького. Праці Філософсько-Гуманістичного Факультету УКУ, 3-4. Рим, 1968.
- ЛСС. ЛСЛ.

Луговий = Ол.Луговий, Безхатний/Діти степу/.
Едмонтон, 1946.

LF. = Listy Filologické. I. Praha, 1874 a d.

Льохін - І.В.Льохін і Ф.М.Петров, Словник
іншомовних слів. Державне Видавництво
Політичної Літератури. Київ 1951.

Мандрика І-З = М.І.Мандрика, Золота осінь.
Радість. Симфонія віків. Вінніпег, 1958 -
1961.

Макарушка = О.Макарушка, "Словар українських
виразів, перенятих з мов туркських". ЗНТШ.
5, Львів, 1895.

Makowiecki = S.Makowiecki, Słownik botaniczny łaciń-
sko-małopruski. Polska Akademia Umiejętności. Kra-
ków, 1936.

Matthews = W.K.Matthews, Russian Historical Grammar.
Athlone Press. London, 1960.

Matzenauer = W.K.Matzenauer, Cizí slova ve slovan-
ských řečech. Brno, 1870.

Machek = V. Machek, Etymologický slovník jazyka čes-
kého a slovenského. Nakladatelství Československé
Akademie Věd. Praha, 1957.

МГрамоти = Вол.Ярошенко, "Українська мова в
молдавських грамотах XIV-XV вв."Збірник
Комісії для дослідження історії україн-
ської мови. І. ВУАН. Київ, 1931.

Meillet = A.Meillet, Le slave commun. 2 éd. par A.
Vaillant. Paris, 1934.

Meillet, Et. = A.Meillet, Études sur l'étymologie et
le vocabulaire du vieux slave. Paris, 1902-1905.

A.Meillet, Les dialectes indo-européens. 2 éd. Paris,
1922.

Мельхеев = М.Н.Мельхеев, Географические имена.
Топонимический словарь. Москва, 1961.

Mencken = H.L.Mencken, The American Language. Fourth
Edition. New York, 1936.

Menges = K.H.Menges, The Oriental Elements in the
Vocabulary of the Oldest Russian Epos, The Igor'
Tale. Published by the Linguistic Circle of New
York., 1951.

Методологічні питання мовознавства. Видав-
ництво "Наукова Думка", Київ, 1966.

Meulen = R.van der Meulen, De Hollandsche Zee- en
Scheepstermen in het Russisch. Amsterdam, 1909.
id. Nederlandse Woorden in het Russisch. Amster-
dam 1959.

Mikkola = J.J.Mikkola, Urslavische Grammatik. 1-3.
Carl Winter's Universitätsbuchh. Heidelberg, 1913-
1950.

Mikkola Festschrift = Mélanges de Philologie, offerts
à M.J.J.Mikkola à l'occasion de son 65 anniver-
saire, le 6.7.1931. Helsinki, 1931 (=AASF.27).

Miklosich = Franz von Miklosich, Etymologisches Wörter-
buch der slavischen Sprachen. Wien, 1886.

Miklosich Bildung = Franz von Miklosich, Die bildung der
slavischen Personen- und Ortsnamen. Carl Winter's
Universitätsbuchhandlung. Heidelberg, 1927.

Miklosich TE. = Franz von Miklosich, Die türkischen
Elemente in den südost- und osteuropäischen
Sprachen. 1-2. Nachtrag 1-2. Wien, 1884-1890.

Franz von Miklosich, Lexicon palaeoslovenico-graeco-
latinum. Wien, 1862-1865.

Младенов = С.Младенов, Етимологически и правописен речник на българския книжовен език. София, 1941.

M N T—ESz. = A Magyar nyelv történeti-etimológiai szótára. I. Akadémiai Kiadó. Budapest, 1967.

Мовозн. = Мовознавство. Орган Відділу Літератури, Мови і Мистецтвознавства Академії Наук Української РСР. Київ, 1967 і д.

МорСл. = Морской словарь. I—2. Военное Издательство Министерства обороны СССР. 1959.

MPKJ = Materiały i prace Komisji Językowej Akademii Umiejętności. I. Kraków, 1904 і д.

MSL. = Memoires de la Societe de linguistique de Paris. I. Paris, 1886 et suiv.

Наконечна = Wortgeographie der ukrainischen Umgangssprache. München, 1951. (Manuscript).

Наконечна—Рудницький = H. Nakonetschna und J. Rudnyckij, Ukrainische Mundarten: Südkarpatoukrainisch (Lemkisch, Bojkisch und Huzulisch). Leipzig, 1940.

НаукЗапУВУ = Наукові записки Українського Вільного Університету, Мюнхен, 1957 і д.

НіЖ. = Наука і життя. Щомісячник. Київ, 1951 і д.

Носович = И.И.Носович, Словарь белорусского наречия. Санкт Петербург, 1870.

NR = Naše řeč. I. Praha, 1917 a d.

NphM. = Neuphilologische Mitteilungen. I. Helsinki, 1899.

Огоновський = E. Ogonowski, Studien auf dem Gebiete der ruthenischen Sprache. Lemberg, 1880.

Он = Ономастика. Академія Наук Української РСР; Українська Ономастична Комісія. Київ, 1966.

On. = Onomastica. I. Wrocław, 1955 і д.

Онацький I = Vocabolario ucraino-italiano. Roma, 1941.

Онацький 2 = Українська мала енциклопедія. Буенос Айрес, 1957.

Onions = C.T.Onions, The Oxford Dictionary of English Etymology. Clarendon Press. Oxford, 1966.

OnUVAN = Onomastica. Series of Ukrainian Free Academy of Sciences UVAN. I. Winnipeg 1951 and ff.

Орел = А. Орел, Словник чужомовних слів. I—3. Нью Йорк, 1963—1966.

OrScrip. = Orbis Scriptus: D. Tschizewskij zum 70. Geburtstag. W. Fink Verlag. München, 1966.

Ortsnamenverzeichnis der Ukraine. Berlin, 1943.

Основа. Санкт Петербург, 1861—1862.

Osthoff = H. Osthoff, Etymologische Parerga. Leipzig, 1901.

Остр.єв. = Остромирово евангеліє. 1056/57. Изд. А. Востокова. Санкт Петербург, 1843.

Очеретний = А. Д. Очеретний, Середньонадніпрянські говори. Київ, 1960.

Partridge = Eric Partridge, Origins; A Short Etymological Dictionary of Modern English. London, 1958.

Петровский = Н. А. Петровский, Словарь русских личных имен. Москва, 1966.

ПитІУМ. = Питання історії української мови. Київ, 1970.

ПитОн. = Питання ономастики. Київ, 1965.

Пит.слов.мовозн. = Питання слов'янського мовознавства. I - 6. Львів 1952-1958.

ПитТопОн. = Питання топоніміки та ономастики. Київ, 1962.

М.І.Погрібний, Словник наголосів. Київ, 1964.

Подвезько = М.Л.Подвезько, Англійсько-український словник. Київ, 1952.

Pokorny = Julius Pokorny, Indogermanisches etymologisches Wörterbuch. Francke Verlag. Bern-München, 1959.

Полѣтика = Полѣтика свѣцкая 1770. Видання М. Возняка. Україна. Київ, 1914.

Пом'яник = Городиський Пом'яник 1484 /вид. Вінніпег, 1952: Readings in Slavic Literature 2/.

Попов = А.И.Попов, Из истории лексики языков восточной Европы. Ленинград, 1957.

Потебня = А.А.Потебня, Из записок по русской грамматике. АН СССР. Москва-Ленинград, 1941.

Праці ІФТ. = Праці Історично-філологічного Товариства в Празі.

Преображенский = А.Г.Преображенский, Этимологический словарь русского языка. Москва, 1958.

П.І.Пристапа, Говірки Брюховицького району Львівської області. Київ, 1957.

Průruční slovník jazyka českého. Praha, 1935 a d.

ПСРЛ. = Полное собрание русских летописей. I. Санкт Петербург-Москва-Ленинград, 1841 и сл./до 1962 г./

Pușcariu = S. Pușcariu, Etymologisches Wörterbuch der rumänischen Sprache. I. Carl Winter's Universitätsbuchhandlung. Heidelberg, 1905.

PF. = Prace filologiczne. I. Warszawa, 1885 i d.

Пшеп'юрська = М.Пшеп'юрська, Надсянський говір. Варшава 1938.

Радлов, Опыт словаря тюркских наречий. I - 4. Санкт Петербург, 1893-1911.

Реестра = Реестра Войска Запорожского после Зборовского договора... 1649. Москва 1874.

RES. = Revue des études slaves. I. Paris, 1921 et suiv.

Richhardt = R. Richhardt, Polnische Lehnwörter im Ukrainischen. Otto Harrassowitz. Wiesbaden, 1957.

RIO. = Revue internationale d'onomastique. I. Paris.

РМ. = Рідна мова. I. Варшава, 1933 i d.

Роік = A. Royick, Lexical Borrowings in Alberta Ukrainian. Edmonton, 1965 /Manuscript/.

Rozwadowski = Jan Rozwadowski, Studia nad nazwami wód słowiańskich. Kraków, 1948.

RS. = Rocznik slawistyczny (Revue slavistique). I. Kraków, 1908 et suiv.

РССтоцький I = R. Smal Stockyj, Abriss der ukrainischen Substantivbildung. Wien, 1915.

РССтоцький 2 = Р. Смаль Стоцький, Значіння українських прикметників. Варшава, 1926.

РССтоцький 3 = Р. Смаль Стоцький, Примітивний словотвір. Варшава, 1929.

РССтоцький 4 = Р. Смаль Стоцький, Die germanisch-deutschen Kultureinflüsse im Spiegel der ukrainischen Sprache. Leipzig, 1942.

РССтоцький 5 = R. Smal Stocki, Slavs and Teutons. The Oldest Germanic-Slavic Relations. Milwaukee, 1950.

РССтоцький 6 = Р. Смаль Стоцький, Українська мова в Советській Україні. НТШ. Нью Йорк, 1969.

Рудницький 1 = Наростки -ище, -исько, -сько. Slavistica, ч. 58-59. УВАН. Вінніпег, 1967.

Рудницький 2 = Географічні назви Бойківщини. 2 видання, OnUVAN No. 23-24 Вінніпег, 1962.

Рудницький 3 = J. Rudnyckyj, Lemberger ukrainische Stadtmundart. Otto Harrassowitz, Leipzig, 1943.

Рудницький 4 = J. Rudnyckyj, Südkarpatoukrainisch aus Illyria. Otto Harrassowitz, 1944.

Рудницький 5 = J. Rudnyckyj, Etymologisches Wörterbuch der ukrainischen Sprache (Probeseiten). 1945.

Рудницький 6 = Яр. Рудницький, Матеріали до українсько-канадійської фолклористики й діалектології. 1-4. УВАН. Вінніпег 1956-1963.

Рудницький 7 = Яр. Рудницький, Українська мова та її говори. 3-тє видання. Вінніпег, 1965.

РУ. = РУС. = Російсько-український словник. А-П. I - 3. ВУАН. Київ, 1924-1928.

РФВ. = Русский филологический вестник. I-78. Варшава, 1879-1918.

L. Sadnik-R. Aitzetmüller, Handwörterbuch zu den altkirchenslavischen Texten. The Hague-Heidelberg, 1955.

L. Sadnik-R. Aitzetmüller, Vergleichendes Wörterbuch der slavischen Sprachen. I. Otto Harrassowitz, Wiesbaden, 1963 und ff.

Сборник Милетич = Сборник в чест на Л. Милетич. Софія, 1933.

Сбсл. = Сборник по славяноведению. I-2. Санкт Петербург, 1906-1907.

SEEUJ. = Slavic and East European Journal.

SymbRozwadowski = Symbolae grammaticae in honorem I. Rozwadowski. 1-2. Kraków, 1927-1928.

Синонима = Синонима славеноросская - Словник із XVII ст. в праці П. Житецького, Нарис...

Сімович = В. Сімович, Граматика української мови: Київ-Ляйпціг.

ScSl. = Scando-Slavica. I. Copenhagen, 1955 and ff.

Skeat = W. W. Skeat, An Etymological Dictionary of the English Language. Clarendon Press. Oxford, 1910.

SlAnt. = Slavia Antiqua. I. Poznań, 1948 i d.

Slavia. I, Praha 1921/1922 a d.

SlO. = Slavia Occidentalis. I. Poznań, 1921 i d.

SlOr. = Slavia Orientalis. I. Warszawa. 1958 i d.

Slavica. I. Debrecen 1961 and ff.

Slavistica UVAN. I. Augsburg, 1948. 4. Winnipeg, 1949 a. ff.

Sławski = Fr. Sławski, Słownik etymologiczny języka polskiego. I. Kraków, 1952 i d.

SlPr. = Slavica Pragensia. Praha.

Słownik PAN. = Polska Akademia Nauk: Słownik języka polskiego. Redaktor naczelny; W. Doroszewski. Warszawa, 1958.

Slovník slovenského jazyka. Vydavateľstvo Slovenskej Akadémie Vied. Bratislava, 1959-1965.

Сл. зб. = Славистичний збірник. Академія Наук Української СРС: Український Комітет Славистів. Київ, 1963.

Сл. мовозн. = Слов'янське мовознавство, Київ.

СлСб. = Славянский сборник. Москва.

- Смирнов = Н.Смирнов, Западное влияние на русский язык в Петровскую эпоху. СБОРЯС.74.
- Снс. = Слово на сторожі. І. Вінніпер, 1964 і д.
- Соболевский = А.И.Соболевский, Лекции по истории русского языка. (Reprint:) The Hague, 1962.
- Соболевский Этюдъ = А.И.Соболевский, Славяно-скифские этюдъ. Ленинград, 1928.
- Сомов = Н.Сомов, Орнитологическая фауна Харьковской губернии. Харків, 1897.
- Sophocles = E.A.Sophocles, Greek Lexicon of the Roman and Byzantine Periods. New York.
- СофК. = С.А.Высоцкий, Древне-русские надписи Софии Киевской. Наукова Думка, Київ, 1966.
- Specht = Der Ursprung der indogermanischen Deklination. Göttingen, 1944.
- SprawPAU. = Sprawozdania z Czynności i Posiedzeń Polskiej Akademii Umiejętności. I. Kraków, 1890 і д.
- SR/ev/. = Slavistična Revija. I. Ljubljana, 1948 a. ff.
- Срезневский = И.И.Срезневский, Материалы для словаря древнерусского языка. I-3. Москва, 1958.
- ССМпз. = Словник староукраїнської мови XI-XV вв. Пробний зошит. Київ, 1964.
- СССтоцький = St. Smal-Stocky and Th. Gartner, Grammatik der ruthenischen (ukrainischen) Sprache. Wien, 1913.
- Staszewski = J. Staszewski, Słownik geograficzny. Pochodzenie i znaczenie nazw geograficznych. 1959.

- Stender-Petersen = A. Stender-Petersen, Slavish-germanische Lehnwortkunde. Göteborg, 1927.
- Степанковський = W.J. Stepankowsky, American-Ukrainian Nautical Dictionary. New York, 1953.
- Stieber = Z. Stieber, Atlas językowy dawnej Lemkow-szczyzny. Łódź.
- StLSp. = Studia linguistica in honorem Th. Lehr-Splawinski. Kraków, 1965.
- Stokes = W. Stokes, Urkeltischer Sprachschatz. Göttingen, 1894.
- Стрижак = Назви річок Полтавщини. Академія Наук Української СРСР; Інститут Мовознавства ім. О. О. Потебні. Київ, 1963.
- StSl. = Studia Slavica. I. Akadémiai Kiadó. Budapest, 1955 and ff.
- Studi LGM = Studi in onore di Ettore LoGatto e Giovanni Maver. Collana di Ricerche Slavistiche I. Firenze, 1962.
- Studia = Studia z filologii polskiej i słowiańskiej. Polska Akademia Nauk; Komitet Slawistyczny i Rusycystyczny. 1-3. Warszawa, 1955-1958.
- СУЛМ. = Сучасна українська літературна мова. Інститут Мовознавства ім. О. О. Потебні Академії Наук УРСР, Київ, 1969 і д.
- Суч. = Сучасність. I. Мюнхен, 1961 і д.
- СФ. = Славянская филология. Сборник статей. АН СССР. Москва, 1958.
- Tamm = E. Tamm, Slaviska läroord från nordiska språk. Uppsala, 1882.
- Тарнавецька = I. I. Tarnawecy, Anthroponymy in the Pomianyk of Horodyšče. Winnipeg, 1964 (Manuscript).

- Taszycki 1 = W.Taszycki, Najdawniejsze polskie imiona osobowe. Polska Akademia Umiejętności. Kraków, 1925.
- Taszycki 2 = W.Taszycki, Słownik staropolskich nazw osobowych. 1. Kraków, 1965 i d.
- Taszycki 3 = Symbolae Philologicae in honorem Vitoldi Taszycki. Polska Akademia Nauk. Wrocław - Warszawa - Kraków, 1968.
- Thomsen = V.Thomsen, Der Ursprung des russischen Staates. Gotha, 1879.
- ТдІЗ. = Тези доповідей ІЗ-ої Респ. Діалектологічної наради. Академія Наук Української РСР: Інститут Мовознавства ім.О.О.Потебні. Київ, 1969.
- ТдіВн. = Територіальні діалекти і власні назви. Академія Наук Української РСР: Інститут Мовознавства ім.О.О.Потебні. Київ, 1965.
- Тимченко = Є.Тимченко, Історичний словник українського язика І. Харків-Київ, 1930.
- Tiktin = H.Tiktin, Rumänisch-deutsches Wörterbuch. 1-4. Bucarest, 1903.
- Топоров-Трубачев = В.Н.Топоров и О.Н.Трубачев, Лингвистический анализ гидронимов верхнего Поднепровья. АН СССР. Москва, 1962.
- Trautmann = R.Trautmann, Baltisch-slavisches Wörterbuch. Vandenhoeck & Ruprecht. Göttingen, 1923.
- Трубачев I = О.Н.Трубачев, История славянских терминов родства. АН СССР. Москва, 1959.
- Трубачев 2 = О.Н.Трубачев, Названия рек Правобережной Украины. Москва, 1968.
- Тулуб = Матеріали до "Словника псевдонімів українських письменників". ЗІФВ. ВУАН. ІБ. Київ, 1928.

- Тупиков = Н.М.Тупиков, Словарь древнерусских личных собственных имен. Санкт Петербург, 1903.
- UVAN = Ukrainian Free Academy of Sciences. Winnipeg.
- UE. = Ukraine. A Concise Encyclopedia. 1. University of Toronto Press. 1963 and ff.
- УЗЕ. = Українська загальна енциклопедія. І-З.
- УЗЛП. = Й.О.Дзендзелівський, Українсько-західно-слов'янські лексичні паралелі. Академія Наук Української РСР: Інститут Мовознавства ім.О.О.Потебні. Київ, 1965.
- УкДіОн = Українська діалектологія і ономастика. Академія Наук Української РСР: Інститут Мовознавства ім.О.О.Потебні, Київ, 1964.
- Ук.Засів = Український засів. Харків, 1942.
- Українсько-російський словник географічних назв Української РСР. Київ, 1964.
- Улг. = Українська лінгвістична географія. Київ, 1966.
- Уманець = М.Уманець і А.Спілка, Словарь російсько-український. Львів 1993. /Передрук/
- УМШ. = Українська мова в школі /-від 1963, рік 7-ий: / Українська мова і література в школі. Київ.
- Unbegaun St. = Studies in Slavic Linguistics and Poetics in honor of Boris O.Unbegaun. New York-London, 1968.
- Unbegaun 1 = B.O.Unbegaun, La langue russe au xvie siècle (1500-1550). Paris, 1935.
- UO. = Ukrainica Occidentalia UVAN. Winnipeg = Збірник Заходознавства УВАН. Вінніпег, 1956 і д.

УРЕ. = Українська радянська енциклопедія. I-I7.
Київ, 1959-1965.

УРЕС. = Український радянський енциклопедичний
словник. I-3. Київ, 1966-1967.

УРС. = Українсько-російський словник. Академія
Наук Української РСР: Інститут Мовознавства
ім. О.О.Потебні. Київ, 1964.

Успенский = Из истории русских канонических
имен. Изд. Московского университета, 1969.

Falkowski-Paszyński = J. Falkowski-B. Paszyński, Na po-
graniczu łemkowsko-bojkowskim. Lwów, 1935.

Vasmer = M. Vasmer, Russisches etymologisches Wörter-
buch. 1-3. Carl Winter's Universitätsverlag, 1958.

Vasmer² = Этимологический словарь русского я-
зыка. I. Москва, 1964 и сл.

Flood = W.E. Flood, The Dictionary of Chemical Names.
New York, 1963.

Fraenkel = Litauisches etymologisches Wörterbuch. 1-2.
Heidelberg-Göttingen, 1962-1965.

Франко = І. Франко, Твори. I - 20. Київ, 1950-
1956.

FUF. = Finnish-Ugrische Forschungen]. Helsinki, 1901.

FUFAnz. = Finnisch-Ugrische Forschungen. Anzeiger. 1.
Helsinki, 1901 and ff.

ХА = Акт Хоткевича з 1587, див. Клименко.

ChO. = Charisteria Orientalia precipue ad Persiam
pertinentia. Ediderunt F. Tauber, V. Kubičkova,
I. Hrbek. CSAV. Praha, 1956.

Хр. I = Хрестоматія староруска. Видав О.Ого-
новський. У Львові, 1881.

Хр. 2 = Хрестоматія давньої української літе-
ратури. Упорядкував О.І. Білецький. Київ, 1952.

Хр. 3 = Хрестоматія з історії української літе-
ратурної мови. Упорядкував А.А. Москаленко.
Київ, 1964.

Худаш = М.Л. Худаш, Лексика українських ділових
документів кінця ХVI - початку ХVIII ст. Ака-
демія Наук Української РСР. Київ, 1961.

ZfS. = Zeitschrift für Slavistik. 1. Berlin, 1956 u. ff.

ZfSlPh. = Zeitschrift für slavische Philologie. 1.
Leipzig, 1924 und ff.

ZONF. = Zeitschrift für /Orts/Namenforschung. 1. Mün-
chen, 1925 und ff.

Чапленко = В. Чапленко, Адигейські мови - ключ
до таємниць нашого субстрату. Кн. 2: Знадоби
до етногенези слов'ян та інших народів. Нью
Йорк, 1966-1967.

Чапля = І.К. Чапля, Прислівники в українській
мові. Видавництво Харківського університету.
Харків, 1960.

Cioranescu = A. Cioranescu, Diccionario etymologico ru-
mano. Universidad de la Laguna. 1958-1961.

ČMF. = Časopis pro moderní filologii. 1. Praha, 1911 a d.

ČSM. = Časopis Musea kralovstvy Českého. 1. Praha, 1827,
a d.

H. Schall, "Der Name Berlin". Separatum from: Berliner
Heimat. No. 1-2. Berlin, 1957-1958.

Шанский = Н.М. Шанский, В.В. Иванов, Т.В. Шанская,
Краткий этимологический словарь русского
языка. Москва, 1961.

- Шанский сл. = Н.М.Шанский, Этимологический словарь русского языка. I. Издательство Московского университета. Москва, 1963 и сл.
- Шаровольський I = I.Шаровольський, "Німецькі позичені слова в українській мові". Записки Київського Інституту Народної Освіти. I-2. Київ, 1926-1927.
- Шаровольський 2. = I.Шаровольський, "Румунські запозичені слова в українській мові". Збірник заходознавства. I. Київ, 1929.
- Šafarik = P.J.Šafarik, Slavische Altertümer. 1-2. Leipzig, 1843-1844.
- Шахматов = А.Шахматов, Очерк древнейшего периода истории русского языка. Санкт Петербург, 1915.
- Шахматов-Кримський = Ол.Шахматов-А.Кримський, Нариси з історії української мови та хрестоматія з пам'ятників письменської старо-українщини XI-XVIII вв. Київ, 1924.
- Шевельов = George Y. Shevelov, A Prehistory of Slavic. Columbia University Press. New York, 1965.
- Шевченко = Словник мови Шевченка. I - 2. Видавництво "Наукова Думка". Київ, 1964.
- К.В.Шейковский, Толкование слова вира. Казань, 1878.
- Шелудько I = Д.Шелудько, "Німецькі елементи в українській мові". Українська Академія Наук: Збірник Комісії для дослідження української мови. I. Київ, 1931.
- Шелудько 2 = Д.Шелудько, "Rumänische Elemente im Ukrainischen". Balkan-Archiv. 2, 1926

- Šmilauer = Vlad.Šmilauer, Příručka slovenské toponomastiky. 1-2. Praha, 1963-1964.
- Schrader² = O.Schrader, Reallexikon der indogermanischen Altertumskunde. 1-2. Zweite Auflage von A.Nehring. Berlin, 1917-1929.
- Schwentner = E.Schwentner, Die primären Interjektionen in den indogermanischen Sprachen. Heidelberg, 1924.
- Schwyzer = E.Schwyzer, Griechische Grammatik. 1-3. München, 1939-1949.
- Shipley = Joseph T. Shipley, Dictionary of Word Origins. The Philosophical Library. New York, 1945.
- St.Szober, Słownik poprawnej polszczyzny. Państwowy Instytut Wydawniczy. Warszawa, 1958.
- Шухевич = W.Szuchiewicz, Huculszczyzna. 1 - 4. Lwów, 1902-1908.
- Jungmann = J.Jungmann, Slovník česko-německý. 1-5. Praha, 1835-1839.
- Jagić Archiv = Archiv, see s.v.
- Jagić Festschrift = Zbornik u slavu Vatroslava Jagića. Berlin, 1908.
- V.Jagić, Разсуждения южнославянской и русской старины о церковно-славянском языке. Санкт Петербург, 1885-1895.
- Janezič = A.Janezič, Slovenisch - deutsches Wörterbuch. 4. Auflage. Klagenfurt, 1908.
- Janów = J.Janów, Gwara małopolska Moszkowiec i Siwki Naddniestrzańskie z uwzględnieniem wsi okolicznych. Archiwum T-wa Naukowego we Lwowie. 1926.

SYMBOLS USED IN THIS DICTIONARY

1. Over or beneath vowels:

- ˘ = brevity
- ˆ = length
- ˙ = stress (in particular in Uk., BRu., Ru., Bu., Ma.); length (in Cz., Slk., Hg.); long rising pitch (in SC).
- ˘˙ = stressed brevity (Sln., Lith.); short rising pitch (in SC.); cancel preceding accent (in Uk.)
- ˘˘ = long falling pitch (in SC., Sln.)
- ˘˘˘ = short falling pitch (in SC.)
- ◌̥ = labio-velarization
- ◌̃ = nasalization
- ◌̣ = non-syllabic character

2. Over or beneath consonants:

- ◌̠ = dorsal palatalization
- ◌̡ = coronal (alveolar) palatalization
- ◌̣ = aspiration
- ◌̤ = hissing (hushing) character
- ◌̥ = spirantization
- ◌̦ = sonants

3. Other symbols

- * = reconstructed Uk., Proto- or Balto-Slavic form
- ** = " Indo-European form
- < = comes from
- > = changes to, results in
- || = parallel form
- : = related to, connected with
- = = equals
- ' = meaning, means
- = substitutes the preceding part of word; after IE. reconstructions - indicates the end of root
- = before a syllable (or group of syllables) indicates a suffix
- [] = parallel form without part included in brackets

OTHER
ABBREVIATIONS

(A Selective List)

- abbr.* — abbreviation; abbreviated.
- Am.* — American
- Ar.* — Arabic
- arch.* — archaic; archaism
- Arm.* — Armenian
- AS.* — Anglo-Saxon
- Asg.* — Accusative singular
- Av.* — Avestan
- b/f.* — back-formation (from)
- bibl.* — biblical
- Blk.* — Boikish, Boikovian
- BRu.* — Belorussian
- Bu.* — Bulgarian
- Byz.* — Byzantine
- colloq.* — colloquial, colloquialism
- collect.* — collective
- Cz.* — Czech
- Dsg.* — Dativ singular
- deriv.* — derivation; derived
- Du.* — Dutch
- E.* — English
- Ed.* — Eastern Ukrainian dialects
- Eg.* — Egyptian
- ES.* — Eastern Slavic
- F.* — feminine
- f/e.* — folk-etymological[ly]
- fig.* — figuratively
- FN.* — family name, surname
- Fr.* — French
- Frk.* — Frankish
- G.* — German
- Gk.* — Greek
- GN.* — geographical name
- Goth.* — Gothic
- Gpl.* — Genitive plural
- Hc.* — Huculian dialect
- Hg.* — Hungarian
- hist.* — historical (term)
- Ht.* — Hettite
- IE.* — Indo-European
- interj.* — interjection
- Iran.* — Iranian
- Isq.* — instrumental singular
- It.* — Italian
- Kirgh.* — Kirghiz
- L.* — Linneus
- Lat.* — Latin
- Latv.* — Latvian
- lit.* — literally
- Lith.* — Lithuanian
- LoG.* — Low German
- Lk.* — Lemkian
- LoSo.* — Lower Sorbian
- Lsg.* — Locative singular
- Ma.* — Macedonian
- MBu.* — Middle Bulgarian
- MHG.* — Middle High German
- Mlat.* — Medieval Latin
- ModHG.* — Modern High German
- ModUk.* — Modern Ukrainian (XVIII—XX c.)
- MRu.* — Middle Russian
- MUk.* — Middle Ukrainian (XV—XVIII c.) — unless quoted otherwise: *С. Тимченко. Историчний словник українського языка, т. I, Харків-Київ 1930.*
- Nor.* — Norwegian
- Npl.* — Nominative plural
- Nsg.* — Nominative singular
- OCS.* — Old Church Slavic
- OCz.* — Old Czech
- OES.* — Old Eastern Slavic (XI—XV c.) — unless quoted otherwise: *И. И. Срезневский. Материалы для словаря древне-русского языка (I—III. reprint, Moscow 1958)*
- OFr.* — Old French
- OHG.* — Old High German
- Oic.* — Old Icelandic
- ONor.* — Old Norse
- o/p.* — onomatopoeic
- OPo.* — Old Polish
- orig.* — original[ly]
- OUk.* — Old Ukrainian
- Pers.* — Persian
- Phoen.* — Phoenician
- pl.* — plural
- Plb.* — Polabian

PN. — Personal (first) name
Port. — Portuguese
PS. — Proto-Slavic (Common Slavic)
pron. — pronoun
Po. — Polish
q. v. — quod vide (see there)
redupl. — reduplication; reduplicated
Rm. — Rumanian
Rom. — Romance
Ru. — Russian
s. v. — sub voce
s. vv. — sub vocibus
SC. — Serbian-Croatian
Skt. — Sanskrit
Sl. — Slavic languages; Slavic
Slk. — Slovakian
Sln. — Slovenian

SoCp. — South Carpatho-Ukrainian
SoRu. — South Russian
SoS. — South Slavic
SovUk. — Soviet Ukrainian
StSl. — Studia Slavica
subst. — substitution[s]
Syn. — synonym[s]
Tk. — Turkic
ts — the same
Tt. — Tartar
Uig. — Uigur
UpSo. — Upper Sorbian (Lusatian)
Uzb. — Uzbek
Wd. — Western Ukrainian dialect[s]
WS. — Western Slavic
Yi. — Yiddish